kat. komp.
392946
Mag. St. Dr III

2227. III. 5. 27.

392946
Mag St. Dr III
Mag St. Dr

Fz. 14.
P. 6.
Ar. 3.

Ex-Libris
SLAWUTA

739

t. 18 s. 56

k. 5 m16. 418.

HASŁO
SŁOWA BOZEGO
Łaskę, Pokoy, y Chwałę,
WCIELONEGO SŁOWA MATKI
Berłowładnieij Woiuiącego y Trijumfuiącego Kościoła Monarchijni,
NAYSWIĘTSZEY BOGARODZICY Y PANNY
MARYI
OD *ZWYCIĘSTWA,*
Cudowney w Obrazie Lwowskim,
OD
Swiętego ŁUKASZA Ewangelisty Malowanym,
OD
Naywyższego PASTERZA Rzymskiego
BENEDYKTA XIV.
Przez Ręce
J. O. MIKOŁAIA JGNACEGO
Z GERALDOW
WYZYCKIEGO,
ARCYBISKUPA LWOWSKIEGO,
Ukoronowaney Roku Generalnego Iubileuszu 1751.
Pod Zwycięzkim Pilany Znakiem,
Przy prawym Herbowych Pior Skrzydle
I. O. LUDOWIKI z MNISZCHOW
POTOCKIEY,
KASZTELANOWY Krakowskiey, HETMANOWY
Wielkiey Koronney, FUNDATORKI Nayłaskawszey,
GŁOSZĄCE.
CZYLI
KAZANIA
Przez Całą Solennę Oktawę tak Koronacyi, iako y Anniwersarz teyże, w Kościele Lwowskim BOZEGO Ciała, Zakonu Kaznodźieyskiego Prowincyi Ruskiey, miane od roznych naygodnieyszych Kaznodźieiow. zebrane teraz, y na publiczne światło wydane Roku, ktorego SYN Boski otrzymał Zwycięstwo na Krzyżu. 1754.

We LWOWIE. W Drukarni Brackiey SSS. TROYCY.

BIBLIOTEKA ROMANA SANGUSZKI

Na Herbowne Kleynoty
IASNIE OSWIECONYCH FAMILII
POTOCKICH y WANDALINOW MNISZHOW.

Złote POTOCKICH Krzyże iaśnieią w Koronie
MARYI, toć nadźieia że iaśnieć na Tronie
Będą, do tegoż Tronu zaraz za Krzyżami,
Oyczyſtemi Dom MNISZCHOW wzbiie ſię Piorami.

392946
III
Podh. 395.
Ex Libris Bibl Jag
Josephi D. Sędrzejowski

JASNIE OSWIECONA
P A N I,
FUNDATORKO y DOBRODZIEYKO Naſza.

Roiſtym prawem Haſło łaſki, pokoiu, y chwały, Berłowładney Woiuiącego y Tryumfuiącego Kościoła Monarchini, MARYI od Zwycięſtwa, w Cudownym Lwowſkim Obrazie Ukoronowaney, pod Tryumfuiącym zawſze Imieniem Twoim zoſtaie ogłoſzone. *JASNIE OSWIECONA PANI ij FUNDATORKO Nayłaſkawſza.* Haſło łaſki, iako łaſkawey Fundatorce, Haſło pokoiu, iako Hetmanowy, y Polſkiego Senatu Heroinie, Haſło chwały, iako pierwſzego Senatora Córce, Kaſztelance Krakowſkiey, y pierwſzey Senatorce, bo Kaſztelanowy Krakowſkiey, wdzięczność, Zwycięſtwo, y Honor, z Tryumfalnym odgłoſem MARYI pochwał ogłoſić kazali. Haſło łaſki głoſi wdzięczność Kaznodźieyſkiego Zakonu, gdyż oſierociałemu Zakonowi naſzemu po Iaśnie Oświeconym IOZEFIE POTOCKIM, Kaſztelanie Krakowſkim, Hetmanie Wielkim Koronnym, nieśmiertelnych Zaſług, y niewymowney Dobroczynności Fundatorze naſzym, tey świętey Koronacyi pierwſzym Poſtulatorze, ktory przed Koronacyą z niewypowiedźianym żalem naſzym, z utratą ozdoby Kościoła, y obrony Oyczyzny, do wieczney Korony ieſt wźięty, Heroicznych Cnot iego dźiedźicznym prawem Sukceſſorką y łaſkawą Matką nam zoſtaieſz. Nieśmiertelnemi Pańſkiey łaſkawości świadkami, ſą Bazyliki, y Klaſztory na Honor BOGA y MARYI Zakonowi naſzemu przez Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH wyſtawione, iako to Iezopolſki, Halicki,

Czortkowſki, Smoleńſki, Tyśmieniecki, Latyczowſki, Kamieniecki, Buczacki, Sniatyńſki, Potocki, Tarnopolſki, y inne pobożne, y hoyne Funduſze. Tey fundamentalney y wrodzoney Iaśnie Wielmożnym POTOCKIM Pobożności odgłos obił ſię o pierwſzy kamień nowey Bazyliki Lwowſkiey BOZEGO Ciała założony rękami Iaśnie Oświeconego Kaſztelana Krakowſkiego, iako drugiego naſzych czaſow Konſtantyna na Swiątnice Pańſkie hoynego, ktory iako Konſtantyn zawſze zwyciężał w Krzyżu. Ta zaś wdzięczność nie mogła bydź oświadczona komu innemu zgodniey iako Tobie, ktora teyże Dobroczynności, y znaczney Pobożności oczywiſte daieſz dokumenta. Drugie Haſło głoſi Zwycięſtwo, Haſło pokoiu, ktory MARYA uczyniła między BOGIEM y Ludźmi, gdy Boſkiego SYNA Ciałem ukoronowała. Haſło pokoiu, ktory nieraz MARYA w tym Obrazie od Xiążąt Ruſkich wzywana czyniła, broniąc te Kraie od nieprzyiacielſkich naiazdow. Haſło pokoiu, ktory przy Iey oſobliwſzey Opiece ſześnaſtu Hetmanow, ſto ſiedmdźieſiąt Senatorow POTOCKICH, y niezliczonych Rycerzow poczet, ktorych meſtwo, dźielność, y ſławę nie zrownanym przykładem pokazał w ſobie Iaśnie Oświecony IOZEF POTOCKI; przynoſiło Oyczyźnie. Haſło pokoiu, ktory Wandalinus pierwſzy Iaśnie Wielmożnych MNISZCHOW Oyciec, Karola Wielkiego Waleczny Hetman uczynił, gdy za ſiedm lat dowodnego męſtwa ſwego ſiedmią Piorami naſtępuiącą Sukceſſyę ſwoią zoſtawił ozdobioną. Haſło pokoiu, ktory Waleryan Wandalin Ottonowi trzeciemu Ceſarzowi ogłoſił. Haſło pokoiu, ktory między Ferdynandem Krolem Czeſkim, y między Zygmuntem pierwſzym uczynił Mikołay MNISZECH, y Koronę Polſką ozdobił Iaśnie Wielmożnych MNISZCHOW Familią, pierwſzemi Honorami iaśnieiącą, y naygodnieyſzemi złączoną Imionami, á zatym Haſło pokoiu MARYI od Zwycięſtwa tey Heroinie ogłoſzone bydź powinno, ktora ieſt Corką pokoiu, y Panią zwycięſtwa. Trzecie Haſło chwały MARYI głoſić każe Honor, z prawego Herbownych *Pior* Twoich ſkrzydła, pod zwycięzkim *Pilawy* znakiem wychodzą na

plac

plac woienny Cesarzowie Wschodni, y Zachodni, bliskim Pokrewieństwem złączeni z Iaśnie Wielmożnemi POTOCKIEMI y MNISZCHAMI, ktorzy, żeby łatwiey przystąpić mogli do Tronu Nowoukoronowaney na woiennym placu Monarchini Nieba, nowa wielkiey iasności Gwiazda cudownym łaski przywileiem w samą noc odprawioney Koronacyi, widźiana nad Lwowem była im przewodniczką, iako niegdyś trzech SS Krolow prowadźiła do Domu Chleba, to iest do Betleem dla adoracyi nowonarodzonego KROLA, tak ta gwiazda do Domu Anielskiego Chleba, bo do Kościoła BOZEGO Ciała, dla adoracyi tegoż Boskiego SYNA; Cudownego w MATCE swoiey Ukoronowaney prowadźiła Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH y MNISZCHOW Familię, Cesarskiemi y Krolewskiemi ozdobioną Koronami. Złożył na Tronie MARYI Leopoldus pierwszy Cesarz Koronę Cesarską przez Eleonorę Potocką, Karol drugi Krol Hiszpański przez Annę Potocką, Piotr Krol Luzyrański przez Maryę Potocką, Iakob Krolewicz Polski przez Iadwigę; Elżbieta Sołtykowna Monarchini Rossyiska przez Eleonorę Sołtykownę, Potockiemu Kasztelanowi Kamienieckiemu zaślubioną; Paleologowie Wschodni Cesarze przez Maryę Mohylankę Potocką Woiewodźinę Bracławską, Stefan Batory Krol Węgierski, Michał Korybut, Stanisław pierwszy Leszczyński, Ian trzeci Sobieski; złączeni z Iaśnie Wielmożnemi POTOCKIEMI; Ięrzey Batory Kardynał Biskup Warmiński Xiąże Transylwanii, Teodor Potocki Arcybiskup Gnieźnieński, Primas, y Wicerey Polski; Elektorowie Cesarscy: Elektor Brandeburski przez Ludowikę Potocką, Elektor Palatinus Rheni, Xiąże Farneziusz przez Dorotę Potocką, Korony, Mitry, Infuły, y Palliusze składaią pod Tronem Nowoukoronowaney Monarchini naszey. Za wielki honor mieli sobie Cesarzowie, gdy od Pasterzow Rzymskich odbierali Korony, za niemnieyszy honor poczytali sobie Pasterze, gdy Cesarzow, Krolow, y Krolowe koronowali, za większy maią sobie honor II.WW.POTOCCY y MNISZCHOWIE, gdy staraniem y promocyą swoią przez ręcę MIKOŁAIA Arcy-Pasterza Lwowskiego Watykańskiemi Koronami ozdobili, Cudowną w Obrazie swoim

KROLOWĘ Nieba. Godna nieśmiertelney chwały Xiążęcia Pamfilow Rzymskich Familia, że chwalebny zwyczay Koronowania Obrazow MATKI Boskiey wynalazła, y hoynie ufundowała; godna ustawiczney pamięci II WW. POTOCKICH y MNISZCHOW Familia, że cztery Koronacye MATKI Boskiey w Polszcze odprawiła, pierwszą w Sokalu, drugą w Łucku, trzecią we Lwowie czwartą niedawno w Lezańsku, á między temi nayssławnieysza Koronacya Lwowska, w Polszcze siodma, ktora z naywiększym MARYI Honorem siedmią Herbownemi *Piorami* Twemi popłała się, ile że w trey Metropolii Ruskiey odprawiona, ktora trzema Arcy Biskupiemi Infułami, trzech ziednoczonych z Apostolską Stolicą Kościołow iest ozdobiona. Zobligował sobie II. WW. POTOCKICH Familię S. Patryarcha DOMINIK, gdy Iana Potockiego Woiewodę Podolskiego, cudownym sposobem z Tureckiey uwolnił niewoli, żeby opiece MARYI oddanych Dominika Synow, y Iey, honor promowuiących ta Iaśnie Wielmożna Familia, w Pańskiey zawsze konserwowała Protekcyi; á zatym, gdy Hasło Słowa Bożego, łaskę, pokoy, y chwałę MARYI głoszące, Iaśnie Oświeconemu Imieniowi Twemu zostaie przypisane, te czwarte przydaiemy Hasło: żebyś za wielkie zasługi swoie nieskończoney chwały od MARYI Koronę odebrała.

JASNIE OSWIECONEY

FUNDATORKI,

Nainiższij ij obowiązanij wiecznie Konwent Generalnij Lwowski BOZEGO CIALA, Prowincyi Ruskiej, Zakonu Kaznodzieyskiego.

Approbatio Celsissimi Loci Ordinarij.

NICOLAUS IGNATIUS de wyżyce WYZYCKI DEI & Apostolicæ Sedis Gratia Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis.

CUm Honor ille, quem Sacris Imaginibus Orthodoxa deffert Religio, in eos referatur, Quorum Prototypa honorantur in terris; Nos Summo honori & pietati Nobis duximus; quod in Metropolitana totius Russiæ Civitate, Leopoli, Sanctissimam Deiparam MARIAM semper Virginem nostris manibus Coronaverimus in Thaumaturga Eaque antiquissima Ejus Imagine à D. Luca Evangelista depicta, miraculis & gratijs Clarissima, quorum Nos participes fuisse gloriamur, & Testimonium perhibuimus de Ejus gloria manifestata in apparente mirabili Stella, ipsa nocte Glorioſissimæ Coronationis in tota Polonia Celleberrimæ. Unde Encomia MARIANA à varijs doctrina & pietate Viris Illustribus celebrata, in Insigni Basilica Sanctissimi Corporis Christi, Leopolienſi, Dilectissimi & Filialis B. MARIÆ Ordinis Prædicatorum; optimè de Sancta Romanà Ecclesia meriti, [Quem Nos nuper ex propensi Cordis teneritudine professi sumus] per totum Octavarium ejusdem Coronationis & Anniversarij, nec non

Relatio ejuſdem cum omnibus in ſe contentis, in Laudem Coronatæ Dominæ Noſtræ ut imprimantur, facultatem damus & impertimur. Leopoli in Palatio Noſtro Archi-Epiſcopali. Die 28 Menſis Iunij 1754.

NICOLAUS IGNATIUS
Archi-Epiſcopus.

Mandatum Eximij Patris Magistri Provincialis

Frater Angelus Polikowski Sacræ Theologiæ Magister, Prior Provincialis Provinciæ S. Hyacinthi in Russia Ordinis Prædicatorum.

In Dei Filio sibi dilecto Reverendo Patri S. Th: Lectori, Fratri Michaeli Wilczek Actuali Ordinario Concionatori in Conventu Nostro Generali Leopolienſi Salutem, ac ferventem Honoris Coronatæ Dominæ Nostræ promotionem.

PAnegyricas Conciones in Encomium Augustissimæ Imperatricis & Reginæ Cœli Virginis MARIÆ Matris DEI, Leopolienſium Hæreditariæ Dominæ, in Icone de Cupresso à Divo Luca Evangelista depicta, Gratijs & miraculis Clarissimæ, à Sanctissimo & Beatissimo Pontifice Optimo Maximo feliciter Regnante BENEDICTO XIV. Aureis Coronis per manus Celsissimi, Excelentissimi & Reverendissimi Domini D. NICOLAI de Wyżyce WYZYCKI Archi-Præsulis Nostri & Pastoris Optimi, Ordinis Aquilæ Albæ Equitis, Tertij Ordinis Nostri Prædicatorum Fratris, imò verius Totius Religionis Dominicanæ addictissimi Protectoris, in Acie Castrorum extra Urbem solemniter Coronatæ magno plausu, ad Nostram uti Filiorum, & totius populi inenarrabilem lætitiam è Laudibus Matris & Dominæ Nostræ præconceptam, per Illustrissimos, Per Illustres, Reverendissimos, Admodum Reverendos Dominos, & Eximios Patres, Honoris Mariani Insignes Præcones sub Tempus tam ipsiusmet Solemnitatis; quam Anniversarij Coronationis ubique Locorum, & in Domo nostra dictas, & per Te collectas, nec non Relationem Solemnitatis ejusdem peractæ, Tibi Reverendo Patri S. Th: Lectori Fratri MICHAELI WILCZEK Actuali Ordinario Concionatori in Conventu Nostro Generali Leopolienſi Sacratissimi Corporis Christi facultatem impertimur, imó magis in meritum Sanctæ

Obedientiæ Committimus & injungimus, ut eas ad augendum quam maximum Cultum & Honorem Beatissimæ, tum quoque satisfaciendo multorum desiderijs, Typis quantociùs mandari facias, si ijs ad quos pertinet ita videbitur. In Nomine Patris & Filij & Spiritûs Sancti Amen. Quibuscunque in contrarium non obstantibus. In quorum fidem His Sigillo Officij Nostri munitis manu propria subscripsimus. In Conventu Nostro Generali Leopolienſi SSmi. Corporis Christi Die 29 Mensis Novembris Anno Domini 1752.

Conservus in Domino.

Regtt. pag. 11.

Frater Angelus Polikowski Magister Provincialis qui supra mp.

Frater Gorgonius Wadowicz S. Th. Lector Prior Rubei Castri & Socius mp.

(L.S.)

LWOW

Głowa Xięstwa Ruskiego
Rezydencyonalne Nieba y Ziemi Monarchini
MIASTO
Złotą
Z rąk I. O. Mikołaia Ignacego na Wyżycach
Wyzyckiego Arcy-Biskupa Metropolitańskiego Lwowskiego NaySS. Nayia
śnieyszey y niezwyciężoney Krolowy
Polskiey
KORONĄ

OZDOBIONY

A przy tych oddaniu Koron panegirycznym Kazaniem
przez
X. Gabriela Andrzeia Kasparowicza Protho-notaryusza Apostolskiego Swięt: Theol: Licent.
Kaznodzieie Archi-Kath: Lwowskiey
Ormianskiey
Swiatu całemu
Prezentowany
Roku
Ktorego Lew z Pokolenia Judy zwycięską odebrał Koronę
1751.

KAZANIE

PRZY ODDAWANIU KORON.

Ut universarum Urbium Habitatores, Principes, Honorati simul cum populis, exirent obviam venienti, excipientes Eum cum Coronis, ducentes choros in tympanis & tybijs. *Iudith Cap: 3tio ver: 9no & 10mo.*

Ze wßyßtkich Miaßt Obywatele, Xiążęta y cźći godni wraz z ludem wyßli naprzeciw przychodzącego, przyimuiąc Go z Koronami, przy kotłach y trąbach waiennych.

STanołeś szczęśliwie z Watykańskiemi Koronami w tey Swiętey Bazylice Iaśnie Wielmożny Staroßo Kołomyiski, O! iak fortunny y samemi wiekami pożą dany dzień ten Xięstwo Ruskie y Metropolia nalazła cała, gdy Cię widziały spieszącego Koronować Skronie Pani, y Monarchini swoiey [a] *Corona aurea super MitramEjus expressa signoSanctitatis, & gloria honoris, opus virtutis & desideria oculorum ornata.* Zaszli Ci drogę z okolicznych Miast zebrani na Arcy-Pasterskie hasło obywatele *Universarum Urbium habitatores* Wyszli przeciwko

(a) Eccles: 45.

Tobie Iaśnie Wielmożni Senatorowie, Xiążęta, Rycerstwo, y Kawalerya Polska, z wesołym odgłosem trąb woiennych, z Tryumfalnym hasłem huczno brzmiących Armat. *Principes, & honorati simul cum populis,* przyieli Cię tu z Koronami. *Recipientes Eum cum Coronis* Orzeł Koronny ulatuiąc z weselem, porzuciwszy y zapomniawszy wdzięczne melodie, piastuiąc w ustach Sympatyczne zrzenicy swoiey Słońce MARYĄ, *electam ut sol* tak nuci [a] *Ore fero solem non melos orc fero.* [b] Iuż to piąty wiek minął iako Lew Ruski wspinaiąc się na skały swoie, wyglądał przybycia Twego! coż Cię przez tyle tamowało wiekow? to podobno tamowała Cię na drodze, trudność y perswazya iaka? skąpość Cudow, y Łask nieuznanych od Obrazu Tego? trzymała Cię wątpiącego ó oddaniu Koron Temu Konterfektowi Swiętemu? aleć ośm umarłych zaszło drogę, żywemi świadkami będąc, odebranego przy tym Obrazie życia [c] *Octo animæ salvæ factæ sunt.* [d] Gdym tylko ô łaskach od Cudownego otrzymanych Obrazu mowić zaczął, patrzysz na to P. A. iako niespodzianym dla siebie, przy puszczeniu mi się krwi, y obfitym na tey Ambonie, odeyściu, oraz iey prędkim zatrzymaniu, pomieszany przypadkiem, ciekawość twoie milczeniem nieco zabawiłem, otoż publicznie do występku moiego przyźnaię się [e] *Si ego testimonium perhibeo de me ipso, verum est testimonium meum.* Ten to Ia iestem, ktoremu gdy przez nieostrożnosc Chirurga przy upuszczeniu krwie z ręki prawey przecięta lancetem została żyła, tak dalece, że ani krwie obficie płynącey, chociasz doświadczonych Medykow y Chirurgow zatrzymać potrafiła doskonałosc, ani nawet samey przeciętey wynaleść żyły, a tu rzucona gangrena, ku ramieniu się szerząc, do tego iednostaynego wydania consilium, pociągneła onych, aby ręka ta iuz nie omylnie ucięta była, z pewnieyszą iednak śmierci, niż życia nadzieią. Wtak tedy nieszczęsliwym przypadku ubolewaiąc na to, iednego z zyczliwych przyiacioł serce, oddawszy mnie bez pamięci leżącego Nayświetszey MARYI Pannie, y żywą wiarą dotknientę o Twarz Cudownego Iey Obrazu tuwalnię przyłożywszy do skaleczałey ręki, aliści Cud osobliwszy, krew się niespodzianie zatrzymuie, [f] *Tetigit fimbriam vestimenti Ejus & confestim stetit fluxus sanguinis ejus.* y chociaż z otwartego meatu nieidąc, w dni kilka przecięta pokazuie się żyła, a tak za osobliwszą tey Naycudownieyszey Pani Protekcyią, do pierwszego przyszedłem zdrowia. Gdy tedy zaszedł mię był Przeświętnego Zakonu Kaznodzieyskiego rozkaż, abym był tu pierwszy błahego dyskursu zarzucił kolor, na portret pochwał MARYI, w wyższych y przednieyszych kolorach, do zupełnego od-

malo-

(a) *Carmen Cancrinum* (b) *Herb Woiewodztwa Ruskiego Lew wsparty przedniemi łabami na skałach* (c) 1o. Petri C: 3. v. 20. (d) *Tu przypadek dla Kaznodziei stanie się podczas Kazania* [e] Ioan: 5. vers: 31. (f) Luc: Cap: 8. ver: 44

malowania tey tak sliczney Miniatury, subtelnieyszym Panegirystom następuiącym zostawiwszy mieysce, umysliłem był w dzielieyszym panegiryku z samego początku, tą krwią własną na rzetelność łaskawey w Cudownym Obrazie swoim, nayosobliwszey Pani, y Lekarki moiey podpisać się; Co gdym nie wykonał; otoż mowiąc do mnie niewdzięcznika tey łaski swoiey słowy Ezechiela Proroka [a] *Sangvini tradam te & cum sangvinem oderis, sangvis persequetur te.* Nayświętsza BOGA moiego Matka, przez krwie upuszczenie, y zatrzymanie iey na tym pulpicie, publicznie to samo pokazała, gdym tylko o Cudach Iey Nayświętszego Portretu mowić zaczął. Wyznaię tedy grzech swoy z serdecznym żalem, iedyna w życiu Protektorko moia, a iako Nayukochańszy Syn Twoy, chcąc pokazać, że miał władzę na ziemi odpuszczania grzechow, rozkazał od lat wielu z łożka niewstaiącemu paralitykowi chodzić, y tę rzecz Faryzeuszom cudowną, [b] *Dixit paralitico: confide fili, remittuntur tibi peccata tua, & ecce quidam de scribis dixerunt intra se, hic blasphemat*, uzdrowieniem Paralityka potwierdził [c] *ut autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralitico: surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam;* Tak Ty Boga Wielkiego Matko, znaczne Obrazu Swoiego Cuda, Cudem nowym wemnię Polskiemu ogłosiłaś światu, [d] gdyś rękę tę uzdrowioną Cudownie od siebie, na spisanie nią Processu do solennego Koronaciey swoiey Aktu, poprzysiężonego sługi Twoiego, zachowała. Tyś to Sama Neo-Koronatko Nasza godnieyszego domawiała się mieysca dla Siebie, y nibyś się przymawiała o Koronę, gdy temi: *vivæ vocis oraculo* z Cudownego Obrazu Swego, słyszeć dałaś się słowy [e] *Digna sum præstantiori loco & honore*, czemuż osmey dopiero w Polszczę przez Naywyższego Pasterza BENEDYKTA XIV. z Watykańskiego Nieba doczekałaś się Koronacieyś

De CæLo MIssa Corona.

Pierwsza Ci należała Korona [f] iako pierwszemu w Ruskiey Stolicy Obrazowi od Ewangeliczney malowanemu ręki, od Greckich Cesarzow Xiążęciu Leonowi, na dokument przyiaźni, y koligacicy darowanemu, y pierwey w Ruskich kraiach jaśnieiącemu Cudami, nizeli ieszcze Lwowskie Miasto zaiaśniało na świat; Lecz nieinaczey Sobie Nayświętsza MARYA postąpiła, tylko iako przy zaślubieniu całą wiecznością nierozwiodłey Istoty Boskiey z naturą ludzką przez Iedność Hipostatyczną w żywocie swoim [g] *Erunt duo in carne una, id est duæ naturæ in una Verbi Persona;* Synowi swemu à Zbawicielowi świata pożądaną oddała Koronę, [h] *Videte Salomonem in dia-*

(a) Ezech: Cap: 35 v. 6. (b) Math: 9. ver 2 (c) Idem Ibidem (d) Idem quâ Protha Notarius Compillavit processum (e) Ex Process: Coronat: (f) Okolski Flor Russ: & alij. (g) Cardin: Huga (h) Cantic: 3.

ademate, quo coronavit Eum Mater ſua, in die deſponſationis ſuæ, na co Grzegorz S. mowi: *Humanitatẽ noſtra quaſi diademate Coronatus, Chriſtus dicitur*, a iako też ſame Słowo Wcielone, ktore tylko wiekami od OO. SS. upragnione nie inaczey chciało być na Membranach z wziętego ludzkiego ciała zapiſane y publikowane światu, tylko przy generalnym popiſie uczynionym od Auguſta Oktawiana Cefarza, więc y Matka Boſka czekała do tych czas, poki nie uczyniła popiſu honoru ſwego, nie iednym Iaśnie Wielmożnych MNISZCHOW domu piorem, ale ſiedmią, w ſiodmym Roku tego zaczętym Mieſiącu, ta ktora ſiedmiorakich łaſk Ducha Przenayświętſzego całą wiecznością niezmazanym charakterem w Zywocie ſwoim zapiſane Przedwieczne odebrała Słowo, tak przy ſzczęśliwym Panowaniu Nayiaśnieyſzego AUGUSTA III. Monarchy Naſzego, iako wraz y przy OKTAWIANIE bo Arcy-Paſterſkim OSMOROGU [*a.*] *Ut ſervaretur ad AUGUSTI cognitionem.* Dobiiały Iey Honoru inne wieki, ale tryumf ſwoy oddała dwom [*b.*] DOMU Nayiaśnieyſzego Orężom, ktore złożone na krzyż, poprzyſiężony Iey wyrażaią affekt, y zwycięſtwo, [*c.*] *Ecce duo gladij hic*, y doſyć Iey na nich, *& ſatis eſt*, nie inną ſobie obrała drogę do Korony, tylko Krzyzową, ktorą, gdy Iey utorował Herbownym PILAWĄ s. p. Iaśnie Oświecony IOZEF POTOCKI KASZTELAN Krakowſki Hetman Wielki Koronny, ſam do Korony Niebieſkiey powołany, [*d*] *Plane enim confido IOSEPHI innocentis animam, ad majorum animas acceſſiſſe in ſinum Abrahæ.* w dzień zachodzący wſtępuiącego [*e*] w Niebo Pana wziął nadgrodę od Matki Boſkiey, tak iako Swięty Patryarcha Abraham, gdy Syna ſwego ofiarował, wſzakże chociaż był Mężem według Serca Boſkiego Dawid, y wſzyſtkie iuż do wyſtawienia Kościoła Stworcy ſwoiemu uczynił dyſpozycie, z tey iednak ſzczegulnie przyczyny, żeſię w wielu Izraelſkich bataliach bitnym pokazał Rycerzem, nie Iemu, ale Salomonowi Synowi Iego BOG Wſzechmogący Kościoł Sobie wyſtawić kazał, y wolą we wſzyſtkim Oyca wykonać ſwego, iako ſam oſobie Dawid *2do Paralipomenon:* w tych ſłowach świadczy: [*f*] *Cogitavi ut ædificarem domum, in qua requieſceret arca fœderis Domini, & ad ædificandum omnia præparavi, Deus autem dixit mihi, non ædificabis domum Nomini meo, eo quod ſis Vir Bellator, Salomon filius tuus ædificabit domum meam, ipſum elegi mihi in filium & Ego, ero Ei in Patrem.* Czekała osmey Korony przyſłaney od Naywyzſzego Paſterza Rzymſkiego Benedykta XIV. *Coronam Benedictionis* z rąk I. O. Arcy-Paſterza Lwowſkiego, więc iako będąc Ukoronowaną na Macierzyńſtwo Boſkię,

przy

(a) Actorum 25. (b) Herb Saxoniy, dwie ſpady nakrzyż. (c) Luca 22. (d) Cornel: in Geneſ 37. (e) I. O. Potocki K. K. H. W. K. po wydanych ordynanſach, y dyſpozycyi do Koronaciy, pomarł przed koronacią I. W. Woiewoda Kijowſki Syn I. O. K. K. H. W. K. zkończył y wykonał akt Koronaciy N. M. P. (f) 2do Paralip: C: 28. ver: 2. 3. 6.

przy Poczęciu Przedwiecznego Słowa zaraż poszła w gory: [a] *Et recessit Angelus ab Ea; Exurgens MARIA abijt in montana cum festinatione* gdzie przy wizycie Elżbiety, łaskawy od pierworodney winy, y kary Iubileusz przyniosła Ianowi, y na starość z Elżbietą Boskie zawarła przymierze, wszakże się [b] *Elisabeth* tłumaczy *Deus Iuramenti*, [c] tak stanąwszy naprzod między gorami Ruskiemi w Kaplicy Xiążęcey Imieniem Iana S. Chrzciciela intytułowaney, w podeszłych wiekach nawiedzaiąc Stolicę Ruską nowe Iey poprzysięga łaski na Arcy--Pasterskim y Iasnie Oswieconych POTOCKICH krzyżach. Więc, że słusznie spieszysz *cum Coronis* Iaśnie Wielmozny Starosto Kołomyiski, to w dwoch punktach krotko prezentować będę: *Że iako Nayświętsza MARYA Panna Stolicę Ruską nad inne Miasta Polskie nawidzi, tak wiższe, chwalebnieysze, odbierze Koronę osmą, Herbownym Ośmiorogiem, y Pilawą ozdobioną, nad inne Koronj.* Mowiącemu na Honor Cudownemu w Matcę Swoiey BOGU udziel powtorney z Iaśnie Wielmożnemi Infułatami [d] *Ipse stans juxta aram & circa Illum Corona Fratrum* Arcy-Pasterskiey Benedykciey Iaśnie Oświecony KORONATORZE.

Jako Przedwieczna Mądrość rzecz każdą dla swego dysponuie końca, tak kogo do iakiey wysokiey obiera funkciey, takiemi go ubogaca darami, przez ktore czyni go godnym y zdolnym do przeyzrzanego dzieła, uczy tak szkoły Anielskiey Doktor: [e] *Illos, quos ad aliquid eligit, ita præparat & disponit, ut ad quod eliguntur, inveniantur idonei*, y nietylko te łaski zlewa na Osoby, ktore wybiera Sobie, dla iakiey wielkiey rzeczy, ale y mieysca osobliwszym upatruie okiem dla Cudownego dzieła, y nad inne ie sobie szacuie; Oczywistym dowodem iest wyborne Palestyny miasto Hierozolima, ktore BOG Wszechmogący między innemi obrał Sobie y wnim iuż nie na iakiey gorze, samemi tylko otoczoney lasami, y skałami wymierzył mieysce na Kościoł swoy, Kościoł dla przybytku swego, miłosierdzia przybytek dla Tronu, y adoraciey Boskiego Imienia, a zatym napełnił go bogactwem, ozdobił drogim drzewem y minerami, ubłogosławił mieszkaiących radą, mądrością, y fortuną, zgoła wsławił go na świat cały. To zostawiwszy na fundament teraz sobie tak wnoszę; ieżeli BOG Wszechmogący ubogaca darami swoiemi tych, ktorych Sobie na wysokie dzieła wybrał, toć iako z naturalnych ludzkiey fizognomiey znakow dochodzić możemy, że do znacznego honoru, ta urodziła się osoba, tak zważywszy heroiczne cnoty, wielkie prerogatywy Stołecznego Całey Rusi Miasta Lwowa, przez Obywatelow Iego, [f] do krwie Krolewskiey, Xiążęcey, y Senatorskiey postronnych y zagranicznych

(a) *Podczas Iubileuszu Generalnego Koronacia* (b) *S. Hieronim* (c) *P. Okolski in Flor: Rus.* (d) *Eccl: 50 v: 13* (e) *S. Thomas* (f) *Ex vetus: Monumen: & actis Civit: Metr: Leopolienſis*

nicznych Monarchow w Anteceſſorach ſwoich należących [a] *Leopolis totius Aſiæ & Europæ Theatrum & ſtatus, Hæc Senatum doctiſſimum & Togatum, Religioſos ſapientiſſimos & graves, populum politicum & honeſtum conſervat & adamat*, Mowię odważnie, że go BOG wybrał, przygotował, godnym uczynił Koronaciey Matki Swoiey, y nad inne mieyſca partyku arne przenioſł. *Ita præparat, & diſponit. ut ad id, ad quod eliguntur, inueniantur idonei.* Nie inna ieſt racya, że wola ludzka propenſię ſwoią między licznemi obiektami, te ſobie a nie inne obiera objectum przywiązania ſwego, tylko, ze miłość przez wrodzoną Sympatię znayduie podobieńſtwo, w tey, a nie w inney oſobie, według iawnego przyſłowia: *Amor ſimile ad ſimile trahit*, tak BOG Wſzechmogący, że w ſamego człowieka między innemi rzeczami ſtworzonemi, nieśmiertelnę, y rozumnę wlał duſzę, uczynił to z oſobliwſzey dobroci Swoiey, zeby w człowieku nalazł podobieńſtwo, y wyobrażenie ſwoie [b] *Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram*, to za zdrową naukę mieymy, z ktorey Ia wnoſzę ſobie, że ieżeli BOG człowiekowi większą nad inne ſtworzenia pokazał miłość, ze go na obraz, y podobieńſtwo ſwoie, iako abrys y kopiję Dobroci ſtworzył, *ad Imaginem*, toć y Matka Boſka nad inne Miaſta Polſkie, tę Metropolię Ruſką bardziey ukochała, gdy ią na obraz ſwoy, y podobieńſtwo Boſkie wyſtawiła. *ad Imaginem & ſimilitudinem.* [c] Wrocmy ſię do pierwſzych początkow Miaſta tego, a obaczemy to iawnie co mowię: wſzakże Xiąże Leo kilkadzieſiąt lat pierwey w zamku ſwoim poſtawił Obraz ten przy pilney Synow Bazylego Swiętego ſtraży [d] potym Roku MCCLXX. Synom Go oddał Dominika Swiętego w raz z zamkiem na prożbę Błogoſławioney KONSTANCYI Krolowey Halickiey Matki ſwoiey, [e] a dopiero Miaſtu temu pierwſze Roku MCCLXXVI założył Fundamenta. Uprzedziła Matka Boſka w Obrazie ſwoim to Miaſto, toć, nie inaczey potym powſtało, tylko na Obraz MARYI *ad Imaginem*, Ze oraz y na podobieńſtwo Boſkie ieſt wyſtawione, łatwo obaczyć możemy, gdy Tertuliana, owſzem iednoſtaynym Theologow poydziemy zdaniem, że w ſtworzeniu ludzkim iako *in opere ad extra* wſzyſtkie trzy Oſoby Boſkie Rozumem, pamięcią, y wolą a iedną Iſtnością Duſzy, łaſkami, y dzielnością ukoronowały człeka; zważmyſz teraz ieżeli Troycę Boſką to nie wyraza Miaſto (f) w Herbownych trzech gorach ſwoich, gwiazdy tylko iedney obiaśnionych ſplendorem, [g] oraz trzema rożnie dyſtyngwowanych od ſiebie Religiy w Paſterſkich Katedrach, przy iedney Swiętego Kościoła Rzymſkiego Iedności, Infułami ukoronowane to ieſt *Uni-*

tate

[a) Okolſki 1 Thom: Orb: Pol: Fol: 266. (b) Geneſ: 1o. (c) Okol: in Flor: Ruſſa (d) Obraz od Xięcia Leona darowany Synom Dominika Swiętego (e) Założenie Lwowa. (f.) Trzy gory z gwiazdą Herb Lwowa (g) znayduią ſię w Lwowie dwie Arcy-Biſkupie Katedry Polſka y Ormiańſka, trzecia Biſkupa Ruſkiego wßyſtkie z Iuryzdykcią.

tate Orthodoxæ Religionis in Trinitate Rituum ozdobione nad inne Polskie Miasta *ad Imaginem & Similitudinem noſtram*, Toć iako stworzenie ludzkie, było osobliwszym Boskiey Wszechmocności Cudem, oraz y ludzi konserwacya iest ustawicznym Cudem według Anielskiey nauki Tomasza Swiętego, tak między licznemi Cudami Obrazu Tego, ten iest osobliwszy, ze Miasto Lwowskie powstało na Obraz MARYI, y dla Tego Obrazu do tych czaś iest konserwowane od ostatniey ruiny, a zatym iako BOG Wszechmogący między innemi liniami ludu wybranego, samego tylko Abrahama y Iego sukcessię obrał sobie dla tey wiary, ktorą wnim przewidział: [*a*] *Dominum elegiſti hodie, ut ſit Tibi DEUS, & Dominus elegit te hodie, ut ſis Ei populus peculiaris*, tak gdy Stolica Ruska przy pierwszych początkach swoich obrała sobie za Panią Nayświętszą MARYĘ, *MARYAM elegiſti, ut ſit tibi Domina*, iako na facyacie forty do Miasta *Bosacka* rzeczoney, tę słowa starożytnym, nad Portretem Monarchini swoiey czytać każdemu pozwala, charakterem [*b*] *Omnium Victoriarum Compendio, Semper Auguſtæ Cæli & Terræ Reginæ Se Ipſam Urbs Leopolis D. D. D.* więc też Matka Boska obrała ią Sobie za własne Miasto, y naymilszę Corę *Et MARIA elegit te hodie, ut ſis Ei populus peculiaris*, bo przewiedziała w Niey osobliwszy ku sobie affekt [*c*] *Iam viderat affectum* mowię z miodopłynnym Doktorem, ktory Ią do tego obowiązał, żeby te Miasto dla honoru swego założyła *Civitatem hanc elegi, ut ſit nomen meum in ea*; y dla tego, że na trzech tych Herbownych Miasta Lwowskiego gorach, naymilsze Sobie BOG w ręku Nayukochańszey Matki Swoiey zostaiącey, założył mieszkanie. to przez Psalmistę wyraził: [*d*] *Mons coagulatus Mons pinguis, Mons in quo beneplacitum eſt DEO, habitare in eo.* [*e*] Nie ieden, ale sto Argumentow, na obronę Niepokalanego Iey honoru Apostolskiey Stolicy prezentowanych, odebrała MARYA od tego Przeświętnego Miasta, nad inne Miasta Polskie y poznała iak mowią *Ex ungve Leonem* z ręki piszącey charakter miłosci, iako przeczytał miodopłynny Doktor *agnoſcit Virgo diligentes Se*, wysoką miłość uznał Rzymski Pasterz SYXTUS V. tego Miasta ku Matce Boskiey, za co z Herbu swego trzy Gory wyiąwszy z gwiazdą, Lwowskiemu darował Miastu, wyrażaiąc w Przywileiu swoim, że figurowana w Gwiazdzie Matka Boska, wyższy tu honor nad inne odbieraſz Miasta, y łaskami go swemi codziennie obiaśniać nie przestaieſz.

[*f*] SI RES A LVCA RIMATA, MIRACVLA SERIS.

(a) Deut: Cap: 26to. (b) Starożytny napis, nad Furtą Lwowską Bosacką nazwaną. (c) S. Ber (d) Pſalm 67. (e) Sto Argumentow defenduiących Niepokalanego MARYI Poczęcia, Lwow do Oyca S. SYXTUSA V. poſłał. (f) Carmen Cancrinum

[a] Alexander Wielki wystawił Miasto, y nàzwał go *Leontopolis* z tey raciey, że Matka Iego *Olimpia* Lwa zwykła była nosić na piersiach. Celuie nieporownanie założone od Leona Lwowskie Miasto wspomniane *Leontopolim*, co dawnym stylem na Bramie swoiey Halicka nazwaney, w tych słowach wyraża [b] DVX LEO MIHI FUNDAMENTA IECIT, POSTERI NOMEN DEDERE LEONTOPOLIS, HOROSCOPUS PARTHÆNOPOLIM LEONI PRÆPOSUIT. a to dla tego, że Lwa Ruskiego Nayświętsza MARYA w Sercu Swoim miała, y do tych czas piastuie Go, na Piersiach Macierzyńskiey łaskawości, a ze piastować nieustannie będzie, to z tych słow złożone [c] MARIA VIRGO, TENENTE GUBERNIUM ECCLESIÆ UNIVERSAE, BENEDICTO DECIMO QUARTO SUMMO PONTIFICE, CORONATA EST LEOPOLI APUD PATRES ORDINIS PRAEDICATORUM, CORONIS AVREIS ROMA TRANSMISSIS TEMPORE IUBILAEI MAGNI. Te nie omylne na potomne wieki wydała, y zostawiła Oraculum.

[d] LAUS EGO METROPOLIS RUSSORUM GLORIA PRIMA ET DECUS OMNE TIBI, TE CORDE TUEBOR AMANTI, AVRE PRECES CAPIENS, SANCTI QVA MATER AMORIS IUCUNDA SEMPER FACIE, IPSA VIDEBO LEONEM. NOS CERTI INITIO GAUDII, NON MÆROR INITO.

Potwierdza allegowaną prawdę *Forta* do Miasta Lwowa *Iezuicka* nazwana nad ktorą *in aditu* Miasta kamienna Matki Nayświętszey trzymaiącey na rękach malenką Dziecinę, Statua Starożytności dzieło Lwa Ruskiego przy Nogach Panieńskich leżącego maiąca, z tą inskrypcią. [e] *HAC PRÆSIDE TUTUS*, Trzyma Miasta Lwowa Prezydencyą, iako Stołeczney Rezydencyi swoiey Matka Boska. Ale ieżeli nie mamy dosyc na tych racyach, stańmy na gorze Kalwaryiskiey. oto Syn Boski oddaie Matkę Swoią Ianowi, Iana za Syna Matce, czemuż nie Xiążęciu Apostolskiemu Piotrowi, ale samemu Ianowi ofiaruie Zbawiciel Matkę, *Fili ecce Mater Tua*, tylko ze Panieństwo w Ianie, miało sympatyczną podobieństwo do Panny [f] *Virgini Virginem commendavit* Augustyna S. racya. Pozwolcież mi to samo mowić o tey sławney Metropoliy, ktoreż w Polszcze Miasto zupełnieyszym tytułem nad Tę Pannę zwać się może? same Bramy usta otwieraią, y to na teyże Faciacie Halickiey głoszą: że Lwow *Virgo Civitas* [g] NOBILIS, AT NUNQVAM NUBILIS VIRGO SUM, SEMPER VESTALIS, EX QVO PER TRIA SÆCULA MILLE PRO-

CIS

(a) Pierius in Cartha. lib 14 Homil: 11. de Triumpho Resur: & arca. (b) Napis Starożytny nad Bramą Lwowską Halicka zwaną. (c) Programma. (d) Anagramma purum (e) Dawna z Kamienia wykuta Inskrypcya nad Furtą Lwowską Iezuicką zwaną (f) S. Augustin (g) Stare-dawny napis na Bramie Lwowskiey Halickiey.

CIS EXAMBITA, OMNIBVS CASTA VIRAGO REPUDIUM FECI, ET ARMATIS PRECIBUS STEPHANI PALATINI MOLDAVIÆ TALEM ME PRÆSTITI, PRIMUS ILLE MALO CADUCEATORE CUM XL: M. FILIORUM AGAR PARANYMPHUS THALAMOS MEOS EXAMBIVIT SED CVM OMNIBUS ABACIBUS EXPERS CORONÆ VIRGINALIS PLENUS IGNONIMIÆ RECESSIT, AC IN MINORIBUS OPPIDIS ARDOREM CONCEPTUM CONSUMPSIT.
Toć Panieńſki ſwoy honor zleciła, y do ſtraży oddała Pannie miaſt Ruſkich. *Virgini Virginem commendavit.* Te Miaſto obrała dla Koronacyi ſwoiey. *Hæc eſt Civitas quam elegi,* y za wybrany lud poczytała ſobie; *Te elegit, ut ſis Ei in populum peculiarem de cunctis gentibus.* A iezeli Miaſto Izraelſkie Hebron dla tego ze w Nim odebrał Koronę Dawid, [*a*] *In Hebron unxerunt David in Regem Israel* inne otrzymało Imię, y odtąd zwane zoſtało miaſtem Dawida, gdy w Zamku miaſta tego przyiąwſzy Koronę przerzeczony Dawid, mieſzkanie tam ſwoie założył, [*b*] *Habitavit autem David in arce. & vocavit eam civitatem David.* To y Nayświętſza Dawida Cora BOGA Naſzego Matka, w Stołecznym mieście Lwowie, a w Zamku niegdyś Xiążęcia Leona, założywſzy Rezydencyą dla Siebie [*c*] *Habitavit autem MARIA in arce,* gdy odbierze Koronę, iuż Miaſto te nieomylnie miaſtem MARYI na wieki zoſtawać będzie. *Et vocavit Eam civitatem MARIÆ.* Obieraiąc Ociec Przedwieczny Nayswiętſzą MARYĘ Sobie za Corę, Synowi za Matkę, Duchowi Przenayświętſzemu za Oblubienicę, nierozdzielną Iey dał Wſzechmocności ſwoiey władzę, iako Tey, ktora w ściſłę Troycy SSS. Korrelacyę weſzła, gdy Tego, ktorego Ociec Przedwieczny ieſt naturalnyni od wiekow Oycem, tegoż Syna, a nie innego, iak bluźnił Neſtoryuſz, Matką naturalną ſtała ſię, że zaś miłość ieſt rzecz pryncypalnie do każdego reguluiąca ſię oblubieńca, ztąd Duch Przenayświętſzy, ktory będąc między Oycem, y Synem w relacyach Perſonalnych miłością. *Pater diligendo Se ad in vicem cum Filio, producunt Spiritum Sanctum,* y dla tego tak od Oyca, iako też od Syna pochodzenie bierze, widząc że Syn Boſki do Wnętrzności pośpieſza MARYI, a będąc w Relacyach Perſonalnych, terminem Rodzaiu Boſkiego, ſtaie ſię płodnym z Rodzaiu ludzkiego Zbawiciela, gdy Oblubieńcem zoſtawſzy MARYI władzę Wſzechmocności Swoiey, ze Krwią Panieńſką zmieſzawſzy, niewinne w żywocie MARYI uformował Zbawiciela Ciało, dawſzy Iey tedy Ociec Przedwieczny zupełną dzielność w Panowaniu nad Niebem, y ziemią, uczynił. Ią Sobie niciako rowną, z tą tylko rożnicą, że ſam przez Eſſencię, to ieſt Iſtotę, y Naturę Boſką, MARYA przez partycypacyą, y u-

dzielenie

(*a*) *Reg: 5to* (*b*) *Ibidem vers 9no.* (*c*) *Okolſki in Flor. Ruſ:*

dzielenie ma te Prérogatywy Boſkie, tak, że Chwała Chryſtuſowa, ktorą ſobie przez uniję natury ludzkiey, iako Człowiek zaſłużył, nie tylko ieſt udzielona MARYI, ale y ziednoczona [a] *Filij gloriam cum Matre non tam communem judico, quam eandem.* zdanie ieſt Arnolda. [b] Bo ieżeli Salomon Matkę ſwoią z tą Chwałą intronizował do Korony, z ktorą ſam na tronie ſiedział *Poſitus eſt thronus Matri Regis, quæ ſtetit ad dexteram Ejus*, ſłuſzniey należało, ażeby Syn Boſki *Plus quam Salomon eſt hic*, dał Matce ſwoiey rowny maieſtat, wſzakże naturalnym prawem Synowie dziedziczą honor rodzicow, toć ieżeli prawem natury Syn Boſki ieſt Panem, y Krolem świata: *Rex Regum & Dominus Dominantium*; więc tęſz ſamę władzę Krolewſką komunikował, y Matcę ſwoiey [b] *Non â dominatione, vel potentia Filij Mater poteſt eſſe ſejuncta*, iako mowi tenze *Arnoldus*. To za nie omylną położywſzy prawdę, pytam ſię, iakąż odebrał Koronę Chryſtus, tey zaſłużoney chwały ſwoiey? Uznawſzy dobroczynną rękę Pańſką zgromadzone Izraelſkie poſpolſtwo, chciało Zbawiciela koronować na Kroleſtwo, ale ſię od tey ochronił korony, *Cum cognoviſſet IESUS, quod voluiſſent eum rapere, & facere Regem fugit in montem Ipſe ſolus*, dokądże uſzedł przed koroną? oto na gorę *in montem*, przez co wyrażał, że go wyżſza y godnieyſza czekała korona, czemuż tey ofiarowaney ſobie nieprzyiął Korony? bo ta korona była ieſzcze przez krzyża, więc nie inney tylko krzyżowey czekał korony *Mortem autem Crucis* a iako mowi Kardynał Hugo. *Fugit in montem ſed crucifixoribus occurrit*; Bernard zaś S. mowi *Tolle crucem ſi vis auferre coronam*, Ia z tego tak argumentuię. Chwała MARYI ieſt ſpołeczną Chwałą Boſkiego Syna, toć ieżeli Syn koronę chwały krzyżową nad inne ſobie korony przenioſł, iako mowi Dawid: *Regnavit a ligno Deus* a Carthagena na to tak: *Chriſtus Dominus tanquam Rex, crucis thronum aſcenſurus erat*, Więc y MARYA inney niechciała Korony, tylko Herbownym Ośmiorogem złączonym, z Iaśnie Oświeconych POTOCKICH Pilawą ozdobioney. Dla tego to Chryſtus nie zowię MARYĘ Matką Swoią, ale Sioſtrą, y Oblubienicą, gdy Ią wzywa do korony; *Soror mea, ſponſa mea, veni coronaberis*, bo iako była towarzyſzką, y Sioſtrą męki wſpoł z nim umieraiąc pod krzyzem, tak też powinna była być Sioſtro Chwały Iego, zwycięſtwa, y korony, nie inney tylko krzyżowey. Zamyslał o tey koronie Andrzey Pruchnicki Arcy Biſkup Lwowſki, gdy iuż zaczął był kommuſſię, o tego Obrazu Cudach, ale Matka Boſka, wyzſzey czekała Korony, z rąk I. O. WYZYCKIEGO Arcy-Paſterza, y Koronatora, ztąd bowiem że Obraz ten Cudowny Nayświętſzey BOGA naſzego

Matki

[a] *Arnoldus* [b] *Arnoldus* (c) *Cardin: Hugo* [d] *Carthagena*

Matki, miał być osobliwszą miasta Lwowskiego chwałą, *Laus Icon* to w Anagramatycznym Imieniu *NICOLAUS* zamknął; Ten to Arcy-Pasterz iako Naywyższy Arcy-Kapłan Aaron, po pierwszey zaczętey Kommissiyi [a] w Roku 1628. to iest w lat 123. wtym iuż zakączonym Roku, wstąpi na Gory Lwowskie, według Romulusa pierwszego fundatora Rzymu, y starego Rzymskiego Kalendarza *Mense Quintili*, miesiąca piątego. [b] dnia pierwszego miesiąca tegoż, to iest dnia iutrzeyszego, gdzie ma ukoronować Krolowę Polską w polu [c] *Ascenditq; Aaron Sacerdos in montem Hor jubente Domino, Mense Quinto, prima die mensis, cum esset Annorum Centum viginti trium.* Aże gora Hor, tłumaczy się *Mons*, toc znaczy, że z rąk Iaśnie Oświeconego Koronatora, wyższą nad inne korony Koronę Matka Boska odbiera, bo doskonałą w OSMIOROGU, naznaczoną liczbą, nad ktorą iuż doskonalszey nie masz: wszakże y sam Zbawiciel, iako Imię Nayświętsze swoie reguluiące się do zwycięskiey z odkupienia ludzkiego korony, w liczbie odebrał osmey; *Consumati sunt dies Octo, Vocatum est Nomen Ejus IESUS.* Tak y dnia osmego, Krzyżem Męki swoiey ozdobioną zmartwychwstania odebrał Koronę, mowi to Wielebny Beda [d] *Octavus numerus Resurrectionis Gloriæ pene omnibus claret, nam & Dominus Octava Die, post septimam Sabbathi, Resurrexit.* owszem z większym daleko honorem koronuie Bog tu, Matkę Syna Swego, niżeli Go ukoronował zostaiącego na Krzyżu, pierwsza że wisząc między trzema krzyżami, nie wszytkie trzy wziął do korony swoiey ale tylko ieden, tu zaś koronę chwały Matki Iedynaka swego, iuż nie iednym, ale trzema krzyżami Iaśnie Oświeconych POTOCKICH zdobi, y dla tego ieszcze nie staie połowy trzeciemu krzyżowi, bo iednę POTOCKICH rękę, Nayświętsza MARYA Panna, do Krolewskiego zachowała Sceptrum, za to że się nieiedną przykładała do tey Koronacyi ręką [e] a że w dwudziestu lat pięciu Iubileuszowych, miał I. O. PILAWA przyozdobić Skronie MARYI, to przez dziesiątki komputuiąc. w liczbie pułtrzecia Krzyża swoiego zamknął [f] *Supputabit Sacerdos juxta numerum Annorum Iubilei;* Domową miłością obowiązana Obrazowi Temu Cudownemu, Iaśnie Oświeconych POTOCKICH Familia; Dowodem iasnym przychylnego MARYI Serca iest I. W. IAKOB POTOCKI Starosta Białokamiński, między prochami woiennemi w Zamku trefunkiem zapalonemi nie obrażony, chociaż w gorę na powietrze od nich wyniesiony, w ogniu wyprobowany iak złoto, pierwszą skorę z twarzy, z rąk od płomienia wyzutą przywiozł do Lwowa, y przed tym Cudownym Obrazem zawiesił, na nieśmier-

(a) Pierwsza Kommissia Roku 1628. Koronacia w lat. 123. (b) 1ma Iulij Koronacia w polu (c) Numer: Cap. 33. (d) V. Beda Cap. 2. in Luc. [e] w Lat dwudziestu y pięć Iubileusz Generalny (f) Numer: 27.

telney pamięci ſpoliał, to prezentuiąc, że iako ten Obraz, cud Nayiaśnieyſzy pokazał POTOCKIEMU, tak wſzyſtkim POTOCKIM ieſt wrodzony ku niemu affekt, że każdy by ż nich, y z właſney wyzuł ſię ſkory dla Honoru MARYI. Druga tytuł Krolewſki *REX Iudeorum* trzema tylko ięzykami Hebrayſkim, Greckim, y Łacińſkim, był Chryſtuſowi zapiſany, Koronacyę zaś MARYI nie trzema, ale dwudzieſtą ſiedmią ięzykami raz pierwſzy wyrażoną, czytać będzie Korona Polſka, toć iako korona krzyżowa, inne przewyzſzyła korony, tak korona MONARCHINI Xięſtwa Ruſkiego, Osmorogem I. O. Koronatora, y I. O. POTOCKICH PILAWĄ z bogacona, celuie wſzytkie korony, ktore Iey kiedy ofiarowała Polſka [a] *Neque enim ſic Regiâ coronâ ornatur caput, quam crucc, quæ omni dignor eſt cultu.* Y ta ieſt między niezliczonemi, iedyna pochwała Twoia Nayſzczerſzy, naywiernieyſzy, naypożytecznieyſzy, Apoſtolſkiey Rzymſkiey Stolicy, Kaznodzieyſki Zakonie, albowiem choćbym nie uważał ſłow Wielkiego Watykańſkiego Panagiryſty Zelingiera mowiącego o Tobie [b] *Prædicatorum Religionem natam labenti ſuccurrere Vaticano*, To iakże Głowie Kościoła S. Innocentemu IV dać wiary niemam. [c] *Ordo Prædicatorum Eccleſiæ ſeneſcenti in ſuſtentationis baculum eſt proviſus.* Twoy to mowię oſobliwſzy Matko Ruſkiey Prowincyi honor, że chociaż iuż to trzecią w Polſzcze w, Przeświętnym Zakonie ſwoim odprawuieſz MARYI Koronacyę iednak iakoś był pierwſzym Poſſeſſorem, tego pierwſzego w Ruſkiey Stolicy Obrazu, tak na końcu intronizuiąc Go, honorem koronacyinym, prym wziąłeś innym, pierwſzym, *Noviſſimi erunt primi.* Wydał dekret Salomon, na śmierć Abiathara, ſłuchaymyż iakie były ſłowa Iego: *Eqvidem vir mortis es, ſed hodie te non interficiuam.* Prawda żeś zaſłużył na śmierć, ale dziſiay nie zginieſz, czemuż? *Quia portaſti arcam Domini Dei*, boś nioſł Arkę Pańſką na ſobie; [d] Iuż nie ſamę tylko Arkę, ale w Arcę nieść będziemy Obraz tey Pani, ktora nam noſiła Boga Człowieka, więc chociaż nie ieden zawinił na karę, uymuiąc Cudowney dzielności Obrazowi Temu, chociaż zaſłużyłaś ſobie na to Przeświętna Metropolio, żeby zagniewana Sprawiedliwośc Boſka, rożnemi Cię karała plagami *Equidem viri mortis eſtis*, ale że dnia iutrzeyſzego wnieſieſz między mury ſwoie w Arce, Cudowney Pani ſwoiey Obraz, nieupadnieſz iak Ierychońſkie Miaſto, nie lękay ſię, śmierci dekret zkaſſowany; *non interficiam, quia portaſtis Arcam Domini Dei;* Owſzem gdy dzieyſzey Neo-Koronatce, przy zwykłego wykonaniu poſłuſzeńſtwa, iako Krolowey, y Pani ſwoiey, oddaieſz od wſzyſtkich bram klucze, Nayświętſza Monarchini, widząc w tym Mieście ſwoim, zdawna

ulubio

[a] *S. Auguſti: ſermone 15 de Reſurr:* [b] *Zeling: Theatr: Orat: B. Salomo:* [c] *Conſt: 204 Anno 1248 14 Novem:* [d] *Obraz Cudowny przy Koronacyi w Arcę nieſiony.*

ulubionym od ſiebie, ſtarożytny wywrocony porządek pierwſzych oraz dawnych. Parentelij, y Domow, w Antenatach ſwoich zaſłużoną [przez niegodziwe tumulty, y ścyſſie] znieſioną powagę, to Krolewſkim ſwym ſłowem, przez Ewangelicznego Proroka affiduie: *Reſtituam Iudices Tuos, ut fuerunt prius, & Conſiliarios Tuos ſicut antiquitus, poſt hæc vocaberis Civitas Iuſti, Urbs fidelis,* Przywrocę Sędziow twoich, iako byli zdawna, y będzieſz zwane Miaſto ſprawiedliwego, miaſto wierne, a ktoreſz to te miaſto wierne nie inne tylko ozdoba Xięſtwa Ruſkiego Miaſto Lwowſkie, miaſto rezydencyalne MARYI *Urbs Fidelis*: kto temu przyczy, niech czyta w klar, na Forcie Miaſta tego, te charakterem dawnym wyrażone ſłowa: [*b*] CONSTANDO, FIDEM SERVANDO, DEO, REGI, REIQVE-PUBLICÆ LEOPOLIS FIDELIS OBSIDIONE SOLUTA ANNO DOMINI MDXLIX. ET MDCLV. Pokrywało rozpiętemi ſkrzydłami Arkę dwoch Herubinow, dla tego że Arka koronowana była, trzy razy od dwoch Aniołow, widomie nieſiona ta Arka Swiętſza w Cudownym Obrazie, gdy odbierze Koronę, Protekcyą ſwoią, y Anielſką ſtrażą Miaſta tego pilnować nie przeſtanie; y dla Arki ieden Dom przedtym *Benedixit Dominus domui Obededon propter Arcam* teraz dla Cudownego Obrazu Tego, Miaſto całe, y Xięſtwo Ruſkie błogoſławić będzie, *Protegam Civitatem iſtam, ut ſalvem eam propter me,* co ſama w głos z Cudownego Obrazu tego deklarowała, [*c*] *BENEDICAM & INTERCEDAM:* Iuſz nas tedy teſkliwie czeka Nayświętſza MARYA, żebyſmy Ią ſercami koronowali ſwemi, idźmyż po koronę Iey Błogoſławieńſtwa, żeby nas Koronatami ſwemi, iak tu na ziemi, tak w wieczney uczyniła Chwalę.

6 1 3 4 9 3 1 100 1 8 20 5 50 80 200 90 90 50 80 200 30 100 9 2 9

FAC DICAT AH LEO RUSSORUM TIBI

200 9 80 7 50 3 50 80 50 40 1 30

VIRGO CORONAM

200 100 100 200 1 6 1 90 90 5 30 60 5 80 200 9 80 7 50 3 50 80 50 40 1

UT TUA FAS SEMPER VIRGO CORONA

100 5 7 1 100.

TEGAT

D

(a) Kollizye między Magiſtratem y Poſpolſtwem w tym czaſie ieſzcze od Roku 1744 zaczęte (b) Iſai Cap: 1o ver: 26 (c) Inſtrypcyn nad Fortą Lwowſką Iezuicka naznaną.

ZBAWIENNE KROKI

Ktoremi Niebieſka Bellona, ſkwapliwa w-intereſſach Ludzkich Monarchini, Pełna Łaſk y Zwyćięſtw w Cudownym Obraźie Lwowſkim Dominikańſkim Nayſwiętſza

MARYA

Z Oryentalnych Tryumfow do Korony, na mocną, á nigdy nie uſtaiącą Mieyſca, Miaſta, y Kraiu Obronę

POSPIESZYŁA.

W Dzień ſam Koronacyi, w Polu, Pod Namiotem, Kaznodzieyſką wymierzone Praktyką.

Przez

W. X. Hieronima Waxmańſkiego S. Teologij Prezentata, Przeora Iaworowſkiego à na ten czas S: P: I. O. Imci Pana Potockiego Kaſztellana Krakowſkiego Hetmana Wielkiego Koronnego Teologa Zak: Kazn:

Dnia 1. Mieſiąca Lipca Roku P: 1751.

Veni Coronaberis Cant: 4. *Abiit cum feſtinatione* Luc 1.

Ortunne haſło przy wydanym parolu panuiącego y rządzącego ſzczęśliwie woiuiącym Kościołem Wodza BENEDYKTA XIV. naypierwſzego y naywyżſzego Urbis & Orbis Paſterza, tak mnie mocno y

pomyslnie swym pożądanym przycisnęło Ordynansem, że ledwo na Ukoronowanym, odwagą, Męstwem, y złotą Koroną Herbownego Lwa stanąłem placu, tak zaraz wygurowaną, bo z Watykańskiego Majestatu z Siedmiogorney Stolicy promowowaną: *Roma Septicollis* od Purpury y Berła do Tronu y Korony znayduię y słyszę Kandydatkę: *Veni Coronaberis &c.* Ktorą bez naymnieyszey protestacyi, bez dyssidencyi, *Nemine contradicente* nietylko Narody, zgodnemi ustami za dziedziczną Panią y Monarchinią Błogosławiąc ogłaszaią: *Beatam me dicent omnes Generationes*, ale też wszczegulności nieoszacowanym złotey wolności zaszczycaiąca się Kleynotem Oyczyzna nasza pokornym Sercem, à wolnemi głosami, Słowy Ducha Przenay: SS. do nayiasnieyszego Maiestatu udzielney zaprasza Korony: *veni Coronaberis.* Ubiega się wtym punkcie o lepszą, na publicznym *Capitolium*, Kapitalne całey przeswiętney Metropolij Ruskiey zdawna sławne y Stołeczne, Lwow Miasto, à iako od pierwszych założenia swego fundamentow, dla wielowładnych Monarchow ulubionym zostawało gniazdem: [a) *Ad præceptum tuum elevabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum*, daiąc im Korony y Sceptra (b) *Et subijciam vos Sceptro meo & induam vos in vinculis fœderis* Tak y teraz czyniąc renowacyę Starożytnych swoich Przywileiow, dawnieyszego à wielkiego szczęścia, aby się mogło udzielnym zaszczycić Majestatem, Inaugurowaną w tym Cudownym Obrazie, ieszcze za Leona Xiążęcia Ruskiego, Navdostoynieyszą Nieba y Ziemi Monarchinię Nayś: MARYĄ Pannę za dziedziczną uznaiąc y obieraiąc Krolowę, dziś z Gorzystego à własnego swego Łoża, do przyzwoitey dawno natym mieyscu Tey Pani, bo ieszcze od Oblubieńca Niebieskiego naznaczoney prosi y wabi Korony, *Veni coronaberis, veni de cubilibus Leonum, veni de montibus*, Ktora pospiesza zochotą *abijt*, aby wtym Mieście y mieyscu gruntowne założywszy fundamenta [c] *Fundamenta ejus in Montibus Sanctis*, wieczną każdemu garnącemu się była Protekrorką *Ego diligentes me diligo, & qui mane vigilant ad me, invenient me.* Ozaprawde Tryumf niesłychany, radość niepoięta! ktorą nie tylko Iubileuszowe głosić będą Trąby: *Clanges buccinâ, Sanctificabisq; Annum Quinquagesimum; & vocabis remissionem, cunctis habitatoribus terræ, ipse est enim Iubileus.* [d) Ale też y uniwersalne pocałym Swiecie Polskim

[a] *Iob. 39. v 27. (b) Ezech. 20. v. 37. [c) Psal. 86. (d) Lev. 25.*

ſkim z agituiącey ſię a tak dawno pożądaney podczas Iubileuſzu Koronacyi, właſnie iak przy Arce Pańſkiey dadzą ſię ſłyſzeć z applauzem wprowadzenia okrzyki [a] *Ducebant Arcam fœderis Domini in Iubilo & ſonitu buccinæ, & tubis, & Cijmbalis, & Cijtharis*. y toc to iak uważam prawdziwie miłośćiwe Lato, Ta widzę, Uroczyſtość Koronacyi, o ktorey nie tylko rozumne Kreatury, ale też ſame dni y nocy w zaiemnie ſobie ogłaſzaią: [b] *Dies diei eructat verbum & nox nocti indicat ſcientiam.* Ten Akt y dzień, ſame Kanonizuią Nieba: [c] *Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea*. Miaſto te Swiętegdzie ſię odprawuie ta Solenizacya, Miaſto Krola Niebieſkiego: *Civitas Regis magni*, w ktorym przy otwarciu Miſtyczney Niebieſkiey Forty NaySS. MARYI Panny *Ianua Cæli* wſzyſtkie koſztowne bo Zbawiennym Apprecyowane Duſz ludzkich ſzacunkiem, miłośćiwego Lata czyli Iubileuſzowe otwieraią ſię Bramy: *Singulæ portæ ex ſingulis Margaritis*. Wiele gwiazd na Niebie, tyle oczow obrocił na niego Olymp, zapatruiąc ſię na tak doſtoynę Aktorkę y naygodnieyſzą do Korony Kandydatkę, Ktora nie tylko od wiekow z Przedwieczney mądrośći wyrokow przeyrzana y wybrana: *Ab æterno ordinata ſum, elegit eam Deus & præelegit eam.* nietylko ſtarożytnych czaſow powſzyſtkich Swiata Krainach, w ſzczegulności w naſzey Koronie już w ſiedmiu ſolennie Ukoronowana Obrazach, ale też w naſzym teraznieyſzym czasie, gdzie rozne a niebeſpieczne na głowy naſze zachodzą Konjunktury, na pełno mocną Auguſta III. ſzczęsliwie nam panuiącego, day Boze w iak naypoźnieyſze wieki z Nayiaſnieyſzą Maryią Iozefą Krolową, y całą przeſwiętną Familią Monarchy inſtancyę, w oſmym tu try umiſalnie Koronowana zoſtaie Obraźie: *Veni Coronaberis*, aby ſię tym ſkutecznieyſzą y przy tych zamachach według dawnego à właſnego oſwiadczenia pokazała Krolową Polſką, *Voca me Reginam Poloniæ. Abiit cum feſtinatione*, Rzadki to bardzo iak uważam przykład, tak wielkiey w Krolach wdzięczności, pilney Honoru MARYI promocyi. iak widzę w Nayiaſnieyſzym aktualnie Polſkim Kroleſtwie, za konkredytowaną ſobie przez wolne wſzech Stanow głoſy od Pani wolności Koroną, wzaiemnie certuiąc, już na drugi Cudowny Matki Boſkiey Obraz Pańſkim y wielowładnym ſwoim ſtaraniem, Oycowſkim pieczołowaniem ſprowadza Koronę: *Data eſt Corona*: za co taż

(a) 1. Paralip. 15. v. 28. (b) Pſal. 18. (c) Pſal. 117.

Niebieſka y Polſka Monarchini, niech iako naypomyślniey Nayiaſnieſzego Majeſtatu, Koronuie Vota: *Ornamentum gratiæ accipias Coronam, & dignationem consequaris Coronationis.* Rozumiałem, iż już ze wſzyſtkim zgoda, alić ſłyſzę, że ſię y do tey Koronacyi znayduie Konkurrent, a cowiększa nieſkomparowany y niewyſławiony *IESUS MARIÆ FILIUS*, lecz nietym pretextem, aby miał pretendować Korony (: lubo ią odbierze :) będąc ſam Koroną wſzyſtkich SS. ale żeby Nayukochańſzą Matkę ſwoię z niepoiętey ſwoiey Koronował mądrości; przypiſuie ſię do mego zdania uczony y S. Amadeus: *Corona Capitis MARIÆ CHRISTUS dicente Sapientiſſimo: Quod Filius-Sapiens Corona eſt Matris, & qui ſapientior eſt illo, qui eſt Patris Sapientia?* Zaczym kiedy Bog y Człowiek Niebo y Ziemia, bez wſzelkiego zamieſzania, bez Kontradykcyi y kłotni wzywa od Korony NaySS: MARYI Panny *Veni Coronaberis.* Więc y Ia tak od przytomnego tu generalnie y pobożnego Auditora, iako tez y od przezacnego Rycerſtwa, zgodnie ztąż ſamą idąc rekognicyą, a pokorną do Berła y Korony prozbą: *Veni Coronaberis* te wzaiemne na znak wdzięczności y wiecznego Pokoiu przymierża nioſę aſſekuracyię: Idzie zochotą do Korony MARYA, będąc ſkwapliwą wintereſſach naſzych Monarchinią. y Otym Ad M. D. G.

Zwyczayna to u Swiata praktyka, do Honoru y preeminencyi, Purpury y Majeſtatu, do Berła y Korony Olbrzymſkim poſtępować krokiem. [a] *Exultavit ut Gigas, ad currendam viam.* Nic to choć by kogo przeſkoczyć, aby tylko Samemu na Tron wſkoczyć [b] *Aſcende ſuperius, recumbe in noviſſimo loco,* zanic utaione w Koronie nieſzczęśliwych przypadkow punktury, gdy tey ſtruktury ſam będąc Architektem, miſternie tylko wykſztaſtowaną obiera dobroć: *fallax bonum,* między młotami y ogniem czyniąc Elekcyą, *per ferrum & ignes,* Cyfra gdyby y śmiertelny połknąć ogryzek, aby ieno wielowładne Krolewſkie piaſtować Iabłko: [c] *Quocunque enim die comederis, morte morieris, Parunt diademata mortem.* Fraſzka choć by na zelaznym zoſtać haku, aby tylko mocne Sceptrum pozyſkać w huku *inturbido piſcari,* a tak ułowiwſzy lub gwałtownie, pożądane Kroleſtwo: [d] *Regnum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Iak w Krzyſtałowym Nerona oſieść Niebie, okrutne na Poſpolſtwo rzucaiąc pioruny, bez reflexyj na krytyczną Tragika przeſtro-

gę

[a] Pſ: 18. [b] Luc. 14. [c] Gen. 2. [d] Math. 11.

gę. *Qui Sceptra duro ſævius Imperio regit, Timet timentes, metus in Authorem redit.* Lubo takowe Niebo znikome ſwiateł-ko, y niewiele władnie, bo ſię prętko zaćmi, ſtłucze gdy upadnie: *Sol obſcurabitur, Luna non dabit lumen; Stellæ de Cælo cadent.* [a] Szczegulna w tym punkcie Polſka Korona nad inne Narody zaſzczycac ſię ſzczęściem, chlubić Honorem, chełpić ozdobą beſpiecznie moze, że na godnych y zgodnych głoſach Nayiaſnieyſzy ſwoy funduiąc Majeſtat, *tanquam ſupra firmam petram* w ſpaniałym ſercem wiekopomną chwałą, mocną y trwałą ſwoich inauguruie y oſadza Regnantow, *Per me Reges regnant, & Legum conditores juſta decernunt.* (b) Y już ta potencya żadney bynaymniey nielęka ſię ſkazy, gdy nieſkazitelney wolności droſzſzy niż złoto utrzymuie Kleynot: *Ipſa ſibi pretium virtus.* Po inſzych Państwach y Monarchiach ieden tylko Dom Panuiący: *Cæteri ſervi.* à Polacy lubo ſzanuią Dom Panow ſwoich Nayiaſnieyſzy, lecz wolnych głosow nieobliguie urodżenie, ale nakłania cnotę: *Pro arbitrio eligitur Princeps, donec unus eligatur, multi deſtinantur.* Odbiera Polſka od Monarchow za Korony dzięki, ale nie dźiękuie za Pana przykładem niewolniczych Narodow, iakiegokolwiek: *Ex Domo Regnatrice Sors* pada *naſcendi.* bo tym Bog niedał takich prerogatyw, wolności, y ſwobod: *Non fecit taliter omni Nationi.* Odbiera przytym ten reſpekt y fawor, iż kogo zgodnie zapraſza do Korony: *Veni Coronaberis,* tego w ſkutku znayduie ochotę; *abiit cum feſtinatione.* A nietylko w ziemſkich Elektach y Kandydatach te znayduie łatwość, ale też w Niebieſkiey Monarchini, Tryumfalney od wiekow Koronatce: *In perpetuum Coronata triumphat.* [c] Skwapliwą upatruie y wielką przychylnośc, kiedy idzie zochotą do Korony będąc ſkwapliwą w Intereſach naſzych Monarchinią. *Veni Coronaberis, abiit cum feſtinatione.*

Ledwo co żałoſne w Ierozolimſkim Państwie pokazało ſię interregrum, gdy im Pana zaſtępow, Wodza Niebieſkiey Milicyi wſzechmocna ręka Starożytnych Potentatow, wielowładne odebrała plemie: *Dominator Dominus Exercituum auferet à Ieruſalem & a Iuda validum & fortem, & omne Robur.* [d] Tak zaraz co żywo do Elekcyi, do promocyi Pana, do promulgacyi Monarchy wyſzedłſzy in campum Electoralem nie tak zapraſzaią, iak gwałtem do Tronu Berła, y Korony ciągną. *Princeps*

[a] *Matth.* 24. [b] *Prov.* 8. [c] *Sap.* 4. [d] *Ezech* 3. *v.* 6.

ceps eſto noſter. Ale nieochoczy y wcale nieſkwapliwy, mocno ſię z tak wygurowaney exkuzuie præeminencyi: *Nolite me conſtituere Principem*. Lecz radbym wiedział, co za racya, tak wielkiey wymowki niedbałego tego Kandydata ciſnąc ſię odpychać Koronę· *Nolite me conſtituere Principem*· W calepodłego guſtu y nikczemnego Animuſzu, niemiał w ſobie według teraznieyſzey praktyki: *Honeſtum ambitum*, że garnącym ſię do ſiebie gardzi ſzczęśćiem: *Nolite me conſtituere Principem*. Przecieſz informuię ſię doſyć doſkonale zdaliſzey, à właſney Iego exkuzy, że dla intereſu tym narobił rezonem, à bardziey od Xiążęcey Godnośći ſchronieniem ſię, wiedźiał albowiem y widźiał w upadłym Iudaſzu upadaiące Boſkie y Oyczyſte Prawa. Upadła Wiara, upadła Ierozolimſka wolność, à znią wſzyſtkie ozdoby y ſwobody. *Ruit enim Ieruſalem & Iuda concidit*. Zaczym na utrzymanie Boſkich y Oyczyſtych Praw, na podźwignienie Wiary, na wzmocnienie ſtarożytnych Prerogatyw y zaſzczytow mocnego, y przezornego potrzeba Xiążęćia y Pana: *Princeps eſto noſter*. Potrżeba, aby miał nietylko mocne Bataliony, ale tez y liczne Miliony, żeby miał czym wiktować, konſerwować, płacić, y odziewać, à przytym intereſſa wyrabiać, kierować, y im zabiegać, według przyzwoitey Monarchow właſnośći, à uniego wcale p.ſus. *In Domo mea non eſt Panis, neq; veſtimentum*

Niema tu dnia dziſieyſzego mieyſca taki Kandydat do Korony: *Princeps eſto noſter*. Zapraſza Duch PrzenayŚS. à z nim woiuiący Kościoł Naydoſtoynieyſzą Nieba y Ziemie Monarchinią Nayſwietſzą MARYĄ Pannę do Korony: *Veni Coronaberis*, a zapraſza od całey Przeſwiętney Metropolij Ruſkiey, czyli Woiewodztwa Ruſkiego, z Gornego bo od Naywyſzſzych Xiążąt Ruſkich, à wſzczegulności od LEONA XIĄŻĘCIA założonego Lwowſkiego reclinatorium· *Veni Coronaberis, veni de cubilibus Leonum, veni de montibus*, a przez Kogo proſzę zapraſza oto, *per Os Eccleſiæ, per Pontificiam Dignitatem*. przez I. O. Koronatora; na ktorego gdy ſię pilnie zapatruię, właśnie iak bym na ſtarozakonnego patrzył Aarona, albowiem *præter innatam dignitatem & bonitatem*, widzę *in Rationali Tuo doctrinam & veritatem*, co do Rodowitey Godnośći, ktora ſtarozytną ſwoię præcedencyą ma zwielkiego Geraldow Imienia, potrzeba mi: *Immenſum gloriæ attingere Portum*, gdy bym chciał Przeſwiętnego Domu Twego I. O. Koronatorze wygurowane, *qua Sago, qua Toga* zaſzczyty, *Poloni ſidera Poli & infinitas eorum* wyliczać

Lau-

Laudes. Dosyć mi dziś namienić, że począwszy od pierwszego Przezacney Familij Twoiey Protoplasta, ktory ieszcze za Mieczysława Monarchy w tamym Rzymie Wiarę Swiętą Katolicką przyiąwszy, wraz z Herbem od Oyca Swiętego z temi Zbawiennemi do Polski szczęsliwie powrocił Krzyżami wiedząc że *Non posse capi, nisi de Cruce Cælum* [a] Z temi tedy złączywszy dawnieyszą Polską ozdobę na niesmiertelney Sławy powsta Honor: *Venerabilior de Cruce Surgit Honor*. Gdy na tym fundamencie podziś dzień mocne à nieprzeliczone na podporę Oyczyzny eryguią się Filary: *Domus est, quæ notat excelsos, Marte, Togaq; Viros*. Staiesz y Ty pro firma petra I. O. Koronatorze, kiedy idąc drogami prawdziwie dobrego Pasterza: [c] *Ego sum Pastor bonus*. w tak SS. cnoty w tak Heroiczne dzieła y wielkie funduiesz się przymioty, przy wielu innych hoynych y Pańskich na chwałę Boską Fabrykach, że *Portæ inferi non prævalebunt eas*. [d] A cóż mam mowić o doskonałey Apostolskiey nauce, ktorąś [: wizytuiąc przez całę Archi Dyecezyę, przy rzetelney Ewangeliczney prawdzie:] wszystkie zupełnie nakarmił owieczki. *(f)* *Non solò panè vivit homo, sed omni verbò, qtod procedit de Ore Dei. Pones in rationali doctrinam & veritatem.* Więc iak uważam, arcydobrze się stało, gdy naywyższy Kościoła Chrystusowego Pasterz re & nomine Benedictus XIV. na Twoie Pasterskie ręce, złote Rzymskie dla Krolowy Niebieskiey w tym Cudownym Obrazie przysłał Korony, za ktorych włożenie: *Veni Coronaberis*. Niech NaySS. MARYA iak nayprędzey Kardynalską sprowadźi Tobie Purpurę: *(g)* *Misit ei Purpuram & Coronam auream*, a zebyś po czternastym, Pietnasty został Benedictus. Gdy Twoia petycya y postulacya tak szczęsliwa, tak skuteczna, Idzie y pospiesza z ochotą do korony NaySS. MARYA: *abiit cum festinatione*.

Pierwszy Krok uczyniła do tey Korony w Roku 1244. za Innocentego IV. Papieża; kiedy od Oryentalnych Greckich Cesarzow wielkiemi na woynach, iako druga Arka Pańska: *(h)* *Cognoverunt, quod Arca Domini venisset in Castra*. Słynąca Cudami, Bohatyrskiemi ozdobiona zwycięstwy, Ruskim Xiążętom tak bliską Krwią skolligowanym, iako też ligą scisley sąsiedzkiey przyiaźni obowiązanym, za osobliwszy Prezent nie-

(a) D. Prosper. *(b)* D. Venantius. *(c)* Ioan 10. *(d)* Math. 16. *(e)* Math. 4. *(f)* Exod. 28, *(g)* 1. Mach. 10. *(h)* 1. Reg. 4. v. 6.

oſzacowany Kleynot, ozdobę, y zaſzczyt oddana, potym od tych że Monarchow po wielu na rożnych Bataliach ſzczęśliwie otrzymanych, przy tey Niebieſkiey Bellonie wiktoryach do Halicża wraz z Kroleſtwem przenieśiona zoſtała: (a) *Quam Duces Ruſſiæ in bellis deportabant, ac demum Haliciam, cum Monarchia tranſtulerunt.*

Drugi krok poſtąpiła, kiedy z Halicża do Lwowa przeż Leona Xiążęćia w Zamkowey S. Iana Kaplicy lokowana zoſtała. Torował Iey drogę Marſzałek Chryſtuſow Ian S. prawie dzikim ieſzcze na ten cżas puſtyniom ſolenne Tey Monarchini głoſząc przyiśćie: [b] *Vox clamantis in deſerto parate viam Domini, rectas facite ſemitas ejus.* A niemaiąc gdzje tak godnego dla Iey chwały wyſtawić Majeſtatu, iako drugi Ewangeliſta z ochotą za nayłaſkawſzą do ſiebie przyimuie Matkę: *Ecce Mater tua.* Dowiaduią ſię o tak wielkim, y pożądanym w Ruſkich Krainach Gośćiu, Swięći Oycowie Innocenty Cżwarty y Grzegorz IX. a chcąc zeby gruntowna Tey Nayiaſnieyſzey Pani fundowała ſię na Ruſi y trwała Chwała, po Kardynalſku, bo w czerwone cżapki, paſy, y trzewiki ſtroią Synow S. Oyca y Patryarchy Dominika, na peregrynacyą cżyli Miſſyą wyprawuiąc, aby w Charakterze Watykańkich zoſtaiąc Poſłow, od Apoſtolſkiey Stolicy z Duchownym w upominku dążyli: Skarbem, y Naydoſtoynieyſzą witali Krolowę, ſpiewaiąc: *Salve Regina*, a tym ſamym Sławę Iey po wſzyſtkich Swiata ogłaſzali krainach: [c] *In omnem terram exivit ſonus eorum & in fines Orbis terræ verba eorum.* Przed zayściem na Ruſkim firmamencie Dominikańſkiey Iutrzenki: *Quaſi Stella matutina in medio nebulæ*, ſpiewali codziennie Oycowie Ruſcy z Funduſzu Pſałterz przed tym Cudownym Obrazem, a ten był Figurą przyſzłego Rożańca (: iako Stary Teſtament Nowego :) ktorym codziennie Kaznodzieyſki Zakon Swoią Krolowę Koronuie: [d] *Ejusmodi Stellas, quæ Caput MARIÆ coronant, eſſe ipſas Roſas pulcherrimas globulorum præcatoriorum Sacratiſſimi Roſarij.* Iakoz ſię to w ſamym zyiśćiło ſkutku, albowiem na poważną y pobożną Błogoſławioney Iukulenty, y Błogoſławioney Konſtancyi, Daniela Krola Halickiego Zony à Matki Leona Xiążęćia: y Sioſtr S: Kunegundy, ten S. Obraz wielkiemi Cudami Słynący, Czeſtochowikiego [: według Tradycyi :) prawdziwy Towarzyſz, od S: Łukaſza Ewangeliſty

(a) Okolſki in Flor. Ruſs. (b] Luc. 3. [c] Pſal 18. [d] Epiſt. Carton. apud Chriſtoph.

ſty malowany, Dominikanom od Leona Xiązęćia za Łaſkawą y mocną, iako *Aciem Caſtrorum ordinatam*, całego Zakonu y Pańſtwa Ruſkiego Protektorkę, wraz z Kaplicą y Zamkiem ſzczęsliwie oddany: [a] *Curiam ſuam Ducalem Ordini Sacro, impetrante Beatâ Conſtantiâ Danielis Regis Conſorte, & Sorore Beatæ Cunegundis conceſſerat.* A iako naypierwſzą przed wſzyſtkiemi Obrazami y Kośćiołami obieła ſobie z Dominikanami we Lwowie poſſeſſyą: [b) *Leopoli hæc ſolum unica fuit Imago, miraculis plurimis clara ante adventum aliorum Religioſorum.* Tak też w Łaſkach y Cudach Swoich [: ktore wyliczaiąc czaſu by mi nieſtało:] nieposlednią y owſzem naypryncypalnieyſzą przyrzekła Protekcią: (c] *Ponam tabernaculum in medio veſtri, & non abyciet vos anima mea.*

Trzeći krok uczyniła do dziśieyſzey zochotą Korony: *Veni: Abijt cum feſtinatione.* Kiedy po demoliowanym walącym ſię Kośćiele ſtarym, oſwiadczaiąc ſię hoyną y w ſpaniałą Regnantką z Kaplicy do Refektarza poſtąpiła, a żeby iak przedtym bez wſzelkiey exkuzy: *In Domo mea non eſt panis.* trwaiące na chwale ſwoiey, y Syna ſwego Zakonne Zgromadzenie doſtatecznym poſilała pokarmem: *Pingvis eſt Panis Chriſti, & præbebit delicias Regibus.* Tak teraz generalnie, a zwłaſzcza podczas tego Miłośćiwego Lata, Podczas Iubileuſzowych Indulgencyi y Przywileiow, garnących ſię wſzyſtkich, Anielſkim Bożego Ciała poſilała Chlebem: (d] *Facta eſt quaſi Navis Inſtitoris, de longe portans Panem ſuum,* aby przytym Niebieſkim y Pańſkim traktamenćie, ſzczęście każdemu ſpływało, y na zyciu wiecznym niezbywało: [e) *Qui manducat hunc Panem vivet in æternum.*

Czwarty Krok czyni, a ten, oſtatni dnia dziśieyſzego, już do ſamey Koronacyi: *Veni Coronaberis abijt.* Aby potych graduſach, iak po Kardynalſkich poſtępuiąc cnotach, będąc: *Virgo prudentiſſima* na Tronie wieczney, a nie uſtaiącey zaſiadła Chwały: [f] *Poſitus Thronus Matri Regis, Quæ ſedit ad dexteram ejus.* O zaprawdę iak Niebo od Ziemi, więkſza tu nierownie Pompa y powaga, niżeli przy Tronie Salomona naktorego Ziemſkie Majeſtaty zapatruiąc ſię w ſpaniałość, ozdobę, y mądrość z attencyą admirowały y błogoſławiły: (g) *Beati viri tui, & Beati ſervi tui, qui audiunt ſapientiam tuam.* Ponieważ z taką paradą y ochotą, że zpodziwieniem Nieba y Ziemie do dziśieyſzey poſtępuie Koronacyi, *abijt cum feſtinatione,* Poſtrzegło na Ziemi Przeſwiętne Woiewodztwo Ruſkie nieśmiertel-

C nych

(a) Okolſki. [b] Idem (c) Lev. 26. v. 11. (d) Prov. 31. (e) Ioan. 6. [f) 2. Reg. 2. [g] 3. Reg. 20.

nych pochwał w potomne wieki y Panegirykow godne &c- *Tibi sæcula sola laudes cantent*. Postrzegł Ukoronowany nietylko złotą Koroną, ale tez wielkiemi dziełami Lew z Lwowem, zaraz tryumfuie: *Vicit Leo de tribu Iuda*. Postrzegł I. O. Koronator y Arcy Pasterz, już ći Imieniem całego Ziemskiego Kraju, iako drugi Ioakim Naywyższy Ierozolimski Kapłan wraz z przytomnemi tu II. WW. Infułatami, Prałatami, y całą Przeswiętną Kapitułą błogosławi: [a] *Tu gloria Ieruſalem, Tu lætitia Iſrael, tu honorificentia populi noſtri*. Zaco wzaiemnie NaySS. Niebios Monarchini, y za podiętą z ochotą na Honor Iey fatygę y pracę, tę pełną wdzięczności przyrzeka wam assekuracyą: [b] *Ego diligentes me diligo, & qui mane vigilant ad me, invenient me*. Postrzegł w Niebie w Extatyczney zostaiąc wizyi Niebieski Kanclerz, Apokaliptyczny Ian S. y taką całemu Swiatu głosi relacyą: [c] *Vidi Civitatem Sanctam Ieruſalem novam deſcendentem de Cælo à Deo paratam, ſicut ſponſam ornatam*. Rozumiem że ani Iana S. ani mnie nikt niebędzie zpodobieństwa MARYI do Miasta censurował, gdy na swiadectwo oprocz tak wielu innych SS. Doktorow, stawa za nami Rychard S. ztą relacyą. *O Civtias Ieruſalem MARIA in Cælis collocata, omnes, qui habitant in te jucundi ſunt & lætantes*. To tedy Mistyczne Miasto, ta tak bogata iak na weselne gody przystroiona Oblubienica, nie już Ziemskie, iak niegdy u Salomona, ale y Niebieskie na siebie obrociła oczy, otworzyła Usta. Pytaią z Anielskich Orszakow SS. Cherubinowie, Serafinowie, Trony, Państwa, Mocarstwa &c. Pytaią Ukoronowane Błogosławionych Głowy: [d] *Quæ eſt iſta. quæ progreditur, quaſi Aurora conſurgens, pulchra ut Luna, electa ut ſol*. Dziwuią się â prawie wzachwyceniu y milczeniu zostaią: [e] *Factum ſilentium in Cælo quaſi mediâ horâ*. Upatruią dokąd tak stroyno, tak bogato w nayiaśnieyszey Inwestyturze, w Słonecznym Faludamencie, z gwiazd Litą y Swiętną ozdobiona Koroną z ochotą pospiesza: [f] *Mulier amicta Sole, Luna ſub pedibus ejus Corona Stellarum duodecim. abijt cum feſtinatione*. A ieżeli idzie o doskonałą wiadomość, Ia upewniam, że do dzisieyszey Korony *Veni Coronaberis, abijt*, y z tey racyi tak poPańsku, bo będąc Hoyną y skwapliwą w Interessach naszych Monarchinią chce im dostatecznie zabiegać, Kierować, y promowować, nie exkuzuiąc się żadnym defektem, ani indigencyą: *In Domo mea non eſt Panis,*

(a) Iudith, 15. v. 9. (b) Parab. Salom. c. 8. (c) Apoc. 21. (d) Cant. 6. (e) Apoc. 8. (f) Apoc. 12.

nis neq; veſtimentum, ale pokazuiąc we wſzelkich okolicznościach zupełną gotowość y możność: *MARIA omnibus Sinum miſericordiæ aperit*. Tak dalece; iż gdy by w uſtawiczney życia Ludzkiego utarczce: *Vita hominis militia ſuper terram.* [a] Doczeſnych y wiecznych potrzebował ſukkurſow, czyli posiłkow, zapewnie, *De plenitudine ejus accipiunt univerſi*. Kiedy y w Woiennym mocno wyexercytowana Trybie, u fortyfikowana boju. [b] *Sicut Turris David collum tuum quæ ædificata eſt cum propugnaculis*, y w Rycerſkich wypolerowana dziełach przy doſtatecznych Obożach, Millionową na utrzymanie Intereſſow naſzych zaſzczyca ſię amunicyą: *Mille clijpei pendent ex ea, omnis armatura fortium.* Niepozwala by naymniey żadney lękać ſię inkurſyi, niedopuſzcza obawiać naiazdow y zaſadzek: *Cum audieritis prælia & ſeditiones, nolite terreri.* Upewniaiąc, że na tę wſzyſtkie rewolucyie ieſt zawſze do boiu gotowa, y odpor dać pełnomocna: [c] *Nolite terreri.* A ieżeli z ſwywolnych dezertorow zdarł grzech ſukienkę niewinności: [d] *Nunc avaritia ſtimulat* zerwał pendent cnoty y czyſtości: [e] *Nunc accendit libido.* Nieuważaiąc że na pobudkę bijąc do Serca Duch Prze NaySS. (f) *Cor mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innova in viſceribus meis*. Strzec ſię każe nocnego czaſu trzyku: *Amplius laava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.* przecież y w tym punkcie czyniąc, pokorne à ſzczere do Tey Pani refugium, ieſzcze tak wielkiey ſtraty powetować może. Upewnia Miodopłynny Doktor Bernard Swięty: *Si inſurgunt venti tentationum; ſi jactaris ſuperbiæ undis, ſi iracundia, aut avaritia, aut carnis illecebra naviculam concuſſerit mentis, reſpice Stellam, voca MARIAM*. Obroni albowiem y zaſłoni od wſzelkich attakow, y poty ſmiertelnego wybić niepozwoli Larum: [g] *Hac nocte á te repetent animam tuam*. poki na drogę chwalebnego, à ſprawiedliwie Ukoronowanego nie naprowadziwſzy certamentu: [h] *Bonum certamen certavi, curſum conſumavi, ideo reposita eſt mihi corona Iuſtitiæ*, do nowo erygowaney Niebieſkim z zupełnym z Ciała, czarta y piekła zwycięſtwem, zdoſkonałym z grzechu y Swiata Tryumfem nie w prowadźi fortecy: [i] *Vidi Cælum novum, & terram novam, qui vicerit, poſſidebit hæc*. Albowiem publiczna NaySS. MARYI Panny przy Iubileuſzu Koronacyia, Uniwerſalny dla nas wſzyſtkich w zbawiennym ſzczęściu

(a) Iob. b) Cant. 4. (c) Luc. 11. (d) S. Ambr. [e] Idem. (f) Pſal. 50 (g) Luc. 11 (h) 2. ad Tim. 4 [i] Apoc. 12.

Tryumf, ktory nam dziś ſprawuie, gdy zochotą idzie do Korony: *Veni Coronaberis*. będąc hoyną y ſkwapliwą wintereſſach naſzych Monarchinią: *Abijt cum feſtinatione*.

Tryumfuie mocno, weſeli ſię y cieſzy mężna Debora przed wſzyſtkiemi Monarchami ſwiata ż ſwoią chlubiąc radością: [a] *Audite Reges, auribus percipite Principes, Ego ſum, quæ canam domino & Pſallam Domino Deo Iſrael*. ale zkąd że proſzę te applauzy? ż kąd te feſtyny pobożna Prorokini? ztąd; że Intereſſa Rzeczy poſpolitey Izraelſkiey dośyc dobrże utrzymane y zbawienne ż Samego Nieba zwycięſtwo z nieprzyiaćioł otrzymane: *Solutæ ſunt Reliquiæ populi, de Cælo dimicatum eſt, Stellæ manentes in ordine & curſu ſuo adverſus Syſaram pugnaverunt*: Toż ſamo upatruię Ia dnia dziśieyſzego w Miſtyczney naſzey Deborze NaySS. MARYI Pannie, Ktora idąc do Korony z ochotą dlatego ſkwapliwie y zradością poſpieſza, aby ſię z utrzymania Intereſſow naſzych cieſzyła y tryumfowała, aby wtę Koronę, ktorą Iey Apokaliptyczny ieſzcże wykſztałtował Iubiler: *Corona Stellarum duodecem* przybrawſzy ſię, na głowę piekielnego zgromiła Syſarę· *Ipſa conteret caput tuum. Stellæ &c.* aby podczas tego miłośćiwego Lata, wielkiego Iubileuſzu, dni Swiętych pokutnych, y pożądanych, wſzyſtkie tu zgromadzonego Spektatora y Audytora Reliqwie zupełne otrzymało zbawienie· *Salvatæ ſunt Reliquiæ de Cælo &c.* Cieſz że ſię iuż y Tryumfuy w tey Koronie y Kraiu na wieki, poſpieſzay ſzczęsliwie do Korony *Veni Coronaberis*: Panuy y Krolуy nam wiecznie NaySS. Niebios Monarchini: *Proſpere, procede & Regna*. Będzie ći aſſyſtować nietylko woiuiący Kośćioł w Ukoronowanych Leſzczyńſkich Głowach w I. O. Xiężnie IeyMci Teofili z Leſzczyńſkich Wiſniowieckiey Kaſztelanowey Krakowſkiey, oſobliwſzey tego Aktu Promotorce y Protektorcew Wylatuiących pod ſame prawie Nieba Radźiwiłłowſkich Orłach, przytomnych II. W W. Sapiehach, Rżewuſkich, Iabłonowſkich, Branickich, Cetnarach, Rozwadowſkich, &c. &c. y innym nieźliczonym I. W. W: Spektatorże: [b] *Templum Dei, eſtis, & Spiritus Domini habitat in vobis*. Ale też y tryumfuiący w Reliquiach SS. Pańſkich, Ktorych Ciała Swięte y znaczne cżąſtki razem dźiś introdukowane będą, iako to SS. KORONATA y MANSVETA, y innych Męczennikow w obrazach Kanonizowanych y Beatifikowanych, to ieſt S. Katarżyny

de

de Ricciis, BB. Alvari Cordubenſis, Petri Gonzalez, S. Telmi vulgo appellati Patroni Navigantium, Mathæj Carrerij, Egidij, Lisbonenſis, Marcolini Sacerdotum, & B. Alberti Bergomenſis tertiarij, & B. Stefanæ de Quinſanis omnium Ordinis noſtri, Ktorych gdyby przyſzło w ſzczegulności wyliczać S. życie wysokie y wielkie cnoty, Seraſczną Ku Bogu miłość, y wielorakie mortyfikacye, byſby numerus innumeras, czego w tak krotkim czaſie niepodobna, bo *Actibus æternis nullum dabit hora triumphum.* Przy tych tedy ſwiadkach rzucamy przed Tronem Twey doſtoyności z Apokaliptycznemi Starcami głowy y Korony naſze: *(a) Viginti quatuor Seniores mittebant coronas ſuas ante Dominum.* Władaay ſkutecznie Swiata Polſkiego Berłem: *(b) Accede igitur & tange Sceptrum.* Oſwiecay Przeſwiętny Kray Ruſki iaſną Niebieſkich ſplendorow niewygaſſley Protekcyi Koroną. *Virtute prævia.* Wypogadzay na Dominikańſkim Niebie, grubey żałoby pokryte cieniem Luminarze, *accende Lumen cordibus.* Boś Ty tylko Sama: *(c) Gaudium & Corona noſtra,* Kiedy nam niewyſławiona upadła Korona: *(d) Cecidit, cecidit corona capitis noſtri* w I. O. Imci Panu Iozefie Potockim Kaſztelanie Krakowkim Hetmanie W: K. Naypryncypalnieyſzym Koroń twoich, z Watykańſkiego Konſyſtorza od Naywyſzſzey Kościoła S. Głowy Benedykta XIV. Promotorze, a naypierwſzym dzieyſzey Koronacyi Dobrodzieiu y Protektorze, Upadła mowię ta Korona *cecidit* Ktorey niepowiekami ale wiekami opłakać y odżałowac nam niepodobna: *Sæculorum aſſumere luctus,* gdy dnia 10 Maja pod fatalną ſmiertelney Potentatki podpadła koſę. *[e] Venit ad hanc Mortis noſtra Corona metam.* Upadła ta Korona, pod ktorą wſzyſtkie naſze głowy y intereſſa beſpieczne y ſzczęśliwe zoſtawały, będąc *ſub pondere tutâ:* niechcę iey tu podnoſić czyli wynoſić nieśmiertelną wiekopomney ſławy Pamięcią, bo ta, *auro cedroq; notanda in libro vitæ* ingroſſowana będzie: *Liber ſcriptus proferetur, in quo totum continetur.* A lubo przez nie uchronne Boſkie wyroki tey do Nieba Korony zabranie, ieſt doſkonałe dla nas łez y żalow zebranie: *Compendium Dolorum Corona, in qua nullus Adamas, qui non ſit lachryma,* przecieſz głęboką pokorą adoruiąc Wolą y wyroki Boſkie, na utulenie żalow na zaſzczyt y konſolacyą mamy drugą Koronę, w pozoſtałey a z Miłiona wybranej I. O. Ludowice z Mniſzchow Potockiey Kaſztelanowey Krakowſkiey Hetmanowey W. K. *Uxor bona viri corona.* Pani ſwiątobliwością Cnotami y niewyſławionemi przymiota-

[a] *Apoc. 4.* (b) *Esther. 15.* [c] *ad Philip. 4.* (d) *Tren. 5.* (e) *Martialis.*

mi nieſkomparowaney, Polſkiego ſwiata prawdziwey Heroinie, ktorey ſprawiedliwieta Proverbialiſty Pańſkiego applauduie alluzyą, *Mulierem fortem quis inveniet? procul & de ultimis finibus pretium ejus.* Ta tedy I. O. Pani y Fundatorka wiedząc pobożne zamy ſły, S. Intencyą, chęć, y pragnienie do ſłuzenia NaySS. MARYI Pannie S. p: I. O. Pana, y ſama wtym że zawſze będąc przedſięwzięciu zaſzczyca ten Akt Pańſkim ſwoim reſpektem, zdobiąc, y wynoſząc Rodowitych Pior dobroczynną pod Niebo Protekcyą: *Dixit & in cælum paribus ſe ſuſtulit alis.* Zaco w dozgonną rekompenſę ſzczere y prawdziwe naſze oſwiadczamy wota, życząc aby w niezamierżone Lata przy naypomyślnieyſzych fawrach, y nayobfitſzych Boſkich łaſkach, z naydoſkonalſzą po nieſłychanym ſmutku konſolacyą Ciebie I. O. Pani z całym Przes: Imieniem NaySS. uwieńczyła Koronatka: [a) *Dabit Capiti Tuo augmenta gratiarum & Coronâ inclitâ proteget te.* Niezbywa mieſzcze na więcey Koronach, gdy Sapient Pańſki arcy godną ſtawia przed oczy Koronę: *Corona Patris, Filius Sapiens.* w I. W Imci Panu Staniſławie Potockim Woiewodzie Kijowſkim &c. w tey Koronie nie tyłko Ia, ale Swiat cały Polſki nieodrodną od wielkiego Oyca upatruie figurę: *Qui videt me videt & Patrem meum,* à iako Oycu ſprawiedliwemu· *Ioſeph autem cum eſſet Iuſtus,* naturalnie Huſſyiſkiego Xiążęcia Ioba S. Pańſka y cnotliwa ſłużyła inweſtytura, tak tez y godnego Syna w tey ſamey prezentuie ozdobie: [b) *Iuſtitiâ indutus ſum, & veſtivit me ſicut vestimento & diademate Iudicio.* Ponieważ zochotą pokazuiąc ſię Woli y Intencyi Oycowſkich ſkutecznym exekutorem, tak wſzyſtkie inne Akty, iako też y dziſieyſzy Koronacyalny, będąc wraz z I. W. Małżonką gorliwemi Honoru MARYI Zelantami, chętnie y dobroczynnie w Herbownym promowuie y proteguie Pławię: *Quod natura negat, Crux facit ire viam.* A lubo I. W. Fundator będąc publicznemi zatrudniony intereſſami Sam przytomny bydź niemogł, iednak przez podobną w zaiemnie ſwoie Koronę *Filius Sapiens* to ieſt I. W. Imci Pana Ignacego Potockiego Staroſte Kołomyiſkiego Magnæ ſpei Virtutum & Qualitatum Kawalera y Pana wypełniaiąc zeſzłego w Bogu Oyca y ſwoie Wota: [c] *Vota mea Domino reddam coram omni Populo ejus* odda. Oddaie Krolowey Nieba do przedwieczney Korony: *In perpetuum coronata triumphat.* Złote Rzymſkie Korony *Corona aurea ſuper caput*

[a) Prov. 4. (b) Iob. 29 [c Pſal 115.

Caput ejus, Data eſt ej Corona, aby Iey Ukoronowana Cudami w tym Obraźie Protekcya, złote nam przynioſła wieki, zeby Ruś Czerwona cała z Metropolitańſką ſwoią Stolicą wſzyſtkim ſwiata Nacyom wiadomą y ſławną Miaſtem Lwowem, przy Dominikańſkiego pieſka uſtawicznie pałaiącey na chwałę Boſką y NaySS MARYI Panny ſtraży, przy Iey Opiece y Herbownym I. O Domu Pilawie czyli Krzyżu, w naypierwſze ſzczęście w nieſmiertelny Honor y Sławę powſtała: *Addo Crucem, ſpes eſt, ut Magnos Purpura nuntiet honores.* Utrzymuią tę pomyślność y utrzymować będą I. W. Zamoyſkich, Kopie w I. W. Helenie z Zamoyſkich Potockiey Woiewodzinie Kijowſkiey ktora iako druga Helena Cefarzowa, uſtawicznie pragnąc y uſiłuiąc exaltationem Crucis, przez dobrotliwe Hoyne Laſki, przez S. cnoty, przez Fundatorſką do mego Zakonu przychylnośc, nietylko całey Koronie Polſkiey, ale też y Dominikańſkiey Familij koſztownym ſwym ſzczycić y chełpić ſię pozwala kleynotem: [a] *Et in lanceis gloriantur.* Niech że tedy za te waſze dobroć za munificencią y Protekcią, ieżeli nie woiuiący to Tryumfuiący Kościoł po ſetnych Latach, złote à wieczne na Fundatorſkich waſzych Głowach upatruie Korony: [b] *Et in Capitibus Coronæ aureæ.* Ale kiedy ſię daley przypatruię arcy ſzczęśliwą dnia dziſieyſzego widzę Koronacyą, ponieważ Naywyſzſza Niebios Monarchini, nim ſama odbierże Koronę, iako hoyna Pani, doſtateczną czyni Koron dyſtrybutę, między wybraną y ulubioną ſobie w tym S. Obrazie I. W. Potockich, Koſakowſkich Familią: [c] *Et circa illam Corona Fratrum, quaſi plantatio Cedri in Monte Libano.* A oſobliwie iednak obecnym tu II. W W. Kaſztelanom Kamińſkim, Lwowſkiemu, Kaniowſkiemu, Sniatyńſkiemu &c. &c. Staroſtom, Iakoby chcąc wyrażić, że każdy POTOCKI godny y zgodny do Korony Kandydat. *Et circa illam &c.* Ponieważ iakiemi Sama poſtępuie Krokami, y kędy naymilſze ma reclinatorium gdy mowi: [d] *Quaſi Cedrus exaltata ſum in Libano* tam y Potockich zaſobą wabi. *Et circa &c. quaſi &c.* Iakoż oczywiſtym to approbowała dokumentem, kiedy Iakubowi Potockiemu Woiewodzie Bracławſkiemu, pod Smoleńſkiem zupełne z Moſkwicina Zwyćięſtwo, y Portret ſwoy do rąk oddawſzy w Iego ſolennie będąc lokowana y Błogoſławiona Namiocie: [e] *Benedicta tu à Deo Tuo in omni Tabernaculo Iacob:* Przy prezencyi aktualney na ten czas Władyſława IV. Krola Polſkiego, nietylko

(a) *Iud.* 9. *v.* 9. (b) *Apoc.* 4. *v.* 4. (c) *Eccl.* 50. *v.* 13. *Eccl.* 24. (d) *Iudith.* 13.

wiecznie tryumfować pozwoliła: *Perpetuos meruit Crux ista triumphos.* Ale też potym z Cudownego tego Obrazu, iako *fulgens Crucis mijsterium*, z Dominikańską złączywszy Iutrzenką: *Qui sit Stella Matutina &c.* te rzetelnie przyrzekła słowa: *Tam diu Domus Potocciana, Quam diu Religio Dominicana.* Należało by mi w prawdźie każdego z osobna, iako Pańskie y Fundatorskie Adorować y Enkomiżować Imie; ale że to opus æternitatis, a nietak krotkiego czasu, więc *quot Nomina, tot adoro Numina.* To szczególnie na zawdzięczenie starozytney Waszey pełney Heroicżney Dzieł, Dzielnych y udzielnych Akcyi, przyznaię Familij, co niegdy Sławnym Fabiuszom, Rzymska przypisała Industria: *Capitolia spolijs, Imperium Mancipijs, Arces Armis, Aras Auro, Theatra Triumphis, pectora Civium amore impleverunt.* Za tę tedy tak wielkie na Chwałę Boską na Honor NaySS. Maryi Panny na podporę Wiary S. na ozdobę Oyczyzny y złotey Wolności czyny, niech Was II. W-W. Fundatorowie, Nieśmiertelną wiekopomney Sławy pamięć, Same z NaySS. MARYĄ Panną Koronuią Nieba: *(a) Posuerunt Coronas in Capitibus eorum.* Waleczny y S. Ludu Bożego Hetman Iozue, chcąc aby Arka Pańska prędzey y lepiey na tryumf miedzy Ierychońskie pospieszyła mury, y w przyobiecanym tym od Wszechmocnego Boga stanęła mieyscu, doskonałą czyni dyspozycyą: *(b) Tollite Arcam fœderis, & septem alij Sacerdotes tollant septem Iubilæorum buccinas & incedant ante Arcam Domini, omnisq; armatus Exercitus, Vulgus autem reliquum sequebatur Arcam.* Iaka niegdyś w przystąpieniu do Sławnego Ierycho koło Arki Pańskiey była ułożona Planta, istotnie taką dnia dzisieyszego upatruię przy Niebieskiey naszey Arce NaySS. MARYI Pannie, według SS. OO. Ktorych następuiące zdanie: *Sciant Principes, Reges, Imperatores, quod Beata Virgo est Arca, quæ elevatione hostes fugat, quod auxilium à MARIA, & per MARIAM Est Virtus Militum præmatura victoria, Triumphus, & Trophæum est.* Dysponował na wprowadzenie tey mistyczney Arki, czyli Cudownego Obrazu między Lwowskie mury na Tryumf do Korony: *Veni Coronaberis,* Naywyższy Kościoła Bożego Wodz y Hetman Benedykt XIV. in assistentiam & applausum, a bardziey in remissionem peccatorum Iubileuszowe Trąby, *tollant septem Iubileorum buccinas* gdy zamknięto szczęśliwie w Rzymie S. y Zbawienną Bramę

Wiel-

[a] Ezech. 23. v. 24 [b] Iosue. 6.

Wielkiego Iubileuſzu w Przeſwiętney Archi-Diecezyi tuteyſzey otworzywſzy w Czterech Kościołach przez głoſnych Słowa Boſkiego Zelantow gorliwych Kaznodzieiow, do ſkruſzenia twardych nad Ierychońſkie Mury grzeniſzkow naznaczył: *Muri illico corruerunt.* Przyłączył na oſtatek Ewangeliczną Trąbę w Kościele y Synach S. O y Patryarchy Dominika: *Evangelij tuba, Præco novus & Cælicus, miſſus in fine ſæculi: Pauper fulſit Dominicus, forma prævifus Catuli.* Dyſponował drugi wielki y waleczny Polſki Hetman nie iuż S. Iozue, ale ſwiątobliwy y ſprawiedliwy Iozef: *Ioſeph autem cum eſſet Iuſtus, in aſſiſtentiam & applauſum* Tey Nayiaſnieyſzey Monarchini niezwyciężoną a wieczney [podług Symboliſty) chwały godną Polſkiego Marſa Koronę, *æternum decus.* Prześwietne y waleczne Ryceſtwo, a że pierwizego Wodza y Moderatora od Naywyſzſzey bo nieſtworzoney Kommendy zaſzedł Ordynans: *Venit hora, ut tranſeat ex mundo.* Zaczym teraz reparował to łaſkawie wielki z Imienia, Dzieł, y Pobożności Ian: *Non ſurrexit major Ioanne, Ioannes gratia.* I. W. Ian Klemens Hrabia Branicki Woiewoda Krakowſki Hetman Polny Koronny. kiedy będąc oſobliwym chwały NaySS. MARYI Panny Zelantem y Promotorem, iako drugi Anioł Stroż: *Ecce mitto Angelum meum.* Strzeże mocno aktu tego Dzielną y Pańſką w ſwoim Herbownym Gryfie Protekcyą: Ktoremu Symboliczna ręka to pełne podziękowania przypiſała Lemma: *Et Cuſtos & Pugnax.* A Uczony Opat Cellens tak alluduie: *Totum quantum ad nos Officium Angelicum, eſt ut defendat nos a malo, & conſervet in bono.* Niech że tedy twoy rodowity zaſzczyt I.W. Woiewodo y Hetmanie dwoch wyſokich natur reprezentuiący figurę, na naypierwſze wylatuiąc Honory y pomyslnośći, y teraz naywyſzſzym Koronnym prezentuie nam Cię iak nayprędzey Hetmanem *undiq; Princeps.* Czego my przy naydłuſzſzych życząc Latach oraz całemu tu przytomnemu arcy godnemu Woyſku, I. O. I. W. W. przezacnym Kawalerom y Herkuleſom z głębokie czyniemy dzięki na zawdzięczenie tak od Pana Zaſtępow przyrzekaiąc: *Erit Dominus Exercituum Corona Gloriæ, & ſertum exultationis,* Iako też y od Ukoronowaney w tym Cudownym Obrażie NaySS. Monarchini, od Ktorey aſſiduię wſzyſtkiego uniwerſalnie zgromadzone-

go tu Audytora y Spektatora, ze garnąc ſię ſzczerze y ſerdecznie: doczeſne y wieczne pozyſka z Koroną weſele: *Gaudens gaudebo, quia induit me veſtimentis Salutis, & quaſi Sponſum decoratum corona*: ale trzeba mocno y ſkutecznie do Zbawienney z Ciałem, Swiatem, y Czartem, udać ſię utarczki czyli certamentu, bo *non coronabitur, niſi qui legitime certaverit*, ile przy tak ſwiętym y pożądanym czaſie, przy wielkich Przywileiach, y Iubileuſzowych Indulgencyach, przy tey nadziei, Ktorą z oczywiſtey NaySS. MARYI Panny mamy Protekcyi, gdy dlatego z ochotą do Korony poſpieſza, *Veni coronaberis*, będąc ſkwapliwą w Intereſſach naſzych Monarchinią, *abijt cum feſtinatione*.

Bierż że już odtąd tak ſkutecznie Zbawienia naſzego Interes NaySS. Koronatko, abyśmy na miłoſierne y dobrotliwe Syna Twego do Niebieſkiey Korony zawołanie:

Veni coronaberis, beſpiecznie bez wſzelkiey grzechowey przeſzkody, weſoło poſpieſzyć mogli *abijt cum feſtinatione* tego wſzyſtkim y Sobie życzę.

A

M E

N.

PRZEDWIECZNA KORONACYA MARYI

w Kościele Tryumfuiącym nieskończoną BOGA Chwałą

NAPEŁNIONA

a od

Namiestnika Chrystusowego

BENEDYKTA XIV

w Kościele Woiuiącym Osobliwszym Applauzem w Cudownym Obrazie Ukoronowanym

PREZENTOWANA.

Y Przy Solenney Introdukcyi

Przez

Imci Xiędza Iakuba Waleryana Tumanowicza S. Theol. Licen: Protonotaryusza Apostolskiego Panegirycznym Dyskursem

OGŁOSZONA.

Roku ktorego Chrystus dla Woiuiącego Kościoła, w Tryumfuiącym zgotował Koronę 1751.

Dedi Coronam decoris in Capite tuo, & egressum est nomen tuum in Gentes propter speciem, quia perfecta eras in decore meo, quem posueram super te dicit Dominus Deus. Ezechi: 16.

D przedwieczney Introdukcyi Boskiey wizyty, zniedostępnym Bogiem ziednoczona MARYA, publiczną w Konspekcie Nieba y świata odebrała Koronacye, Kiedy Syn Iednorodzony Przedwiecznego Oyca Korona, zamknąwzy przez Wcielenie nieograniczone Bostwo w MARYI, Siebie Samego z całą TROYCĄ oddał za Koronę; Przybył z Niebieskiego Majestatu, aby Cudowną y Niepokalaną Matkę, iako cud wieczności Bostwem ukoronował, ogłosił Boską expressyą Godność nieskączoną MARYI, opowiedział wszystkim narodom wielowładne Imię na uwielbienie, y cokolwiek ozdoby niestworzoney w Istocie Bostwa zamknął, cokolwiek niepoiętey piękności w niebieskich zachował krainach, albo na ziemi dziełem Wszechmocności zafundował, to wszystko z nieograniczoney łaski, ukoronowaney oddał MARYI; *Dedi Coronam decoris in Capite tuo, & egressum est nomen tuum in Gentes propter speciem tuam, quia*

quia perfecta eras in decore meo, quem posueram super te, dicit Dominus Deus; Dosamego BOGA naypierwsza MARYI należała Koronacya, ponieważ y MARYA extraordynaryinym sposobem odprawiwszy wczasie Introdukcye Przedwiecznego Syna, chwalebną y całą wiecznością niepraktykowaną sprawiła dla niego Koronacye, złożyła na Głowie Chrystusowey Koronę, kiedy w żywocie Niepokalanym, Ciałem ludzkim y Człowieczeństwem hypostatycznie ukoronowała. Tey niepoiętey koronacyi całe Bostwo żądało dla siebie, à w Osobach, w naturze nierozdzielnych, niemogąc takiego Aktu przezsię odprawić, y wykonać, wszechmocną władzę do wypełnienia tego, przy ziednoczeniu Człowieczeństwa z Bostwem oddało MARYI za zdaniem Swiętego Ambrożego [*a*] *Hoc ipso quod ad omnium Salutem Eum concepit & peperit, coronam capiti ejus imposuit.* Za te niepraktykowane koronacye, znieprzebraney szczodrobliwości Sam BOG został dla MARYI Koronatorem, wprowadza na ziemi w Koronie Cudami y łaskami Słynącą; aby świat cały wiedział y widział w iakiey uniego zostaie prerogatywie, aby Niebo przyznało iak w przymiotach Boskich obsituie. Podczas Nawiedzenia w Domu Zacharyasza y Elżbiety uczyniła MARYA chwalebną Introdukcyę koronacyi BOGA Wcielonego, ktorego w Koronie ciała ludzkiego, wżywocie Panieńskim prezentowała według pomienionego S. Doktora [*b*] *Beatus MARIÆ uterus Dominum coronavit quando formauit,* teraz przy Solennym Feście teyże wizytacyi, cudowny BOG w MARYI, wtym cudownym Obrazie na publiczną adoracye wzaiemnie w Koronie introdukuie MARYE, y nieinaczey te koronacye odprawywać rozkazuie, tylko tym applauzem y tryumfem, iakim odprawiona Synowska Koronacya; Przychodzi MARYA w Koronie przy Assystencyi BOGA, stawa ukoronowana podczas Uniwersalnego Iubileuszu, upewniaiąc że przyrym cudownym Obrazie wszystkie narody codziennie łaskawy odbierać będą Iubileusz. To zaś pewna że podczas Introdukcyi, Koronacyi IEZUSOWEY w Zywocie Panieńskim odprawioney, a przy Nawiedzeniu ogłoszoney, wielowładna MARYA, dla wszystkich ten zbawienny przyniosła Iubileusz, ktorego naprzod niemowle Ian w Macierzyńskich zamknięty wnętrznościach z podziwieniem Nieba y świata dostąpił, kiedy od winy y kary pierworodnego grzechu, był uwolniony, bo na tenczas MARYA samego Autora Iubileuszu piastowała; ktorego y dziś wraz z Sobą do odebrania Korony prezentowała, aby przy tey Koronacyi zupełnym wszystkich ukoronował Iubileuszem; Podczas przerzeconey pierwszey wizytacyi prezentowały się y Swiątnice uniwersalnego Iubileuszu, ktore Stolica Apostolska wiecznemi czasy wyznaczyła; naypierwszą y naywyższą

Bazy-

(*a*) *S. Ambr: Lib: de Institut: Virg: Cap: 16.* (*b*) *Idem.*

Bazyliką Piotra S. był Chrystus Wcielony, na ktorym iako na [illegible] pocę niewzruszoney cały fundament Kościoła Piotrowego zało[illegible] [a] *Petra autem erat Christus.* Swiątnicą MARIÆ Majoris, [illegible] Matka Boska, gdzie BOG z nieograniczonym Majestatem nie[illegible] chwalebniey iak w Kościele Salomonowym przebywał; Dz[illegible] Ian prezentował Bazylikę Lateraneńską, Imieniem swoim utytułow[illegible] a Dom Zacharyasza y Elżbiety był Kościołem Pawła S. bo iako [illegible] czynie wybrane nie tylko Imie Boskie, ale Samego BOGA W cielon[illegible] wraz z MARYĄ usiebie piastował; wtych tedy mistycznych K[illegible] ściołach opowiedziawszy MARYA Iubileusz dla świata, ogłosiła o- raz koronacye Wcielenia Syna Iednorodzonego, z ktorą chcąc dziś [illegible] kazać korrelacye y korrespondencye, przytym Solennym Koronacyi swoiey Ingressie wypełniła, kiedy uprzywileiowane stacye odpra- wionego od siebie podczas Nawiedzenia Iubileuszu, a teraz w uni[illegible] ersalnym agituiącemu się Kościele przytymże Feście Wizytacyi w iest- nym Domu Patryarchy Dominika S. wszystkie cztery Bazyliki Rzym- skie z Watykanskiey Katedry na Iubileusz ogłoszone y podane wynalazła; Tu naprzod prezentuie się Bazylika Xiążąt Apo[illegible]olskich Piotra y Pawła, ile że pod Ich Imieniem Boska y MARYI Psal- modia wtym Kościele zafundowana, Tu przy pierwszey erekcyi ta Swiątnica Ianowi S. swoie zapisała dedykacye; Do MARYI zaś cale należy, bo wtym Cudownym Obrazie tu wieczne dla siebie założyła mieszkanie, odziedziczyła ten Kościoł na nieustanne wy- sławienie swoie, obrała do publiczney Koronacyi ieden tuteyszy Ko- ściol Iubileuszowy iak cztery Watykańskie, gdzie BOG po tyle Cudach y łaskach hoynie pokazanych złotą Koronę dla złotey Gło- wy MARYI [b] *Caput ejus aurum optimum,* dziś oddał y złożył. Zawołane Echo wizytuiącey MARYI między gorami Iudzkiemi o- głoszone, [c] *Abijt in montana cum festinatione* na siedmiogornym Wa- tykanie dało się słyszeć, gdzie iawne Cudowney MARYI dzieła z Piotrowey Katedry publikowane od Naywyższey Głowy Kościoła Bożego dla Nayświętszey Głowy MARYI z głęboką adoracyą przy- niosły Koronę, ktorą iako przedwieki BOG zgotował, tak y wcza- sie wielowładną ręką uwięczył. *Dedi coronam decoris in Capite tuo* przydał ozdoby tey Koronacyi dla MARYI, kiedy Ią pięknością Samego Bostwa przyozdobił według Ruperta [d] *Pulchra pulchritudine Divina.* Znieprzebraney hoynosci Boskiey zciągneła na siebie ozdobe BOGA, y tak wniey przez łaskę doskonała była, że całego stworzenia piękności w rowney albo podobney sferze nigdy niebyły, z samym szczegulnie Chrystusem iako Bogiem y Człowiekiem w ozdobie udzieloney korrespondowała, [e] *Hæc singularis species & præomnibus speciosissima, & Christo simillima* napisał Richardus.

[a] 1 Cor: 10. [b] Cant: 4. [c] Luc: 1. [d] Rupert: [e] Richar: a S. Vict:

Rozgłosił BOG ukoronowaną MARYĘ po wszystkich narodach, aby świat cały spieszył do odebrania łask y faworow z tego Cudownego Obrazu, gdzie prezentuiąc niewinny kandor MARYI od nieftworzoney światłości dany, zamknął wnim dobroć swoię nieskączoną. [a] *Candor est lucis æternæ & Imago Bonitatis Illius*, wszakże od pierwszey Introdukcyi MARYI na świat, gdy Ią BOG przeznaczył do Macierzyństwa Przedwiecznego Iedynaka, władzą Wszechmocności swoiey nieskączonym y niepoiętym Dobroczynności y całego Bostwa uczynił Obrazem. [b] *Hanc fecit Deus infinitam Imaginem Bonitatis suæ*, mowi S. Tomasz Anielski, a zatym iako ten swoy Obraz naydoskonalszy y naypięknieyszy w Kościele tryumfuiącym na Ołtarzu Niebieskim wystawił do oddania wieczney chwały, y z nieskączonym ukoronował applauzem, tak przynależało aby MARYA y w Cudownym Obrazie prezentowanym w Kościele woiuiącym, podobnym tryumfem odebrała Koronacye, przy ktorey oraz BOG przez MARYE, iak MARYA przez BOGA ustawiczne odbiera, y odbierać będzie adoracye, bo ta Koronacya zobligowała BOGA do codzienney assystencyi wtym Cudownym Obrazie, ta Koronacya MARYI ustawiczną przytomność Boską z Wszechmocnością osobliwszym sposobem prawie zniewoliła, ta koronacya Cudownego Obrazu przy dzisieyszey Introdukcyi chwalebny tryumf przedwieczney Koronacyi w sobie zawarła, bo BOG ukoronowaney Matce swoiey w Kościele woiuiącym na podobienstwo tryumfuiącego applaudować rozkazał, y samym skutkiem sam wykonał, kiedy Koronacyę wczasie, podobną uczynił do wieczney: co w terminach kategoryczney propozycyi tak wyrażam

Publiczny applauz Koronacyi MARYI w Kościele Woiuiącym ogłoßony, BOG dla nieskączoney Iey Chwały z Przedwieczną Kościoła tryumfuiącego złączył Koronacyą. Ad M. D. G.

JStotna nieograniczonego BOGA ta iest maxyma, aby nieskączona Chwała Iego w Kościele tryumfuiącym całą wiecznoscią trwała, y poki BOG Bogiem, poty przed Majestatem nieustawała adoracya, postanowił podobne prawo y w Kościele woiuiącym, żeby aż do skączenia świata Imienia swoiego odbierał uwielbienie; Dotąd żadnemu stworzeniu takiey niekommunikował Chwały, oprocz MARYI, uczynił z Nią dyspartyment własnego honoru, użyczył ten przywiley, y nieodmienny wydał mandat, aby Koś-

(a) Sap: Cap: 7. (b) S. Thom: Angelic:

Kościoł woiuiący ſtoſuiąc ſię do tryumfuiącego podobnym applauzem y czcią adorował y wyſławiał MARYĘ, bo BOG ktory przez Iſaiaſza Proroka przyrzekł, że będąc nieſtworzonym Panem Nieba y świata, chwały ſwoiey nikomu użyczyć niemoże. [a] *Ego Dominus gloriam meam alteri non dabo.* iednak tak ſię hoynym pokazał dla MARYI, ze ſię y wtym poſtanowieniu łaſkawie z Nią podzielił; Ta zaś iſtotna BOGA chwała pryncypalniey zafundowana na Przedwiecznym Iedynaku, ktorego Ociec Niebieſki nad wſzyſtko Sobie ſzacuie, Tego MARYA zarowno z Oycem Przedwiecznym odebrała, a oraz Boſką na Siebie zciągneła chwałę, ktora nierozdzielnie z Synoſtwem złączona, odebrała przywiley porodzić Boſkiego Syna, odebrała oraz y chwałę do BOGA należącą przez Proroka ogłoſzoną, tak Boſkie zdanie na ſłowa Piſma S. wyraża Rychardus a Laurentio. [b] *Gloriam meam ideſt Filium meum alteri non dabo, quam MARIÆ, quia ſoli MARIÆ hoc privilegium debebatur.* Dla tey Synoſtwa z chwałą komunikacyi, zciągneła na ſiebie Troiſtych Oſob Boſkich relacye, y tak ſię wnich prezentowała, iak Syn w Duchu S. a dla niedoścignych Taiemnic wypraktykowanych, przez łaſki extraordynaryine wſzyſtka zoſtała w BOGU, iak BOG w Sobie według S. Piotra Damiana, *Sicut Pater dicitur eſſe in Filio, & Pater & Filius in Spiritu Sancto, ita Beata Virgo mediante infuſa ſcientia myſteriorum Divinorum; habet, quod ſit in ipſo Deo.* a zatym ſłuſznie BOG poſtanowił, aby w Kościele Woiuiącym y tryumfuiącym była uwielbiona, gdzie honor Boſki nieomylnie ieſt honorem MARYI, a Maryi honor ieſt Boſkim honorem. Dwie Koronacyi BOG uczynił dla MARYI, w wieczności, napokazanie nieſkączoney Godności Matki Niepokalaney, wczaſie, względem Cudow niepoiętych, dla tego wpierwſzey y wdrugiey zobligował ſię być promotorem, a co większa, że gdzie tylko uniwerſalna do weneracyi y uwielbienia zachodzi publikata y rekwizycya, tam oſobliwſzym ſpoſobem całym Boſtwem aſſyſtuie. Wydał od wiekow nieodmienne ordynacye dla MARYI, aby Ią w poſſes odebrał dla ſiebie, iakoż wniedoścignych progreſſach wieczności wykonał y wniey dziedzictwo ſwoie założył [c] *Dominus poſſedit me in initio viarum ſuarũ, antequã quidquã faceret a principio, ab æterno ordinata ſum.* coż za tym ordynanſem Boſkim naſtąpiło, oto Przedwieczna MARYI Koronacya, bo te wieczne zrządzenie BOGA w MARYI, znaczyło nieſkączony applauz Koronacyi, iako te ſłowa Piſma S. czyta Pagninus y Baynus. [c] *Dominus poſſedit me-ab æterno coronata ſum.* niedoſyć natym, że od wiekow wybrana być Matką Iednorodzonego Syna, od ktorego nigdy niebyła oddalona nawet w Elekcyi

[a] *Iſai. 42.* [b] *Richardi a S. Laurent: in Iſai. 42.* [c] *S. Petr: Damian:* [d] *Prover: 8.* [e] *Pagni: Baijnus.*

Przedwieczney, niedosyć że się w wieczności prezentowała BOGU; ale oraz Przedwieczne od niego odebrała Koronacye, nieczekał BOG niezliczonych zasług MARYI, bo te iuż były wiadome, y wysokością swoią do samego zbliżyły się Majestatu, nieczekał cudowney y nieporownaney Swiątobliwości, bo to niedościgłą mądrością wiedział y przewidział, że nad wszystkich Elektow górować miała przy niepokalaney niewinnosci, nieczekał aby wprzody na świat ingres uczyniwszy Bostwo z Człowieczeństwem ziednoczyła, ale to wszystko uprzedzaiąc, wszechmocną władzą ukoronował, *abæterno coronata sum.* Przedwieczna Koronacya MARYI iest fundamentem ziemskiey, od ktorey cały tryumf y applauz pochodzi, bo ta Koronacya, wszystkie przymioty y prerogatywy w wieczności przeznaczone dla MARYI, wczasie oddała na ziemi, ta Koronacya na honor Matki Boskiey z prowadziła do Panieńskich wnętrzności Iednorodzonego Syna, ta Koronacya nieskączoną y niestworzoną Swiątobliwość Boską za konsensem Całey Troycy Prze N: przez łaskę użyczyła MARYI, ta koronacya sprawiła, że się w niey podczas Wcielenia przez konkomitancye respektem natury wszystkie Trzy Osoby Boskie mieściły. Niechciał BOG te przedwieczne MARYI Koronacye w samym tylko Kościele tryumfuiącym celebrować, ale oddał w prezent do adoracyi woiuiącemu Kościołowi, aby y świat nawzor wieczney przy ziemskiey koronacyi, wieczny oddawał honor, ponieważ MARYA wszystkie na wybor doskonałości w sobie pokazała na ziemi, ktore wieczną sprawiły koronacyę, odebrała deklarowane od wiekow przywileie, zakączyła Boskiego Rodzaiu traktaty, wypełniła z podziwieniem Nieba niedościgłey ani kiedy praktykowaney świątobliwości istotę, przez ktore godną została koronacyi tak w tryumfuiącym iako y w woiuiącym Kościele *ab æterno coronata sum.* Przy tey wieczney Koronacyi MARYI, prezentował BOG y Introdukcye Syna swoiego dla Iey Chwały, y też same wypełnił na ziemi, pokazuiąc dowodnie, że ten sam Iedynak, ktory po całe wieki iest Koroną Oyca Przedwiecznego, z nieograniczoney miłości Oycowskiey stał się Koroną Macierzyńskiey niewinności, według Bernarda S. [c] *Filius Paternæ charitatis, fuit corona suæ castitatis.* Ieżeli dla honoru MARYI uczynił BOG, że Introdukcya Syna na ziemi odprawiona przez MARYĘ, podobna była do wieczney Introdukcyi Boskiego rodzaiu, podczas ktorey ukoronowana MARYA, zaprawdę przyznać należy, że się zobligował y to postanowił, aby tak niebieska iako y ziemska Koronacya tey Niepokalaney Matki w nieskączoney chwale obfitowała, aby zaròwno z sobą korrespondowały w promocyi honoru MARYI, wszakże większey wtym dzielności Boskiey y osobliwszey wszechmocności

(a) *S. Bern.*

cności potrzeba było, żeby iaka Introdukcya rodzin Synowſkich była w wieczności przez naturę, taka z nieograniczoney łaſki w czaſie przez MARYĘ naſtąpiła, ponieważ wtym Oſob Boſkich zachodziły relacye, a przecież BOG te podobieńſtwo przez ſwoie kooperacye wykonał, y iednego na ziemi y w Niebie chciał mieć tak dla ſiebie iako y dla MARYI Syna, więc y wtym żadney niemiał trudności, aby koronacya MARYI w Kościele woiuiącym dla nieſkączoney chwały korreſpondowała z koronacyą Kościoła tryumfuiącego, bo to pochodzi z hoyności y dobroczynności Pana BOGA naſzego wnadgrode nieſkączonych zaſług, wrekompenſę Macierzyńſtwa w godności ſwoiey terminu niemaiącego. Chcąc BOG nad wſzyſtkie dzieła wywyżſzyć y uwielbić Ukoronowaną MARYĘ, nowy y extraordynaryiny ſpoſob w Kościele tryumfuiącym wynayduie, daie nieyſce przy niedoſtępnym Majeſtacie ſwoim, na ktory Cherubinom y Serafinom nawet patrzyć z boiaźnią przychodzi, mało na tey promocyi, wywyżſzył ieſzcze ukoronowaną MARYĘ do takowey adoracyi przez łaſkę, w iakiey Cała Troyca przez naturę zoſtaie, owſzem pośrzod chwały Troiſtych Oſob z oſobliwſzym applauzem ulokował, oczym wyraził Swięty Bernardyn Seneńſki, [a] *Illud eſt diadema ſpeciei & Corona gloriæ, qua Virgo coronatur, ut intra Trinitatis gloriam ipſa ſit electa.* Podczas tey wieczney koronacyi, dwa attrybuta ſwoie naypryncypalniey remonſtrował, wſzechmocność extraordynaryiną, y dobroczynność oſobliwſzą; wſzechmocność, kiedy abſolutną władzą tryumfuiącemu Kościołowi lubo z dependencyą, tak wyſławiać rozkazał ukoronowaną MARYĘ, iak ſiebie ſamego, wſzakże ta ieſt BOGA w Troycy Iedynego chwała, ktorą opiſał Izaiaſz Prorok, że cała Hierarchya Niebieſka nieuſtannym głoſem wyśpiewuie Swięty, Swięty, Swięty. *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum;* [b] Patrząc na Ukoronowaną MARYĘ wſzyſtkie Chory Anielſkie podobnym ſpoſobem, wyſławiać iako Matkę Boſką, wielbić iako Niepokalaną Pannę, adorować iako Monarchinie, maiąc władzę na Niebie y na ziemi, nieprzeſtaią. [c] *Omnis Angelica Creatura ineffabili voce proclamat, Sancta, Sancta, Sancta, Mater, Dei Genitrix, Mater & Virgo.* zeznaie S. Bonawentura. Remonſtrował y Dobroczynność nieograniczoną, kiedy z dyſtyngwowaną chwałą nayhoynieyſzym pokazawſzy ſię, przy Troiſtych Oſobach pomieścił MARYĘ, y wſzyſtkie ſkarby łaſk y fawororow ſwoich do Iey dyſpozycyi y dyſtrybuty oddał. Tak ſzczodrobliwym prezentuie ſię w Kościele woiuiącym dla ukoronowaney MARYI w tym Nayświętſzym Obrazie, à naprzod przez wſzechmocność ſwoię, kiedy niezliczone Cuda na widok światu całemu pokazuie, ktore przeſzłe widziały wieki, y teraznieyſze do-

znały

(a) S. Bernardin. Sen: (b) Iſai Cap: 6. (c) S. Bona:

znały, przybywa na assystencye z Boską władzą, prezentuiąc przez MARYĘ nadnaturalne y niepoięte dzieła, kazda cudowna Cudowney Matki transakcya, z tego Cudownego Obrazu pochodząca, niepoiętey wszechmocności była dowodem; zamknął BOG w tym Cudownym Obrazie y Dobroć swoię, gdzie niezliczone dary, łaski, y dobroczynności wszystkim hoynie kommunikuie; zamknął wtym Obrazie naydroższe Nieba skarby, y iako się samey MARYI, tak dobroczynnym pokazał, że dla niey całe Niebiosa aż do ziemi nakłonił, aby wszystko wydał, tym sposobem hoynym się stawił łaskami y Cudami słynącey w nayświętszym Obrazie, y dla Iey przyczynienia nic nieutaił dla świata, nic nieuiął faworow, ale wydał wszystko, nawet y Nieba same nakształt wybranego naczynia nachylił, aby wszystko iak z nieprzebranego morza wylał, aby nic niezostało coby nieoddał MARYI, y coby przez MARYĘ prezentuiącą się w Cudownym Obrazie dla narodu ludzkiego niewydał. [a] *Inclinavit Cælos quasi vas, ut totum effunderet, ut nihil remaneret, quod non daret.* Ieżeli BOG podczas przedwieczney koronacyi, był naypierwszym Inwentorem Obrazu MARYI na podobieństwo swoie uformowanego, bez wątpienia y tego Cudownego wyobrażenia przez łaski swoie został Autorem, dla ktorego, całego ramienia wszechmocności swoiey zażył, y do Ewangeliczney Łukasza S. ręki applikował, aby ten Obraz Nayświętszey z Potreta żyiącey MARYI wyrazony korespondował, aby iako pierwszy Obraz Matki Niepokalaney Boska Iego ręka wydała, tak y w tym była pokazana, tu teraz przyznać należy słowy S. Iana Damascena, [b] *O! digna Dei Imago, ad quam ipse Deus artifex inventus est:* Przychodzi BOG w Troycy Iedyny na assystencye ukoronowaney MARYI na ziemi, iak uczynił przy koronacyi przedwieczney, gdzie dla Niey wyświadczył, że Obraz swoy podczas stworzenia naturze ludzkiey kommunikowany w całości ozdobnie y bez zmazy wyraził, każda Osoba w szczegulności Boskie sprawy swoie remonstrowała, y tak, Ociec Przedwieczny przy pierwszym niewinności oryginalney utrzymał stworzeniu, Syn Iednorodzony przed czasem prezerwuiące użyczył Odkupienie, a Duch Nayświętszy poświęcaiące łaski zgotował. W podobieństwie y przytym Obrazie Matki Nayświętszey Boskie postępuią Osoby, y tez same dzieła przy Niey, iuż dla świata sprawuią, tu pierwsza Osoba nieiako odnawia pierwsze stworzenie swoie, przywracaiąc przez Cudowną MARYĘ do życia śmiercią złożonych, zdaie się, że iakby ich BOG drugiraz na świat stworzył. Druga Osoba powtòrne sprawuie Odkupienie, przez Macierzyńskie zasługi stracone przywracaiąc zbawienie, y wszystkie skutki Odkupienia za Iey poważną Protekcyą udzielaiąc, gdyż według woli

MA-

(a) *Hugo Cardi:* [b] *S. Ioan: Damasc.*

MARYI, wszystkich BOG zbawić postanowił; Tu Trzecia Osoba dla Niepokalaney Oblubienicy swoiey łask y faworow nieprzebranych, pryncypalne uzycza poświęcenie, zgoła iak się raz Troyca Przen: osobiście oddała MARYI przy koronacyi w Kościele tryumfuiącym, tak się w troistych Boskich operacyach do dystyngwowanych Osob należących w Kościele woiuiącym przy koronacyi ofiaruie, [a] *In ipsa elucent Divinæ operationes, in semetipsa trinæ operationis habet evidentiam.* zeznaie Rupertus. Odebrała dla siebie y ten przywiley, że gdy w Kościele tryumfuiącym Swiątobliwość Troycy nieskączona, wysławiona bywa, bez wątpienia zaraz po BOGU, y MARYI, otoż teraz tenże honor v przy Koronacyi w Kościele woiuiącym przez zamianę odprawuie się, bo kiedy chwała ukoronowaney MARYI ogłoszona y uwielbiona bywa na ziemi, natych miast, wysławiaiąc świat Cudowną Iey Swiątobliwość, tym samym wywyższa Troycę Nayświętszą oczym Cudotworca Grzegorz S. napisał. [b] *Per te Sancta Trinitas Sanctificatur in mundo* za co wszechmocnym prawem swoim Bog to sprawił, że MARYA przy wieczney koronacyi obfituie wchwale Troycy Przen: *Illud est diadema speciei & corona gloriæ, qua Virgo coronatur, ut intra Trinitatis gloriam ipsa sit evecta.* a Troyca przy koronacyi na ziemi nieograniczoney swoiey Swiątobliwości odbiera applauz y Swięcenie, *Per te Sancta Trinitas Sanctificatur in mundo.* Za rozkazem Boskim wystawił niegdyś Moyżelz przed przybytkiem Pańskim, gdzie było Swięte Swiętych Ołtarz kadzenia, ktory złotą przyozdobił Koroną, za świadectwem Pisma Swiętego [c] *Fecit Altare thymiamatis, fecitq; ei coronam aureolam:* ten zaś Ołtarż przy samym *Sanctum Sanctorum* dla tego był erygowany, aby wszystka y wszelka wonność kadzenia od niego wychodząca spadała na te mieysce, gdzie zostawało Swięte Swiętych, dla tego nazwany iest Ołtarzem Cudow, iako opisuie Cornelius à Lapide: *Vocatur hoc Altare oraculi:* Iuż to wiadomo Niebu y światu, że MARYA Nayświętszym była przybytkiem, gdzie Swięty nad Swiętemi rezydował, była oraz temu samemu nayblizszym Ołtarzem, gdzie Syn Iednorodzony stał się Naywyższym Kapłanem, y Nayświętszą dla zbawienia ludzkiego Konsekrował Ofiarę, [d] *O! Templum in quo Deus factus est Sacerdos, altare propitiationis Domini.* tak od podziwienia zawołał S. Proclus: była MARYA prawdziwym Ołtarzem, ale Niebieskiey wonności, bo Iey niedościgłe y niepoięte ku BOGU affekta, y natenżone miłością Boską Serce, stawszy się Ołtarzem Niebieskiego kadzenia, wydało z siebie naymilsze, y naywdzięcznieysze do ukontentowania Boskiego odoramenta, [e] *Virginis affectus altare fuit cælestis thymiamatis suavissimum semper odorem emittens,* była MARYA

[a) *Ruper:* (b) *S. Greg: Thaum:* [c) *S. Bern: Senen:* (d) *Exod. 37.* [e) *S. Proclus Orat. 1 de Laud: Virg.* (f] *Carthage, Lib. 1. hom: 12.*

nierozdzielnym Ołtarzem od tego, ktory iest Swięty Swiętych, owszem tak bliskim BOGU, y naychwalebnieyszym dla BOGA przybytkiem, ze według Nowego Testamentu, y Swiętego Swiętych w Sobie piastowała, y zupełnie Ołtarz kadzenia prezentowała. [a] *Ecce Tabernaculum Dei, habens intra se Sanctum Sanctorum altare incensi.* Na tym mistycznym Ołtarzu, naybardziey y naywięcey BOG cudownym pokazał się, y iuż nie samym tylko utytułował Imieniem: *Vocatur hoc altare oraculi* ale przedziwnym skutkiem wykonał, bo nad wszystkie Cuda Cudowną uczynił Ukoronowaną MARYĘ, według S Chryzostoma *Miraculum miraculorum & miraculum quam maximum.* wsławił Cudami y wtym Obrazie złożonym na Ołtarzu Bożego Ciała gdzie iest *Sanctum Sanctorum*, ale tak wsławił, że nieustannie z tego Ołtarza cudowne prezentuie dzieła, ten Ołtarz piastuiący Obraz MARYI iest Ołtarzem Cudow, *Vocatur hoc altare oraculi* dla czego iako niegdyś figuralnie, tak dziś chwalebnie w Cudownym Obrazie złotą Koroną przyozdobiona MARYA, *Fecitq; Ei coronam aureolam.*

Między niezliczonemi Taiemnicami Boskiemi widział niegdys Ian Apokaliptyczny na Niebie odprawuiącą się niewiasty Koronacve, ktora iasnoświętnym przyozdobiona słońcem, na głowie miała Koronę dwanaście Gwiazdami otoczoną [a[*Signum magnum apparuit in Cælo, mulier amicta sole, & in capite ejus corona stellarum duodecim.* Generalne zdanie Oycow Swiętych, że się natenczas prezentowała Koronacya MARYI, ktora słońcem sprawiedliwości przyozdobiona, odebrała Korone dwanaście, prerogatywami iako gwiazdami adornowane, tak tłumaczy ozdoba Zakonu Kaznodzieyskiego Hugo Kardynał, [c] *Mulier: Beata Virgo, Corona duodecim stellarum· sunt duodecim prærogativæ, quas habuit.* Tę Koronę MARYI Kościoł tryumfuiący wraz z woiuiącym uformowali; wydał naprzod przez BOGA Kościoł tryumfuiący na ozdobę tey Korony cztery prerogatywy Anielski y ludzki rozum przechodzące, to iest niepokalane poświęcenie wżywocie Macierzyńskim, przez ktore od pierworodney zmazy była oddalona; Pozdrowienie Anielskie, przez co osobliwszą y nigdy nieporownaną została Matką; Przyiście czyli zstąpienie Ducha Nayświętszego, przez ktore odebrała niedościgłą płodność Oyca Przedwiecznego, bo Duch S. przybył do Iey wnętrzności zewszystkiemi istotnemi attrybutami swoiemi; Poczęcie Syna Iednorodzonego, przez ktore, koncept przedwiecznego narodzenia w sobie wypełniła, y dla tego pełna łaski ogłoszona, [d] *Quatuor de Cælo quæ supra Ipsam fuerunt, Sanctificatio in utero, ubi electa & præelecta a Deo, Salutatio Angeli, Adventus Spiritus S: Conceptio Filij, propter hæc*

[a] *Arnold: Carnot: de Lau. Virgi* [b] *Apoc:* 11. [c] *Hugo Cardin in Apoc.* [d] *Idem ibidem*

hæc quatuor dicitur ei, ave gratia plena. Odebrała y w Kościele woiuiącym inne cztery przymioty do koronacyi należące, Swiątobliwośc nieskączoną pokory głębokiey, przez ktore pierwsza po BOGU w Swiątobliwości wywyższona, gdyż ani rowney ani podobney niebyło w żadnym stworzeniu, wielkość wiary, bo na opocę Chrystusowey zafundowana, nigdy w niey niebyła wzruszona, owszem z tą wielkością ku samemu unosiła się Niebu; Dyskrecye mowy, ile że nieustannie samego BOGA wyrażeniem kontentowała się; Doskonałość uczynkow, przez ktore przewyższyła wszystkie Swiętych wszystkich dzieła, y sprawy, za co niebieską odebrała deklaracyę, że BOG z Nią zostaie. [a] *Quatuor ex parte animæ, Devotio humilitatis, magnanimitas Fidei, Discretiõ sermonis, Perfectio operis, propter hæc quatuor dicitur ei Dominus tecum,* na koniec chcąc pokazać nieskączony honor ukoronowaney MARYI, z iednoczywszy się wraz z sobą przez BOGA Kościoł tryumfuiący y woiuiący, na applauz y erekcye pomienioney Korony, dla zupełney liczby z gwiazd pokazaney, te oddali prerogatywy; Przywiley Panieństwa, ktore iak przed porodzeniem, tak y po porodzeniu w całości zachowała; Płodność Macierzyńską bez korrupcyi, ile że to Duch Nayświętszy, swoią wypełnił kooperacyą, ciężar bez naruszenia, bo Syn Przedwieczny iak w Niebie z Oyca bez Matki, tak na ziemi z Matki bez Oyca zrodzony; Porodzenie Iedynaka bez boleści, ponieważ sam BOG wszechmocną Dzielnością assystował, y przez to między niewiastami była Błogosławiona: tak te wszystkie przymioty do koronacyi należące opisuiąc pomieniony Hugo Kardynał konkluduie. [b] *Quatuor ex parte Corporis, Privilegium Virginitatis, Fæcunditas sine corruptione, Gravida sine gravamine, Puerpera sine dolore, & propter hæc quatuor dicitur Benedicta tu in mulieribus.* Kiedy Kościoł tryumfuiący prezentował na Niebie Koronacye MARYI, bez wątpienia przyznać należy, że to uczynił raz na pokazanie osobliwszey Godności Matki Boskiey, a potym aby y Kościoł woiuiący Iey Dostoieństwo podobnym wypełnił sposobem, przypatrzył się tey koronacyi S. Bernard, y przy dzisieyszey Introdukcyi Cudownego Obrazu MARYI ukoronowaney, wszystkim prezentuie, iako Ią Syn Iednorodzony gwiazdami ukoronował, ktore bardziey ozdobione zostały, y większey nabyły światłości, że na Głowie MARYI były złożone, iak żeby MARYA od nich przyozdobiona była, [c] *Ingredimini & videte Reginam in diademate, quo coronavit eam Filius suus, in capite ejus corona stellarum duodecim, dignum plane stellis coronari Caput, quod & ipsis longe clarius micans, ornet eas potius, quam ornetur ab eis,* co tedy Niebo gwiazdami, to świat złotą wypełnił Koroną, aby tak na ziemi iako y na Niebie nieskączenie chwalebna była MARYI Koronacya, ktorą sam BOG po wszystkich narodach wsławiwszy, dla nieporownaney doskonałości, y dla ozdoby swoiey piękności w niey

[a] *Hugo Card:* [b] *Idem* [c] *S. Bern: Super signum magnum.*

z koncentrowaney ukoronował. [a] *Dedi Coronam decoris in Capite tuo & eggressum est nomen tuum in Gentes propter speciem tuam, quia perfecta eras in decore meo, quem posueram super te, dicit Dominus Deus.*

Iak prętko BOG łaskawy oddał Koronę zwycięstwa ludowi Izraelskiemu nad Faraonem, aż zaraz MARYA Siostra Aarona wyszedszy z Obozu, wzięła ieden z woiennych kotłow na applauz, y tryumfalne na honor Boski zaczęła pieśn, [b] *Sumpsit ergo MARIA Prophetissa Soror Aaron tympanum, in manu sua dicens, cantemus Domino, gloriosè enim magnificatus est.* Gdy Matka Boska w Cudownym Obrazie swoim po tyle zwycięstwach woiennych Wschodniego Państwa Cesarzom y Monarchom Konstantynopolitańskim kommunikowanych, dzień in Campo Electorali przez Iaśnie Oswieconego Arcy-Pasterza Metropolij Ruskiey odebrała dla siebie Koronę, wyszła z tego Sarmackiego Korony Polskiey Obozu, iak mistyczny uszykowany Oboz, [c] *Acies Castrorum ordinata*, wyszła z tryumfalnym applauzem ogłaszaiących woiennych kotłow honor Koronacyi, wyszła z Obozu Sarmackiego przy assystencyi całego Rycerstwa, gdzie na wysławienie BOGA nie insze zaczęła pienie tylko Nawiedzenia swoiego, tak Augustyn S. słowa Pisma explikuie, [d] *Audite quomodo Timpanistria nostra cantaverit, ait enim, magnificat anima mea Dominum.* Tym hymnem swoim przewyższyła Matka Boska Starozakonną Prorokinię, ktora tylko podobieństwo Imienia MARYI piastowała, y szczegulnie widząc Koronę zwycięstwa, za to wysławiała BOGA, MARYA zaś że przedwieki y wczasie ukoronowana, niezkączoną cześć y adoracye wielbienia, podczas wizytacyi odprawionego, oddała BOGU, [e] *Fuit hæc MARIA typus Virginis MARIÆ, & sicut hæc cecinit, Cantemus Domino, ita Beata Virgo cecinit, magnificat anima mea Dominum*, explikuie Cornelius a lapide. Wyszła tedy z Obozu z tym pieniem Ukoronowana MARYA, bo iuż dawno Mędrzec Pański o tey prorokował koronacyi, ktora przez Nayiasnieyszych, Iaśnie Oswieconych, wypełniona, stawiam na to słowa Pisma S. na honor Matki Boskiey, y Promotorow Iey koronacyi, [f] *Coronaberis de Capite Amana, de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus Leonum.* będziesz ukoronowana od głowy czyli zwysokości Amana, co według S. Hieronima tłumaczy się Wiara, *Amana, Fides*, wyrażaiąc że od Naywyższey Głowy Kościoła Bożego Benedykta XIV. Apostolską Stolicą rządzącego, gdzie fundament Wiary S. założony, złotą MARYA odbiera Koronę. *Coronaberis de Capite Amana.* Wielką uczyniło to admiracyę na Watykanie Naywyższemu Pasterzowi, iako niegdyś w Domu Zacharyasza y Elżbiety przy Nawiedzeniu, [g] *Unde hoc mihi quod Mater Domini veniat ad me.* a zkąd że to, że Cudowna Matka Boska od wiekow, wczasie przez Nayiaśnieyszych Iaśnie Oświeconych pretenduie koronacyi, ktora Samego

BO-

(a) Ezech: Cap: 16. (b) Exod: 15. (c) Cant: 6. (d) S. Aug: in Exod: 15. (e) Cornel: a Lap: in Exod: (f) Cant: 4. (g) Luc: 1.

BOGA ma za koronę? pretensya w tym nie omylnie Boska zaszła, aby honor MARYI, tym więcey był wslawiony, y nigdy nieustawał na zieni. Będziesz ukoronowana z wysokości Hermonu *de vertice Hermon* co z wersyi znaczy Konsekrowanego BOGU, *Hermon Consecratum Deo*, Twoiey to Arcy-Pasterskiey Godności expressya Iaśnie Oświecony Koronatorze, ktorego BOG całey Metropolij Ruskiey Naywyższym postanowił Konsekratorem, konsekrowałeś dziś usługi twoie na honor Koronacyi Matki Boskiey, ktora prawdziwie z wysokości Hermonu ukoronowana, bo przy wysokim konsekrowanym charakterze Arcy-Pasterskiey władzy y powagi iako WYZYCKI złożyłeś na Głowie MARYI Koronę, za co dziś od Ciebie Ukoronowana, a trzy razy od BOGA powołana do Korony, nad Herbownym Ośmorogiem twoim, nie iednę Koronę, ale troiste naywyższe deklaruie złożyć Triregium. To Imie Hermon według pomienionego S. Hieronima ieszcze wyraża w sobie wotum y deklaracye dla BOGA, *Hermon devovere, dedicatum Deo*; Publiczne wotum y dedykacya koronacyi Matki Boskiey z Iaśnie Oświeconego Domu POTOCKICH wydane, a wszczegulnosci przez Iaśnie Oświeconego S. P. Iozefa POTOCKIEGO Kasztelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego ogłoszone. Ten to naywyższy Wodz Rycerstwa Polskiego, ozdoba Krolestwa, Nay Iaśnieyszych Domow zaszczyt, postronnych Narodow postrach, Podpora Oyczyzny, Firmament Narodu Sarmackiego, Pańską munificencyę y siebie samego do wypełnienia tey Koronacyi dedykował, y co za życia poprzysiężoną dewocyą na chwałę MARYI wykonać postanowił, to na śmiertelnym Katafalku złożony, przez Iaśnie Wielmożnego Woiewodę Kijowskiego dzieł Oyczystych Sukcessora. wypełnił, Tu zaprawde przyznać potrzeba, że śmiertelne Kości Iego niby drugiego Iozefa w Piśmie S. właśnie iakby wyprorokowali Koronacyie MARYI, kiedy te osobliwszym applauzem y tryumfem od zaczętey Introdukcyi ukoronowanego Cudownego Obrazu z oktawalną Solenizacyą sprawili. [a] *Ioseph Princeps Fratrum, firmamentum gentis, stabilimentum populi, ossa ipsius post mortem prophetaverunt.* Dedykował dziś Koronę MARYI Dom Iaśnie Oświeconych POTOCKICH, niechże będzie pewny, że ukoronowana MARYA wnadgrodę tak wielkiey munificencyi, Herbownego Pułtrzecia Krzyza, Krzyżem Krolewskiey Korony dokończy. Odbiera MARYA Koronę y z wysokości Sanir, *Coronaberis de vertice Sanir.* co znaczy uszczęsliwienie pochodni, y uszczęsliwienie nauczyciela, według Interpretacyi pomienionego S. Hieronima, *Sanir secundatio lucernæ, secundatio docentis.* w tey expozycyi honor Imienia twoiego y szczęście wyrażone Przeświętny Zakonie Kaznodzieyski, ktory iasnoświetne Cuda MARYI przy goreiącey Pochodni Dominika S. wszystkim obiaśniaiąc, żarliwą predykacyą przed całym opowiedziałeś światem, ztąd uszczęsliwiona

(a) *Eccles.* 49.

Herbowna Pochodnia twoia, że niezgaſſym ſplendorem koronacyi MARYI przyświeca, właśnie iak Ewangeliczne pochodnie, *Sint lucernæ ardentes in manibus veſtris*, ktore uważaiąc uczony Cartagena, a zdrugiey ſtrony widząc Przeświętney Familij pieſka piaſtuiącego pochodnie, z tych ſłow taką czyni applikacye, że w Zakonie tym oſobliwſze znayduie ſię uſzczęśliwienie nauczyciela, ponieważ zaſzczycaiąc ſię Imieniem Kaznodzieyſkim, w ktorym Samego Nauczyciela Chryſtuſa Godność, y Apoſtolſka funkcya zawarta *Euntes prædicate*, Ociec y Patryarcha S. nietylko przez ſię, ale y przez was Synow iako Sukceſſorow ſwoich, Kościoł Boży, wyſoką y iaśnieiącą nauką na kſztałt goreiącey pochodni obiaśnia; [*a*] *Canis accenſam facem in ore deferens, quid quæſo prædixit, quã illũ oris ſui ac ſuorũ Fratrũ ſplendenti doctrina, univerſam Eccleſiam inſtrefulgentiſſimæ facis illuminaturũ.* Przez Ciebie y chwała MARYI obiaśniona aż pod Empireyſkie goruie Niebioſa, kiedy iuż trzecią z Zakonu twoiego odbiera Koronę, ktorą ſame tylko Niebioſa po trzykroć razy ofiarowały, za co, ukoronowana MARYA to ſprawi, ze Zakon twoy Boſkie y Iey Imie, ieſzcze z Watykańſkiey Katedry predykować będzie. Nakoniec koronuie ſię MARYA z mieſzkania Lwow, *Coronaberis de cubilibus Leonũ* bo naprzod w Domu Nayjaśnieyſzego całey Ruſi Xiążęcia LEONA, ktory na honor MARYI Pałac ſwoy na tym S. mieyſcu będący, dla tego Cudownego Obrazu ofiarował, złożył przy nim Xiązęcę Mitrę na znak chwalebney Koronacyi; wypełnił dla MARYI Xiąże Leo to wſzyſtko, co Chryſtus Pan dla Matki ſwoiey przez Ruperta piſzącego na te ſłowa *Coronaberis de cubilibus Leonũ* wytłumaczył, ze Ceſarſkie Trony, Krolewſkie Majeſtaty, y Monarchye, Koronami ſwoiemi Koronować, y Pałace Imieniowi ſwoiemu iako też Iey honorowi konſekrować będą. [*b*] *Reges atq; Imperatores coronis ſuis te coronabunt, Palatia nomini meo ſacrabunt, honori tuo dedicabunt*, Odbiera Koronę w Stołecznym Mieście Lwowie, gdzie Lew herbowny założy wſzy ſobie mieſzkanie, ſtoi na ſtraży, czyniąc poſtrach Dyſſydentom powſtaiącym przeciwko honorowi Matki Boſkiey, *Leo rugiet, quis non pavebit?* Składa koronę pod nogi Maryi, y na trzech gorach iednę gwiazdę piaſtuiąc, zamiaſt dwanaście, 12 Apokaliptycznych przy koronacyi oddaie do korony *Coronaberis de cubilibus leonum*, Idzie zatym, że za te adoracye, MARYA całey Metropolij Ruſkiey wota, Niebieſkim zawſze koronowac będzie Błogoſławieńſtwem. Zgromadzonemu zaś Audytorowi tey Koronacyi aſſyſtuiącemu, oraz światu całemu, przy dziſieyſzey Introdukcyi przyrzeka, że iako w tym Cudownym Obrazie złotą dla ſiebie odebrała koronę, tak dla wſzyſtkich o Niebieſką ſtarać ſię będzie, y wielowładną Protekcyą ſwoią to ſprawi, że każdy chwalebnie odprawiwſzy utarczkę życia doczeſnego, y cały kurs w Wierze S. świątobliwie zakończywſzy, wieczney korony zoſtanie kandydatem, y z Doktorem Narodow przy zgonie intonować będzie. [*c*] *Bonũ certamen certavi, curſũ conſumavi, Fidẽ ſervavi, in reliquo repoſita eſt mihi corona Iuſtitiæ, quã reddet mihi Dominus.* *AMEN.*

(a) Cartha: Lib: 6. hom: 7. in Evan: Sint Luce: (b) Rupert: in Cant: Veni tore: (c) 2. Thimo. cap. 4.

KAZANIE

Na Pierwszych Nieszporach

Swięta Nawiedzenia Nayświętßey BOGA Rodzicy

PANNY MARYI

W Kosciele pod Tytułem Bożego Ciała WW. OO. Dominikanow Lwowskich w Miescie

Po Ukoronowanym tegoż Dnia solennie Obrazie Cudownym Teyże MATKI BOSKIEY.

Oraz przy Introdukcyi Ciał y Relikwii rozmaitych Męczennikow: Tudzież Kanonizowaney Swiętey KATARZYNY de Ricciis, y Beatyfikowanych Wyznawcow, y Panien Zakonu Kaznodzieyskiego:

MIANE

Przez

Imci Xiędza Gaspra Dominika Rudolowskiego, Seniora Collegium Wikaryußow Kathedralnych Lwowskich.

Roku Pańskiego 1751.

Exurgens MARIA abiit in montana cum festinatione. Lucæ 1.
Powstawszy MARYA poszła w gorne strony spieszno.

TOś uczynił dziś Naybłogosławieńszy Oycze, BENEDYKCIE Czternasty, Namiestniku Chrystusow, z Swiętym Obrazem naszym Nayświętszey Matki BOSKIEY, co uczy-

nił niegdyś ſam CHRYSTUS Syn Iey z Nią ſamą. Zaproſiłeś Ią do Koron twoich; twoich Watykańſkich y naſzych oraz: zaproſiłeś tak właśnie, y takim komplementem, iak Ią zapraſzał CHRYSTUS do ſwey Niebieſkiey Korony, Słowy Pieni Salomonowych *Cantic: 4. Veni Coronaberis de Capite Amana; de vertice Sanir & Hermon, de Cubilibus Leonum, de montibus pardorum: Podź będzieſz Koronowana zwierzchu, czyli z głowij Amana; to ieſt, Wiarij ij Prawdij, zwierzchu Sanirv ij Hermonu; to ieſt- Obalin ij zepſucia, z Łożyſk Lwich, z Gor Ryſich.* Podź: będzieſz Koronowana, z tego gornego, głownego y Stołecznego Miaſta, ktore Wiarą y Prawdą Ewangeliy iaśnicie. Z tych wierzchołkow okolicznych, na ktorych y znaku niewidać błędow dawnych obalonych y zepſutych. Z tych dolin Lwowſkich, ktore niegdyś łożyſkami były y knieiami Lwiemi, z tych Gor, gdzie dawnych wiekow, Ryſi, y beſtyi dzikich mieſzkania były: *Veni Coronaberis de Capite Amana, de vertice Sanir & Hermon, de Cubilibus Leonum, de montibus pardorum.* Powſtała na głos Namieſtnika Synowſkiego w Swiętym Obrazie tym Nayświętſza Matka Boſka: Powſtała, y poſzła ſpieſzno z tego Domu ſwego w wyżſzą ſtronę y pole: Poſzła tak, iak niegdyś poſzła była z Nazaretańſkiego Domu ſwego, w gorne Iudzkie ſtrony: *Exurgens MARIA, ábiit in montana cum feſtinatione.* Poſzła, ztą tylko rożnością, że tam, w Zywocie ſwym Panieńſkim, a tu na ręku nioſła Dziecinę BOGA. Poſzła, ztą tylko dyfferencyą, że tam, ſłużyć ſpieſzyła Elżbiecie, Zacharyaſzowi y Ianowi, tu uſługi odbierać od ſług ſwoich wiernych. Poſzła, y tam uznana za Matkę Pana od Elżbiety: *Unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me? Mowiła Swięta Elżbieta: zkąd mi to, abij Matka Pana mego przijſſła do mnie?* Tu, y za Matkę, y za Panią, y za Krolowę od wſzyſtkich uznana. Winſzuię Ci Matko BOGA naſzego, Winſzuię y applauduię z Elżbietą: *Beata, quæ credidiſti, quoniam perficientur ea, quæ dicta ſunt tibi a Domino: Błogoſławionaś ktoraś uwierzyła, albowiem ſtaną ſię te rzeczij, ktoreć powiedziano od Pana.* Y owſzem, tym więcey winſzuię Ci y applauduię, gdy widzę, że ſię iuż ſtały y wypełniły na Tobie wſzyſtkie te rzeczy. Winſzuię, y ile tchu mam, wołam od radości ztąż Elżbietą: *Exclamavit voce magna & dixit: Benedicta tu inter mulieres: Zawołała wielkim głoſem Elżbieta ij rzekła: Błogoſławionaś Tij między Niewiaſtami.* Ia wołam y mowię, żeś

Nay-

Naybłogoſławieńſza między wſzyſtkiemi wſzyſtkich wiekow Niewiaſtami y Corkami ludzkiemi, iako Ci to ſame przyznaią: [a] *Viderunt eam filiæ & Beatiſſimam prædicaverunt*: *Widziały Ią Corki, y Naybłogoſławieńſzą bydź ogłoſiły.* Winſzuię Ci Matko Boſka, że to coś obiecowała ſobie u Elżbiety będąc, to ieſt: *Beatam me dicent omnes generationes*: *Błogoſławioną mię zwać będą wſzyſtkie Narody;* Iużeś wſkutku odebrała, odbieraſz, y będzieſz odbierać. Ale, gdy Ci iuż Panno Przeczyſta, przedemną, godniey daleko powinſzowano tego Honoru y ſzczęścia: Ia winſzuię Ci powrotu ſzczęśliwego do nas, y dla nas, tu do Domu Twego: (b) *Et reverſa eſt in Domum ſuam.* Winſzuię Ci, możeſz ſię ſzczycić, [lubo to ieſt ſłabe bardzo, y bez proporcyi żadney do Godności Twey podobieńſtwo] możeſz ſię mowię ſzczycić, czym ſię niegdyś ſzczycił Iakob Patryarcha z Mezopotamiy powracaiący *Gen: 32. Nunc cum duabus turmis regredior*: *Teraz zdwoma Pocztami powracam ſię.* Powracałaś od Elżbiety, z aſſyſtencyą y Pocztem Swiętych Aniołow, iako Krola Aniołow noſząca w Zywocie Twoim. Dziś Ci BENEDYKT XIV. wyſłał na aſſyſtencyą Swiętych Bożych Poczet. Iuż Męczennikow w Ciałach y Relikwiach: Koronata, Manſweta, Redempta, Maxymę, Dyodora, Konkordyą y innych. Iuż wpiſaną ſwieżo w Poczet Swiętych, Katarzynę de Ricciis. Iuż w Poczet Błogoſławionych zapiſanych: Alwara Kordubeńſkiego, Piotra Gonzalez, Mattheuſza Karreriuſza, Idziego Lisbońſkiego, Woyciecha Bergomeńſkiego, Markolina, Stefanę de Quinzanis, Łucyę de Narnia, Wyznawcow y Panny Zakonu Swiętego Dominika, Introdukowanych razem dziſiay. To ieden Poczet. *Nunc cum duabus turmis regredior: Teraz zdwoma Pocztami powracam.* Powracaiącey z Domu Zacharyaſza y Elżbiety aſſyſtował Ci y ſłużył Matko Boſka Iozef Twoy, Oblubieniec Nayświętſzy y nayczyſtſzy. Swiętey Pamięci Iaśnie Oświecony IOZEFIE POTOCKI Kaſztelanie Krakowſki, Hetmanie Wielki Koronny! zmarły niedawno, ale iako nieodżałowany nigdy Wielki Senatorze y Wodzu, tak zyiący zawſze w ſercach wdzięcznych, y wpamięciach świeżych. Pobudziłeś twoią fundacyą y promocyą tego Aktu, pobudziłeś do Aſſyſtencyi y ſłużenia Tey Krolowey dziś, Familii, Domow, Panow, Dam, Rycerſtwa, gości, iak wiele? Ty podobno ſam lepiey to, bo iuż w BOGU widziſz; iako nadzicię mamy. Y podobno dla tego, a żebyś doſkonaley

(a) Cantic: 6. (b) Luca 1. v. 56.

widział to, czegoś pragnął, przysłużyła Ci się, żebyś z Nieba patrzył, Matka Boska. *Nunc cum duabus turmis regredior.* To drugi Poczet. A ia daley co mam mowić? nic innego, tylko to, com powiedział: *Exurgens MARIA abiit in montana cum festinatione & reversa est.* Powstawszy MARYA poszła w gorne strony spieszno. y powreciła, To iest, to samo daley będę mowić, iak Nayświętsza MARYA poszła w tym Obrazie Cudownym do Korony zgotowaney dla siebie; y iak powrociła y przyszła w Koronie. To mowić będę coście iuż y widzieli Godni y pobożni Słuchacze; y czego się daley [nadzieia w BOGU] y napatrzycie y nasłuchacie, z miłosierdzia tey Matki. *Exurgens MARIA abiit in montana cum festinatione. Et reversa est.* To iest Nayświętsza MARYA Ukoronowana dziś w Lwowskim Obrazie Cudownym, y do Korony naszey poszła spieszno; y w Koronie do nas powrociła z łaskami ieszcze spieszniey sza iak przed Koronacyą była.

Pospieszysz y mnie na pomoc mowiącemu teraz na Honor Twoy: y iuż nie do ucha, bom niegodzien tego, ale do serca y do Duszy grzeszney rzeczesz, iakoś rzekła raz z tego Swiętego Obrazu do Zakonnikow Swiątobliwych, proszących: *Benedicam & intercedam: Pobłogosławię ij przyczyńię się.* Pobłogosławże skutecznie, y do Syna twego przyczyń się o Błogosławieństwo dla mnie, Niepokalana Panno, Matko Przedziwna Boska.

KOronacya Nayświętszey Matki Boskiey w Obrazach Iey, iest to Honor, iest to Część, iest to przysługa dla niey, nad ktorą [moim zdaniem] niemożemy iuż większey oświadczyć Iey, ludzie śmiertelni. Wystawiać Kościoły wspaniałe, na Honor Pani Tey, erygować Ołtarze misterne, bogate, y funduszem nadane wielkim, na część Tey Krolowey; wielka to przysługa iest, ale taka, iaką y inni wszyscy odbieraią Swięci y Swięte. Czynić posty ściśle, nosić włosiennice ostre, dawać iałmużny hoyne, odprawować peregrynacye dalekie, y Nabożeństwa przedłużone y częste: wielka y to przysługa iest dla Matki Boskiey; ale taka, iaką y dla innych wszystkich Swiętych Bożych godzi się czynić. Włożyć zaś Koronę na Głowę Panny Tey Przeczystey, w Obrazie Iey, a włożyć publicznie, z publiczną pompą, z publiczną ceremonią, z publicznym applauzem: [a] *MARIÆ Privilegium est* [zażywam słow Swiętego Bernarda] *MARIÆ Privilegium est, non dabitur alteri:* Iedney tylko Nayświętszey MARYI przy-

[a) Serm 4. de Assumpt:

Przywiley ten ieſt, ktory nikomu więcey niebywa dany: *MARIÆ Privilegium eſt, non dabitur alteri.* Iedna tylko Nayświętſza MARYA w tym Honorze y wtey czci zoſtaie; drugiey żadney, ani przed ſobą, ani po ſobie, niema podobney: [a] *Nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem.* Koronacya Nayświętſzey Matki Boſkiey w Obrazach Icy, ieſt to honor, przez ktory Ona ſama Krolową bydź pokazuie ſię; inni poddanemi wſzyſcy. Ona Panią iedna; inni ſługami wſzyſcy, ſłużebnicami wſzyſtkie. Koronacya Nayświętſzey Matki Boſkiey w Obrazach Icy, ieſt to nieiako ſpoſob naywyżſzy wyrządzania Icy czci *Hyperdulia* nazwaney: to ieſt, Czci ſamey Nayświętſzey MARYI powinney y właſney, Czci dyſtyngwowaney y wyżſzey od Czci wſzyſtkich Swiętych razem zebranych, a niżſzey y mnieyſzey od ſamego tylko BOGA Czci *Latria* nazwaney. Koronacya Nayświętſzey Matki Boſkiey w Obrazach Icy, ieſt to Niebieſkiego rodzaiu Honor, ieſt to ſamego Boſkiego przemyſłu naywytworniey ſza Część y przyſługa. BOG zeby był w Niebie iak naygodniey Matkę ſwoię Nayukochańſzą uczcił, coż uczynił? Ukoronował Ią, y Krolową uczynił ſtworzenia wſzyſtkiego. My, żebyśmy tęż Matkę Boſką y naſzę, na ziemi, mogli naygodniey uczcić; Koronuiemy Ią, y Krolową czyniemy Naywyżſzą naſzą: y nad to iuż [mnie ſię zdaie] nie możemy więcey uczynić. Tak ſobie to w tey mierze, Kościoł BOZY y wierni poſtępuią, iak ſobie poſtąpił niegdyś Aſſwerus Krol *Eſther* 6. Chcąc iak naygodniey y iak naylepiey uczcić Mardocheuſza godnego czci Człowieka, pytał Amana naywyżſzego Xiążęcia ſwego: *Quid debet fieri viro, quem rex honorare deſiderat?* Co należij uczinić Człowiekowi, ktorego Krol uczcić pragnie? A ten, co tylko ſpoſobow mogł wynaleść, na iaką go tylko ſtać mogło induſtryą y wytworność, takiey zażył, y doradził Krolowi. To ieſt: a żeby Człowiek taki był w Szaty Krolewſkie ubrany, żeby był poſadzony na koniu Krolewſkim, żeby był ukoronowany Koroną Krolewſką, y żeby pierwſzy z Xiążąt Krolewſkich przez ulicę Miaſta prowadził go, y żeby wołał: *Sic honorabitur, quemcunq; voluerit Rex honorare: Tak zoſtanie uczczony, kogokolwiek Krol zechce uczcić.* Y tak ſię wſzyſtko z Mardocheuſzem ſtało. Nie czynię applikacyi, bo gotowa ieſt.

Ten honor, tę część, tę przyſługę naywiękſzą y naywyżſzą uczyniliście dziś Godni y pobożni ſłuchacze Nayświętſzey Matce

[a] *Idem.*

BOSKIEY wtym tu w ſzczegulności Swiętym Obrazie Iey. Gdybym ſię was ſpytał: Co wy też to za przyczyny, co za racye, co za motiva y pobudki tak ſkuteczne mieliście do wyrządzenia Honoru tego, Czci tey y przyſługi tey? Wiem, żebyście mi odpowiedzieli; żeście nie inne mieli przyczyny, nie inne racye, nie inne motiva y pobudki, tylko ſpieſzność, tylko ſkwapliwość, tylko prędkość y gotowość Nayświętſzey MARYI, z łaſkami iey, wezwaney kiedykolwiek w tym Swiętym Cudownym Obrazie. Gdybym ſię Ciebie naypierwey ſpytał Swięta, Domowa tego mieyſca Dominikańſka Familio? Gdybym ſię mowię, was ſpytał? powiedzielibyście, iako ten Swięty Obraz Anteceſſorowie waſi y Bracia widzieli raz, drugi y trzeci od Aniołow prętkich: [a] *Angeli veloces*, przenoſzony zmieyſca na mieyſce. Powiedzielibyście, iako, z tego Swiętego Obrazu, łaſkawą Twarzą, wdzięcznemi Uſty przemowiła Matka Boſka do Braci Iutrznią ſpiewaiących, y modlących ſię do Niey. Powiedzielibyście, iako, w tym Swiętym Obrazie Matka Boſka obroniła Cudownie Kościoł y Konwent ten od ognia niebeſpieczeńſtwa, gdy Miaſto gorzało. Gdybym ſię Ciebie ſpytał Iaśnie Oświecona POTOCKICH Familio? dalibyście świadectwo o waſzym I. W. Iakobie POTOCKIM, Białokamieńſkim Staroście: ktory będąc od Nieprzyiaciela otoczony w Zamku ſwym; gdy nieſzczęśliwym kazuſem od prochu zapalonego wyſoko na powietrze wyrzucony; ſpadłſzy na ziemię wpoł ſpieczony, ślub uczynił do tego Swiętego Obrazu: y nieprzyiaciela, y śmierci uſzedł, y do zdrowia przyſzedł pierwſzego. Skorę ſpaloną, z Rąk, z Twarzy, y z Nog przy dziękczynieniu, tu na pamiątkę w Kaplicy zoſtawił: A na wdzięczność za łaſkę odebraną, Miaſteczko w ktorym to ſtało ſię, Iezupolem nazwał, y Zamek Oycom Dominikanom na Kościoł, y na Klaſztor oddał. Dałoby wielu więcey iak o Dwu ſet ſwiadectwo wybawionych z toni Morſkiey, nabożnych tu, y udaiących ſię do tego Swiętego Obrazu. O innych dalibyście ſwiadectwo, iuż z choroby niebeſpieczney, iuż z ſamey śmierci gwałtowney rąk wyrwanych y wſkrzeſzonych, gdy ofiarowni tu, albo ſtawieni byli przed tym Swiętym Obrazem. Powiedzielibyście, iako ten Swięty Obraz wielorakiemi, Cudownemi, y nieuſtannemi łaſkami ſłynie. Tak dalece, żeście tego żadną miarą niemogli przewieść na ſobie, à zeby nie miała bydź w tym Swiętym Cudownym Obraźie, tym naywiękſzym y Nay-

[a] *Iſaia* 18.

naywyższym Honorem uczczona Matka Boska. W tym wasz niezwyciężony nigdy, był *zelus* y żarliwość; w tym wszystkie wota, pragnienia y żądze. Natoście wszystkie starania wasze obracali, na to wszelkie prace konsekrowali, na to wszelkie koszta y expensy potrzebne łożyli.

Gdy tedy tak, a nieinaczey iest; to iest, gdy przed Koronacyą swoią w tym Swiętym Obrazie, tak spieszna była do nas z łaskami swoiemi Nayświętsza MARYA: Tak spieszna, ze az dla tego samego do Koronacyi musiało koniecznie przyść, y do wykonania skutkiem teyże Koronacyi. Słusznie ia tedy wnoszę y mowię: że Ukoronowana dziś w tymże Swiętym Obrazie Nayświętsza MARYA w Koronie, ieszcze spieszznieysza powrociła do nas z łaskami, a niż przed Koronacyą była. To iest; ieszcze nam prędzey y więcey teraz chce, y gotowa łask swoich swiadczyć, à niż przedtym swiadczyła. Czemu? bo, czy to może bydź? Słuchacze! sądźcie, czy to może bydź? A żeby ta Matka Miłosierdzia, ta Krolowa, nie miała nam się daleko wdzięcznieysza stać teraz, za Honor tak wielki, za część y przysługę tak wielką, ktora, albo za mnieysze iakie przysługi y część, albo darmo tylko, y tylko z upodobania y złaski świadczyła tak wiele przedtym? Y wy słuchacze, to co Ia wnoszę y mowię, sami wniesiecie sobie, wniesiecie iako Konkluzyą nieomylną y potrzebną koniecznie, tylko tego pierwey potrzeba, żebyście na to pozwolili, [à musicie koniecznie pozwolić] że Nayświętsza MARYA poszła spieszno w tym Cudownym Obrazie do Korony naszey; że tę Koronę przyięła ochotnie y mile na skronie swoie Panieńskie. Żeby była Nayświętsza MARYA poszła spieszno do Korony naszey; y żeby była tę Koronę naszą przyięła ochotnie y mile na Skronie swoie: potrzeba było tego koniecznie z naszey strony, à żeby w nas była spieszna, ochotna y prętka wola podobania się Nayświętszey MARYI przez tę Koronacyą. Czemu? bo ta Koronacya powinna pochodzić z nabożeństwa naszego szczerego y prawdziwego ku Tey Pannie Przeczystey. Nabożeństwo zaś według Swiętego Tomasza Anielskiego: [a] *Est voluntas prompta tradendi se ad ea, quæ pertinent ad DEI famulatum: Iest wola ochotna, prętka, oddawać się na to, co należij do Boskiey służbij.* Tak Izraelitowie na puszczy *Exodi 35.* nazwani są nabożnemi; dla tego, że zwoli ochotney barzo, y prędkiey oddali złoto, kamienie drogie, Perły, naczynia y szaty bogate dla przybytku Pańskie-

[a] 22. q. 82. a 1.

go: *Obtulerunt mente promptiſſima, atq; devota*: mowi Piſmo Boże. Zkąd: nie inny y Nayświętſzey MARYI Honor podoba ſię od nas, nie inna część y przyſługa; nie do innego ſpieſzy prędko Honoru, tylko do tego, ktory pochodzi w nas z woli ſpieſzney, ochotney y prętkiey podobania Iey ſię. To ieſt: ktory honor, część y przyſługa pochodzi z nabożeńſtwa naſzego y prawdziwego ku Niey: *Obtulerunt mente promptiſſima atq; devota.* A że w Koronacyi dziſieyſzey Obrazu tego Nayświętſzey MARYI, tak było a nieinaczey: To ieſt, że, w nas była ſpieſzna, ochotna y prętka wola podobania ſię tey Krolowey naſzey przez tę Koronacyą: że ta Koronacya pochodziła w nas y pochodzi z nabożeńſtwa naſzego ſzczerego y prawdziwego ku tey Pani naſzey; tego probuię y dowodzę: y znoſzę wſzelkie ſzkrupuły y ſuſpicye, ktorekolwiek mogą mieć niektorzy około tak godnego y Swiętego Aktu.

Mogą niektorzy taki mieć ſzkrupuł, taką ſuſpicyą lub opinią: y to ſobie mogą z ſamychże ſłow y Definicyi Swiętego Tomaſza wyżey wſpomnioney formować, y tak argumentować: Ten Akt Koronacyi Obrazu Matki Boſkiey, powinien bydź albo ſkutkiem naſzego ſzczerego y prawdziwego ku Niey nabożeńſtwa, albo ſrzodkiem do doſtąpienia takiego nabożeńſtwa. Ale kiedy Akt ten Koronacyi ani ieſt takim ſkutkiem, ani takim ſrzodkiem, przynaymniey względem niektorych w liczbie tak wielkiey zgromadzonych na ten Akt: idzie za tym, że ten Akt ieſt iedną umbrą tylko; y owſzem, ieſt iedną larwą tylko nabożeńſtwa; iako ten, ktory ani ſupponuie tey woli ſpieſzney, ochotney y prętkiey podobania ſię Matce Boſkiey, ani nabywa tey woli iako końca przez śrzodek takowy. A zatym, to idzie: że, Korona ta na Głowie Matki Boſkiey, ieſt tylko, co do formy koroną, ieſt tylko co do materyi złotą. Wrzeczy zaś ſamey, względem woli naſzey, y nabożeńſtwa naſzego, nic niewarta, niema żadnego ſzacunku y waloru u Matki Boſkiey, nie ochotnie ią przyieła, nie ſpieſzno ale z oporem ſzła do niey. Złoto Korony tey, ma za takie Nayświętſza MARYA, ktore w kont tylko gdzie, wſmiecie y gnoy powinno bydź zarzucone: [a] *Aurum eorum erit in ſterquilinium. Mowi Ezechiel Prorok: Złoto ich wgnoiewiſko ij w gnoij poijdzie.* A żebym iaſniey mowił, y wytłumaczył zgruntu myśli niektorych: Grzeſznicy! grzeſznicy, ktorzy to na tym tylko maią doſyć, a żeby te tylko powierzchowne honory y przyſługi czynili dla Nayświęt-

(a) *Ezech: Cap: 7.*

świętszey MARYI: wtym zaś co się Iey naybardziey podoba, y czego sobie naybardziey życzy od nich; to iest, a żeby grzeszyć przestali, y żeby grzechom koniec uczynili: w tym się sprzeciwiaią Iey. Kroż przyzna, że tacy maią spieszną, ochotną y prętką wolę podobać się nabożeństwem swym y przysługą swą Nayświętszey MARYI? Y owszem, kto tego nie przyzna y nie powie: że, obłudnicy tacy, maią wolą, maią chęć oszukiwać y zdradzać Matkę Boską; lubo Iey nigdy niemogą oszukać y zdradzić: bo się Ona dobrze zna na takich. Dla tych tedy, dla tych niespieszno y z oporem szła do Korony tey Nayświętsza MARYA. Dla tych, nie mile y nie ochotnie przyięła Koronę tę. A zatym: Koronacya ta y Korona nic nam podobno więcey nie sprawiła u Nayświętszey MARYI; nie z niewoliła nam Iey, y nie z obligowała do nowych, prętszych y ieszcze obfitszych iako przed tym łask.

Muszę przyznać, że mądrze bardzo argumentuiecie Godni y pobożni Słuchacze! Posłuchayciesz proszę y moiey odpowiedzi na ten argument wasz, y dosyć pozorny zarzut. Żeby ta wasza propozycya Uniwersalna y powszechna, twierdząca to o grzesznikach, została osłabiona, zepsuta, y zniszczona cale; dosyć na to Propozycyi partykularney y szczegulney, neguiącey toż samo, y przeciwnie mowiącey o grzesznikach. Kiedy wam idzie o grzeszników? Dwoiacy są grzesznicy, ktorych tak dystyngwuię, y między ktoremi taką czynię dystynkcyą y rożność. Są grzesznicy, ktorzy maiąc rany grzechowe, y czuiąc ie na sumnieniu, tych ran żadną miarą niechcą y nie staraią się zagoić: ale owszem, przez upor, zaciętość, y nałogi złe, exulceruią y gnoią bardziey co raz te rany grzechowe. Y o tych grzesznikach potym się rozmowiemy. Są zaś grzesznicy, ktorzy chcąc, uleczonemi zostać, żądaią Samarytana iakiego pobożnego, ktoryby im balsamu nalal, zawinął, y zagoił rany odarte iuż y obłupione z wrzodow grzechowych, y otarte z ropy szpetney grzechowey. Tego drugiego gatunku grzesznicy, lubo, daymy to, że nie maią prawdziwego nabożeństwa do Nayświętszey MARYI; dla tego, że nie maią ieszcze spieszney y prędkiey woli grzech porzucić, z miłości ku tey Matce: są iednak iuż na drodze, aby mieli taką wolę; dla tego, że maią wolę porzucić grzechy. Tak na przykład: Iako pierwszy dnia widok y zorza, lubo nie iest ieszcze dniem zupełnym; ale powoli przychodzi do tego, czyni się, rośnie, y zostaie dniem.

Takich grzeſznikow zapewne przyiemne ieſt nabożeńſtwo, Nayświętſzey MARYI. przyiemny ieſt honor, część, y przyſługa od nich. Racya tego? bo Ona nie brzydzi ſię grzeſznikami takiemi, nie nienawidzi ich, y nie ſtroni od nich, ale rada ochotnie wſzytko czynić dla grzeſznikow takich. Tego ſamego racya, ta ieſt: Bo gdyby ſię takiemi grzeſznikami brzydziła Nayświętſza MARYA, y gdyby takich nienawidziła grzeſznikow; tedyby ſię wſzyſtkiemi brzydziła grzeſznikami, y wſzyſtkich nienawidziła. A zatym toby ſzło: że daremnieby tytuł Matki Miłoſierdzia, y Ucieczki grzeſznych miała. Co bydź żadną miarą nie może. Bo ten Tytuł y należy koniecznie, y zdobi dziwnie Matkę Boſką. Y owſzem, z takim przywiązaniem ieſt Nayświętſza MARYA do grzeſznikow maiących wolę porzucić grzechy, że aniby Matką Boſką bydź godna była, gdyby ſię brzydzić miała grzeſznikami takiemi. Wſzak Iey to cały Kościoł Chryſtuſow z doświadczenia przyznaie: *Peccatores non abhorres, ſine quibus nunquam fores tanto digna Filiô: Dla grzeſznikow ieſteś cała; bez ktorych byś ſię nie ſtała nigdy Godna Syna takiego.* Sama Nayświętſza MARYA wyznała to o ſobie przed Swiętą Brygittą: *Ego ſum Mater omnium peccatorum volentium ſe emendare: Ia ieſtem Matką wſzyſtkich grzeſznikow chcących poprawić ſię.* Chryſtus Pan zaś powiedział o Niey, ſwoiey kochaney Katarzynie Seneńſkiey: [a] *Mater mea eſca dulciſſima eſt, quâ ad me peccatores trahо: Matka moia pokarmem ieſt ij nętą nayſłodſzą, ktorą grzeſznikow do mnie ciągnę.* Grzeſznicy! grzeſznicy! proſzę was nie odmieniaycieſz tey woli. Przyczyniaycie więcey co raz tey woli, y Nabożeńſtwa do Nayświętſzey MARYI. Proście iey gorąco y pokornie codzień: *Solve vincla reis: Rozwiąż więzy win grzechowych Matko Boſka!* A zapewne za Iutrzeńką tą wnidzie prędko ſprawiedliwości Słońce, y zaiaśnieie w ſumnieniach waſzych. Coż teraz, co Słuchacze o grzeſznikach rzeczecie? Co o ich nabożeńſtwie, y przyſługach Honorowi Nayświętſzey MARYI? możecieſz mowić teraz że grzeſznicy tamowali drogę Nayświętſzey MARYI, czemuby ſpieſzno y ochotno nie ſzła do Korony naſzey? Nie możecie tego, nie możecie żadną miarą mowić. Nie możecie też mowić, że w tak wielkiey liczbie zgromadzonych na ten Swięty Akt, oraz na Swięty Iubileuſz teraznieyſzy, niemaſz takich grzeſznikow, ktorzyby nie mieli wolą nawrocić ſię y poprawić ſzczerze: nie możecie y tego mowić. Ieżeli

(a) Dial: Cap: 4.

Ieżeli rzeczecie o grzeſznikach pierwſzego gatunku, ktorych wyżey zoſtawiliśmy, czyli porzucili bardziey? To ieſt o grzeſznikach zakamieniałych, zaciętych w złościach, y niemaiących żadney woli poprawy przyſzłey? ieżeli rzeczecie, że tacy grzeſznicy tamowali poſpiech Nayświętſzey MARYI do Korony naſzey? A coż też proſzę, co naprzeciw złośliwym tym rzeczecie o ſprawiedliwych ludziach? A zaż nie wiecie, iako BOG łaſkawy nie tylko dla kilkudzieſiąt ſprawiedliwych, o ktorych ſię targował z nim Abraam, ale nawet dla dzieſięciu ſamych, gdyby ſię z nalezli byli, gotow był całą Sodomę w ſzeteczną od zguby zachować. Coż wy na to Słuchacze? Możecieſz wy trzymać, że tu na tym tak wielkim Akcie y kongreſſie niemaſz wiele ſprawiedliwych ludzi? Zwłaſzcza pod teraznieyſzy zbawienny uſprawiedliwiania ſię Iubileuſzowy czas? Albo o Matce Boſkiey możecie wy inaczey w tym punkcie trzymać, iak o BOGU? nie mozecie, iako żywo nie możecie, y owſzem: [a] *Velocior eſt non nunquam ſalus memorato Nomine MARIÆ, quam invocato Nomine Domini IESU*: Smie mowić Swięty Anzelm: *Prętſze ieſt podczas zachowanie od złego na wſpomnione (proſzę to uważać: na wſpomnione tylko) Imie MARYI, niż na wezwane Imie IEZUSOWE.* Y ieżeli u BOGA wiele waży prożba Sprawiedliwego Człowieka uſtawiczna, według zdania Swiętego Iakóba Apoſtoła: *Multum valet deprecatio juſti aſſidua*: Zapewne, nie mniey waży y u Nayświętſzey Matki Boſkiey. Nad to wſzyſtko ſłuchacze! wſzak Cudowna ieſt w tym Swiętym Obrazie Nayświętſza Matka Boſka? Cudowna. Mogłaby tedy była nie dać ruſzyć ſię z tego mieyſca, mogłaby była uchylić y umknąć Głowy ſwoiey od Korony tey; ktorą Koronę (iako widzicie teraz) przyięła iuż na Skronie ſwe, y z Synem ſwoim.

Muſicie tedy koniecznie na to pozwolić Słuchacze, y przyznać ze Nayświętſza MARYA poſzła ſpieſzna w tym Cudownym Obrazie do Korony naſzey, że tę Koronę ochotnie y mile przyieła na Skronie ſwoie. Poſzła ſpieſzna; nie tylko Iey nie tamowali grzeſznicy, ale owſzem poſpiechu, y (że tak rzekę) lotu dodawali: Coż dopiero ſprawiedliwi ludzie? Y owſzem, niewiem ktorzy bardziey, czy Sprawiedliwi, czy grzeſzni? Ponieważ według ſwiadectwa ſamey Przedwieczney Prawdy Chryſtuſa: w Niebie, większe weſele z iednego grzeſznika pokutę czyniącego, niż

(a) De Excell: Virg: C. 5.

z dziewięciudziesiąt dziewięciu Sprawiedliwych, ktorzy nie potrzebuią pokuty: *Gaudium erit in Cælo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, quam ſuper nonaginta novem juſtis, qui non indigent pœnitentiâ.* Poſzła ſpieſzna do Korony naſzey, Nayświętſza MARYA, iako do właſney ſwoiey y przywłaſzczoney ſobie Korony. Poſzła ſpieſzna, iako Krolowa Kroleſtwa Polſkiego, tak dawno obrana. Poſzła ſpieſzna iako ta, ktora dawno w pretenſyi była Korony Polſkiey: Ktora ztąd nieiako zaſzczytu dla ſiebie ſzukała; ktora ſię dała była ſłyſzeć ztym iednemu nabożnemu, ktory Iey rozmaite tytuły wynaydował, y czcił Ią niemi, *Cur me Reginam Poloniæ non vocas? Czemu mię Krolową Polſką nie nazwieſs?* Poſzła ſpieſzno do Korony naſzey Nayświętſza MARYA; y nieiako żeby prędzey była ſtaneła u tey Korony, kazała ſię nieiako pociągać do niey, y z Synem ſwoim ſłowy onemi *Cantic:* 1. *Trahe me poſt te curremus: Ciągnij mię: pobieżemij za tobą.* Poſzła ſpieſzna, widząc tyle bram dla ſiebie Tryumfalnych otwartych. Poſzła, widząc ſerc tak wiele czekaiących y gotowych. Poſzła na tak widok śliczny Wież uſtroionych lampami, Kamienic, y Ulic ozdobionych światłami, płomieni y ogni pod Nieba miſternie wyrzucanych; znakow miłości rozgorzałey ku Niey. Poſzła na wdzięczne pſalmodye y okrzyki. Poſzła na zgodne koncenty, ſymphonie, melodye, muzyki y głoſy. Poſzła na huczne brzmienia Armat y Strzelby. Poſzła na tak piękną Harmonią Stanow rozmaitych y ludzi aſſyſtuiących. Poſzła widząc frekwencye tak liczne, żadną dalekością niezatrzymane, żadnym niewygodom nieuſtępuiące by naymniey, żadnym koſztom naywiękſzym nic nieprzepuſzczaiące. Krotko mowiąc: Nayświętſza MARYA poſzła ſpieſzna do Korony naſzey; Poſzła ſpieſzna y z weſelem w pole Koronacyi ſwoiey. Poſzła ſpieſzna y z weſelem w pola wſzelkim radościom y weſelu otwarte. Poſzła ſpieſzna w te Pola, w ktorych Ią Polach z weſelem y z radością co żywo czekało. Poſzła ſpieſzna w te Pola, o ktorych Polach to ſię iſciło dziś, co Dawid niegdy Prorokował. [a] *Gaudebunt Campi, & omnia, quæ in eis ſunt: Będą ſię weſelić Pola, ij wſzyſtko co ieſt na nich: Gaudebunt. &c.*

Wnoscieſz ſobie teraz Słuchacze: Iakoż zapewne wnoſicie ſobie iuż to: że Nayświętſza MARYA Ukoronowana w tym Obrazie Cudownym, w Koronie powrociła do nas złaſkami ieſzcze ſpieſznieyſza iak przed Koronacyą była. Bo tym ſamym poſzła ſpie-

[a] *Pſal.* 5.

ſpieſzna do Korony naſzey Nayświętſza MARYA, y że tę Koronę przyięła łaſkawie na Głowę ſwoię, tym ſamym to chciała pokazać, że ieſzcze ſpieſznieyſzą chce bydź z klemencyą ſwoią y z łaſkami na prozby naſze y ſuppliki. Ponieważ chętnie Honor Krolowey przyięła od nas Nayświętſza MARYA; zapewne za ten Honor przyięty ſłuſzney od Niey y rowney rekompenſy ſpodziewać ſię mamy. Zapewne nigdyby ſpieſzno y ochotnie nieprzyieła od nas Honoru tego Nayświętſza MARYA, gdyby go darmo y bez oddawania to za to, brac miała. Niemoże też Krolowa ta naſza, niemoże niezażywać Prawa y właſności ſwey Krolewſkiey ku poddanym ſwym: niemoże tym ſię tylko ſamym kontentować teraz, czym ſię przedtym kontentowała. A ieżeli przedtym ſpieſzno y wiele czyniła, lubo z łaſki; zapewne teraz ſpieſzniey y więcey muſi czynić, bo z długu, z wdzięczności, obowiązku y obligacyi. Wie dobrze Ona, że dla intereſu naſzego zoſtała Krolową naſzą. Wie dobrze ta Krolowa, że nie dla czego innego tęſmy Iey Koronę ofiarowali, tylko dla tego ſamego, że maiąc ſię dobrze od niey, żebyśmy ſię ieſzcze lepiey mieli. A iako wielowładna ieſt, y może wiele, tak też chce tyle czynić, ile zdobić powinno Krolową taką. Tak ia was Lwowianie naymilſi, y wſzyſzcy zgromadzeni, tak cieſzyć mogę dziſiay, y do radości pobudzać, iak cieſzył niegdy y do radości pobudzał Ierozolimitow Izaiaſz Prorok: [a] *Conſolamini, conſolamini populo meus, dicit Deus veſter: Cieſzcie ſię, cieſzcie ſię Ludu moiy, mowi BOG waſz. Loquimini ad cor Ieruſalem.* To mogę mowić dziś, y wmawiać w ſerca waſze, co tamten mowił y wmawiał w ſerca tamtych: *Loquimini ad cor Ieruſalem.* Coż takiego? Oto to: *Completa eſt malitia ejus, dimiſſa eſt iniquitas illius.* Skończyła ſię złość waſza, odpuſzczona ieſt nieprawość waſza. Grzeſzyliśmy, to prawda, y byliśmy, y ieſteśmy grzeſznemi. Ale coż ztego? Oto, gdyśmy chcieli, y chcemy poprzeſtać grzeſzyć, y koniec uczynić złościom grzechowym: Odpuſzczone nam ſą złości y nieprawości naſze: *Completa eſt malitia ejus, dimiſſa eſt iniquitas illius.* Coż nad to więcey ieſzcze? Oto, ſłuchaycie: *Suſcepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis ſuis:* Mowi Izaiaſz. Ukoronowaliśmy dziſia naygodnieyſzą Koron Głowę Nayświętſzey MARYI, przydaliśmy do tak wielu Koron nowę naſzą Koronę na Głowę Iey: *In capite ejus diademata multa:* Dwoiako y w dwoy-

[a] *Iſaiæ 40.*

nasob za wszystkie grzechy, wzięliśmy łaski z ręki Boskiey przez ręce Nayświętszey MARYI: *Suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis. O felix culpa! O! szczęśliwa wina! szczęśliwa wina!* Wyspiewuymy ciesząc się z powszechnym Kościołem. *Consolamini, consolamini populo meus.* Byliście Sprawiedliwemi, y iest was wiele za łaską BOZĄ usprawiedliwionych y Sprawiedliwych: Przydaliście ieszcze do tego tak dobrą rzecz, tak miłą y szacowną rzecz BOGU y Matce Boskiey: to iest przydaliście Koronę y Koronacyą dzisieyszą tego Swiętego Obrazu Nayświętszey BogaRodzicy! Czegoż się za to spodziewać macie? Macie się spodziewac pewney nieomylney, wielkiey y korrespondiącey przysłudze tak wielkiey nadgrody: *Nonne si bene egeris, recipies? Upewnia BOG sam Gen: 4. A zaż ieżeli dobrze uczyniszi! nie odbierzesz?* Spodziewać się macie nadgrody, ktorey nie trzeba długo czekać: *Ecce venio cito, & merces mea mecum est: Mowi tenże BOG: Apoc: 22. Oto przyjchodzę prętko, y nadgroda moia zemną iest.*

Iużże Intronizowana dziś do nas Niebieska Krolowo, Iuż ponów słowa one twoie *Eccl. 24.* Słowa Przywileiow y łask pełne: *Radicavi in populo honorificato, & in parte Dei mei hæreditas illius: Rozkorzeniłam się między ludem zacnym, y w podziale BOGA mego dziedzictwo iego.* Iuż przyznay, y [ieżeli to może bydź] po zaszczycay się: że y Ty Krolową, y Panią naszą iesteś Dziedziczną; y my Poddani dziedziczni, y sługy wieczni Twoi y Boscy, za łaską Twoią: *Radicavi in populo honorificato & in parte Dei mei hæreditas illius.* Zapewne, z tego wszystkiego com mowił, y to idzie; że nie bez zaszczytu osobliwszego przed BOGIEM y Niebem, y nie bez Przywileiow szczegulnieyszych dla nas, Koronacya dzisieysza Nayświętszey MARYI.

Idziesz pierwszy do Przywileiu twego, iako godnością Arcy-Biskupią pierwszy, Iaśnie Oświecony y Nayprzewielebnieyszy Arcy-Pasterzu, Koronatorze. Złożyłeś dzisiay z ordynaryiney władzy y powagi, w Archidyecezyi twey, a z Delegowaney Apostolskiey władzy Koronę na Głowie Tey Krolowey: [a] *Posuisti in capite ejus Coronam.* Z iaką żarliwością o Honor Iey? z iakim ukontentowaniem serca Twego? Z iakim Nabożeństwem? Z takim, iakie rzadkie iest, a tobie wrodzone y własne. Masz tedy po długim y czerstwym życiu twym, to za to, od Tey Krolowey. To iest; masz za Koronę Koronę. Masz za doczesną, dziedziczną y wie-

wieczną; za Ziemską, Niebieską y nieśmiertelną; za złotą, arcyszacowną y dystyngwowaną iako Arcy-Biskup, Boską Koronę. *In Parte Dei mei hæreditas illius.* Słowem· Masz z podziału Boskiego *Coronam justitiæ, Koronę sprawiedliwości* za łatygi twoie: *Quam reddet tibi Dominus in illa die· Ktorąć odda Pan w on dzień.* Ale, że y dla Twego partykularnego Nabożeństwa, y zasług, poszła spieszna do Korony tey w Obrazie tym Nayświętsza MARYA; tedy y to bydź może, że Ci y wtym ieszcze życiu to z iedna, że z Ordynaryiney, Naywyzszey y powszechney Władzy w Kościele, będziesz innym Arcy-Biskupom y Biskupom, dalsze Iey Cudowne pozwalał Koronować Obrazy. *Radicavi in populo honorificato, & in parte Dei mei hæreditas illius.*

Iaśnie Oświecony POTOCKICH Domie, ktoż niewie tego, że *Populus honorificatus iestes: Lud Zacnij:* Lud Honorow, Dostoienstw, Godności naypierwszych zawsze y wszędzie pełen. Ale kto też niewie y tego, iako w Tobie, y w Waszych sercach głęboko y szeroko rozkorzeniony iest Honor Nayświętszey MARYI? *Radicavi in populo honorificato.* Nie pierwsza to Koronacva ta Obrazu Iey, z starania y promocyi Waszey, ani też ostatnia iuż. Wy też Dziedzice iesteście łask tey Krolowey, y Opieki Iey przed BOGIEM? *In parte DEI mei hæreditas illius.* Miał o Tey Przeczystey Pannie w tym Swiętym Obrazie szczegulne staranie świętey pamięci I.O. Wasz Iozef POTOCKI, Kasztelan Krakowski, Hetman Wielki Koronny: Teraz po iego śmierci, o każdym zwas to mowić się może, co o Ianie: [b] *Accepit eam in sua· Wziął ią każdy zwas w swoie staranie: Accepit eam in sua.* Bądźcieszc tego pewni, że tez y Ona wzaiemnie, y was y wasze interessa tak doczesne iako y wieczne wzieła w swoie staranie y Opiekę. *Accepit in sua.* Mieycie wielką ufność w Tey Wielkiey Krolowey, Matce Miłosierdzia, że za tę konspiracyą affektow Waszych zyczliwą Iey Honorowi, za tę przysługę, za tę Koronacyą y Koronę, przy Naywyższych innych Godnościach, nie tylko Buławę Hetmańską [ktora albo nigdy nie wynidzie, albo się wroci zaraz w Wasz Dom] ale Sceptra same, iako godni ich zawsze, dziedziczyć możecie, y to Proroctwo pełnić na sobie: [c] *Non auferetur sceptrum de Iuda, & Dux de femore ejus. Radicavi in populo honorificato & in parte Dei mei hæreditas illius.*

(a) 2. ad Timot. 4. (b) Ioan. 19. [c] Gen. 49.

Bierzcie Przywileie od Krolowey Dziſieyſzey Iaśnie Oświecone, Iaśnie Wielmożne, Wielmozne: Senatorſkie, Infułackie, Dygnitarſkie, Duchowne, y Swieckie Wielkie Imiona. Przyświecaliście y przyświecacie pięknie Aktowi Iey dziſieyſzemu iuż przytomnością y aſſyſtencyą, iuz przyſługą rozmaitą. Bierzcieſz ſzczęśliwie od Niey z Błogoſławieńſtwem Iey Wakanſe y aſcenſy wyżſze. Bierzcie Iaśnie Oświeceni y Iaśnie Wielmożni Nayiaśnieyſze, Wielmożni Iaśnie Wielmożne Godności y Tytuły. Ale nie doſyć natym: Obiecała ona u Ekklezyaſtyka Pańſkiego: [a] *Qui elucidant me, vitam æternam habebunt: Ktorzij obiaśniaią mię, żyiwot wieczniy będą mieli.* Bierzcie z tymże błogoſławieńſtwem Tey Krolowey poſtępek z Cnoty w Cnotę: *(b) Ibunt de virtute in virtutem.* Bierzcie tak, y poty, poki na Naywyżſzym nie ſtaniecie ſtopniu: gdzie z ukontentowaniem zupełnym y ſatysfakcyą waſzą, wiecznie na BOGA będziecie patrzyć: *Videbitur DEUS deorum in Sion. Radicavi in populo honorificato, & in parte DEI mei hæreditas illius.*

Iuż to trzeci Obraz Matki Boſkiey, w krotkim czaſie, y w iedney Polſzcze Koronuieſz Prześwietny Kaznodzieyſki Zakonie, w Podkamieniu, w Łucku, y tu we Lwowie dziſiay. Ktoż nie przyzna, że nie tylko przez Rożańcowe Drzewo, po całym świecie rozłożyſte, ale y przez tyle innych Przywileiow y łaſk rozkorzeniona ieſt u was Krolowa Niebieſka Nayświętſza MARYA? A zatym, kto nie przyzna, ze nazbyt uczczeni ieſteście od niey? [c] *Nimis honorificati ſunt. Radicavi in populo honorificato.* Y nie dziw: Boście też dobrze zaſłużeni u Tey Pani. Iak Swiętego Ildefonſa Toletańſkiego Arcy-Biſkupa chwaliła Swięta Leokadya z grobu ſwego wyſzedłſzy: *O! Ildephonſe, per te vivit Domina mea, quæ Cæli culmina tenet: O! Ildefonſie, przez Ciebie żyie Pani moia Niebieſka Naiświętſza: to ieſt Nayświętſza MARYA.* Tak z was każdego, każda duſza żyiąca chwalić powinna: *Per te vivit Domina mea: Przez Ciebie żyie Pani moia!* Przez Ciebie zyie w Honorze, Czci, poſzanowaniu, Nabożeńſtwie, u wſzyſtkich: *Per te vivit Domina mea.* Bo, co Dominikan, to Promotor, to Zelant Oſobliwſzy Honoru Nayświętſzey MARYI: *Per te vivit Domina mea.* Ale iak tez y ona waſz promowuie honor? Widzi każdy: bo każdy oſobliwiey weneruie honor waſz y w Błogoſławionych tak licznych w Nie-

[a] *Eccl. 24.* [b] *Pſal: 83.* [c] *Pſalt 138.*

w Niebie, y w żyiących naypierwſzych na Godnościach w Kościele. To tylko zoſtaie, nie bez oſobliwſzey Taiemnicy y Przywileiu: że, iako do końca Swiata trwać ma Swięty waſz Zakon, tak, przy Opiece nad wami Krolowey tey, do tegoż ſamego końca Swiata, y to wſzyſtko, y ieżeli co więcey ieſzcze nad to bydź może, będziecie dziedziczyć: Y na koniec, BOGA w Niebie, w ktorym ieſt wſzyſtko odziedziczycie wſzyſcy. *Radicavi in populo honorificato, & in parte DEI mei hæreditas illius.*

Podobnie wſzyſcy, ſwemi Tytułami: Szlachetnemi, Przewielebnemi y innemi Duchownemi y Swieckiemi przyozdobieni Słuchacze godni, y ludzie nabożni, podobnie mowię, bierzecie dziś Przywileie dla was od Krolowey waſzey, Nayświętſzey MARYI. Bo, iako Nabożeńſtwo do Niey ſtateczne, ieſt znakiem przeznaczenia do Nieba, tak waſza przyſługa dziſieyſza Aktowi temu y Honorowi Tey Panny, ieſt znakiem, ieſt dowodem Nabożeńſtwa takiego. To tedy wykonywa w was dziſia Nayświętſza MARYA, co Iey wyżey u tegoz Ekklezyaſtyka Stworca Iey zalecił; iako ſama mowi: [a] *Qui creavit me ---- dixit mihi ---- In electis meis mitte radices*: *Ktorij mię ſtworzijł rzekł mi*: *Między wybranemi memi rozkorzeń ſię. In electis meis mitte radices.* Mowi tedy iuż o wſzyſtkich was Nayświętſza MARYA! *Radicavi in populo honorificato, & in parte DEI mei hæreditas illius.* To ieſt: Y konſerwować was chce przy ſobie, w zupełnym honorze y czci według ſtanu każdego, y wſtęp wam daie y do doczeſnych wyżſzych, y do wiecznych honorow. *Radicavi in populo honorificato, & in parte DEI mei hæreditas illius.*

Do was, na końcu Kazania Exhorta potrzebna. Do was, ktorzy boday nigdy niebyliście y nieznaydowali ſię tu. Do was, ktorzy nic cale nie przyłożyliście ſię, y niechcecie przyłożyć do Koronacyi Nayświętſzey MARYI. Do was, ktorzy, ile zwas ieſt, tamowaliście Ią, aby nie ſzła była ſpieſzno do tak drogiey, pięknej y Iey miłey Korony. Do was, mowię, ktorzy to nabożnemi czyniąc ſię do Nayświętſzey MARYI, tak, zacięci ieſteście na umyśle y woli, że nigdy grzeſzyć poprzeſtać nie chcecie, y BOGA obrażać. Wy Ioabowie zuchwali, ktorzy przyſługę czyniąc tey Matce, włocznie Iey prezentuiecie, ktoremiście włoczniami Syna Iey przebili, Serce Iey Macierzyńſkie raniąc. Wiara nas Swięta uczy, że grzech śmiertelny, ktory raz umo-

[a] Eccl. 24.

rzył Chryſtuſa, umorzyłby Go więcey razy, gdyby ſiły grzeſznika złości rowne były: (a) *Malum culpæ quantum eſt ex ſe, eſt deſtructivum boni Divini, ſi deſtrui poſſet.* Możeſz to bydź kiedy, a żeby ten, ktory broń noſi zawſze, z intencyą zabiiac codzień Chryſtuſa, możeſz to bydź, a żeby ten mogł zaſzcycać ſię, że ieſt nabożnym prawdziwie do MARYI? Możeſz to bydź kiedy, a żeby ten mogł ſpodziewać ſię łaſki Iey, Protekcyi Iey, nadgrody od Niey? Y owſzem, ieſt to, większą co raz złość, większą co raz zniewagę, większą co raz krzywdę wyrządzać Nayświętſzey MARYI. Y owſzem, ieſt to, na większe odrzucenie od łaſki Iey, na większą zgubę, na większe zatracenie wieczne, zarabiać ſobie. Mowię do ciebie ktożkolwiek ieſteś taki: Albo trzymaſz, że Nayświętſza MARYA nie brzydzi ſię grzechem? Albo trzymaſz, że brzydzi ſię y nienawidzi grzechu. Ieżeli trzymaſz, że nie brzydzi ſię grzechem Nayświętſza MARYA: Nie możeſz gorzey o Niey trzymać; Bo Ią potępiaſz iako winną grzechu, bo Ią czyniſz obmierzłą, iako tę ktora kocha grzech: *Abominabilem ſicut ea quæ dilexit. Oſeæ. 9.* Ieżeli trzymaſz że brzydzi ſię, y nienawidzi grzechu Nayświętſza MARYA: Możeſz Iey większą chańbę czynić, iako gdy perſwaduieſz ſobie, że przyſługą ſwą y nabożeńſtwem twoim możeſz znieważać Ią, aby ſłużyła twoim grzechom? Myliſz ſię myliſz y zawodziſz ciężko! Ieżeli kocha grzeſznikow Nayświętſza MARYA? tedy nie innych kocha, tylko tych, ktorzy chcą powſtać z kału grzechowego, y pożytecznemi BOGU, przez pokutę zoſtać. Tak właśnie, iak oracz kocha iłowatą y wilgotną ziemię, tą nadzieią, że ią oſuſzy, y pożyteczną uczyni. Inaczey, nie ma większych nieprzyiacioł Matka BOSKA, nad tych, ktorzy miłoſierdzia Iey iak Tarczy zażywaią, na to, żeby grzeſzyli beſpieczniey. Ci to ſą, ktorzy Iey Perłę naydrożſzą, ktora Ią naypięknicy ſtroi y zdobi wyrywaią y kradną z Korony Iey. Ci ſą, ktorzy Iey zdzieraią gwałtem, albo ſtrącaią zuchwale Koronę z Głowy: iż ſię ſkarżyć muſi: [b] *Cecidit Corona capitis noſtri: Spadła Korona głowij naſzeij.* Przyidzie do tego, że odrzuci precz tytuł Matki Miłoſierdzia, y Ucieczki grzeſznych, ieżeli miłoſierdzie Iey ma przyczyniać grzechow, ktore umnieyſzać powinno. Przyidzie do tego, ze roſę łaſk ſwoich, ktora tak choynie z Nieba ſpływa, w Pioruny zamieni, ieżeli płodzie iaſzczurczy, roſy tey na truciznę zażywać zechceſz.

Przyi-

(a) *Caiet: 1. p. q. 19. ar. 9.* (b) *Thren. 5.*

Przyidzie do tego, że Matką gniewu y zemſty zoſtanie, y naypierwſza woynę ci wyda y łeb zetrze, iezeli gadzie przeklęty mleka Iey Panieńſkiego na to pragnieſz, a żebyś iadu y złości pił więcey. Lękaycie ſię, lękaycie wſzetecznicy y wſzetecznice wſzyſtkie. Lękaycie ſię, zeby ſię na was nie odnowił cud ſtraſzliwy, ktory ſię ſtał raz przy tym Swiętym Obrazie. Niewiaſta wſzeteczna dla zmyślonego panieńſtwa po Panieńſku ſię ſtroiąc, gdy śmiała przyſtąpić do tego Swiętego Obrazu, w oczach wſzyſtkich Czart ią opentał, y ſkorę zełba zdarſzy, z włoſami na murze zoſtawił, na pamiątkę y na przykład innym.

Coż tedy? co czynić będziecie grzeſznicy tacy? To pewnie porzucićie Nayświętſzą MARYĄ? Pewnie porzucićie nabożeńſtwo y przyſługi Honorowi Iey? Porzućcie, pozwalam wam porzućcie, ale tą kondycyą, zebyście y łaſki Iey, y Opieki, y miłoſierdzia Iey niepotrzebowali nigdy. Ale niemaſz podobno żadnego zwas takiego. Iakoż wiem, że zapewne niemaſz. Więc to uczyńcie, to uczyńcie, życzę wam z ſerca: Proteſtuycie ſię, a proteſtuycie zaraz przed Tą Wielką Wielkiego BOGA Matką: Proteſtuycie ſię, że waſze Nabożeńſtwo, waſze przyſługi, Iey Honorowi na to chcecie ſzczegulnie czynić, żeby te przyſługi pobudziły Ią ſkutecznie, zeby wam ſiły z iednała; żebyście mogli więzy y kaydany grzechowe potargać y połamać. Ieżeli, iako chorzy iacy leżycie na łożach nieprawości, y nałogow złych, nie tylko bez nadziei, ale y bez pragnienia zdrowia: Tegoż pragnienia ſamego, ktorego nie macie, od Niey proście. A to pragnienie ſamo uproſzone, będzie wam zadatkiem iuż, y zdrowia duſznego, y ſzczęścia doczeſnego, y zbawienia wiecznego. Ktorego w ſkutku, y wam, y wſzyſtkim, y ſobie życzę.

A
M E
N.

MARYA

Godna Korony, uznana

Bo zawsze bez ambitu do Korony.

W Swięto Nawiedzenia, to iest w Dzień pryncypalny Uroczystości Koronacyiney Obrazu Iey we Lwowie u WW. OO. Dominikanow Bożego Ciała Roku 1751. Ukoronowanego, Panegirycznym Kazaniem

Przez

I. W. Imci X. Stanisława Raymunda IEZIERSKIEGO Biskupa Bakowskiego, teraz Oyca S. BENEDYKTA XIV. Papieża, Prałata Domowego y Assystenta, Kanonika Gremialnego, y z Prześwietney Kapituły Lwowskiey na Trybunał Koronny Deputata, Officyała Generalnego Metropolitańskiego Lwowskiego, Proboszcza Tuligłowskiego Wielowieyskiego, Kockiego &c. Zakonu Kaznodzieyskiego.

OGŁOSZONA.

Exurgens MARIA abiit in montana. Lucæ Cap. 1mo.

JUż też to wcale nic potym, N. N. iuż też to wcale nic potym, co na pomnożenie ledwie nie wrodzoney człowiekowi ambicyi czartowska napomknęła insynuacya, bo y pierwszych Rodzicow naszych tą tylko szczegulnie, ale znikomą y obłudną appromissią. *Eritis sicut Dij:* w niepotrzebną porownania się z Bogiem wciągneła apprehensyą. Nic to potym żeby ten człowiek, ktorego ręka Boska na znak iego podłości z iedney ziemi Uczyniła Człowiekiem, *Formavit eum de limo terræ.* Miał coś nad ludzi pretendować, y tę Duszę, ktora iest w ludzkim ciele, do nie ludzkich, y chyba tylko samemu BOGU, ktory iest nadewszystko, przyzwoitych, tentować wspaniałości. Diabeł to nie człowiek, P. M. Ktory z ziemi wyszedłszy, ziemią trąci, a gorą patrzy, *Exurgens abiit in montana.* Bo tak częstokroć bywa, że

wyſoką honorow, godności, Preeminencyi zaślepiony ſpekulacyą niewidzi przed ſobą, co go czeka, co go y zgubić może. Zaciekł ſię był takimże ſpoſobem Abimelech, w ten czas, kiedy poſzedł do Bracì ſwoich z pretenſyą Panowania nad Sichem; *abiit autem Abimelech in Sichem* y kiedy iuż zupełną otrzymał deklaracyą, y owſzem ſkuteczną na tenże ſam Tron inauguracyą, kiedy dla łatwieyſzego podobno utrzymania ſię przytym Tronie, Braci ſwoich własnych naypierwey pozabijał, kiedy zbuntowane przeciwko ſobie zgromił partye, kiedy tak gorą patrzył, ſam niewiedział co naniego zgory ſpadło, iedna Baba kamieniem mu łeb rozwaliwſzy, tak walecznego na pozor zwoiowała Pretendenta. *Una Mulier.* świadczy litera Pańſka Iudic. 9. ver. 53. *Fragmen molæ deſuper iaciens illiſit capiti Abimelech, & confregit cerebrum ejus.* Niechcę ia rachować wiele iuż y potym było tych Abimelechow; wy Katolicy porachuycie ſię ſami z ſobą, a każdy zobaczy, iaka to liczba wyniknąć moze takich ludzi, a wreſzcie zrachował ich iuż barzo dobrże Uczony Zakonu moiego Hugo Kardynał, kiedy tych wſzyſtkich, ktorzy ſię obrzydliwą Bogu natym świecie rządzić zwykli ambicyą, Abimelechami poprzezywał: *Per Abimelech ſignificantur ambicioſi, qui dignitates appetunt & honores & tales propriè aſſimilantur Diabolo, qui in Cælo petiit Dominatum.* Y ſłuſznie: Alboż ſię niemoże przezwać Abimelechem ten Monarcha, ktory to *exurgens* z Łaſki Boſkiey na Krolewſkim oſadzony Majeſtacie, z krzywdą drugiego, z nieſprawiedliwym Krwie ludzkiey wylaniem, do cudzey gwałtem ſiąga Korony; alboż to nie Abimelech ieſt, ten y ow, z ktorych ieden ſiedżąc w Krześle, uſtawicznie otym myśli, iakby ſiedzieć na Tronie, będąc Urzędnikiem Koronnym, myśli iakby bydź Senatorem, będąc Urzędnikiem Ziemſkim, myśli iakby bydź Koronnym, będąc Szlachcicem, myśli iakby bydź Urzędnikiem, będąc chłopem, iakby bydź Szlachcicem, y tak świat prawie cały w myślenicach, a ledwie nie każdy nazwać ſię może Abimelech, a Ia niewiem iak drugi nie odurzeie wtakich myślach, bo ſię to iuż tak trafiło było w Egypcie, co cały Egypt chorował na zawrot głowy, iako otym powiada Izajaſz Prorok Iſaiæ cap: 19. *Miſit Dominus in medio ejus Spiritum vertiginis, & errare fecerunt Ægiptum in omni opere ſuo ſicut errat ebrius.* A tego wſzyſtkiego narobiła ambicya, iako ten text Piſma S. Kommentuie, tenże pomieniony odemnie Hugo Kardynał: *Quid eſt Spiritus Vertiginis, niſi ambicio dignitatis, quæ errare facit totam Ægiptum, id eſt mundum ad modum ebrij.* Zle ſłychać P. M. niedobra to iakaś cho-

robka

robka ta ambicya, kiedy od iednego Ægyptu, iuż się nią widzę Swiat cały zaraził; a to ieſt naygorſzy ſkutek tey choroby, że co ludzie takowi przez ambicyą mieli zoſtać godnemi, to ich wſzyſtkich Hugo Kardynał oſobliwemi nazwał pijakami; y kiedy to ieſt prawda, to ia także prawdziwą w nioſę konſekwencyą, że naywięcey ieſt na świecie pijakow, bo nietylko widzę ten ieſt Pijak co myśli o kuflu, ale też y ten, ktory niemyśląc nigdy o Bogu, o zbawieniu Duſzy ſwoiey, o doſkonałości Chrześciańſkiey, o ſzczerey za popełnione grzechy Pokucie, o iakimſić ſwoim przez ambicyą uſtawicznie myśli podwyżſzeniu. A piiacy! piiacy! trzebaby wam ſię kiedyżkolwiek wytrzeźwić, żebyście ſię kiedy, w piekielne nie zatoczyli przepaści. Nie ta to ieſt droga do godności, nie ta ieſt ścieſzka do Korony, ktokolwiek ieſt godny przez doſkonałość, przez przyzwoite ſtanowi ſwemu cnoty, y akcye, ten doſtąpi czego godzien, coż to ieſt za komparacya Naywiękſzych Panow y Monarchow? Coż to ieſt za komparacya, y wſzyſtkich światową coś tylko na pozor wynieſionych ambicyą, do dziſieyſzey tak Wielkiey Koronatki, bo Nieba y ziemie Monarchini? Szła y ona co raz w gorę, bo przez większe co moment doſkonałości. *Exurgens MARIA abiit in montana.* Ale nie temi drogami, iak świat chodzi, do tak wielkiey przyſzła Korony; wolno ſię przeyść komu ſię podoba, z Nazaretu, gdzie w głębokiey pokorze ſwoiey, do naypierwſzey Macierzyńſtwa Boſkiego przyſzła Godności, aż do Domu Zacharyaſza; a łatwo poſzlakować może, iakiemi to ścieſzkami, bez żadney y naymnieyſzey ambicyi ſzła, y przyſzła do tak wielkich Honorow Przenayświętſza MARYA. *Exurgens abiit.* Obaczy każdy w Nazarecie, że kiedy Ablegat Niebieſki Archanioł Gabryel tak wielką dla niey Zwiaſtował Prerogatywę, to ſię zaraz nad tym zamyśliła Nayświętſza MARYA Panna, myślała co nato odpowiedzieć: *Cogitabat, qualis eſſet iſta ſalutatio?* Zkąd nie prożno uczony Silweira formuie kweſtyą: czemu to do Elzbiety z ſkwapliwoscią, *Abiit cum feſtinatione*, nieuważaiąc na niewczaſy podrożne, na drogi bardzo gorzyſte, zaraż ſię wybiera, zaraz idzie, á natak wielką, bo z ſamego nieba, intymowaną przez Anioła Propozycyę, nic nie odpowiada, tylko myśli, *Cogitabat qualis eſſet iſta Salutatio.* y owſzem przez głęboką pokorę ſwoią zadumiona, iak to być może; żeby Bog nieograniczony, w ſzczupłych Panieńſkiego żywota granicach, miał ſię mieścić? żeby Bog nie ſtworzony ſwoie właſne ſtworzenie, miał ſobie obrać za Matkę? *Cur Virgo,* Tak to wſzyſtko tłumaczy pomieniony odemnie Sil-

veira: *Cur Virgo tam festinanter tendit ad Elisabeth, cum cogitabunda fuerit ad respondendum Angelo, vide:* Obacz każdy swiatową zaślepiony ambicyą, iakiemi to drogami idzie do Honorow MARYA. *Vide Divinum ingenium, ad honores & dignitates acceptandas cunctatur; ad opem vero Charitatis, & humilitatis, velocissime prævolat.* A przecie trafiła do Korony, bo nietylko w Niebie ta tak wielka w assystencyi niezliczonych Aniołow odprawiła się Koronacya, ale też y na ziemi mianowicie tu w Polszcze, Ia sam iuż to na czwartey Koronacyi mam honor służyć tey Nayświetszey Monarchini, a wszędzie prawie w assystencyi niezliczoney, w Honorach, w Preeminencyach, w naypierwszych godnościach, w wielkich przed BOGIEM zasługach, w nieslychanych dla Oyczyzny experymentach. II. OO. I.W. POTOCKICH; Przyidzie to widzę w przysłowie w Polszcze naszey, ta nieporownana dla tey Krolowey Nieba y ziemi na Koronacyach munificencya, nie trzeba się iuż będzie y pytać kto to? *Quis est hic & laudabimus eum?* Kto to tak wspaniałą prawdziwie po Krolewsku sprawuie y odprawuie Koronacyą? Będzie to iuż zawsze *pro famosiori Analogato* wymowić Koronacya, iakby też wymowić Koronacya Potockich; Ich to iest, ta tak wielka dla Matki Boskiey przysługa, y gdyby się kto spytał, zkąd to pochodzi ta Korona? ktora Krolewskie PrzeNayświętszey MARYI Panny zdobi Skronie, gdzie się znayduie, iak się niegdyś z pilnością pytała Oblubienica Pańska u swego Oblubieńca: *Indica mihi ubi? Cant. 1.* Toby inaczey odpowiedzieć niepodobna, tylko tak, iak na tenże sam Text Pisma Swiętego odpowiedział I. W. Drogo Biskup Ostyeński *Nunquam te inveniam, nisi tantum in Cruce.* Nigdzie indziey tylko w Herbownym Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH KRZYZU. *Nisi tantum in Cruce*, Takowa znayduie się Korona. Kto prokurował Koronę z Rzymu, kto sprawił Koronacyę w Sokalu? POTOCKI! kto w Łucku? POTOCKI! kto teraz we Lwowie I.O. lubo iuż teraz ś. p. Iozef POTOCKI Kasztelan Krakowski, Hetman Wielki Koronny, ktorą iuż y po śmierci popiera I. W. POTOCKI Woiewoda Kiiowski, a wszystko *connexe*, wszystko appropo, bo nawet do samey Koronacyi, nikogo inszego tylko także Herbownym zaszczyconego Krzyżem przybrali sobie Arcy Pasterza *Nunquam te inveniam, nisi in tantum Cruce*, Bo Iego nie kogo inszego, Stolica Apostolska szczęśliwie w Kościele Bożym Panuiący BENEDYKT XIV. do tak Solennego naznaczył Aktu; Zkąd wnoszę że y ty *Celsissime Archi-Præsul, in facie* zgromadzonego z Korony Polskiey do Koro-

nacyi

nacyi Spectatora, ieſteś także *Exurgens* Powſtałeś na wielką godność, ſwoim właśnie przyzwoitą zaſługom: Ponieważ czegoś był zawſze godzien, dziſiay ci y owſzem ieſzcze więcey Apoſtolſka pozwoliła Dyſtrybuta, kiedy Cie większym ieſzcze iak w Polſzcze uczyniła Prymaſem, bo nie Krolow ziemſkich, ale ſamey Krolowey Nieba y ziemi zdolnym y godnym uczyniła Koronatorem. A kiedy tak? więc lubo to iuż po odprawionych Koronacyi Ceremoniach, przecieſz y na poparcie teyże Koronacyi, y na fundamencie Obrządkow Kościoła Bożego mowić do Ciebie powinienem, *Celſiſſime Archi-Præſul poſtulat Sancta Mater Eccleſia, ut hanc Sacratam Virginem a Deo electam, Corona Regali decorare dignemini.* A nieczekaiąc pytania o wielkiey y nieoſzacowaney nigdy godności tey Swiętey Pani, ſam bez żadney odpowiadam trudności, *Et ſcio & teſtificor, illam dignam eſſe,* bo y godna Korony, y nie tak, iak inſi była zawſze bez żadnego ambitu do Korony: Będę Ia tego probował na teraźnieyſzym Kazaniu moim; Cokolwiek powiem, będzie to na część y na chwałę BOGA w Troycy iedynego: na powinne uſzanowanie Ukoronowaney w Niebie y na ziemi MARYI. *Benedicite.*

Rozumiał by kto nieomylnie, że to ieſt wſzyſtko na iawie, czym w ſamey rzeczy ſerca ludzkie, światowe dementuią remonſtracye, albo co; tak właśnie iak przez ſen w głębokich formuie ſię imaginacyach. Naywyżſze Majeſtaty, nayprzezornieyſze Trony, y te wſzyſtkie, ktore zawſze na dol patrzą, y niezważywſzy konſequencyi, nic nieczynią, y czynić niezaczynaią, gdyby ſię tylko ſzczerze w ſwoie właſną wpatrzyli godność, to to wſzyſtko iak przez ſen a nic na iawie ſtatecznego nie obaczy, y gdyby niewiem iak podchlebna świata tego interpreacya znikome utrzymywała godności, tobym ia mowił z Piſmem S. *Gen. 40.* że y to ſamo iak przez ſen: *Hæc eſt interpretatio ſomnij.* à iako to mądrze doſyć tłumaczy *Cornelius a Lapide,* to ſłowo w ſłowo z moim zdaniem, *Dignitatem, vitam, reſq; humanas, tantum eſſe ſomnium.* Widział Ukoronowany Prorok Dawid S. bezbożnego wprawdzie, ale bardzo wynieſionego człowieka, [takim ludziom; ktorych tak raptem bardzo, iako owo mowią poſpolicie ſzalone wynoſi ſzczęście, przypatruie ſię nie ieden] *Vidi impium ſuper exaltatum.* Iedni ſię dziwuią czemu to tak? inſi tak raptownemu applauduią ſzczęściu; ſą y tacy, ktorzy ſię z nieprzyzwoitey naśmiewaią prerogatywy, wiele iednak ieſt takich, ktorzy to tylko nawiaſem prawdziwą tey znikomości zmiarkowawſzy iſtotę, w ten ſen nigdy niewierzą *& tranſivi*

ſivi & ecce non erat, dla tego też to Xiąże Apoſtołow Piotr S. kiedy ſię na wielkich znaydował wyſokościach, bo go tam wraz z drugiemi nieſkączona Zbawiciela moiego zaprowadziła dobroć *duxit illos in montem excelſum* wygodney y na długi czas niemyślał tam zakładać rezydencyi, ale tylko po podrożnemu byle ſię tylko było, gdzie przytulić, proſił Pana IEZUSA o namioty *Domine faciamus hic tria tabernacula.* Iakby wiedział że człowiek w takowych niedługo bydź może ukontentowaniach, Iakoż podobno napadł na te mysl Iego, uczony Oliwa: *Cur non de Domo extruenda, ſed de tabernaculo cogitat Petrus? forte, ut ſignificet non diuturnam Regni & Dignitatum felicitatem eſſe.* A co myślał Apoſtoł, to Ia wybornie mowić mogę, że niemaſz czego pragnąć na tym świecie, naypoważnieyſzą godność, naywiękſzym nieſtatkiem nazwać można; wydaie ſię to nayleypiey w ten czas P.M. kiedy ſię iuż umierać muſi, tak, iak ſię wydawało przy śmierci Leona XI. Papieża Ktory, kiedy po dwudzieſtu ſiedmiu dniach, ſwoiey po całym świecie Iurysdykcyi, muſiał ſię z światem rozſtawać, z wielkim żalem mowił do Spowiednika ſwego; ah! iakbym był ſzczęśliwſzym, gdybym był naynizſzym Fortyanem w Klaſztorze, niżeli com do tąd Klucze trzymał od Nieba, ktore mi od Chryſtuſa Namieſtnicza wręce oddała Władza: *Quam ſatius mihi modo foret, ſi monaſterij potius, quam Cæli claves tenuiſſem.* Albo iako na ſwoie lamentował Prerogatywe Karol Krol Sycyliyſki, z tym ſię przy zgonie życia ſwego proteſtuiąc, że w owym momencie wolałby bydź ubogim niżeli Krolem: *Quid mihi jam Regum prodeſt, quam præſtaret! jam pauperem fuiſſe, quam Regem.* Niemowię ia w tym ſenſie, żeby ſię niemiało godzić ſtarać oto, żeby był każdy zgodnym do wſzyſtkiego, y tak ſię to tłumaczy uzurpowana od świata propozycya: *Honeſtus ambitus, eſt cuilibet licitus.* Ale z zapomnieniem o BOGU, z zapomnieniem o własney duſzy myśleć o światowych godnościach, pragnąć ich całym ſercem, niech każdy przyzna, niech każdy miarkuie, z tych ſamych, co iuż poumierali, ieżeli ſię to na co przyda, trzeba bydź godnym, gdyby też y ſamey Korony, ale trzeba bydź bez ambitu do wſzyſtkiego, wielkim y nieporownanym przykładem, dziſieyſzey Koronatki Nayświętſzey MARYI Panny, ktorey świat cały przyznać może, Przyznaie Piſmo S. Przyznaią Prorocy, Swięci Kościoła Bożego przyznaią Doktorowie, że była zawſze godna Korony, ale też była bez żadnego ambitu do Korony.

W dwo-

W dwoiakim ſenſie godność do Korony od wſzyſtkich interpretować ſię może, raz przez urodzenie, względem ktorego Krolowie ſię z Krolow rodzić zwykli, y przez naturalną do Tronu Sukceſſią Krolewſkie oſiadaią Maieſtaty, a tak kto tylko ſłyſzał wyprowadzoną od Mateuſza S. w Ewangelij Genealogią; Przyznać muſi że Nayświętſza MARYA Panna z Krolewſkiey Nayiaśnieyſzego Dawida, pochodziła Familij. Bo ieżeli ieſt wiele takich, iako otym piſze *Cornelius a Lapide*, ktoży przez Xięgę Rodzaiu, o ktorey namienił Ewangeliſta, *Liber Generationis IESU Chriſti*, nic inſzego nierozumieią, tylko Genealogią Chryſtuſową, albo zebranie Dziadow, Pradziadow, od ktorych według ciała pochodził naſz kochany Zbawiciel; toć maiąc ciało, za ſprawą Ducha S. z naydelikatnieyſzey Krwie Nayświętſzey MARYI Panny uformowane, y z niey ſię urodźił *De qua natus eſt IESUS, qui vocatur Chriſtus* Nieomylna wnieść ſię może konſekwencya, że taż Matka Boſka z Krolow idzie, kiedy Chryſtus Syn Iey tąż ſamą iako człowiek był zaſzczycony Procedencyą, a tym ſamym z tey przyrodzoney godności, godna była Korony, Iey właſne, tak wielkie urodzenie *Poſuit Diadema Regni in Capite ejus.* W drugim ſenſie godność do Korony z ſamych cnot, z ſamych oſobiſtych doſkonałości, z ſamych Heroicznych uczynkow, y pozwolonych tey albo owey oſobie prerogatyw z kompendyowana bydź powinna, Iakoż nie mowię nikczemnego ale przewrotnego umyſłu właſność w tym zawiſła, bez cnoty pretendować Korony. *Perverſi*, tak otym powiada miodopłynny Doktor Bernard Swięty *Perverſi eſt animi, ante quærere gloriam, quam exercere virtutem, & velle coronari, qui legitime non certaverit.* Że tedy wielkie były cnoty, niezliczone były doſkonałości, pozwolone ſamey tylko Nayświętſzey MARYI Pannie, w niey ſię znaydowały Prerogatywy, y w tym drugim ſenſie była bardzo godna do Korony, doſyć, że gdyby w niey więcey nie było nad iedną Macierzyńſtwa Boſkiego Prerogatywe, taka to była wielka godność, że iey, [zdaniem Auguſtyna Swiętego,] ſama nawet niepoymowała MARYA [a] *Audacter pronuntio, quod nec ipſa plane explicare potuit, quod capere potuit* A że była Matka Boga nigdy niepoiętego, chyba tylko ſam Bog może ią godnie chwalić, ſam iey tak wielką poymować Godność: *Hoc Solum*, tak to konkluduie wielki Kościoła Bożego Doktor Anzelm S. *Hoc ſolum de Sancta Virgine Prædicari, quod Mater Dei eſt, excedit omnem altitudinem, quæ poſt Deum dici vel cogitari poteſt* A ieżeli naturalnym

(a) S. Aug. Super Magnitudinem tom 9.

rozumem doszli tego Filozofowie, że każda rzecz, im iest bardziey złączona z Bogiem, ktory iest nieskończenie doskonały, tym iest doskonalsza y godna; toć kiedy Przenayświętsza MARYA Panna iest tak blisko złączona z Bogiem, będąc Matką Iego, musi bydź bardzo godna; dość to iest złączona Dusza z ciałem, a przecieśmierć ią rozłączyć może, y rozłącza; y owszem zaślepiona, a przez to samo bardzo mocna miłości ludzkiey Passya, *Fortis est, ut mors dilectio* wżyiącym ieszcze człowieku, swoim sposobem rozłącza dusze od ciała, [iako tego naucza Arystoteles, kiedy powiada] że dusza bardziey tam iest, gdzie kocha, iak tam, gdzie przez naturalne przemieszkiwa ziednoczenie; *Amantis anima, plus est ubi amat, quàm ubi animat*, Y takich niemało na świecie iest bez duszników, ktorzy odrzuciwszy Boga, ktory iest ustawicznego zawsze godzien kochania, a w nikczemnym przez głupią miłość zatopiwszy się stworzeniu, chodzą tak właśnie iak bez Duszy. Dość to iest złączona mocno Natura Boska z Naturą Ludzką przez przecudowną Wtorey Osoby Troycy Swiętey terminacyą, bo y wten czas kiedy się rozłączyła Dusza z Ciałem, Ukrzyżowanego za grzechy nasze Zbawiciela, Słowo Przedwieczne nie rozłączało się, ani od Duszy, ani od Ciała, à przecie iest pospolite wszystkich Teologow zdanie, że toż Słowo Przedwieczne *Per potentiam absolutam*, mogłoby opuścić nature ludzką, lubo tego nigdy nie uczyni. Dość to iest wielka konjunkcya Attrybutow Boskich z Naturą Iego własną, a przecie y Anielski y ludzki w iedney, samą rzeczą istocie, sprawiedliwość od Boskiego dystyngwuie miłosierdzia, tego zaś żaden rozum pomyśleć niemoże, żeby mogła bydź Matka, gdzie niemasz Syna; a kiedy tak iest złączona MARYA z Synem Boskim, na fundamencie nawet naturalnych racyi, ktorem iuż namienił, musi bydź bardzo godna.

Tobiæ 10. Powiada Pismo S. że Anna codzień wychodziła sobie na wielką y wysoką gore, a to wszystko dla tego, żeby prędzey obaczyła to, co kochała, y co widzieć momentalnie pragnęła: *Anna autem ascendebat quotidie super culmen montis, unde prospicere poterat de longinquo.* Gdyby to kto teraz obaczył, ile iak świat w osobliwey teraz zostaie przezorności, gdyby to kto teraz notował te świecące się po gorach, po oknach Pleady, toby mogł nieraz pomyśleć, czego y ia się domyślam, tylko że sądzić niechcę, mowić iednak mogę, y powinienem, żeby się ostrożnie prezentować po tych gorach, żeby się niebardzo świecić z nieoszacowanym Panieńskiey czystości skarbem, bo iest istotna prawda, że *Depredari de-*

siderat

ſiderat, qui theſaurum publice in via portat. Co innego to było tey Annie, o ktorey namienia Piſmo S. bo tey wolno było iako Matce ulubionego wyglądać Tobiaſza, inſzym zaś trzeba bardzo oſtrożnie, żeby te niebeſpieczne w poyzrzeniach gradacye, nieſtanęły w ſtopniu wieczney dla zapatruiących ſię nieſzczęśliwości, żeby tego niewypatrzyły groźno ciekawe oczy, czegoby potym widzieć nigdy niechciały, ile że takie weyzrzenia, znaczą wielką niegodność duſzy ludzkiey. Weyzrzenie zaś Anny pragnące widzieć iak nayprędzey Syna odemnie namienione, znaczyć mogło wielką y nieporownaną godność Przenayświętſzey MARYI Panny, wſzakże każda rzecz godna, im ieſt godnieyſza, tym większe w każdym do ſiebie człowieku wzbudza pragnienie, toć kiedy Syn Boſki pragnąc iako nayprędzey bydź Synem MARYI, ma poſtanowione z natury w uformowaniu ciała męſkiego, ktore czterdzieści dni, czaſu potrzebuie, nieuważaiąc reguły w tym ſamym momencie, kiedy na tak wielkie dla zbawienia ludzkiego zezwoliła dzieło Przenayświętſza MARYA Panna, w uformowane Ciało Duſza wlana y Słowo ſtało ſię Ciałem, *Non ita*, tak otym czyni relacyą Swięty Damaſcen: *Non ita, ut paulatim tacitiſq; incrementis figura corporis abſolveretur, ſed uno eodemq; momento, perficeretur,* A przez to ſamo tak wielkie upragnienie daie ſię znać, iak była bardzo godna ta Swięta Panna; alboż to nie ieſt wielka godność dziſieyſzey Koronatki, że ſam Iedynak Boſki, będąc wewſzyſtkim rowny Oycu Przedwiecznemu y od niego od wiekow zrodzony, tym ſię zaſzczycał, to w Swiętey wyrazić kazał Ewangelij, że ſię y zniey urodził: *De qua natus eſt IESUS, qui vocatur Chriſtus?* to go naybardziey kontentowało, że w czaſie zoſtał Synem Ludzkim; a choć był prawdziwym Bogiem, naymiley mu było nazwać ſię Synem Ludzkim, nie raz ani ſto razy tak go w Swiętey nazywaią Ewangelij, a y ſam tak ſię nazywał: *Ecce aſcendimus Ieroſolimam, & Filius hominis tradetur.* Przezorny zaś wewſzyſtkim Poſeł Anioł Gabryel lubo w ſamey prawdzie mogł tak mowić: *Quod naſcetur ex te Sanctum, vocabitur Filius tuus.* Przecież chcąc wyrażić co kontentowało Serce Boſkie, że był Synem MARYI, chcąc Iey nieporownaną pokazać godność, tak nieinaczey rezonował *Quod naſcetur ex te vocabitur Filius DEI.* Alboż to niebyła wielka godność MARYI? kiedy naypierwſi Prorocy, mianowicie ukoronowany Prorok Dawid S. zważaiąc te godność, oſtrożnie o niey mowił, żeby zapatruiącemu ſię na nią niedał okazyi do przyznania Iey ſamego Boſtwa; dla tego też kiedy w Pſalmie 86. przyzwoite Iey począł rekapitulować

pochwały: *Gloriosa dicta sunt de te, Civitas Dei.* niemowił: *& Deus natus est in ea.* lubo byto było zwiększym daleko godności Iey wyrażeniem, ale tylko o człowieku wspomniał, *& homo natus est in ea.* Sam nawet Zbawiciel, y z teyże samey racyi, lubo Ią dziwnie kochał, lub Iey wielką godność, nad wszystkie, estymował, przecież w ostatnim przy śmierci Testamencie nie nazwał ią Matką tylko Niewiastą: *Mulier ecce Filius tuus.* Taka to była Godność Przenayświętszey MARYI Panny, y musiała być bardzo wielka, kiedy to y w swoich wyznaie pieniach: *Fecit mihi magna, qui potens est.* Alboż to nie iest wielka godność Przenayświętszey MARYI Panny? kiedy BOG Wszechmogący tak odwiekow naznaczył, żeby odkupienie całego Narodu Ludzkiego od Iey dependowało zezwolenia; bo ieżeli niebyłby był odkupiony Człowiek, gdyby był Bog swego nieiako uniżywszy Maiestatu, nieprzyszedł na świat w ludzkim ciele? toć kiedy, poty się nie Wcieliło Słowo Boskie, poki tak pożądaney dla nas wszystkich Anioł nieusłyszał Propozycyi: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum.* Chciał BOG na pokazanie Iey tak wielkiey godności, zeby odkupienie nasze od iey dependowało konsensu, iako nas w tym informuie Gwilhelmus: *Nolebat enim Omnipotens carnem sumere ex Ipsa, non dante Ipsa.* Alboż to nie iest wielka Godność Przenayświętszey MARYI Panny? kiedy procz iednego Chrystusa, ktory iest prawdziwym Bogiem niema sobie rowney, bo y Anielskie, w ktorych tak wielkie w godności znayduią się gradacye, y ludzkie, w ktorych, tak wiele Cesarzow, tak wiele Krolow, tak wiele Xiążąt, tak wiele Papieżow, Kardynałow, Arcy-Biskupow, Biskupow, a słowem tak wiele Swiętych liczyć się może, przenosi y przewyższa prerogatywy, kiedy tedy iest tak godną, a przy tey godności *extra omnem æqualitatem*, toć musi bydź godna zawsze Korony, była iednak bez żadnego ambitu do Korony, bo ią do niey sam *ultro* wzywał y na tak wielką zapatrzywszy się godność, nieraz ale po trzy razy zapraszał Oblubieniec Niebieski: *Veni de Libano Sponsa, Veni de Libano, Veni Coronaberis.* A Iako była bez żadnego ambitu do Korony, tak też obserwowała z wielką bardzo pilnością, owe tak wielkie Syna swoiego Sentymenta, *recumbe in novissimo loco.* Według ktorych, a nie inaczey całe swoie sporządzała życie, wszędzie ostatnia, lubo była przed wszystkiemi pierwsza, bo ią tak na ostatku kładą nawet y Dzieie Apostolskie, w tenczas kiedy wraz z drugiemi wyglądaiąc Ducha S. znaydowała się na Modlitwie, *Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum Mulieribus & MA-*

& MARIA Matre Iesu. Iakoż to iest istotna prawda, że ci są godni Korony, ktorzy, są bez żadnego ambitu do Korony. Unikał dla siebie wszelkiey Prerogatywy, pokorny Iozef Patryarcha, przyszło iednak do tego, że go Farao, ledwie nie do rowney sobie gwałtem wciągnął Godności, kiedy wsadziwszy go na woz tryumfalny, za Pierwszego posobie, po naszemu za ViceReja, za Prymasa całemu ogłaszał Egyptowi, à iako to tłumaczy uczony Sylweira, do rownego prawie gwałtem wepchnięty Panowania. *Ioseph quasi vi illatâ intruditur.* Niefzukał Kapłańskiey, a na ow czas bardzo wielkiey Godności Aaron, Iego samego szukano do tey rangi, y gdyby był szukał, podobnoby był nieznalazł, iako widziemy na oczy, że nieznayduią ci, ktorzy zapomniawszy o wszystkim y o fortunie, y o kredycie, y o przyiaźni, a podobno y o Bogu, starają się, przepłacaią, szukaią a nic do tych czas nie otrzymuią, bo o takim szukaniu dawno iuż powątpiwał uczony *de Castillo: non quærit, sed ad hoc quæritur, forsan quærens non consecuturus.* Nie szukał, ba y niepomyślał w podłym stanie wychowany Dawid, żeby był kiedy Krolem, żadnych nie czynił zabiegow, traktamentow, apprecyacyi, poprzysięzonych z krzywdą trzeciego, z azardem własney Oyczyzny, z oczywistą Pana Boga obrażą, nieczynił zakładow, sam go sobie Bog szukał na Tron Izraelski; a przecie że był bez ambitu do Korony, był Monarchą, był sobie Panem nad wszystkiemi. *Invcni David servum meum, Oleo Sancto unxi eum.* ale to iednak bardzo smieszna, to co na text Pisma Bozego, powiada uczony Eskobar, iakby Pan Bog miał się pytać Dawida, gdzie był, gdzie się na ten czas znaydował, kiedy go Boska do Korony wokowała Prowidencya? *David ubi es? ubi ille, qui fugit honores?* Iakby chciał ludzką wyrazić ambicyą BOG Wszechmogący, bo mowiąc po prawdzie, gdyby dziś zebrał na regestr wszystkie Trony, wszystkie Mitry, wszystkie Krzesła, wszystkie Urzędy, wszystkie co ich bydź może Godności, to by żadney niebyło, do ktoreyby kto nie posiągnął, ktorąby się kto kiedy brzydził: *Ubi ille, qui fugit honores?* Ieszcze drugi y żyie, a iuż go umorzą dla wakansu, a choćby y żył dłużey, to musi nieborak umierać w sercach ludzkich, ktoremu zawsze życzą śmierci, y gdyby honor nie był lepszy w nogach, iak ten co się o niego starał, dogoniłby go zawsze, tylko że kto go goni, to on też przednim ieszcze lepiey ukieka. Lepieyby uciekać przed Honorem, to by go on sam uciekaiącego dogonił: *Deniq; fugientem gloria, & honor comprehendit.* Uciekała od tego wszystkiego MARYA Panna, była bez żadnego ambi-

tu do Korony, bo w ten czas zaraz, kiedy ią Anioł witał, usłyszawszy o Familij Krolewskiey, z ktorey Iozef pochodził, *Cui nomen erat Ioseph de Domo David*, wszystka wezdrgneła unikaiąc Honorow przez pokore: *Turbata est in sermone ejus.* y gdyby była niezrozumiała z dalszego dyskursu, że tu niebyła mowa o Krolestwie doczesnym, ale o takim, ktore nigdy w swoiey nieustaie Prerogatywie, zdaniem uczonego Oliwy, wolałaby była, tak wielkiego dla siebie odstąpić szczęścia, niżeli bydź z ambitem do Korony: [a] *Regni Davidici nomen exhorruit, Comitatu contenta Fabri, & nisi ex verbis Angeli conjectâsset, non temporalem fore Principem, cujus Regni finis nonfuturus prædicebatur, audeo dicere abdicâsset verbum, ne à vilitate abdicaretur.*

Zważcież wszyscy ieżeli tu był iaki ambit do Korony; taka to była pokora tak wielkiey Nieba y świata całego Monarchini; Probuię tego daley iuż nie swoiemi, ale własnemi słowy Przenayświętszey MARYI Panny od Łukasza Swiętego *Lucæ* 1. cytowanemi: *Deposuit Potentes de sede, & exaltavit humiles.* y widzę, że nie taki iest styl Dworu Niebieskiego, iaki iest na ziemi u Dworu Krolewskiego, nawet gdy by był taki, wszystkoby się straszne pomieszało, kto iest Krolem? ledwoby mu było przystoyno bydź Xiążęciem, aż zaraz *deposuit.* Kto iest Xiążęciem, ledwoby y to ieszcze niewiem, ledwoby uszedł za Senatora, *deposuit.* Kto Senatorem, Chwała Bogu, że Szlachcicem *deposuit* Kto mądrym, musiałby się uczynić wcale głupim: *Sapientia hujus mundi, stultitia est apud Deum, Deposuit.* Wieluby tu do licha pozrzucano, gdyby to przyszło na dyspozycyą Dworu Niebieskiego. U Dworu zaś natym świecie iedna tylko często gęsto popłaca ambicya, choć drugiemu czego niedostaie, albo głowy, albo nogi, albo Serca, trzeba się tam koniecznie nadstawić, to wakans będzie pewny; u Pana Boga wszystko inaczey, *Deposuit Potentes de sede.* Niech nic niema, niech będzie goły, byle miał pokore, byle był bez ambitu, naywyższey dostąpić może Korony. *Et exaltavit humiles.* nie tu ieszcze koniec słuchaycie co daley mowi taż Przenayświętsza MARYA Panna w pieni swoiey *& Divites dimisit inanes,* nie dopiero to ni, y nie wten czas, kiedy się to stało, bo odwiekow myślał BOG Wszechmogący, kogoby to obrać za Matkę Syna swoiego? a przez to samo, za Uniwersalną y za Naywyzszą Nieba y ziemi Krolową, staneła mu naypierwey w oczach, naypierwey stworzona, y naypierwsza wszystkich żyiących Matka Ewa; *Cunctorum viventium Mater,* ale że niechciał, aby ta, urodziła życie,

ktora

(a) *Oliva lib. 4. Stromatum,*

ktora wszystkich życia pozbawiła, puścił ią z niczym: *Dimisit inanem.* Prezentowała się w wieczności, wielkiey urody Dama, a wielkiego Patryarchy Abrahama Zona Sara, ktorey te własność samze przyznawał Abraham: *Novi quod pulchra es mulier,* Zdawałoby się że przez to samo była sposobna urodzić tego, ktory był *Speciosus forma præ Filiis hominum,* ale że się nieboga zmineła kiedyś z prawdą: *negavit Sara, dicens non risi,* y ta nic nie wskurała, *Dimisit inanem.* Potey nastąpiła Rebeka białogłowa, także dziwnie piękna, ale że y ta nieszczerze sobie postąpiła z Mężem swoim, ile że mąż iuż y staruszek, y niewidomy, niemogł widzieć, co się w Domu dzieie, że go zwiodła, że przeciwko woli Izaaka, młodszego do odebrania błogosławieństwa nadstawiła Iakuba, y iey się to szczęście niedostało: *Dimisit inanem.* Przyszła na mysl w Konsystorzu Niebieskim, bardzo także piękna Rachela, y musiała bydź piękna, kiedy się iey po dwa razy dosługiwał Iakub Patryarcha, ale że y ta schowała przed Oycem to, co naybardziey Oycowskie kontentowało oczy, że niemiała skrupułu zabrać Oyca, że *abiit post aurum,* bo złotych zabrała Bożkow, y na te tam nic niedano. *Dimisit inanem.* Swięta była dosyć Iudyta, y owszem osobliwszą w owym wieku kwitnąca pobożnością, ale że y ona porwała się do głowy chociasz bezbożnego na ow czas Holoferness, że go ręką swoią z tego zgładziła świata, lubo to było na wybawienie otoczonego, zewsząd od Woysk Assyryiskich Miasta Betulij, przecież tak wspaniałego nieodebrała wakansu, *Dimisit inanem.* Iakże się tylko prętko pokazała na świat, Dzisieysza Koronatka Nayświętsza MARYA Panna, iak ią tylko nie światu, ale BOGU pobożni Rodzice w Kościele prezentować poczeli, od wiekow naznaczoną, y Ociec Przedwieczny za Corkę, y Syn Boski za Matkę, y Duch Swięty obrał sobie za Oblubienice; a tym samym za Panią całego świata. Coż proszę naybardziey wzruszyło serce Boskie? do tak skutecznego na Krolestwo niby wotowania, ktore w tym samym czasie, cała Troyca Przenayświętsza ofiarowała Nayświętszey MARYI Pannie? co się w Niey naybardziey podobało oczom Boskim? co w Niey było nayosobliwszego? co ią czyniło zdolną do Korony? ponieważ ona iako była Pełna Łaski Boskiey: *Gratiâ plenâ,* tak też wszelkich była pełna doskonałości: nieco inszego P. M. tylko co sama na siebie wyznaie: *Respexit humilitatem ancillæ suæ.* To samo że była pokorną, że była bez żadnego ambitu do Korony; Nie weyzrzał Bog Wszechmogący na ow czas na Iey nienaruszone Panieństwo, nie weyzrzał na Iey niewinność, nie weyzrzał na Iey tak

świątobliwość, nie weyzrzał na iey więcey iak na Seraficzną ku sobie miłość, nie weyzrzał na Iey przykładne dla bliźniego miłosierdzie, nie weyzrzał na Iey niesłychaną we wszystkim cierpliwość, nie weyzrzał na Iey ściśle ubostwo, nie weyzrzał na Iey niezłamane nigdy posłuszeństwo, y zgadzanie się z wolą Pana Boga, nie weyzrzał na Iey niezliczone cnoty, lubo to wszystko widział, iako nad tym pięknie spekuluie Swięty Ildefons: *(a) Non ait, quia respexit Virginitatem meam, aut innocentiam, aut aliam quarumlibet virtutum gratiam, sed solam humilitatem suam respexisse Dominum humiliter fatetur.* A kiedy ma Korone w Niebie y na ziemi? rzecz oczywista, że była bez żadnego ambitu do Korony. Iakoż zapatrzywszy się na Iey głęboką pokorę, na iey wspaniałę wszelkich godności światowych odrzucenię, z iedney, a na dostateczne Bogu wszechmogącemu ztey pokory ukontentowanie, z drugiey strony położywszy tę racyą Panowania, że była bez ambitu do Korony, tak do niey y dosyć śmiele peroruie miodopłynny Doktor Bernard Swięty: *Nunquam super omnes Angelos glorificata ascendisses, ni prius infra omnes homines humiliata descendisses.* Tak też było y wsamey rzeczy, bo nad wszystkich wyniesiona MARYA, ostatniego między wszystkiemi z pokory, pretendowała mieysca; znałaby się na sobie Matka ktorego Senatora, albo Xiązęcia, żeby ią chciał kto poprzedzić, komu poprzedzić nienależy, a Matka żywego BOGA Krola nad Krolami Stworcy całego świata, ieszcze żyiąc tu na świecie prosiła usilnie Swiętego Łukasza, Iako otym pisze Norembergius, a żeby w Katalogu tych wszystkich, ktorzy się zbierali na przyiście Ducha Swiętego nie na pierwszym, ale na ostatnim mieyscu, lokowana była; było wiele pokornych na świecie, y owszem ile Swiętych, tyle pokornych może się liczyć w Niebie; ale pokora Nayświętszey MARYI Panny, te wszystkie przewyższyła upokorzenia, dość że, im była w cnoty nad innych bogatsza, tym Iey pokora była cudownieysza, tak otym mowi Richardus, *Quinto MARIA fuit virtutibus præeminentior, tanto in ipsa humilitas mirabilior.*

Kończę Kazanie, a kończę słowami teyże samey, ktora była bez żadnego ambitu do Korony.

Lucæ 1. Wychwala usty szczerym enkomizuiąc sercem, całemu do wiadomości podaie światu nie słychane nay większego między wszystkiemi, ktorzy byli, są, y będą, Potentatami, a sobie wyświadczone dobroczynności, ztym większą dla wszystkich ciekawością,

[a] S. Ildefonsus Ser. de Assumptione.

wością, że niewyrażaiąc, co też to dla niey partykularnego wyświadczył BOG Wszechmogący, wielkość tylko szczegulnie tey łaski opowiada: *Fecit mihi magna, qui potens est.* Pytam się ia teraz was wszystkich? słowy poważnego Bedy, ktory donosząc otymże samym wielkich łask Boskich wyświadczeniu, *Fecit illi magna*, Pyta się zaraz co takiego? *Nostis quæ?* Naypierwsze w całym świecie Akademiie, ktorych czas natym tylko strawiony, żeby iak naydoskonaley z lustrować Propozycye Pisma Bozego, iakby wiedzieć, y inszym obiawić, co się to y przedtym natym świecie działo? iakie to dobrodzieystwa zasłużonym y godnym czynili Monarchowie? doczytaliżeście się tego? co to za *magna?* ktoremi się szczyci Przenayświętsza MARYA Panna? *Nostis quæ?* Naybiegleyśi w solwowaniu wszelkich trudności Teologowie, *Nostis quæ?* Naypierwsi w Kościele Bożym Kaznodzieie. *Nostis quæ?* Wyprobowani w zawisłych sentymentach Statystowie; *Nostis quæ?* Doświadczeni w Kursie wszystkich Planetow Astrologowie, *Nostis quæ?* Ciekawi sekretow naturalnych Filozofowie, miarkuycież co też to mogło bydź naywiększego do wyświadczenia MARYI, *Nostis quæ?* nikt nic nieodpowiada; ale ia wszystkim powiem: od tegoż samego wyuczony Ruperta, że pięć rzeczy bardzo wielkich, a każda prawie co raz to większa, znaydowała się w MARYI, ktore z szczodrobliwey BOGA Wszechmogącego odebrała dystrybuty, rzecz była wielka: że była Panną, druga że była Matką; trzecia była większa, że była Matką y Panną, czwarta naywiększa, że była Matką Boską, a piąta naywiększa, że będąc w tak wielkiey Prerogatywie, przez pokorę niczym się nie czyniła w oczach Boskich: *Magnum* [a] *quia Virgo, magnum quia Mater, Majus quia utrumq, maxima quia DEI Mater, sed mijus quia cum tanta sit, putat se nihil esse.* W tym samym mieyscu wpada mi ieszcze na mysl quæstya; ktora przedtym wszczęła się między Ludźmi barzo mądrymi, iaka to rzecz znayduie się na świecie taka, ktora będąc iedną, może się razem nazwać małą y wielką? iedni przyznawali tę maxymę Słońcu; przyznawali bowiem że iest bardzo wielkie, bo według pospolitego wszystkich Astrologow zdania, sto sześćdziesiąt razy ma bydź większe od całey ziemie, małe przy tym, bo w naymnieyszey oka ludzkiego zrzenicy, zmieścić się może; Inśi przyznawali tey zrzenicy, iakoz poprawdzie mowiąc, że iest bardzo małą, a przytym bardzo wielką, bo cały tak wielki okrąg Nieba, iednym poymuie weyzrzeniem. Inni decydowali y bardzo prawdziwie, a co większa na fundamencie pisanego od Ia-

[a] *Rupertus Abbas.*

Iakuba Apoſtoła liſtu, że ięzyk ludzki ieſt to, *maximum et minimum*, Mała to Kreaturka, ale y wielkim ludziom ſzkodzić może, ſzczupłe to ſamo w ſobie, a pocałym ſwiecie go pełno, y trzebaby zapewne ten ięzyk trzymać za zębami, żeby niewychodził za granice, a przez to ſamo, żeby uſtawicznych na cudzym groncie, toieſt cudzey ſławie nieczynił wiolencyi, mało to z lichem y wymowi, a ſiła ſzkodzi. *Quæ, quidem modicum membrum eſt, ſed magna et alta.* Inni twierdzą ze ſerce ludzkie, ieſt tey ſamey kondycyi; a poſtaremu co ſię wtym ſercu nieſci, czaſem iak owo mowią nie ſpiſałby tego, y na wołowey ſkorze: Gdyby kto wyiął, a dał iaſtrzębiowi albo innemu ptaku, to ieſt tak małe, żeby ſie nim podobno y nie naiadł; Podźmy do amorow, do ambicyi, do zawziętości, całyby ſwiat tak bezbożnemu nie wyſtarczył Sercu, tak go anatomizuie Hugo a Sancto Victore: *Parvum eſt cor, ſed magna capit, vix ad unius milvi refectionem ſuffiere poteſt, et totus mundus ei non ſufficit.* Pominąwſzy zaś rozne w tey materyi decyzye; nayſprawiedliwiey, nayrzetelniey to *minimum, maximum*, O Przenayſwietſzey Maryi Pannie prawdzić ſię może, ona to tylko była tak wielka, bo była Matką Boſką przez to ſamo krolową nieba y ziemi, ona to tylko była tak małą; bo będąc Matką Boſką będąc krolową nieba y ziemi, naymnieyſzą ſię uczyniła w oczach Boſkich, *Ecce Ancilla Domini.* a iako złoto, ſwoim ſzacunkiem wſzyſtkie inne przenoſi metale, tak Przenayſwiętſza MARYA Panna, ſwoią pokorą naypokornieyſze przewyzſza Duſze: *Sicut pretioſitas auri omnia metalla tranſcendit, ſic humilitas MARIÆ, omne gaudium humilitatis exceſſit.* A to ſamo było oczywiſtym znakiem, że była bez zadnego ambitu do korony; inaczey zapozwoleniem twoim Nayiaśnieyſza krolowo Nieba y ziemi Pani naſza Miłoſciwa; *Nunquam* powtarzam znowu ſłowa miodopłynnego Doktora Bernarda S. *nunquam ſuper omnes angelos aſcendiſſes niſi prius infra omnes homines humiliata deſcendiſſes* Teraz zaś przyznaiemy cie iuż wſzyſcy za Krolowę, y owſzem za naſzą Krolowę Polſką, tyle razy w Polſzcze koronowaną; idziemy wſzyſcy *in recognitionem MAIESTATU* twoiego, Przyznaiemy, że ty ieſteś owe naczynie wybrane *Vas electionis* z Pawłem ſwiętym, nietylko roznoſzące po narodach Imie IEZUSOWE, *Nomen Ieſu portans Coram Gentibus*, ale tez ſamego w Iſtocie Boga, w ſwoim dzwigaiąca zywocie, uproś że to dziſiay u ſyna ſwoiego, azeby Duſze wſzyſtkich tu przy koronacyi tobie aſſyſtuiących, były iuz odtąd naczynia wybrane do

ſzczę

szczęśliwey wieczności. Przyznaiemy Nayświętsza Panno, że ty iesteś tym w spaniałym Pałacem, w ktorym BOG chcąc mieszkać między ludzmi, stał się y sam człowiekiem *& homo factus est*. Sprawże nam audyencyą w Pałacu Niebieskim, a tak łaskawą, żebyśmy w zgonie życia naszego, tak miłościwą od Tronu usłyszeć mogli propozycyą: *Venite Benedicti Patris mei, percipite regnum*. Przyznaiemy, że ty to iesteś to Miasto, ktore widząc w Duchu, Monarcha Izraelski Dawid, wielkim wykrzyknął głosem, twoie Krolewskie opowiadaiąc w spaniałości: *Gloriosa Dicta sunt de te Civitas Dei*. Stańże się nam dzisiay y nazawsze Miastem obronnym. *Turris fortitudinis Israel*, do ktoregobyśmy się nietylko w attaku od nieprzyiaciela dusznego, ale też we wszystkich potrzebach, we wszystkich niebespieczeństwach schronić mogli. Przyznaiemy że to ty iesteś, tym źrzodłem Iakobowym: *& Puteus altus*, przy ktorym Samarytanka, a w iey osobie grzeszna dusza nasza, życie z ufnością czerpać może; zaleyże dla nas wszystkich, ktorzy Ci teraz służemy, ogień piekielny, oczyść ze wszystkich grzechow sumnienia nasze, żebyśmy w tym ogniu nie gorzeli. Przyznaiemy, że ty to iesteś Pani, nayiaśnieyszą tą Tęczą, o ktorey w obiawieniach swoich powiada Ian Swiety: że otaczała Tron Boga żywego, mitygując gniew sprawiedliwy, siedzącego na Tronie Zbawiciela, zasłońże nas, na wieki od gniewu Boskiego, na ktorysmy nieraz przez momentalne zasłużyli nieprawości; a iako iesteś Krolową miłosierdzia, *Regina Misericordiæ*, zmiłuy się nad duszą naszą, nieday iey nigdy zginąć, a ktora iuż iest *in via perditionis*, uproś pardon u Maiestatu Boskiego, żeby sprawiedliwy Dekret, a przysądzona dekretem kara wieczna, minąć nas zawsze mogła; iesteśmy bardzo ubodzy w łaskę Boską, Ia sam a przymnie y wiele inszych, podobno iey niemamy, zmiłuy że się nad nami ubogiemi, bo my iesteśmy twoi właśni poddani, zdaniem Bonawentury Swiętego, *Regina misericordiæ non subest tuo Regimini, nisi misce*r. Przyznaiemy, ale niedosyć natym Państwo moie, bo ieżeli doczesnym Krolom należy wykonać juramen, ktory się zowie *juramentum fidelitatis*, Poprzysiężenie wierności; toć tym bardziey tey, tak wielkiey Krolowey, ktorey niezawodną protekcyą wszyscy się szczycić mogą, trzeba poprzysiąc zupełną wierność, w tych wszystkich usługach y przysługach, ktore iey należą iako Pani Dziedziczney. Wiem Ia dowodnie, ze tu niemasz takiego, ktoryby powiedział, że nie iest Sługą MARYI, ledwo niekażdy składa się Rożańcem, albo Koronką, na dowod, że iest wiernym Sługą MARYI, jeno że iako Syn

iey Zbawiciel naſz Chryſtus dał tę przeſtrogę nie iednemu: *Non omnis, qui dicit Domine, Domine, intrabit Regnum Cælorum, ſed qui facit voluntatem Patris.* Tak też y Nayiaśnieyſza Krolowa, nas tak wſzyſtkich ſwoich przeſtrzega ſłużebnikow; *Non omnis, qui dicit Domina, Domina, intrabit in Regnum Cælorum, ſed qui diligit Filium meum.* Bo ieżeli kto kocha Matkę, a ſyna uſtawicznością do gniewu przyprowadza, ieżeli więcey bywa na dzień grzechow śmiertelnych, iak w Rożańcu Paciorkow, to y ieden doſyć, żeby ſtracić łaſkę Boſką, a tym ſamym łaſkę MARYI, żeby poyść na wygnanie z całego Państwa tey Swiętey Monarchini, żeby poyść do Syberyi piekielney, bez żadney nadziei wyiścia z tey tak ciężkiey niewoli. Teraz ieſt czas nayſpoſobnieyſzy dla tych wſzyſtkich, ktorzy ſię w takowey ſumnienia własnego znayduią ſytuacyi *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis*, wyprosić ſię ieſzcze tey tak miłoſierney Pani naſzey, żeby z zagniewanym poiednała Synem ſwoim, wſzakże mianowicie unas w Polſzcze według Prawa Koronnego po Seymie *Coronationis*, naſtępuie Seym *Pacificationis*, toć po odprawioney iuż Koronacyi Cudownego natym mieyſcu Obrazu Matki Boſkiey, przez ſerdeczne do Tronu Iey weſtchnienia, przez ſzczery żal za grzechy, może naſtąpić Pacyfikacya, ile przy teraznieyſzym Iubileuſzu doſtateczne ſumnienia uſpokoienie, poki ieſzcze żyiemy, po śmierci żywot wieczny.

A

M E

N.

TRYUMF NIESMIERTELNY MARYI,

w Cudownym Obrazie Lwowskim, od Swiętego ŁUKASZA malowanym.

A

OD OYCA S: BENEDYKTA XIV,

Szczęsliwie nam Panuiacego,

KORONOWANYM.

Przez Ręce

J.O.Jmći Xiędza MIKOŁAIA WYZYCKIEGO,

Arcy-Biskupa Lwowskiego, z Krzyżowcy sztuki

WYNIKAIĄCY,

A OGŁOSZONY

Przez Xiędza DAMIANA MATUSZEWICZA, Swiętey Theologii Doktora, Prowincyała Prowincyi Polskiey, Zakonu Kaznodzieyskiego, w Kościele Lwowskim WW. OO. Dominikanow, Dnia drugiego Lipca, R. 1751.

In Perpetuum Coronata Triumphat. Sap: 7.

PRzed niewodem ryby chwytać, przed wiktoryą tryumfować, nie iest to rostropnego człowieka. P. S. Zal się BOZE rozumu w głowie, ktory bez rozumnie przyszłą a płonną karmi się nadzieią. Zal się BOZE oczow, ktore na przednie a nie ostatnie oglądaią się kołka. Zal się BOZE rąk, ktore rzetelne upuściwszy Obrazy, cieniste chwytaią figury. Zal się BOZE serca, ktore od aktualnego (mowię BOGA) oderwawszy się kochania; leci skwapliwie, ale wątpliwie, y nieszczęśliwie na niepewne amory: bo na przyiaźń lub nienawiść, na życzliwość lub zdradę, na honor lub infamią, na akceptacyą lub pośmiewisko. Zal się BOZE nog, ktore statecznie ugruntowane będąc

w mecie ſzczęścia, biegą wzawody, dalſzey a omylney attentować fortuny. Iednoć to, iedno niepewney ſtatecznym wyglądać umyſłem fortuny, co y przed czaſem tryumfować: iedno to chełpliwie przed czaſem tryumfować, co y po czaſie nie potrzebnie żałować.

Iakby na pewne nadſtawia ſkronie wynioſły animuſz do Korony, a nie wie, że deſpotycznie nogami zgruchotana będźie. *Pedibus conculcabitur corona ſuperbiæ, (a)* prognoſtykuie Izaiaſz. Bieży wzawody zdradliwie pod Krakowem Leſzek, aby czymprędzey doścignął Majeſtatu, a nie uwaza, że wſztuki końmi rozſzarpany będźie. Rozumiało Ierozolimſkie Państwo, że na wieki trwać będźie, az nie poſtrzegło iak prędko w ocemgnieniu ſpadła z głowy Korona: *Cecidit Corona capitis noſtri (b)* Nadymał ſię wiktoryami Adonizebek, ſiedmdźieſiąt dwoch zawoiowawſzy Krolow, ręce im y nogi poucinawſzy, aż nieſzczęśliwy ſam na tę przyſzedł klęſkę. [c] *Quęmadmodum ego feci, ita reddidit mihi DEUS.* Iuż prawie na głowie w ſzalonym ſzczęsciu chodźił *Antyochus*, iuż mu zaden Monarcha nie Sfat, y ſam BOG nie Brat, aż przyſzło pobratemſtwo mieć z wołmi w ſtayni: *fenum ut bos comedes.*

Tak to świata nieſtateczność, y fortuny odmiana, że momentalnie wſzyſtkie miiaią ſię rzeczy: y honory, y bogactwa, y urody, y ſame życie, łakomemu y nigdy nienaſyconemu podlegaią czaſowi. Iedna tylko Mądrość ma dla ſiebie excepcyą y przywiley, że nieſzczęśliwym nie podlega kazuſom, nie podlega czaſowi, bo przed wieki była. *(d) Ab initio & ante ſæcula creata*, y końca mieć nie będźie, tak tamże oſobie głoſi. *Et in futurum ſæculum non deſinam*, nie boi ſię ſzturmow, y licznego naymocnieyſzego woyſka attaku: bo ieſt lepſza y mocnieyſza nad Zołnierſkie oręże, *(e) Melior eſt Sapientia, quam arma bellica.*

Nie darmo to animuie Prowerbialiſta Pańſki do mądrości, tylko iak ſam wyraża: *(f) Ut addatur gratia capiti tuo*, żeby mądrey głowie przydana była łaſka y ozdoba. Siedmdzieſiąt Tłumaczow czyta: *Ut addatur Corona gratiarum*, żeby przydana była Korona łaſk y dobrodźieyſtw, iakoby rzetelniey chciał wyrazić, że tylko mądra Głowa godna Korony.

Spraktykowało ſię w Metropolii Ruſkiey, w Stołecznym Mieście Lwowie: oto *Sedes Sapientiæ, (g)* Nayśw: MARYA Panna, Stolica Mądrości, według Litanii; Stolica Przedwieczney Mą-

drości,

(a) Cap: 28. (b) Thre: 5. (c) Jud: 1. (d) Eccl: 24. [e] Eccl: 9.
(f) Prov: 01. (g) Lit. Laur:

drości, według S. Damaſcena, Ktorey ani ſfery Niebieſkie, ani obſzerności morſkie, ani okrąg ziemſki obiąć nie może. [a] *Sedes Ejus, qui nullo loco capitur.* Z łaſki Stolicy Apoſtolſkiey BENEDYKTA XIV. ſzczęśliwie nam panuiącego odebrała *Coronam Gratiarum*; ktorą święta ręka włożyła na Głowę Iey, I. O. Imći X. Mikołaia z Wyżyc WYZYCKIEGO, Arcybiſkupa tuteyſzego, żarliwego y przykładnego Paſterza: mogę teraz śmiało mowić: *In perpetuum Coronata Triumphat*; wſzakże nie przed niewodem ryby łapam, ani przed wiktoryą tryumfuię, bo mowię po Akcie nie przed Aktem dźiſieyſzey Koronacyi.

Biorą mię iednak nieiakieś ſkrupuły, iż mi ſię nie raz przy Pańſkich ſtołach ſłyſzeć dało dyſkurſa; kto to wymyślił Koronacye? wſzak Nayśw: PANNĘ uznaiemy Krolową Nieba y Ziemi? wſzak ieſt Koronowana od TROYCY Przenayświętſzey w Niebie, piętnaſtego dnia po Wniebowźięciu, według rewelacyi Brygitty Swiętey? [b] Oprocz tego, BOG Wſzechmogący w Troycy S. Iedyny, przez ſwoię iſtotę, ieſt Koroną wſzyſtkich Swiętych? a dopieroż Nayśw: MARYI Panny, ktora Niebieſkie celuie Duchy, przechodźi Godnością, zaſługami y prerogatywami: Prawda to ieſt! ale niech mi ſię godźi odpowiedzieć. Czyliż Pan BOG nie byłby Bogiem, gdyby człowieka nie ſtworzył y całego świata? rozumiem że każdy powie po Katolicku, że tenże by był co y teraz, aniby go co ubyło, ani przybyło. Za coż Pan BOG ſtworzył człowieka? oto żeby mogł akcydentalną z niego mieć chwałę, żeby mu ſłużył, żeby go chwalił, żeby ſię Boſka powierzchownie pokazała mądrość, moc, y dobroć, w ſtworzeniu, iako piſze uczony Blozyuſz: [c] *Nulla tam exigua & tam vilis creatura eſt, in qua non reluceant hæc tria inviſibilia, Potentia, Sapientia & Bonitas.*

Tak też y Nayśw: MARYA Panna mogłaby bydź bez tey Koronacyi, ale dla większey czci, chwały, y honoru MARYI, święta w Rzymie naſtąpiła Fundacya, aby cudowne koronowane były Obrazy. A lubo to ta Koronacya ieſt doczeſna y akcydentalna na ziemi, iednakże ia założone tema teraźnieyſzey Koronacyi za nieśmiertelny Akt biorę. *In perpetuum Coronata triumphat*: y wywodźić ztąd będę: Że tryumf w Cudownym dźiś Ukoronowanym Obrazie, ztąd niesmiertelnym nazywać ſię powinien: że z Krzyżowey wyniknął ſztuki. Na Cześć MARYI niech to

będźie

(a) Orat: de dorm: Virg. (b) Feſtum Coronationis B. V. apud Moniales S. Brigit: celebratur 29. Auguſti. [c] Parad: animæ capt 26.

będźie, za benedykcyą Krzyża IEZUSOWEGO, y Paſterſkiego Herbownego Ośmoroga.

LUboć to ten dźień dźiſieyſzy nie ieſt S. Krzyża, tylko dźień Wizyty od Nayśw: MARYI Panny Elżbiety, y Solenney Iey w tym Cudownym Obrazie Koronacyi; przecięż nie bez racyi o Krzyzach mi mowić przyidźie: ma bowiem Krzyż z Koroną konnexyą, y Korona z Krzyżem ſympatyą. Nigdy nie przyidźie bez Krzyża Korona, a im z większym przyidźie krzyżem, tym grùntowniey na ſkroniach ſiedzi. Przypominam ſobie ſłowa Doktora Narodow. [a] *Nemo coronabitur, niſi qui legitime certaverit*, żaden koronowany bydź nie może, ieżeli kto krzyżowey nie zażyie ſztuki. Iak za barki trzeba ſię paſſować z krzyżem, kto chce doſtąpić korony; ieżeli doczeſney! to applikacyi trzeba, to fortuny, to zabiegow, to woiennych experymentow, to uſtawicznego myślenia, to trudow, to kłopotow, iak możecie uważać z niedawnych przykładow: ieżeli wieczney! to trzeba wiele ucierpieć, żyć trzeba podźciwie, umartwić wyuzdane paſſye, a to ieſt, to! krzyż ciężki y nieznośny cierpieć dla BOGA y Nieba. Dobrego ſerca Kawalerya dźieſięć Tyſięcy Męczennikow, nie doſtąpili wieczney korony, pòki ſię na krzyż na górze Ararad nie dali po przybiiać: ani Piotr S. ani Ięzrzey S. nie poszli do Nieba po koronę, pòki Chryſtuſowego nieſprobowali Krzyża. Wyſtawił Salomon ſobie lektykę: [b] *Ferculum ſibi fecit Rex Salomon*, Mowił by kto, że dla wygody iakiey uczynił Salomon, żeby ſię po burkach nie trząſł, albo żeby paradnych karoc, ſzorow, y koni nie ſzarzał, aż mi powieda S. German Patryarcha Konſtantynopolitańſki, że *Crux Regalis lectica Salomonis*. [c] Tron Salomona prezentował krzyż na wyrażenie, że Krolewſka powaga pochodźi z krzyża, y żaden Krol panować nie może bez krzyża.

W Oſobie OYCA Przedwiecznego opowiadał Prorok o Chryſtuſie. (d) *Dabo clavem Domus David, ſuper humerum ejus*. Nie wieleby czuł ciężaru od klucza Dawidowego, chociaż by był nie tylko Gabinetowy ale iak naywiękſzy, toby nie zaciężał na ramieniu; bardźiey by ſię lękać potrzeba ciężaru, ktory pod kluczem bywa, iako to ładowne ſzkatuły, trzoſy, ſrebra, kredenſe, ſerwiſy. Simon de Caſſia na ten text powiada. [e] *Clavis ſuper humerum, Crux eſt appoſita dorſo ejus*. Dawidow klucz, znaczył Krzyż na ramionach IEZUSOWYCH. Dawid był Krolem, miał ſwoie krzyże; Sukceſſor Zbawiciel z Pokolenia Dawida; na Tron y Kroleſtwo

[a] 2. ad Timoth: c: 2: (b) Cant: 3: [c] Orat: de ador: Cruc: (d) Iſai: 22 y. 22; (e) Libr: 14:

leſtwo wſtąpić nie mogł bez krzyża, iakoż to y ſamą pokazał rzeczą.

Wiemy to dobrze co S. Ianowi powiedźiano w Niebie, gdy CHRYSTUSA Pana nazwano [a] *Princeps Regum Terræ*, wiem y o tym, że na rekognicyą Naywyżſzey Zwierzchności Iego, dwudźieſtu czterech Koronatow rzucali pod nogi korony. [b] *Viginti quatuor Seniores, mittebánt coronas ſuas.* Wiemy co y S. Ian napiſał w Ewangelii: *Omnia dedit ei Pater in manus ſuas*, wſzyſtko dał w ręce Syna, iako y ſam wyznaie: [c] *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo & in terra.* Niebem władnie, Ziemią rządźi, iako Monarcha naturalny, będąc Synem Oyca Przedwiecznego, Zwycięzca całego świata; a przecie kiedy *Ioan: 6.* nakarmiwſzy piącią chlebami y dwiema Rybkami pięć tyſięcy ludzi na puſzczy, widząc to Rzeſza chciała go uczynić Krolem; pomiarkowawſzy to Pan IEZUS, zchronił ſię na Gòrę, żeby uniknął tego honoru: [d] *IESUS ergo cum cognoviſſet, quia venturi eſſent, ut facerent eum Regem, fugit in montem ipſe ſolus.* Opacznym zas ſpoſobem, kiedy Iudaſz przyſzedł do Ogroyca poymać, ſam zaſzedł drogę y pytał ſię: *quem quæritis?* Simon *de Caſſia* daie racyą. [e] *Ideo hic non fugit, quia præparabatur ad Crucem, è qua erat regnaturus, in deſertum ad Regnum quærebatur; ſed ſine cruce.* Iakoż to publikuie Kościoł, że nie inaczey krolować chciał Zbawiciel, tylko przez Krzyż. *Dicite in nationibus, quia Dominus regnavit*, dodaie S. Auguſtyn *a ligno.* Bo Krzyż ieſt to berło, ieſt tron, ieſt to korona. [f] *Crux Regni ſceptrum, diádema pulchritudinis, virga potentiæ.* A iako Zbawiciel nie pragnął korony, tylko z krzyzowey ſztuki, dla większey ſławy ſwoiey y honoru, tak y Nayś. MARYA Panna: wſzak to ieſt ten ſens S. Tomaſza *a Villa nova: In omnibus Mater nihil fuit, niſi Filii adumbrata Imago, & Filius Matris expreſſa figura.* Ieden Portret Matki z Synem, iedne wyobrażenie Syna z Matką; co Syn chciał to y Matka: czego Matka pragnęła, tego y Syn żądał; toć iednoſtaynym ſercem, iak Syn, tak Matka z krzyżowey ſztuki żądała Korony.

Wita Anioł Gabryel MARYĄ: [g] *Ave MARIA gratia plena*, zwiaſtuie Iey Syna: *Ecce concipies & paries Filium*, wzdrygnęła ſię na to Nayś. MARYA Panna, y wſzyſtka w alteracyach y zamyſłach zoſtała: *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco?* ſtwierdza Ią Niebieſki Ablegat: *Spiritus Sanctus ſuperveniet in Te, & virtus Altiſſimi obumbrabit Tibi.* Uſłyſzawſzy to Nayś. MARYA

[a] Apoc: 1. [b] Ioan: 3. (c) Matt: 28. (d) Ioan: 18. (e) Lib: 6. c. 29.
(f) Andr: Cret: Orat: in Exal: S. Cruc. (g) Luc: 1.

Panna chętnie na wszystko zezwala: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Oto ia służebnica Pańska &c: S. Ambroży na te słowa: *Ecce Ancilla &c.* wpada w podziwienie: *Ancillam se dicit, quæ Mater Domini eligitur?* iako bydź może? służebnicą się czyni, ktora Matką Boską od samego iest deklarowana BOGA, ogłoszona od Anioła. Wielki to Akt pokory, będąc w tak wielkim honorze, tak się uniżać: w tak wielkich doskonałościach, tak się nikczemną czynić. S. Grzegorz powiada: [a] *MARIAM post CHRISTUM transcendere omnes creaturas, dignitate suæ Electionis.* N. MARYA Panna po CHRYSTUSIE, wszystkie naydoskonalsze stworzenia przewyższyła Godnością swoiey Elekcyi na Macierzyństwo. Więcey wyraża toż samo Cyprian S. [b] *Lego & intelligo, quod MARIA sit mundus intelligibilis, & admirandus; cujus terra, soliditas est humilitatis, cujus mare, latitudo charitatis, cujus cælum, altitudo contemplationis, cujus sol, splendor intelligentiæ, cujus luna, decor munditiæ, cujus sydera, cæterarum virtutum ornamenta pulcherrima.* Kiedy czytam, to rozumiem, że MARYA iest Swiat rozumny y przedźiwny, ktorey ziemia, iest głęboka pokora, ktorey morze, iest obszerność miłości; ktorey Niebo, iest wysokość bogomyślności, ktorey słońce, iest iasność rozumu, ktorey miesiąc, iest ozdoba czystości, ktorey gwiazdy, wszelkich cnot apparencye naypięknieysze. Przy tak tedy wielkiey głębokości, przy tak wielkiey szerokości, przy tak wielkiey wysokości, przy tak wielkiey iasności, przy tak wielkiey czystości, przy tak wielkiey ozdobności, całego świata przechodzące terminy, przechodzące Niebieskie sfery, przechodzące Niebieskich Planet splendory: iednak nie wyznaie się bydź MARYA, tylko służebnicą. *Ecce Ancilla Domini &c.* Nie bez sekretu y taiemnicy to było, iako sama wyznała przed S. Brygittą Nayś: MARYA Panna [c] *Scias dilectissima Filia, quod cùm Gabriel hæc mihi annunciaret, concipies & paries Altissimi Filium; ego expansis in crucem manibus, dixi: Ecce Ancilla &c.* Wiedz o tym naymilsza Corko, że kiedy mi Gabryel te słowa zwiastował: poczniesz y porodzisz Syna Naywyższego BOGA, ia na krzyz rozciągnąwszy ręce rzekłam: oto ia Służebnica &c. Lubo mię potkał honor, żem Matką została Krola Krolow, lubom została całego świata Koronatką, niechciałam przyiąć bez krzyżowey sztuki: y potym nie zezwoliła, pokim na Krzyż rąk nierozciągnęła. Pilniey y głębiey trutynuiąc ia te słowa, uważam, że to była figura dźisieyszego Koronacyi Aktu; niech każdy bierze na uwagę te słowa wymowione od

(a) In Libr: Reg: cap. 12. (b) Apud Robert: (c) Lib: 9. Revel.

ne od Nayś MARYI Panny *Ecce Ancilla &c.* oto tylko ośm słow wymowiła: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Coż to proszę znaczy, ieżeli nie Herbownego Osmoroga I. O, tuteyszego Arcy-Pasterza. W Osmorogu ośm krzyżow, co słowo, to krzyż. [a] *Verbum autem Crucis*, według S. Pawła. Iak by to N. MARYA Panna Cudowna w tym Obrazie, zdawna obrała była dla nieśmiertelnego tu na ziemi tryumfu, za naywiększą maxymę, aby od Herbownych ośmiu Krzyżow I.O.Imći X. Arcybiskupa koronowana była.

Między inszemi ozdobami Arki Pańskiey, kazał BOG Wszechmogący, aby w niey było ośm tablic. [b] *Et erunt simul tabellæ octo.* Co by to za racya była tablic do Arki, wcale niewiem; wiem że tam nie było rachunkow, żeby na tablicy rachować kreski, wiem że tam dzieci nie było, aby się uczyli czytać, albo pisać A. B. C. &c. wiem że tam nie było bez pamiętnego, aby Przykazania Boskie przepisował, ktore świeżo na kamiennych były podane tablicach, y w Arce Pańskiey lokowane. Tłumacze Pisma Bożego, osobliwie S. Piotr Damian, [c] rozumie przez tablice krzyże. Ośm tablic dla ozdoby Arki Mistyczney Nayśw: MARYI Panny, ośm Krzyżow Herbownego Osmorogu rozumiane być należą: wszak MARYA *Arca DEI* [d] według S. Bernarda. *Arca fœderis*, [e] według S. Laurentego Iustyniana, y Litanii Loretańskiey. *Arca Testamenti novi*, [f] według S. Ildefonsa. *Arca Sacra & animata DEI viventis*, [g] według S. Iana Damascena. *Arca pietatis & gratiæ*, [h] według Bonawentury S. Toć inszego niepotrzebowała Koronatora nad Osmoroga. *Erunt simul Tabulæ octo.* Iako na iednym drzewie ośm tablic, wyraźnie to było w Arce Pańskiey dla większego applauzu y ozdoby: tak y do Koronacyi Mistyczney Arki N. MARYI Panny, Cudowney w tuteyszym Obrazie, inszego nie potrzeba było Pasterza, tylko żeby w iednym Herbie ośm piastował Krzyżow; a to wszystko dla nieśmiertelnego y wiekuistego tryumfu, wynikaiącego z krzyżowey sztuki. Konkluduie B. Iwo Karnoteński. [i] *Octava in scripturis pro æternitate ponitur*, osma liczba wieczność znaczy, a kiedy wieczność, toć nieśmiertelność Koronacyi prezentuie Osmorog. Tryumfowała niegdyś w szczęściu swoim Ester, że Aswerus Krol położył na głowie iey Koronę. [k] *Posuit Rex diadema in Capite ejus.*

Miała

[a] 1. Cor: c. 1. [b] Exod: 26. c. 36. [c] In Invent: S. Cruc. [d] Tom. 2. Serm: 52. [e] De Casto Connub: lib: 9. [f] Serm: 1. de Assump: [g] Serm: 2. de Nativ: [h] In Hym: Virg: [i] Serm: in Circum: Dni. [k] Ester 2.

Miała ſobie czego winſzować, że wielki Pan, Monarcha od Indyi aż do Æthyopii, Regnant nad ſto dwudźieſtu ſiedm Prowincyami, z Imienia *Princeps Caput*,, y Xiąże y Głowa; jednakże ſkończyło ſię to wſzyſtko: bo lubo Pan, ale Poganin, nie czynił z dobrego uczynku, tylko z próżney chwały. [a] *Ut oſtenderet divitias gloriæ ſuæ, ac magnitudinem, atq; jactantiam potentiæ ſuæ.* I.O. Imć X. Arcy-Paſterz y Głowa Metropolii Ruſkiey, nieśmiertelne uczynił dźieło, kładąc na ſkronie Krolowey Nieba y Ziemie Koronę: a ta Akcya nie zpróżney chwały okazyą, ale wiekuiſtey dla niego zaſługi, a nieśmiertelnego dla MARYI tryumfu.

Kiedy ziadliwe Zydoſtwo na ſromotnym Zbawiciela zawieſiło Krzyżu, powiada Ian S. że Nayśw: MARYA Panna ſtała przy Krzyzu [b] *Stabat juxta Crucem IESU, MATER Ejus.* Co rozumiecie Państwo moie, iaka tam była w MARYI alteracya? patrzyć na Syna Iedynaka ktorego porodźiła? patrzyć na Oyca ſwego, ktory Ią ſtworzył? patrzyć na Oblubieńca ſwego, ktory był *Specioſus forma præ filiis hominum?* a MARYA przy tak wielkich alteracyach, nie wzruſzoną przy Krzyżu ſtała, *ſtabat juxta Crucem &c.* Miarkuycie Matki, że znoſić nie możecie na ſercu żalu, kiedy wam ſyn kochany umiera, patrzyć na to niechcecie, a MARYA ſtała y patrzała, *ſtabat juxta Crucem &c.* Miarkuycie żony, kiedy wam mąż umiera, płaczecie, ſzlochacie, włoſy na głowie rwiecie, a MARYA iak wryta ſtała: *Stabat juxta Crucem &c.* Miarkuycie Damy, niech wam inamorowany umiera konkurrent, mdłości was napadaią, y dla ſerdecznych amorow, ſerdeczną niedotrzyźwią ſię was wodką; tu pod iednym Aktem *Amiſſus Sponſus, Parens & Filius,* [c] poſtradała MARYA Oyca, Syna, y Oblubieńca, a przecię iak przykuta przy Krzyżu ſtała: *Stabat juxta Crucem.* Tak ſobie imaginuiemy, że kiedy ſię w czym kochamy, a ulubione niknie nam, y ginie z oczu obiektum; wiele w nas będźie ieden po drugim naſtępuiących kolorow: to ſiny, to blady, to czarny &c. Rozumieymyż y o MARYI, że ile ſłow przeciwnych ſłyſzała, tyle punktur odbierała, ile boleści, tyle łzow z Nayświętſzych wypływało oczow, ile affrontow odbierał kochany IEZUS, tyle prezentowała Nayśw: MARYA Panna na cudowney ſwoiey twarzy kolorow, a przecie Nayś: MARYA Panna nieodſtąpiła krzyża. *Stabat juxta Crucem &c.* Ach! iak tam nie miło było ſłuchać bluźnierſtwa, urągania, naśmiewiſka, a y to

nie od-

[a] Eſter 1. [b] Joan. 19. [c] Eccleſia.

nie odstraszyło MARYI od Krzyża. *Stabat juxta Crucem &c.* Na ostatku patrząc na okrucieństwo, y niewypowiedźianą zemstę, ze y po śmierci Bok Nayświętszy włocznią przebito, a y to nie odpędźiło MARYI. *Stabat juxta Crucem.*

Swięty Bonawentura bogomyślnym na tak heroiczny zapatrzywszy się Akt okiem, mowi do MARYI: *O! Domina mea ubi stas? numquid juxta crucem? imo in Cruce cum Filio tuo stas, ibi enim crucifixa es secum:* O Pani moia gdźie stoisz? czyliż pod krzyżem? y owszem na krzyżu stoisz, wspòł będąc z Synem ukrzyżowana: z tą tylko iedyną dystynkcyą, co Syn ponosił na Ciele, Tyś to cierpiała na sercu, wszystkie boleści IEZUSOWE na ciele wyryte były, u MARYI na Sercu; pocił się Syn w Ogroycu krwawym potem; na MARYĄ zimne biły a prawie smiertelne poty: biczowali IEZUSA u pręgierza, MARYA każdą chłostę na Sercu czuła: Koronowali cierniem IEZUSA, MARYA głowy nie czuła od bolu. Dźwigał Krzyż na Ramionach IEZUS, MARYA dźwigała go na Sercu; Krzyzowany był IEZUS, MARYA sercem przybita była do Krzyża, przebito włocznią Bok IEZUSOWI, MARYI serce miecz boleści przeniknął. Mowi o sobie Paweł S. [a] *CHRISTO confixus sum cruci:* wszak Paweł Swięty nie był przy Męce Iezusowey, nie widźiał Krzyża, a przecie śmie mowić, y z tym się chlubić: *CHRISTO confixus sum cruci.* Nie insza racya: tylko ze Paweł S. mowił przez bogomyślność Męki y Krzyża Iezusowego; tak się z tym szczyci w tychże Listach: *Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini IESU Christi, ego enim stigmata Domini mei porto.* Słusznieyszym tytułem może mowić MARYA: *Christo confixa sum cruci,* patrząc na to swoiemi oczyma, y co Syn cierpiał na Ciele, to MARYA na sercu; a to wszystko czyniła dla większego swego honoru, y dla większey Korony, bo S. Chryzostom mowi: [b] *Ipsa crux, Regni videtur symbolum esse,* Krzyz wyraża Krolewską godność y honor.

Anielski Doktor y z nim wszystkie Akademie uczą, że SS. Pańscy widzą wszystko w Istocie Boskiey co do nich należy; y tak, im więcey należy do ktorego Swiętego, tym więcey widźi w Panu BOGU: naprzykład S. Iacek iest Patron Korony Polskiey y W.X.Lit: widźi co się dźieie albo ma dźiać w Polszcze, iest Fundator Prowincyi Polskiey, Czeskiey, Ruskiey, Litewskiey, Saskiey, wie co się dźieie w tych Prowincyach. Ociec S. Dominik, iest Fundatorem Dominikańskiego Zakonu, po całym rozkrzewionego świecie,

[a] 2. ad Galat: (b) apud Novarin; in Luc. c. 23. n. 780.

wie co się dzieie w całym Dominikańskim Zakonie, a to dla tego BOG im obiawia, żeby iako są Patronowie y Fundatorowie, wiedzieli o co maią prosić Pana BOGA, za swoiemi Klientami y Synami. Nayśw: MARYA Panna iako między Swiętemi naywyższa, między pierwszemi Patronami naypierwsza, iako Pani, Krolowa y Opiekunka całego świata, zaraz po Wniebowźięciu swoim widziała interessa w istocie Boskiey całego świata, osobliwie swoich Klientow; ktorzy honoru Iey, byli zarliwemi Promotorami, Kościołow Iey, szczodrobliwemi Fundatorami, Sławy Iey, mężnemi obrońcami. Partykularnie obaczywszy w Istocie Boskiey Herbownych PILAWITOW przychylność y nabożeństwo ku swemu honorowi, stanęła przy ich pułtroynym Krzyżu: *Stabat juxta Crucem.* Iak raz stanęła, tak zawsze stała, *Stabat.* Stawała przy waszych Krzyżach herbowni Pilawitowie, kiedy buławy w ręku waszych Bissurmańskie attakowały Potencye, *Stabat juxta Crucem.* Stawała przy waszych Krzyżach, *stabat juxta Crucem*, kiedy pułnocnym y gwałtownym stronom, znaczne z gubą ich sławy, y fortuny, dawaliście odpory. Stawała przy waszych Krzyżach, *stabat juxta Crucem*, kiedyście Krzyżackie uskromili y pokonali impety. *Stabat.* Stawała przy waszych Krzyżach, *Stabat juxta Crucem*, kiedyście Tatarską znieśli rebellią. Stała przy waszych Krzyżach *stabat juxta Crucem*, kiedyście Kozacką w mogiłach, swoim męstwem pogrzebli swawolą. Stała przy waszych krzyżach, kiedyście swoią odwagą Ordy y Kałmukow poskromili morderstwa y zdzierstwa. Stała przy waszych krzyżach, *stabat juxta Crucem*, kiedyście iako prawdziwi Oyczyzny Synowie, całość iey, y dobra pospolitego z ażardem zycia y fortuny, utrzymywali. Niewspominaiąc Antenatow; ieszcze w świeżey żyie pamięci I. O. ś.p. Iozef na złotym Potoku POTOCKI, Kasztelan Krakowski, Hetman Wielki Koronny &c. ktory męstwem, zdrowiem, y fortuną, ratował Oyczyznę, a zawsze z każdey klęski wyszedł; z każdego nieszczęścia tryumfował: bo przy iego krzyżach stała MARYA, *Stabat juxta Crucem.* Y nie bez racyi stała przy iego Krzyżu, *stabat juxta Crucem*, widziała bowiem że iey doczesnego a nieśmiertelnego przyczyni tryumfu. Iuż to trzecia w Polszcze naszey w Cudownych Obrazach MARYI, szczodrych rąk Prześwietnego Domu POTOCKICH Koronacya. Sokalska w Roku 1724. dnia 7. Września, sumptem I. Wielmoznego Michała Potockiego, Wo-

iewo-

iewody Wołyńskiego &c. przez tegoż samego w Łucku 1749. dnia wzwyż wyrażonego. Trzecia tu teraz w Stołecznym Mieście Lwowie, przez promocyą y expens I. O. ś. p. IOZEFA Potockiego, Kasztelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego: ktorego ta zawsze myśl była, honor Boski promowować, y N. MARYĘ Pannę Cudowną w tuteyszym Obrazie koronować. Koronował za zycia swego Oyczyznę godnością lat swoich, według Prowerbialisty; [a]*Corona diadematis senectus*; koronował y zasługami, y tąż samą godnością N. MARYĄ Pannę, aby przez własną dobrych uczynkow applikacyą mogł MARYI przy tym Akcie z Herbowney swoiey krzyżowey sztuki, nieśmiertelny uczynić tryumf. Y lubo przez nieszczęśliwe łakomey y nienasyconey śmierci fata, sam się nie stał uczęstnikiem swoiego pragnienia, iednakże iak by żył, bo *vivit post funera virtus*: żyie w nayukochańszym Synu swoim Iaśnie Wielmożnym STANISŁAWIE POTOCKIM Woiewodzie Kiiowskim, ktory iest we wszystkim *expressa Patris Imago*.

Ierozolimski Kaznodzieia o Ezechiaszu pisze, że to czynił, co się Panu BOGU podobało, y mocno szedł drogą Dawida Oyca swoiego. [b] *Fecit Ezechias quod placuit DEO, & fortiter ivit in via Davidis Patris sui.* Dawid tłumaczy się na Łacińskie *Dilectus*, to iest ukochany, ulubiony; Ezechias *fortitudo Domini*, moc Pańska, albo raczey Boska: powiadaią dawno, że *non procul a proprio stipite poma cadunt*, iaki Ociec, taki y Syn, a tu Dawid miły, przyiemny, ukochany, ulubiony, a Syn mocny, a ieszcze mocny, y Pańsko y po Pańsku: *fortitudo Domini*. Trutynuiąc Historyą Pisma S. aż y Dawid chociaż maleńki, przecięż z niego mocarz y bohatyr wielki, iak sam wyznaie przed Saulem: *Vencbat Leo & Ursus, & tollebat arietem de medio gregis, & persequebar eos, & percutiebam, eruebamq; de ore eorum.* Y lwy rozdzierał, y niedzwiedźie łamał, niewinne swoiey trzody owieczki, spaszczy ich wydzieraiąc,

Coż za dziw, że przy tak wielkich siłach ukochany Dawid. *Dawid dilectus*, zrodził mężnego y mocnego Syna, *Ezechias fortitudo Domini*. Weryfikuie się to na Oycu twoim, y Tobie Iaśnie Wielmożny Woiewodo Kiiowski, miałeś Oyca drugiego Dawida, dość przeciw postronnym a nieprzyiaznym Lwom y Niedźwiedziom mocnego, a od BOGA y wszystkich ludźi ulubionego: [c] *Dilectus DEO & hominibus, cujus memoria in benedictione est, similem illum fecit*

(a) Prov: 16. (b) Ezech: 48. (c) Eccl: 45.

cit in gloria Sanctorum. Był ukochany od BOGA iak Dawid, bo iego szedł drogą w Przykazaniach Boskich. [a] *Viam mandatorum tuorum cucurri.* Był do serca Maiestatom, ktorych utrzymywał powagę, był ulubiony od Senatorow, bo iak *Oraculum* go słuchali, y co powiedział, iuż nikt nie kontradykował· iak niegdyś mowiącemu czynili honor Iobowi. *Principes cessabant loqui, & digitum ponebant ori suo.* Był przyiemny Stanowi Rycerskiemu, bo go nie tylko za Hetmana y Wodza, ale y za Oyca mieli. Był miły Oyczyźnie, bo był *Pater amans, & defensor strenuus Patriæ.* Iego miłość Oyczyzny obroną y fortecą była od przeciwnych inkursyi. Był akceptowany u Duchowieństwa, bo był Fundator Kollegiat, Kosciołow, Klasztorow, y wielki dla nich Iałmużnik, osobliwie dla Dominikanow. Był do tego mocny y mężny, bo go apprehendowały Lwy Szwedzkie, lękały się postronne Niedźwiedźie, obawiaiąc się żeby z gardła nie wydarł porwanych Iassyrow, y w sztuki samych nie porozrywał. Ciebie widzę I. W. Woiewodo Kiiowski, ktory y kroku Oyca swego nie uchybiasz toru, tąż drogą Oyca swego idziesz. *Fecit Ezechias &c.* nie tylko cnotami y męstwem naśladuiesz Oyca, ale y honorami; był Ociec Senatorem, przez długi czas Woiewodą Kiiowskim, też same po nim wziąłeś Krzesło· Był *Dominus Exercituum*, Wodz y Hetman W. Koronny, wyprorokuie y tobie I.W. Panie, *Izaiasz*: [b] *Erit Dominus Exercituum Corona gloriæ*, będziesz Hetmanem woyska Polskiego, y Koroną chwały Domu Potockich, tryumfem nieśmiertelnym Nayśw: MARYI Panny, w tym Cudownym Obrazie, że Oyca twoiego intencye do skutku przyprowadziłeś. Był Kasztelanem Krakowskim, Prymasem Senatorow Kollegium Swieckiego, czeka to y ciebie I.W.Panie przy assystencyi MARYI, *Stabat juxta crucem;* ktora cię promowować będzie do naywyższych honorow.

Mowi ukoronowany Prorok: [c] *In umbra alarum tuarum sperabo.* W cieniu skrzydeł twoich będę miał nadzieię. W inszym zaś mieyscu: [d] *sub pennis ejus sperabis*, pod piorami iego będziesz miał nadzieię. Niewiem czyli to iedno iest skrzydło y pioro, a iednakowa nadzieia iak w skrzydłach tak w piorach. *In umbra alarum tuarum sperabo, sub pennis ejus sperabis.* Na pierwszy text Glossa mowi: [e] *sub umbra alarum tuarum sperabo, ideſt in protectione Crucis*: w cieniu skrzydeł twoich będę miał nadzieię, to iest w protekcyi Krzyża. Wszak skrzydła każdego lecącego ptaka, krzyżową reprezentuią sztukę. Na drugi text S. Bonawentura mowi:

(a) Psal: 118. (b) Cap. 28. [c] Psalt 56. (d) Psal, 90. (e) Apud Spanner Thom: 3. L.C. Tit 43, § 1. fol. 412.

mowi: [a] *Amor Divinus verè penna eſt.* Miłość Boſka, ieſt to prawdźiwe pioro: tych ſobie pior zyczył tenże Prorok. *Quis mihi dabit pennas ſicut columbæ, volabo & requieſcam,* kto mi da ſkrzydeł iako gołębicy, polecę y ſpoczywać będę, polecę ſzybko do moiego BOGA, polecę do moiego kochania, w nim ſię zanurzę, w nim ſię zatopię, y tak ſpoczywać będę, nie myśląc o światowych intereſſach, o bogactwach, o honorach, o przemiiaiących rzeczach: y tak widzę iedno to w Piśmie Bożym, co ſkrzydło to y pioro: ſkrzydło Krzyż, pioro miłość, na Krzyżu miłość Iſtotna Zbawiciel IEZUS, okup świata tego odprawił, ba rzetelniey rzecz ieſzcze obiaśniam; wſzak tropologicznie mowiąc, często bierzemy w naſzych politycznych dyſkurſach, część rzeczy za rzecz całą; naprzykład: niech ſługa wierny y ſprawny Panu, umrze, to powiada iak by prawą rękę ſtracił, chociaż całego poſtradał człowieka, tak w pobieńſtwie mowi y Dawid. *In umbra alarum tuarum &c. ſub pennis ejus &c* tylo ważąc piora co y ſkrzydła; toć ſię może gloſſować: *In umbra alarum, ſub pennis, ideſt in protectione Crucis.* Ieżeli zaś może co lepiey krzyżową reprezentować figurę, iak twoie Herbowne Piora I.O. Ludowiko z Mniſzchow Potocka, Kaſztelanowa Krakowſka, Hetmanowa Wielka Koronna &c: a ieſzcze prawdźiwego Prześwietnego Domu POTOCKICH Pilawę. Znać to, że iako iedność była nierozłączona w ſercach, tak y kombinacya w Herbach. Każdy niech uważa, co ia powiem. Wſzak w Herbownym Pilawie ſiedm ieſt końcow, ieden na górze, trzy po iedney ſtronie, dwa po drugiey, na dole ieden, rozłączyć Herbowne Prześwietnego Domu MNISZCHOW Piora, na formę Herbownego Pilawy, aż żadnego z nich nie zoſtanie, y będźie ieden z Kończyca Pilawa. Rozbierzmy Pilawę, aż z ſiedmiu końcow Pilawy, ſiedmiopiorny będźie Kończyc: toć iuż kiedy niby iednakowe Krzyże, to y ſenſa Pſalmiſty ſłuſznie przytoczyć mogę. *In umbra alarum tuarum &c. ſub pennis ejus &c, ideſt in protectione Crucis.* Niby to ſama mowi tu w tym Cudownym Obrazie ukoronowana MARYA, w cieniu Skrzydeł waſzych, Piór waſzych, to ieſt Krzyżow waſzych; odbieram nieśmiertelny tryumf, przy dźiſieyſzey Koronacyi.

Mam ci czego powinſzować Stołeczna Ruſkiego Kraiu Metropolio, Miaſto Lwowie, żeś ſię takiego doczekało tryumfu. Tryumfuie Rzym, że ieſt Miaſto Koronacyi Namieſtnikow CHRYSTUSOWYCH; tryumfuie Auſtryacki Frankfort, że ieſt Miaſto koronacyi Ceſarzow; tryumfuie Krakow, że ieſt Miaſto koronacyi

[a] Serm: de S. Simon: & Juda:

Krolow Polskich; naywiększy twoy tryumf, żeś zostało Miastem koronacyi MARYI: Namienia Swięty Paweł [a] coś o Mieście Hierapolis nazwanym, ktore się po Łacinie tłomaczy: *Civitas Sancta.* Swiętszego Miasta iuż nie znaydźie nad ciebie, gdźie Nayś: MARYA Panna z Nayśw: swoim SYNEM ukoronowana została. Nie byłoś tak uszczęśliwione przez tyle czasów, iak dnia dźisieyszego przy tym Akcie, a odtąd na zawsze. Pierwszy raz byłoś uszczęśliwione y uprzywileiowane od Leona Xiążęcia Ruskiego, Fundatora twego, ktory nadawszy ci Lwa za Herb, Krolewską ozdobił koroną. Drugi zaś od Syxtusa Papieża V. w Roku 1586. dnia 15. Września, ktory widząc przychylność Miasta tego ku Swiętey Stolicy Apostolskiey, a pryncypalnie ku Nabożeństwu y Honorowi Nayś: MARYI Panny, że y sam Lwem się pieczętował; dla ozdoby twoiego Lwa, przydał trzy Góry, aby piastował w swey łapie; y gwiazdę, aby mu przyświecała: a to za promocyą Nayprzewielebnieyszego na ten czas Iana Dymitra Arcy-Biskupa Lwowskiego. Słowa w Bulli przedłużoney, nie można wymowić w Kazaniu, to tylko powiadam, że coś Prorockim wyraził duchem Syxtus, rozumieiąc przez Lwa CHRYSTUSA Pana, przez Gwiazdę Nayśw: MARYĄ Pannę. *Quid aliud per Leonem intelligi potest? nisi CHRISTUS, juxta illud Apoc: 5. Vicit Leo de Tribu Iuda: quid per Monticulos? nisi Ecclesia Catholica super ædificata supra firmam Petram, in confessione Sanctissimæ TRINITATIS; quid deniq; per Stellam designatur, nisi Beatissima Virgo MARIA?* te tylko słowa wyrazam, z resztą ciekawego słuchacza odsyłam do Breve Syxtusa V. Otoż się teraz z prawdźiło przy koronacyi IEZUSA y MARYI, co przed tym od Namiestnika Chrystusowego opowiedźiano było; IEZUS Lew zwyciężaiący, MARYA Gwiazdą generalnie od wszystkich Doktorow nominowana: czegoż się lękać będźiesz? ten Lew niezwyciężony CHRYSTUS, przed ktorym ziemia y piekło, y same drzą Niebiosa, *Leo rugiet quis non pavebit?* odstraszy wszelkie przeciwności: ta Gwiazda MARYA od chmur przeciwnych, nie zasępiona, ani zakryta, *Stella semper rutilans, semper clara,* (b) zaprowadźi cię przez burzliwe tego świata morze do portu szczęśliwości. Nie bòy się teraz przeciwnych fatow, masz Lwa niezwyciężonego IEZUSA, masz Fortecę MARYĄ, wolne będźiesz od wszystkich nieprzyiacielskich attakow. Drżał wasz Lew przedtym, przed nieprzyiacielskiemi Turkow, Moskalow, Tatarow, Kałmukow, Ordy, Kozakow na-

tar-

(a) ad Colos: 4. (b) S. Bernardus in prosa.

tarczywościami; y niedźiw: bo na ſamym celu zoſtaie to Miaſto, tym nieprzyiaznym Sąmſiadom. Y lubo wielkie zaſługami y prerogatywami Waſze ſą Gòry, małe iednak do zaſłonienia y obrony były, ale teraz *(a) Mons montium exuperans omnem montem*, według S. Damyana, N. MARYA nieda przyſtępu nieprzyiacielowi, iedna ta Gòra, ſtanie za tyſiąc niedobytych Fortec.

Mam y tobie czego powinſzować *Floridiſſima Sancti Hyacinthi Provincia Ruſſiæ*, że iuż powtornie w ſwoiey Prowincyi koronuieſz MATKĘ Boſką: a w ſzczegulności Tobie *Mater Monachorum in Oriente & Septemtrione* [*b*] Głowo! owſzem Korono całey Prowincyi Ruſkiey, *antiquitate*, bo ieſzcze przed Rokiem 1230. założony, *Excellentia*, bo w tylu zacnych Synach na ozdobę całego Zakonu obfituiący, *præſtãtiſſimè*; *Seminariũ Doctoru*, y Prowincyałow tuteyſzy Konwencie Generalny Lwowſki Bożego CIAŁA znak to wielki, twoiey, honoru Matki Boſkiey, żarliwości, znak wielki nabożeńſtwa, znak uſilny promocyi: ale też znak wſzelkiey twoiey zaſługi y od MARYI wdźięczności ieſt, y będźie. Dotrzyma Ci ſłowa, ktore z tego Cudownego deklarowała Obrazu; kiedy według zwyczaiu naſzego, po ſkończoney Iutrzni idąc przed Obraz ten Nayś: MARYI Panny, mowił Przełożony: *Nos cum prole pia, benedicat Virgo MARIA*, niech nas z Synem ſwoim błogoſławi Panna MARYA; głos był ſłyſzany z tego Cudownego Obrazu: *Benedicam & intercedam*, pobłogoſławię y przyczyniać ſię będę. Wie to świat cały, że to Matka całego świata uniwerſalna, a partykularnie Dominikańſka, wymowic niepodobna wiekami, co za łaſk doznawał y doznawa naſz Zakon: toć kiedy pobłogoſławi waſzey Prowincyi, pobłogoſławi Całemu Zakonowi, przyczyni ſię za Dominikanami Ruſkiey Prowincyi, przyczyni ſię za wſzyſtkiemi Dominikanami. Teraz tylko proſić nam Iey potrzeba, niech pobłogoſławi y przyczyni ſię za Koroną Polſką, niech pobłogoſławi y przyczyni ſię za Koronatorem, niech pobłogoſławi y przyczyni ſię za Fundatorami tey Koronacyi, niech pobłogoſławi y przyczyni ſię za wſzyſtkich przytomnych temu Aktowi. Doznało wielu od MARYI w tym tu Cudownym Obrazie błogoſławieńſtwa y przyczyny, naprzod tuteyſzy Klaſztor, że pod czas wielkich w Mieście pożarow, wolnym od nich zoſtał. Doznało dźiecie uduſzone od mamki, ktore ofiarowane do tego Obrazu, pod czas Elewacyi Przenayświętſzey HOSTYI, ożyło. Doznał śmiertelnie raniony Zołnierz, odſtąpiony od Medykow y Cyrulikow, przynieſiony przed ten Cudowny Obraz,

(*a*) Orat: 1. de Nativit: B.M.V. (*b*) Okolſki in Flor: Ruſſ:

kiedy zdrow poszedł do domu. Doznał Wielebny Xiądz Symforyan Przeor Iezupolski, Zakonu naszego, ktory od czarta z fabryki ztrącony, iuż od Braci opłakany, ofiarowany do tego Obrazu, zdrow y żyw powstał. Doznał Kasper Włoch nabożny do Nayś: MARYI Panny w tym Cudownym Obrazie, ktory powracaiąc do swoiey Oyczyzny, na morzu w ostatniey będąc zgubie, uczyniwszy votum wizytować ten Obraz, z dwomaset ludźmi wolnym został od śmierci. Teyże samey łaski doznał Wiktorzyn z Buska Prowincyał Ruski, na morzu powracaiąc z Kapituły Generalney w Roku 1608. Doznał Iakub Potocki Starosta Białokamieński, w Zamku Cieszobiskim, a teraz Iezupolskim, oblężony, gdy iego sługa przewiskiem Laskowski, zapaliwszy trafunkiem proch, Zamek zapalił, Pana na powietrze wyniosł; przecie za Protekcyą tuteyszey Matki Nayświętszey, bez szwanku: a do tego y nieprzyiacielskiey uszedł ręki, y do pierwszego był przywrocony zdrowia. O! MATKO Tryumfuiąca w Niebie, tryumfuiąca na ziemi, weś że y nas w swoię Protekcyą, abyśmy nad wszystkiemi nieszczęśliwościami, złemi przypadkami, tu tryumfowali na ziemi, a w Niebie Twoie bez końca wyśpiewywali Tryumfy. AMEN.

KORONA SPRAWIEDLIWOSCI

Swiętym Obrazom Prawdźiwemi Cudami wſławionym, Przy Koronacyi Obrazu Nayświętſſey MARYI Panny, w Kościele Lwowſkim WW. OO. Sacri Ordinis Prædicatorum, *Dominikanow.*

PRZYZNANA.

KAZANIEM

Na Tenże Feſt pod czas Oktawy Dnia drugiego pod czas Summy mianym Przez Imci X. Franciſzka Kożlewſkiego S. Teologij Jubilata, Ex-Prowincyała Prowincyi Ruſkicy, Protunc Kuſtoſza y Gwardyana Konwentu Lubelſkiego Zakonu S. O. Franciſzka WW. OO. Bernardynow: a ſzczegulniey Obrazowi N. M. P. w Bazylice Lwowſkiey pomienionych WW. OO. Dominikanow z Sprawiedliwosci Oddana. R. P. 1751. Dnia 3. Lipca.

Thema: Exurgens MARIA abiit in montana cum feſtinatione. Lucæ 1. Powſtawſzy MARYA poſzła w gorne kraie z ſkwapliwością

Veni de Libano ſponſa mea veni, veni de cubilibus Leonum, de montibus pardorum, Coronaberis. Cantic: 4. Podź z Libanu &c.

MAtko BOGA moiego MARYA! wiem żeś iuż po tyle podiętych fatygach w Iudzkiey źiemi, w Paleſtynſkich gorach y dolinach, z źiemie do Nieba (w Roku P. według Baroniuſza 48. a wieku Zycia Twego według S. Bonawr Doktora moiego w Roku 72.) prawdźiwie w naygornieyſze poſzłaś krainy: *Exurgens abiiſti in montana.* A poſzłaś tam z taką ſkwapliwością, z iaką żaden Człowiek Swięty niepoſpieſzył ſię; bo niepowſzechną dla nas śmierci nawałnością ale naymocnieyſzą miłości ku BOGU y Synowi

Twemu forſſą zaſypiaiąc, *fortiori ut mors dilectione* z duſzą y z Ciałem wźięta ieſteś do Empireyſkiego Tronu: y tam iuż Koronę nieoſzacowaną położył na Głowie Syn Twoy a Pan naſz IEZUS Chryſtus: *Poſuit in Capite Tuo diadema Regni.* Niech ze mi ſię teraz godźi upadaiącemu pod nayniżſze ſtop Twoich ſcabella to mowić, *Loquar ad Dominam quouiam pulvis ſum:* za co Ciebie y teraz tak częſto tak gęſto po rożnych Chrześciańſkich Katolickich Kroleſtwach Prowincyach wzywaią do Korony? *Veni de Libano, veni Coronaberis.* A co mam mowić. Za co Twoie Swięte Obrazy ieſzcze na źiemi Koronuią, tak dawno ukoronowana w Niebie Regnantko Nayś: MARYA?

Math: 26. Szukała Paleſtyńſka Dama [właśnie podczas naypierwſzego Iubileuſzu] y znalazła Chryſtuſa w pewnym Domu, padła do Nog IEZUSOWYCH, nietylko oczy y iagody ſwoie łzami ale y Noġi IEZUSOWE obmyła, y włoſami otarła. Aż tu iaki taki palcem gą ſkazuie· *O ſi ſciret! qualis eſſet iſta mulier.* Oprocz tego co tylko przy ſobie naydrożſzego miała, drogi balſam wylała na Głowę IEZUSOWĄ, *habens alabaſtrum unguenti nardi ſpicati pretioſi effudit ſuper Caput ejus:* aż tu co raz to większa krytyka, ieden ſię odzywa: *Ut quid perditio iſta?* drugi podchwytuie: *Potuit iſtud unguentum venundari plus quam trecentis denariis & dari pauperibus:* Alboż to Pan Chryſtus nie ieſt ſam z ſiebie *Unctus Domini*, y Pan y Koronat, y Swięty nad Swiętemi, na coż Go temi drogiemi niby poświęcać oleiami? *ut quid perditio iſta?* Oto ubodzy po ulicach bokami świecą, po gnoiach iak robacy ſię wiią, *pauper ubiq; jacet. Vermis & non homo.* Oto Panienki niewinne zubożałe, a podobno y takie że Ich niewinności na rzeź brzydkiey wenerze dla biednego pożywienia Rodźicy ledwie iuż niewyſtawiaią! czekaią złotey bo złotem wſpomagaiącey Ręki Mikołaja Smyrny Biſkupa, a doczekać ſię wſzyſtkie niemogą: Oto tak wiele innych ſierot bez Oyca, bez Matki, bez kondycyi, bez ſłużby, niemało wdow zdźiećmi głod y chłod ponoſzących co łakną y łzami ſię tylko karmią, *Lacrijmæ meæ panes die ac nocte dum dicitur mihi; ubi eſt Deus tuus?* że ſiebie y dźiatek ſwoich czym karmić y odźiać niemaią· *Et non eſt qui recogitet? ut quid perditio iſta? Potcrat iſtud venundari & dari pauperibus.* Odezwać ſię muſiał na takie gadki Pan IEZUS y exkuzować pokutuiącą Magdalenę: *ſinite eam: quid illi moleſti eſtis? bonum opus operata eſt in me.* Daycież Iey pokoy moi nowi Chrześcianie, dobrze uczyniła, co uczyniła! Iubileuſz to teraz, co tylko moze, niech czyni za pokutę: *Tempus non erit amplius!* niebędźie, niebędźie iuż więcey czaſu tak ſwobodnego y Swiętego Iubileuſzu! niech ze czyni pokutuiąca Duſza to, co Iey BOG podaie do ſerca ſkruſzonego y na ubogich, ktorzy zwami zawſze zoſtawać będą mieć wzgląd potrzeba, ale y na moy Honor y Chwałę pamiętać, *Pau-*

peres

peres enim ſemper habebitis Me autem non ſemper.

Obawiam ſię y Ia Matko BOGA moiego! aby drożſze nad Nardyiſkie Szpikardiſkie balſamy wylane złoto na Twoy Honor, włożone Korony na Twoię y Syna Twoiego w tym Obrażie Głowę, podobnego w iakiey Duſzy nie wźnieciły pomyślenia, *ut quid perditio iſta?* na co to? co to potym? Wiem to dobrze iako ta Swięta Bazylika chlubi ſię z tąd od lat czteryſtu ośmdźieſiąt, bo: *ab Anno Domini circiter* 1270. że Ten Swięty Obraz MARYI zamyka w ſobie iak koncha perłę, iak Arka Pańſka mannę Niebieſką. Wiem y to, że tym potężnieyſzą czuie w ſercu radość Zakon Kaznodźieyſki w Synach Oyca y Patryarchy Dominika Swiętego, im dłużey pożądaną y oczekiwaną iuż dnia dźiſieyſzego widźi Koronę na Głowie Pani ſwoiey, oraz y rzeczywiście Matki ſwoiey MARYI; tak albowiem mawiała pieſzczono iak Matka do Iacka S. pierwſzego Swiętego Polaka Dominikana: *Gaude Fili mi Hijacinthe, quia exaudita ſunt Orationes tuæ.* Tak y do każdego z Was mowi Filadelficzni Oycowie moi: wſzak z tegoż ſamego Obrazu, pod czas Iutrzni modląc ſię y proſząc od MARYI Błogoſławieńſtwa temi ſłowy, *Nos cum prole, pia Benedicat Virgo MARIA!* odebraliście wyraźną z Obrazu tego odpowiedź: *Benedicam & intercedam:* Błogoſławić y wſtawiać ſię za wami będę. Weſeli ſię niepomału y ſerce Twoie I. O. Nay-Przewiel: Mci Xięże Metropolito, Prymaſie naſz Ruſki, Arcy-Biſkupie Lwowſki, y mowiſz ſobie iako prawdźiwie *Simeon Vir Iuſtus & timoratus: Viderunt oculi mei ſalutare Tuum!* Chwaliſz od wiekow ułożone dyſpozycye Dworu Niebieſkiego, że po tak wielu Predeceſſorach Twoich Ciebie ſamego *à Sede Apoſtolica Delegandum*, Mądrość Boſka od wiekow obmyśliła, Dobroć Boſka z Opatrznością niedościgłą Dekretem poſtanowiła, *Coronatorem Celſiſſimum Auguſtæ* w tym Obrażie MARIÆ.

Ięndrzey OLSZEWSKI Arcy-Biſkup Gnieznieńſki Pałac Arcy-Biſkupi od Mikołaia Prażmowſkiego zaczęty dokończył, Anteceſſorow Herby odmalować kazał, y onych życie panegirycznym wierſzem opiſał, ſwoiemu zaś Obrazowi to tylko podpiſał: *Ięndrzeiy OLSZEWSKI Herbu Prus z Koſami, IANA Trzeciego KORONATOR:* y te do takiey inſkrypcyi przydał wierſzyki:

Hoc ſatis æternæ Laudi, ſi cætera deſint:
Cætera ſi fuerint? ſcribito Poſteritas.
Zem koronował IANA, doſyć do zacności,
Choćby niebyło więcey. Ieſt. Piſz Potomności.

Doſyć y dla Ciebie Honoru Arcy-Biſkupie Lwowſki, żeś Mikołay WYZYCKI Herbu Ośmorog: ale to większy na wieczne czaſy Honor, y pochwała Twoia *ut octo!* Żeś *Coronator MARIÆ* U-

biegały ſię ſzacowne Clenodia do Korony Nayświętſzey MARYI, Tyś Pierwſzy Kleynot *Qui Gemma Præſulum es;* iakby właśnie Ciebie Samego potrzeba było na MARYI Koronę y Koronacyą, co poznała *Viſione Beatifica* w Intellekcie Boſkim S. Brygitta Xiężna Szwedzka, kiedy pierwey niżeli od Nayiaśnieyſzych Majeſtatow Polſkich ſzczęśliwie nam Panuiących otrzymałeś Przywiley na Arcy-Biſkupſtwo Lwowſkie, pierwey niżeli od Stolice Apoſtolſkiey przyſłany odebrałeś Palliuſz; *(a)* Ta Swięta Pani we śnie, ale tak dobrze iakby na iawie Ręką ſwoią w Arcy-Biſkupi Palliuſz tak Cię uſtroiła, *in viſione abſtractiva*, iak Ci w nim pięknie, *in viſione intuitiva*: y co Maximilianowi Ceſarzowi przypiſano, to Ia Tobie Arcy-Paſterzu dobry: *(b) Aggreſſus es ea, quæ non ſine æmulandi Gloria poſſunt magni: perfeciſti, quæ ſolent maximi.*

Y Twoie I. O. POTOCKICH Familio właśnie iak do Krzyża, tak do Oyczyſtego PILAWY żalem w tych czaſach przybite ſerce [przy ſtracie wielkiey wielkiego Oyczyzny y Domu Twoiego Oyca, Swiętey y nieśmiertelney pamięci I. O. Iozefa POTOCKIEGO Kaſztelana Krakowſkiego Hetmana Wielkiego Koronnego] niech ſię wzbiia radością ku Niebu; ztey ſamey okoliczności, że Ukoronowaną Twoiemi Koronami widźiſz y adoruieſz w tym Obraźie Maryą. Z żalem wſpominam przenieſienie z doczeſności do Swiętey wieczności I O. Oyca Twoiego I. W. Mci Panie Woiewodo Kijowſki: *(c) Venit ad hanc mortis noſtra Corona metam!* ale za to BOGU y MARYI wieczna niech będźie Chwała że: *(d)*

Unô avulsô non deficit alter
Aureus, & ſimili frondeſcit virga metallô.

Zyie w Tobie STANISŁAWIE Woiewodo Kijowſki y żyć będźie Sława Iego wiekopomna· żyie y ieſt tu przytomnym w Tobie, iako naywyzſzy Rycerſtwa Polſkiego, y Woyſk Koronnych Wodz, na Honor MARYI licznie zgromadzonych, *IOSEPH Pater Tuus vivit! & vivet.* Iuż w śmiertelne zapadły według oka ludzkiego umbry, a ieſzcze tryumfalne na Honor MARYI zapala ognie, y One przez nieuſtaiącą Honoru Iey Promocyą Koronuie w tobie, y Synach Twoich, *(c) IOSEPH Pater Tuus vivit in Te STANISLAE & ſufficit nobis, ſi adhuc vivit.*

Przy tych radościach y Tryumfach obawiam ſię aby na tak znaczne ſpezy Twoie I. O. POTOCKICH Familio na tak wielkie fatygi Waſze Przezacni Koronatorowie przeciwne Tym to Katolickiey Religij Ceremoniom zawſze chwalebnym, nieodzywało ſię echo, *ut quid perditio iſta?* Więc biorę ſobie za materyą Kazania moiego Część y Honor powinny Obrazom Swiętym, a oſobliwie Cudownym przez Koronacyą Tychże.

W

(a) Viva vocis orac: Archi: Leopol. (b) Hiſtoric: (c) Sarbiew. (d) Ovid: (e) Geneſ. 45.

W pierwszey Części mowić będę: Kościoł Swięty Katolicki dobrze uczy y sprawiedliwie czyni; ze prawdźiwemi Cudami wsławione Obrazy Swięte koronuie.

W drugiey części powiem: że Ten tu Obraz MARYI Prawdźiwemi Cudami y Łaskami dawno wysłużył sobie dźisieyszą Koronę y Koronacyą.

W Konkluzyi to wyrażę. Iako Fundatorowie Koron tych y Koronacyi oraz y koronatorowie za swoie koszta y fatygi Koronę sprawiedliwości odbierać maią, y onę odbieraią.

Cokolwiek powiem niech to będźie Ad Maximam ENTIS OPTIMI maximi Gloriam, *Na naywiększą Istności Twoiey. BOZE naß Chwałę.*

Dignare me Laudare Te Virgo Sacrata!
MATER & Regina hodie Coronata.

I. Pars Propositionis.

NIe insze Kościoł S. temi powierzchownemi Koronami zdobi Obrazy, tylko te, ktore sam BOG pierwey Ukoronował Chwałą y Sławą Cudownych Łask swoich, według Proroka, *(a) Gloria & Honore coronasti eum Domine;* tylko te ktorym niby Panowania y władzy swoiey Boskiey użycza, tak iako ow Monarcha Egiptu Farao rozdze Iozefowi daney; ktorey nietylko cały Egipt ale y własny Ociec Iozefa Iakob, kłaniał się y niby przytomny Krolewski Majestat w niey adorował, *(b) Et adoravit fastigium virgæ ejus.* w Psalmie 150. Rozkazuie Prorok chwalić Pana BOGA w Swiętych Iego, *Laudate Dominum in Sanctis ejus;* każe Ich wzywać Instancyi do BOGA iako do Pana, zasłużonych sług, Ministrow u Dworu Niebieskiego. Y tak czynił w Modlitwie swoiey Moyżesz: *(c) Recordare Domine Abraham, Isaac, & Israel, Servorum Tuorum.* Tak Izraelczykowie zyiącego ieszcze na tym świecie Samuela Proroka czcili y na Obronę Oyczyzny mocno wzywali iego Modlitwy: *(d) Ne cesses pro nobis ad Dominum Deum nostrum clamare, ut salvet nos de manu Philistinorum.* Sam BOG zeznaie to, że Ioba sprawiedliwego modły za grzesznikami wysłuchiwał, *(e) Iob servus meus orabit pro vobis.* Każe Prorok chwalić Pana BOGA, w Swiętych Iego, to czemu? bo Dusze Swięte są mieszkaniem BOGA, iako Ieremiasz Prorok wyraźnie o tym mowi: *(f) Tu autem in nobis es Domine & nomen Sanctum Tuum invocatum est super nos, ne derelinquas nos Domine Deus noster:* Ty zaś Panie iesteś w nas y

(a) Psal. 8. (b) Ad hebr: C. 46. (c) Exo: 32. (d) 1mi Reg: C. 7. (e) Iob. 42. (f) Hierem: 14:

Swięte Imię Twoie wezwane ieſt nad nami, nieporzucayże nas Panie BOZE naſz. W ſprawiedliwych ludźiach na źiemi BOG mieſzka, y przez łaſkę ſwoię tak ſię z niemi łączy, iak w Niebie, iednoczy ſię przez iaſne odkrycie im Twarzy ſwoiey; kto temu niedowierza niechay y tym ſłowom niewierzy, ktore Chryſtus Pan powiedźiał w Ewangelij· kto mię kocha ſłowa moie zachowa, y przyidźiemy do niego, y mieſzkanie założemy u niego: *(a) Si quis diligit me ſermonem meum ſervabit, & Pater meus diliget eum & ad eum veniemus & manſionem apud eum faciemus.* A nietylko w Swiętych Pańſkich rozumnych kreaturach, ale y w bezduſznych ſtworzeniach każe tenże Prorok chwalić, czcić, y adorować Pana BOGA, *Laudate eum in firmamento virtutis ejus, Ludate eum in virtutibus ejus:* Chwalcie Pana na Firmamencie mocy Iego, to ieſt w tych rzeczach choć to y bezduſznych, do ktorych BOG Przytomność ſwoię albo Wſzechmocność, albo ſprawiedliwości rygor, albo oczywiſte zmiłowania ſię nad ludem ſzczegulniey przywiązał dowody, *(b) Laudate eum in virtutibus ejus.* Iak że nie chwalić BOGA, nieadorować mocy Iego, y nie wyznać było Przytomności Majeſtatu Iego w owey rozdze czyli laſce Aaronowey, ktorą gdy rzucił Aaron w oczach Faraona Krola Egiptu, w żywego ſię węża zamieniła. Uderzył nią w rzekę, aż wſzyſtkie wody w krew ſię obrociły. Uderzył w źiemię, iużci wſzyſtkie prochy w robactwo ſię tak liczne y żabſka zamieniły, że pola, Domy, łożka, garki, miſki, Egypcyanow napełniły, czego ſię dotknął Egipcyan, to wſzyſtko ſprosny robak albo brzydka żaba: *Tolle virgam tuam & extende, ut ſit cruor in omni terra Egypti &c.* Uderzył tąż rozgą Aaron w ſkałę, aż zaraz wypadło źrodło na ochłodę y ugaſzenie pragnienia bliſko millionowego Woyſka: *(c) Percuties petram & exibit ex ea aqua, ut bibat populus.* Iakże niechwalić Pana chociaż to y w wężu a ieſzcze miedźianym, kiedy BOG rozgniewany karał ſwoy lud y palił przez węże ogniſte, a ktokolwiek do tego węża na mieyſcu wſpaniałym iak na Ołtarzu poſtawionego w owym piekielnym ogniu, uciekł ſię z wiarą y ſkruchą ſerca: życie y zdrowie zupełne odbierał: *(d) Fecit Moiſſes ſerpentem æneum & poſuit pro ſigno, quem cum percuſſi aſpicerent, ſanabantur.* To to laſka Aaronowa, to wąz miedźiany takie cuda czynili? to Płaſzcz Eliaſzow w Rękach Elizeuſza za iednym dotknięciem wody Iordanowe tak rozdźielał, że ſuchą nogą przechodźić mogli Prorocy: to cień ieden Piotra Apoſtoła uzdrawiał chorych: *(e) Ad umbram Petri ponebant ægros, ut curarentur,* to chuſtki ſame, ktoremi S. Paweł Apoſtoł ocierał twarz z potu, tę łaſkę do czynienia cudow przywiązaną miały, że palpitacye ſerca, mdłości liczyły: *ſuper langvidos deferebantur á Corpore Pauli ſudaria, & recedebant ab eis langvores.* A czemuż teyze mocy, teyże chwały, tegoż Honoru, a zatym Ko-

rony

(e) Joan: 14. (a) Exod: C. 9. (b) Exod: C. 17. (c) Num: 20. (d) Actor. C. 19.

rony y Koronacyi Swiętym Obrazom osobliwie Matki Boskiey sprawiedliwie Kościoł S. przyznać y przysądźić niema? *Gloriâ & Honore coronasti eam Domine.*

Exodi C. 25. Wystawił BOG przez Moyżesza Skrzynie nazwaną *Arca fœderis*, Arka Przymierza, Arka Pańska, Arka Testamentu; chociaż była z drzewa zrobiona kazał ią w szczere złoto oblec. *Et deaurabis eam auro mundissimo.* Dopieroż iaki tam przy niey Apparat bogaty, iak wiele było złotych lichtarzow, iak lite obicia, szpalery, iak wiele światła y faierwerkow, iak wiele Ofiar y Modlitw, Kapeli przewyborney codźienne śpiewania y grania, iest to wyraźnie w Piśmie S. Nad to wszystko tę Arkę kazał BOG ukoronować. *Facies supra, Coronam auream per circuitum.* Położysz Moyzeszu Koronę złotą na tey Arcę. A co po koronie drewnianey skrzyni? Godna godna! ta Skrzynia y nie iedney korony, bo w tey skrzyni Cudow pełne złożone skarby Boskie; owa laska Aaronowa, owa manna Niebieska, owe tablice Moyżeszowe na ktorych BOG niepozwalaiąc ludowi swoiemu fundować się, *in dictamine libertatis Conscientiæ*, napisał mu palcem swoim Dekalog Przykazań Boskich. Godna nie iedney Korony ta Arka, bo w niey BOG siebie samiego iak na Tronie posadźił, w niey mieszkał, y tam z Moyżeszem rozmawiał, tam ordynanse swoie dawał, tam audyencyi ludowi pozwalał: *Inde præcipiam & loquar ad te super propitiatorium.* Iuż nie Arką zwali sami Filistinowie tę skrzynię cudowną, ale Bogiem Izraelu y przed nią iak przed Bogiem drżeli. *Cum venisset Arca fœderis Domini in Castra, timuerunt Philistiim, dicentes: Venit Deus in Castra.* Było to Prawo y samych Pogan, kiedy zwycięzca z wiktoryą z woyny powracał, oddawano mu złoty pierścień, na ktorym słońce było ukoronowane, z Inskrypcyą: *Coronatur quia vicit:* Zrachować tego niemasz czasu, iak wiele cudownych wiktoryi, tryumfow, Fortun, sławy, przyniosła ta Arka Pańska ludowi Bożemu! gdy przez nię obiecaną źiemię miodem y mlekiem płynącą żydźi otrzymali, y do tąd w łaskę Boskiey byli, poki tey S. Arki nieutracili: *Coronatur quia vicit.* A więc sprawiedliwie położył Moyzesz koronę na Arce Pańskiey, *facies supra Coronam auream.* Arka ta Pańska, iest Nayświętsza MARYA Panna według S. Bernarda, *Arca fœderis*, Arka przymierza między nami y Bogiem y według S. Iana Damasc: *Sacra & animata Dei Viventis Arca Virgo Maria.* W Osobie swoiey poszła do Nieba. *Exaltata est super Choros Angelorum ad Cælestia Regna;* Ale ile iest Obrazow Iey Swiętych Cudami wsławionych y ukoronowanych, kazdy Obraz taki w Nowym Testamencie iest Arką Pańską: kazdy ma sobie przytomnego z Wszechmocnością, z Miłosierdźiem, y z inszemi Attrybutami, BOGA, *Inde præcipiam & loquar ad Te:* a zatym kazdy z tych Obrazow dla wy-

probo-

probowanych przez ściſły Examen Cudow ſłuſznie y ſprawiedliwie odbiera Koronę, *Coronatur quia vicit. Facies ſupra, Coronam auream per circuitum.*

W Roku P. 723. Naypierwſzy Leo *Iſauricus* Ceſarz Wſchodni Grecki za poduſzczeniem żyda zaczoł Obrazoburſtwo y ſzerzyło ſię to przez wiele lat z obfitym krwie Chrześciańſkiey wylaniem. Temu kacerſtwu gdy między innemi Duchownemi tak Biſkupami iako y Doktorami Kościoła S. Staroſta Damaſzku, Imieniem Ian Damaſcenus, na ow czas ieſzcze świecki Kawaler, y ſłowem, y piorem, bo napiſanemi wielu Kſięgami bronił powinney Czci y Honoru Obrazom Swiętym, piſał y do Ceſarza taki dowod: Pomniey Ceſarzu że Abagarus Krol Ediſſeńſki chciał mieć Obraz Pana naſzego, y na to poſłał malarza do Ieruzalem; a gdy malarz przez iaſnośc Twarzy Chryſtuſowey odmalować go niepotrafił, ſam Pan IEZUS chuſtkę na Twarz ſwoię przyłożywſzy Obraz ſwoy na niey potarciem Twarzy ſwoiey wyraźił y poſłał Abagarowi: A za coż Ty Ceſarzu wſzyſtkie Obrazy Chryſtuſowe y MARYI, y Swiętych Sług Ich, z Kościołow y z Domow wymiatać, deptać, y palić kazeſz? Do tego wiadomo Ci ieſt Ceſarzu że niewſzyſcy czytać umiemy; więc Oycowie naſi Obrazy Chryſtuſa y MARYI, y Swiętych Pańſkich, miaſto czytania mieć chcieli; ktore nam na pamięć Dobrodźieyſtwa Pańſkie w ſtworzeniu, w Odkupieniu, w uſprawiedliwieniu narodu ludzkiego przywodzą. Do tego ſpoyrzawſzy na Obraz kłaniamy ſię y padamy nie materyi! nie drzewu, nie płotnu, ani farbom, ale Temu ktorego znaczą (a) *Adorationem & Cultum Imaginum non in Imagine hærere, ſed ad Prototipum ſuum referri & tranſire. Non imagines ſed Sanctos quorum ſunt Imagines veneramur.* Nauka Karolicka *Concilium* Niceńſkiego.

Rozgniewany iak Lew okrutny Leo *Iſauricus* Ceſarz żądał tego y tak ſię przez zdradę ſtało, że Rękę Prawą Staroście Damaſcenowi ucięto y dla większey zemſty wyſoko w Mieście Damaſzku w ſamym rynku onę obwieſzono. Boleie y mdleie Damaſcenus! a przynaymniey proſi o to, y upraſza, że zdiętą z pala Rękę mu oddaną. Więc wźiąwſzy wlewę rękę ow ucinek ſtawa przed Obrazem Matki Boſkiey y z taką wiarą, z taką poufałością do niey mowi: Matko BOGA moiego! dla Swiętych Obrazow ta moia Ręka odcięta ieſt, proſzę day mi Pomoc! bo Ręka Naywyżſzego, ktory ſię w Tobie Wciel ł wielkie Cuda czyni tym, za ktorych Ty ſię wſtawiaſz u Niego. Niech uzdrowi proſzę Cię tę Rękę moię dla prożby Twoiey, abym Ia Iego y Twoią Sławę tą Ręką rozmnażał y piſaniem bronił Prawowierney Nauki. Tak ſię modląc uſłyſzał głos z Obrazu MARYI; *Oto uzdrowiona ieſt Ręka Twoia, nie leń że ſię na potym robić nią tak, iakoś obiecał.* Znalazł zleczoną Rękę Damaſcenus, iako pierwey od urodzenia była całą: oprocz

prążki

prążki około, ktorą na znak odcięcia BOG zostawił.

A niegodźienże Ten Obraz Matki Boskiey tak wielkim Cudem wsławiony złotey Korony; gdy go BOG sam taką chwałą y sławą czynienia Cudow ukoronował? *Gloria & honore coronasti eum Domine &c.* Ten sąd y zdanie Kościoła Bożego było o Swiętych y Cudownych Obrazach iuż w Polszczę ukoronowanych, Częstochowskim, Zyrowickim, Sokalskim, Podkamienieckim, Łuckim, y o innych, właśnie iak o Arcę Starozakonney: że do nich ofiarowane trupy z trumien albo iuż y z grobow żywemi ludźmi powstali: że ślepi wzrok, głusi słuch, chorzy y zdesperowani w życiu zupełne zdrowie otrzymali: że tyle zwycięstw Polacy z garstką ludu woiennego za wzywaniem Matki Boskiey w pomienionych Obrazach Swiętych, nad Turczynem, nad Ordą, nad Szwedem, nad Moskwą, otrzymywali: za to Korony dźiękczynienia wdźięczności y miłości, y wiecznego poddaństwa iako Krolowey Polskiey w pomienionych Obrazach Cudowney MARYI pooddawali. *Coronatur quia vicit. Digna est Domina accipere Coronam, Honorem & Gloriam!*

2. *Pars Propositionis.*

JDę teraz z nayglębszą Adoracyą pod Stopy Twoie upadaiący Nayiaśnieysza w Tuteyszym Obraźie Monarchini, Łask y Cudow pełna o MARYA! y tego dowodzę, że Ten Obraz Twoy Swięty nietylko Cudownemi Łaskami ale y prawdźiwemi Cudami wysłuzył Sobie sprawiedliwości Koronę y Koronacyą.

Cud prawdźiwy iakiego do Beatyfikacyi y Kanonizacyi Swiętych *& per æquivalentiam*, y do Koronacyi Obrazow za Cudowne mianych potrzeba dać iawne dowody Stolice Apostolskiey, tak *Romana Curia & Canonistæ* opisuią. (a) *Ad hoc ut aliquod factum judicari possit vere miraculosum, debet naturæ omnis creatæ vires, excedere: quod tripliciter contingere potest:*

Primo: si excedat. *Quantum ad id quod fit, sivè quò ad substantiam.* Ut si unum Corpus sit in duplici loco, vel duo Corpora in uno loco. Si sol stet, aut retrocedat: & similia, quæ nullomodo potest natura operari.

Secundo: si excedat, *Quantum ad id, in quo fit, seu quo ad subjectum.* Ut si resuscitetur mortuus, illuminetur cæcus, ac generaliter loquendo, si sanetur quis a morbo naturaliter insanabili. In quo genere miraculorum non est probanda necessario *Instantaneitas*, aut medicamentorum & crisis absentia. Potest enim natura vitam & visum dare, sed non mortuo & cæco: & idq; non modico, nec multo temporis spatio, neq; item cum medicamentis & crisi.

Tertio: si excedat, *quantum ad modum & ordinem faciendi*, Ut si febris increscens, subitò ac sine medicina vel crisi, debellatur. Nam cùm

(a) *Roma. Ioseph. Luna. Causa B. Ioan: de Duel: Canonization: Procurator A. D. 1749.*

natura quoq; febrim ac morbos ſimiles paulatim, & curando pellat, ſanationes hujusmodi ut miraculoſæ cenſeantur, Inſtaneas fuiſſe oportebit: ita ut tota ſaltim morbi vis ac malitia in inſtanti ſublata remanſerit, quomodo naturaliter ſequi non poterat. Item neceſſe eſt, vel nulla adhibita fuiſſe medicamenta, vel ſaltim non talia, quæ ſanationem eo tempore, quo ſecuta eſt accerſere potuerint, & criſim vel nullam pariter præceſſiſſe, vel certe non ſalutarem.

Quarto: Quod ultra relevantiam miraculi, neceſſe eſt ut concurrat etiam ſufficiens ejusdem probatio; quod nempe adſint adminus quatuor, vel quinque Teſtes [& etiam in majori numero] qui de viſu ac propria obſervatione illud conteſtari valeant, cum omnibus ſuis circumſtantijs. &c. *Ita fert ſtylus modernus in Curia Romana, & praxis ſic docet.*

Zeby iakie dźieło od Stolice Apoſtolſkiey za prawdźiwy Cud przyznane było, trzeba na to dowodow y świadectwa oczywiſtego, że to dźieło przenoſi całey natury ſtworzoney moc y ſiłę, a ſamego y iedynie tylko BOGA Wſzechmocną Ręką ſtać ſię może. Naprzykład. Ani mądry Salomon, ani naymędrſzy w Niebie Herubin, ani Mocarſtwa Anielſkie, ani żadne ſkryte Niebieſkich y źiemſkich natur mocy tego nigdy dokazać nie mogą, żeby ſłońce w ſwym biegu ſtanęło; dokazał tego Wiarą Iozue iednym ſłowem, iednym zawołaniem: *Sol contra Gabaon ne movearis & Luna contra vallem Ajalon.* Y mowi Piſmo Swięte, że zaraz ſłońce ſtanęło: *(a) Stetit itaq; Sol in medio Cæli & non feſtinavit occumbere ſpatio unius diei.* To Cud Prawdźiwy. Y tego dokazać niemoże, wſzyſtkich kreatur ſiła, żeby ſię ieden człowiek na wielu mieyſcach iednegoż czaſu replikował, tak iak ſię replikuie Pan Chryſtus ile Człowiek; Tenże ieſt w Nayświętſzym SAKRAMENCIE, Tenże Sam y w Niebie. *(b)* Albo iak ſię ſtało z Swiętym Cudotworcą moim Antonim Padewſkim, wraz w Padwi na Ambonie Kaznodźieyſkiey ſtoiący, wraz o kilka ſet mil w Ulisſyponie Mieście Hiſzpanij widźiany, ſłyſzany w Parlamencie tamecznym broniący Oyca ſwoiego niewinnie o zabicie człowieka potwarzonego: *(c)* to Cud ieſt prawdźiwy, że Elizeuſz trędowatemu Naamanowi Syryiſkich Woyſk Hetmanowi kazał ſię ſpławić ſiedmkroć w Iordanie a zaraz trąd z niego opadł tak że ciało iego ſtało ſię iak pięknego dźiecięcia. *Et reſtituta eſt caro ejus ſicut pueri parvuli:* To Cud prawdźiwy: bo przed nim y po nim wiele trędowatych y innych kalekow pływało w Iordanie, a żaden tak ſkuteznego lekarſtwa niedoznał. *(d)* Że tenże Elizeuſz Synaczka wdowie ſługom Boſkim dobroczynney znalazſzy umarłego, po Modlitwie oddał żywego, *(e)* a dopieroż gdy tegoż Elizeuſza iuż zmarłego ſamych Kości, nieliony do pogrzebu trup ſię dotknął y z trupa powſtał żywy człowiek,

Cum

(a) Ioſue C. 10. (b) Chronic. Ord. Min. (c) 4. Reg. C. 5. (d) 4. Reg. C. 4. (e) 4. Reg. C. 13.

Cum cadaver tetigisset ossa Elisei revixit homo: To Cud prawdźiwy, bo te y tym podobne dźieła nie ludzkiey, nie Anielskiey natury, ale iedynie Wszechmocney Ręki Boskiey czyny: *(a) Resurrectionem mortuis imperare Divinæ solius est Potestatis.*

Takiemi y tym podobnemi od Stolice Apostolskiey wyprobowanemi y approbowanemi Cudami wsławiła y ukoronowała ten Obraz Matki Boskiey Wszechmocność y szczodrobliwa Dobroć Pana BOGA naszego! *(b) Gloriâ & Honore coronasti Eam Domine & constituisti Eam super opera manuum Tuarum.*

Zadusiła mamka czyli Matka sama śpiący dźiecie swoię, [czego Kościoł S. surowo zakazuie aby idąc spać Matki lub mamki dźieci przy sobie niekładli] lament, płacz w Domu; *(c)* iuż duszy niemasz, iuż okrzepło iuż y poczerniało ciałko dźiecięce. Zbiegą się sąsiedźi sąsiadki, y wszyscy widzą że z dźiecięcia owego trup prawdźiwy. Użalił się ktoś nad lamentami gorzkiemi Rodźicow; nu ieno Matko! nu ieno Rodźicy śpieszcie się do Nayświętszey Matki! mieycie Wiarę, czyncie śluby! może przy tym Obrazie Maryi BOG Cud uczynić. *(d)* Bieżą a iuż y nierychło z trupkiem, Mszą S. naymuią, kładą ciało umarłe przed tym Obrazem z ofiarą ślubow, płaczow, y Modlitw swoich: aż tu *sub tempus elevationis Hostiæ in Missæ sacrificio resuscitatur infans.* Pod czas elewacyi Nayświętszey Hostyi żyć na nowe dźiecie zaczyna. To Cud prawdźiwy! *Resurrectionem mortuis imperare Divinæ solius est potestatis.*

Porąbano zdradźiecko żołnierza y tak śmiertelnie że go wszyscy Hirurgowie odstąpili. *(e)* Przyiaciele do tego Obrazu ledwie go przynieśli, zaraz o swoiey mocy zdrow powstał, na wszystkie rany zupełnie zleczony.

W Iezupolu W. O. Symforyan Przeor tamecznego Konwentu Zakonu tegoż Kaznodźieyskiego, krzątaiąc się koło fabryki Kościoła, za sprawą [iak rozumianą] szatańską z wysoka strącony drzewem zraniony y zabity na mieyscu został; *(f)* od lamentuiących nad sobą Braci Zakonnych ofiarowany do Tego Obrazu Nayświętszey Panny nietylko żywy ale y tak zdrowy powstał że po zleczoney Cudem ranie sama tylko blizna została na dowod prawdźiwego Cudu: *Leopolim ad Imaginem B. Virginis oblatus, surgit subito vivus, cicatrice solum remanente.*

Tonął na morzu Adryatyckim W. O. Wiktoryn Buscensis Godny Prowincyał Tegoż Zakonu y Prowincyi Ruskiey w R. P. 1608. gdy wielu innych w rozbitey barcę potonęło, on na Opoce żywey Wiary y nadźiei ufundowany, wzywał Pomocy z tego Obrazu iako Matki miłosierdźia MARYI! więc ani postrzegł tego iak śpieszno y

(a) S. Ambr: lib: 4. in Cap: Luc. (b) Psal 8. (c) 1. Cuda Obrazu Lwowskiego. (d) Archiv: Ord: Predic: Prov: Rus: (e) 2. Ibid. (f) 3. Ibid.

cudownie przypłynął do brzegu *Multis alijs Pelago demerſis Ope Sanctiſſimæ Virginis hujus recepit Gratiam.*

Tegoż ratunku doznał Imieniem Gaſpar urodzeniem Włoch niegdy w Lwowie mieſzkaiący y wielce nabożny do Nayś: MARYI Panny w Tym Obraźie; *(a)* gdy do Oyczyzny przez toż ſamo morze płynął w oſtatnim niebeſpieczeńſtwie między burzliwemi wod nawałnościami ze dwieście oſobami ślub uczynił, y nad ludzkie nadźieie ſzczęśliwie wypłynął: *Per mare iter arripiens in periculo ſummo verſatus, votó cum ſocijs ducentis ad hanc Imaginem emiſsó liberatur.* Y to Cudowna MARYI Łaſka.

Iakob POTOCKI. Staroſta Białokamieńſki w Zamku Czeſzybiſzy a dźiś Iezupol rzeczonym, otoczony zewſząd nieprzyiacielſkim woyſkiem w ciężſze nad to przyſzedł upały: *(b)* gdy przez nieoſtrożność ſłużących armatne prochy zapalone wyrzuciły go z dymem na powietrze. *(c) Matko Boſka w Lwowſkim Obraźie Cudowna ratuj!* w tym z powietrza na dźiedźiniec zamkowy upadł, od nieprzyiacioł niepoſtrzeżony własną ſiłą uſzedł z rąk ich, a ſtanąwſzy tu w Lwowie zwleczoną ſkorę z twarzy z Rąk y nog ogniem nadpaloną oddał na wieczną pamięć tey Cudowney Łaſki Pani y Dobrodźieyce ſwoiey w Tym Obraźie MARYI. Czeſzybiſze nazwał od tąd Iezupolem, a zamek tenże oddał w Poſſeſſyą na Kościoł y Konwent WW. OO. Dominikanom. Ah! Chrześcianie! ah! Katolicy moi *Laudate Dominum in Sanctis Ejus, laudate eum in virtutibus ejus, laudate Eum in Sanctiſſima Virgine Matre Ejus.* prawdźiwemi Cudami w tym Obraźie wyſłużyła ſobie dźiſieyſzą Koronę MARYA. To ieſzcze iako?

Apocalipſis 12. *Signum Magnum apparuit in Cælo.* A S. Chryzoſtom czyta: *Miraculum magnum.* Pokazał ſię znak czyli Cud wielki na Niebie; Niewiaſta otoczona Słońcem, Xiężyc pod Iey Nogami, y na Głowie Iey Korona Gwiazd. *(d) Mulier amicta ſole, Luna ſub pedibus ejus & in Capie ejus Corona ſtellarum.* Muſi byc że ta niewiaſta nie na źiemi ſię rodźiła: albo ieżeli na źiemi żyła, to z Iadwigą y z Kunegundą Xięznami Polſkiemi y z Salomeą Krolową Halicką w ſzarzyźnie ſię noſiła, kiedy na Niebie w ſłońce przybrana iaśnieie, iako o podobnych Duſzach marnemi świata tego gardzących ſtroiami mowi Kościoł S. *(e) Ecce jam regnat decorem indutus in Cælis, quem in terris acera veſtis contexit.* Muſi to być, że ta Niewiaſta cierniową tu Koronę na Głowie noſiła z dźiſieyſzą *KATARZYNĄ S.* Dominikanką *de Riccis.* [ktorey Kanonizacyą wraz z MARYI Koronacyą w tych dniach Celebruiemy] kiedy w Niebie złotą z gwiazd, daną Iey Koronę; bo napiſano, *Non coronabitur (in Cælis) niſi qui legitime (in terris) certaverit.* Muſi to być iedna z owych Pań źiemſkich, ktore że muſzą, dla tego w bławacie ſię noſzą;

ale

(a) 5. Ibid. (b) 6. Iakob POTOCKI. [c) Ibidem. (d] Apocal: 12. (e) Breviar. de S. Paſchal: Bayl:

ale ſerce w BOGA, myśl w Niebo wlepiaiąc, przemiiaiące te światełka Xięzycowe, przeplataną ſzczęściem y nieſzczęściem Fortunę depcą, pełźniące od ſamego wiatru urody za nic maią· *& Luna ſub pedibus Ejus.* Muſi to być iedna z owych Matron kochaiących ſię w BOGU, a przykładnym życiem przy Pańſkim urodzeniu y Fortunie iak ſłońce innym przyświecaiących, *Mulier amicta ſole!* ktore to raz na całe życie te Chrześciańſkie wbiły w pamięć ſwoię, maxymy: *Morieris & non vives: morieris & fies omnibus cadaver exosum! quid ergo nunc hominibus placere ſtudes?* Umrzeſz lada w dźień lada w godźinę: iuż więcey nie ożyieſz! iuż cię teraz lube kompanie oglądać niebędą, żadna publika niebędźie cię więcey znała: a czemuż tak bardzo y więcey ludźiom niż BOGU podobać ſię uſiłuieſz? *(a) Impoſſibile eſt de delicijs mundi pervenire ad delicias Regni Cæleſtis,* Ah! rzecz to niepodobna abyś y tu na źiemi w delicyach żyła, y z tychże do Niebieſkich roſkoſzy trafiła! choćbyś była iak ſłońce, iak gwiazdy piękna, bogata, znaioma światu, trzeba Ci przed śmiercią, a wcześnie, a bez odwłoki! uczynić zwłokę tych zbytnich ſtroiow, trzeba iak ſłońcu za chmury, za mury iakie, za cienie prywatnego życia ukryć ſię: y tam o tym zbawiennym mocno pomyślić Intereſie! iakby potych źiemſkich iaſnościach zaiaśnieć y wiecznie iaśnieć w Niebie. *Et in Capite tuo ſit Corona ſtellarum.*

Tak też Swięci Doktorowie ſądzą że widźiana na Niebie Niewiaſta nie inſza to Pani tylko Nayświętſza MARYA! a raczey oczywiſty Nayś: MARYI Panny Obraz. Ia zaś to ſądzę, że to ten Obraz Cudowny, o ktorym mowię, dźiś Ukoronowany tą złotą Koroną, a dawniey Gwiazd Koroną uwięczony widźiał Ian S. na Niebie: *In Capite Ejus Corona ſtellarum.* To iako?

Proſzę uważyć iak ten Obraz Cudowny na Niebie widźiany opiſuie Ian S. *(b) Et datæ ſunt Mulieri duæ alæ aquilæ magnæ, ut volaret in deſertum, in locum ſuum, & volavit in ſolitudinem.* Dano widźianey Niewieście dwie ſkrzydka orle, y poleciała niemi z Nieba na źiemię, na mieyſce ſwoie, y na puſtynią. S. Chryzoſtom to explikuie. *(c) Sanctiſſimæ Virgini datæ ſunt alæ, ſcilicet amor Cæli & amor terræ.* Miłość Nieba y miłość źiemie ſą to ſkrzydła dane MARYI. Przez miłość Nieba zoſtała Nayś· MARYA w Niebie po ſwoiey tam Aſſumpcyi; ale przez miłość źiemie, wyproſiła ſię z Nieba do nas Ziemianow w tym właśnie Obraźie. A naprzod z ſtąpiła MARYA na źiemie Paleſtyńſką y niby powrociła do Nazaretu, bo tam Obraz ten kazała odmalować S. Łukaſzowi, tak iako y Obraz Częſtochowſki. *(d) Imaginem iſtam ſociam eſſe illius, quæ Betzá tranſlata eſt Częſtochoviam.* Staneła Nayś: Marya w tym Obraźie w Paleſtynie iak *in deſerto* na puſtyni, bo tam na ow czas puſto y okropno doſyć było, bez BOGA! bez IEZUSA!

(a) Thom: Kemp: (b) Apocal: 12. (c) S. Chryſoſt: (d) Archiv: Ord: Prad:

iuż przed tym na Krzyżu w Ieruzalem zabitego: gdźie perſekucya na Chryſtuſowe ſługi z Krwie wylaniem coraz to większa powſtawała. *Et volavit in deſertum in ſolitudinem.* Z Ierozolimy do Konſtantynopola doſtał ſię ten Obraz do ſkarbu Ceſarzow Greckich, *ut volaret.* Z Konſtantynopolu zaleciał Cudownie tenże Obraz S. aż do Kijowa. Ah! prawdźiwie, *in deſertum!* bo tam wiadomości o BOGU, Wiary w Chryſtuſa niebyło natenczas, ale ſprośni Bożkowie Poganſcy, Roſſyiſkiey panowali Monarchij Lela Polela, Stryba, Horſa, Mokos, ktorych Moſkwa adorowała.

Piſze Kromer Lib: 3. fol. 47. Przed Rokiem Pańſkim około 971. Pełnomocny Monarcha Roſſyi, Imieniem Włodźimierz, po innych ktore miał Zonach, zaręczył ſobie Anne Ceſarzowne Carogrodzką, Sioſtrę Ceſarzow na ten czas Greckich Bazylego y Konſtantyna, z tą Umowioną kondycyą: że miał Chrzeſt S. przyiąć, a potym ślub wziąć. Wyprawuiąc w tę podroż Anne, Bracia Iey Ceſarzowie, oprocz inſzych ſkarbow, dali Iey Ten Obraz Nayświętſzey MARYI za naydroższy kleynot iako pierwſzey Roſſyiſkiego Narodu w ślepocie poganſkiey na ow czas będącego Apoſtołce. Z ktorym nim Anna ſtaneła w Kijowie, ociemniał na obie oczy Włodźimierz. *(a)* Za przybyciem zaręczoney przed tym ſobie Ceſarzowny polilony w Duchu y w Wierzę S. utwierdzony, y iuż *per Baptiſma flaminis* podobny Tobiaſzowi w takim kalectwie! przyimuie Chrzeſt S. y w tym Obraźie przytomney wzywa BOGA Rodźicy MARYI! o Cudowna mocy Chrztu S. o wielowładna Interpozycyo Matki Boſkiey! za ktorą Włodźimierz wzrok pierwſzy odbiera: żvie długo y iuż Chrześcianinem będąc ſzczęśliwie Roſſyą do Religij Chrześciańſkiey *Ritûs Græci Uniti* prowadźi. O toż mamy Iaſny w Cudach iak Słońce Ten Obraz S. y na puſtyni Kijowſkiey. *Ecce Mulier amicta ſole, & volavit in ſolitudinem, in deſertum.*

Miał tenże Włodźimierz dwunaſtu Synow, także w Wierzę Chrześciańſkiey edukowanych, otoż y Tych przez MARYĄ pozyſkuie do Wiary S. Piękna MARYI w tym Obraźie z Gwiazd niech będźie Korona, *Et ſtellarum* 12. *Corona in capite ejus.*

Po śmierci Włodźimierza całey Ruſi Imperatora, na dwunaſtu Synow Iego, podźielone ieſt Ruſkie Państwo; y że według *(b) Kromera* Mścisławowi Synowi Włodźimirza doſtało ſię w dźiele Xięſtwo Belzkie y Halickie; rozumiałbym że przez tegoż Xiążęcia lub Synow Iego, ten S. Obraz przenieſiony do Halicza, y tam był aż do czaſow Xiążęcia LWA ſtolicę tam maiącego. Tego Lwa Ociec był Daniel Krolem Halickim zwany, po śmierci Kolombana Męża S. SALOMEI, potym Zakonnicy S. O. N. Franciſzka. Tegoż Lwá Matka Konſtancya wielce świątobliwa Sioſtra S. Kunegundy Xiężny Polſkiey

(a) Kromer. (b) Defenſa Diaceſ: Kijow: (c) Cerkiew Kijow: (d) Ibidem (e) Kromer. ad Anno 1250.

Polskiey y B. Iulity Xiężny Kaliskiey Bolesława Zony, rownie świątobliwey.

Pomieniony Xiąże Ruskie LEW, założył Miasto Lwow pod Imieniem swoim, y do niego przeniosł z Halicza Stolicę swoię, o koło R. P. 1250. z skarbami dawnieyszych Xiążąt Ruskich, a oraz y ten drogi Depozyt, y skarb nieoszacowany Cudowną w tym Obraźie Maryę.

O koło R. P. 1270. pomieniony Xiąże Lew, Fundator Lwowa wraz z Bratem Rodzonym Romanem y z Stryiem Wasilem złączył się z Woyskami Tatarskiemi, w Czambuł do Polski idącemi, [zapomniawszy o tym, że to nietak z Polakami iako z MARYĄ Polską Krolową, Woynę zaczynać miał!] był przytomnym zdrażiecko dobytego Zamku Sandomierskiego, był *complex facti* przez niedotrzymanie Parolu, rozsiekanego od Ordy Krępy naten czas Starosty Sandomirskiego, y tak wiele tysięcy wyciętych mieczem ordy poganskiey Polakow w Zamku Sandomierskim y w Kollegiacie Kościele P. Maryi, tak, że od krwi z gor płynącey wissła się iak w rożą zafarbowała. *(a)* był przytomnym ten Xiąże tamże wycięciu Piąciudźiesiąt WW. OO. Dominikanow Męczennikow Swiętych w Kościele S. Iakoba; przecież po tak krwawych y niesprawiedliwych Woynach w lat *circiter* 20. pomieniony Lew, udał się *ad Pia opera & Actus Pœnitentiæ*, na Instancye SS. Ciotek swoich Kunegundy y Iulity z wielką łaskawością y pobożnością, powitał we Lwowie wysłanych od S. Stolicy Apostolskiey Rzymskiey Zakonnikow S. Oyca Dominika, Missyonarzow *protunc* funkcyą maiących, y Onym oddał ten drogi skarb, Cudowney Obraz MARYI, wraz z Kaplicą Iana S. przy ktorey dla spiewania Psałterza, iuż był pierwey ufundował WW. OO. Bazylianow.

Ale tak *longa series rerum*, ta Historyczna Relacya, co mi pomoże do moiey propozycyi dowodu? że ten Obraz MARYI prawdźiwemi Cudami wysłużył Sobie od Was Panowie Polscy, Koronę!

To co mam mowic, Uważać proszę, że ta Apokaliptyczna figurowana w tym Obraźie MARYA, procz wybornego iak Słońce Gwiazdy y Xiężyc stroiu, miała skrzydła do latania; *& volavit* skrzydła zaś te były skrzydła Orła wielkiego. *(b) Et datæ sunt Mulieri alæ duæ, aquilæ magnæ.*

Orle Polski, Orle wielki! od ośmiu blisko wiekow wielki z Antenatow Twoich w Wierzę Chrześciańsko Katolickiey, w Męstwie y w sławie światu całemu rowny, *Aquila magnarum alarum!* uważay co to BOG z tobą uczynił, iako cię od wiekow Matce swoiey w wielu Obrazach Koronowanych Cudowney oddał, z szerokiemi Prowincyami y Wojewodztwami, ale szczegulniey oddał cię w Protekcyą Nayś: MARYI w tym Obraźie Lwowskim Cudowney.

To iako? skubali Xiążęta Ruscy pierze twoie Polski Orle! iuż ci

Ł był

(a) Kromer Anno Domini 1260. (b) Apoc. 12.

był w R. P. 1250. odebrał Lublin z całym Woiewodztwem Daniel Ociec Lwa, Halickim Krolem proklamowany: iuż z Ordą złączeni Xiążęta Ruscy, Lew, Roman y Wasil, aż za Sandomierz, aż pod sam Krakow Mieczem y ogniem kray Polski pustoszyli; samego Panienek młodych Iasyru, *(n)* stanąwszy obozem pod Włodźimierzem w Roku 1285. na 21000. o ieden raz narachowali oprocz Męszczyzn y starszych Białychgłow: złoto srebro, kleynoty, y wszystkie skarby twoie pozabierali.

Patrzyła na to z użaleniem nad tobą Orle Polski z tego Obrazu Lwowskiego MARYA; zbierała to pierze twoie ze krwią wyskubane! y z tego pierza iakoby z miłych pior Twoich uczyniła sobie skrzydła. *Et datæ sunt ei duæ alæ Aquilæ magnæ.* Na ostatek życząc ci dobrze Orle Polski, *(b) volavit mulier. Venit de cubilibus Leonum, de montibus Pardorum,* Spoyrzawszy miłościwym na ciebie okiem ze Lwowa z Obrazu tego, zaleciała w myśl y w serce odważne Kaźimierza II. Wielkiego Imieniem Krola Polskiego, sprowadźiła Go Boskim prawdźiwie Cudem, bo nad mniemanie Całey Rusi z Woyskiem pod Lwow, y to sprawiła że mu przypisano co Alexandrowi Wielkiemu. *Venit, vidit, & vicit.* w R. P. 1340. w Miesiącu Maju, pierwszą na tenczas Stolicę Xiążąt Ruskich Stoleczne to Miasto Lwow Temu Krolowi y Rzeczy-Pospolitey Polskiey nie tak się poddało, iako pełną serc wszystkich życzliwością w Dźiedźictwo się oddało. *Libere & spontaneè,* czyniąc na ow czas tryumfalne okrzyki y oświadczenia: *Dominare Tu nobis & Filij Tui.*

Otoz masz wolny Narodźie Polski Tę Niewiastę, Tę Panią twoię, zwycięstwem y Cudownym kraju Ruskiego przyłączeniem do Polski, tak iaśnie przychylną ku Tobie MARYĄ! iak Słońce. *Ecce Mulier amicta sole.* Koronujże Ią za to w tym Obraźie nieiedną ale tysiącznemi Chwały y Dźiękczynienia Koronami. *Benedicas Coronæ Anni Benignitatis Ejus. Coronatur quia vicit.* Dźiękuy Iey Orle Polski y za to *quod Luna sub pedibus Ejus,* że Ta Koronatka y Regnantka twoia zdeptanego a wieczystemi paktami związanego utrzymuie pod Nogami Xiężyca Ottomańskiego! ktory nayzywiey Polskiey Koronie dobodał rogami. *Ludate Dominum in Sanctissima Matre Ejus: Laudate Eum in Virtutibus Ejus.*

KONKLUZYA.

JUż o tym na Konkluzyą Kazania mam mowić. Iako Fundatorowie, Koronatorowie, y Kooperatorowie do Koron, y Koronacyi Nayświętszey MARYI Koronę Sprawiedliwości odbierać maią; y to sobie mowić mogą, co Paweł S. *(c) Bonum certamen certavi cursum consummavi, reposita est mihi corona Iustitiæ!* To iako?

Augu-

(a) Kromer fol: 226. (b) Cantic: (c) 2. ad Timot. C. 4.

Augustyn S. tego iest zdania, że Domy y Familie są naymocnieysze y naytrwalsze te, ktore Swiętą y prawdźiwą Religię z rewerencyą zachowuią. *(a) Imperiorum & Regnorum fulcrum, civitatum ornamentum, Hominum ac civium dignitatem, & summum honorum gradum: uberes fructus; habet acceleratio devotionis.* A zdanie to S. Doktora funduie się na słowach Apostoła Pawła. *(b) Pietas per omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & æternæ,* Pobożność na wszystko pożyteczna wam iest! bo ma obietnicę y tego tu życia doczesnego y wiekuistego, o! iak wielka Korona, iak wielka nagroda! za pobożność w ktorey się zamyka nabożna z żarliwością chęć do pomnażania chwały BOGA, y Honoru MARYI! y tu mieć przedłużone nad siły przyrodzone, nad opinią, y nad rozumienie ludzkie życie! y potym Swiętą wieczność: *promissionem habens vitæ quæ nunc est, & æternæ.* Nie wspominam tu PIASTA na ow czas Kołodźieja w Polszcze, ktory chociasz to w poganskim żył błędźie, ale Chrześciańską zachował cnote, za tę ludzkość, że w Dom swoy dwoch SS. Chrześcianow peregrynuiących mile przyiął, y dla tego BOGA Chrześciańskiego, ktorego się sługami być wyznali, Ich uczcił, nakarmił, za tę uczynność Koronę doczesną w kilka dni odebrał, według przepowiedzenia tych Swiętych Gości Xiążęciem narodu Polskiego obrany, długo y szczęśliwie panował. Ale mi słodko wspomniec wiadomo światu Historyą, Przodka Domu Austryackiego Rudolfa na ow czas tylko Grafa, a do tych czas we krwi swoiey przez lat 487. [bo od R. P. 1264.] na Tronie Krolewskim, Rzymskim, Czeskim, Węgierskim, Cesarskim, siedzącego y nie zwyciężonego Monarchę. A ro szczegulnie za tę S. Religij obserwę, *(c)* że spotkanego w drodzę pieszą idącego Kapłana z Nayświętszym Sakramentem, w sadźił na konia, a sam pieszą szedł y assystował tak pobożnie, tak przykładnie, Sakramentalnemu BOGU, że prawdźiwie tak z Kapłańskich iakby z Prorockich ust odebrał deklaracyą Boskiey rekompensy. *(d) Zelus Tuus Religionis, & Pietas in Sacrum mysterium, fortunam bonam de super Tibi, & Posteris Tuis parietat.*

Słodko mi w spomnieć co o Teodozyuszu Cesarzu napisał S. Augustyn. *(e) Eo quod pius & Catholicus esset, adeo Ei omnia prospere successerunt, ut in prælijs, hostium tela in Authores (Deo agente) retorquerentur.* ze Teodozyusz był Pan pobożny y Katolik dobry, tak panował szczęśliwie, iz na woynach nieprzyiacielskie strzały y inne oręża od woysk Iego nazad się odwracały, a nieprzyiacioł Iego raziły: *Eo quod Pius & Catholicus esset.*

Słodko mi brzmią w uszach owe słowa Chrystusowe *Mat:* 10. Gdźie za ieden kubek wody a ieszcze źimney, byle w gorącości Ducha był

(a) S. Aug: Serm: 15. (b) 1 ad Timot. C. 4. (c) Ann: Austr: (d) Panzilg: Annal: Domus Austr: (e) S. Aug: Lib: Civit. C. 26.

dany w Imie Chrystusowe; obiecuie Chrystus nie zawodną nadgrodę. *(a) Quicunque uni ex minimis istis potum dederit calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam,* To dla naymnieyszego Chrześcianina *uni ex minimis,* tak bagatelna z pobożności y z Affektu ku Chrystusowi uczynność ma swoią u BOGA Koronę; *reposita est Illi Corona Iustitiæ!* a ma, bo Chrystus to przyrzekł. Cosz was za korony czekaią za wasze złoto, za wasze kleynoty, za wasze prace y pot obfity, BOGA y MARYĄ kochaiący Fundatorowie Koron y Koronacyi, Koronatorowie y Kooperatorowie, *suis Titulis Celsissimi, Illustrissimi, Reverendissimi!* za oświadczoną dla naypierwszey w Godności, dla naywyższey w respekcie u BOGA, dla Nayiaśnieyszey źiemi Nieba, Krolowy MARYI Pobożność! *Reposita est Vobis Corona.*

Bądźcie pewni naprzod w Doczesnościach Korony Stanom Waszym przyzwoitey, bo tak Was upewnia Ambroży S. *(b) Impossibile est Ei, qui, quæ Dei sunt quærit, non etiam quæ humana sunt assequi,* Rzecz to niepodobna, aby ten, ktory szuka co Boskiego Honoru pomnozeniem iest, nie otrzymał wzaiem od BOGA co Iego Urodzeniu, Honorowi, y Fortunie przyzwoitością iest.

Mieycie nie zawodną nadźieię po tych doczesnościach y o życiu wiecznym w Swiętey wieczności. Ah to cel! to meta całego biegu życia, do ktorey dniem y nocą impetem iako wody do morza bieżemy, *Omnes quasi aquæ dilabimur!* a nie wszyscy tey Swiętey mety dobiegamy, bo marnościami, obłudnemi delektamentami, uwiedzeni, zdrogiey zbawienney zbiegszy, wiele z nas na łeb, na szyie do piekła leci. *(d) Omnes quidem currimus, unus accipit bravium.* mowi S. Apostoł.

Słuchaymysz co o swoich Koronatorach mowi Nayś: MARYA. *(e) Ego Mater Sanctæ Spei, qui elucidant me, vitam æternam habebunt.* Ia Matka Swiętey nadźiei, ktorzy objaśniaią Mnię! żywot wieczny mieć będą. Ze w tym Obraźie Wszechmocna w BOGU przez liczność Cudow MARYA! że w tym Obraźie, Miłościwa, Dobroczynna, przez tyle łask MARYA, ze w tym Obraźie wszystko Dobro dla wszystkich MARYA! ktoż Ią tak elucyduie, obiaśnia? na widok światu wystawia, y iak południowym zdobi Słońcem? ieżeli nie Twoia Korona na Głowie MARYI położona, Iaśnie Oświecony Iozefie POTOCKI Kasztelanie Krakowski Hetmanie Wielki Koronny! ktory lubo iuż za te, y inne wielkich w Kościele Bożym y w Rzeczypospolitey zasług Twoich Korony, wezwany iesteś do Nieba po Koronę. *Veni de cubilibus Leonum, veni coronaberis?* ale w Iaśnie Wielmożnym Synu Twoim Stanisławie Woiewodźie Kijowskim, elucyduiesz chwałę y Honor MARYI, gdy Ią tak iako Dawid Krol przez

Sukces-

(a) Mat. 10. (b) S: Ambros. Lib: in Cain: Cap: 5. (c) Ep: 1. ad Cor: C. 9. (d) Eccles: Cap: 24.

Sukceſſora Salomona przygotowanemi na ten Akt expenſami dźis Koronuieſz. *(a) Et ob hanc cauſam ante mortem ſuam omnes præparavit impenſas.* Nadźieja pewna w BOGU! Nadźieja w Maryi Swięta! że zato iuz maſz wieczne w Niebie z Bogiem y z Maryą życie. *Ego Mater S. Spei, qui elucidant me, vitam æternam habebunt.*

Krolestwa Aragońſkiego Kronika to głoſi, Ioanna Krolowa Aragońſka świątobliwie ſkonała; we dwie circiter godźin pokazała ſię Iey Duſza Spowiednikowi, oznaymuiąc mu to: Iak tylko rozdźielona ieſtem z ciałem, ſtaneli przy mnie Patryarchowie y Fundatorowie Zakonow, y tak za mną do BOGA czynili Modlitwę. *Domine! dignum eſt, ut miſereariſ illius! diligit enim gentes noſtras, & Sanctuaria ædificavit nobis.* Panie, godna rzecz ieſt, abyś ſię zmiłował nad Tą Duſzą! albowiem ukochała ſługi Twoie, y Swiątnice pobudowała nam. Iuż iuż! rozdźieliła ſię od Nay-Iaśnieyſzych Majeſtatow, od Senatu, od Rycerſtwa Polſkiego! rozdźieliła ſię od Ciebie Iaśnie Oświecona Ludowiko z Mniſzchow POTOCKA Kaſztelanowa Krakowſka Hetmanowa Wielka Koronna Małżonko pozoſtała! oddźieliła ſię od Ciebie Iaśnie Wielmożny Sukceſſorze Synu Wojewodo Kijowſki: rozdźieliła ſię od was Iaśnie Wielmożni Wnukowie y Wnuczki; Duſza Iaśnie Oświeconego Iozefa prawdźiwego Salwatora wolnego narodu Polſkiego, *pie credo!* Wierzę, y mam w Matcę Miłoſierdźia, Swiętą nadźieię! ze w punkcie Separacyi Duſzy Iego, z podobną interpozycyą do BOGA, ſtaneli przy niey Swięci Apoſtołowie, Piotr Głowa, y Paweł Obrońca Kościoła Swiętego iako przy Fundatorze kilku Kościołow Farnych, iako to Kollegiaty Staniſlawowſkiey, Zbarazkiego, Tarnopolſkiego, Kąkolnickiego, Tarnawieckiego, &c. Kościoła, y innych; Staneli wraz *Stemus ſimul,* Filadelficzni Patryarchowie y Oycowie Naſi DOMINIK y FRANCISZEK! Staneli Swięci Fundatorowie IAN de Matha, FELIX Valeſius, y Swięty IGNACY Łojola, z tąż ſamą do Miłościwego BOGA, do Miłościwey MARYI Sprawiedliwą Suppliką, *Domine! Domine! Dignum eſt ut miſereariſ Animæ IOSEPHI! Dilexit enim Religiones noſtras! tot Eccleſias, Collegia, Domos, Conventus ædificavit Nobis, inſuper pro actu coronationis Tuæ o MARIA! omnes præparavit impenſas.* Niechże za to bez dylacyi idźie do Nieba! Duſza IOZEFA, o BOZE! o MARYA! że ukochała Sługi Twoie, a naſze Zakony! że tyle świątnic ku wieczney chwale Twoiey wyſtawiła y ozdobiła.

Zyi y panuy ſzczęśliwie wolnemu Narodowi Polſkiemu Nay-Iaśnieyſzy KROLU y Panie naſz Miłościwy? *Ter AUGUSTE,* za Ktorego Panowania trzecią iuz odbiera koronę w Polſkiey koronie MARYA, w Obrazach w Bazylikach Zakonu Kaznodźieyſkiego.

F w Pod-

(a) 1mi Paralip: Cap: 22.

w Podkamienieckim, Łuckim, Lwowſkim. Zyi Pierwſza między Paniami w Koronie Polſkiey Noemi, Ludowiko z Mniſzchow POTOCKA Kaſztelanowa Krakowſka Hetmanowo Wielka Koronna. *Hæc eſt, Illa Noemi, hæc eſt Illa Noemi! Ruth. Cap* 1.. bo toſz mowić mozeſz w tym Wdowim Stanie Twoim co tamta, o Sobie: *Non vocate me NOEMI id eſt pulhram! ſed vocate me maram, id eſt amaram, quia amaritudine replevit me Omnipotens.* Chociaż Cię wyroki Boſkie Oſieroceniem z nieporownanego Przyiaciela Twoiego gorzkością napełniły, ale Cię też ſame ukonſolować powinny, że Twoy Swiętey Pamięci Iaśnie Oświecony Iozef żyie za Interpozycyą dźiſieyſzey Koronatki MARYI, żyie ukoronowany w Niebie. *Qui enim elucidant MARIAM, vitam æternam habebunt.* Zyi *uſque ad Conſumationem ſæculi*, Iaśnie Oświecona POTOCKICH Familio, *& in Individuo*, żyi w długie wieki, Iaśnie Wielmożny Mci Panie Wojewodo Kijowſki, Nierozdźielnie z Iaśnie Wielmożną z ZAMOYSKICH Heleną, Małżonką Twoią, a żyi tak: *Ut Hoſtes vincas armis, Cives animis, Corvos annis.* co Panom ſwoim Atenczykowie, y to my Tobie Fundatorowi od Naywyżſzego żądamy Tronu. Zyicie Naypierwſi OPERATOROWIE około elucydacyi Honoru MARYI, a ſzczegulnie dźiſieyſzey Iey Koronacyi, Wielkiego Oyca y Patryarchy DOMINIKA Swiętego Wielcy Synowie, y pierwſzęy w Kościele Bożym godności dla zaſług waſzych, *inter Sacros Mendicantium Religioſos Ordines.* w Winnicy Chryſtuſowey Robotnicy, a oſobliwie naypierwſi w Monarchiy Ruſkiey Apoſtołowie. Bo po bytności y opowiadaniu Ewangelij Swiętey, w Kijowie IACKA Swiętego około Roku Pańſkiego 1250. osmiu Zakonu Waſzego było Biſkupow Kijowſkich. *(a)* Pierwſzy *GERARDUS*, ieſzcze za Swiętego IACKA w Roku Pańſkim 1252, wſzedł na tę Katedrę: po Nim *Henricus IACOBUS* [leży tu w tym Kościele Waſzym Lwowſkim Ciało Iego] Po nim *PHILIPPUS* R. P. 1330. Po nim *MICHAŁ* I. Po tym *ANDRZEY*. *MICHAŁ* II. *IAN*, oſmy; ktoremu iako y Anteceſſorom Iego to ſłuży. *(b) Vox clamantis erat ſpatioſa per antra IOANNES! Aſt etiam major, nemo IOANNE fuit.*

Oſſa Horum de Oſſibus Sanctorum życie actu żyiący Magna lumina magni & Sacri Ordinis Prædicatorum Synowie Zakonni O. S. Dominika, a iako Prædeceſſores Veſtri, iuż w Niebie czynią Koronę MARYI z Samych Siebie! tak y Wy Godni Ich Sukceſſorowie toſz czyncie MARYI w Obrazach Ruſkiey Prowincyi Waſzey po trzykroć Ukoronowaney, bądźcie Iaſnoświtnemi zawſze Gwiazdami. *Et in Capite Ejus corona ſtellarum:* będźiecie Koronami.

Wſzak

(a) Defenſa Eccles: Kijow: (b) Okolt (c) Ruth: Cap: 1.

Wſzak o Was tak prorokował Daniel. *(a) Docti fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti, & quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.* Z vicie y poſetnie życie Aſſyſtuiące rożne, Ukoronowaney dnia dźiſieyſzego MARYI. Stany, Domy, Familie, Oſoby Iey klientow tu przytomne; przecieſz y Wam Krolowie y Krolowe, tak umierać potrzeba, iako wſpomnioney odemnie IOANNIE Aragońſkiey: y wam umierać potrzeba Iaśnie Oświeceni, Iasnie Wielmożni, Panowie y Panie! *utriuſque ſtatus & Ordinis*, Senatorowie, Senatorki, Urzędnicy, Urzędniczki &c. a day BOZE umierać tak, iako Ioannie Krolowey Aragońſkiey, day BOZE umierać y tak, iako świętey pamięci w przeſzłym Mieſiącu w dźiewietnaſtym dniu Maja Iozefowi ſprawiedliwemu. *Ioſeph Vir Iuſtus!* Kaſztelanowi Krakowſkiemu Hetmanowi Wielkiemu Koronnemu, day BOZE tak dobrze! y po tak pięknym, zawſze chwalebnym życia wieku, y w tak piękney wczeſney przykładney do śmierci dyſpozycyi Chrześciańſkiey Katolickiey: *Pretioſa in conſpectu Domini! Mors Iuſtorum Ejus. Mors Iuſti Ejus.* Więc ſtaraycie ſię o to, a wcześnie! żebyście na Elucydacyą Honoru MARYI tak żyli, iak Oni ktorzy iuż w Niebie. Te Chrześciańſkie Katolickie czyńcie przyſługi BOGU y MARYI, iak Oni: kochaycie Sprawiedliwość, ktorą wam nie tylko wiara Swięta, Kościoł Swięty, y Iego prawdźiwa Teologia; ale y zdrowy rozum deffiniuie. *(b) Iuſtitia, eſt Voluntas perpetua reddendi unicuique quod ſuum eſt.* Sprawiedliwość, ieſt wola w przedſięwźięciu nie odmienna gruntowna, wieczyſta oddać każdemu Co Iego ieſt. Komu Honor, Honor, komu fortunę, fortunę &c. y co tylko nie naſze ale bliźniego ieſt, oddać rezolutnym y heroicznym Matteuſza Podſkarbiego, czyli owego Zacheuſza [bogatego a łakomego przedtym] ſercem: *(c) Ecce Dimidium bonorum meorum do pauperibus, & ſi quem defraudavi reddo quadruplum.* Kochaycie Sprawiedliwość w życiu abyście z ſprawiedliwemi w wiecznosci cząſtkę mieli iak Oni. Kościołom, Stanom Duchownym, bez braku, z taką obſerwancyą, przychylnością y dobroczynnością, bądźcie iak Oni! Nadźieja Swięta w BOGU! upewniam! że ſtaną y przy waſzych Duſzach w punkcie oſtatniey z ciałem ſeparacyi Swięci Apoſtołowie, Swięci Patryarchowie, Swięci Fundatorowie! uſłyſzycie z weſelem Głoſy Ich za wami: *Dignum eſt, ut Miſereariſ Domine huic! qui, & quæ, in vita dilexit Gentes Noſtras & Sanctuaria Noſtra.* Panie y BOZE naſz! Pani naſza y Matko Miłoſierdźia MARYA! godźi ſię aby Ten Fundator, y Ta Fundatorka! ten Dobrodźiey, Ta Dobrodźieyka, Kościołow, y Domow Zakonnych, za Swoię przychylność y dobroczynność ku Synom naſzym Zakonnym, ku Stanom Duchownym, Niebo! z Swiętą oſiągnęli

(a) Daniel. C. 12. [b] Tract. de Virt: (c) Evangel: Chriſti.

wiecznością. Stanie przy Duſzach waſzych Nayświętſza w Tym Obraźie Ukoronowana MARYA przytomni Tu Iey Koronatorowie, Kooperatorowie, Fundatorowie, y Klientowie! a żebyś tak w ſamey rzeczy ſtaneła przy Duſzy Moiey! y przy wſzyſtkich Duſzach Auditora moiego; o MARYA! pokornąć Tę oddaiemy wſzyſcy Supplikę.

Recordare o MARIA! quod dixiſti Mater Pia! *Qui elucidant me Vitam æternam habebunt. Eccleſ: C: 24.* Niech z Fundatorami Koronacyi Twoiey y z Koronatorami po dobrym życiu doczeſnym, żywot wieczny mamy. Wſzak iużeś to ſłowo Panieńſkie y Pańſkie wyrzekła, y przyrzekła: *Qui Elucidant me, vitam habebunt!* choć żeśmy Poddani Twoi y ſłudzy śmierć y potępienie zaſłużyli, przecieſz potrafiay w to Pani y Krolowa naſza, zebyśmy z Tobą żyli y Tobie w Niebie ſłużyli; konać będźiemy w przewidźianym od Ciebie czaſie, a y potenczas Tego Słowa Twego nam danego, upominać ſię będźiemy. *Ancilla Domini,, fiat mihi ſecundum Verbum Tuum: qui elucidant Te, Vitam habebunt:* Y teraz; y w ten czas kiedy śmiertelne bole doduſzac nas będą kiedy całą ſiłą piekło attakować nas będźie! *(a) Tu exurgens miſereberis Sijon, quia venit tempus miſerendi Ejus.* Powſtań, pokwap ſię z kompaſſyą, z ratunkiem Twoim nad Syonem; nad Synami y Corkami nami, nad niewolnikami y niewolnicami Twoiemi o MARYA; powſtań y weź nas z Sobą; a weź bez długiego w Czyſcowyi Auſteryi popaſu w gorne do Nieba krainy. *Veni de libano. Exurgens MARIA; fac nos Tecum abire in montana celeſtia cum feſtinatione.*

AMEN.

(a) Pſalm 101.

PREZERWATYWA

Zebij Honoryuszom Korony z Głow niespadły y na bol Krzyżow

DOSWIADCZONA.

ADORACYA

Naypokornieyszey w Koronie

MARYI

W Obrażie Lwowskim od Łukasza S. Medyka y Malarza odmalowanym, w Kościele WW. OO. Dominikanow, od BENEDYKTA XIV. Roku 1751. Dnia 2. Lipca.

KORONOWANEY

Wszystkim Ukoronowanym Głowom, a osobliwie Orłowi Koronnemu, ij Ukoronowanemu Xięstw Ruskich Lwowi

Od

JJ. OO. POTOCKICH

Fundatorow KORON.

PORAIONA

Y Tąż Przeświętnym Krzyżom dla niedawney Smierci

J. O. JOZEFA POTOCKIEGO

Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. K.

Niepomału boleiącym.

APPLIKOWANA

Panegirycznym Kazaniem na teyże Koronacyi mianym

ZALECONA

Przez X. WENANTEGO TYSZKOWSKIEGO Zakonu Swiętego Franciszka Reg: Obs. S. T. Lektora Prymaryusza na ten czas y Prowincyi Ruskiey Definitora, á teraz Prowincyała.

Et unde hoc mihi ut Mater Domini mei veniat ad me. *Luca 1.*

Y zkąd mi to że Matka Boga moiego przychodzi do mnie

Et in capite ejus Corona Stellarum duodecim. Apoc. 12.

Y na Głowie iey Korona z dwunastu Gwiazd.

Czemu się dziwuiesz? na co się zapominasz? niepoymuiąc szczęścia twoiego Wielka Wielkiego Iana Matko Elzbieto S. *Et unde hoc mihi, ut Mater Domi-*

ni mei veniat ad me? A zkądże mi to, że Matka Pana moiego przyszła domnie? Nasz *Lyranus* czyta *Et unde mihi hæc felicitas?* zkądże mi ta szczęśliwość? iako? zkąd ci płynie szczęście pytasz Elzbieto? odpowiadam, iż ze wszystkich stron, ze wszystkich miar uszczęśliwioną iesteś, *undiq; fortunam divitiasq; tenes.* Naprzod szczęśliwaś na Duszy, bo witasz Zbawicielkę, Odkupicielkę swoią, Matkę Zbawicielową. Szczęśliwaś na Ciele, bo witasz Krewnę swoią niepowrownaney Godności, bo Aniołow Krolową. Szczęśliwaś na potomstwie, ktore ieszcze nosisz w żywocie; bo te przytomność Nayświętszey MARYI iuż poświęciła, udoskonaliła. *Exultavit infans in utero.* (a] Szczęśliwaś w całym Domu twoim, bo w niego samo weszło szczęście: gdyż ią tak tytułuie Purpurat Zakonu moiego Bonawentura Swięty: *MARIA felicitas totius universi.* (b) Ani ia się bardzo twemu dziwuię szczęściu: *unde hæc felicitas?* y ieszcześ byś Elzbieto niemiała bydź szczęśliwą, będąc krewną MARYI? *Felicitatis pars quædam & Gloria summa est, Principum Sangvine tingi.* [c] Ale nie to ia uwazam, coby do podziwienia y do zapominania się bardziey naglić było powinno Elżbietę *& unde hoc mihi*, dziwować się raczey nad wszystko trzeba zbytkuiącey pokorże y submissyi MARYI, albowiem tobie należało Elżbieto poyść pierwey z wizytą y oddać przody homagium naygodnieyszey Pannie: wiedziałaś iuż dobrże y z Ducha Prorockiego y od Anioła, że MARYA została Matką Boską, Krolową Aniołow, Panią Nieba y Ziemie, y nienależałoż Ci dowiedziawszy się o tym, biezeć pędem y upaść do nog tey, ktora na nogi y ciebie y cały narod ludzki miała postawić, rekomendować się w Respekt Tey, ktora ma bydź y iuż iest nad wszystkie stworzenia, nad same Anielskie wywyższona Chory. *Exaltata est Sancta DEI Genitrix super choros Angelorum* [d] y ktoraś ty sama *Benedictam inter mulieres*, Błogosławioną między niewiastami nazwała? nie uczyniła tego Elżbieta, co była powinna, uczyniła MARYA, czego niepowinna była. *Exurgens MARIA abiit in montana cum festinatione.* (e) Porwawszy się za MARYĄ poszła w gory z prętkością. Popraw się Ewangelisto Pański raczey mow: *abiit in ima humilitatis*, poszła w głębią pokory, Matka Boska, poszła wizytować Matkę Iana, kto-

[a) Luc. 1. (b) S. Bonav. (c) Paneg. (d) Brev. (e) Luc 1.

ktory nie będzie godnym Synowi MARYI trzewika u nog rozwiązać. *Ego non ſum dignus, ut ſolvam Ejus corrigiam calceamenti.* (a) a niegłębokiſz to doł przepaśćiſtey Pokory? *abiit cum feſtinatione*, poſzła z prętkośćią, znać dlatego, żeby ią Elżbieta ſtara w homagium nieuprzedziła. y to czy nie głębiaż? czy nie dolinaż to, y przepaść nieżgruntowana? nad ktorą ſtanąwſzy uczony Zakonu moiego *Diez* ſłuſznie y dobrze osądźił. *Sicut nulla creatura poſt DEI Filium tantum aſcendit in altum Dignitatis, ſic nec tantum deſcendit in abyſſum humilitatis.* Iako żadne ſtworzenie po Synu Boſkim tak nie wygurowało w Godność y Honor, tak żadne nie uniżyło ſię podobnie w głębią Pokory iak uniżoną była Przenayſwiętſza MARYA. Y nad tą to głębokośćią zapomniała ſię Elżbieta S. gdy mowiła: *Unde hoc mihi, ut Mater Domini mei veniat ad me.* Z kąd że mi to że Matka Pana moiego do mnie przyſzła? Pani pełna chwały przyſzła do mnie ſługi! Matka Synem Boſkim ciężarna do mnie Elżbiety! *Unde hoc mihi?* zkądże mi to? O! żadnym ięzykiem niewymowiona pokoro MARYI! w kimże Ci podobną znaydę? *Gen.* 16. Agar Służebna Abrahamowey Zony y że Abrahamowi Panu ſwoiemu urodziła Syna Izmaela, zaraz Panią ſwoią niepłodną gardzić, deſpektować, y poſtponować zaczeła, *deſpexit Dominam ſuam.* MARYA nie Abrahamowi, nie Izmaela, ale Bogu Oycu, y Syna Boſkiego poczęła, a przećie Elżbietę ſtaruſzkę czci y weneruie, nauczaiąc młode iako Honor Starym oddawać powinny: *Honora Perſonam ſenis.* [b) Człowiek inny, gdy na honor wyſoki poſtąpi, albo tego zapomni że ſam człowiekiem ieſt, albo innych za ludzi niema. *Vos humiles inquit, vulgi pars ultima noſtri.* (c] Nayſwiętſza MARYA Panna lubo do takiego przyſzła Honoru iak większego nikt niemiał, niema, y mieć niemoże, chyba Iey Syn własny, à przecie ubogą Elżbietę, zna za krewnę, ſzanuie y weneruie. A winſzuięć Elżbieto Swięta tak Godnego Pokrewieńſtwa z Nayſwiętſzą MARYĄ, winſzuięć tak wielkiey Godności y dyſtynkcyi gościa w Domu twoim; O! ktożby opiſał weſele y radośc waſzą z przywitania ſwoiego. Ian Chrżciciel w wnętrznośćiach Elżbitey wytrzymać niemogł, że ledwo znich nie wyſkoczył: *Exultavit infans in utero.* A coż mowić o Zacharyaſzu y Elzbiecie ſtarych, ktorzy ledwo na kilka ſłow z

(a) Ioan. 1. (b) Lev. 19. (c] Iuvenalis.

wielkiey pociechy zdobyli się na przywitanie MARYI. *& unde hoc mihi, ut Mater Domini mei veniat*. Co się na ten czas działo w Domu Zacharyiasza to się teraz u nas Państwo dzieie; y ieszcze coś więcey: Poszła w tedy MARYA w gory oddać wizytę krewney swoiey Elżbiecie *abiit in montana*, przyszła y teraz na gory Lwowskie, *in montana* ale z nierowney Chwały y Majestatu rożnicą, tam gościła MARYA dopiero Boskim płodem ciężarna, tu przyszła iuż nąręku piastuiąca Syna Boskiego. W ten czas dopiero była Kandydatką; Nominatką do Korony? tu przyszła iuż ukoronowana. Widział prawda dawniey ieszcze Ią Apokaliptyk Pańiki w Koronie dosyć piękney y bogatey, bo dwunasto gwiazdami ukleynoconey, *& in Capite Ejus Corona duodecem Stellarum*. a na głowie Iey Korona z dwunastu Gwiazd, ale teraz więcey przybyło Niebieskich kleynotow, bo y Filadelfczny moy Patryarcha Dominik Swięty trzynastą z czoła swego przyłozył, y Stołeczny Lwow iasnieiącą nad Herbownemi gorami swoiemi czternastą przyczynił gwiazdę. *Et in Capite Ejus Corona quâtuordecim stellarum*: W tak bogato ukleynoconey Koronie weszła Przenayswiętsza MARYA w Dom podobniesz sobie spowinowacony bo w Dom Herbem Syna Iey zaszczycony; to iest w Dom Fundatorski wystawiony szczodrobliwością II. OO. POTOCKICH zawsze MARYĄ więcey niż wrodzonym kochaiących Affektem: tylko o! Nieba coście nam naylepszego uczynili: żeście w tym czasie zabrali I. O. IOZEFA POTOCKIEGO Kasztellana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, czym daliście znać iak łakome iesteście na ludzi sprawiedliwych, *Ioseph autem cum esset Vir iustus*. Co za szkoda? gdyż terazbyśmy sobie przypomnieli doskonale one naywdzięcznieysza parę Iozefa y z MARYĄ. Pierwszy albowiem Iozef był mąż MARYI żyiącey, a ten drugi był kochanek y Oblubieniec iuż w Niebie kroluiącey. Pierwszy Iozef MARYĄ żywił y karmił, a ten drugi Iozef stroił, Kleynoty y Korony dlaniey kupował. Obydwa Opiekunowie MARYI. Rozumiem, że się urażasz zacny słuchaczu, iz przy Tryumfach MARYI kwærel zacząłem, nayżałosnieysza śmierć Wielkiego Hetmana w spomniałem, ale przecie osądźcie ieżeli niesłusżne do Nieba w tym samym czasie uro-

uroſciłem pretenſye, kiedy ledwie co o Applauzach dla Krolowey Nieba *ad invidiam ſæculorum* myślić zaczęliśmy, aż tu nay większą ozdobę, naypięknieyſzy Feſtyn nam wzięto. Ten Pan nay większą przyſługę chciał dla Nieba wyſwiadczyć, bo ktoraz może bydź większa iako Korony ſprawiać dla Krolowey Nieba? Panowania ley na ziemi pozwalać, a Nieba iakoby tego niechcieli, zycia ſkrocili: ledwo ich niepoſądzam z Poętą *Nam quid ei ſolvat, non habet arca Iovis*. że podobno tak zubożał Olimp, iż tey oſtatniey przyſługi niemiałby czym Mecenasowi twoiemu Wielkiemu rekompenſować Hetmanowi. A porzuciwſzy wſzelkie pretenſye uważaycie miłościwi Panowie, iż złe to omen, zły y dla was prognoſtyk w takim czaſie śmierc Wielkiego Hetmana, nieporownanego Senatora. Słyſzę ſiłu prorokuiących złe pokoiowi. Ktoż wie? ieżeli ich na Krzyż nieprzybiią po zeſzłym zniego nieodżałowanym POTOCKIM. Ia tylko wierzę y tym ſię konſoluię, ze Wiara Katolicka nigdy nieumiera. ale żeby y ta rownie na Krzyżze z I. O. POTOCKICH Familią niebolała, temu wiary nie daię. Wiem że Kościoł Swięty Chryſtuſow na mocney ieſt ufundowany opocę, *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam* ale y to wiem że kiedy IEZUS na Krzyżu ſkonał, *Velum templi ſciſſum eſt* Zaſłona Kościoła na Krzyż roſpadła ſię. Krotko mowiąc Kościoł cały, Klaſztory, Zakony ubodzy, bol ach! iak nieznośny w Krzyżach Herbownego ſtyſzą PILAWY. Strofie pióra I. W. MNISZCHOW czyż potraficie wy opiſać, iak cięſzko na Krzyżze boleie ta ktora ſię w nich rowno z MARYĄ kochała y przy ukochanym Krzyżu ſtatecznie aż do śmierći umieraiącego na nim trwała? ZAMOYSKICH Kopie, czy tak ze wy uderżaiąc o nieprzyiacielſkie złamałyśćie ſię kiedy tarcze, iako teraz u złotego krużyćie ſię PILAWY. Albo czy tak zawſze dzielno y rzyſko trafiałiśćie do pierśćienia, iako ślepy *Longinus* na dowodnym koniu, dowodnieyſza śmierć, *Et qui ſedebat in equo, nomen ei erat mors*, trafiła w Synowſkie ſerce boleiącego na Oyczyſtym Krzyżu I. W. STANISŁAWA POTOCKIEGO Woiewody Kiiowſkiego, że zaraz krew z wodą, bo łzy krwawe wypłyneły? Y ktoż opiſze albo opowie wielki także żal waſz, wielkiey nadziei

Wielcy Wnukowie y Wnuczki niezrownanego za życia nieodżałowanego po śmierci Hetmana. Ta wam tylko przy domowym Krzyżu zostawiona konsolacya, ktora przedtym Ianowi pod Krzyżem IEZUSOWYM, że was w opiekę Nayświętszey polecono MARYI: *Ecce Mater vestra.* Ale pocom Ia zaszedł w Dom żalow, w Dom lamentow, w Dom Krzyżami napełniony? wracam się coprędzey do Domu radości, do Domu uciechy y szczęścia, toiest do Domu Zacharyasza y Elżbiety, abym zniego dla boleiących ciężko na krzyże naypomocnieyszą wynioił receptę; albowiem tam znayduię MARYĄ, ktorą nazwał moy domowy Carthagena: *Apotheca omnium morborum medicinam includens,* Apteka maiąca lekarstwo na wszystkie bole, na wszystkie choroby. A naprzod rozżalone Serca, pozwolcie mi sobie tak perswadować: wszakże to nie wasz samych Wielcy POTOCCY Krzyż, że naymocnieyszy filar naypotężnieyszego Domu waszego zawisna śmierć obaliła; weyrzycie w Krolewską Genealogią Przebłogosławioney MARYI, à obaczycie, iak wiele Krolow, Monarchow, Zwycięzcow, naywiększych ozdob całego Narodu Iey niebrakuiąca Libityna zabrała. Nietylkoć to Waszemu Domowi ten się nieszczęsliwy trafił przypadek, że IOZEF tak dla nayszędziwszego wieku; iako dla samey Godności, słusznie wszystkich Polakow zwany Patryarchą wyniosł się z Domu waszego. *Efferte ossa mea hinc,* Był y w Familij MARYI Iozef Patryarcha WiceRey y Prymas wszystkiego Egiptu, a y tego niedyskretna śmierć pod swoię zagarnęła kosę. Nietylko to Twoy godny kochania y szanowania Mąż IOZEF, I. O. Pani LUDOWIKO z MNISZCHOW POTOCKA Kasztelanowo Krakowska, Ciebie pieścidło y kochanie swoie pożegnać musiał, z oczu twoich żniknął nosiła na sercu swoim podobną żałobę y MARYA po kochanym takze Iozefie. Y coż z tąd za konsequencya? że Bog kogo krzyżem nawiedził, wyrokiem śmierci poniżył, y to iuż ten niepowstanie? że upokorzył, to iuż Honoru mieć niebędzie? y ow szem mow każdy z Dawidem: *Bonum mihi, quia humiliasti me.* Dobrze mi iest, żeś mię Panie tym albo tym sposobem upokorzył. Mow z Pawłem: *Ego autem in Cruce Domini gloriabor;* A ia się w Krzyżu Pańskim chlubić y cieszyć będę. Zapatruymy

się

ſię na to co ſię wczora w Domu Zacharyaſza działo, Ona z Krolow Monarchow, niezwyciężonych Regnantow Pokolenia idąca MARYA, przyſzła dotey unizoności, że Elżbiecie nierowney ſobie chociaſz Krewney niſkie czyniła ukłony: à ſpadłaż Iey dlatego gwiazdziſta Korona z Głowy? bynayminiey *Et in Capite eius Corona duodecim Stellarum.* Owa Pani Majeſtatow Dawida Succeſſorka, tak od Antenatow, od Familij, od Państwa ſwoiego odpadła, że tylko z pracy Rąk ſwoich żyła, Elżbiecie poſługiwała; à ſzkodziłoż to, co Iey Honorowi? nic à nic- *Et in Capite ejus Corona.* Przypatrzmy ſię znowu, iako Zacharyaſz y Elżbieta poważni ſtarością Ludzie, MARYI czternaście lat dopiero maiącey Panience wzaiemnie do nog ſię ścielą, w Domu ſwoim nayuniżeniey witaią, a boleliz ich przez to Krzyże! y owſzem Elżbieta Duchem napełniła ſię Prorockim. *Et repleta eſt Spiritu Sancto.* Ukoronowany Lwie Ruſki zawſze wyproſtowany upadaſz oddaiąc powinną część Pani Twoiey w ukoronowanym tu Obrażie: a ſpadłaſz y tobie Korona z Głowy? czy boleią cię od tego, że ſię unizaſz Krzyże? chyba od gor ciężkich, ktore prożną dzwigaſz ambicyą. *Monte ſuperbit humus, mente ſuperbit homo.* Słuchacże proſzę, co za oſobliwy ſekret na teraznieyſzym w yiawię Kazaniu? o ktorym ſię ciekawie wywiadowała niegdyś Elżbieta: *unde hoc mihi? Żeby Korona z głowij Honoryuſſowi nie ſpadła, ij na bol Krzyżow naijdoſwiadczenſza ieſt adoracija Naijpokornieiſzeij w Koronie MARYI.* O tym Ad M: D: Gloriam

BOl głowy y bol krzyżowy nikogo tak bardzo nie napaſtuią, iak ſamych Panow y Potentatow A. A. Boli głowa kto ſkrzętnie zbiera fortunę, wyſycha mozg, ktokolwiek ſię ſtara o Honor, ſławę, o reputacyą: a gdy tę otrzyma, iak znowu ciężko bolą krzyże dzwigaiący. A wſzakże im te boleści obiecał Sapient. *Potentes potenter tormenta patientur.* (a) Czyż ieden ſprzykrzywſzy ſobie ſamych Bogactw y Honorow ciężary, z żazdrością mowi. *Beatus, qui procul negotiis.* Y ia rozumiem, że nie tak ieſt ciężki do noſzenia moy gruby Habit, iak bywa nieznośna często Monarchow Purpura: ba y żelazna Karacena, niewpiię ſię tak w ciało- iak doj do żywego iedwabna Krolom ſuknia. nad to niemaſz większego głodu iak

(a) Sap. 6.

Midaſowy przy złotych ſtołach; wſzak nietylko winne, ale y kwaśne, choć złote Krolom do widzenia niż do ziedzenia, drażniąc tylko apetyt podaią iabłka: nieſłuſznie onym zazdrościſz nędzarzu, bo u ciebie chleb z ſolą ſmacnieyſzy, niż tam bażanty na fałſzywych ſtawiane prawdach. A kiedyż Honoryuſzom bydz może dobrze? zle wten czas gdy ſię o Honory ſtaraią, niedobrze kiedy ich maią, à iak źli! kiedy z wylaniem potu nabyte utracić przyidzie. Aż trżaſka w głowie kiedy komu Korona wiedzie: a czy podobnaſz zeby bez zawrotu wyiachać mogła? A ieżeli fortunnym kołem na wierzch głowy wytoczy ſie, to z gory niezachamuieſz: bo według Seneki: *Quidquid in altum Fortuna tollit, ruitura levat.* Wielu z Ikaryuſzem wyſoko wylatuią poto tylko, żeby ciężey upadaiąc z gory krzyże tłukli, karki zbiiali, *tolluntur in altum, ut caſu graviore ruant.* Ale przecie ieſt, że na takowe ſpadki lekarſtwo iakie? gdy ſię kto utrzęſie Faetonta wożem po Niebie, po obłokach ieżdżąc, czym ſię uleczyc może? kiedy ſię ktory niepomiarkowawſzy *quid valeant humeri, quid ferre recuſent* wyſokiego Honoru dźwigaiąc ciężary Krzyżow naruſzy, co nato radzić? ſzczęśliwſza w tym punkćie lada pſina, bo ſię ſama wyliże; à na Honorach zoſtaiący Człowiek choć nieraz zawodząc ſumnienie krzyża liznie, iednak tym go niezgoi, ale bardziey ranę zaiątrzy, Ach cóż iuż czynić? co choruiącym zawſze Honoryuſzom, czyto ſmiałym, czy wſty, dliwym, przecie ſkarżącym ſię radzić Boleſławom? Proſiłbym na *Conſilium medicinæ* Doktorow, gdybym ſam niewiedział iednoſtaynego ich z Aryſtoteleſem zdania, iż: *Sublata cauſa, tollitur effectus.* to ieſt niemoze zadna prędzey uleczona bydź choroba, poki przyczyna iey oddalona niebędzie. Pytam ſię iednak ktora ieſt przyczyna; ze częſtokroć Honoryuſzom Korony z głowy ſpadaią, wſzakże nie bez boleści? mnie ſię podoba ſentencya S. Auguſtyna: *Qui noluit humiliari ut exaltaretur, cum exaltari voluerit, deicietur.* (a) Kto ſię niechciał uniżyć żeby był podwyższony, gdy ſię zechce podwyższyć będzie poniżony, bardziey ſtrącony, *deicietur* z tego Honoru, ktorym innych przenoſi, *deicietur* ſpadnie na łeb. Z tego graduſu na ktoren ſię koniecznie wynioſłą wſpina ambicyą, *deicietur*, zepchniony będźie. Tak, tak niepomogła nikomu do Honoru dawno

(a) S. Aug. lib. 50. Hom. 50.

dawno wyklęta pycha promowowała na Tron Boski naypierwszego Ambicyanta Lucypera, ale mu miasto korony rogi przyprawiła, miasto Tronu na dnie piekła postawiła: Obiecywała bostwo y niesmiertelność naypierwszym Rodzicom naszym, *Eritis sicut Dij*, ale im potym y zgrzebney koszuli niedawszy z iednym listkiem z Raiu wysforowała. Pysznił się iak półtora nieszczęścia Faraon, ale prętko całym morzem czerwonym wstydu y hańby się zafarbował. Przechwalał się Olbrzym Filistyński z Statury swoiey, z męstwa y sił nieporownanych, ale y życię, y chwałę stracił, bo od małego zabity Dawida. Kochał się zbytnie sam w sobie y w nadobnych włosach swoich Absalon, tez same z Syna Krolewskiego obwiesia zrobili. Pretendował siła Honorow Aman; ale niewyżey tylko na fromotną postąpił szubienicę. Niemasz, niemasz, nad Cnotę Pokory: Pokora podwyższza, Pokora na Honor y sławę u wszystkich zasługuie, Pokora same nawet Honory y Korony zdobi. A ktoz kroluiący między Cnotami Cnoty Pokory y szystkie wypowiedzieć zdoła pochwały? Pozyczam dla niey Panegiryku u Miodopłynnego Doktora Bernarda S. *Nulla splendidior humilitate gemma, quò enim quis celsior cæteris, eò humilitate apparet illustrior.* [a] Niemasz żadney świętnieyszey perły nad pokorę, bo im kto iest wyższszy nad inszych, tym go bardziey zdobi y oświeca Pokora. Pycha, iest to przyczyna tey choroby, że Honorvuszowi Korona z Głowy spada, że na krzyże skarży się często, Pokora iest nato dekokt perłowy. *Nulla splendidior humilitate gemma.* Ale gdzieśz tak drogie znaleść lekarstwo? ultramaryn to bardzo rzadki. *Cara, sed rara virtus humilitas* (b] Oto otworzona iest nam wszystkim żadnemi wiekami nieoszacowana apteka: *Apotheca omnium morborum medicinam includens*. Apteka nawszystkie nieuleczone choroby lekarstwa maiąca, życię wszystkich wsobie zamykaiąca Nayswiętsza MARYA w Obrazie od Łukasza Swiętego odmalowanym Ukoronowana. Tu się znayduie tak droga perła, tu pomocne lekarstwo, y na to, żeby Korona z głowy niespadła, y na Krzyże doświadczone. Iezelim wiary niegodzien, zapraszam na świadectwo Ciebie nayprzod ieden z Pierwszych Xiązat Niebieskich Wielki niegdyś do Ukoronowaney naszey Krolowy Ablegacie Gabryelu Swięty, ktory słusznie nazywasz

 się

(a) S. Bernard. (b) Origen.

się *Fortitudo DEI* Mocą Boską. Ale kiedyżeś tey mocy y sił nabył przedziwnych? ieżeli nie wtenczas, kiedyś poselstwo Twoie do Monarchini naszey odprawował, bo tak się domysla ieden z Zakonu moiego Asceta: *Gabriel Fortitudo DEI apellatus, tunc credo fortissimus esse debuit; quando ad Virginem desponsatam IOSEPH missus fuit.* O gdyby był podobne miał szczęście Naypierwszy on Xiąże y Prymas Aniołow Lucyfer, nie wpadłby był w tak ciężką iuż nieuleczoną nigdy chorobę z niepohamowaney pochodzącą ambicyi, aniby mu spadła z Głowy tak sliczna Korona. Wyświadcz że teraz Pełnomocny Posle, iak skutecznym bydz może lekarstwem dla wszystkich Honoryuszow adoracya naypokornieyszey Krolowy MARYI. Więcey nietrzeba, tylko nam uczyń relacyą Poselstwa Twoiego. Odpowiada za niego moy Seneńśki Bernardyn Swięty taką Poselstwa onego opisuiąc historyą. Nayswiętsza MARYA Panna wten czas, gdy iey Wcielenie Syna BOZEGO miał zwiastować Nuncyusz Niebieski Gabriel, zabawiała się czytaniem Księgi Izaiasza Proroka: w ktorym na te właśnie napadła słowa: *Ecce Virgo concipiet & pariet Filium & vocabitur Nomen Ejus Emmanuel. DEUS fortis &c. (a) Oto pocznie Panna ij porodzi Sijna, ktoren nazijwać się będzie Emmanuel BOG Mocnij.* zaczęła rozważać niewinna MARYA, głębokó tak wielką Taiemnicę, à pełna pokory y pragnienia przyiścia Syna Boskiego tak sobie mysląc, mowiła: O gdy byż moich czasow zyiścily się tego Proroka słowa! o ktoby mi to dał! zebym Ia u tey Panny służyła, żebym pieluszki tego Panięcia upierała, trzewiki tey Damy zewszech naygodnieyszey wycierała, nogi umywała; O iako to Panna zacna bydź musi! nad wszystkich Ludźi, nad samych Aniołow Godnieysza! z ktorey się SYN Boski ma narodzić; niemusiał wniey pewnie Adam zgrzeszyć; Tak sobie myslila y rozważała tamto Proroctwo Pokorna MARYA: à wtym Osoba nayświętsza, Powagą y iasnością naydziwnieysza w szczupłym Iey staie Pokoiku, głęboką adoracyą iako Pani swoiey oddaie, wita, y od całey TROYCY Nayświętszey komplement czyni, Macierzyństwa SYNA Boskiego winszuie, Łaski Bożey pełną nazywa; y zaraz Imieniem Naywyższszego Pryncypała swoiego samego BOGA doponina się rezolucyi y konsensu

(a) Isaj. 6.

senſu, aby chciała zoſtać Matką Bożą, Aniołow Krolową, całego ſwiata Panią, zeby ſię z tey funkcyi dla ſwey przedziwney niewymawiała Pokory. Coż rozumiecie iakie pomieſzania w tak Pokorney Panience, to nieſłychane poſelſtwo ſprawić muſiało? Trudno wymowic; Ewangeliſta Pańſki krotko to wyraził. *Quæ cum audiſſet turbata eſt in ſermone Ejus.* (a) Zmieſzała ſię, na tak przedźiwne awizy. O iak iuż daleką y rożną zoſtała od pierwſzych Sentymentow ſwoich! Przedtym tę Pannę, o ktorey czytała, że SYNA Boſkiego porodzi, nad Nieba, nad Aniołow wynoſiła, Krolową, Panią wſzyſtkiego Swiata oſądźiła; à iak ſkoro uſłyſzała, że to Proroctwo o niey ſamey napiſane było, iuż nie Panią- nie Krolową, nie naygodnieyſzą ſiebie nazywa; ale Imie y przezwiſko ſłużebnicy na ſiebie wźieła, z niewymowną Pokorą Boſkiemu odpowiadaiąc Poſłowi: *Ecce Ancilla Domini.* Otom Ia ſłużebnica Pańſka. O! iakie to ieſt dalekie Nayświętſzey MARYI, Panny o ſobie zdanie, nawet od zdania tych, ktorzy kiedyżkolwiek Przenayſwiętſzą Pannę żyiącą na świecie widzieli y znali. Swiadczy Tymoteuſz *Ieroſolimitanus*, (b) że ow poważny Starzec Symeon, iak tylko żobaczył pierwſzy raz Nayſwiętſzą MARYĄ Pannę w Kościele Ierozolimſkim między mnoſtwem białych głow inſzych; tak zaraz iuż to znadobney Iey Komplexyi, iuż z naypoważnieyſzego y naypięknieyſzego weyrzenia ſamego; iuż z przedźiwnych innych kwalitatyw, lubo w ſtroiu ubogą widźiał, iednak niepoſpolitey kondycyi Panienkę, ale nayzacznieyſzą, naygodnieyſzą ze wſzyſtkich oſądźił Damę, że pewnie Xiężniczką lub Krolową bydź muſiała: dlaczego z podźiwieniem na drugie żnią konwerſuiące krzyknął Białogłowy: *Ecquid! Ancillæ; quæ eſtis, cum libera & Domina concertatis?* A coż to ia widzę? wy ktore niewolnicami y Poddankami ieſteśćie z Xiężną y Panią tak ſmiało dyſzkuruiecie? Obaczył Ią pierwſzy raz także Ateńſki Senator Dioniziuſz Areopagita, iakiż o Niey ſwoy dał ſentyment? oto mowi: Widźiałem przedźiwną Twarż Panny: przyznam ſię, że gdyby mnie Wiara nieoſwieciła, tę Pannę nie inaczey, tylko za Boginię miałbym y adorował. Takie wſzyſtkich ludzi rozumienia, takie ſentymenta o MARYI żyiącey byli; a Nayſwiętſza MARYA ſama do ſiebie

(a) Luc. 1. (b) Timot. Ieroſolim.

nic tego niewidziała, nay większzey dla Niey Tytuł nazywać ſię ſłużebnicą Pańſką: *Ecce Ancilla Domini.* Ociec Przedwieczny poſłał do niey iako do Corki, Syn Bożỳ iako do Matki, Duch Przenayświętſzy iako do Oblubienice ſwoiey, a MARYA ani zwać ſię chciała inaczey, tylko ſłużebnicą: *Ecce Ancilla.* O przyznam ſię wielkiey mocy aż Boſkiey dobywać trzeba było Gabrielowi, a żeby tak pokorne MARYI zwyciężył ſentymenta, y tak wyſokiego Honoru w nią wmowił Prerogatywę: *Gabriel fortitudo DEI appellatus &c.* Ale to ieſzcze nie tak dźiwna, że Naygodnieyſza MARYA przed pełnomocnym Poſłem BOGA Naywyżſzego tak ſię niſko upokorzyła, niech wtenczas tak polityka, tak maniera kazała, ale kiedy iuż odebrała na Honor deklaracyą, iuż SYNA Boſkiego w Panieńſkim uſłyſzała żywocie, iuż Matką Boſką, iuż Panią, Krolową Nieba y Ziemie oczywiście bydź ſię widźiała, iuz Aſſyſtencye Niebieſkie przydane ſobie miała, iuż liczne Połki Aniołow, Iey rozkazow y ordynanſow ſłuchali. Czyliż y na potym w nienaruſzoney trwała Pokorze? rzadki to albowiem Fenix Człowiek, ktorego Honor w obyczaiach nie od mienia. *Honores mutant mores.* Y owſzem MARYA im godnieyſzą bydź ſię widziała, im większe od Nieba Honory odbierała, tym ſię bardziey ieſzcze uniżała y pokorzyła. Nie ia ſam tylko to Iey przyznawam; ale y poważny Kajetan. *Quantò magis Beata Virgo ſe audivit elevandam in Matrem Meſſiæ Filij DEI, tanto magis ad humilitatis gremium confugit.* (a) Nietrzeba było dla Matki Boſkiey takiego upokorzenia, iakie ſtarożytne Państwo wymyſłało dla Iunony Bogini: ktorą gdy ſtroyną od kleynotow y złotogłow wſtawili wołtarż popiołem ią po owych ſplendorach poſypowali, a żeby ſię była z bogatych niepyſznila ſtroiow. *Ara Iunonis Olimpiaca cineritia fuit, ne aureo capite criſtisq; adamantinis ſuperbiret Dea.* (b) Nayſwiętſzą MARYĄ Pannę Honor ſam y Fortuna, ktore inſzych nadymaią, upokarżali y uniżali bardziey. Godnie Ią Piſmo y Doktorowie SS. przyrownali do Lilij *Sicut lilium:* bo choć niemaſz wyzſzego, ani wdzięcznieyſzego kwiatu nad lilią, ktorey to czaſem y trzy łokcie wzwyż będźie; à przecie ukoronowaną bieluſieńką głowę ſwoię że złotym ięzyczkiem na doł ſchyla. hardo iey nie trzyma.

Nulli

(a) Caiet. (b) Pauſoni.

Nulli florum excelsitas major, interdùm cubitorum tria, langvida semper collo. [a] Takci y MARYA, im wyżey rosła w Godność; tym się więcey unizała, upokorzała. Podźmy dziś za nią do Domu Elżbiety; o iak wielkich niewymowioney Pokory przykładow tam się od niey nauczemy! *Exurgens autem MARIA abiit in montana cum festinatione.* Iak prędko Nayswiętsza MARYA Panna postąpiła na Honor Matki Boskiey; tak zaraz udała się w gory, z podobieństwem iak teraz po Ukoronowaniu swoim na Lwowskich stanęła Gorach. Czemusz to na gory wychodźić lubi MARYA? mogłbym dać siła racyi. Orzeł gdy się gniezdźi na naywyższe gory y skały wylatuie; powiada Plinius. Nayswiętszą MARYĄ Pannę Orłem skrzydeł wielkich nazwało Pismo: *Aquila magnarum alarum.* (b) Słońce gdy wschodźi naypierwey gory oswieca, MARYA Słońcem ubrana *mulier amicta sole,* [c] toć niedźiw że na gory wyszła. Ogień się zawsze do gory wznosi, bo tam centrum iego, a MARYA Krzak goreiący: *Rubus incombustus, quem viderat Moijses.* (d] Arka Noego po generalnym potopie na Ormiańskich spoczęła Gorach, tak też y Arka, wktorey zamknięte życie wszystkich, Nayswiętsza MARYA na gorach się ukażuie. Ale Ia większą znayduię przyczynę; czemu to MARYA *abiit in montana*: na gory wyszła? bo wszystkie gory z drobnych powstały atomow: *Ex atomis tumuére montes.* Umiała dobrze Nayswiętsza MARYA Panna naukę Augustyna Swiętego. *Si magnus esse vis, à minimo incipe.* Chcesz urość wielkim, rośnijze tak, iak rosną gory: wprzòd zdrobniy iak proszek, iak atom. *à minimo incipe.* Kiedy kto na Honor postąmpi, mowiemy że w gorę poszedł. Tak MARYA *abiit in montana* poszła wgory, nad wszystkie Godność w gory, nad wszystkie Honory w gory, nad wszystkich Ludźi w gory. To dziwnieysza, co dołożył Ewangelista: że *abiit in montana cum festinatione.* poszła w gory zprędkością. Osobliwasz to dziwnaż iść w gorę a prętko, niedźiwna MARYI. Dopiero Panienka lat czternascie miała, a iuż Matką Boską została, iuż naywyższą, naygodnieysza, o! iakże prętko w gorę poszła: *abiit in montana cum festinatione.* Czterdzieści lat Salomon Krol, Kościoł budował nim go *Majestas Domini* Majestat Boski napełnił, nim z poziomych

[a] Plinius. (b) Ezech. 17. (c) Apocal. 12. (d] Breviar: Rom.

mych fundamentow w gorę wyszedł. Nayswiętszey MARYI Pannie dopiero czternasty roczek, a iuż *Gratia Plena* y BOG w tym się żywym zamyka Kościele! *Inventa est in utero habens.* Nierychło Babilończykowie tak wysoką wystawili wieżę, z ktorey chcieli, ale niedokazali, wysokiego dostać Olimpu. Sama *turris Davidica* Nayswiętsza MARYA poszła w gorę prętko, *cum festinatione*. Czemuż to? prosiła Ią oten sekret bardzo Elżbieta S- *unde hoc?* y taką odebrała replikę: *Quia respexit humilitatem Ancillæ suæ, Beatam me dicent omnes generationes*. Albowiem weyrzał Pan na Pokorę służebnice swoiey dla tego Błogosławioną mię nazywać będą wszystkie narody. O! Nayzacnieysza, nayszlachetnieysza, naygodnieysza ze wszystkich miar Panno! y tylkoż iednę Pokorę widzisz w sobie? y niemiałażeś ty więcey osobliwości y prerogatyw procż Pokory? y owszem, Tyć to iesteś naywysmienitsze dzieło całey Troycy Przenayswiętszey: *Filia Sanctissimæ Trinitatis, (a)* iak Cie Twoy Enkomiasta nazwał Węgrzynowski. Na piękność, doskonałość y gracyę Twoię prawdziwiey składali się trzy Boskie Osoby, niżeli kiedyś na wymysloną od Poetow Pandorę Bożkowie. Na Ciebię BOG Ociec wazył swoię wszystkę Wszechmocność, bo nad Ciebię pięknieysżey stworzyć niemogł. BOG Syn Cię swoią napełnił Mądrością, Duch Przenayswietszy wszystkie dary swoię Tobie darował: y ieszczebyś niebyła godną Honoru, Korony, y żeby Cię wszystkie wielbili narody. *Beatam me dicent.* Bernard Swięty zapatruiąc się na ukleynoconą dwunastą gwiazdami Koronę Twoię, toci przyznaie: żeś ty była zawsze Godną Korony; nietylko z tego respektu żeś została Matką Bożą, ale dla nayiaśnieyszych nieprzeliczonych gwiazd Cnot y rodowitości Twoich. *Non ei imponitur Corona præcise ac solummodo ob dignitatem & Maternitatem Filij, sed etiam ob radiantes stellas suarum virtutum, non enim coronatur ex favore ob Filium sed ex Iustitia ob præclara merita*. Albowiem sam naydoskonalszy Rozum Nayswiętszey MARYI Panny ktorym wszystkie ludzkie y Anielskie przechodziła dowcipy, godzien był całemu panować Swiatu. Piękność ktorey podobna nienalazła się y nienaydzie: Dobrotliwość chyba w BOGU większa, że nieskończona. Wia-

ra

(a) Węgrzynow. in Syllab Mar. (b) S. Bernard.

ra większa była niż w Patryarchach, nadźieia mocnieyſza, niżli wſzyſtkich Prorokow; miłość daleko gorętſza, niżli Serafinow: Dziewictwo nad ſnieg bielſze, od lilij pieknieyſze. Niewinność pachnące przechodząca fiałki, ani aktualnym, ani pierworodnym niezmazana grzechem: Y tez to Cnoty ſame przez ſię niebyli ieſzcze godne Korony? *Quia humilitatem reſpexit Ancillæ.* bo weyrzał Pan na Pokorę Służebnicy. Bardzo ſię temu dziwuie S. Ildelfons: *Non ait: Quia reſpexit Virginitatem meam aut innocentiam, aut aliam quarumlibet virtutum Gratiam, ſed ſolam humilitatem ſuam reſpexiſſe Dominum humiliter fatetur,* Niemowiła Nayświętſza Panna y niechwaliła ſię z tym że weyrzał Pan na Pańieńſtwo Iey albo na niewinność, albo na ktorą z rozlicznych Cnot gracyę, ale że tylko ſamę reſpektował Pokorę; pokornie przyznaie ſię: *Quia reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ.* Ey przecieſz Nayzacnieyſza Panno muſiałby Pan BOG mieć reſpekt y naſamo nawet Nayszlachetnieyſze urodzenie Twoie: Wielcy Przodkowie,, Antenaci Twoi, owi Patryarchowie, Prorocy Kapłani, Swięci Krolowie żaſłużyli u BOGA na ten dla Ciebie w ſzczegulności Honor, abyś z Ich Pokolenia zoſtała Matką Bozą: bo tak moia z ſuptelnym Szkotem naucza Teologia. *Patriarchæ & Prophetæ meruerunt de congruo Incarnationem Filij DEI ex Virgine MARIA.* [b] Ieżeli Bog nie tylko Cnotliwą ale tez y dobrże urodzoną chciał obrać za Matkę Synowi ſwoiemu, niemogł znaleść godnieyſzey nad Ciebie, z tych ktore byli, ſą y będą Białychgłow. Co ſamo twierdźi Swięty Tomaſz de Villanova: *Licet pauperem & humilem Matrem elegerat DEUS; ſed tamen Genere Illuſtriſſimam, multoq; ámplius ſecundum Carnem, quam ſit modo quæcunq; Illuſtris Fœmina.* (c) Luboć ubogą y pokorną ſobie Matkę obrał Bog. iednak Urodzeniem nayświetnieyſzą daleko więcey, niżeli ktora nawet naſzych czaſow znaleść ſię moze z Prześwietnych Białychgłow. Pomienionemu Doktorowi poświadcza Ambrozy Swięty: *Fuit enim vere ſecundum Carnem Regalis & Sacerdotalis Familiæ Rex e Regibus Sacerdos ex Sacerdotibus.* (d) Była albowiem Nayſwiętſza MARYA Panna co do Ciała y Krwi Przezacney, prawdźiwie Krolewſkiey Kapłańſkiey Familij, Krolowa z Krolow, Kapłanka z Kapła-

(a) Ildelphons. (b) Scot. in 3. (c) S. Thom. a Vill. now (d) S. Ambr.

now. A ozdoba Zakonu Franciszka Swiętego Bernardyn Seneńſki dowodźi ieſzcze tego, że za życia Nayſwiętſzey MARYI Panny niebył nikt bliżſzy do Tronu y Korony w całym Izraelu z Krwi Dawidowey, iako Sama Nayſwiętſza MARYA Panna, na ktorą ſukceſſyonalnym Prawem ſpadło Kroleſtwo Izraelſkie, gdyby od Heroda y innych intruzow nie było uzurpowane. *Beata Virgo adhuc vivens eſſet ſucceſſor legitima Regni David, niſi ab Herode & alijs alienigenis fuiſſet uſurpatum.* [a] Y ktoż ſię z Godnieyſzym Urodzeniem, z zacnieyſzą Genealogią popiſać może nad MARYĄ? *Quis Major ſangvis, quæ Major Origo?* [b] Takiey Godności, takiego urodzenia będąc Nayſwiętſza MARYA, poſtaremu nic więcey, tylko iednę pokorę w ſobie widźiała, *Reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ* [c] Poſłowie od Izaaka znalażſzy ſzczęśćiem Rebekę przy ſtudni, pytaią: *Cujus es Filia?* Czyiaś ty Panienko? aż ta zaraz z Regeſtrem całey wyiachała Parentelij. *Filia ſum Bathuelis, Filij Nachor, quem peperit ei Melcha.* Ieſtem Corka Bathuela Syna Nachor, ktorego mu urodźiła Melcha. Maſzże ſzczęśćie Parentelatko, że na Izaaka trafiłaś, nie na owego, o ktorym piſze Seneka, że tak iedney dobrze Urodzoney Damie odpowiedźiał: *Malo Venuſinam quam te Cornelia Mater Gracchorum ſi cum magnis virtutibus affers grande ſupercilium & numeras in dote Triumphos.* Wolę ia ubogą Wenuzynę, nizeli Ciebie Kornelio Matko Grachow: kiedy przy wielkiey Prozapiy większą maſz pychę, y więcey Chwały niż poſagu liczyſz. Nietaką była MARYA. ktora ani z wybornych Talentow ani z wyſokiego niepyſzniła ſię urodzenia, ale wſzyſtkie przyrodzone ſwoie ſplendory pokorną zakrywała poſturą. A zatym zgòdźmy ſię z Iey ſamey ſentymentem- że ona nie inaczey tylko przez pokorę tak wyſokiego doſtąpiła Honoru Maćierzyńſtwa Boſkiego: *Quia reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ.* Pokora Ią Krolową Nieba, y Błogoſławioną nad wſzyſtkie narody uczyniła. Podchlebia zdaniu MARYI, ſłodkiemi uſtami y Bernard S. mowiąc: *Nunquam ſuper omnes Angelos Glorificata aſcendiſſes, niſi prius infra omnes Homines humiliata deſcendiſſes:* Nigdybyś MARYA, nad wſzyſtkich Aniołow uwielbioną nie zoſtała, gdybyś wprzod niżey wſzyſtkich Ludźi nieupokorzyła

[a] S. Bernar. Sen. (b) Claudianus. (c) Gene. 14. (d) Seneca. (e) S. Bern.

rzyła się. A tu dlamnię Argument: ze Adoracya naypierwszey w Koronie MARYI iest nayosobliwszą dla Honoryuszow Prezerwatywą, żeby Im Korona z Głowy niespadała. Pamiętaćby tylko wszystkim Potentatom na Przedźiwney mocy Pieśń oney Krolowey MARYI. *Deposuit potentes de sede & exaltavit humiles.* (a) Że Bog pyszných y hardych poniża, à podwyższa pokornych. Brać by wgłowę naukę, ktorą Agapetus Dyakon posyłał Iustynianowi Cesarzowi Winszuiąc mu Cesarskiey godności: *Cùm omnibus à Deo prælatus sis præ omnibus Eum honorare festina.* Ponieważ Ciebie Bog Cesarzu nad wszystkich wywyższył, staray się, abyś nad wszystkich Iemu się niżey kłaniał. Y ten to iest odemnie obiecany sekret co czynić? żeby Korona Honoryuszowi z głowy niespadła. Doktorowie Swięci nazywaią Nayświętszą MARYĄ Pannę zrzodłem wody żywey: *Rivulus, ex quo ortus est fons aquæ salientis in vitam æternam* (b) definiował Damian, y prosześ Ia was zacni słuchacże, ktore też naybardźiey wody ochłodą swoią pozdrawiaią Człowieka, ba y same nawet delektuią oczy? Iezeli nie te, ktore z wysokiey uniżywszy się skały pięknym za to znowu w gorę wybiiaią się strumykiem, *ascendunt, quia descenderunt.* (c) Ale niech bedźie y całym morzem łaskami Boskiemi napełnionym Nayswiętsza Boga moiego Matka *Pelagus Miserationum Mare gratiarum*: postaren u zniego, arcy zdrową dla honoryuszow Ia czerpam naukę, ktorey się niegdyś napił Salomon mowiąc: *Omnia flumina intrant in Mare, & mare non redundat* (d) Wszystkie rzeki wpadaią w morze a przecie morze nigdy się niepodnosi, nieprzybiera, ale też zato y nigdy go nieubywa: *Non licuit videre parvum.* A wy małe rzeki skoro wam deszczowe przybędą krople, żaraz się podnosicie y z brzegow wylewacie, prętko też zato usychacie. Przyrownamy ieszcze y do pływaiącego po morzu Korabia Nayswiętszą MARYĘ, ale Iey zaraz z Owidiuszem przypisuymy: *Effugit demissa procellas.* [e] procz tego nazwieymy Ią ieszcze urodzaynym drzewem, upewniam że się owocem Iego nikt nie struie, lecż zbawienny sobie urwie pożytek ztąd, co o drzewie napisano: *Mitte radicem deorsum & faciet fructum suum sursum.* Drzewo zakopuie korzenie swoie w ziemi głęboko, à żato piekne owoce na wierżchołkach swo-

(a) Luc. 1. (b) S. Dam. (c) Mundus Symb. (d) Eccl. 1. (e) Ovid. (f) 4. Reg. c. 7.

ich rodźi. Naoſtatek mili Honoryuſzowie ieżeli chcecie aby wam do Honorow dopomogli ieſzcze y Aſtra: *Aſtra regunt homines.* Patrzcieſz na Tę, Ktorą co możność Chrześćiańſka na Głowę MARYI wczoray włożyła Koronę, à immaginuycie, taką na ktorą Ziemian nieſtać od Iana Swiętego widźianą, *Et in Capite Ejus Corona Stellarum.* [a] na Głowie Iey Korona z Gwiazd; y zaraz od tychze buduycie ſię Luminarzow: bo te im ſą większemi, tym ſię mnieyſzemi ludzkim prezentuią oczom: *Quo majora, minora.* (b] Spoyrzycie znowu na Xiężyc ktoren częſto pod nogami Niepokalanie Poczętey MARYI Panny na Obrazach widuiecie: y ſpytacie, czemu on tak wielki nad inne widzi ſię bydź Luminarze, y niby Krol między wſzyſtkiemi Nayswietnieyſzemi gwiazdami? a dowiecie ſię arcydrogiego ſekretu, *Major, quia humilior.* Naywyżſzy y naywiekſzy nam ſię widzi, bo nayniżey chodzi. A tu iuz decyduicie, iak będzie ſkuteczna adoracya pokorney w Koronie MARYI nato, żeby Honoryuſzowi Korona z Głowy nieſpadała. Czyż to nie pokora MARYI? że ſię nie tai, iż z pokorney Służebnicy Krolową zoſtała, *Quia reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ.* Ach! czyli mało y tàkich widźiemy Honoryuſzow na świećie, Ktorych nie cnota, nie zaſługi, nie urodzenie, ale ſamo ſwywoluiące ſzczęśćie *Quoties voluit fortuna jocari* [c) na wyſoki wypromowowała honor? nie ieden tylko Galba tak ſzczęsliwy, ktorego powazny wytknął Hiſtoryk. *Neroni Galba ſucceſſit nullo gradu contingens Cæſarum Domum (d)* Nie ieden Tyberyus, ktoremu Agrippa trudną do rezolucyi proponował kweſtyą: *Quomodo tu factus es Cæſar?* [e] Iakim Ty ſpoſobem zoſtałeś Ceſarzem? nie ieden Tigelinus cale nieznaiomy y proſtak, tak ſzczęśćiu Pan, Iż za to tylko że ſpory Dzban wina za zdrowie Tyberyuſza duſzkiem wypił ſkarbowe otrzymał Miniſterium: *Ignotiſſimum quæſturæ Candidatum nobiliſſimis antepoſuit ob epotam propinante ſe in Convivio vini anchorám.* Ale na uniżony y podły Stan ſwoy rzadki pamiętnik. Bo rzadki Leſzek Xiąże Polſkie, ktory z podłego ſtanu na Tron wzięty ſiermięgę ſwoię nad Baldachimem zawieſzać kazał. Rzadki Piaſt. ktory Rzemieſlnicze koło ſwoie w Pałacu trzymał. Rzadki Iob, ktory do gnoiu mawiał Oycem moim ieſteś, do robactwa ſioſtryśćie moie. Nay-

rzadſza

(a) *Apoc. 12.* [b] *Mund. Symb.* (c) *Iuvé.* (d) *Sveto.* (e] *Tacit.* (f) *Sveto.*

rzadſza bo iedna tylko Nayſwiętſza MARYA, ktora choć na Tron y Majeſtat wſzyſtkich Kroleſtw poſtąpiła, nad Niebioſa wyniesiona, poſtaremu poziomey nieodſtąpiła pokory Ewangeliſtowie Pańſcy niewiele wprawdźie niewiem dlaczego piſali o MARYI, ale cokolwiek napiſali, iedyną Iey wyraźili pokorę *Luc.* 2. czytam że znalazſzy MARYA między Doktorami IEZUSA, ktorego troſkliwie z Iozefem ſzukała: tak mu z modeſtyą to wymawiać poczeła; *Quid nobis feciſti? Pater tuus & Ego, dolentes, quærebamus Te.* Cożeś nam Synu naylepſzego uczynił? Ociec twoy mniemany y Ia z załoſćią ſzukaliśmy Ciebie, az y tu doczytuie ſię Auguſtyn S. niewymowioney pokory MARYI. *Se Marito nec in ordine Nominis præferebat, ut non diceret Ego, & Pater Tuus ſed Pater Tuus [inquit] & Ego (b)* ze nawet w familiarnym dyſkurſie [uwaza to Auguſtyn Swięty) MARYA Iozefowi, iako mniemanemu Mężowi ſwoiemu prymu uſtępowała, gdyż niemowiła, Ia y Ociec Twoy, ale Ociec Twoy y Ia ſzukaliśmy Ciebie. Mogliby ſie nauczyć Panie od tey Swiętey Mężatki, iako Mężow ſwoich ſzanować powinne. *Actorum imo.* opiſuiąc także Łukaſz Swięty Apoſtolſkie dzieie tak piſze: *Petrus, & Andreas, & Iacobus, & Ioannes, hi omnes perſeverabant unanimiter cum Mulieribus & MARIA Matre Ieſu. [c)* Piotr, y Ięzrzey, Iakob y Ian, ci wſzyſcy oczekiwali z Niewiaſtami y z MARYĄ Matką Iezuſa. A coz to ieſt Swięty Kronikarzu? także oſtatnią powſzyſtkich położyłeś MARYĄ? ale go exkuzuie uczony Nerembergiuſz. *Apoſtolos ſic honorabat ut primarij ſcriptores dicant Eam a S. Luca petiſſe enixe, ut in Catalogo eorum, qui expectabant Spiritum S. non principe ſed noviſſimo loco poſt Sacerdotes ſe collocaret.* Bo Nayſwiętſza MARYA tak czciła Apoſtołow Swiętych, że Łukaſza Swiętego proſiła oto, żeby Ią w dzieiach, ktore piſał, po wſzyſtkich Kapłanach położył. O! oſobliwa Godności Kapłanow! O! więkſza pokoro MARYI! ale nacoż iuż y po Białychgłowach w Xięgach Łukaſzowych oſtatnie trzyma mieyſce? *cum Mulieribus & Maria Matre IESU.* Zapomniał ſię nad tym Bernard Swięty: *Ita ne Mulierum ſeſe ultimam exhibebat, ut noviſſima omnium poneretur [e)* Y także Nayſwiętſza MARYA za oſtatnią ſię miała, że ſię az po wſzyſtkich Białychgłowach

[a) Luc. 2. [b) S. Aug (c] Act. 1. (d) Neremb. (e) S. Bern.

położyć y wspomnieć w Historyi kazała? y daley tenże Bernard Swięty kładźie konkluzyą. *Merito facta est omnium Domina quæ se omnium exhibebat Ancillam:* Słusznie została Ta wszystkich Panią, ktora się za Służebnicę wszystkich miała. Postaremuż wielką o! wielką rzecz y przysługę całemu Chrześciańskiemu Swiatu uczynił Łukasz Swięty, że tak pokorney tak uniżoney, zbraniaiącey się MARYI Portret odmalować potrafił. Przyznam się niemało tam było Ceremonij nim uproszono Nayswiętszą Pannę, ażeby przesliczną Twarz swoią odmalować pozwoliła, iako swiadczy Nicephorus. *Rogaverunt omnes SSmam MARIAM! ut se depingi permitteret:* Stało się, ach szczęście że odmalował Łukasz Swiety pierwszy Obraz MARYI, z ktorego Oryginału więcey Ich potym samże kopiował iako twierdzi, Tolosański Prymas Durandus. *Sanctæ Mariæ varias Imagines manibus suis ad vivum pinxit.* (b) Wylicza tych Portretow niemało, y mądrością y Senatorską zaszczycony Purpurą I. W. Fryderyk Sapiecha Kanclerz W. Litt. w pamiętney następuiącym wiekom Xiędze swoiey. *Monumenta antiquitatum.* [c] Z tych nieoszacowanych Obrazow Oryentalni Cesarze będąc ieszcze Chrześciańami dwa naszym Ruskim Xiążętom iako zkolligaconym z sobą za nayosobliwszy darowali Prezent; z ktorych ieden na Iasney Gorze Dobrodzieystwy swemi Swiat cały oswieca, drugi zaś Ciż Xiążęta Ruscy w skarbcach swoich za naywiększy skarb chowali: aż LEO Daniłowicz Krolewicz Ruski na instancyą Poważnych y Swiętych Pań Konstancyi Matki Leona, y Iulitty Boleslawa Xiążęcia Zony oddał Lwowowi pod czułowitę straż y pilność WW. OO Dominikanow; y iuż to temu lat kilkaset, iako od Greckich Monarchow na Ruską przeniosł się Stolicę ten Swięty Obraz MARYI. Niewiem że, czy y to pokorze iuż w Niebie nawet mięszkaiącey przypisać MARYI? czy naszey niewdzięczności, ach! tak wielkiey! że przez tyle wiekow w szerokiey Russyi kraiach wysłużoney dawno oczekiwała Korony, ani dotychczas należytey czci y weneracyi od nas niemiała w tak Swiętym Łukaszowego pędzla Portrecie. A przecie komuześ Herbowny Lwie Ruski powinien Koronę, ktorą trzymasz na Głowie? ieżeli nie dzieieyszey Koronatce, y Koronatorce żądzy twoich. Komuś

winna

(a) Nicephorus (b) Durandus. (c) SAPIEHA in monum: antiq.

winna Rossyo caławiele złotych przebytych czasow, ieżeli nie Carowey twoiey Monarchini MARYI? Iezeli na iedno weyście Betsabei, *Cum ingressa esset (a)* zaraz Dawid przysiągł, że Syn Iey Krolem po nim będzie, *Iuravit Rex: Filius Tuus regnabit post me*; Toć daleko pewnieyszy Korony lub doczesney lub wieczney zakim przed Krolem wiekuistym Ukoronowana sława MARYA *Astitit Regina. (b)* Y czemuz wnas ustała dawnieyszych Chrześćian ochota? ktorych to zawsze zdanie było: *Servire MARIÆ Regnare est*, Pod Niebo wylatuiący skrzydłami Twey sławy Orle biały *non procul a Polo*: tu przylatuy, żebyś ubespieczył na Głowie twoiey złotą Koronę, Bierż pazory ukoronowany Lwie Ruski do MARYI, iezeli chcesz zeby Korona z Głowy niespadła, albo obciążonego srogiemi Gorami niezaboleli krzyże. Krolewskie Zwierża błogosławćie wdzień y w nocy Krolową waszą, tak iako was Apokaliptyk widział: *Animalia non habebant requiem die ac nocte, dicentia Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Zwierzęta niemieli odpoczynku wdzień y wnocy wołaiąc Swięty, Swięty, Swięty. Cożeś ieszcze więcey widźiał wyiawicielu Niebieskich sekretow Apokaliptyczny Ianie? *Et cùm darent illa animalia gloriam & honorem & benedictionem, procidebant viginti quatuor Seniores ante sedentem in Trono & mittebant Coronas suas ante Thronum.* a gdy mowi one zwierzęta oddawali honor y Błogosławieństwo, upadli dwadzieścia czterech Starcow przed siedzącym na Tronie, y miotali Korony swoie przed Tronem. Wielkiesz to widzenie! wktorym za osobliwszą rzecz to admiruie uczony Silveira. *Procidebant & tamen sedebant, mittebant Coronas & tamen non amittebant* [c]. Upadali a przecie siedzieli! składali z głow Korony swoie, a przecie wnich byli, upadali ustawicznie, a przecie ani krzyże ich nie zaboleli, ani zadnemu Korona z głowy niespadła. Co Ian Swięty widział w Niebie, to ia na Koronacyinym Akcie Nayświętszey MARYI Panny nie zmnieyszą admiracyą w tuteyszey widzę Bazylice. Wten czas kiedy Orzeł Koronny w IOO. w IWW. Panach nader dystyngwowanych przytomnych Gościach, iako nieodrodnych Lecha y Orlego Gniazda Potomkach tu umyslnie adorować MARYĄ przyleciał, w ten czas kiedy Lew ukoronowany przez Obywatelow Miasta Tego

(a) 3. Reg. c. 1. (b) Psal. 44. (c) S. Aug. (d) Apoc. 4. (e) Sylveira.

czci y weneruie Koronatkę swoię, aż tu pełno Niebiekich Koronatow przychodżą *ad Oscula pedum* do ucałowania nog y adorowania Pani swoiey: to rubinowe Swięci Męczennicy, to złote Wyznawcy, to Liliowe Swięte y Błogosławione Panny przed Tronem KORONATKI naszey z głow swoich zdeymuią Korony. *Procidebant ante sedentem in Throno & mittebant Coronas suas* [a] O! Niebaż tu nam was zesłały Niebiescy Koronaci na Applauz y ozdobę Koronacyinego Aktu Nayswiętszey MARYI. O! drogie depozyta Swiętych Koronata y Manstweta Ciała, nieoszacowane Reliquie Redempta, Maxymy, Diodora, y Konkordyi; iak że wielką z was ma ozdobę Akt teraznieyszy? Witam y was w Koronie Swiętych nowo Kanonizowane y Beatyfikowane Ozdoby Zakonu Kaznodzieyskiego, ktorych dopiero odprawiła się Introdukcya, O! Swięta y Godna Korony Panno, Katarzyno z Przezacney Rykcyuszow Familij! naybielsze Perły Lucyo y Stefano Zakonnice Dominika Swiętego: nieoszacowane kleynoty, Alwarze Kordubeński, y Pietrze Gonzalez, dziękuie wam że ukoronowane Głowy wasze przed Tronem Pani naszey w tym Domu uniżyły się. *Procidebant ante sedentem in Throno & mittebant Coronas suas.* Teraz wielkość, Chwałę, y szczęśliwość Twoią poymuię Wielki Zakonie Dominika Swiętego, kiedy nietylko mnostwo: *Numera stellas si potes*, samych Koronatow liczysz Niebieskich, nietylko wiele do teyże Korony masz zyiących Godnych Kandydatow, ale tez całą wysokiego Olimpu Monarchią z Krolową swoią do Domu Twoiego wprowadziłeś, *Appropinquavit ad vos Regnum Cælorum.* Niedość wam było że Rożańcową Koroną godnie codzień Koronowaliście Panią swoią, ale iuż złote z Rzymu, iuż Niebieskie z Kanonizowanych y Błogosławionych Zakonu waszego Iey oddaiecie Korony. *Mittebant Coronas suas.* O! iako to wam do Korony wieczney pomagac będźie! y każdego z was Kandydatem do niey uczyni: bo obiecał Bog MARYI, że Synowie Iey krolować będą: *Iuravit Rex, Filius Tuus regnabit*, ale też y na Krzyze, na wielkie kazusy wielce pomocna wam będźie ukoronowaney Krolowey ustawiczna adoracya: *procidebant & sedebant, mittebant Coronas suas & non amittebant.* Cieszy się y ty Roxolanio, raduy się Stołeczny Lwowie, albowiem na wszel-

[a] Apoc. 4.

wszelki bol krzyżowy na ukoronowaney bol głowy doświadczony miec będźiesz sekret; adorować, upadać przed ukoronowaną MARYĄ. A że to mowię z praktyki; kładę dowody. Gorzałoś niegdyś Miasto, Ta ćię Matka Boska widomie od ognia zasłoniła, y szerzyć się pożarom niedopuściła. Chorowałoś na powietrze; Ona uleczyła. Oblężoneś było od nieprzyiaćiela. MARYA obroniła. Umarłe iuż Dziecie przynosiłoś przed Iey Obraz, życię przywróciła. Śmiertelnie rannych prezentowałoś, doskonale uzdrowiła. Złomał był krzyże y zarazem życię stracił Iezopolski Przeor z wysokiego spadłszy rusztowania, MARYA Lwowska Krzyże naprawiła, y życiem darowała. A co mowić, o Przeświętnych Krzyżach IW. SP. IAKUBA POTOCKIEGO niegdyś Starosty Białokamienskiego, ktorego przez nieostrożność sługi Laskowskiego w Czeszybskim Zamku zapalone prochy na powietrze wynieśli; lecż wzwyczaiony Pan do wzywania MARYI w tym samym momeńćie krzyknął: Nayświętsza Panno Lwowska ratuy! aż zaraz z powietrza właśnie iakoby nie płomieńmi ale skrzydłami był podleciał, leguteńko bez bolu spuścił się na źiemie, spalona skura zdiąć się dała, a nowa natychmiast odrosła. O! cudowny Obraźie! niedarmo Ciebie: *Lucas Medicus* Lukasz Medyk odmalował, ponieważ tak doskonale wszystkie potrafiasz uzdrawiać Krzyże. Iści się to o Tobie Swięty przybytku, co dawno obiecował Prorok: *In die malorum super omnem gloriam Protectio & Tabernaculum erit*, w dzień Krzyżow będźie na sławę Protekcya y przybytek: à bardźiey prawdźi się ona od Ciebie samey łaskawa obietnica, z ktorąś Zakonnikom tuteyszym na owe wiersze w iutrźni mowione: *nos cum prole Pia benedicat virgo MARIA*, Głosem od wszystkich słyszanym odezwałaś się *Benedicam & Intercedam*. Będę błogosławiła y będę się przyczyniała: O! obietnico O! Dobroczynna ochoto! *Benedicam & Intercedam* Błogosław że naprzod Nayświętsza Panno nay wyższemu Biskupowi Benedyktowi XIV. ktoren Ci z Rzymu przysłał Koronę; niechay zato Iego Triregium po wypełnionych Latach, po długim y szczęśliwym Panowaniu, w tysiączne Niebieskie multyplikowane będźie Korony. Niech potroyne Krzyże Iego tak będą szczęśliwe żeby na nich nigdy Kościoł Swięty y Wiara słabieć niemogli: *Benedicas Virgo MARIA*.

Błogosław y Nayiasnieyszemu Panu, Augustowi III. niezwyciężonemu Krolowi naszemu, za to, iz przez Instancyonalne swoie Listy, te ci od Nayswiętszego Oyca z Rzymu wyiednał Koronę: sprawże mu, aby Iego Korona tak się szczęsliwie Głowy trzymała, żeby cała Oyczyzna na Pańską Głowę Iego, nieposkarzyła się, a złożone na Krzyż Herbowne Miecze Iego żeby się o nieprzyiacielskie łamać y kruszyć niemogli szyie, *Benedicas Virgo MARIA*, Błogosław o MARYA także IW. Arcy-Pasterzowi naszemu, aby Twoy Koronator dopełniwszy Honorow, doszedłszy wielkich zasług swoich po długoletnym Archi-Diecezyi tey rządzeniu Niebieską otrzymał Koronę. A zaś Przeswiętny Ośmorogowy Krzyż Iego, niech ze wszystkich stron uszczęsliwia y błogosławi cały Dom Wielkich WYZYCKICH, y złey Fortuny od niego odżegna nagabania, odpędzi nieszczęsliwości. *Cum sit apex Crux ista; truces date terga dolores.* Błogosław ukoronowana Matko Boska wszystkim wraz przytomnym y assystuiącym Tey solenney Koronacyi Twoiey. A nad wszystkich błogosław o Marya! o Pani! IO. Naypobożnieyszemu Domowi, Twoich POTOCKICH, ktorzy Herbownym Krzyzem swoim zprzysięgli się wszyscy a żebyś absolutną Ich zostawała Krolową, z taką Ci się Ichże przysługą ukoronowaney w poddaństwo poddaią ochotą, że im zwiększą admiracyą przyznać należy służebnicą Majestatowi Twoiemu wierność, niżeli kiedyś Tyberyusz Cesarz w Poddanych swoich admirował: *O! Homines ad servitutem paratos.* (*b*] Ten Dom ktoren zawsze przy wolności obstawa, *unâ stat pro libertate Domus*, niewolniczą u Ciebie z wielką radością przyimuie służbę. Oni kochaiący się w wolności Brutusowie, Fabrycyuszowie, Katonowie, absolutnego Panowania życzą MARYI· *Nunc Brutus amaret vivere sub Regno tali, succumberet aulæ Fabricius, cuperent Ipsi servire Catones.* Promowuyże y Ty ich Niebieska y Polska Krolowo, aby ktorzy niemaią w głowie, na głowie mieli Koronę. Widzisz Matko Boga moiego iaki Ci swiadczą Honor, iaką Ci czynią adoracyą: uzdrowże, Krzyże ich ktore dla czci Twoiey łamią y naginaią: a te ieszcze się nie dobrze zagoili po okrutnym przez Libitynę o grobowy kamień uderzeniu IW. Im.Ci. Pana MICHAŁA POTOCKIEGO Woiewody Wołyńskiego: ieszcze niezgoioną ranę maią zadaną od nieubłaganych

(*a*) *Panegyris* (*b*) *Tacitus.*

nieubłaganych śmierći IW. Im. Pana IERZEGO POTOCKIEGO, Grabowieckiego Tłumackiego &c. Starosty IW. Im. Pani z POTOCKICH TARŁOWEY Woiewodziny Lubelskiey, a iuż znowu złamane zkaleczone, ach! iak nieuleczone, przez śmiertelne obalenie się naypotężnieyszego Filaru Domu ich y całey Oyczyzny IOZEFA POTOCKIEGO Hetmana W. Kor: Kasztellana Krakowskiego, ktoren na tę Twoią sumpt łożył Koronacyą. Boleie na ten Krzyz ośierocona iako po Oycu Oyczyzna cała Polska: boleie Nayiaśnieyszy August III. Krol nayłaskawszy: boleią Familie: narzekaią Domy, boleią okropne bijąc larum choć nieustraszone Woyska; *Castra fremunt animiq; truces sua pectora pulsant.* Trzeba dziś uwierzyć Chrześciańskiemu Poecie: że *& Rex & Grex & Crux habet ipsam Crucem:* y Krol y Kroleśtwo y sam Krzyż cierpi teraz krzyż: wszak te same słowa Rex, Grex, Crux, krzyż na końcach prezentuią: Alboż to nie krzyz dla Nayiaśnieyszego Monarchy niezwyciężonego Krola y Pana naszego, kiedy w Kroleśtwie Iego iuz niemasz IOZEFA, na ktorego doskonałość, przezorność, wierność, y Gruntowne Rady, mogł bespiecznie spuścić się, y na nich polegać, sam tylko Tron y Krolewski excypuiąc Majestat. *Dixit Rex ad Ioseph num invenire potero sapientiorem & consimilem tui? uno tantum Regni Solio præcedam te.* [a] Alboż to nie krzyż y dla Kroleśtwa? kiedy całey Oyczyzny prawie iedyna tak wielka zniknęła ozdoba. *Hic Patriæ perit omne decus.* Czyż to nie krzyż? że śmierć zazdrosna podobno z umysłu, albo z Boskiego wyroku, ledwie nie częścicy teraz na Senatorow, na ludźi takich, ktorzy szczegulnie Kroleśtwa tego całośc y wolnośc utrzymać mogli rzuca się, y poiednemu pod Grobowy zaprowadza kamień *In plebem vetat ire manus monstratą Senatum.* Ale ieszcze większy krzyż, nieznośny krzyż, dla samiego Krzyża *& Crux habet ipsa Crucem.* Krzyżu Chrystusow w Katolickich iaśnieiący Kościołach ieżeliż ty nieczuiesz bolu ciężkiego Krzyża? kiedy twoy Exaltator, twoy obrońca, śmiertelne zakończywszy życię, Ciebie opuścił: *Vixi & quem dederat cursum Crux Sancta peregi.* Cała Przeswietna IOO. POTOCKICH Familio, a ktoż iuż Herbownego Krzyża waszego Krzyż poymie! ach Krzyż! nad Krzyżami Krzyz! dla wszystkich Krzyż!

Et Rex

(a) Gen 41.

Et Rex & Grex & Crux habet ipſa Crucem. Ledwo nie taka żałoba po śmierći Wielkiego Hetmana ukazuie ſię wnaſzym Kroleſtwie iaka była za Aſſwera Panowania dla ferowanego Dekretu w iego Kroleſtwie (*a*] na zabijanie przednieyſzey Familij Zydowſkiey, y dla wyſtawionego Krzyża na obwieſzenie Mardocheuſza Wodza Zydow. *In omnibus quoq; Provincijs Oppidis & Locis planctus Ingens ululatus & fletus* we wſzyſtkich [mowi litera Pańſka,] Prowincyach y Miaſtach był płacz y lamentowanie wielkie. Ależ przecie tam wynieſiona na Tron y godność Krolewſką Eſther, Krola Aſſwera taką przebłagała inſtancyą. *Si inveni gratiam in conſpectu tuo, dona mihi Populum meum pro quo obſecro, quomodo enim potero ſuſtinere necem & Interfectionem Populi mei?* Ieżelim Panie znalazła łaſkę u Ciebie, daruyże mi lud moy bo iakoż mogę ścierpieć śmierci y zabijania ludu moiego? O nierownie większa Krolowo, milſza Bogu nad Eſtherę Nayſwiętſza MARYA! czy będzieſzże y Ty dłużey cierpiała *necem & interfectionem Populi?* śmierci y zabijania Ludu Twoiego, zażywam do ciebie ſłow Mardocheuſza, ktoremi on zobligował Krolową Eſtherę. *Et quis novit utrum id circo ad Regnum veneris, ut in tali tempore parareris?* ktoż to zgadnie y owſzem mnię ſię zdaie, że dla tego teraz Ukoronowaną ieſteś, abyś w tak opłakanym czaſie ludowi Twoiemu w przygodzie była, *ut in tali tempore parareris.* Proś że dziś Swiętſza Eſtero Krola Syna ſwoiego za ludem twoim, aby Nieprzyiaciele na Krzyżach iego dziwow niewyrabiali *Supra dorſum meum fabricaverunt Peccatores.* Niech ow okrutny Aman, śmierć, ludzi nayzacnieyſzych, ludźi naypobożnieyſzych ludźi twoich niewygubia. *Voluit omnem quæ erat in Regno perdere nationem,* Ia to domawiam, à ukoronowana Eſthera Nayświętſza MARYA iuż odpowiada: *Ingrediar ad Regem, benedicam & intercedam.* Idę zaraz do Krola Syna moiego, będę im Błogoſławiła, będę ſię za niemi przyczyniała. Y iuż pewnie mowi do Syna ſwoiego tak za nami iak Eſthera: *Dona mihi Populum meum, quomodo enim potero ſuſtinere necem & Interfectionem Populi mei.* Daruy mi Synu Krolu y Panie lud moy, bo niemogę cierpieć śmierci y zabiiania ludu moiego. Y iuż ci za Interceſſyą wielowładney Eſthery naſzey ſtanął przed Krolem naywyżſzym Ona ozdoba

doba Domu, Oyczyzny chwała, postrach nieprzyiacioł, większy od Mardocheuſza IO. IOZEF POTOCKI Hetman Wielki Koronny: *Ingreſſus eſt ante faciem Regis*; aby y on Naypotężnieyſzey Krolowey pomagał za ludem Iey y ſwoim przyczyniać ſię. *Dona mihi Populum meum*· to ieſt, daruy mi Dom do mnię nabozny wſzyſtkich POTOCKICH, bo tego niemogę cierpieć, że złość Amanowa życiu ludzkiemu nieprzyiazna, te Rycerſkie tak ſmiało Krzyże łamie. *Dona mihi Populum meum*. Daruy mi takze IW. BRANICKIEGO Woiewodę Krakowſkiego, ze wſzyſtkim Rycerſtwem, a day im chwałę y zwycięſtwo nad wſzyſtkiemi nieprzyiaciołami za tak piękną aſſyſtencyą y ozdobę Aktowi temu przez nich daną. *Dona mihi Populum meum*. Daruy mi godnych chwały Goſpodarzow Woiewodztwa tego, IOO. Xiążąt Woiewodow Ruſkich z całą ich wielką Familią. Daruy mi dobrych ſług moich wſzyſtkich, ktorzy dla aſſyſtencyi moiey tu ſię umyślnie ziachali. Daruy mi Obywatelow Lwowſkich ſług y poddanych moich tak Duchownych, iako y ſwieckich. *Dona mihi Populum meum* O! Pani naymiłoſćiwſza daruiemy My Tobie y ſami ſiebie, uſtępuiemy Ci wſzyſtkiego do nas prawa, miey nas za niewolniki Twoie, ale y oto proſiemy, żeby do nas nikt więcey prawa nienabywał tylko Syn Twoy, y Ty Sama, co day Boze.

A
M E
N.

KORONA Z KRZYZOW

Nayozdobnieyſza w Koronie.

To ieſt:

MARYA będąc Sama Sobie Koroną, Naykoſztowniey Jaśnie Oświeconych PILAWITOW ieſt Ukoronowana Krzyżami.

Stylem Panegirycznym

UFORMOWANA.

Przez

X. STANISŁAWA SŁOWACKIEGO

Nauk y Swiętey Theologiey Doktora, y teyże w Przeſławney Akademij Zamoyſkiey Profeſſora, Ex-Prowincyała Prowincyi Ruſkiey Franciſzkańſkiey, Gwardyana Konwentu Lwowſkiego pod Tytułem Swiętego Krzyża, w Niedziele na rannym nabożeńſtwie.

Corona aurea ſuper Mitram Ejus, expreſſa ſignô Sanctitatis, & Gloriâ honoris. Eccleſiaſtici 45. Cap.

KSztałtna y bogata Korona, bo Korona złota, Korona Swiątobliwości znakiem, y doſtoieńſtwa przyozdobiona chwałą, ale niekażdey Głowie przyzwoita. Pańſtwo Godne. Nie światowey albowiem głowy zaſzczyt, a zwłaſzcza tey, ktorą nadymaiąca prożność ledwie nie z świata całego rowna cyfrą, aby głowę, iak świat *grande nihil*, cyfrą, czyli iednym nic ukontentowała za Koronę.

Non eſt indutus illa alienigena przydaie dla większey ozdoby dla teyże Korony Ekkleziaſtyk Pańſki, że tak ozdobna, kſztałtna, y miſterna korona, nigdy ieſzcze na cudzey niepoſtała głowie. Cudza zaś głowa, według Tomaſza Swiętego Anielſkiego Doktora, *in Pſalm 18.* ieſt pyſzna, charda, y dumna głowa: *alieni vocantur ſuperbi.* Pyſzni albowiem, dumą iak dymem, potrzebny dla większey ozdoby do Korony, ciemnią, ſzpecą, y czernią kleynot,

Numerorum 16. capite. Datan, Abiron, y Kore, ktorych gdy wielkiego nad Ludem Izraelſkim pretenſya Xięſtwa, z pod Moyżeſza władzy, przez wynioſły odwodzi humor; każe natych miaſt Moy-

żesz takowych do siebie zawołać Pretendentow: *ergo Moises, ut vocaret Datan, Abiron, & Core,* ktorzy przez tegoż odpowiedzieli Possa: *non veniemus.* Nieidziemy, zuchwale ieszcze przydaiąc daley: *Numquid parum est Tibi, quod eduxisti nos de terra, quæ lacte & melle manabat, nisi ut dominatus fueris nostri? non venimus.* Izaliż to niedosyć natym, żeś nas tak wielkiey, w płynącey mlekiem y miodem ziemi, zbawił roskoszy, ale ieszcze panować pretenduiesz nad nami? nic z tego, niepoidziemy; nam iuż lud Izraelski od tąd posłuszny bedźie. Ale nietak zuchwale, chciwi, do rządow y Godności, Panowie Pretendenci. Posłuchaycie, co wam radzi Moyżesz· *Tollite singuli thuribula vestra, ponite super ea incensum offerentes Domino, & quemcunq; elegerit, ipse erit Sanctus. Multum erigimini Filij Levi.* Synowie Lewi, aż nazbyt, iak uważam, *levi penditis humilitatem.* Głowy wasze są pełne fumow, ale nie z temi fumami *tollite thuribula vestra.* Weźcie się ieno do turybularzow, y wdźięczne BOGU ofiaruycie Kadźidło; a tak ten na Xięztwo y Rządy Izraelskiego Ludu poświęcony będzie, kogo Boska obierze wola. *Et quemcunq; elegerit Dominus, ipse erit Sanctus.* Słuchaią; czynią tak, y ofiaruią. Aliżci Ofiara, iako od rebellizantow niemiła BOGU, źiemi ich wygnancami na tychmiast uczyniła do piekła. *Disrupta est terra sub pedibus eorum, & devoravit eos, descenderuntq; vivi in infernum.* Y iuż Ci Ludźie nie z tey źiemi, *alieni;* iuz z nich głownie piekielne, nie głowy do mitry sposobne; iuż strasznym Izraelskiemu Ludowi stali się przykładem. *ut haberent postea Filij Israel, quibus commonerentur, ne quis accedat alienigena ad offerendum incensum Domino.* Owoż iaka dumnym głowom iest nagotowana Korona! zważcie czym się wynioste koronuią ambicye.

2di *Regum cap:* 18. za Laur zwycięzki, dębowa, Absalona głowę, wiąże gałęź, że się za powodem ambicyi, z własnym o Koronę Krolewską Oycem walczyć odważył: *accidit autem, ut occurreret Absolon servis David, sedens mulo, cumq; ingressus fuisset mulus subter condensam quercum & magnam, adhæsit caput Ejus quercui.* Absalona, dębową się wiechą koronuie wina; y dobrze, bo dla takiey głowy, taka przyzwoita korona; Prożnością napełniona Głowa, dla niey korona iest prożności *Symbolum;* ponieważ *hædera,* według Korneliusza: *est Symbolum vanitatis mundi, omnisq; rei, & spei mundanæ.* Na głowę prożną, ambicyą nadętą, znak Krolewskiey godności niezda się korona. *Non est indutus illâ alienigena, Alieni superbi.*

Dostał, prawda Syn Leszka pierwszego, Polskiey Korony; lubo do niey nie tak wierzchem [iak w samey rzeczy Historya świadczy] iako bardziey niepomiarkowaney ambicyi ubiegał się wozkiem; ktory według Bonawentury Swiętego, Zakonu moiego, Doktora, ma cztery koła: nieludzkość, płochość, wzgardzenie BOGA, y zapomnienie

o śmierci

o śmierci; parę koni chciwość y zdzierstwo; Woźnica zaś: pyszny ambit; *Avaritia in curru vehitur, cujus sunt quatuor rotæ, scilicet, inhumanitas, pusillanimitas, contemptus DEI, oblivio mortis; duo sunt equi, scilicet: tenacitas & rapacitas; auriga; est amor habendi.* Ale ten wozek stał mu za bidę do rozrywki, bo otrzymaną sztukami Koroną przez krotki czas swe zdobiąc skronie, wkrotce potym na sztuki rozerwany został. *Tempori, quæ fecit tempus redimire Coronâ, tempora privârunt, Hic lacerata vafri membra jacent.* Przypisał mu Poeta. Otoż zaślepionych o pospolite Pretendentow korony, iaki ażardź kiedy żart sobie z nich Fortuna czyni, gdy im chciwość zawiązawszy oczy, oślep bieżeć do korony każe. *Tam cæca est dominandi cupido, ut nihil homines metuant, nihil vereantur, aperta pericula subire, ut præsint.* mowi Oleaster. *in cap: 31tium Isaiæ.* Boiaźń na stronę, zanic; choć przed oczyma niebespieczeństwo, za nic choć y same w ażardźie życie, a korona niepewna pewnieysze nic.

Ieżeliż pospolita korona, ambicyą nadęte tak zawodzi głowy; coż mowić dopiero o Koronie, ktorey Ekklezyastyk Pański opisuie w spaniałość? korona złota, złotey Głowy; korona znakiem świątobliwości, Swiętey Głowy; korona Dostoieństwa przyozdobiona chwałą, Dostoyney y chwalebney potrzebuie Głowy. słowem: pomieniona Korona takiey tylko potrzebuie Głowy, ktora sama iest sobie koroną. Iakoż y Pismo Swięte nie mowi o tey koronie, iakoby była na Głowie, ale, iakby była na drugiey złożona koronie: *Corona aurea super mitram Ejus,* Y dobrze. Ieżeli albowiem świątobliwość y cnota od złota ieszcze szacowniejsza *Virtus pretiosior auro,* toć, Głowa świątobliwości pełna, iest sama sobie bogactwem, sama ozdobą, sama koroną. Ey pięknaż to Głowa, ale ozdobna y korona, lecz niedla takiey Głowy, ktora niepotrzebnemi iest oczerniona fumami. Do tak kształtney, kosztowney, y maiętney Korony, słusznie iest Pretendentka Białogłowa, y owszem: naybielsza, Nayczystsza, Naypokornieysza, Nayświętsza MARYA Panna. Ale co mowię Pretendentka? kiedy słusznie iuż tak Godney Głowie iest konferowana Korona. Piękna Głowa: bo sama sobie chwałą, sama ozdobą, sama Koroną. Ozdobna Korona: bo znakiem świątobliwości wyrażona, czyli z samych iest uformowana Krzyżow. Y ta materya mowy moiey we dwoch częściach niech idźie na naywiększą część BOGA, y Honor Ukoronowaney Nayswiętszey Monarchini Nieba y ziemi.

GOdny zaszczyt tak ozdobna Korona, ponieważ y zdobi skronie, y nieśmiertelną wiąże chwałą: *Immortale facit tanta Corona Caput.* Szczęśliwa Głowa w takiey Koronie, ale ieszcze szczęśliwsza Korona na takiey Głowie; ktora sama sobie ozdobą, sama chwałą, sama iest Koroną.

Wſzakże ſzczyci ſię nieieden tak oſobliwym Fortuny darem, że Koroną ma uwięczone ſkronie, lubo nieuwaza na to, ze korona z Iego nieieſt kontenta Głowy: *uſq; Corona placet; Caput at quandoq; coronæ eſt odio.* Y choć zdaie ſię iakoby w nierozerwaney przyiaźni korona z Głową chodźi parze, przecież teyże ſamey Głowie, częſtokroć na głowę nieprzyiacielem bywa; a to dla tego, że. głowa nie ieſt podobna koronie. korona złota, a Głowa naypodleyſzego kruſzcu pokazuie walor, ktorą na iedne nic kruſzyć by potrzeba, będąc albowiem bez przynależytey do rządow reflexyi y uwagi, ſtaie ſię bez naymnieyſzey wagi, y ſzacunku u właſnego Poddaństwa, y za nikczemne nic nieważy. Owo zgoła nikczemna Regnantow z koroną para, bańką tuż niſzczeiącą ich na wodźie ſtawia w parze: *ſuperbi præter oſtentationem & ventoſam jactantiam nihil habent.* Przyznaie Pliniuſz. ſłowem: choćby korona drogiemi iaśnieiąca ſię kleynotami z ſamym Słońcem w blaſku walczyć ſię zdała, iednak gdy w głowie puſtki, w głowie pochmurna noc, za nic waży,

imi Regum cap: 13tio. zdaie ſię Saulowi, że mu z koroną wieczna liga; iakoż takowe y od Samuela Proroka, przed całym Izraelſkim ludem odbiera zalecenie. *Certe videtis, qualem elegerit Dominus, quoniam non ſit ſimilis illi in omni populo.* Przecież korona na Iego tak ſobie przykrzy głowie, ze radaby na niey była nigdy niepowſtała. Iako wyraźnie dalſzy text Piſma twierdzi. *Pœnitet me quod conſtituerim Saul Regem.* A to dlatego, że głowa bez mozgu, ponieważ mozg ſobie przy paleniu ofiar, nad rozkaz Boſki, wyſuſzyła, iako mu beſpiecznie na oczy wyrzuca Prorok: *ſtulte egiſti, nec cuſtodiſti mandata DEI.* żeś w niedotrzymaniu Mandatow Boſkich pobłądził głową, ornament głowy, Izraelſką koronę ſtracić muſiſz: *abjecit te Dominus ne ſis Rex. Daniclis 4to.* Nabuchodonozor zbytnie dufaiący w koronie, śmie Naywyżſzym czynić ſię Regnantem, właśnie iak BOGIEM, lecz za tak wielką zuchwałość Krolewſka na nim wſtydźi ſię Purpura, kiedy zato między bezrozumne być muſi policzony zwierzęta: *Ejicient Te ab hominibus, & cum feris & beſtijs erit habitatio Tua, fœnum ut bos comedes.*

Farao naymniey na Boſkie przez Moyżeſza niedbaiący rozkazy, beſpiecznie nad Izraelſkim tyrannizuie ludem: *obduratum eſt cor Pharaonis*, twarde ſerce rozumi, że: za dyament mu ſłużyć do korony będzie, ale wyrokow Boſkich iawnie pokazały dowody, że ſię do tey nie umył korony, gdy go morſkie za to opłakały wody: *reverſæq; ſunt aquæ & operuerunt currus & equites cuncti exercitus Pharaonis.* Egypſka korona ſolą ſię ſtaie w oczach Faraonowi, gdy go morſką wodą ſprawiedliwość traktuie Boſka.

Waleryana Rzymſkiego przez lat pietnaście Ceſarza niemiłym Fortuna kontentuie ſaporem wielkim Tyrannem tegoż Imienia Krolem

lem Perſkim. Dowod z tąd iaſny, że niekażda godna głowa korony, co w koronie, ale ta tylko, co ſama ſobie ozdobą, ſama chwałą, ſama ieſt koroną.

Sadźcie ſię teraz y ſadźcie do korony światowe głowy; gdy ia na Naywyżſzą Monarchinią, Krolową Nieba y źiemi Nayświętſzą MARYĄ Pannę obracam oko. Ta albowiem ozdoba nad ozdoby, kleynot nad kleynoty, Ta ſobie ſama ieſt koroną.

Canticorum 6to. Czytam oſobliwy Panegirik Oblubienicy od Oblubieńca przypiſany: *Pulchra eſt amica mea, ſuavis & decora ſicut Ieruſalem.* Piękna, miła, y ozdobna iak Miaſto Ieruzalem. Nowy w prawdźie Panegiryk, ale też nieſtare y Miaſto, do ktorego Oblubienica od Oblubieńca ieſt przyrownana; y nieinſze być muſi, tylko te, ktore Ian Swięty *Apocalipſis 21 cap:* w obiawieniu, Boſką wybudowane oglądał ręką. *Ego Ioannes vidi civitatem Sanctam Ieruſalem novam deſcendentem de Cælo á DEO paratam, ſicut ſponſam ornatam.* Ey pięknież to Miaſto, bo z ſzczerego wyſtawione złota, czyſte iak kzryſztał; iako o tym Mieście mowi daley Ewangeliſta Ian Swięty: *ipſa autem civitas aurum mundum ſimile vitro mundo.* Y ta ieſt ozdoba rzeczonego Miaſta, ale tenże ſam y Oblubienicy ornament, Oblubienica albowiem z Miaſtem, Miaſto z Oblubienicą zrownane, y owſzem oblubienica ieſt miaſtem, miaſto ieſt ſamą Oblubienicą, iako ſię rzekło: *Vidi civitatem ſicut ſponſam ornatam.* ale oczym ta mowa? ſłuchaymy Seraſickiego Doktora Bonawentury S. pierwſzey o Narodzeniu Nayświętſzey Panny mowy: *Ipſa Civitas Apocalipſis 21. id eſt MARIA, eſt aurum mundum per charitatem, ſimile vitro mundo per caſtitatem.* Miaſto od Iana widźiane, to ieſt: MARYA, ieſt złoto ſzczere przez miłość, podobne nayczyſtſzemu kryſztałowi przez czyſtość. Rowne zdanie o tym y Damaſcena S. gdy Ciało Nayczyſtſze Nayświętſzey MARYI Panny, w drugiey o Wniebowźięciu mowie do złota rowna: *Virginis inſtar auri purum erat corpus,* Słowem: Panienka iak złoto. Iuz tedy Nayświętſza MARYA Panna ieſt ſama z ſiebie złoto do uformowania Korony; ktorą y ia tym wyrabiam kſztałtem.

Do czego zażywam naypierwey Arcy-Biſkupa Germana Swiętego, będąc ia do takiey mniey ſpoſobny pracy, ktory przypatruiąc ſię w Duchu Narodźinom Nayświętſzey MARYI Panny, zowie, y wita Ią iſtotną Koroną: *Salve pulchritudinis diadema.* Witay wſzelkiey piękności, y wſzelkiey ozdoby Korono. Tenże daley Arcy-Biſkup S. gdy z Samey MARYI uformował Koronę, natychmiaſt Ią w naykoſztownieyſze cnot oſadza kleynoty. *Tu es pretium pretiorum MARYA.* Kleynot nad Kleynoty MARYA, y ſama ſobie Koroną: *pulchritudinis diadema.* Y iak by niedoſyć MARYI być ſobie Koroną, ſtaie ſię ieſzcze wſzelkich Łaſk y pociech dla nas koroną, według

zdania tegoż samego Swiętego: *MARIA gaudiorum & gratiarum Corona.* Czego y świat całym niemałym świadkiem, y tuteysze Stołeczne Rossyi Miasto, iak wielo łaskami y Cudami w rozmaitych Obrazach, a naybardziey wtym, przez niemało wiekow, zostaią ukoronowane wota garnących się do Protekcyi w tym Cudownym Obrazie Nayświętszey MARYI Panny, lubo z tysiącznych ledwie ieden cud Malarska okryśliła ręka. Zgoła: MARYA y sama sobie Koroną, y oraz korona kontentuiąca każdego chęci y wota.

Przykłada się do tey misterney pracy moiey Seraficki Doktor Bonawentura S. lect: 14. in opusc: B. Virginis MARIÆ: *Corona est Benedicta Virgo MARIA, quia Ipsa est corona omnium Sanctorum Cæli; corona enim super caput poni solet, sic MARIA super capita omnium Sanctorum locata est.* MARYA iest Koroną Wszystkich Swiętych w Niebie; korona albowiem na głowie ma swoie mieysce, tak MARYA iako Korona nad wszystkich Swiętych głowami, iest osadzona. A zatym MARYA iest Koroną Sobie, iest koroną Swiętych, y oraz nas wszystkich koroną.

Przydam ia tu ieszcze, że iest koroną Samego Wcielonego BOGA, w czym posłuchaymy Bernarda Swiętego, na owe *Canticorum 3tio.* kommentuiącego słowa; ktoremi Oblubienica do widzenia Salomona, Syońskie zachęca Corki: *Egredimini Filiæ Sion & videte Salomonem in diademate, quo coronavit eum Mater Sua.* Wynidźcie Corki Syońskie y obaczcie Salomona w Koronie, ktorą od własney iest przyozdobiony Matki. Te Bernard Swięty do MARYI y Chrystusa applikuiący słowa mowi: *Egredimini virtutes Angelicæ, incolæ civitatis supernæ, ecce Rex vester, sed in Corona nostra, in diademate, quo coronavit Eum Mater sua.* Imieniem całego Kościoła ten Swięty Niebieskich Obywatelow zachęca do widzenia BOGA, Nayświętszym, od Nayświętszey MARYI Panny ukoronowanego ciałem, w te słowa· Wynidźcie Aniołowie y Obywatele Niebiescy, oto wasz Krol, ale w naszey Koronie, BOG w ludzkim Ciele, ktorą od własney iest uwięczony Matki, iako rzetelniey Kassiodorus mowi: *Mater Eum Coronasse dicitur, quia Virgo MARIA Illi de sua carne, carnis materiam præbuit.* Słowem: MARYA Korona BOGU, korona Swiętym, nam, y sama sobie koroną. A ztąd nayszacownieysza że: znakiem świątobliwości wyrazoną, czyli z samych uformowaną Krzyżow.

Ze z Krzyżow Korona Nayszacownieysza, y naywiększy odbiera szacunek, ten tylko przeczyć może, ktoren Krzyżowi, albo bardziey Krzyż Iemu nieprzyiaciel na głowę.

Niewątpi Chryzostom Swięty o naywiększey ozdobie Krzyża, ktoremu należyte daiąc pochwały, zowie go [*Homil: de Cruce & Latrone.*] nadzieią Chrześciańskiego narodu, zwycięzstwem piekła, Regnantow wspaniałością, Cesarzom Filozofią, czyli Filozoficznym, ka-

kamieniem, nadewszystko zdobiącym Koronę: *Crux spes Christianorum adversus dæmones triumphus, Regum magnificentia, Imperatorum Philosophia.*

Niewątpi Rupert Swięty, ktory cudowną w Krzyżu postrzegłszy cnotę, żadnego mu w świecie nieznayduiąc szacunku, nad wszelkie przekłada: *Crux inæstimabile signum & admirabilis Virtus est.* lib: 1010 de Div: offic: cap: 26.

Utrzymuie toż samo zdanie y Chryzostom Swięty, gdyz Krzyż ozdobą koron powiada; *In purpuris crux, indiademate crux.* y owszem sam Krzyż samych tylko Monarchow zdobiący głowy: *Reges posito diademmate crucem suscipiunt:* że zrzuciwszy Monarchowie z Głowy Krolewskie y Cesarskie Korony, za miast tych, samym tylko Krzyżem więczą skronie: *Reges posito diademate crucem suscipiunt.* Chwieie się, y ledwie niespada z Wielkiego Konstantyna Głowy Cesarska korona, ktoż ią utrzymał, proszę? y wniewygasley do tąd konserwuie ozdobie? ieżeli nie znak Krzyża, ktorym y swe naznaczył czoło, y skronie, y całego Woyska ubogacił chorągwie; ktorey przypatrzywszy się paradzie Hieronim Swięty, tak mowi: *Vexilla militum crucis insignia sunt,* y daley przydaie: *Regum Purpuras, & ardentes diadematum gemmas patibuli salutaris pictura condecorat.* Chorągwiom, Purpurze, Koronie, Krzyż ozdoba. Y owszem sam Krzyż chorągwią, sam Purpurą nayszacownieyszą, sam Koroną; bez Krzyża albowiem Chorągiew prostym znakiem, Purpura wstydem, korona cyfrą, wart tyle y Głowa w takiey koronie; bo naykosztownieysza korona, ktora z samych formuie się Krzyżow. Z krzyżem Korona być może, y tak powinna: *jam modo crux fulget in Regum coronis.* y miła, y poważna, y piękna, Regnantom z Krzyżem. Ale z samych Korona uformowana krzyzow, rzecz to niewidziana, y straszna być musi, y niepodobna do korony; bo ią chyba w ręku nosić, albo na barkach dźwigać potrzeba iak Krzyżowi należy, y Chrystus mowi: *Tolle crucem & sequere me. Qui non baiulat crucem, non est me dignus,* a nie skronie, y głowy więczyć. Iednakże to iest prawda, że nayposażnieysza u samych Iubilerow Niebieskich korona z krzyżow. Y taka to iest prawda, że się zdaie sama sobie probą; sama dowodem, iakoby *propositio perse nota.* Y tak stawiam tu Starozakonnego Iozefa. Historyą o nim w pismie, ktorzyście czytali, wiecie, ia wam tylko przypomnę, a wy uważaycie. Iozef raz był wzgardzony, y w nienawiści u Braci: *oderant eum, nec poterant ei quidquam pacifice loqui.* A potym dwa razy w więzieniu, raz od Braci, drugi raz od Putyfara własnego Pana. Trzy to Krzyże były na niewinnego Iozefa. Pierwszy mniey ciężki, a dwa okrutnie srogie. Pierwszy iakby Krzyż bez Krzyża, czyli puł krzyża, bo tey niechęci sam był okazyą, przez sny, ktore Braci y własnym opowiadał Rodzicom; ale dwa

poślednieyſze, że ſię do nich niczym nieprzyłożył, za co by ich dźwigał, były całe dla niego krzyże.

Patrzmyż teraz co z tych krzyżow Pan BOG formuie dla Iozefa, oto, iako Hiſtoryą wiecie, nie co inſzego, tylko Monarchiy Egypſkiey koronę: *Ecce conſtitui Te ſuper univerſam terram Egiſpti.* Iakoż nieinſze ieſt ſamego otym Mędrca zdanie, gdy tak mowi: *In vinculis non dereliquit Eum, donec afferret ei ſceptrum Regni.* Poty Iozefa, że tak rzekę, puł trzecia krzyzami miłoſierna Boſka przyciſkała ręka, poki mu berła Krolewſkiego nieoddała, koronę Monarchiy Egypſkiey uformowawſzy, nie włożyła na głowę. Zważcież teraz, ieżeli nie ieſt ſzacowna, y koſztowna z krzyzow korona, ktora tegoż ſzacunku zoſtaie, co y Monarchia cała.

Piękna to Korona, ale ieſzcze ſtarego Teſtamentu, lecz ozdobnieyſzą ieſzcze wam pokażę w nowym. Prześladuie żydowſtwo Apoſtołow w Ieruzalem, po zabiciu Szczepana, a naybardziey Piotra, iako Namieśnika ſamego Chryſtuſa· *Facta eſt perſecutio Ieroſolimis.* Ale to krzyż mały dla Piotra, iakby puł krzyża, gdy mu te prześladowanie wielkiey nieuczyniło cięſzkości, ponieważ, gdy pouciekali inſi, ſam na czole ſtanąwſzy Apoſtołow, tychże, przeciwko zaiadłości żydowſkiey utrzymał przy ſobie: *Omnes diſperſi ſunt præter Apoſtolos.* To krzyz mały dla Piotra, czyli krzyz bez krzyza. Lecz tu nadchodzą dla Piotra dwa krzyże całe. *Actorum 12 cap.* Kazał Herod ściąć Iakoba Apoſtoła: *Occidit Iacobum Fratrem Ioannis gladio.* a widząc że ſię przez to podobał żydom, umyślił toż ſamo zrobić y z Piotrem· *Videns autem quoniam placeret Iudæis, appoſuit ut apprehenderet & Petrum.* A zatym bierze do więźienia Piotra, aby go ściął mieczem, iak y Iakoba, ale niedokazał tego, bo go obronił BOG przez Anioła, ktory go z więzienia uſwobodził y z kaydan uwolnił, y to był krzyz cały Piotra. Wpada potym w ręce Nerona, o toż drugi krzyż dla Piotra y cięższe kaydany. Iuz BOG niezſyła Anioła, ani go w większym ratuie więźieniu, a zatym Nero złość wykonywa ſwoią, gdy iednego dnia dwoch Xiążąt Apoſtolſkich, na plac wyprowadza ſmierci, Pawła przez miecz, Piotra przez krzyż traci. Czemuż teraz, pytam ſię, Piotra BOG nie nieuwonlił, iak przedtym od Heroda? racya ieſt tego, bo od Heroda miał być ściętv, a od Nerona ukrzyżowany, iako dzieie Apoſtolſkie świadczą. a zatym niedopuścił BOG, aby Piotr u Heroda ginął przez miecz, bo by był ginął bez przyzwoitey ſobie Korony; lecz pozwolił, aby od Nerona był krzyżem karany, bo tak z przeyrzaną takową chwałą y koroną, miał z tego świata przenieść ſię do Nieba. Herod chciał mu był wziąść koronę z krzyża. y bez niey z mieczem tylko wyſłać do Nieba, ale niedopuścił w tym krzywdy uczynić ſwemu Namieſtnikowi Chryſtus, kazał go Aniołowi uwolnić z więźienia. A za

tym

tym domyślił się Nero, że Piotr iest Xiąże Apostołow, że całego świata Rządźca czyli Monarcha, że on do Mitry Xiążęcey y do Papiezkiego należy *Triregium* czyli trzech Monarchiy Koron, zwyciężywszy świat, ciało, y piekło, daie mu za tym krzyż; aż y Pan IEZUS pozwala na to! y Piotr niedługo się na świecie bawi, kiedy iuż swoię odebrał koronę z Krzyża.

Alboż się nie nauczył od Chrystusa prawdziwy Uczeń; y we wszystkim Namiestnik. Pan IEZUS uciekł z Betlejem, aby, z inszemi niemowlątkami, nieczem od Heroda niepoległ, a w Ieruzalem sam w oczy idzie, aby go ukrzyżowali. Daie tego racyą Augustyn S. że: *In Betlejem mori Christus debuisset gladio*, coby nie przywoita Iego Chwale było. *In Ieruſalem moriebatur in cruce:* co z naychwalebnieyszą iest Chrystusa Chwały koroną; z krzyza albowiem naywyższy ascens do Tronu Oyca, y Korony chwały, odebrał Chrystus, iako sam o sobie mowi: *Nonne oportuit pati & ita intrare in gloriam?* Y na drugim mieyscu: *opertet exaltari Filium Hominis*, to iest na Krzyżu. Twierdźi toż samo y Doktor Narodow Paweł w te słowa: *Humiliavit semetipsum usq; ad mortem crucis, propter quod & DEUS exaltavit illum*, ze Chrystus iako Pan Chwały, Syn Krola Niebieskiego inaczey umierać niemogł, tylko na Krzyżu; dla czego mu y Ociec Niebieski inszy nieoddał korony, tylko z krzyza. Y tak to Naywyższy Iubiler Niebieski z krzyżow szacuie koronę, gdy nie inszą, tylko krzyżową swoie zdobi skronie. Tak y Krolowy Nieba y ziemi z tąd nayszacownieysza Korona, że z krzyżow oddana

Wiele ma Koron Ta Nayświętsza Monarchini, bo ile Gwiazd, tyle koron liczy: *Corona Stellarum in capite Ejus*, ale ta Nayświtnieysza, ta u Niey nayprzyiemnieysza, ktora z krzyżow.

Y to łatwo zrozumiesz słuchaczu, gdy mi na to odpowiesz: kiedy też większą godność odebrała MARYA, czyli w punkcie poczęcia w swych Nayświętszych Wnętrznościach Boskiego Syna, y zaraz kiedy zaczęła być Matką? czyli kiedy przestawała ta relacya Matki do Syna, gdy Iey stoiącey pod Krzyżem na mieyscu swoim iuz iuz konaiący Chrystus oddaie y zaleca Iana? *Mulier ecce Filius Tuus.* Rozumiem że odpowiesz z Anielskim Tomaszem. Maryańskim Szkotem. z klientem Iey Honoru Damascenem, że w tym punkcie iak poczęła byc Matką, zaraz w tym stopniu, Ta Niebieska Regnantka stanęła chwały, że wyżey postąpić niemogła. *Dicitur gratiâ plena; quia habuit gratiam Sufficientem ad statum illum, ad quem electa est à DEO ut esset Mater Unigenti Ejus.* to S. Tomasz. Y dosyć tu wielkiey chwały Matka uwięczona Koroną, gdy na naywyższym chwały stanęła stopniu, Ia przecież z inszemi Theologami mowić mogę, że: MARYA Panna, co moment iaką łaskę Boską, tak y chwałę pomnażała dla siebie. Więc ieszcze nad tę Chwałę y Łaskę, ktorą wzięła

w punkcie Macierzyństwa, mogła co moment, większey dostąpić; Ale do naywyższey przyszła, gdy między krzyżami stanęła wpośrzodku pod Syna Krzyżem, a to iako? oto tak. Pytaią Theologowie: gdy by był Adam nie zgrzeszył, czy by był Chrystus Pan na świat przyszedł? y pospolicie mowiemy, żeby był w samey rzeczy zstąpił z Nieba na świat y narodźił się światu, toć, y Nayświętsza Panna była by Matką iak iest y teraz, y miałaby tę łaskę y chwałę proporcyonalną Macierzyństwu iak ma y teraz, ale iako Chrystus nie miałby tey Chwały na tenczas, ktorą teraz ma z Krzyża; tak y Przenaydostoynieysza MARYA Panna, niemiała by tey, ktorą z pod krzyżow odebrała, ktora iest daleko w większym stopniu Chwały, iako o tym wyraźnie Neoteryk mowi: *Si Adam non peccasset, fuisset Beatissima Virgo cum gratia abundante, & quia Adam peccavit, fuit & Mater DEI cum gratia abundantiore.* Grzech Adamow, ktory przyprowadźił Syna Boskiego w Ciele ludzkim do krzyża, stał się, tak Iemu, iako y Nayświętszey Matce większą Chwałą y łaską; iako Paweł mowi: *ubi abundavit delictum, superabundavit & gratia.* a zatym, ieżeli dla samego Chrystusa naykosztownieysza z Krzyża chwały Korona: *propter quod & Deus exaltavit illum*, toć y MARYA nayozdobnieyszą y nayszacownieyszą ma z krzyżow Koronę. Trzy Krzyże na Gorze Kalwaryi widźi MARYA, z ktorych odrzuca ieden, iako do Iey nienależący chwały, ale całego wart piekła; y zaraz bierze się do tego, ktory z całym Niebem w szacunek idźie, to iest do krzyża Naymilszego Syna. Y ten iest naywiększy krzyż dla MARYI. Ale y drugi nie mnieyszy: bo cokolwiek Syn przy męcę ucierpiał na Ciele, to wszystko według zdania Sędźiwego Symeona MARYA cierpiała na Sercu y Duszy. Niegardźi za tym y Dyzmowym krzyżem, bo Iey to chwała y zaszczyt, gdy za Iey instancyą poszedł do Raiu. Ale ten krzyż daleko mnieyszy, y niby puł krzyża, gdy y nad tym bolała, poki go, prawie wyrwawszy z piekła, za Towarzysza nieoddała Synowi. Y ztąd to chwała naywiększa urosła dla MARYI, ztąd na Naywyższy stopień ta Niebieska Regnantka Niebieskiego Majestatu wygurowała Godności, ztąd nayszacownieyszą y naykosztownieyszą odebrała Koronę.

Ad Galatas 6to. Dobrego gustu po trzydniowym w Damaszku poście Paweł Swięty, zwazył czym miał Apostolskie swoie koronować prace, gdy w samym, sobie tylko smakuie krzyżu, *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce.* Miał insze dla siebie kosztowne Paweł Swięty cnoty, zktorych każda dla niego za koronę stac mogła. *corona de lapide pretioso.* Miał mądrość, miał moc, miał wspaniałość, przecież to wszystko, za cyfrę niby ważąc, do samego tylko zamiast korony bierze się krzyża Iako Augustyn S. na pomienione kommentuiąc słowa; mowi: *poterat dicere, in sapientia Domini nostri IESU*

CHRI-

CHRISTI, & verum diceret; in Majestate & verum diceret; in potestate, & verum diceret; sed dixit in cruce; ubi mundi Philosophus erubuit, ibi Apostolus thesaurum reperit, non contemnendo vile pervenit ad pretiosum. Paweł Swięty naykosztownieysze łask Boskich skarby wynalazł w krzyżu: *Thesaurum invenit*, y owszem nieoszacowaną wynalazł koronę. Miał dla siebie Narodow Doktor, bez wątpliwości żadney, obiecany w Niebie Majestat: *sedebitis super sedes.* certował zatym o samą tylko koronę. Wiedząc o tym: ze Majestat bez korony, iest proste Krzesło. Aże *non coronabitur, nisi qui legitime certaverit*, do tey krzyżową udał się drogą: za radą y nauką swoiego Mistrza, *qui non accipit crucem, non est me dignus.* Niegodzien ten Niebieskiey chwały Korony, ktory samym tylko krzyżem, swe nie zdobi skronie.

Przypatrzmyż się teraz Krzyżom, ktore, Apostolskie Pawła S. ukoronowały prace o ktorych sam *Corinth: cap: 11.* namienia: *ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragum feci, nocte & die in profundo maris fui.* aliżci zaraz: chłostaiące ręce ozdobną wyrobiły koronę: kamienuiące, w nieoszacowane osadziły kleynoty; topiące też samę na port niebieskiey wystawiły chwały. Iako sam w te się zaszczyca słowa: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, ideo reposita est mihi corona.* Y te to krzyże, ktore tak miłą y wdzięczną Pawłowi z siebie uformowały koronę.

Przypatrzmyż się teraz, Krolowy Apostołow, Nayświętszey Monarchini Nieba y ziemi, Koronie; ktora że zwiększych nierownie złozona krzyżow, tym szacownieysza y ozdobnieysza być muli. Paweł, trzy razy był chłostany, raz kamienowany; a do tego że zadna chłosta do czterdziestu uderzenia niedoszła, iako sam świadczy: *Quadragena unà minus accepi.* MARYA chłost bez liczby, ktore u kamiennego słupa niewinny Syn ponosił, na samym odbierała sercu. Paweł trzy razy na morzu tonął. MARYA we Krwi Synowskiey, y w bezdennym łez swoich morzu, przez trzy dni tonęła. Miecz Pawłową od ciała oddziela Głowę do korony; MARYI, na mękę własnego patrzącey Syna, miecz duszę rani; według Łukasza Swiętego *cap: 2. Tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Męczenniczka iak zważam, ale co mowię? powiem z Hieronimem Swiętym: MARYA wszystkich krzyżami swoiemi przechodźi Męczennikow: *Nullus martyrum tam acerbos cruciatus pertulit, quales pertulit Illa; illi etenim in corpore & carne; MARIA verò in corde & anima, eos patiebatur.* Y owszem odważę się z seraficznym moim Doktorem Bonawenturą Swiętym, więcey cierpiącą nazwać, nad Syna; *Hæc majorem dolorem habuit, quam Salvator, qui tot sustinuit.* Rany od włoczni, bo iuz po śmierci zadaney, nie uczuł, IEZUS, czuła MARYA, iako Lanspergiusz (*Homil. 54. de Passione Domini*) wyraźnie świadczy: *Divisit*

Chriſtus cum Matre ſua hujus vulneris injuriam, ut Ipſe quidem vulnus acciperet, ſed tamen dolorem non ſentiret, Mater vero, hujus vulneris pœnam & dolorem reciperet. Chryſtus ranę bez bolu; MARYA na ſercu ranę y bol odbiera. Wielkie krzyże MARYI; z nich złożona Korona; a zatym nayozdobnieyſza y naykoſztownieyſza Korona.

Y iuż to prawda oczywiſta, że: Nayprzyiemnieyſza y Nayſzacownieyſza MARYI z Krzyżow Korona. A za tym ma ieſzcze oſobliwſzy zaſzczyt y Chwałę z Ciebie Koronatora, Iaśnie Oświecony Arcy-Paſterzu, gdyś tey Koronie oſobliwſzego dodawſzy ſzacunku, przyiemnieyſzą ieſzcze, Herbownym Twoim Ośmorogiem, uczynić raczyłeś; y owſzem w takim Ią graduſie dźielności poſtawiłeś, nad ktory, zdaie ſię, że iuż wyzſzego nie pretenduie dla ſiebie. Krzyż albowiem Twoy w ośm dźieliſz Krzyżow, aby z Iaśnie Oświeconego Ośmoroga, korona, y koſztowna: że zkrzyża; y przyiemnieyſza: że z więcey krzyżow; y wſzyſtkie ſzacunki przewyżſzaiąca: że ieſt z Ośmiorakiego Krzyża; zgoła, Korona, *ut octo*. Doſyć doſkonałe y do ukontentowania, Tę Nayświętſzą Krolowę, Iaśnie Oświeconych PILAWITOW przyozdobiły Krzyże. Ale Tobie Iaśnie Oświecony Arcy-Paſterzu, iako Ogniſtemu MARYI Klientowi; IGNACEMU mowię, niedoſyć było na tym, kiedy krzyż Twoy na ośm rozdźielaſz, abys tym więcey, Tę; ktoraś konferował, przyozdobił Koronę; a tak nad wſzyſtkie wywyżſzył ſzacunki.

Prawdźiwieś MIKOŁAY, bo więcey nad trzy kroć, więcey niż złotem, bo *Crux pretioſior auro*, y nie tak Panienką czyſtoſć; bo nie Corek Adamowych, ale *Quę in Adam non peccavit*, Niepokalanie Poczętey MARYI Panny Nayświętſze przyozdobił ſkronie, wraz złotą, y krzyżową, Ukoronował chwałą. A gdyś na Tey Głowie, ktora ſama ſobie ieſt Koroną, koronę złożył, święta za to, y zawſze żywa w Tey Głowie o Tobie będźie pamięć, aby coraz Wyżey WYZYCKICH w ſławie, Honorach, aż w ſame Niebioſa wymioſła Imie.

Wſpoł Koronatorowie *Sacri Proceres, Gens Sancta* Iaśnie Wielmożni Biſkupi, Akt ten Koronacyi, powagą waſzą, znaczną pobożnością, Solennieyſzy, y przyiemnieyſzy, Nayświętſzey uczyniliście Matce BOGA, y oraz ludźiom do ukontentowania. A wſzakże miłe były oſobliwſzym ſpoſobem BOGU uſługi małego ieſzcze, y iednego tylko Samuela, gdy *Samuel miniſtrabat coram Domino*. Ale miłſze być muſzą, gdy z większym pomnożeniem Chwały BOGA y Matki Nayświętſzey, dwoch niemałych, lecz *Patres Patriæ, Viri omni virtute prægrandes* Iaśnie Wielmożni Biſkupi: Samuel OZGA Biſkup Kijowſki, y Samuel GŁOWINSKI Biſkup Hebroński, Szuffragan Lwowſki, Solenney Koronacyi aſſyſtowali MARYI.

W Pierwſzym *Veneranda Senectus* tę prezentuie powagę, y taką

Kro-

Krolowy Nayświętszey czyni chwałę, iakoby czynił ieden za wszystkich w obiawieniu Sędźiwych Monarchow składaiących przed Tronem Boskim Korony, *Viginti quatuor Seniores mittebant Coronas ante Thronum.* Y dobrze: ponieważ Iaśnie Wielmozny RAWICZ taką komparsę, przy samey Matki Boskiey uczynił koronacyi, iaka takiemu Aktowi należała y iaka naymiley mogła ukontentować MARYĄ. Wyciągnione albowiem Panienskie ręce, y krzyż z siebie do Korony wydaią, y w Sędźiwym Senatorze niewinność życia Panna wyraza: *ætas senectutis vita immaculata.* A tak za osobliwszy kleynot, własną do tey Korony Iaśnie Wielmozny Biskup przydał usługę.

W Drugim Iaśnie Wielmożnym SAMUELU, ktory *nulli secundus in ministerio Domini*, bo iako od młodości lat około chwały zaczął pracować Boskiey na wzor pierwszego: *Puer ministrabat coram Domino.* Y wielu iuż przeszedł w usługach Boskich Iaśnie Wielmozny Biskup Hebroński, Suffragan Lwowski, czuły około Kościoła, Iaśnie Wielmożny Archi-Kathedralny Kustosz, tak rowne dla Honoru, przy Solenney Koronacyi Matki Boskiey, łożył staranie, rowne z siebie, iak BOGU, tak y Matce Boskiey, oświadczaiąc ukontentowanie. Krzyż albowiem ktory na piersiach nosi, to w nim wyraża, aby po Herbownych gradusach wyniosł go na Głowę dla Korony MARYI; y że to *candido pectore* uczynił *candida lilia* świadectwo daią. Zaco Oboygu Wam Iaśnie Wielmożni Biskupi, MARYA tę sponsyą daie: *Res Divinas agite, & DEUS Vestras perficiet.*

Głośny iest y Iaśnie Wielmożnego Hieronyma SZEPTYCKIEGO Szufragana Łuckiego Biskupa Saldynenskiego, aż w samym Niebie przy Koronacyi Nayświętszey MARYI rezon, bo iako *hæc proles de Cælo prodijt* Niebieski Sagittaryusz, pełny strzelistych affektow ku BOGU y MARYI, tak Herbowną strzałę ku Niebu obrocił; aby *signa zodiaci* swemu Sagittaryuszowi, dla większego MARYI Honoru w Kompanij na ziemię dla Koronacyi przybyły. Herbowną Podkowę, ktora *Coronat pedes* zasłużonych, *in martiali campo in triumphalem arcum* podnosi A tak y Krzyż Domowy swoy zaszczyt, rownie z innemi składa w Koronę, na większą Chwałę MARYI; iako nieprzełomany *in militante Ecclesia pro Fide & Lege divina, & in sacra Themide virtute & consilio potentissimus judex sacer & miles sacratus*, zaszczyt Domowy, ktory *ad summa tendit* pod Nogi poddaie Nayświętszey Krolowy, aby y głowę krzyżową koroną, y *bellicâ coronâ* nogi uwięczył. A gdy Herbowny zaszczyt *inter zodiaca signa Poli* liczy się, tak *inter primæ magnitudinis Poloniæ sydera* w Senacie aby zaiaśniał Iaśnie Wielmożny Biskup dla Herbownych zaszczytow *per multos soles* nieomylnie ominuie MARYA.

Iasnie Wielmożny Iakub AUGUSTYNOWICZ Koadjutor Arcy-

Biſkupſtwa Nacyi Prześwietney całey Armenij, że *Iacobus Frater Domini* rownym z Synem MARYI poſtępuie ſobie ſpoſobem, bo iako naykſztałtnieyſzą, y Nayſzacownieyſzą Chryſtus Matce ſwoiey z krzyżow oddał Koronę, tak Iaśnie Wielmożny Koadjutor, iedynie ſtarał ſię oto, aby tęż ſamę iako naykoſztowniey wykſztałcił, y dla tego więcey Koadjutorſkiey Arcy-Biſkupiey Godności dodaie Krzyżow, y Oyczyſty ſwoy zaſzczyt w ODROWĄZA formuie, aby ſtrzała Krzyż wydała, a do Korony MARYI dobrze przypadła. Więc dla takiey uſługi, te, od Nayświętſzey MARYI będźie miał Imie: *Iacobus major*: że y w zaſługach y w Godności y w pierwſzey Łaſce będźie u BOGA *Magnus coram Domino*, y Duch Iego wywyżſzony będźie, aż z Rodowitą ſtrzałą *in ſublime volabit*.

A mozeż być *ſub roſa Harpocratis* co Iaśnie Wielmożny Staniſław Raymund IEZIERSKI Biſkup Bakońſki pod Herbowną nietai Rożą; W życiu uſtawiczney promocyi y przydania Chwały Nayświętſzey Matce iak naywięcey ſzukaiąc. Ten albowiem Iaśnie Wielmożny *Rosarianus* nie Koronki tylko, *confœderata manu* z ſwoim Zakonem, ale koſztowne na Głowę MARYI ſkłada Korony; ponieważ ile krzyżow pracowitych z Paſterſkim krzyzem, tyle koron oddaie. Innym miła z Roż bez kolcow korona *Coronemus nos rosis*. Iaśnie Wielmożnemu Biſkupowi milſze przy Rozy y takie kolce; ktore, ile punktow ſzukania Chwały, y w naypierwſzey ozdobie korony, tyle punktur y pobudzenia, do prętſzego wykonania świętych zamyſłow zawieraią w ſobie. Ktory, że y krew, za Honor radby wylał MARYI, świadkiem Roża; gdy y między dźikiemi Narodami właſne ku Honorowi Boſkiemu y Matce Nayświętſzey, ſpoſobi Owieczki; aby więcey przyſpoſobił kleynotow do Korony Nayświętſzey Polſkiey Krolowy, Za ktorą uſługę, Oyczyſtą Rożę, *unde piæ naſcuntur apes, & prata legentes tranſmittunt Cælis Helicona mella, Epiſcopales Violas* w Purpury niech zafarbuie MARYA, Niech w Polſkim Raju *ad delicium Patriæ*, y Honor Domu, poki świata ſtanie, kwitnie, ktorą *nec frigoribus Boreas, nec Syrius urat æſtibus*, poki Ią do Niebieſkiego Raju *Æternus* nie przenieſie *Agricola*.

Kiedy Iaśnie Oświeconych PILAWITOW *par Cælo Domus præ Crucibus Sacerrima*, tę koronę, ktorą z Herbownych ſzacowną, wrodzony Domowi temu Wielki Iubiler, mowię, *Cultus & pietas in Matrem DEI*, ułożył z krzyżow, y *ex Sacrario* Domu ſwego wynioſł, y na Głowie Nayświętſzey Krolowey Polſkiey złożył, światu w potomne wieki, oſobliwſze Obrazu tego uſzanowanie zoſtawuiąc; co za chwała z tąd rośnie Naświętſzey Ukoronowaney Matce? co za ſzczęście y Honor Iaśnie Oświeconego Domu? ztąd poznać, co do tego krzyżowego *ſacrarium* zda ſię mowić Nayświętſza

Mo-

Monarchini: *Tu Gloria mea Tu exaltans caput meum:* Tyś to Iaśnie Oświecony Domie Poprzyſiężony na krzyż klient Honorowi Nayświętſzey MARYI; Ty naprzod świętey Pamięci Iaśnie Oświecony Iozefie POTOCKI Kaſztelanie KRAKOWSKI HETMANIE Wielki Koronny *Ioſeph Vir juſtus* ſprawiedliwy ſługa MARYI, takeś ſię o Honor Nayswiętſzey Matki w zyciu ſtarał, wſzyſtkich ſił y ſtarania nato iedynie używaiąc, abyś iak nayprędzey te święte wykonał zamyſły; ſam chcąc Głowę ſwoię pod Nogi; a na Głowę Nayświętſzey MARYI przynieść Koronę. Lecz gdyś obaczył, że: Ci Paſow wolnych, Wielki Hetmanie, bronią niezwyciężone Parki, z żalem od tey odſtąpić muſiałeś impreży, y w śmiertelnym ſmutny zoſtałeś Gabinecie. *Erumpebant lachrimæ, & introiens cubiculum flevit Ioſeph.* Geneſis 40. Za co Cię iednak Nayświętſza Krolowa, wiecznym pokojem, y Anielſkim ucieſzyła weſelem,

My żaś wſzyſcy z powinną wdzięcznością za Matki naſzey Honor mowmy: *Tantum omnes uni Tibi, quantum Parentibus ſuis quisq; debemus,* Pocieſzył Cię y Pan BOG Iaśnie Oświecony Kaſztelanie, kiedy w Iaśnie Wielmożnych Sukceſſorach, ſamo Imie POTOCKICH y krew Twoia, *magnas habet vires ad perſeverandum nobilitas & virtus Priorum,* (według Petiota) y to ſprawuie, że też ſame, ku Matce Boſkiey ktore miałeś, widźiſz nabożeńſtwo, tę wierność ku ſwoiey upatruieſz Krolowy; kiedy nieuſtąpili y na krok od Twego przedſiewzięcia Iaśnie Oświeceni PILAWITOWIE, wſzyſcy głoſili *in vota inclinando: adorabimus in loco, ubi ſteterunt pedes Ejus.* My Twoie wota Iaśnie Oświecony Hetmanie wypełniemy, poydźiemy do Nog MARYI, y Koronę na mieyſcu Iey Cudownego złożemy Obrazu. Cieſzy ſię iuż z Nieba widzący Iaśnie Oświecony Kaſztelan Krakowſki Hetman Wielki Koronny *Cunctas gaudet ſpondere Curules,* że: wſzyſcy Iaśnie Oświeceni PILAWITOWIE iednym zdaniem y ſercem przyſtąpili do oddania Korony Nayświętſzey MARYI.

Widźi *optimum Elogii genus; quod ita Genitor impendit Filio, ut viciſſim reddat* pobożność za pobożność. Widźi ze *ſpes non in Herba* w Iaśnie Wielmożnym Wnuku, Kołomyiſkim &c. Staroście; ktory tąż cnotą, tąż pobożnością, tąż apparencyą, koſztowną z Herbownych krzyzow oddał Koronę; że świat Polſki, w Nim uważaiąc, Iaśnie Oświeconego Dźiada wſzyſtkie przymioty, mowi, co Pliniuſz do Trajana: *ita mirabili quâdam arte naturæ conſummavit ideam, ut ceſſiſſe Illum e vivis non credamus, Te viſo, Te conſiderato.* Widzi to *ex vertice Cæli* Iaśnie Oświecony Hetman, że: w prawdźie *rapitur in ſimilitudinem ſuorum excellens natura* w Iaśnie Wielmożnym Woiewodźie Kijowſkim Synu, y Kołomyiſkim Staroście

Wnuku; Słyszy w oddaniu korony serce y usta piękną wymową otwarte dla Honoru MARYI; za co słowy Psalmisty, tego mu od siebie życzy że· *Diffusa est gratia in labiis Tuis, propterea benedicat Te DEUS in æternum.*

Kiedy spoyrzę *in Regum Electores Equestris Ordinis*, widzę na okazałych polach liczny Oboz, ktory, aby koronacyi Nayświętszey Rycerstwa Polskiego Krolowy, y powinność y affekt oświadczył, y większych applauzow dodał, tak *grato respersus pulvere belli* ten Akt ogłasza, że ziemia przemawia od tryumfalnego huku, światu znać daiąc całemu, iaka z Krzyżow Hetmanskich Chwała Nayświętszey MARYI; iaki to nad wszystkie insze zaszczyt Matce Rycerstwa Polskiego, ze Ią iako *Castrorum aciem ordinatam* Woysko Koronne prawdźiwi Synowie *Natorum turba coronat.* Widzę, iako tu *Mavors adamante corruscat* wstępuiący na plac tey Koronacyi dla ozdobienia Nayświętszey MARYI, y oświadczenia dla Iey Honoru nieprzełamane siły; tu miłych Aniołow z Twarzy godnych Kawalerow y świątobliwych: *placidi radiant in casside vultus.* Tu dystyngwowane Imiona. *Duces vocari Nati* w nieprzeliczonych Tytułach w ten się Oboz ściągnęły, aby niegdy Iaśnie Oświeconego Kasztelana, a swego Serdecznie Kochanego Wielkiego Koronnego Hetmana, zacni Rycerze PILAWE konwoiuiąc, chwalebnieyszą, że z Krzyzow, oddali Matce Boskiey Koronę, z Swiętym Augustynem wołaiąc *Attende gloriam Crucis, jam in fronte Reginæ Regum fixa est.* Taki to zaszczyt Iaśnie Oświeconego PILAWY, że za Koronę idźie Nayświętszey Nieba y ziemi Krolowy. Taka Chwała Nayświętszey MARYI, że większey, szacownieyszey, y inszey, iak z krzyżow, mieć niechciała.

Odbierayże Matko Rycerstwa Polskiego tę Koronę, ktorey assystuie licznym Obozem Ian SZUMLANSKI Chorąży Halicki, Pułkownik Iego Krolewskiey Mości y Rzeczypospolitey, Regimentarz z konfederowanych Chorągwi Twemu Honorowi; ktory Ci, aby na ziemi y na powietrzu z krzyżow koronę oddał, iuż na ziemi: z krzyżow swego Hetmana koronę składa; na powietrzu· z ukoronowanego Orła Polskiego skrzydeł na krzyż wyciągnionych formuie; aby pod same Niebo Twoią koronacyę wyniosł. A Herbowne swoie trzy gradusy, do Tronu Twego Nayświętsya Monarchini przystawia, aby po nich do Nog Twych z całym Woyskiem był przypuszczony *ad osculum pacis.* Oddał Cię Syn Twoy, a BOG nasz z Krzyża Ianowi za Matkę; oddayże Matko Iana Godnego Regimentarza Synowi Twemu przy PILAWIE za Syna. Całemu przytym Obozowi niech się spełnią te słowa: *Benedictionem omnium gentium dedit illis.*

kto

Kto zaś dźień tey Koronacyi Nayświętszey Krolowy na Choryzont nasz Ruski wprowadźił? oto Nayiaśnieysza zasługami Iutrzenka *Sijderea Domus* Prześwietnego Zakonu, na froncie czoła, ręką Boską, Swiętego Patryarchy Dominika położona. Kto dźien Iaśnie Oświeconemi, Iaśnie Wielmożnemi, y dystyngwowanemi Imionami, sercem goreiącym assystuiących temu Aktowi, nayiaśnieyszy *sine nube diem* uczynił? źiemscy Aniołowie *Candidiores nive* pobożnością uprzywileiowani Słudzy Nayświętszey MARYI Dominikani. Ten to Zakon *Prædicatorum*, ktorego *orbis pendet ab ore* słuchaiąc nauki; a świat Polski na ogłoszenie Cudow Nayświętszey Matki, w tym tu mieyscu od nich zawołany stanął na Koronacyą. Ten to iest Konwent Wybranych Sług Nayświętszey MARYI, ktory nigdy Iey w Cudach sławić nieprzestanie: *Semper laus ejus in ore.* Y tym się nowym słowy Iozuego *cap: 3tio.* pod czas teraźnieyszey solemniy zobligował obowiązkiem *Hodie incipiam Te exaltare*, kiedy nowym sposobem, bo nową ozdobioną wysławia MARYI Koronę. Za co Prześwietny Zakonie, żeś nietylko na opocę Piotra Swiętego, więcey iak na Ljdyiskim kamieniu wyprobował liczne MARYI Cuda w tuteyszym Obrazie, ale y teraz iefzcze, tenże sam na stolicy wywyższyłeś Ruskiey az do korony, masz od Ukoronowaney Nayświętszey Matki zapisaną *Apocalipsis cap: 3tio* takową nadgrodę: *Faciam Te Columnam in templo DEI mei.* Albo raczey co obywatele Betuliy życzyli Iudycie: *Deus Patrum nostrorum det Tibi gratiam, ut sit nomen Tuum in numero Sanctorum.* A ia przy tym życzę niech mieysce, gdźie iest Ukoronowana Nayświętsza MARYA, niech dźień koronacyi y fatygi waszey, będzie wam zasługą do wieczney korony.

Dosyć wspaniała, y samemu Niebu miła Nayświętszey Panny koronacya, ktora z ukontentowaniem nie tylko pobozne na świecie, ale oraz y Niebieskie na to zwabiła zrzenice. Atoli wyznać przytym musiemy, iako wierni poddani przed Polską Krolową Panią naszą miłościwą, ze: my oczy widzeniem bardźiey powierzchownym apparencyi, a niżeli serce affektem ku Tobie kontentuiąc Solennemu do Ukoronowania assystowaliśmy Aktowi. Iednak, żeś nasza łaskawa Pani, to wyznawszy, za trybut nasze Głowy, pod Twoie Nayświętsze składamy Nogi. Pod Nogi Twoie, ktora sama sobie iesteś Koroną. O iak szczęśliwi iestśmy! gdy Głowy nasze pod Koroną zostaią, y owszem iakby iuż w Koronie wieczney; ktorą skutecznie dla nas uproś u Syna Ukoronowana Matko.

A M E N.

KROLOWA

Nieba y Ziemie Nayświętsza Wćielonego BOGA Matka

MARYA.

W Obrażie Swoim, niegdyś Ręką Swiętego Ewangelistij Łukasza malowanym, teraz w Kościele WW. OO. Dominikanow pod Tytułem BOZEGO CIAŁA, *w Stołecznym Ruskiey Metropolij Mieście Lwowie, Złotemi z Watykanu Koronami Przyozdobionym,*

Z powinnosci Swego Krolewskiego Dostoieństwa,

Na wszelkie w potrzebach powierzonego Sobie Kraju Starania,

OBOWIĄZANA.

Na Usługi Iey Honorowi pod ten Akt swiadczone

PAMIĘTNA.

Na Mieyscu swego Panowania, w dalsze czasy nieustannie trwaiąca Kazaniem w Niedźiele między oktawą Teyże Koronacyi z naygłębszym Iey Majestatu pokłonem Uczczona.

Przez

Imci X. Marcina Rubczynskiego S. T. M. Przeora Trembowelskiego, Zakonu Braci N. P. MARYI z Gory Karmelu D. O.

Intravit in domum Zachariæ, & Salutavit Elisabeth Luc: 1.
Weszła w Dom Zacharyasza, y pozdrowiła Elżbietę.

JEżeli dźisiay tak szczęśliwy Ierozolimskiego Kościoła Kapłan, że MARYA Pożądanym w Dom iego przychodźi Gościem, zacoż kto inny w oczach Iego od MARYI odbiera pozdrowienie? *Intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elizabeth,* S. P. Iezeli Swięta, Krolom rowna Kapłańska w Zacharyaszu Godnosc: *Gens sancta, populus Domini, regale Sacerdotium,* naywyższe Głowy do głębokiey ku sobie nachyla unizonosci: *(a) Presbytero humilia animam tuam.* Iezeli licznemi ubogacona dniami, poważna podeszłego Biskupa starość: *(b) Ego enim sum senex.* wrodzonym natury prawem, powinnego od młodych wyciąga uszanowania: *(c) Coram cano capite consurge: & honora personam senis.* Ieżeli

A domu

[a] Eccli 4: [b] Luc: 1. (c) Levit 12.

domu własnego gospodarz, nikomu prymu ustąpić nie powinien, do należącego sobie od gościa przywitania; a zacoż wielki Ierozolimskiego Kościoła Biskup: pełen dni y powagi Swięty Starzec, domu własnego gospodarz Zacharyasz, tę ponosi krzywdę; iż od wchodzącey w dom Iego MARYI, kto inny, nie on iest przywitany: *intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elizabeth.*

Prawda to iest, że ludzkich obyczaiow mistrzyni cnota, z daleka bo z Nieba na ziemie sprowadzona, *(a) E Cælo accersivit, quod imitaretur in terris*, nie wszystkich znać może ludzi, ale też y to prawda, że na ziemi będąc, ludzką być zawsze zwykła według Sylweiry: *(b) Virtus inurbana non est.* Obwiązana Bogiem MARYA, *(c) portans a quo portabatur*, łask niebieskich skarbnica, wzor y mistrzyni doskonałości, życia niewinnego zwierciadło, była zawsze w naymnieyszym życia swego punkcie, ludzkich obyczajow regułą, iako mowi S. Ambroży: *(d) Corde humilis, verbis gravis, animi prudens, loquendi partior, legendi studiosior.* W domu wielkiego Kapłana gościem stanąwszy, uznała naypierwszą do przywitania Biskupią godność, poważne lata, gospodarskie starszeństwo, ale że wtey MARYI gościnie BOG głębokie dźieł swoich zamknął taiemnice; być musi, iż wiadoma nayskuteczniey szych Boskich sekretow MARYA, nie bez wielkiey przyczyny, w domu Swiętego Biskupa, iego z przywitaniem minęła.

Weszła Niebieska Gołębica, w dom Zacharyasza, rószczkę oliwną pożądanego między Bogiem y ludźmi pokoiu, wewnętrznościach swoich niosąc w domu Ierozolimskiego Kapłana, iak w drugiey Arcę Noego, wybraną y Swiętą przed Bogiem zastała parę: *(e) Erant autem iusti ambo ante Deum.* ale że tam ieszcze grzechu pierworodnego nie oschły były powodźie, w ktorych Ian maleńki tonął. *Intraverunt aquæ usq; ad animam meam*, Miłości Matka, dla ratunku tonącego, Zacharyaszową pominęła godność, żeby pozdrowieniem Elżbiety, Iana z toni pierworodnego grzechu wydźwignęła: *(e) IESUS, qui in illius utero erat, festinabat adhuc in ventre matris positum Ioannem sanctificare.* mowi Origenes Hom. 7. in Lucam.

Euthymius zaś Opat, tłumacząc ten text Ewangelij powiada: że MARYA w pozdrowieniu Elżbiety, nową iakąś miała dla siebie naznaczoną godność, wyższy Honor, wspanialszą powagę: *(f) Ut infante in utero exultante & (Matre) prophetante, majorem acciperet celsitudinem.* Uznało było Niebo MARYĘ za dźiedziczną swoią Panią, w pozwolonym Iey szczegulnie przywileiu Macierzyństwa Boskiego: *Ecce concipies in utero & paries filium.* Oddało powinny dowod poddaństwa swoiego, przez umyślnie wysłanego legata: *Missus est Angelus Gabriel;* ale że niedosyć tego było dla Iey godności; mało to

ieszcze

(a) Eccl: 4. (b) Luc: 1. Lev: 19. (c) S. Ambro: (d) Sylveira. (e) S. Bernard.; (f) S. Ambr: (g) Psal: 68. (h) Origenes. (i) Euthim. 16.

iefzcze było dla MARYI, być Panią iednego tylko Nieba y Aniołow, otoż pozdrawia Ezbietę dla tego, żeby Głos wołaiącego Ian, z wnętrzności Elżbiety, przy głębokim Zacharyaſza milczeniu, *eris tacens & non poteris loqui*, nowym tytułem, to ieſt, Panią całego okrągu ziemi publikował: *(a) Quæ ſalutata erat ab Angelo Honore Matris, ſalutaretur etiam a cognata, ut ſic dignitas ejus, non ſolum nota ſit Angelis, ſed etiam hominibus.* mowi Sylweira.

Ale inną ia tu rzecz upatruię. Zdanie ieſt pomienionego Sylweiry że MARYA iuz w charakterze Krolewſkiey Godności, puściła ſię w gościnę do Zacharyaſza y Elżbiety: *(b) Virgo conſtituta erat iam totius univerſi Regina, venit ergo ad inferiorem;* y że tak Zacharyaſza iako y Elżbietę pozdrowiła, ale nieiednakowym ſpoſobem; mowi tenże Author: *(c) Salutatio ad Zachariam urbanitatis erat, ad Elizabeth verò, neceſſitatis ac muneris Reginæ.* Pozdrowiła Zacharyſza z ludzkości, Elżbietę zaś, z potrzeby y powinności Krolewſkiey, A to iako? Alboż to nie iedna MARYA przychodźiła do Zacharyaſza co y do Elżbiety? Alboż Zacharyaſz y Elżbieta, iednym ſercem y uſty, nie uznały MARYĘ za ſwoią Panią, *Unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me?* tak ieſt; ale uważaycie zakrytą w tym taiemnicę. Pozdrowienie Elżbiety, było w domu Zacharyaſza a w Mieście *Hebron* iako trzyma Thomas de Beauxam, Sylweira, Carthagena, y inni. *Hebron* z Hebrayſkiego ięzyka tłumaczy ſię *Societas*, Towarzyſtwo, zgromadzenie. Elżbieta według tego ſamego ięzyka: *Deus iuramenti*, BOG przyſięgi! Kapłan zaś Zacharyaſz *Memoria Domini.* Pamięć Pańska.

Krolewſkiego doſtoienſtwa MARYI proceder y obrządek w tych ſię zamyka ſłowach. Zwyczay ieſt wybranych do Korony Monarchow, że nie wprzod z rąk Kapłańſkich Pamięć Boſkiey ſobie udźieloney władzy, w Krolewſkich odbieraią znakach, poki w oczach zgromadzonego ludu, na Obowiązki niepoprzyſięgną Krolewſkie. Wybrała Opatrzność Boſka, na Monarchią świata całego MARYĄ, Kwiat y ozdobę Narodu ludzkiego, iednę zewſzyſtkich Adama Corek: *(d) Dominator Domine, ex omnibus floribus orbis, elegiſti tibi lilium unum*, Duch Przenayświętſzy Koronę chwały, kleynot nieoſzacowanego waloru, *unionem hipoſtaticam* na Iey uwięczenie ſporządźił: Otoż żeby w tym punkcie, tryb Krolom przyzwoity, MARYA zachowała; w domu Swiętego zgromadzenia; *(e) erant autem iuſti ambo ante Deum.* na ſamprzod na obowiązki, Krolewſkiey w uſługach naſzych powinności, poprzyſiężoną chciała ſię ſtawić Panią: *Elizabeth Deus iuramenti; ſalutatio ad Elizabeth erat neceſſitatis, ac muneris Reginæ.*

Weſzłaś z pożądanym wſzyſtkich nas weſelem, Kroleſtwa całego ozdobą, kraiu tuteyſzego zaſzczytem, Metropolij Ruſkiey chwałą,

[(a) Sylweira. (b) Sylv: [c] Sylv; (d) 4. Esdr: 5. (e) Luci 1.

Nayświętsza Niebios Monarchini, świata całego Dziedziczko, Nayłaskawsza powierzonego sobie ludu Pani; Wielka Wcielonego BOGA Matko. Weszłaś w tym Obrazie, z chwałą Twoiemu Honorowi powinną, na Tron Panowania, Tobie od Roku 1234. na tym mieyscu, przez LEONA Xiązęcia Ruskiego zgotowany; do tego domu, ktoren mieszkaniem Twoim, naywyższy według porządku Melchisedechowego Kapłan Syn Twoy, pamięcią y tytułem Ciała Twoiego. *Zacharias, Memoria Domini*, na tym mieyscu poprzysiągł: *Deus iuramenti*. Weszłaś wyprowadzona niegdyś Ręką Ewangelisty Łukasza z Nazaretu, ale tym trybem y obyczaiem, iako niegdyś do Elżbiety: *salutatio ad Elizabeth, erat necessitatis ac muneris Reginæ*, dla odebrania na tym mieyscu Krolewskiego Tytułu, ktoren ci z Watykanu szczęśliwie panuiący Benedykt XIV. przez Ręce Iaśnie Oświeconego Koronatora, na tym mieyscu *Hebron. Hebron Societas*, wśrzòd zgromadzonych wielkiego Patryarchy Dominika Synow, z publicznym wszystkich ukontentowaniem, powierza y w wieczne czasy oddaie.

Mogę tedy mowić! słusznie, że weyscie te w dom ten MARYI, niczym się rożnić niemoże, od teyże weyścia w dom Zacharyasza. Wyrowniały się ludzkie gory, uniżaiąc wierzchołki swoie, y prostuiąc drogi y gościńce, dla podrozney MARYI, według słow Proroka· *Erunt prava in directa & aspera in vias planas, omnis mons & collis humiliabitur*. Uniżyły się y tuteyszey Metropolij wspaniałe Gory, ścieląc się pod Nogi, przychodzącego z Halicza w tym Obrazie Nayświętszego Gościa· *(a) Incurvati sunt colles mundi ab itineribus*. Nieśli MARYĄ Aniołowie z Nazaretu do domu Zacharyaszowego według zdania Sylweiry: *Iter sex dierum una die a Beatissima Virgine iuvantibus Angelis fuit confectum*. *(b)* Nieśli ciż sami Aniołowie, swoią Krolowę w tym Obrazie z Kaplicy Swiętey Magdaleny do Kaplicy S. Michała. Stanąwszy w domu Zacharyaszowym MARYA pozdrowiła Elzbietę, ktora się tłumaczy *Deus Iuramenti*, BOG przysięgi. Stanąwszy w tym domu MARYA, pozdrowiła y pobłogosławiła poprzysiężonych BOGU na usługę, Dominika Synow, kiedy na benedykcyą podczas iutrzni śpiewaney, z tego Obrazu odpowiedziała· *Benedicam & intercedam*. Mineła z pozdrowieniem Zacharyasza, ktoren się nazywał *Memoria Domini*, Pamięć Pańska. Mineła w tym Obrazie, z obfitym łask swoich gościncem Cesarzow Konstantynopolitańskich, dla tego, ze tam tylko *Memoria Domini* sama się szczegulnie została pamięć, tam niegdyś mieszkaiącego BOGA. Zastała MARYA w domu Elżbiety Iana. Zastała y tu tegoż samego, kiedy pierwszy raz z Halicza, na tym mieyscu, w Kaplicy pod Tytułem S. Iana Chrzciciela złożona była. Ian Kaznodzieja Pański, na weyście Maryi, naypierwszy odezwał się po Elzbiecie: *Exultavit in gau-*

(a) Abac. 3. (b) Sylv:

in gaudio infans in utero. Naypierwszy do czci y honoru Maryi na tym mieyscu odezwał się Zakon Kaznodzieyski. Wszystkie Iudzkie Gory, pełne były głosu wołaiącego Iana po weyściu Maryi: *Super omnia montana Iudeæ divulgabantur omnia Verba.* Głos wołaiącego ztąd Iana, napełnił Watykańskie Gory, y pobudził Grzegorza IX. Papieza do zesłania tu Dominika Synow. Dom Elzbiety był w tenczas Domem Pielgrzymow, bo miał podrożnych w sobie, Iezusa, Iozefa, y Maryą. Mieysce te nazywało się przedtym, Domem Pielgrzymow, od mieszkaiących tu Dominika Synow, ktorzy się na ten czas nazywali: *Fratres Peregrinantes.* Bracia Pielgrzymuiący:

Iuż tedy natym mieyscu Nayswiętsza Niebios Monarchini, w tym Obrazie stanęła tak, jak niegdyś w Domu Zacharyasza w Hebron, pozdrawiaiąc Elzbietę. A ja z tąd to sobie wnoszę. Że gdy Maryą w tym Obrazie Krolewskiey godności na tym mieyscu odbiera znaki, obowiązuie się na nieustaiące temu krajowi, w potrzebach Iego usługi. *Elizabeth Deus juramenti.* Przyrzeka służącym Iey honorowi, podczas tego Aktu, pamięć łaskawą przed Bogiem. *Zacharias memoria Domini.* Mieyscu zaś temu nierozerwane towarzystwo. *Hebron Societas.* Otym Ad: M.D.G.

Wybranych od Boga Wszechmogącego, na wysokie dostoieństwa stopnie, na rządzące ludźmi władzę, ten iest obowiązek, że nie sobie, ale swoim zyć powinni; nie swoiey powagi drogie nosić ozdoby, ale własnych poddanych, bez przestanku dzwigać ciężary: *(a) Rex dicitur, quasi populi basis, quia debet populum portare;* mowi Hugo Kardynał. Kto wyniesiony od Boga na naypierwszą godność prym powinien trzymać do ostatnich usług: *(b) Creatus es Rex, ut omnibus proficias, omnibusq; attendas, his enim cogitationibus, depingitur Regalis Purpura,* mowi *Rupertus Abbas.* Złote jabłko w ręku Monarchy, nie własnego smaku powinno rodzić owoc, ale pospolitego ukontentowania przyiemnym słodkiey miłości powinno bydź posiłkiem. I ztąd to iest, że do dnia dzisieyszego, w Kościele Bożym zachowuie się ta Ceremonia, przystempuiącym do Koronacyi Monarchom, przypominać obowiązki, Krolewskiego Stanu, wzniecać w nich, staranie y miłość, ku powierzonym poddanym: *(c) Viduas, pupillos, pauperes, ac debiles, ab omni oppressione defendes, omnibus te amabilem, benignum, mansvetum, atq; affabilem, pro tua dignitate præstabis,* Wdowy, Sieroty, Ubogie, y słabe, od wszelakiego uciśnienia obronisz, wszystkim się miłym, łaskawym, cichym, przyiemnym, według twoiey godności stawisz. Pierwszy raz Pismo Boże, Krolewską wspominało godność w osobie Abimelecha Palestyńskiego Krola, Gen. 26. *(d) Abyt Isaac, ad Abimelech Palestinorum Regem,* y takie mu dało Imię, że w nim według

(a) Hugo Card. (b) Rupert. Ab. (c) Pontificale. (d) Gen. 26.

Hebrayſkiego tłumaczenia powinność obowiązkow Krolewſkiey godności wyraziło, toieſt Miłości ku ſwoim podanym takiey, jaką maią natury prawem, ſobie przyſądzoną Rodzice ku własnym dzieciom; mowi na to mieyſce Cornelius a Lap. *Abimelech hebraicè ſignificat Patrem Regem, quaſi dicatur Pater Patriæ.*

Math. 5. Dał Chryſtus Pan Uczniom ſwoim, oprocz Apoſtolſkiey godności, ieſzcze inny tytuł, nazywaiąc ich ſwiatłem Swiata: *(a) Vos eſtis Lux mundi.* Ze zaś ta godnośc nie poſpolitą w ſobie zamykała prerogatywę, dochodzę tego z ſłow Piſma S. ktorych zażywa, przy naypierwſzym ſtworzeniu ſwiateł niebieſkich. Gen. 1. gdy Bog Wſzechmogący ſtworzył ſwiatła Niebieſkie, mowi Litera Pańſka, że tegoż momentu, poſtanowił ich Panami, y Krolmi, rządzącemi dniem y nocą: *(b) Luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut præeſſet nocti.* Swiatło większe, zeby panowało nad dniem, y ſwiatło mnieyſze, żeby panowało nad nocą. Ieżeli oddana ſwiatłom Niebieſkim Monarchia nad dniem y nocą, zacóż im nieieſt wyrażona żadna kondycia, y obowiązek ich powinności, jakoto: ſwiecić, zagrzewać ciała ziemſkie, rodzić drogie kruſzce, konſerwować zyiące ſtworzenia &c. tak jak innym ſtworzeniom Bog naznaczył; y tak ziemi naznaczył: *(c) Germinet terra herbam virentem, & facientem ſemen.* Niech rodzi Ziemia trawę kwitnącą y rodzayną. Wodòm: *Producant aquæ, reptile animæ viventis.* Niech rodzą wody zwierża czołgaiące ſię w ktorychby była żyiąca duſza. &c. Swiatłom zaś Bog żadney nie położył kondycyi, tylko iedne panowanie oddał: *Luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut præeſſet nocti.* Odpowiada na to pięknie Sylveira: *Ideo non fuit ulterius neceſſarium exprimere, quod producendi & conſervandi virtutem haberent, cum in munere præſidendi hæc intimæ includebantur.* Dlatego nietrzeba było więcey wyrażać powinności wrodzeniu, y konſerwacyi rzeczy im powierzonych, ponieważ w urzędzie ich panowania, to ſię wſzyſtko zamykało. Byli Apoſtołowie, wyniesieni od Chryſtuſa na Krolewſką godność, przez dany im tytuł ſwiatłości Swiata, *Vos eſtis lux mundi:* Widział ich wduchu Ukoronowany Prorok Monarchami Ziemi *(e) Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram.* Wielowładna Opatrzność Boſka, podzieliła im wſzytką machinę Ziemi do ich rządow y dyſpozycyi, *(f) Sorte diviſit eis terram in funiculo diſtributionis.* Otoz niewyraża im Chryſtus, żadney powinności y kondycyi do ich urzędow; czemu? bo w doſtoienſtwie Krolewſkiey godności, ktorą wzieli od Chryſtuſa, już ſię byli obowiązali, na uſługi powierzonego ſobie Swiata; mowi pomieniony Sylveira: *(g) Semper enim honorum*

(a) Math 5. (b) Gen. 1. (c) ibid. (d) ibidem. (e) Sylv. (f) Pſal. 44. (g) Pſal. 77. (h) Sylv.

uorum infula ac præsidentia, secum devolvit obligationem, quam unusquisq; adimplere in suo munere debet.

Panuiącą nad nami władzą moc Naywyższego w ręce Twoje oddała, Nayświętsza Nieba y Ziemi Monarchini, w tych Krolewskiey godności znakach, ktore ci Swiątobliwość tego mieysca, z publicznym wszystkich ukontentowaniem ofiarowała. Dotey godności jeszcze nowy honor świata odbierasz, kiedy sprawiedliwości słońce, na Twoich Krolewskich wyniesione ręku, pociągnąwszy nas wszystkich Ziemian do siebie; *(a) Ego si exaltatus fuero a terra, omnia trahan*, z siebie samego dla tego Aktu, Swietną ci zrobił szatę, *Amicta lumine sicut Vestimento.* Zimny tuteyszego kraju Xięzyc, pod Twoie Nayświętsze wcisnąwszy się Nogi, ile błyszczącegosię swoich usług mogł wydobyć światła, wszystkie ci oddał. Ażeby ieszcze na naymnieyszey Twemu honorowi niezbywało ozdobie, Wielki Patryarcha Dominik, z jaśnieiących na Niebieskim Firmamencie gwiazd, nowo między Swiętemi policzonych synow swoich, dosyc jaśną na skronie Twoie, uwił Ci Koronę, *in capite ejus Corona stellarum.* Y pytać że się potrzeba oobowiązkach Twoiey Krolewskiey godności, Nayświętsza Monarchini? bynamniey. *Semper honorum infula ac præsidentia secum devolvit obligationem.* Tym samym ześ odebrała, natym mieyscu, Krolelewskiey władzy inwestyturę, jużeś się obowiązała, na nieustaiące w potrzebach tego kraju starania. Korona ta, ktora Twoie Nayświętsze otacza skronie, wyciśnie Maćierzyńską miłość ku nam, przypomni o wiernie służących sercach, y nieoddali od powierżonego sobie Mieysca. Nadowod tego idę do Pisma S.

1. *Reg.* 10. z Roskazu Boskiego, Wielki Kapłan, y Rządca Ludu Bożego Samuel, stanowiąc naypierwzego na Państwo Izraelskie Monarchę Saula, gdy według zwyczaju Krolom przyzwoitego, namaścił go olejem na Państwo, żeby go tym bardziey ubespieczył, o niezawodnym panowaniu nad Izraelem, daie mu tego trzy znaki: Pierwszy znak: *(a) Et hoc tibi signum quod unxit te Deus in Principem - Cum abieris a me, invenies duos viros juxta sepulchrum Rachel.* Ten masz znak, że namaścił cię Bog na Krolestwo, gdy odeydziesz odemnie, znaydziesz dwoch mężow, przy grobie Racheli. Drugi znak. *Cumq; abieris inde, & veneris ad quercum Thabor, invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel.* Gdy odeydziesz z tamtąd, a przyidziesz do dębu Tabor, znaydą cię tam trzey mężowie, idąc do Boga do Bethel. Trzeći znak. *Et cum ingressus fueris in urbem, obvium habebis gregem Prophetarum, descendentium de excelso, & ante eos psalterium.* Gdy zaś wniydziesz w Miasto zaydzie cie drogę zgromadzene Prorokow, zstę-

(a) 1. Reg. 10.

puiących z gory, a przed niemi śpiewanie. Iedna tylko korona Państwa Izraelskiego, powierzona Saulowi, a zacoś tyle znakow iey bespieczeństwa? Nie dosyć Monarsze Izraelskiemu, na jednym tylko dowodzie, Krolewskiey powagj; mało dla panuiącey władzy, ieden tylko obowiązek usług y starania w potrzebach pospolitego dobra, trzeba y żywey pamięci, na usługi wiernych poddanych, y pilney powierzonego Państwa straży, pieknie na te reflexie mowi Sylveira, kommentuiąc na ten text Pisma S. *(a) Merito hæc dantur pro Regni indicio; quia ibi Principatus auspicatur, ubi eximia solicitudo erga populum adumbratur.*

Invenies duos viros juxta sepulchrum Rachel.

I więcże grob Racheli, mogiła zmarłey Niewiasty, kości wyschłe Zony Iakubowey, jak drugie Ezechiel owe albo Elizeuszowe, będą dawać żywe świadectwo, o nowym Krolestwie nad Izraelem Saulowi? I więcże smutny widok smierci, będzie znaczył wesołe Pańskie czoło? Tak iest, mowi Pismo Boże. Ma kombinacią Grob z Majestatem. kości z koroną, Całun z purpurą, Mogiła z panowania Tronem. Był Adam naypierwszym Monarchą Ziemi, a postaremu swego panowania nie zaczął, poki na sobie nie postrzegł własney smiertelności popiołu: *pulvis es & in pulverem reverteris.* Wschodni Cesarze a między niemi Sewerianus, poswoich koronacyach, nazajutrz kazali sobie zawsze smiertelne przynosić przed oczy, mary. Pisze Guagnin że Zygmunt II. nasz Krol Polski, niewprzód na Tron Krolewski w Krakowie wstąpił, poki własnego Oyca na smiertelnym Katafalku nieoglądał, y nie pogrzebł. Grob Racheli, była to pamiątka tey Niewiasty, ktora dla zycia, dla całości swego dziecięcia, smierć własną podiętą; o ktorey mowi Pismo Gen. 35. *(b) Fgrediente autem anima præ dolore, imminente jam morte, vocavit nomen Filij Benoni, ideśt Filius doloris mei.* Grob ten, był oczywistym dowodem, zwyciężaiącey śmierć samą, miłości, *fortis ut mors dilectio.* Był charakterem niezmazanym, poprzysiężonego Iakobowi przyiaciela. *(c) Hebdomadâ transactâ Rachel duxit uxorem.*

Nie martwe kości; ostygłey niewiasty, ale żywy wizerunek Nieba y Ziemi Monarchini, piękney Miłości Matki, Naywyższa Chrystusowego Namiestnika władza, na znak pewny słodkiego nad nami panowania, podała nam Ciebie Swiętsza Rachelo, piękności przewyższaiąca Anielskie *(d) Rachel pulcherrima*, jako Cię nazywa Miodopłynny Bernard. Bydź powinna dlanas, niezawodna pewność, Twoiey Macierzyńskiey miłości, prawdziwey opieki, usilnego starania, z tych panowania

szczę

(a) Silv. [b] Gen. 35. (c) Gen. 29. (d) S. Bern.

ſzczęśliwego nad nami znakow, ktore z poſpolitą kráju tego radością odebrałaś: *Hoc tibi ſignum, quod unxit te Deus in Principem.* Ieżeli Krolewſka na ſkroniach Monarchy Korona wolnego Pana znieważa ſerce y umyſł, do poprzyſiężonego powierżonemu ludowi ſtarania, jako mowi Złotouſty Chryzoſtom: *(a) Non ita corona Caput Regis obvincit, ſicut animum ſolicitudo.* Twoja Koroná, Nayſwiętſze otaczaiąca Skronie, wzniecać będzie uſtawiczną myśl, Maćierzyńſką miłość, ſzczerą chęć uſług, w potrzebach naſzych. Ieſteś od Kościoła powſzechnego uznaną za Krolową Aniołow, jako Cię nazywamy tym tytułem: *Regina Angelorum*: bydź muśi, że przez to ſamo wſzytkich na uſługi naſze naznaczonych niebieſkich duchow, w prętkości, ochocie, y obowiązku wyprzedźiłaś. A ieżeli dźiśiay Krolową, z między wſzytkich tego Kraju wybranych Patronow, jeſteś ogłoſzoną y uznaną; przez to ſamo, wźiełaś obowiązek, bydź naypierwſzą w ſtaraniu, o potrzebach tego Kraju; Mowię to na fundamencie Seraficznego Bonawentury: *(b) Hoc debemus indubitanter credere, probocinceſſanter gratias agere, quod ſicut Maria, omnibus Sanctis in cælo eſt prior, ita quoq; pro nobis, præ omnibus Sanctis, eſt ſolicitior.*

Tu mi przychodźi reflexya: Zaco nie Grob Abrahama, jako naypierwſzego Patryarchy, a dotego chwalebnego zwyćięzcy czterech Potentatow oczym Piſmo S. *Gen* 14. wſpomina, ale tylko Grob Racheli, dany ieſt Saulowi na znak Kroleſtwa? ſłuchayćie przyczyny. Grob Abrahama, niebył ſtatecznie jednemu naznaczony mieyſcu; mowi onim Piſmo Boże Gen. 25. *(c) Sepelierunt eum, Iſaac & Iſmael Filii ſui in ſpelunca duplici, quæ ſita eſt in Ephron.* Pogrzebli Abrahama Izaak y Izmael Synowie iego, w jaſkini dwojakiey, ktora ieſt w Eſron: Rozdział mieyſca, niemogł bydź znakiem pewnym Państwa. Mowi Chryſtus *(d)* Luc: 2. *Omne Regnum in ſeipſum diviſum, deſolabitur.* Podzielona Monarchia Swiata, na cztery Państwa toieſt Chaldayſkie, Perſkie, Greckie, y Rzymſkie, beſpiecznie y długo trwać niemogła: *(e) Tunc contrita ſunt pariter, ferrum, teſta, æs, & aurum, & redacta quaſi in pauillam æſtivæ areæ.* Rozdzielone Oycowſkie Serce ku innym, niemogło bydź wyraźnym dowodem, jednoſtaynie obowiązanego Krolewſkiego animuſzu, w ktorym jedne, y iednakie ku wſzytkim powinno bydź ſerce: *Omnibus te amabilem, benignum, manſvetum, atq; affabilem pro tua dignitate præſtabis.* Uważayćież Grob Racheli. Grob tey Niewiaſty był ſzczegulnie na jednym mieyſcu, toieſt w Betleem, mowi o iey pogrzebie Piſmo Boze *(f) Rahel ſepulta eſt in via, quæ ducit Ephratam hæc eſt Bethleem.* Betleem z Hebrayſkiego znaczy ſię Dom chleba: *Bethleem*

C *Domus*

(a) Chryſoſt: (b) S. Bonav: (c) Gen: 25. (d) Luca 2. (e) Dan: 2. (f) Gen: 36.

Domus panis. Mieysce te jedne tylko, y szczegulne, w tuteyszego kraju przeswiętney Metropoliy, tytułem y nazwiskiem ubostwionego Chleba, Boskiego Ciała naznaczone; *Domus Panis.* Znak słusznie Krolewski, bo w njm Marya jednostaynie, tak krajowi temu siebie oddała, iż ze wszystkim łask swoich wnioskiem, chciała się tu utrzymać y zostać. Iey Macierzynskie jedne ku wszystkim serce, podziału prywatnego y dystynkcyi znać nieumie. Iedna dla wszystkich Matka jednakowo wszystkich kochająca: mowi Osorius: *(a) Omnibus Fidelibus Maria, data est in Matrem.*

Matth. 2. Chcąc Chrystus Pan wyrazić obowiązaną natury prawem miłość matek, ku własnym dzieciom, kładnie naprzykład Rachel płaczącą za swoiemi synami. *Vox in rama audita est, ploratus & ululatus multus, Rachel plorans filios suos.* Głos na wysokościach słyszany iest, płacz y łkanie wielkie, Rachel płacząca Synow swoich. Alboż to nie było znacznych w tey cnoćie Matek, ktorych wielkie miłości dowody, Pismo Boże następuiącym podało czasom? Ona Resfa, na ktorą cały patrzał Izrael jako się od żalu rospukała siedząc pod zawieszonemi na drzewie Synami, y odganiaiąc wednie ptactwo, a w nocy zarłoczne zwierza poty, aż poki ciała ich nie opadły z kości: *non dimisit aves lacerare eos per diem, neq; bestias per noctem.* Matka siedmiu Synow Machabeyskich, ktorey same Pismo taki daie Panegyrik: iż była Cudem Zwyćięzaiącym siłę natury *(d) Supra modum autem Mater mirabilis, & bonorum memoria, digna &c.* Ztym wszystkim, te y inne Chrystus minął, jednę tylko Rachel wspomniał: *Rachel plorans filios suos.* Trzeba wiedzieć: że miłość wrodzona Racheli ku dwom Synom, figurą była miłości nadprzyrodzoney, Maryi ku nam: Rachel miała dwoch Synow Iozefa y Beniamina; mowi o nich Litera Pańska. *Filij Rachel, Ioseph, & Beniamin.* Iozef według Swiętego Bernarda znaczył Chrystusa, *Ioseph fraterna ex invidia venditus, Christi venditionem præfiguravit.* Beniamin Syn boleści, znaczył nas wszystkich, dla ktorych przy smierći Zbawićielowey bolała Marya; *Beniamin filius doloris mei,* Teraz uważayćie nieporownaną miłość Maryi ku nam. Mowi Ewangelia Lucæ 7. iż więcey kocha ten, komu więcey dano: *(b) plus diligit is, cui plus donavit.* Dosyć wiele wzieła dla siebie Marya, kiedy wzieła Syna, Przedwiecznego Oyca, więcey Iey ieszcze przyczyniono, kiedy nas wszystkich pod Krzyżem stoiąc w Ianie wzieła, mowi Osorius na text Ewangelij, *Fili ecce Mater tua,* pisząc: *Omnibus Fidelibus Maria data est in Matrem, quia Ioannes universæ Ecclesiæ*

tunc

(a) Osorius. (b) Luc. 7.

tunc personam agebat. Zaczym Maryi miłość, w Racheli figurowana, przewyzszyła miłość wszystkich Matek. Teraz miarkuycie. Dwoch tylko Rachel miała Synow, a w ich potrzebie miała takie staranie, że całe Niebo napełniła wołaniem: *(a) Vox in rama audita est in excelso.* Coż mowić o Maryi, kiedy nas wszystkich wzieła za Synow. Wzięła y powtornie Marya, przy Tymże Zbawićielu ktorego w tym Obraźie na ręku trzyma, nas wszystkich w tym kraiu za Synow, y wzieła nas powtore w Ianie, bo w dniach łaski: *Ioannes gratia,* kiedy temi czasy dobroć Boska łaskę Iubileuszu obficie na nas wylała; y iezeli wten czas pod Krzyżem, obowiązałasię na Maćierzynskie w potrzebach naszych staranie, toć y teraz. Wtenczas wśrzòd okrutnych boleśći, wśrzod przenikaiących serce Iey mieczow, wśrzod Krwawego Zbawićielowey Męki potopu, kiedy cała Natura zgruntu upadała, niemogąc patrzać na okropny widok Smierći Zbawićielowey, Ona nieustraszona tym wszystkim, statecznie trwała przy powierzonych sobie Synach. *Stabat juxta Crucem Iesu Mater:* Teraz na Tronie chwały, na Majestaćie Krolewskim, rozkazuiąca Aniołom, władnąca wszystkim, czyli podobna żeby wziętego na siebie miała zapomnieć obowiązku?

Cotoiest? Że kiedy Chrystus Ioan. 18. oddawał w opiekę swoią Matkę Ianowi, świadczy Ewangelia, że od teyże samey godziny zaczął mieć o niey staranie Ian: *Et ex illa hora, accepit Eam Discipulus in sua.* Kiedy zaś Chrystus oddawał Iana Matce Swoiey za Syna, *Mulier ecce Filius Tuus,* Zadney wzmianki o staraniu Maryi około Iana, Ewangelia niewspomina? Trzeba wiedzieć, iż Ian dopiero od tey godziny zaczął swoie usługi y staranie w potrzebach Maryi, ktorych przedtym nieczynił, y dla tego Ewangelia, Iego usługi wyraża: Marya zaś nie od tey godźiny ani od tego czasu, ale od początku weyścia swego na świat, miała Maćierzyńską tak o Ianie jako y o wszystkich nas pilność, y dla tey przyczyny Ewangelia, pod ten czas zadney o Maryi staraniu, wzmianki nie kładźie. Ona trzech Krolów od zawziętey Heroda złości, obroniła. Państwa młodego w Kanie Galileyskim, Elzbiety, Łotra nawet dobrego, potrzebom, służyła. Chrystus tedy kończąc życie swoie na Krzyżu, niewtencza[s] Maryą postanòwił Matką nas wszystkich, ale ią tylko wtenczas wyiawił y ogłosił: *(b) Neq; ex illa hora Dominum Iesum adoptionem instituisse, sed tantum indicasse,* mowi Vigverius. Od pierwszego momentu, weyścia Twego nate mieysce, wziełaś ten kray w Maćierzynską Twoią obronę Nayswiętsza nasza Monarchini; swiadectwo da Mieysca tuteyszego Archivum, o dowodach Twojego starania. Ta zaś ozdobna funkcya, w ktorey Absolutną y Krolewską nad nami oddano

(a) Ioan. 18. (b) Wiguerius.

dano Ci władzę, publicznie ogłasza, żeś przy odebraniu Krolewskiey godności znakow, obowiązałaś się na nieustaiące temu Krajowi w potrzebach Iego Usługi.

Cumq; abieris inde, & veneris ad quercum Thabor, invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel

NA ten text Pisma Swiętego przypadaiąc Cornel. a lap. powieda: że mieysce *Bethel*, było też same, na ktorym niegdyś Iakob Patryarcha, widział drabinę tykaiącą się Nieba, a na niey wspartego Boga: *(a) In Bethel, id est, ubi Iacob vidit Deum innixum Scalæ per quam ascendebant & descendebant Angeli.* Wiem z nauki S. Damascena *serm: de dormit. B.V.* Ze Matka Boska przez drabinę Iakubową, figurowaną była, bo na niey Bog Wcielony pracuiący około Zbawienia naszego spoczywał: *(b) Maria scala Iacob, in qua Deus quiescit.* To tylko uważam, za co te mieysce *Bethel* od Samuela na znak Krolewiki było dane Saulowi? Ciekawy tłumacz Pisma S. Sylveira twierdzi; że na tym mieyscu *Bethel*, nietylko Iakob widział był drabinę tykaiącąsię nieba, ale y Abraham ofiary Bogu zwykł był czynić; y na tymze samym mieyscu, w następuiącym czasie Pasterzom ogłosili Aniołowie Wcielonego Boga: tak tedy ten Author konkluduie. Iz Bog pamiętaiąc na usługi Swiętych Patryarchow, następcom Ich, osobliwszy pamięci Swoiey pokazał dowod, Niebieskie im na tym mieyscu daiąc łaski, *(c) In illa terra Abraham, magna Deo præstitit obsequia. Ita fere similiter, cum in Dei memoria essent sacrificia, quæ Iacob in illo loco obtulit, inde voluit Deus, ejus successores ibi commorantes excitare, ut Deum, natum viderent.* Mieysce tedy te było mieysce żywey przed Bogiem pamięci, usług ku czci y honorowi Boskiemu uczynionych.

Trzyma wspartego na swoich ręku Boga, Mistyczna Iakubowa drabina, *Scala hominum ad Deum* Krolowa nasza Marya, jako Ią nazywa Wielki Augustyn, na tym mieyscu Domu Boskiego *Bethel Domus Dei.* Znak ten jest Zywym dowodem, nieustaiących pamięci przed Bogiem na te usługi, ktore ku Iey honorowi, Swiątobliwa tego Kraju uczyniła pobożność. Oddawał Samuel Saulowi Koronę Państwa Izraelskiego na mieyscu Bethel, ale na tymże samym mieyscu prezentował przed Bogiem pobożność poprzedzaiącą

(a) Cornel. a lap. (b) Damasc. (c) Sylv. (d) S. Aug.

iącą tenAkt iego Anteceſſorow, Odbiera tego Kraju Koronę Marya, bydź niemoże, żeby niemiała Bogu przypominać ſwiątobliwych Ofiar, ſerc ſobie ſłużących. Na tamtym mieyſcu widźiał Iakob wſtępuiących y zſtempuiących Aniołow z Nieba (a) *Angelos quoq; Dei aſcendentes & deſcedentes per eam.* Trzeba wiedźieć, iż powinność Aniołow ieſt ta, uſługi naſze do Boga odnośić tak: jako o ſobie wyraził Rafał przed Tobiaſzem: (b) *Quando orabas cum lachrijmis & ſepeliebas mortuos, ego obtuli orationem tuam Domino.* Krolowa Aniołow Marya dziś nas wzieła w ſwoią ſtraż y opiekę, Iey naypierwſza funkcya y powinność, Bogu odnośić, przyſługi te; ktore ſwiątobliwość tego Kraju, ż prawdziwey ku Krolowey ſwoiey miłośći, wielkim przykładem czyni, *Ego obtuli orationes tuas.*

Zadaie kweſtyą Sylveira Ieżeli w ten czas znaydował ſię przy Maryi Iozef, kiedy ſzła z wizytą do Elzbiety? y odpowiada, że tak a nie inaczey, daiąc przyczynę, iż Iozef dla uſług Maryi oſobliwym Opatrzności Boſkiey był naznaczony ſpoſobem: (d) *Nam ob eam potiſſimum cauſam, cum eo deſponſata eſt, ut miniſterium & conſolationem ab eo acciperet.* Ieżeli tak ieſt, a zacòż otym Piſmo nienamienia? Słuchayćie przyczyny. Nietrzeba żeby kto uſługę Iozefową ku Maryi głośił, nietrzeba żeby kto otym piſał albo mowił, bo Marya ma to dobrże na pamięći. Wſzakże oprocz uſług Iozefowych, ſłużyły ieſzcże w tey podrozy Maryi, y woyſka Niebieſkie, Swięte Duchy, kazdy znich ż ſwą uſługą popiſuiąc ſię, z tym wſzyſtkim milczy o tym Piſmo, Czemu? bo już o tym wſzyſtkim wzięła obowiązek, pamiętać Marya.

Et cum ingreſſus fueris in urbem, obvium habebis gregem Prophetarum.

WSpomniony Cornelius a lap. tłumacząc ten text Piſma S. powiada: iż ći ktorzy wtenczas zaſzli drogę Saulowi, niebyli Prorocy, ale ludźie Zakonni, na uſługę Bogu poświęceni, wednie, y wnocy onemu ſpiewaiąc. (c) *Prophetæ hi erant Viri Religioſi, qui à turba ſecedentes, vacabant Deo, illiq; hymnos & laudes concinnebant.* Swiadczy Litera Pańſka, że jak tylko Saul w poſrzodku tego Zakonnego ſtanął Zgromadzenia, tak ſię z niemi ziednoczył, iż iednego był z niemi ducha: (f) *Prophetavit in medio eorum*, y nierozerwane zabrał towarzyſtwo. *Saul inter prophetas.* Mam to z naſzego Sylveiry, że Marya wchodząc w dom Zacharyaſza, w dom Zakonny weſzła: temi

(a) *Gen. 28.* (b) *Tobia. 12.* (c) *Sylv.* (d) *Cornel. a Lap.* (e) *1. Reg. 10.*

albowiem słowy, zaczyna tłumaczyć ten Author, Taiemnicę Nawiedzenia MARYI: *Religiosam Domum ingreditur Virgo*, [a] do Zakonnego Domu wchodzi Panna. Stanęła w poszrzodku Zakonnego Domu tego Zgromadzenia, wśrzod BOGU na usługę poświęconych, Wielkich świątobliwością, nauką, Apostolskiemi pracami, Patryarchy Dominika Synow, Nayświętsza nasza Monarchini, *Circa Eam Corona Fratrum.* Patrzcież iak ściśle z tym mieyscem, y z tego mieysca Zgromadzeniem zabrała Towarzystwo. Od Roku 1234. przez lat 517. nierozerwanie na tym mieyscu z tym świętym Zgromadzeniem trwała. Otoż żeby tym gruntowniey, y bespieczniey, o swoim upewniła przemieszkaniu, Panią Dźiedźiczną, y Krolową, tegoż samego mieysca bydź się podięła.

Gen: 18. Ociec wszystkich Wiernych Patryarcha Abraham, żeby był przychodzących do siebie w gościnę, dłuzey przytrzymał Aniołow, chleb przed niemi na stole położył: *Ponam buccellam panis, & confortate cor Vestrum, postea transibitis* [b]. Po wielkich podrożach, z Nazaretu do Konstantynopola, z tamtąd do Halicza, z Halicza tu do Lwowa, szczęśliwie Krolowa Aniołow, Gość rzadki, przybyła. Przyiął Ią z ochotą w Dom swoy, Wielki Patryarcha Dominik: Otoż zeby na potomne czasy, na tym mieyscu Ią utrzymał, y mieysce pod tytułem Ubostwionego Chleba Iey oddał, y tenże Sam Sakramentalny Chleb, przed Nią na wieczne czasy położył.

Kończę. Przy oddaniu MARYI Krolewskiey Godnosci znakow, oddana y pełnomocna władza nad nami. Z naygłębszym tedy przed Maiestatem Twoim, Nayświętsza Kraiu tego Monarchini, upadam pokłonem; wierność wiecznego poddaństwa moiego, przy publicznym Kraiu tego, pod Twoią Władzę oddaniu się, wyznaię. Pod słodkim Panowania Twego rządem, bydź się nayszczęśliwszym sądzę. Ciebie po BOGU, iedyną moią Panią, Dźiedźiczką duszy, y absolutną Monarchinią wszystkich sił moich czynię. Dla całości Twoiego honoru, czci, y sławy, życie, zdrowie, y krew do ostatniey kropli, łozyć gotow iestem. A kiedy dziś w liczbie Twoich poddanych policzony iestem, niech w Niebie od Ciebie za tegoż uznany będę.

AMEN.

(a) Sylveira. (b) Gen. 18.

KORONACYA

Wzaiemna

PRZEZ MARYĘ

CHRYSTUSA

PRZEZ CHRYSTUSA

MARYI

Całą wiecznośćią

NIESKONCZONA

Albo

KAZANIE

Miane dnia czwartego z rana na Summie pod czas Koronacyi; Cudowney w Obrazie Swoim od Swiętego Łukasza malowanym NaySS: MARYI Panny u OO: Dominikanow Lwowskich Bożego Ciała y SS: Piotra y Pawła Apostołow

przez

Imci X. Karola Kopinskiego Swiętey Teologij Doktora, y ExRegenta Warszawskiego, teraźnieyszego Przeora Konwentu Przemyskiego Prowincyi Polskiey Zakonu Kaznodzieyskiego

Anno Jubilæi 1 7 5 1.

Eris Corona Gloriæ in manu Dej. Isaj. 62. v. 3.

ZApisaną od wieku w niedośćigłych Dekretach Mądrośći Przedwieczney, z Boskiey y Ludzkiey Natury w Drugiey Troycy PrzeNaySS: Osobie hy-

postatycznie

postatycznie złączonych z sobą zobopolney chwały między Chrystusem y MARYĄ recyprokę, ogłosił *Gverricus Abbas*, przywodząc Chrystusa po Swym wstąpieniu w Niebo do żyiącey ieszcze na ziemi Matki Swoiey MARYI, w te mowiącego Słowa: *Veni dilecta mea & ponam in Te Thronum meum, nullus mihi plus ministravit in humilitate mea, nulli etiam abundantiùs ministrare volo in gloria mea.* Odebrał Bog Koronę dla Siebie przypadkowey chwały w Ludzkim Ciele na ręku piastowany MARYI; więc ią w zamianę, wiecznie y doczesnie ręką Wszechmocności Swoiey koronować nieprzestaie. *Eris Corona Gloriæ in manu Dej.* Z Tronu do Tronu, z Nieba do Nieba, gdy do żywota MARYI Syn Boski przyszedł· *Tanquam aliud Cælum ingressus, in Utero Virginis MARIÆ se patefecit.* Theodoretus Sermone. in Ioan. Więc Tron Tronem, Koronę oddaie Koroną, tak Petrus Cellensis Konkluduie: *Fecit Sapientia Dei Domum idest Dominam nostram, de qua Carnem sumens quievit in eius Utero veluti in Trono, & Matri adhærens, omnia Sua Ej Communicavit, & pro Thoro ad Thronum promovit.* Nieinny to iest Przedwieczney Mądrości Pałac, tylko ten, ktory Iey na Mieyscu tym Swiętym Krolewic Halicki à Xiąze Wielkie Kijowskie, Lwowskie. y Całey Rusi LEO ustąpił. W tym to Zamku Dom ten nayczystszy MARYI w Cudownym Iey Obrazie Ewangeliczną Łukasza Swiętego malowanym ręką wystawiwszy, y sam się w nim pod Osobami Sakramentalnemi chleba y wina zamknąwszy wzywać y zapraszać do Siebie na Ucztę Gości, nieprzestaie. *Sapientia ædificavit Sibi Domum, misit ancillas ut vocaret ad Arcem, locuta est: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum.* Y niby w drugim Bethleem w tym Domie Anielskiego Chleba pod Tytułem Bożego Ciała założonym, iako od Trzech Oryentalnych Monarchow, Nowy dla Siebie Chwały IEZUS y MARYA odbieraią Korony. Więcey rzekę, ledwo co ofiarowana od Nayiasnieyszych Majestatow, Senatu Rycerstwa y Kawaleryi Polskiey, Ziemi Lwowskiey, y Całego Woiewodztwa Ruskiego, Głowę NaySS: MARYI Panny opasać Korona miała, natychmiast Tron chwały ufundować MARYI Bog Wszechmogący przyrzekł,

rzekł, y Wszystkim zebrzącym na mieyscu tym Swiętym, od Ukoronowaney Matki Miłosierdzia, Łaski choynie udzielać deklarował. Mowi tak w spomniony Gverriccus Abbas. *In Te mihi quandam Regni Sedem constituam, de Te judicium decernam, per Te preces audiam, nec satis glorificatus videbor mihi, dum & tu glorificeris.* A to czemu? Daie racye zaraz tenże: *Communicasti mihi quod Deus sum, Communicabo Tibi, quod Deus Sum.* Udzieliłaś mi, że iestem Człowiekiem, to iest, ze przed Twym Obrazem przez Dni Dziewięć w Solenney Nowennie Lud nabożny Narodzenia moiego oczekiwa, o toż ia udzielę. własności moiey Tobie, że iestem Bogiem: *Cummunicabo Tibi, quod Deus Sum,* A ia z tych Słow wnoszę Sobie. Iako MARYA w Ciele Ludzkim Koroną Natury naszey ozdobiła Chrystusa, tak Chrystus Koroną chwały doczesney y wieczney z Wszechmocności Swoiey Koronować na wieki MARYĘ nieprzestanie. Ad M. D. G.

TAk się sympatycznie Serce Boskie w Iedynaku swoim z Sercem ziednoczyło MARYI, czyli Serce MARYI z Sercem spoiło Boskim, że wszystkie Boskiey Wszechmocności Dzieła na ręce MARYI oddał. Widzieli od wiekow Anielskie Hierarchie, że niemaczey Chrystus Krolować w chwale nieskończoney zechce, tylko w raz z nayukochańszą Matką, y dla tego po krwawych pracach y Męce okrutney Iego wzywaiąc na spoczynek do Korony Zbawiciela, upraszaią natychmiast y MARYI przez Ukoronowanego Proroka: *Surge Domine in requiem Tuam, tu & Arca Sanctificationis tuæ.* Powstań Panie na spoczynek twoy, Ty y Arka poświęcenia Twego. Tak tłumaczy Rychardus à S. Laurentio lib. 7. de Laud. Virg. *Tu prius: Arca idest MARIA posterius, conjicitur, quia assumpta sit simul cum corpore. Dicitur ergo: Surge Domine in requiem tuam post laborem Passionis tuæ per ascensionem, & Arca Sanctificationis tuæ per assumptionem.* Zdali się niemieć zupełney nieiako pragnienia swoiego satysfakcyi Duchowie Niebiescy bez przytomności MARYI. Czemu? Bo ich Anielska Godność tym bardziey rozszerzona została w MARYI. y przez MARYĘ; tak decyduie Damascen S. *Per Hanc Beatissimam Virginem beatitudo Angelicæ sublimitatis augetur.*

Rzecże kto, à to iakim ſpoſobem błogoſławieńſtwa Anielſkiego przy Koronacyi MARYI w Niebie ſtanęła aukcya? to pewnie niebyli zupełnie z widzenia Iſtoty Boſkiey ubłogoſławieni Duchowie Niebieſcy, że nie iakiego przyczynienia błogoſławieńſtwa dla Siebie oczekiwaią od MARYI? co ieſt błąd wielki: ale odpowiada na to ż moim Anielſkim Doktorem moy S. Wincenty Ferreryuſz. Że iako Swięci Pańſcy w Niebie zadney między Sobą niemaią zazdrośći, że ieden jaſno, inny jaſniey ieſzcze, każdy znich, wdług wielośći zaſług zrzenicę ſwoię w Iſtocie utapia Boſkiey, owſzem z tey, ieden drugiego chwały, chwały ſwoiey przypadkowey od biera augment, y im więcey zoſtaie uwielbionych, tym ſię więcey im przerzeczoney przymnaża chwały: *Minor non invidet majori de gloria, imo lætatur, quia de gloria alterius augmentatur gloria ſua, & quanto plures fuerint glorioſi, tanto magis augmentatur gloria.* Ale że przy Koronacyi Swoiey w Niebie MARYA, wiedney uwielbioney Swoiey Oſobie iednę całę ruiny Anielſkiey dopełniła, y nadgrodziła Hierarchię, toć y przypadkowey chwały, y uwielbienia Anielſkiego ſtała ſię rozſzerzeniem y dopełnieniem. Tak uczony Gerſon konkluduie. *Virgo MARIA ſola conſtituit Hierarchiam Secundam ſub Deo Trino & Uno Hierarcha primo & Summo, apud quem Hierarcham Humanitas Filij ſui ſublimata, ſedet ad Dexteram virtutis Dei per unitatem ſubpoſiti.* Przyczyna zaś tey dopełnienia Hierarchyi; iaka ieſt? ſłuchaymy. Zſtąpienie z Nieba na źiemie Iedynaka Boſkiego do Zywota MARYI, ſzczegulnie racyę dla Siebie miało, aby Ludzkim odkupionym Rodzaiem, tę ruinę reparował Nieba, ktore w wyrugowanych z niego Hierarchiach Anielſkich odebrało, ydo tego ſkutku wſzyſtkie prace y fatygi żyiącego na ziemi Zbawiciela ordynowane były. Ale że MARYA była towarzyſzką prac y fatyg Syna Swoiego podiętych dla Odkupienia Narodu Ludzkiego, toć y chwały według Bernarda Swiętego. *Chriſtus redempturus Mundum, univerſum pretium contulit in MARIAM, ut deplenitudine ejus accipiant univerſi, unde quantum gratiæ in terris adepta eſt, tantum & in Cælis obtineret gloriæ.* Wſzakże naypierwſze y naywiękſze Dzieła Wſzechwocności Swoiey Ociec Przedwieczny zamknął w Synu Iednorodzonym Swoim.

Omnia

Omnia per Ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil. Te zaś Dzieła Wſzechmocności Swoiey w Synu Iednorodzonym złożone, nie inaczey prezentował Swiatu, tylko w MARYI y przez MARYĘ. Wſzakże: *Sublata cauſâ, tollitur effectus:* Gdy niebędzie Słońca, niebędzie iaſności, ale że *ex ſuppoſitione conſequenti,* to ieſt z Dekretu Boſkiego nie zſtąpił by z Nieba na ziemie (: według Anielſkiego naſzego Doktora Szkoły :) Iedynak Boſki, gdyby nie za wyraźnym przyzwoleniem MARYI, mowi tak Auguſtyn S. *Si MARIA non dixiſſet fiat, Verbum non fuiſſet Incarnatum.* Toć gdy MARYA ieſt Inſtrumentem Wcielenia Syna Boſkiego, więc y wſzyſtkich Dźieł Wſzechmocności Boſkiey także Swiatu prezentowanych przez niego. Więcey powiem: Niechciał Bog Wcielony noſić Korony chwałę przypadkowey odebraną z Dźieł Wſzechmocności Swoiey, aż poki tę Koronę z rąk MARYI nie odebrał. Oznaymuiąc Wcielenie Syna Boſkiego w Gabinecie Panieńſkim Ablegat Niebieſki z tą do MARYI odzywa ſię propozycyą: *Hic erit magnus.* Ten będzie wielkim. A to iak bydz może? Alboż to niebył od wiekow rowny, y nie ieſt do tąd w chwale y Majeſtacie Oycu Przedwiecznemu Iedynak Boſki? że dopiero z Zywota MARYI doſtanie chwały, y wielkim nazwany będzie? Dziwuie ſię Miodopłynny Doktor: *Quare? Hic erit, & non potius eſt magnus, qui ſemper æqualiter magnus, non habet, quo creſcat, nec major poſt Conceptum futurus.* (a) Rowny we wſzyſtkim w Naturze Boſkiey Oycu Przedwiecznemu Zbawiciel *Ego & Pater unum Sumus.* Ale wiſtocie ludzkiey, Chwałę przypadkową z Wſzechmocności Swoiey z Zacności y Godności MARYI weźmie, y wielkim nazwany będzie. Tak konkluduie Celada: *Erit magnus de futuro, quia à Celſitudine Matris, à qua Dei Filius factus eſt Homo, excelſæ Nobilitatis mutuatur magnitudinem.* Ledwo Syn Boſki w Zywocie Panieńſkim ſtanął, aż zaraz nie iako dłużnym zoſtaie MARYI, mowi Metodyuſz S. *Euge euge Mater Dei, omnes Deo debitores cum ſimus, tibi ipſe eſt debitor.* O! Matko wielkiego Boga wſzyſcy dłużnemi ieſteśmy Bogu, à Bog Sam dłużny Tobie; Ale iak że to bydź może, aby Stworzyćiel Sworzeniu był dłużnym każdy kredytor ma prawo nad dłużnikiem ſwoim, ale że nikt nad Bogiem żadnego Prawa mieć nie może, toć Bog żadnemu niemoże bydź dłużnym. Racya tego

(a) S. Bern.

bo Bog ieſt nieſkończenie dobry, więc żadnego niepotrzebuie dobra, y gdy ieſt Naywyſzſzey Wſzechmocności y władzy, toć żadney niepodpada ſubjekcyi. Tak Argumentuie moy Anielſki Doktor Tomaſz S. z Aquinu. 3. p. q. 14. ad 1. *Nunquam Pater Debitor Filij efficitur, multo minus homo poteſt ſibi Dominum conſtituere Debitorem.* Iak że tedy mam puść za zdaniem Metodyuſza S. czyniącym Boga, MARYI dłużnym? Prawda że chociaſz Bog nic znatury nie potrzebuie Swoiey, nic nie pragnie, bo tak w Sobie, iak wſzyſtkim ieſt wſzyſtko, ani żadnemu bydź podległym długowi niemoże, ale chcąc ſię Narodźić z MARYI po ludzku mowiąc od wieku pragnął, potrzebował, y żądał ludzkiego Ciała z Nayczyſtſzey MARYI Ciała, ktore na Siebie z Ducha Przenay SS. Kooperacyi wziąwſzy, dłużnikiem nieiako Ciała MARYI zoſtał. Iako albowiem w wiecznym narodzeniu Swoim wźiął y bierże na wieki od Oyca Przedwiecznego Naturę Boſką, tak urodzony w czaſie zaćiągnął od MARYI Naturę Ludzką, ale że w Rodzeniu od Oyca eſſencyalną przyimuie chwałę, iako Syn Boſki, toć w Rodzeniu z Matki iako Syn ludzki przypadkowey chwały z Wſzechmocnośći Swoiey odebrał Koronę z MARYI, przy MARYI, y przeż MARYĘ. Mowi to Stary Tertulian. *A Patre Coronatur ſemper Coronâ Gloriæ, á Matre Virgine Coronatus Coronâ humanitatis gloriæ.* Iakoż w tym wźiętym od MARYI ludzkim Ciele zoſtaiąc na Swiećie, niechciał bez MARYI naypierwſze Wſzechmocnośći Swoiey Dzieła w Przemienieniu wody w wino w Kanie Galileyſkiey prezentować: *Et hoc erat initium Signorum.* tylko za requizycyą y wyraźną MARYI wolą: *Vinum non habent.* Zdał ſię mieć nieiako Wſzechmocnośći Swoiey związane ręce wſkrzeſzeniu Łazarza Zbawiciel, aż poki nieſtanęła MARYA: *Martha ait ſilentio MARIÆ, Magiſter adeſt, & vocat te.* Na co Oleaſter mowi: *Vocetur MARIA Materni Nominis bajula, quia ſine ipſa, nec mors poteſt fugere, nec vita reparari* Ogłaſzaiąc chwałę y Majeſtat Tryumfuiącego w Niebie Zbawiciela Szczepan Swięty mowi: *Ecce video Cælos apertos, & Filium Hominis Stantem á dextris Dei.* Oto widzę Nieba otwarte y Syna Człowieczego ſtoiącego na Prawicy Boga. To ſwiadczy o chwale Chryſtuſowey w Niebie pierwſzy Męczennik Iego. à Maxymus Swięty nad temi ſłowy w zadumieniu

ſtaie

ſtaie. *Cur ſe Filium hominis videre teſtatus eſt, & non potius Filium Dei, quam Hominis Filium videre dixiſſet?* Większy daleko Chwały Zbawiciela w Niebie, uczynił by był expreſſyę Szczepan Swięty, gdy by go był Synem Boſkim à nie Człowieczym nazwał? ale chcąc pokazać, że ta chwała przypadkowa z Dźieł Wſzechmocnośći Nayświętſzey, prezentowana Swiatu, ktorą Zbawiciel, iako Syn Ludzki z prac z fatyg, y z wylania Krwie Naydroſzſzey za Narod ludzki zaſłużył Sobie iako z Morza z Wcielenia Nayſwiętſzego Iego, w Zywocie Panieńſkim wypłyneła, odebrał w MARYI, y przez MARYĘ, nie Synem Boſkim ale Synem człowieczym na Tronie chwały ſtoiącego ogłaſza Chryſtusa ſwiadczy Naxera. *Quia Chriſti Humana Nobilitas per MARIAM, & ex MARIA cenſetur.* Opiſuiąc Ukochany Zbawiciela Uczeń Wcielenie Nayſwiętſze Iego, niepowiedział tak: *Słowo ſtało ſię Człowiekiem*, albo: *Słowo ſtało ſię Duſzą*, chociaſz w tym Samym wyraźił by był zupełnie Ludzką Naturę Zbawiciela; gdyż Duſza, ieſt rzecz Nayſzlachetnieyſza w Człowieku; ale rzekł: *A Słowo ſtało ſię Ciałem.* A to czemu? Oto żeby był żywiey wyraził, że te Ciało, ktore z Ciała MARYI przyiął Zbawiciel, było fundamentem zacnośći y Godnośći Iego. *Ait Verbum Carofactum eſt, ut portionem, quam á Deipara ſumpſit, vivacius exprimeret, & ex Materna gloria, Filij gloriam commendaret.* Mowi, Tertulian. Taką Chryſtus ma chwałę od Oyca w rodzeniu Swoim wiecznym, że ogłaſzaiąc ią Ian Swięty, mowi: *Vidimus gloriam Ejus, gloriam quaſi Unigenti á Patre.* Widzieliśmy Chwałę Iego, Chwałę iako Iednorodzonego od Oyca, toć y z Rodzenia Swego w czaſie z Wnętrznośći MARYI przypadkową odbiera Chwałę. Wſzakże Tytuł Synoſtwa Boſkiego ieſt niby Fundamentem Chwały, ktorą jaśnieie od wieku Syn Boſki; nieinaczey bowiem wraz z Oycem Duchowi PrzeNayświętſzemu Pochodzenie daie, tylko że ieſt Synem Boſkim: toć Tytuł Synoſtwa MARYI, ieſt Fundamentem doſkonałości Boga Człowieka, poniewaſz z Dekretu Boſkiego, nie ieſt inaczey Człowiekiem y Odkupicielem Ludzkim, tylko że ieſt Synem MARYI. Tego zaś wſzyſtkiego ieſt nieinna racya, że Bog wolę Wſzechmocnośći Swoiey w MARYI złożył, tylko że MARYA od wieku za wolą poſpieſzyła Boſką, gdy głoſu pierwſzych Rodzicow naſzych nieſłu-

chała, bo z iakichże racyi grzech pierworódny na nas wszystkich Potomkow onych spłynął, tylko że każdego z nas wola, do woli grzeszącego Adama przywiązana była, ale ze wola MARYI do woli Adama niebyła przyłączona, bo do pierworodnego nie należała grzechu, to ć y Bog we wszystkich Dźiełach Wszechmocności Swoie za wolą MARYI idźie: *Nihil nos Deus habere voluit, quod per MARIÆ manus non transiret.* mow- Swięty Bernard Nieinaczey wieczne obiecane było Krolestwo w Domu Iakobowym Synowi Boskiemu od Ablegata Niebieskiego, tylko przy MARYI; *Regnabit in Domo Iacob in æternum.* Będźie Krolował w Domu Iakobowym na wieki. Na co Naxera mowi. *Hic est Rex Christus, qua Regnum illi venit per MARIAM á Patre Deus á Matre Princeps.* Niechcia ten Nayświętszy Dawid bez ukochaney Matki Swoiey Krolować w Niebie, tak mowi Celada: *Non Regnat sine Michol David, nam nec Deus, qui Personam gerit David, sine MARIA regnat.* A to czemu? bo iako zyiąc na źiemi Bog w Ludzkim Ciele Koroną Chwały wielowładności swoiey ukoronował przy- Sobie MARYĘ, tak tak y teraz zostaiąca w Niebie w wszelkich Dźiełach Wszechmocności Swoiey Koronować ią na Ziemi nieprzestaie. Poczym że Trzey Swięći Oryentalni Krolowie poznali bydź Krolem Zbawiciela: *Ubi est qui natus est Rex Iudæorum?* kędyż iest ktory się urodźił Krol Zydowski? à uczeni Rabinowie, biegli w Piśmie y Prorokach Doktorowie wezwani od Heroda Wodzem tylko mianuią Zbawiciela: *Et tu Bethleem Terra Iuda nequaquam minima es in principibus Iuda, Ex te enim exiet Dux qui regat populum meum Israël.* (a) Da ią raeyę koniektury swoiey samiż Monarchowie Swięci: *Vidimus stellam ejus in Oriente.* Widzieliśmy Gwiazdę Iego na wschodzie. To to z Gwiazdy pokazaney na powietrzu illacya, ze Zdawiciel Krolewskiey jasnieie Koronie? to to *Stella in Lingva Cæli* Opowie Cuda, Dźieła tego wielkiego Monarchy y nowym go Konatem ogłosi Swiatu? tak iest mowi na to mieysce w spomniony odemnie Naxera. *Hierosolimitæ Stellam non intuentur ideo recens editum Ducem vocant non Regem, Nam Christus non potuit Rex non haberi, ubi Stella micat.* Nayiaśnieysza Neokoronatko wielka Matko wielkiego Boga. ze w tym

(a) Mich. 5 v. 2. & Mathæi 2. v. 6.

tym drugim Bethleiem bo *in Domo Panis* Anielskiego Chleba, od tyle set lat upragnioną za niezliczone Cuda y Łaski twoie odbieraſz Koronę? otoż nowo prezentowana Cudownie od Wſchodu ku Zachodowi pod czas Aktu teraznieyſzego Koronacyi Twoiey jaśnieiąca na powietrzu Gwiazda, od niezliczonego gminu Ludzi widziana, y przez dyſtyngwowane Oſoby zeznana, Polſkiemu Cię Krolową y Monarchinią ogłaſza Swiatu. *Nam MARIA non potuit Regina non haberi, ubi Stella micat.* Ta to Nayiasnieyſza, Słońce Sprawiedliwości poprzedżaiąca Iutrzenka, ledwo co na Czele Oyca naſzego y Patryarchy Dominika S. zajaśniała, aż natychmiaſt reperkuſſyę ſplendoru Swego w nieodrodnych Synach Przeświętney Prowincyi tuteyſzey Ruſkiey od ſamych pierwiaſtkow, aż do czaſow naſzych czyni; iako to w Grzegorzu Wiſzkocie Arcy-Biſkupie, Iakobie IV. Biſkupie Kijowſkim tego Konwentu Generalnego Lwowſkiego Synach; iako ſame Grobowe Kamienie mieyſca tego, y W. X. Okolſki Ozdoba tuteyſzey Prowincyi Ruſkiey *in Sua Florida Ruſſia.* [a] Imię ich nieśmiertelne Polſkiemu ogłaſzaią Swiatu. Nieprzygaſła w śmiertelnych popiołach Oyca y Patryarchy naſzego na applauz Twoy Wielowładna Pani goreiąca Pochodnia, ktora w Antonimie Przemyſlkim z tego Konwentu Generalnego Mężu Apoſtolſkim, całą w okropnych Heretyckich ciemnościach zoſtaiącą Xiąząt Iazłowieckich Familię *ad Stuporem* Polſkiego świata Wiary Swiętey Katolickiey ſplendorem obiaśniła. Czego daią dowod *Ius Patronatûs* [b] w Iazłowcu Zakonowi naſzemu w tey Prowincyi Ruſkiey nadane, y Fundacya na tymże mieyscu ſzerzey rzecż, iak ſię ma, opiewaiąca. Ściele ſię przy nogach Twoich Nowo Ukoronowana Monarchini, Korona z Imienia Swoiego uwięczaiąca w Ruſkiey Prowincyi Konwent ten Generalny Lwowſki *in Stephano Leopolita* Biſkupie Chełmſkim za Innocentego VIII. Papieża. [c] Rodzą ci ſię do tey Korony perły *ex Filio Tonitrui* z Iakoba Dominika Potockiego S. T. Lektora, z Woiewody Bracławſkiego żrodzonego, a Konwentu tuteyſzego Generalnego Lwowſkiego przywłaſzczonego Syna Prowincyała tuteyſzey Prowincyi Ruſkiey w Roku Dwudzieſtym Dziewiątym wieku ſwego, y Nominata na Biſkupſtwo Chełmſkie od Władyſława IV. Krola, tu natym ſamym mieyſcu

C

[a] Fol. 73. (b) Okolſki in Flor. Ruſſ Fol III. [b] Okolſki ibidem Fol. 58. (c) Bzovius. Sieykonſki. Bull. Ordinis.

ſcu, w Grobie Oycow Swoich, iak w konſze zamknionego, [a] Składaią przy Tronie Twoim *Laureata Capita* Doktorſkie Birety ſwoie, Synowie Konwentu tego, iako to *Melchior Moſticenſis* naprzod tu we Lwowie wielki y ſławny Kaznodzieia, potym tegoż Klaſztoru w Roku 1550. y w Roku 1555. Przeor, w dalſzym czaſie przez Lat dwadzieśćia Prowincyał naſzey Prowincyi Polſkiey, Zygmunta Auguſta Krola Polſkiego Spowiednik, *hæreticæ pravitatis* Lwowſki *Inquiſitor*. Ktory Swiętą prawowierną wzruſzony zelozyą przeżeczonemu Monarſze chcącemu wſzelkie wolność podpiſać dyſſydentom, Lutrom y kalwinom, pioro wytrącił z ręku: iadącemu do Zboru heroiczną prawdziwey Religij zapalony odwagą, zatrzymał konia, y na proſty Wiary S. Katolickiey gościniec go odwiodł. Gdy z Heretykami o Wierże S. mowił, płomień ogniſty z Uſt iego widywano, (b) iako piſzą *Orzechovius. Pruſzcz.* y *Bzovius in Propagine S. Hijac. cap.6.* w pokonaniu tych że Heretykow wielką był pomocą Felixowi Ligęzie Arcy-Biſkupowi tuteyſzemu Lwowſkiemu, o czym Nadgrobek tegoż Arcy-Biſkupa ſwiadczy. (c] Po ſwoich wielkich pracach ofiarowane Infuły Kamieniecką, y Przemyſką, tudzież Palliuſz Arcy-Biſkupſtwa tuteyſzego Lwowſkiego z głębokiey pokory przyiąć niechciał, [d] lecz w pokorze, życia ſwego Zakonnego dokonać poſtanowił. a W.X. Łukaſz Doktor, co mowi? ia o nim doſyć to powiem, co moy X. Michał Sieykowſki Doktor y Przeor Konwentu naſzego Krakowſkiego w Swoiey *Swiątnicij Pańſkiej* [e] napiſał: W. X. Łukaſz *Leopolienſis*. na wielu Seymach w Warſzawie kazywaiąc w Kościele S. Iana, Kazaniem ſwoim miękczył twarde Serca ludzkie, y przywodził ich do tak wielkiego płaczu, że ledwie go ſłychać było, y częſtokroć muſiał przeſtawać Kazanie ſwoie, aby ſię ludźie uſpokoili z płakaniem, Oktorym ieden tak piſze: *Rapiebat animos &c. quo volebat, ita ut plerumquè præ Singultibus & ploratibus audientium, vix ſentiretur, & in medio curſu quieſcere opus haberet quo ad ululatus ille reſcideret. Rhetores Academici, illum tanquam redivivum aliquem Ciceronem ſtupebant, & ad eum diſertiſſimus ille Staniſlaus Mieſcovius, Suos diſcipulos mittebat &c.* Otym tak Sławnym Kaznodziei, wſpomina także *Staniſlaus*

Orże-

[a] *Sapieha in ſvada Fol. 162. de Potocciſſ. & Ioſephus Załuſki Referendarius Regni Tit. Genealogia Potocciana Fol. 304 num. 90.* (b) *Pruſzcz Fol. 226.* (c) *In Eccleſia Metrop Leopoli.* (d) *Pruſzcz Fol. 217.* (e] *Fol. 50.*

Orzechovius in ſuo Quincunxe, ktorego gdy raz ſłuchał Kazazania, zdało mu ſię, iakoby iuż był na onym Sądzie ſtraſzliwym, ktory będzie Syn Boży dnia oſtatniego odprawował, tak onim piſząc: *Audivi Concionantem Lucam Leopolitanum Dominicanum popularem noſtrum. Is in frequenti Concurſu Prævorſcenſi in feſto Conceptionis B. M. V. expendens illud Micheæ 5. cap. Uſurpanſque in Regnum Poloniæ verbis terrificis, hoc quod in Hieruſalem*: Nunc vaſtaberis filia Latronis, obſidionem poſuerunt ſuper nos, in virga percutient maxillam Iudicis Iſrael. *tantis terroribus percuterat omnes, ut tremerent, quaſi in aperto Dei judicio, ita oculos noſtros aperuerat ad futuram Cladem noſtram.*

A Starowolſki *ad Monumenta Sarmatarum* Fol. 434. Nadgrobek iego w Dynowie, w ktorym mieyſcu ciało iego ſpoczywa, taki wypiſał: *Hic ille Magnus* [: *ſi noſti?*) *Lucas jacet Leopolita ex Prædicatorum Familia: Doctor Sacrarum Literarum eximius; ac inter Verbi Dei Prædicatores ætate ſua, Princeps, hoc Oppido vitâ defunctus, gravi quoq; oppreſſus humo, tuam o Lector Suſpirat pietatem, Obijt. Anno Domini MDLXXXIV. ætatis ſuæ LXIV.* (a] W. X. Fabian *Premiſlienſis* Mąż Apoſtolſki, w życiu ſwoim Ducha Prorockiego pełen, mieysce pogrzebu ſwego w Stołpcach przepowiedział: *Hæc requies mea in Sæculum Sæculi, hic habitabo, quoniam elegi eam.* Prowincyał także tuteyſzey Prowincyi Ruſkiey, Kaznodzieia czaſow Swoich, y Doktor Piſma S. Swiątobliwych Cnot za życia, po śmierci w Cudach do tąd nieuſtaiacych wielce ſławny. Ktorego w Stołpcach iuż na drugi wiek nieſkazitelne, bez żadney korrupcyi y odmienności ſpoczywa Ciało.

(b] Podpiſuie ſię na tę Elekcyę twoią do Korony pierwſzy, bo on pierwszy przy tym Obraźie Twoim, Cuda y Łaſki zbierać y ſpiſywać *in forma conſvetâ* będąc tu także Prowincyałem Roku P. 1627 rozkazał, wielki Chwały Twoiey zelant W. X. Ian Damaſcen Piſma S. Doktor y Kaznodzieia żarliwy, Ktory od Synow Franciſzka Swiętego, będąc Przeorem w Smoleńſku, w Dzień ſam tegoż Seraficznego Ich Patryarchy y Fundatora, aby Mſzę S. ſpiewał, zaproſzony á to przez związek Sympatyczney Filadelfij z tym Zakonem, po ſkończeniu

(a) M. S. Conv. Gen. Leop. Prov. Ruſſ. (b] Liber Miraculorum B. V. M. Leopol.

Iey przy obiedzie śmierć następuiącą temi Sobie przepowiedział słowy: *Hodie solvetur vinculum charitatis.* Dziś będzie rozwiązany związek miłości; y gdy powrocił do Konwentu, tegoż Dnia w wielkich znakach Swiątobliwości, życia dokonał. [a] Nieodpisał się w tylu operach swoich od promocyi Honoru twoiego, nie tylko Polskiemu Swiatu, ale y całey Europie głośny *Auctor Orbis Poloni* W. X. Szymon Okolski Doktor y Prowincyał Ruski, bo ieżeli pisze o twoim Obrażie *in sua Florida Russia*, także w Herbarzu pod Herbem: *Trzij Buławij*; dosyć obszernie o Cudach y Łaskach Twoich napisał w Xięgze, szczegulną Historyę Tego Obrazu opisuiąc pod Tytułem: *Wielmożna Patronka &c.* Piszą się, y owszem *Sacra Acta Officij Sui* tym naybardziey poswięcaią, że twoy Honor nieskazitelny przeciw wszystkim Imieniowi Twoiemu przeciwnym dyssydentom maią *pro Oraculo*. [b] promowować wszyscy Trzey Przeorowie Lwowscy, wszyscy Trzey *Vicarij Generales Peregrinantium & Congregationis Russiæ* WW. XX. Maciey Konrad S. T. Lektor. Ięndrzey Lwowczyk S. T. Bakalarz, y Maciey de Costen S. T. Bakalarz władzą Swiętey Stolicy Apostolskiey *hæreticæ pravitatis* Inquizytorowie tu we Lwowie Ruscy. A W. X. Iacek Kloński do Krwie sławnego w Europie Zwycięzcy [c] Iana III. Sobieskiego, Krola Polskiego należący, tegoż Monarchy Dworu, Sławny krolewski Kaznodzieia, *Proto Notarius Apostolicus*, Lat Dwadzieścia tuteyszey Prowincyi Ruskiey Prowincyał, Nominat na Arcy-Biskupstwo Lwowskie. Tak że ow Swiątobliwości wielkiey y Ducha Bożego pełen, już czasow naszych [d] Iozef Moczarski wielu zwiącym ieszcze znaiomy. Tak że (e) Anioł Smoliński z tego Klasztoru Generalnego Prowinciał Prowincyi Perskiey [f] Ian Ambroży Skopowski Kongregacyi S. Ludwika Bertranda w Polskich tuteyszych Kraiach przy pomocy Iana III. Krola, Plantator. Owa Trąba Ewangelij prawdziwa [g] Tomasz Bohdanowicz Doktor y Kaznodzieia. Ow wielki y głęboki Teolog Dominik Nuszczyński Doktor y Prowincyał, (h) tak że Remigi Bobiński przy Cudowney pomocy Twoiey [i] (: iako między Cudami czytam:] Kaznodzieia, Doktor, y Prowincyał; ci wszyscy, iako y innych

wielu

[a f] *Ibidem.* (b) *Martyrolog. Vetus Leopolien* [c] *Histor. Convent. Generalis Leopol.* (d) *Ibidem.* (e) *Ibidem.* f) *Ibidem.* (g) *Ibidem.* [h] *Ibidem.* (i) *Proceff Coronationis B. V. M. Leopolien.*

wielu takich y zacnych Mężow tego Konwentu Synow Honoru Twoiego osobliwych Zelantow nie inaczey u Majestatu Chwały Twoiey dziś się prezentuią, tylko iak owych Dwodziestu czterech Starcow składaiących Korony swoie przed Tronem. *Corona Senum, Filij Filiorum, & Gloria Filiorum, Patres eorum.* Prov. 17 v. 6.

Idą na Applauz twoy osobliwym Orszakiem Swoim tyle Kapłanow y Braci tego Konwentu Synow *in Odium Fidej* zamęczonych, Krwią swoią za Wiarę S. wylaną Koronę Twoię, iako rubinami zdobiących, ktorzy lubo nie *Vindicati* ale *Consummati Martyres*, według nauki teraznieyszego Oyca S. Benedykta XIV. tyle Laurow niosą, y *Laureolas*, ile ich iako Męczennikow Niebo liczyć może y Koronować. *(a)* Iako to Bazyli Sienniński w Niewoli Tatarskiey zamęczony. [*b*) Zacharyasz Radzieiowski Wikary Generalny od tychże Tatarow w drodze okrutnie zamordowany. *(c)* Raymund Doliński w Moskiewskiey, Placyd de Buzenin w Pruskiéy, *(d]* Walenty Hołoiowski, [*e)* Waleryan y Archanioł Lwowczykowie w Tatarskiey niewoli pomarli, [*f*] Mikołay Szembek od Kozakow zabity, Cypryan z Baru w Beczkę Smoły zaszpuntowany y spalony. *(g)* Mikołay Petrykowski, Chryzostom Pięniążek, *(h)* Ięndrzyi Przeor Włodzimierski, Iakob konopka w Włodzimierzu, Woyciech w Bełźie, [*i*] Maciey Ruszel w Trębowli od Tatatarow, *(k)* y Ian z Przemysla tamże Przeor od Turkow, *(l)* iedni okrutnie zamordowani, ostatni dway ścięći za Wiarę. Stanislaw Przeor Czerwonogrodzki obwieszony. Mikołay także Syn Konwentu tego Przeor Gdański, (: O ktorym Martyrologium Lwowskie dawne pisze :] [*m*] *Multa pericula & persecutiones à hæreticis in eadem Urbe passus est. 1579.* y innych wielu, ktorych Akta Kapituły naszey Generalney w Walencyi sub Reverendissimo Fratre Thoma Turco Generali przez Lat dwie to iest Roku 1648. y 1649. w Prowincyi Ruskiey za Wiarę S. zamęczonych wyliczaią, ktorych mogłem wiedzieć y o Imionach tego Konwentu Synow Męczennikow doczytać się. Bo iezeli cała Prowincya Ruska Krwią Męczeńską tu w Czerwoney Rusi zasiana

(a) 1620. (b) Aō. eodem. (c) 1609. (d] 1626. (e) 1619. (f) 1648. (g] Aō. eod. [h] Aō. eod. (i) 1500. (k) 1503. [l) 1508 (m] Acta Capit. Generalis. Valentiæ

od Lwowskiego Klasztoru tego swoy początek biorąca, tyle liczy Męczennikow, ile w Klasztorach wyniszczonych, złość Pogan wykorzenić ich pragnęła, iako wspomniony Okolski tey Prowincyi wielki zaszczyt [a] *in sua Florida Russia* opisuie: *Quia propter plurimas desolationes Tartaricas, Conventus in Russia, quasi annihilati fuerant.* tak dalece, że iuz niebyło Wikarym Generalnym co wizytować, oprocz Lwowa: *Nec Vicarij Peregrinantium accedebant in Russiam, ipsa Leopolis visitata sæpius ab illis fuit.* (b) Co mowić o samym Lwowskim tuteyszym Konwencie, ktory Męczeńską Krwią Synow Swoich Całą Prowincyę zaszczepił. Wszakże *Sanguis Martijrum, est Semen Christianorum.* Według Augustyna y Izydora.
Toć, że iuż przez persekucyę Tatarow, Turkow, Kozakow, Wołochow wyniszczone zostały inne Klasztory, Prowincya cała Ruska Lwowskiemu winna wszystko Konwentowi, że teraz tyle Ozdoby w sobie zamyka, ile Klasztorow ten Konwent Lwowski Sam tylko pozostały z Synow swoich z restaurował napomnożenie y rozszerzenie Wiary Swiętey, tak czytam u Okolskiego: (c) *Nam in Annis quadraginta aliquot post divisam Russiam a Polonia, ita tota Russia Alba, Nigra, Rubea, ab Ordine Sacro illuminata in Fide stetit, ut Confinia Moldaviæ, Moschovia Kijoviæ, Turcarum, Scytharum, Fidem Catholicam sentiant.* Y Dlatego to moy Bzowiusz o tey Prowincyi Ruskiey odłączeniu się z Polską, in suo Thaumaturgo mowi. *Et hæc Divisio est omnium perculosissima.* [d] Bo w Prowincyi Ruskiey zostawać iest to iedno, co bydź zawsze gotowym na śmierć, iest iedno, aby bydź gotowym na Męczeństwo: [e] *Nam plurimos Fratres in Captivitatem Scyticam abduxerunt, alios trucidarunt.* Swiadczy Okolski. Ale niedość natym że tu w Domu zawsze Korona Męczeńska; o to Konwent tuteyszy Generalny Lwowski, że w rozszerzeniu Wiary S. granic usiebie nie zakłada, dla większych zasług tak w Kościele Tryumfuiącym iako y woiuiącym, oprocz, że w Sniatynie Klasztor dla Missyonarzow (f) Piotr Potocki Starosta Sniatyński na ten czas, gdy *ab Eminentissimis Cardinalibus de propaganda Fide*, tey Prowincyi Urząd Missionarski iest oddany y Stefan Chmeler S. T. Lektor, Prowincyał y Syn tuteyszego Konwentu Prefektem Missyonar-

[a] Fol. 18. (b) Ibidem. v. ultimo & Fol. 19. [c] In Flor. Russ. Fol. 24. v. 13. (d) Ibidem v. 12. (e) Ibid. v ult. (f) Ibid Fol. 93.

onarzow postanowiony, na samey Wołoskiey Granicy, wyfundował; obowiązuiąc kollegialiszow ex Fundatione Brachoviana na Minerwie in Collegio S. Thomæ de Aquino w Rzymie będących, aby byli zawsze *prompti* y applikacye wszelkię czynili do Missyi Apostolskich, na tęz Missyę zawsze do Tatar do pryncypalnego Ich Miasta *Kiefu* albo Teodozyi wysyła. [a] Paulus V. in Brevi: *Injuncti.* Romæ 7. Ianuar. Anno Domini 1606. Iakoż niedarmo w tey Prowincyi Ruskiey Braciom Zakonu moiego Innocenty IV. Papiesz rożny y dystyngwowany, bo czerwony do Habitu Zakonnego od NaySS. MARYI Panny z Nieba nam danego, przydał Kolor, à żeby w Miłości Chrystusowey, y Zarliwości Wiary S. zawsze żyiąc, znali się bydź na każde zawołanie gotowemi do Krwie Męczeńskiey wylania: *Habitus quoque Ordinis Prædicatorum ab Innocentio IV.* [b] *in Peregrinantibus illustratus & superadditus Amorem Christi, & Zelum Fidei referebat. Habebant enim pilleos coloris sanguinei. Cingulos & Calceamenta pedum, coloris rubei. His enim Symbolis, Sanguinis Christi pro Salute hominum fusi, ac sui quoq; pro Ejus gloria fundendi, perpetuo monebantur.* Okolski in Flor. Russ. Fol. 17.

A ia teraz zapatruiąc się na tak wielkie zasługi Konwentu Generalnego Lwowskiego y całey Prowincyi Ruskiey, w kontr nietako idąc Bzowiuszowi, mowić mogę, co niegdyś Tomasz Burlamachius Wikary Generalny Kongregacyi ieszcze na tenczas Ruskiey, in Literis Convocatorijs na Kapitułę do Lwowa w Roku 1607. wyraźił: *In Statu Felicissimo à Beato Hyacintho instituta Vestra hæc antiqua Peregrinantium Congregatio.* Iuż to stan nayszczęśliwszy dla was w ktorym wy ieszcze od S. Iacka [: bo od roku 1734. ,] zafundowani iesteście, że tyle Zakon nasz Kaznodzieyski za Wiarę S. Męczennikow spodziewać się zawsze może, ile Zakonnikow Konwent Lwowski z Całą Prowincyą Ruską rachować będźie. Prowadzi in assistentiam Koronacyi Twoiey Niebieska Krolowo swoy Orszak osobliwy, Błogosławiona Konstancya Krolowa Halicka Xiężna Ruska y Kijowska Matka Xiążęcia Leona Fundatora Mieysca y Miasta tego, à prowadzi nie bez relacyi do tuteyszego Generalnego Konwentu Lwowskiego, w-

(a) *In Flor. Russ. Fol. 93.* [b] *Ibidem. Fol. 17.*

w ktorym Habit Swięty Zakonu Naſzego Trzeciey Reguły przyieła, y Ciało ſwoie wielo Cudami po śmierci sławne tu złozyła. *Iako piſze Pruſzcż Fol.* 121. à do Męczeńſkiey, Panieńſką Łączy Koronę, iako to W. W. Sioſtry, Katarzynę, Magdalenę Ormiankę, Zofię, y Annę Trzeciey Reguły S. Oyca naſzego Dominika, Swiątobliwośćią życia y nieſkażitelnośćią Ciała zaſzczycone, Także Błog. Hyacinthę, o ktorey śmierci Męczeńſkiey Akta w zwyż namienione Generalſkie w Walencyi tak piſzą: *Ætate ac moribus gravis, aliquot vulneribus acceptis demum ſecuri percuſſa occubuit.*[a] y B. Kunegundę Konwierzſką tak że *in odium Fidei* razem z pierwſzą zamęczoną, y pſom na pożarcie wyrzuconą, ktorych y innych wiele Ciała, tu natym mieyſcu ſpoczywaią.

A toż nie Korona z Konwentu tuteyſzego Synow dla Ciebie NaySS. MARYO tu we Lwowie Ukoronowana? kiedy między Czterdzieſto y Dwoch Prowincyałow, ktorych od Roku 1612. Prowincya tuteyſza Ruſka liczy, trzydzieſtu dwoch ſamych Synow Lwowſkich iako pierwſze ozdoby godne do Korony y rządow, Miłość Braterſka wybrała; zaprawde. *Circa illam Corona Fratrum quaſi plantatio Cedri in Monte Libano, ſic circa illam ſteterunt quaſi Rami Palmæ, & omnes filij in gloria ſua.* Eccl. 20. v. 13. & 14. komuſz proſzę te ozdoby, te Luminaria Magna obiaſniaiące, y zaſzczycaiące Zakon moy Kaznodzieyſki przypisać, ieżeli nie NaySS. MARYI na tym Swiętym Mieyſcu Cudami y Łaſkami Sławney, teraz w oczach naſzych z wielką ſzczęśliwośćią dla nas Ukoronowaney? Ten to zaprawdę Splendor, czyli Miſtyczne Słońce: *Electa ut Sol* MARYA, iak tylko w znaku Lwa Ruſkiego zaiaſniała, wſchodzić na Gorach Lwowſkich zaczęła, aż natychmiaſt nie zliczonych Łaſk promienie, na Zakon moy rozrzucać poczęła, ktorych y te Kraie partycypować przez wſzyſtkie Dni y Lata, to ieſt Przeświętne Woiewodztwo Ruſkie, à wſzczegulności Ziemia Lwowſka, nieprzeſtaią. Ale niedość natym, o to y naymnieyſze Atomy ciągnie te Słońce MARYA, do ſiebie, y poty wſzyſtkich utrzymuie, poki wieczną, za Koronę doczeſną, nie uwieńczy Koroną: *Eris Corona Gloriæ in Manu Dei.*

A

M E

N.

[a] *Acta Capit Generalis, Valentia.*

NIEUSPOKOIONE CHĘCI

Z Zupełną MARYI Serca Satisfakcyą

SKOMBINOWANE

W Koronie od BENEDYKTA Czternaſtego ſławnemu od wiekow Cudami Obrazowi Przenayświętßey MARYI Panny w Bazylice Lwowſkiey Filadelficznego Kaznodzieyſkiego Zakonu

OFIAROWANEY

Wieczornym Kazaniem

Między Oktawą Solenney Koronacyi

OGŁOSZONE

Przez X. Benedykta Kotfickiego Zakonu O: S: FRANCISZKA Regularney Obſerwancyi Lektora Teologij y Diffinitora Aktualnego.

Roku ktorego Bog y Człowiek między Niebem a Ziemią zupełną uczynił kombinacyą 1751. Die 6. Iulij.

Them: *Exurgens MARIA abijt in Montana cum feſtinatione.* Lucæ imo.

Powſtawſzy MARYA poſzła w gory ſkwaplinie.

IEdwieby rozumieć nietrzeba P. A. że nowo inaugurowana na Tron Polſki ſławna od wiekow Cudami w tuteyſzym Obrazie Przenayświętſza MARYA Panna dobrowolnie dziſiay ofiarowaną ſobie rezygnuie Koronę, kiedy przy niezakończonych ieſzcze zupełnie Feſtynach ſwey Intronizacyi ſpieſznym krokiem uchodzi w gory. *Exurgens MARIA abiit in Montana cum feſtinatione.*

Ioan: 6. Cap: Podobno Izraelſkim Rzeſzom abſolutnie nad niemi Ceſarſkie uprzykrzyły ſię rządy. Bolało Izraelitow ſerce na to: że cudzey będąc podlegli władzy własnego ze krwie Izraelſkiey niemieli Monarchy. *Regem non habemus niſi Cæſarem.* Niebyło Samuela ktoryby ich żądzom czyniąc zadoſyć Krolewſką ufundował władzą, złożył na głowie Saula Izraelſką Koronę. *Conſtitue nobis Regem ut judicet nos.* Więc coż czynią Izraelſkie Rzeſze? myslą o ſobie ſame y z iednoſtayney zgody Izraelſką na Głowie IEZUSOWEY uſiłuią złożyć Koronę. *Venturi erant ut raperent eum & facerent Regem.*

Niebyła do guſtu IEZUSOWEGO ofiarowana mu Korona ktory będąc Nieba y Ziemie Panem, partykularnym zgardził berłem. *Regnum meum non eſt de hoc mundo*, ktory nie przyſzedł na to à żeby mu Krolewſkie uſługowały Miniſteria, ale żeby ſam ludzkim indigencyom y potrzebom ſłużył. *Non veni miniſtrari ſed miniſtrare.* Iakimże ſpoſobem takowey dla ſiebie ąniknoł importunij? daie znać S. Ewangelia *Ieſus ergo cum cognoviſſet quia venturi erant ut raperent eum & facerent Regem fugit in montem.* Poznawſzy IEZUS z ſerc y myśli Poſpolſtwa ktore mu iako BOGU odkryte y wiadome były że miały przyść Rzeſze a żeby Go porwały y poniewoli ſwoim poświęciły y obwołały Krolem, ſchronił ſię przed niemi uchodząc w gory.

Podobny cale proceder y Przenayświętſzey MARYI Panny ſpieſznie uchodzącey w gory, *Exurgens MARIA abiit in montana cum feſtinatione*, toćby ſłuſznie mogł konkludować każdy; że przed ofiarowaną ſobie uchodzi Koroną, kiedy ſię z znacznym poſpiechem przenoſi w gory. *Exurgens &c.*

Y łatwo temu mogłby każdy dać wiarę komu dobrze pokorny MARYI wiadomy umyſł. Nie z tak wielkiemi zabiegami y ſtaraniem przed naymnieyſzą dyshonoru notą chciwe wyſokich Preeminencyi ludzkie uchodzą ſerca, iako Dziedziczka Izraelſkich Koron naypierwſzych Honorow zaſzczyt y ozdoba MARYA przed światowemi uchodziła Godnościami, oſtatniey ſłużebnicy Tytuł za naypierwſze dla ſiebie kładąc zaſzczyty. *Ecce Ancilla Domini.*

Iuca

Luca 1. Cap: Staie Niebieſki Ablegat z Poſelſtwem u MARYI. *Miſſus eſt Angelus Gabriel a DEO ad Virginem, & Nomen Virginis MARIA.* Coż za Summa Niebieſkiego Poſelſtwa? oto: narodzić ſię maiącemu z wnętrzności MARYI Iedynakowi Imieniem Boſkim Tron Dawida a z nim Izraelſką ofiaruie Koronę. *Dabit illi Dominus DEUS ſedem David Patris Ejus & regnábit in Domo Iacob in aternum.* Piękny to był dośyć dla MARYI owſzem naypierwſzy Honor, bo ieżeli większzey ieſt zacności prerogatywa bydź Matką Krolewſką a niżeli Krolem *Pulchrius eſt eſſe Regis Matrem quam Regem,* toć nic wświecie pięknieyſzego nad to niemogło bydź dla MARYI iak kiedy ieſzcze w Macierzyńſkich wnętrznościach zoſtaiącego Iey Iedynaka Niebieſkie wyroki Krolewſką zdobiły władzą y Koroną. *Dabit illi Dominus &c.*

Coż na to Przenaydoſtoynieyſza MARYA Panna? oto pełna turbacyi y zadumienia ſtaie. *Turbata eſt in ſermone ejus & cogitabat qualis eſſet iſta Salutatio?* Chcecie wiedzieć nagłey alteracyi przyczynę? wyiawia ią uczony Oliwa. *Regni Davidici Nomen abhorruit MARIA & niſi ex verbis Angeli conjectaſſet non temporalem fore Principatum cujus Regni non futurus finis prædicebatur, audeo dicere: abdicaſſet ne a vilitate abdicaretur.* Samo nawet wſpomnienie Kroleſtwa Dawidowego zatrwożyło pokorne MARYI Serce, tak dalece, że gdyby z Anielſkiego dyſkurſu niebyła informowana że to nie o doczeſney Koronie y Krolewſkiey władzy mowa ktorą bydź nieśmiertelną y bez końca Anioł głoſił, ważę ſię mowić: żeby była Krolewſkie abdykowała ofiarowane ſobie Korony, żeby przez ich przyięcie wkorzeniona w ſercu MARYI Pokora żałoſney nieuczyniła walety, mowi wſpomniony Oliwa.

Z tym wſzytkim niechcę Ia cale bydź tego zdania proſzę P. A. nierozumieć tego o nowo inaugurowaney na Tron Polſki Krolowey Nieba y Ziemie Przenayświętſzey MARYI Pannie a żeby niechciała wziąć w ſwoię Protekcyą Korony Polſkiey, a mianowicie Stołecznego Metropolij Ruſkiey Miaſta Lwowa; a żeby ofiarowaną ſobie Koronę z uprzeymości ſerca y pobożnych chęci Oyczyzny Polſkiey z partykularnego przywiązania

do Promocyi Honoru MARYI I. O. POTOCKICH Imienia abdykować dziſiay y rezygnować miała. Niebyła do ſerca MARYI doczeſna Izraelſkiego Kroleſtwa Korona, *Regni Davidici nomen abhorruit:* ale to naywiękſze ukontentowanie MARYI piaſtować zawſze na ſwych Ręku, noſić uſtawicznie w ſercu, niewypuścić z Głowy Polſkiey Korony. Naymilſzy dla MARYI Tytuł *Voca me Reginam Poloniæ.*

Iuż to oſmy raz nienaſycona w pragnieniu Promocyi Honoru MARYI Oyczyzna naſza ſwoie przed tym miſtycznym Tronem Boſkim ſkłada Korony. *Mittebant Coronas ſuas ante Tronum*, oſmy raz Przenayświętſzą MARYA Pannę za ſwoię Koronuie Krolową. *Facies Coronas & pones in Capite Ejus* świadkiem tego Częſtochowſkie, Sokalſkie, Podkamienieckie, Zurawickie, Łuckie, Wilenſkie, Obrazy. Partykularnie zaś I. O. POTOCKICH Familia iak wielkiemi w Oyczyznie zaſługami; tak w pomnożeniu Chwały MARYI dyſtyngwowana, trzeci raz Obrazy Przenayświętſzey MARYI Panny znacznym ſwoim ſumptem Koronuie, czego oczywiſtym dowodem Sokalſkie, Łuckie, y tuteyſze Korony, a przecie na każdym pomienionym mieyſcu niewzgardziła Krolowa Nieba tym lubo niezupełnym według Iey Godności ofiarowanym ſobie Honorem. Owſzem iak z tey na Krolowę Polſką inauguracyi Iey Macierzyńſkie ukontentowane ſerce; znać daie przez to: kiedy garnących ſię do Iey Protekcyi y Tronu łaſkawości, hoynie, po Krolewſku dyſtrybutą łaſk ſwoich kontentuie, a tym ſamym ſwoy godny ukoronowanych głow prezentuie geniuſz y klemencyą. *Illa vera dominatio eſt quæ in omnes per proviſivam ſui bonitatem affluentiſſime largiſſima vel profuſa eſt. Sic B. V. MARIA donorum & beneficiorum ſuorum largiſſima diſpenſatrix eſt ideoq; Regina & Domina.* Prawdziwa Krolowa Polſka Przenayświętſza MARYA Panna, prawdziwa wolnego Narodu wolna (bo nigdy w niewoli ſzatańſkiey przez obowiązek grzechu niezoſtaiąca) Pani; kiedy żadnemi nieprzyciſkaiąc ciężarami, nie wiążąc trybutami, nie opprymuiąc exakcyami y daninami w ſamym tylko hoynym dyſpartymencie łaſk ſwoich Krolewſką funduie y zakłada władzą: bo ile łaſk Boſkich przyſpo-

ſpoſabia tyle donatyw rozdaie, ile cnot przymnaża, y wnie przybiera pobożnych Klientow, tyle *veſtes Honoris* udziela. *Regina MARIA non gravat tributis ſed largitur ſervis ſuis divitias, dona gratiarum, veſtes virtutum, theſauros meritorum, & magnitudinem præmiorum.*

Z tą hoynością na wſpomnionych mieyſcach prezentuie ſię Ukoronowana Krolowa Polſka MARYA, toć tym ſamym znać daie: że Korony Polſkiey bydź dziedziczną Panią nieunika, że naymiłszy dla niey zaſzczyt tytuł Polſkiey Krolowy. *Voca me Reginam Poloniæ.*

Wſzakże y na tym w ſzczegulności mieyſcu, niedopiero ſławny Cudami wizerunek Przenayświętſzey MARYI Panny naznaczyły Nieba do Korony. Znać o tym daią Salomonowe pienia, kiedy ten S. Obraz zdawna Cudami ſławny; od wiekow temi do Korony wzywaią ſłowy, *Veni de Libano, de cubilibus Leonum, veni coronaberis.* Podź z Libanu, z łożyſk Lwich do Korony. Samey albowiem MARYI na tuteyſzym mieyſcu ſwoię fundującey Stolicę ta do Korony ſłużyć może inwitacya. Wſzak *Libanus, candidus, candidatus*, tłumaczy ſię, toć wizerunek ten Matki Boſkiey Ręką Łukaſza S. malowany (iako nas w tym ſtarożytne tradycye y rożne gruntowne dowody doſkonale informuiąc upewniaią) w Filadelficznym Kościele Dominika S. właśnie iak *in Libano* według Grzegorza VIII. zdania, ktory Kaznodzieyſkiemu Dominika S. Zakonowi, tę ſłuſznie przyznał pochwałę: *Hæc eſt candida & immaculata Religio.* w Domu Xiążąt Ruſkich a oſobliwie Xiążęcia Leona; w Mieście Lwowie znakiem Lwa ukoronowanego ſzczycącym ſię prawdziwie: *In cubilibus Leonum* złożony, a zatym o nim ſamym nayrzetelniey wſpomnioną do Korony inwitacyą rozumieć potrzeba. *Veni de Libano, de cubilibus Leonum, veni coronaberis.*

Y iuż te Boſkie Przedwieczne wyroki ſwoy wzięły ſkutek, kiedy tuteyſzy wizerunek Matki Boſkiey I. O. Arcy Paſterz, złoty Mikołay, złotemi uwięczył Koronami, kiedy przy otwartey miłościwego Lata Iubileuſzowey Bramie ſwym Herbownym OSMOROGIEM otworzył y pobłogoſławił do Korony drogę dla MARYI. *Crux benedicet iter.*

Przeyzrzał te w duchu cyrkumstancye ukoronowany Prorok kiedy do Aktu Koronacyi Przenayświętszey MARYI Panny podczas Roku Iubileuszowego, podczas Roku miłościwego Lata przypadaiącey takiemi alluduie słowy: *Benedices Coronæ Anni benignitatis tuæ.* Pobłogosławisz Koronie; to iest: Polskiey w Roku łaskawości twoiey to iest: w Roku miłościwego Lata ukoronować pozwoliwszy Przenayświętszą MARYĄ Pannę. Nie darmo Dawid raz y drugi wołał: *Attollite portas Principes vestras & elevamini portæ æternales & introibit Rex.* Podnieście Bramy wasze Xiążęce y niech się otworzą Bramy wieczne a wnidzie Krol, iakoby przez to chciał wyrazić: że naymilszy dla MARYI ingress do Koronv na ten czas kiedy Xiążęce Miasto Stołeczna Xiążąt Ruskich Metropolia Lwow, wieczne, bo miłościwego Lata, bo do wieczności prowadzące otworzy Bramy. *Attollite portas Principes &c.*

Z tądci niemamy cale racyi P. A. bydź tego zdania, a żeby Przenaydostoynieysza MARYA Panna niechętnym resentymentem miała gardzić ofiarowaną sobie Koroną, ktora ieżeli przy dzisieyszych Koronacyi swoiey Festynach śpiesznym krokiem na gory idzie: *Exurgens MARIA abijt in montana cum festinatione*, to pewnie nie na insze tylko na gory Lwowskie, nie dla czego inszego, tylko a żeby na nich przy znaku y pod strażą Lwa ukoronowanego mocno ufundowała y ubespieczyła. *Fundamenta Ejus in montibus.* Dostrzegł tey prawdy Ambroży S. kiedy kommentuiąc na tenże sam text Pisma Swietego takie w tym punkcie, swoie wyraża zdanie. *Lata pro voto, festina præ gaudio, Religiosa pro Officio.* Iakoby chciał wyrazić: że Przenayświętsza MARYA Panna takowym swym postępkiem przy Festynach swey Koronacyi y nieuspokoione chęci w służeniu potrzebom y prożbom naszym, y zupełne serca swoiego ukontentowanie oświadczyć chciała. *Lata pro voto, festina præ gaudio, Religiosa pro Officio.*

Biorę y Ia assumpt dalszey mowy moiey z tego Ambrożego Swiętego wykładu, mowiąc otym: że inaugurowaney dzisiay do Koronv Polskiey przy znakach Lwa ukoronowanego Przenayświętszey MARYI Pannie ofiarowana Korona, iak iest przyczyną

dla

dla niey nieuſpokoionych chęci y pilnego o nas ſtarania wdaniu nam ſwey Swiętey Protekcyi, tak oraz zupełną Serca MARYI ſatysfakcyą y uſpokoieniem.

Weź wtwą Swiętą Protekcyą nieudolność mowy moiey nowo Ukoronowana Krolowa Polſka *Regis Regum Mater* Przenayświętſza MARYA Panno, a żeby wſzyſtkie naymnieyſze ſłowa na większą a większą *Supremi Dominatoris* poſłły Chwałę. *Ad M. D. Gloriam.*

Zawſze wyſokie Honory y Prerogatywy nieuſpokoione troſkliwych myśli pieczołowania z ſobą prowadzić zwykły. *Divitias & honores ſollicitudo inſeparabiliter comitatur.* Niemaſz czaſu potrzebnego ſobie pozwolić wczaſu, kiedy prowadzące z ſobą liczną troſkliwych Intereſſow frekwencyą, wyſokie Preeminencye uſtawiczney wyciągaią pilności y wigilancyi. *Aurea rumpunt tecta quietem, vigilesq; trahit Purpura noctes.*

Gen: 41. Cap: Na Wicereja Egipſkiego wynieſiony Godność Iozef Patryarcha, ledwie co Pierwſzym po Kroku Miniſtrem y Rządzcą Egiptu ogłoſzony zoſtaie, *Fecitq; illum aſcendere currum ſuum ſecundum, clamante præcone, ut omnes coram eo genu flecterent & præpoſitum eſſe ſcirent Ægyptis* aż zaraz pełen troſkliwych zabiegow, pracowitego pieczołowania o publiczne Egiptu Dobro w ſobie nieuſpokoiony wſzyſtkie Egiptu luſtruie Prowincye, obieżdza Miaſta, dni y nocy prowadząc nieſpane z obligacyi powierzonego ſobie Honoru przy codziennych o dobro poſpolite zabiegach, przy uſtawicznych niewczaſach publiczney ſłuży wygodzie. *Egreſſus itaq; Ioſeph ad terram Ægypti circuivit omnes Regiones.*

Uważa te tak wielkie pieczołowania Iozefa Patryarchy około poſpolitego dobra Egiptu poważny Synezyuſz *lib: de Regno: Cap: 9.* y takie z tąd o ukoronowanych głowach formuie zdanię: *Quippe vigilare & in maximo concurſu ſollicitudinum verſari ſuſtinet Rex.* Miał ſłuſzną przyczynę troſkliwych zabiegow y nieuſpokoionych chęci wſłużeniu Egiptowi Iozef Patryarcha, albowiem ukoronowanym głowom naybardziey czułość nad ſwym poddaństwem y uſtawicznych Intereſſow frequencya ſłuży. Dobrze znać ſpenetrował ukoronowanych głow niepo-

koy y nieuſpoienie Krol Antygonus, kiedy na Krolewſką wyniesiony Godność iakby mu tym ſamym niebyło wolno ſpokoynego prowadzić życia; takiemi na Krolewſkie Paludamenta narzekał ſłowy: *O! Nobilem magis quam felicem pannum, quem ſi quis penitus cogneſceret, quam multis ſollicitudinibus refertus ſit, ne humi quidem jacentem tollere vellet.* O! Szlachetne bardziey, a niżeli ſzczęśliwe Krolewſkie Inweſtytury, ktorych naturę gdyby kto doſkonale przeniknął, iak wiele niepokoiu z ſobą prowadzić zwykły, ledwieby na ziemi leżące podnioſł.

Iakoż choćbym dał pokoy tym troſkom y kłoporom, ktore Monarchom Swiata tego ichże ſamych ambit częſtokroć zwykł dla nich rodzić, gdy dla ugruntowania ſwey władzy, dla rozſzerzenia Poteneyi, dla przyległych Kraiow podbicia, rzadko z pożądanym ſwych zamyſłow ſkutkiem, nieuſpokoionych zabiegow profitem, pilnego muſzą dokładać ſtarania y czułości, choćbym mowię dał pokoy tym niepokoiom, ktorych dla ſiebie ſami (a częſtokroć niegodziwemi bywaią Auktorami z ſamey ſłuſzności, z ſamego obowiązku powierzoney ſobie Godności bez troſkliwych Intereſſow, bez nieuſpokoionych chęci y czuynego pieczołowania żyć niemogą y niepowinni, będąc na to wybrani iuż od natury, w ſukceſſyonalnych Koronach, iuż przez zyczliwe wota, w wolnych Narodach, a żeby przez ſwe pilne ſtarania poſpolitemu zabiegali dobru przez ſwe nieuſpokoienie Państw ſwoich wzmacniali pokoy, iako explikuiąc tę obligacyą ukoronowanych głow Seneka do Polibiuſza napiſał: *Omnium ſomnos, illius vigilantia defendit, omnium otium, illius labor, omnium deliciias illius Induſtria, omnium vacationem, illius occupatio.* Wſzyſtkich poddanych ſnu y wczaſu Krolewſkie niewczaſy powinny bydź obroną, wſzyſtkich prożnowania, Iego nadgradzać prace, wſzyſtkich delicye, Iego rekompenſować induſtrya, wſzyſtkich ſpoczynki, Iego pilne ſtarania y zabiegi poprawiać, ſłowa wſpomnionego Seneki.

Iſaiæ 6. Cap: Pierwſze Dworu Niebieſkiego Xiążęta Swiętych Serafinow, opiſuiąc Prorok takowego używa ſtylu: *Seraphim ſtabant ſuper illud, ſex alæ uni & ſex alæ alteri, duabus velabant faciem ejus, duabus volabant.* Serafinowie na nim to

ieſt

ieſt na Tronie Chwały Boſkiey przed Obliczem Pańſkim ſtali ſześcia ozdobni ſkrzydłami, dwoma Twarz Pańſką zaſłaniali; a dwoma latali.

Uważa te ſłowa wielki Sylweira y nieiakową wnich upatruie kontradykcyą, z tąd; że pomieniony Izaiaſz też ſame Niebieſkie Xiążęta razem ſtoiące y lataiące opiſuie. *Seraphim ſtabant duabus velabant faciem ejus, duabus volabant*, ktorą chcąc ułatwić w tym Niebieſkich Xiążąt opiſaniu, generalny wſzyſtkich Xiążąt y Monarchow upatruie Hieroglifik; mowiąc: *In illis Divinis ſpiritibus vera Principum ſollicitudo adumbratur, ideoq; ſtant & ſimul volant, ſtant tanquam vigiles, & ut omnibus præſentes adſint, volant vero, ad cujuscunq; neceſſitatem & miſeriam ſublevandam.* W tych Niebieſkich Duchach prawdziwa y powinna ukoronowanym głowom pieczołowitość ieſt adumbrowana, dla tego ich w poſturze ſtoiących y lataiących razem ludzkiemu poznaniu pokazał Izaiaſz ſtoiących; a żeby ich otwartość przyſtępność y gotowość dla wſzyſtkich wyraził lataiących, a żeby ich pieczołowitość y czuyne zabiegi w podzwignieniu nędznych, w daniu Pańſkiey Protekcyi w każdey indigencyi poddanym ſwoim ogłoſił światu. *In illis Divinis &c.*

Y ztądci łatwo każdy konkludować może; że to ieſt naturalna prawie własność Krolewſkich Koron, pilne owſzem nieuſpokoione pieczołowanie z ſobą na ukoronowane ſprowadzać głowy, a zatym że y ofiarowana tuteyſzemu Cudownemu Obrazowi Przenaydoſtoynieyſzey MARYI Panny Korona ieſt dla niey okazyą troſkliwych zabiegow y nieuſpokoionych chęci w daniu nam ſwey Krolewſkiey y Macierzyńſkiey oraz Protekcyi.

Lucæ 1mo: Cap: Kiedy Gabryel S. Przenayświętſzą MARYA Pannę do Izraelſkiey wzywa Korony zadumiana y w myślach zanurzona ſtaie MARYA. *Turbata eſt MARIA & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio?* Iak ſkoro zaś przyiąwſzy Niebieſką propozycyą, *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum*, do wyświadczenia przyſługi Elżbicie do poratowania Iana, do poświęcenia Marſzałka Chryſtuſowego przyſzło, aż nietylko nie deliberuie, ale też nieuważaiąc na oſtre ſkały, na przykrość podruży, na niewinny Panieńſkich wnętrzności

ciężar z znaczną ſkwapliwością w Dom ſędziwey Elżbiety ſpieſzy. *Exurgens MARIA abijt in montana cum feſtinatione.*

Toſż to nad tym deliberować trzeba, żeby ofiarowany akceptować Honor? żeby Krolewſkiemi niezgardzić Koronami. *Cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio.* Wſzak światowi Kompetytorowie na tym częſtokroć całe życie tracą, żeby żadney nieutracić okazyi, ktoraby im do wyſzſzych Honorow aſcenſu mogła otworzyć wrota, wſzyſtkie ich myśli, wſzyſtkie ſtarania otym iakby Imienia Godność przez nowe coraz Honory, znaczną Fortunę, przez przyſpoſobienie Dzierżaw y Intrat augmentować. *Aperuitq; eis Myſterium Conſilij ſui dixitq; cogitationem ſuam in eo eſſe, ut omnem terram ſuo ſubjugaret Imperio.* Ledwieby ſię kto taki znalazł, ktoryby nieżyczył ſobie przez publiczne akklamacye życzliwe Elektorow otrzymać wota: *An erit, qui velle recuſet os populi meruiſſe.* Nikt żołwim do Honorow nie ſpieſzy krokiem. *Nemo ad Honores teſtudo.* Ledwie ſię iaki pokaże wakans, aż zaraz *non vacat*, zaraz licznych Kompetytorow ściga go grono, ieden drugiego na rozſadzonych ubiega Koniach. Nie otym rozmyśla czyliby wakuiący akceptować, albo nie, Honor, ieśliby życzliwa Fortuna ſwoie na to podpiſała wotum, ale żeby pierwey przed inſzemi Intereſſu dotrzeć, uchwycić Miniſtrow za ſerce, otrzymać łaſkawą Pańſką deklaracyą, za coż tedy Przenayświętſza MARYA Panna, tak troſkliwie nad ofiarowaną dla Syna ſwego deliberuie Koroną? *Cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio.*

Przeciwny w tym punkcie ſwoy humor światowym geniuſzom wyrazić chciała MARYA. Lecą prawie do Koron, do wyſokich Honorow światowi Kompetytorowie, iakże przyidzie do zapomożenia ubogich mizerakow, do dania protekcyi ſwym poddanym, do oświadczenia litości w oſtatnim uciſku zoſtaiących nieieden znaydzie ſię taki, ktory ſię nawet y ſercem nieporuſzy nad nędzą ſwego poddańſtwa. Nietak Przenaydoſtoynieyſza MARYA Panna, iak leniwa do Honorow, tak ſkwapliwa tak nieuſpokoionych pełna chęci w daniu nam ſwey świętey Protekcyi, według Sylweiry zdania. *Vide Divinum ingenium Regina Calorum ad Honores Dignitatesq; acceptandas, cum ſtante ſtetit*

ac

ac ſumma meditatione recogitavit, ad opera vero Charitatis velociſſime pervolat. Przypatrz ſię każdy (mowi wſpomniony Sylweira) prawdziwie Krolewſkiemu y coś Boſkiego w ſobie maiącemu geniuſzowi MARYI, ktora przy ofiarowaney Godności przy deklaracyi Korony Izraelſkiey nad przyięciem tak pięknego Honoru deliberuie y zamyślona ſtaie, na danie zaś ſwey świętey Protekcyi, na oświadczenie ſwych nieuſpokoionych chęci wſłużeniu indigencyom y prożbom naſzym ſpieſznie ſię ubiega y prawie leci. *Vide Divinum Ingenium Regina Calorum, ad Honores Dignitatesq; acceptandas cum ſtante ſtetit, ac ſumma meditatione recogitavit, ad opera vero Charitatis velociſſime pervolat.*

Y tento ſam humor Przenayświętſzey MARYI Panny Ia przy dziſieyſzym Akcie Koronacyi Iey w tuteyſzym Cudownym Obrazie upatruię. Wieki miiaią nieiedne, iak ten Swięty Obraz Łukaſza S. malowany Ręką, nieuſtaiącemi wſławiony Cudami zaſzcycony łaſkami wſzyſtkich koronował Wota, każdy w ſwych potrzebach y prożbach Pobożny MARYI Klient Krolewſka Iey dla ſiebie uznawał hoyność. Nietylko tuteyſza Metropolia Ruſka, ale też wſchodnich Ceſarzow Monarchia, liczne Państwa, rozmaite Narody, wſzyſtkie Stany y kondycye, zgrzybiałe ſtarości, kwitnące lata Iey napełnione Łaſkami, Niebiebieſką Ią y ſwoią doznawały y głoſiły Krolową. Wzywały do Korony Przedwieczne Niebios wyroki. *Veni de Libano de cubilibus Leonum, veni coronaberis.* Ale nieſkwapliwa do honorow, do Krolewſkiey Korony MARYA, przez te wſzyſtkie wieki zda ſię iakby deliberuiąc myśliła ieśliby przyiąć wtym Swiętym Obrazie ofiarowane ſobie Korony *Cogitabat.* Dopiero Rok teraznieyſzy tyſiączny ſiedmſetny pięćdzieſiąty pierwſzy, Oyczyzny naſzey naſycił pragnienia, publiczne ukoronował Wota, kiedy I. O. POTOCKICH hoyność y dewocya ku czci y Honorowi MARYI przez Ręce I. O. Arcy Paſterza Krolewſkie na Głowie Iey ſkłada Korony. *Poſuit diadema Regni in Capite Ejus.* Czegoſz ſię tu dziſiay Chrześciańſkie ſerca, czego pobożnych Klientow MARYI dewocya, ſpodziewać maią? co ſobie cminować przy opoźnioney do tych czas Krolowey Nieba y Ziemie Koronacyi?

pewnie nie czego inszego tylko: że ofiarowana MARYI wtym Cudownym Obrazie Korona, tym bardziey wzbudzi wsercu MARYI nieuspokoione chęci y pragnienia w służeniu prożbom y indigencyom, pobożnych do niey Klientoch. *Vide Divinum Ingenium. &c.*

Ester 2. Cap: Pierwsza z Elektek do Assyryiskiey Korony, Dama Ester tai przed Krolem Kray y urodzenie swoie *Noluit ei indicare Patriam & populum suum*, albowiem ten sekret mocno w Esterze Iey Stryi y opiekun zalecił: *Præceperat ei, ut de hac re omnino taceret.* Ale coż za przyczyna tak ściszłego milczenia? czyli tak podłe Estery urodzenie y Imie, że gdyby wyiawione było mogłoby Assyryiskiemu Majestatowi iaką uczynić zakałę y konfuzyą? Aleć z tey miary niemasz się czego z swym urodzeniem taić Krolowa Ester, rownego Asswerowi bo Krolewskiego będąc Domu, iako świadczy wielki Kommentator Pisma S. poważny Liranus *in Caput 2i. Æster fuit de stirpe Gemini, consequenter de stirpe Saul Primi Regis Israel, de genere Regali.* Ester była z pokolenia Gemini a zatym z pokolenia Saula Pierwszego Krola Izraelskiego, Rodu Krolewskiego. Toć rowney kondycyi y urodzenia niebyło racyi taić przed Assyryiczykami Assyryiskiey Krolowy.

Iabym rozumiał że Ester Assyryiska Krolowa dla tego swe Krolewskie ukryła Tytuły a żeby nie z samych zaszczytow wysokiego urodzenia godną się pokazała Krolewskiey Korony, boć to napisał Poeta. *Et genus & Proavos & quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra puto.* Ale raczey a żeby wysokiemi przymiotami, dystyngwowanemi talentami, godną się pokazała wysokich Koron y Krolewskiego Majestatu. *Virtus ipsa sibi Corona.*

Z tym wszystkim przy tak piękney szczęścia usłudze podczas inauguracyi do Assyryiskiey Korony, właśnieby należało oświadczyć swey zacności wysokie Prerogatywy, przez co by y dla Estery, y dla wszystkiego Iey Narodu należyty y powinny urosł Honor przez winne Krolewskiey Krwie applauzy y Homagia.

Ale trudna iak widzę do przyięcia Krolewskich homagiow nawet y przy samey Krolewskiey Koronie Ester, niechce swey wyiawić Godności: *Noluit ei indicare Patriam & populum suum*

dalszemu

dalszemu to rezerwuiąc czasowi, ktoryby Ią zupełnie godną wspaniałych Krolewskich uczynił applauzow. A kiedyż proszę? oto na ten czas kiedyby godną Krolewskich Tytułow y Prerogatywy pieczołowitość czyli staranie w daniu protekcyi swemu Ludowi oświadczyła. *Admisit laudes cum populo succurrisset eumq; fecisset glorioſum* iakoby inaczey niemogła bydź godną Krolewskich applauzow tylko na ten czas gdy pilnego starania y nieuspokoionych zabiegow w daniu protekcyi swemu Ludowi oczywiste dała dowody. *Admisit laudes cum populo succurrisset, eumq; fecisset glorioſum.*

Rownie tak sobie dzisiay Przenaydostoynieysza postempuie MARYA. Czekała przez kilka wiekow wtym Swiętym Obrazie Krolewskich Koron, applauzow y Homagiow, ale przez te wszytkie czasy nikomu z garnących się do Iey Protekcyi dać swey pomocy nieunikała; czego świadkiem od wiekow nieustanne Iey Cuda y Łaski. Przyiela na koniec w tych czasach ofiarowane sobie Krolewskie applauzy, akceptuie Korony, ale tym samym pełne Macierzyńskiey litości prezentuie serce, y pilną około Dewotow swoich nieuspokoionego pieczołowania zabiera obligacyą, *Admittit Laudes cum populo succurrisset &c.*

Z tym wszystkim lubo przy tak nieuspokoionych chęciach Przenayświętszey MARYI Panny w daniu nam swey świętey Protekcyi, lubo przy troskliwym pieczołowaniu o indigencyach pobożnych do niey Dewotow, ma oraz mieysce w Sercu MARYI zupełna z odebranych Koron satysfakcya y uspokoienie iakby naymilsza dla tuteyszego MARYI Obrazu była Korona przy znakach Lwa Ukoronowanego, iakby Tronu y Majestatu Chwały swoiey nigdzie z większym ukontentowaniem osięść niemogła, iak na gorach Lwowskich.

Eccleſiaſtici 24. Cap: W Osobie Przenayświętszey MARYI Panny pod figurą mądrości żali się Prorok na nieuspokoione swe chęci. *In omnibus requiem quæſivi & in hæreditate Domini morabor.* W szędzie spoczynku czyli uspokoienia szukałem, a w Dziedzictwie Pańskim satysfakcya mych chęci dla mnie y zupełne serca uspokoienie. *In omnibus requiem quæſivi &c.*

Toż Przenaydostoynieysza MARYA Panno niekażde dla Cie-

upodobane mieyſce? że z tak wielkim ſtaraniem po wſzyſtkich Swiata częściach ſzukać było potrzeba miłcy dla Ciebie Rezydencyi y ſerca uſpokoienia *In omnibus requiem quæſivi & in hæreditate Domini morabor?*

Tak ieſt nieinaczey P. A. świadkiem tego cudowne przenoſiny Domku MARYI ktory Anielſką przyſługą z Paleſtyny do Dalmacij, z Dalmacij do Loretu przenieſiony, niby znać daie że nie na każdym mieyſcu z zupełną ſerca ſwoiego ſatysfakcyą Tron y Majeſtat Chwały ſwoiey rada zakładać MARYA. *Non in omnibus beneplacitum eſt DEI*, świadkiem y tuteyſzy Swięty Obraz ſzczęśliwie po utęſknionych expektatywach Ukoronowaney MARYI, iuż z Konſtantynopola do Kijowa, iuż z Kijowa do Halicza, iuż z Halicza do Lwowa, iuż na tym mieyſcu w Lwowie po trzykroć przez Aniołow z mieyſca na mieyſce przenoſzony, przez co oczywiście na oko pokazała MARYA, że nie nakażdym mieyſcu z zupełną ſerca ſatysfakcyą Rezydencya dla MARYI. *In omnibus requiem quæſivi &c.* A kiedyż Swięta Nieba y Ziemie Pani *Domina Mundi* z zupełną Serca Twoiego ſatysfakcyą y ukontentowaniem ſpocznieſz? gdzie mile ofiarowane ſobie przyimieſz Korony? gdzie upodobany Tron Chwały ſwoiey założyſz? nie gdzie indziey odpowiada MARYA, tylko w Dziedzictwie Pańſkim zupełną ſerca mego odbiorę ſatysfakcyą. *In Hæreditate Domini morabor.*

Tu ſię mi nieco zaſtanowić przychodzi, uważaiąc pilno coby to było za Dziedzictwo Pańſkie, w ktorymby MARYA y Tron Chwały ſwoiey y naywiękſze założyć ukontentowanie umyśliła. *In omnibus requiem quæſivi & in Hæreditate Domini morabor* ponieważ ieżeli o Dziedzictwo Pańſkie to ieſt Boſkie chodzi, toć że każdy na Ziemi y na Niebie kącik ieſt dziedziczny BOGA y Stworcy ſwego, iako oczywiście tę prawdę wyraził Pſalmiſta: *Tui ſunt Cæli & Tua eſt terra, orbem terræ & plenitudinem ejus Tu formaſti.* Każdeby mieyſce zgodne bydź powinno do wyſtawienia MARYI Pannie z zupełną Iey ſercą ſatysfakcyą Tronu y Majeſtatu Chwały, a przecie Przenayświętſza MARYA Panna rożne luſtruiąc mieyſca, nie na każdym dla ſiebie y ſerca ſwego zupełną znayduie ſatysfakcyą lubo w Dzie-

dzictwie

dzictwie Pańskim swoie uspokoienie zakłada. *In omnibus requiem quæsivi & in Hæreditate Domini morabor.*

A w tym mi przychodzą na pamięć Ieremiasza Swiętego słowa, ktory partykularne iakieś y dystyngwowane Dziedzictwo Boskie opisuiąc, mowi: *Facta est hæreditas mea, quasi Leo.* Dziedzictwo moie iako Lew. Y tu iuż zaraz nietylko Ia w zachodzącey wspomnioney trudności, ale też y pryncypalnie, zdanie moie zupełnie oświecone zostaie, to iest: że naymilsza dla MARYI Korona przy znakach Lwa ukoronowanego; albowiem przy tych znakach z nayzupełnieyszą serca swoiego satysfakcyą Tron Krolewski przy odebranych sobie ofiada Koronach. *In omnibus requiem quæsivi & in hæreditate Domini morabor. Facta est hæreditas mea, quasi Leo.*

Tobie to albowiem naylepiey y szczegulnie służy Prześwietne Metropolij Ruskiey Stołeczne Miasto Lwowie, że przy znakach Lwa ukoronowanego dla znaczney na tym mieyscu Chwały Boskiey promocyi; dla spoczywaiących Ciał Swiętych, dla tyle Cudownych y łaskawych Swiętych Obrazow, dystyngwowaną y szczegulną iesteś cząstką Dziedzictwa Pańskiego. *Facta est hæreditas mea, quasi Leo.* Zkąd tym samym naymilsza rzecz dla MARYI tu na tym mieyscu Tron Chwały swoiey wystawić, naymiley świętą akceptować Koronę, naymiley w tym Stołecznym Metropolij Ruskiey Mieście, Stolicę Chwały swoiey czyli Stołeczną założyć Rezydencyą. *In omnibus requiem quæsivi & in hæreditate Domini morabor. Facta est hæreditas mea, quasi Leo.*

O! Nieba y Ziemie całey, Pani y Krolowa MARYA, ktoż z tąd zupełne dla nas szczęście, kto osobliwsza pomyślność Stołecznego Miasta Lwowa opowie? że wnim naymilszą dla siebie zakładasz Stolicę, że na tym mieyscu znaypożądańszą serca swoiego satysfakcyą ofiarowane sobie przyimuiesz Korony, *In omnium requiem quæsivi & in hæreditate Domini morabor. Facta est hæreditas mea, quasi Leo.*

Przyimiyże w twą Swiętą Protekcyą, Polską Koronę, weź w Macierzyńską Opiekę Stołeczne Miasto Metropolij Ruskiey Lwow, w ktorym naymilszą dla siebie znayduiesz satysfakcyą, *In hæreditate Domini morabor. Hæreditas mea, quasi Leo.* Iesteśmy

cale tey zupełnie u ſiebie wiary, ktorą wſzyſtkim Dewotom MARYI wbijał w pamięć Seraficzny Doktor Bonawentura S. że iako ieſteś Nieba y Ziemie Panią, iak ieſteś wyſzſzą nad wſzyſtkie w Niebie Swiętości; tak wſzyſtkim Macierzyńſkiey Twoiey y Krolewſkiey nieumykaſz Protekcyi, za co wſzyſcy nieſkończone BOGU winniśmy dzięki. *Hoc debemus indubitanter credere, pro hoc inceſſanter DEO gratias agere, quod ſicut MARIA omnibus Sanctis in Cælo prior, ita quoq; apud DEUM præ omnibus ſollicitior;* daleko iednak bardziey przy Twey ſolenney do Korony na tuteyſzym mieyſcu inauguracyi w nas niewzruſzona w Tobie rośnie ufność, że iak całey Korony Polſkiey, tak partykularnie Miaſta Lwowa Twey y Całey Metropolij Ruſkiey Stolicy, z Twey Swiętey niewypuściſz Protekcyi. Co day BOZE Amen.

MARYA

przy
Krolewſkim Honorze Lwim
Sercem utrzymana
we Lwowie
albo

KAZANIE

na ſzoſty dźień między Oktawą Koronacyi NaySS: MARYI Niepokalanie Poczętey Panny y Matki Boſkiey w Kościele WW. OO. Dominikanow pod Tytułem Bożego Ciała zoſtaiących miane

przez
Jmci. X. Antoniego Bieykowſkiego Soc. Ieſu
Ex Rektora Lubelſkiego
Roku P. 1751. Dnia 6. Lipca.

Fecit DEUS hominem ad imaginem ſuam, benedixitq; illi, ut præſit volatilibus Cæli & beſtiis terræ univerſæq; terræ, & factum eſt veſpere & mane dies ſextus. Geneſis Cap. 1mo

STworzywſzy BOG N. MARYĄ, ſtworzył w niey człowieka między ſzczeremi ſtworzeniami, naypięknieyſzego, naydoſkonalſzego, naygodnieyſzego, wy-

bor z ludźi, iako o niey Duch S. mowi: *Ipse creavit eam in Spiritu Sancto vidit, dinumeravit, & mensus est.* [a] To iest Matka Boska tak iest wyśmienite stworzenie, że wszystkie iey doskonałości, y ozdoby chyba ten porachuie, y zmiarkuie, ktory ią stworzył: *Fecit DEUS hominem ad imaginem suam.* A nie iakimkolwiek Wszechmocności swoiey pędzlem odmałował ią, ale na Obraz swoy, na podobieństwo Pana Iezusa, iako świadczy S. Tomasz à Villanova. *In omnibus Mater Christi nihil fuit; nisi filij adumbrata imago, & Filius Matris expressa figura,* [b] A S. Thomasz Doktor Anielski tak to podobieństwo Syna z Matką opisuie. *Humanitas Christi ex eo, quod sit unita Deo, & Beata Virgo ex eo, quod sit Mater DEI, habet quandam dignitatem infinitam.* [c] Tego tedy człowieka-Nayświętszą Pannę MARYĄ, ktorego Bog nieskończoną godnością ukoronował, iako mowi Prorok: *Dedit Coronam decoris in capite Tuo, & decora facta es vehementer nimis.* (d) Dźiś Szosty dzień Vice-Boski Watykan ukoronował przysłanemi z Rzymu Koronami, *Benedixitq; illi:* Benedykt XIV. y Koronacyą tę wielkiemi ubłogosławił odpustami. A ia się pytam, na iakież to Kroleſtwo na tym mieyscu Ukoronowana Matka Boska? ieżeli na Kroleſtwo całego świata, *Ut præsit universæ terræ.* Ale na to Kroleſtwo wten czas obrana, kiedy za Matkę Synowi Boskiemu wybrana, w ten czas Ukoronowaną Krolową została, kiedy rzekła: *Ecce Ancilla Domini fiat mihi.* Za iednym to przywileiem chodzą te tytuły, Matka Boska; Krolowa Nieba y źiemie; Pani Swiata. Prawda ta w owey się przypowieści wydaie: *ierunt ligna, ut ungerent sibi Regem.* (e) Y pominąwszy w kandydacyi słodką figę, tłustą oliwę, y dobre wino: *Dixerunt omnia ligna ad rhamnum, veni & impera nobis.* Zeby się na tronie utrzymało ciernie, tak do swoich elektorow drzew mowi: *Si verè regem me constituistis, venite & sub umbra mea requiescite.* Ta przypowieść tak się tłumaczy, rozumne y chodzące drzewa ludźie ciernie sobie za Krolową obrały. oktorym Kościoł Boży na każde święto Nayświętszey Panny w Pacierzach mowi: *Rubum incombustum agnovimus tuam Sanctam Virginitatem.* Kiedyż tey elekcyi poparcie stąnęło? pod owym cieniem, o ktorym Archanioł mowi: *Virtus*

[a] Eccle. 1. (b) Conc. 3. de nativ. B. M. V. (c) S. Thom. 1. p. q. 23. art. 6. ad 4. (d) Ezech. 16. (e) Iudic. 9.

tus altissimi obumbrabit tibi. Iest w Niemczech miasto Corin gana, gdzie w Kościele cudowną statua N. MARYI trzymą na ręku malenkiego Pana Iezusa, tam gdy Kapłan na Mszy mowi one słowa: *& verbum caro factum est.* Pan Iezus zdeymuie Korone z głowy swoiey, y kładźie ią na łonie Nayświętszey Matki swoiey, (a] nietylko na znak w dźięczności za Macierzyństwo, ale y na dowod, że przy Wćieleniu Syna Boskiego w żywocie MARYI koronacya Iey na Kroleſtwo całego świata stanęła.

Fecit DEUS hominem, ut præsit volatilibus Cæli. Szosty dźiś dźień od Koronacyi N: MARYI, to pewnie na Kroleſtwo Polskie? żeby Orłom gniazda Lechowego panowała. Ale na to Kroleſtwo obrana ieszcze roku 967. kiedy Polacy Wiarę Katolicką przyieli, wraz to było, że Polacy przez wiarę, MARYI wierność poddańſtwa poprzysięgli, o tey elekcyi Ukoronowany Prorok namienia: *Filiæ regum in honore tuo, adſtitit regina à dextris tuis, in veſtitu deaurato, circumdata varietate.* [a] S. Thomasz pisząc na ten psalm, mowi: *Poteſt exponi totum hoc de Beata Virgine: quia Regina & Mater Regis eſt.* A to w ten sposob, naypierwsza do Polski wiarę wniosła prawdźiwą Dąmbrowka Krolewna Czeska, *Filiæ regum in honore tuo* zaraz w ten czas wolności złotey w tym Kroleſtwie została Krolową N. MARYA *adſtitit Regina*; ale co mowię złotey wolności, tylko pozłoconey *in veſtitu deaurato*, bo u nas Polakow swywola złota, a wolność tylko pozłocona, *circumdata varietate* bo u nas nie tylko na elekcyach rożność zdania, ale y w rządzeniu się wielki nierząd; w zdaniach rozrożnienie, y y tym to paludamentem przyodźiana: *Sentire, quæ velis, dicere, quæ libet.* Wolnego narodu Krolowa, MARYA Panna. Wszyscy prawie Kronikarze Polscy twierdzą, że Lech fundując sobie Kroleſtwo, założył Miasto Gniezno, od znalezionego gniazda orlego na tym mieyscu, ktorego y za herb Kroleſtwu nadał. W kilka lat po przyięciu Wiary katolickiey przyszedł Woyciech Swięty. y ieszcze w tym gnieździe zastał orlicę owę: *Datæ sunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ.* To iest Nayświętszą MARYĄ Krolową Polską, bo ią tak przywitał w owey pieśni swoiey staropolską szczerością y świętą prosto-

(a) Cæsarius libr. 7. apud Vieira. Rosa mystica tom. 2 [b] Psal 44. apud Spaner. t. 3. [c] Apoc. 12.

tą skomponowaney: Boga Rodźica dźiewica Bogiem wsławiona MARYA, u swego Syna Gospodyni; co z Słowieńskiego ięzyka znaczy Panią Krolową. Tak się taż N. MARYA nazywać kazała, X. Iuliuszowi Mancynelowi S. I. ktoremu mowiącemu Litanią rzekła: *Et quare me non vocas Reginam Poloniæ?* [a]

Fecit DEUS hominem &c. Dźiś szosty dźień po Koronacyi N. MARYI, to pewnie na Krolestwo kraiow Ruskich, ktore sie Lwem pieczętuią: *Ut præsit bestijs terræ*. Iakoż tak Iey Lwow zaprasza, *Veni de Libano sponsa, coronaberis, de cubilibus Leonum.* [b] Skruszyłaś przy poczęciu swoim łep smokowi Panno Nayświętsza; przy Koronacyi swoiey osadzay Tron na Lwie Lwowskim: *Conculcabis Leonem & Draconem.* Bywali na Rusi Krolowie Haliccy, kiedy imieniem Dźiada y Oyca oddał temu mieyscu Korony I. W. Ignacy Potocki Starosta Halicki, to pewnie ta Koronacya na Krolestwo Halickie, albo przynaymniey na Krolestwo N: MARYI w Domu Potockich. Piękną ktoś dał racyą, zaco Biskup Rzymski na infule ma trzy Korony, a w Triregium trzy Krzyże: *Nempe suam sequitur quæq; corona crucem*. Iuż to trzeciemu Obrazowi Cudownemu *Matski Boskiey* sprawuią Potoccy Koronacyą. W Sokalu I. W. Iozef Potocki Strażnik Koronny, W Łucku I. W. Michał Potocki Woiewoda Wołyński, tu we Lwowie I. W. Stanisław Potocki Woiewoda Kiiowski, y troiste herbu swoiego Krzyże iuż na trzech Koronach N. MARYI położyli. Niechże ta Krolowa w domu ich *in perpetuum coronata triumphet* [c] Trzema Koronami Cesarza Rzymskiego koronuią żelazną w Medyolanie, srebrną w Aquisgranie, złotą w Rzymie Iuż to trzeci Obraz Matki Nayswiętszey w Dominikańskich Polskich Kościołach Rzym koronuie, w Podkamieniu, w Łucku, w Lwowie, to pewnie na Cesarstwo? tak iest, była dotych czas Nayswiętsza Panna u WW: OO: Dominikanow w Rożańcowey koronie rożowey Krolową, potym Cesarzową Chrześciańską, a we Lwowie Imperatorową całey Rossyi Polskiey: *Veni coronaberis de cubilibus Leonum*.

Fecit Deus hominem &c. Ia otym daley mowić będę: Nie tylko do szostego dnia, *factum est vespere & mane dies sextus*, ale przez

[a] Kwiatkiewicz annal. Eccle. (b) Cant. 4. (c) Sap. 4.

ale przez wszystkie dni życia naszego powinna bydź od nas statecznym nabożeństwem Koronowana Matka Boska, a we Lwowie przy Krolewskim honorze powinna bydź Iwiem sercem utrzymana. O tym Ad M. D. G.

WYstawiwszy sobie Pałac, rowny godności y fortunię swoiey Krol Salomon, postawił w nim y tron Krolewski: *Fecit sibi Rex Salomon thronum de ebore grandem, vestivitq; eum auro fulvo nimis, duæ manus hinc & inde tenentes sedile, & duo leones stabant juxta manus.* (a) Y przydaie pismo S. *Non est tale opus factum in universis regnis.* Przez ten tron Salomonow wszyscy prawie Doktorowie SS: rozumieią Nayświętszą Pannę MARYĄ, w ktorey żywocie, iak tronie, siedział *plusquam Salomon* Pan Iezus przez dźiewięć miesięcy, na ktorey ręku, iak na Maiestacie, wypiastowany, wypielęgnowany, wychowany. Piękne iest pytanie, czemu Pan Iezus Krolewskiego tytułu od nakarmionych ludźi chlebem nieprzyiął, ale *cum cognovisset, quia venturi erant, ut facerent eum Regem, fugit in montem* [b] A z Bethleemskiey szopy choć miecz Herodow nad karkiem wisiał, nie uciekł, ale doczekał homagium y adoracyi iako Krol, y owego od trzech Krolow złota, ktore znaczyło *aurum Regem.* Y odpowiada S. Melithon Biskup: *Noluit IESUS in deserto coronari, voluit in stabulo a regibus adorari, quia ibi solus, hic in sinu Matris erat.* Na łonie uiochaney Matki swoiey Pan Iezus iak na tronie, Krolewskie pokłony z chęcią przyiął. O tym tronie, ktory Wszechmocność Boska Synowi swoiemu wystawiła w żywocie MARYI mowi Doktor Anielski: *Fecit thronum summus artifex in ostentationem artis suæ pleniorem, tantæ puritatis, ut purior illo intelligi non possit, nisi DEUS esset, personam scilicet gloriosissimæ Virginis* [c] Tron ten cały złoty, a nie iakokolwiek złoty, ale *auro fulvo nimis* albo iak na innym mieyscu mowi pismo S. *Vestivit eum auro mundissimo.* [d] To iest Nayswiętsza MARYA w całym ci życiu swoim odźiana złotem łaski Boskiey wybornym y obfitym *auro fulvo nimis.* ale przy poczęciu swoim Dusza Iey przyozdobiona *auro mundissimo.* My ludźie ile w grzechu pierworodnym poczęci, nie złoto, ale błoto, dopiero przy chrzcie świętym łaską Boską pozłoceni bywamy, bywamy y pstro złocisci, przez pokutę za grzechy, a często niedoskonałą, w duszach naszych nie wszystko złoto co się

świeci

[a] 3. Reg. 10. [b] Ioan. 6. (c) S. Thom. opusc. 16. de dilect. Dei. p. 1 c. 27. infine, (d) 2. paralip. 9.

świeci, prędzey będźie złość pozłocona, niżeli *aurum ignitum* skruchy doskonałey za grzechy. Tron duszy ludzkiey zaraz przy stworzeniu osiada czart, dopiero przy chrzcie S. ruguie go Xiądz z tego mieysca: *Exi ab eo immunde Spiritus, & da locum Spiritui Sancto*. Nayświętsza MARYA zaraz przy poczęciu swoim tron łaski poświącaiącey, zaraz przy początku tron złota nayczystszego, iako mowi Ieremiasz: *Solium gloriæ, & locus Sanctificationis à principio.* (a) Ludźie chociaszby nayświętsi, powinni się z ową żałobnicą przyznać: *In me sit iniquitas, & in domum Patris mei, Rex autem & thronus ejus sit innocens.* (b) To iest Pan Iezus Krol dla godności Natury Boskiey złączoney z ludzką y tron iego, Nayświętsza Panna, ktora go nosiła dla godności Macierzyństwa Boskiego, czysty niewinny, niepokalany. (c) U Krolow Arragońskich prawo było aby na krzesle Krolewskim, ktore na tronie stało, nikomu się siedźieć nie godziło pod winą *læsæ Majestatis*, y kiedy Henryk brat Krolewski w pokoiu zemdlał, a upadaiącego posadźili w krzesle owym dla nagłey słabości, obaczy to Ferdynand Krol, krzesło z tronu oknem wyrzucić kazał mowiąc *Indigna thronò sedes, quam alius sedit præter Regem.* [d] Tron Syna Boskiego dziewięć miesięczny żywot Panieński, gdyby na nim choć na moment ieden poczęcia grzech pierworodny posiedźiał, coby to za żelżywość Krola była, dla tego tron ten: *Innocens, vestitus auro mundissimo* Ieżeli ciało umarłe Pana Iezusa *Ioseph involvit sindone munda*, [e] Iożefowa Oblubienica MARYA Panna zywe ciało Iezusowe powinna była obwinąć wnętrznościami czystemi, y od poczęcia swoiego błogosławionemi, *beatus venter qui te portavit*, Ieżeli grob dla umarłego taki powinien bydź, *In quo nondum quisquam positus fuerat.* Daleko bardźiey żywot MARYI Panny dla rodzącego się Pana Iezusa taki bydź miał, w ktorymby nic więcey nie było od poczęcia, tylko łaska Boska. Ieżeli na koniec mizerny osiełek, na ktorym Pan Iezus do Ierozolimy wiezdźał tak był szczęsliwy, *Super quem nemo adhuc hominum sedit.* Dopieroż N. MARYA, ktora go na ręku nosiła, tak była uprzywileiowana, że na niey nietylko uczynkowy, ale y pierworodny grzech niepowstał: tak o tey taiemnicy poczęcia Nayswiętszey Bogarodźicy niepokalanego trzymał S. Patryarcha Dominik. ktorym pisze okrom innych siłu Authorow Vincentius Iustinianus Dominikan, (f) że ten S. Ociec

dysputu-

(a) C. 17. (b) 2. Reg. 9. (c) Vieira. (d) Engelgrave. (e) Math. 27. (f) Bern. de Bustis P. Salmeron, Canisius, Velasquez &c

dyſputuiąc z Albigenſami Heretykami w Toloſie, à niemogąc uporu przekonać, na to ſię zniemi zgodźił, aby te prawdy y artykuły wiary, o ktore ſię umawiali, oboia ſtrona na papierze ſpiſała. Napiſał S. Dominik te trzy propozycye: Chryſtus ieſt Bog. w Sakramencie ołtarza, ieſt Ciało y Krew Pańſka. MARYA bez grzechu pierworodnego poczęta. Napiſali Albigenſes przeciwne tym zdania ſwoie, wrzucali wſzyſtkie w ogień, Heretyckie w momencie od ognia ſpłonęły, S. Dominika karta trzy dni całe wogniu była, y zniego nieſkażona wyięta. A Pelbartus przydaie, [a] że ta Hiſtorya na grobie S. Dominika w Bononii malowana za iego czaſu ieſzcze była, y tak ogień wyprobował to *mundiſſimum aurum*, ktorym tron Salomonow wyzłocony był. Anielſki Doktor tłumacząc ow Ioba text: *Lucem non videat, nec ortum ſurgentis auroræ*, tak mowi: *[b] dæmon Lucem non vidit, ideſt Chriſtum, quia nihil incurrit in ſapientiam, quæ eſt Chriſtus nec ortum ſurgentis auroræ id eſt Beatæ Virginis, quæ in ſuo ortu ab originali immunis fuit.* [c] Wielkiego Ucznia nie mnieyſzy Magiſter B. Albertus Magnus świadczy: *Hæc ſola Virgo à communi regula excipitur, omnes in Adam peccaverunt.* [d] S. Vincentius Ferrerius powiedźiawſzy na Kazaniu: *Anima Virginis creata, ſtatim fuit ſanctificata; & Angeli celebrárunt feſtum Conceptionis.* [e] Tamże racyą zdania ſwoiego daie tę, bo iezeli: *Gaudium eſt in Cælis coram Angelis Dei ſuper uno pæccatore penitentiam agente, quantò magis fecerunt feſtum de illa, quæ nunquam peccavit.* S Ludovicus Bertrandus odpowiadaiąc na ow żarzut, że byli tacy niektorzy Swięci ktorzy rozumieli że Nayświętſza MARYA wgrzechu poczęta, tak mowi: *Si antiqui Patres modò viverent, dicerent, ſcriberentq; quòd nos ſentimus de immaculata Reginæ Cæli conceptione.* (f) Potwierdźił Bog cudami tę prawdę w tym Swiętym Zakonie nie raz, Piſze o ſobie Ambroſius Catharinus Dominikan Arcybiſkup Kempſanſki, że niżeli Biſkupem zoſtał, z trzema Zakonnikami w drodze od zboycow obtoczony, weſchnął, iako ia wierzę, żeś ty Matko Boſka od niewoli grzechu pierworodnego zachowana była, tak mię od tego niebeſpieczeńſtwa zachoway. Zboycy trzech iego towarzyſzow powiązali, ze wſzyſtkiego obdarli, pobili, Catharinus wolny y nieruſzony w niwczym, z puſtyni owey wyſzedł. Na to zaś te ſwiadectwa z Swiętych Dominikanow przywiodłem aby-

[a] Stellarii l. 4. (b) C. 3. (c) S. Thom. p. 3. q. 27. art. 2 (d) libr. de Laud. Virg. (e) Serm. 2 de nat. B. M. V. (f) Vinc Iuſtinianus in vita ejus cap. ultimo

ście się domyslili, ze ten Swięty Zakon nie tylko się o wspaniałe Matki Nayswiętszey Koronacye stara, ale godność Iey zawsze *gloriâ & honore coronat*, iako to taz Nayświętsza Krolowa Błogosławionemu Gonsalwowi Amarantowi powiedziała, ktory kiedy się namyslał długo, doktoregoby Zakonu wstąpić miał, pokazawszy mu się rzekła: w tym Zakonie masz bydź świętym, ktory dzień każdy na moich pochwałach zaczyna, y kończy. [a] Trafunkiem rano wszedł do Kościoła Dominikańskiego, a tam Rożaniec spiewaią, wszedł tamże y wieczorem, a tam solennie Zakonnicy *Salve Regina* śpiewaią, y domyslił się, żeto ten Zakon, ktory dni życia całego honorowi Nayświętszey MARYI oddaie. Rzymskiemi koronami trzeci raz Zakon ten chwalebny koronuie Matkę Boską w Polszcze, ale Koroną chwały y przykładnego nabożeństwa w owym Iey powitaniu *Salve Regina* każdego dnia skronie Iey koronuie. *(b)* Iak miła Krolowey Nieba y ziemie ta koronacya, cudem to potwierdźiła w Konwencie Montis Pessulani, gdy Oycowie Dominikani śpiewali *Salve Regina*, y na owe słowa: *o dulcis Virgo MARIA* wszyscy głowy skłonili, statua Matki Boskiey wzaiemnie im głowę nakłoniła, y do tychczas z tak nachyloną głową na tamtym mieyscu cudami słynie, y zprawdźiło się onich Proroctwo S. Iana: *Vidi viginti quatuor seniores circumamictos stolis albis, & mittebant coronas suas ante thronum*. [c] Tron tedy Boski N. MARYA w poczęciu swoim pierworodnym nie zardzewiały grzechem, ale cały złoty, oktorym prorokował Izaiasz *Præparabitur in misericordia solium agno, & sedebit super illud in veritate David*. [d] Coż to za prawda u Dawida o tym tronie miłośierdźiem Boskim wyzłoconym, oto mowi w psalmie 58. *DEUS meus, misericordia ejus præveniet me*. Poczęcie MARYI Panny żeby było niepokalane, poprzedźiło miłosierdźie Boskie, y zasługi przeyrzane Syna dla godności Matki.

Fecit sibi Rex Salomon thronum. Tron Pana Iezusa żywot Nayświętszey MARYI odźiany złotem *auro fulvo nimis* coz to za złoto, nad złoto ordynaryine? oto mowi Duch S. *Mulieris sensatæ & bonæ, gratia verecundiæ ejus super aurum*. (e] Panieństwo z Macierzyństwem złączone *aurum fulvum nimis* y owszem szacownieysze nad wszystkie złota *Super aurum*. Panna y Matka, mężatka, a bez męża rodząca, Oblubienica Iozefo-

[a) Ant. Baklingen. [b) Bagata in admi, orbis xlii. (c] Apoc. (d) C. 16 (e) Eccl. 7.

Iozefowa a Bogarodźica, ſą to kleynoty MARYI ſzacownieyſze nad złoto, iaſnieyſze nad wſzyſtkie kruſzce prawdźiwie *aurum fulvum nimis.* Nazywa ſię w pieniach Salomonowych Pan Iezus *ego flos campi & lilium convallium,*[a] Pyta ſię S. Thomaſz Doktor Anielſki, zaco Pan Iezus lilia na dolinie? y odpowiada ſobie, *quia filius humilis Matris, filius ancillæ* [b] S. Ildefons pyta ſię daley żaco *flos campi*, czemu nie *agri*, y racyą daie: *quia non de agro arato, ſed de campo intacto, non de ſemine ſed de Virgine ſine viri miniſterio natus.* (c) O tym to żywocie Panieńſkim mowi piſmo S. *Venter tuus acervus tritici vallatus lilis.* [d] tak ziarno pſzenicy BOGA w ciele urodziła że lilii Panieńſtwa nieſtraciła, o tym Panieńſtwa płodnego kwiecie u Ekklezyaſtyka mowiono: *Flores mei fructus honoris, & honeſtatis.* Potwierdza BOG cudem tę prawdę, bo w Apulii w ampułce ſzklaney chowaią mleko z pierſi N. MARYI, [e] ktorym kiedy roże ſuche ſkropiono zakwitły zaraz, y cały ołtarż okryły zprawdziwſzy tę taiemnicę *fructus honoris, flores honeſtatis,* Piſze Nadaſi gdy Matka rodźić miała Maurycego potym wielkiey świątobliwośći Dominikana, a rodzenie ſwoie niebeſpieczeńſtwa pełne, N. MARYI polecała, ukazawſzy ſię iey Matka Boſka naucżyła iey tey modlitewki, niech mie ratuie Panna Matka Chryſtuſowa, ktora iednorodzonego Syna Przedwieczney Oyca w Panieńſtwie porodźiła, y za odmowieniem tey modlitwy, y ta y wiele innych Matek ſzczęśliwie rodźiły. [f] Dobrze S. Bernard tłumacżąc owe Anielſkie ſłowa mowi: *Benedicta tu in mulieribus, quia mulierum evaſiſti maledictionem, nec ſterilis manens, nec cum dolore pariens gravida prole, ſed partu non gravata neſciens virum, giguens filium, illius Mater cujus Pater DEUS eſt.* [g]

Fecit ſibi Rex Salomon thronum. Tron Boſki N, MARYA ale tak doſkonale wyrobiony, że ſłuſznie piſmo S. przydaie: *Non eſt tale opus factum in univerſis regnis.* Wſzyſtkich Aniołow y świętych ludźi obfitośćią łaſk Boſkich przewyżſzyła. Powiada Piſmo S. że cokolwiek na Niebie y na ziemi ieſt pięknego y ozdobnego, iednym to y drugim Wſzechmocnośći ſwoiey palcem Bog Sworzył: *Videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum.* (h) A kiedy przyſzło Matkę Synowi ſwoiemu formować, całey ręki Bog zazył *fecit potentiam in brachio ſuo,* że ſię prawdźiwiey o tey ſłońcem odźianey Krolowy mowić może co o ſłońcu mowi piſmo

C

(a) Cant. 2. (b) S. Thomas (c) Serm. 6 de aſſumpt. B. V. M. [d] Cant. 7. [e] Engelgrave (f) in anno Mariano (g) hom. ſuper miſſus eſt. (h) Pſal. 8.

wi piſmo S. *Vas admirabile opas excelſi.* [a] Zayrzał raz ſzpareczką przez drzwi do domu N. MARYI S. Ignacy Męczennik, y blaſkiem ſwiatłośći z twarzy Iey wynikaiącey przerazony, rzekł do S. Iana Ewangeliſty: *O quam felix tu es, qui paradiſum in terris habes, qui Matri Dei cohabitas.* [b] Tron Wſzechmocnośći Boſkiey naypięknieysze dźieło N. MARYA, o ktorey S. Bonawentura: *Majus cælum, Majorem terram DEUS facere potuit majorem Matrem, quam ſit DEI Mater facere non potuit.* Y dlatego ten że Seraficki Doktor applikuiąc owe ſłowa pienia Salomonowego: N. MARYI: [c] *Una eſt perfecta mea* mowi: *Una eſt quia parem non habet, nec ſimilem ſecundam.* A S. Auguſtyn piſze na owe ſłowa, *fecit mihi magna, qui potens eſt*, nie tylko ſam wielkośći tych darow, ktore N. MARYA wźięła porachować nie mogł, ale ani ſama Matka Boſka: *Audacter dico quod nec ipſa plene explicare potuit, quod capere potuit.* [d] I dla tego to Nayświętſza MARYA przy Wcieleniu Syna Boſkiego rzekła do Gabriela *Fiat mihi ſecundum verbum tuum.* Dwoie *fiat* pełne nieſkończoney Wſzechmocnośći Boſkiey ſłowa, pierwſze kiedy wſzyſtko znicźego ſtworzył, drugie kiedy z Macierzyńſtwem Boſkim wſzyſtko MARYI dał, cokolwiek ſię w ſzczerym ſtworzeniu zmieścić może, y to to ieſt *ſecundum Verbum*, wſzechmocney mowy Boſkiey, niemowię to z moiego domyſłu ale z S. Bernardyna: *Beatiſſima Virgo in filii ſui Incarnatione illo actu, quo conſenſit in incarnationem, plus meruit gratiæ, quam omnes Angeli, Sancti Martyres, Confeſſores, Virgines.* [e]

Fecit ſibi Rex Salomon thronum. Tron Boſki N. MARYA, ale ow, oktorym piſmo S. *Miſericordia & veritas cuſtodiunt regem, roboratur clementiâ thronus ejus.* [f] Tron miłośierdzia, łaſkawośći, tron dobroći pełen, ta to Krolowa iako Corka Dawida Krola, wrodźiła ſię w Oyca, do ktorego tronu: *Convenerunt omnes in anguſtia poſiti, & amaro animo, & factus eſt eorum Princeps.* Naybardźiey owa Ewangeliczna białogłowa kanonizuie pierſi N. MARYI: *Beatus venter, qui te portavit, & ubera, quæ ſuxiſti* [g] Bo S. Bernard mowi: *Duo ubera misericordiæ habet Mater Chriſti, unò lactat probos; alterò peccatores.* Doznał tego mleka S. Ian Chryzoſtom ieſzcze młody, ale niewinny y czyſty kleryk (h) ktory dla piękney urody, gdy od iedney Pani ukochany ſercem mniey pięknym, gdy ſię iey raz ſpytał, co by ſię w nim

[a] *Eccl.* 43. [b] *Lanspergius ſerm. de nativit. B. V. M.* [c] *Cant.* 6. [d] *Serm. ſuper Magnificat.* (e) *tom* 2. *ſerm.* 51. *art.* 3 (f) *Prov.* 20 (g) *Luca* 11. (h) *Pelbertus in Stellar.*

w nim podobało, odpowiedźiała: usta. Coż czyni S. Młodźiań, żeby uszedł niebespieczeństwa grzechu, wargi sobie oberznął y owey miłośnicy posłał, kiedy potym żalem żdięty, nietak dla szpetności twarzy, iako że niemogł bydź, iak sobie życzył, kaznodźieią obroci oczy na Obraz N. MARYI, a ta dotknąwszy się ręką twarzy iego, y kapnąwszy kilka kropel mleka Panieńskiego na wargi iego, nietylko ie zleczyła, ale złote uczyniła, y ztąd imię Chryzostoma, to iest złotoustego Kaznodźiei S. Ianowi: Doznaią tego miłosierdźia mleka y grzesnicy, doznał ow ladaco szczerze człowiek, w tym tylko dobry, że miał wezwyczaiu, wiele razy miiał ołtarż, albo obraz N. MARYI, zawsze pozdrowienie Anielskie zmowił. [a] Zachorował na śmierć, y w malignie phrenetyk ięzyk sobie zębami uciął, kiedy przed skonaniem ani ust do spowiedźi; ani serca do skruchy otworzyć niemogł, stanie przy łożku N. Matka Boska y mleka mu wsączy w usta z piersi swoich błogosławionych tak szczęśliwie, że się y ięzyk ustom, y sercu żal za grzechy wrocił, y dobrą śmiercią dokonał. Dobrze o takich mowi Richardus a S. Victore: *Miserorum facta es Mater, ex quo miseros peccatores lacte misericordiæ tuæ alere cæpisti.*

Fecit sibi Rex Salomon thronum. Przy tym tronie dwie ręce; *tenentes sedile*, y dway Lwi stoiący *duo leones stabant iuxta manus.* To iest przy ukoronowaney dźiś w Obraźie swoim, N. MARYI, ręce bydź wasze powinny, iedna zastawiaiąca się za honor Matki Boskiey, broniąca wszelkiey Iey obelgi iakoście się w Kongregacyach obligowali *Sodales Mariani: propono me defensurum, neq; ut a meis subditis aliquid contra tuum honorem agatur.* [b] Zastawił się za Iey godność w Litwie Tatarzyn ieden znadwornych ludźi Xiążąt Radźiwiłowten nocuiąc w karczmie, gdy w rożnych dyskursach żyd począł bluźnić Panieństwo N. MARYI, Tatarzyn niemogąc racyami zwoiować żyda, dobywszy szabli ciął go w łep, mowiąc: niebluźniy Krolowy Nieba, ktorą y Machomet nasz szanuie, następuiącey nocy, pokazuie się poganinowi N. MARYA, za obronę honoru swoiego dźiękuie, każe mu iachać do Trok do Obrazu swoiego cudownego, y tam się ochrzcić, na znak pewnieyszy rozkazu tego, mowi mu: w Trokach wszedszy do Kościoła zastanieśz Xiędza Mszą S. maiącego, ten ci niech rękę przeżegna [: bo na iednę rękę kaleka był :] a zaraz ozdrowieieśz,

(a) Lhonor. [b] Hyacinth. Prusc.

y tak ſię ſtało: druga ręka przy tronie ukoronowaney N. MARYI powinna bydź z koronką, rożańcem, y innemi do niey nabożeńſtwy, na wzor owey: *Eris corona gloriæ in manu Domini.* (*a*] Powinna bydź przytym tronie ręka iedna czyſtego nabożeńſtwa iako mowi S. Paweł: *Levantes puras manus in oratione.* Powinna bydź druga ręka ſzczerey za grzechy pokuty biiąca ſię w pierſi, te ręce powinny bydź przy tronie MARYI, *Manus tenentes ſedile.* Ręce te niepowinny uſtawać w pracy na honor MARYI, powinny utrzymywać ſtateczne nabożeńſtwo, iak owe zwierząt Ezechielowych: *manus ſub pennis eorum non habebant requiem die ac nocte.* Zeby ſię to o nas prawdziło co o S. Kaźimierzu Krolewicu: *Omni die dic Mariæ, mea laudes anima.* Zebyśmy tak pamiętali o nabożeńſtwie ku tey Krolowy, iak S. Aloizy Gonzaga, ktory tak ſię był w prawił w uſtawiczne pozdrowienie N. MARYI, ze idąc po ſchodach na kazdym graduſie *ave Maria* mowił. Tak ſtateczne powinny bydź uſtawiczne nabożeńſtwa naſze do niey, iako owych czterdzieſtu Swiętych Dominikanow w Sandomierzu, [*b*] ktorych kiedy Tatarzy napadli ſpiewaiących w Kościele *Salve Regina*, Swięci pomordowani y pośmierci kończyli. Doznał ſzczęśliwie ſkutku ſtatecznego nabożeńſtwa ku Nayświetſzey Pannie ow bogacz, y kupcący nie tak towarami, iak wielkiemi grzechami człowiek, [*c*] doktorego zaproſzony na obiad *Mathæus Baſcus* świątobliwy Kapucyn, gdy podczas ſtołu pyta ſię Pan, o małpę roſkoſzną, ktorą miał w delicyach, y ktora wſzyſtkie mu poſługi, ktore tylko dobry ſługa odprawić może, czyniła, a długo iey znaleść nie mozono, przecieſz wyſzukana, y przyprowadzona, aby ſię od ſtołu wedle zwyczaiu pożywiła, kiedy ią ow Zakonnik zaklnie, aby powiedźiała co ieſt, aż ſię odezwie ia ieſtem diaboł, tego kupca duſza dla iego nieſprawiedliwośći, iuż dawno piekłu deſtynowana, ktorą mi wźiąć kazano tego dnia ktoregoby nabożeńſtwa ſwoie do N. MARYI opuśćił, oto iuż dwadźieśćia lat pilnuię na niego, a upiłnować niemogę, czart to powiedźiawſzy zniknął. a kupiec życia poprawiwſzy, potwierdźił ſię w pilnym y nieprzerwanym nabożeńſtwie do Matki Boſkiey. Y doznał pożytku owey obietnicy: *Beatus, qui vigilat ad fores meas quotidie.*

Powinny bydź przy rękach nabożnych do N. MARYI y dway Lwi, à Lwi owi, oktorych Duch S, *Iuſtus quaſi Leo confidens*

(*a*) *Iſaia.* 62. (*b*) *Paulus Ruſzel.* (*c*] *Segneri Homo Chriſtianus*

confidens absq; timore erit, (a) to iest Lwi w świętym zwyczaiu odmawiania nabożeństw do Matki Boskiey, nie przełamani, Lwi żadnemi trudnościami domowych zabaw nieustraszeni, Lwi na żadne censury y naśmiewiska z nabożeństwa swoiego niedbaiący, iak na szczekanie psow, *juxta manus duo Leones.* Powiadaią naturaliștowie, że Lew lubo smiały, przecie się trzech rzeczy boi, ognia migaiącego się, koła obracaiącego się, y koguta pieiącego. Lwy dwa, ktore stanęły przy tronie ukoronowaney N. MARYI, Lew herbowny kraiow Ruskich, y Lew Lwowski; nie boią się tych straszydeł, nieboią się naprzod ognia, bo miłość ich ku Matce Boskiey y stateczne nabożeństwo *nunquam dicit sufficit,* nieboią się koła, bo uczęszczanie na mieysce to dla oddania powinney czci Krolowy swoiey, chcą, żeby było wiecznościi kołem, nieboią się koguta pieiącego na odmianę, bo wszystko to, co czynią na honor MARYI, y wdalszym życiu czynić myslą, chcą żeby było nieodmienne nieprzerwane, stateczne, tak, iak Franciszkowi Costerowi pytaiącemu się N. Panny, ktore się iey też nabożeństwo Chrześciańskie naybardziey podoba, odpowiedziała: *cultus constans, quamvis exiguus.*

Tron Boski N. MARYA, a ieszcze; ow o ktorym prorokował Dawid: *Thronus ejus; sicut sol in conspectu meo,* tak to pismo S. rozumie S. Thomasz Doktor Anielski: *Filius Dei corpus suum posuit in sole; id est in Beata Virgine, quæ nullam habuit obscuritatem peccati,* (b) Ieżeli tedy MARYA słońce, niechze będą serca nasze kompassy owe słoneczne, ktorym podpisano: *nulla dies sine linea,* żeby żaden dzień, o gdyby żadna godzina nie była, ktoraby nieskazowała ustawiczney adoracyi imieniem MARYI, ktoraby nie obiaśniła Nabożenstw naszych ku niey rączką ową nabożną. *Semper prima, nun quam ultima.* Pisze Annus marianus, (c) że młodzian ieden poczciwy, pokusami ciała ściśniony, na wybawienie się od nich, postanowił przez rok ieden po sto razy mowic co dzień Anielskie pozdrowienie do Matki Boskiey, gdy iuż do ostatniego dnia przyszło, rożnych czart sposobow zażywał, aby nabożeństwo owo przerwał. Kiedy dzień cały roztargniony młodzian, a na koniec w nocy na kollacyą zaproszony, w puł stołu przypomniał sobie, że swoiey powinności w pozdrawianiu Matki Boskiey nie odprawił, porwał się od stołu y pobiegłszy do bliskiey Kaplicy, tam swoie kończył Nabożeństwo Po ktorym gdy wychodzi z kaplicy, zastąpi mu Matka Boska,

(a) Prov. 24. (b) In Psal. 53. apud. Spanner. Tom. 2. (c) apud Nadasi.

y rzecze: *Uis me ducere in ſponſam?* gdy z chęcią pozwolił młodźian, rzecze daley N. MARYA *abhinc poſt ſex dies nuptias in cælo celebrabimus.* y po ſiedmiu dni świątobliwie umarł y tak dni MARYI ſzczęśliwie na ſłonecznym ſerca ſwoiego zegarze ſkończył *(a)* O gdyby tak pogodne były dni y owego ſtudenta w Iaroſławiu, ktory poſtanowiwſzy w kongregacyi mawiać co dźień officium o niepokalanym poczęciu N. PANNY, wyſzedſzy ze ſzkoł, ten ſwięty zwyczay utrzymywał, gdy raz zabawny będąc; czyli zapomniał, czyli zaniedbał powinności ſwoiey odmowić, na zaiutrz w poiedynku ſmiertelnie raniony nietak na bol rany narzekał, iako na ſwoię gnuſność w ſłużeniu MARYI: *Heri primum Officium ad Beatiſſimam intermiſi, ut exivi è ſcholis, en qualiter pro hac caſtigor negligentia.*

Fecit ſibi Rex Salomon Thronum. Przyſtąpiłeś do tego Tronu z rękami Twoiemi I. W. Koronatorże Mci Xięże Arcy-Biſkupie Lwowſki, ukoronowałeś głowę Matki Boſkiey koroną Rzymſką, Koronę ukoronowałeś Krzyżem Twoim herbownym; à ty Nayiaśnieyſza Nieba y Ziemie Krolowa koronuiąc pracą Koronatora twoiego: *tolle crucem, ſivis portare Coronam.* Niech inni Arcy--Biſkupi Monarchow Koronuią, Arcy--Biſkup Lwowſki, kiedy Pana IEZUSA y Matkę iego Koronuie, będźie w reſpekcie Boſkim Prymaſem, w łaſce u Bogarodźicy *Primuſq; Princeps.*

Fecit ſibi Rex Salomon thronum. Przyſtąpił do tego Tronu Dom POTOCKICH, nie tylko Iaśnie Oświeconemi Iaśnie Wielmożnemi w tey Oyczyźnie tytułami ukoronowany, ale przykładnym do Krolowy nieba y Ziemi nabożeńſtwem między Iey Koronatorami Nayiaśnieyſzy. Poſtarał ſię o tę Koronacyą w Rzymie Swiętey y nieśmiertelney pamięci Igmc Pan Krakowſki, iako Princeps Senator *in Corona Senatorum.* Syn iego prawdźiwie *Filius Sapiens Corona Patris ſui* I W I M. Pan Woiewoda Kiiowſki przez Synow Swoich oddał korony, y wſzyſtkie ſzczęśliwości przyłączył do Korony Polſkiey. Powiada Ewangelia: *ſtabat iuxta Crucem Mater Iesu,* a ſtała z prawey Krzyża ſtrony, gdźie y Pan Iezus ku Matce ſwoiey umieraiącą ſkłonił głowę. Mowi S. Hieronim, że tym nakłonieniem ſię ku Matce w mowił w nas te ſłowa *Me extincto confugite ad Matrem.* Stanęła na tym mieyſcu pod Krzyżem Pilawy Ukoronowana Matka Boſka, nie doczekał tey Koronacyi na ktorą tak

znaczny

znaczny sumpt łożył I. O. Jegomość Pan Kaźtelan Krakowski ale przecie y z grobu do Syna, Wnukow, y całey mowi Familii: *me extincto Confugite ad Matrem* niech się z moich popiołow Fenixowie rodzą na obiaśnienie Honoru MARYI, a ta ktora w imieniu morze znaczy *MARIA*, niech między innemi rzekami y Złoty Potockich Potok, tak do siebie sprowadźi, żeby Wielcy po wielkim Hetmanie Sukcessorowie *de torrente exaltent Caput.* (a]

Fecit Sibi Rex Salomon Thronum. Stanęło przytym tronie do Koronacyi y woysko Koronne, że się onim prawdźi *En lectulum Salomonis ambiunt fortes ex fortissimis Israël.* (b) Niech że, ta ktorey *militant* Honorowi Nayświętsza P. MARYA iako *Castrorum acies ordinata* za assystencyą do Koronacyi swoiey laurami głowy ich ukoronuie w życiu, po ostatniey zaś potrzebie z śmiercią, ktora się zowie *fati dura necessitas*, niech skronie ich uwieńczy ową ktora iest dla każdego człowieka *unum necessarium* naypotrżebnieyszą Chwały wieczney koroną.

Fecit sibi rex salomon thronum Stanełoś przy tym Tronie Miasto Lwowie, niech że się o tobie prawdźi, co wiezdzaiącemu do Tornaku Krolowi Francuskiemu Miasto witaiąc go powiedźiało: *Civitas Virgo est, nullo hoste hactenus violata, florem tibi, et fidem servat.* [c] a Herbowne gory twoie przy Nayświętszey MARYI ktorą pismo S. zowie *Mons in vertice montium* [d] niech zawsze w gorę idą:

Z tego wszystkiego com o żywym Tronie BOGA Wcielonego mowił coż sobie za konkluzyą Kazania uformuiemy, oto ią kładźie S. Paweł Apostoł: *accedamus ad thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur et inveniamus gratiam in auxilio opportuno.* (e] Wźieliśmy łaskę poświęcaiącą na chrzcie Swiętym, łaskę czyniącą nas *hæredes regni, quod repromisit diligentibus se.* [f] Wieleśmy się razy na grzech śmiertelny dobrowolny odważyli, y Krolestwo y łaskę straciliśmy, ktoż ią znalazł? o to ktora *invenit gratiam apud DEUM*, w zasługach ią Syna Swego dla nas znalazła, więc kto się y teraz do tey zguby czuie, *accedamus ad thronum gratiæ, ut gratiam inveniamus.* O gdy by ią przy tym tronie tak szczęśliwie znaleść, iak ow, o ktorym pisze Andreas Fett. ten słuchaiąc Kazania X. Hieronima de Florentia S. I. ktory wielkiemi dowodami exaggerował ustawiczne staranie o nawroceniu grzesznikow, Nayświętszey MARYI, po kazaniu

(a) Psal. 109. (b) Cant. 3. [c) Messenius (d) Isaiæ. 2. [e) ad Heb. 4. [f) Iacob. 2.

prosi Kaznodźiei o spowiedź, ktorą kiedy zmięszaną ze łzami czyni, spyta Xiądz zkądci to przyszły tak obfite łzy skruszonego Serca, odpowie ow: Oycze wielkim grzesznik, iuzem się siedemnaście lat nie spowiadał dźisieyszey nocy ukazałami się Matka miłosierdźia mowiąc: *Vade ad Ecclesiam filii mei, et accipe coronam gratiæ, qui me per salve Regina toties salutasti.* Iest w Pontifikale przy koronacyi Krolowy ta ceremonia opisana, ze Biskup do Krolowey mowi, kładąc iey koronę na głowę, *Sta, et retine locum tibi a Deo delegatum; ut memineris; quod mediator Dei et hominum, te mediatricem Cleri et plebis permonere facit.* To dźiś wszyscy powtarzamy, za Koronatorem do ciebię ukoronowana Nayświętsza Krolowo Polska, siedź na tym Tronie we Lwowie, à bądź poszredniczką całey Polski. Słyszano kiedyś SS. Patronow Miasta Kolna w niebie się modlących: *Sancta MARIA succurre Coloniæ jam iam perituræ,* (*a*] iednę ia tylko literę odmieniam y zanoszę do tronu twoiego supplikę Krolowa nasza *Sancta MARIA succurre Poloniæ*; a iakoś widźiana pod Beresteczkiem na batalii z Tatarami y Kozakami Orła Polskiego (*b*] paludamentem swoim okrywaiącą, tak teraz Oyczyznę naszę przyimiy za tron chwały twoiey, nas wszystkich głowy, za podnożek tronu twoiego. (*c*) Roku 1616 w sam dźień Nawiedzenia N. MARYI tu we Lwowie znaleziona rozga, na ktorey liśćiech wszystkich, pisane było to słowo, *Væ*. Odbieraż Matko Boska z Koroną y berło *Virgam regni* w tym tu mieśćie, iezeli sprawiedliwość Boska miastu temu *Væ* iakie naznaczyła, zetrzey ie Nayświętsza MARYA purpurą twoią krolewską, pozdrawiamy cię powtorzonym nieraz Anielskim pozdrowieniem: *Ave gratia plena* z tą nadźieią *salutata per ave, liberabit avæ,* [*d*] Niech się przy koronacyi twoiey zprawdźi, o co prosiemy, Krolowa Polska, aby Syn twoy wraz z tobą ukoronowaną w tym Obraźie

propitietur omnibus iniquitatibus nostris, coronet nos in misericordia et miserationibus. [*e*]

A

M E

N.

(*a*) *Nadaśi ann.* (*b*) *Kwiatkiewicz annal.* [*c*) *Skrobiszewski in Vitis Archi Leopol* [*d*) *S. Bern.* (*e*) *Psal.* 10.

MARYA UKORONOWANA
Ziemię
Niebem Koronuiącą.
albo
KAZANIE
Pod czas Koronacyi Cudownego Obrazu Matki Boskiey u WW. OO. Zakonu Kaznodzieyskiego we Lwowie dnia szostego na Nieszporach Roku P: 1751.
miane

Przez Imci: X. Eugeniego od S Mateusza, przed tym Krakowskiego Przeora, á teraz Berdyczowskiego Kaznodzieie Zakonu NaySS: MARYI Panny z Gory Karmelu WW: OO: Bosakow.

Cecidit de Cælo Stella magna, ardens tanquam facula. Apoc. 8. Spuściła się z Nieba Gwiazda wielka goreiąca iako pochodnia.

IAk należało, aby na Rycerskim polu Krolowa Polska MARYA, nie inną, tylko Gwiezdzistą Koronę odebrała. NN. Wszak że to Krolestwo drugie Imie z Nieba Samego Sciągneło sobie; *á Polo Polonia dicitur.* Godna ta Głowa, aby Gwiazdami ukoronowana była: *Dignum Stellis Coronari Caput.* Owszem ile niezliczonych Cudow y Lask na tym mieyscu od nowo Ukoronowaney Monarchini Swiadczonych, tyle Koron *Linguæ Cæli* Gwiazdy na Niebie całemu ogłosiły Swiatu. Tę iednak zupełną Ziemskiey Monarchy Koronę mieć niemogła, tylko z Gwiazd sześciu MARYA, gdy przy chwalebnym W niebowzięciu swoim do Syna, że Niebieską y Ziemską ogłoszona Krolową była, dlatego Gwiazd dwunastu Splendorem ozdobioną Ian S. w Obiawieniu Swoim widział. *Duplicatá in Capite suo Coronâ sex & sex Stellarum MARIA coronatúr, quia Cæli, Terræque Regina proclamatur.* Ra-

cya tego, bo iako w Dniach Sześćiu Bog Wszechmogący Swiat z Niebem Kreował cały: *Sex enim diebus fecit Dominus Cælum & terram, & mare, & omnia, quæ in eis sunt.* Exod: 20. v. 11. Tak y czas trwania swiata tegoż, według Pisma S. tłumaczow na lat sześćiu tysięcy założył Wyraźił to wsześciu pierwszych Oycach naszych Bog Wszechmogący, to iest. Adamie, Sethcie, Enosie, Kainanie, Malaelu, y Iaredźiele ktorzy smiercią żywota swego dokonali, à siodmy z nich Enoch przeniesiony do Raiu żyie; tak y Izraelitom sześć dni Bog Wszechmogący do pracy oddał, à Dzień siodmy poswięcił sobie na pożytek: *Sex diebus operaberis, & septima die cessabis.* Exod. 23. v. 12. Ztąd wielu Nowego y Starego Testamentu Doktorow Konjekturuią że lat sześć tysięcy Stać, Swiata tego Machina będźie, po ktorych nastąpi Dzień Sabbatowy, to iest Dzień spoczynku wybranych Boskich; z tak wielo Doktorami swiadczy Izydor S. in Gloss. cap. 5. *Sex primi Parentes Adam, Seth, Enos Cainan, Malalcel, Iared, mortui sunt, septimus Enoch vivus in Cælum translatus est, quia post sex millenarios annorum laboris & mortis, sequetur vita æterna.* apud Cornel. fol 65. v. 2. Ze tedy żupełne rządy y Krolewską całey źiemi władzę od początku Swiata, aż dokońca iego Bog Wszechmogący MARYI nietylko nad wybranemi swoiemi w stanie podrożnym przez ten czas sześciotysięczny żyiącemi na źiemi oddał, ale y w stanie chwalebnym iuż Krolуiącemi w Niebie panowanie iey nad niemi zlecił, dlatego sześcią y sześćią gwiazdami ukoronowaną Ian S. MARYĘ widział: *In capite ejus Corona Stellarum duodecem. Duplicatâ in Capite suo Coronâ sex & sex Stellarum MARIA coronatur, quia Cæli, Terræque Regina proclamatur.* Chciałaś Przezacna Dominika Swiętego Familio, tę w pełni łask Boskich zostaiącą Krynicę, z ktorey ożywiaiące swiat cały, wyniknęło źrzodło: *Quid biberit ex aqua hac, non sitiet in æternum.* Ioan. 4. v. 13. z ktorey nieustanne wszyscy czerpaią Łaski wzaiemney wdźięczności na wzor starożytnych Rżymian, uwięczyć koroną: *Hauris aquam, puteum corona.* Miałaś do tey, dla wielowładney Nieba y ziemie Krolowy, Korony, iednę na Czole Patryarchy Twoiego Dominika S. Gwiazdę, udźieliło Ci drugiey Herbowney Gwiazdy swoiey Lwow Miasto, z ściągnęłaś przezemnie z Karmelu mego trzy goreiące gwiazdy, a że szostey niestawało, same Niebo, czasu Koronacyi teraznieyszey iedne ieszcze z firmamentu swego na źiemię spuściło Gwiazdę, à

Gwiaz-

Gwiazdę goreiącą y zapaloną na wzor Dominika Swiętego Pochodni: *Cecidit de Cælo Stella magna ardens tanquam facula.* à tak sześćią Gwiazdami NaySS: Monarchini ozdobiłaś Skronie. Iakoż wdzięczna tego zawsze MARYA w zaiemnością Kompensuiąc, Koronę za Koronę ofiaruie, à przy Swoiey Koronacyi na ziemi; ziemię Koronuie Niebem, *Cecidit de Cælo Stella magna ardens tanquam facula.* Ad M. D. G.

TA iest naywiększa Firmamentu Niebieskiego ozdoba, że przez Słońca y Xiężyca kooperacyą w Wnętrznościach ziemi, wielkiego szacunku Kamienie y naydroższe minerały rodząc, Swiat niemi Koronuie; coż proszę te dwa pełne splendoru Dzień y noc na ziemi ozdobiące wyraziły Luminarze w sobie, ieżeli nie Nayswiętsze Iezusa y MARYI Osoby, według Bernarda S. Serm. de Laud. Deip. *Luminare majus Christus, qui præest diei, ideſt justis, Luminare minus MARIA, quæ præest nocti, ideſt peccatoribus.* Gdy tedy te nieſtworzone Swiatła, nowe ozdoby ziemskiey odbieraią Koronę, iuż tym Samym rządy, panowanie y wieczną Stolicy Swoiey rezydencyę w tym Mieście Metropoliy Ruskiey zakładaiąc, Niebem to iest samemi sobą Koronuią Ziemię. Żywy Hieroglifik allegowaney prawdy nowo spuszczaiąca się naziemię Gwiazda. Iako bowiem Gwiazdami adornowane Niebo od nich samych magnificencyę odbiera swoię, tak niezliczone Łaski z tego Cudami słynącego Obrazu swego prezentuiąc Swiatu MARYA, Niebem tym Koronuie ziemię: *Sicut Stellæ in Cælo poſitæ in terra ſplendent, & mare illuminant, & navigantes dirigunt.* mowi S. Augustyn Serm. 5. de Sanctis. tak NaySS. MARYA Panna jaśnieie w Niebie; a gdy ofiarowaną od Swiętey Stolicy Apostolskiey Koroną uwieńczone swoie widzi Skronie, tym hoyniey łask swoich rozrzucać zaczyna splendory, tak mowi Bernard Swięty: *Si inſurgant venti tentationum, reſpice Stellam, voca MARIAM, ſi iracundia, aut avaritia, aut carnis illecebra naviculam concuſſerit, reſpice ad MARIAM; ipſam ſequens non devias, ipſam Cogitans non erras, ipſâ tenente non corruis, ipſâ protegente non metuis, ipſâ Duce non fatigaris.* Dał na sobie dokument płynący na Morzu włoch narodem, imieniem Kasper, ktory, gdy iuż nawałności morskie, wiatrami uniesiony zalewały Okręt, przypomniawszy sobie ten Naycudownieyszy na tym Swiętym mieyscu, ktory przemieszkiwaiąc we Lwo-

wie częſto nawiedzał konterfekt teraz Ukoronowaney Monarchini, natychmiaſt obrocił do Niey iako iedyney Gwiazdy Morſkiey zrzenicę y Serce ſwoie, y Imienia Nayſwiętſzego MARYI wzywaiąc przy uſpokoionym zaraz morzu, we dwoch ſet kompanij do pożądanego przypłynął portu, wypełniaiąc Bernarda Swiętego ſłowa: *Si non vis obrui procellis, ſi incurras Scopulos tribulationum, reſpice Stellam, voca MARIAM.* Ledwo co zaſłoni twarż ſwoie przed ſwiatem Słońce, natychmiaſt Ziemia na ſiebie okropney nocy żałobę bierze; Dawnoby w wielkich ſwiat cały ciemnościach zginął, gdyby ſłonecznym MARYI ſplendorem uſtawnie obiaſniony niebył. Ieżeli Swiat ten ieſt obſzernym morzem: *Mundus mare magnum & ſpatioſum* Pſal 103. v. 25. toć żaden do pożądanego wieczności przypłynąć niemoże portu, tylko przy iaſnieiącey MARYI Gwiezdźie: tak decyduie Bernardyn S. *Tolle corpus ſolare, quod illuminat mundum, ubi dies? tolle MARIAM hanc maris Stellam, maris utique magni & ſpacioſi, quid niſi caligo involvens, & umbra mortis, & denſiſſimæ tenebræ relinquntur.*

Przy Inauguracyach Krolow Izraelſkich do Korony: oley zlewali na głowę ich z rozkazu Boſkiego Prorocy, iako w Xięgach Krolewſkich czytamy, ale że od wiekow Bog wſzechmogący ukoronował MARYĘ; toć ſam iaſnego Oleiu wylał na Nię Imię, *Oleum effuſum nomen tuum.* Rzetelnie to ogłoſił ukoronowany Prorok: *Unxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis* Pſal. 44. Iakoż ieſt to naturalny experyment Naukierow czyli żeglarzow na dno morſkie rzucaiących ſię, że obawiaiąc ſię ſzkopułow utaionych w morzu aby ciemności wodne obiaſnione mieli, Oley czyſty w uſta ſwoie biorą, zakrorego wypuſzczeniem w ciemnościach oſwiecem zoſtaią Morſkich. Idzie zatym że niepotknie ſię na tym obſzernym Swiata Morzu; kto w uſtach ſwoich oley wylany Imienia MARYI noſić będźie; tak nas upewnia Richardus à S. Laurentio lib. 1. de Laud. Virg. *Quando Nautæ ob cauſam aliquam mari ſe immergunt, oleum deferunt in ore, & illud emittunt, & fit perlucidus fundus aquæ, ſic etiam devota invocatio nominis hujus ſcilicet MARIÆ, & doctrina eſt gratia ejus rerum labentium intima faciunt manifeſta.*

Syn Iednorodzony Boſki tak od wiekow ź rożumu Oyca Przedwieczney zrodzony prezentuie ſię, iako ſwiatło wynikaiące z Swiatła *Lumen de Lumine*; rownym ſpoſobem tak w czaſie po-

częty w Wnętrznościach MARYI, wyszedł z nich na swiat, że iak promień Słoneczny Krzyształ bez skazy naymnieyszey, żywot Panieński przeniknął, mowi S. Prosper: *Esset ut in Lumine Lumen Homo.* Ieżeli tedy Syn Boski iest promieniem splendoru Oyca Przedwiecznego, toć tego samego Matce swoiey Nayukochańszey udziela, wszak Ią Bonawentura S. promieniem Bostwa *Radium Divinitatis* nazywa, y Słońca sprawiedliwości jasność, Iey iako splendorowi Gwiażdy, à splendor Gwiazdy jasności Słoneczney przypisuie: *Oritur Sol de Stella, & repræsentatur Sol per Stellam.* In spec. B. V. Serm. 40: Dla tego to y Ian Swięty w obiawieniu swoim swiadczy apoc. 21. *Et erit Lux Lunæ, sicut Lux Solis.* Y będźie swiatło Xiężyca, iako swiatło Słońca: niemowi Ewangeliczny Prorok, Mieśiąc zamieni się w Słońce, ale tak będźie pełność swiatła Mieśiąca, iako samego Słońca. Uważa to Petrus Damianus: *Non dicit Propheta Evangelicus, Luna mutabitur in Solem, sed tanta erit lucis plenitudo, ut luci Solis quodammodo assimiletur.* Serm. 1. de Epiph. Widział ten Apokaliptyczny Anioł Niebo zstępuiące na źiemię w Swiętym Ieruzalem: *Vidi Civitatem Sanctam Ierusalem novam descendentem de Cælo.* to iest Iezusa y MARYĘ niewyrażonym splendorem obiaśnionych; ale zkąd że splendoru tego derywacya? Oto od niewinnego Baranka: *Lucerna ejus est Agnus.* Gdy tedy w tym drugim Bethleem to iest w Domu Anielskiego Chleba: *Bethleem Domus Panis*, odbiera MARYA Koronę, zaraz ten niewinny Baranek tak nieżliczonych Łask przez nią rozrzuca promienie, że nayjaśnieyszym Niebem tym: *Cælum splendidum, incomprehensum cælis continens Deum*, iako MARYĘ nazywa S. Epifaniusz Orat de Deip. Wszystkich żyiących Ludźi na źiemi, zamysły, y wota Koronuie *Lucerna ejus est Agnus.*

Opisuiąc Tron Krolewski nowo Ukoronowaney Monarchini Psalmista Pański mowi: *Thronus ejus sicut dies Cæli.* Psal. 88. Tron Iey iako Dźień Niebieski. Inny dźień Ziemski, Dźień inny Niebieski według Bonawentury Swiętego *Magnum est autem discrimen inter dies terræ & dies Cæli.* Racya tego? Bo dźień źiemski według Pisma S. Gen. 1. zaczyna się od ciemności, à kończy się na swietle: *Factum est vespere & mane dies unus.* Stał się wieczor, y rano dźień ieden. To iest wszyscy w ciemnościach grzechu rodźiemy się pierworodnego, ale do swiatła łaski poświęcaiącey przy Chrzcie S. przychodźiemy. MARYA Dźień Niebieski bez oryginalnego występku nocy, y

dlatego Niebo w wszystkie Luminarze swoie przystroiło MARYĘ, Głowę Gwiazdami, stopy Xiężycem, à Osobę całą Słońcem obiasniło: *Mulier amicta Sole, Luna sub pedibus ejus, & in Capite Corona Stellarum duodecem* apoc. 12. Naco Idiota mowi Lib. de Laud. Virg. cap 8. *Virgo Solem, Lunam, & Stellas, flore Lucis excidit neq; enim Sol perpetuo nobis splendet, cum contraria vicissitudine nox diei succedat, nec semper Luna Orbem illustrat, cum cælorum conversione noster hic mundus certo temporis spatio tenebris obvolvatur, MARIA verò & Sole & Luna & Astris illustrior suo lumine, nulla sui commutatione aut vicissitudine complet, ac ambit omnia, flammis lustrat, luce vestit, non enim illi succedit nox.* Gdy tedy przy Ukoronowaniu swoim Tron chwały swoiey Krolewskiey na tym mieyscu założyła MARYA, *Tronus ejus sicut dies cæli*, Niebem Ukoronowała ziemię.

Ieżeli Tron Mądrości Boskiey założony w kolumnie Obłoku według Mędrca Pańskiego: *Ego in altissimis habitavi, & Thronus meus in Columna nubis.* Eccl. 24. Gdy mądrością Boską iest Syn Boski, tym obłokiem iest nie omylnie MARYA Matka Iego. *Hugo Card.* in Isaj 65. Obłok albowiem od upałow Słonecznych zasłania ziemię, deszczem obfitym w tych że upałach chłodzi; płodność dodaie Ziemi, to zas wszystko że wykonywa w Osobie swoiey Wielkiego Boga Wielka Matka MARYA, słusznie obłoku tego na sobie piastuie Imie. (a) Iest obłokiem MARYA, ale ciężaru ziemskiego niemaiącym w sobie; iest obłokiem, ale tym oktorym Izajasz w Rozdź. 19. swiadczy *Ecce Dominus ascendit super nubem levem, & ingredietur Ægiptum, & commovebuntur simulacra Egypti à facie ejus.* Iest obłokiem jasnym według Psalmisty Pańskiego Psal. 77. *Et eduxit eos in nube diei* sprawiedliwie obłokiem nazywa się MARYA, bo nam spuściła z Rosą tego, o ktorego Oycowie Swięci w othłaniach zostaiący ustawicznie prosili: *Rorate cæli desuper & nubes pluant justum.* A iako mowi Chrisiphus Hom. 2. *Ave nubes pluviæ, potum animis Sanctorum exhibentis.* Y ten to iest obłok, ktory widział wynikaiący zmorza nakształt sladu ludzkiego nasz Eliżeusz Prorok 3. Reg. 18. bo od Morza Imię, MARYA bierze; slad tylko ludzki, to iest natura człowiecza à nierzecz sama pierworodnego występku nam tylko służącego, zostaie w MARYI. Ten to iest obłok, ktory same okrył sobą Słońce, to iest Boskiego Syna, Ciałem z Ciała swoiego przyozdobiła MARYA, iako mowi Ezechiel cap. 32. *Solem nube tegam.*

(a) S. Chrisost. in annunt. Virg. S. Ambrosius in Serm. 5. in Psal. 12 18. S. Hier. S. Presop

be tegam. à Bernard S. tak na to pisze: *In te manet, & tu in eo, & vestis eum, & vestiris ab eo, vestis eum substantiâ carnis, & vestit ille te gloriâ suæ Majestatis; vestis solem nube, & sole, ipsa vestiris.* Idźie zatym że gdy MARIA iest obłokiem słońca sprawiedliwośći ktorym zasłonieni iesteśmy od upałow y piorunow zapalczywośći iego sprawiedliwie za grzechy nasze zasłuzonych; à ten obłok nową odnas ozdobiony Koroną y sam Tron Syna Boskiego założony na nim, też samę odbiera chwałę, rządy wszystkie ziemskie w protekcyę swoie zobopulnie biorąc, Niebem tym, to iest samemi sobą Koronuią Ziemię.

Ale na coż mam więcey dowodow szukać, że MARYA iest nieomylnie Niebem y tym samym Koronuie ziemie, gdy to oczywiśćie wyraźił Mędrzec Pański Sap. 18. v. 14. *Cum quietum silentium continerent omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, Omnipotens sermo tuus de cælo à Regalibus sedibus durus bellator in mediam exterminij terram prosilivit.* Ktore słowa o Narodzeniu Zbawiciela z MARYI Panny iako się rozumieią, że z Iey przeczystych Wnętrzośći o samey na swiat pułnocy zawitał, à Mędrzec Pański w tym Samym pułnocnym czasie z Nieba Słowo Boskie wychodzące na swiat ogłasza, MARYĘ nie inaczey tylko bydź Niebem uznaie: Iako bowiem w Niebie, tak w Zywocie MARYI Tron chwały Swoiey Krol nad Krolmi założył. Mowi tak y Iakob Swięty Apostoł w Liturgij swoiey, *MARIA Deus tuum uterum Tronum fecit, & tuum Ventrem latiorem & ampliorem cælis reddidit.* Przezacna S. Patryarchy Dominika Familio, o ktorey z uczonym Zelingieriuszem Soc: Iesu bespiecznie mowić mogę: *O Dominicanum Cætum Cælo ipso fulgentiorem.* Kiedy odprawiasz Fest solenny *Expectationis Partus*, to iest Oczekiwania Porodzenia Syna Boskiego przedtym Cudownym Matki Boskiey Ewangelisty Swiętego ręką wykonterfektowanym Obrazem, rozumiem że tym samym, uznaiesz Niebem MARYĘ y owszem nad Niebo kiedy sympatyczną y Synowską Inklinacyą Swoią y affektem iako ku Matce zapalona ku Niey, nieustannie wysławiasz y wychwalasz, że MARYA, ktorego Nieba ogarnąć niemogą, swoim go Przeczystym żywotem obieła: *Quem cæli capere non poterant, tuo Gremio contulisti.* Poprzysięgłaś na Herbownym I. O. POTOCKICH Fundatorow swoich Krzyżu, ustawnie z Epifaniuszem S. erygować y wystawiać Tron chwały tego mistycznego Nieba: *Dico MARIAM esse cælum, Thronum, simul & crucem*

cem, extendens enim Sanctas ulnas Christum portavit mowię; że MARYA ieſt Niebem, Tronem, y Krzyżem wznioſzſzy bowiem Swięte ręce ſwoie, iak na Krzyżu piaſtowała Iezuſa, ſą ſłowa S. Epifaniuſza. Toć y MARYA wzaiemnym Macierzyńſkiego Serca dokumentem na Tronie nieſkończoney chwały Ciebie Koronować iako wybraną Familię Swoię nieprzeſtanie.

Obracam do Ciebie niegodną mowę moię Wielkiego Boga Wielka Matko z wielkim ſerc naſzych ukontentowaniem ukoronowana Monarchini; wynioſł Cię Bog dość na wyſoką Godność, gdy iak w Niebie Tron Chwały ſwoiey założył w Tobie· *MARIA Thronus Regalis Sancti Sanctorum, qui omnia ſub Deo Sanctitate ſuperat*, Gregor. Neocæſar. ſerm. 1. de annunt. Gdy Tron chwały ſwoiey, ktory od wiekow Syn twoy wyſtawił dla Ciebie w Niebie Krolewſką Rządow naſzych odbieraiąc Koronę, tu na ziemi teraz zakładaſz, y Sobą, miſtycznym Niebem Koronuieſz ziemię; Chciey nas przy przenoſinach z ziemi do Nieba, wiecznemi przy Tobie uczynić.

Koronatami.

A

M E

N.

IMPRIMATUR

Leopoli 22. Aprilis Anno 1754. NICOLAUS IGNATIUS WYZICKI Archi-Epiſcopus Metropolitanus Leopolienſis.

KORONA

Szacunkiem Łask nieprzebranych Ozdobiona

MARYA

Na zawdzięczenie Solenney Koronacyi, Cudownego Obrazu Swoiego, w Stołecznym Mieście Lwowie, promocyą Prześwietnego Zakonu Dominikańskiego

PRZYGOTOWANA.

Kaznodzieyskim zaś ogłoszeniem wszystkich Stanow y kondycyi Pobożnym affektom

PRZYRZECZONA

Przez

Wielebnego Xiędza Konstantego od Nawiedzenia Panny MARYI, Zakonu Troycy Przenayświętszey od Wykupienia Niewolnikow. S. Theologij Lektora, Lwowskiego y Łuckiego Kollegium ExMinistra, y Exprowincyała Prowincyi Polskiey pod Tytułem S. Ioachima

Roku, ktorego BOG, świat cały Koronował w Ciele Ludzkim 1751.
Dnia 7. Lipca.

In perpetuum Coronata triumphat, incoinquinatorum certaminum pramia vincens. Sap: 3. V. 2.

Na wieki ukoronowana tryumfuie, nieskazitelnych utarczek zwyciężaiąc nadgrody.

WSzakże to nie dopiero zwycięzkiemi zasługami wygraną MARYA odebrała Koronę: Iuż to lat prawie 1656. od chwalebnego w Niebowzięcia Swoiego iako intronizowana, *In perpetum coronata triumphat;* Co mowię? *ab æterno ordinata* przed wieki przeyrzana, wiekom przeznaczona, rowno z światem, spolnie z inwadyowaną pierworodnym grzechem ludzką naturą, w naturze skazitelney od zmazy wyłączona, odkąd pierwsi Antenaci rodzaju ludzkiego na stratę niewinności, na zgubę upadłego prawa do wieczystey Korony utytułować poczęli, [a] *cecidit Corona capitis nostri*, spadła z głowy naszey Korona, wydarta, przeniesiona na zdradliwą łbicę węża piekielnego, spętane, zniewolone siły nasze, w poddaństwo szatańskie zawiedzione wraz znami, y przez nas plemie nasze.

(a) Thren: C: 5.

[a] *Venit adhanc mortis, noſtra corona metam;* Azaliż wydoła potężnemu dać odpor cerberowi; potrafi windykować z taráſow piekielnych przyrodzoney niewinności wiano! w ten czas mowię, iuż MARYA, [b] *Primogenita ante omnem creaturam,* Boſkim wyrokiem poprzedżaiącą Niepokalanego Poczęcia Swoiego inauguracyą, okropne łzy pierwſzych Rodzicow oſuſzaiąc, *Conſolatrix Adæ populiq; redempti,* na zemſtę Czartowſkiey zdrady, y windykacyą utraconey Korony, na ſtarcie głowy piekielnego Anteuſza *Ipſa conterct caput* ogłoſzona, iuż zwycięzkie obwołała haſło, iuż tryumfalne przenioſła zdobycze, iuż do zarobioney Purpury, do Majeſtatu, do Korony naturalne obieła prawo. W tey prerogatywie światu wydana, Matką Krola nad Krolmi BOGA w Ciele ludzkim narodzonego obrana, [c] *Hæreditaria Regina Regum,* wieczną nieograniczonego Majeſtatu obieła poſſeſſyę, zaſiadła tron pierwſza, y Sama nieporownaney nigdy po BOGU władzy, wzieła zwycięzką Koronę, *Incoinquinatorum certaminum præmia vincens.* od całey Troycy Przenayświętſzey obojetną Nieba y ziemi nominowana, deſtynowana, y poſtanowiona Krolową, *in perpetuum Coronata triumphat.*

Coż tedy proſzę niedoſtaie prerogatywie nigdy nieugaſłey wiekiem, y wiecznością Nayświętſzey Nieba y ziemi Monarchini? Co zbywa do Majeſtatu, rządow, powagi Tey wielowładney Krolowey, cała Troyca Przenayświętſza w dyſtyngwowanych Oſobach ſwoich nieograniczonemi Boſkiey własności Swoiey wieńczy, Koronuie przymiotami, zlewaiąc na MARYĄ wſzyſtkie Skarby attrybutow przez kommunikacyą, ktore w ſobie BOG w Troycy iedyny przez iſtotę dziedziczy: tak wyznaie Iacobus de Voragine: [d] *MARIA eſt theſaurus cuj Pater commiſit theſaurum ſuæ potentiæ, Filius theſaurum ſuæ ſapientiæ, Spiritus S. theſaurum ſuæ Miſericordiæ.* Do nieoſiągłey, nieoſzacowaney Korony MARYI, Ociec Przedwieczny expenſuie ſkarb ſwoiey Wſzechmocności, Syn Iednorodzony, wydziela ſkarb Przedwieczney Mądrości, Duch Przenayświętſzy ſzafuie ſkarb nieograniczoney miłości. A zatym niema nic droższego świat cały, nic ozdobnieyſzego Niebo, coby do Nayiaśnieyſzey, Nayświętſzey Regnantki Niebieſkiey nie konkurrowało korony, *Beatas quaſcunq; coronas; Cælum vel terra vocat ſupereminet omnes.*

Przeto, wybacz mi Prześwietny Kaznodzieyſki Zakonie, że ſię dowiedzieć uſiłuię, y pytam: co żeś to niedoſtatku upatrzył w Krolewſkiey prerogatywie MARYI? że niby czyniąc iakowyś Chwały y Honoru ſupplement, uſilnym ſtaraniem wyiednaną u S. Stolicy Apoſtolſkiey Koroną, w Tym tu rozlicznemi Łaſkami y Cudami obſzernie ſłyną-cym Portrecie koronuieſz MARYĄ? Azaliż huczno w ogłoſach brzmiącemi armatami? miſternie wydanych ogniow ułożonemi fejer-

werkami

(a) Matialis (b) Eccel: 24. [c] Ildephonſ. (d) Iacob: de Vorag:

werkami? illuminacyami? y wdzięczną rezonancyą kontentuią cemi melodyami? tudziez dowcipnym Oratoryzmem Kaznodzieyſkich Enkomiaſtow ogłaſzaiącemi Panegirykami? przy niezliczonym poſpolitego Ludu Konkurſie; ſpołkuiącemi Szlachetnych, Wielmożnych, Iasnie Wielmożnych, Iaśnie Oświeconych Tytułow y Familij zaſzczytami, ku czci, chwale, y powinney adoracyi Koronacyalnego Aktu, wieczno Regnantki MARYI, udyſponowana Solennizacya przyda władzy? przyczyni powagi? ozdoby y Chwały.

Nie posledni przyznam ſię, owſzem pierwſzy z pierwſzych, zwłaſzcza w Tuteyſzey Metropolij Ruſkiey, ninieyſzy Feſt koronny, y z koroną poważny z Majeſtatu Koronantki, Swięty, z pobożności koronatorow, zacny z obecności pierwſzych w Oyczyznie *in Sago & Toga* Honoryuſzow, Feſt koronacyi, Nayiaśnieyſzey Nieba y ziemi Krolowey; Tać to ieſt oktawalna Solenizacya, do ktorey wſzyſtkich Stanow y Kondycyi pobożne konkuruią affekta, ubiegaią ſię offerty y wota, ten ieſt Akt, ktory przytomnością naywyżſze w Koronie zdobią Powagi; *Procerum trabeata manus graviorq; Senatus, longa phalanx Equitum, denſa Corona Ducum.* zatym wſzyſtkim *adſit patientia dictis*, ieſt to ten applauz mowiąc po ludzku tylko ludziany, w komparacyi Niebieſkich tryumfow od Samey Troycy Przenayświętſzey *in perpetuum coronatæ MARIÆ*, tu na ziemi tylko ziemiańſki; Prawda że wieczyſty, ktoren poźne lata przypominać będą: [a] *Pars erit hiſtoriæ, totoq; legetur ab orbe*, piſać będą Annales, ryſować Monumenta przez wieki, przecież nie na wieki, ponieważ *Tempus edax rerum*, kiedyś wſzyſtkie dzieła światowe wraz z czaſem zgluzuie, MARYI zaś Honor y Krolewſki Majeſtat, bez żadney czaſu alternaty przez wieki y na wieki w nieſkazitelney zoſtaie porze: *In perpetuum Coronata triumphat.*

Lecz iuż przeproſiwſzy za ciekawą w pytaniu importunię, Prześwietna S. Patryarchy Dominika Familio, uprzedzam odpowiedź, poprawiam wątpliwość; Pewnie dodaieſz y nieiakokolwiek przymnażaſz ſławy, honoru, Majeſtatu, teraznieyſzą koronacyą iuż od wiekow ukoronowaney MARYI, gdy z Niebieſką łączyſz twoie ziemſkie korony; A iezeli ieſzcze ziemſką nazwać mogę koroną, ktorą *Vicaria in terris poteſtate.* naywyżſzym ſobie do Nieba y na ziemi władzy od Chryſtuſa nadanym Przywilejem *decies quater Benedictus in Nomine Domini*, z Stolicy Apoſtolſkiey Tuteyſzemu MARYI zſyła Majeſtatowi. Iuż nie wcale [przyznam ſię] ta ziemſka korona, z ktorą y w ktorey *Caput Orbis & Urbis, Cælo vicina poteſtas*, teraz Intronizowaney Monarchini naſzey *in recognitionem Majeſtatis* Niebieſką, ziemſką, y podziemną w Kościele Chryſtuſowym uwieńczoną Koronami nachyla głowę. Emuluieſz z Niebem Prześwietny Zakonie, y ſkutkiem

Az w tym

(a) *Albinovig.*

w tym czasie wypełniasz to, co z Ducha Przenayświętszego Prorockim, wyrokiem przyrzekł MARYI Prowerbialista Pański: [a] *Tribuetur Tibi Corona in generationem & generationem.* Iuż to trzecią w Swiątnicach Twoich Prześwietnego Woiewodztwa Ruskiego Nayświętszą MARYĘ wieńczysz koroną, z tych ostatnia lub nie poslednieysza w Stołecznym tu Mieście Lwowie *in generationem & generationem* z dawnych wiekow upragniona, y wyglądana, teraz szczęsliwie wykonana koronacya, [b] Lat temu 104. iak Kaźimierz Krol Polski, przy licznym gronie assystuiących Sobie Senatorow y Ministrow koronnych tu w Mieście Lwowie zawdzięczaiąc wielorakie doznane Laski, Przenaydostoynieyszą MARYĘ Pannę w Iey Cudownym Obrazie Wielowładną Krolową Polską nominował y wyznał. Y cożeście dotąd trawiły przepędzone lata? Ah! w iak długiey expektatywie martwione poźne affekta, więdły w nadzieiach serca, w łzach teskliwych opływały zatopione zrzenice, wyglądały czasy, upatrowały z teknotą dnia pożądanego, w ktorym by oczekiwana inaugurowaney Pani y Monarchini naszey nastąpiła koronacya, wzdychaiąc ponawiały wota znużone pragnienia *Phosphore redde diem, cur gaudia nostra moraris?* Aż przecie wszakże nie bez zazdrości upośledzionych Antenatow naszych, a zatym z osobliwszym wieku naszego szczęściem nastąpiło Miłościwe lato, w ktorym Vice-Rey Niebieski Imieniem y rzeczą *Benedictus XIV.* przy uniwersalnym Iubileuszu *Benedicens Corona Anni benignitatis* przez deputowaną Nayświętszey MARYI koronę, przy chwalebney Pani y Monarchini naszey intronizacyi odtąd na zawsze przyszłym błogosławi wiekom. Zaiaśniał dzień szczęśliwy *Dies sanctificatus illuxit nobis,* ktoren przy tryumfalnie objętym Panowaniu Regnantki naszey, pokoy, swobodę, y wszelkie pomyślności, całemu Krolestwu Polskiemu, w tey tu Metropolij Ruskiey z osiągnionego Majestatu rokuie, y deklaruie: z ktorym to wydanym od Tronu Uniwersałem ia affiduię słuchacza moiego, y przedsiewziętą mową moią pokażę: Ze nowo Ukoronowana Nayświętsza Pani y Monarchini nasza MARYA, kompensuiąc świadczoną sobie od nas rekognicyę, tak chce bydź Panią, że wszelkim interessom naszym służyć gotowa; koroną swoią wszystkie sprawiedliwe żądze y pragnienia nasze wieńczyć y zawdzięczyc deklaruie. Dopomożesz mowiącemu Przenayświętsza Krola nad Krolmi Matko *Quæ Coronas nos in misericordia & miserationibus* *Ad M. D. G.*

ZWykła ta iest Pańskich y wspaniałych geniuszow maxyma, że swoy honor skłonnością, fortunę uczynnością, powagę publicznym interessom przyzwoitą, przychylnością szacuią. Chwali Demosthenes Alexandra Wielkiego, ze sobie za naywiększy w życiu

(a) Prov. 27. (b) Kochow. Chim 2. Lib. 2. fol. 107.

ciu poczytał zaſzczyt, nad dzielne męſtwa ſwego praktyki, uprzeymością; y dobroczynnością, gdy wſzyſtkich zniewalał: [a] *Nihil in vita ſua majus habuit quam prodeſſe, nihil melius quam benefacere.* W wiekopomne lata ſławne ſobie ziednał Imie, Theodozyuſz Ceſarz Wielki z tytułu, niezwyciężony z woiennych tryumfow, chwalebny z doſkonałych rządow, nad wſzyſtkie zaś te zaſzczyty, Poeta Rzymſki nayprzednieyſzą czyni mu pochwałę, że ochotnie prywatnym ſłużył intereſſom, y Pańſką ſwę obecność w nikczemnych mieścił lepiankach. *Domos privataſq; paſſim viſere depoſito dignatus limina faſtu.* Nic przez to zacności nie ubyło Tytuſowi, że iako w Majeſtacie powagę Monarchy, tak w obozie proſtego gemeina prezentował figurę: *In opere, in agmine gregario militi mixtus incorrupto Ducis honore,* Nie traci dyament ſzacunku choć w ſmolnym kicie bywa oſadzony, Słońcu nie ubywa światła, lubo w nayodlegleyſze doliny ſwoie rozrzuca promienie, tak naywyżſze Majeſtatow Luminarze, wynioſłe w honorach ſubſellia, im ſię więcey ku powſzechnym dobra poſpolitego ſkłaniaią exygencyom, tym więkſzy zaſzczyt powadze ſwoiey nabywaią, ſkarbią eſtymacye; Pańſkie geniuſze takie być powinny, iakie krotkim zebraniem opiſał Klaudyan: [b] *Celſa poteſtatis ſpecies non voce feroci, non alto ſimulata gradu, non improba geſtu,* Pęcherz ci to, co ſię nadyma, prożny kłoſek ktoren ſię nad inne wynoſi, mydlany bąbel co w pozorney ſwerze nikczemne koloryzuie powaby, tak ambicya, dumny animuſz, wynioſła fantazya nayzacnieyſze Imiona, naywyżſze preeminencye, naylicznieyſze ſubſtancye z oſtatnim zacnego urodzenia upadkiem, z wielkim honoru dyzhonorem, godności kontemptem, mizerną fortuny utratą, idą w perzynę, ſame w ſobie niſzczeią: *Nati ſunt quaſi non nati perijt memoria eorum cum ſonitu.* Samę tylko nieſławę potomney ſławie zoſtawuią zuchwali, niegodne wſpomnienia pamiątki wzniecaią, albo ſprawiedliwego śmiechu pobudzaią przyczynę, taką, o ktorey piſze Swetoniuſz, że Kaligula Rzymſkiego Panowania wzdięty fortuną y wynioſłością, chcąc ſię mieć za BOGA, roſkazuie rozſtawionym w Kościele Bożkom ucinać głowy, y na tomiaſt nadſtawiać ſwego wizerunku figury, czynią pilnie rozkaz Ceſarſki deputowani mandataryuſzowie, przyſtawiaią uſgurowaną Ceſarſką głowę Merkuryuſzowi Oratorow, Appollinowi Poetow, Eſkulapiuſzowi Medykow Bożkom, aż gdy przychodzą do Iowiſza, z ktorego mozgu [podług bajecznych fabuł twierdzono] że ſię urodziła Pallas Bogini mądrości, tak ſię kamienny bałwan z głupiey kaliguli ambicyi rozśmiał, ze wſzyſtkich obecnych częścią z zadumienia, częścią ze ſtrachu do ucieczki przymuſił. Mało na tym, że martwym poſągom śmiechem ſą głupie wynioſłe ambicye, to większa, y ſromotnieyſza, że u dyſtyngwowanych wielkiego ſentymentu ludzi, tak ſą w podłym położeniu y wzgardzie,

(a) Dem atheneus. (b) Claudianus.

że y za pozorne nie ſą wzięte bałwany. Przeciwnym zaś ſpoſobem, weſtymie y powadze zoſtaią, ſkłonne każdemu uprzeymych Majeſtatow przychylności. Wieczyſtym przypomnieniem chwalą Polſkie Kroniki Swięte niegdyś w Oyczyznie naſzey Krolowy, Gorliwą Dąbrowkę, Łaſkawą Dobrogniewę, Nabożną Iudytę, świątobliwą Adleydę Czyſtą Kunegundę, Niewinną Ludgardę, Miłoſierną Iadwigę, Skromną Elżbietę, Stateczną Konſtancyę, y inne Cnotą y Bogoboynością wſzyſtkim pewnie po Krolewſku przykładne.

Ale gdy przychodzi z upokorzonym ku Majeſtatowi reſpektem obrocić oczy na Nowo Ukoronowaną Nayświętſzą Regnantkę naſzę MARYĘ, ktoż nie przyzna ztych y niezliczonych innych Cnot prerogatywach, [*a*] *Prima meruit laude coronam*, ktoremi iakoby nie ſobie lecz ogolnym nas poddanych ſwoich wygadza intereſſom, ſłuzy potrzebom, tak ſię ſądzi naſzą być Krolową, że oraz ieſt zawołaną ſługą. Wſzakze nie inſze było Tey Pani wyznanie Ablegatowi Niebieſkiemu uczynione, gdy Ią przy Zwiaſtowaniu Imieniem Całey Troycy Przenayświętſzey, Błogoſławioną nad wſzyſtkie Niewiaſty, Uprzywileiowaną nadprzyrodzonych Łaſk Boſkich Skarbnicą, deſtynowaną Krola Nieba y ziemi Matką awizował: *Ave MARIA gratia plena, concipies, & paries Filium & Filius Altiſſimi vocabitur*, przy okrzykach Niebieſkich, przy applauduiących tak oſobliwemu feſtowi Anielſkich hierarchij ogłoſach *Ecce Regina*, na to MARYA publicznym więcey intereſſom ſwemu korreſponduiąc honorowi, odpowiada y przyrzeka: *Ecce Ancilla*, Niech mię BOG z ſwoiey Wſzechmocney Łaſki przez dobrowolne *fiat* deſtynowaną ſtanowi Krolową, niech Senat Niebieſki wyznawa rekognoſkuie Panią, ktorym tytułom zbraniać mi ſię nie godzi, odmowić nienalezy, ztym wſzyſtkim zaſzczytnego honoru, honor wywyżſzenia moiego, ten ſobie zakładam y wiecznie dotrzymam, że tak publicznym potrzebom, iako prywatnym prozbom, ochotną Sługą, przytomną pośrzedniczką być każdemu przyrzekam: naktorey Pańſkiey repliki oświadczenie, niby w obec zapatrzywſzy ſię pobożną kontemplacyą Bonawentura S. z tym ſię odzywa, y nas awizuie: [*b*] *MARIA cum ſit Regina Cæli, non tam dominatur, quam nobis famulatur.*

Wyſławia Naruſiewicz Kaznodzieia Polſki z Pańſkiey uprzeymości Cecylią Renatę, że za to po Solenney Koronacyi Swoiey w Krakowie, liczną otoczona Kalwakatą, gdy przez Miaſto ziezdzała do Pałacu, uyrzawſzy tumultem do widzenia ſwoiego ciſnące ſię poſpolſtwo, a wtym od przytomnych karecie żołnierzy zgromione y roſproſzone, ſtanąć w mieyſcu każe, y gromiąc zuchwałość żołnierſką, wgłos do wyrażonego wſzyſtkim wyſłuchania rzecze: [*c*] *Regina ſum non aliquibus tantum ſed omnibus.* Ztym wſzyſtkim gdy mi tę uprzey-

(*a*) *Virg: Eneid. 3.* (*b*) *Bonaven:* (*c*] *Naruſiewicz.*

uprzeymość, y baczność Krolewską, z ochotną dla każdego przychylnością Nayświętszey Regnantki naszey porownać przychodzi, milszy daleko y łaskawszy notuię przystęp. Nie masz do Tey Pani wartuiących Szylwachow, do audyencyi kredensuiących interessantow, instancye wnoszących Ministrow, Sama wsobie każdemu przytomna, wszystkim łatwa y dobroczynna Krolowa, mowię to z doświadczenia Miodopłynnego Bernarda: [a] *MARIA omnibus misericordiæ sinum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, eger curationem, tristis consolationem, peccator ueniam, justus gratiam.* Przenaydostoynieysza Koronatka nasza każdemu miłosierdzia swego otwiera skarbnice, daiąc na wolą wszystkim wybierać łaski podług potrzeby; wzdycha więzień do MARYI w odległych tarasach ięczący, iuż ci mu przybywa z ratunkiem, wyprowadza z niewoli; postękuiąc prosi o pomoc chory, aż wnet zupełne otrzymuie zdrowie; strapiony frasunkami, ledwie się uda do Modlitwy, iuż ci pełen pociechy, z radością odchodzi; obwiniony sprośnemi nieprawościami grzesznik, żebrze odpuszczenia, alić mu wszystkie winy wtym wstępie darowane zostaią; przychodzi pobożny dewot z offertą skruszonego serca, aż oto choyne Łask oświecaiących, darow nadprzyrodzonych odbiera zawdzięczenie.

A czyliż być może większa Nawłaskawszey Pani uczynność? ochotnieysza usługa? Wszakże wyświadczysz Mieysca tuteyszego Prześwietne Zakonne Zgromadzenie *in fastis Marianis* zapisaną, a Wam niegdyś w Tuteyszym Portrecie teraz Ukoronowaney MARYI, przyrzeczoną assekuracyą; lat temu blisko sta, lub więcey, iako podług zwykłego obrządku, po odprawionych przed Tym Nayświętszey MARYI Obrazem, Kapłańskich Pacierzach Swięte Zgromadzenie kończy Nabożeństwo zwyczyaną Antyfoną *Nos cum Prole pia, benedicat Virgo MARIA,* aż słyszy głos wyraźny z Portretu z wielką uprzeymością oświadczaiący: *Benedicam & intercedam.* Na co iakoby się patrzył Bonawentura S. gdy z tąd wszystkim MARYI Dewotom, generalną czyni deklaracyą: [b] *Ipsa nos libenter salutat beneficio, si nos Eam frequenter salutamus obsequio, libenter nos salutat cum gratia, si nos Eam salutamus cum Ave MARIA.* Nic prożno, nic nadaremnie nie iest u Nayświętszey Regnantki naszey, za lada przysługę choynie odsługuie, za iedno Zdrowaś MARYA, staie się Łaski pełna. Nieźliczone prawie tu by mi przyszło wspomnieć dowody, iako na same wezwanie, tak prędka, tak ochotna, ta Pani Nasza, świadczą tuteyszego Mieysca domowe Historye, iak często w pogorzelisku zostaiącego Miasta wezwana uśmierzyła ognie; chorym, kalekom przywróciła zdrowie, umarłym zycie, wodległych nawet nawałnościach Morskich zostaiącym ratunek y bespieczeństwo, grzesznikom ziednała

(a) S. Bernardus (b) S. Bonaventura.

skruchę, y poprawę życia, zgoła ochotna, gotowa na wszystkie prożby Nayświętsza Koronatka Nasza, to sobie za naywyższy poczyta honor, gdy Iey Krolewski Tytuł służy każdemu, przyznaie to ze mną Gverricus Opat, ktory wszystko dla wszystkich upatrzywszy w MARYI, z wszelkim respektem daie Iey Tytuł służbistey Pani, to iest: że w Swiętych Apostołach utwierdziwszy Wiarę, w Męczennikach męstwo, w Wyznawcach trwałość, w Panieństwie niewinność, na ostatek od wszystkich uznana Krolową staie się służącą grzesznikom, [a] *Mater humani generis MARIA veluti ministrans Magistra, in Apostolis firmavit fidem, in Martyribus fortitudinem, in Confessoribus perseverantiam, in Virginibus innocentiam, quid plura? electa ad Coronam, facta est Ministra peccatorum.*

Lecz y na tym mało, nie iakokolwiek, nie poprostu służy interessom publicznym Nayświętsza Regnantka Nasza, ale tak wszystkie prożby y rekursa szacuie, że ich oraz koronuie: *Parens coronarum dat ipsa coronas.* A ieżeli mi tu kto zarzuci, ażaliż poydzie w paragon sługa z Panem, poddany z Monarchą? ktorego w randze swoiey honor *supra æqualitatem* nad wszystkie dystyngwuie subsellia? Odpowiadam na to, że nietylko same Krolewskie głowy wieńczy korona, mają czasy, mają Roki, a naywięcey maią Cnoty swoie korony. Ukoronowane Roki to iest zupełnie swobodne lata, [b] *Coronæ Anni* wpieniach swoich wymienia Psalmista Pański ktore tłumaczy Hieronim S, że każdy Rok iakoby okrąg, iako korona [c] *Quia circuli admodum Annus decurrit,* o Cnocie zaś ani wątpić, że się koronować zwykła: *Debetur semper sua Virtuti corona,* lecz ta, ktorą w officynie zasług, pracowitò wyrabia staranie. Pisze Liwiusz, że dawni Rzymianie heroiczne Rycerzow dzieła, zwykli rozmaitemi zawdzięczać koronami, tak na Morskiey batalij,, dzielnie okręty broniącym, dawaną *Coronam navalem;* w attaku Fortecy odpor daiącym *Coronam muralem,* Miasto obraniaiącym, *Coronam Civicam,* w oblężeniu supplement dodaiącym, albo nieprzyiaciela oddalaiącym *Coronam obsidionalem,* samym zaś Monarchom, po woynie z tryumfem powracaiącym, *Coronam triumphalem.*

Ciężkie to przyznam się były takowych koron dorobki, nie ieden musiał dobrze zapocić czoła, albo krwią zbroczyć skronie, a więcey podobno takich, co wprzod głowę staracili, nim korony dostąpili. Wielki to ciężar na głowę nayzdolnieyszym Potentatom korona, [d] *Circumferentia absq; quietis centro, symbolum perpetui curarum motus,* tak ią okryślił Savedra: Iest to prawi cyrkuł, kroren w ciężkich obrotach trzyma adherenta swoiego, ustawicznym staraniem o Oyczyznę, o pomyślny proceder dobra pospolitego. Wydaie batalią Polinices o wydartą sobie Tebańską koronę Teoklesowi Bratu Rodzonemu, roż-

nemi

[a) *Gverricus Abbas.* (b) *Psal: 64.* (c) *S. Hieron:*

nemi perſwazyámi uſiłuie pogodzić ſerca Braterſkie Matka ich Iokuſta, czym bynaymniey, nie chcąc być nakłonionym Polinices, daie Matce exkuzę [a] *Sceleris & fraudis ſuæ pœnas nefandas Frater ut nullas ferat?* Czyliż to być może, żeby Pan Braciſzek za moie podeyście, za zdradliwe odebranie Państwa, żadney nie poniosł kary? Aż mu na to odpowiada Iokuſta: *Ne metue, pœnas & quidem ſolvet graves, Regnabit, hæc eſt pœna:* Nie maſz czym ſię alterować Polinicesie, dość zemſty twoy Brat odbierze, dość ciężkości wżyciu poniesie, gdy mu głowę Krolewſka przyciśnie korona, *Regnabit, hæc eſt pœna:* Ztey pewnie racyi Antygonus ſwoię Krolewſką ogadał koronę *Si quis noſſet quantis malis diadema eſt refertum, ne humi quidem jacens tolleret;* Ah! gdyby kto wiedział, iaki ieſt głowny ciężar, y dolegliwość z Krolewſkiey korony, pewnie by ią leżącą na ziemi, nie podnioſł: świecić ſię to ludzkim oczom, ale ćmić ſię muſi głowa, co kleynot to ſztylet, ile pereł, tyle fraſunkiem z czoła wyciśnionych kropel, tak dalece, że częſtokroć na taxę idzie śmierci ikracaiącey zycie: [b] *Pariunt diademata mortem.*

To pewnie przeſtraſzeni ieſteście Godne Państwa, ktorych natura w Wolney Oyczyznie Naſzey rodząc Szlachcicami w dyſtyngwowaney z Antenatow procedencyi, w doſtąpionych wielkiemi zaſługami honorach, dopieroż *ſupra æqualitatem* wynieſionych, czyni Elektami, albo przynaymniey Elektorami do korony; owſzem, że wſzyſtkim tu na ten Akt Solenney Koronacyi zgromadzonym Stanom y Kondycyom przyrzeczono od Nayświętſzego Maieſtatu MARYI obiecuie koronę, pewnie nieiakiyś trwogi podaie przyczynę? Lecz dalekiey dyfferencyi pobożnym przyſługom Waſzym dziſieyſza Regnantka Naſza gotuie korony; swiat świetne, pracowite, y doczeſne dependentom ſwoim, MARYA Swięte, zbawienne y wieczyſte Dewotom ſwoim ofiaruie korony; niewyciąga dla nich azardu życia, nie wymaga krwie heroicznego rozlania y ſzafowania, owſzem dla nich, bynaymniey zapocić ſię nie trzeba, iedno weſtchnienie, ieden Akt ſkruſzonego ſerca, ieden Rożaniec albo Koronka, u MARYI wyiedna Koronę; Tak ieſt hoyna, tak ieſt ſzczodra Pani, że nie patrzy na dary, na offerty y wota, ſame tylko ſzacuiąc affekta, nie oſzacowanemi kompenſuie darami. Wſzakże upatrzył Apokaliptyczny Ian S. *In capite ejus diademata multa,* na Głowie Nayświętſzey Monarchini Naſzey liczne korony, nie dla czego, tylko żeby klientom ſwoim. za ich affekta y ofiary, koronne rozdawała dary,

Słyſzano ſobie powieść *Inter admirandas auditiones* z podziwieniem opiſuie Aryſtoteles, że w Kościele Matki wſzyſtkich Bogow Pantheon nazwanym, znaydowało ſię wyroſłe drzewo Oliwne, ktore

(a) *Seneca in Thebaid.* (b] *Iuvenal.*

ktore nazywała Starożytność, *Corona optima*, z tego drzewa potym Herkules odciętą latorość wszczepił w drzewo Laurowe, tak zręcznie y szczęśliwie, że się w rozłożyste rozkrzewiwszy gałęźie, służyło potym na wiano y korony Mężnych Kawalerow, dzielnych zwycięzcow y tryumfatorow, z kąd też drzewo te obieło nazwisko *Seminarium Coronarum*, Plon czyli rodzay koron. A z kądże, decydować proszę Państwa moie, Swięte y zbawienne więcey wyrastaią korony? ieżeli nie z tego mistycznego Drzewa, ktore figuruie Nayświętszą MARYĘ Pannę, [a] *Qu si Palma exaltata in cades & quási Oliva speciosa in campis*. Ten cito iest szczep Przedwieczney Wszechmocności, z ktorego żyzny wychodzi frukt dla zbawienia ludzkiego, z ktorego koronne wyrastaią laski. Z Niey cito ukoronowane majestaty, *Per Quam Reges regnant*, Państw swoich obfite biorą pomnożenie. Stefan Krol Węgierski siebie y krolestwo swoie Nayświętszey MARYI poddawszy Panowaniu, ktorą Wielką Panią całego Państwa swego, *Magnam Dominam*, w potomne wieki nazywać y uznawać postanowił; przez Anioła zesłaną z Nieba otrzymał koronę; iako świadczy Bonifacyus. Ludwik Francuzki, Iakob Hiszpański, Bolesław Polski, Edward Angielski, Ferdynand, Emmanuel, Luzytańscy Krolowie, z kąd że potomnym wiekom sławnę Panowania swoiego zostawili pomiątkę? ieżeli nie z przyczyny Tey Nayświętszey Krolowey, ktorey protekcyi, y Opiece swoie oddali korony. Owo zgoła: *Virgineum Caput hoc, diademata cuncta coronat*. Nie mnieyszy y nam teraz szczęśliwie Panuiący *ter Augustus* odbiera dowod *ad gloriam Sæculorum* Pan nasz Miłościwy *August Trzeci*, ktoren Nayiaśnieyszą Potomnością swoią w wieku naszym część wielką Europeyskich Majestatow Koronuie: *Crescunt Virtutum palmæ, crescuntq; Coronæ*, że pobożną ku Nayświętszey Nieba y ziemi Krolowey wzięty dewocyą, iuż to Trzecię od Stolicy Apostolskiey, Cudownym Przenaydostoynieyszey MARYI Panny Portretom, interpozycyą Pańskiey Powagi swoiey w tych bliskich Rokach wyiednał Koronę. Za co wet za wet zawdzięczaiąc MARYA, nad to co czyni, więcey ieszcze Panowaniu swoiemu błogosławić będzie: [b] *Dabit capiti ejus augmenta gratiarum, & Corona inclita proteget*.

Nie omylna y Tobie Iaśnie Oświecony Arcy-Pasterzu y Koronatorze, w nieprzebranym depozycie MARYI zostaie Korona za Koronę, Ktoryś dopiero w Tym tu Obrazie Iey Nayświętsze uwieńczył Skronie. Iaśnie Oświecony Prymas Arcy-Biskup Gnieznieński Ięzrzey Olszowski w Pałacu swoim Krakowskim, wszystkich Antecessorw swoich kazawszy odmalować Herby, pod każdym krotką Poezyą, obszerną wszystkich Godnośc, zasługi, y Pochwałę wyraził, tak zaś liczną y śliczną pikturę, na ostatku swoim Herbem zamknąwszy tą zakończył

(a) Eccl: 24. (b) Prov: C: 4.

czył inskrypcyą: [a] *Andreas Olssowski Stemmate Prussus, cum fascibus Ioannis Tertij coronator, Hæc satis æternæ laudi, si cætera desint, Cætera si fuerint? scribito posteritas.* Wielkość Imienia, Sławy, y dzieł Heroicznych, Koronowanego Iana Trzeciego, niezgluzowaney pamięci y zaszczytu *Satis æternæ laudi*, była przyczyną Godnemu Prymasowi. Tobie zaś Iaśnie Oświecony Arcy-Pasterzu, nad wszystkie Majestaty wywyższoną Koronuiącemu MARYĄ, *Non satis*; Poydzie ten sławny Akt *cum augmento gratiarum* w pobożnych wiekow długie wieści, *Sæcula Tua facta notabunt.* Iuż Twoie *in conscssu Majestatis*, Senatorską Powagą, już w Archi-Katedrze Pasterską wigilancyą w Tuteyszey Metropolij, y całey Archidyecezyi Chwały Boskiey, Kościołow, y Zakonow przykładne pomnożenie, w wyniosłym Honorze, głęboką uniżoność, choyne jałmużny, wspaniałość z łatwym każdego przystępem, y inne liczne Cnot zaszczyty, wieczna sława głosić będzie, *In Tua centenas optat præconia pennas.* Nad wszystko zaś Ukoronowana MARYA ośmio Błogosławieństwoni w przytomnym Krzyzu Ośmiorogiem Błogosławić będzie: Zwłaszcza nietylko w Herbownym Prześwietnego Domu Kleynocie, ale też w Arcy-Biskupiey Preeminencyi do koron przyzwoite znayduiąc Krzyże, ktore w trzeykrotnym złączeniu, to od Tronu Nayświętszey Koronatki figuruią y wotuią, co Papieskiemu Tyregium napisał Poeta:

Tibi Crux triplex, aderit & triplex Corona:
Nonne sua sequitur quæq; Corona Crucem?

Od Arcy-Pasterskiego Prezentu, idę *in conspectum* Iaśnie Oświeconey Tuteyszey Kapituły, z nalezytą Prałackich Imion adoracyą, Ktorych iako w Orderowym Krzyzu Nayświętszą MARYĄ od Troycy Przenayświętszey Koronuiącą *(b) Venerabilior de Cruce surgit honor*, zawsze zeluiącą o pomnożenie Honoru MARYI dewocyą, za obecną w Prześwietnych Imionach, wysokich *Infulatorum Capitum* godnościach, dystyngwowanych Tytułach, Nowo Solenny Akt Koronacyi zdobiących assystencyą *(c) Hærentem Capiti multa cum laude Coronam*, Waszym ninieyszą Koronatka Konfekruie Honorom, albo raczey wprzytomne zamienia Infuły, z tą Wszystkim y każdemu z osobna deklaracyą: *Donec Vobis faustum purpura pandet omen.*

Idzie za tym sequens regałow Ukoronowaney MARYI, *Summis meritorum fascibus, Titulisq; peramplæ*, dziedziczney w Senacie, wrodzoney, *ad suprema Regni Ministeria Patriæq; Consilia*, Iaśnie Oświeconey POTOCKICH Familij z zawdzięczeniem, nietylko za indomestykowaną ku czci y Honorowi swoiemu w Fundatorskiey Kaplicy

(a) *Illustrissimus & Reverendissimus Załuski Epist: Hist: Fam: Tom: 1.* (b) *D. Venantius.*
(c) *Horat.*

lokacyą, ale też sukcessyonalnie nigdy nieugasłą w choynie świadczonych Dobroczynnościach dewocyą, y teraznieyszą na Akt Koronacyonalny wyłożoną Pańską munificencyą, Czym że się godniey mogła oddarować MARYA Iaśnie Oświecony Iozefie POTOCKI Kasztelanie Krakowski, Hetmanie Wielki Koronny, iako gdy usilne Twoie Swoiey Koronacyi poprzedzaiąc chęci, Ciebie z doczesnego życia, do wiekuistey zabrała korony. Ubolewa wprawdzie nigdy nieuspokojonym żalem z tak wielkiego upadku ofierociała Oyczyzna, że fatalnym śmiertelności zamachem wraz odcięte, *Gloria Honoris & opus fortitudinis*:, Ale że tak Iaśnie Wielmożny Woiewoda Kijowski, Wielki, Wielkiego Oyca Syn, *Virtutis trophæa nova non degener addit*, iako też y Prześwietna publicznych nadziei Potomność *Quod virtus quod dextra parat, quod sanguis Honores Potocijs, Illos Crux facit alma viros*, stroskane żałosney Oyczyzny kontentuie nadzieje, Więc do korony Niebu odebrawszy, *Sacratum pignus amoris*, światu Polskiemu Rodowitą Pilawą błogosławiąc w Tey Prześwietney Familij, *Excitat Illustres præclara Virgo coronas*.

Wam za tym *Almi Filij Sancti Patris, Sancta Proles Almæ Matris*, Prześwietni, Nayprzewielebnieysi w Tuteyszey Swiątnicy Wielkiego Patryarchy Dominika Synowie, co od Nayświętszego Majestatu MARYI mam wotowac, nie widzę; bo widzę że choynie szafuiąc Łaskami MARYI, dziedzicznemi Iey nieprzebranych Skarbow, iesteście Possessorami. Widzę w Osobach Waszych droższe nad złoto, wyborne Kleynoty, *(a) Coronam Fratrum*, Wybranych w Kościele Bożym Mądrością, Nauką, przykładem Koronuiących MARYĄ, Więc mi nie zbywa tylko z mieysca moiego za społkuiącą *inter Præclaros Mariani Honoris Præcones* Kaznodzieyską funkcyą, niskie zaniosszy dzięki, u Was sobie *Mariani Thesaurarij* przystępną uprosic kommunikacyą, *me non mejs meritis, sed Vestris coronis participem fieri*.

Do Was na ostatek, Majestatowi Neokoronatki Naszey w licznym gronie Iey Koronie assystuiące Państwa, Godni Słuchacze, od Tronu MARYI obracam mowę: Mowię, a Wy ze mną mowcie do siebie, co Imieniem wszystkich mowił niegdyś pobożny Idiota: *Magnificat anima nostra MARIAM, quia per Eam omnibus bonis, corona felicitatis repleti sumus*. Wielbi dusza nasza MARYĄ, gdyż przez Nią wszelkiemi pomyślnościami, Koroną szczęśliwości napełnieni zostajemy. Mamy Panią, mamy iuż naszą y dla nas Ukoronowaną MARYĘ, a coż nam już odtąd niedostawać będzie? Pragniesz niedołężny zdrowia, wszakze Ona iest lekarką y życiem, *Salus infirmorum*, pragniesz strapiony pocieszenia, Ona iest pocieszycielką, *Consolatrix afflictorum*, Ona ucieczką wszystkich grzesznikow, *Refu-*

gium.

(a) Eccl: 50.

gium peccatorum. Zyczyſz ſobie cała Oyczyzno naſza zewſząd ſąſiedzkiemi nieprzyiacioł otoczona potencyami, obrony y wſpomożenia, Nayświętſza Regnantka naſza, ieſt całego Chrześciańſtwa pomocą, *Auxilium Chriſtianorum.* Bądz od tąd uwielbiona na wieki Nayświętſza Pani y Krolowa naſza. Wielbią Cię w Niebie Chory Anielſkie, niech Cię wychwalaią wſzyſtkie Kroleſtwa ziemſkie, *Glorificant Te omnes Ordines Angelorum, Magnificent Te familiæ gentium,* mowmy z Bonawenturą S. Bądź nam Panią, bądź nam Krolową, z tą rekognicyą, z ktorą przy podawaniu Krolewſkiego Berła, podczas Koronacyi zwykli mowić do Nowokoronowaney Krolowey Iey Koronatorowie: *(a) Eſto pauperibus miſericors & affabilis, Viduis, Pupillis, Orphanis, diligentiſſimam curam exhibeas.* Bądź ubogim żebrakom miłoſierną y przyſtępną, Wdowom, ſierotom, wſzyſtkim Twoiey Nayświętſzey oddaiącym ſię opiece, pieczołowania Twoiego day łaſkawe dowody. Nad to błogoſław nam tu wſzyſtkim z głęboką rekognicyą Majeſtatu, ku czci y Nayświętſzey Chwale Twoiey zgromadzonym. Błogoſław Oyczyznie naſzey, Błogoſław Stołecznemu Miaſtu Lwowowi, y całemu Woiewodztwu Ruſkiemu.

Wſzakże nie naco w Tey tu Metropolij nieograniczonego Panowania Twoiego oſiadłaś Majeſtat, tylko żebyśmy wierni poddani Twoi, pożądaną cieſzyli ſię ſwobodą. Iuż to Lat 481. iako w Tey tu Swiątnicy pod ſtrażą ulubionego Tobie Dominikańſkiego Zakonu, ſtanowne obiecałaś poſſeſſyą; a dawniey przedtym od LEONA Ruſi Xiązęcia z Carogrodu przenieſiona, przy pierwiaſtkach założonego Miaſta Lwowa, iakoby wezwana, uproſzona, *Veni de Libano, veni coronaberis de cubilibus Leońum, de montibus Pardorum,* Krolewſkiey inauguracyi założyłaś Stolicę: Od tylu lat upragnione chęci wyglądały, ſzczęśliwie teraz doſtąpionego czaſu, chwalebnie wykonaney Koronacyi, niby Prorockim Ruperta cieſząc ſię obwieſzczeniem: *Imperatores & Reges coronis ſuis Te coronabunt, Palatia & Regna Nomini Tuo ſacrabunt, ut deſinant eſſe quod fuerunt, montes pardorum, cubilia Leonum.* Cieſząc ſię mowię, że kiedyś przyidzie czas ten, ktorego Monarchowie y Xiążęta Koronami ſwoiemi więczyć Cię będą w Pałacu, Tobie od Nayiaśnieyſzego Reja Leona, na te tu Swiątnicę uſtąpionym, Państwo Swoie Twoiey protekcyi ofiarować będą, a żeby iuż od tąd niebyły, iako niegdyś były, Lwow legowiſka, y łożyſka Lampartow.

Oto teraz Herbowny Lew Lwowſki, iuz Ciebie adoruiąc w oſiągnionym Majeſtacie, ſkłada pod Nogi gwiezdźiſte Gory, rzuca zgłowy koronę: *(b) Poſuit ipſe ſuam pulchra de fronte coronam,* Twoiey ſię raz na zawſze oddaiąc protekcyi, wyznaie, y z tym ſię oświad-

cza.

(a) In Pontificali. (b) Ovidius.

Rex ego Reginam cernens depono Coronam,
Mihi ſat ante Tuos procubuiſſe pedes.

Ośiągniſz iuż Miłościwa Pani, obeymiy Ukoronowana Monarchini władzą ſzczęśliwego Panowania, ochraniay, broń Tobie ſzczerze poddane Miaſto, a nie dopuſzczay więcey Lwowa Tobie wiernego na pożarcie, y łupież Lwowi Pułnocnemu, Gardzkim, Siczowſkim, Krymſkim, Lampartom, na zwykłe przedtym knieie y połow, *Ut deſint eſſe quod fuerunt, cubilia Leonum, & montes Pardorum,*

Lecz w tym oświadczeniu z iakąż więcey do Majeſtatu MARYI przyſtąpiemy rekognicyą? więcey nam w pokłonie oświadczyć ſię należy, w prezencie ofiarować przyſtoi. Przy urodzeniu Arkadyuſza, iedynego Rzymſkiey Monarchij Sukceſſora, zbiegaiąc ſię tumultem wſzyſtkich Stanow y Kondycyi na Pałacowy dziedziniec gromadnych ludźi Konkurſa, domagaią ſię widzenia Nowo Narodzonego Pana; wtym Palidona, naypierwſza Froncymeru Ceſarſkiego Dama, wźiąwſzy Dźieciątko na ręce, z gankow go prezentuię, y mowi: *Date illi corda, vobis ille dabit coronas,* Daycie mu ſerca, a on wam odda Korony.

Stawa tu w publicznym konſpekcie waſzym więcey niż Palidona, Ukoronowana Nayświętſza MARYA, z trzymaiącym na Łonie nayukochańſzym Synem ſwoim. Zgromadziliście ſię Pańſtwa moie, na tak oſobliwſzy widok, widzicie Pana, widzicie Ukoronowaną Krolowę? coż Im na *Salve* ofiarować będziecie? Oto ja namieniam, *Date illi corda,* Daycie Iey ſerca waſze! Ah! iak wolny trybut łatwa danina! ſerca Iey nam tylko oddać należy? Oddaymyż ochotnie? Ale daymy ſerca ſkruſzone, ſerca od zmazy grzechowey czyſte, ſerca Iey Nayświętſzą pałaiące miłością! Ah! ſerca! ktoreście do tąd przywiązane marnościom! ſerca lubieżnemi roztargnione affektami! ſerca łakomemi uwikłane zbiorami, proźnemi ponętami! ſerca zazdroſne, gniewliwe, nienawiſne, leniwe! Ey dopieroż przynaymniey przy tym Swiętym Iubileuſzu, przez żal za grzechy, przez Swiętą Spowiedź, przez ſzczerą pokutę, przez dobre uczynki, chcieycie ſię zamienić, w ſerca czyſte, cnotliwe, pobożne, godne prezentu y ofiary Nayświętſzey Koronantki y Pani Naſzey.

Date illi corda, dabit illa vobis coronas.

AMEN.

KORONACYA

Nieba y Ziemi Krolowey

MARYI PANNY

w Obrazie Lwowſkim od S. Łukaſza malowanym

Uczyniona

Na ozdobę, y pożytek Samych że Sług

y Jey Kultorow zlewaiąca ſię

Panegirycznym kazaniem Dnia Piątego między Oktawą Koronacyi na Nieſzporach, przez Jmci: X. Staniſława Kleczewſkiego, Definitora y aktualnego Lektora S. Teologij Zakonu O. S. Franciſzka WW. OO. Reformatow, w Kościele Bożego Ciała WW. OO. Dominikanow.

UPEWNIONA

Poſzła Marya w gorne kraie. (a) *ſłowa z Ewangelij Łukaſza S. z Rozdziału pierwſzego.*

ZAdna dla pociechy Ludzkiey nie przykra droga Nayſwiętſzey Maryi, owſzem, im przykrzeyſza, tym miłſza. A ieżeli gdzie? tedy w gorach, y miło Maryi; y miło z Maryią. Iednę tylko wyłączywſzy Kalwaryą, ná ktorey, w ſprawie Zbawienia naszego, boleściami wſparta, pod Krzyżem Synowſkim ſtała (Lubo y tam bez pociechy z okupu Swiata nie byłá) inſze gory, y ná nich zá-

A bawa mi-

(a) *Luca. 1.*

báwa, miłá iest dla Pani náſzey. Sáme Łukaſza S. iásnym dowodem ſwiadectwo, iak Nayſwiętſzey Maryi miło ná Gorach; ná ktore nie ták ſzła, iak ſpieſzyłá. [według przyſłowia ſpiewáiąc] Spiewaiąc mowię owę Prorocką piosnę. [b] *Wielbi duſzo moia Paná.* Lubo álbowiem [c] *Od Nazareth Zacháryaſzowego miaſteczka czterdzieści mil liczą.* według Izydora, ſiedmdzieſiąt według Brokarda wymiaru. Według pewnego u Salmerona obiawienia, dni ſześć podroży. Poſtaremuż iednodzienna pracá za świadectwem Sylweiry temuż zadoſyć uczyniłá. Nic odległość; nic w odległości práca, nic w pracy utrudzenie, nic w utrudzeniu nieprzyzwyczaienie dla Nayświętſzey MARYI, aby tylko ſtanąć ná miłych ſobie Gorach. Czyliż wzáiemnie bytność Máryi nie miłá przy tych Náwiedzinách. Powiedz Zácharyaſzá Domie! czyliś z Bytności tey Swiętey nie pożytkował Pani? y bárdzo: Uſtá goſpodarſkie, ktore Anielſká rozmowa zamknęłá, ná Boſką Chwałę Krolowá Aniołow rozwięzuie. Elżbietę Duchem Bożym nápełnia, Iána w więzieniu Macierzyńſkich Wnętrzności rozweſela, y rozkuwſzy z grzechowych kaydan. do Swiętych pobudzá radości, cały Dom pociechami nápełnia. Wprawdzie. ſtanełáby zá náywiekſzy dowod Ewangeliczná prawda; nie doſyć iednak zdaie ſię Wiarą utwierdzać, iaśniey to Pani náſza Zmyſłami ſkrępowanemu chce rozumowi pokazać. Coż milſzego być komu może; iako w tym zabawiać ſię Kraiu; w ktorym naypierwey wolnym Człowiek thnąć zaczął powietrzem. Nadto iednak Nayświętſzey MARYI miley między gorami. Miły Nazaret, miłe Paleſtyńſkie rowniny, miłe Cesarzow Carogrodzkich Nabożeńſtwo, ale nie mniey u Tey Swiętey Krolowy poważona Lwowianow pobożność. Między ktorych Herbowne y ſame Stołeczne Miaſto opaſuiące Gory, że wierne zachowanie Wyrokow Boſkich, na Swiecie Zyiącey przeyść ſię nie pozwoliło, w Niebie wſpoł z Synem Krolniąca, na pociechę nabożnych ku ſobie, przez Carogrod, Bełz, y Halicz, między tego

Mia-

(b) Lucæ 1. (c) Iſidorus

Miasta przeniosła się Pagorki, Przystało zaiste tey Swiętey Matce, Synowskiey Łáskawości naśladować, iako on, swoy przez Apostoła pobożnemu Abagarowi odesłał Portret, tak MARYA przez Apostolskiey doskonałośći Mężow Synow mowię Dominika S. żarliwemu o swoie Dostoieństwo Miastu, dla pociechy y codziennego uczczenia od lat przeszło Pięćset, swego dochowała Obrazu. A czyliż? stanąwszy między temi gorami, nie będzie tak choyna iak na ludzkie podgorze, y Dom Zacharyasza? bynaymniey. Dała dowod tyle Łaskámi bogacąca to mieysce, że nigdy dla służących sobie szczodrobliwey kurczyć nie będzie Ręki, Doznanie albowiem wielu Dobrodzieystw, dalszey Łaskawośći czynić powinno nadzieię. Doświadczali nietylko Obywatele, ale y Postronni w niebespieczeństwach zdrowia, y doczesnego dobra, w Zburzonych na siebie żywiołach, ziemi, Morzu, y powietrzu, płynących obficie ná tym mieyscu Darow: nie mowię co rocznie ale Codziennie swiadczonych Dobrodzieystw. Tak że spokoynie w niezbrodzoney Boga widzeniem zátapiaiąc się Chwale po utrudzeniu podróżnym w tak kray odległy, nie iako wstawicznie ná tym Mieyscu Cudami Zyiąca zdaie się pracować. Iako zaś każda sprawa, y w naywyższym doskonałości wykonana Stopniu żyiącey MARYI na nieśmiertelną zacnieyszym sposobem nad inszych ludzi zasługowała Korone: (d) *Bo im większą Łaskę na ziemi nad innych odebrałá, tym większą szczegulney Chwały cześć odbiera w Niebie.* Słowa miodopłynnego Bernarda. A rzetelniey Ildefons S. (e) *Nieporownana iest, co czyniła, nieoßacowana, co odebrałá, y niezmierzona nadgroda Chwały, ktorą zasłużyła Marya.* Tak w tym Obrazie Łaskawie dla nas nieiako pracuiąc, godna nadgrody, słuszna dobroczynność Pańską zasłużoną ozdobić Koroną. Swiata bowiem Całego będąc Krolową wszędzie godna Koronacyi. Ale coż ia mowię? Koronować Maryą? Ktoraż Smiertelna Ręka do nieśmiertelney podnieść się od-

(d) S. Bernard. (e) S. Ildfons. 4.

waży Głowy? ktory wzroſt tak doſkonały? żeby przewyżſzaiących Nieba y Aniołow mogł doſiąc ſkroni? ktory kruſzec tak bogaty, Perła tak droga, tak czyſto iſkrzący ſię brylant? ktoryby przechodzącą wſzelkie Piękności ſtworzone, mogł zdobić MARYĄ? Prawda że rzeczy podmieſięcznych upatruiąc iſtote, żadney nie maſz ceny, ktoraby nieoſzacowane Nayswiętſzey MARYI zdobić mogła zaſługi, lub naymnieyſzym znakiem wyświadczone nadgrodzi Łaſki, Iednak BOG: a przez uczęſtniſtwo Przenayswiętſza MARYA, tey ſą dobroci, że rzecz naylichſzą w chęci daiącego, nie w iſtności ſzacuią. Miły dar każdy nábożnym oddany Sercem, y ſzczupła koronka rowno z bogatą przyiemna Koroną Nietak miła rzemieſtniczą Ręką zciągłego złota wyrobiona Korona iak ta, ktorą w rozgorzałym miłością piecu, od gleyty grzechowey miłości Złoto oddzieliwſzy pobożność, na Wiary mocney warzſtacie, dla widoku Nieba pobożna wyrobiła Cnota. Te przy widomych Wiarą tylko ſtwierdzone Kroluiących w Niebie, y naſzych zaſług Korony, oddaie dziś Kościoł Swięty IEZUSOWI y MARYI. Czyliż proſzę będzie ten podarunek Krolowy Nieba y Ziemi przyiemny? czyli Tey, ktora wypogodzone gwiazdy na ſwoie zebrała Skronie potrzebna Korona! Potrzebna w prawdzie, tak bardzo, iak naſza potrzebna zaſługa. Cokolwiek bowiem dla BOGA y Kroluiącey z Chryſtusem ſwiadczemy Chwały naſzym ieſt Zyſkiem, y ta ſama, Ktorą dziś obchoziemy *Koronacya, naßą ozdobą y pożytkiem.* Że tak ieſt dla duchowney pociechy krotkiemi (Zyczył bym ſobie iak nayſkutecznieyſzemi) dowiodę ſłowy. Na chwałę Wſzechmogącego BOGA, za przyczyną y Błogoſławieńſtwem Twoim. (*f*) *Swiętych Ubłogoſławienie.* iako Cię nazywa Anzelm S. Nayſwietſza: MARYA PANNO.

ZE Część, y Sława, ktorą BOGU y Nayſwietſzey oddaiemy Maryi na naſz ſię obraca pożytek, y ozdobę, Łaſka to ieſt oſobliwſza. Ponieważ albowiem co nam ſię zdaie nad powin-

(*f*) *Anadmy.*

powinność świadczenie,długiem iest (bo *wszystko Bog dla siebie Uczynił* (g) To gdy od nas za dar przyimuie, ktoż nie przyzna? że sama dobroć, nie powinność, darem to czyni, Możesz brać miarę z danin poddaństwa na świecie, ktorych że BOG mądrym rozporządzeniem poddał możnieyszym, tym samym, dary powinnością się zdaią. Lubo w tym iakkolwiek dostoieństwem ozdobieni Panowie, wielkie mieć powinni baczenie. Albowiem nie ten iest wyrok Boski, aby niższy był wyższego podnożkiem, albo słabszego dobro, na pożytek możnieyszych powinno się obracać: gdyż w naturze postanowiona iedność, y każdemu użyczonych od Wszechmocnego PANA zażywać na swoy pożytek pozwolono darow. Ta tylko między Krolmi, Xiążęnty y Panami á poddaństwem uczyniona rożność, aby, iako nad pospolity Lud są znaczmieyśi, tak cnotą byli znakomitśi, y ktorym poddano drugich, tym samym są wysadzeni nato, aby bez uszczerbku w ich dobrach, do lepszego mienia byli pomocą. Dosyć ma przykrości samo Imie poddaństwa, strzedz się potrzeba, aby Pańskiey ostrości pilnik, na poddanych sobie, winnego obowiązku nie przerwał łańcucha. Coż po Krolu? ktorego albo się widzieć nie godzi, albo okrutną twarz przytomnego cierpieć. Nikt nie chwali krolow iak w panowaniu tak w obyczaiach grubych, ktorzy gdy pozwalali mowić do siebie, przez szkła lub zasłony postronnych słuchali Posłow, aby ich pospolstwa nie widziało oko. Iuż się dawno krwią własną oblała Plaucyana Rzymskiego starosty dzikość przed ktorym zwykł woźny krzyczeć. (h) *Nie przistępuycie, a w ziemie patrzcie.* Nie ludzki zapewne zwyczay, ciężka y owszem nie znośna rownym w naturze nieludzkość: że nie tylko podarunkow w Rękach Pańskich, lecz ani oblicza ich widzieć się nie godziło. Może takie ukrycie strasznym uczynić Pana, aby go bardziey miłowano, bynaymniey. Przykładem niechay będą Domy Boskie Monarchom. (wszakże ich y Pismo (*i*) y Tacyt (*k*) nieiakiemi nazywa

(h) Baronius.

Bogami) do ktorych wólny przyſtęp y drzwi otwarte każdemu. Szpetna, gdy poddanemu łatwiey byſię przez oſtre nieprzyiacioł przebić żelaza, niżeli do Pańſkiego pokoiu przez Gwardyie, Warty y ſzylwachy, Gorami bydź powinni Krolowie, y Urzędnicy, nie w niedoſtępności, ale w ſwiadczeniu Łaſki, iako ich podtym Podobieńſtwem często nazywa Piſmo Swięte, a oſobliwie Ezechiel Prorok w Rodz. 6.(l) Ktorych godność, albo nad pomierne wzgorki, albo nad podłe wynioſła niżiny, teyże natury z niemi bydź powinni, ktorych na ſobie podobieńſtwo noſzą. Ukryte w wnętrznościach ſwoich wyiawiaią kruſzce; Zamknięte na doliny wylewaią zrzodła, y ktore na nię z obłokow padaią, roſy lub deſzcze tych na ochłodę niżſzym użyczaią kraiom. Takiemi bydź przyſtoi Krolom y Panom, owſzem im bardziey w wielowładnych rządach zbliżaią ſię do BOGA, tym w ſzczodrobliwości tego Paná, ktory (m) *daie nſzyſtkim obficie*, według doſwiadczenia y Iakoba S.) naſladować powinni. Czego niemoże choyność Krolewſka, gdy nietylko pod złotym berłem nakłaniaią karkow poddani, ale w tym ſię oraż kochaią, ktory ſzczodrobliwą Ręką za ſerce uymuie. (n) *Wielu czczą oſobe możnego* (mowi Salomon w Przypowieściach) (o) *y przyiaciołmi ſą dary rozdaiącego* Mogła to ſprawić choyność Henryká II. że nie tylko Tron ſobie umocnił, ale ſamo Bratoboyſtwo Piotra złotem ukſztałcił. Zgoła gorami bydź powinni Panowie, ktore wyciągnione z dolin mgły, gdy ie w biały ſnieg oſtre zetnie powietrze, biorą naſiebie nie żeby długo nim ſię zdobiły, lecz aby powoli rozwolniwſzy mrozem ſkliioną wilgotność, na też ią zlewały pola, z ktorych odebrały. Niechcę ia Pańſkim w tym przyganiać gorom, bo łatwo każdy ż poddanych upatrzyć może, gdy nie ſą takiemi, iak ſama ponich wyćiąga godność, Moia chęć ieſt o prawdziwey Imieniem y rzeczą Krolowy naſzey PrzeNayświętſzey MARYI to pokazać w ogulności pierwey, że będąc w tey god-

[m] Iacob. 1. (n) Prov. 19.

godności, prawdziwie iest Gorą ile do swiadczenia Łask padołowi płaczu, na ktorą cokolwiek naszych wybija *się* zasiug, z większym pożytkiem na nász się zwykło zlewac pożytek.

Taka o tym była Wszechmogącego BOGA Ustawa, ażeby Iednorodzony SYN Iego, Tę miał MATKĘ, ktoraby będąc nad inszych wywyższona ludzi, według Izaiaszowego Proroctwa. (p) *I będzie przygotowana Gora Panu na wierzchołkách gor.* gdy insze pagorki na zapadłych osiádaią dolinach: ta za grunt miała wysokie gory. Mowię z Grzegorzem S. (q) *Czyliż nie Gora Wysoka MARYA, ktora do Poczęcia SYNA BOZEGO dosiągnęła, y wierzch swoy nad Wszystkie Chory Anielskie aż do samego Tronu Boskiego podnyższyłá.* A że ta Gora obfita, Gora ozdobiona Chwałą według Ięzrzeia Kretensa. [r] *Ktorą iako Gorę wielką mąż ow upragniony Daniel widział, a Gorę zasłaniaiącą Nabuchodonozor ow przedziwny, Gorę dla tego Boską, Gorę obfituiącą, Gorę weselą, Gorę mowię ná ktorey upodobało się Bogu mieszkać.* Gorę według Anielskiego pozdrowienia *Łaski pełną.* Tym samym nic na siebie zatrzymać nie może, cokolwiek z tych niżin odbiera TaGora dosiągnęła Aniołow Łaskáwością, ludźi dobroczynnością, wszystek swiat oblała szczodrobliwością, iako mowi miodopłynny Nauczyciel: [s] *W Tobie Aniołowie weselę, Sprawiedliwi Łaskę, grzesni odpuszczenie znayduią.* TaGora cnotami wywyższona pokorą nayglębi osadzona, Miłosierdziem obszerna, w dobrodzieystwa żyzna; iak pomieniony Lochanek Nayświętszey MARYI twierdzi. (t) *Kroż Miłosierdzia Twoiego o Nayblogosławieńsza! długości, obszerności, wysokości, y głębokości może dociec, bo długość Iey, aż do dnia ostatniego wszystkim wzywaiącym siebie przybywa. Obszerność Iey napełnia swiat Cały, aby y Twego Miłosierdzia pełna była ziemia. Tak wysokość owego gornego Miasta znayduie odnowienie y głębokość, siędzących w otchłaniach y cieniu smierci, otrzymała Odkupienie.* Zgoła to mogę pod tą pokornie napisać Gorą, co pewny nad okieńkiem w ciemnym pokoiu wy-

(p) Isa: 2. (q) S. Greg: Papa [r] Andreas Cretensis: (s) S. Bernard. (t) Idem

ryſował. *Bierze, aby oddało* (u) Iako bowiem okno nie dlatego w ſiebie ſłoneczne ciągnie promienie, aby ſame tylko niemi iaśniáło, lecz ażeby pobliższe mieſzkanie użyczeniem rozweſeliło ſwiatła: tak podwyższona Gora PrzeNay: MARYA, nie nato ſobie ofiarowane przyimuie zaſługi, aby ſię niemi zdobiła, [będąc nad wſzyſtkie ſtworzenia ozdobnieyſzą,] lecz áżeby z większym zyſkiem też ſame na naſze ſźły ozdobę. Iaśnie zdami ſię to wyraźiła w Przypowieściach Salomonowych(w) *Po drogach ſprawiedliwości chodzę, abym kochaiących ſiebie zbogaciła y, ſkarby ich napełniła.* Uſtępuie iednak odtey Gory, ktorey naydoſkonalſze rozumy doyść nie mogły. Y zdami ſię że ſtawam w ſławnym Mieśćie Betulij, gdzie przy zwycięſkich Ogniach, przy weſołych okrzykach, przy zgromadzonych wſzelkiego ſtanu Ludziach, między nieprzyiacielſkiemi łupami w zwycięſkiey Koronie w ſrzod ſtołecznego Miaſta, ſtoi odważna Iudit. Niedufam ſam powieści moiey, bo y u was mnieyſzą mogłaby znaleść wiarę, ale z Dzieiow Pisma S. biorę ſłowa, ktore tak krotko, lecz bardzo ſkutecznie ten opiſały tryumf. (x) *Wſzyſtek lud cieſzył ſię oraz z Nieviaſtami y Pannami y młodzieńcami przy muzyce y lutniach*, ktory wierſz w Greckim języku obſzernieyſzy ieſt, y rzetelnieyſzy, bo go tak tłumaczy Serrarius. (y) Y *zbiegły ſię Nieviaſty z Izraelu aby Ią widziały, y błogoſławiły Iey, y uczyniły iey koło z ſiebie, a ona własnemi Rękami nabrała gałązek, y dała nieviaſtom, ktore przy niey były, y uwięczyły ſię oliwnemi Koronami, tak ona, iako z nią będące, Ona zaś naypierwſza ſła przed ludem ſwoim weſoło, wſzyſtkie nieviaſty prowadząc, ſedł zaś wſzyſtek lud Izraelſki zbroyny, z Koronami y pieśniami w uſtach ich.* Że Iudit w tym tryumfie ukoronowana, ſama tego wyciągała ſłuſzność. Praca bowiem podroży, niebeſpieczeńſtwo bawienia ſię w obozie nieprzyiacioł, własnego życia na ſzańc wydanie, poſty y umartwienia, dobr własnych, y zwyczaynych odſtąpienie wygod, znieſienie woyſk przeciwnych, przywrocenie pokoiu Oyczyznie, tey ſprawiedliwie wymagały nadgrody. Ale że

niewia-

(x) *Iudith:* 15. (y) *Serrarius:*

niewiasty całe pospolstwo ubrane w Korony, ktorzy nic prawie do tey się nie przyłożyli pracy, to mi dziwno! Dobroć to iednak sprawiła Iudity, że też Korony, o ktore sama się starała, sobie przychylnych uwięczyła skronie. Mała praca, że z gotowych gałązek złożono wieniec, mała, że ostatnicy wyrwani toni, z pod nieprzyiacielskiego wymknąwszy kark miecza, wesoło cieszyli się z Iuditą: dobroć to iednak swiętobliwey sprawiła Pani, że y zwycięstwa swego czyni uczęstnikami, sobie przychylnych, y Koronę nie inaczey przyimuie, tylko aby oraz na insych szła ozdobę. Lecz niesama Betulia tak łaskawą cieszyła się Iudytą, ani w przerzeczonym Mieście tak sławna zakończyła się Uroczystość, ma dziś Lwow Swiętszą y łaskawszą na siebie Krolową Prze-Nay: Maryą, ktorą, gdy Koronuie, oná tę sobie wyświadczoną uczciwość, na naszą obraca ozdobę y pożytek. Iudyt iest Prze-Nay: MARYA, po startym piekle Zwycięzką ozdobiona Koroną, według słow Bernardyna de Bustis. *Maria Iudyt, ktora skrusyła głowę wężowę, to iest grzech pierworodny.* [z] Ta iest ktora Holofernesa, prawowiernych Chrześcian nieprzyiaciela, pospolitego krwi niewinney żarłoka, Bisurmana, przy Bramach tego Miasta w Roku 1672. trupem położyła. (*aa*) Iuż nadwątlone wały, złamane mury, obalone baszty, przez rozwalny otwierały weyście, sama, nadzieja (ktora więc naywiększa bywa) dalszey obrony upadła. Gdy dnia dwudziestego dziewiątego sierpnia, Stanęła na obronę MARYA, niewidzianą Pięknością y bogatym ozdobiona płaszczem, przechodząc się po wałach, z iedney strony w Nabożne ku sobie poglądaiąc Miasto, z drugiey, gromy y pioruny w chardego Turczyna Oboz rzucaiąc, Część ich położywszy trupem, część rozpędiwszy miłą Miastu y całey Oyczyznie przywrociła swobodę. Na tym pobojowisku, czyliż nie słuszna, aby była Koronowana? stało się zadosyć obowiązkowi wdzięczności, gdy w pośrzodku wiernego Ludu, nabożnego pospolstwa stawa w Koronie Pani nasza. Szczęśliwe Miasto nie tylko że cię

(aa) Archivum PP. Refor: Conuen: Leopol:

ſamo ugruntowało ſzczęście, nie tylko, że dla pożytecznych obrád głową Cię Miaſt Ruſkich wypiaſtowały wieki, nie tylko, że dyamentową wiernością przeciwko tyle nieprzyiaciołom przy Polſkiey całości ſtanęłoś wſpaniale, nietylko, że o Twoie mury Szwedźkie, Tatarſkie, Tureckie, Kozackie, rozbiły ſię potęgi, y lubo woiennemi okurzyły dymami, ſławy iednak Twoiey nie przyćmiły. Ale ſzczegulniey, że nie uſtępuiąc inſzym Miaſtom ſtołecznym, tym ſię zacnieyſzym ſtaieſz, że Krola Krolow, y Pana Rządcow MATKĘ, dziś witaſz Krolową; y (ktorego ſzczęścia całey Polſkiey Głowa Krakow ieſzcze nie ma) dziś w pośrzod Ciebie w zwycięſkiey ſława MARYA Koronie. Lecz iako ſtarozakonna Iudyt ſobie przychylne poſpolſtwo, ſiebie Koronuiących Betulyiczykow w ten że czas Koronowała. Tak Swiętſza y ſławnieſza z zwycięſtw PrzeNay: MARYA, za należącey ſobie oddanie Korony, wſzyſtkich dnia dziſieyſzego zdobi y Koronuie. Wſzakże S. Erneſtus *Koroną* Ią *Zwycięzcow*, [bb] názywa, a wyrazniey z Tertuliana mowi uczony Vega. *Mamy Koronuiącą nas Matkę Boſką, ktora śmiele potykaiącym ſię wiie Korony, y Tryumf przyczynia, dla tego ſłuſznie Koronuiącą nas, y Koron naſzych ſprawczyną nazywa ſię.* [cc] Słuſznie przyznać mogę, co Cypryan S. piſał do Swiętych Męczennikow w więźieniu, iedno tylko odmieniwſzy ſłowko. *Ona woiuie w nas, ona ſię potyka, ona w woynie naſzey, y Koronuie, y Koronowana bywa.* [dd] A ieżeli w ten czas, gdy ſami za ſiebie ſtawamy, y z własnemi nieprzyiaciołmi za paſy chodziemy, łaſkawey doznaiemy MARYI: iakoż nie uwieńczy tych? z ktorych każdy przy teraznieyſzey Uroczyſtości w Iey uſłudze gra o lepſzą, y tego ſię dobija, aby ieżeli nie może wyprzedzić, przynaymniey inſzych doścignął. Mowi dziś do Boga, co niegdy w Psalmie 141. mowiła. *Mnie oczekiwaią ſprawiedliwi, poki mi nie nadgrodziſz*, albo iako tłumaczy z Greckiego Hieronim Swięty. *We mnie lub zemną Koronowani będą ſprawiedliwi, gdy mi nadgrodziſz.* [ee] Z tego dowodu iaśnie (iak mi ſię zdaie) do-

wiedzio-

(bb) S. Erneſtus.

wiedziona Prawda, że Koronacyá Nayś: MARYI naſzą ieſt ozdobą y pożytkiem. Więcey iednak u Iana S. w objawieniu znayduię. Że ani Korony iakokolwiek przez zaſługi naſze otrzymane náſzemi nazwać ſię niemogą, ieżeli Nayświętſzey nie będą oddane MARYI: y wten czas dopiero na nie utwierdzamy prawo, gdy ie przed tą ſkładamy Krolową. Proſzę uważyć w Rozdziale czwartym położone ſłowa. *A oto ſtolica poſtawiona była, w Niebie w około niey krzeſeł dwadzieścia y cztery, y na tronach dwudzieſtu cztery ſtarcowie ſiedzący, odzianı ſatami białemi, a na głowach ich Korony złote, w pośrzodku y około ſtolicy, cztery zwierzęta, a gdy oddawały zwierzęta chwałę y ſtawę, upadali dwadzieścia y cztery ſtarcy przed ſiedzącym na Tronie, y rzucali Korony ſwoie przed Tronem.* [ff] Rzecz w ſłowach iasna, tak dalece, rozumiem, że wam ſię zdać muſi, iakobyście na ſam akt rozumem patrzyli, albo nakſztaſtnie odmalowanym tę hiſtoryą czytali obrazie: Wielkich iednak taiemnic pełna, ktore, abyście doścignęli wſzyſcy, rozumem ſądzić nie mogę, albowiem od Ducha S. ułożone ſłowa nie tylko wielkiey ſą wagi, ale oſobliwſze w ſobie zamykáią táiemnice, z tych wſzyſtkich do dziſieyſzey ſłużące Uroczyſtości, trzy wybieram rzeczy. Dwudzieſtu czterech ſtarcow, w Koronach: Tron, przed ktorym upadaiąc rzucali Korony: y ſame Korony, ktore Piſmo S. właſnemi nazywa, w ten czas gdy ię przed tronem rzucaią. Ieżeli przez ſędziwych Mężow, S. Dominika rozumieć będę Zakon, ktory więcey nad lat pięćſet w Kościele Chryſtuſowym, nie tylko biała ſuknia, ale ſędziwey doſkonałości zaleca cnota, nie zmylę. Wſzakże o Kaznodzieyſkim Zakonie lub Prorockim Duchem, lub ſwiątobliwym przeyrzeniem mowi Grzegorz S. *Starcy, ſą Swięcî kaznodzieie, doſkonali w umyśle, w obyczaiach poważni, ktorzy Tron Boſki obtaczaią, bo nad inſzych Stworcę kochaią, dla tego przez naywyżſzą bogomyślność y obcowanie, przy nim bliżey ſpoczywaią.* (gg) Że iednak nie tylko dobro właſne kocha, ale wſzyſtkich ogolnie ten Swięty Zakon ſzacuie drogo zbawienie, ſłuſznie

(ff) Apoc. 4. (gg) S. Gregorius

z Aryafzem y Bedą u Korneliuſza trzymać ſię mogę zdania (ktory iakby umyślnie do dzieieyſzego ſtoſował Aktu) wyraznie mowi: *Dwudzieſtu czterech ſtarcow, cały ieſt Kościoł, ktory od Boga ieſt ukoronowany, y Korony ſwoie BOGU przyiemne oddaie.* (hh) Uważywſzy bowiem tego Zakonu w Kościele Bożym nieuſtaiące prace, y pilnie koło Zbawieniá ludzkiego zábiegi, kazdy z was przyzna, że przed Tronem Boſkim nie ſami tylko w Koronach, ale z wielką liczbą, y znaczną, Zgromadzenia Swiętego ſtoią częścią, Czego przed narodzeniem S. Patryarchy z snu Macierzyńſkiego drudzy tylko domyślać ſię mogli, to my iaśnie widziemy, że tym ogniem, ktorym pałał Dominik, Synowie iego, przy ſwiecie Wiary, w ciemnościach niedowiarſtwa błąkaiące ſię pogaństwo, w Piotrową napędziwſzy Marnie, przed Chryſtusa ſtawili obecnością. Przeſzli [że pobliſzſze mnę kraie;] Francyą y Hiſzpanią, a za oſtatnią (według dawnych kratopiſow) Swiata Granicą znaleźli ludzi, ktorzyby mogli ſtać przed Tronem Boſkim. Przeſzli morzem ſkrzepłe puſnocne kraie, lub na południe rzucone obſzerne Pańſtwa. Tam ſą, y byli, gdzie lub dzień wſchodem zaczyna ſłońce, lub zachodząc kończy. Nie maſz tak grubego narodu, tak okrutnego ludu, tak odległego ziemi kawałka, tak oddzieloney od ſpołeczności ludzkiey wyſpy, tak zapadłey między Gorami krainy, tak dalekiego za niezgruntowanym Morzem brzegu, ktoregoby nienawiedzili y niezbiegali, ażeby do Tronu Boſkiego nazbierali ſług, wiekowi Krolow: nie ieſt to ſamego rozumu wymyſł, ale prawda Apoſtolſką utwierdzona Powagą od Nayważſzego Rządcy Rzymſkiego Innocencyuſza IV. ktory taki w iednym z Liſtow ſwoich temuż Zakonowi dał napis. *Kochanym Synom Braci Zakonu Kaznodzieyſkiego, w Ziemiach Saracenow, Poganow, Grekow, Bulgarow, Kumanow, Murzynow, Syryiczykow, Iberow, Alanow, Gazenorow, Gotow, Licyiczykow, Ruśi, Iakobitow, Nubianow, Gieorgianow, Ormian, Indow, Moſelitow, Tatarow, Węgrow, y inſzych dzikich y niewiernych Narodow.* (ii) Zgoła cokolwiek Swiat widzial-

(ii) *Innocentius IV.*

widzialny mowi Ięzykami, tego Zakonu praca, aby w Katolickim zgromadzeniu przed Tronem Boſkim iednoſtaynym ſercem wraz z niemi Zyiącemu na wieki ſpiewali chwałę, według Swiadectwa Bonifacyuſza. IX. Papieża. *Bracia Zakonu Kaznodzieyſkiego wielorakim ſwiatłem ıaśnieiący, ktorych dzwięk kazania, po rożnych ſwiata dzielnicach że wyßedł, ieſt wiadoma.* (kk) Ktorego pracą zabobony zniſzczone, ſzatańſkie rozwalone Ołtarze, posągi ſkruſzone, Bałwochwalnice obalone, rozrzucone ofiary, wygaſzone Pogańſkie ognie. A na to mieyſce, wprowadzona Wiara na ſwiat, do Miaſt ſprawiedliwość, do Kroleſtw bogoboyność, do Kościołow nabożeńſtwo, do poſpolſtwa cnota. Z tym zaś wſzytkim tak wiele ludzi przed Tronem ſtawili Boſkim, ile ich, lub od bałwochwalſkich ciemności, do światła Wiary, lub od grzechow do cnoty; lub od piekła, w bramy wprowadzili Niebieſkie. Nie dziw że między niemi Anielſcy znayduią ſię Nauczyciele, ktorzy w czyſtych ſzatach wraz z Aniołami ſtoią przed Obliczem Boſkim. Więcey znalazł bym pochwał tego Zakonu, gdyby nie naganna była w oczy pochwała, ktorą lepiey utwierdzaią cnoty, niż moie ſłowa. Ten S. Zakon y nam dał przyczynę, że ich przykładem, dziś ſercem nabożnym przy Tronie Krolowey naſzey ſtawamy, y zaſług naſzych przed IEZUSEM y MARYĄ ſkładamy Korony. Korony mowię bo według Pawła S. (ll) y iednoſtaynego SS. Doktorow zdania, uczynki naſze wieczney Korony ſą dokupem. To iednak do poięcia trudna, iako Korony nas znaczących Starcow, w ten czas własnemi nazwać ſię mogą, gdy rzuceniem ich przed Tron, prawa do nich zdaią ſię uſtępować. Albowiem gdy żadnego rodzielenia czaſu nie naznacza Piſmo Swięte między ſiedzeniem w Koronach, y onychże rzucaniem, owſzem te dwie ſprawy nierozdzielnie łączy. Twierdzi bowiem, że w ten czas rzucali Korony y wten czas ie trzymali na głowach, gdy cudowne owe żwierzenta chwałę wyſpiewywały BOGU, *ſpiewały zaś w ednie y wnocy nie uſtaiąc*, idzie zatym, że zawſze rzucaiąc przed Tronem Korony, zaw-

(ll) *Bonifacius IX.*

ſze ie na głowach mieli. A nad to toż mieyſce Pisma Swię: Korony, tylko Koronami bez własności nazywa, gdy niemi Swięci byli uwięczeni Starcowie, mowiąc. *Na głowach ich Korony Złote*, gdy ie zaś rzucaią, rzucaniem prawa do nich uſtępuią? dopiero ich Ian S. ſwoiemi czyli własnemi nazywa, przydaiąc, y *rzucali Korony ſwoie przed Tronem.* (mm) Tak bydź powinno, że co od BOGA mamy, na Iego uſługę oddawać winniśmy, y ſamo oddanie, ieſt utwierdzeniem prawa naſzego: *Coż zadziw?* [mowi Sylveira] *że* (Starcowie) *Na głowy włożone Korony maią? boco ſię na Boſką oddáie chwałę, naywiękſzym ieſt zyſkiem, y iedno ieſt dać Korony na Chwałę BOGA, co mieć ie na głowach.* (nn) Ale mowmy ſzczegulniey o dziſieyſzey Koronacyj: wſzakże według ſłow wyraźnych Korony przed Tronem byli złożone, y tym ſamym odrzucaiących lub ofiaruiących miane. Tronem zaś nie ieſt Bog Wſzechmogący iako nie ktorzy nauczali, gdyż Iego wyrażał Sędzia Tron Zaśiadaiący, ani rozumieć możemy Chryſtuſa Pana; ktoremu *oddana nyßelka władza na Niebie y na Ziemi,* (oo) gdyż Zbawiciela znaczył Baranek iakby zabity wpośrzodku Tronu ſtoiący. Więc ſłuſznie przyznać muſiemy z S. Bernadynem Seneńſkim mowiącym: *MARYA ieſt kwiatem y Bramą Rayſką, ozdobą narodu ludzkiego, Tronem y pokoiem Krola wiecznego.* (pp) Toż ſamo wyraźnie ſwiadczy uczony Rychardus: *MARYA ieſt ową ſtolicą, w ktorey mießka wſpaniałość Boſka.* (qq) Tronem ieſt Nayświętſza MARYA, nietylko, że na nim BOG Wſzechmogący z darami ſwoiemi y Łaſkami ſpoczywa, ale że Iego godności, mocy, mądrości [iak ow Salomona] ieſt ſwiadectwem. Ma godność nieſkonczoną BOG z Iſtoty ſwoiey, ale mu nieiako ſławy przez tak wſpaniały Tron przybywa. Przybywa mowię, bo gdy naydoſkonalſzey Iſtocie Iego nic ſię przyczynić nie może: (Coż bowiem wyżſzego nad BOGA) przez pokorę Tey PANNY znalazł ſpoſob wſławienia ſwego. Przed Tym Tronem gdy zaſług naſzych pobożną chęcią rzucamy Korony, wzaie-

mnie

[nn] *Sylveira* (pp) *S. Bernardinus.* (qq) *Richardus a S. Laur:*

mnie nas Koronuie MARYA. *Bo Ci ukoronowani* mowi pewny, *Ktorzy przed uboſtwionego Baranka Tronem, na Twarz upadaią*, (rr) Nikt z Swiętych tego nie przeczy, co my przyznać winni ieſteśmy, że iako zaſług z ſiebie nie mamy, tak Korony za ich ofiarowanie z Chryſtuſa y MARYI powinniśmy ſię ſpodziewać Ręki, to iuż o Kroluiących, lub utwierdzonych w Łaſce, lub odebraną nadgrodą ozdobionych świadczy Rychardus à S. Laurentio: *Korony ſwe przed Tronem tym żyrnym Niebieſkiego Baranka rzucaią, bo uznaią, że nie przez własne zaſługi, ale Chryſtuſa y Panny Nayſwię: z ktorey naturę ludzką, wßyſtkich Koronuiący odebrał, zaſługami, y Łaſką ſą Koronowani*, (ss) A rzetelniey niechay te prawdę utwierdzi wielki Imieniem y rzeczą Nauczyciel w Kościele Bożym Woyciech Błogoſławiony, Ozdoba Zakonu Kaznodzieyſkiego: ktorego tę ſą ſłowa, *Starcy y wßyſcy ſwiątoblivi rzucaią Korony przed nogami Baranka, wyznaiąc, że ſą ukoronowani, ową pokorą y Człowieczeńſtwem, ktore wźiął z Panny, y ſama ieſt owa Nieviaſta, ktora ma Koronę z gwiazd dwunaſtu, to ieſt wßyſtkich Swiętych, bo wßyſcy ſą przez Nię ukoronowani.* (tt) Nie to ieſt iednak zdanie moie, iakoby za użyczenie Koron ſamey Nayświętſzey MARYI mieć powinniśmy wdzięczność, gdyż Ona będąc ſtworzeniem, wſzyſtko z ſzczodrobliwości odbiera Boſkiey; ale że według Bernarda S. *Pozwolono Maryi, abyś od Niey brał, cokolwiek mieć ſobie życzyß.* (uu) Więc iako przy oddaniu Koron zaſług naſzych upadnieniem na twarz czczemy oſobliwiey na tym Tronie ſpoczywaiącego BOGA, lubo Korony na Tronie, lub przed Tronem ſkładamy; tak oſobliwiey też ſame Łaſką Odkupiciela zbogacone, ſzczegulniey w prawdzie od miłoſiernie-ſprawiedliwego odbieramy ſędziego, lecz nie inaczey, tylko przez wielowładną Rękę Krolowy naſzey: zgadzam ſię tedy z zdaniem uczonego Sylweiry, całą mowę, iego kończąc ſłowami, *Słußnie ukoronowani rzucaią Korony, y kroleſtwo przed Barankiem, ktorych bez łaſki, y MATKI* MARYI *pieczołowania mieć nie mogli. ktorą uniżonością imie-*

 niem wßy-

(rr) Richardus Victorinus. (ss) Richardus à S. Laurentio. [tt] B. Albertus M. (uu) S. Bernardus

niem wßyſtkich Krolуiących y maiących Krolować w Niebie wyznali, że każdy chwały Niebieſkiey ſtopień, z ſczczodrobliwości wprawdzie pierwßego Uwielbiciela odebrali Ręki, ale nie bez tey Rządczyny Prawicą Boſką przyczyny y pomocy. [ww] Tak tak, żadna naymnieyſza Koronka Nayświętſzey oddana MARYI nie ginie, y przez ofiarę zaſługi naſzey nietraciemy, owſzem utwierdzamy prawo na Koronę, aby była ozdobą y pożytkiem.

Iuż mam kończyć, kiedy pewna Koronacya z Pieśni Salomonowych dość ciekawa napamięć mi przychodzi. Chce zdobić Oblubieniec Niebieſki ſwoie Kochankę zapraſza Icy do Korony nie drobnemi wyrobioney pilnikami, ale ciężką ożkadą wyłupaney, rydlem zkopaney, żelazem wyciętey, gdy tak mowi. *Przydź oblubienico moia będzieß ukoronowana ż głowy Amana, z wierżchołku Samir y Hermon, z Łożyſk Lwow, z Gor Ryśiow.* (xx) Amana, Senir, y Hermon, ſkały y gory ſą według nie ktorych w Syryi, według inſzych w Ziemi Zydowſkiey, lub w Fenicyi, z przerzeczonym tylko graniczące Kroleſtwem. Ale ktoż wierzchołkami gor, kto ułomkami ſkał, kto iaſkiniami Koronuie głowę, chyba dla umartwienia. Wprawdzie wizerunek ieſt ciężaru przez panowanie włożonego, pod ktory nikt nie nachyla ſkroni, chyba kto karki łamać w niebeſpieczeńſtwie pragnie; a poſtaremu znaydzieſz tak lekkich, ktorzy ten ciężar [iak owa Nabuchodonozora oſoba] na glinianych ſpierać zwykli nogach. Czemuż? bo nierozum ludzki nie tak rzecz ſądzi, iako ieſt, ale iaką ſię bydź zdaie. Ciężkie panowanie lekkim rozumiemy, pełne niebeſpieczeńſtwa, my go ſzczęśliwym ſądziemy, oſadzone drapieznym zwierzem pieczołowania, my go zaweſołe mamy, chociaż nieznośne, my go bez ciężaru bydz udaiemy. Tak dalece, że żadna, nie odrazi przykrość, żadne nie odſtraſzy niebeſpieczeńſtwo, żadna nie umartwi ciężkość, pod ktorąby ludzie chętnie nie pod ſuneli barkow, na ktore by ſię ochotnie nie narazili. Poſzły Korony y godnośći ſwiata na owe zabobonney ſtarożytności, ktore-

(ww) Sylveir.

ktoremi bydlęta zdobiła, niemi przybrane ledwo mocnieysze ruszyć się mogło Zwierze, Na coż się zdał ten piękny ciężar, gdy wraz z ozdobą płytki topor na śmiertelnym klocu łby im zwykł zrywać. Rzecz iednak duchowniey biorąc, Tłumacze Pisma S. do dzisieyszey zdadzą się przyłączać Koronacyi Nayś MARYI, ktora z nawyższych Gor swoie zbiera pochwały. Ieżeli według Rycharda a S. Victore, *Amana tłumaczy się leniwy y niespokoyny. Samir, smrodliwy y ostry, Hermon, przeklęty* [yy] Mam iasny obraz zaiadłego okrucieństwa. Twierdzę z Rupertem S. A *Krolestwa swiata tego łożyskami Lwow y Gorami nazywam Ryśiowemi, Bo coż Krolowie Krolestw, Krolowie Babilonu y Persy, Medow y Grekow, Krolowie y Xiążęta y Cesarze Rzymscy, tylko Lwi y Rysie, woynami y morderstwami swiat caly szarpali,* (zz) Ieżeli mowię okrucieństwa y nienasyconey krwią niewinną dzikości, są znakiem wyliczone gory, ktoż nie uzna, że wpodobieństwie oblubienicy z pomiędzy Lwow y Ryśiow Swięci Męczennicy są do Korony wezwani, na ktorych karkach miecze członkach żelaza, kościach osęki, Prześladowcy Wiary stępili, skruszyli y złamali, rego dokazać nie mogąc, ażeby w drodze do Korony bieżących mogli zatrzymać. Ieżeli według Ambrożego S. *Temi znakami pokazuie się doskonała y nie naganna czystey Duszy piękność, ktora między zasadzkami y skrytościami Duchownych zwierzow nie skłoniła się do skaźitelności,* ktorey mile wzywa Oblubieniec: *Poydzieß na swiat woiować, przyidzieß z swiata do Chrystusa tryumfować, słyßałaś, ze cię od Lwow y Ryśiow natarczywości odłaczył.* [*] Ieżeli mowię tym Panieńska Czystość, tym poślubiona BOGU cnota, tym Chrześciańska doskonałość, tym Zakonnych ślubow zachowanie pokazuie się, ktore BOG Łaskawie oraz y sprawiedliwie Koronuie. (**) Widzę przydzisieyszey Uroczystości tę wszystkie zebrane w Rękach Naywięt: MARYI Korony Męczeńskie, *Koronata Manswieta, Redempta, Maximy, Dyodora, Konkordyi,* y inszych Panieńskie *Katarzyny* de Ricciis, *Stefany* de Quinzanis, Wyznawcow y Zakonne, *Alwara* Kordubensa, *Piotra* Gonzalez, Ma-

 teußa Kar-

(yy) Richardus a S. Victor: (zz) S. Rupertus (*) S. Ambrosius.

teuſza Karreri, *Idziego* Lisboneńczyka, *Woyciecha* Bergomenſa, y *Markolina*, widzę że dziś przy Koronacyi Nayświętſzey MARYI ten Swięty Poczet własne przed Krolową ſwoią y naſzą nieśie Korony. Zwyczay był u dawnych Rzymian, że pod czas Tryumfu cokolwiek lub z zawoiowanego kraiu, lub z domowych bogactw mogło bydź naykoſztownieyſzego, to przed wiezdżaiącym nieſiono Ceſarzem; dziś ia coś podobnego upatruię. gdy przed ſwoią Krolową Męczennicy, Panny, y Wyznawcy krwią y potem żapracowane w tryumfie nioſą Korony, y ſłuſznie, ona bowiem bezkrwawa wprawdzie, ale w naytęższych bolach doswiadczona Męczenniczka według ſwiadectwa Błogoſław: Amadeuſza, *MARYA Zwyciężyła przyrodzenie, zwyciężyła ludzkość, cierpiała nad naturę.* [1] Powiedź ſam Zbawicielu, że ta *iedna Niewiaſta* [iakoś ią z Krzyża nażwał, y o niey mowi Rychardus a S. Laur:]*Przy Tobie zoſtała, ktora wßyſtkie Rany, ktoreś poniosł na ciele, zniosła na Sercu.* (2) Czyliż nie ſłuſznie Krolową Męczennikow nazywamy Ią z Kościołem S. czyli nie ſłuſznie ciż Swięci właśne Iey oddaią Korony, ktore z Iey prawie Rąk odebrali, Albowiem. *Ktokolwiek kochaiący Chryſtusa na męczeńſtwo ſię odważy, Ona mu pomocy y Obrony dodała*, Swiadczy pobożny [3] Filip Opat. Ta z Męczennikami przeciwko okrutney zaiadłości woiuie, ta z Wyznawcami przeciwko ſwiatu, ciału, y piekłu obſtawa, Ta z PANNAMI opiera ſię pokuſom y zwycięża, ſłuſznie do niey mowił Złotouſty w Kościele Bożym Nauczyciel: *Samym poczęciem Twoim Urosła wſtydliwośc, wzmogła ſię Czyſtość, umocniona całość, ugruntowane Panieńſtwo.* [4] Cisną ſię do ſwey Krolowy czyſte Panienki w Tryumfie: *O iak wielom ona zaydzie drogę Dziewicom, iak wiele mile ściſkaiąc do Pana pociągnie przydawßy: Ta łoże Syna moiego, ta godowy Pokoy, w nienaruſzonym dochowała wſtydzie* (5) Te ſą ktore przy Krolewſkiey Nayś: MARII Koronacyi, wraz zebrały ſię Swiętych Korony, te, nie tylko na tym mieyſcu, ale w nieprzebranym Kościoła Swiętego wſzyſcy ſkładaią ſkarbie, według zdania całego Chrześciańſtwa, ktore rzetelnemi ſłowami utwierdza Klemens VI. Papież. *Do ktorego ſkarbu zgromadzenie* *Błogo-*

(1.) B. Amadeus (2.) Richardus a S. Laurentio (3.) Philipp9 Abbas (4.) Petrus Chriſol: [5.] S. Ambro:

Błogosławioney Boga Rodzicy, y wszystkich wybranych od pierwszego Swiętego, aż do ostatniego zasługi bywaią złożone. (6) Umie naymnieyszą Koronę BOG Sprawiedliwy chować w Skarbie swoim, y zasługuiącym oddawać, tak że *sama nadgroda zwycięstwa Koroną iest.* (7.) według Grzegorza S. Ktorego skarbu opieka y ratafowanie w Nayświęt: MATKI iest Rękach. MARYA bowiem [mowię z Iakobem de Voragine] iest *Podskarbinią Boską, ktorey Ociec zlecił Skarb swoiey mocy, Syn Skarb swey Mądrości, Duch S. skarb swego Miłosierdzia.* (8) Te iednak wszystkie Łask Boskich dostatki, ktore w Nayświętszey MARYI znayduią się Rządach [*bo w Niey wszelkiey Łaski skarb iest zamknięty*] (9.) Męczeńskie, Wyznawcow, yPanien SS. Korony na nasz z szczodrobliwey Ręki idą pożytek, gdyż *nie może bydz wspomnienie MARYI, bez wzywaiącego pożytku.* (10.) zdanie Serafina Ziemskiego. Iaśniey powiem: coż my iesteśmy grzesznicy! ieżeli nie owe nie dostępne Gory, po ktorych same tylko bestye złych zwyczaiów czołgać się zwykły; co serca nasze? ieżeli nie okropne iaskinie, w ktorych lub długie gniewy, lub nie ubłagane zawźientości, lub cudzego dobra wydzierstwa, iako Lwy y Rysie legowiska maią? obaczcieśz przy dzisieyszey Koronacyi Cudowną odmiane, że nietylko od obmierzłych, BOGU y ludziom pobożnym, bestyalskich lochow, oka nie odwraca Łaskawa Krolowa, ale chętnie w swoie bierze Opiekę. Życzyłbym wam y sobie tak bystrego wzroku, tak przenikaiącey zrzenicy, abyśmy wraz doyrzeć mogli skrytości wnętrzney, y stanu duszy. Pokazałbym iaśnie iak wielu przyteyUroczystości z Iubileuszem złączoney, Lwow okrucieństwa, Rysiow zaciętość, iako skał lub Gor ciężar z sumnienia na Spowiedziach zrzuciwszy, proste głazy, okropnych iaskiń wyłamki mchem złego nałogu porosłe opoki, dziś na swoie bierze MARYA Głowę, atym samym nie iuż w iskrzące się przemienia Dyamenty, ale wiecznością szacowne z nich czyni kleynoty, aby się do Niebieskiey zdały Korony, wyraźnie to utwierdza Richardus a S. Laur: *Mowi Pismo, że z Łożysk Lwow, y Gor Ryśiow*

6.)Clemens. VI.(7.)S.Gregorius M.[8.]Iacobus de Voragine(9.)S.GregoriusThau[10]S. Bonaventura

MARYA ieſt ukoronowana, uważ zaś, że w Obiawienia Roz dziele dwunaſtym, ieſt gwiazdami ukoronowana y cożto ieſt że tylko że dzikie zwierżęta przez Łaſkę y modlitwę MARYI, ſą Gwiazdami, aby ſię zdały na Głowę tak wielkiey Krolowy. (11.) Nadto mamy upewnienie Boſkie przez Izraelſkiego Krola y Proroka: *Pobłogoſławiſz Koronie Roku Łaſkawości Twoiey.* [12] Czyli Roku odpuſzczenia y Iubileuſzu, a że według Bonawentury S. MARYA, *Koroną ieſt Roku Miłościwego* [13.] ozdoba y Błogoſławieńſtwo na Koronę włożone [ktora iakby z ſkał y iaſkiń, z nas ſkłada ſię grżeſznikow] na naſz idzie pożytek.

To mieyſce Pisma S. tłumacząc Hieronim S. mowi. *Przydż będzieſz Koronowna z głowy Amana, to ieſt z głowy Krzyża* [14] Wiem dobrze że Nayświęt: MARYA z Zaſług Chryſtuſowey Męki, naypierwſza odebrała Koronę, iako S. Bernardyn w Zbawiciela mowi Oſobie, *Dla miłości twoiey Ciało wziąłem y ranami piermſzemi na Krzyżu zraniłaś Serce moie.* (15.) Ale y tego pewny ieſtem, o czym całemu wiadomo Swiatu Polſkiemu, że z Herbownych Krzyżow Iaśnie Oświeconego Domu Potockich dźiś ukoronowana MARYA. Niedoſyć Przeświętnemu Domowi na dziedzicznym y poprzyſiężonym przez Krzyże Herbowne ku Tey MATCE nabożeńſtwie. Nie doſyć na wyſtawionych ku Iey chwale Kościołach, zbogaconych Ołtarzach, Ugruntowanych Zakonach, ale żeby przykładem ſwym do większego Nabożeńſtwa dał pobudkę, żadnego nie żałuie koſztu, ktory by zgodnie Krolowy Swiata mogł zdobic Koronacyą, Poddało ſię Kroleſtwo Węgierſkie Maryi, wielką Ią Panią nazywaiąc; Polſka naſza cała za iednowładną przyięła Krolowę. Godzien Koron I. O. Dom POTOCKICH, ſzczegulniey bierze Ią ſobie za Monarchinią gdy z zwykłey Pobożności poddańſtwa ſwego w oddaniu Korony wyświadcza uſługę. Antonius Arauzius Obraz Nayśw: MARYI, ktory na pierſiach noſił, nazwał *MARYĄ od ſerca.* Dom I. Oświecony cały MARYI, ktorą, gdy nabożnie w ſercu piaſtuie, miłę bydź ſobie tę uſługę przyznaie w tym Obraźie PANI Naſza, MARYĄ poſpo-

(11.) Richardus S. Laurentio. [12.] Pſal: 64. (13.) S. Bonaventura. (14.) S. Hieronimus. (15.) S. Bernardinus.

MARYA pospolicie nazywaiąc się Potockich. Prawda, że nie przystoyną tak wesołey Uroczystości z niedościgłych wyrokow ten Dom y szczerze kochaiących Oyczyznę Serca, okrył BOG Wszechmogący żałobą, gdy I. O. Imci Paná Krakowskiego, Hetmaná Wielkiego Koronnego w nakręconym Zycia zegarku śmierć przeciąwszy sprężynę, dobrze nakręcone dla Wolności kołka na ostatnią popchnęła godzinę. Prawda, że na to nabożeństwo, ktorego serdecznie pragnął, z podgrobowey zda się zapatrywać deski; trzymam iednak pobożnie, że iaśniey to widzi w BOGU, na co maiącym umrzeć zapatruiemy się okiem, Gdy bowiem [według przysłowia] ostatnia sprawa Koronuie cnotę. Iasne przy zwycięskich ogniach ku Nayswięt: MARYI Nabożeństwo nie tylko odważne dzieła, krwawe ku Oyczyźnie Zasługi, szczerą wolności miłość, nieśmiertelney poda wiekow pamięci, ale pobożne życie, Ten przez ktoregoKrolowie Krolują, y rozkazuią Xiążęta, nieskończoney wieczności udaruie Koroną. A ieżli ćmią ieszcze wzrok czyscowe dymy, nie wątpię, że za gorący ku sobie affekt, MARYA na nim swey Łaskawości pokaże dowody. Herbowny zaś Krzyż I. O. Domu z iedney strony cnotą, z drugiey znakomitą ku Oyczyźnie zasługą wsparty, w długie napostrách Nieprzyiaciołom wolności, niech stoi wieki. Przy ktorym dnia dzisieyszego, że iuż nie żałośna, iak na Gorze Kalwaryi, ale chwalebnie przyodobiona Koroną stoi MARYA, niechay go nigdy nieodstępuie, y owszem iak nayskuteczniey szą za iego zupełność niech obstawa pomocą. Możesz bydź tego pewny Przeświętny Domie, że iuż w liczbie Hetmanow pułtrzecia Herbownego dopisawszy Krzyża, nietylko na wszelkie Godności w dziedzicznym właśnie Senatorow porządku, odda Przywiley, ale y obfite darow zleią się dostatki, *bo iakoby skarbił, ktory czci Matkę swoię.* (16.) Niechay Pociecha całego świata MARYA I. O. Imci Pani Krakowskiey tysiącznemi w Duchu pociechami łzy z nie nadgrodzoną zdrowia Uymą wylane, z Pańskiey osuszy Twarzy. *A ten, ktory wyciąga Niebo iako pargamin* [17] Tak w obowiązanych sercach iako w nieśmiertelney Zywotá Xię-

(16.) Eccli: 3. (17.) Psalm: 104.

dze, godne Imie, Swiętobliwe cnoty, wyſypane na ten Akt złotó Herbownemi Mniſzchow Kończyca zapiſze piorami.

Mieć powinna, y ma Chrześciańſka pobożność wdzięcznością obowiązek Tobie Xięſtwa Ruſkiego Prymaſie, że nam Ukoronowaną w Niebie, w tym ſtołecznym Mieście dla większego Uczczenia ſadzaſz na Krolewſkim Tronie MARYA. Ale iest Ci y czego powinſzować, że iuż nie ludzkie, ale nieśmiertelne IEZUSA, y MATKI Iego Koronuieſz Głowy. Niechay oſmą w Polſkim Kroleſtwie odbieraiąca Koronę MARYA, w oſmym ſtopniu błogoſławieńſtwem Herbowny ździobi Oſmorog, y pobożne chęci ſzczęśliwym ukoronuie ſkutkiem.

Wam wſzyſtkim, ktorych tu Chrześciańſka ściągneła pobożność, wraz z ſobą mam czego powinſzować ſłuchacze! że pożądaney przez lat tyśiąc y więcey w Tym Cudownym Obraźie zdarzyło nam ſię doczekać Nayświęt: Krolowy naſzey, Koronacyi. Tym bardźiey, że taż ſama na naſz idzie pożytek, y Duchowną ozdobę. Gdy bowiem przy powſzechnym Iubileuſzu, przy tey ſławney Uroczyſtości, bardziey ubeſpieczeni ieſteśmy o Łaſce Boſkiey, nie tylko łaſkawey w latach naſzych opieki, MARYI, ale wieczney Korony nieomylny mamy dowodnie zakład. Lekkości lub pychy znakiem był wymyſł Liſimandra Krola Egiptu, ktory trzyſta ſześćdzieśiąt y pięć drogich kamieni w ſwoię oſadził Koronę, tylą kleynotami chcąc zdobić Głowę, ile dni Rok cały w ſwoim rachuie obrocie. Zacnieyſza ta, ktorą dziś za przyczyną Nayświęt: MARYI wierni Tey Pani zdobią ſię ſłudzy. Nie ciężkim obładowana codziennie kamieniem, ale nie zliczonemi Łaſki Bożey darami. ktoż z was ieſzcze do Ziemſkich Koron, lub z miękiego w rozkoſzy kwiecia, lub z drożſzych kruſzcow godności, z krzywdą Duſzy ubiegać ſię będzie? ktora ſamą tylko wſpaniałą prożnością, więcey ciężaru ſumieniu, niżeli ozdoby przynoſi. Dziś ſię ſerdecznym affektem Niebieſkiey dobijay Korony, zrzucay chęci, ktore cię do ſwieckich ciągną marności. Miey na pamięci ſtraſzny na tym Cudownym mieyſcu przypadek, gdzie niewſtydliwa w Koronie

Panień.

Panieńskiey ſtanąwſzy niewiaſta, przy obecności modlących ſię, przez ſzatana odartą ſkorę z włoſami z głowy, dla wieczney niecnocie pamiątki na ścienie zoſtawiła Kaplicznej. Ale niech oraz wzbudzą wielkie ludziom oddane Łaſki, ażebyś z pobożną ufnością o Łaſkawą w ſprawie Zbawienia upraſzał pomoc. Może doſtatecznie wżbudzić w Tobie nadzieię dalſzey łaſki ſzczodrobliwie przy tym Swiętym Obrazie świadczone Dobrodzieyſtwa. Ieżeli wzburzona nawalność zalewała falami żegluiących, ieżeli przy gwałtownych wichrach zmieſzane powietrze niebeſpieczeńſtwem groziło, ieżeli okrucieńſtwo nieprzyiacioł waliło mury, ieżeli przypadkowy Ogień z zapaloney ſalletry, rozruciwſzy Zamki, żywo na węgiel palił ludzi, ieżeli niepożytkuiące grunta y pola nie omylną w niedoſtatku groziły ſmiercią? wezwana tu, lub z tąd w odległym kraiu Naywięt: Cudowna w Obrażie ſwoim MARYA, uśmierzyła nawalność, y iuż tonących wyrwała, poſkromiła wiatry, uwolniła od ſzturmu, przygaśiła płomienie, obdarzyła żyżnością iako rzetelniey przypatrzyć ſię możeſz na odmalowanych Obrazach; czyli nie taż ſama ieſt rownie Łaſkawa teraż MARYA? Owſzem ieżeli poſpolity Krolow zwyczay będziemy uważać, przy Uroczyſtości ſwoiey Koronacyi, na winſzuiących ſobie Tronu poddanych, obfitſze rozrzuci Łaſki.

Wiem dobrze z Anzelma S. *Że ſłużyć tey Pannie ieſt Krolować, a między Iey bydź policzonym niewolnikow, więcey niż Krolewſka.* (18) Y ſtan moy ubogi y Chrześciańſka ſłuchaczow pokora, może ſię zgodzić z tak wielką godnością, gdy przy Twoim Tronie Naydoſtoynieyſza Krolowo naſza, przykutym w niewolnicze łańcuchy chcemy wiekować Sercem. A pokorne wnoſząc oczy, tym Cię czćić pragniemy poddańſtwa naſzego wyrażeniem, ktorym Aniołowie y Swięci Pańſcy, iak własną wychwałią Krolowę, ktorym wielki Ewangeliſta Łukaſz [lub farby mieſzaiąc, lub przy malowaniu tego Obrazu pędzlem powodząc] ſławił y błogoſławił. Ty zaś wſzyſtkowła-

(18) S. Anſelmus

dna Pani ſprawiſz u Naymilſzego Syna, a Sędziego nas wſzyſtkich, abyśmy uſprawiedliwienia beſpiecznie dopilnowali Koron, poki w zakupionym Krwią Iedynaka Twoiego Kroleſtwie między niezliczonym pocztem wybranych przed Tronem Boſkim nie ſtaniemy Ukoronowani nawieki.

A M E N.

TEXTUS LATINI

Qui in Concione Polonicé Sunt Citati.

a. Abijt Maria in montana. *Luca 1. v. 39.*

b. Magnificat anima mea Dominum. *Luca 1. v. 46.*

c. Creduntur a Nazareth usq; in Civitatem Zachariæ, fere quadraginta milliaria. *Iſidorus de Inſulis in vita S. Ioſeph.*

d. Quia quantum in terris adepta eſt gratiæ præ cæteris, tantum in Cælis obtinet gloriæ ſingularis. S. *Bernardus.*

e. Incomparabile eſt, quod geſsit inæſtimabile, quod accepit, ac incomprehenſibile prænium gloriæ, quod promeruit Maria. S. *Ildephonſus ſerm 2. de Aſsum.*

f. Maria Beatificatrix Sanctorum. S. *Anſel: Hom: de Concep. Virgi:*

g. Ne accedatis, neve contueamini, ſed terram reſpicite. *Baronius ad An: 206. Dio, Herodianus.*

h. Ego dixi Dij eſtis.

i. Principes inſtar Deorum ſunt. *Tacitus Lib: 3. Annal.*

k. Montes Israél audite Verbum Domini Dei, hæc dicit Dominus Deus montibus. *Ezechie. 6. v. 3.*

l. Qui dat omnibus affluenter. *Iacob 1. v. 5.*

m. Multi colunt Perſonam potentis, & amici ſunt, dona tribuentis. *Prov: 19. v. 6.*

n. Erit præparatus mons Domus Domini, in vertice montium. *Isaiæ 2. v. 1.*

o. An non mons ſublimis Maria? quæ ut ad Conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem ſupra omnes Angelorum

gelorum choros usq; ad solium Deitatis evexit. *S. Gregorius Papa Initio Commen: cap. 1. Lib: 1.*

p. Quam montem magnum, Vir ille desiderabilis Daniel vidit, montem obumbrantem Nabuch: ille admirabilis, montem præterea Dei, & montem pingvem, montem quoq; jucundum, montem inquam, quem Deo inhabitare placuit. *Andre: Cretens: Orat: in annuntiat.*

q. In te enim Angeli lætitiam, justi Gratiam, peccatores veniam inveniunt in æternum. *S. Bernardus Sermo: in Magnif.*

r. Misericordiæ Tuæ o Benedicta? quis longitudinem & latitudinem, sublimitatem & profundum queat investigare! Nam longitudo ejus usq; in diem novissimum, invocantibus eam, subvenit Universis. Latitudo ejus replet orbem terrarum, ut tuâ quoq; misericordiâ plena sit omnis terra; sic & sublimitas ejus Civitatis supernæ invenit restaurationem & profundum ejus sedentibus in tenebris, & in umbra mortis obtinuit redemptionem. *S. Bernardus Serm: 4. de Assumptione.*

s. Accipit, ut reddat.

t. In vijs Iustitiæ ambulo, ut ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam. *Prov: 8. v. 20.*

u. Et omnes populi gaudebant cum mulieribus, & Virginibus & juvenibus in organis & Cytharis. *Iudith 15. v. 15.*

w. Et concurrit fæmina & Israël, ut ipsam videret, & benedixerunt ipsam, & fecerunt ipsi chorum ex se ipsis: & ipsa suis manibus thyrsos sumpsit, deditq; mulieribus, quæ secum erant, & Coronarunt se olcagineis Coronis, tam ipsa, quam cum ipsa illæ. Ipsa autem populum suum prægrediebatur in chorea fæminas omnes ducens, & sequebatur omnis Vir Israëlis armatus, cum Coronis & hymnis in ore ipsorum. *Serrario in Græca versione*

x. Maria Iudith, quæ contrivit Caput serpentis, idest peccatum originale. *Bernardino de bustis serm: 1. de Concep.*

y. Maria Corona est triumphantium. *S. Ernestus Prag: in Mariali Cap. 39.*

z. Habemus insuper Coronariam Deiparam, quæ viriliter decer-

tantibus Coronas plectit, triumphosq; adauget, ac proinde Coronaria, Coronarumq; opifex nuncupatur. *Verga in prologo Theol: Mariana.*

aa. Ipse (ipsa) luctatur in nobis. Ipse (ipsa) congreditur, ipse (ipsa) in certamine agonis nostri & Coronat, & Coronatur. *S. Cyprianus Lib: 3. Epist: 6.*

bb. Me expectant Iusti, donec retribuas mihi. *Psal: 142 v. 8. S. Hieronimus legit*: In me Coronabuntur Iusti, cum retribueris mihi.

cc. Et ecce sedes posita erat in Cælo; & in circuitu sedis sedilia viginti quatuor, & super thronos viginti quatuor Seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis, & in capitibus eorum Coronæ aureæ,... & in medio sedis & in circuitu sedis, quatuor animalia & cum darent illa animalia gloriam & honorem... Procidebant viginti quatuor seniores ante sedem in Trono, & adorabant viventem in sæcula sæculorum, & mittebant Coronas suas ante Tronum. *Apocali: 4.*

dd. Seniores sunt Sancti Prædicatores maturi sensu, & moribus graves, qui Thronum Dei ambiunt, quia præ cæteris Conditorem diligunt. Ideoq; per altissimam Contemplationem & conversationem ei vicinius requiescunt. *S. Gregorius. Lib: in Reg. C. 9. 24*

ee. Censent. viginti quatuor Seniores significare Universam Ecclesiam, quæ à Deo Coronata est, & Coronas suas DEO acceptas refert. *Beda. Arias Montan: apud Cornel: à lap: hic.*

ff. Dilectis Filijs Fratribus de Ordine Prædicatorum, in Terris Saracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Æthyopum, Syrorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Zicocorum, Ruthenorum, Iacobitarum, Nubianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Mostelitarum, Tartarorum, Hungarorum, Aliarumq; Barbararum ac Infidelium Nationum Orientis & Occidentis. *Innocen: IV. in suo Brevi.*

gg. Fratres Ordinis Prædicatorum multiplicibus Splendoribus radiantes, quorum sonus Prædicationis per diversa mundi Climata noscitur exivisse, *Bonifacius IX. P. M.*

hh. Repo-

hh. Repoſita eſt mihi Corona juſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die Iuſtꝰ Iudex.

ii. Et requiem non habebant die ac nocte, *Vers: 8.* In Capitibus eorum Coronæ aureæ, *vers: 4.* mittebant Coronas ſuas ante Thronum. *vers: 10.*

kk. Quid ergo mirum ſi Coronas ſuper Capita repoſitas habeant, nam quod in Dei cultum datur, maxime lucratur, fænore poſſidetur, ac habetur: & idem eſt eas in Dei cultum ac reverentiam abijcere, ac eas ſuper Capita ſua elevare, nam quod in Dei honorem ac cultum damus, in multum noſtrum decorem cedit. *Sylveira in Apocal: Cap. 4. v. 5. Quaſt: 16. nro: 132.*

ll. Data eſt omnis poteſtas in Cælo & in terra. *Mat: 20. v. 16*

mm. Maria eſt Flos & Ianua paradiſi, Gloria generis humani Tronus & Camera Regis æterni. S. *Bernardinus Senen: Tom: 2. Serm: 53. art: 3. cap: 3.*

nn. Maria eſt Sedes illa, in qua reſidet Majeſtas Deitatis. *Richardus. a S. Lauren: lib: 10. de Laud: B. V. Mariæ.*

oo. Sane Coronati illi, qui ante Divini Agni Tronum proſtrati coniacent. *Richardus Victorinus apud Sylveiram.*

pp. Coronas ſuas ante Tronum hunc animatum Cæleſtis Agni mittere perhibentur, quia nimirum agnoſcebant ſe non ſuis, ſed Chriſti, Virginisq; de qua humanam naturam Sanctorum omnium Coronator aſſumpſit, meritis ac gratia fuiſſe Coronatos. *Richardus a S. Laurentio Lib 12. ſerm: 1. de aſſump.*

qq. Seniores & omnes Sancti mittunt Coronas ſuas ante pedes Agni, recognoſcèntes ſe omnes Coronatos, illa humilitate & humanitate, quam accepit de Virgine. Et ipsa eſt mulier illa, quæ habet Coronam Stellarum duodecim, id eſt omnium Sanctorum, quia omnes per ipſam ſunt Coronati. *B. Albertus M. ſuper Miſſus eſt cap. 185.*

rr. Datum eſt Mariæ, ut per illam acciperes, quidquid haberes. *S. Bernardus ſerm: 4. de Nativ.*

ss. Merito Coronati ſeniores Coronas & Regnum Agno referunt, quas

runt, quas sine gratia & Matris Mariæ solicitudine minime habere poterant. Quo obsequij genere, nomine omnium Beatorum, Beandorumq; contestati sunt omnem Cælestis suæ gloriæ Gradum, largiente quidem primi glorificatoris de manu accepisse, non tamen sine Gubernatricis dexteræ Ejus ope atq; Patrocinio. *Sylv; in apoc: c. 5. v. 30.*

tt. Sponsa mea Veni de Libano, veni coronaberis de Capite Amana, de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus Leonum, de montibus pardorum. *Cant. 4. v. 8.*

uu. Amana interpretatur lentus & inquietus, Sanir fætidus & hispidus, Hermon anathematizatus. *Richardus a S. Victore.*

vv. Regna mundi hujus & Cubilia & montes dico Pardorum Quia videlicet Reges Regnorum, Reges Babiloniorum & Persarum, atq; Medorum, Reges Græcorum, Reges & Consules sive Imperatores Romanorum, quid nisi Leones & Pardi dicendi sunt, qui tot bellis, tot cædibus, orbem terrarum laceraverunt *S. Rupertus Abbas Lib: 3. in Cant:*

xx. His indiciis ostenditur perfecta & irreprehensibilis animæ pulchritudo, altaribus Consecrata Divinis inter occursus & latibula Spiritualium bestiarum non in flexa mortalibus. *& paulo infra.* Transibis in sæculum certatura, pertransibis ad Christum triumphatura de Sæculo. audisti, quia te a Leonum & Pardorum idest spiritualium nequitiarum incursionibus separavit. *S. Ambros: in Apoc: cap: 4. h.*

zz. Maria vicit sexum, vicit hominem, passa est ultra humanitatem. *B. Amada 9. Hom: 5.*

1, Una mulier est tecum, quæ omnia vulnera, quæ susceptisti in Corpore, susceptit in Corde. *Richardus á S. Laur: Lib: 3. c. 5.*

2. Quis quis amans Christi Martyrio se addixit, Ipsa illi auxilium & tutamen impendere gratulatur. *Philippus Abbas Bonæ spei apud Ioann: Rho:*

3. Ipso Tuo Conceptu crevit pudor, aucta est Castitas, integritas roborata, solidata Virginitas. *S. Petrus Chrisolog 9 serm: 142.*

4. O quan-

4. O! quantis Illa Virginibus occurret, quantas Complexa ad Dominum trahet dicens: Hæc thoros Filii mei, hæc thalamos nuptiales, immaculato pudore servavit. *S. Ambr. lib: 2. de Virgini:*

5. Ad cujus quidem thesauri cumulum Beatissimæ DEI Genitricis omniumquè Electorum, à primo Iusto usquè ad ultimum, merita adminiculum præstare noscuntur. *Clemens VI. in Extravag: Unigenitus.*

6. Remuneratio quippe Victoriæ Corona est. *S. Gregor: Magnus in expositio: Job lib: 17. c. 20. circa fin.*

7. MARIA est Thesauraria DEI, Cui Pater commisit thesaurum suæ Potentiæ, Filius thesaurum suæ Sapientiæ, & Spiritus Sanctus thesaurum suæ Misericordiæ. *Jacobus de Voragine serm: 5.*

8. In Illa totius gratiæ Thesaurus reconditus est. *S. Greg: Thaumat: serm. in Annunt:*

9. Nominari non potest MARIA, sine nominantis utilitate. *S. Bonavent. in Spec: cap. 8.*

10. De Cubilibus Leonum, & de Montibus Pardorum dicitur Coronari. Et nota quod Apocalipsis duodecimo dicitur Coronari de Stellis. Et quid est hoc, nisi quod feræ per gratiam & orationem MARIÆ sint Stellæ, ut conveniant Capiti tantæ Reginæ. *Richardus à S. Lauren: lib: 3. de Laud: Virg:*

11. Benedices Coronæ anni benignitatis Tuæ. *Psalm: 65. versu 12.*

12. MARIA Corona est anni benignitatis. *S. Bonav. in Spec: B. Virg. cap: 10.*

13. Veni Coronaberis de Capite Amana. *S. Hieronymus* id est *de Capite Crucis.*

14. Pro amore Tuo Carnem sumpsi, & vulneribus primis in Cruce vulnerasti Cor meum. *S. Bernardinus Senen: in vers: Cant: Vulnerasti.*

15. Si-

15. Sicut qui thesaurisat, ita qui honorat Matrem suam. *Eccles: 3. vers: 5.*

16. Extendens Cælum, sicut pellem. *Psal: 104. vers: 7.*

17. Servire huic Virgini regnare est, & inter Ejus mancipia deputari, plusquam Regium. *S. Anselmus apud Ioannem Rho.*

ZBIOR WSZYSTKICH ZASŁUG

Dla tego

Nie iedney, ale wszystkich Godna Koron

MARYA

W Obrazie Lwowskim od Swiętego Łukaßa malowanym, od BENEDYKTA XIV. Koronami złotemi ozdobionym u WW. OO. Zakonu Kaznodzieyskiego

Koroną Chwały, Honoru, Mądrosci, y Swiątobliwosci, w Panegirycznym Kazaniu

Przez

Imci X. Samuela Wysockiego Scholarum Piarum *Assystenta Prowincyi Polskiey na summie w Wigilię Oktawy.*

KORONOWANA.

Exurgens MARIA abiit in Montana. Luc. 1.
Powstawszy MARYA, poszła w gorną Krainę
Veni de Libano Sponsa, veni coronaberis de cubilibus Leonum de montibus Pardorum. Cant. 4.
Z stąp z Libanu Oblubienico, podź z Leżysk Lwow dzikich, z Gor Zwierzow odludnych, a będziesz Ukoronowana.

Inszuięć szczęścia tego y Chwały, Wielka BOGA Matko Nayświętsza MARYA, że Cię do Korony po gorach Zwierzow odludnych, po dziedzicznych Lwa Ruskiego Leżyskach, świat, y Niebo szuka. *Veni coronaberis, de Cubilibus Leonum, de montibus Pardorum.* Toć to Honor prawdziwy, kiedy kogo Korona, nie on szuka Korony; *Veni coronaberis*, to za-

ſzczyt y chwała naywyżſza, kiedy ſię ſam komu honor, nie on honorowi kłania: *meruit regnare rogatus.* Pięknie było Eſterze na podziw w Koronie, że iey nieſzukała: *non quæſivit cultum* że ią ſam Krol Aſſverus do Korony wezwał, ſam włożył y wtłoczył na głowę: *(a) impoſuit diadema in capite ejus.* Pięknie do tych czas o Katonie ſłyſzec, że z zazdrością Państw inſzych piaſtował godność Rzeczy-Poſpolitey ſwoiey, bo nie on honoru w Rzeczy-Poſpolitey, ale ona Iego z honorem ſzukała: [b] *Honores Cato petere debuit, ſed eos Civitas non petenti dedit.* O! gdyby częściey tak ſłyſzeć w Kroleſtwach z przymuſem wzywania do honorow, iakie dziś MARYĄ potyka do Korony: *Veni Coronaberis*, niebyłoby krwawych tak wiele w świecie woien, naiazdow, y zaboyſtw, niepociłyby ſię krwią Monarchow czoła, nieſzły by po trupach, po odciętych głowach na ich głowę Korony, byłby honor tańſzy, cnota y zaſługi drożſze. A toli wielce mi dziwno, zaco w gorną krainę uchodzi MARYA, gdy Iey świat y Niebo ofiaruie Korony: *Exurgens abiit in montana?* y znowu; dla czego Iey z wyſokości Libanu na nizinę, z gor dzikich, y drapieznych źwierzow zſtępować między Ludzi każą do Korony: *Veni coronaberis de cubilibus Leonum, de montibus pardorum?* Uczcie ſię tu Ludzie z poſtępkow MARYI, pierwey wgorę cnot y zaſług wychodzić, niż przed ſię brać drogę do honorow: *Exurgens abiit in montana*, uczcie ſię powtore ſpieſzno uciekać przed honorem, poydzie w pogon za wami, bo to właſna iemu, tych gonić co przed nim uciekaią, uciekać przed tymi, co go gonią; rzucać na onych, iako piłkę dziecie, Koronami, Berłami, pieczęciami, Buławami, Kluczami *&c.* ktorzy ich brać niechcą; kryć przed tamtymi co ſię do nich przez zdeptane głowy ubiegaią: *Honor fugientes ſequitur, ſequentes fugit*, uczcie ſię y tego; że nayproſcieyſza do honoru y Korony droga, przez pokorę y pracę, trzeba pierwey z MARYĄ zſtępować na niſkość przez pokorę, kto chce poſtąpić, y głowę wynieść do Korony: *Veni de Libano Sponſa*, bo to prawda, co powiedział Krol y Prorok Swięty: *(c) De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput*, trzeba ſię nie z iedną, iak ze Lwem paſſować trudnością, ſtaraniem, y pracą, kto chce odnieść z nadgrodą Koronę: *Veni coronaberis de Cubilibus Leonum*, bo to rzecz nieſłuſzna, brać Koronę bez pracy y zaſług, mowi Bernard Swięty: *Non recti eſt animi, ante quærere gloriam, quam exercere virtutem, velle coronari, qui legitime non certavit.*

[a] Eſther 2. (b) Plutarch. (c) Pſal. 109.

certavit. Coż czynicie Chrześciańskie wierności; żebyście Korony wieczney w Niebie chwały nieuchybili? otym, ach otym nad wszystko pomyślcie nayszczególniey! Ia się ieszcze nad tym z uwagą zatrzymuię, dla czego tak usilnie y nieraz wzywaią MARYI do Korony: *Veni, veni coronaberis,* a wszakże to Ta iest, na ktorey się głowie przed lat tysiącem kilkaset spełniło, co dla niey Prorok z Ducha BOZEGO przepowiedział: *(a) Circumdabit Te Deus diploide iustitiæ, & imponet capiti mitram honoris æterni.* Ozdobi Cię BOG suknią Chwały y Sprawiedliwości y włozy na głowę Koronę honoru wiecznego; wszak Ta iest, ktora Niebo łaskami ukoronowała, świat Chwałą przez wieki nieśmiertelne: *(b) In perpetuum coronata triumphat.* Ta iest, ktora procz innych Krolestw w samey Polszcze naszey nie w iednym mieyscu y Mieście; na o ta tek w tym tu Obrazie Cudownym w oczach naszych stoiącym, iuż od dni ośmiu z łaski y Przywileiu Naywyższego w Kosciele Biskupa BENEDYKTA XIV. przez ręce I.O. Arcy Pasterza tuteyszego złote odebrała Korony: *[c] Ornaverunt faciem coronis aureis,* Zacoż Ią ieszcze y drugi y trzeci raz do Korony wzywac: *Veni, veni coronaberis?* domyślam się; niedosyć iest, niedosyć raz Koronować MARYĄ, mało iedna, mało iednego Krolestwa dla Iey Głowy Korona, bo się nie do iedney rodziła; gdyby się iedna na Iey Głowę Korona z tysiącznych składała, albo iednę wszystkie razem zdobiły, ieszczeby to niewiele dla niey było ozdoby, bo to pewna iak sami uznacie, że cokolwiek mieć może świat y Niebo Koron, iako iedna na wszystkie zasłużyła MARYA, tak wszystkich iest godna, otym będzie *Punkt pierwszy dalszego* Kazania.

Iaka zaś ma bydź w szczególności Korona, ktorą w tym Obrazie Cudownym Prześwietny Zakon Kaznodzieyski koronuie MARYĄ, otym *w Punkcie drugim* mowa. Czym Ią też wszyscy Koronować możemy? *to Punkt trzeci* z reflexyą zamknie. Tych trzech Części Kazania nie inszy cel będzie, tylko więlsza co raz BOGA w Troycy iedynego Chwałą, ktory nas honorem y chwałą w miłości y miłosierdziu koronuie. Cześć y Honor MARYI Nieba y ziemi Krolowey na wszystkie wieki chwałą y sławą zawołaney. Za Twoim błogosławieństwem, w ktorego Herbownym Ośmiorogu, wszystkich Osmiu błogosławieństw zupełność, I.O. Arcy-Pasterzu Tuteyszy y Koronatorze.

Az Punkt

(a) Baruch. 5. (b) Sap. 4. (c) 1. Mach. 7.

Punkt Pierwszy.

JAk nie ieden godności, cnot, y zasług iest stopień do Korony, tak nie iedna dla cnot y zasług Korona. P. M. Ma świat y Niebo zasłużonych, cnotliwych y godnych, ma też dla nich Korony. Insze są Korony doczesne, ktoremi świat płaci, insze są wieczne, ktore Niebo rozdaie: *(a) Non omnes una Corona manet.* Korony wieczne są Swiętych Wybranych y Błogosławionych: *(b) Cælestia Dona Coronæ.* Korony doczesne są Ludzi w tey życia podroży zostaiących. Wieczne iak się roznią od siebie, tak też rożne maią nazwiska. Iedna się zowie Korona Panieńska, ktorą BOG czystość w Pannach bez skazy uwieńcza. Druga Doktorska, ktorą zacność y wielkość nauki Uczonych nadgradza. Trzecia Męczeńska, ktora się nieporuszoney w Wierze stateczności Męczennikow należy. Czwarta iest korona chwały, ktorą wszystkich Niebo zarownie cnoty, prace, zasługi koronuie. Korona Panienska wyraza się w kwiatach, dla niezwiędłego czystości kandoru, y otey iest wzmianka w Xięgach Mądrości *(c) Coronemus nos rosis, antequam marcescant.* Korona Doktorska z gwiazd iest świetnych uwita, dla iasney w Ich naukach prawdy, a ta ma probę w owym Pisma mieyscu: [d] *Qui erudiunt multos ad iustitiam, fulgebunt sicut stellæ Cæli in perpetuas æternitates.* Ktorzy uczą wielu dla sprawiedliwości, iaśnieć będą przez wieki, iako gwiazdy Niebieskie; Korona Męczeńska iest dyamentowa dla statku w wierze nieprzełamanego, że iak dyamentu żaden młot nieukruszy, tak Ich Męstwa żadne przeciwności, uciski y siły; o tey Psalmista przepowiedział: *(e) Posuisti Domine Super caput Ejus coronam de lapide pretioso.* Położyłeś Panie na głowie Iego Koronę z kamienia drogiego; Korona zaś chwały, iest korona złota, dla wielkich y nieporownanych chwały Boskiey bogactw, taką widział Ian Swięty na głowach Wybranych, *(f) In capitibus eorum, Coronæ aureæ.* O takiey Swięty Piotr Apostoł, zasłużonych upewnia: *(g) Cum apparuerit Princeps Pastorum percipietis immarcescibilem gloriæ coronam.* Gdy się Xiąże Pasterzow pokaże, odbierzecie niezwiędłą Chwały wieczney Koronę. A ta naprzod nazywa się sprawiedliwości koroną, ze ią BOG dla zasług z Dekretu Sądow swoich daie, o tey Paweł Swięty mowił: *(h) Bonum certamen certavi, cursum consumavi, fidem servavi, in reliquo reposita mihi corona iustitiæ.* Chwalebną odprawiłem utarczkę, bieg skączy-

[a] D Venant. (b) Manil. (c) Sap: 2. (d) Daniel. 12. [e] Psal. 20. (f) Apoc. 7. [g] 1. Petr. 5. (h) 2. Thimot. 4.

ſkączyłem, zachowałem wiarę, na reście czeka mnie Sprawiedliwości Korona, powtore nazywa ſię Koroną żywota, że ią tym BOG daie, ktorzy grzechu śmierci nieznaiąc, w łaſce Iego zyią, żyiąc z świata zchodzą, y tęć każdemu obiecuie, ieżeli mu ſtatecznie na koniec wierności dotrzyma: *(a) Eſto fidelis uſq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Korony doczeſne, ſą Korony Krolow, Korony uczonych, cnotliwych, Korony zwycięſcow: *(b) Venit ad has ultro pulchra Corona comas,* Korony Krolow ſą ze złota, ze ſrebra, y drogich Kamieni, ktore na znak ſwoiey noſzą godności, panowania, y rządow, z tych iednę komuś wziąść radził Poeta: *(c) Accipe Fortunam generis diadema reſume, quod tribuas natis.* Korony Uczonych ſą Laury, Birety, ktoremi pracowite Ich głowy, w Szkołach, Zakonach, Akademiach mądrość y nauka zdobi: *(d) Capit illa coronas, quæ poſſent crines Phœbe decere tuos.* Korony cnotliwych, doſkonałych, pobożnych, ſą ſame cnoty, dary y zaſługi, to bowiem nazywa ſię koroną, co ſię do chwały y honoru ściąga: *(e) Ipſa ſibi pretium virtus, manet ipſa Corona.* Korony Zwycięſcow te ſą, ktore dla nich za krwawe zdrowia y zycia azardy ſama naznacza ſprawiedliwość: *(f) Penſant facta coronæ;* A ze ſwych Rycerzow wielorakie na Woynach cnot, y dzieł dowody nie iednaką zdobić y nadgradzać zwykła ſtarozytność, ztąd też z rożnych drzew y liściow uwite Korony rożne miały nazwiſka, y tak iedna zwała ſię *Navalis* od Okrętow woiennych, a te onym dawano, ktorzy pierwſi na nieprzyiacielſkie ſkoczywſzy Okręty, pożądane otrzymali zwycięſtwo; druga była, *Muralis* od Murow, ktorę tym dawano, co przy całości y obronie Fortec do upadłey ſtawali, trzecią zwano: *Civica* z liścia dębowego, na ozdobę onych ktorzy ſwych Braci y Obywatelow od ſzwanku, zguby y niebeſpieczeńſtwa zachowali, iako świadkiem Poeta: *(g) Heroos revinxit Laurigerum diadema crines.* Nie iedna tedy na Niebie y ziemi korona, iak nieiednemu, tak nie dla iednych była zaſług dawana. Mowiąc iednak prawdę, ieżeli ſobie wielu kiedy na wiele zaſługuie koron, y zaſługowali; Iedna MARYA na wſzyſtkie, cokolwiek Ich świat mieć może y Niebo, zaſłużyła. Zważcie proſzę co mowić będę, a wſzyſcy tę prawdę ze mną razem przyznacie.

A nayprzod zaſłużyła ſobie na Koronę Krolewſką, bo iezeli takowa Korona znak ieſt Szlachetnego rodu, znak godnego Imienia, wielkości, y prerogatyw wyſokich, Panowania, y rządow Kro-

lewſkich;

(a) Apoc. 2. (b) Mart. (c) Claud. [d] Ovid. (e) Claud. (f) Idem. (g) Sarb.

lewſkich; a iakoż tey Krolewſka niema ſłużyć Korona, nad ktorę wcałym ſtworzeniu nic ſzlachetnieyſzego, poważnieyſzego, godnieyſzego, nic większego niemaſz: (a) *Omnes res creatas ſuperat*, mowi S. Damaſcen, ktorey ieżeli zacność zważemy urodzenia, względem BOGA, od wiekow w nim poczęta: (b) *Ab æterno ordinata ſum, & ex antiquis*, względem krwi y ciała z linij Krolewſkiey y Arcy-Kapłańſkiey pochodzi: (d) *Orta ex ſemine Iacob, clara ex ſtirpe David*, ieżeli wſpaniałość y prerogatywy? takie ſą, że BOG dla niey prawie odmienił porządek natury, gdy bez grzechu poczęta, bez grzechu żyła naymnieyſzego, gdy ieſzcze w Macierzyńſkim żywocie doſkonale zupełnego zażywała rozumu, gdy Panną będąc, bez Męża bez wſzelkiego całości naruſzenia Matką BOGA zoſtała, razem Corką y Oblubienicą, gdy Matką będąc, noſiła w żywocie Chryſtuſa bez ciężaru, porodziła bez bolu, gdy z nim na ziemi, iak w Niebie obcowała, gdy umierała bez choroby, boleści, y trwogi, gdy przed powſzechnym wſzyſtkich zmartwychwſtaniem z Ziemie do Nieba z Ciałem y Duſzą przenieſiona; ieżeli uważemy wielkość? taka ieſt: iakiey obiąć świat y Niebo niemoże, bo przez to, ze ieſt Matką BOGA, miary niema wielkości, mowi Doktor Anielſki; [d] *Tria ſunt a DEO producta, quæ majora fieri nequeunt, humanitas Chriſti, quia hÿpoſtaticè unita eſt verbo Divino, lumen gloriæ, quia terminatur ad Objectum infinitum, deniq; eſſe Matrem DEI, quæ eſt dignitas ineffabilis atq; infinita.* Trzy BOG rzeczy ſtworzył, nad ktore większe bydź niemogą, Człowieczeńſtwo Chryſtuſa, że ieſt z ſłowem Boſkim złączone, światło chwały, że ma ſwoy termin nieſkączony, naoſtatek Macierzyńſtwo Boſkie, że ieſt niewymowna, nieſkączona godność. Tegoż zdania ieſt Swięty Bonawentura, [e] *Może* mowi, *BOG ſtworzyć świat większy, może większe Niebo, większeÿ ſtworzyć Matki, iak ieſt Boſka, niemoże.* Bo ona tego ieſt Matką, ktorego Oycem ieſt BOG Naywyżſzy, a bydź Tego Matką, taka ieſt wielkości wyſokość, iakiey poiąć ani Ludzki, ani Anielſki niewydoła rozum. Ieżeli moc y władza w Panowaniu y rządach! tego ieſt Panią y Krolową Kroleſtwa, ktorego BOG Krolem, tyle Ley wiernie ſłuży ſtworzenia, ile Troycy Nayświętſzey; na Niebie ieſt Krolową Swiętych, na ziemi wſzyſtkich Kroleſtw Panią, bo Matką wſzyſtkich Krolow Krola, Krola czaſow y wiekow, Krola Kroleſtwa owego, Koremu nigdy końca niebędzie: *Regni ejus non erit finis*; Matka tego, ktoremu wſzelka władza na Niebie y Ziemi ieſt dana: [g] *Data omnis*

(a) Orat. de dorm. B. M. V. (b) Prov. 8. (c) Eccl. 24. (d) 1. p. q. 25. a. 5. ad 4. [e] Lib. 4. de Virg. (f) Luca 1. (g) Math.

omnis poteſtas; Ieżeli godność? taka ieſt, iakiey po Bogu Swiat, y Niebo niema, mowi Anzelm Swięty [*a*] *Nic Iey niemaſz rownego, nic porownanego, bo cokolwiek ieſt, albo ieſt nad nię, albo niżey od niey, nad nią ſam BOG tylko, pod nią wſzyſtko, co ſię tylko Bogiem zwać niemoże*, dość wyſoko nad wſzyſtkie ſtworzenie BOG Aniołow wynioſł, bo bliſko Maieſtatu ſwego; [*b*] *Millia millium aſſiſtebant ei*, przecież wyżey MARYA, bo oni y w Niebie ſą ſłudzy, Ta Krolową, oni Niebieſkiego Krola Miniſtrami, Ta Matką, oni z trwogą y boiaźnią zaſłaniaiąc twarzy aſſyſtuią BOGU, ta poufale, oco chce, BOGA ſupplikuie. Naoſtatek ieżeli ſamo nawet Imie uważemy, ſłuchaycie co onim napiſał uczony Stella: [*c*] *Imie Iey, Imie ieſt takie, na ktorego wſpomnienie po Imieniu Sijna, wſzelkie ma uklękać kolano, Niebieſkie, ziemſkie, ij piekielne, ij wſzelki ięzyk łaſkę Iego, moc, y chwałę wijznawać*, a iakże Iey Krolewſka niema ſłużyć Korona? Zaſłużyła ſobie na Koronę Zwycięſką, bo ieżeli według Pawła Swiętego [*d*] *Nemo coronabitur, niſi qui legitime certaverit*, Nikt niegodzien Korony chyba że chwalebnie odprawi utarczkę; iakże zwycięſkiey mieć niema Korony, ktora w pierwſzym poczęcia momencie, walną z piekłem ſtoczyła potyczkę? a iak Ią Boſkie na to przeznaczyły wyroki; żeby mocą ſwoią piekielnemu ſtarła głowę węzowi: [*e*] *Ipſa conteret caput tuum*, tak tego pierwſzym na świat z ſtąpieniem dokazała, y gdzieśmy wſzyſcy na głowę zgłową naſzą przepadli, tam Ona ſię w iednym nawet kroku niezachwiała: *Greſſus Ejus primus conceptionis in naturam, alter nativitatis in lucem, in utroq; offendimus omnes, ſola hæc graditur inoffenſo pede*, mowi Beſſeus Enucleatus Ozdoba Dominikańſkiego Zakonu. Dwa kroki MARYA uczyniła, ieden poczęcia według ludzkiey natury, drugi narodzenia na świat, w obudwucheśmy nieſzczęśliwie upadli, ſama ona z zwycięſtwem ſtaneła, ſtaneła z zwycięſtwem w dalſzym życia kroku, bośmy wſzyſcy przez nią z zguby y upadku powſtali, bo za zdaniem Auguſtyna Swiętego, gdyby była MARYA na Anielſkie nie zezwoliła Zwiaſtowanie, Chryſtus by był z Nieba na świat niezſtąpił, narodu ludzkiego z niewoli czarta y piekła niewybawił; ſtaneła z zwycięſtwem, bo przez Iey zaſługę, moc, y przyczynę, wſzyſtkie przeciw Wierze kacerſtwa, herezye, błędy zwojowane: [*f*] *Cunctas hæreſes ſola in univerſo mundo interemit*. A czy ſobie y wtym ſamym Obrazie Cudami ſłynącym na owe ſtarożytnych zwycięſcow niezaſłuzyła Korony: *In Murales Civicas, Navales, Laureas, Obſidionales*. Bo ktoż tu tak biegły,

(*a*) *De Excel. B. M. V. c. 24.* (*b*) *Dan. 7.* (*c*) *In Cap. 1. Luca* (*d*) *2. Timot. 2.* (*e*) *Gen. 3.* [*f*] *Eccl.*

tak doſkonały bydź może w rachunkach, żeby świadczone na tym mieyſcu Ludziom Iey Dobrodzieyſtwa y Łaſki wyrachował? od czaſow onych, gdy ten Obraz Cudowny Ruſkie Xiążęta za dar wielki od Ceſarzow Wſchodnich odebrali, gdy go Leo Syn Daniela Krola Xiąże Ruſkie z Halicza tu przenioſł do Lwowa, y w Zamkowey oſadził Kaplicy. Od czaſow y Roku 1270, gdy ſię Synom Dominika Swiętego za przyczyną Błogoſławioney Konſtancyi Matki Leona Xiążęcia pod ſtraż y opiekę doſtał, iednoż tu Miaſto za łaſką y pomocą MARYI cudownie z oblężenia Nieprzyiacioł ſwoich oſwobodzone zoſtało? od ognia y nagłego pożaru, od zarazy y morowego powietrza uwolnione? powiedz ty ſam Lwowie, czyś tego niedoznał? iedenże topielec wybrnął ſzczęśliwie do życia wpoł śmierci z oſtatniey w wodach y na Morzu topieli? ieden że więzień z dybow, z kaydan, łańcuchow niewolniczych za weſtchnieniem do tego Obrazu na wolność wyſzedł pożądaną? czy ieden ſię cudem z rąk nieprzyiacielſkich wyśliznął? Sami Ruſcy Xiążęta na Woynach przeciw Saracenom y inſzym, raz że w oblężeniach, w potyczkach, y niebeſpieczeńſtwach niezawiedzioney z tąd doznali obrony? czytaycie tey prawdy iawne w Xięgach przykłady, macie ich y w oczach Malarſkim wyrażone pędzlem, ia tylko przydaię: O! gdybyś tu z grobu twego powſtał nieśmiertelney wiekami pamięci [a] IW. Iakobie POTOCKI Białokamieńſki Staroſto, czylibyś ieden za wſzyſtkich wiary godnego niepołożył ſwiadectwa, iakoś w Zamku Czeſzybiſkim, ſciśle nieprzyiacielem otoczony, prochem nieoſtrożnie, przez niejakiego Sługę Laſkowſkiego, zapalonym, gwałtem wyrzucony na powietrze, w pułſpieczony, y z pośrod pożaru zaiętego Zamku na ochłodę, y z oblężenia nieprzyiacioł na wolność, y z życia niebeſpieczeńſtwa do zdrowia pierwſzego za łaſką Tey powrocił Matki? zacoś y Zamek, BOGU na Swiątnice, Synom Dominika Swiętego na mieſzkanie poświęcił, y ſkorę z nog, z rąk, y z twarzy opiekłą przy tym Obrazie na wieczną z dziękczynieniem zoſtawił pamiątkę. Y więc ſobie przez to Cudowna nieyſca tego MARYA na dawne ſtarożytnych zwycięſcow niezaſłużyła Korony? zaſłużyła y na Koronę Doktorſką, bo Ta to ieſt, ktora nam Mądrość zrodziła nieſtworzoną, ktora z tąż w ſpolnie mądrością przez lat trzydzieści y kilka w ściſłym uczęſtnictwie żyiąc, roſła z nią rownie w Lata, w Mądrośc, w łaſkę u Boga y ludzi. O! kto poymie? iak ſię przy Tey Mądrości wyſokich nauczyła taiemnic? iak ſię głęboko w niedoſtępnym P. BOGA ſwietle, w przepaści ſkrytych

ſądow

(a) Eccl. (b) Act. Conſiſt. Leopol.

sądow Iego zanurzyła? Ta iest, ktora po w Niebowstąpieniu Chrystusa Uczniow Iego, Apostołow, y Doktorow uczyła, co mowić y pisać mieli, iak żarliwie Imię, wiarę Iey Syna opowiadać, świadek S. Antonin Infułat Florentski Zakonu Dominikańskiego· [a] *Ipsa fuit post ascensionem Filij Magistra Doctorum, Ecclesiæ, Evangelistarum, & Apostolorum.* Ta iest ktora przez wszystkie lat y wiekow przeciągi, rozumy y Głowy uczonych światłem Ducha BOZEGO y Mądrości oświeca, iako Iey Doktor przyznaie Seraficki: [b] *illa est Lucerna Ecclesiæ;* Dopieroż zasłuzyła na Koronę Cnoty, bo ktoraż cnota, w ktorym z Swiętych kiedy bydź mogła, żeby się w MARYI niewydała? pełen był iak czytamy Swięty Szczepan łaski, *Gratia plena,* pełni Ducha, Swięci Apostołowie: *repleti Spiritu S.* ale nierowniey nad wszystkich MARYA; [c] *Excepto DEO omnibus est altior,* bo ani w Szczepanie iak w MARYI Pełność Bostwa była według ciała, ani Apostołowie z Ducha Bożego poczeli iak MARYA. Rożnym BOG Swiętym z Skarbow nieprzebranych rożne rozdał dary, przywileie, y łaski przyrodzone, y nadprzyrodzone, ale tylko po części, iako naprzykład, miłość Serafinom, Cherubinom mądrość, Straż Aniołom, Obiawienia Prorokom, żarliwość Apostołom, Męstwo Męczennikom, czystość y Niewinność Pannom, tym skromność pokorę, łaskawość, onym Swiątobliwość, umartwienie, cierpliwość &c. w MARYĄ zaś wlał cały Zbior Darow, z ktorych kiedykolwiek, co komu udzielił, iako w Corkę swoią y Oblubienicę, iako w Matkę Iedynaka Syna swego, iako w Tę, nad ktorą więcey, żadnego z Swiętych nikogo w całym niekochał stworzeniu, a wlał tak obficie, że gdzie się Swiętych doskonałość kończy, tam się Iey poczyna, bo Ona nad wszystkich po Bogu wstopniu cnot y doskonałości naywyższa, wlał nietylko te łaski, ktore w Swiętych były, ale też ktore miał w sobie Chrystus, mowi S. Hieronim. [d] *Cæteris per partes præstatur gratia, Mariæ vero tota se infudit plenitudo gratiæ, quæ fuit in Christo.* Inszym BOG Darow po części udzielił, MARYI całą łaski pełność, ktora była w Chrystusie, z tą tylko roznicą. że w Chrystusie była pełność Łask y Cnot wszystkich przez istotę, w niey przez uczęstnictwo; w Chrystusie iak w Zrzodle, w niey zaś iak w Strumieniu. Y ta to iest, ktorę widział Ian Swięty na Niebie w Koronie gwiazd dwonastu: [e] *In Capite Ejus Corona stellarum duodecim,* to iest maiąca Cnot przednieyszych dwanaście, przez ktore sobie zasłużyła

C Koronę,

(a) Part. 4. tit. 15. cap. 12. [b] S. Bon. in Spec. (c) Andr. Cret. (d) Serm de assumpt. (e) Apoc. 12.

Koronę, cztery względem BOGA Wiarę, Miłość Nadzieię, cztery względem bliźniego, Miłośc, Posłuszeństwo, Miłosierdzie, Skromność, cztery w zględem siebie, Pokorę, Panieństwo, Cierpliwość, Ubostwo. Ta iest, ktora mowi o sobie przez Mędrca Pańskiego: [a] *In me omnis spes vitæ & virtutis*, we mnie wszelka nadzieia żywota y cnoty. Zasłużyła na Koronę Panieńską, bo chociaż BOGA Matką była, ale razem y Panną, Panną przed Poczęciem, Panną w Porodzeniu, Panną y po Porodzeniu, Panną poczeła, Panną porodziła, Panną karmiła y wychowała Chrystusa, bo to wszystko było za sprawą Ducha Nayświętszego. [b] *Inventa est in utero habens de Spiritu Sancto*, iako kwiat bez utraty y szwanku piękności wdzięk wydaie zapachu, tak MARYA bez naruszenia całości Panieństwa, światu wydała Zbawiciela, a iak promień słońcu iasności nieuymuie, tak Chrystus naymniey Panieństwa MARYI nienaruszył, bo iak w Niebie nieskazytelnego, nieśmiertelnego miał Oyca, tak Matkę na ziemi niezmazaną. Dwoiakie Chrystusa trzymamy narodzenie, oboie iest Panieńskie, BOG z istoty Oyca przed wieki zrodzony, y człowiek z krwi Matki na świecie poczęty, tam z Oyca bez Matki, tu z Matki bez Oyca, tam go Ociec zrodził Przedwieczny, tu Matka w Panieństwie: (b] *Virgo concipiet & pariet Filium*, tam bez początku, tu bez przykładu, tam przed ludźmi, tu nad ludzi, tam iest niewymowny, tu niewychwalenie ukochany, tam BOGA, a tu Syn iest Panny, bo iak Swięty Bernard upewnia, wolałaby była Boską niebydź Matką, gdyby była bydź Panną niemiała, dla tegoć sie stała wszystkich Panien Krolową, a razem y Matką; Krolową, bo ona pierwsza bez przykazania, bez przykładu, bez rady, BOGU Panieństwa ofiarę poświęciła, a iak wielu swiadczą ieszcze w Swiętym Matki swoiey żywocie. Matką, [c] Bo wszystkie przez swoy przykład chwalebny BOGU y Niebu porodziła, iak otym przepowiedział Dawid: [d] *Adducentur Regi Virgines post eam.* Zasłużyła y na Koronę Męczeńską, bo małoż w życiu swoim, MARYA ucierpiała? nic tu niemowię o ubostwie, w ktorym ściśle żyła, nic o Iey troskach, kłopotach, ktore przy Narodzeniu Syna swego miała, nic o prześladowaniu Heroda, o owey do Egiptu z Nazaret ucieczce &c. dosyć to namienić, że iak życie IEZUSA Chrystusa całe było Krzyżem, tak MARYI męczeństwem, alboż to nie męczeństwo Iey było, kiedy wiedząc z Obiawienia o przyszłey Syna swego Męce, sama myśl o niey codziennie Iey krzyżowała serce? całowała Syna!

[a] *Eccl.* 24. [b] *Math.* 1. [c] *Isai.* 7. (d] *Novarin. in Umbr. Virg.* (e) *Psal.* 4.

na! myśliła sobie, tę Twarz Syna mego, ktorey się napatrzyć niemogą Aniołowie, zdrayca Iudasz na pogębki, zeplwanie, świętokradzkim wyda całowaniem; uwijała w pieluszki: mowiła w Duchu, te ręce y nogi, ktore Ia miłością bardziey Macierzyńską, niż pieluchami krępuię, po tyrańsku, katow strzyczki związą, hartowne wskroś przebiią gwoździe; Tę Głowę, ktorą na me skłaniam łono, kacia bez litości ostrym zranią cierniem, gęstymi iak gradem zbiią pociskami; ten grzbiet, ktory tak roskosznie uwiiam, drotowe Paski, krwawe dyscypliny, az do kości zsieką; taka myśl codziennie, niebyłaż mieczem na Serce MARYI? dopieroż gdy nato patrzała, co Duchem przeyrzała; o iaka Iey boleść wskroś wszystkie Wnętrzności przeniknęła! zebrały się wszystkie wraz te rany do Serca MARYI, ktore się po Ciele rozeszły Chrystusowym, kruszyły się rozgi, bicze, dyscypliny o Ciało Chrystusa, kruszyły się y obiiały o serce MARYI, Chrystus na ciele, MARYA była na sercu zraniona, zbita, y Ukrzyżowana, Krzyżem była boleiąca Chrystusowi Matka, przez miłość, ktorą miał do niey, Krzyżem MARYI, Syn ukrzyżowany, przez litość, ktorą miała nad Nim, bo Iey serce, sercem było Chrystusa, a zwyczaynie bardziey się tam Duch wiąże, gdzie kocha, niżli gdzie ożywia, a małaż to męka? y toć iest, dla czego się Krolową nazywa Męczennikow, bo ona więcey iedna cierpiała, niż wszyscy razem Męczennicy, zdanie to Anzelma Swiętego [a] *Quid quid crudelitatis inflictum est corporibus Martijrum, leve fuit vel potius nihil comparatione passionis Illius*, Cokolwiek wszyscy razem cierpieli Męczennicy w porownaniu z Iey Męką, albo mało, albo cale nic było, bo ona to na Duszy poniosła, co tamci na ciele, a ta boleść tym cięższa nad inne, im Dusza nad ciało zacnieysza; to niegodna Męka taka Korony? Na ostatek zasłuzyła na Koronę w Niebie wieczney Chwały, bo ieżeli ta dana bywa dla zasług iako Boskiey Dowod hoyności y sprawiedliwości, a iakże MARYI niema bydź powinna y własna, [a] ktora według Bernardyna Swiętego więcey zasługiwała przed BOGIEM iedną sprawą nawet oboiętną, niż Swięty Wawrzyniec przez kratę ognistą? więcey we śnie, a niżeli z Swiętych ktory na iawie? iak Iey niema bydź własna wieczney Chwały Korona? ktora iak owa w Pismie Gora: [b] *Mons Domini in vertice montium*, żeby była godnie w Wnętrznościach Panieńskich Słowo Boże poczęła, wyniosła się wysokością zasług nad wszystkich Swiętych Aniołow, y Ludzi, aż do Tronu Bostwa? zaiste prawdę o niey

(a) Tom. 1. Ser. 61. a. 3. c. 3. (b) Isai. 2.

wyznać należy, że iako w porownaniu z BOGIEM nikt się dobrym zwać y znaleść niemoże, tak w porownaniu z MARYĄ, nikt większy w zasługach; bo iak się to wymowić, wyszacować niemoże, co z łaski wzięła od BOGA, tak bez porownania co czyniła. Piękna iak Xiężyc, wybrana iak słońce MARYA: [a] *Pulchra ut luna electa ut sol*, czemuż? bo iak Słońce y Xiężyc względem inszych planet pierwsze trzyma mieysce, tak MARYA w zasługach względem wszystkich Swiętych; sama mowi o sobie, ktora się zna naylepiey: [b] *In omni populo & in omni Gente primatum habui*, A iako Iey nieporownane z Swiętymi przed Bogiem zasługi, tak też nadgroda y chwały korona niepoięta, mowi Swięty Ildefons: (c] *Sicut est in comparabile, quod gessit, ita incomparabile præmium, quod meruit.* Nikt nad nią więcey BOGU w pokorze na ziemi niesłużył, nikt w Niebie większey w chwale nadgrody nieodedrał, udzieliła z siebie Bostwu na świecie, żeby się z Człowieczeństwem złączyło, udzielił Iey z Bostwa swego Chrystus, żeby była, czym żaden niebył z ludzi, y nie iest. Y toć iest co Iey Mędrzec przyznaie: [d) *Multæ filiæ congregaverunt divitias, Tu supergressa universas*, Wiele Synow Ludzkich y Corek zgromadzili zasług swoich bogactwa, wszystkich przeszła MARYA: *supergressa*, przeszła w zasługach y Koronie chwały, *supergressa*. A tu iuż, ktoż iaśnie niewidzi, że MARYA wszystkich godna Koron, ktore tylko świat mieć może, y Niebo, kiedy iedna na wszystkie zasłużyła? O! iakeś nad inne szczęśliwszy wielki Wielkiego w Kościele Bożym Patryarchy Dominika Zakonie! że tę Swiętą Pannę y Panią Tę BOGA Matkę, Nieba y ziemie Krolową iuż to raz czwarty w samey Polszcze naszey Koronuiesz, ktora na wszystkie wszystkich wiekow Korony na Niebie y ziemi zasłużyła! bo to czyniąc MARYI, czynisz, co BOG Moyżeszowi z Arką czynić przykazał: [e] *De aurabis eam, faciesq; supra, Coronam auream per circuitum.* A to czyniąc, czynisz miłe BOGU posłuszeństwo, Iey honor przed Niebem y światem, sobie chwałę y sławę nieśmiertelną. żebyś iednak wiedział wdzięczny BOGU y MARYI Zakonie, iaka ma bydź Korona, ktorą w cudownych MARYĄ Obrazach Koronuiesz? otym mowić w punkcie drugim zaczynam.

Punkt drugi.

PRawda to że Korona, ktorą kto komu ofiaruie, znakiem iest chwały, honoru, godności, y zasługi: [f] *Corona datur in signum glo-*

(a) *Cant. 6.* [b] *Eccl. 24.* (c) *Ser. 2. de Assumpt.* (d] *Prov. 31.* (e) *Exod. 25.* (f] *Berchor. Ver. Coron.*

gloriæ & honoris, excellentiæ & meriti; Ale też niemniey dowodem wdzięczności, ktorą kto komu za łaſki, za wzięte winien Dobrodzieyſtwa. Dawne nieſie przyſłowie: *fontem hauris, puteum corona*, kto piie wodę zrzodło koronować powinięn. Kiedy Ia uważam łaſki, dobrodzieyſtwa MARYI, przez tyle wiekow obficie waſzemu świadczone Zakonowi, nieodrodni S. Oyca y Patryarchy Dominika Synowie, iak ſądzę, tak mowię, żeście Iey procz tych Koron Rzymſkich, taką winni Koronę, iako niegdyś BOG na głowę złozył Aarona. Była to Korona iak ią Ekklezyaſtyk opiſuie cała, przez ſię złota, wyryta znamieniem Swiętości y Swiątobliwości, Chwały y Honoru, Cnot y Dzieł chwalebnych: (a) *Coronam auream poſuit ſupra mitram ejus expreſſam ſigno Sanctitatis, gloriâ honoris, & opus virtutis.* Takąście mowię winni Koronę dla MARYI, Synowie Dominika Swiętego, winniście naprzod ſzczerozłotą; złoto poſpolicie mądrość w Piſmie Swiętym znaczy, otym Mędrzec Pańſki powiedział, (b) *Poſſide Sapientiam, quia melior auro.* Niewiele rozumiem złota macie ziemſkiego, bo ście ſię z Doſtatkow światowych przez Zakonne wyzuli uboſtwo, ale macie złota doſyć mądrości y umieiętności, w porownaniu ktorego, zdaniem Salomona wſzyſtkie świata tanieią bogactwa: *Divitias nihil eſſe duxi in comparatione illius.* macie złote głowy: (c) *Caput aurum optimum*, y właśnie iakby na was patrzył Medyolańſki Infułat, gdy powiedział: (d) *Bona paupertas, quæ ſi non habet theſaurum pecuniæ, habet tamen theſaurum Sapientiæ*, bogate ieſt uboſtwo waſze, bo chociaſz mu na bogactwach zbywa, nie zbywa na złocie y ſkarbach Mądrości. Toście tedy złoto winni na Koronę MARYI, bo iezeli Ona nieſtworzoney ieſt Matką Mądrości, o iak tą cudownie waſze zbogaciła głowy! nieuymuię inſzym mądrych głow Zakonom, ale też trudno Ich waſzemu nieprzyznać, bo to ten waſz Zakon, ktory Alexander Oſmy dla głow wielce mądrych nazwał Podporą całego Kościoła, Innocencyuſz Czwarty Filarem y Laſką na wſparcie zſtarzałego świata: (e) *Ordo Prædicatorum ſeneſcenti mundo in ſuſtentationis baculum eſt proviſus.* Ten to waſz Zakon, ktory [za świadectwem Alexandra Czwartego Papieża] przez Kazania y nauki Synow cudownie cały Swiat oświeca: *Status Eccleſiæ per eorum prædicationis & doctrinæ Salutaris inſtantiam, multipliciter illuſtratur*, ktory iak Słońce w Kościele zaiaśniawſzy uſilną Synow ſwoich pracą, z ciemności żydowſkich, z niezliczo-

(a) Eccl. 45. (b) Prov. 16. (c) Cant. 5. (d) S. Ambr. (e) A. 1248.

nych błędow Heretyckich, całe Pismo Swięte oswobodził, całe na ięzyk Łacińſki, Grecki, Chaldayſki, Syryacki, Hebrayſki, Arabſki, Etyopeyſki, Tatarſki, Polſki przełożył, przełożone w południu iaſney prawdy ſtawił, Tłumaczami oświecił, całą Biblią na Litery, ſłowa, periody rozebrał, y pożyteczne dla wſzyſtkich ułożył konkordancye, Ten waſz ieſt Zakon, z ktorego iak z Raiu obfite wynowy y umieiętności ſtrumienie na świat wypłynęły, tak dalece, że za świadectwem Piotra *a Conceptione B. M. V.* Generała Zakonu moiego Schol. Piarum: rzadcy byli zdawna między uczonymi wielkiego Imienia, y nauk Mężowie, ktorzyby z Dominikańſkiego niebyli Zakonu: [a] *Rari fuerunt in Republica literaria alicujus nominis viri in Doctrina conſpicui, qui Dominicanæ Familiæ non fuerint Alumni.* Ten waſz Zakon, ktory począwſzy od O. S. Dominika Fundatora ſwoiego, ktorego Mężem Apoſtolſkim, Wiary S. Filarem, Okiem świata całego, wielkim Duſz ludzkich Ekonomem, Kościoł S. nazywa, ktory powſtał iak drugi Eliaſz: *Quaſi ignis, & Verbum ipſius, quaſi facula ardens*, począwſzy mowię od Fundatora ſwoiego, aże do tych czaſow regeſtr nieprzerachowany wielkich Mędrcow, Teologow, Doktorow, Kaznodzieiow, Kościołowi y światu na pomoc y zbawienie wydał, à Doktorow, Kaznodzieiow takich, o ktorych Alexander IV. Papież powiedział, że Ich uſta łaſka Niebieſka poświęciła na zbawienną dla inſzych naukę, y poſtępek Duſz Chryſtuſa wiernych: [b] *Quorum labia Cæleſtis edocuit gratia ad propinandam ſalubrem doctrinam aliis, & profectum animabus Chriſti Fidelibus exponendum.* Ktorzy po wſzyſtkich świata tego kraiach światło prawdy z Chryſtuſową roznieśli Ewangelią: [c] *Evangelicæ prædicationi inſtantes ardenter lumen Divinæ veritatis, ubiq; per Orbem terrarum diffundunt*, Tak że iako niemaſz prawie tey w Europie Akademij, ktoraby z Dominikańſką przymierza niemiała nauką, tak ſię ledwie z nich ktora znayduie, żeby tam Dominikan na wyſokiey niezaſiadał Katedrze: takich Kaznodzieiow wydał y Doktorow, że Ich właśnie ludziom BOG przez Proroka ſwoiego przepowiedział: *Mittam Vobis Paſtores, qui paſcent vos ſcientia & doctrina*, zeſzlę wam Paſterzow, ktorzy was paść będą nauką y umieiętnością. Nie liczę tu, bo to iedno co gwiazdy po Niebie rachować, nie liczę żarliwych y wielkich Kaznodzieiow, z ktorych procz wielu Swięty Iacek w Samey Poſzcze naſzey, coż dopiero w Litwie, w Moſkwie, na Ruſi, w Inflantach y Pruſach, moc niezliczoną Pogań-

(a) Polig. Tom. 2. (b) Brev. Dom. (c) In Prolog. Conſtitut. (d) Idem ibid.

Pogaństwa częścią Okrzcił, częścią przez naukę do Wiary przyprowadził, z ktorych w Państwach postronnych wielu pominąwszy Ludwik *de Rosciate*, Korradyn de *Rescia*, za swiadectwem Bartłomieia *de Braganzio*, w Niemczech, we Francyi, we Włoszech Dusz zgubionych na dwakroc sto Tysięcy BOGU pozyskali. *S. Ludovicus Bertrandus* w Ameryce 15. Tysięcy Bałwochwalcow na Gorze S. Marty Okrzcił. Tamże Michael Erford sześć Tysięcy, obydwa zaś w iednym Roku 60. Tysięcy Pogan nawrocili, z ktorych Filip Przeor Ziemi Swiętey, na iednym Kazaniu nawrocił Patryarchę Iakobitow, ktoremu dana była w rządy Indya niższa, Ziemia Murzyńska, Ormiańska, Persha, Chaldeyska y Egipt; na drugim Kazaniu nawrocił Arcy-Biskupa Egiptskiego, y drugiego Indyi wyższey; a zaś *B. Ioannes de Schio* na jednym w Weronie kazaniu, Patryarchę y Siedmiu Biskupow, niezliczonych Xiążąt, Miast, z nienawiści y niezgod do miłości y iedności z sobą, a z niedowiarstwa do Wiary pracą Apostolską blisko Sto Tysięcy rożnych osob nakłonił; a co insi w inszych świata częściach? ktorych się glos po Ziemi, po Morzu, y pod ziemię rozszedł? ztąd miarkuycie, kiedy sam Swięty Ferreryusz Wincenty na iedney w Hiszpaniach Missyi Niewiast rospustnego życia do pokuty 40. Tysięcy, Zydow 25. Tysięcy, Heretykow y rożnych grzesznikow, 100. Tysięcy zokładem do BOGA y Wiary nawrocił. Nieliczę wielkich Zakonu tego Teologow, znakomitych nauką Doktorow, z ktorych oprocz Biskupow, Arcy-Biskupow, Kardynałow tegoż Zakonu [a] Wiele na wielu Koncyliach, osobliwiey zaś na dwoch za pierwszego y drugiego Leona Papieżow, trzydziestu, na Wiedeńskim 40. na Lateraneńskim za dziesiątego Leona, Dwudziestu, na Trydeńskim 24. zasiadaiąc iak mądrze y pożytecznie na zaszczyt Chrystusowey Wiary pracowali, tak Obrońcami Kościoła, światłem świata nazwani: *Pugiles Fidei, vera Mundi Lumina*, niewspominam owego B Alberta W. ktorego zbiorem Kanonow SS. Swiątnicą mądrości Niebieskiey, Kościoł Boży nazywał, owego Kaietana Kardynała, ktory od Oycow na ostatnim Lateraneńskim Koncylium cudem Mężow uczonych, żywą Biblioteką wszystkich Praw Wiary, Arką umieiętności zawołany. Owego Turrecremata sławnego na cały Kościoł Kanonistę, ktory trzydziestu Schizmatyckich Biskupow do iedności z Kościołem przyprowadził; nie wspominam onych Korradow Alberstadieńskich, onych Ugonow Sekwino y innych, ktorzy z Kommissyi Apo-

stolskiey

(a) Cavalerius s. 163.

ſtolſkiey piſmo Ormianſkie roztrząſaiąc trzydzieści y pięć tyſięcy ſłow wnich błędnych znalezli, ktore potym publicznie na Trydeńtſkim palono Koncylium; niewſpominam nieprzeliczonych, wſzakże iak wſzyſcy, wielką Kościoł Boży mądrością zaſzczycili, z iedney mamy miarę Głowy S. z Aquinu Tomaſza, ktory ludzkie przeſzedſzy rozumy, Imie Anielſkiego otrzymał Doktora, y ſłuſznie, bo iego nauka nie ze ſzkoł światowych, ale z Nieba y Ducha Bożego, bo onim wyrok Stolice Apoſtolſkiey, że ile Artykułow o Wierze napiſał, tyle Cudow uczynił; [a] *Quod ſcripſit articulos, tot fecit miracula.* A kto go rozumie, wſzyſtkich razem umie, bo to w piſma ſwoie zebrał, cokolwiek ſię umieć y rozumieć może, a kto rozumie y umie co Tomaſz napiſał, zbłądzić nigdy niemoże; bo Iego Nauka ſłowem Prawdy Wieczney pochwalona: *Bene de me ſcripſiſti Thoma.* Przyznaycieſz kochani O. S. Dominika Synowie, czyliście MARYI za tak wielką mądrość ſobie udzieloną, ſzczerozłotey niewinni Korony? Winniście Iey powtore Koronę Swiętości y Swiątobliwości, *expreſſam ſigno Sanctitatis*, bo ieżeli za świadectwem W. Bedy wſzelka Swiętność Swiętych y Błogoſławieńſtwo z żywota MARYI ſwoy bierze początek: (b) *Omnis beatitudo Sanctorum, de glorioſo Virginis Utero proceſſit*, ieżeli za zdaniem B. Alberta W. MARYA wſzyſtkich według Ducha, Swiętych Kościołowi y Niebu porodziła: [c] *Spiritualiter omnes Sanctos genuit.* Tak dalece że niewięcey matkom naſzym iſtność życia powinniśmy, iak MARYI Swiętość ſwoią Swięci; iezeli na wſzyſtkie czaſy do rodzenia wybranych wzięła od Oyca Przedwiecznego płodność: [d] *Ab ipſo Patre Æterno accepit fontanalem fœcunditatem ad generandos omnes Electos.* O! iak ſię ta Swięta Matka w waſzym przez Swiętych, Zakonie rozrodziła? iak wiele dla niego Cudownych narodziła Synow? ktorymiście świat, Niebo, y Kościoł Chryſtuſow napełnili, rachuycie Ich ſami, ktorych cnoty, Imiona, zaſługi, codzienną czcicie pobożnością, mnie ich czaſu wyliczać niewyſtarcza, to tylko mowię; ze niemaſz w Niebie y w Kościele ſtopnia, na ktorymby z ſwoimi waſz Zakon nieſtanął Swiętymi. Stanął na ſtopniu Patryarchow, przez O. S. Dominika, ſtanął na ſtopniu Prorokow, Apoſtołow, Męczennikow, Wyznawcow, y Panien, przez tak wielu Duchem Prorockim oświeconych, Apoſtolſką o Wiarę żarliwością, męſtwem y odwagą na śmierć y męki za Chryſtuſa, świątobliwością żywota cudowną znakomitych Mężow, przez tak wiele Panien niewinnością Panieńſtwa zaſzczyconych.

[a] *Ioan. XXII. Pont.* (b) *In Cap. 1. Luc.* [c] *Ser. ſup. Miſſ.* (d) *S. Bernardin. Ser. 11. a. 2.*

conych. A to y teraz w Swiętych nowo Kanonizowanych Katarzynie de Ricciis, Stefanie de Quinzanis Pannach, w Alwarze Cordubenſie, w Pietrze Gonzalez, w Mateuſzu Karrerym, w Egidym z Lisbony, Albercie y Markolinie Wyznawcach, ktorych Introdukcyą wſpolnie z Ukoronowaniem MARYI obchodzicie, alboż nie iaſny ieſt Niebu y światu Dowod, iak ſię wielu z tey S. Matki, Swiętych u was rodzi, gdy do Swiątnic Boſkich nie wſto lat, niepoiednemu, niepodwoch, iak gdzie indziey zwyczaynie, ale y częſto y po kilku razem wprowadzacie! to ſię Iey od was Swiętości y Swiątobliwości Korona nienależy? Winniście Iey po trzecie Honoru y Chwały Koronę: *Expreſſam gloria honoris;* Bo przez kogoż od tylu wiekow, tak wyſokie w Kościele Bożym dziedziczycie Honory, że z iednego Zakonu Waſzego Czterech Papieżow Ukoronowanych, Dwoch Obranych, Piąciudzieſiąt y trzech Kardynałow, Patryarchow czterdzieſtu, Sześćſet dwoch Arcy-Biſkupow, Czterech w Polſzcze Prymaſow, Lwowſkiego Nominata iednego, Halickich kilku, Biſkupow Krakowſkich, Poznańſkich, Kijowſkich, Przemyślſkich, Chełmſkich, Chełminſkich, kilkunaſtu, Cudzoziemſkich Tyſiąc pięćſet kilka, Ośmdzieſiąt Nuncyuſzow do Koron, Ablegatow *a Latere*, Czterdzieſtu kilka, Iednego Archimandrytę całego Zakonu Bazyliańſkiego, Iednego Generała całego Zakonu OO. Kapucynow, Czterech Opatow Benedykta S. *In Monte Caſſino*, Dwudzieſtu, inſzych Klaſztorow w Francyi y Niemczech, Dwudzieſtu Synodow powſzechnych, Prezydentow; Dwunaſtu Kommiſarzow Apoſtolſkich, Kroleſtw, Krolow, Ceſarzow, Xiążąt, Parlamentow, Senatow, Protektorow, Konſyliarzow, Kanclerzow, Sędziow, Podſkarbich, Ambaſiatorow; WiceRejow, Rezydentow, moc niezliczoną, Spowiednikow, Kaznodzieiow Papieſkich, y Naywyżſzych Monarchow, Inkwizytorow tak Naywyżſzych *Sancti Rom. Officij*, Iako też Generalnych przez Europę, *Contra hæreticam pravitatem*, Wikaryuſzow Papiezkich, Examinatorow Biſkupich, Magiſtrow *Sacri Palatij*, Referendarzow, Adwokatow Naywyżſzego Konſyſtorza Rzymſkiego, Auditorow Generalnych *Palatij*, Vicesgerentow, Prefektow Kongregacyi rożnych, tyſiącami Swiat y Kościoł liczy? Przez kogo mowię ten Honor y Chwałę macie, że Dwudzieſty drugi Ian Papież z Niebem zrownał waſz Zakon, a zaś wielość Oſob waſzych z Gwiazdami: [a] *Ordo Prædicatorum velut Cælum Sideribus micat, ſic Perſonarum numero coruſcat.* Ze wam Panegiryſta Zelingerus tyle przyznaie Naywyżſzych Chry-

(a) *Conſtit. 14. in Explicat.*

ſtuſa Namieſtnikow, ile wiekow liczycie; tyle Kardynałow, ile pięcioletnich czaſow; ile lat, tyle Swięrych; ile dni, tyle Kaznodzieiow, ile Godzin, tyle Wyznawcow; ile momentow, tyle Cudow; ile Głow, tyle Doktorow: [a] *In hac Sacra Familia, Sæcula connumerantur Pontificatibus, Luſtra Cardinalibus, Anni Sanctis, Dies Prædicatoribus, Horæ Confeſſoribus, Momenta Miraculis, Capita Doctoribus?* Zkąd tę macie Chwałę, że was Grzegorz Papiez Dziewiąty danych światu na światłość y oświecenie Narodow bydź uznał, że was mocnych w mowie y Naukach oſądził: [b] *Fratres Prædicatores potentes in opere & Sermone.* Że ſłowa waſze, zdania, y nauki iak od Boga natchnięte, tak Duchem Swiata y życiem bydź wyznał: [c] *Verba Fratrum Prædicatorum Divinitus inſpirata, Spiritus ſunt & vita mundi.* Zkąd to macie wſzyſtko, ieżeli nie przez łaſkę MARYI, przez ktorey Zaſługę y Godność za świadectwem Serafickiego Doktora, wſzyſtko mamy, cokolwiek mieć dobrego możemy; [d] *Per manus hujus Dominæ habemus, quid quid poſſidemus.* Winniście Iey na oſtatek cnot y dzieł Koronę: *Opus virtutis,* bo jeżeli MARYA według OO. Swiętych wſzyſtkich wiekow ieſt dziełem: *Negotium Sæculorum,* ieżeli znią BOG wſzyſtko wſzędzie czyni, y Ona z BOGIEM; [e] *Cum eo eram cuncta componens,* ieżeli y teraz cokolwiek ſię dzieie, dzieie ſię przez Nią, z Nią, y w Niey razem: [f] *Per ipſam, cum ipſa, & in ipſa totum hoc faciendum decernitur,* Mowi Swięty Damian; iezeli w niey Zbior ieſt cnot wſzyſtkich: [g] *In me ſpes omnis virtutis.* gdzież ſie wyraźniey Cnot Iey wielkość y dzielność wydaie, iako w Dziełach waſzych y życiu? Tyć to ieſteś Filadelficzny Zakonie, ktoremu prawdę przyznać należy, żeś nie tylko cnot wſzyſtkich pełen, ale cnot zaſzczytem y Chwałą: [h] *Gloria virtutis tu es.* Wy to ieſteście Prześwietni Tego Zakonu Synowie, ktorzyście świat cały y Kościoł chwalebnymi zaſzczycili dziełami; mowię o was Słowy Innocencyuſza IV. Papieża: *Pater Luminum PP. Prædicatores in Lucem Gentium dedit, & Viris talibus ſuam munivit Eccleſiam, qui mori pro Chriſto diligunt & pati pro iuſtitia delectantur.* BOG Swiatłości Ociec, Zakon Kaznodzieyſki na oświecenie Narodow wyſtawił, y takimi ſwoy Kościoł umocnił Mężami, ktorzy ginąć dla Chryſtuſa pragną, y cierpieć za ſprawiedliwośc niewzdrygaią, ſię wſzakżeście wy od początkow

ſamych

[a] Orat. B. Iacobi Salom. [b] Conſt. 198. a. 1240. [c] Conſt. 45. (d) S. Bonav. Spec. c. 3. [e] Eccl. 24. [f] Ser. de Annun. (g) Eccl. 24. (h) Pſal. 88.

ſamych około pomnożenia Chwały Boſkiey y Wiary naywięcey prac podieli, wyście Murem ſtaneli przeciw odſzczepieńcow Kościoła, godzien wiary Hiſtoryk, ktory o Swiętym Oyću waſzym napiſał: [a] *Niſi ſtetiſſet Dominicus timebatur ne totus Orbis, ut Arij tempore, ſe ingemuiſſet hæreſi depravatum*, Gdyby był niepowſtał Dominik, bać ſię było potrzeba, iak za Aryuſza, aby ſię Swiat cały Kacerſtwem niezaraził; Za waſzym ſtaraniem y pracą z Kommiſſyi IX Grzegorza, y XI. Wſzyſcy Wſchodni Bazylianie, Grecy, y Ormianie, Michał Paleolog Wſchodni Ceſarz, Patryarcha Konſtantynopolitańſki, Alexandryiſki, Antyochenſki, Ierozolimſki zwielu Biſkupami Ruſkiemi do iedności z Kościołem przyſtąpili, y Anielſką Doktorow waſzych przekonani Mądrością, zgodnie zawołali: *Vivat Fides Romana, Mater tantorum Heroum*, Niech żyie y wiekuie Swięta Rzymſka Wiara Matka takich Obrońcow? Za waſzym ſtaraniem y pracą na Synodach rożnych Sekta Begvardi y Begvini, Fratricellow, Iana Hus, y Iana Wikleffa, Herezya Templaryuſzow y Seminaryuſzow potępione, Alkoran Turecki y Talmud Zydowſki w Rzymie, w Francyi y Hiſzpanij publicznie ſpalony; wyście naypierwſi na Nowym ſwiecie, w Indyach Zachodnich, owemu Narodowi Grubemu Krzyż IEZUSA Chryſtuſa pokazali, y do ſpołeczności z Chrześciańſtwem przywiedli, iako Baroniuſz w Dzieiach Rocznych świadczy: [b] *Prædicatorum Ordini poſt DEUM, Reges Catholicos debere quid quid ex Occidenti India ſuo adjacet Imperio.* Wy ieſteście, ktorzyście iak żwawo, tak zawſze z Tryumfem przeciwko Albigenſom, Waldenſom, Katarom, Kumanom, Patarenom, Paſſaguinom, Speroniſtom y innym woiowali, wyście głownych błędy znoſili Heretykow, mianowicie Gwilelma we Francyi, Iakoba Iuſt w Walencyi, Bartłomieia Berengarego, Mikołaia w Aragonij, Hieronima w Czechach, Uldaryka w Bazylei, Bucera w Anglij, Kaſſelego w Szwaycarach, Erymana w Terrazyi, Gerarda w Lombardyi, Fratricellow w Umbryi, Wergerego w Iſtryi, Wardenſow w Niemczech, Puritanow w Hibernij; w Wſchodnich Kraiach Iakobitow, Neſtoryanow w Indiach; wyście pracą y nauką, Krola Boſinſkiego y Kroleſtwo całe od Manicheyſkiey odwiedli Herezyi; wyście w Zelandyi oſtatnie Neſtoryanow relikwie wytępili, wyście za Ordynaniem Eugeniuſza IV. Papieża Herezyą *Simplicis animi* z Czech, z Węgier, y przyległych Kraiow, Luteryą z Rzymu, Hugonotow

(a) *Engelgrave.* (b) *L. 1. Apol. Sect. 1. c. 1.*

z Francyi y Hiſzpanij wypędzili, Wyście z Zwinglianow naſze Polſkie Kroleſtwo oczyścili za świadectwem Piotra Biſkupa Krakowſkiego w Liście do Piuſa II. Papieża: *Niſi Fratres Prædicatores in Polonia ſtetiſſent, vix veſtigium aliquorum Orthodoxæ Veritatis in ea remanſiſſet.* Za czyiążeście po BOGU pomocą tak wielkich ſpraw w świecie dokazali, ieżeli nie za pomocą MARYI? wſzakże za świadectwem Franciſzka Reyzana, gdyście czaſu pewnego wnagłey Potrzebie BOGA o ratunek proſząc, owe w Supplikach powtarzali ſłowa: [a] *Chriſte audi nos, Chriſte adjuva nos,* Chryſte wyſłuchay nas, Chryſte wſpomoż nas; trzymaiąca na rękach IEZUSA MARYA, tymi ſię za wami przyczyniła ſłowy: *Fili adjuva eos,* Synu wſpomoż Ich. Otoż za te Dobrodzieyſtwa y Łaſki taka Iey od was należy Korona, iakem w punkcie mowy moiey pokazał, Korona złota Mądrości, Korona Swiętości, y Swiątobliwości, Korona Honoru y Chwały, Cnot y Dzieł chwalebnych; takąż Ią w tym Obrazie Cudownym Koronuycie. Koronuycie złotymi waſzey Mądrości Głowami, Koronuycie Koroną Honoru y Chwały, wſzyſtkie myśli, ſubtelności, koncepty, ſtarania, y ſiły, godne po Katedrach y Ambonach prace, na pomnożenie Iey Honoru y Chwały poświęcaiąc, Koronuycie Koroną Swiątości y świątobliwości, cnot y dzieł chwalebnych, wſzyſtkie Momenta, Dni, Mieſiące, y Lata w pobożności y ſprawiedliwości, w Cnotach y uczynkach Swiętych na uwielbienie, podwyższenie Iey nieporowaney Godności ofiaruiąc: [b] *In Sanctitate & juſtitia coram ipſa omnibus diebus,* Aby ſię to w was o Niey pełniło, co Mędrzec Pańſki przepowiedział: [c] *Surrexerunt Filij Ejus, & Beatiſſimam Prædicaverunt,* Powſtali Iey Synowie dla niey, y Naybłogoſławieńſzą bydź opowiadali; a Ia upewniam, że wam przy Iey Opiece na Mądrych y Swiętych ſubiektach, na Koronach y Sławie w Niebie y u świata, na Cnotach y Dziełach chwalebnych nigdy zchodzić niebędzie, wſzak ſię ztym ſama B. Alanowi waſzemu oświadczyła: *Quamdiu durabit in hoc Ordine Pſalterium meum, tamdiu Sapientia, Obſervantia, admirabilis fama apud DEUM & homines in immenſum durabit.* Poki wtym Zakonie Honor, Chwała moia trwać będzie, y z Rożańcem kwitnąć, poty w nim Mądrość, Swiątobliwość, Honor, y Chwała przed Bogiem y Ludźmi nieuſtanie. Tu iuż wam czas pomyślić Chrześciańſkie wierności, a mnie otym mowić, czym też wſzyſcy MARYĄ Koronować możemy.

Punkt

(a) Chron. O. P. L. 2. c. 20. [b] Luca 1. [c] Prov. 31.

Punkt trzeci z Reflexyą.

KIedy się na wielu w tym Punkcie oglądam, widzę że się wielu do tak wspaniałey w tym Obrazie Cudownym Koronacyi Nieba y Ziemie Krolowey Nayświętszey MARYI iak ochotnie y świątobliwie, tak niemniey po Pańsku przyłożyli. Przyłożyłeś nayprzod do Iey szacunku y wagi z skarbow Apostolskich złota, w ktorego ręku pod Kluczem Piotra y ziemskie y Niebieskie BOG złożył dostatki Naywyższy Chrystusa Namiestniku, Imieniem y rzeczą BENEDYKCIE XIV. Kiedyś raczył Głowę MARYI, y niezliczone na tym mieyscu cuda, a przez Nię łaski y Dobrodzieystwa ludziom wyświadczone Arcypięknymi ozdobić Koronami. Zacoć z powinną wdzięczności rekognicyą Imieniem Kaznodzieyskiego Zakonu, Imieniem wszystkich, iak Oycu Chrześciaństwa całego, to oddaię *Votum*: Panuy szczęśliwie y długowiecznie Naywyższa wszystkich w świecie panuiących Głowo, y Głow Pańskich Korono: *Dominus conservet Te, vivificet, & Beatum faciat in terra.* Przyłożyłeś y Ty do złotych Koron Watykańskich niemałego waloru *Princeps Pastorum*, Wielki złotego Imienia MIKOŁAIU I.O. Arcy-Pasterzu tuteyszy, kiedyś iak ow Ononiasz Naywyższy Izraela Kapłan, w koło ktorego ozdobną Braci widziano Koronę, gdy z Ofiarą do Oltarza Pańskiego przystępował [a] *Circa illum Corona Fratrum quasi plantatio Cedri*, Kiedyś mowię stanąwszy w Koronie godnych Infułatow II. WW: Samuela Ożgi Kijowskiego, Samuela z Głowna Głowińskiego Hebrońskiego, Raymunda Iezierskiego Bakowskiego, Leona Szeptyckiego Lwowskiego Ruskiego, Szumlańskiego Przemyskiego Ruskiego, Biskupow, Szeptyckiego Szuffragana Luckiego, Turzańskiego Opata Unijowskiego, y Prześwietney Arcy-Kapituły Lwowskiey Ukoronował Głowę MARYI, nieoszacowanym z Złotą razem Koroną cnot y zasług zbiorem, ktorymeś samą chwałę y sławę zwyciężył [b] *Vicisti famam virtutibus tuis*, Zkąd iako iuż niemasz szczęścia tego zazdrościć I.O. Całey Polskiey Korony, y W. X. Litewskiego Prymasowi, że on ma władzę prawem sobie przyznaną Krolow, y Krolowy Krolestwa naszego Koronować, gdy y Tobie Wielki całey Rusi Prymasie tego, Nieba Honoru pozwoliły, że Nieba y Ziemie Krolową Koronuiesz, tak mam w BOGU nadzieię, że się za podiętą w assystencyi Aktu tego pracę o każdym z II. WW. w zwyz

(a) Eccl. 50. (b) 2. Paralip. c. 9.

namienionych Infułatow ſprawdzi, co przepowiedział Izaiaſz: [a] *Eris Corona in manu Domini & diadema Regni in manu DEI*, w Twoich zaś latach y po długim życiu IO. Koronatorze owa ſkutek wezmie obietnica, ktorą komuś Mędrzec Pański przyrzekł: [b] *Dabit Dominus Capiti Tuo augmenta gratiarum, & corona inclyta proteget Te*, Ukoronuie BOG zamyſły Twoie ſzczęściem y pomyślnościami, a zaſługi twoie wieczney w Niebie Koroną ſzczęśliwości, y tak odbierzeſz Koronę za Koronę, *Corona inclyta proteget Te*. Niemnieyſzey przydaieſz bo naywyżſzey do tych Koron Rzymſkich Koronacyi MARYI z Troiſtego Krzyża Twego Ozdoby IO. Potockich Domie. Prawdać że na to wſpomnienie procz zalow publicznych, ſłyſzę głębokie od żalu weſtchnienia w Sercach Synow O. S. y Patryarchy Dominika, że Im przez ſmierć w Oſobie I. O. Iozefa Potockiego Kaſztelana Krakowſkiego Woyſk Koronnych Hetmana Fundatora y Dobrodzieia, naywiękſza Aktu tego upadła Korona; (c) *Cecidit, cecidit Corona capitis noſtri*. A toſi że Ten Pan z Cnot y zaſług w Oyczyźnie nieśmiertelney pamięci, żyie przez miłość y affekt ſtateczny, w I.O. Małżonce ſwoiey LUDWICE z Mniſzchow *Potockiey* Kaſztelanowy Krakowſkiey, żyie przez Krew w I.W. Woiewodzie Kijowſkim Synu ſwoim, Honoru, Fortuny, Imienia Dziedzicu, żyie w Wnukach kochanych tu przytomnych, żyie w wielkich Familij Imieniach: *Vivit adhuc completq; vagis ſermonibus auras*, że ſobie z Krzyża wziął chwałę, à Krzyż y nieieden zoſtawił Dziedzicom do chwały: [d] *Vos gloriari opertet in Cruce*. Smieſe mowię: że y on w Tobie y Ty w nim wſpolnie I.O. *Potockich* Domie, Naywyżſzey z Herbownego Kleynotu twoiego przydaieſz ozdoby: *Fulget Crucis miſterium*. Bo ten to Waſz Kleynot I.O. Potoccy, ktory w Mitrach Xiążęcych, w Krolewſkich, w Ceſarſkich Koronach, pierwſze czoło trzymaiąc, nieporownanego Państwom przydaie zaſzczytu: [e] *His Venerabilior de cruce ſurgit honor*. Ten ktory na Ołtarzach w Pańſkich Swiątnicach wynieſiony y BOGU y Swiętym przyczynia Honoru: [f] *Virtus celſa crucis & pietatis honos*, Żeby był Panow y Monarchow Zaſzczytem! przydaliście do niego Godność Imienia nieoſzacowaną, Cnot, zwycięſtw, zaſług wybor wyſoki, cały prawie Senat Honorow: *Hic Procerum trabeata manus, graviorq;*

[a] Cap. 62. [b] Prov. 41. [c] Thren. 5. [d] Gal. 6. [e] D. Venant. [f] Idem.

viorą Senatus, longa phalanx Equitum, denſa corona Ducum, [a] Zeby BOGA Honor y Swiętych zaſzczycał; do Pańſkich Tytułow, Zwycięſtw, Zaſług, y Dzielności walzey przydaliście pobożność; omylił ſię na was z ſwym zdaniem Poeta gdy powiedział: *Nulla fides, pietasą viris, qui caſtra ſequuntur,* Bo Ia mowię iakem ſię przypatrzył, że w Każdym z was prawie certuie z świątobliwością odwaga, y świątobliwośc z odwagą, à czy raz, czy iednego z Potockich: *Vidit certantem miles, Martemą putavit, vidit orantem miles Numeną putavit, ſi numen mortale eſſet?* Za podobne y takie dzielności y Pobożności dowody, niewątpię o Dobroci Boſkiey, że iuż I.O. s. p. Iozef POTOCKI Kaſztelan Krakowſki, Hetman W. Koronny, prawdziwie Mąż MARYI, boć y o Swiętym Iozefie Bernard Swięty mowi: *Non quia maritus, ſed quia vir virtutis erat;* Doznał tego na ſobie, oczym Izaiaſz upewniał: (b) *In illa die, erit Dominus Exercituum, Corona gloriæ in manu Domini.* W ow dzień po zeyściu, będzie Pan Woyſk y Hetman, Koroną Chwały w Ręku P. Boga; Was to ieſzcze czeka I.O. *Potoccij,* oczym Mędrzec Pańſki powiada, że Dom waſz bez Korony niebędzie: [c] *Corona tribuetur in generationem & generationem.* Płyń tym czaſem I.O. Potockich Potoku, ſzczęściem, Sławą, Honorem y błogoſławieńſtwy: *Quo longius, eo latius.* Iakoś zaś ieſt I.O. Domie z naypierwſzymi w Polſzcze Imionami, z Monarchami Europeyſkiemi, ze Wſchodniemi y Zachodniemi ſkolligacony Ceſarzami, iakoś ſobie za dziedziczną obrał pobożności cnotę, Sławną w Cudach y Cudowną w Obrazach Koronować MARYĄ, że Ią iuż w trzecim Koronuieſz mieyſcu, na trzy dla niey Korony Krzyż ſwoy dzieląc potroyny, tak życzę, abyś za trzecią Koroną dla Krolowey Niebios w tym oddaną Obrazie, na ziemi iedną Kroleſtwa Polſkiego oſiągnął Koronę, a w Niebie dwoiaką chwały y ſławy nieśmiertelney: *Utroą petas diademata ſexu, Reginasą feras, Reginarumą maritos.* Gdy tedy wielu wielorakim MARYĄ Koronuie ſpoſobem, czymże Ią też wſzyſcy Koronować macie, żeby y od was bez Korony z honorem, y z Koroną bez honoru niebyła, Chrześcianie! Ieżeli ſię ſumnieniem rządziemy y ſłuſznością? powinniśmy naprzod Koronować MARYĄ koroną miłości, życzliwości, y uprzeymości, bo Ona ieſt Matką nas wſzyſtkich Teſtamentem w Ianie od Chryſtuſa nadana: *Ecce Mater,* à Matką miłości, bo nas nietylko piaſtuie

(a) Geniſiſ. (b) Iſaiæ 28. (c) Eccli 17.

na Łonie dobroci, opatruie y karmi, ale też wszystkich po Synu Iednorodzonym ukochała; mowi Swięty Ildefons: [a] *Super omnia habet charitatem ad proximum*, Matką łaskawości; bo iak Swięty Hieronim upewnia, wszystkim się przystępną, wszystkim się stawia łaskawą. [b] *Merita non discutit, omnibus se exorabilem, omnibus Clementissimam præbet.* Matką Wielemożną na Niebie y ziemi, bo za świadectwem wspomnianego Bernarda, oco tylko prosi BOGA za nami, wszystko ziednać może: (c) *Quid quid quærit, invenit, & frustrari non potest.* Matką Naytroskliwszą o nas, Nayhoynieyszą na nas, (d) *Bo cokolwiek w nas bydź może nadziei, cokolwiek zbawienia y łaski, od niey wszystko mamy.* Mowi Hugo *de S Vict.*. Powinniśmy Koronować MARYĄ Radością, y Pociechą serc naszych; To się dziś dziać z Nami powinno, przy Koronacyi MARYI, za staraniem Hetmańskim, co się działo z Ludem przy Koronacyi Kościoła od Machabeusza Walecznego Hetmana, wszakże y MARYĄ żywym BOGA Kościołem Swięty nazwał Germanus. Stała się tam wielka radość we wszystkich; (e) *Facta est in Populo lætitia magna.* y tu ma bydź niemnieysza, bo ieżeliby się każdy z nas cieszył, gdy Matkę Iego Koroną Krolestwa Ukoronowano, cóż dopiero gdy nietylko nasze, ale razem y BOGA Matkę, Zbawiciela naszego Koronuią? Powinniśmy Koronować MARYĄ pamiętną wdzięcznością, y wdzięczną Pamięcią z dziękczynieniem, bo co iest u BOGA, względem nas MARYA, iest Podskarbinią nieprzebranych Pana BOGA Skarbow; tak sobie BOG w tym punkcie postąpił, iak Wielcy Swiata Monarchowie zwykli, ktorzy skarb swych Intrat w ręce iakiey wierney y kochaney sobie, oddaią Osoby; maiąc bowiem nieprzebrane Bogactw swoich skarby, oddał ie w ręce Matki Syna swego na szafunek dla nas. Ma BOG Skarb swoy w MARYI, ma MARYA w BOGU, a cóż iest żebyśmy z Iey niewzieli Ręku? ieżeli za świadectwem Bernarda Swiętego *Wszystko BOG daie przez Ręce MARYI;* Powiedź mi Panie I.O. I.W. zkąd to masz, żeś się w Domu Pańskim urodził, Dziedzicem tak wysokich Honorow, tak wielkich Fortun uczyniony? Powiedz Urodziwa Rachelo, z kąd ta w Tobie piękność, ze wszystkich na się oczy obracasz? Powiedz ty, ow, tam ten, przez kogoś tak pięknie w wielu Przymiotach utalentowany? Powiedz naylichszy Człowiecze zkąd masz życie, zkąd iego sposob, ieżeli nie przez Ręce MARYI?

(a) *Orat. 1. de assum.* (b) *Ser. Sig. Mag.* (c) *Ser. de Nativ.* (d) *In Cant. C. 26.* (e) *1. Mach. 6. 4.*

RYI? dopieroż powiedzcie mi nędzni, chorzy, kalictwa, opłakane sieroty, raz żeście z tego mieysca samego, od tego MARYI Obrazu zdrowie w chorobach, pomoc w potrzebach, pociechę w smutkach odebrali? To ią niesłuszna wdzięcznością Koronować? Powinniśmy Koronować MARYĄ Koroną Chwały przez Godzinki, Rożańce, Koronki, przez pilne y częste Nabożeństwa, czcąc Iey Swięta, Obrazy, wpisuiąc Imie swoie w Iey Bractwa, nawiedzaiąc Kościoły, Kaplice, mieysca sławne Cudami, broniąc Iey Honoru, obroniony wielbiąc. Powinniśmy Koronować Koroną wiernego poddaństwa y usługi, bo ona iest Panią y Krolową naszą, mowi Arnoldus Carnot. [a] *Christus Dominus, Domina MARIA,* Pan nasz Chrystus, Pani nasza MARYA, coż tu sobie myślicie, co rozumiecie o sobie Chrześcianie? iuż to dzień osmy iak Ukoronowano MARYĄ, a od nas widzisz też ktorą z Koron sobie powinnych? Rozsądźcie się sami, iaka ku niey w sercach naszych miłość, uprzeymosc, y wdzięczność, iaka w uściech chwała, iaka w pozynkach przysługa? wspomni sobie kto tego słuchasz, kiedy że się usty, wiele razy, a przynaymniey sercem y myślą, przynaymniey pod ten czas Solennego Koronacyi Aktu na tak wiele Kazno[illegible]ieiow pobudki przed Niebem y światem oświadczył? [b] *Benedicam in omni tempore, semper Laus ejus in ore meo:* będę wielbić MARYĄ w każdym życia mego czasie, w każdym mieyscu y Mieście mieszkania moiego, iako Matkę, Opiekunkę, Dobrodzikę, y Panią: *Benedicam in omni tempore,* zawsze Iey będzie w sercu moim miłość: *semper,* zawsze w życiu usługa, *semper:* Każdego z nas oto prosi MARYA: [c] *Fili præbe mihi cor tuum.* Synu moy przez łaskę, dayże mi Serce na Koronę, Serce kochaiące, Serce wdzięczne, Serce Synowi memu we wszystkim powolne, z powolnością poddane: *Præbe mihi cor tuum;* a nie więcey kochasz Matkę rodzoną, ktora cię w grzechu na biedę spłodziła? ieszczeżby to nic niebyło przeciwko MARYI, bo kochać BOG Matkę przykazał, ale nie więcey; wstyd mnie mowić, niewięcey kochasz iaką małpę bezwstydną, niż MARYĄ godną wszelkiey miłości? nie więcey Iey po dniach y po nocach służysz? niewięcey ią chwalisz? wynosisz nad innych iak cudowny Obraz? czołem bisz przed stołkiem iako Bałwochwalca? czego przed Oltarzem MARYI w Kościele nie czynisz? niewięcey żeś oney wdzięczen Osobie, ktora cię na zdrowiu, na sławie, y poczciwości,

[a] Tom. 6. Bibl. PP. (b) Psal. 33. (c) Prov. 23.

na życiu honorze, y zbawieniu gubi, niż MARYI, w Ktorey ręku BOG wszystkie dla ciebie złożył życia y zbawienia Losy? Ach wstydzie! takaż to dla MARYI od Ciebie Miłości, Uprzeymości, Poddaństwa, y Chwały Korona? to się na cię Sercem niemoże użalić MARYA: *Si Ego Mater, ubi amor meus?* Ieżeli Ia Matka, gdzie twoia ku mnie miłość, gdzie affekt, uprzeymość? ieżelim Dobrodzieyka, Pani, Krolowa, gdzież Wdzięczność, Chwała, Poszanowanie, Usługa? Koroną nas swoią y Pociechą nazywa MARYA: *(a) Gaudium meum & Corona mea*, ale widząc wielu niechęć ku sobie w sercach, wielu niewdzięczność łask swoich, niepamięć na Chwałę, czyli tylko w smutku y żalu przed Niebem y ziemią nienarzeka· *(b) Cecidit, cecidit Corona capitis mei*, Ot się ow przez roztargniony y zbłąkany po stworzeniu affekt od serca moiego y miłości oddalił, otoż on odpadł od Korony moiey, *cecidit!* tamten przez niewdzięczność, łaski moie, Macierzyńską opiekę wniepamięć zarzucił, otoż on odpadł od Korony moiey, wypadł iak drogi z skarbu swego Dyament: *cecidit!* Coż na to przed Sądem BOGA ieden. [ach boday was więcey niebyło!] co ieden, drugi, y setny odpowiesz niewdzięczniku? bo uważ proszę, gdyby ci złotem, kleynotami MARYĄ Koronować kazano, mogłbyś mieć wymowkę, że Cię na to niestać, że Cię stać, ale się na liczne potomstwo, na podupadłą musisz oglądać Familią, ale że Miłością, Chwałą, Wdzięcznością, Koronować możesz, coż nad to dla Ciebie łatwieyszego? możesz to uczynić dla Człowieka, dla Osoby sobie ukochaney, dla MARYI niemożesz? coż cię ztego przed BOGIEM wymowi? y nacoż się przyda, żebyśmy wszystko z Gor, y Lochow ziemskich wykopali złoto; wszystkie z pereł Morza wyłowili; wszystkie z Swiata skarby, dostatki, drogie Kamienie, y bogactwa znioszszy, złote wysypali Gory; y na Iey złożyli Koronę, ieżeli Iey sercami nie Koronuiemy, ktore sobie nad wszystko iedynie przekłada? ach iaka wnas ślepota? gdybyśmy serca nasze wywnętrzyli z wdzięczności, wysuszyli z miłości, gdybyśmy wszystkie wszystkich Ludzi w całym Swiecie Chwały, w iedne usta zebrali, gdybyśmy Iey dniem y nocą służyli, Iey Imię, Godność, nieustannie wielbili, ieszczebyśmy w miarę łask Iey dla nas świadczonych nieoddali; coż ieżeli nato dni, godzinek biednych niełożymy? to się mamy spodziewać, że za Iey pomocą Koronę błogosławieństwa w tym życiu, łaski ostatecznie y

przy

(a) *Psal.* 4. (b) *Thren.* 5.

przy zgonie, wieczney w Niebie Chwały osiągniemy? ach ciężki zawodzie! Upewniła MARYA przez Medrca Pańskiego, że ci wszyscy będą Błogosławionymi, ktorzy Iey Część, Honor, Miłość, Chwałę, Wdzięczność, Usługę codzienną iako Matce y Pani oddaią: [a] *Beati, qui vigilant ad fores meas quotidie & observant ad postes Ostij mei.* Coż za tym idzie? idzie, że ieżeli tamci są Błogosławionemi: *Beati!* Toć ci wszyscy przeklęci, ktorzy o Nię niedbaią· *Maledicti!* Przeklęci za życia y po śmierci na wszystkim: *Maledicti!* Przeklęci od Swiętych na Niebie, ktorych w miłości MARYI Matki BOGA y swoiey, w poszanowaniu iak Pani, w wdzięczności za Dobrodzieystwa iak Opiekunki nienaśladowali: *Maledicti!* Przeklęci od Ludzi na ziemi, ktorych złym wtym punkcie przykładem pogorszyli: *Maledicti!* Przeklęci od przeklętych w piekle, z ktorymi się przez niezbożność przeciw Niey na iedno zgodzili: *Maledicti!* Przeklęci od BOGA na wieki, ktorego rady, natchnienia do tego niesłuchali: *Maledicti!*

Ach Matko Błogosławieństwa wiecznego, Nayświętsza MARYA! Matko od wszystkich na Niebie y ziemi Błogosławiona: *Beata Mater?* Wyznaiemy winę, że nam na tym przez niewdzięczność zbywa, co Ci od nas przez słuszność iako Matce y Pani od Synow y Sług wiernych należy, ale wiemy otym, że Tobie na Miłości, Dobroci, y łasce nieschodzi, ktorą y niewdzięcznym świadczysz; policzże nas przynaymniey między niewdzięcznemi, gdy nas z Liczby Synow Kochaiących, niewdzięczność wyłącza, a z miłuy się nad nami: *Non ignara mali, miseris succurrere disce!* Iest w Pontifikale Ceremonia, że kiedy Krolowey NowoUkoronowaney złote do rąk Berło Koronator oddaie, te słowa mowi: *Esto Pauperibus & miseris misericors & affabilis, viduis, pupillis, diligentissimam exhibeas Curam,* Bądź miłosierna dla ubogich y nędznych, łaskawa, przystępna, miey pilne o Wdowach y sierotach staranie, odebrałaś iuż Koronę y Berło, znak wielowładnego Panowania y rządow, ktoraś się dawno zwać kazała Polską Krolową Nayswiętsza MARYA; wezmiyże razem z Koroną na Głowę, pamięć o Poddaństwie Twoim, weźmiy wszystkich Stanow potrzeby: *Pupillis diligentissimam exhibeas curam,* Wszak wiesz y widzisz z Nieba, co się w Twym Krolestwie dzieie, bądź nam wszczegulności Panią Miłościwą, Opiekunką, y Matką: *Esto miseris misericors,* a Ktoraś na Theatrum Publicznym w Dzien Koronacyi Two-

iey wtym Obrazie Cudowna przez Ręce IO. Koronatora wynieſiona w Gorę, Czterom Swiata Częściom Pobłogoſławiła; ktoraś y wtym niegdyś Mieyſcu ſpiewaiącym Iutrznią mieyſca tego Kapłanom, na owe ſłowa: *Błogoſław nas Panno z Synem Twoim MARYA*, łaſkawie z Obrazu tego odpowiedzieć raczyła: *Benedixi, & Benedicam*, Pobłogoſławiłam y pobłogoſławię, Day ſię ztym ſłyſzeć y do wſzyſtkich: *Benedicam*, Pobłogoſław nayprzod całey Polſkiey Koronie, a wniey Nayiaśnieyſzemu Krolowi Imci P. N. M. z Nayiaśnieyſzą Krolową, y Familią Całą, IO. Koronatorowi z całym Duchownym y Swieckim Senatem w wielu tu Senatorach przytomnym, IW. Infułatom aſſyſtuiącym Aktowi Twoiemu z Prześwietną Arcy-Kapitułą y Duchowieńſtwem tak licznym; *Benedicam*; Pobłogoſław Woyſku tu zgromadzonemu na Tryumf Koronacyi Twoiey y Wſpaniałą uſługę, Pobłogoſław Woiewodztwu temu z Ziemianami, Miaſtu z Obywatelami, ktoreś ſobie za mieyſce Łaſk y Cudow Obrała. Na oſtatek odezwiy ſię do Wſzyſtkich tu przytomnych: *Benedicam!* Pobłogoſławię każdemu za życia we wſzyſtkich krokach y zamyſlach: *Benedicam!* Pobłogoſławię przy śmierci w owey oſtatniey y nayciężſzey z Czartem y piekłem potyczce: *Benedicam!* Pobłogoſławię na Mecie oſiągnioney ſzczęśliwie Wieczności: *Benedicam!* Spraw to Matko u Syna przez zaſługi twoie, day Synu dla Matki z Nią wſpolnie ukoronowany. *fiat!*

CHWAŁA
NAYSWIĘTSZEY MARYI,

Ukoronowaney w Cudownym Obrazie,
WW. OO. Dominikanow Lwowskich,
BOZEGO CIAŁA,
KAZANIEM
na tymże Solennym Akcie, dnia osmego
na Nieszporach,
Przez
Imci X. Kazimierza Wierzbickiego, Spowiednika y Kapellana WW. Panien Brygidek,
Reguły S. SALWATORA,
Roku Pańskiego 1751.
OGŁOSZONA.

Magnificat anima mea Dominum, & exultavit Spiritus meus.
Luc: 1.

W iakich radościach przy Nawiedzinach Elżbiety opływało Serce Nayświętszey MARYI, w takich przy teraźnieyszym Koronowaniu Obrazu swego zostawało. Bo iako nieobiętego nigdy szczupłym MARYI Sercem ukontentowania było materyą, przyznane Iey od Elżbiety Macierzyństwo Boskie: (a) *Unde mihi, ut Mater Domini veniat ad me?* tak tychże samych pociech miarą, iest honor

[a] *Luc. 1mò.*

oświadczony w Koronacyi Iey Obrazu. Nie mogło się pomieścić w Sercu Náyświętszey MARYI to weſele, że aż uſtami wybuchneło: *Exultavit ſpiritus meus.* Kiedy Ią iedna tylko Elżbieta za Matkę bydź uznała Boſką. Coż dopiero z iakiemi ſię dowodami radości odzywać niema? kiedy Ią przy Koronacyi wſzyſcy nietylko za Matkę uznaią, ale y za Panią ſwoię. Cieſzyła ſię odważna Iudyt: (*a*) *Magnificata eſt anima mea hodie præ omnibus diebus meis,* kiedy ią Ozyaſz po przekonanym Holoferneſie błogoſławił. *Benedicta tu Filia à Domino præ omnibus mulieribus ſuper terram, benedictus Dominus, qui direxit te in vulneribus capitis inimicorum noſtrorum.* Dopieroż cieſzyła ſię, kiedy ią wſzyſcy iednoſtaynie błogoſławili: *Benedixerunt eam omnes una voce, dicentes: Tu gloria Iſrael, tu honorificentia populi, quia feciſti viriliter.* Bo ieżeli iednego Ozyáſza błogoſławieńſtwo było okazya, pociech tak mężney Heroinie? coż dopiero, iako niemiało bydź wſzyſtkich? Niezwyciężona Iudyt, bo MARYA od Zwycięſtwa nazwana dźiſieyſza Koronatka, na pierwſze Elżbiety ſłowa: *Benedicta Tu, perficientur in Te omnia, quæ dicta ſunt.* Wyſkoczyła od radości przy koronacyi ſwoiey od wſzyſtkich błogoſławiona. aż ſię duſzą radować muſi: *Exultavit ſpiritus meus.* Iakoż ſłuſzna była, żeby ſię Nayświętſza MARYA miała ku weſelu, ſłyſząc ſię od Elżbiety bydź Matką Boſką; ale ſłuſznieyſza teraz, że ſię raduie, kiedy przy Koronacyi ſwoiey, dowodniey za tęż Matkę wyznana, y za Krolowę wſzyſtkich; bo Elżbieta, iako prywatna Oſoba, tę godność przyznawała MARYI, przy Koronacyi zaś naypoważnieyſza Oſoba, bo Biſkup Naywyżſzy, ſzczęśliwie Panuiący całemu Chrześciáńſtwu BENEDYKT XIV. tę Godność wyznał y potwierdźił; bo Elżbieta prywatnie to, y w domu tylko wyznała; przy Koronacyi zaś MARYI Głowa świata całego *oraculô ſuô* publicznie tego świadectwo dała y wſzyſtkim ogłoſiła; bo Elżbieta to wyznawała, o czym doſkonale nie-

[a] *Iudith: 13. & 14.*

le niewiedziała? tylko z Prorokow dochodzić mogła, zkąd mogła mieć iakowe o tym powątpienie, że mowiła, bo Godność Macierzyństwa Boskiego w MARYI, y wielowładney Iey dzielności była ieszcze zakryta? Przy Koronacyi zaś to wszyscy wyznaią, o czym doskonale wiedzą, áni się na potym zawodzić mogą; bo Akt Koronacyi MARYI, iest oczywisty, nie odmienny y publiczny dowod przepowiedzianey od Elżbiety Godności, mocy, y wielowładnego Panowania dzisieyszey Koronatki; á zatym bydź powinien okazyą radości y wesela, *Exultavit Spiritus meus.* Cieszy się Nayświętsza MARYA iuż nie przy Nawiedzinach, ale ustawicznym pomieszkaniem; iuż nie u Elżbiety, ale w Zakonie tak Wielkiego Patryarchy Prześwietney Familii DOMINIKA Swiętego, w Domu Tego, z ktorego się naypierwey ucieszyła: Cieszy się mowię Nayświętsza MARYA, wiecież racyę? oto, że się tego, czego przy tyle cudach, łaskach y Dobrodzieystwach swoich od lat tyle w tuteyszym doczekała Obrazie, na co swoie świadczyła fawory; powiem słowem: że się doczekała Koronacyi w tym Kościele. Iakoż gdyby mi wiarę dano; ważył bym się to powiedzieć; że Nayświętsza MARYA w tym Obrazie, dla tego osobliwszym sposobem tuteyszemu dostała się mieyscu, żeby z doczekaney cieszyła się Koronácyi. Wiecież daley Państwo moie? dla czego taż sama Koronacya, procz allegowanych racyi, iest pociechą Nayświętszey MARYI? dla czego od tyle lat dla Koronacyi do tego pośpieszyłą Kościoła? niżeli odpowiem, to mi pierwey namienić trzeba; że Nayświętsza MARYA Panna dwa razy Koronowana; raz w Niebie przy tryumfalnym Ingressie swoim, drugi raz na Ziemi w Cudownych Obrazach swoich. Teraz tak odpowiadam: ma racye wesela y radości Nayświętsza MARYA z Koronacyi, y miała poco pośpieszyć do tego Kościoła, dla Koronacyi, bo przy tey Koronacyi na ziemi takowę odebrała Chwałę, iakowę odebrała przy Koronacyi w Niebie. BOGU, ktory iest

Koro-

Koroną y zapłatą wszystkich, na Chwałę; dzisieyszey Koronatce, w ktorey ręku *potestas & Imperium*, na Honor mowić będę.

NIżeli przystąpię do moiey materyi, zawczasu explikuię zdanie moie, ażebym iakowych nie miał zarzutow w niedoskonałym pokazaniu prawdy, że ia nie mowię o chwałę istotney Nayświętszey MARYI, ktora wedle Theologow: *consistit invisione Beatifica*; zwidzenia to iest Pana BOGA, iaką odebrała od BOGA przy Koronacyi w Niebie, ale o tey chwałę, o tey pompię, ktora poprzedziła Niebieskie Koronacyę, y dotąd trwa statecznie. Proszę teraz posłuchać Państwo moie, albo przypatrzyć się MARYI chwałę, ktorą odebrała, maiąc bydź Ukoronowaną w Niebie; á od tey brać miarę do tey chwały, ktorą przy teraźnieyszey koronacyi odebrała na Ziemi. Powiada S. Damascen, że Nayświętsza MARYA maiąc pośpieszać po Koronę do Nieba, miała assystuiące sobie wszystkie Niebieskie Półki: *Nullus ordo erat Cælestium, qui in Assumptione Virginis de Cælo descendere recusaverit.* Tu Herubinowie, tu Serafinowie, tu Aniołowie stali zewsząd, cudownie na wszystkie porozlatywane świata części, zlecieli się Apostołowie, z inąd Niebieskiego Woyska Orszaki stali niezliczone. A idącey na ziemi po teraźnieyszą Koronę MARYI iakowa była assystencya? Co rozumiecie Państwo? co to były zgromadzone na ten Akt Pobożne y Swiątobliwe Zakony, co prowadzone przed Nayświętszą MARYĄ Relikwie Swiętych Pańskich: Koronata, Manswета, Konkordyi, y innych wielu? co introdukowani nowo Kanonizowani y Beatyfikowani: Katarzyna de Ryccis, Piotr Gonzales, Mateusz Karery, Idźi z Lizbony, Woyciech z Bergamu, Łucya z Naryi, Stefana z Quinzanow, y innych? co to było Rycerstwo Polskie, służące tak solenney Koronacyi? Co to był lud wszystek zgromadzony? Ia mowię, że Zakonnicy Seraficznego FRANCISZKA, byli to Ziemskiego Nieba Serafinowie, mowię ziemskiego Nieba, bo ci życiem tylko skazitelnym, życiem

śmiertel-

śmiertelnym niechwaleniem BOGA, dystyngwuią się od Niebieskich Mieszkańcow, bo w ustach tych na ziemi, iak w ustach Obywatelow w Niebie nieprzerwana BOGU rezonuie Chwała; mowię, że Serafinowie, bo w sercach Ich ogień miłości Boskiey, iak w drugich Serafinach, goreć nieprzestaie. Ia mowię, że prowadzone Relikwie, Introdukowani Błogosławieni y Swięci, byli to nowi Cherubinowie, ktorzy będąc pełni mądrości Boskiey, porzuciwszy Regułę światowey umieiętności: *Sapientia hujus mundi stultitia est*, poszli za nauką Moyżesza: (a) *Utinam saperent, intelligerent, ac novissima providerent*, y wyszli doskonałemi Swiętemi. Ia mowię inni sługy Boscy na ten Akt zgromadzeni, iako y Ty sama Przeświatna Familio Kaznodzieyskiego Zakonu, byliście Aniołowie, w ktorych procz innych doskonałości, niewinność przyzwoita Aniołom, takiemiż Was poczyniła; tak o tym konkluduie S. Cypryan: (b) *Cum caste perseveratis, Angelis DEI estis aquales*, á żarliwośc Apostolská, dawno was tym Imieniem naznaczyła, iako ieden powiada, ktorego przywodźi X. Dźiewiatyński *Soc: Jesu* w Kazaniach swoich: (c) *Ordo Dominici Apostolicus ob zelum Seraphicum, Angelorum nomen habere meruit, quibus est dictum: Ite Angeli veloces.* Ia mowię, że Rycerstwo Polskie, było to Niebieskie Woysko, o ktorym powiedźiano w Piśmie Bożym: (d) *Hi sunt, qui assistebant ei.* Ktore Honoru MARYI iako zawsze strzeże y broni, tak na dowod tego, iuż osobą, iuż dźielnością pomnażało chwałę Koronatki. Ia mowię, że Lud na ten Akt zgromadzony, był to komplement dopełnienie Niebieskich Pułkow, ktore zbiegli się na większy Plauz, na większą Chwałę MARYI. Coż daley za chwała idącey była po Koronę do Nieba MARYI? powiada S. Bernard, że na większą Pompę, na większą MARYI Chwałę, Sam CHRYSTUS zaszedł Iey drogę, y prowadźił Ią; *IESUS totus Illi festivus occurrit & Illam duxit.* A

[a] *Deut: 32. in Can: Monf.* [b] *S.Cyprian: lib. 1. de hab: Virg.*
[c] *Coutino in Marial.* [d] *Paralip: 1mo.*

czyż mogła bydź większa MARYI Chwała idącey na ziemi do Korony, iako kiedy Ią tyle prowadźiło Biſkupow y Paſterzow, á mianowicie, iako Archi-Koronator Iaśnie Oświecony Arcy-Paſterz naſz. Ten to ieſt prawdźiwy Portret CHRYSTUSA, ktory był pierwſzym Paſterzem y Biſkupem. *Ego ſum Paſtor*, tak, żeby w Nim albo CHRYSTUSA, albo Iego w CHRYSTUSIE upatrywać, bo Ten ieſt takim Biſkupem, iakim był CHRYSTUS Iſtotna Swiątobliwość y Niewinność; to ieſt, takim Biſkupem, o iakim mowi S. Paweł: *Pontifex Sanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus.* Niezmazany, y niewinny, daleki od grzeſznikow. A więcey co mam powiedźieć? trzebami porządkiem wſzyſtkę wyprowadzać chwałę MARYI, idącey po Koronę do Nieba, y idącey po Koronę na Ziemi, żeby ſię iednakowa pokazała. Wprawdźie to mi tylko czyni trudność na pokazanie iednakowey chwały: Że Nayświętſza MARYA po Koronę na ziemi poſpieſzyła w pole nie do Nieba; gdyby w Kościele przynaymniey Koronowana była, mowił bym że w Niebie, bo iako Niebo ieſt Domem Bożym, w ktorym BOG oſobliwſzy ſobie Tron y mieſzkanie zgotował, iako o tym mowią: Mateuſz, y Izaiáſz: *Sedes DEI, Thronus DEI*, tak Kościoł ieſt Domem Boſkim, w ktorym oſobliwie rezyduie, wedle ſłow ſamego CHRYSTUSA: *Hæc eſt Domus mea, Domus orationis, vos autem feciſtis ſpeluncam latronum.* O czym mowi y S. Grzegorz: (a) *Regnum Cælorum præſentis temporis Eccleſia dicitur.* To mi mowię trudność czyni; ále kiedy uważam okoliczności y mieyſca, y przyczyny, dla czego przy Koronacyi Niebieſkiey, do Nieba; przy Koronacyi na ziemi, w pole poſpieſzyła MARYA? nie mam ſobie w czym trudnić; bo proſzę; co to ieſt Niebo? y dla czego do niego poſpieſzyła MARYA maiąc odebrać Niebieſką Koronę? Co to ieſt Pole? dla czego do niego poſpieſzyła teraźnieyſza Koronatka, maiąc odebrać na ziemi Koronę. Niebo wedle opiſania ſwego, to ieſt: *ſecundùm definitionem deſcriptivam,*

iakiey

[a] *S. Greg. Homil. 12. in Evang.*

iakiey mi tu potrzeba, ieſt mieyſce publiczne, ieſt mieyſce takie, ktore wſzyſtkich znayduiących obiąć może; Racya pośpieſzenia do niego MARYI po Koronę, była publika Honoru y Chwały, to ieſt, żeby publicznie Koronowana była. Teraz proſzę applikować, zważyć y wnoſić, że MARYA dla tego pośpieſzyła w pole maiąc bydź Koronowana na ziemi, żeby odebrała takową chwałę, iaką odebrała Koronowana w Niebie, to ieſt, chwałę publiczną, y wſzyſtkim wiadomą; bo pole, ieſt to mieyſce publiczne, na ktorym iak wſzyſcy widźieć, tak ſię pomieścić mogli na Koronacyi. Coż daley? MARYA w Niebie ſtanąwſzy, dawno nagotowaną ſobie odebrała Koronę, iako Ią do niey wzywał Oblubieniec: *Surge amica mea & veni; veni coronaberis, veni accipe coronam.* Ieżeli wiedźieć chcecie iakową odebrała Koronę, á przy niey chwałę, bo ta ieſt chwała MARYI, ſiła by mowić trzeba o tym: Naypierwey odebrała troiaką Koronę, Panieńſką? iako PANNA nad Panny, Doktorſką? iako Nauczycielka y Miſtrzyni; Męczeńſką? iako Krolowa Boleści y Męczennikow; ale, że te były Korony akcydentalne? drugie iſtotne odebrała, Koronę władzy nad wſzyſtkim od Oyca; wedle owego: *Gloriâ & honore coronâſti eam Domine.* Koronę wiadomości wſzyſtkich rzeczy od Syna, iako Stolica Mądrości; Koronę niepoiętey Miłości ku wſzyſtkim od Ducha Swiętego iako Iego Przybytek y Mieſzkanie; nad to odebrała Koronę z gwiazd dwunaſtu, iako Iey ſię przypatrzył Kochanek IEZUSOW: *Coronâ in Capite Ejus ſtellarum duodecim.* to ieſt odebrała zaſługi wſzyſtkich Swiętych, wedle Anielſkiego Doktora: (a) *Omnium Sanctorum meritis eſt cumulata.* Mowicie teraz rozumiem Państwo moie, patrząc na tę, ktorą na ziemi odebrała MARYA Koronę, że iuż takowey nie odebrała chwały, iakową przy Koronacyi odebrała w Niebie, bo tylko iednę na ziemi odebrała Koronę. Prawda, że iednę odebrała, ále iednę odebrała Koronę złotą; proſzę teraz co to

ieſt

[a] *S. Thom: Tomo 16. de Aſſumpt.*

iest Korona złota oddana MARYI, oto iest Korona oddana miłości Boskiey, bo miłość wedle Idyoty złotem iest, ktorą maiąc ubogi, zostaie bogatym, na ktorym gdy zbywa bogatemu, nędzę cierpi: (a) *Amor aurum est, sine quo dives pauper est, & cum quo pauper dives est.* Coż teraz mowicie, ia mowię, że przy tey Koronie odebrała wszystkie Korony, ktore odebrała w Niebie. Bo ieżeli wedle Pawła Swiętego wszystkie doskonałości nic nie ważą bez miłości Boskiey: (b) *Si linguis hominum loquar & Angelorum, & si distribuero in pauperum cibos, omnes facultates meas; & si tradidero corpus, ita ut ardeam; charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest, nihil sum.* á zatym iest nic oddać, toć *per conversionem* iednę oddać miłość, iest to wszystko oddać, bo iako wedle Pawła S. wszystko bez miłości nic nie iest, toć wszystko zmiłością bydź musi; Miłość Boska iest to magnes, ktora wszystkie za sobą ciągnie doskonałości; Miłość Boska wszystkie zasługi, tchnienia, wszystkie uczynki y myśli taxuie, y szacuie, iako mowi S.Bernardyn: (c) *O amor! quàm pretiosus est, ideo aurum denominatur, sicut enim aurô omnia appretiantur, quæ per illud comparantur, sic cuncta hominis cogitationes, & affectiones, cuncti sermones, insuper omnes operationes, amoris pretiô mensurantur.* Wszystkie tedy odebrała Korony, odebrawszy iednę przy ziemskiey Koronacyi, Koronę miłości, bo ta iedna, wszystkie za sobą pociągnęła Korony. Widząc albowiem Ukoronowaną Krolowę Panieńską, niezmazane Panny, oddali Iey Koronę Panieństwa swego, oddawszy w Opiekę niewinność swoię, aby skazy nie cierpiała. Tu potym Nauczyciele, Doktorowie. *Qui erudiunt multos,* widząc Ukoronowaną Stolicę Mądrości, koronowali Koroną prac swoich; Tu bezkrwawi Męczennicy, ktorzy ponoszą, domowe utrapienia, widząc Ukoronowaną Krolowę Boleści, oddali Iey Koronę, ktora ich czeka za cierpliwość, ofiarowawszy wszystkie

Krzyże

[a] *Idiota apud Loner tit: Charitas.* [b] *1. ad Corint: 13.*
[c] *S. Bernard: tom. 2. Serm: 5. art: 2. cap. 1.*

Krzyże swoie, prosiwszy o łaske znoszenia ich. Coż więcey? oddali Iey Koronę władzy wszyscy Dygnitarze, na ten Akt zgromadzeni; oddało Iey Rycerstwo Polskie, kiedy Ią za Panią swoię Wielowładną uznało, rzucaiąc armatury woienne; Oddali Iey wszyscy Koronę niepoiętey miłości, odzywaiąc się do Niey z strzelistemi Aktami, winszuiąc Koronacyi; nad to odebrała Koronę zasług wszystkich na ten Akt zgromadzonych, kiedy Ią wszyscy, czym mieli, Koronowali; Słyszeć było iak iedni widząc Ukoronowaną Nayświętszą MARYA, chcąc Ią wspoł koronować, ofiarowali Iey wszystkie sprawy swoie; drudzy Nabożeństwa swoie, inni posty, umartwienia swoie; słyszeć było iak iedni życie Iey konsekrowali, drudzy na wszystko się mężną rezolucyą odważali; inni głębokie westchnienia ofiarowali, á zkąd to wszystko? oto od iedney Korony, ktorą odebrała na ziemi; bo ta, iako znakiem była y hieroglifikiem miłości, tak była extorsyą nieiaką większych z ludźi affektow ku MARYI, aż do wywnętrzenia; bo ludźie tym samym, że widźieli Ukoronowaną MATKĘ Boską, chcieli Ią sobie Koronować. Ale gdyby nie miała tych od ludźi Koron Nayświętsza MARYA, miała by tę chwałę, ktorą odebrała przy Koronacyi w Niebie, bo by takiemiż była koronowana na ziemi. Introdukowani Koronat, Manswet, y inni Męczennicy, ustąpili Iey Korony zasług cierpliwości swoiey, y Korony Męczeńskiey; Katarzyná de Ricciis, Łucya z Narnii, Stefana z Quinzanow, ustąpili Iey Korony zasług niewinności swoiey, y Korony Panieńskiey. Piotr Gonzalez, Woyciech z Bergamu, Mateusz Karrery, Idźi z Lizbony, ustąpili Iey Korony zasług swoich, aby niemi koronowana była. Mowicie mi tu Państwo moie, że ci Swięci oddali Iey Koronę swoię w Niebie, nie na ziemi, ile, że iuż Mieszkańcy Niebiescy; na co wam tak odpowiadam: Swięci Introdukowani, Kanonizowani, y Beátyfikowani, nie w Niebie, ále tu na ziemi ustąpili Nayświętszey MARYI Koron swoich. Bo iako Akt

Koro-

Koronacyi MARYI, ieſt chwała Introdukowanych Swiętych? tak chwała Introdukowanych Swiętych powinna bydź chwałą Koronowaney MARYI; bo iako Nayświętsza MARYA to uczyniła introdukowanym Swiętym, że przy Iey Koronacyi odebrali akcydentalną na ziemi chwałę, plauz, y honor od ludźi? tak nowo Błogoſławieni Swięci, powinni to uczynić przy ſwoiey introdukcyi MARYI, to ieſt powinni Iey uſtąpić Koron zaſług ſwoich, żeby miała większą na ziemi chwałę; czemu? bo to ieſt zobopolny, wzaiemny Honor y chwała, Akt ten tak dla Nayświętſzey MARYI, iako y dla tych Swiętych. Y nie tu ieſzcze meta y termin Państwo moie, tu to dopiero odebrała MARYA Chwałę, odebrawſzy Koronę. Powiada Piſmo Boże: kiedy Hetman Woyſka Izraelſkiego Iozue ucierał ſię z Adwerſarzem ſwoim, ſtanęło Xiąże Luminarzow z Xiężycem, Słońce, pokiby Izrael nie zemścił ſię nad nieprzyiacielem: (a) *Steteruntq; Sol & Luna, donec Gens ulciſceretur ſe de inimicis ſuis.* Słońce Iozuemu przyświecało do tryumfow, y przed zwycięſtwem ieſzcze tryumf zapalało, tryumfalną dla niego przed czaſem illuminowało chwałę. Gdyby ludzkie wytrzymało oko blaſk chwały MARYI, ktorą Iey zapaliło Niebo przy ſwoiey Koronacyi, miał bym fundament applikowania tey chwały, do chwały MARYI przy teraźnieyſzey Koronacyi, ale choć nie mam tey relacyi, brać mogę miarę, że Niebo muſiało przy ſwoiey koronacyi czynić MARYI illuminacye; bo ieżeli Iozuemu przyświecało Słońce biiącemu ſię? iakże Niebo przyświecać nie miało MARYI tryumfuiącey; bo ieżeli Iozuemu przyświecaiąc Słońce było mu expreſſyą, po przekonaniu nieprzyiacioł, iakową będźie mieć chwałę; iakże Niebo nie miało MARYI tey czynić chwały, ktora w pierwſzym momencie Poczęcia ſwego tryumfowała. *Steteruntq; Sol & Luna.* Stanęło z Xiężycem Słońce, zapaliły ſię Niebieſkie Gwiazdy przy Koronacyi MARYI, aby Iey większą illuminowały chwałę, tkane perłami Niebieſkie bra-

[a] *Ioſue 10. verſ: 13.*

ſkie bramy, drogiemi ſadzone kamieniami: *Portæ ſingulæ, ex ſingulis margarittis.* Podnoſiły, większego luſtru dobywały, na pokazanie większey, Niebieſkiey Koronatce, chwały. Wiedźieć chcecie Państwo, przy ziemſkiey Koronacyi MARYI chwałę? *Steterunt̨, Sol, & Luna, & Stella in cuſtodiis ſuis.* Staneło Słońce w znaku Lwa tuteyſzey Metropolii, czyli, ile w Słońcu promieni bydź może, tyle ogniow y światła liczyć ſię mogło, illuminuiącego Koronę chwały dźieſieyſzey Koronatki; iak gwiazdami, lampami wyiſkrzyły ſię Lwowſkie Wieże, znacznych kamienice, pomnieyſzych domoſtwa, ulice y rynki, otworem tryumfalne iuż nie przez dźień (iako powiedźiał w obiawieniu ſwoim Kochanek IEZUSOW Ian Swięty. (a) *Portæ ejus non claudentur per diem,*) ſtały bramy; od gęſtych zaymowały ſię ogniow, dla ciſnacych nachylały ſię; ztąd ognie ſłyſzeć, ktore dla liczności tłumiły ſię, zowąd pałaiące Herby widźieć, ktore dla gęſto wypadaiącego ognia ćmiły ſię; zewſząd na płonące kolumny patrzyć było, właśnie: iak gdyby ſię Lwow cały zaiął dla illuminacyi MARYI. A gdyby przyſtąpić do Tronu Nayświętſzey Koronatki, na iakim zaſiadła w Niebie? ułatwia tę trudność ukoronowany Prorok bez wſzelkiey indagacyi w Pieniach ſwoich: *Adſtitit Regina à dextris tuis.* Że przy Boku Syna ſwoiego zaſiadła; toć muſi bydź, że na naywyżſzym od wſzyſtkich ſtanęła Tronie, od ſamiego BOGA tylko niżſzym? bo iako od wſzyſtkich dyſtyngwuie ſię Godnością y Powagą Kochankow Boſkich, tak dyſtyngwuie ſię y rożni od wſzyſtkich Tronem chwały ſwoiey. A iako Godnością y Powagą mnieyſzą od Godności Boſkiey dyſtyngwuie ſię, tak y Tronem chwały. O! Chwało tak wyſoka Koronowaney w Niebie MARYI! O! ſtopniu naywyżſzy Niebieſkiey Koronatki! Dokądże poſzła (ieżeli wiedźieć chcecie Chwałę Koronowaney na ziemi MARYI) dźiſieyſza Koronatka, gdźie ſobie Tron złożyła? powiem; Tron złożyła ſobie przytym, ktorego pierwey

(a) *Apoc. 21. verſ. 25.*

Tronem była, w Kościele BOZEGO CIAŁA. A ztąd Tron odebrała taki, iaki odebrała w Niebie; bo iako w Niebie Tron osiadła osobliwszy, tak w Kościele zasiadła osobliwszym, bo w tym zasiadła Kościele, *ktory z osobliwszey łaski Swiętey Stolicy Apostolskiey Piąty Jubileuszowy naznaczony*; iako tedy bydź w Niebie, mieyscu zupełnego odpuszczenia iest osobliwsza, tak osobliwsza bydź y mieszkać w Kościele tegoż zupełnego odpuszczenia. Na reście iakąż odebrała w zapłatę zasług swoich MARYA chwałę, przy Koronacyi w Niebie? bez kontrowersyi naywiększą: bo iako wszystkich, tak Starego, iako y nowego Testamentu nie w iakichkolwiek cnotach, ale wszystkich doskonałościach przeszła Swiętych, y Kochankow Boskich, za zdaniem Rycharda á S. Laurentio: (a) *Omnes Beata VIRGO Sanctos veteris & novi Testamenti supergressa est, non in quibusdam sed in singulis virtutibus*, tak nad wszystkich Wybranych Boskich otrzymała chwałę. Przy Koronacyi na ziemi MARYI iakowa chwała? Naywiększa: bo żaden z Swiętych Bożych nie był koronowany na ziemi procz Nayśw: MARYI, y owszem sam CHRYSTUS nie był koronowany Koroną publiczney chwały bez MARYI. Tu to Ona stanęła iako Cedr na Libanie, to iest nad wszystkich Aniołow, tu to Ona stanęła iako Cyprys na górze Syon, to iest nad wszystkich Prorokow, tu to Ona stanęła iak Palma na Kades, to iest nad wszystkich Apostołów, tu to Ona stanęła iak Róża na Ierychu, to iest nad wszystkich Wyznawcow, tu to Ona stanęła iak Iawor, to iest nad wszystkie Panny, za zdaniem S. Antonina: (b) *Una electa & perfecta quasi Cedrus in Libano, id est super omnes Angelorum Choros, quasi Cupressus in monte Sion, id est super omnes Prophetas, quasi Palma in Cades, id est super omnes Apostolos, quasi plantatio Rosæ in Iericho, id est super omnes Confessores, quasi Platanus, id est super omnes Virgines.* Bo ani z Wyznawcow, ani z Prorokow, áni z Apostołów, áni z Panien, żadna do tego nieprzy-

[a] *S. Richar. à S. Laur.* [b] *S. Anton: 3. p.*

nieprzyszła, aby na ziemi Koronowana była. I iezeli kiedy, to się dzisiay, y ieżeli gdźie, to się na tey Koronacyi spełniły Xiąg Krolewskich słowa: (a) *Dedit eis locum in capite eorum, qui fuerant invitati.* Że w pierwszym y na pierwszym mieyscu od wszystkich przy Koronacyi iako Niebieskiey tak y Ziemskiey stanęła MARYA, żaden Iey nie podsiadł, żaden Iey nie wziął mieysca.

Patrzcież teraz Państwo moie, czyli nie miała po co pospieszyć do tego Kościoła, czyli nie miała racyi radości, z okoliczności swoiey Koronacyi Nayświętsza MARYA, kiedy takowę odebrała chwałę przy Koronacyi swoiey na ziemi, iaką odebrała w Niebie. Wiem ia, że lat tyle zostaiąc Nayświętsza MARYA w tym Kościele, tey Pompy nie miała y chwały, iaką odebrała przy teraźnieyszey Koronacyi, y po niey mieć będźie, bo teraz wszyscy widząc tak uprzywileiowaną w tym Obrazie MARYA, wszyscy się do Niey z większym affektem, gorątszym nabożeństwem y sercem uciekać y udawać będą.

Komu zaś powinna tę Koronę y chwałę Nayświętsza MARYA? ieżeli nie Iaśnie Oświeconemu Archi-Koronatorowi y Arcy Pasterzowi naszemu, Iaśnie Oświeconemu, Iaśnie Oświeconych, Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH Domowi, y Tobie Przeswietny Zakonie Wielkiego Patryarchy DOMINIKA Swiętego. Iaśnie Oświeconemu KORONATOROWI, ktory iako o honor Boski, tak y o Iey chwałę nayczuynieyszy y naygorliwszy, za dodanie ozdoby *Ośmorogiem* swoim do Korony. Ten Krzyż iest ozdobą Korony Matki Boskiey, ale Korona MATKI Boskiey niech będźie większą ozdobą y szacunkiem za to Krzyża Arcy-Pasterskiego. Iaśnie Oświeconemu POTOCKICH Domowi, za złożenie tey Korony: Potok POTOCKICH nad złoty Ganges droższy, bo dla MARYI nie złotemi piaskami, ale samemi Koronami płynie. Mowiłbym więcey, ale Imie Domu tego wszędźie pełne nieprzebranej chwały, ktora dla niego morzem nie potokiem płynie, dla cze-

[a] *3mo Reg: cap: 3mo.*

go dosyć mi to będźie, áżeby Oni koronowali hoynością swoią Nayśw: MARYĘ, y pierwszą Iey uczynili między Swiętemi chwałę, tak Sami naypierwsi między wszystkiemi koronowani, adorowani od wszystkich za tę pobożność byli. Tobie Prześwietna Familio DOMINIKA Swiętego powinna Koronę Nayśw: MARYA za staranie. Wiem ia, że Wy iako pierwśi zasługami, pracą życia Apostolskiego, cnotą y mądrością w Kościele Bożym, tak pierwśi chcecie bydź w staraniu Nabożeństwa, Honoru, ku MARYI, ktorzy iuż przy Rożańcach, iuż przy Kazaniach gorliwych, iuż w częstych Koronacyach promowuiecie Iey Chwałę; niechże tedy, iako Korona MARYI nie wychodźi z Zakonu waszego, tak Papiezkie Korony nie schodzą z Głow Waszych.

Nayświętsza MARYO tak wysoko wyniesiona przy Koronacyi Twoiey, winszuiemy Ci tego Tronu chwały; á iako Syn Twoy maiąc bydź wyniesionym, wszystko obiecał pociągnąć do siebie: *Cum exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsum,* tak Ty nas pociągniy do siebie, áżebyśmy, iako patrzymy na tę chwałę Twoię na ziemi, tak patrzyli na chwałę tę w Niebie, ktorą Cię nie ludźie, ále BOG Ukoronował.

A
M E
N.

KLEYNOT
SZACOWNEGO SZCZĘSCIA
w Koronie MARYI Upatrzony
Przy Solenney Koronacyi
Dziedzicznym Przywileiem
NA ZASZCZYT
Polſkiemu Kroleſtwu
w Kazaniu Panegirycznym
Przez
W. Imci Xiędza Kryßpina Cießkowſkiego Kanonika Archi-Kathedralnego Lwowſkiego, Dnia 9. Lipca, w Oktawę zrana Roku Pańſkiego 1751.
POTWIERDZONY.

MARIA intravit in Domum Zachariæ, exultavit infans, repleta eſt Spiritu Sancto Eliſabeth. Luc: 1mo.

Ielwiem czyli dzień ten uſzczęśliwionym mam nazwać, w ktoren, w Dom Zacharyaſza przybywa MARYA? czyli też Elżbietę Swięte Błogoſławioną głoſić, gdy w nawiedziny do ſiebie wita naypożądańſzego Gościa, BOGA Matkę. O! dniu iako żeś ſzczęśliwy w twych chwilach,

żeś przeznaczony tey wizycie Rodzicy BOGA, fortunnyś w tych godzinach, boczas twoy był punktem tak cudownego dzieła. Ale nierowny szczęścia profit odbieraſz dziś Elżbieto Swięta; nader większe; witaiąc z adoracyą w Domu swym MARYĄ, z Nią razem Utaionego przez wszechmocne Wcielenie BOGA; to wybor szczęścia wszacunku naycelnieyszy, to profit w swym zysku nieoszacowany. Przybywa Swiata całego Monarchini do ubogiego Elżbiety mieszkania: exces pokory; przybywa y z Wcielonym w sobie BOGIEM [Ktorego Wszechmocności Niebo y ziemia zupełnie ogarnąć niemoże] do szczupłego Zacharyaſza Domku; zbytek łaski.

Mieli swe zaszczycaiące Przywileie głośne w starym Testamencie Gory, lub przytomnością BOGA, lub dzielnością odprawionych na sobie dzieł wsławione. Ale nierownie wspaniałsze Gory Hebrońskie, na ktore z skwapliwością spieszy MARYA. *(a) Abiit in montana cum festinatione.* Ma się wprawdzie czym zaszczycać Gora Karmel, na ktorey naypierwsze z pierworodney Ofiary, całopalenie oddał BOGU, posłuszny Abraham, w Synu swoim Izaaku. Ma się czym zaszczycać y Gora Synai, na ktorey Palcem Boskim wyryte Statuta y Prawa z Rąk Stworcy, dla Izraelskiego Narodu odebrał Moyżesz. Y Gora Tabor, tak uszczęsliwiona była, że tam ludzkiey natury uwielbienie, stało się przez cudowne Przemienienie Zbawcy naszego Chrystusa Pana. Y Gora Kalwaryi ztąd miała niemnieyszé wywyższenie, że była mieyscem dopełnienia zbawienia naszego, y świadectwem Narodowi ludzkiemu, początku życia wiekuistey Chwały z śmierci IEZUSA. Sprawiedliwie mówic mogę. Idą w rowność fortunnego zysku y Gory Hebrońskie; że na sobie piastowały Nayświętszą BOGA Matkę, z wizytą idącą do Elżbiety; bo ieżeli tamte byli mieyscami dzieł wielkiey konsyderacyi y poważania godnych; niemniey y tu przybycie Nayświętszey BOGA Matki y Iey nawiedzenie tak przedziwnemi dzielność swoię utwierdziło skutki, że wiele rzeczy nad zamiar powszechności, nad miare przyzwoitości, y owszem nad samey natury własność wyższemi y wspanialszemi uczyniło. Coż to iest? że co tylko wstępuie w Dom Zacharyaſza MARYA, [b] Iuż ci *Omnes repleti sunt Spiritu Sancto*, wszystkich myśli, serca, y rozumy oświeca, napełnia, odziedzicza, miłość niestworzona Duch Przenayświętszy; ieżeli nieszczegulność skuteczney łaski,

(a) Luca 1mo. (b) Ibidem

ſki, ktora przechodzi zamiar powſzechności. Coż to ieſt, że malutki Ian ieſzcze ſkrępowany więzami Macierzyńſkich wnętrzności, łamie natury powſzechney układ, zaraz powinny hołd y adoracyą oddaiąc Wcielonemu BOGU, z radości wyſkakuie *(a) Exultavit infans in utero;* iezeli nie cud cudow, miarę przyzwoitości, własność natury przewyzſzaiący: bo cokolwiek dyſtyngwowanych przymiotow, naywſpanialſzych czynow, ſzacownych kwalitatyw, zgoła natężonych doſkonałości, w ſwey fortuny darach liczyć może ſtworzona ſzczęśliwość, tę wſzyſtkie niby ogòlnie razem prawie dziedzicznym Przywileiem, miescili ſię wprzymiotach Iana, y owſzem cały Ian wżyciu ſwoim, ſzczegulnym był cudem. Cud ci to iſtny, że z niepłodney w ſtarości Matki, poczęty Ian dziecina. Y to nad przyzwoitośc rozrządzenia natury, że zamknięty w wnętrznościach Matki Elżbiety, jużci poznaie przybywaiącego do ſiebie Gościa BOGA ſwego, Trybut adoracyi oddaie, od radości wyſkakuie. Y to cud, że przy rodzinach ſwoich, jużci wſzyſtkich niezmierną napawa pociechą, dopiero z wynikaiącego kwiatu młodości ſwoiey doyzrzałym pożytkiem, karmi, naſyca, kontentuie zgromadzonych. *(b) Multi in nativitate ejus gaudebunt.* Cud ci to, ze przy obrządkach Obrzezania według Moyżeſzowego Prawa, Niemowle Ian mowić nieumieiący, nieme otwiera uſta Zacharyaſzowi Oycu; Cud ci to Dziecina Ian, już ci rozumny ſędziwą w malutkim wieku uwiedziony cnotą, na puſtynią idzie, tam Anioł życiem. Tak dalece że miodopłynny Doktor Bernard Swięty uważaiąc tak mocne ſkutki dzielnych łaſk utwierdzonych w Ianie, z Nawiedzenia Nayświętſzey BOGA Matki, w Dzień Uroczyſtości Iego, zawołał: *(c) Hodie dies nobis illuxit inſignis, & tanto diebus cæteris Sanctior, quanto Sanctiorem Hominem terris infudit, in hac ſiquidem die, natus Sanctorum ſplendor, juſtorum gloria, lætitia Angelorum, excellentiſſimus Homo, Conſanguineus Chriſti Ioannes Baptiſta.* Teraz, dziś [o' Dniu nayſzczęśliwſzy] zaiaśniał nam dzień Nayświętſzy, y tym daleko Swiętſzy nad inne dni wſzyſtkie, bo nierownie nad innych, świętſze wydał ſtworzenie na świat, dziś albowiem zaiaśniał Swiętych Pańſkich Luminarz, uſprawiedliwionych Chwała, radość y weſele Aniołow, naywſpanialſzy Człowiek pokrewieńſtwem z Chryſtuſem złączony Ian Chrzciciel: zgoła: *& quæ diviſa per omnes Beatos efficiunt, Collecta tenet Ioannes.* Tak dalece że świadectwem

(a) Luce 1mo. (b) Ibidem. (c) S. Bernardi Serm: de S. Ioan: Bapti:

ſamey Przedwieczney Prawdy Chryſtuſa Pana: między ſtworzonemi ludźmi, nad Iana nikt a nikt wyżey niepoſtąpił: *(a) Inter natos mulierum nemo major ſurrexit Ioanne Baptiſta*, co było przed Ianem, co było z Ianem, co było po Ianie ludzi, nikt wyżey niepoſtąpił w cnotach nad Iana, nikt niepowſtał wyżey wzaſługach nad Iana; zgoła Ian nadwſzyſtkiemi, nad Ianem nikt niegoruie; y to wſzyſtko ſprawiły Nawiedziny Nayświętſzey BOGA Matki, gdy przyſzła na Gory Hebrońſkie w Dom Elżbiety. Przybywaſz y tu do nas Nayiaśnieyſza Nieba y ziemi Monarchini, à Dziedziczna Polſki naſzey Krolowo, Naydoſtoynieyſza BOGA Matko. O! ſzczęście naſze. Przybywaſz na Gory Lwowſkie do Miaſta tego, rownie iakoś przybywała na Gory Iudzkie do Miaſta Hebron; ale ozdobniey y wſpanialey wchodziſz tu do nas; niż w Dom Elżbiety, bo z Koroną. Czyż większa, pięknieyſza y wſpanialſza ſława, może bydź dla nas? witać MARYĄ, to ſzczęście, witać z Koroną, to ieſt Honor; nie tylko Honor, ale zyſk fortunny, profit, profit wielki. Był profit wielki z przybycia MARYI w Dom Elżbiety dla Iana, ieſt y dla nas, z przybycia z Koroną; z Koroną o ktorey wſpaniałych ozdobach mowić ſię godzi Pſalmiſty ſłowy: *(b) Poſuiſti Domine ſuper Caput Ejus Coronam de lapide pretioſo*, Ten y ia wyborny zaſzczyt w Koronie MARYI upatruię, y owſzem upewnić mogę, że ieſt: Kleynot ſzacownego ſzczęścia w Koronie MARYI, przy Solennej Koronacyi, na zaſzczyt Polſkiemu Kroleſtwu dziedzicznym Przywileiem potwierdzony. *Ad M. D. G.*

Nikt to niemoże w wątpliwość podać, co za rzetelną y nieomylną prawdę twierdzić obowiązani ieſteśmy, y owſzem ta rzecz nad ſamę pewność ieſt pewnieyſza, y nietylko iſtotnie w ſobie prawdziwa, ale tak zupełnie ściągaiąca kredyt powſzechnego potwierdzenia dla ſiebie; iż cokolwiek w przeſzłych, teraznieyſzych, y przyſzłych ſtworzeniach. Cokolwiek na świecie bydź mogło, ieſt, y będzie naywſpanialſzych na wybor przymiotow, oſobliwſzych łaſk y honorow, nieoſzacowanych godności, zaſług y błogoſławieńſtw, niewyeſtymowanych cnot, piękności, doſkonałości, chwały, y ſławy, zgoła wſzyſtkie *eminenter* Kwalitatywy, przeſzłe czaſy zdobiące, teraznieyſze w czaſy kontentuiące, potomność wiekow nadzieią karmiące, wſzyſtko ogólnie nierownie więcey, nierownie wſpanialey, w Iednę ſpłyneło MARYĄ; bo ieżeli BOG dobro-

(a) Matth. 11 v. 11. (b) Pſal 20. v. 3.

brotliwych łask swoich skutki zwykł udzielać stworzeniom według ich sposobności, zdolności, cnoty, y zasługi, że tedy MARYA y z zasług była nadwszystkich, y z cnot była nadwszystkich, y z sposobności y zdolności była nad wszystkich, gdy tego obiąć mogła w Wnętrznościach swoich, Ktorego ani Swiat, ani Niebo, ogarnąć niepotrafi, więc idzie ztąd, że ktore się mogły po wszystkich stworzeniach cząstki tylko Darow Boskich mieścić, te się sprawiedliwością zewszech miar w Iedney MARYI pomieściły. Tak dalece, że gdybyśmy łaski, zasługi, y cnoty wszystkich Swiętych Starego y Nowego Testamentu Oycow, Patryarchow, Prorokow, Apostołow, Męczennikow, Wyznawcow, Panien, wszystkich Elektow Boskich, samych nawet Aniołow wzieli w komparacyą y porownanie z Łaskami Maryi, ktore się stały cnot Iey y zasług nadgrodą; tyleby mieli *æquilibrium* czyli rowności z sobą; co kropla z obszernym Morzem, co promyk ze Słońcem, co atomik z wspaniałą Gorą, [a] *Cæteris per partes præstat, MARIÆ vero, tota se infudit plenitudo gratiæ.* Zdaniem Hieronima Swiętego. Te tedy zasługi z korrespondującemi sobie zobopolnie iklione łaskami w MARYI, tak dystyngwowanym szacunkiem stały się przed BOGIEM, że rowność rekompensy inaczey się stać niemogła dla MARYI, tylko iż Iey BOG niby wspoł Dziedzictwa swego, y Wszechmocney udzielił władzy, czyniąc Ią Swiata całego Monarchinią, oddaiąc Wielowładne Berło nad Niebem y Ziemią, ale wraz z Koroną, lokuiąc Tę Panią napełnomocnym Tronie zaraz bliskim swego Majestatu, [b] *Tanta ante Deum Sanctitate, fœcundaris, ut Sola Solio Regis æterni immediate approximare merueris.* Swiadectwo Miodopłynnego Bernarda. Odebrała tedy Koronę, ktora czyli to zgodności Osoby, czyli z zasług sprawiedliwie zawsze Iey się należała; należała się z godności Osoby, bo Macierzyństwo Boskie na tak wysoki wyniosło MARYĄ stopień, że pierwszą w Godności po BOGU ma Prerogatywę. Należała się z zasług, bo tę ledwie nie tak były nieskończonego szacunku, iak CHRYSTUSA Pana, zdaniem Augustyna. Ktoren tedy Honor dla Corki swoiey przed wieki wyrządził Przedwieczny Ociec Koroną zaszczycaiąc, ten y my w czasie Wierni poddani czyniemy dla Monarchini naszey, abyśmy zobligowany Trybut y powinny chołd Nayiaśnievszey oddali Krolowy, w tym tu Konterfekcie Cudownego Obrazu, od lat kil-

[a] S. Hieronymus. (b) S. Bernardus Sermo de assum.

kuſet łaſkawie nam Panuiącey. Widziemy Ią już w Koronie od Naywyżſzego Paſterza BENEDYKTA XIV. Szczęśliwie Kościołem rządzącego, y Swiętey Watykańſkiey Kapituły tu przyſłaney. *(a) Poſuit in capite ejus Coronam de lapide pretioſo,* Włożył na Głowę Tey Monarchini Koronę z ſzacownego Kleynotu, ktoren że ieſt wybornym ſzczęściem na zaſzczyt Polſkiemu Kroleſtwu, Dziedźicznym Przywileiem potwierdzony rzecz nieomylna.

Samych to nas już doświadczona uczy praktyka, co w publiczny u Monarchow poſzło zwyczay: że iak ktory Potentat czyli to Dziedzicznym Prawem, czyli zgodnym wolnych Narodow głoſem na Tron wſtąpi, y Panowania oſiągnie Majeſtat, zaraz Rzeczy-Poſpolitey dopominaią ſię u niego Stany, aby nie nadwerężoną *Pacta Conventa* potwierdził wiernością, w ktorych iak dawne Przywileie y łaſki *in ſua qualitate* w ſwoiey właſności zachować obowiązuie ſię, bynaymniey ich nieuymuiąc; tak niemniey oświadcza Choyność ſwą Krolewſką, że tym więcey à więcey pomnażać ſię będzie w świadczeniu łaſk, Przywileiow, y Dobrodzieyſtw ſwoich Pańſkich. Mamy tego iawny przykład w Piſmie Bożym *1. Mach: 11mo.* Demetryuſz Egiptu y Azyi Monarcha, iak tylko wſtąpił na Tron, zaraz wolność ogłoſił Narodowi, y owſzem przez Encykliki, wiekuiſte im łaſk ſwoich nadał Przywileie: *[b] Rex Demetrius Gentis Iudæorum, ſalutem.* daley powyliczeniu im, tych Dobrodzieyſtw zakończył: *Omnia ipſis concedimus & nihil horum irritum erit, ex hoc & in omne tempus.* Wſzyſtkich wam udzielamy łaſk, oraz z tych Przywileiow żaden a żaden odmieniony niebędzie w ſetność poźnych wiekow. To mogł chełpić ſię tym faworem Narod Iudzki przy inauguracyi na doſtoyność Krolewſką Demetryuſza, à my niemamy fortunnie rokować ſobie, że przy ſolenney Koronacyi BOGA Matki [O! Tryumfie nierownie wſpanialſzy] z tey ſzacowney Korony, Kleynot pomyślnego ſzczęścia wydzielony będzie dla nas? tak bowiem ſą łaſkawe Monarchiczne Rządy Krolowy naſzey, że iako nas zawſze zwykła ſzczegulną ſwą obraniać Protekcyą, tak tym więcey teraz naddawa Prawa, y Przywileie niewyczerpanych Dobrodzieyſtw ſwoich; wraz te przy ſwoiey Koronacyi potwierdza y legitymuie, aby wſwym walorze, wſwey twierdzy y mocy, Dziedzicznym zawſze Kroleſtwu naſzemu ſłużyli Przywileiem. *[c] Omnia ipſis concedimus, & nihil irritum erit ex hoc & in omne tempus.*

Solen-

(a) Pſal. 20. v. 111. [b] 1. Machab. 11. v. 32. (c) 1. Mach. 11. v. 36.

Solenna Koronacya Estery Asfera Zony, kiedy Iey oddawał Berło Krolestwa swego; y tą niemniey między innemi Uprzywileiowana była łaską, że przy choynym szafunku skarbow Krolewskich, przy obfitych prezentach, y darunkach, niemniey wolność y swoboda wszystkim ogłoszona była Prowincyom: [a] *Posuit diadema Regni in Capite ejus, fecitq; eam regnare, & dedit requiem Universis Provinciis, ac dona largitus est juxta magnificentiam principalem*; nad to, gdy Ią widział w Koronie przychodzącą do siebie, tę Iey Pańską łaskawą podał propozycyą: [b] *Quid vis Regina Ester? etiamsi dimidiam partem Regni petieris, dabitur tibi.* Czegoż żądasz Krolowa Estero? ieżeli chcesz połowe Krolestwa mego, dane tobie będzie. Coś podobnego y przy Monarchini naszey staie się Koronacyi, pominąwszy potwierdżone nam swobody y Przywileie szczęścia naszego, ktore w Kleynocie MARYI dla nas zawarte mamy; tych tylko pewność y skutecznieysze potwierdzenie z tey nieomylnie wnosić należy figury: połowę Krolestwa oddaie Asferus Esterze, MARYA ma całe Krolestwo Polskie, wszak się sama, o ten dopominała tytuł u Mastrylla modlącego się w Neapolim przed Iey Cudownym Obrazem: *Et cur me non vocas Reginam Poloniæ?* Ma oraz y poł Krolestwa w Niebie; tak albowiem mowi Dawid w Psalmie 61. [c] *Duo hæc audivi, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia.* Mowi Dawid: że dwie są w Niebie władzy; iedna ktora zsobą złączoną sprawiedliwość, druga, ktora ma z sobą zklione miłosierdzie: *Duo Potestas, misericordia.* Tego tedy Krolestwa władzę z sprawiedliwością zostawił sobie Chrystus, inne zaś władze wtym Krolestwie, ktora samym rządzi miłosierdziem, oddał pod rządy MARYI, tak mowi Panegirysta Iey Honoru, Gerson: [d] *Potestate Domino remanente, cessit quodammodo Misericordiæ Pars, Christi Matri, sponsæq; Regnanti.* Więc gdy tak iest, trzeba mowić z Seraficzkim Doktorem Bonawenturą Swiętym: (d) *Quia Ester nostra es, quæ tantam gratiam coram Rege æterno impetrasti, quod per hanc non solum Ipsa ad Coronam pervenisti; sed etiam generi humano morti addicto, subvenisti.* Swiętsza Estero Monarchini nasza,, ponieważ tak dziwną łaskę znalazłaś u wiekuistego Krola Krolow, ze przez nie nietylko sama do Korony doszłaś, ale y nam zgubionym, pod twą purpurą daiesz obronę, niech że ten Kleynot w Koronie two-

(a) Esther 2. v. 17. & 18. (b) Esther 5. v. 111. (c) Psalm. 61. (d) Ioan Gerson. Tit: 4 in Magn. (e) S. Bonaven: in spec. lect. 5.

iey upatrzony, ktoren my za wyborny profit pomyślnego szczęścia dla siebie y Korony naszey uznaiemy przy Solenney Koronacyi twoiey, dziedzicznym dla nas, y następcow naszych potwierdzony będzie Przywileiem, w tey à nie inney assekuracyi, ktorą dał BOG Moyżeszowi (a] *Lev. 26. v. 46. Hæreditario jure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in æternum,* y owszem tak mocno bespieczni bydź możemy Przywileiu tego, iak go serdecznie żądamy, iak chętnie pragniemy, iak natężenie skutek Iego w nadziei pomnażamy w sobie; bo coż niepodobnego u tey Monarchini? ktorey pełnomocna Władza wszystko uczynić może, co za trudność Intentow naszych pomyślności, kiedy Wielowładna dzielność Tey Regnantki swą choyną klemencyą tak zawsze czynić zwykła; a zatym nieomylna, że ten szacowny Kleynot Koroną upragnionych chęci, w zupełney dla nas stanie się satysfakcyi; y nieinnemi Ia to mowię usty, ale nieomylnemi potwierdzam słowy Kanclerza Sekretow Boskich Ieremiasza; mowi on Imieniem IEZUSA y MARYI Ukoronowanych wtym tu Swiętym Portrecie te słowa: [b) *Humiliamini, quoniam descendit de capite nostro Corona Gloriæ vestræ.* Upokorzcie się wierni poddani (mowi Krolowa nasza) albowiem za te wasze poprzysiężone serca Maiestatowi memu, za ten wasz Trybut, ktorem mi przy Tryumfach Koronacyi oddaiecie, zgoła za tę wierności waszych oświadczenia, gdy mi czynicie tę Sławę y Honor, oto z Korony Głowy moiey y Syna mego, udzielam wam Kleynotu szczęścia waszego, ktoren aby był Koroną chwały waszey tym Uprzywileiowaną: że na setność wiekow zdobić was nieprzestanie, rownie iak Korona wswym cyrkule nieznayduie terminu, (c] *Quoniam descendit de Capite nostro, Corona gloriæ vestræ.* Są Korony na świecie, ale ktoż nieprzyzna, że pod ciężarem mocno ięczyć trzeba, zwykli piastować na fortunnym szczęścia łonie serca ludzkie, zwykli zupełną pomyślnością kontentować upragnionego siebie Człowieka; y tak go mocno utwierdzac w nadziei dziedzicznego wsobie ukontentowania, że nigdy wątpić niemoże, aby nieprzyiazne fatum miało kiedy zniszczyć te iego ukontentowane pożytki y profity; nie darmo Symboliczne Pioro odrysowaney na Kopersztychu dało napis Koronie: *Honos & onus.* bo iako

wyso-

(a) *Levi:* 25. [b] *Ierem:* 13. (c) *Ibidem*

wyſoki figuruie zaſzczyt, tak tym większe w ſobie zamyka umartwienie; zdanie to ieſt Chryzoſtoma Swiętego. *(a) Non ita Corona Caput circumdat, ſicut animam ſolicitudo*, nie tak wſwym Cyrkule znayduie termin, iak wſwym przymiocie początki niefortunne w krotce pożądane nadzieie, w ſmutne ſceny weſołe chwile, w tetryczne godziny zwykła kończyć y zamieniać. Swiadczy *Valerius Maximus*, że oddana pewnemu Monarſze na zaſzczyt Głowy Iego, Korona, tak mocną impreſſię zadumiałemu uczyniła Krolowi, ze weſtchnąwſzy, te żałości pełne wymowił ſłowa: *(b) O! Corona magis nobilis, quam felix! quamſi quis vere cognoſat quam multis curis multisq; periculis & miſeriis plena ſit, nec humi quidem iacentem, tollere velit.* Iakowyż nam ſzukać Korony, ktoraby dziedzicznym wſobie przymiotem wieczyſte uſzczęśliwienia naſzego dała prawo, ktoraby tak beſpiecznie utwierdziła fortunne dla nas pomyślności, by ſetne wieki otym proficie upewnic nas mogły. A ktoraz Korona naywybornieyſzym ſzczęściem może bydź dla nas? iako Korona zdobiąca Głowę Monarchini naſzey? tu ſię w obfitości wſzelkie zgromadzaią ſzczęścia, tu Sława nad Honor, Honor nad Godność, Godnośc nad Zaſzczyty, Zaſzczyt nad wſzyſtkie doſtoieńſtwa; tu nadzieia zpewnością, pewność ze ſkutkiem, ſkutek z profitem, profit z zupełnym ukontentowaniem. tu zawſze, *(c) Suo pondere tuta, quia Regni decora potentis.* By tedy nas tą Koroną łaſk y dobrodzieyſtw pełną, naywſpaniałſzym ſpoſobem wybornie Ubłogoſławiła Monarchini naſza, ten kleynot ſzacownego ſzczęścia nietylko partykularnie dla nas Dziedzicznym utwierdza Przywileiem ale y całe Kroleſtwo Polſkie tegoż profitu uczęſtnikiem czyni; tak albowiem za nami y za Kroleſtwem naſzym peroruie do Maieſtatu MARYI Izaiaſz Prorok: *[d] Et erit Corona gloriæ & Diadema Regni in Manu Dei tui.* Będzieſz piaſtowała na ſobie Koronę Chwały, BOGA Matko, ale przy tym nieochybnie y Korona, zaſzczytu Kroleſtwa tego, będzie złożona wrękach Syna Twego, BOGA naſzego. *Et Diadema Regni in Manu Dei Tui:* O! zaprawde! czyliż mogł bydz beſpieczniey lokowany Kleynot ten, iak w Rękach BOGA naſzego; z ktorym ſzczegulna pewność, z ktorym zupełne Ubłogoſławienie,

[a] Serm 15. ſup. Epi: ad Philip. (b) Valerius Maximus Libr: 2. dict: Memor. cap. 8. (c) Piſinelli in Mundo Symbo. (d) Iſaia 62, ℣. 3.

przez ktorego y wieczne y doczesne uszczęśliwienie Dziedziczy dla nas: *Et erit Corona gloriæ & Diadema Regni in manu Dei Tui.* A ktoż nam skuteczniey, ziednać może tę szczęśliwości Koronę, iako Monarchini naszą; y owszem iakobyśmy Ią na swoich piastowali skroniach, wszak: [a] *Securum O! homo habes accessum ad Deum, ubi Mater ante Filium, & Filius stat ante Patrem, Mater ostendit Filio pectus & Ubera, Filius ostendit Patri latus & vulnera; nulla ergo ibi poteris esse repulsa, ubi tot concurrunt amoris subsidia,* Mowi Bernard Swięty; bespieczny masz przystęp po tę Koronę każdy Człowieku, ile gdzie Matka do Syna, Syn wnosi się do Oyca; Matka obliguie na Macierzyńskie Piersi swoie, ktoremi Karmiła Syna, Syn błaga Przedwiecznego Oyca na Blizny y Rany, ktore zwoli Iego dla ludzkiego poniosł Narodu; y iak że tam niema bydź skuteczność prozby, gdzie zobopolnie natężone miłości, koniecznie, do uczynności przymuszaią. Więc już wygrana nasza, mamy w proficie Kleynot pomyślnego szczęścia z Korony MARYI, mamy go przy Solenney Koronacyi Monarchini naszey dla nas y Polskiego Krolestwa, wiecznym y Dziedzicznym potwierdzony Przywileiem. [b] *Tu meo utere Privilegio* y owszem upewnia BOGA Matka, że *Nihil horum irritum erit, ex hoc & in omne tempus.* à na nieochybną pewność, temi nas upewnia y kończy slowy: *Et hæreditario jure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in æternum.*

Tu mi tylko zachodzi trudność, że gdzie ia w Koronie MARYI, Kleynot uszczęśliwienia dla nas upatrzyłem; tuż zaraz Apokaliptyczny Ian ukazuie mi Korone dwunastą Gwiazdami ozdobione *& in circuitu ejus Corona stellarum duodecim.* By tedy y ztey mistyczney Korony zupełność Ubłogosławienia mieliśmy, Tobie się naypierwsza należy Gwiazda *Luminare Maximum, Urbis & Orbis Miraculum* Naywyższy Kościoła Rządco, łaskawie nam Panuiący BENEDYKCIE XIV. Twoia szczegulna łaska z obligowaną po nas wyciągaiąca rekognicyą, że Monarchinię naszą wtym tu Swiętym Konterfekcie łaskawie nam Panuiącą, pozwalasz adorować w Koronie. Niechay że ta Gwiazda, tak dzielna wswym będzie biegu, iak niegdyś Luminarz trzech Regnantow na adoracyą Narodzonego BOGA prowadzący: [c] *Vidimus Stellam in Oriente.* Niechay

(a) S. Bernar: Ser: 2. de Assumptio: (b) Ruth. 4. (c) Math: C. 2.

chay pełnomocna władza Twoia tak będzie świętna w ſplendorze ſwoim, aby przyćmiwſzy ciemne światełka Niedowiarkow, Pogan, Heretykow, ſwoy bieg fortunny od Południa do Pułnocy, od wſchodu odprawowała do zachodu, ale bez zachodu.

Tobie Nayiaśnieyſzy AUGUSCIE III. Panie naſz Miłościwy, oddaię ci MARYA Gwiazdę z Korony ſwoiey tym Uprzywileiowaną Luſtrem, że ci będzie fortunnie przyświecać w Koronie twoiey, wdzięczność zaś przychylności dla MARYI, ktorey inſtynktem Pańſką ważną interceſſyą, wnioſleś do Swiętey Apoſtolſkiey Stolicy o Korone dla BOGA Matki, tym ci potwierdza Przywileiem, że iako Nayiaśnieyſze Potomſtwo twoie w Koronach cała adoruie Europa, tak za to upewnia iż wtym zaſzczycie, [a) *Fulgebunt ſicut Stellæ, in perpetuas æternitates.*

Należyſz do tey Dyſtrybuty Swietny Luminarzu Archi-Dieceżyi naſzey I. O. Arcy-Paſterzu; czyli z Korony MARYI, Korony y Senatu Polſkiego Ozdobom rekompenſa nieprzyzwoita? zawſze ſię należała Arcy-Paſterſkim Dziełom y Cnotom twoim, Ktore, to przez łaſkawę rządy, to przez nieuſpione ſtarania o Owczarni ſwoiey, to przez Paſterſką pieczołowitość o powierzoney ſobie Trzodzie, tym świętnieyſze czyniſz, im dłużey na tym doſtoieńſtwie adoruiem. Ale co naywiękſza, żeś Nayświętſzą BOGA Matkę, przez włożenie na Iey Głowę Korony, Ukoronowaną nam, y Kroleſtwu naſzemu ogłoſił Regnantką; za tę przyſługę udziela ci Monarchini naſza Swietney Gwiazdy z Korony ſwoiey [b] *Corona Stellarum duodecim.* Oddaię ci Gwiazdę: [c] *Dabo illi Stellam Matutinam.* Ale tak dzielnym zaſzczyconą Splendorem, ze w dyſtyngwowanych Godnościach, ſzacownym ſzczęściu, fortunnych pomyślnościach wſchod tylko y początek uznaie. *Dabo illi Stellam Matutinam.* My do tego ten obowiązek wierności przydaiemy, aby tak świetny Luminarz zawſze à zawſze fortunnie iaśniał w Domu twoim; y owſzem iego miły ſplendor, niech tak dependuie od woli, y ſkinienia twego, iak było poſluſzne rozkazom Iozuego Słońce: [d] *Sta Sol ne moveare.*

[e] *Annuerit fortuna favens dextrióz, ſecundet.*

Iſta Dij.

II. WW. Biſkupom; o ktorych godności powtarzam z Do-

(a) Dan. 12. v. 3. (b) Apoc. 12. v. 1. (c) Apoc. 2. v. 28. (d) Joſuez 10. v. 12. (e) Statius.

ktorem Narodow Pawła Swiętego (a] *Vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit Sanguine suo.* Ta łaikawa Monarchini affekt wasz, ktoren pobożnością, to przez przytomność swoią; to przez wyborne Panegiryki, skuteczniey-szą usługą dla MARYI, uczyniliście, odwdzięcza, gdy udziela Swietnych Gwiazd z Korony swoiey; ztą wnichze dzielnością: że iak teraz iaśnieiecie Oyczyźnie w wysokich stopniach, Kościołowi w dystyngwowanych Godnościach; tak nieomylnie z czasem w ozdobnych, świetnieyszemi będziecie Purpurach: [b] *Stellæ autem dederunt lumen.*

Iaśnie Oświecony Potockich Domie, masz iuż na naywyższym lokowane stopniu, Herbowne KRZYZE Twoie, gdyś się w kilku złożył Koronach, Nieba Krolowy, tegoś przez to doszedł zaszczytu, nad ktoren ni większy, ni rowny bydź niemoże, bo mieć zaszczyt KRZYZA, to Ozdoba, ale mieć go w Koronie to Honor, mieć go w Koronie, to wybor szczęścia; ale mieć go w Koronie MARYI, to profit Naywspanialszy. Lecz godzien tego zawsze drogi Krzyża Kleynot, aby tak wysokie zdobił Krzyża Korony; bo ia to śmiele mowić mogę, y Złotoustego Chryzostoma powtorzyć słowy. Tak on mowi y wysławia KRZYZA Dzielność: (c] *In omnibus Crux, in Purpuris Crux, in Diadematibus Crux, in Precibus Crux, in Armis Crux, in Mensa Crux, in toto Orbe Crux, super Solem fulget Crux.* Cokolwiek w naypierwszych zaszczytach, w wybornych cnotach BOGU y Ludziom podobaiących się dziełach, sławy y Honoru bydź może, to wszystko wsobie zawieraią I. O. POTOCKICH KRZYZE *In omnibus Crux;* Maią go na Senatorskich Purpurach, y naypierwszych Senatu Ozdobach, *In Purpura Crux.* Maią go na Krolewskich Koronach przez należytą Krwie y wysokiego Domu Konkatenacyą *in Diademmatibus Crux:* Mieli go naświętobliwych Prymasow Piersiach *In precibus Crux,* Mieli go y maią w mężnych Rycerzach, w odważnych Annibalach, wspaniałego serca Hektorach; na Hetmańskich Buławach, zwycięskich znakach *In Armis Crux,* Mieli y maią w sprawiedliwych Katonach, miłość Oyczyzny pospolitego Dobra, całość przy Trybunalskich Krzyżach, nie nadwerężoną miłością zachowuiących *Crux in Mensa.* Zgoła całemu Swiatu Polskiemu zupełnie głośna

Dziel-

(a) Actor: 20. v. 3. (b] Baruch. 3. (c) Sermone adver: Gent, Col. 1212.

Dzielność tak zbawiennego Krzyża, *In toto Orbe Crux.* Iaśnieie na oſtatek y nad ſamym Słońcem, gdy na Ukoronowaney Głowie MARYI. wſzak to *Electa ut Sol* à zatym, to nieomylna, że *Super Solem fulget Crux.* Do tey tedy iaſności Krzyża przydaie z Korony ſwoiey Nayświętſza naſza Krolowa Gwiazd świetnych, y mowi do całego Prześwietnego Domu: *(a) Eſtis hodie ſicut Stellæ Cæli.* Ieſteście teraz y zawſze świetni Polſkiemu Swiatu, czyli to w wyſokich Godnościach, czyli w Iaśnie Wielmożnych, Iaśnie Oświeconych Tytułach, *Sicut Stellæ Cæli:* Niech że tedy ten Splendor, ktorego z ſwoiey Korony udziela MARYA, zawſze południowym iaśnieie ſzczęściem, tak powſzechnie wſzyſcy życzliwi applauduią; [*b*] *Unoq; favore Et Maria & tellus, ovansq; reſpondit olÿmpus.*

Mam ci czego winſzować Prześwietny Zakonie Dominika Swiętego, że BOGA Matka, Swiata Monarchini, à Polſki naſzey Wielowładna Pani w Swiątnicach y przybytkach Hierarchii twoiey, dziedziczne ſobie y Koronie ſwoiey zakłada Trony y Maieſtaty; maſz, y w tuteyſzey, Bazylice; y adorować będzieſz zawſze w Koronie; ztey Korony wydziel dla ſiebie Gwiazdę, ktoraby w ſwym ſplendorze była nayiaśnieyſza; bo dość maſz zaſzczytu dla Zakonu twego z Herbowney Gwiazdy Wielkiego Patryarchy Dominika Swiętego Otobie Apokaliptyczne powtarzać ſłowa śmiele mogę: *Habes Stellam Matutinam in medio.* Maſz ią nayprzod na czole Patryarchy Dominika; tu przepaść pochwał, tu centrum zupełnego ſzczęścia, tu cel y meta wſzelkiey prerogatywy y Honoru; bo co Niebu za Honor, co Swiatu za pożytek, co Chrześciańſkiemu Kościołowi za ozdobę; z Patryarchy Dominika, tenże ſam Niebu zaſzczyt, Swiatu profit, Kościołowi Wſpaniałość dodaie w nieodrodnych od Oyca Synach, Zakon Kaznodzieyſki. Ma Niebo Honor, bo nieprzeliczonych Synow y Corek Dominika, za Dziedzicow y mieſzkańcow liczy ſwoich, y świat profituie w Anielſkim Doktorze Tomaſzu Swiętym, bo co naypomyślnieyſzego życzyć ſobie może, to mu wſzyſtko łatwo wyſokie Tomaſza wypełnia zdanie, zdobi y zaſzczyca Kościoł nietylko w Biſkupich, Arcybiſkupich, Patryarchalnych, Kardynalſkich Godnościach, ale y w naypierwſzych Kościoła BOZEGO Głowach, y w naywyżſzych Chrześciańſkiego Swiata Rządcach, ſwoy maią ſplendor, y naypierwſze

(*a*) *Deutr.* 1. *v.* 10. (*b*) *Barel.*

preeminencye: Szacuią ſobie Nayiaśnieyſze Monarchow Trony Godność waſzą, y przyzwoite zawſze w Zakonney Obſerwancyi poważaią zupełną Eſtymacyą Cnoty; iako nam publiczne tey prawdy rzetelność ogłoſiły Gazety, w Roku 1751. tym oznaymuiące wyrażeniem: *Poczta Rzymſka de data 29. 9bris anni præſentis, z Kollegium, Nayświętſzey Panny MARYI na Minerwie ſtarozżytnej, ufundowanego, kędy Nayprzewielebnieyſzy Xiądz Generał Bremond całego Zakonu Kaznodzieyſkiego rezyduie, tę radości pełną, y Kościołowi Bożemu Rzymſkiemu Katolickiemu wielce pożyteczne donoſi wiadomość. Iż Regnant Pruſki piſał Liſt do Oyca Swiętego BENEDYKTA XIV. ſzczęśliwie Panuiącego Kościołowi Chrześtuſowemu, de data 26 9bris. y do Naiprzewielebnieyſzego Xiędza Generała całego Zakonu Kaznodzieyſkiego piſał razem, proſząc o pozwolenie na Wprowadzenie Braci Zakonu Kaznodzieyſkiego z każdey Prowincyi po dwoch, do Konwentu y do Kościoła w Berlinie wyfundowanego, y dobrze wywoiey po Krolewſku Fundaciyi doſtateczney opatrzonego, oraz w całych ſwoich Pruſach, tymże Oyćom Zakonu Kaznodzieyſkiego tenże Regnant beſpiecznie y zupełnie pozwolił Kazań publicznych y Katechizmow, Obrządkiem Swiętego Kościoła Rzymſkiego Katolickiego.* To oznaymiwſzy, przyznać ci rzecz należyta, ze Godności, zaſzczytow, y ſławy, rownie z początkiem Inſtytutu zaczynaiącey ſię, nieżebyś kiedy uſzczerbku doznała Swięta Hierarchio, ale ſtatecznym tychże zaſzczycać ſię ławorem, y w potomne wieki nieprzeſtaniesz, y owſzem:

[a] Habes aditum manſura, in ſæcula fama.
Vivet, & à nullo tenebris damnabitur ævo.

Ale to nie moich ſił ſpoſobność; głośne całemu Swiatu Godność y ſławę Prześwietnego Zakonu, bardziey milczeniem pokrywam, bym wyrażoney u Owidyuſza uniknął Krytyki.

[b] Quid folia arboribus, quid pleno ſidera Calo
In mare Collectas alto quid addis aquas.

Ktoż teraz z nas beſpiecznym niebędzie pod tak łaſkawym Polſki naſzey Krolowy Panowaniem, gdzie ile w Koronie Iey upatruiemy Kleynotow; te wſzyſtkie ſą zaſtawem pomyślnego dla nas ſzczęścia. Ale dał nam BOG, ile Pan miłoſierny Korony zdobiące

(a) Lucan. [b] Ovidius.

biące dusze y ciało naszę; dał Korone łask swych Naświętszych, y przy Chrzcie, y przy Swiętych Sakramentach, iak wymawiaią nam u Ekklezyastyka: [a] *Ornamentum gratiæ accipias Coronam.* Dał y insze Korony, ktore wylicza Pański Prowerbialista: [b] *Corona Sapientium Divitiæ, Corona Senum multa peritia, Corona dignitatis Senectus &c.* Ale ach! iak te szacowne Boskiego miłoserdzia Korony zpełzły w ladaiakim życiu naszym; te świetne Splendory przyćmiliśmy ciemną umbrą grzechow, y owszem zupełnie straciliśmy, [c] *Cecidit Corona Capitis nostri, væ nobis quia peccavimus.* Upadła Korona łask Boskich, ktora nas niewinności zdobiła Kandorem. *Cecidit.* upadła Korona szczęścia, pomyślności y honoru, ktore nam pobożne zycie w sprawiedliwey wysługiwało nadgrodzie *Cecidit.* Zgasła nam światłość, splendor, y iasność tey Korony, *Cecidit Corona, væ nobis quia peccavimus.*

Ale Ty iedyna po BOGU nadzieio, BOGA Matko, à Nayiaśnieysza nasza Monarchini, weź nas wdzielnę twoię Protekcyą; udziel nam Kleynotu z Korony swoiey, aby nam tu na Ziemi w zupełnym szczęściu, w Niebie zaś w wiekuistey przyświecał Koronie. Da to BOG łaskawy. [d] *Erit Dominus Exercituum Corona gloriæ & sertum exultationis.*

A
M Ę
N.

[a] *Eccle:* 32. *v.* 3. [b] *Proverb:* 14. 16. 17. [c] *Thren.* 5. *v.* 16. [d] *Isaie* 28.

SPRAWY ZBAWIENIA

Y

Wszelkie interessa nasze przy dopełnieniu Tryumfow

Z Watykańską Koroną na Głowę, Prze Nayświętszey

MARYI PANNY

Wzięte.

ALBO

KAZANIE

Na Konkluzyi Koronacyi

Cudownego Jey Obrazu od S. Łukasza malowanego

od BENEDYKTA XIV. PAPIEZA.

przez ręce

I. O. I M Ci. X. MIKOŁAIA GERALDA WYZYCKIEGO

Arcy-Biskupa Metropolitańskiego Lwowskiego

pod Lwowem w Obozie Koronowanego.

miane

przez W. Imci X. Łukasza Godorowskiego *Kanonika Gremialnego Lwowskiego, Gologurskiego Kamioneckiego Proboszcza.*

Dnia 9. Lipca Roku P. MDCCLI.

Misit ei Mitram, & Coronam auream, scribens: quæ nostra sunt sentias nobiscum, & conserves amicitias ad nos. 1. *Machab. c. 10.*

Przysłał Mitrę, y Koronę Złotą, mowiąc: Interessa nasze utrzymuy, konserwuy, Miłość swoię ku nam.

OYca Przedwiecznego nayukochańsza Cora, Syna Boskiego Matka, od wiekow zamknięta w Sercu Boskim y naznaczona dla Ducha Nayświętszego Oblubienica,

nad ktorą według Bonawentury nic większego BOG ſtworzyć nie mogł; Mogł ſtworzyć większe Niebo, aniżeli widziemy, większą Ziemię, a niżeli na niey żyiemy, większy Swiat, a niżeli go poymuiemy, ale nie mogł ſtworzyć większey y godnieyſzey Matki nad MARYĄ, bogatſzey w Cnotę, obfitſzey w zaſługi, ozdobnieyſzey w świątobliwośc. (a) *Majorem mundum potuit facere DEUS, majorem Matrem, quam Matrem DEI facere non poteſt.* Mowię przy nieſkonczoney godności, bo tak decyduie Doktor Anielſki p. 1. 9. 25. Art: 6to ad 4tum. (b) *Beata Virgo ex hoc, quod eſt Mater DEI, habet quandam dignitatem infinitam ex Bono infinito, quod eſt DEUS.* Nayświętſza MARYA przez toſamo, że ieſt Matką Boſką, ieſt nieſkończoney godności. Wieża ta Dawidowa *Turris Davidica* przez to ſamo, że ſię w Niey przedwieczna wolnośc uwięziła dla ludzkiego narodu uwolnienia z niewoli czartowſkiey, ieſt nieſkomparowaney wyſokości y nad wſzyſtkie domy gliniane ludzie *de Limo terræ fecit hominem.* Owſzem nad ſamych Anioſow wywyżſzona. (c) *Quid dignius Dei Matre, quid ſplendidius eâ quam ſplendor elegit. movi Anzelm.* Matka Salomona przez Macierzyńſtwo ſwoie na tak wyſoki ſtopień godności zaſłużyła ſobie w kroleſtwie, że rowny nie iako Tron z Monarchą, rowną z Synem odebrała koronę. *Poſituſq; eſt Tronus Matri Regis, quæ ſedit ad dexteram Ejus.* Yta Betſabee, że wydała na świat, że karmiła Salomona człowieka, tak wielki odbiera honor? A iakże wielka, wielkiego BOGA Matka, ktora karmiła panieńſkiemi pierſiami tego Pana, ktory na każdy moment wſzyſtkie karmi ſtworzenia, tego odziewała, ktory świat cały przyodziewa, tego uczyła chodzić, pod ktorego nogami drzy ziemia. Wiązała te ręce wſzechmocne, ktore świat cały wyſtawiły. Obwiiała pieluſzkami te nogi, ktorych cała ziemia ieſt pedeſtałem. Całowała te uſta, ktore wſzyſtkie w więzieniu trzymaią Serca, y niezaſłużyła ſobie Korony? Naucza Theologia, że trzy tylko korony ſą w Niebie. Panieńſka, Doktorſka, y Męczeńſka, Czyſtość y nie-

[a] S. Bonaventura. (b) S. Thomas Doctor Angelicus. (c) S. Anzelm.

niewinność MARYI skomparowana z innemi, iak srebrnego kanduru Lilia z kolczystym cierniem żadney nie ma proporcyi. *Sicut Lilium inter spinas, sic anima mea inter filias Adæ.* Mądrości tey niedościgłey nayłotnieyszym piorem nikt nie opisze. Niewymowney żadnym krasomownym ięzykiem nikt nie opowie, (a) *Magistra Apostolorum, Doctrix Evangelistarum ipsa extitit*, mowi subtelny Doktor. Azaż nie zapracowała sobie na Męczeńską koronę boleiąca przy męce wespoł y z Synem swoim, stała pod krzyżem we łzy żałosliwe iako śnieg ogniem przygrzany topniciąc, przypatrowała się ostro do twardego Drzewa przykowanemu Synowi, Ktory w drobnym Ciele na Iey panieńskich zawieszał się piersiach, ktoregô wolno miękkim krępowała powiciem. Patrzała na ten Obraz Przedwiecznego Oyca roztapiaiąc się we łzy, na ktory przez całą wieczność patrzać pragną Aniołowie, na piękność Nieba zciemniałą, na światło przedwieczne zaćmione, na moc Oyca Niebieskiego tak osłabł ą. A ten żal y boleść opisuiąc Goranus, tak mowi. (b) *Maria tantum doluit quantum omnes Martyres, imo omnium superavit dolores, ita omnes superavit Coronâ.* Ale nie trzy korony lecz dwadzieścia cztery wylicza powinnych MARYI koron Bernard Swięty. Cherubinow, Serafinow, Tronow, Xięstw, Mocarstw, y Państw wszystkich została Krolową y Panią, gdy Matką BOGA stała się. (c) *Viginti quatuor Seniores mittebant Coronas suas ante Tronum Dei, id est ante Mariam, omnium enim Regina extitit, cùm Mater effecta est Creatoris.* Mowi Ambroży S. Owszem to iest zdanie wszystkich Doktorow, że od wiekow Nieba y Ziemi odebrała koronę, *à sæculis coronata.* [d] Swiadczy Doktor Anielski. Iednakowoż między tak licznemi koronami, ktorąż MARYA naybardziey poważa y szacuie sobie koronę? Ia zdania swego tu dać nie mogę. Ale słuchaymy co mowi Oyczysty honoru MARYI Panegirysta, Dwoch Krolow Polskich Zygmunta y Batorego, pełen Ducha Boskiego Wielki Kaznodzieia. [d] *Sokolovius. Jure sibi Maria Regnum*

[a] *V. Scotus.* (b) *Goranus.* [c] *S. Ambroży.* (d) *Doctor Angelicus.* (e) *Sokołowski Polak.*

elegit Poloniæ, quod precibus continuis Studio ac meritis ſuis nunquam juvare deſinit. Oſobliwſzym przywileiem między inſzemi kroleſtwy, Kroleſtwo Polſkie obrała ſobie MARYA, ktora y od ſamey piekielney potęgi ſzturmow, pewną ieſt zawſze obroną, za każdą niemal imprezą doświadczone przynoſząc mu zwycięſtwa *Jure ſibi elegit Regnum Poloniæ.* Y na co zkąd inąd ſzukać świadectwa, kiedy ſama Matka Boſka punkt w tym ſwego zakłada honoru, aby w ſzczegulności Krolową Polſką uznana była. *Cur me non vocas Reginam Poloniæ.* Wielka Wielkiego BOGA Matko iuż Oyczyzna naſza w Częſtochowſkim, Sokalſkim, Podkamienieckim, Łuckim Obrazie powinne oddała ci korony. Iuż oſobliwym Stolicy Apoſtolſkiey Przywileiem wtym Obrazie cudownym ukoronowana Xięſtwa Ruſkiego ogłoſzonaś Krolowa, iuż y wynioſły Lew Xięſtwa Ruſkiego pod nogi twoie ſwoie złożył koronę. *De cubilibus Leonum, de Montibus Pardorum Coronata es.* Więc przy konkluzyi Tryumfow koronacyi Twoiey Krolowa y abſolutna Monarchini zoſtaie konfirmować *Pacta Conventa.* Należy konfirmować Łaſki y Przywileia Twoie do tych czas nam świadczone. (a) *Quæ noſtra ſunt, ſentias nobiſcum & conſerves amicitias ad nos.* y tak ieſt a nieinaczey ſłuchacze. Przy konkluzyi y dopełnieniu Tryumfow Koronacyi Swoiey z odebraną koroną, życie, honor, zbawienie, y wſzyſtkie intereſſa naſze, wzieła na głowę Swoię MARYA. *Quæ noſtra ſunt ſentit nobiſcum & conſervat amicitias ad nos.* Otym *ad Majorem DEI gloriam*: Pobłogoſſaw mowiącemu Krolowa wſzyſtkich Swiętych Niepokalanie poczęta Nayświętſza MARYA Panno.

WIelką żyiąca ieſzcze na świecie MARYA Swiatu była pomocą: Azaliż nie ratowała Elżbiety w tak ciężkim iey terminie? Azaliż niepoſpieſzyła na ratunek Ianowi, aby go z więzow grzechu pierworodnego uwolniła? Azaliż nie ratowała Państwa mło 'ego w Kanie Galileyſkiey w niedoſtatku wina

(a) 1mi Machab. cap: 10.

wina, w ktorym by byli wielką poniesli censurę. A nie wieleż na tym pomogła, że na Wcielenie Syna Boskiego zezwoliła, oto ią w tym punkcie wszyscy Swięci Doktorowie nazywaią *Cooperatricem* Zbawienia naszego. Owszem Ią Samemu Bogu wielką nazywaią pomocą, do odkupienia Narodu Ludzkiego z niewoli czartowskiey, bo lubo Bog iest nieskończenie wszechmocny, atoli iednak przez wszechmocność swoie, niektorych zamysłow nie podobna mu było przyprowadzić do skutku, á to przez samę Istność y Essencyą Natury swoiey, y czego przez Wszechmocność swoię, dokazać nie mogł, tego dokazał przez Maryą, y nie ia to, ale uczony Pelbartus tak demonstruie, (*a*) *Contradictoria quædam erant inter Deum & Virginem, quæ quidem erant impossibilia, sed cùm DEUS accessit ad Virginem in Incarnatione Verbi, omnia sunt concordata in ipsa.* Między Bogiem á Nayświętszą MARYA, tak były przeciwne y rozroznione rzeczy, że tak ze strony Boga, przez istność samey Natury Boskiey, iako y ze strony MARYI żadną miarą niepodobna ich było przyprowadzić do skutku, *Erant impossibilia.* Y tak ze strony Boga niepodobna było, aby Oyciec Przedwieczny nie miał rodzić Syna, ale go *necessario* koniecznie rodzić musiał: *Pater cum sit Intellectualis Natura, necessariò generat Verbum, quod est Filius DEI.* Drugie niepodobieństwo było, że strony MARYI. Ażeby Nayświętsza MARYA będąc niezmazaną Panną, bez męża naturalnie rodzić miała. Trzecie napodobieństwo było, ze strony BOGA, że Oyciec Przedwieczny nie mogł rodzić Syna tylko BOGA, Czwarte niepodobieństwo było że strony MARYI, że Nayświętsza MARYA będąc sama *purè* Człowiekiem innego rodzić nie mogła Syna, tylko *purè* Człowieka, iako naucza Philosophia. *Generatio. Est Processus viventis à vivente secundum rationem similitudinis in similitudinẽ naturæ.* Więc coż się dzieie, oto zstępuie Duch PrzeNayświętszy na MARYA, á przytym trzeba koniecznie, ażeby Nayświętsza MARYA będąc nieskazitelną Panną poczęła, á nie kogo in-

(*a*) *Pelbartus,*

go innego będąc Człowiekiem poczeła tylko Boga, y nie z kogo innego, tylko z BOGA. Uważmyż, Oyciec Przedwieczny inney natury nie mogł rodzić Syna, tylko BOGA, Nayświętsza MARYA Panna przy woli Boga, coś więcey dokazała, kiedy będąc Człowiekiem rodzi Boga, y nie zkogo innego tylko z Boga, owszem Boga czyni Człowiekiem, *& homo factus est*. Oyciec Przedwieczny innego nie mogł rodzić Syna, tylko nieskończonego, nieśmiertelnego, wiecznego, cierpieć niemogącego Nayświętsza MARYA począwszy go w żywocie swoim, uczyła go maleką Dzieciną, doczesną, cierpieć mogącą, śmierci podlegającą. Azaliż BOG Wszechmocności swoiey nie wspiera y niepokłada nie iako na MARYI? Azaliż y samemu BOGU nie była pomocą do skonkludowania Interessu odkupienia naszego. *Cooperatrix Redemptionis nostræ* (a) mowi o niey Chryzolog Swięty. Gdyby bowiem była odmowiła Ablegatowi Niebieskiemu iako mogła, O! w iakieybyśmy mizeryi żyli! niechay ci opowiedzą, ktorzy praktykowali. Ale mało na tym, że będąc na świecie, dla wszystkich z Macierzyńskim była Sercem MARYA, wie świat cały, że Krolująca w Niebie nie tylko co nasze wyciągaią potrzeby, ale co tylko iey affekt y Serce dyktuie, świadczyć nam łask y dobrodzieystw nie omieszka. Więcey mi tu dowodzić należy, to iest że z odebraną w tym Cudownym Obrazie Koroną, Zycie, Honor, Zbawienie, y wszystkie Interessa nasze na swoie wzięła Głowę MARYA. Ale tu by potrzeba Xięgi y authentycznego Dyaryuszu łask y Dobrodzieystw w szczegulności świadczonych ludziom od tego Cudownego Obrazu na wyprobowanie tey prawdy, á toli iednak pretenduiąc tego ukoronowanego Obrazu, Historyi y cudow Xięgi, co raz to w trudnieyszy dobrowolnie wpadam Labirynt, z ktorego tym nieprędsze iest wyiście, im większa do wyiścia łatwośc. A to czemu? bo Anzelm S. uważaiąc liczne, owszem nieskończone łaski MARYI, tak dalece: że ktoby chciał wszystkie opisać, nigdy by nie skończył. Kto by chciał część ich tylko namienić,

nigdy

(a) *S. Chrysologus.*

nigdy by nie zaczął, tak mowi: (a) *De illa, quam non capiunt codices, nequit fieri codex.* Otey, ktorey Swiata całego annały y Tomy Dzieł łask y cudow obiąć nie mogą, Xięga zupełnie napisana bydź nie może, bo iako o Chrystusie Ian Swięty w swoiey dokłada Ewangelij. (b) *Sunt & alia multa, quæ fecit JESUS, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse Eos, qui scribendi sunt libros.* tak Nayświętszey MARYI łask, cudow, Dobrodzieystw, ktore nam świadczy, żaden ięzyk opowiedzieć, żadne pioro opisać, Swiata całego Biblioteki obiąć nie mogą. *De illa, quam non capiunt codices, nequit fieri codex.* Znaleść się tedy nie może rozum tak podły, wymowa tak ladaiaka, dowcip tak opuszczony, ktory by nie obfitował w materyą pochwał sławnego na tym mieyscu Cudami tego ukoronowanego Obrazu, á toli iednak, iest ieszcze trudność dla mowiącego, iest trudność mowiącemu, á wiecie iaka? O to iest trudność wybrać, á wybrać nie to, co ma mowić, ale co między wielo tak wielkich rzeczy o tym Obrazie zamilczeć może. Iest trudność, krore zamilczeć, á ktore opowiadać łaski MARYI, przy tym świadczone Obrazie. Więc niechay kto inny iako rozpuszczonemi żaglami na niezbrodzone łask MARYI puszcza się morze, Ia na brzegu stoiąc w samey tylko Ewangelij pochwał MARYI szukać będę.

Otwieram z Mateuszem Swiętym, *Librum Generationis*, Iakoż nic słuszniey szego, aby tey Pani żywy Oryginał y Portret, ktory iednego Ewangelisty ręka odmalowała, drugiego usta chwaliły, ktory całą Genealogią MARYI nie inaczey wyprowadził, tylko aby tego Cudownego Obrazu, Ewangelia iego była Panegirykiem. (a) *Liber Generationis JESU Christi, Filij David, Filij Abraham.* na ktore słowa Chryzostom S. tak pisze (c) *Spiritus Sanctus primum istud S. Mathæi Capitulum sub tali mysterio & tali dictavit artificio, ut lectum quidem ad literam quo ad Nomina, sit Chronologia Patrum, & Avorum, Liber Generationis. Consideratum quo ad significationem*

(a) S. Anzelm. (b) S. Ioannes. [c] Mathæi cap: 1. (d) S. Chrisostom.

Mysticam, sit liber gratiarum, favorum, & Beneficiorum. Duch PrzeNayświętszy Rozdział Ewangelii Mateusza S. nie innym końcem, nie pod inną podyktował figurą, tylko aby przeczytany powierzchownie y co do litery, był Xięgą Rodzaju, był Chronologią krwi krolewskiey, wywodem Dziadow, Pradziadow, y Antenatow MARYI. á tenże sam Rozdział przeczytany y mistycznie uważany w głębokim, sensie swoim, był Xięgą łask, faworow, y Dobrodzieystw MARYI. Y to to iest co mowi sama Matka Boska o Sobie. *In me est omnis gratia Vitæ & Virtutis, venite ad me omnes & à generationibus meis implemini.* we Mnie iest źrzodło życia y wszystkiey łaski, przychodźcie do mnie wszyscy, á od Rodzaiu y Pokolenia mego napełniaycie się, *à generationibus meis implemini.* Otoż żądaiących łaski, MARYA chce napełnić błogosławieństwy od Pokolenia swoiego. Pokolenie MARYI zamyka się w Imionach Abraama, Izaaka, Iakoba, y wcałey Xiędze Rodzaju, Pod każdym zaś Antenatow MARYI Imieniem osobliwszy Cud, osobliwsza MARYI zamyka się łaska. Czytaymyż teraz Cuda z tey Xięgi Rodzaiu. Wielu iuż odstąpionych od Doktorow, gdy się do tego ofiarowali ukoronowanego Obrazu, do zdrowia pierwszego przyszli, á co to było ieżeli nie cud nanotowany w Xiędze Mistyczney Cudow. *Genuit Iosiam, Iosias id est Salus Domina.* Iozyasz nic innego nie znaczy, tylko zdrowie dane od Pani, *Salus Domina.* O! iak wielu na drogę wieczności Swiętemi Sakramentami opatrzonych, Olejem S. pomazanych, Gromnicę w rękach trzymaiących, gdy do tego od Przyiacioł swoich byli Ofiarowani Obrazu, od bramy śmierci wrocili się do życia. Czytaycie w tey Xiędze Cudow, *Genuit Eliacim. Eliacim id est DEI Resurrectio.* Tu paraliżem narażeni, tu od wielkiey choroby porwani, na cudzych barkach do tego przyniesieni Obrazu, wielbiąc y wychwalaiąc MARYA, o swoich siłach zdrowi powrocili do Domow. Czytaycie dokument w w Xiędzę: *Genuit Ezechiam, Ezechias id est confortatio Domina.* Dał BOG innym bogate fortuny, obszerne Possessye y Dziedzi-

ctwa, ale niepozwolił Sukceſſora, ktory by konſerwował Imie, y Familią. Iak tylko przez dziewięciodniowe Nabożeńſtwo złożyli Suppliki ſwoie, przytym Obrazie, na tym Ołtarzu z prożbami Wota zawieſili, y oddali, po wyiściu dziewiąciu Mieſięcy, Familij Dzieć, y Fortun Dziedzica, Imienia ſwego otrzymali ſukceſſora, á za czyią Protekcyą? ieżeli nie za tey ukoronowaney Pani. Czytaycie co napiſano w Xiędzę. *Genuit Abrahã, Abraham id eſt multarum gentium.* Wielu ow nieukrocony piorun, grot żywym wygrzany ogniem ſamo przenikaiący ſerce. *Innas transfigere nata medullas lingva,* pełen zdradliwey cokolwiek żołć Smocza ſpłodzić może gorzkości ięzyk ludzki nieuleczoną honoru uczynił punkturę? Wielu zabił na ſławie, odarł zdobrey reputacyi. Wielu zawziętość nieprzyiacioł prawnemi Proceſſami, kalumniami, faſſzywemi świadkami z Dobr, y Fortuny wyzuć uſiłowała, na życie ſamo przez lata długie naſtępowała, iak tylko do tego Cudownego udali ſię Obrazu, iak tylko do tey Krolowey ſprawiedliwego y łaſkawego Trybunału założyli appellacyą, przełożyli ſprawę y krzywdę ſwoię, ktorey u ludzi doſtąpić nie mogli, tu doſtąpili ſprawiedliwości, przywrocona ſława, honor, y dobra reputacya; á co to było ieżeli nie cud tey Krolowy y Pani? Czytaycie go w Xiędze *Genuit Joſaphat, Joſaphat idẽ eſt quod Deus Iudex tribuens famã.* Zrodził Iozafata, Iozafat ieſt to iedno, co BOG Sędzia przywracaiący ſławę. Wieluż takich ktorzy w młodym y kwitnącym wieku zaraz na początku wykſztaſtowania ſwego przez tyſiąc niewiadomych torow, na wſzelkie puściwſzy ſię ſliſkości po zdrożnych manowcach od prawey ſzczęſliwości kreſu odbłąkani kurſorowie, iuż nad przepaścią ſtaneli piekła. O! moy Boże iak wiele cudow potrzeba było, aby z tak mizernego powrocili ſię ſtanu y z tak wielkiego wyſzli niebeſpieczeńſtwa. Potrzeba było unikać okazyi, á ta była Domowa, potrzeba było zapomnieć, bo pamięć była uſtawiczna, potrzeba było na oczy ſpoyrzeć, bo były miłością zaſlepione, potrzeba było obrzydzić ſobie iſtotę, bo był appetyt y ſerce wpaſione, potrzeba

 było

było spowiadać się y żałować obrazy Boga, ale serce zakamieniałe, aż chyba za osobliwszą łaską, za osobliwszym cudem bydź mogło podniesione do BOGA; na ostatek potrzeba było bydź statecznym w przedsiewzięciu poprawy życia, aby w niebespieczneyszą niezapaść recydywę. Tych wszystkich łask, tych wszystkich Cudow zostaiacym w tym stanie nieszczęśliwym, potrzeba było, w ktorym niezliczeni na zgubę y potępienie idą. Ale tylko do tego cudownego udali się Obrazu, iak tylko serce swoie tey Pannie Przeczystey ofiarowali, zdesperowani w poprawie y odmienności życia, z niewolnikow piekła, stali się Dziedzicami Łaski y Nieba. A nie byłyż to Cuda tego Ukoronowanego Obrazu? czytaycie ie w tey Xiędze. Potrzeba było rozłączyć, *Genuit Phares, Phares idest Diuisio*. Potrzeba było zapomnieć: *Genuit Manasses, Manasses idest oblivio*. Potrzeba było obaczyć utratę sławy, honoru, y Nieba samego. *Genuit Obed ex Ruth, Ruth id est videns*. Potrzeba było obrzydzić sprosność grzechową, *Genuit Zaram de Thamar, Thamar id est amaritudo*. Potrzeba było wyznać y żałować przestępstwa, *Genuit Judam, Iudas id est confessio*. Potrzeba było bydź umocnionym w swoim przedsiewzięciu poprawy życia, *Genuit Achaz*, Achaz nic innego nieznaczy, tylko wzmocnienie od Pani dane, *Achaz firmamentum Domina*, byliście umartwieni, zostawaliście w smutku y ciężkiey oppressyi, znaleźliście pociechę, *Genuit Isaac, Isaac id est risus*. Zostawaliście w ubostwie y nędzy, ta Matka Boska przyprowadziła was do fortun y chleba, *Genuit Ioseph, Ioseph id est augmentum*. Ta Pani y Matka Miłosierdzia, Ildefonsa, Fulberta, Bernarda, Dominika, Panieńskiemi karmiła piersiami, Ona Agnieszce z Policyaru Kleynotow y Pereł, Hermanowi pieniędzy dodała. Ta Monarchini Wielebnego Wiktorzyna Zakonu Kaznodzieyskiego Prowincyała Ruskiego iuż w innym czasie, Kaspra Imieniem z innemi dwudziestu kollegami, gdy inni na morzu Baltyckim potonęli z niebespieczeństwa wyratowała, Czytaycie ten Cud y inne Tysiączne w samym Imieniu MARYI. *Mare gratiarum MA-*

RIA

RIA. Słowem nie ma tak wiele kwiatow Wiosna, kłosow Lato, Owocow Iesień, śniegu Zima, kropel Morze, ile łask y Dobrodziejstw od tey Matki naszey y Panny Przeczystey odbieramy, ktorey affekt y serce ku nam wyrażaiąc Bonawentura Swięty tak mowi: upewniam cię grzesźniku, że choć by na zgubę twoie całe ziiało piekło, Ziemia cię chciała pozrzeć, Niebo na cię pioruny rzucało, masz ieszcze przy żalu doskonałym za grzechy, nadzieie y ufność w protekcyi MARYI, bo dla tego ią BOG stworzył przy iey Niepokalanym Poczęciu, dla tego Ią uczynił Matką przy Wcieleniu Syna Boskiego, dla tego Ią wyniosł y wygurował na Tron nieśmiertelney chwały przy Wniebowzięciu, aby będąc blizką Tronu sprawiedliwego Sędziego BOGA. *Astitit Regina à Dextris*, Mitygowała surowość piorunuiącą zbrodnie nasze, trzymała Rękę iuż podniesioną, na uderzenie przewinionych zagniewanemu Synowi, aby sprawiedliwych y grzesźnych pokazała się Matką, á Matką pełną Miłości y starania się, o dobro nasze. *[a] Advocatam desperatorum Mariam ideo DEUS creavit in Conceptione, assumpsit in Matrem in Annunciatione, exaltavit super omnes in Assumptione, ut sit Mater justorum & peccatorum.* Ale daymy to że niegodni iesteśmy nazywać się Iey Synami y dziećmi dla grzechow naszych, lubo się Ona y grzesźnikami nie brzydzi: *Peccatores non abhorres, sine quibus nunquam fores, tanto digna Filio* Ale iuż to iednak możemy śmiele mowić ani się ta Matka Boska nie zaprze tego, że iest Krolową y Panią naszą. Gdy iako wżadnym Swiata całego Krolestwie, tak y w Oyczyznie naszey iuż ośmą w tym Obrazie odebrała y przyięła Koronę. Iest (mowię) Krolową y Panią naszą. Kiedy Krolowę koronuią, opisana w Pontyfikale Przysięga iest Koronantki, w ten sposob: *Ego N. DEO annuente futura Regina, Profiteor & promitto Coram DEO, & Sanctis Ejus, Viduas, pupillos, aut pauperes ab omni oppressione liberare, & Populum mihi subjectum pro posse tueri ac defendere.* Ia przysźła z łaski Bożey Krolowa przyrzekam to, y obiecuię przed Bogiem y Iego

(a) S. Bonaventura.

Swiętemi, że Wdow, sierot, y ubogich y Lud mnie poddany, według możności moiey bronić y nim się opiekować będę. Nayświętsza Matko Boska, ale oraz Krolowo y Pani nasza. My ostatnie sieroty y iedyni żebracy, bądź naszą pomocą. My utrapieni, bądź naszą pociechą. My grzeszni, bądź naszym zbawieniem, bądź nam tą Fortą, owszem Bramą Niebieską, ktorą wnisć możemy do kroleſtwa, z kąd pożądany wychodz, Odpust, zkąd by obficie spływały na nas łaski Boskie, iakoi od pełney łaski, utrzymuy honor, wspieray wszelkie potrzeby y interessa nasze, á osobliwie Interes zbawienia naszego. Ale słuchaymy Deklaracyi y responsu od Majestatu tey ukoronowaney Monarchini. Oto Ona mowi: *[a] In me omnis spes vitæ & virtutis.* Ia iestem fundamentem życia, Ia będę utrzymywać honor y Interessa wasze, na ktore słowa Augustyn S. tak mowi: *[b] Quid tanta MARIÆ potentia proficeret nobis? Si ipsa nihil curaret de nobis, sciamus indubitanter, & pro hoc gratias agamus incessanter, quia sicut ipsa apud DEUM Omnibus Sanctis est potētior, ita quoq; pro nobis apud DEUM Omnibus Sanctis est sollicitior.* Wiedzmy otym nieomylnie y nie ustaiące czyńmy podziękowania Nayświętszey MARYI, ktora iako przed Bogiem iest nad wszystkich Swiętych naymocnieysza w daniu Protekcyi, tak partykularniey naszą między wszystkiemi iest do Boga Intercessorką, Aprzydaymyż tu y to co mowi Bernard S. *[c] Coronata est, sed omnibus debitricem se fecit, ut de plenitudine Ejus accipiant universi, Captivus Redemptionem, Æger curationem, Tristis consolationem, Peccator veniam, Iustus gratiam, Angelus lætitiam, denique tota. Trinitas gloriam.* Odebrała Koronę chwały MARYA, ale oraz z Koroną wzieła wszystkie Interessa nasze na Głowę swoię, *Coronata est, sed debitricem se fecit.* Wzięła na siebie oblig, aby wszystkim świadczyła łaski, aby od niey wszyscy odebrali Respekta. Tu ofiarowany niewolnik wyidzie na wolność, tu schorzały zdrowie, w smutku zostaiący pociechę, tu grzesznik odpuszcze-

(a) Eccl: 24. (b) Libr 6. de Civit: Dei. (c) S. Bernard:

puszczenie, tu sprawiedliwy łaskę, tu Aniołowie wesele, tu cała nawet Troyca Nayświętsza Tryumf, Honor y chwałę mieć y odbierać będzie. *Tota deniquè Trinitas accipiet Gloriam.* Konkluduię słowy Rycharda S. [a] *Quid quid illud est honori & gloriæ Reginæ mundi MARIÆ oblatum, retribuetur unicuiq; Corona, siquidem nec facultas Ei deesse potest nec voluntas.* Nayświętsza BOGA moiego Matka wszystkim Klientom y sługom swoim świadczone sobie iakieżkolwiek przysługi y honory rekompensować będzie, będzie zawdzięczać y tu doczesnie utrzymywaniem publicznych Interessow, prywatnych okkurencyi, Sukcessem w potrzebach y ubostwie, y potym wiecznie uprosi u Syna, y odda każdemu honor za honor, koronę wieczną, za koronę doczesną: *Retribuetur unicuiq; Corona.* A komuż naypierwszą honoru wyświadczonego sobie ta Monarchini zabrała obligacyą? Ieżeli nie Tobie I.O. KORONATORZE; sama prawie osobliwym rzadkiego wtey mierze szczęścia zaiaśniałeś pozorem, że tę Panią, ktora przed sobą, y ktora po sobie wcałey wieczności mieć nad siebie nie może godnieyszey: *Nec primam similem visa est, nec habere sequentem.* Pierwszy mowię, y drugiego wtym stołecznym Mieście mieć niemogący Koronatora po sobie, Rękami swoiemi ukoronowałeś tę Panią, ktora za te Fatygi twoie tak wspaniałe, y przez tę miłość, ktorą ma do ciebie z Twoich Cnot osobliwszych, y dla większey ozdoby korony swoiey, piastować będzie Herbu Twoiego *Mala punica. Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* Niech Domu Twoiego zaszczyt OSMIOROG napodporę Oyczyzny, na ozdobę Archi-Diecezyi, na przykład w świątobliwości Duchowieństwu, na postrach nieprzyiacioł Kościoła, *Spes vitæ & virtutis,* ta Monarchini nie ośm ale Dziesięć życia szczęśliwego przyczyni krzyżow. *Distinguat Decade vitam.*

Iuż musiał odebrać koronę za koronę nie dawno zmarły ale w sercach Oyczyzny y wpamięci żyiący. *Virtute vixit, memoriâ vivit, gloriâ vivet.* I. O. IOZEF POTOCKI, Kasztelan

Kra-

(a) S. Richard:

Krakowski Hetman Wielki Koronny pierwszy Elektor tey Pani do korony. Nigdzie albowiem pewniey albo koronę Polską, albo Krolewską prawie Swiątynią znaleść mogła MARYA, iako w Domu POTOCKICH, ktorzy iuż Iey trzecią przysługuią się koroną. O ktorym to Domie mowić mogę, co dawno Wielki *Lipsius* mądrze napisał. [a] *Fastigium & ipsum apicem Coronarum factam esse Crucem, jam Orbis videt.* Widzi Swiat cały I.O. Pilawitow Domie krzyże twoie, *ab Origine*, Obronie Wiary S. Wolności, y Oyczyznie konsekrowane, z tak wielu Monarchow y dawnych Orientalnych, y całey Europy. Iako to Wacława Czeskiego oraz y Polskiego, Ludwika Polskiego y Węgierskiego, Batorego, Michała, Iana, Ludwika 15 Francuskiego y Nawarskiego Krolow: nie tylko skolligowane, ale y spokrewnione koronami. Mijam Senatorskie Purpury, cale Domowe w tym Prześwietnym Imieniu, ktore iest częścią wielką Senatu, owszem y więcey niż cały Senat zawsze napełniać godne. Mijam tego Domu niezliczonych Antenatow, Mijam I.O. Zmarłego Kasztelana Krakowskiego, ktory to o sobie mowił, *Non nobis omnino vivimus, sed Ortus Nostri partem, Patria vendicat, Partem Amici, Totòs Dij.* Kiedy wielkiemi dziełami, y Cnotą, podziwieniem swoim Polską napełnił Koronę, Nieprzyiacioł Postrachem, Swiat Sławą, Kroniki chwalebnemi czynami, Pola Rycerskie zwycięzkiemi Laurami, Prowincyą Pokoiem, Senat Radą, Szkoły fundowane Erudycyą, Kościoły hoynością, a ktoż tego nieprzyzna, że *Minervæ Pater, Libertatis Pompeius, salutis publicæ Sator, Harum Numen, Lechiæ Gloria.* Miiam I.O. Domu w Wielkich Senatorach y Ministrach żyiące ozdoby, *non Augure falso*, tym konkluduiąc, że za promowowanie od Domu tego aż do Korony Obrazow Cudownych MARYI. nastąpi nadgroda, ktorą tam BOG zasłużonym sobie przez Proroka obiecał, to iest iako dziedziczne były w Domu Waszym zawsze Buławy, tak żeby nigdy nie tylko same, ale y ze sceptrami niewychodziły: *Non auferetur Sceptrum de Iuda, nec Dux de Domo Ejus.* Matko

(a) *Lipsius.*

Matko Boſka z odebraną Koroną weś całey Korony Polſkiey całość y Intereſſu na Głowę Twoie, Pobłogoſław Oyczyznie y Dziedzictwu Twemu, wſzak Tobie oddane w ſzczegulną Protekcyą. *Dedit Illi Dominus hæreditatem, dedit illi Coronam Gloriæ.* Więc *Benedic hæreditati Tuæ.* Wtym Obrazie Cudownym obchodziłaś cały Rynek, á wtym całe Przeſzlachetne Miaſto Metropolią Xięſtwa Ruſkiego. Czyliż niebłogoſławiłaś całey tey Prześwietney Metropolii, wſzyſtkim, y każdemu z oſobna Domowi. Błogoſław, Błogoſław Matko Boſka I.I.O.O I.I. W W. Domom, Błogoſław Rycerſtwu, Błogoſław wſzyſtkim affyſtuiacym z całego ſerca y ochoty Koronacvi Twoiey, Błogoſław y odtąd zwłaſzcza tym Domom, ktore pałaiąc Nabożeńſtwem ku Tobie, wyſtawuią publicznie Obraz Twoy Swiatłem ukoronowany w Kościoły ſię prawie zamieniaiąc. Domie Obededona z ktorego na nas wſzyſtkich ſpływa błogoſławieńſtwo, S. Zakonie Kazimierzowſki, Kolumno Kościoła Chryſtuſowego, Zebranie Chrześciańſkiey obſerwancyi, Zamknięcie doſkonałości Ewangeliczney, Zbiorze nad naturalney roſtropności, Wyborze doſkonałych nauk w Doktorze Twoim Tomaſzu Rewerberacyo Anielſkich świątłości w Rożańcu Twoim. Ogrodzie pełnieyſzy Cnot, niżeli kwiatow, Morze cudownych ſłodkości, Drogo ktorą iść, kanał, ktorym płynąć, port, u ktorego ſtawać, Ray, w ktorym żyć miło. Odebrałeś ten Przywiley od Ukoronowaney w tym Obrazie Krolowy, że zawſze ci będzie błogoſławić, Inſtancyą y prożbę ſwoię wnoſić do BOGA. *Benedicam & Intercedam.* Przypuść że y nas do tey prerogatywy, uproś wſzyſtkim tę łaſkę, abyśmy ktorzy teraz adoruiemy tę Krolową, w oſtatnim momencie życia Intereſſu Zbawienia naſzego, przez całą wieczność wychwalaliśmy Obronicielkę. *Miſit ei Mitram & Coronam Auream ſcribens, quæ noſtra ſunt ſentias nobiſcum & conſerves amicitias ad nos.* A M E N.

ANNIWERSARZ

Koronacyi Cudownego Obrazu

MATKI BOSKIEY,

Od Swiętego ŁUKASZA malowanego,

Przy Introdukcyi Centuryi Rożańcowey do Kościoła Bożego Ciała WW. OO. Dominikanow,

z Ambony Archi-Katedralney Lwowskiey,

W zachęceniu do miłości Bliźniego,

Przez

W. Imci Xiędza Adama Leszczyca z Pankraczewicz *GRABIANKĘ Kanonika Gremialnego Lwowskiego, Roku Pańskiego* 1751.

Dnia 1. *Lipca,*

INTYMOWANY.

Et intravit in Domum Zachariæ & salutavit Elisabeth. *Lucæ* 1mo.

Wszedłszy w Dom Zacharyasza, przywitała Elżbietę.

W Taiemnicy Nawiedzenia Nayświętszey PANNY, ktorą Kościoł Powszechny od tak dawnego czasu solennie obchodźi, á Bractwo Rożańcowe zachowuiąc należyty porządek, po Taiemnicy Zwiastowania, nabożnie wychwala y wyśpiewuie; w tey mowię Taiemnicy Rożańcowey dobrze

uważoney, pokazuie się oczywiście; nie tylko doskonała ku Panu BOGU miłość, ale też y ku Bliźniemu nie prożnuiąca szczera, y w rzetelnych dowodach jawna przychylność. *Et intravit in Domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth.* Gdybym chciał szukać przykładu Pokory w dzisieyszey Wizycie, znalazłbym to bez trudności, bo Wyższy wizytuie niższego; MARYA Elżbietę, CHRYSTUS Iana; ale ia insze nauki z godnym moim Audytorem, chcę czerpać, z tego zrzodła nie zgruntowaney pobożności, naydoskonalszych Cnot Nayświętszey MARYI Panny; zostawuię Iey głęboką pokorę, Iey niepokalaną Czystość, wzgardę świata, na inszy czas y mieysce; przywięzuiąc się szczegulnie do tych skutkow, ktore w pobożnych sercach sprawić powinno uważne zapatrzenie się na Proceder Nayświętszey PANNY, w oddaney dziś Wizycie, zdami się, że ten naynaturalnieyszy wynika pożytek, do zbudowania naszego służący: *Ze doskonałość miłości Boskiey bez dowodow miłości Bliźniego, obeyść się nigdy nie mogła, y na nich się utwierdza.* Chcąc o tym pożytecznie mowić, wzywam znaypowinnieyszą pokorą światła Twoiego DUCHU Przenayświętszy, *Accende Lumen sensibus, infunde amorem cordibus,* y o Twoią z naywiększym respektem upraszam Benedykcyą *Vigilantissimè Pastor.*

Pierwsza mi zastępuie okoliczność, że ci, ktorzy się poświęcaią na życie Bogomyślne, ktorzy się oddalaią na puszczą, ktorzy się w ściśleyszey na całe życie zamykaią klauzurze, generalnie ci wszyscy, ktorzy albo są, albo się staią dobrowolnie ubogiemi *per Professionem Religiosam,* ci mowię zdaią się zostawać *extra statum,* czynienia Iałmużn, y innych miłosiernych uczynkow, ale te przykazanie iest uniwersalne, y nikogo od wykonaniá iego nie excypuie. (a) *Diliges Dominum DEUM Tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & proximum tuum sicut te ipsum.* Będźiesz kochał Pana BOGA twego z całego serca nadewszystko; á bliźniego twego iako sie-

[a] *Matth: cap: 22.*

ko siebie samego; *In his duobus Mandatis tota Lex pendet & Prophetæ*, na tych dwoygu Przykazaniach całe Prawo, cała Religia, y cała doskonałość życia Chrześciańskiego zawisła. A ieżeli tak iest, że Prawo Boskie *indispensabiliter* wszystkich obliguie, a żeby od każdego wykonane było, więc żadna nie służy exkuza, y tak ubogi iako y bogaty iest obowiązany, nie tylko do miłości Boskiey, ale też y do miłości bliźniego.

Oczywiście Swięty Ian Chryzostom tę trudność ułatwia w Homilii swoiey na ten text Ewangelii Swiętey. (a) *Uni dedit quinq; Talenta, alii duo, alii verò commisit unum.* Nierowny iest między wszystkich podział, nie iednakowo wszyscy wzięli, bo ieden pięć, drugi dwa, á trzeći tylko ieden talent miał sobie udzielony, ale wszyscy według proporcyi swoich talentow, maią czynić powinne pożytki, ten co naymniey wziął, y z naymnieyszego może naywięcey profitować, y z naymnieyszego Daru źle lub dobrze zażytego, musi się Panu BOGU rachować: Wyraźniey zaś mowiąc, y prawie własnemi Swiętego Iana Chryzostoma słowy: nie masz tak małego Talentu, żeby mogł bydź lekce ważony, szczegulnie tylko tak się nazywa, biorąc komparacyą, z przyszłemi w Niebie faworami, ktore BOG wiernym swoim obiecuie szafarzom; Nie masz Zwierzchności, nie masz Dostatkow, ale masz akces do naygodnieyszych y kredyt u bogaczow, powinieneś się tedy za ubogiemi przyczynić y domowić.

Czy był kto w dary Ziemskie uboższy (w Niebieskie wszystkie przewyższaiąc stworzenia) nad Nayświętszą MARYĄ Pannę: Bo wiadomo iest wszystkim, że CHRYSTUS Pan chcąc nasze serca oderwać od chciwości bogactw, honorow, y roskoszy, Obrał Sobie Swiętą ale ubogą Matkę, będąc Dziedzicznym Panem całego świata, bo Stworco świata, wziął na się postać sługi, *formam servi accipiens*: Nie w Domku Nazareth, nie w Oyczyźnie mniemanego Oyca swego, ale w Egypcie, lubo z ubożuchney, iednak z krwi Krolow Izraelskich, Da-

[a] *Idem cap.* 25.

wida y innych, rodźi ſię Matki, iako tułacz iaki w obcym kraiu z Nayświętſzą Familią ſwoią MARYĄ y IOZEFEM, to przed Herodem uciekaiąc, to nazad za przeſtrogą Anielſką powracaiąc, znoſi nie wygody, nie uniknione w podroży, á zwłaſzcza przy tak wielkim uboſtwie.

A ieżeli y w ſamym niedoſtatku dobrze dyſponowane ſerce, znayduie ſpoſob przyſłużenia ſię bliźniemu, nie rownie więcey obligowani ſą maiący Potencyą, Zwierzchnośc, y Obfitość wſzyſtkiego do czynienia dobrze, będącemu w potrzebie bliźniemu, zapatruiąc ſię na dźiſieyſzy przykład Nayświętſzey MARYI Panny, ktora nie maiąc czym obeſłać Elżbiety Swiętey, oſobiście ią wizytuie; chwali bardzo ten Iey Proceder Ambroży Swięty: (a) *Bene inducitur Sancta MARIA exhibuiſſe Officium:* Przewyżſza ta od Nayświętſzey PANNY Swiętey Elżbiecie ochotnie wyświadczona przyſługa, wſzyſtkie Dary y naydrożſze Prezenta, á lubo ſię widźi małą uczynnością, w ſamey iednak rzeczy, ieſt dowodem wielkiey ludzkości, ſzczerego y nieoziembłego affektu, oświadczenia nad wſzyſtkie ſłow expreſſyę, iednym ſłowem; ieſt w tym bez naymnieyſzego powątpiwania, Przyiacielſki, ochotny, y pobożny uczynek.

Y tęć to Inſtrukcyą Ian Swięty Apoſtoł, w liście ſwoim o miłości bliźniego nam wſzyſtkim zoſtawił: (b) *Non diligamus verbo & ſermone, ſed opere & veritate.* Maiąc na myśli Pańſkie ſłowa: *A fructibus eorum cognoſcetis eos.* Nie podobna ieſt rzecz żeby długo miała ſię utaić, obrzydliwa y bezbożna hipokryzya, czaſem ſię wydadzą zdrady obłudnego, y zawſtydźić go powinny.

Nie może ſię oraz utaić (chociaż przed okiem ludzkim z pokory ſię ukrywa) iawne zawſze BOGU, gotowe do czynienia Bliźniemu dobrze, ſerce, dwoma ſię wydaiąc ſpoſobami, álbo ile możności pomagaiąc y uſługuiąc, albo ſtrzegąc ſię naymnieyſzego narażenia ſię komu, iako Paweł Apoſtoł w liście ſwoim do Rzymian namienia: (c) *Dilectio proximi malum non o-*

[a] *Hom: S. Ambr: l: 2. Coment. in Lucam c: 1.* [b] *Matt: c. 7.* [c] *ad Rom: 13. ℣ 10.*

non operatur; Prawdziwa miłość Bliźniego, nic złego nikomu nie może czynić. W dawnieyszym ieszcze czasie Bogoboyny Tobiasz, tę Synowi zostawił naukę potrzebną y godną, ażeby od wszystkich zachowana była. (a) *Quod ab alio oderis fieri tibi, alteri ne feceris:* Iakieybyś chciał usługi z bliźniego swego w twoiey, taką mu czyń w iego potrzebie, nie zbywaiąc czekaiącego twoiey pomocy; prożnemi słowami, y nie pewnemi obietnicami, ktory to zwyczay tak Swięty Hilary gani. (b) *Regna Calorum sola verborum officia non obtinent:* Nikt się czczemi nie utuczy obietnicami, á ciężka iest rzecz obeyść się w mizeryi bez iakiegożkolwiek supplementu, iakimże Prawem ten się spodziewa Nieba, ktory mogąc dać wyżywienie zgłodniałemu, samemi go tylko karmi słowy, mogąc odziać obdartego, z tych ktoremu zbywaią prowentow w modne go stroi obietnice, bo od tych tyle wyciągać nie można, którzy nie zdołaią, takich BOG szczerą za skutek przyimuie intencyą. *Regna Calorum sola verborum officia non obtinent.* Nie służą zatym żadne pretexta zatwardzaiące nie miłosierne serca, y odwodzące *ab officiis charitatis;* wyraźnie CHRYSTUS Pan rozkazał czynić to wszystko cokolwiek możemy dla bliźniego, (c) *Mutuum date nihil inde sperantes:* Pożyczaiąc nie uwodźcie się żadnym łakomstwem, obieraiąc bardziey właśne summy, niżeli Duszę stracić; *nihil inde sperantes:* Iakoż dwie racye tylko exkuzuią odbieranie Prowizyi. *Lucrum cessans & damnum emergens,* ále komu żadna z tych nie służy racyá, albo niegodziwą wyciąga Prowizyą, álbo niegodziwie wymuszoną rad nie rad wypłaca.

Gdyby się znaydowała między ludźmi prawdziwa Chrześciańska miłość, udzielaliby bogacze ochotnie ubogim, y umnieyszyłoby się ubostwa; ah! gdyby się wrocił zwyczay pierwszych Chrześcian, *quorum omnia erant communia,* a zasz nie przypomina nam Kościoł, Ewangelii S. w ktorey ten wyraźnie rozkaz Pański iest wypisany: (d) *Omnia ergo quæcunq;*

vultis

[a] *Tobiæ* 4, ℣ 16. [b] *S. Hilar: Ep. Coment: in Matt:* c. 6. [c] *Luc:* 5. ℣ 35. [d] *Matt:* c. 7. ℣ 12.

vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis: Czego kolwiek ſprawiedliwie od drugich pretendować możecie, toż wzaiemnie dla nich czyńcie. A lubo ieſt rożność między oſobami tym Prawem obowiązanemi, bo co inſzego bydź Oycem, á co inſzego ſynem, co inſzego bydź mężem, á co inſzego żoną, co inſzego nie dependuiącym, á co inſzego dependuiącym, iednakże w klar nam pokazuie Prawo naturalne, iak ſię mamy z wyżſzemi nad nas, y niżſzemi od nas zachować, iak ſię powinniśmy, z Rodźicami y Dobrodźieiami naſzemi obchodźić; ogulnie zaś mowiąc, iak mamy z bliźnim naſzym poſtępować.

Ieſt tak generalne bliźniego Przezwiſko, że choćby był nie tylko Cudzoziemiec, nie tylko nie znaiomy, nie tylko inſzey Religii, ále y ſamego Poganina, nie możemy nie uznawać za bliźniego, á tym bardźiey iedneyże Religii, iedney Profeſſyi, iednegoż kraiu, choć naylichſzego y nayubożſzego naſzego Ziomka, nie godźi ſię zapierać, ale ſię go należy ile możności ratować y wſpomagać, dla otrzymania nie zawodnych obietnic Boſkich, ktoby dał kubek wody w Imię Proroka, odbierze rowną ſwemu miłoſiernemu uczynkowi nadgrodę, ktoby zaś w Imię IEZUSA, tak bagatelną rzecz uczynił, nie bagatelną ale wielką, y prawie nie poiętą, bo przed zmyſłami naſzemi zakrytą, odbierze nadgrodę: (a) *Centuplum accipiet & vitam aternam poſſidebit.*

Czy ſpodźiewałby ſię kto? ázeby wrzucone od ubogiey Wdowy dwa ſzelągi, więcey ważone były od znacznych ſumm zgromadzonych w karbonie, á ſam CHRYSTUS Pan przyznaie, że ta uboga Wdowka przyłożyła ſię nad inſzych, y przewyżſzyła ſwoim tak ſzczupłym ſupplementem, nie wyſtarczaiącym na poſilenie iednego robotnika, bo coż za dwa ſzelągi doſtanie? tak mała donatywa, á tak wielka zaſługa, ſłuſzną tego Doktorowie Swięci daią racyą: *Quia omnem victum ſuum dedit:* Że to, co miała mieć na pożywienie właſne, nic ſobie zgo-

[a] *Matth: cap: 20. ℣ 29.*

bie zgoła nie zoſtawiwſzy, y prawie zapomniawſzy o ſobie, nie tylko z zupełną ſerca ochotą, ále też y z powinną pokorą wſzyſtkę ſwoią mizerną ſumkę, wſzyſtek ſwoy zbior z ſzczerą oddała intencyą. BOG nie na dary, ale na ſerca naſze patrzy, z iaką ochotą, z iakim oderwaniem od prożney chwały, y z iaką co dla niego czyniemy intencyą, ktora żeby była Panu BOGU przyiemna, powinna bydź ogołocona z własney y intereſſowaney miłości, dla ſamego Pana BOGA, *propter Nomen meum*, czy to na Honor Iego co exſpenſuiemy, czyli na Bliźniego? powinniśmy to czynić, cokolwiek czyniemy.

Miey ufność Pobożna Kongregácyo Centuryánow Rożańcowych, że twoie modlitwy, twoie śpiewania, twoie iałmużny, twoie koſzta, choć tak ſzczupłe, nie będą tracić ſwego w łaſce Boſkiey waloru, byle tylko intencyą proſtą, w twoich zachowała obſerwancyach, te ſetne czyli pułtoraſetne Pozdrowienia Anielſkie odprawione z pokorą y w iedności umyſłow, nie będą nie ſkuteczne.

Gdy ſię lepiey tey Pobożney przypatruię Kongregacyi, uważam w nich wielkie do pierwſzych Chrześcian podobieńſtwo, ktorzy te od wſzyſtkich mieli Pochwałę, że choć ich tak wiele było, zdało ſię iakby iedno ſerce wſzyſcy, y iednę Duſzę mieli, *cor unum & anima una.*

Nie ieſtem godzien, y z większą racyą mowić mogę, niżeli Ewangeliczny Setnik dotknąć ſię tey Korony, ktorą Cię Ukoronował OCIEC Przedwieczny. *Corona aurea ſuper Caput Ejus expreſſa ſigno ſanctitatis, Gloria Honoris, & opus Fortitudinis.* Ieſt nad ſiłę miałkiego mego rozumu, mowić o tey Koronie Chwały, ktoraś Odebrała w Niebie za Dźieła twego męſtwa Nayświętſza MARYA PANNO, Przeſzłoroczney Tryumf Twoiey tu Koronacyi, ze wſzyſtką ſwoią okazałością y wſpaniałością, iak noc do dnia, tak ieſt podobny do tey, ktorą maſz w Niebie Chwały. *Tu Gloria Ieruſalem, Tu Lætitia*

Iſràél

Israél, Tu Honorificentia populi Tui. Tyś więcey łask wyświadczyła Lwowu, y całemu Xięstwu Ruskiemu, niżeli czysta Iudyth Ludowi Bożemu. Chcieyże kontynuować Twoię nad tym Xięstwem Protekcyą, broniąc nas zawsze nie tylko od nieprzyiacioł widomych, ale też y nie widomych.

A
M E
N.

ANNIWERSARZ SOLENNY

Osmiądniową Dewocyą

Na HONOR

UKORONOWANEY MARYI,

Wiecznemi Czasy

POSTANOWIONY.

A

Nieskończoną w Wieczności Adoracyą

CELEBROWANY.

PRZEZ

Imći Xiędza Iakuba Waleryana Tumanowicza, S. Theologii Licencyata, Protonotaryusza Apostolskiego,

Kaznodzieyskim Głosem

w Kościele BOZEGO CIAŁA WW. OO. Dominikanow, pod czas Introdukcyi Centuryi

ROZANCOWEY

PUBLIKOWANY.

Roku, Ktorego SYN BOSKI wyszedłszy z wieczności, Ludzkiey Natury Hypostatycznie złączoney, zostawił Anniwersarz światu, 1752.

Ornaverunt faciem Coronis Aureis, & statuit Universa Ecclesia, ut agatur dies Dedicationis in temporibus suis, ab Anno in Annum per dies octo. 1. Machab. cap: 4.

PO chwalebney na Stolicy Apostolskiey odprawioney Koronacyi MARYI, á z Watykańskiey Katedry przez Namiestnika Chrystusowego ogłoszoney, za Inspiracyą DUCHA Nayświętszego raz na zawsze zaczętą, y zakończoną

Introdukcyę w Cudownym Obrazie, Cudowney BOGA Matki, Uniwerſalny Kościoł idąc za tym Boſkim wyrokiem, przy dzieſieyſzym prezentuie Anniwerſarzu, y tam gdźie początek Koronacyi naſtąpił, gdźie przy kongreſsie Apoſtolſkiey Korony, wyobrażona w Cudownym Obrazie MARYA, złotą przyozdobiona Koroną, teraz Dźień Dedykacyi z oſobliwſzym applauzem, ſamemi wiekami promowować nieprzeſtaie. *Ornaverunt faciem Coronis aureis, & ſtatuit univerſa Eccleſia, ut agatur dies Dedicationis in temporibus ſuis ab anno in annum per dies octo.* Wyprobowane na Piotrowey Opoce iak na Lidyiſkim kamieniu złote Korony, á na Głowie IEZUSA y MARYI złotemi Iaśnie Oświeconego MIKOŁAIA na Wyżycach WYZYCKIEGO, Arcy-Paſterza rękami złożone, przy doroczney Solennizacyi to prezentuią, że nieſkończona Godność MARYI codzienney od Nieba y świata wyciąga dla ſiebie Koronacyi. Przy tym chwalebnym Anniwerſarzu, przychodźi dźiś z tryumfem Nowointrodukowana Konfraternia Centuryańſká, pod Imieniem MARYI zafundowana, áby Iey Koronacyi wiecznemi czaſy ſłużyła; wyſzła ta Swięta Kongregacya z Metropolitańſkiey Archi Katedry iak z drugiego Watykanu, gdźie od Naywyżſzey Głowy Kościoła Chryſtuſowego odebrała Konfirmacyę, wyſzła z Kościoła, Koronacyi MATKI Boſkiey w Niebie odprawioney Dedykowanego, ktorą ſama TROYCA y na Ziemi wykonała, á na znak oſobliwſzego honoru, ile dla Córy, do tegoż Tytułu chwałę Maieſtatu przyłączyła; wyſzła z Archi-Katedry niby z ſamego Watykanu, ingres czyniąc do Swiątnicy Pańſkiey, y do Domu tego, gdźie pełen Prorockiego Ducha Patryarcha DOMINIK Swięty, iak drugi Zacharyaſz przy Feście Nawiedzenia raz przyiął Ukoronowaną Matkę Boſką, teraz przy teyże Wizytacyi na ádoracyę y uſługi Iey wieczne, ſobie y Synom ſwoim powierzoną przyimuie Centuryę. Kiedy po Niebieſkiey Introdukcyi Oyciec Przedwieczny wprowadzał na ziemi Iednorodzonego Syna w iſtotnym Obrazie Ciała ludzkiego, rozkazał całey Hierarchyi Anielſkiey, aby iako BOGA

y Czło-

y Człowieka adorowali. *Cum introducit Primogenitum in Orbem terræ dicit, & adorent eum omnes Angeli Dei.* (a) Y ta to nayosobliwsza, naychwalebnieysza była Wizytacyá: *Visitavit nos Oriens ex alto.* Po ktorey nie tylko millionowe Centurye przy Tronie Apokaliptycznym zgromadzone, ale też osobliwszą diwizyą wyznaczone Pułki Aniołow, przechodzących Centuryańską liczbę, na defendę honoru Chrystusowego assystowali, y codzień na zawołaniu byli. A Zbawiciela iako sam się oświadczył przed Xiążęciem Apostolskim: (b) *An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquam duodecim Legiones Angelorum?* Za przywileiem Synowskim nie była upośledzona MARYA w assystencyi Chorow Anielskich, ktorym BOG służyć nieustannie rozkazał, bo tego Macierzyńska godność y powaga wyciągała. (c) *Assistebant Illi innumerabiles multitudines Angelorum.* Nawet y w tym Cudownym dał dowod Obrazie, kiedy go w przenoszeniu Anielskie piastowały ręce; Przytym Obrazie w dzień Anniwersarza Koronacyi, odebrała Matka Boska y święte Zgromadzenie Centuryi pod Imieniem swoim Introdukowane, mało co od Aniołow umnieyszone, według Psalmisty. (d) *Minuisti eum paulominus ab Angelis*, aby z niego w usługach obronę Honoru swoiego, á w żarliwey dewocyi nieskończoną miała chwałę, prezentuie się temu Kongressowi w złotych dedykowanych Koronach, ktorey Głowa godna Korony Całey TROYCY. Słusznie w tym Obrazie pełna cudowney piękności Twarz MARYI Nayświętsza przyozdobiona Koroną, na ktorą iak na samego BOGA, patrzyć z ukontentowaniem pragnęły Niebiosa, bo Boskim była Wyobrażeniem, według S. Augustyna. (e) *Si Te formam Dei apellem, digna existis.* Naypierwszy dowod chwalebney Koronacyi MARYI dał z siebie Kościoł tryumfuiący, z ktorym maiąc korrespondencyę woiuiący, á niechcąc w niwczym umnieyszyć powinną Matce Boskiey adoracyę, z podobnym prezentuie się applauzem, y dla tego za nayosobliwszą

[a] *Hebr: cap. 1.* [b] *Matt. 16.* [c] *S. Bern. Senen.* [d] *Psal: 8.* [e] *S. Aug.*

maxymę poſtanowił, áby ta Koronacya z nieuſtannym odprawiała ſię Anniwerſarzem, dla Tey, ktorey chwała w Kongreſſie tryumfuiącego Kościoła nieſkończona; Za iednym konſenſem oboyga Kościołow zafundowane Statuta, żeby nie tylko dni, lata, y wieki, ale y ſama wieczność w wyſławieniu nieuſtawała. *Statuit univerſa Eccleſia, ut agatur dies Dedicationis in temporibus ſuis, ab anno in annum per dies octo.* Dzień dedykacyi Korony MARYI, ieſt to Dżień, nad ktorym ſama Wſzechmocność Boſka pracowała, ieſt to dżień oſobliwſzey Inwencyi Mądrości BOGA; że zaś przez dni oſm rozkazuie Kościoł applaudować Koronacyi Matki Przedwiecznego Syna, tym ſamym wyraża, iż dzień ieden cale niewyſtarcza na wyſławienie, dla tego wſzyſtkie dni, ktore BOG ſtworzył zprowadza; przez dni oſm applaudować rozkazuie, bo Ukoronowana MARYA na oſmym graduſie godności ile naydoſkonalſzym y naywyżſzym zoſtaie, nad ktory wyżſzego BOG żadnemu ſtworzeniu nie użyczył. Zaczyna Kościoł Anniwerſarz oſmiodniowey Solennizácyi w Oktawę Iana, áby pokazał, że do wyrażenia tey Koronacyi, albo czaſy predykuiacego Iana zprowadzić potrzeba, albo dżieła Ducha Nayświętſzego przy Wizytacyi odprawione, bo ten Anniwerſarz władzą Kościoła ſamemi wymierzony ieſt wiekami, ktore w ſobie prezentuie Introdukowana pod Protekcyą MARYI Centuryá. Przyſzła ta Swięta Konfraternia w dzień Anniwerſarza w ſetney liczbie. (a) *Congregata ſunt univerſa agmina, & incedebant in Centuriis.* Na pokazanie, że wiek wiekowi chwalebną Koronacyę dedykować będźie, aż poki ſama wieczność nie zakonkluduie. Bo ten Anniwerſarz honoru MARYI nie ieſt Anniwerſarzem, ale Argumentem wieczności dla Iey chwały, ktorą Niebieſka y Ziemſka w ſobie zamyka Koronacya; A zatym ieżeli Roczyzna Koronacyi wieczność za ſobą pociąga, więc przy dziſieyſzey doroczney Solennizacyi raz na zawſze Introdukowaney, taką formuię Kategoryą. Anniwerſarz Koronacyi władzą Kościoła ſamemi wiekami

[a] 1. *Reg:* 29.

kami wymierzony, Honor MARYI nieskończony, przez wieczność zaczyna, y wiecznością kończy. *Ad M. D. G. B. V. M. H.*

PRzyzwoita y wrodzona MARYI maxyma, że w Godności od BOGA nadaney z samą rowna się wiecznością, á w dziełach nieskończonych z samym prawie paragonuie Bostwem, bo nic takiego w Niey BOG nie wykonał, coby pospolite y przemiiaiacych czasow rezolucyi podlegać mogło, nic y MARYA dla BOGA nie wypełniła, coby partykularna y doczesna poiętność dociec y zpenetrować potrafiła; Wydał BOG MARYĄ na prezent iako nieskończoną Kreaturę, chcąc pokazać, że była dźiełem samey wieczności, na ktorey nigdy niezbywało Tey Cudowney Matce, bo lubo obecnością swoią świata całego wizytę odprawiała, iednakże za Boskim Przywileiem samych się tyczyła Niebios. (a) *Cælum attingebat stans in terra*, mowi Richardus. Na dowod, że Niebo z wiecznością, á wieczność z Niebem ma dla siebie z obligowane. Kiedy zaś Traktaty Boskie powagą Macierzyństwa odprawiła, iuż prawie na terminie Bostwa stanęła, czyli Bostwo nieokryślone wiecznością zdała się dociec, według S. Tomasza (b) *Sua operatione fines Divinitatis propinquius attingit.* Fundament tak wielkiey Prerogatywy, od Wcielenia Przedwiecznego Iedynaka pochodźił, bo gdy te transakcye wykonała, zaprawdę wszystkie Trzy Osoby Boskie w sobie zamknęła, ile że w Tych Osobach tak iedna w szczegulności iak wraz Trzy z iednoczone; z tąd wnoszą illacye Teologowie, że MARYA tak chwalebną była Matką Iedney Osoby, iakby była całey Troycy, zaczym Iey Honor cale wczasie mieścić się nie może, ale samą wiecznością okryślony. Dowodem tego są niepoięte Taiemnice Nawiedzenia w Domu Zácharyasza y Elżbiety odprawione, ktore Matka Boska z podźiwieniem Nieba tak chwalebnie w sobie wykonała, że nawet całą wiecznością należycie wysławione bydź nie mogą. (c) *Mysteria, quæ in hac Sacra*

[a] *Richard. à S. Laur.* [b] *S. Thom.* [c] *S. Greg. Mag.*

Visitatione peracta sunt, in tota æternitate celebrari satis nequeunt. Y dla tego BOG Wszechmogący wszystkie sprawy MARYI, godne ustawiczney adoracyi, od wiekow przewidźiawszy y przewiedźiawszy wszechmocną władzą swoią, Niebo y świat z obligował, aby Iey honor kursem wieczności nieustánnie promowowali, iakoż żadney niewynayduie konkluzyi, bo przytym sam BOG Imienia y Godności MARYI, w czasie y w wieczności Ukoronowaney nieskończonym został Panegyristą. (a) *DEI tantum est Eam laudare pro dignitate*, napisał Arnoldus. Dnia pierwszego Koronacyi przy solenney Introdukcyi, z Elektorskiego Pola odprawioney, witaiąc w tym Domu Oyca y Patryarchy DOMINIKA S. w Cudownym Obrazie Matkę Boską, w terminach kategoryi wyraziłem, że BOG ziemską Koronacyę w Kościele woiuiącym odprawioną, złączył z Przedwieczną Kościoła Tryumfuiącego; gdźie Anniwersarz Niebieskiey Koronacyi iako sama wieczność zaczęła, tak nigdy nie kończy, bo ta chwała, w ktorey zostaie Ukoronowana MARYA, początku y terminu nie zna; podobną Prerogatywą BOG uprzywileiował Anniwersarz czyli Roczyznę ziemskiey Koronacyi, kiedy przemiiaiące wieki w wysławieniu cale wystarczyć nie mogą, á sama tylko wieczność odebrała od BOGA prawo do oddania zupełney y należytey ádoracyi MARYI; władzą y powagą swoią Kościoł Swięty, tylko akcydentalną część MATKI Niepokalaney samemi wymierzył wiekami, ale wieczność istotną y niepoiętą; użyczyło Niebo kommunikacyę do wychwalenia MARYI w tym Cudownym Obrazie, lecz y same assystuie, bo iako w oczach Boskich, dla wielkości niewysławionego Maiestatu, tysiąc lat iak dzień ieden prezentuie się, tak też same tysiączne wieki w promocyi honoru MARYI, dla dla nieskończoney Iey Godności iuż nie Anniwersarzem, ale dźienną staią się expedycyą, y słusznie, ponieważ MARYA, we wszystkich Prerogatywach wraz z Iednorodzonym Synem całego Bostwa łaską extraordynaryinie obfituiąc. (b) *Privilegio Fi-*

[a] *Arnoldus* [b] *Petrus Celles.*

gio Filii ſui, tota Deitatis gratia eſt ſuperfuſa, z tymże Iedynakiem z ſamey wieczności egres uczyniła. (*a*) *Egreſſus ejus ab initio, à diebus æternitatis.* Dla tego ſzczegulnie przez wieczność, y od wieczności zupełne odebrać może uwielbienie.

Gdy w konſpekcie całego Nieba Oyciec Przedwieczny dla Iednorodzonego Syna ſolenną ſprawił Koronacyę, tę nieuſtannie poki wieczność wiecznością z oſobliwſzą chwałą wypełniać nie przeſtaie, á iako rodzay Boſki codziennie nieſkończonym ſpoſobem odprawuie ſię, tak y niedościgła Koronacya, ktorey ſię przypatrzywſzy MARYA, za kooperacyą DUCHA Nayświętſzego, Boſkie Synoſtwo chwalebną Człowieczeńſtwa Koroną przyozdobiła, bez ktorey przyobiecane przyiście Zbawiciela zpełnić ſię nie mogło. Raz tedy na zawſze Ukoronowawſzy MARYA CHRYSTUSA na ziemi, iak Przedwieczny Oyciec w Niebie, z Ciągnęła tę Chwałę dla Niego, ktorą przy wieczney odebrał Koronacyi. Opiſał te komparacye S. Bernard: (*b*) *CHRISTUS, qui à Patre co onatur ſemper Corona gloriæ, à MARIA Virgine coronatus eſt, Corona humanitatis noſtræ.* Ieſt to pewna y nieodmienna, od BOGA poſtanowiona maxyma, że wſzyſtek honor Iednorodzonego SYNA zpływa na MARYA, á zatym y Chwała wieczney Koronacyi. Niechciał BOG, żeby inaczey Ukoronowana była tylko trybem wieczności, nie pozwolił aby y ta Solennizacya Koronacyi uſtawała na ziemi, pokazuiąc Niebu y światu, że w chwale ſwoiey nieſkończona, ponieważ zaſłużyła ſobie na podobne Boſkiego rodzaiu Ukoronowanie, ktore iak w CHRYSTUSIE tak y w MARYI ſama wieczność wyraża. Właśnie iakby w zamian z ſobą poſzły Koronacya Oyca Przedwiecznego dla Syna, z Koronacyą przez Boſką Matkę odprawioną, kiedy wſzyſtka chwała Koronacyi IEZUSA, w naturze ludzkiey Celebrowaney, doſtała ſię Oycu Przedwiecznemu, á chwała Koronacyi w Boſkiey Naturze od Oyca, lub z dependencyą dana MARYI, z ktorą ſię przy ziemſkich Rodzinach prezentował. (*c*) *Vi-*

dimus

[a] *Micheæ* 5. [b] *S. Bernard:* [c] *Ioann:* 1.

dimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti à Patre. W czym nowy Przywiley wielowładna Wszechmocność, Dobroć, y Mądrość, sprawiła; przypatrzył się temu pomieniony S. Bernard, y zważywszy wzaiemną korrelacyę Koronacyi w IEZUSIE y MARYI wykonaney, przyznał, że BOG przez te Istotne własności nowe dzieła na ziemi y na Niebie uczynił: na ziemi, kiedy Niepokalana PANNA odziedziczyła w ludzkim Ciele CHRYSTUSA iako BOGA y Człowieka; na Niebie, kiedy iasnoświetnym Słońcem przyozdobiona, zgoła w tey nowey Kategoryi dwie wzaiemne nastąpiły Koronacye, BOGA od MARYI, á MARYI od BOGA, ktore bez wątpienia są nieskończone, y samą konkluduią się wiecznością, bo od wiekow postanowione. (a) *Novum fecit Dominus super terram, ut Mulier circumdaret virum, nec alium quam CHRISTUM, novum quoq; fecit Dominus in Cælo, ut Mulier sole appareret amicta, denig; coronavit Eum & vicissim ab Eo meruit coronari.*

Wziął niegdyś na Prorocką trutynę ukoronowany Monarcha Izraelski Koronę lat, dni Starozakonnych, y samey wieczności, uważaiąc, co BOG w nich uczynił dla świata. (b) *Cogitavi dies antiquos & annos æternos in mente habui:* To zaś pewna, że ta reflexya wiekow była mistyczna, y regulowała się do tego, iakim sposobem cały Narod ludzki BOG przez obiecaną MARYĘ wspomagał według Tertuliána, bo cokolwiek w nich się stało, to wszystko względem MARYI nastąpiło, że zaś ta była Proroka Pańskiego konfyderacyá iawnie wyrażaią, Swięci Oycowie Greccy. (c) *Cogitavi dies antiquos & annos æternos in mente habui: Quomodo DEUS populum adjuverit.* Y tak pierworodne uwolnienie od przestępstwa generálnego przyobiecanym Macierzyństwem Boskim sprawiła MARYA dla Adama, od uniwersálnego potopu przyszłemi zasługami swoiemi zachowała Noego, nad Krolem Chodorlachomorem zwycięstwo dała Abrahamowi, Lud Izraelski z niewoli Faraona, Izaáka z rąk

[a] *S. Bern.* [b] *Psal: 76.* [c] *SS. PP. Græci.*

áka z rąk Ismaela, wyprowadźiła, od prześladowania nienawiśnego Ezawa przewidźianą miłością ku BOGU, ochroniła Iakoba; od Lwa y hardego Goliata przeirzaną służebniczą pokorą obroniła Dawida: zgoła cokolwiek z chwałą BOGA y z profitem świata przez Swiętych Patryarchow stało się, albo iakiekolwiek transakcye od Prorokow, lub też sprawiedliwych Mężow Boskich były odprawione, te wszystkie fundowały się na MARYI, ponieważ żadne wieki nic bez Maryi traktować, uczynić, y wykonać niemogły, bo całe całych wiekow Koronę w swoiey godności piastowała, dla tego Ią nazywa Sofroniusz Sakramentem wiekow. (a) *Cunctis saculis Sacramentum.* I słusznie, ponieważ tey Ukoronowaney Matce służyły y służą przeszłe, teraźnieysze, y następuiące wieki, ktore pod Iey znakiem y dispozycyą zostaią. (b) *Ipsa est signum Ævi, insigniens omnem ætatem præsentem, præteritam, & futuram.* Rozdźielone na trzy rodzaie wieki, nieskończonym sposobem piastuią chwałę Maryi, między ktoremi prym trzyma sama wieczność, ta nie Roczyzną, ale poki BOG BOGIEM, póty honor MARYI z całym Niebem ogłaszać będźie, y na ziemi rodzaiem wiekow celebrować nie przestanie, iako się sama Niepokalana Matka oświadcza u Ekklezyastyka. (c) *Ego Mater pulchræ dilectionis, -- memoria mea in generationes saculorum.* I dla tego oddawszy BOG na całą wieczność Iednorodzonego Syna swoiego Maryi Tron chwały na ktorym była Ukoronowana, Wszechmocną ręką iak dni Nieba wystawił, ktore áni się kończą, áni światłości niestworzoney tracą, ale bez początku y terminu przyświecaią. (d) *Ponam in saculum semen ejus, & Thronum ejus sicut dies Cæli.* Dosyć chwały maią dla siebie Swięci Pańscy, że się im BOG do widzenia oddał na całą wieczność, ale niemniey y tym się kontentuią, że po BOGU Ukoronowaną MARYĘ oglądaią, z szczego arcywysoką dla siebie doznaią beatyfikacyę. (e) *Summa gloria est post DEUM Te videre,* mowi S.Bonawentura. Rzecz godna podźiwienia, alboż to Swięci Wybráni nie dosyć maią ukontentowania z widzenia BOGA? al-

boż to

[a] *Sophron:* [b] *Richard: d S.Laur:* [c] *Eccles:* 24. [d] *Psal:* 88. [e] *S.Bonav.*

boż to nie dosyć chwały BOG w sobie dla nich prezentuie? dosyć zaprawde, ále że MARYA po BOGU iest pierwsze Objectum Beátyfikacyi y Korony Elektow, dla tego zaraz po BOGU Iey widzeniem wielce się kontentuią, gdyż MARYA przez kommunikacyę widzenia siebie, zdaie się, że Ich nową Koroną chwały przyozdabia, wszak iuż dawno o tym ogłosił S. Efrem, że godnością swoią przewyższaiąc całe Zgromadzenie Niebieskie, oraz w realney Osobie dla Nieba, á w tym Cudownym Obrazie dla świata będąc Cudem, nieomylnie dla wszystkich Swiętych została Koroną. (a) *Omnibus superis Exercitibus gloriosior, præstantissimum orbis terræ miraculum, omnium Sanctorum Corona.* Pod czas Wizytacyi w Domu Zacharyásza y Elżbiety odprawioney, y Nieba same takową przez MARYĘ odebrały Koronę, ktora póty przed niemi była utaiona, aż póki po wypełnionym Wcieleniu przy swoim Nawiedzeniu nieobiawiła; dla czego z wielkim applauzem ten Anniwersarz odprawuią Niebiosa, że się im na tey Wizycie pożądana dostała Koronacya, ktorą y świat cały przy teyże Solennizacyi iawnie oglądał, bo przez odprawione Wcielenie nie omylna dla siebie odebrał deklaracyę.

Wystawiwszy BOG Tron chwalebny w wieczności, prezentował Niebu całemu, iako przed Nim dwudziestu czterech Koronatow Korony swoie z adoracyą składali. (b) *Mittebant Coronas suas ante Thronum.* Że zaś w tak niezliczonym kongresie Mądrość Boska szczegulnie dwudziestu czterech na tę funkcyę wyznaczyła, to nie z inney przyczyny, tylko że w tych osobach całe zgromadzenie Niebieskie zawarte było, ale kogo by ten Tron figurował, Expozytorowie Pisma Swiętego przyznaią, że Cudowną Matkę Boską, w ktorey wnętrznościach przed zaczętym Solennym Nawiedzeniu, Syn Iednorodzony iak na Maiestacie zasiadł. (c) *Ipsa fuit Thronus Christi, quia in ea sicut in Throno à statura Divinitatis se dimisit,* napisał Hugo Kardynał. Na tym Swiętym Tronie odebrał CHRYSTUS Koronę Chwały, Miłosierdzia, y wszelakiey

Adora-

[a] *S. Ephrem* [b] *Apoc. 4.* [c] *Hugo Card.*

Adoracyi, przy tym mistycznym Tronie złożone Korony, całe od Koronatow nie były oddalone, ale owszem przy Ukoronowaney MARYI zdawały się duplikowane, dla większego Iey applauzu y Tryumfu. (a) *Thronus hic MARIAM designabat -- mittentes Coronas ante Thronum, non solum eas non amittebant, sed potius duplicabant*, explikuie uczony Kartagena. Tu uważyć przynależy, iako honor Matki Boskiey w Koronatach Niebieskich wieczność nieskończona koronuie, iako żadney Roczyzny w sobie nie znaiąca, chwałę MARYI bez początku zaczyna, y kończy bez terminu, bo wniey upatruie niepoiętne Boskie deklaracye, w niey widźi dzieło wiekow nieograniczonych, w niey ogląda Boską prawie niezmierność. (b) *Quis MARIÆ immensitatem dimensus est?* Tę niezmierność zaraz przy Poczęciu Syna Iednorodzonego pokazała w sobie MARYA, y pod czas Nawiedzenia, w Domu Zacharyasza y Elżbiety światu prezentowała, ponieważ nieograniczonego całą wiecznością, w żywocie Macierzyńskim pomieściła, nad czym tutrynuiąc S. Bernard tak argumentuie. Aby BOG BOGA zrodźił, takowe rodźiny żadney w BOGU niepotrzebowały dyspozycyi, bo rowny rownego sobie rodźi, ale że niewinna Panienka w wnętrznościach swoich poczęła BOGA, y w nich nieskończonego zamknęła, znać że do iakiś kommunikowaney rowności przyszła z Bogiem. (c) *Quod DEUS generaret DEVM, nulla requirebatur in DEO dispositio, sed quod Famina conciperet DEVM, oportuit [ut sic dicam] elevari ad quamdam quasi æqualitatem Divinam.* A zatym iako BOG w chwale swoiey żadnemu nie podlega Anniwersarzowi, ale mu w należytey Adoracyi sama hołduie wieczność, tak gdy MARYA z Bostwem przez koncept Wcielenia zkomparowana, Iey honor, Godność, powagę, taż wieczność nieskończona bez Anniwersarza głosi, opowiada, y wysławia; Przed MARYA iako Mistycznym Tronem iuż od Roku y Stolica Apostolska złote Korony złożyła, ktore na wzor dwudziestu czterech Koronatow, całe Kollegium Kanonikow Watykańskich oddało, á

[a] *Carthag. in Apoc.* 4. [b] *S. Bonav.* [c] *S. Bernar.*

zamiast assystencyi od Iana Apokaliptycznego, y Daniela Proroka przy tymże Tronie, w liczbie Centuryi millionowey widżianey. (a) *Centena millia assistebant Ei*, Swiętą Centuryanow Kongregacyę, Naywyższą Władzą swoią, na wieczną Adoracyę MARYI postanowiła. Przyięła ią dźiś MARYA do Domu Cudownego Obrazu swoiego z tym affektem, z iakim była przyięta w Dom Zacharyasza y Elżbiety przy Nawiedzeniu. Prezentowała Niebu przy Solenney Processyi z Cudownym Obrazem swoim, w cyrcumferencyi Miasta odprawioney, ktory iako pod czas Koronacyi, tak y przy Anniwersarzu, w reprezentacyi Arki Pańskiey z expressyą Herubinow, do Kościoła Patryarchy DOMINIKA, gdźie Cudami y łaskami słynie, Kapłańskie ręce powtornie wprowadźiły. (b) *Intulerunt Sacerdotes Arcam fœderis Domini in locum suum, id est ad Oraculum Templi, in Sancta Sanctorum subter alas Cherubim.* Odebrała pod swoię Protekcyę, y słusznie, ponieważ ieszcze pod Krzyżem IEZUSOWYM powołała, wszakże tam pierwszy Centuryan z rzeszą zgromadzoną, za kooperacyą Maryi, wyznał Iednorodzonego Syna. (c) *Videns autem Centurio -- ait, verè hic Homo Filius DEI erat.* Tam przy Iey Macierzyńskiey assystencyi, w Księgę Konfraternii Niebieskiey w pisany.

W Starozakonnym Testamencie, Iojada Biskup w prowadźił niegdyś Centuryánow do Kościoła Bożego, gdźie z poprzysiężeniem remonstrował zgromadzonym Syna Krolewskiego Ioásza, ktorego w konspekcie tychże Centuryánow ukoronował według Pisma S. (d) *Iojada assumens Centuriones introduxit in Templum Domini, & adjurans eos in Domo Domini, ostendit eis Filium Regis.* Pomieniony Iojada iako był Biskupem tak y Xiążęciem Kapłanow, ktory wychodzących z Kościoła Centuryánow, powagą swoią zatrzymywał, á wchodzących z osobliwszym ukontentowaniem przyimował, tak słowa Pisma S. tłumaczy Hugo Kardynał. [e] *Iojada Princeps Sacerdotum retinuit egressuros, & recepit ingressuros.* Podobny Al z chwałą BOGA y MARYI odprawiłeś Iaśnie Oświecony Arcy

Pasterzu

[a] *Dan*: 7. [b] 2. *Paralip*: 5. [c] *Marc*: 15. [d] 4. *Reg*. 11. [e] *Hugo Card in* 4. *Reg*. 11.

Pasterzu, ktory iako Xiąże y Arcy-Biskup w Koronie Polskiey, władzą Namiestnika Chrystusowego y swoią Metropolitańską, Swiętą Centuryánow Kongregacyę do Kościoła DOMINIKA Patryárchy wprowadźiłeś, gdźie nie tylko Syna Krola wiecznego tym wszystkim prezentuiesz, ále y Krolowę Nieba, ktorych wraz złotemi Koronami w dźień teraźnieyszego Anniwersarza Ukoronowałeś. Wyprowadzone Centurye z Metropolitańskiey Katedry, przy Arcy-Pasterskiey Godności twoiey utrzymałeś, y łaskawą assystencyą wprowadźiłeś do Bazyliki Zakonu Kaznodźieyskiego, gdźie przyiąłeś na wieczną predykacyę honoru Ukoronowaney MARYI. *Princeps Sacerdotum retinuit egressuros, & recepit ingressuros.* Za tę solenną Centuryi Introdukcyę przez Ciebie odprawioną, Ukoronowana Matka Boska setne wieki deklaruie, y póty Herbowny Krzyż Twoy *Osmoróg* wywyższać będźie, áż poki na osmym graduśie godności na Watykańskim nie zaiaśnieie Niebie. Uważaiąc osobliwszą promocyę Honoru MARYI w Zakonie DOMINIKA S. przyznać potrzeba, że tu Zbior wszystkich Iey pochwał znayduie się, bo iako nikt doskonaley Imie IEZUSA nad Apostołow nie ogłosił światu, tak nad ten Zakon żaden chwalebniey niewysławił MARYĘ. Wszakże tu szczegulnie MARYA wszystkich Taiemnic swoich zupełną wynayduie Adoracyę, tu ustawiczne odbiera dźiękczynienie za Macierzyństwo Boskie sobie kommunikowane, tu gruntowny y niewzruszony fundament chwały swoiey, na wieczne czasy założyła, ktory żadne przeciwności choćby piekielnemi insultami były natężone, nigdy zdemolliować nie potrafią, tu siebie osobliwszym sposobem za Matkę oddała, y w liczbę Synow przyięła Zgromadzenie DOMINIKA S. (a) *Praedicatorum ego Mater sum, Filii mei sunt illi.* Ma z tąd nieskończony honor y SYN MARYI Iednorodzony, ktory dla Kościoła swoiego z tey Swiętey Familii właśnie iak za czasow swoich, Naywyższych Pasterzow w Piusach, Doktorow w Tomaszach, Ewangelistow w Piotrach, Prorokow y Apostołow w Ferreryuszach postanowił. (b) *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam*

[a] *Carthag:* [b] *Ephes: cap: 4:*

dam Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores. Do tego sentymentu przyłączyło zdanie swoie y Concylium Paryskie, to na pochwałę wyrażaiąc, że Synowie DOMINIKA S. pierwszemi Kościoła Bożego po Apostołach zostali Fundatorami, Ludu prawowiernego Wodzami, Niebieskich darow Kaznodzieiami, mocnemi Kolumnami, na ktorych się świat Chrześciański wspiera. (a) *Filii DOMINICI Ecclesiarum post Apostolos Fundatores, Fidelis Populi Duces, Pradicatores Calestium pramiorum, Ipsi sunt Columnæ firmissimæ, quibus innititur omnis multitudo Credentium.* Bądź tedy pewny S. Zakonie, że za tak chwalebne dzieła twoie, Ukoronowana MARYA, Ciebie w Familii Chrystusowey, osobliwszemi Tytułami aż do zkończenia świata Koronować nieprzestanie. Nowo-Introdukowana Konfraternio Centuryańska ztąd iesteś nayszczęśliwszą, że pod Protekcyą Matki Boskiey zostaiesz, ktorą po Chrystusowemu zawsze przytomną masz y mieć będziesz, bo iako CHRYSTUS deklarował swoię Prezencyę dwom albo trzem, w Imię Iego zgromadzonym. (b) *Ubi sunt duo vel tres congregati in Nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Tak y MARYA, tobie w ferney liczbie pod Imieniem swoim z Kongregowaney, łaską y Protekcyą assystować obiecuie, upewniaiąc oraz, że w tey S. Centuryi czeka ciebie stokrotna Nieba nadgroda. (c) *Centuplum accipiet.* Ktorą nieomylnie y wszystkim Iey honorowi nie odmiennym sercem y affektem służącym deklaruie, przyrzeka, że żaden Niebieskiey nieutraci beatyfikacyi. (d) *Beatus homo, qui vigilat ad fores meas quotidie.* Więc Ukoronowana Matko poprzysiężonych na usługi Twoie utwierdzay, oddalonych przywołay, y przyimi łaskawie. Weyzrzy z tego Cudownego Obrazu na cały Narod ludzki, ktory w Tobie nadzieię zbawienia zafundował, przez Ciebie odebrał zbawienie y życie, w Tobie doczesną y wieczną wynalazł chwałę. (e) *Respice o! Sanctissima Virgo servos tuos, in Te omnem spem nostram collocavimus, & in Te vivimus, gloriamur & sumus.* Wyiednay tę łaskę u BOGA, żebyśmy z należytą czcią y dewocyą zawsze odprawuiąc solenny Anniwersarz Twoiey Koronacyi, w nieskończoney wieczności w Niebieskiey Koronie Ciebie oglądali.

AMEN.

[a] *Concil: Paris:* [b] *Matt:* 18. [c] *Matt:* 19. [d] *Prover.* 8: [e] *S. Euthy.*

GŁOS

Obwołuiącego Jana Tryumfalną MARYI Koronacyę

Przez Introdukowaną Centuryę Rożańcową Pod czas Anniwersarza

W całey wiecznosci Iey Honoru wydaiący odgłos.

ALBO

KAZANIE

Miane na nieszporach drugich Anniwersarza Koronacyi MATKI Boskiey od S. Łukasza malowanego, w Uroczystość Iey Nawiedzenia.

PRZEZ

W. Imci X. WAWRZYNCA OPEYDOWICZA *Przestanney Akademii Krakowskiey Doktora Kanonika Gremialnego Archikathedralnego Lwowskiego, Roku, ktorego Słowo Przedwieczne Swiatu, słyszeć się dało 1752.*

Facta est vox salutationis Tuæ *Luca 1mo Capite.*
Stał się głos przywitania Twoiego.

ROzumiem, że publiczny głos, ktorym, zgodnie, y przyzwoicie, dziś rok, iak w tym Swiętym, y Przecudownym Obrazie swoim, Solennie ukoronowana, za

Krolową iest ogłoszona MARYA, nie tylko uszy, ale y Nabożne Serca, wszystkich prawowiernych Zbawiennie przeraził. Ieżeli bowiem przedtym, od Anioła, naypierwszy raz za Matkę BOGA, pozdrowiona, w tym zaraz pospieszywszy do Domu Elżbiety, nie tylko one samę prorockim Duchem, y taką na sercu radością, od ktorey się poiąć nie mogła, ale y Iana S. sześciomiesięczne na ten czas w żywocie Iey niemowlę, poświęciwszy łaską, do nadprzyrodzonych wzbudziła pląsow. Dopieroż kiedy wprzeszłym wielkiego Iubileuszu Roku w tym Swiętym Obrazie swoim, za Krolowę publicznie intytułowana; przyzwoicie witana, y nabożnie od wszytkich pozdrowiona, iak wielom, owszem prawie nieprzeliczonym, przez łaskę, y miłosierdzie Syna swoiego, darowawszy wszytkie winę, y karę, utraconą po Krzcie Swiętym niewinność, przywrociła. Zkąd niepodobna skomputować owych łez, ktore, iedni z serdeczney radości y natężoney, ku Tey Matce Miłosierdzia miłości, wylali, trudno wymowić, owych nabożnych głosow, akklamacyi y applauzow, na większą Iey chwałę czynionych, ktore do uszu y odległych narodow doszli, owych tryumfalnych ogniow, iako iawnych znakow, stateczną ku niey miłością goraiących serc, ktore z admiracyą y ukontentowaniem patrzaiących, palili, owey liczney frequencyi, nabożnie, przy winney adoracyi, assystuiących chwalebnemu Aktowi Koronacyi Iey, w ktorey się zgromadzili, skomputować niepodobna. Ale niech ia o tym wszytkim, y nie wspomnę, Wie, wie, BOG sam doskonale liczbę ich, ktorym wesele, y światłość wiekuistę zgotował, wiedzą Anieli, y całe Niebo, kiedy iuż nie nad iednym ale prawie nieprzeliczonemi grzesznikami, doskonale na sercu skrusznemi y szczerze, przy intercessyi nowo Ukoronowaney Matki Boga pokutuiącemi nowę radość mieli; ryczy nato, y wyie piekło, kiedy z tey okoliczności, tak wiele Dusz, iuż prawie z paszczy sobie wydartych, przypomina; spoyrzawszy tylko na Oblubieńca swoiego, owa *Canticorum 4to.* Oblubienica, tym samym miłością ku sobie przeraziła Serce Iego, *vulnerasti Cor*

meum

meum in uno oculorum tuorum, dopieroż, piekna iak Mieſiąc MARYA, y od niegodnych, miłoſiernych oczu ſwoich nie odwracaiąc, wſzytkich tak ſzczęſliwie, grotem miłości, ku ſobie ſerca przeraziła, że podziś dzień, inaczey onych ukontentować nie mogą, tylko nabożnym napatrzeniem ſię, duchownym okiem, tego Swiętego wizerunku Iey. Tego zaś extraordynarynego dla ſiebie honoru, y tryumfu, dla Aniołow, y Nieba weſela, dla grzeſznikow ſzczęścia, dla niewinnych Duſz, y czyſtych ſere, ukontentowania, tey dla piekła wieczney ſzkody, była y ieſt, nieprzeliczonemi na cały prawie świat łaſkami, w tym Swiętym Obrazie wſławiona MARYA przyczyną, nakłoniwſzy wſzyſtkich *active* konkurruiących, do odprawienia iak naywſpanialey Aktu, pożądaney Koronacyi ſwoiey. Wierzę ia temu, że lubo wſzyſtkie rzeki, całego Swiata wpadaią w Morze, te iednak przez to za brzegi ſwoie nigdy nie wylewa, ale wiem y otym doſkonale, że przez trzy herbowne rzeki ſwoie BENEDYKT XIV. cały Swiat Chrześciańſki łaſkami oblewaiące przylawſzy do tego Morza łaſk Matki Boſkiey z ſkarbu zaſług, y męki Chryſtuſowey, nowych Indulgencyj, dopiero extraordynarynie na wſzyſtkich wylewać fawory ſwoie, poczęło. Owſzem żeby ſię zawſze *Regina clementiæ*, w ſamym ſkutku Polakom prezentowała MARYA, przyſtało, żeby Swiętego Klemenſa Kardynał, y oraz Protektor Kroleſtwa tego, do uſtanowienia Dekretu Iey Koronacyi, partykularnego ſtarania ſwoiego, przyłożył. Dwudzieſtu czterech Starcow, przed Tronem Baranka rzucaiacych Korony ſwoie, widział w obiawieniu Ian Swięty, przy tych Akklamacyach, *Dignus eſt Agnus accipere virtutem Divinitatem, gloriam, honorem & benedictionem, Apoc: 5to.* Ktorych przykładem, y affektem, Nayprzewielebnieyſzey Kapituły Watykańſkiey Prałaci, do ktorych dyſtrybucya Koron dla Swiętych Obrazow Maryanſkich prawem należy, zgodnemi głoſami godną Koroną w tuteyſzym Swiętym Obrazie, adoruiąc iako Tron Miſtyczny Salomona, MARYA, ogłoſił. Nie mogł ſię napatrzyć Daniel

w obiawieniu, iednego z ośmiu rogow, Baranka, z ktorego dziwny głos wychodzący słyszał. *Aspiciebam propter vocem sermonum grandium, quos cornu illud loquebatur. Danielis 7mo.* Dopiero z iaką chciwością, y pilną attencyą, wszyscy przytomni, nietylko oczy swoie, ale myśli, y serca, roskoszy duchowney pełne obrocili na herbowny Iaśnie Oświeconego Nayprzewielebnieyszego Arcy Pasterza, y Koronatora Ośmorog, iako na partykularny zaszczyt y ozdobę, Niepokalanego Baranka, kiedy od wiekow oczekiwany, pożądany długo, pocieszny dla wszystkich, y zbawienny, immediate przed włożeniem Koron, na Głowę Swiętego Obrazu Tego, IEZUSA y MARYI głos, *Regina Cæli lætare:* usłyszeli. Zapratżać przed tym musiano, po trzykroć Oblubienicę, figuruiącą Matkę BOGA, do Korony, *Veni sponsa mea, veni de libano, veni Coronaberis.* Ale szczęśliwsza nierownie w tym prawie Korona Polska, kiedy Sama Nieśmiertelnego Krola Wiekow Matka, MARYA, iak niegdyś przez usta Gembickiego, Prymasa y Prorega Polskiego, o całość wiary, y wolności Oyczystey, wniebespiecznym Rzeczypospolitey stanie poalterowanego, Krolową Polską ogłoszona bydź chciała, tak y ta w tym Swiętym Obrazie swoim iawnie przymawiała się Synom Dominika Swiętego, że była godna przystoynieyszego mieysca: *Digna sum præstantiori loco,* Wykonał wtym wszystkim samym skutkiem, y rzeczą pragnienie Iey Iaśnie Oświecony Nayprzewielebnieyszy Nasz Arcy Pasterz y Ruskich Prowincyi Prymas, kiedy w przeszłym Roku, szczęśliwie y Tryumfalnie Ukoronowaną, Krolowę promulgował, y na wspaniałym lokował Tronie. Prawda że pod krzyżem Syna swoiego, boleiąca, y żałosna stała MARYA, ale Herbowne Iaśnie Oświeconego Fundatorskiego Domu POTOCKICH Krzyże, nowy tryumf, y extraordynaryiny honor, prowidowali przez korony ofiarowane dla Iey Swiętego Obrazu, ktora twierdzić mogę, że od nikogo tych miley akceptować nie mogła, iak kiedy Te, Oney Naywyższego Wodza Milicyi Anielskiey ozdobiony imieniem oddał, y dedykował Iaśnie Wielmożny

możny POTOCKI. Y z tąd iabym rozumiał, że co należało do rekognicyi Maiestatu Iey, dosyć miała Iaśnie Oświeconych, Iaśnie Wielmożnych dystyngwowanych Osob, dosyć rożnego stanu y kondycyi ludzi, głęboko przed Iey ścielących się Tronem. Co należało do pochwał, było dosyć wybornych Panegirykow. co do kontestacyi winney za łaski, y dobrodzieystwa świadczone, wdzięczności, było dosyć, pokornie, dobrowolnie, y całym sercem wprasżaiących się w Iey wieczne Poddaństwo. Co do wspaniałości Solennego Aktu Koronacyi, było dosyć Pompy, Parady, Tryumfu, y Honoru. Ale kiedy uważam że Swięta tuteysza Wielkiego Oyca y Patryarchy Dominika Familia, na dzień dzisieysży Anniwersaryiny, Aktu Koronacyi, nowy większego honoru, y chwały większey Czci, y usżanowania, á tym samym nową pochwał MARYI Subministruie materyą przez introdukowaną Centuryą Braci y Siostr Archikonfraternij Rożańca Swiętego, więc y ia z tey samey do dalszego dyskursu ten biorę assumpt, y tego dowiodę. Że w dzień Anniwersaryiny szczęśliwey Koronacyi swoiey, przez introdukowaną Centuryą Rożańcową, taki odbiera MARYA honor, ktory się nieskończoną wszystkich kończy wiecznością. Będzie ztąd Krolowi wiekow nieśmiertelnemu, utaionemu w Przenayświętszym Sakramencie BOGU, większy honor y chwała.

TA iest naturalna prawie inklinacya, y własność Swiatowych Monarchow, że szczęśliwemi czynić poddanych swoich, poczytaią sobie za własne szczęście, onych wynosić, maią za gruntowny fundament, upadku bliskich Majestatow swoich, dobrze im czynić, maią za honor. Na cosż bowiem wyszło Iowiszowi, że siedząc na tronie, straszne w ręku, ktoremi częstokroć poddaństwo raził, trzymał pioruny, kiedy potym na zemste tego rygoru, publicznie z głowy, Iego posągu, złotą zdarto koronę. Co za szczęście, y błogosławieństwo było Kozdroasza w owym Niebie, ktore poddanym swoim, z ich uciemiężeniem,

niem, y nędzą, dla ſamego tylko ſiebie, wyſtawić roſkazał, kiedy mu tym Niebem znikomym kontentuiącemu ſię, ſyn iego Syroes Państwo Ziemſkie, y życie odebrał. Przeciwnym zaś ſpoſobem, ſtarożytni Egipcyanie ſame nawet berła Krolow ſwoich wielooczyſte, y widzące nieiako, bydź twierdzili, że ci zawſze wzgląd pilny, na ich potrzeby mieli, z ktorych ieden Ptolomeuſz, dla ſwoiey ludzkości, y liberalii, tak zkonwinkował, ku ſobie ſerca Legatow Rzymſkich, że ci, darowanemi ſobie od niego złotemi Koronami, Iego ſtatuy, przyozdobili. Adryan Ceſarż, że takiey dla wſzyſtkich poddanych ſwoich był uczynności, iż nie chciał o żadney ich indigencyi ſłyſzeć, ktorey by choynie nie zbogacił, na wieczną ſobie unich zaſłużył pamięć. Iozef Patryarcha, ledwie nie od Całego Swiata pierwſzym po Faraonie Panem był adorowany Egiptu, że podczas panuiącego głodu, doſtatecznie wſzyſtkich udzielaiąc annony, prezentował ſię onym w ſamey rzeczy, zbawicielem świata. Same drzewka że, lubo znatury ſwoiey kolczyſty głog, pozwolił im pod cieniem ſwoim ſpoczywać ſpokoynie, zgodzili ſię iednoſtaynie, Krolem, y Panem, uczynić go, nad rodzaiem ſwoim. Nakarmiwſzy w potrzebie, zgromadzonych wſzytkich pod Kruświcę, na Elekcyą Nowego Monarchy Piaſtus, do tego przyſzedł honoru y ſzczęścia, że w ſukceſſorach ſwoich przez kilka ſet lat, berłem Polſkim chwalebnie władnął. Łaſkawy Dawid tym gruntowniey, dla potomkow ſwoich Tron Izraelſki ufundował, że ile z ſiebie, y rebellizuiącym Abſalonom, y złorzeczącym ſobie Semeiom, pragnął życie darować. Aſſwerus, że na znak klemencyi ſwoiey, złotą zawſze poddanym prezentował roſzczkę, tak rozſzerzył Państwo ſwoie, że mu ſto dwadzieścia y ſiedm Poowincyi, wiernie, y ſtatecznie ſłużyło. Danym tym oſobliwie ſpoſobem, honor ſwoy, y powagę Krolewſkę między poddanymi utrzymał, że zaraz po ſwoiey intronizacyi, ten ſwoy rozkaza ł po Państwie całym promulgować edykt, aby żaden procz Iego ſamego, przez dni trzydzieści o żadnę rzecz nieproſił. Coſz dopiero mowić, y rozumieć o Naſzey w tym Swię-

tym

tym Obrazie Ukoronowaney Krolowey należy, czego ſię ſpodziewać po Matce Tego Syna, ktory ſługom ſwoim nie roſkazuie nic dla ſiebie potrzebnego, ale co by temu ſamemu, ktoremu rozkazuie pożyteczne było, *Nihil DEUS jubet, quod ſibi proſit, ſed illi cui jubet,* mowi Auguſtyn S. *Epiſtola 5. ad Marcianum.* y z tey racyi to Pan prawdziwy, ktory nie ſługi dla ſiebie potrzebuie, ale tego pragnie, czego ſam potrzebuie ſługa, ktoremu Panu, według Ioba, iak grzeſząc, złością twoią nic nie zaſzkodziſz, tak świątobliwie żyiąc, nic Iemu przez to nie daruieſz. Ktorego oſobliwa chwała, rozumne ſwoie Stworzenie od wieczney zachować infamiy, wierne ſługi ſwoie koronować w Niebie, pryncypalny honor: á że Matki y Syna, CHRYSTUSA y MARYI według Miodopłynnego Doktora ieſt iedna chwała, y honor, więc iak CHRYSTUSA, tak y MARYI honor, konczy ſię nieſkończoną wiernych ſług Iey, wiecznością, ktory honor MARYI, nayoſobliwſzym ſpoſobem, y nayrzetelniey wydaie ſię na introdukowaney w dzień Anniwerſalny ſzczęſliwey Koronacyi Iey Centuryi Rożańcowey. Ieżeli bowiem Ionataſz z iednym tylko podufałym Armigerem ſwoim, cały Nieprzyiacioł Filiſtynow Oboz, znaczną nabawił trwogą: *Tumultus magnus factus eſt in Caſtris & clarius reſonabat.* Dawid maiąc milionem pod ſobą woiennych ludzi, trzydzieſtu tylko wybornych, ſobie nayprzychylnieyſzych mężow odwadze, y ſiłom dufał. Salomon tylko ſześćdzieſiąt z między wielu wybrał, przy ktorych pilney ſtraży był beſpieczny od nowych inkurſyi. Daryuſz będąc tak znaczney części świata Monarchą, przecież tylko na trzech, pilnuiących ciała ſwoiego Mężow wierności, honor ſwoy y życie pokładał. Tak y Nayświętſza MARYA, lubo miała podczas Aktu ſzczęſliwey Koronacyi ſwoiey w tym Swiętym Obrazie, nieprzeliczonych prawie za ſwoy honor, y ſame życie łożyć gotowych, lubo ma wielu ſług wpoczet Rozaryantow wpiſanych, oſobliwie iednak, y partykularnie, od nowo Introdukowaney Centuryi, ma tak nieſkończony honor, że ſię tylko nieſkończo-

ną Iey kończy wiecznością. Owszem ieżeli owen Ewangeliczny Pasterz nie więcey, ani mniey, ale tylko Centuryę, wybranych owieczek, do trzody swoiey zgromadziwszy, miał za iedyne szczęście swoie y konsolacyą, wszystkie bespieczne w całości konserwować, dopierosz Ukoronowana w tym Swiętym Obrazie MARYA nowo zgromadzoną, y introdukowaną Rożańcową Centuryą, widzieć całą y szczęśliwą wnieskończoney osobliwie wieczności, ma za osobliwy koniec honoru swoiego. Tamten utraconą iednę z swoiey Centuryi znalazszy owieczkę, przez to niezmierną sobie uczynił radość. Ukoronowana Nayświętsza MARYA ile dusz niewinnych z Centuryi swoiey, przy własney Protekcyi szczęśliwey oddaie wieczności, tyle Niebu y Aniołom wesela, tyle sobie nowego przydaie honoru, y radości. Sam CHRYSTUS, to tylko za honor y zaszczyt osobliwy, przed Oycem Przedwiecznym poczytał sobie że z wybranych swoich żadnego nie utracił. *Pater quos dedisti mihi non perdidi ex eis quemquam.* Nayświetsza MARYA, po szczęśliwey Koronacyi swoiey, wybrawszy sobie, na partykularnę usługę Braci y Siostr, Rożańca Swiętego Centuryę, ten własnego honoru z niey chce mieć koniec, żeby żadna nieskończoney niechybiła wieczności. Iak wielkiey rzeczy dokazał, Gedeon, kiedy wybranemi z trzydziestu tysięcy zgromadzonego do boiu gminu, trzema tylko Centuryami na trzy pułki uszykowanymi, cały oboz Madyanitow chwalebnie zwyciężył. Matka Boska otoczywszy tu pieknie ordynowaną Centuryą Braci y Siostr Rożańca Swiętego, na wszelkie nararczywości, przy swoiey pomocy, wiecznie poprzysiężonych Nieprzyiacioł, wszystkich sług iey, tych samych nieprzyiacioł, w każdey okazyi nierownie chwalebniey zwyciężyć może. Gedeon z trzema wybranemi Centuryami ludzi takich, ktorzy z zrzodła iedną tylko ręką biorąc do ust wodę, gasili pragnienia swoie, wszystkich Izraelitow, od ciężkiey Madyanitow opressyi y niewoli wyswobodził. Tu iedna nowo introdukowana Braci y Siostr Rożańca Swiętego Centurya, od samey Ukoronowaney

MA-

MARYI, iako niewyczerpanego łaſk, y faworow Niebieſkich Morza ſpoſobem partykularnego ku niey nabożeńſtwa ſwoiego, choyne łaſki, y ſkuteczną odbieraiąc pomoc, wſzyſtkich Klientow Iey, przy całości duchownych Dobr, y pożytkow, beſpiecznie konſerwuie. Gedeona Centurye, wcale bezbronne, bo tylko w prawych rękach trąby, w lewych zapalone trzymaiąc lampy, ſamym pieniem, y głoſem, wykrzykuiąc na Honor BOGU, y Gedeonowi, taką trwogą Nieprzyiacielſki cały napełniły Oboz, że dla tey, ſami ſiebie wzaiemnie, właſnemi mieczami, wpień aż do iednego wycieli. Podobnego ſpoſobu, y Ceremonii zażywaiąc, Centurya Rożańcowa ſamym nabożnym na Honor CHRYSTUSA y MARYI pieniem, pełnymi świętobliwych uczynkow, ſzczycąc ſię przed Bogiem, y prezentuiąc lampami, tak całe piekło, w ktorym bez tego zawſze *nullus ordo inhabitat*, nowym a cięſzkim zamieſzaniem, y trwogą napełnia iak wſzyſtkich Heretykow, y Odſzczepieńcow, nieprzyiacioł wiary, y Kościoła Chryſtuſowego, właſnym orężem, upor łamie y niedowiarſtwo zwycięża. O wielką nieſprawiedliwość udany był u Pana Swoiego Ewangeliczny włodarz że zniemiłą iego ſzkodą, dłużnikowi ſto wiader Oliwy, redukował, na pięćdzieſiąt, *accipe cautionem & ſcribe quinquaginta.* Ale wiem dobrze o tym, że Swięta Dominikańſka Familia, Honor y chwałę Ukoronowaney w tym Swiętym Obrazie MARYI, wſzelkiemi ſiłami utrzymaiąca, y promowuiąca, tak Chwalebnie nowo introdukowana, dla partykularnego honoru, y chwały Iey Rożańcowę Centuryą aż do ſkończenia świata dyrygować będzie, że kiedy Iey przyidzie oſtatnią godzina, y termin, oddania generalnego rachunku BOGU Sędziemu, z tey zbawienney willikacyi, wielu ſet ſetną liczbę, tych, nieſkończoney odda wieczności. Z tąd żebym rzetelniey założoney prawdy dowiodł, przychodzi mi na reflexyą, że BOG, lubo zawſze y dla wſzyſtkich, ieſt choynym w dyſpenſowaniu łaſk ſwoich, przecieſz twierdzić mogę, że nikomu tak łatwo, y takich nie świadczył, iak do Centuryi iakiey należącym ludziom. Y tak wſzakże

naypierwszy Centurio, w żyiącego CHRYSTUSA, iako prawdziwego BOGA, uwierzył, *Dic tantum verbo & sanabitur Puer meus.* potym, umarłego, iako Człowieka, naypierwszy między wszystkiemi publicznie Bostwo wyznał. Także Centurio drugi, wołaiąc, *vere filius DEI erat Iste,* w pierwszym z pomienionych Centuryanow upatruię ia z Origenesem, y Bedą, figure Centuryantow Rożańcowych, tamten bowiem, że miał pod sobą tak posłusznych żołnierzy Centuryą, iż kiedykolwiek na ktorego skinął chodź; szedł, y odchodził zaraz, był godzien imienia Centuryona. Rożańcowy Centuryant ieżeli będzie miał pięćdziesiąt pryncypalnych cnot, do doskonałości Chrześciańskiego życia koniecznie potrzebnych, y należących, rozumowi własnemu, powolnych, onym przeciwnych, pięćdziesiąt defektow, czyli grzechow, precz z serca, y sumnienia, ruguiących, *Dicit alteri vade, & vadit,* to iest trzy naprzod Cnoty Teologiczne, cztery Kardynalne, siedm darow Ducha Przenayświętszego, ośm Błogosławieństwa, krore Ewangelia Swięta wylicza, dwanaście pożytkow Duchownych, pięć Duchownych także zmysłow, o ktorych Apostoł wspomina, *ad Philip. 2do.* dziewięć rożności łaski o ktorych *1ma Corinthi: 12.* na koniec, ieżeli będzie miał miłość BOGA, y bliźniego, będzie zapewne, tak doskonały, iak pierszy Centuryo. A iako z tamtego BOG y Zbawiciel, miał pierwszą chwałę, tak Ukoronowana MARYA, osobliwie w dzień Anniwersaryiny Koronacyi swoiey z Rożancowych Centuryanow odbiera dla siebie taki Honor, krory się tylko nieskończoną każdego zakonczy wiecznością. Do tego pierwsze *Concilium* na ktorym Artykuły Wiary S. ustanowił, z kimże odprawił w Ierozolimie Piotr Swięty! oto według świadectwa Dzieiow Apostolskich, z Mężami Swiętymi zgromadzonemi, prawie w Centuryi. w Całey Cezaryi, ieden tylko Centuryon, imieniem Korneliusz z Centuryą swoią y całym domem, znaydował się pełny religii y boiaźni Boga. Abraam dopełniwszy Centuryi lat życia swoiego, dopiero, w samym skutku odebrał obietnicę Boską, w narodzeniu

Syna

Syna iedynego Izaaka. Iakob, zamyſlaiąc Bogu na honor wyſtawić Oltarz, kupił dla niego mieyſce, za Centuryą owieczek, Moyżeſz, żeby mogł iak naydoſkonalſzy porządek uczynić między ludem Boſkim, cały na Centurye podzielił, y nad każdą Centuryona poſtanowił. Dziwnie piękna była proporcya owego Namiotu, pod ktorym w Obozie Izraelſkim konſerwowano Arkę Pańſką, dla tego, że w ſwoiey długości, miał całą Centuryą łokci. Z iakim że dopiero honorem y czcią konſerwuie ſię tu Arka Miſtyczna Ukoronowana w S. Obrazie MARYA, kiedy Iey każda z Centuryi Rożańcowey pobożna Duſza, za godny, y przyiemny ſtaie ſię przybytek. Centuryą Gron, iagod winnych, Abigail ofiaruiąc zagniewanemu na nieludzkość Nabala, męża ſwoiego, Dawidowi, tym prezentem Iego łatwo przebłagała; y ułagodziła. ſiebie y cały Dom ſwoy od wyniſzczenia zachowała, ale świętſza Abigail MARYA, ieſzcze łatwiey y ſkuteczniey Syna ſwoiego, grzeſznikom wſzyſtkim przeiednać może, prezentuiąc iemu, partykularne ku ſobie nabożeńſtwa, y natężoną miłością zapalone ſerca, nowo introdukowaney Rożańcowey Centuryi. Do tego od zawziętości złoſliwey Iezabelli w pień wycinać rozkazuiącey Prorokow Pańſkich, BOG ſam, tych, przez ſprawiedliwego Abdyaſza, iednę tylko Centuryą, w ſkrytych iaſkiniach, beſpiecznych zachował, y żywił. Przez Elizeuſza, Centuryą Mężow, dwudzieſtą chleba nakarmił zgłodniałych, tak, że ieſzcze zbywało. Dawida, naybardziey przez wycięcie Centuryi nieprzyiacioł Izraelſkich, Filiſtynow Zięciem, y Sukceſſorem Krolewſkim uczynił, *non habet Rex neceſſe ſponſalia, ſed tantum Centum preputia Filiſtinorum, ut fias gener ejus.* Ioaſa, ieſzcze w dzieciñnym wieku, detronizowaſzy bezbożną Atalię, Ioiada Kapłan przez Centuryanow, y Centuryantow ich, na Izraelſkim utrzymał tronie. Było to wſzyſtko lubo tylko Cieniem, y figurą, honoru, Czci, y chwały, tey, ktorą, oſobliwie w dzień Anniwerſaryiny ſzczęſliwey Koronacyi ſwoiey w tym Swiętym Obrazie od nowo introdukowaney Rożańcowey Centuryi, odbiera MARYA, przez

ktorey zasługi, y modlitwy wielu od wieczney konserwuie bespiecznych zguby, y do Niebieskiey sposobi Korony. Z tąd ieżeli BOG nayosobliwsze łaski swoie, fawory, y dobrodzieystwa, nayłatwiey Centuryantom, albo przez nich, y dla nich inszym, zawsze świadczył, z kąd miał osobliwy swoy honor, że zaś żadney łaski nie świadczy ludziom tylko przez MARYĄ, według miodopłynnego Doktora, więc przez introdukowaną, w dzień Anniwersaryiny Koronacyi swoiey Rożancową Centuryą, taki odbiera MARYA honor, ktory się ley samey nieskończoną kończy wiecznością. Na ostatek w naylepszym na ten czas zostawała porządku, y naychwalebnieysza była Rzeczpospolita Rzymska, kiedy Tą Centuryą, wybornych sprawiedliwych y doskonałych mężow rządziła. Niemnieyszym szczęściem osobliwie duchownym: może się zaszczycać Archikonfraternia cała Rożańca Swiętego. Kiedy nowo Introdukowaną Dusz osobliwą świątobliwościa zaleconych między sobą liczy Centuryą. Za tym niech dla swoich Monarchow Persya, z tąd szuka partykularnego, y dystyngwowanego honoru, że zasłonionego oblicza ich, pospolstwo iawnie nigdy widzieć nie może. Ale Ukoronowana pożądanie w tym Swiętym Obrazie czyli żywym wizerunku swoim Nayświętsza MARYA, dla tego, że się iawnie wszystkim, y niegodnym grzesznikom, z ich zbawienną odmianą, napatrzyć do ukontentowania pozwala, ma taki honor, ktory się nieskończoną każdego kończy wiecznością. Y słusznie, żeby albowiem, dopiero przez opłakanie, zgładzenie przez Sakramentalną spowiedź grzechow swoich, odrodzeni grzesznicy wszyscy, do znikomych y obłudnych światowych czaczek, myśli, y serc swoich więcey nie obracali, pięknością tego Swiętego Obrazu swoiego onych łagodnie zachęca, do kochania siebie, MARYA. Cosz potym że dostatecznie kontentowały wzrok wszystkich, owe od Zeuxesa malowane iagody, kiedy się nanich nie tylko ludzie, ale y ptactwo, za naturalne supponuiąc, nie raz oszukało, ale nierownie szczęśliwsze Łukasza S. iagod tey Swiętey Twarzy, Matki BOGA, malowanie, ktore, lubo się tu nie raz w

oczach

oczach naszych niegodnych, mienią, tym samym iednak, ani bydź omyloną, ani omylić w deklarowanych łaskach nikogo nie mogące, Onę wszystkim prezentują, ktora niegdyś, przymowiwszy się iawnie, o godnieysze, dla Swiętego Obrazu swoiego Mieysce, Swietey tuteyszey Dominikańskiey Familij, kiedy do Kaplicy Michała S. z winnym honorem, przeniesiona była, na dokument tego, że w Osobie swoiey Krolująca w Niebie, iest Pani dziewięciu chorow Anielskich, y Honor ma swoy dwitynowany y naywyższy, nad wszystkie; w teyże Kaplicy, po dwakroć, widomie, przez Aniołow, na upodobane sobie y osobliwe mieysce, przenoszona była. Owszem iak tam, przy w Niebowzięciu swoim, zaraz obok CHRYSTUSA Stanęła, *astitit Regina à Dextris Tuis.* Tak y tu w Swiętym swoim Obrazie, o bok tegosz Chrystusa Sakramentalnego, mieć chciała przyzwoite Mieysce swoie. Na ktorym, bespiecznicy, niż owa rostropna Matrona Abelle, Miasto, niż Isabel, przez zabicie Sysary, niż Iudyt przez ucięcie głowy Holoferness, wszystkich Izraelitow, tę całę Metropolią, od Miecza Szwedzkiego zachowała, y obroniła. Dopiero na ten czas w samey rzeczy skosztowali, y sprobowali Lwowianie, iakoś dla nich słodka, o Swięta Panno MARYA, kiedy przez Gustawa, w Obozie Szwedzkim, Synami śmierci, obwołani, y ogłoszeni, już już co tylko w krwi własney tę, ktorey y sama pamięć iest gorszka, połknąć mieli, w tym gdy płaczliwemi do Ciebie o ratunek, wołać poczęli głosami, przez Ciebie, życiem, ktore im gwałtownie wydzierać miano, darowani zostali. Ktora, żebyś na potym tym skuteczniey oziębłe grzesznikow serca, do miłości Boga zapalać mogła, od grassuiącego, y pożeraiącego wszystko niegdyś po Mieście tuteyszym ognia, te Swięte Mieysce, płaszczem swoim zasłaniaiąc bespiecznie zachowała, y obroniła. Zaczym ieżeli już po śmierci łaskawego Traiana Cesarza, Obrazowi iego, iako nieprzyiacioł swoich zwycięzcy, publicznie po Rynku tryumfować Rzymianie pozwolili. Dopierosz kto się tu dziś tak niepamiętny, y niewdzięczny, świadczonych sobie łask, MARYI będzie, żeby Iey w dzień Anniwersaryiny szczesliwey Koronacyi w tym Swiętym Obrazie po tuteyszym z tryumfem paraduiącey rynku, winnego nie wy-

świadczył honoru, ile że tego koniec nie inszy iest, tylko sama nieskończona każdego wieczność. Ieżeli Teagena pogańskiego Człowieka w Atenach publicznie wystawiona Statua, iednego onę, co noc na iey wzgardę, biczuiącego, niby kontumelii swoiey daley zcierpieć niemogąc, raz dobrowolnie upadszy przytłukła, y na śmierć ubiła. Czegosz się maią dla siebie spodziewać, wszyscy ubliżaiący ięzykiem, lub uczynkiem, winnego honoru, Ukoronowaney w tym Swiętym Obrazie Matce, żywego BOGA. Wiem ia, iak gwałtowną rebellią podniosło poddane pogaństwo, przeciw Daryuszowi Monarsze swoiemu, za to, że na świętobliwą perswazyą Daniela, ich Boszki zmyslone, pokruszył, połamał, y poznosił. Cosz ia mam czynić, owszem czego nie powinienem czynię, ieżeli nie na sprawiedliwę zemstę wszystkich ubliżaiących, tedy przynamniey na przyczynienie, ile ze mnie honoru MARYI. Dla tego kroby mi dał mieć tak pilną wzyciu moim baczność, na Tę prawdziwę Arkę, iaką miał, na Iey Figurę tylko, Heli Kapłan, ktory kiedy o Iey poimaniu do Filistynow, usłyszał, padł na miescu trupem od żalu, kto by mi dał podobną o Iey godne uszanowanie gorliwość! iakę miał, o uszanowanie tamtey, Dawid, ktorą przeprowadzaiąc do Domu swoiego, zapomniawszy Krolewskiey powagi swoiey, z serdeczney radości, publicznie przed nią skakał y pląsał, albo żebym iednę cząstkę dla iey czci łożył, iak łożył dla pierwszey Salomon, to Kościoł, na podziw całemu Swiatu, dla niey funduiąc, to przy przenoszeniu Iey na przyzwoite Mieysce, ofiary BOGU bez liczby czyniąc. Ty Sama Ukoronowana w tym Swiętym Obrazie potratisz w to O MARYA, przez łaskę twoię, że ia iako Centuryant y wierny poddany Twoy, o taki w całym życiu moim dla Ciebie szczerze starać się będę, y nieprzestanę, honor, ktory się samą moią nieskończoną zakończy wiecznością. A M E N.

UROCZYSTOSC

Przy Codźiennie ſwiadczonych Łaſkach y Cudach od Nayſwiętſzey Nieba y Ziemi

KROLOWEY MARYI,

w Obrazie Lwowſkim u WW. OO. Dominikanow ukoronaney,

CODZIENNA.

Panegirycznym Kazaniem

na Summie dnia pierwſzego między Oktawą Anniwerſarza Koronacyi, w Koſćiele BOZEGO CIAŁA,

Przez

ImCi X. Iana Kantego Matyaſzkiewicza S. Theologii Lektora, Generalnego Kaznodzieię, y Ordynaryuſza Kościoła S. IĘDRZEIA Apoſtoła, Zakonu O. S. FRANCISZKA, Obſerwanta, z Ambony publicznie

ZALECONA.

Ecce Solemnitas Domini in Silo eſt Anniverſaria. *Iud: 21.*
Oto Uroczyſtość Pańſka doroczna przypada w Sylonie.

Coż nam do Pańſkiey Uroczyſtości, rzeczecie podobno Słuchacze godni? kiedy my dźiſiay y przez całą tę Oktawę Pani, y Krolowy Niebios uroczyſtość mamy, co nam do tamtego Anniwerſarza, kiedy my Solenney Koronacyi Krolowy Naſzey Anniwerſarz obchodźiemy, co nam do Sylonu Miaſta odległego, w Efraimſkim Powiecie leżącego, kiedy w domowym Powiecie Ruſkim, w Sto-

łecznym Lwowie naszym Swięto zawołane mamy. Ale wybaczcie mi Słuchacze godni, że się trochę przemowię zwami. Pańska to iest zapewnie uroczystość; Pańskiey Anniwersarz Koronacyi: Sylońskie á nie wasze Swięto. Komuż to proszę naypierwey PAN w Troycy Iedyny, koronuiąc Krolowę swoię uczynił Uroczystość, ieżeli nie sobie? zawołał iey do Korony owemi słowy *Canticorum 4: Veni de Libano Sponsa mea, veni Coronaberis.* Hebrayczyk inaczey usłyszał: *Mecum de Libano Sponsa, mecum Regnabis.* Co twoie, to y moie razem, twoia uroczystość Koronacyi, otoż y moia razem, iużeś przeszłego Roku Koronowaná w tym Obrazie. teraz w tey Koronie masz Panować y Krolować, ále zemną razem, *Mecum Regnabis.* A gdybym głębiey poszedł, gdźię się ta Pani poczęła? z czego urodźiła? zkąd wyszła? Nie baiałbym z Poetami, że to druga Pallas z Iowisza Głowy spłodzona: álebym Iey zdanie, według zdania Dokrorow SS. na piśmie pokazał. *Adhuc terram non fecerat, & Ego jam Concepta eram: Ego ex ore Altissimi prodivi, Primogenita ante omnem creaturam.* W Głowie się czyli w myśli Boskiey poczęła, z ust Iego urodźiła, czyiże tu dźiś Anniwersarz Koronacyi? iezeli Głowy MARYI? to razem y Głowy Boskiey. Koronuią mądre Syny, Oycowskie głowy. *Filius sapiens corona Patris.* Koronuią dobre oblubienice, oblubieńcow głowy: *Uxor bona, viri corona.* A iakże ta Mądrości samey Stolica, *Sedes Sapientiæ,* BOGA samego DUCHA Nayświętszego Oblubienica, *Sponsa Spiritus Sancti.* Nie tylko tą koroną, ale y sobą samą koronować nie miała? Otoż to Iego dźisiay Anniwersarz Koronacyi. *Ecce Solemnitas Domini est Anniversaria.* Ieszcze się y drugi Pan odezwie, y przyzna do Anniwersarza tey solenney Koronacyi; Pan ieden we trzech Krzyżach, Iaśnie Oświecony świętey pamięci IOZEF POTOCKI, Kasztelan Krakowski, W. H. K. Alboż to za Rok ieden wypadnie z Głowy Krolowy Niebieskiey, kto na Iey co Głowę włoży? poki tey Korony, poki Głowy MARYI w Niebie, pòty wspominać będą Anniwersarz Pańskiey hoy-

ności

ności iego. Sama się na to u Psalmisty zapisuie. *Memoria memor ero, & tabescet in me anima mea.* Otoż powtornie Pański Anniwersarz Koronacyi. *Ecce solemnitas Domini est Anniversaria.* Ieszcze mi tego wyprobować trzeba, że to Sylońskie, á nie wasze Swięto. Uwas Swięto ukoronowanego Obrazu Arki Pańskiey, to tylko obraz czyli figura Swięta Sylońskiego: bo tam samey Arki Pańskiey solenna Uroczystość. *Ecce Solemnitas Domini in Silo est anniversaria, & erat ibi Arca DEI.* Ale iuż się przestanę sprzeczać zwami, pótym się sprzeczał, pokim do uroczystości Matki Boskiey y BOGA samego uroczystości nie przyłączył, pokim y tego niewspomniał, ktory Ią hoynością swoią podźiś dźień pamiętną uczynił. Putym Sylońskie zachwalał Swięto, poki się rzeczą samą niepokazało, że to umbra iedna respektem Swięta waszego była, iako Arka Starozakonna ledwo coś tylko adumbrować mogła żywą Arkę Nayświętszą MARYA, noszącą samego BOGA. A choćby też y rzeczą samą Sylońska uroczystość, rowna uroczystości waszey była; dowiodę tego. Że nie doroczna, ále codźienna uwas Sylońska Uroczystość, przy ukoronowanym Obrazie MATKI BOSKIEY, y o tym *Ad M.D.G.*

ROżni rożnie doroczną Sylońską uroczystość opisuią: iedni mowią: że to był Anniwersarz dla samey tylko rekreácyi, rozrywki, y uciechy zchodźić się do Sylonu; y tak Iosephus *lib: 5. antiquitatum cap: 2.* Drudzy mowią: że to była pamiątka coroczna Ieftego Corki, ofiarowaney BOGU za zwycięstwo z Amończykow otrzymane: y tak Theodoretus. Inni mowią, że to była iedna doroczna z uroczystości Pańskich uroczystość, na ktorą się Izraelitowie zchodźić dorocznie powinni byli: y tak Abulensis *quæstione 36.* Zgoda iednostayna wszystkich, że pod czas tey doroczney uroczystości Pokolenie Beniámina, ktore iuż cale zginąć miało nabożeństwem zchodzących się do Sylonu Panien podniesione, y szczęśliwie rozkrzewione zostało. Te wszystkie rozumienia uroczystości Sylońskiey, nie doroczne, ále codźienne uwas, Obywa-

tele Lwowscy, y wszyscy słuchacze zgromadzeni. Pisze Hugo Kardynał, że kiedy ieszcze w śmiertelnym Ciele z ludźmi na ziemi Nayświętsza MARYA zostawała, mieli to codzienne dla siebie szczęście, że będąc utęsknieni, zturbowani, na umyśle pomięszani, do niey się zchodźili, Iey Twarzą wdzięczną, miłym wzrokiem, przedźiwną wszystkich członkow kompozycyą, tak się delektowali, tak rozweselali, że im to nad wszystkie rekreacye, y rozrywki rzecz naymilsza była. Y czyż o tym wątpić można, że ta ludzkie serca rozweselać nie mogła, ktora uBostwione Syna swoiego Serce delicyámi napełniała, iednym spoyrzeniem, iednym Głowy włoskiem oczy do siebie rwała; pełno tych pieszczot y Niebiełkich delicyi w Piśmie Swiętym. *Quam pulchra es amica mea. Ostende mihi faciem tuam, Sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora nimis. Vulnerasti Cor meum in uno oculorum tuorum, in uno crine colli tui.* Temi słowy (pisze Maryá de Agredo) w pierszym momencie Narodzenia swego przywitał Matkę swoią BOG Wcielony CHRYSTUS. *Quam pulchra es amica mea,* Oczy y serce ku Niey naypierwey obrociwszy. O! piękności! ktora Ubostwione Oczy rwiesz do siebie, serce kliisz, całego iednoczysz z sobą. *Dilectus meus mihi & ego illi,* Iakżeś niemiała oczu, y serc ludzkich kontentować, rekreować, y wszelkiemi napełniać radościami? Było to, poki MARYA na ziemi była: nieustało choć ią y z Ziemi do Nieba wzięto. Zapobieżał temu pracowity o pospolitą pociechę ludzką Łukasz Swięty, odmalował z przytomney ieszcze na ziemi MARYI Obrazow kilka, żeby zawsze codziennie w nich każdemu z pociechą przytomną była. Ieden z tych Obrazow od wschodnich Cesarzow, od Xiązat Ruskich dostał się mieyscu temu: odebrał przeszłego Roku Koronę złotą. Za coż? za codzienne prawie świadczone pociechy wszystkim w nieszczęściu iakim y utrapieniu zostaiącym. Tu się na codzienną prawie rekreácyą, rozweselenie, y pociechę, ztrapieni zbiegali ludźie, iak drugie do Sylonu Pameńskie Orszaki, y z niewymowną radością odchodźili, byli

tácy

racy, ktorzy zburzonego morza falami przestraszeni, ow smutny Dawida nucili lament: *Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.* Weszliśmy w głębokość morza, y nawałność zatopiła nas, skoro myślą, y sercem tu przybyli, zdrowo y wesoło na brzeg wyszli. Zeznali to wiernie, y temu przypisali Obrazowi, Kasper Włoch pewny, y Xiądz Wiktorzyn Buski, Zakonu Oyca Swiętego DOMINIKA, Teologii Doktor, y Prowincyał. Byli tacy, ktorzy gorzko z Tobiaszem narzekali. *Quale mihi gaudium, dum in tenebris sedeo, & lumen Cæli non video:* A gdzież moia radość, gdzie moia pociecha, kiedy w ciemnościach siedzę, y iasnego nie widzę słońca: W tym punkcie zostali pocieszeni, skoro myślą przed ten Obraz zanieśli oczy swoie. Byli tacy, ktorzy długo po między nieznaiome błądząc gory, w przepaściste pieczary lecąc ciężkim smutkiem, y boiaźnią serce ściśnione mieli: Wyszli w momencie na weselé pole, iak na miłą rekreácyę, skoro przed tym Obrazem stanęli myślą: Swiadkiem tego Marcin Kubiński, Zołnierz pewny. Byli tacy, ktorym ciemność y zaśmpienie rozumu, do iasnego Szkolnych trudności zrozumienia przeszkadzały, z tego Obrazu wypadaiącym chłodnym wiatrem, tak zostali wypogodzeni, rozjaśnieni na rozumie, że Doktorskie w Teologicznych naukach laury na głowach swoich obaczyli, y pierwsze godności w Zakonie Swiętego Patryarchy DOMINIKA, wysłużyli. Swiadek, y praktyk sam na sobie tego Xiądz Remigi Bobiński, Doktor, y Prowincyał Zakonu rego. Y czy iużże do tych, y podobnych uciech zamknięta Brama? do codzienney pociechy waszey, Ukoronowaney w tym Obrazie Nayświętszey MARYI Panny? Zawsze otworem stoi. Nie tak iak na Sylonie raz tylko do roku pociechę czyni, ále codziennie owe do was z Obrazu tego powtarza słowa. *Venite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini.* Podźcie do mnie codziennie wszyscy, ktorzy się ukontentować, y ucieszyć chcecie; a nową wam zawsze iako Matka, pociechę, radość rodzić będę: tak albowiem te słowa rozu-

mie uczony Sylweira. *A generationibus meis implemini semper vobis novam latitiam generabo.*

Według innych rozumienia, była w Sylonie doroczna Uroczystość, gdźie postroione w korony, czyli świeże wieńce, z muzyką y wesołym pieniem, inni mowią zpłaczem, y lamentem obchodźiły Panienki, pamiątkę Iewtego Corki, na wieczne Panieństwo konsekrowaney BOGU. Większe wy nierownie, y świętsze, że tak rzekę Swięto, nie doroczne, ale codźienne macie, przy ukoronowaney w tym Obrazie Krolowy waszey? tam raz do Roku uwieńczone koroną Panieńskie widźiano skronie, wy się tu codźiennie tego napatrzycie. Tam wesele ze smutkiem, z płaczem śpiewania bywały pomięszane, tu samey wesołości codźienną pamiątkę macie, do ktorey was pobudza Kościoł S. *Gaudeamus omnes in Domino, diem Festum celebrantes, sub honore Beatæ MARIÆ Virginis, de cujus Coronatione gaudent Angeli &c.* Nie ma mieysca dla lamentuiącey Ewy, gdźie MARYA z wesołym pieniem codźiennie przebywa. Zeznaie Augustyn Swięty. *Hæva luxit, ista exultavit; Hæva planctum, MARIÆ cantus exclusit.* Tam raz do Roku konsekrowanego BOGU Panieństwa pamiątka była, tu codźiennie czystszą nad słońce, nad Aniołow samych, Konsekratkę adoruiecie, nawiedzacie, co Iey przyznaie Anzelm Swięty. *Angelos vincis puritate, & Sanctos superas pietate.* Nie wiem coby wam za przyczyna Sylońskich Panien płacz wtrącała w oczy, *Conveniebant, ut plangerent.* Chyba żebyście iak słońca po deszczu, iak obłoki po chmurach, iaśnieyszemi, y weselszemi z mieysca tego do domow waszych powracali. A czyż tego nie doznała z płakaną przez dni dźiewięć Matrona pewna, że iey nie uchybną śmiercią pogroził desperat ieden, chodźiła do Obrazu tego przez dni dźiewięć, z gorzkim płaczem, ale dnia dźiesiątego wesoło otarła oczy, bo poprzysiężony zaboyca publicznie upadszy iey do nog, szczere uczynił przeproszenie. Płakał gorzko Marcyan Grabianka, z spadłego z okna, y zabitego o twarde kamienie, żałuiąc syna: ale skoro do Obrazu tego przyniesiony,

smutek

smutek z serca, płacz z oczu iego zniesiony został, bo żywo pociechę, kiedy żywego y zdrowego odebrał syna.

Do trzeciego Expozytorow rozumienia pomienionego Pisma. *Ecce solemnitas Domini &c.* kiedy przystąpić myślę, pierwszą sprzeczkę ponowić muszę, że to Pana, à nie Pani, uroczystości Anniwersarz. Ale iakom zpoczątku powiedział, tak y teraz twierdzę Pana. y Pani razem. Y czyż wam ztąd krzywda iaka, poddani Państwu temu, słuchacze godni. Winszowali sobie tego niegdyś ludzie, że się ich Cesarze bratali z Iowiszami, choć to fałszywemi Bogami w rzeczy samey. *Divisum imperium cum Iove Cæsar habes.* To nie wymysł, ale rzetelna prawda, że wspoł Krolową, wspoł Monarchinią z BOGIEM, y Rządczyną całego Nieba y Ziemie, Nayświętsza MARYA Panna. Co Iey słusznie pobożne piora przypisały. *Divisum imperium cum DEO Mater habes.* Y w tym Obrazie toż samo remonstruie, kiedy się niemniey Koronatką, oraz y z Synem swoim prawdziwym BOGIEM pokazuie, oczywistym widokiem, dowod daiąc, że to y Iey, y BOGA Syna Iey, razem Anniwersarz solemney Koronacyi. *Ecce solemnitas Domini est.* Uważcie, iak daleko szczęśliwszemi iesteście nad Sylońskie Damy; tamte raz tylko do Roku kwitnące wieńce czyli korony znosili do Sylonu, ktore potym albo nazad brali, albo zwiędłe rzucali y niszczyli. Wy tu codzień Liliowe Rożańca S. Korony, taiemnic Baranka pasącego się Liliami, możecie znosić. *Agno qui pascitur inter Lilia.* Korony Rożowe, taiemnic Roży bez ciernia, Nayświętszey MARYI Panny, ktore nie na inne zapewne skronie idą, tylko na skronie BOGA y MATKI Iego, tymi się tak szczyci y kontentuie BOG z Matką swoią, (albo daleko bardziey) iako się niegdyś sztuką Marcinowego płaszcza kontentował, y przed całym zaszczycał Niebem. *Martinus adhuc Cathehumenus, hac me veste contexit.* Mało co odmieniwszy, y ten, y ta, tą mnie y Matkę moię Koroną ozdobiły. A czyż wam kiedy zwiędną, czy zginą te Korony? czekać was będą

na Sy-

na Syońskiey Gorze, poki się tam wasze głowy nie pokażą, y niemi samemi, nie na Rok, ále na wieki nieskończone, uwieńczone zostaną. BOG się na to Apocalipsis 5. zapisuie. *Accipient Diadema Regni, & Coronas de manu DEI.* Ale podźmy do iednostayney Doktorów Swiętych zgody, co się pod czas doroczney na Sylonie Uroczystości stało. Oto sprzysięgło się było Starszeństwo Izráela, żeby Pokoleniu Beniámina żaden Corki swoiey za żonę nie dał, z kąd woyna, y krwie rozlanie wielkie z obustron nastąpiło, choć iedna wygrała strona, nie wesołe okrzyki, ale smutne lamenta wydawała, iako Litera Pańska dość iaśnie wyraziła, Iudicum 21. *Venerunt omnes ad Domum DEI in Silo, & in conspectu ejus sedentes usq; ad vesperam levaverunt vocem, & magno ululatu caperunt flere.* Coż tam przy tryumfach y zwycięstwie lamenta y płacze czynić miały, naznacza racyą uczony Sylweira, bo całe Beniámina Pokolenie skreteśem zginąć miało. *Factum est malum in populo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis. Iud: 21.* Zapobiegli tey zgubie taką radą Konsyliárze Izraelscy; nakazali, ázeby się Beniámitowie w winnicach utaili, y przechodzące w koronach czyli w wieńcach Panny pochwytali. Co gdy się stało, y pokoy nastąpił, y Pokolenie stało się rozkrzewione. Nie zbłądzę bynaymniey Szlachetni Lwowianie, że was Pokoleniem Beniámina nazwę, *Beniamin filius dextera*, Beniámin syn prawicy, boście z Herbownego zaszczytu swego zawsze do tego mieysca należeli, na ktorym wasz Pryncypał Lew z Pokolenia Iudy, CHRYSTUS IEZUS od swoiego Wstąpienia do Nieba siedźi; *sedet à dextris DEI.* Ale podobno choć z pokory przyznacie się do tego, żeście nie zawsze miod słodkiey y wdzięczney przysługi, iako ow Lewek Samsonowi *Judicum 14.* oddawali. Było to może kiedy, żeście nogą przynaymniey iedną w Lwie ślady poszli, á tym samym stáliście się *Leo pes*, to iest *Leonis pes*, albo *Lupus*, iako wywodźi Arystoteles, dalekiemi, y rożnemi od pierwszych Beniáminow stáiąc się. *Beniamin filius dextera, Beniamin lupus rapax.* Zatym poszło, że was iak sie-

cianni

ciami wilków, szwedzkiemi Pancèrzami, alabardami, rynsztunkami osaczano, osaczywszy, o tym iedynie myślano, żeby was do szczętu wygubić y wytracić, iak drugie Beniámina plemię. *Vt auferretur Tribus vestra.* Wszakże to było kiedyś, wspomniycie sobie Karola dwunastego, Szwedzkiego Krola, ktory z tą imprezą wdarł się do Miasta przez Bosacką forte, żeby y iednego z was żywego niezostawił. Cożeście czynili na ten czas, udaliście się do Winnicy; do Tey, á nie inszey w tym Obrazie ukoronowaney, y tu się zprawdźiło nad wami co Duch Nayświętszy przez usta Mędrca swego *Canticorum 8. versu 11.* dawno przepowiedźiał: *Vinea fuit pacifico, qua habet populos tradidit eam custodibus vir affer pro fructu ejus mille argenteos.* Stała wam się Winnicą pokoiu, bezpieczeństwem od śmierci zgotowaney, choć was straże własne, przez niegodźiwe fakcye wydały na śmierć; nie śmiercią, ale pewną kontrybucyą (niewiem y czy przypadło na każdego *mille argenteos*) kupiliście życie, y pokoy pożądany: Rzetelniey powiem, że wam Ukoronowana w tym Obrazie to kupiła, ktora przechodzącemu podle Kaplicy swoiey, taką do serca myśl podała. Pobraliście z wesołością żony, y BOG was po dźiś dźień krzewi, błegosławi, utrzymuie. Kiedy ia wam to dźisiay przypominam, wy sobie podobno myślicie, á czy to nie dźisiay Anniwersarz tey Dobroci Ukoronowaney Marki Boskiey? to tylko ieden Anniwersarz z tey Iey dobroci pamiętać chcecie? więcey ia wam przypomnę ieszcze; Inszego to było czasu, kiedy Iaśnie Wielmożny Iakub Potocki, Starosta Białokamieński, potym Woiewoda Bracławski, zapalonemi prochami pod obłoki wyniesiony gorzał, á nie zgorzał, Tey się opiece polecaiąc, skorę tu nawet niedopaloną z ciała swego na to mieysce przyniosł, á sam się w lepszey, y pięknieyszey prezentował. Inszego to było czasu, kiedy Lwow cały, rozzarzony ogień w perzynę obracał. Ten Kościoł, w ktorym ten Przecudowny zostawał Obraz, y z Konwentem razem, bespieczny pod Płaszczem MARYI zostawał. Inszego to było czasu, kiedy pod

czas Kościelney fabryki w Iezupolu, Xiądz Symforyan Teologii Doktór, y Konwentu tamtego Przeor, Ż.O.S.D. nieszczęśliwym przypadkiem spadszy zrusztowania, grubym drzewem w głowę śmiertelnie raniony, na mieyscu umarł; ale do tey Ożywicielki umarłych, od nabożnych ofiarowany Braci, w punkcie żywy y zdrowy powstał. Innego to było czasu, kiedy iuż Proces o Koronacyą dla tego Obrazu zgotowano, Ośmiu Umarłych przez przyczynę w tym Obrazie Zostaiącey, wskrzeszonych, przyznano Autentycznie. Innego to było czasu, kiedy Antonina Lwowianka lat cztery maiąca, zwysokiego na twarde kamienie upadszy okna, od przechodzących do Matki pociech w tym Obrazie ofiarowana, zdrową wstała; niech powie o tym, wszak po dziś dzień żyie. Niewiem czy wszystko notowano, co komu ta Skarbnica łask Boskich świadczyć mogła, bo się może ledwo na tam tym świecie drugie wyiawiły, ktore gdyby nam wiadome były, możeby y dnia iednego nie było w Roku, kiedybyśmy Sylońskiego na tym mieyscu nie mieli Swięta. Ale żem się y tego probować podiął, dowiodę zaraz. Wszakże to iey słowa, (zgoda na to Doktorów Swiętych.) *Beatus qui vigilat ad fores meas quotidie, & observat ad postes ostii mei.* Błogosławiony nie raz do roku, ale błogosławiony dnia każdego, kto u drzwi moich czuwa, kto usług pilnuie moich. Czyż takie błogosławieństwo w Sylonie Beniamitowie otrzymali? Unich błogosławieństwo z doroczney Uroczystości pomienioney, szczegulnie zawisło na tym, że na tym świecie nie zginęli, że się rozkrzewili y rozrośli. Dla was ta, tu codzienna Uroczystość, że wieczne błogosławieństwo wziąść możecie. O iakież my to, proszę, błogosławieństwo prosiemy, konkluduiąc Officium Matki Boskiey, y one słowa wymawiaiąc: *Nos cum prole pia, benedicat Virgo MARIA.* Gdyby nie o wieczne, małobyśmy prosili bardzo: bardziey byśmy Wielowładną Panią naszę zawstydzili, niż pewny Żołnierz Alexandra Wielkiego o rzecz go błahą prosząc. Ubożuchny Żebrak moy Oyciec FRANCISZEK Patryarcha, á

kiedy

kiedy dawał błogosławieństwo Synom swoim, dał wieczne nie doczesne. *O dilectissimi & in æternum benedicti Filii.* Napisali Messańczykowie list do MATKI Bożkiey, ieszcze na tym świecie zostaiącey, y tak im odpisała: *Wam y Miastu całemu błogosławiemy, y wieczną Opiekunką waszą bydź chcemy.* Wy żywe listy słuchacze zgromadzeni, bo siebie samych tu niemal codziennie zanosicie, y iakiegoż się responsu spodziewać macie, oto tego samego, mowię śmiele, iaki w głos z tego Obrazu słyszeli tuteyśi Zakonnicy: *Benedicam & intercedam.* Błogosławić wam, y przyczyniać się za wami będę. Ia dodaię. Że tak mowi: *semper & in æternum benedicam.* Zawsze y na wieki błogosławić będę. Kto temu nie da wiary, niechże nie wierzy y temu, że BOG zawsze y na wieki błogosławić może. Ale wątpię, żeby się tak nierozumny w tym wieku znalazł, y przytym tego niewiedzący, że co BOG przez Naturę, to MARYA przez łaskę czyni, zgoda na to Doktorow Swiętych. *Quid quid DEUS potest per naturam, MARIA per gratiam.* Otoż macie więcey iak Sylońską przy Ukoronowaney MARYI Uroczystość, że was nie tylko rozwesela, krzewi, y rozmnaża, nie tylko doczesne zdrowie, y życie daie, od smutkow y nieszczęścia wszelkiego uwálnia, ále wiecznym błogosławieństwem koronuie. Ktorego wam winszuiąc mowię.

A
M ✠ E
N.

MARYA

Ruſkich Krajow y całey Polſki Dziedziczna Pani

w Mieście Rezydencyalnym Lwowie

á żeby ſkwapliwie chodziła około poddanych ſwoich

Tron Krolewſki oſiadaiąca.

w Panegirycznym Kazaniu,

Przez

W. IMci X. Kreſcencyana Wyſzomirſkiego Piſma S. Lektora, y Filozofij Aktualnego Profeſſora Zakonu S. Franciſzka Dawney Obſerwancyi Dnia pierwſzego między oktawą Anniwerſarza Koronacyi Cudownego Obrazu na Nieſzporach w Kościele Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieiſkiego.

Abiit cum feſtinatione. Lucæ 1mo. Poſzła z ſkwapliwością.

DOkądże Krolewſkiey zapomniawſzy godności z należyrey ſobie wykroczywſzy powagi ſkwapliwa ſpieſzyſz Pani? *Cum feſtinatione.* Chod z poſpiechem y naylekſzą trudzi Kondycyą, coz dopiero w wielkiey Nieba y Ziemie Monarchini w kazdym kroku przeciwko Godności netnie exceſs. Prętka y ſkwapliwa do wykonania ochota, ſłużebnic zaleca wierność, przeciwnie to Pańſką zdobi wſpaniałość w umiarkowaney zawſze poſtępować powolności, nie zwietrznikami wzawod biżeć. Albo pewnie rok ieden poſſeſſyi w Koronie Lwowſkiey iuż nazbyt długą zdał, Ci ſię ſeſſyą? Lękać ſię nie potrzeba żeby miała oſierocić lub kiedykolwiek odſtąpić ſług ſwoich MARYA, to u mnie pewnieyſza, że nie tak przywiązane MARYI ſerce do Krolowania w Niebie, aby ſię oderwawſzy od Swię-

tych Maiestatow niemiała zabiegać nędzy ludzkiey *non ignara miseris succurrere.* Nietym sercem osiadła Tron Lwowski MARYA,żeby wcale zapomniała o potrzebach sług swoich. Nie stoi o powagę Krolowa Nasza, gdzie idzie o ratunek poddanych *abiit cum festinatione.* więc iuż się niepytam dokąd y po co MARYA spieszysz, *abiit tum festinatione.* Wiem dobrze, że z ochota idziesz na Tron, ktory Ci Miłość Synow twoich y Patryarchy Swiętego Dominika znamienitym wystawiła tryumfem,ktorych nieustanna troskliwość o promocyą Maćierzyńskiego honoru Swiat cały pociągnąwszy do Miłości prawa, obszerne w sercach zaszczepiła Monarchie y teraz dorocznym uściła tryumfem,drogi wgodną stroi apparencyą,bramy na przyięćie Matki y Krolowey naszey *Attollite portas, introibit Regina Gloriæ.* Lecz tu się w zadumieniu zastanowić potrzeba y z całym Zacharyaszowym zawołać Domem: *Unde hoc mihi ut Mater Domini mei veniat.* Zkądże na nas tak wielkie spływa szczęście, że y tę cząstkę ziemi, Krolowa Nieba między swoie policza dzierzawy y do swego nas wszystkich przyimuie dziedzictwa ? zkąd to, że Matka Boska Pani Aniołow, Krolowa Swiętych, przeciwko Godności y powadze swoiey zbliża się do mizernych wygnańcow ziemskich. Cosz kiedy przyzwoitsza ? czy sługom spieszyć na głęboką Adoracyą do Tronu MARYI, czy MARYI zcałem Majestatem skłaniać się do sług swoich? Tak nas Maćierzyńska MARYI Ręka nad nadzieie y zasługi w wysokim wypiastowała szczęściu,że nie mamy czego wiele zazdrościć Niebu, kiedy y Niebo, y to wszystko czym BOG uszczęśliwia Swiętych swoich,przy krolowaniu MARYI, obficie w domu mamy. Co niegdyś Moyzesz wystawuiąc przed oczy Dobrodzieystwa Boskie mowił do ludu Izraelskiego *Deutero. 4. Non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest nobis.* Niemasz tak szczęśliwego Narodu, ktory by tak łaskawych dla siebie miał Bogow, iako BOG nasz iest nam przychylny. Ia zwiększych dowodow Dobrodzieystw BOSKICH y Łask MARYI przyznać muszę. *Non est alia natio tam grandis*

dis

dis, zaden kray tak wyſokim nieubłogoſławiony ſzczęściem, iako Stołeczne całey Roſſyi Miaſto Lwow, wktorym Matka y Krolowa panuie MARYA, a ztey my wſzyſcy nayſzczęśliwſi miary, że taką oſiągnęliſmy Krolową, ktorey wrodzony przymiot y ta naywiękſza Panowania prerogatywa, bydź prędką na ratunek Ludzi. Iakoſz nic właśnieyſzego MARYI, iako tam z ochotą ſpieſzyć, kędy Iey potrzebuią pomocy. Skwapliwſza do ſłużenia potrzebom Luckim, niżeli dopanowania. *Cant:* 4. Trzeba było Oblubieńcowi Pańſkiemu wzywać y zapraſzać do Korony Oblubienicy ſwoiey: *veni de Libano, veni coronaberis*, na iedney nie doſyć prozbie ofiaruiąc poddańſtwo y Krolеſtwo MARYI, żeby go raczyła przyiąć *veni de libano, veni*, Ale gdzie widzi przyſługę Zbawieniu Luckiemu, ani proſzona, ani wezwana, Sama ſwoim domyſłem ſpieſzy, *abiit cumfeſtinatione*. kto w honorach ſzuka dyſtynkcyi, kto wygod y ſpokoiu, MARYA przy naywyſzym honorze ſama ſię naraża na fatygi. Z Tą Dobroći ſwoiey Kondycyą oſiadła Tron Lwowſki MARYA, żeby ſkwapliwie chodziła około Poddanych ſwoich Ad M. D. G.

JAko poſpolita przez Ambit do honorow droga, kiedy nie inaczey z miernych nierowne powſtaią kreatury, tylko rownych ſobie poniżywſzy Kandydatow, albo w komparacyi ubiegaiącą ſię cnotę kſztałtnym podſzedſzy y podeptawſzy obrotem, tak y naſtopniu Godności tenże ziemſcy Honoryuſzowie trzymaią proceder dla utrzymania poſpolitego dobra, wniwczym ſwoiey nie naruſzyć powagi, co prywata Godnośći za exceſs ſądzi, choćby z upadkiem innych bynaymniey nieuſtąpić. Iak wymyſlnie y delikatnie piaſtował Godność ſwoię Roboam 3. *Reg: Cap:* 12. że mu znośnieyſza było ſtraćic nad Ieruzalem rządy, niżeli uſtąpić imprezy ſwoiey, y na prożby znędźnionego poſpolſtwa łaſkawe ſkłonić ucho: *Si ſervieris petitioni eorum erunt tibi, ſervi cunctis diebus*. Iednym że y MARYA, ale nie rownie przeciwnym torem w Koronie, co y do Korony poſtępuie; tąż drogą, ktora Iey wſtęp na Tron Lwowſki uczyniła, zawſze idzie Miłośierdzia

Matka y wszelkiey Dobroći Pani. Nie umie w żadnym stopniu Godności swoiey odstąpić litości MARYA, ktora z nią wszędzie w towarzystwie chodzi, wraż y ziednychże wnętrzności wyszła MARYA y Dobroć, wraz uroslo Miłośierdzie z MARYA. Iako mowił o sobie Iob sprawiedliwy: *Crevit & ab utero Matris meæ, egressa est mecum misericordia.* szuka iaka kolwiek nad mierność promocya od pospolitego trybu dystynkcyi zdaleka od wielu stroni, żeby się z powszechną nie mieszała przyiaźni, y do tego częstokroć przychodzi wyniesiona nad miarę ambicya, że wpogardzie na niższe pogląda stany. MARYI naywyższych honorow eminencya nigdy nie oddala od sług y poddanych swoich; iedno to iest tey Pani krolewać, co y służyć w potrzebach ludzkich, wszakże własne MARYI Dobrodzieystwa utorowały Krolewską do tuteyszey Korony drogę przychodzące bez komputu powszystkich Łaski y fawory tryumfalny ubiły Gościńiec, tey że y w Koronie nieustępuie drogi, żeby z trudu y fatyg swoich zbogaciła poddaństwo, iako mowi o sobie *Prov: 8. In vijs justitiæ ambulo, ut ditem diligentes me.* Kazdy krok y postępek MARYI na zysk pospolitego dobra zrą właśnie kondycyą osiadła Tron Lwowski MARYA, żeby zkwapliwie chodziła około poddanych swoich. Taki sobie obrała MARYA w iakiey niegdyś widział apparencyi Prorok Daniel: *Thronus ejus flamma ignis, rotæ ignis accensus. Dan: 7.* Cały Majestat w tryumfalne przybrany płomienia, pod Maiestatem ogniste koła. Pewnie żeby tron Krolowy Naszey niebył ladakomu przystępny, przeto mu nakoło otaczaiący ogniśty płomień assystuie, *thronus flamma ignis*, albo iako od ognia ostroznie od MARYI, czyli iako Moyzesowi zdaleka od gorejącego krzaku, *ne appropies huc*, tak poddanym od Tronu Krolowey Nieba. Lecz czysty to y niewinny płomień, ktory wychodzi od Tronu Matki Boskiey, *flamma innocua*, przy świeca y obiaśnia; nie umie palić nikomu do żywego niedopiecze: *Thronus flamma ignis.* Więc że Tron MARYI w płomieniach to niedziw, bo y oświeca y ogrzewa MARYA sługi swoie. Wzniecа Zbawien-

ne

ne w ſercach ferwory zapala do gorliwey miłości Boſkiey, y kazdego z klientow ſwoich chciałaby w goraiącego zamienić Serafina. *Thronus flamma ignis*, ale że koła pod Tronem ogniſte, co za ſekret *rotæ ignis accenſus*, Natych to kołach ſzczęście kraju naſzego y fortuna całey powodzi ſię Polſki. Blaſk złoty z koł ogniſtych na dobre tłomaczyć trzeba, że pomyślne od Tronu MARYI każdemu zaiaśnieie ſwiatło, iakoby iednym kołem wſzyſtkim MARYA toczyła fortunę, *rotæ ignis accenſus*. Na to ſiły łożą Państwa y Monarchie, a żeby Potentatom ſwoim Tron grontowny y nieporuſzony utwierdzili. Przeciwnie widzę Tron Krolowey Naſzey ſzypkiemi nakręcony kołowroty, iakoſz Gościem tylko na Tronie MARYA, w uſtawiczney podroży y zabiegach o interes Poddaństwa ſwego. Taki Tron oſiadła MARYA ktorymby poſpieſzyć mogła na ratunek y wcześnie dać pomoc Poddanym ſwoim *Thronus flamma ignis, rotæ ignis accenſus.* Co Mądrość dla wywyzſzenia Krolewſkiey powagi ſprawiła owemu Izraelſkiemu Regnantowi, to MARYI Dobroć dla podźwignienia y ratunku ukochanych czyni, iedneyże albowiem Inwencyi Krolowey naſzey Majeſtat, iako y owa Salomonowa Lektyka, *Fecit ſibi Rex Salomon ferculum. Cant: 3.* Miiam inne ozdoby, iako że ſię na ſrebrnych wſpierała kolumnach, ze złotemi była przyozdobiona poręczami. *Columnas argenteas, reclinatorium aureum*, to tylko uważam, że ten Tron był chodzący czyli unoſzący ſię, a nie na iednym ſtoiący mieyſcu, *fecit ferculum*, aco większą przechodzi Admiracyą, że miał wſtęp ſamą miłością uſłany, *aſcenſum purpureum media charitate conſtravit.* Komuſz trudno o przyſtęp, komu nie łatwo o audyencyą, kędy miłość do Tronu przewodnikiem? Nie umie Miłość cierpieć zwłoki, y przeto iey ogień albo ſkrzydła ſymbolizować zwykły: *Amor addit alas* y Tron Krolowey Naſzey ze ſtopniow złożony Miłości, iakoby Tron ſkrzydlaſty lotny *amor addit alas.* Na każde wezwanie nikomu prętkiego nieodmowi ſukkurſu, *aſcenſum media charitate conſtravit.* Sama to o ſobie przyznaie *Eccl: 34. Thronus meus in columna nubis*, Tron moy w ſłupie o-

błoku, czemu nie na Niebieſkim ugrontowany Firmamencie, ale na lekkim oſadzony obłoku, ſtoi nieporuſzony Firmament ani ſię na kłonić może, Przeciwnie Obłok nigdy naiednym nieſtoi mieyſcu; nigdy chodzić nieprzeſtaie, raz ſię Obłok podnoſi od Ziemie y zlekka unoſi ſię nad pagorki y doliny, żeby zemdlone od upałow ochłodził żywioły, drugi zſtępuie y ſpuſzcza ſię z wyſoka żeby upragnioną Ziemię ſłodką ſkropił roſą. Trzey miary Krolewſkie krzeſło w obłoku ulokowała MARYA, żebyśmy Iey panowania dowody z ſpływaiących na nas poznawali Dobrodzieyſtw, że MARYA kazdemu na wſzelką ſpiesſno przybywa indygencyą. Skłania ſię z Całym Majeſtatem w Dom y progi kazdego, *Deſcendebat Columna Nubis & ſtabat ad Oſtium, Exo: 33.* Uważać proſzę pilnie dalſze ſłowa. *Gyrum Cæli circuivi ſola & abyſſum penetravi*, Samam okrąg Nieba obeſzła y głębokość przepaści nawiedziłam. Ktoż Cię do takich fatyg y trudow przywodzi Matko Boſka, iako nad Anielſkie wynieſiona Chory Krolowa Nieba Aniołow y Swiętych Pańſkich, Sama przez ſię bez Miniſtrow bez Aſſyſtencyi obchodzi Niebo *Gyrum Cæli*, Iako z dobroci ſwoiey przyięła Koronę Ziemſką nie leni ſię zſtąpić y zwiedzieć niſkości y padoły naſze *& profundum abyſſi.* Coz ieſt ta dolina płaczu y mizeryi tylko głębia przepaści y nikczemności ludzkiey, *& profundum abyſſi.* Idzie ſpieſzno dotych głębokich, przepaści MARYA. żeby znich wydzwignęła ukochanych ſług ſwoich. Tak niegdyś ratowała Iakoba Potockiego Woiewodę Bracławſkiego Generała Ziem Podolſkich, kiedy go w oblężeniu od Tatarow na przepaśći Życia wyſoko zapalone wyniosły prochy. Niebyło znikąd pomocy, nawet y ſamey zagrodzona Nadziei droga do pomocy, przecięz uciekłſzy ſię do Matki Boſkiey znalazł u Tronu MARYI ſpieſzną y pod Obłokami Audyencyą, *Thronus in Columna nubis.* Oddaleny od Ludzkich ſukkurſow bliſką y ſkwapliwą u MARYI wyiednał pomoc, za ktorey cudowną wyratowany protekcyą, przegorzałą na

węgiel

węgiel prawie skorę, oddał wtym Obrazie Krolуiącey Matce Boskiey za wieczney wdzięczności memoryał, *Gyrum Cali circuivi.* W Podobney rospaczy y zgubię ratowała Marcina Kubinskiego obłąkanego między Gorami Galacyi Zołnierza, ktory usliznąwszy się ze skały na oczywistą przepaść zgory lećiał, ledwie co westchnął o ratunek do Cudowney w tym Obraźie MARYI, na tych miast niepoiętą mocą y niewysławioney Protekcyi Ręką, nad nadzieie zdrowo na nogach postawiony, *& profundum abyssi penetravi.* Chodziła y po przepaściach, żeby klientom swoim na zawołaniu z pomocą była; tak cudownie salwowała Gaspra Włocha ze Dwuchset Towarzyszami iego, ktory w ostatniey obaczywszy się toni, y iuż napoł Morskiemi pogrzebiony falami, skoro do Tey Krolowey zawołał o ratunek, ktorą przedtym mieszkaiąc we Lwowie często z nabożeństwem nawiedzał, natychmiast szczęśliwie na port wyprowadzony bespieczny, *& in fluctibus Maris steti.* Tyśiącami by liczyć innych Dobrodzieystw, ktoremi Cudowna wtym Obrazie Matka Boska w ostatniey potrzebie ratowała sług swoich. Ośmiu umarłych z śmiertelnego ocuciwszy letargu z pod grobowego kamienia czyli z przepaści wyrwała śmierći. *Gyrum Cali circuivi, abyssum penetravi, & in fluctibus Maris steti.* Y Niebo y Ziemię y przepaści Morskie obległa MARYA, wszędzie y na kazdym mieyscu z ratunkiem dla grzesznikow pełno MARYI. Okryślaią wolne Narody Krolow y Potentatow swoich przy solennych traktatach Koronacyi, tak że się y slubami obowiązować muszą o zachowanie wolności y praw Koronnych, o konserwacyą pospolitego Dobra, o Obronę y rozszerżenie granic, y ztą kondycyą, że poprzyśiężonym slowom dochowaią wiary, wierność im swoię y poddanstwo ofiaruią. MARYI Krolestwo nad nami, lubo natury prawem y pierwszą po Bogu sukcessyą, przynależy, lubo iedynowładna Wszechmocność Chrystusa do tey nas pociąga obligacyi, abyśmy absolutnie byli slugami y niewolnikami wiecznecznemi MATKI Iego, iednakże nieprzebrana MARYI Do-

broć y Łaſkawość z odebraniem korony, ten dobrowolnie ſtanowi y na ſię przyimuie ſtatut, żeby nieinaczey Krolowała, tylko Zbawieniu poddanych ſłużąc, y wespoł z ſobą Niebieſkiey Korony uczeſtnikami czyniąc, żeby nie inaczey roſkazywała, tylko ſkwapliwym ſkutkiem wykonywaiąc prożby, nieinaczey na Krolewſkim ſiedziała Tronie, tylko troſkliwie o Dobro ſług ſwoich zabiegaiąc. Przypatrz ſię kazdy poſtępkom MARYI, iako ſię niegdyś pilnie przypatrywał Oblubieniec Pańſki *Cant: 7. Quam pulchri ſunt greſſus tui Filia Principis*, o iak piękne ſą kroki twoie Corko Krola nad Krolow BOGA, przypatrzcie ſię proſzę, a to o kazdym Kroku MARYI muśićie ſądzić, co przyznał Pſalmiſta Pańſki. *Univerſæ viæ miſericordia.* Krolowa naſza Krolowa miłośierdzia ani ſię ruſzy, ani ſtąpi bez litości, Wſzyſtkie drogi MARYI, wielkiemi Miłośierdzia utorowane ſladami. Iako od początku nigdy w Cudownym Obraźie Lwowſkim ukorowana MARYA niebyła opieſzała w zabiegach Zbawienia ludzkiego, nigdy tak ſpokoynie nie oſiadła, żeby zapomnieć miała ratunku y zwykłey pomocy ſługom ſwoim, tak y teraz tymże ofiarowaną koronę odziedziczyła prawem, żeby ochotnie chodziła około Poddanych ſwoich, *Univerſæ viæ Mariæ Miſericordia.* Naypierwey tym ſzczęściem Paleſtyńſkie udarowała Kraje, że im wieczny Oſoby ſwoiey zoſtawiła exemplarz, kiedy w tuteyſzym Obraźie Malarſką Łukaſza Swiętego wykſztałtowanym Ręką, wzywey ſtanęła expreſſyi, do ktorey zaraz y moc Majeſtatu y dzielność Dobrodzieyſtw ſwoich wlała, tam pierwſze Monarchii Ziemſkiey założyła fundamenta, ale nad niewdzięcznym BOGU y ſobie Narodem długo panować niechcąc, wolała Kroleſtwo opuścić niżeli zwykłey łaſk ſwoich odſtąpić drogi. Szukała z pilnością Narodu, ktoremu by mogła dobrze czynić, więc z Paleſtyny do wſchodnich krajow drogę ſwoiey ſkierowała Dobroci. Weſzło na wſchodnich Krajach nowe Słońce, kiedy MARYA w Greckich zajaśniała Granicach. Rzućiła z tryumfem, y zpoćiechą wſzyſtkich na całą Grecyą, nieſkąpy

Łaſk

Łask swoich promień, *visitavit oriens ex alto.* Zbogaciła Cesarskie Skarby w Skarbcu za naydroższy złożona Kleynot, pociągnąwszy ku sobie pospolstwa całego, y Monarchow serca. Serce wszystkich iak w skarbie w MARYI, y MARYA w sercach wszystkich założyła Rezydencyą. *Ubi Thesaurus ibi & cor.* Ale nie tu ieszcze meta zachodow, y drogi Krolowy Naszey. Wielkiemi wschodnie Kraie zbogaciwszy Dobrodzieystwy, tey im iednak nie udzieliła Łaski żeby ią za swoią odziedziczyli Panią. Poszła z Grecyi, w dalszych Narodach szukaiąc Krolestwa, y szczęśliwie w Ruskich stanęła Krajach, za dar nieoszaczowany Ruskim oddana Xiążętom, przyszły wszytkie szczęścia y błogosławieństwa z MARYĄ. Tu dopiero niewymowną troskliwość y Miłość pokazała iako Matka ku Synom swoim, tu prawdziwey czułości y opieki nad Krolmi y Xiążętami Halickiemi dowody dała, kiedy kazdemu uciekaiącemu się do siebie, ze skutkiem zachodziła drogę, spieszyła na Głos wołaiącego z ratunkiem, ięczącym w uciskach nędzy y kalectwa, wczesną przyniosła Konsolacyą. Obchodziła Rynki y Ulice w processyach, szukaiąc, kogoby w iakiey potrzebie poratować mogła. Wychodziła y na plac woienny, y tyle razy w ognistym stawała boiu, ile kolwiek Iey sukkursu potrzeba było. Obozowi za mur, Chrześciańskiemu Woysku za nieprzełamaną staiąc się Tarczą *Universa vie Maria, Misericordia.* Tuż dopiero od Leona Xiązęcia na Lwowski przeniesiona okrąg daiąc nayiaśnieyszeDobrodzieystwswoich dowody,iako Słońce stanęła we Lwie. Okrążyła Gory, padoły,wierzchołki, y rowniny Lwowskie, obfite wszędzie sieiąc Łask promienia, y zaden osierocony nie zostaie kącik, ktoregoby niedoszły MARYI Dobrodzieystwa. Y ta to była droga do tuteyszey Korony Wielkiey BOGA Moiego Matce, ale ktoż będzie wątpił, aby y teraz choć na krok ustąpić miała zwykłego Łask swoich Gościńca, nie dla honoru raczyła bydź Krolową naszą, gdyż nieograniczoney chwały iest Krolową, Aniołow y Swiętych Pańskich, nie dla zysku ziemskiego Dobra, gdyż iest Krolową Nie-

bi y Panią całego Swiata. tym iedynie umyſłem przyięła Krolewſki tytuł, żeby była Krolową Miłośierdzia, to ieſt żeby panowała, dobrze czyniąc mizernym, iako Bernard Swięty tłumacząc ten tytuł: *Regina miſericordiæ* mowi. *Qui ſunt miſericordiæ ſubditi, niſi miſeri? Multum es ſollicita de miſeris, hos in tuos filios adoptaſti, hos regere Domina voluiſti & ideo Regina miſericordiæ vocaris.* Ktorzyſz ſą miłośierdzia poddani, nie inni, tylko łami mizeracy y nędznicy, a między mizernemi naymizernieyſi grzeſznicy. Bardzo ieſteś troſkliwa MARYA o mizernych, tych za Synow ſwoich obrałaś, nad tymi rządzić y Krolować upodobałaś ſobie Pani, y dla tego Krolową Miłośierdzia nazywaſz ſię, iakoby mowił że krolować MARYI, iedno ieſt, co ratować nędznych, aniby inaczey chciała bydź Krolową, żeby niemiała zabiegać o dobro doczeſne y wieczne poddanych ſwoich. Iedna ſkłonność w Matce y w Synu, iedyna przychylność ku nędzy Ludzkiey. Ochotnym wyſkoczył krokiem Syn Przedwieczny w zamian Ziemię za Niebo biorąc, uciſk ſłaboſci Ludzkich za Boſkie delicye, wygnanie za Poſſeſſyą, żeby upadłą podźwignął naturę Ludzką, *Exultavit ut Gigas ad currendam viam. Pſal: 18.* Podobnieſz idzie y Matka z ſkwapliwością *á ſummo Cælo egreſſio ejus*, y Tron zgotowany od wiehu przenoſi na Tron Doliny Lwowſkiey, żeby Ludzkiey w czaſie ſtanęła potrzebie. Nie umie czynić zwłoki Chryſtus w potrzebach Ludzkich, prętko y natychmiaſt czyni, co ma komu wyświadczyć. Iako mowi Ambroży S. *Neſcit inducimentum, qui ſanatur a Chriſto, ſimul enim ut præceptum dedit, cæcus videt, paraliticus ambulat.* Nie wie co to ieſt czekać y długo prośic, kogo Chryſtus ratuie; zaraz bowiem iak Boſki uczyni wyrok, ſlepy widzi, y paralityk zdrowo chodzi; Podobnąż ſkwapliwość y Matka zachowuie na ratunek nędznym, doſkonałe wyrażaiąc podobieńſtwo Syna, na ſladuie w ratunku Synowſką prętkość. Pięknie opiſał tę ſpieſzność MARYI na zawołanie prożby Ludzkiey *Rihardus à S. Laurentio.* Kommentuiąc na owe ſłowa *Cant: 4. Duo*

Ubera

Ubera Mariæ ſunt, Affectus pietatis & miſericordiæ, qui velut caprææ acuto lumine conſiderant, quis & quanta indigeat ope, & per talem conſiderationem accurrunt velociter ut hinnuli. Dwie pierśi MARYI, ſą to affekty Miłości y Miłośierdzia, ktore iako ſzypkie Łanie, byſtrym upatruią wzrokiem, kto y iakiey potrzebuie pomocy, y wtym upatrywaniu ſpieſzą iako lotne ielonki na ratunek. I ten ieſt MARYI do wyſłuchania prożby naſzey poſpiech podobny do byſtrości Ielonkow. Słucha wołaiącego do ſiebie głoſu y natychmiaſt przybywa: a nie tylko tam ſpieſzy, kędy Iey wzywaią pomocy, częſtokroć na lament y utyſkowanie nędznych y nieproſzona bieży. Nietamuie Korona drogi, nie ſypie Granic Majeſtat Krolewſki, aby niemiała zabiegać o Dobro ludzkie. Z tą dobrocią ſwoiey kondycyą przyięła Koronę Lwowſką y Majeſtat oſiadła MARYA, żeby ſkwapliwie chodziła około poddanych ſwoich. *Abiit cum feſtinatione.* Y więc że będzie dla nas ſkwapliwa MARYA, a my będziem opieſzałemi dla MARYI? Zna ſię do nas całym Reſpektem y Dobrodzieyſtwy Krolowa, my ſię ſługami poznać niechcemy. Ochotnym na przemiany ſercem, ciśniemy ſię wſzyſcy do Tronu twego z tą pokorną rekognicyą, żeśmy ſłudzy niegodni y niewolnicy Twoi. Nieuſtaway w ſtaraniu y Macierzyńſkiey troſkliwości. Iako z Koroną Lwowſką raczyłaś nas wſzyſtkich przyiąć za poddanych, tak y w Niebieſkiey Koronie policz wſzyſtkich za ſługi Twoie Amen.

REMUNERACYA
Wszystkim w pospolitosci
Od
MARYI
W Cudownym Obrazie Lwowskim od Swiętego Łukasza Malowanym
UKORONOWANEY
Panegirycznym Kazaniem Dnia drugiego na Summie między Oktawą Anniwersarza Koronacyi Roku 1752. *w Kościele Bożego Ciała WW. OO. Dominikanow*
Przez
Imci X. Kallista Kowalskiego S. T. Lektora Ordynaryusza Kaznodzieie Kościoła S. Antoniego Zakonu S. Francißka Patrum Conventualium
Za Promocye Iey Honoru,
PRZYRZECZONA.

Exurgens MARIA abiit in Montana cum festinatione. Luc: 1. *Benedices Coronæ Anni.* Psalm. 64.

Miałem to dobrze przełożone przed oczy, w klar Swiatu Chrześciańskiemu ogłoszone: że od Namiestnika Chrystusowego, Chrześciaństwa całego Iednowładcy, Głowy

Kościoła Katolickiego, Naywyższego Biskupa Rzymskiego, BENEDYKTA XIV. Benedykowaną, przez złote [bo Mikołaia, Iaśnie Wiel: Lwowskiey Metropolii, Pasterza Ręce, konferowaną, szczodrą munificencyą y nieoszacowanym II. OO. Fundatorow Herbownych KRZYZOW, Kleynotem adornowaną, Roku przeszłego 1751. z publicznym applauzem na tym mieyscu Nayświętsza BogaRodzica Panna odebrała Koronę: *Coronata refulget.* Y rozumiałem iz iuż w jasnoświetney Koronie, przy ognistych Prześwietnego Zakonu Kaznodzieyskiego Patryarchy DOMINIKA Swiętego Pochodni illuminacyach: *[a] Thronus ejus flammæ ignis:* iako Krolowa Polska, z czym się sama oświadczyła Mastryllowi suplikuiącemu, iakimby Ią miał nazwać Tytułem? *Voca me Reginam Poloniæ·* w Polskiey Koronie, na nizinach Lwowskich Tron swoy, y Krolewską założyła stancyę: *Instellato sedet solio?* Aż mię tu z Wizytacyi Ewangeliczne dochodzą wieści: *Exurgens MARIA &c.* Powstawszy MARYA, w Palestyńskie spieszno odeszła Gory.

Ia nikczemny Minorita *Minimus Apostolorum*, z tym przyszedłem umysłem, abym powinną Adoracyę oddał, y ucałował Stopy N. Krolowy naszey: *Veni ut adorarem Dominam*: A tu po odeyściu N. Monarchini, Ukoronowany na Izraelu Prorok, Doroczney Koronacyi Uroczystości błogosławić mi każe: *Benedices Coronæ anni.* Słuszna to przyznam się, wyznać y zeznać słuszna: że Błogosławiony to Rok, szczęśliwy Dzień, Błogosławiona Godzina, Swięty moment gdy rocznym biegiem szczęśliwa mię dochodzi nowina: iz podczas Nawiedzenia MARYI, nawiedziła Lud swoy, osobliwszey dobroci Boskiey dyspozycya: *Visitavit & fecit redemptionem plebis suæ:* tak znaczną opatrzyła Koronatką: *MARIA vocatur Poloniæ Regina.* Szczęśliwec to Miłościwe Lato w skarbie nieskończoney wieczności, *Annulo æternitatis* pieczętować by się powinno: ktore, iuz nie kwiecistym z Wirydarzow Ziemskich, lecz z Oyczystego Raju Złotey wolności Synow, Matkę Miłosierdzia niezwiędłym nieśmiertelney chwały ukoronowało Wieńcem: *Tempus acceptabile, tempus salutis. semper honos, nomenq; tuum laudesq; manebunt.*

A żebym *Sine fuco adulationis* rzekł: Prześwietny Zakonie Kaznodzieyski! przy dorocznym Memoryale Koronacyi, po przeszłym, tego Roku *a Patre Benedictionum* od BENE-

DYKTA

[a] Daniel 7mo.

DYKTA XIV. nadane powtarzasz miłościwe Lato, gdy Solenną Koronacyi Rocznicę, doroczną ponawiasz Oktawą. *Benedicis Coronæ anni.* Nadaiesz pospolitości Iubileusz, osobliwszą Różańcowey MARYI część y roczną Koronę chwalebnieyszą niżeli *Atheneus* starożytnych wiekow Mądrych Ludzi regalizował: [a] *Viros Sapientes oportet coronari:* Gdyż tego, Swiata Mędrcy, dowścipu swego biegłością, niedościgną, czego Stolica Mądrości *MARYA, Thesaurus Scientiæ, Thronus Sapientiæ.* Tu kazdy naybiegleyszy w Scyencyach *Sapient* doskonałym *Idiotą;* Filozofowie, co większa Theologowie miałkim rozumem głębokiego Godności Morza gruntować niepotrafią: [a] *Non possunt capere in Mari Mariano:* Niezwiędłym Pallady uwięczeni Laurem idą [b] *w Non sunt: non sunt Sapientes nec senes intelligunt.* To tylko do intelligencyi podana: że naychwalebniey na wzor każdemu Honor Nayświętszey Koronatki promowuiesz: *Benedicis Coronæ Anni:* à tym, potomnym wiekom szczegulney ku Pani Swiata przychylności przykładne zostawuiesz Insygnia. Zostawili po sobie zwyczaiu swego Spartanowie pamiątkę, ktorzy przy Koronacyach, Krolom wystawiali fontanny: Celtyberowie czuynych Lwow, y Pieskow prowadzili: Amianie Strzały, Oksze, Miecze prezentowali; Patryarcha DOMINIK S. prezentuie Pieska z Pochodnią, na czele Gwiazdę; niesie Tomasz Anielski na piersiach Słońce, ktore Ukoronowaney MARYI Lustru przydaie, Orła Polskiego Merydyonalnym blaskiem zrzenicę pasie, y nayglębszych Palinurow oświeca: [c] *Qui solem suum facit oriri super bonos & malos.* A iezeli do tych czaś w niektorych nieprzyiaznych sercach była iakowa ciemność: [d] *Facta est nox, in illa pertransibunt bestiæ silvæ,* Oślep nie południu uporczywym geniuszem swietną gorących affektow chcąc zacmić Lucynę? to Południowym dnieiący lustrem Prześwietnego Zakonu Kaznodzieyskiego widok tego niedopuścił [e] *Ortus est Sol, & incubilibus suis collocabuntur.* A iako doyrzał gdzieś Poeta: *Thia peperit Solem magnum:* Tak Nayświętsza MARYA nad *hemisferium Roxolańskim* w Lwowie ten Lustr wystawiła, aby nocni *tenebriones* na tę doroczney Koronacyi chwałę patrząc niebłądzili: Iakoż niezbłądzi z drogi wieczney Chwały, komu przy Ukoronowaney MARYI, Prześwietnego Zakonu Tego, Patryarchy przyświeci Pochodnia: *Hæc lux certa*

(a) *Atheneus Libr 2. ex Eurip.* (b) *Iob. 32. v. 10.* (c) *Matt. 5.* [d] *Psal: 103.* (e] *v. 22.*

ſuis ſpes hæc fidiſſima rerum. Oświecił ziemſkie y Niebieſkie horyzonty, dopełnował nieoſzacowanych N. Koronatki Skarbow Dominika S. Pieſek. *Ora Canes umbramq; petunt & nubila latrant.* Dodał luſtru Koronacyi MARYI Oyczyſty Herbownego *Pilawij* II. Wielmożnych POTOCKICH Kleynot: *(a) Venerabilior de Cruce ſurgit honor.* Dość Magnificencyi, ozdoby, y Benedykcyi z Herbownych KRZYZOW przy dorocznym Koronacyi Feście: *Benedices Coronæ Anni:* Zacoż z niſkich pozycyi Lwowſkich wybrała ſię MARYA: *Exurgens abiit in Montana?* Smiali ſię rozni z nieochotney ku Oyczyznie uſługi Afrykańſkiego Scypiona: ktoren powiedział: *Me enim Mater non bellatorem ſed Imperatorem peperit,* Ale teraznieyſza Dorocznego Koronacyi Aktu Uroczyſtość nie na pośmiech, lecz w chwalebną wychodzi oſtentecę: kazdy tu przyznaie że N. Regnantka: *Imperatrix & Bellatrix terribilis ut caſtrorum acies ordinata;* Y Ia z Gratulacyą tey dzielności, na Solenną przychodzę rocznicę: *Benedices &c.* a ztąd uchodzi z mieyſca, pieſzo y ſpieſzno N. Koronatka? *Exurgens &c.* Y ktozby zniosł na ſwey Oſobie, co Ta N. Monarchini? Głowa Koronę, Nogi podrożne podeymuią fatygi? *Exurgens &c.* Czyli wybrawſzy ſię w podroż, odchodząc w Gory, Koronę zoſtawuie? *(b) Data eſt ei Corona & exivit?* Lwow ſierotą, Polſką Koronę hołotą, Herbowne KRZYZE II. Wielmożnych Fundatorow Tego Mieyſca, bez przyzwoitey chwały, Prześwietnego Zakonu Kaznodzieyſkiego światło bez ſkutku; *Exurgens MARIA abiit &c?*

Wſzakże N. Koronatko; Korona ozdoby, Lwow beſpieczeńſtwa: *(c) Leo apertis oculis dormit:* Polſka Korona chwały pełna: *Gloria & honore coronat:* KRZYZE II. Wielmożnych Fundatorow Honorem *Venerabilior de Cruce &c.* Prześwietnego Zakonu Kaznodzieyſkiego światło nocney melancholij illuminacyą *Illuminat tenebras exteriores:* a tu niechceſz zagrzać mieyſca, zamieſzkać przy miłych klientach? *Exurgens &c.* Ale niezawiedziemy ſię na nadziei w Ukoronowaney MARYI; proſzę nieupadać na umyśle *non turbetur cor veſtrum;* ale powſtać w applauzy zpowſtaiącą Krolową Naſzą MARYĄ: *Exurgens &c.* Nie darmo powſtała w Koronie z ſkwapliwością *cum feſtinatione:* gdy generalnie wſzyſtkim doroczną Koronacyi pamiątkę obchodzącym, do pożycia lat Neſtorowych w wſzelkim ſzczęściu Błogoſławić każe: *Benedices Coronæ anni:* a jako te ſłowa uważa Grzegorz S.

Quaſi

(a) D. Venantius (b) Apocalip. 6. (c) Petrus Dam:

(a) *Quaſi corona anni benedicitur cum finito laboris tempore virtutum remuneratio confertur.* Oto ſię ſtara, temu zabiega, aby za ſzczere uſługi przy kończącym ſię ſwey Koronacyi Roku remuneracyą uczyniła, wet za wet oddała. Y dla tego powſtała: *Exurgens MARIA &c.* y oto chodzi, aby za powſtaniem ſwoim w Koronie y za idącą w Gory, przy Solenney Koronacyi Rocznicy Rok za Rokiem ſzczęśliwie, Herbowne II. OO. POTOCKICH KRZYZE, y wſzyſtkich w poſpolitości proceder, w gorę poſzedł: *Exurgens &c.* Y otym *Ad M. D. G.* Pobłogoſławiłz Koronie mowy moiey, *Benedices Coronæ:* [b] *Corona Omnium Sanctorum.* N. MARYA Panno.

Przyznaie ſłuſzność poważnych Sentymentow *in ſtatu* reflexyi y experiencyi: że iak trudny na chwalebną doſkonałych Cnot wyſokość, tak trudny w honoralne godnych preeminencyi gory proceder: *Ardua virtutem prefert via, ſcandite primi. Silius.* Dobrze zapocić muſi czoła, kto ſwoią niezwiędłym nieśmiertelney chwały laurem uwienczoną mieć chce głowę: *Virtutem poſuêre Dij ſudore parandam.* Zawroci ſię nieraz podobno głowa, lub przy ſtateczney Serca męznego odwądze, y od ſtarania o Krolewſką Godność ſtarzeć ſię muſi, ktora Koronnym pretenduie bydź otoczona cyrkułem: *Sudore paranda.* Niedarmoć to *D. Ioannes Baptiſta Mazzolenus* doſtoieńſtwom wyſokim za ſymbolum, ſztucznym *Apelleſa* Pędzlem Niebo tyczącą Gorę odmalował, ktorey wierzchołek okryty śniegiem; przydawſzy *Epigraphen: Canecit in altis.* Pewnego to *Magnaſa* konterfekt, ktoren na wyſokim godności kollokowany *faſtigium*, dla uſtawicznych troſkliwości lubo w młodym wieku cały z ſiwiał *Totus incanuit.* Bieleie, a bardziey blednieie, kto wyżey nad ludzką głową zoſtaie. Poświadcza dowścipnym wierſzem głowny Wierſzopis *D. Carducius.*

Quo Magis aſſurgit, mage mons caneſcit in altis:
Hoc mage canus eris, quo magis altus eris.

Im wyżey wzroſła Gora, tym bardziey ſiwieie
Od ſpieki, tak Purpura wſtaraniach blednieie.

Abo wyrazniey rzekę: Krolewſkie Korony ciężſze nad proſte maczugi, lżeyſze Paſterſkie kije, niż wielowładne Berła, y wyſokie Majeſtaty w doł fatalny mienią ſię. ſłowem, Doſtojeńſtwa

ziemſkie

[a) *Lib. Mor. 4. cap. 17.* (b] *S. Ephrem.*

ziemskie im wyżey w gorę idą, tym bardziey ciężarną niebespieczeństw, fortuny y pracy na szali doczesności przeważaią wagą: *Onere sollicitudinis deprimunt.* Doznał tego, wagę y powagę mający Hipponeński Insułat Augustyn Swięty, gdy rzekł do niższych od siebie: *(a) Ubi me terret, quod vobiscum sum, ibi me consolatur, quod vobiscum sum. Vobis enim sum Episcopus, vobiscum sum Christianus. Illud est nomen suscepti officij, hoc gratiæ; illud periculi est, hoc salutis.* Ia [mowi] dwuważnym mię uznaię: raz, żem wyżey nad was wzniesiony, drugi; że rowno z wami w mierze stoię. Pierwsze mię troskliwą napełnia boiaźnią, wtore czyni otuchę dobrą y konsolacyą. Wybornie bowiem nad was wgorę idę, gdy mam wysoką funkcyą Pasterską, rownam się z wami, gdym rowny wam Chrześcianin. Tamto znamie przyiętey godności, to udzieloney łaski, ale Urząd wysoki pełen upadku, łaska pomocna do wysokiego na Niebieskie Olimpy powstania: *Nomen suscepti officij, periculi est, gratiæ, salutis.* Przecież tu widzę, y bespiecznie dobrą czynić mogę otuchę: że z bespiecznym wysokich Honorow procederem będzie Polska: iak wielu przy dorocznym Koronacyi Akcie komputować się może, tak wielu z nienaruszonym honorem z laty szczęśliwemi w gorę poydą:

Dawno już z tym awizem swoie Oyczyste y zagraniczne Kongressa wieszczym Duchem potkał Izaiasz Prororok: [*b*] *Erit præparatus mons Domûs Domini. & fluent ad eum omnes gentes & populi multi, & dicent ascendamus ad montem Domini, & docebit nos vias suas.* Będzie gotowa Gora Domu P. y iak woda, płynąć do niey wszystkie Narody będą, y rzeką, mamy wstęp, idźmy na Gorę Pańską, y nauczy drog swoich y poydziemy gorą: *Ambulabimus in semitis ejus.* Coż o teyGorze rozumieć macie? co Ia rzekę, gdzie się od tey Gory obrocę? *Quo me vertam nescio?* Ale stanę iednak przy tey Domu P. gotowey Gorze: *Erit præparatus mons Domûs Domini.* à gdy po niey pilnym okiem rzucę, widzę tu od tey, wysokiey godności Gory figurę: *Præparatus mons Domûs Domini.* Y już się spełniło, co pod Figurą było: na tym mieyscu wykształtowana Mistyczna Gora, Rozańcowym kwieciem okryta, ktora *Vertice sidera tangit, Mons Domûs Domini;* na Tey wszystkie pochwał kwitną ozdoby, Ta w minerały łask Boskich bogata, rozlicznych Cnot Pereł pełna, w śliczny Swiątobli-

(*a*] *Serm. 39. ex addit. à Sirmendo.* (*b*] *Isai. 2.*

bliwości kwiat dostatnia, wysokością Dzielności swoiey wszelkie Wielmożności y Potencye celuiąca, Sfery Obłoczyste przechodzi, nad same wyżey wyniesiona Niebiosa, iako doszedł wysokim zdaniem Naywyższy Kościoła Katolickiego Biskup GRZEGORZ S. [a] *An non mons sublimis* MARIA? *quæ ut ad Conceptionem Verbi æterni pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum choros usq; ad solium DEI erexit.*

Za Protekcyonalną Tego S. Olympu ochroną, nie iak za Gorą, Gornych Tryonow honoralnych siągać, y same Naywyższe Empyreum zciągać mogą goruiący wświadczeniu Honoru y Magnificencyi Ukoronowaney MARYI: *Fluent ad Eam omnes gentes & populi multi, & ascendent ad montem Domini*: Przyidzie do Krolowy N. mnostwo Ludzi, osiągną y osiędą Gorę Pańską. Nie bayka to o Krolu Ptastwa, naywyżey nad inne powietrżne ptaszęta wylatuiącym Orle, że wspaniałą Gniazda swego strukturę, wysoko zakłada na Gorach: [b] *Et in arduis Aquila ponet nidum suum.* Ia zaś iak zważam, przyznać powinienem: iż y ztych co się w Gorach Lwowskich nayduią, y z tych co z zagranicznych Gor Gniazd swoich Godnych Domow dla osobliwszego N. Koronatki MARYI Honoru, tu zanieśli Magnifiki, Polskie, są wszyscy Orły, w gorę poyść mogą wszyscy: *Ascendent ad montem Domini.* Upewnia Anielski Doktor Thomasz S. że wylecieć w Naywyższe preeminencyi Gory godni: y u niego iedno to właśnie iest: bydź Orłem Gniazdo na Gorach zkładaiącym, co wysokiey Godności bydź Dziedzicem: *Si volumus elevari, debemus esse Aquilæ*: Iakimże sposobem? oto pod protekcyonalnemi skrzydłami, ktora *provocat pullos suos ad volandum.* Ptaszęt rozumnych N. Krolowy, maiącey na sobie tu, y na każdym mieyscu, *Nomen susceptι Officij & gratiæ, non periculi, sed salutis.* N. MARYI Panny; *Mons sublimis MARIA meritorum verticem usq; ad solium Deitatis erexit: fluent ad eam omnes gentes, & populi multi, & ascendent ad montem Domini.*

Niedarmo lubo wysoko w zasługi y Godność powstała, z Tronem się zrownała Boskim *Meritorum verticem usq; ad solium Deitatis erexit.* Od nizin Ziemskich, łaskawego nieodwrociła Oka, nieprzenosiła Okiem y Gory Lwowskie; z stąpiła z wielką Wysokiey dostoyności swoiey Magnificencyą, y gorzystey powagi, na wagę niby wziąwszy, zlustrowawszy cały okrąg Ziemski, na-

[a] *In 1. Reg. Lib. 1. Cap. 1.* [b] *Iob. 39.*

kłoniła ku Oyczyźnie Polskiey: y wszystkie Dzielnemi napełniwszy czynami Kraie; na Koronacyą swych zasług [już rozumiem] wszystkim wiadomych, po całym Swiecie ogłoszonych, od S. Stolicy Apostolskiey approbowanych, y tu doświadczonych na tuteyszym, stanęła Horyzoncie: [a) *In omni terra steti, & in me gratia omnis viæ.* Y ktożby się dla niey o Koronę Honoru niestarał? Tryumfalnych na przybycie tak godney y do applauzow zgodney Pani N. ktoby nieniecił ognie? *Mucijusz Scævola,* że pobłądzoną za Oyczyznę na ogień położył Rękę, w rekompensę, Rzym Tryumfalne palił mu Ognie: że otworzonemi Piersiami pod Syrakuzanami, zbuntowane Woysko ubłagał Gerson, za to go na Kopiach z okrzykiem noszono: *Vivat Gerson Pater Patriæ!* Gdy po Kawalersku ubrany Kurcyusz w przepaść skoczył, y one życiem zapieczętował, Rzymskie Damy Portrety Iego na piersiach nosiły: Godnieysza bez porownania N. nasza Ukoronowana Heroina, aby Iey Portret nie w ręku, albo Honor w uściech, nie na piersiach, ale w serdecznym lustrze noszono, nie tylko w pamięci głowney, y na głownym stawiano Tronie na oko widzialnemu światu; ponieważ *pro condigno* każdy w honoralną wysokich Godności Gorę, uczynić może, od niey szczęśliwy progress: *In me gratia omnis viæ.*

Zawsze szczęśliwy proceder w gorę idzie przy Ukoronowaney MARYI: tak w tym, cudownym Pędzlem Ewangelisty Łukasza S. Obrazie, wykonterfetowana, naypierwey w Cesarskich Oryentalnych Monarchow skarbcach konserwowana, potym Wodzom y Xiążętom Woysk Ruskich za nieoszacowany Prezent w donatywie, to dla bliskiey krwi Szlachetney ligi, to dla przyiętey od Grekow Wiary Swiętey, to dla konserwy przyiaźni przysłana, w Haliczu, w Rezydencyalnym niegdy Xiążąt Roxolańskiey Ziemi y Krolow Galacyi Mieście Lokandę miała. Ze taż sama Marsa Ruskiego Kawalerya, wziąwszy się za ręce nieodmienney propensyi [rękoymią była MARYA) Ofiarowany sobie ten Portret po Woiennych z sobą woziła utarczkach, za sukkursem Tey S. Heroiny, Tryumfalne z Saracenow odnosiła Wiktorye, szczęśliwie nieśmiertelney sławy gorę biorąc, przy MARYI: *In omni terra stetit, in illa gratia omnis viæ.* Karol XII. Monarcha Szwedzki w oblężeniu Miasta tego, Woysku swemu rozkazał; a żeby dobywszy, wszystkich Obywatelow, nikomu nie-

[a) *Eccles 24.*

nieprzepuſzczając, w pień wyćiąć, mieczem y ogniem tę Troię zburzyć, aby *nec locus, ubi Troja fuit*, Lwow został. Dostawszy przez fakcye Lwowskiego Miasta. (: stała się *Urbs refugij* Miastem ucieczki MARYA·) gdy Krol przez fortę od wschodu Słońca, ktora pospolicie Bosacką się nazywa wchodźił do miasta mimo Kaplicy, w ktorey ten Konterfekt był w Ołtarzu z jednego spoyrzenia na Kościoł, lampartską srogość swoią zamienił w łaskawość; y zgładzenia z świata Tutecznych Patryotow sentencyę zamienił w kontrybucyą, dań sobie dać kazał, wszystkim za oscbliwszą N. MARYI Protekcyą, pomyslnego procederu gorą idącym, Maćierzyńską Tey N. Regnantki opieki przewodnią wysławiającym: *Vivat MARIA Mater Patriæ; in illa gratia omnis viæ.* Iak że tu nie Koronować było MARYĄ, kiedy oto stoi *in omni terra ſteti*; żeby wszyscy poszli w gorę? *docebit nos vias ſuas.*

Chwalebna zdrowego rozumu głowy rekognicya, iednę uznać, jak uznali Izraelitowie nad swemi głowami, Głowę: *Facient ſibi caput unum multitudo Filiorum Iſrael, & aſcendent·* [:a:] z jedną cały Izrael będźie głową y z tą wstęp będźie miał do ascensyi, gradus do honorow, gorą poydzie. Bydź powinno subjektum głowne, ktore za jednę w tyśiącu abo millionie lub więcey poczytuią Głowę: *Facient ſibi unum caput & aſcendent.* Głowa u nas na tym mieyscu N. MARYA Panna. Coż bowiem wszyscy, co tak piękna, nato mieysce zgromadzona godnych frequencya, reprezentuie? iezeli nieiednę generalną wszystkich Głowę ozdobioną Koroną, MARYĘ? *Facient ſibi unum caput?* Na Tey N. Głowie wszystkie szczęsliwego procederu zawisły trudności: *virtutem poſuere Dij, ſudore parandam.*

Iuż Rey wodźi, y naycięższe toruie drogi MARYA bez adintendy: *ardua virtutem præfert via ſcandite primi:* ale sama Marszałkuie do naywyższych honorow, y oto chodźi, aby za powstaniem swoim y za idącą w gory Palestyńskie przy solenney Koronacyi Rocznicy, rok za rokiem szczęśliwie, Herbowne, II. WW. Potockich Krzyże, y wszystkich w pospolitości proceder, w gorę poszedł: jakoż wszyscy, co jednę ukoronowali MARYI Głowę, iednę mieć będą z MARYĄ głowę, to iest za powstaniem N. Koronatki w Ko-

(:a:) *Oſea. 1.*

ronie, podnioſą głowy, poydą w gorę: *facient ſibi caput unum & aſcendent.*

Bez głowy prawie, nierozumnie umyſłem ſwoim y ſercem unoſił ſię w gorę Adoniaſz: [a) *Elevabatur Adonias dicens: ego regnabo*: mowiąc ja do Korony Ierozolimſkiey podnioſę głowę moją: ja Oycem Oyczyzny: naturalne prawo moie, prawegom łoża Syn Dawidow: Salomon chyba w głowie, nie na głowie mieć będźie Koronę, *ego regnabo*. Tuż zaraz dla powagi ſwoiey liczne zebrał ſekwito: *Fecit ſibi equites, qui currerent ante eum*: pociągnął nawet na radną aſſyſtencyą y ſtanu Duchownego adherenta: *Sermo ei erat cum Abiathar Sacerdote*: ale nacoż wyſzło? y rada Abiathara na nic wyſzła, y zamyſły Ananiaſza uſtały, korony niedoſzły tylko Krolowa Betſabee przed Krolem ſtanęła: *Cum fuiſſet ingreſſa & ſtetiſſet ante Regem*: zaraz Krol na wyſoką odrodnego Sukceſſora dumę ſprzyiągł ſię: *Iuravit Rex: filius tuus Salomon regnabit poſt me.* Prożna impreza bez mozgu głowa Adoniaſza ale niech ſię nadźieią karmi, niech ma liczne ſequitę, iednak poydźie pośiekierſku nadno dyzhonoru, *nullo comitante pachołko*; niech ſię zabawia Konſyliarzami, à ja mowię ſłowem: *regnabit Salomon Filius tuus.* Pomieśćić ſię to w głowie może: ze wielkiey powagi u Ierozolimſkiego Monarchy Krolowa Betſabee; bez komparacyi nierownie większzey *apud Regem Regum* u Iednowładcy Nieba y Swiata N. Krolowa, Pani naſza MARYA, pewniey zapewne dla przyſpoſobionych przez łaſkę Synow ſwoich na Krolewſki wieczney chwały Tron, wyiedna Dyploma: że wezmą do Krolewſkich godności promocyą: *Filij ejus adoptivi regnabunt*; *in illa gratia omnis via.* Nietrzeba tu głowy ſuſzyć, dość że mamy taką (: że poproſtu rzekę:) Mamę za głowę, ktora ma po ſobie y naywyżſzego świata całego Monarchę; ma wſzyſtkie ſtany Duchowne y Swieckie, Senatorſkie y Rycerſkie, y całey Rzeczypoſpolitey zgodne konſenſa na wieczno trwałe panowanie. *Elevata regnat*: y każdego głowe w gorę do Korony podnieſie: *Elevabit, fecerunt ſibi caput & aſcendent: in illa gratia omnis via.* na coz ſię doczeſnym, zapogranicznych Nacyi kłaniać Bożkom, mamy elektoralną w Koronie N. Głowę, ktora nayzgodnieyſza do honoru Krolewſkiego (: więcey rzekę:) do czci Boſkiey, wſzelką Tey N. Pani

(:a:) 3: Regum. 1.

Pani oddaymy czołobitnośc, Tey S. Monarchini? z tryumfalnym applauzem w domowych Lwowſkiey Przeſwiętnego Zakonu Kaznodzieyſkiego Bażyliki progach, ukłon daymy przyzwoity. Niech tu zamilkną Sektarſkie języki, niech zaniemieią Sąſięckie przeciwności na ich wrzaikliwe ſzturmy, czyli na łagodne zdradliwych Machiawelow głoſy: wziętym od Zacharyaſzowſkich czaſow zwyczaiem, zatknąwſzy uſzy pewnego Syońſkiey Arfy ſłuchaymy excytarza: *Adorate Scabellum pedum ejus.* [a] Każdy zgodne Tłumaczow zdanie przez podnożek rozumie Arkę przymierża, obrazami Cherubinow z wyrazonego rozkazu Boſkiego okrytą: *Cherubim ſuper Arcam teſtamenti.* (b) Gościła tam tylko przez krotki czaſu moment u Filiſtyńczykow ſprowadzona Arka Pańſka, ktorey gospodę dali w Kościele Bożka ſwego Dagona, wraz na jednym ołtarzu: *Tulerunt Philiſtiim Arcam, & intulerunt eam in templum Dagon.* W krotce przychodzą y znayduią na ziemi Dagona przed Arką: *Invenerunt Dagon jacentem coram Arca Domini.* Y coz to fortuna z Bożkiem robi? alboż to nierowny w przymiotach, Boſkim w Arce utaionym? że obok z Arką Pańſką w paragon nie idźie? Wie kogo ſzanować; moſtem ſię ſkrzyni ściele: *Invenerunt Dagon &c.* Niech że y tu jadowita Antagonia prawowierną nie krytykuie pobożność, gdy miſtyczną obfitych łaſk Bokich Skarbnicę: *MARIA Arca vivi & animata ac velut propitiationis in terra*; [c] niechay nie przeczy temu; że Przesliczną Ducha N. Oblubienicę. Naywyżſzym Macierzyńſtwa Boſkiego przywileiem intronizowaną Swiata Regnantkę, wieſzczym ſpiewaiącą tonem Prorokinią: *Beatam me dicent omnes generationes*, powinnym w Iey abtyſach ſzanuiemy klęczeniem: *Adoramus: Arcam vivam propitiationis in terra.* Ale W. Boga Matko Krolowo naſza, nie tu plac żarliwy, z adwerſarzami honoru Twego naumachij: bo nim oni za przeważną inſtancyą Twoią ſkutecznie oſwieceni, błędy ſwe odwołaią, mnie ſzczęsliwego procederu wokuie do ſiebie Galeonek, w ktorym ſolennego Twey Koronacyi Aktu czytam gazetę: *Multæ Filiæ congregaverunt Divitias, tu ſupergreſſa es univerſas:* (d) Wiele Cor ludzkich zgromadziło bogatych doſtatkow, Tyś przeſzła wſzyſtkie. Niepięknać to przy pełnych ſkarbcach, zacności taxa: tanieie przy złoćie cnota: w roſſypkę idźie złozona

Cż od

(a) Pſalm. 98. (b) Exodi. 22. (c) Græc Methodius de Hippapante. (d) Proverb. 28.

od ſtarożytnych Domu ſplendorow złota godności gora, piękność, wrodzony ſtraciwſzy polor, pod blachmalowym cmi ſię kolorem: *Si dives fueris, non eris immunis à delicto: multæ Filiæ congregaverunt divitias.* (a] Chaldeyſka werſya czyta *Multæ Filiæ congregaverunt virtutes*, y jednoż to co bogactwa, to y cnoty? albo *è contra*; tak ieſt. *Congregat divitias, qui virtutes.* Znaczny w ſkarbcach inkrement złota, u kogo w naylepſzym ſzacunku cnota: brząka milionami, kto tyśiącznemi głośny brząka przymiotami; obfitych zbiorow depozyt, nieprzebranych ſkarbow Kongregacya, w złotych ſkarbcach, zawarta cnota *Multæ Filiæ congregaverunt divitias, virtutes.* Gruntownego Korneliuſza *à Lapide* werſya przydaie: *Multæ Filiæ congregaverunt magnificentiam.* wiele Cor zebrało wſpaniałości. Naypierwſza między niemi, prym trzyma, w ſzczodre Kongregacye majętna Pani, zbiorem wſpaniałych magnificencyi, amphiteatrum Majeſtatow, Niebo przewyżſzaiącym wſzyſtkich ozdob y dźielności kolosem MARYA: *Nunquid non ſupergreſſa eſt divitias & magnificentiam omnium, cum ipſa ſit primitiva Virginum, ſpeculum Confeſſorum, Roſa Martyrum, oraculum Prophetarum, Regina Angelorum?* [b) Niemogło poſtąpić wyżey Leopolda Bawaryi Xiążęcia Symbolum, Kolumna z Koroną na tym ſtaneło; że tylko na wierzchu tę przydał Epigraphe: *Non plus ultra.* Przechodzi tu N. MARYI dorocznego Koronacyi Aktu apparencya: więcey przy Tey N. Koronatce ozdob, niż złotych w paktolu athomow: więcey Magnificencyi w Koronie, niżeli w Erytrze znaydować ſię może Pereł: *Plus ultra.* Tey Korony inwencya Antoniego Zory pierwſzego Indyi Xiążęcia: odmalować kazał bogatą Koronę, w bogate przyozdobione Kanaki z napiſem: *Tot prætiis, non ſufficit unus:* à ieſzcze przyzwoitſza Artheſa Hetmana Woyſka Greckiego, na tarczy ſwoiey Koron wiele malującego, z inſkrypcyą: *In me omnia.* wemnie wſzyſtko. Ale y to mało, nad wſzyſtkich goruie: *ſupergreſſa eſt univerſa, mille clipei pendent ex ea.* [c] A co nay przednieyſza ozdoba N. Heroiny naſzey? *multi congregaverunt divitias, virtutes, magnificentiam?* to oſobliwſza: *Beatam me dicent omnes generationes:* błogoſławić mię będą wſzyſtkie narody natym oſobliwie mieyſcu. Zacoż ukoronowana MARYO? Oto: ze iak Anna Auſtryacka Państwa Hiſzpańſkiego Krolowa

dźiwną

(a:) Eccles. 11. (:b:) S. Bonav. in ſpecul. c. 2. (:c:) Cant 4.

dziwną sztuką uformowaną maiąc Koronę ż inskrypcyą: *Cordi & oculis*: oko napatrzie y do serca przypadnie: z Serca kocha, z oka nikogo niespuszcza, nikim niegardźi, by naylichszemu u siebie da na oczy pokazać się, przypadnie do serca: *Coronata MARIA in terris, facta est Corona peccatori in Cælis*: (a) Zaszczyt każdego Ziemianina, N. MARYA ukoronowana. Tu troskliwą melancholią zrzucić z serca, z umysłu tetryczną pozrzucić żałobę, à złotogłowym pociech paludamentem adornowanym indigentem stanąc na oku Pani N. przy tryumfach Krolowey Nieba y Ziemi tryumfować gratulacyiną Koroną otoczonym Przychodniom, *Stolam gloriæ indues & coronam gratulationis superponet Tibi*: (b) Tu każdy nabożny Maryofil, zostaie do honoru Kandydatem, do Korony Nominatem: *Coronata MARIA &c.* Ta N. Monarchini berłowładną poda rękę, y na nogi wszelkiey szczęśliwości postawi: *MARIA Arca propitiationis in terra*: już niejak Dagon pod Iey N. nogami, mottem leżeć będzie: *Invenerunt Dagon jacentem coram Arca Domini*: ale do korony chwały podnieśie głowę, w gorę poydzie: *Elevabitur & Regnabit*: nie iak Adoniasz ledwo nie pocudzych karkach piął się na Tron Krolewski: *Ego Regnabo*: ale mu z głowy wybiła fantazyą, z korony głowę ogołociła przysięga Krolewska: *Iuravit Rex: Salomon regnabit*; Wszak że doznał tego experimentem dla prywatnie swiadczoney czci N. MARYI: że w Dzień Uroczystości N. Koronatki wyszedł na wysoki Tron Rzymski Ferdynand, na Majestat Polski Ian III. Co Salomon; to pospolicie z osobliwszym affektem do N. Panny à naszey Pani wielowładney powiawiał z wspomnionych Monarchow pierwszy: *Tu regnare fecisti servum tuum.* (c) Dopieroż za tryumfalny solenney inauguracyi Akt, na Krolewski, doczesny lub wieczny Tron, wstęp będzie miał każdy czci MARYI przymnażaiący, po nieprzyiaćielskich karkach wgorę poydzie: nieprzyiaźne bądź dyamentową ozdobne koroną, głowy, podnożkiem będą: *Ibunt, ponent pedes super colla Regum (d)*. boć to (: mowi nate słowa uczony Naxera :) niewszystko złoto, co się po ludzkich estymach swieci, cokolwiek widźiemy pozorne-

(a) Seleucius. (b) Eccles. 6. (c) 3. Reg. 3. (d) Ioſue. 10mo.

go, na oko rozumu wziąwſzy,, wſkroś przeniknąwſzy przyznamy: że wſzyſtko jak bańka na wodzie; nawet y głowa ukoronowana bywa pod nogami, y nogi, wyſokie depcące Majeſtaty żwichnąwſzy ſię y Berłowładne ręce o kuli chodzą, a coraz bardziey chromiąc, zgory, nie w godności gorę poſtępować muſzą, a czaſem przez nogę z rzucone bywaią: *Quidquid uti eximium ſtupemus; ſi de tene, bris proferamus ad lucem, calcabile reperiemus.* [a] Przypatrzyć ſię wolno experyencyi wſpomnionego odemnie Koronata Ierozolimſkiego, przy ktorego boku zoſtawać, ieſt partycypować błogoſławieńſtwa: *Beati Servi, qui ſtant coram Te:* [b] owemu Monarſze, ktoremu pierwey Sam BOG Tron y Koronę w nieodmienney fortunie wieczną trwałą deklarował: *Ponam Regni tui thronum in ſempiternum:* [c] potym y Koronę z głowy, y z Ręku Berło jak ſłomkę wiatr fatalny zdmuchnął. Same fortunne koło, jak mu ſię pomyślnie w gorę toczyło, tak go gładko z Krolewſkiego zwiozło Majeſtatu: y co na tryumfalnym fortuny ieździł wozie, to bydź muſiał pod wozem: jedną ſcyſſurą, ſzarpaniną Kroleſtwo iego, Krol Naywyzſzy na ſztu, ki porwał; *Scindam Regnum tuum & dabo illud ſervo tuo.* [d] Nie tak łatwo przewrotna fortuna przy Klientach Maryańſkich, y ich Pańſtwach: nieda na ochydę Niebu y Swiatu Korony Polſkiey: poniżyć złotey wolności Synow, zadnym natarczywym przeciwnościom niepozwoli, owſzem do nieſmiertelney ſławy, ſama protekcyonalną ręką zwiedzie y na wieki uſtabilituie: *Ponet Regnum in ſempiternum:* dla Dewotow ſwoich u Syna Swego wyrobi przywiley: że w lat ſzczęsliwych y błogoſławieńſtwa poydą Gorę: *Beati ſunt ſervi, qui ſtant coram MARIA:* Ta N. Krolowa przed Bogiem y ludzmi do Korony natym mieyſcu głowę podnioſzy, do naywyżſzych preeminencyi pomyslny uczyniła proceder. *Fecerunt me ſibi caput & aſcendent:* Dlatego na nogi w Koronie powſtawſzy, cały okrąg ziemie zaſtąpiła: *In omni terra ſteti:* ze przy ſtopkach N. wſzyſtkich drog łaſka: *In me gratia omnis viæ:* to ieſt ſzczęſliwych progreſſow Appia: *Appia longarum teritur Regina viaurum.* Była niegdy proſta do krolewſkiey wyſokośći droga, tu pewnieyſza

[a] Emmanuel Naxera: § 48. (b) 3 Reg. 10. [c] 3. Reg. 9. [d] 3. Reg. 11.

ſza Stopek cudownych N. Koronatki śladami naznaczona; w Gorach Lwowſkich Watykan Tuteyſzy *Præparatus mons Domus Domini*: wſtęp do godności, gościniec bity do fortuny: *In me gratia omnis viæ*. Niewiele Aſſyryiſka Pani Semiramis koſztu łożyła, pieniędzy wyſypała na drogę: *Vias meas pecunijs ſtravi*: jednak niewiem zaco ią po świecie ca, łym, *Matrem viventium*, ogłoſzono: wielu podobno koſztowną iść niemogli drogą, ani w ślady chwalebne Przodkow ſwoich trafić; czaſem ani powſtać na nogi: *Scrutati ſunt iniquitaes, defecerunt*, (*a*] tych wyſoko wyprowadziła *Mater viventium MARIA*: poſtąpili w gorę, terminu honoru doſzli, y kroku nie uczynili, czyli y na krok niewykroczyli od łaiki, *in me gratia omnis viæ*. Moyzeſz Niewolnik Egiptſki, Wodz Izraelſki Statury ſwey wzroſt wziąwſzy. *Moïſes grandis factus*- Corki Faraona Krolewny za Matkę mieć niechciał: *Negavit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis*. (*b*] Tu każdy, kiedy zna y ma za Matkę y Krolową N. MARYĄ, nietylko wzroſt wezmie w godność, z wyſokim ſię zrowna y przeydzie *grandis factus*, ale co raz wyzey poydzie wgorę. *In me gratia omnis viæ: fecerunt me ſibi caput, & fluent ad me omnes gentes, & aſcendent ad montem Domini*.

Co ia uważam, to iuż dawno widział Duchem Prorockim, y berłowładną ręką Ierozoliniſki Monarcha opiſał iaka Gor Lwowſkich pozycya. *Montes in circuitu ejus*: (*c*) Gory wkolicy Iego; kto do Lwowa, z gory, ze Lwowa w gorę idzie. O tych gorach zaś, tak rozumie wyſokim zdaniem ſwoim uczony Oliwa: *Deus Mundi Gubernator montes expetit virtutis admirabilis, qui vincant induſtriam vulgi*: (*d*) Naywyżſzy Swiata Rządca nie ſtoi o inne góry, tylko o te gory cnot przedziwnych, ktore przewyżſzaią wyſoką induſtrią ludzką. Gorne o gorach Lwowſkich rozumienie mądrego Oliwy, jak oliwa na wierzch wypłyneło: pokazuie na oko naypierwey Naywyżſzego Biſkupow Biſkupa Rzymſkiego Benedykta XIV, Tu, *Romani montes, & montibus addita Roma* (*e*]: Ktorego, aby przywyſokim honorze w gorę ſzedł, y teraz z Gor Watykańſkich do oſobliwſzey weneracyi, ſwiątobliwością naywyzſzego, w nizinach ziemſkich prezentuie: *Deus mundi Gubernator &c.* Iezeli w porowna-

[*a*] *Pſal. 66.* (*b*) *Hebr.* 11 *v.* 24. [*c*) *Pſal.* 12 4. [*d*] *Tit.* 3. *Conc.* 17. *Dis.* 3. *Var. Quadr:* (*e*] *Propertius.*

rownanie z wyſokiemi poydzie? to *Sanctitas sua* wſpaniały z Libanu Cedr przy bluſzczu, między gorami: *montes in circuitu ejus*: naywyżſzy Olimp *mons virtutis admirabilis*: wyzſza nad Empir Głowa Triregium Papieſkie piaſtuiąca: *Corona ſuper caput ejus expreſſa ſigno Sanctitatis gloriâ honoris & opus fortitudinis*: nieſtoi niſko, w gorę idzie, kto *montes virtutis* przechodzi. Pomogł ten S. progreſſ BENEDYKTOWI do wyżſzey godności, gdy ukoronowaney już w gorach Niebieſkich doſiągł Głowy Matki Boſkiey; wyżey Nieba wynioſł Koronę, gdy tę dla ſwey wyſokości na Krolowey Nieba dał ozdobę: *Quæ vincit induſtriam vulgi*: a tym naywyzey nad innych idzie gorą: *Mons admirabilis virtutis, montes in circuitu ejus*. W tychże gorach inkludowani W. Patryarchy Dominika S. Synowie. A ze tak wielu minę, idę *in montem virtutis admirabilis* do Benedykta XIII. Naywyżſzey Głowy Swiata Chrześciańſkiego, ktoren, aby przywyſokiey Swiątobliwości nieſtał niſko w chonorze, w Przeſwiętnym Zakonie ieſzcze młodziuchny do Kardynalſkiey promowowany preeminencyi *eminentiſſimis* rownego na oko pokazał: *Deus mundi Gubernator montem admirabilis virtutis expetijt*. Ztąd wyżey à wyżey idąc wgorę, ſtanął na naywyzſzych wgorach ziemſkich, czterech Papieſkich Tronach, wygorował na Sześćdzieſiąt y dwie Krzeſeł Kardynalſkich, na Stolicy 33. Patryarchow 533 Arcybiſkupichna 1900. Biſkupich, Baldachimow. Tak goruie kto z Dominika Familij idzie zwyczaynie przyrodzonym ſpołobem u kogo jak na firmamencie Niebieſkim na czole iaſnieie Gwiazda, u Tego wyżſza nad gorne Niebo być powinna Głowa. Tuz za Głową idą gorą członki: *Exurgente in altum capite, omnia membra ſurgunt*: Wielkiego Przeświętnego Zakono Dawcy Dominika, Swiątobliwości wyśmienita Synow Proporcya: *Mons virtutis admirabilis, montes virtutis admirabilis in circuitu ejus*. Iuż Synowie doſzli od Oyca S: wziętego wzoru punktu, à prawie wyſſali wrodzoną cnotę, gdy wyſokiey przykładności cały Swiat napoili ſławą: *Magnas it fama per Urbes*: [a] ponieważ 115. Ołtarzow wielkich, Kanonizowanym z tego Zakonu Swiętym, wyſtawiła pobożność, à milliony wyſtawić by należało, iezeli Kanonizowani mają być wſzyſcy, iak ſą Swięći: *Montes admirabilis virtutis*: Gdzie wyſokiey Swiątobliwości tak

(a) *Virgil.*

tak wielkie są dowody, iak wielkie Tomy. 800. Xiąg Woyciecha Wielkiego, Tomasza Anielskiego kilkaset. *Qui vincunt industriam vulgi:* Dlatego y Tych w Lwowskich Gorach, ktorych *opus fortitudinis* mocne Koronacyi dzieło, Akt solenny nieustraszonego w promocyi honoru swego Lwowa, nad innych ulubiła goruiąca w Koronie MARYA: *Regina mundi expetit montes admirabilis virtutis*, że iak wyszli w gorę, tak wyzey poydą. Dalszym w gorę procederu dowodem, idzie z dostoieństwa wysoki I. O. tuteyszey Metropolij Arcy Pasterz, z zleconey sobie funkcyi Koronator Obrazu, z proporcyonalnego Imienia Złoty Mikołay, Miał tam w obiawieniach Iana S: w ręku złotą miarę Anioł, *Angelus habebat in manu sua mensuram auream:* [a] y mierzył ze wszystkich Miast złote Miasta Ulice: *Civitas aurum mundum & Platea aurum mundum.* Zabawa to Anielskiego dowśćipu, nie moiego, tego Miasta złotego Mikołaia Godność, penegiryczną mierzyć miarą. Dosyć mi powiedzieć: z kazdey miary złoty, nad złoto szacownieyszy Mikołay: *Omni pretiosior auro.* Nietak iak u Daniela złozona z skruśćow Nabuchonodozora Statua, sen nie widzenie, głowa tylko złota w prosty popioł od jednego starta kamyczka: tu na iawie powazney prezencyi Osoba, mierząc Lwowskie pod czas Koronacyi Ulice, cały Infuły złotogłow na Głowie, złota w ręku Pasterskiey powagi miara, złote po sobie zostawiła ślady. *Vestigia gemmis auroq; notanda:* Nie trybem nieużytego iak stal, dotknieniem swoim wszystko złotem czyniącego Midasa, ktoremu ciężko *Stylo ferreo* przymowił Poeta: *Aurea cuncta facit, ferreus ille fuit.* Bo iak tylko solenney inauguracyi applauzom, kosztownym Herbownego Krzyża, pobłogosławił Kleynotem, tak zaraz w Koronie powstawszy MARYA, w wysokiey chwały Gory poszła. *Benedixit, & exurgens MARIA abiit &c.* W też tropy od Ukoronowaney Panny N. naywyższych honorow y affektow złote odebrał Gory: *Quod pulchro veniant sociati fœdere plausus Wyzięcio debetur honos, debentur amores.* [b] Y że poydzie wyżey w gorę I. O. Wyżycki złote Osmoroga iak palcem wytykaią Rogi. *Cornibus atq; Cruci planum nil imminet ultra*

(a) Apoc: 21 [b] Neother:

tra. Wſzedł na gorę Synai Moyzeſz bez rogow, z ſzedł z dwiema rogami: *Cum deſcenderet Moyſes de monte, cornuta erat facies ejus*. Za rozmowę z ſobą jaſnorogatym Izraelſkiego Prymaſa Bog ukoronował ſplendorem; tu że na głowę Matki Boſkiey włożył Koronę, złote Oſmoroga promienie, Imie I. O. Wyżyckiego y Arcybiſkupie Koronuiące ſkronie, na gornym rozpoſtarſzy Olimpie N. Krolowa każe wynoſic wgodności nay wyżſzey oktawę. *Octava ſumma virtutum*.[a] Czwòrrożec tylko Xſtuſow, à tey ma od Naywyzſzey Głowy Kościoła Chryſtuſowego Kalixta III. wenerácyi lemma: *Omnes Reges ſervient ei*: a jako Auguſtyn S. *Chriſtus de Cruce ſua vicit Reges, & gloriantur de illa, quia ibi eſt ſalus eorum*: dopieroż co za chwała *Oſmoroga? Cornu ejus exaltabitur in gloria*: (b) pewnie od ukoronowanych Głow odbierze honor: *Omnes Reges ſervient ei*. Zoktawą obchodzić będą. *Octava ſumma virtutum, vicit Reges & gloriabuntur de illa*.

Przynależy obchodzić z oktawą podwyzſzenie y Herbownych II: OO. Potockich Krzyzow: poniewaſz niebez wyżſzey co raz ſwiątości, Koronacyi N: Głowy MARYI ozdobą, wiadomy światu *Pilawa*; niedopiero to *Chriſtiano cultu* ſtwierdzona prawda: że wyſokie przeto Chrześćiańſkie Korony, że wyżey nad nie gorą Krzyże idą; czynią im powagę: *Faſtigium & ipſum Apicem Coronarum factas eſſe Cruces iam orbis videt*. [c] Ale że troiaka w Pilawie znayduieſię liczba Krzyżow, troiaką od Swiętey Franciſzki Rzymianki w Dźień Inauguracyi ſolenney, w zachwyceniu widźianą, MARYI czynią Koronacyię: *Vidit Sanctiſſimam Genitricem DEI, tribus ornatam coronis; imâ Virginitatis, 2dâ humilitatis, 3tiâ inexplicabilis gloriæ*. Z ktorych każda Pilawą zaſzczyca ſię *Suam ſequitur quæq; Corona Crucem*. Ieſt ztey miary Pilawa dla wſzyſtkich gorą *faſtigium & ipſe apex*, Nalezy wyżey pość I. WW. Potockim, nizeli koronnym ozdobom, bo Koronacyinym Krolują Nieba Aktem, w gorę wyſokiey chwały wynoſzą: *faſtigium & ipse apex, Crux Reginæ Regum Nobile ſtemma datum*. Niepotemu teraż czas mowić: jak gorą idą, ba choć bym nie był *Orator*, ale *Simplex recitator*, II. OO: Fundatorow tego mieyſca Prozapij, Heroicznych dzieł, cnotliwych

[a] S. Ambroſius [b] Pſalm. III. [c] Lipſius

wych czyn to bymi na ich wielości wyliczenie słow y syllab niestało, *Non mihi si centum linguæ sint, Oraq; centum, haud eloqui possem.* Zaczym dosyć natey Reflexyi przestać, że przy solennym Koronacyi Akcie, illuminacya od Pilawy, zamieniły się Krzyże w Trvumfalne ognie: własnie, oczym Poeta, prawdziłosię *Ardebat summis Crux addita cristis.* Wcale dlatego, że jako w gorę idzie y ma centrum dla siebie w Niebie ogień, tak jasnoswiętnego Pilawę w Niebieskim swietle lokuie, wyżey w w gorę Naywyższych Honorow wynosi: Ieszcze y to uważam co niegdy Zakonny Symbolista małował· Stós Tryumfalny nałożył Krzyżami, à kiedy większy znich widział pożar, przydaną pochwalił inskrypcyą: *Non sunt tormenta, sed esca:* Tym fortelem y Pilawa Herbowny II. OO. Potockich akt Koronacyiny illuminował: ognistym fejerwerkom Krzyże: aliment czyli augument, chwały przydał; przydał znaczną honoru Maryańskiego porcyą, ale y własney godności gorną promocyią· *Fastigium ipse apex, ardebat summis Crux &c.* Agdy mowię o tryumfalnych Koronacyi MARYI od Pilawy przydanych illuminacyach, widzę *& in umbra mortis* w smiertelnych popiołach pogrzebionych na swiatło, czyli na oko swiatu przed Obraz Teyl: N. Regnantki w Processie Koronacyi żywo wyprowadzonych, y ci do Koronacyinego applauzu pomogli: *addidêre triumphos.* Ale też jako juz byli głową nałożyli, tak ią podnieśli, na nogi powstali y z pod grobowego Kamienia, nie iak z Kamienia ich życia proceder w gorę poszedł. Zaczym daremnie w rekompensę wonieiącemi tego Koronowali Kwiatami, ktoren niewiele z grobu Semiramidy uchwyciwszy Perel: powiedział· *Hic possum piscari gemmas:* Prożna y to fikcya co Pliniusz podchlebnym piorem Trojanowi przypisał, *Ad tui conspectum velut ad salutem sanitatemq; currebant.* To istna rzetelność, nieomylna prawda że w konspekcie N. Koronatki, umarli życie, chorzy zdrowie, Smutni podciechę, y o dalszym życia procederze nie tuszący sobie, natym mieyscu otuchę maią: *Æger curationem, tristis consolationem, justus gratiam, Angelus recipit lætitiam (a):* Co większa· iuż prawie w bezdenney, zarazy piekielney, zanurzeni przepaści, z desperowani Palinurowie od Ukoronowaney MARYI wyprowadzeni w gorę idą: *Ad ejus conspectum*

(a) S. Bernardus.

ad ſalutem ſanitatemq; currunt. Tu nikczemna podłość ludzka hypoſtatyczną MARYI z bogacona Perłą perłowey Korony, Niebieſkiey doſtępuie ozdoby. *Hic Piſcatur gemmas.* Tu ſzczerey y niewypowiedzianey ku ſobie Matki Bożey doznaią dobroci, Iey Macierzyńſkiemi Pierſiami od piorunuiącego na ſiebie Boga zaſłonieni grzeſznicy: według Katolickiego Chrześciańſkiego Wierſzopiſza:

Fulmina ſi metuas, Chriſti venerare Parentem,
Oppoſita Matre fulmina nulla cadent.

Zgoła w w ſzelkich Niebeſpieczeńſtw okolicznościach beſpieczni y pewni w poſpolitości wſzyſcy przy Ukoronowaney Pannie Nayſwiętſzey: otym N. Regnantka uſtawicznie myśli, aby za Iey, Ukoronowaną Głową, y włos z głowy nikomu nieſpadł, ale żeby każdego na nogi poſtawiła, głowę do Korony podnioſł, w gorę poſzedł: *fecerunt ſibi caput, & fluent ad eam omnes gentes, & aſcendent ad montem Domini.*

Iuż co żywo głowy ſwe, Ukoronowaney Głowie MARYI, Protektorce ſwoiey ſkłaniaycie: oddaycie winną cześć y Honor N. Krolowy Naſzey Skarbnicy Łaſk Boſkich: *Adorate Arcam vivam propitiationis in terra:* Daymy *cultum Hyperduliæ* wyſoką chwałę Iezuſowey, Uboſtwionego Człowieka Matce. Sławna u Swiata całego, Mężnego Serca Heroina Iudytha, gdy w oblężeniu Miaſta Bethulij od Aſſyryiſkiego Woyſka uciſnieni wſzyſcy iak nie ſwoi chodzili opuściwſzy ręce, w wielkiey troſkliwości, na Sercu zal na umyśle tetryczną noſili melancholią, chcąc ſię ſamych y Oyczyznę Swoią, wręce podać nieprzyiaćielſkie, w niewolnicze jarzmo zaprząc Szyię ſwoie: heroiczną odwagą wtargnąwſzy w Oboz Aſſyryiſkiey, Milicyi, Naywyżſzey Aſſyryi woienney Głowie, to ieſt Hetmanowi Holofernesowi właſnym Iego, uciąwſzy głowę Mieczem, nieprzyiaciela na głowę zbiła Oyczyznę giniącą ſalwowała, lud ſtroſkany pocieſzyła, Izraela upadaiącego na nogi poſtawiła, y wſzyſtkich głowę Koroną chwały uwieńczyła, ſwoią dotakiey podnioſła: ze ją wſzyſcy Obywatele ziednoczonym Serc y Panegirycznych Applauzow za ſwoiey Korony uźnali Głowę: y powinny oddali honor y pochwałę: *Tu gloria Ieruſalem, tu lætitia: Iſrael, tu honorificentia populi noſtri:* (a)

Dziel-

(a) *Iudith* 15.

Dzielnieyſza nierownie Nayſwiętſza Iudyth naſza Ukoronowana MARYA: Ta Nieprzyjacielſkie w proch zetrze głowy, z cięſzkiey Piekła, y na kark naſz naſtępuiących Antagoniſtow wyzwoli niewoli, z wſzelkich przećiwnych imprez głowę naſzę oſwobodźi y nieſmiertelney ſławy Ukoronuie wieńcem. *Coronata MARIA in terris, facta eſt Corona peccatori in Cælis.* Oyczyznę Polſką jako Krolowa Polſki, y złotey wolności Synow, w wyſoką honorow chwały y cźci wyprowadzi gorę: *Fecerunt caput & aſcendent in montem Domini.* Do Tey że naymocnieyſzey Heroiny w wſzelkich, w głębokie dolegliwości przepaśći tłoczących nas depreſſyach pod protekcionalną wſzyſcy hurmem udaymy ſię Głowę: *Venite adoremus Dominam advocatam noſtram.* Idźmy w gorne applauzy za idącą w Koronie w wyſokie honoru Peliony, Ukoronowaną MARYĄ; *Exurgens MARIA, abiit in montana.* Prośmy Iey z naygłębſzą pokorą uprzeymym affektem: aby tę Swiętą ſolenney Koronacyi Rocznicę obchodzącym, ſzczęsliwy naydłuzſzych lat proceder, pobłogoſławiła, mowiąc: *Benedic Coronæ anni.* żeby rok za rokiem ſzczęſliwym biegiem ſzedł w gorę pomyslnych ſucceſſow, przy nieuſtanney W uśćiech y ſercach naſzych Twoiey chwale, Niech za Twoią Nayiaśnieyſza Krolowa naſza ochronną Protekcyą, wſzelkich uchronimy ſię grzechowego kału niźin, à w gorę cnot wyſokich idziemy za Tobą: abyśmy z gor Ziemſkich wyſokiego doſzedłſzy Nieba, jak tu na Ziemi, tak y na Niebie, za Krolową y Opiekunkę ſieroctwa naſzego maiąc, przez nieſkończone wieki Ciebie z Bogiem Oycem z Synem Twoim y Duchem Swiętym błogoſławili, chwalili, ſławili: *Tu Gloria Ieruſalem; Tu lætitia Iſrael. Tu Honorificentia populi noſtri.*

A

M E

N.

GŁOWA

Xięstwa Ruskiego,

MIASTO

Łaskawego MARYI Nawiedzenia

LWOW.

Od Nowo Ukoronowaney w Cudownym Obrazie Lwowskim, Nayświętszey Monarchini Nieba

MARYI,

Błogosławieństwem pokoiu,

UKORONOWANA.

Czyli Kazanie

Między Oktawą Anniwersarza Koronacyi, we Wtorek na Nieszporach miane,

PRZEZ

X. Klemensa Chodykiewicza S.T. Lektora, aktualnego Filozofii Professora, Zakonu Kaznodzieyskiego, Prowincyi Ruskiey.

Benedicta Tu. *Luc: cap.* 1.

Civitas Visitationis. *Hier.* 6.

TO Elżbieta do MARYI, to MARYA mowi do Ciebie Metropolio Ruska, Lwowie, błogosławioneś ty Miasto Nawiedzenia mego, *Benedicta tu. Civitas Visitationis.* Błogosławioneś, *benedicta tu,* żeś honorowi memu iest poświęcone. Błogosławioneś, *Benedicta tu,* że każde

żde Swięto moie publicznym obchodźisz tryumfem, y pryncypalnieysze Bazyliki, pod moim Imieniem wystawione, zdobisz. Błogosławioneś, *Benedicta tu*, ze mię trzema Arcybiskupiemi Infułami, trzech rożnych, ale ziednoczonych z Rzymską Stolicą Kościołow, Koronuiesz. Błogosławioneś, *benedicta tu*, żeś widźiało Koronacyę Obrazu mego, osobliwszą moią łaską Xiążętom twoim darowanego. Błogosławionaś y Ty Familio DOMINIKA, Zakonie mie naymilszy, *benedicta tu*, że osobliwym błogosławieństwem moim otrzymałaś naprzod łaskę u Arcy-Pasterza MIKOŁAIA, ktorego Ia mam w opiece moiey, y Koronacyą u Namiestnika SYNA mego, u BENEDYKTA XIV. Iak łaskawie mowi do Was Monarchini Nieba, á ia z Iey mowy, takie formuię argumenta. Dla trzech przyczyn była Błogosławiona MARYA, dla Pokory, dla milczenia, y dla Panieństwa: Dla pokory została podwyższona do naywiększey Godności Macierzyństwa Boskiego, dla milczenia odebrała Wcielone Słowo, dla Panieństwa stała się Matką, oraz y Panną nienaruszoną. Błogosławił MARYĄ Anioł, że w tryumfuiącym Kościele Anielskie reparowała ruiny, błogosławiła Ią Elżbieta, że woiuiący Kościoł ufundowała: Błogosławić cię nieprzestanie MARYA Lwowie, ieżeli zaczęte dla Iey honoru nową Bazylikę, staraniem twoim, y pomocą szczęśliwie dokończysz. Ukoronował MARYĄ SYN Boski, gdy się Iey stał Koroną. *Corona Capitis Ejus CHRISTUS est, dicente Sapientissimo, quod Filius sapiens, Corona sit Matris suæ*, (*a*) mowi S. Amadæus. bo też MARYA niewinnym Ciałem swoim ukoronowała Go w żywocie swoim. *Ipsa solum Illa est, quæ Filium suum Coronaverat in utero suo, diademate gloriosæ Carnis.* (*b*) mowi *Richardus à S. Laurentio.* Złożyłeś na skroniach MARYI Watykańską Koronę Lwowie, y za Panią Xięstwa swego, wolnemi y zgodnemi głosami obrałeś Ią na woiennym placu, otoż cię teraz za to umyśliła Monarchini twoia koronować, żeby ci za Korony, Koronę wetowała. Odprawiłeś Lwowie Roku przeszłego tryumfalną,

[a] *Hom: 6. de Laud: Virg:* [b] *Lib: 4. de Laud: Virg.*

ſainą MARYI Koronacyą, tego Roku MARYA tobie ſprawuie koronacyę. Y iako od ciebie Wzięła Koronę w dzień Nawiedzenia ſwego, tak tegoż dnia ciebie koronuie. Ieżeli ſię ſpytaſz, czemu by nie innego dnia? Odpowiem ia, y obiaśnię daſzym dyſkurſem, bo Ukoronowana w Cudownym Lwowſkim Obrazie MATKA Boſka, tak nawidźi Metropolią Ruſką, że ią oſobliwſzym nowego pokoiu błogoſławieńſtwem koronuie. *Benedicta tu, Civitas Viſitationis.* MATKO Pokoiu, PANI Łaſki, wyciągnii Krolewſką rękę Twoię, y day benedykcyą mowiącemu na Chwałę SYNA Twego, á na Twoy większy Tryumf.

DWoiaka ieſt wizyta Boſka, iedna ſprawiedliwa, druga łaſkawa; pierwſzym ſpoſobem wizytuie, gdy nawiedza karami ſwemi świat, za ludzkie exceſſa, y plagami ciężkiemi chłoſta rożne Miaſta, y Kroleſtwa. *Viſitabo in virga iniquitates eorum* (a). Drugim ſpoſobem wizytuie, gdy nas łaſkawie ożywia. *Viſitatio tua cuſtodivit ſpiritum meum* (b). Nawiedźił BOG to Miaſto pierwſzą wizytą, gdy go karał rożnemi inkurſyami, oblężeniem woyſka nieprzyiacielſkiego, znacznym opłacaniem ſię, przez co zniſzczył go z fortuny, Swiątnicom nawet ſwoim nieprzepuścił, gdy ie z argentury ogołocić dopuścił. Nawiedźił to Miaſto nie dawno rożnemi plagami, gdy częſtym ogniem, powietrzem ludzi, y bydła, gradami, ſzarańczą, nagłemi śmierciami karał, przez co ludźi znacznych, pobożnych, ſprawiedliwych, pozabierał. y ſamę tylko zoſtawił abominacyę dezolacyi, ruiny, nie porządku. To ieſzcze było mało, nawiedźił was naycięższą y oſtatnią karą, gdy was domowym niepokoiem, dyſſenſyámi, ſcyſſyą, niezgodą, we wſzyſtkich Stanach znayduiącą ſię, ciężko ſkarał, tak dalece, że dla niepokoiu do oſtatniey przyſzliście ruiny. Taka była pierwſza wizyta Boſka ſprawiedliwa. Patrzcież teraz iak was łaſkawie nawiedźił BOG w Cudownym Matki ſwoiey Obrazie. Czworaki ma Przywiley łaſkawey BOGA wizyty ten Swięty Obraz: Nawiedźił BOG iako mądry Lekarz

[a] *Pſal:* 88. [b] *Iob.* 20.

naturą ludzką, gdy ią uzdrowił od śmiertelney zarazy, *ut Medicus ægrotum*, iako mowi Hugo Kardynał. Matka Boska w tym Obrazie, od S. Łukasza Medyka malowana, pokazała się nie raz Lekarką, gdy nie raz z chorob śmiertelnych, y z recydywy dusżney wyprowadzała, y nie przestaie do tychczas wyprowadzać. Drugi raz nawiedźił BOG, iako przyiaciel przyiaciela, *ut amicus amicum*, zapominaiąc urazy swoiey, y przyimuiąc nas do łaski swoiey. Pokazała się Przyiaciołką w Obrazie swoim MARYA, gdy w niebespieczeństwie życia y zbawienia nie iednego ratowała. Trzeci raz nawiedza BOG iako Nauczyciel, *ut Doctor*, gdy rozum nasz obiaśnia: Pokazała się Nauczycielką MARYA w tym Obrazie, gdy tępemu rozumowi znaczne w naukach dała oświecenie. Czwarty raz nas nawiedźi Syn Boski, gdy wszystkich sądźić będźie na Iozafatowey dolinie, *ut Judex;* Pokazała się doświadczoną Patronką MARYA, gdy nas błogosławieństwem y opieką swoią od ostatniego sądu bronić obiecała. *Benedicam & intercedam.* Oprocz tych czterech Przywileiow łaskawey swoiey wizyty, kommunikował Syn Boski Matce swoiey, w tym Obrazie nayznacznieysze cuda swoie rożnym uczynione Miastom Palestyńskim. Naypierwszy Cud uczynił w Nazaret, gdy się tam począł w żywocie Panieńskim: Pierwszy Cud tego Obrazu iest ten, że na ten Obraz MARYI poczęło się to Miasto, y na podobieństwo Iey kwitnąć zaczęło. Pielgrzymuiąca MARYA stanęła w Betleem, w Domie Chleba, żeby tam wydała na świat Chleb Anielski z żywota swego: Stanęła tu we Lwowie MARYA z Obrazem swoim w Domie Chleba, bo w Kościele Bożego Ciała, po długiey peregrynacyi z Xiążętami Ruskiemi, z Konstantynopola, u Braci Pielgrzymuiących Missyonarzow Kraiow Ruskich, bo ich *Fratres Peregrinantes* zwali Rzymscy Pasterze. Na puszczy Palestyńskiey Aniołowie służyli Zbawicielowi. *Angeli ministrabant ei.* Trzy razy Aniołowie służyli MARYI, gdy ten Obraz z mieysca podleyszego na godnieysze przenosili. W Betanii czterodniowego trupa Łazarza do życia przyprowadźił Zbawiciel, MARYA

w tym

w tym Obrazie Lwowſkim trzydniowego umarłego, złożonego przed Obrazem ſwoim ożywiła. Aże iednym dniem tylko, mnieyſzy cud uczyniła, powetowała innemi Cudami, gdy ſiedmiu innym umarłym dała życie. Sukienka IEZUSOWA zatrzymała płynącą krew niewiaſty. *Confeſtim ſtetit fluxus Sanguinis ejus.* Pocierany o twarz MARYI puryfikaterz, nieraz zatamował śmiertelnie płynącą krew z ręki. Z iednego widzenia CHRYSTUSA, Herod z Piłatem przyſzedł do przyiaźni, z ktorym przedtym żył w nienawiści: *Facti ſunt amici Herodes & Pilatus in ipſa die, nam antea inimici erant adinvicem.* (a) Karol Krol Szwedzki opaławſzy woyſkiem Miaſto tutevſze, gdy iako lew rozpalony gniewem, ſzedł koło Kaplicy tey, w ktorey zoſtawał ten Obraz cudowny, zaraz poczuł odmianę w ſobie, tak dalece, że zamieniwſzy ſię w łaſkawego baranka, przyiaźni, y pokoiu przymierze uczynił z tym Miaſtem. *Facti ſunt amici.*

Pokazał ſię Zbawiciel cudownym na gorze Tabor, w iaśnieiącey twarzy. Pokazała ſię MARYA w iaſności nad tym Kościołem, y płaſzczem ſwoim gaſiła pożar goreiącego Miaſta. Cudowny był CHRYSTUS, gdy tonącego Piotra na morzu ratował od toni: Cudowna MARYA w tym Obrazie, gdy od tonących na morzu wezwaná, na pomoc przybywała. Cud to był nie mały, że Zbawiciel cuda czynić nieprzeſtawał, chociaż Paleſtyna tych cudow nieuznawała: Niemnieyſzy y to Cud tego MARYI Obrazu, że chociaż niektorzy zaślepieni nie przyznaią cudow temu Obrazowi, iednakże Cudow czynić codziennie nieprzeſtaie. Iednym ſłowem powiem, ten ieſt Cud nayoſobliwſzy tego Obrazu, że to Miaſto przez domowy niepokoy, iuż idące do oſtatniey ruiny, nawiedza błogoſławieńſtwem nowego pokoiu, y koronuie.

Nieinaczey mogła bydź inaugurowaną Krolową Aniołow, y ludźi, MARYA, tylko pierwey uczyniwſzy pokoy między BOGIEM y ludźmi. *Ipſa eſt enim, qua contulit mundo pacem.* (b) mowi *S. Laurentius Juſtinianus.* Tak inaczey nie

[a] *Luca 23.* (b) *De Caſto Connubio.*

chciała bydź intronizowaną do Korony w tym Xięstwie Ruskim, tylko koronuiąc go pokoiem. A ta koronacyá pokoiu, iest nieomylnym dokumentem Iey łaski osobliwey, że to Miasto nad inne nawiedźi. *Ex visitatione illius discunt animæ plurimæ cælestem ducere conversationem.* (a) mowi Rupertus Opat. Y więcey uczynić nie mogła, nad to, że mu deklarowała dać pożądany pokoy, bo y sam Zbawiciel daiąc Uczniom swoim pokoy, więcey im dać nie mogł: *Pax vobis*: bo w pokoiu dał im wszelkie błogosławieństwo: *Qui pacem dedit, uno verbo omnia dedit.* (b) Ztąd Iakub Patryarcha dowiaduiąc się o szczęściu Synow swoich *Vide, si cuncta prospera sint erga fratres tuos,* (c) według Chaldayskiey wersyi, dowiadował się, ieżeli między niemi znayduie się pokoy, ktory maiąc, wszelką szczęśliwość mieć mogliby. *Vide pacem fratrum tuorum.* Iakby to iedno było, mieć pokoy, co mieć wszelkie szczęście. Błogosławił BOG ziemię. *Benedixisti Domine terram tuam.* (d) A to dla tego, że sprawiedliwość z pokoiem razem się zeszły, y dały sobie przyiacielskie pocałowanie. *Iustitia & Pax, osculatæ sunt.* W kompanii tych dwoch Cnot znacznych, weszła Nayświętsza MARYA do tego Stołecznego Miasta: *Convenite, & ingrediamur Civitatem munitam,* (e) żeby w nim milczała. *Et sileamus ibi.* Gdźie bowiem pokoy mieszka ze sprawiedliwością, tam cicho, nie słychać tam krzywdy, zdrady, zemsty, censury, obmowy, niesłychać o zaiazdach, pozwach, o Kommissyách, niesłychać o grzechach wołaiących o zemstę, o niegodźiwych przyiaźniach, affektach, o zmyśloney przyiaźni, o publicznych poiedynkach. Milczenia tego uczyć się od MARYI, *sileamus ibi, idest exemplo illius ab omni pravo sermone,* (f) mowi *Richardus à S. Laurentio.* Siedm razy tylko przemowił Zbawiciel na Krzyżu, y zaraz pokoy uczynił między BOGIEM y ludźmi. W siedmiu Darach z stąpił DUCH Boski, ale się między niemi liczy pokoy. Siedm razy mowiącą czytamy MARYA w

czte-

[a] *In Cant: 6.* (b) *Glossa.* (c) *Genes. 37.* (d) *Psal: 84.* (e) *Hier: 8 v. 14.*
(f) *Lib: 2. de Laud: Virg.*

czterech Ewangeliſtach, bo dwa razy mówiła z Aniołem, dwa razy z Elżbietą, dwa razy z Synem ſwoim, raz w Kanie Galileyſkiey ze ſługami. Bo iako ięzyk mowiący był początkiem niezgody, tak ięzyk milczący był początkiem pokoiu. Wdała ſię Ewa w mowę z wężem, aż zaraz wſzyſtkich nabawiła niepokoiem, milczała MARYA, żeby świat pokoiem napełniła. Siedm razy tylko mowiąca MARYA, ma relacyą do DUCHA Boſkiego, ktory dary ſwoie w milczących ięzykach rozdał Apoſtołom, żeby ich głowy, nowemi pokoiu wieńcami ukoronował. *In ſpeciè lingvarum ignearum ſedit ſuper illos, ut nova Corona Spirituales per lingvas igneas imponantur Capiti illorum.* (a) tak świadczy S *Cyrillus* Patryarcha Ierozolimſki. Milczała MARYA przez lat ſiedmſet w tym Obrazie, nie domawiała ſię o Koronę, aż ſiodmego Miesiąca Roku przeſzłego, w ten dzień, ktorego niemy Zacharyaſz na Iey przybycie przemowił, zoſtała ogłoſzona Krolową, y Panią Ruſkiego Xięſtwa; żeby to głowne Miaſto nowym pokoiem ukoronowała. *Ingrediamur Civitatem munitam, & ſileamo ibi, ut nova Corona ſpirituales per lingvas imponantur capiti illorum.* A zatym ſzczęśliwyś Lwowie, bo od tych czas będźieſz zwany, Miaſtem pożądanym, nieopuſzczonym. *Tu autem vocaberis quaſita Civitas, & non derelicta;* (b) Miaſtem ſprawiedliwym, wiernym, nową Ierozolimą. *Poſt hac vocaberis Civitas juſti, Urbs fidelis, Ieruſalem nova.* Należy to mowić teraz o Lwowie, co Klemens XI. powiedźiał o Rzymie: *Monſtrum eſt, Romæ eſſe, & Sanctum non eſſe.* (c) Monſtrum byto było, nie człowiek, ktory będąc w Rzymie, nie byłby Swiętym. Ia mowię, bydź we Lwowie, gdźie Ukoronowana MATKA Boſka, gdźie tyle Swiętych Ciał ſpoczywa, gdźie tyle ſpoſobow do świętego życia, á nie bydź we Lwowie Swiętym, ieſt to monſtrum iedno. Ale małoż takich monſtrow w tym Mieście, ktore do Swiątnic idą dla cenſury, dla ſamego widzenia ſię z tą oſobą, do ktorey maią nie porządne

[a] *Catheſi 17. de Spir. S.* [b] *Iſaiæ 62.* [c] *Hom: 16. de SS. Apoſtol:*

przywiązanie, y przyiaźń? Te to monstra gniewaią BOGA w Swiątnicach, tak dalece, że dla nich całe Miasto, y Xięstwo karać muśi. Obawiaycie się tego, żeby o was niepowiedziano, co Izaiasz Prorok o ukoronowanym Mieście Tyryiskim: *Quis cogitavit hæc super Tyrum quondam coronatam?* (a) Ktoż by się spodziewał tego, żeby Lwow ukoronowane od MARYI Miasto, miał BOG tak ciężko karać? Lękaycie się, żeby wam nie wyrzucał Zbawiciel niewdzięczności, iako wyrzucał Betsaidzie. *Væ tibi Bethsaida*, iá mowię, *Leopolis, quia si in Tyro, & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere pœnitentiam egissent* (b). Biada tobie Lwowie, bo gdyby MATKA moia te łaski innym Miastom czyniła, ktorych ty doznaiesz, podobno by w popiele, y w włosiennicy pokutę czyniły. Lżey będzie innym miastom, niżeli tobie. *Tyro & Sidoni remissius erit in die judicii.* Bo samaż MATKA Boska instygować będzie na was na ostatnim sądzie, żeście byli niewdzięcznemi Iey łaski. Boycie się Izaiásza, ktory iakby o was mowił: *In terra Sanctorum iniqua gessit, non videbit gloriam Domini.* (c) Na ziemi Swiętych niegodziwie czyniłeś, dla tego nie będziesz widźiał chwały Páńskiey.

Wiecie, że zgrzeszył Anioł, zgrzeszył y Człowiek, odkupił BOG człowieka, Anioła nie odkupił, otrzymał łaskę człowiek, bo zgrzeszył na ziemi, nie otrzymał iey Anioł, bo zgrzeszył w Niebie. Toć nie godzien odpuszczenia, ktory Ziemię świętą, nowe Niebo, Swiątnicę Boską profanuie nieczystym weyrzeniem, nieprzykładnym życiem. Przystąpmyż z prawdziwym żalem, y z dobrą nadzieią do Tronu Łaski, *accedamus cum fiducia ad Tronum gratiæ*, oto Nayświętsza MONARCHINI nasza, Krolewskie berło swoie skłania każdemu, na znak przychylności swoiey ku nam: *Sceptrum aureum protendit manu, quo signum clementiæ monstrabatur.* (d) Idźcie do tey Swiętey PANI, z tą nadzieią, że na czyiey gło-

[a] *Isaiæ* 23. v. 8. [b] *Matth.* 11. [c] *Isaiæ* 26. v. 10.
[d] *Esther* 8. v. 4.

iey głowie złoży berło, tego koronować będźie. *Accede igitur, & tange sceptrum.* Między wszystkiemi przystępuie naprzod nowa Kongregacyá Centuryáńska, patrzcież iaką znayduie łaskę u Monarchini naszey. Przystąpił do CHRYSTUSA pierwszy Centuryan. *Accessit ad Eum Centurio.* Aż Zbawiciel z tym się odzywa, że podobney wiary nie znalazł w całym Izráelu. *Non inveni tantam fidem in Israel.* Ieżeli ten Centuryan prosząc tylko o zdrowie sługi swego, taką znalazł pochwałę u CHRYSTUSA? coż mowić o tey Centuryi, ktora iuż nie o zdrowie, ále o życie wieczne zatrzymanych Dusz Centuryánow swoich, w Czyscowych mękach, prosi BOGA? Zapewne większey Wiary nie znayduie Zbawiciel w inney Kongregacyi, nad tę Centuryańską. *Non inveni tantam fidem.* Ten Centuryan iest prawdźiwą figurą nowych Centuryánow ze dwoch racyi, naprzod, że tamtego Centuryána, *Hugo* Kardynał zowie Prymicyámi Narodow, bo pierwszy uwierzył w CHRYSTUSA. *Unde dicitur Primitiæ gentium, quia primus credidit;* druga, że tę wiarę miał przez widzenie nowey gwiazdy, *Perindicium novæ stellæ.* Kongregacyá Centuryáńska iest Prymicyámi we Lwowie, bo pierwszy ráz do tego Miasta wprowadzona, poprzedźiła te Prymicye nowa gwiazda Roku przeszłego cudownie, widźiana w samę noc Koronacyi Obrazu tego. *Per indicium novæ stellæ.* Idź tedy bespiecznie Swięta Centuryo do MARYI, bo Ona berłowładną rękę składa ná głowie twoiey, z tym kompromissem, że za twoię wiarę, otrzymasz od Niey setną nadgrodę, y żywot wieczny. *Centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Rzucamy się z Synowskim affektem do Macierzyńskich nog Twoich, nayłaskáwsza PANI nasza, y całuiemy święte Stopy Twoie, prosiemy o troistey benedykcyi Twoiey Krzyżyk. Pierwszy niechay będźie *Agilitas*, zupełnego zdrowia otrzymanie; drugi *Facilitas*, łatwość w trudnościach zbawienia naszego; trzeci *Efficacia*, skuteczność

teczność łaſki Boſkiey, bez ktorey zbawionemi bydź niemożemy. Przyimuie prozbę naſzę Nayświętſza MONARCHINI naſza, y naznak danego nam błogoſławieńſtwa ſwego, kładźie miłoſierne Ręce ſwoie na głowy naſze, żeby nas błogoſławieńſtwem pokoiu ukoronowała. *Benedicta Tu. Civitas Viſitationis.*

A
M ✝ E
N.

NIEBA y ZIEMIE KORONATKA MARYA PANNA,

Z Racyi Krolewskiego Dostoieństwa swoiego, do pilnego tym więcey około Poddanych, to iest wiernych Klientow swoich starania, Respektem Pańskim

OBLIGOWANA.

Między Solenną Oktawą Anniwersarza Koronacyi IEY w Cudownym OBRAZIE Lwowskim,

w Kościele WW.OO. Dominikanow,

Przez X. MARYANA BORGONIEGO, Zakonu Karmelitańskiego, Dawney Obserwancyi, Kaznodzieię Ordynaryusza Niedzielnego, Konwentu Lwowskiego, Prowincyi Ruskiey,

OGŁOSZONA.

Roku Pańskiego 1752. Dnia 5. Lipca.

Posuit Diadema Regni in Capite Ejus. Ester. cap. 2.
Włożył Koronę Kroleſtwa na Głowę Iey.

TA iest nayosobliwsza światowego animuszu ludźi maxyma, ta naypożądańsza serc ich kontenteca, aby w Krolewskich, albo wyższey dystynkcyi na głowach swoich iaśnieli Koronach. Rożni ich rożnemi dostępuią sposobami. Iedni przez naturalną sukcessyę, iako w absolutnych Państwach, gdźie to: *Et nati natorum, & qui nascuntur ab illis,* Nayiaśnieysze Antenatow swoich osiadaią Maiestaty. Drudzy przez wolną Elekcyę, że są mądrzy, uważni, rozsądni, sposobni do Panowania, iako to w Wolnych Rzeczachpospolitych, y w naszey Polszcze, według owego Polityznu: *Alibi Reges nascuntur, apud nos fiunt.* Inni przez fortelne zdrady: iako Semiramis, ktora zmyśliwszy się bydź Kawalerem, zamiast Ninowego syna, prawdźiwego na Tron Oycowski suk-

ski sukcessora, na Assyryiską intronizowała się Monarchię. *Sabell: l. 3.* Inni przez potencyę Korony z cudzych głow zdźieraią, a na swoie skronie wkładaią. Tak *3. Reg: 15.* Baasa zabiwszy Nadaba syna Ieroboamowego, osiadł Tron Izraelski: *Interfecit eum Baasa in anno tertio Asa Regis Iuda, & regnavit pro eo.* Inni (co naysprawiedliwsza rzecz iest) dostępuią Koron przez zasługi, iako Dawid. Albowiem. *1. Reg: 16. cap:* rozkazawszy BOG Wszechmogący naywyższemu Kapłanowi Samuelowi, aby z pomiędzy ośmiu synow Izaiego Betleemczyka, namaścił na Krolestwo Izraelskie Dawida. *Imple Cornu tuum oleo & veni, ut mittam te ad Isai Betleemitem, providi enim in filiis ejus mihi Regem.* Uczynił to Samuel, namaścił Dawida na Krolestwo. *Unxit eum in medio fratrum ejus.* To już Dawid Krol? Krol: ale nie zpełna; bo bez Korony. Trzeba mu było ieszcze dla tey pożądaney chęciom ludzkim ozdoby, więcey niż z sześciołokciowym potykać się Goliatem. Tysiącami pobitych na placu liczyć Filistynow: *Percussit Saul mille, & David decem millia.* Po tych to dopiero pracach woiennych, y innych tak wielu, po szczerych zasługach ku swoiey Rzeczypospolitey, doskonale Dawid został Krolem. *Unxeruntq; David in Regem super Israel. 2. Reg: c. 5.* Y na tuteyszy w tym tu Ołtarzu ukoronowaney MARYI Portret, poty z siedmiopagorczystego Rzymu szczerozłote nie stoczyły się Korony, poki *per modum* zasług, Cudow, y łask tak wiele przy nim doznanych, Autentycznemi dokumentami nie dowiedźiono.

Taki y w Niebie modelusz. Bo tameczne Korony nie mogą bydź nabyte przez Nayiaśnieyszą Genealogią; iako mowi S. Grzegorz Nazyanzeński: *Cælum justus, non generosus habet.* Nie przez mądrych subjektow zaszczyty; bo według Augustyna Swiętego: *Surgunt indocti, & ante nos capiunt Cælum.* Nie przez wykrętne zdrady, bo BOG iako Mądrosć nieogarniona, oszukanym bydź nie może. Nie przez potencyą; albowiem *infirma mundi elegit DEUS*, aby światowych zkonfundował junakow. *Ut confundat fortia. 1. Cor: 1.* Ale przez chwalebne akcye w życiu każdego y zasługi aż do końca, według Apostoła *2. ad Tim: 2. Nam & qui certat in agone, non coronatur, nisi legitime certaverit.*

Włożył Pan Nieba y Ziemie BOG Wszechmogący, Koronę wieczney chwały na Głowę MARYI. *Posuit Diadema Regni in Capite Ejus.* Uczynił ią Regnantką całego świata. *Fecitq; eam regnare. Ester c. 2.* Widźiał Ią y Sekretarz Chrystusow Ian Swięty, iako Cud iaki nie widźiany w Niebie, iasnoświetnego Feba odźianą paludamentem, srebrnolity depcącą Miesiąc, w uplecioney z dwu-

nastu

nastu gwiazd na Głowie Koronie. *Signum magnum apparuit in Cælo: Mulier amicta sole, & luna subpedibus Ejus, & in Capite Ejus Corona stellarum duodecim. Apoc: c.12,* Pytasz się o zasługi? rachuy gwiazdy na Niebie ieżeli mozesz. *Suspice Cælum, & numera stellas si potes. Gen: 15.* A tak dopiero podobney Zasługom MARYI dowdzieść liczby. Mnie dosyć na tym powiedzieć, czemu MARYA w Koronie, co Zakonu moiego Doktor Sylveira o Niey mowi: *Non enim Coronatur ex favore ob Filium, sed ex justitia, ob præclara merita:* To iest: że MARYA nie dla tego Koronowana iest, że była godna Macierzyństwa SYNA Bożego; ale z sprawiedliwości, dla przewybornych Iey zasług. Temi ozdobiona, stoi przy boku Krola Nieba y Ziemie. *Astitit Regina à dextris.* W złotonitney aktow miłości Boskiey szacie. *In vestitu deaurato.* Ozdobiona rozmaitością Cnot świętych, *Circumdata varietate. Psal: 44.* Toć MARYA iest Krolową, kiedy Krolewskie na sobie prezentuie *Insignia.* Toć musi mieć y Poddanych, z władzą Godności swoiey onym respekta swoie świadczyć, y iako chcieć dyspensować. Tak iest, a nie inaczey: bo y Bernard S. *Serm: 4. in Nativ:* mowi: *Datum est MARIÆ, ut per illam acciperes, quid quid haberes, quia nihil nos DEUS habere voluit, quod per MARIÆ manus non transiret.* Pozwolono iest od BOGA MARYI, aby każdy przez Nię brał, cokolwiek by mieć chciał. Albowiem postanowił BOG Wszechmogący, abyśmy nic nie mieli, tylko to, coby przez ręce Iey przechodziło. Y słusznie: bo to do Niey, iako Krolowy należy. Więcey powiem: czego y dalszym dyskursem moim dowiodę. Nayświętsza MARYA Panna, że iest Nieba y Ziemie KORONATKĄ, z racyi Krolewskiego dostoieństwa swoiego, do pilnego tym więcey około Poddanych, to iest wiernych Klientow swoich starania, respektem Pańskim obligowana. Będzie to na większą Chwałę *Regi sæculorum immortali*, BOGU Wszechmogącemu. Na cześć Twoię *Coronaria nostra*, tak Cię nazywa Tertullianus Nayświętsza MARYA PANNO.

GOdność Panuiących że wielka iest, nie mnieysza też do niey około dobra pospolitego przywiązana iest starania obligacya. Korony Krolewskie lubo się na miękkich wylegaią wezgłowiach, Koronatom iednak dla ustawicznych myśli o poddanych swoich, smaczno spać nie daią. Złote iabłko nie raz się gorzką płonką stanie, kiedy im przyidzie zakrętnych kosztować interessow. Iasnoświetne Purpury moł turbacyi gryzie. *Virga directionis, virga Regni* berło, nie darmo się zowie, bo tysiącznemi piastuiących go chłosta

afflikcyami. Nie darmo Potentaci na wyſokich ſiadaią Maieſtatach, tylko aby tym lepiey doglądali potrzeb powierzonego ſobie od BOGA poddańſtwa ſwoiego. Nie prożno zowią ſię *Sereniſſimi*, tylko żeby iako wypogodzone ſłońce, nayodlegleyſze całego świata nie zmrużonym okiem ſwoim luſtruie kąty, tak y oni, *Ne quid detrimenti Reſpublica patiatur. Cic:* Wſzędźie doyrzeć y zayrzeć powinni. Egipcyanie chcąc wyrazić ściſłą obligacyą pilnego Krolewſkiego dozoru, malowali ſtoiącego na ogonie, a w koło ſiebie patrzącego, węża, z napiſem: *Cuſtos. Pier: Val: l. 15.* Znał ſię na tey powinności Weſpazyan Ceſarz, y dla tego, kiedy iuż był bliſkim śmierci, perſwadowali mu Senatorowie, y inni bliſcy przyiaciele, aby ſobie chociaż cokolwiek od publicznych ſpoczął intereſſow: [albowiem y w chorobie zachodzące Rzeczypoſpolitey expedyował ſprawy] odpowiedział: *Imperatorem ſtantem mori oportet.* Ze Panuiącemu ſtoiący, umierać potrzeba. *Svetonius.* To ieſt zawſze bydź u Poddanych ſwoich iak na zawołaniu. Adryan Ceſarz Rzymſki, idąc, czyli iadąc pewnego czaſu przez Miaſto, zabiegła mu drogę iedna uboga niewiaſta, y rzecze: *Audi me Cæſar*, ſłuchay mnie Ceſarzu. Aż on odpowieda. *Non eſt otium*, czas nie potemu. Rzecze ona śmiało: *Noli ergo imperare.* Nie bądźże Panuiącym. Muſiał ſtanąć, y rozſądźić iey ſprawę. *Eraſmus l. 6. Apopb:*

Nieba y Ziemie KORONATKA MARYA Panna, że Krolewską zaſzczyca ſię Doſtoynością, tym więcey obligowana, pilne mieć ſtaranie około Poddanych, to ieſt wiernych Klientow ſwoich. *Eſter: c. 4.* Wyſzedł tam był ſtraſzliwy dekret Krola Aſſwera, według ktorego wſzyſcy Izraelitowie nie omylnie mieli bydź w pień wycięci; zkąd płacz y narzekanie po całym Aſſyryiſkim rozlegało ſię Państwie. *Planctus ingens erat apud Iudæos.* O kogoż ſię proſzę ten tak feralny oparł intereſs? o Eſterę, że Krolowa; iako do niey imieniem całego poſpolſtwa mowi Mardocheuſz. *Et quis novit, utrum idcirco ad Regnum veneris, ut in tali tempore parareris.* Y ktòż wie: czyliś nie dla tego została Krolową, tylko abyś nam w tak nieſzczęśliwym razie pomocą była? To ieſt: nie dla tego ty w Krolewſkiey iaśnieieſz Koronie, abyś ſię od poſpolitego ludu rożniła gminu, ale dla tego, abyś o poddanych twoich pilne miała ſtaranie. Teraz ci ſię podała okazya, y ſama tak gorąca wyciąga tego potrzeba, oto giniemy. Mowże za nami do Krola, a od oczywiſtey wybaw nas śmierci. *Loquere Regi pro nobis, & libera nos de morte.* Eſter naſza Nayświętſza MARYA Panna, przy Krolewſkiey godności ſwoiey, alboż zapomina przyzwoitey ſobie obligacyi? bynaymniey.

mniey. Zabiega zawsze przed Maiestatem Asswera Niebieskiego, BOGA Wszechmogącego, w interessie konserwacyi zbawienia naszego. Tak mowi Antonin S. *P. 3. tit: 35. c. 4. MARIA est Esther nostra, Quæ apud Cælestem Assverum procurat salutem Ecclesiæ militantis.*

Do Monarchow światowych należy (że innych powinności ich nie wyliczam) aby Poddanych swoich od wszelkich nieprzyiacielskich bronili attakow, y niby samemi sobą zasłaniali; aby onym dobroczynności swoie świadczyli, nad obwinionymi klemencyi używali; dystyngwowanych zaś zasługami na honory promowowali. Wszystkie te obligacye KORONATKA nasza MARYA Panna, przedniey szym daleko sposobem, że pełni, pokażę. A nayprzod co do pierwszego punktu, tak tego dowodzę.

Exod. 14. cap: Wyszedłszy Izraelitowie zniewoli Egipskiey, aż w pogoń za nimi Faraon z całym woyskiem swoim. W strachu co żywo, widząc nad karkiem nieprzyiaciela. *Viderunt Ægyptios post se & timuerunt valde.* Ale o iak nieprzebrane są skarby mądrości BOGA naszego! iak nieogarnione sądy, y nie doścignie dyspozycye Swiętey Oparrzności Iego! woła Apostoł. *O! Altitudo Divitiarum Sapientiæ & Scientiæ DEI! quàm incomprehensibilia sunt judicia Ejus, & investigabiles viæ Ejus. ad Rom: 11.* W tym punkcie nad wszystkich mniemanie pokazała się kolumna obłoczysta, ktora ich w dzień zasłaniała od attakow nieprzyiacielskich, w nocy przyświecała, aby bespiecznie uchodźić mogli. *Et erat nubes tenebrosa, & illuminans noctem.* Ta pierwszą straż, ta odwod trzymała obozow ludu Bożedo, *Abijt post eos columna nubis, priora dimittens.* W mistycznym sensie mowiąc; Figura to była Nayśw: MARYI Panny. Tak trzyma Bernard S. *De columna nubis legitur, quòd populum deducebat, defendebat, sequebatur, ut mysticè patrocinia multiplicia Beatæ Virginis indicarentur.* Ta to Kolumna ogniem DUCHA Przenayświętszego illuminowana. *Spiritus S. superveniet in Te. Luc: c. 1.* Mocą Naywyższego adumbrowana. *Et virtus Altissimi obumbrabit Tibi. Multiplicia beneficia,* wielorakie dobroczynności świadczy kondycyi ludzkiey, kiedy ią wielowładną interpozycyą swoią zasłania od piekielnego nieprzyiaciela, czarta przeklętego, iako mur ogniśty, mur nieprzełamany. *Contra diabolum quasi igneus murus.* Tak o Niey mowi *Richardus á S. Laur: l. 7. de laud: Virg.*

Czytaiąc daley ten text Pisma S. dowiaduię się, że to y same wody czerwonego morza, stały się z obudwoch stron potężnym murem Izraelitom, przeciwko Egipcyanom. *Erat etenim aqua quasi mu-*

rus,

rus, à dextra eorum & læva. Przez te wody uczony Idiota, *Part: 14. Contemp: 38.* rozumie łaſki, ktore mamy przez Nayśw: MARYĄ Pannę, ktora prawdźiwych Izraelitow, to ieſt prawdźiwych Chrześcianow, wierną aſſekurącyą ſwoią y kochaniem, niby dwoiakim murem ſtrzeże, przeciwko Egipcyanom, to ieſt czartom przeklętym, y tychże ſamych na głowę poraża. Tak bowiem tenże poważny Autor mowi. *Par has etenim aquas ſignificantur gratiæ, quas habemus per Beatiſſimam Virginem MARIAM, quæ veros Iſraelitas, id eſt veros Chriſtianos, fide & dilectione, tanquam duplici muro cuſtodit contra Ægiptios, id eſt dæmones & peccata, & ipſos Ægyptios inficit & ſubmergit.* To tak MARYA wiernym Poddanym ſwoim przeciwko niewidomym nieprzyiaciołom, nie zawodną ieſt defenſą, ktorzy na ogłos y ſamego tylko Imienia Iey, iako przed ogniem pierzchać muſzą. Tak mowi Wielebny Tomaſz à Kempis. *Expaveſcunt Cæli Reginam maligni ſpiritus, & diſpereunt, audito Nomine Ejus, velut ab igne.* Pierzchaią y widomi nieprzyiaciele, bo MARYA według Bonawentury S. zowie ſię *Bellatrix egregia*, Heroina nieporownana, według Auguſtyna S. *Virtus pugnantium, Palma victorum.* Moc woiuiących, Palma zwycięzcow. Oblubieniec Niebieſki *Cant: 6.* powiada Ią bydź tak ſtraſzną, iako Oboz uſzykowany. *Terribilis, ut Caſtrorum Acies ordinata.* A iakże y naywiększe nieprzyiacielſkie nie maią ſię Iey lękać potencye. Mam na to dowod z Piſma S.

Num: 10. cap. Będąc w drodze Izraelitowie do Ziemi obiecaney, ile razy mieli potykać ſię z nieprzyiacielem, tedy podnoſili Arkę Pańſką, a Wodz ich Moyżeſz, te mawiał ſłowa: *Surge Domine, & diſſipentur inimici Tui, qui oderunt Te, a facie Tua.* Powſtań Panie, a niech ſię rozproſzą nieprzyiaciele Twoi, y niech uciekaią, ktorzy Cię nienawidzą, od Oblicza Twego Uczony Celada, przez tę ſtarego Teſtamentu Arkę, rozumie bydź figurowaną MARYĄ Pannę. Tak bowiem *in appendice ad librum Ruth* mowi: *Sciant Principes, Reges, Imperatores, quòd B. VIRGO eſt Arca, quæ elevatione hoſtes fugat, quòd auxilium a MARIA, & per MARIAM eſt virtus militum, præmatura victoria & trophæum.* To ieſt: niech wiedzą Xiążęta, Krolowie, Ceſarze, że Przebłogoſławiona MARYA Panna, ieſt Arką,, ktora podnieſieniem ſwoim rozpraſza nieprzyiaciołow, że pomoc od MARYI y przez MARYĄ, ieſt moc woyſka, prędkie zwycięſtwo, y znaki tryumfalne. Doznali tego niegdyś tuteyſi Xiążęta Ruſcy, ktorzy potykaiąc ſię na placu Marſowym z roznemi nieprzyiacielami, iako to z Turkami, Tatarami, Arkę Tę miſtyczną,

Cudo-

Cudowną w tym tu Obrazie MARYĄ Pannę, podnieſioną własnemi rękami na tryumfalnym prowadząc wozie, niezliczone tychże Poganow tłumy częſtokroć, małą garſcią woyſk ſwoich, na głowę porażali.

Piſzą Hiſtorykowie Greccy, że Troianie maiąc u ſiebie w bałwochwalni tarczą z Nieba ſpuſzczoną, nazwaną *Palladium*, z tąd że na niey wyrażony był portret Bogini Pallady. Oniſz mieli wyrok od ſwoich Bogow, że poty nie dobyte będzie Miaſto Troia, poki ten obraz u nich będzie konſerwowany. Y tak ſię ſtało: bo attakuiąc całymi ſiłami przez dźieſięć lat toż Miaſto Grecy, zadną miarą dobyć go nie mogli, poki za zdradą Ulyſſeſa tegoż *Palladium* nie wykradli, iako piſze Wirgiliuſz. *Corripuêre ſacram effigiem, manibuſq; cruentis Virgineas auſi Divæ contingere vittas.* To ieſt komment Poetyczny; ale to nie odbita prawda, że ten Ukoronowany Portret MARYI, iak z Nieba ma ſwoy oryginał, bo od Niebieſkiego Malarza Łukaſza S. wykonterfektowany. Tarcza to ieſt nieprzełamana, *Clypeus defenſionis. Alb. M.* bo w naycięższych razach Twoich Przeſławna Metropolio Ruſka Lwowie, była ci mocną zaſłoną od nieprzyiacioł, Turkow, Tatarow, y innych. Nie raz twoie rozległe Przedmieścia z dymem poſzły. Nie raz ſię w perzynę obrùciły liczne budynki, Kościoły, Klaſztory. Wiele nie winnych ludzi od miecza Pogańſkiego poginęło. Wiele nie odbitym iaſyrem w ciężką biſurmańſką poſzło niewolą. Tobie nic: że Cię iuż nie Bogini Pallada, ale BOGA prawdźiwego Matka, zawſze broniła. y bronić będzie, iako mur nie dobyty, mur nie przełamany. *Murus inexpugnabilis, Murus nullis arietibus rumpendus. Andr. Creten.*

Druga [iakom powiedźiał] obligacya Panuiących ieſt, aby poddanym dobroczynności ſwoie świadczyli. *Principis munus eſt unicum aliis proſpicere, & publicis conſulere commodis. Cic: de Off:* Ceſarze, Krolowie, y inni Monarchowie zowią ſię: *Soles Regnorum*, ſłońcami Państw, toć powinni, nie tylko iaśnieć prezencyą ſwoią; ale też y zagrzewać dobrodźieyſtwami ſwoiemi, zaſłużonych ſobie poddanych. Bo inaczey każdy Panuiący byłby nie ſłońcem, ale mieſiącem, co to świeci a nie grzeie. Zowią ſię *Terreſtria Numina*, Ziemſkiemi Bogami, iako Owidyuſz nazywa Auguſta Ceſarza: *Alloquar en abſens abſentia Numina ſupplex, ſi fas eſt homini cum Iove poſſe loqui.* Toć do nich należy przyzwoitą BOGU z ludźmi certować munificencyą. Y tak: przychodźi do Alexandra Macedońſkiego, całą Azyę pod władzę ſwoię podbiiaiącego, Tatarſki Poſeł,

y mowił: Iezeli Bogiem ieſteś iako cię zowią, toć powinieneś ludźiom co twoiego ieſt dawać, nie cudze wydzierać. *Curtius.* Tytus Weſpazyan, ten dźień miał ſobie za marnie ſtrawiony, w ktory iakiego komu ſwoiego nie wyświadczył dobrodźieyſtwa. *Amici diem perdidimus,* Tak mawiał do przyiacioł ſwoich. Y kiedy go pewnego czaſu o taką rozrzutność poprzyiacielſku ſtrofowano, godną imienia ſwoiego dał odpowiedź. *Neminem triſtem a facie Principis diſcedere oportet.* Nie potrzeba, aby kto ſmutnym odchodźił od oblicza Pańſkiego.

A ktoż kiedy ſmutnym odſzedł od konſpektu KORONATKI naſzey Nayśw: MARYI Panny, ktora z wſzelką gracyą daie akceſs do ſiebie, Iey faworow pretenduiącym, Tak mowi Bernard S. *Quid ad Mariam trepidet accedere humana fragilitas, nihil auſterum in ea, nihil terribile, tota ſuavis eſt.* A co o Mądrości Przedwieczney w literalnym ſenſie Sapient Pańſki *Cap. 6.* mowi, to ia o MARYI Pannie w allegorycznym beſpiecznie mowić mogę. *Præoccupat, qui ſe concupiſcunt, ut illis prior ſe oſtendat.* Poprzedza tych, ktorzy ſię do Niey ciſną, aby im pierwey w oczach ſtanęła. Więcey powiem. Zabiega drogę potrzebuiącym dobroczynności ſwoiey. *Obviabit illi quaſi Mater honorificata. Eccl: c, 15.* Prawdźiwie *Mater honorificata,* bo wynieſiona nad Chory Aniołow, Patryarchow, Prorokow, Apoſtołow, y innych Swiętych. *Exaltata eſt ſuper Choros Angelorum, ſuper Choros Prophetarum, Apoſtolorum, &c. de Ponte l. 9. in Cant, Exh: 3.* Y daie racyą tenże Author: *Nam Illa ſicut & Ejus Filius ſingularem habet ſedem: Hic ad dextram Patris, Illa ad dextram Filij.* To ieſt, ze MARYA iako y Syn Iey CHRYSTUS oſobliwy ma Maieſtat, Ten po prawey ręce Oyca Przedwiecznego, Ta po prawey ręce Syna ſwoiego. A przecię lubo na tak wyſokim honoru zoſtaie ſtopniu, zchyla ſię iednak z dobroczynnościami ſwoiemi do podłey kondycyi ludzkiey. Y z tey racyi ſama ſiebie *Eccl: 24.* przyrownywa do Palmy. *Quaſi Palma exaltata ſum in Cades.* Bo iako Palma chociaż wierżchołek ſwoy ku Niebu podnoſi, owoc iednak ktory na ſobie ma, ku ziemi ſpuſzcza. Tak y MARYA, lubo godnością ſwoią bliſko ſięga Maieſtatu Boſkiego, przecięż pozytki łaſkawości ſwoiey, y ſama ſiebie iako Matka Miłoſierdźia, ku Ziemianom ſkłania. *Fructus clementiæ ſuæ in terram inclinat, dum velut Mater opem poſtulantibus ſe inclinat. Cornel: à Lapide.*

Gen: Cap: 2. Kiedy BOG Wſzechmogący ſtworzył Niebo y Ziemię z wſzelką ich ozdobą. *Igitur perfecti ſunt Cæli & terra, &*

omnis

omnis ornatus eorum. Ieszcze deszczow nie dostawało. *Non enim pluerat Dominus DEUS super terram.* Ale tylko źrzodło wytryskało z ziemie, ktore całą oblewało. *Sed fons ascendebat de terra, irrigans universam superficiem terræ.* Przez to Zrzodło uczony Idiota, rozumie bydź figurowaną Naysw. MARYĄ Pannę. Tak albowiem *Contemp: 24. P. 14.* mowi. *MARIA fons est, qui ascendebat de terra, irrigans universim superficiem ejus.* MARYA Zrzodłem iest, ktore wytrykało z ziemie, zwierzchu ią całą oblewaiące. Y daie racyą: *Sicut enim fons ille fuit abissus aquarum multarum, ex quo fontes & fluenta oriuntur, sic benignissima Virgo est abissus multarum gratiarum, ex Qua peccatores gratias hauriunt incessanter.* Iako bowiem tamto zrzodło było przepaścią wielu wod, z ktorego źrzodła y rzeki płyną, tak nayłaskawsza MARYA Panna, iest przepaścią wszelkich łask, zkąd grzesznicy dobroczynności czerpaią bez przestanku. O! zapewne bez przestanku! bo nie masz tey godźiny, tego momentu, w ktoreby nie zliczonych łask Iey, nędzna kondycya ludzka nie partycypowała. Y w tedy, kiedy ciężka a prawie ostatnia przyciśnie mizerya. W te słowa do Niey mowi *Richardus a S. Victore. Ubicunq; fuerit miseria, statim currit & succurrit Tua misericordia.* Gdźiekolwiek będźie iaka mizerya, zaraz, nieodwłocznie przybywa Twoie miłosierdźie o! MARYA!

Byłeś y ty w ciężkiey mizeryi Stołeczny Lwowie, podczas morowego powietrza, kiedy okrutna Libityna z zaostrzoną na karki Obywatelow twoich, po rynku, po ulicach, po kamienicach, uwiiała się kosą. *Mille modis lethi miseros mors una fatigat. Statius.* Twoie potrovne Gòry iak wosk od słońca, od żalu się topiły, dla zagniewaney Twarzy Boskiey. *Montes sicut cera fluxerunt a facie Domini. Psal. 96.* Unosząca się nad niemi gwiazda, naturalny splendor swoy grubą pospolitego smutku pokrywszy umbrą, niby iaki feralny Kometa, okropny patrzącym na siebie czyniła widok. Twoiego Herbownego Lwa, iuż nie złota Korona iako Krola, ale fatalnego Cyprysu wieniec otaczał skronie, *luctum testata Cupressus.* Nie w Tyryiskim lśniącego się szarlacie, ale w funebralnym całunie na troygornym suggeście swoim prezentuiącego się, a pływaiącą w rzewliwych łez powodźi oka swoiego zrzenicą, na nigdy nie opłakaną twoię poglądaiącego klęskę obserwowano. Chodźiliście tu na to mieysce nędzni Obywatele, rzucaliście pod stopy Cudowney w tym tu Obrazie MARYI gorące suppliki wasze, aż koniec utrapienia. Iuż wasze Gory podskoczyły od radości. *Montes exultaverunt. Psal. 113.* Gwiazda iako nowy Lucyfer iasnoświetne swoie rozpostarła promie-

nie. Lew przyzwoitą czasowi zrzuciwszy żałobę, w starożytney obaczył się splendecy. *Ubicunq; fuerit miseria, statim currit & succurrit MARIÆ misericordia.*

Byłeś w mizervi Lwowie, kiedy ogniſty Wulkan nienasyconym gardłem, twoie pożerał ozdoby, zkąd narzekania ubogich ludźi Niebo przerażały. *Ferit aurea sydera clamor. Æneid: l. 2.* Ale iako rozpędzone flukty morskie o swoie obiiaiąc się brzegi, niszczeią, tak y ta ogniowa nawalność tu miała kres, tu swoię metę. Albowiem pokazawszy się MARYA Panna widomie na powietrzu, wszystkę tę Wulkanią uśmierzyła. *Daniel: 3.* Kazał tam Krol Nabuchodonozor Ananiasza, Azaryasza, y Misaela, wrzucić w ogniſty piec na spalenie. Wielki to tam był ogień, bo na czterdzieści y dziewięć łokci, nad piec wzbiiał się do gory. *Et effundebatur flamma super fornacem cubitis quadraginta novem.* Czemuż tym Swiętym Młodzianom y włosa na głowie nie spalił. Oto powiada litera Pańska, że zstąpił z Nieba Anioł Boży, y uczynił im chłòd z ròży w poszrzodku owych płomieni. *Angelus autem Domini descendit cum Azaria & sociis ejus infornacem, & excussit flammam ignis de fornace. Et fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem, & non tetigit eos omnino ignis.* Byli w poszrodku tychże goreiącego tuteyszego Miasta ogniow, Przewielebni w BOGU Wielkiego Oyca DOMINIKA Swiętego Synowie, iako Ci trzey Młodźiani w piecu Babyłońskim, czemuż im ten upał nie szkodźił, bo Rosa zbawienna Nayświętsza MARYA Panna, *Ros Divinus ardoris nostri. Germ: Const:* Z Niebieskich spadłszy Tryonow, od naymnieyszego zachowała ich upalenia. Albowiem na ten czas płaszczem swoim Kościoł y Klasztor tuteyszy okrywała. *Ubicunq; fuerit miseria, statim currit & succurrit MARIÆ misericordia.*

A ktoż może porachować y inne Cudowne łaski MARYI, przy tymże Obrazie wyświadczone. Tu smutni pociechę, w niebespieczeństwie na morzu y na lądźie będący salwę, ślepi wzrok; niemi mowę, głuszy słuch, umarli życie odbieraią. Tak, że te wiersze, ktore niegdyś przy pewnym także Cudownym MARYI czytałem Obrazie, y tu się przypisać godźi.

Hic cæcus, claudus, mutus, surdaster & æger.
Undis extincti & funesta morte perempti.
O! Regina Poli! per Te solatia sumunt.

To MARYA nie będąc ieszcze na tym tu mieyscu Koronowana, tak wiele łask y Dobrodźieystw swoich uciekaiącym się do siebie wyświadczyła. Coż dopiero będąc KORONATKĄ świadczyć nie

ma?

ma? kiedy z racyi Krolewskiego dostoieństwa swoiego, do pilnego tym więcey około poddanych, to iest wiernych Klientow swoich, respektem Pańskim iest obligowana.

Trzecia Panuiących obligacya iest, aby nad Poddanymi sobie klemencyi swoiey używali; iako mowi Owidyusz: *Sit piger ad pœnam Princeps, ad præmia velox.* Nie zawsze też to ci Ziemscy Iowiszowie pioruny surowości swoiey rzucać powinni. Klemencya Pana zdobi, z samemi Bogami za brat mu bydź każe. *Sola Deos æquat clementia nobis. Claud.* Y dla tego Teodozyusza Cesarza Konstantynopolitańskiego gdy się pytano, czemu by żadnego z nieprzyiacioł smiercią nie karał. Te wieczney godne pamięci powiedział słowa. *Utinam mihi liceret & mortuos ad vitam revocare.* Bogdayby mi się godziło y umarłych nazad do życia przywrocić. Scypion Afrykański Hetman Woysk Rzymskich często mawiał: *Malle se unum Civem servare, quam mille hostes occidere.* Że wolał życie iednego Obywatela Rzymskiego zachować, nizeli tysiąc nieprzyiacioł trupem na placu położyć. Neronowi Cesarzowi poki ieszcze nie był Tyranem, kiedy przyniesiono do podpisania dekret na iednego excessanta na smierć skazanego, westchnąwszy serdecznie rzecze: *Utinam literam non nossem,* bogdaybym był y litery nie znał, abym się na czyię zgubę nie podpisował. Za co od Preceptora swoiego Seneki *lib: de Clem:* wielką ma pochwałę. Honoryusza Cesarza Rzymskiego, Klaudyan Poetycznym piorem pod Niebo wynosi, ze był znakomitey klemencyi Pan. *Mitis precibus, pietatis abundans, pœnæ parcus erat, paci non intulit iram.*

Nieba y Ziemie KORONATKA MARYA Panna, ktoż powie, że nie iest łaskawa na obwinionych sprawiedliwosci Boskiey, kiedy y sam Kościoł Boży publicznie śpiewa: *Salve Regina Mater misericordiæ.* Witay Krolowa Matko miłosierdźia. Y niżey: *O Clemens! o! pia! o! dulcis Virgo MARIA!* O! łaskawa! o! pobożna! o! słodka Panno MARYA!

Nienależałoby mi tu mowić o powinney Panuiącym sprawiedliwości, ktora się zowie *punitiva,* karząca delinqventow; ale to do samego CHRYSTUSA Pana, iako do Sędźiego żywych y umarłych należy; iako czytam *Act. 10. Constitutus est a DEO Iudex vivorum & mortuorum,* a nie do KORONATKI naszey MARYI Panny, bo nie iest Sędźiną, ale miłosierną Patronką nędznych grzesznikow, tak mowi Sylveira: *CHRISTUS aliquando justitiam, Beatissima Virgo semper misericordiam exercet.* Do CHRYSTUSA

Pana

Pana tak łatwo przyſtąpić wzdrygaią ſię ludźie, dla Boſkiego Iego Majeſtatu. Albowiem nie zawſze tam śpiewaią pioſnkę o miłoſierdźiu, śpiewaią tez o ſtraſznym ſądźie y ſurowey ſprawiedliwości. Tak mowi Bernard S. *Divinam in CHRISTO reverentur homines Majeſtatem. Non ſola Illi cantatur miſericordia, cantatur Et pariter & judicium.* Y niżey tenże Doktor Swięty mowi: *DEUS noſter Ignis conſumens eſt, quidni vereatur peccator accedere? ne quemadmodum fluit cera a facie Ignis, ſic ille pereat a facie DEI.* To ieſt: BOG naſz Ogień pożeraiący ieſt, y czyliż ſię nie ma wzdrygać grzeſznik przyſtąpić, żeby iako woſk płynie od ognia, tak y on nie zniſzczał przed Obliczem Boſkim. O MARYI Pannie zaś *Ludov: Bloſius Parad: an: c 18.* mowi: *Tota mitis eſt, tota ſerena, tota ſuavis, tota benigna, non ſolum juſtis & perfectis; verum etiam peccatoribus ac deſperatis,* że MARYA ieſt cicha, łagodna, przyiemna, cała łaſkawa, nie tylko dla ſprawiedliwych, y w cnotach świętych doſkonałych, ale też dla grzeſznikow y deſperatow. Bonawentura zaś Swięty mowi: *Regina miſericordiæ, non ſubeſt Tuo regimini niſi miſer.* To ieſt: że oſobliwie pod władzą MARYI ieſt każdy nędzny człowiek. A ktoż z ludźi nędznieyſzy iako grzeſznicy? tymi to MARYA rządźi, tymi ſię opiekuie.

Cant: 1. Mowi tam Oblubieniec do ſwoiey Oblubienice: *Si ignoras o pulcherrima inter mulieres, egredere & abi poſt veſtigia gregum, & paſce hœdos tuos.* Ieżeli ſię ſama na ſobie nie znaſz, czyli na ſwoiey powinności, o naypięknieyſza między niewiaſtami, wynidźże z domu, y podź za trzodą, a paś kozły twoie. A to co? raczeyci by to tey Oblubienicy pozwolić modno a bogato ſię uſtroić, od złota, od pereł, od dyamentow, poſzòſtno, ż liczną aſſyſtencyą poiachać na bale, gale, aſſamble, zażyć weſołey kompaniy, rzeſko poyść w taniec. Wolałaby też ona iak koza ſkakać, niżeli kozy paść. Bo to do wieśniakow należy, nie do Krolewſkiey [iako ta] Familiey Corki. Kozły, ieſt to bydło nayſwawolnieyſze, rownych paſtwiſk nie lubi: woli ſię po laſach, po chroſtach po krzakach paść, po gorach, po parowach ſkakać. Tak mowi *Columella de re ruſtica. Id genus dumeta potiùs, quam campeſtrem ſitum deſiderat, aſperiſq; etiam locis ac ſilveſtribus optimè paſcitur.* Trzebać to zdolnego y dobrego chłopa, aby to licho upaſł. Y powinien bydź pracowity, rzeſki, odważny, według tegoż Autora. *Magiſter pecoris acer, durus, ſtrenuus, laboris patientiſſimus, alacer atq; audax eſſe debet.* A iakże ich iedna w Krolewſkich gabinetach delikatnie

likatnie wychowana Dama, upaść może? Musiał to ten Pan Młody bydź nad to skrzętny gospodarz, albo raczey skąpiec y wielki sknèra, że tą swoią Oblubienicą chciał zawrzeć, y otworzyć. Iak że on ubogiemu Kwestarzowi, albo mizernemu żebrakowi miał dać kawałek chleba? kiedy go pastuchowi, albo naiemnikowi na swoią własną potrzebę dać żałował.

Trzymałbym ia tak; ale mnie tu insze rozumienie tego textu Pisma Swiętego zachodźi. Bo pospolicie Oycowie SS. y Doktorowie, przez tę Oblubienicę rozumieią Nayświętszą MARYĄ Pannę, przez Oblubieńca, samego Pana BOGA, przez kozłow grzesznikow. Ale to mi w reflexyi. Czemu ten Oblubieniec Niebieski, do Oblubienice swoiey MARYI Panny mowi: *Pasce hædos Tuos*, paś koźły Twoie. Czemu nie wszystkie, ile się ich tylko znaydować może? *Guilel. Anglic*: na to tak odpowiada: *Quia non omnes hædi vocantur MARIÆ, sed qui MARIAM colunt ac venerantur, licet sceleribus attaminati.* Bo nie wszyscy kozłowie, to iest grzesznicy, są trzody MARYI; ale tylko Ci, ktorzy Ią czczą y chwalą, chociaż też grzechami skażeni, y sprawiedliwości Boskiey zadłużeni. Tym to, tym KORONATKA Nieba y Ziemie MARYA Panna Klemencyą swoię świadczy, kiedy im żal za grzechy, poprawę życia, paszą zbawienną prowiduie. A tym samym zasłania od surowey sprawiedliwości Boskiey.

Trafiło się tu we Lwowie, iako czytam w opisaniu łask y cudow, przy tym Ukoronowanym Obrazie doznanych, *num. 28.* Ieden bezbożny człowiek, sprzysiągłszy się na życie pewney tuteyszey Obywatelki, ustawicznie na to czatował, aby ią co prędzey z tego świata zgładźił. Dowiaduie się o tym owa pobożna Matrona, przybiega tu z desperowana przed ten cudowny Obraz, żebrze miłosierdźia MARYI, aby iey w tak ciężkim y ostatnim razie na ratunek przybyła. Y gdy to swoie nabożeństwo przez dźiewięć dni kontynuie, przybiega ow od nikogo przed tym nie wyperswadowany, samą tylko uproszoną łaską MARYI, przymuszony złoczyńca, upada do nog, niczego się takiego nie spodźiewaiącey owey białeygłowie, przeprasza, żałuie swoiey zawziętości, y bespieczność życia iey assekuruie. Zkądże tak nagła odmiana? Musiał ten człowiek u KORONATKI naszey MARYI mieć iakieś zasługi, że go od tak ciężkiey zbrodni popełnienia, łaską swoią powściągnęła, a tym samym klemencyą swoię mu wyświadczyła, że duszę iego od

wieczne-

wiecznego zatracenia zachowała, y niby go ukryła od exekucyi surowych na grzeſznikow, Dekretow Boſkich.

Gen: c. 3. Z grzeſzywſzy pierwſi Rodźice naſi w Raiu, ſkryli ſię pod drzewo: *Abſcondit ſe Adam & Uxor ejus, a facie Domini DEI in medio ligni Paradiſi.* Co mi to za obronna forteca przed natężoną Wſzechmocnością Boſką? Ieżeli ſię zaś ſkryli, aby ich BOG nie widźiał, to bydź nie można, aby rozumieli, że ſię zchronią przed Tym, ktory wſzyſtko widźi. Tak mowi Swięty Efrem *Orat: de Deip: Nunquam inducam animum, ut putaverim Adamum voluiſſe Numinis oculis ſubtrahi; ut eluderet ſcientiam.* Dla czegoz ſię ſkrył Adam? oto, aby uniknął kary za popełniony exceſs, *ut fruſtraretur vindictam.* Ale iako to może bydź? aby iedno drzewo miało pokryć y obronić delinqwentow. Odpowiada wyżey pomieniony Efrem Swięty, że to drzewo będąc figurą Nayśw: MARYI Panny, poznał Adam, że Protekcya Iey, naybeſpieczniey-ſzą ieſt grzeſznikow ucieczką. *Erat arbor illa Deiparæ umbra, agnovitq; Adam, umbram Deiparæ opportunum peccatoribus eſſe perfugium,* Y nie zawiodł ſię na ſwoim rozumieniu. Albowiem należało było według ſprawiedliwości, aby byli wieczną śmiercią ſkarani, albo na zawſze zniſzczeni. Czemuz ſię to nie ſtało? bo maiąca przyiść na ten świat ź pokolenia Adamowego MARYA, z ktorey miał ſię Narodźic CHRYSTUS, Odkupiciel narodu ludzkiego, ſtąnęła na ten czas w oczach zagniewanego BOGA, iako iedyne Kochanie. Dla Niey tedy od wiekuiſtego zatracenia zachowani. Tak mowi S. Bernard Seneńſki, *Tom: 1. lib: a. 1. c. 2. Adam & Eva ex propria tranſgreſſione, non ſolum mortis, ſed annihilationis exterminium meruerunt, ſed propter præcipuam reverentiam, & ſingulariſſimam dilectionem quam habuit DEUS ad Virginem, præſervavit eos.* O! moy BOZE! iakże wiele y teraz grzeſznikow to Drzewo żywota, *Lignum vitæ* MARYA, (tak Ią nazywa *Naxera Tom: 2. Cap. 20. par. 10.*) Cieniem klemencyi ſwoiey, zaſłania od śmierci wieczney. *Virgo ſub ſpiritus umbra eſt, ut peccatores a Divinæ juſtitiæ æſtu ſubduceret; eorum protectio fieret & umbraculum. Baſilius Seleuc:* Dawnoby była dawno! cała tego świata obaliła ſię machina, y wſzyſtkich grzeſznikow na wieki potłumiła, gdy by ſię MARYA łaſkawą interceſſyą, przed Maieſtatem Boſkim za nich nie zaſtawiała. *Cælum & terra pridem corruiſſet, ſi MARIA precibus ſuis non ſuſtentaſſet. S. Fulgentius.*

Ieſzcze

Ieszcze Panuiących powinność iest, aby dystyngwowanych zasługami poddanych, nie tylko sami obserwowali, ale aby ich y honorami zdobili; według Filozofa *Politic: cap: 5. Oportet Principem suos honorare, & ipsummet, honores eis distribuere.* Bo coż to iest honor, ieżeli nienadgroda cnoty. *Honor est cujus libet virtutis præmium*, mowi Doktor Anielski Tomasz Swięty *2. 2. q. 12. art: 4.* Omdlewa cnota, ieżeli od zasłużoney sobie promocyi zwykłego nie ma alimentu. *Virtutis uberrimum alimentum est honos. Valer: Max:* Znali się na grzeczności starodawni Rzymianie, kiedy po otrzymanym z nieprzyiaciela na krwawym placu ognistey Bellony zwycięstwie, wieżdżaiących z tryumfem do *Capitolium* Konsulow y Imperatorow swoich, to złotymi, to laurowymi y innymi koronami wieńczyli skronie. Ateńczykowie Temistoklesowi y Perykllesowi, z roszczek oliwnych dali korony, że całą Grecyą od wiszącego nad karkiem iey obronili nieprzyiaciela, y w pokoiu zachowali. *Valer: Max: L. 1 C. 1. Exempl: Quinctius Cincinnatus Dictator*, że woysko Rzymskie od oczywistego zachował niebespieczeństwa, złotą koroną od Konsula darowany. *Liv. lib. 3. Esth. c. 6.* Mardocheusz Zydowin, ze wyiawił konspiracyą na życie Asswera Krola, kazał na niego włożyć swoy Krolewski paludament, a na głowę Koronę złotą. *Mardocheus autem de Palatio & de conspectu Regis egrediens, fulgebat vestibus Regis hyacinthinis videlicet & aereis, Coronam auream portans in capite, & amictus serico pallio atq; purpureo. Esth: c. 8.*

Pełni tę Panuiących obligacyą Nieba y Ziemie KORONATKA nasza Nayśw: MARYA Panna, lepszym daleko sposobem. Albowiem ile Swiętych iest w Niebie, wszyscy przez MARYĄ swoie odebrali Korony. W ten sens mowi do Niey Bernard S. *Serm: 4. in Assump: Per Te enim Cælum repletum est, infernus evacuatus est, instauratæ ruinæ Cælestis Hierusalem.* Y w drugim mieyscu tenze Doktor Swięty toż samo potwierdza: *Si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab Ea noverimus redundare*, że cokolwiek w nas iest nadźiei, cokolwiek łaski Boskiey, cokolwiek zbawienia, wiedzmy, że to wszystko przez Nię na nas się zlewa. Błogosławiony Alanus Prześwietnego Zakonu DOMINIKA Swiętego, w samo Swięto Wniebowźięcia Nayświętszey MARYI Panny takie miał widzenie: Zasiadł Cały Konsystorz TROYCY Przenayświętszey, w ktorym dla MARYI Panny taki Przy-

ki Przywiley uformowano, y ogłoszono. *Esto Regina donorum DEI, nec ullum donum naturæ, morum, gratiæ, seu gloriæ cuiquam dabitur, nisi Te Cooperante & Mediatrice.* Bądź PANIĄ darow Boskich, y wiedz, że żaden dar natury, obyczaiow, łaski, albo chwały wieczney nikomu nie będźie dany, tylko za Twoią kooperacyą y Pośrzednictwem. Więc żadnego z Swiętych Pańskich w Krolestwie Niebieskim nie masz, ktoryby przez ręce MARYI za swoie przed BOGIEM y Onąż samą, zasługi, naznaczoney sobię nie wziął Korony.

Y iużże tylko Niebianom te honorow *Insignia* rozdawać będźie MARYA? bynaymniey. Nie tylko Nieba ale y Ziemie że iest Koronatką, toć y dla zasłużonych sobie Ziemianow ieszcze nie rozdane ma korony. Iakimby zaś sposobem do Iey dostały się depozytu, tak się pokazuie. *Apoc: 19.* Widźiał tam Sekretarz Niebieski Ian Swięty w obiawieniu swoim iakiegoś Męża, na ktorego głowie wiele Koron było. *Et in capite Ejus diademata multa.* Co by to był za Mąż, czytam u Sylweiry, że to był sam CHRYSTUS Pan, ktory tak wiele Koron ma na głowie swoiey, ile iest w Pułkach Niebieskich Aniołow, ile bereł w Niebie y innych Swiętych ludźi Orszakow. *Tot CHRISTUS sortitur coronas, quot sunt Angelorum Coronæ, quot rursum sunt sceptra in Cælis, Sanctorumq; hominum agmina.* Wiele by to zaś było tych wszystkich Obywatelow Niebieskich, zgadnąć nie można; bo y sam Ian Swięty *Apoc:* 7. powiada, że ich nikt nie mogł porachować. *Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat.* A kiedy tak: toć tyle nieprzeliczonych Koron na iedney głowie samego CHRYSTUSA Pana. *Et in capite Ejus diademata multa.*

A wiecież co ia wam powiem? wszystkie te Korony są KORONATKI naszey Nayświętszey MARYI Panny, y dowodzę. Swięty Amadeusz *hom: 6. de laud: Virg:* tak mowi: *Corona Capitis MARIÆ, est CHRISTUS, dicente Sapientissimo, quòd Filius sapiens Corona sit Matris, & quis sapientior est Illo, qui est Patris Sapientia.* To iest: że Korona Nayświętszey MARYI Panny iest CHRYSTUS Pan, według zdania Naymędrszego, że Syn mądry iest Koroną Matki, a ktoż iest mędrszy nad tego, ktory iest OYCA Przedwiecznego Mądrością; A ponieważ iest tak: toć wraz z CHRYSTUSEM na Głowie MARYI Anielskie y innych Niebianow Korony. Toć maiąc tez same w dyspozycyi swoiey

MARYA,

MARYA, ma co rozdawać Poddanym, to iest wiernym Klientom swoim.

Nieba y Ziemie KORONATKO, Cudowna w tym tu Obrazie Nayświętsza MARYA Panno. Iesteś Panią wielu y rozmaitych Koron Niebieskich, dayże z pomiędzy tych zasłużonym Tobie Ziemianom Chorow Anielskich Korony. Naywyższemu Kościoła Bożego Pasterzowi BENEDYKTOWI Czternastemu, za przysłanie Koron, day Koronę *Dominationum*, aby całemu Prawowiernemu Chrześciaństwu szczęśliwie, y iak naydłużey Panował. Nayiaśnieyszemu AUGUSTOWI Trzeciemu Krolowi Polskiemu, day Koronę Cherubinow, ktorzy daną sobie od BOGA umieiętnością, innych Aniołow celuią, za usilną o Koronacyę Twoię instancyę, aby umiał powierzonym sobie od BOGA, ludem rządźić, *Dabis servo Tuo cor docile, ut populum Tuum judicare possit.* 3. Reg: 3. Iaśnie Wielmożnemu Arcy-Pasterzowi naszemu, a Koronatorowi Twoiemu, za podięte fatygi, day Koronę *Virtutum*, to iest Mocarstw, aby oparłszy się mocno przeciwnym fatom, na naywyższych honorow spoczął subselliach. Zasłużony Tobie iest Orzeł Polski, nie darmo w haczystych szponach swoich trzyma miecz obosieczny, bo tyle razy honor Twoy windykował, y za naszey pamięci w Toruniu nie zgładzone *temeritatis* na karkach Heretyckich, rysował charaktery. Dayże mu Koronę *Principatuum*, abyśmy wziąwszy prym innym Narodom, podcieniem skrzydeł iego, a bardźiey Twoich *Aquila grandis magnarum alarum.* Ezech: 17. miłym cieszyli się pokoiem. Wszakże: *Nulla salus bello, pacem Te poscimus omnes*, Prześwietnemu Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH Domowi, ktorzy na Twoię y Syna Twoiego, ktorego tu ręku piastuiesz spendowali Korony, day Koronę *Thronorum*, aby Herbowne *Krzyże* Ich na Krolewskim lokowanych Majestacie, w Polskiey zaiaśniały Koronie. *Crux ornet solium, decoret Regumq; Coronas.* Prześwietney Wielkiego Patryarchy DOMINIKA Swiętego Familii, day Koronę Serafinow, za to, że zakochawszy się Synowskim affektem w Tobie. *Filii Tui dilexerunt Te nimis*, na lat dwadźieścia y cztery przed założeniem Miasta tego, honor Twoy w tym tu Obrazie promowowali, y promowuią. A osobliwie teraz, kiedy zusilną pracą, y fatygą swoią o te, ktore Obraz Twoy zdobią postarali się Korony. Przesławney Metropolii tuteyszey Lwowowi, ktory solennie Aktowi Koronacyi Twoiey applaudował, y teraz Anniwersaryinie,

tyinie applauduie, day Koronę *Poteſtatum*, aby Herbowny Lew iego, ſkruſzywſzy nieprzyiazney Fortuny aſſalty, w władzy ſwoiey, powadze y eſtymacyi, żadnego nie znał detrymentu. Na koniec nam wſzyſtkim Poddanym y wiernym Klientom Twoim, day iednę Koronę, Koronę wieczney chwały. Mieymy dobrą nadzieię, że ią odbierzemy, bo nas w tym aſſekuruie ſtarodawny Doktor Tertullianus. *Habemus Coronariam Deiparam, Cujus ſuffragatione ſperanda eſt Corona æternitatis, bravium Angelicæ ſubſtantiæ, politia in Cælis, gloria in ſæcula ſæculorum.*

AMEN.

HONOR

Synow Oyczyzny, w piastowaniu Honoru

MARYI

w Obrazie Lwowskim od S. Łukasza malowanym

UKORONOWANEY

Na uszczęśliwienie Narodu Polskiego,
zafundowany
w Jey Koronacyi
Kiedy
Bog z Łaskami przy Niey do Polski
zawitał
albo

KAZANIE

Miane pod czas Anniwersarza Koronacyi w Kościele Lwowskim
Bożego Ciała Zakonu kaznodzieyskiego
przez
W. X. Zygmunta Gorskiego Reformata Zakonu O. S. Franciszka, Kaznodzieie Lwowskiego Kościoła S. Kazimierza
Roku P. 1752.

Exurgens MARIA abijt in montana cum festinatione, intravit in Domum Zachariæ & salutavit Elisabeth. Lucæ 1.

Dzież się skwapia Boga moiego Matka? gdzie zamierza do mety Ukoronowana Panna? gdyby mi nie Elzbieta Swięta tamowała drogę, wcale mowiłbym, że się skwapia na ratunek Sług swoich, schodźi na konso-

lacyą Promotorow chwalebney Koronacyi swoiey, ktore na rękach nosząc, piastuiąc Honor Iey w tym Obrazie słynącey cudami, Koronowali MARYĄ. Dodaią mi więcey pytania, Doktorowie Kościoła Bożego, z mieysca, tak prędkiego powstania Nayswiętszey MARYI Panny: *Exurgens MARIA Abijt in montana cum festinatione, intravit in Domum Zachariæ & salutavit Elizabeth.* inwestyguiąc wszyscy wzaiemnie racyi: *Quid obsecro Virginem ex solitudine extraxit, ut nec asperitate montium aut longitudine itineris, aut alia molestia potuerit retardari?* Co proszę, tę Pannę Matkę Boga z ulubionego, mieysca? zdomu chwały Boga? co pobudziło do drogi przedsięwziętey, w ktorey ani na dalekość mieysca, ani na przykrość gor, ani na żadną pracę, albo też przykrość y niewygodę nie uskarzyła się, ale zwielką ochotą Serca swego powstawszy z mieysca rusziła się w krainę gornę: *Exurgens MARIA abijt in montana cum festinatione.* Zważywszy przyznaię to z Wincentym Swiętym. *Hoc fecit officiosa Ejus & obsequiosa charitas, hæc Eam permovit ad jucundam sponte visitationem & ad tolerandam omnem itineris defatigationem* Ze nawiedziła Elżbietę Swiętą Matka Boga, to uczyniła dlatego, aby pokazała, iak iest prętką na zawołanie, iak iest łaskawą, użytą na prożbę, iak iest wdzięczną, gdy kto utrzymuie Iey honor: Smiem przyznać, że miała Nayswiętsza MARYA Panna w tym Obrazie zostaiąca, dla siebie honor, słowem mowiąc Koronacyą. Kładł na Panienskie Skronie Koronę, Koronował Matkę Boską. *Coronatum Caput*, nietylko Miasta tego, ale całey Metropolij Ruskiey Arcy Pasterz nasz w Senacie *alter Primas* Iasnie Oswiecony Xiąze Arcy Biskup MIKOŁAY WYŻYCKI. Assystowali *Regni Soles* Tey nowey Koronatce, usługę swoią czynili I. W. I. W. Infułaci. Ci wszyscy idącą w gorę honoru, y chwały przed swiatem *Abiit in montana.* ądosyć iuż wysoce wywyszszoney w Niebie Nayswięszey Nieba y Ziemie Koronatki P. MARYI, tym wyżey wyniesli honor y chwałę, im większey [: wyżey tu promowuiąc na źiemi :) ozdoby do Aktu Koronacyi tego Obrazu, godną swoią przydali prezencyą. Odebrała z rąk złotych dla siebie, Koronę Nayswiętsza MARYA Panna, prawdźiwie złotych, bo z złotego Potoka piszących się Potockich. Przy Koronie odebrała z Domu tegoż tyle Honoru, ile w roku przeszłym przy Koronacyi

liczyła

liczyła dla siebie chwały y tryumfow. Pamiętna tego będąc teraz przy Nawiedzeniu do tego Przeświętnego pospieszyła się Domu z Swoim Błogosławieństwem. *Intravit in Domum Zachariæ & Salutavit Elisabeth.* Niezbywało y na inney Assystencyi Tey Krolowy Polskiey y Pani naszey, miała pod Noganmi Swemi *primæ magnitudinis Sydera.* Tak wiele z Senatu służących Sobie Iaśnie Oświeconych, Iaśnie Wielmożnych, Wielmoznych Panow, nie zachowaną w Kompucie rodowitą Szlachtę, Ktorzy znaiąc się bydź Synami Oyczyzny, obstawaiąc *pro bono publico*, iakoby *ad favum mellis congregati in unum*, ziechali się, aby Tę Elektorkę, od wiekow wybraną od Boga, Koronować mogli y wolnemi głosami zgodzili się nato, pełnym akklamacyi po całey Polszcze odzywaiąc się *Salve*, tryumfuiące Matce Boga w Tym Obraźie zostaiącey, ogłaszaiąc *vivat*, y Wdzięczna będąc tey usługi, czynioney sobię MARYA, powstała im na honor. *Exurgens MARIA abiit, intravit in Domum Zachariæ & salutavit Elisabeth.* Iakoż y Ia otym honorze mowić będę, y to wyrażę: Iż Honor Synow Oyczyzny piastuiących Nayś. MARYI Panny tego Obrazu Koronacyę, wziął sobie Bog za Honor. à zatym przy Koronacyi MARYI dopiero tym lepiey uszczęsliwiony został Narod nasz Polski, gdy Bog do nas z Łaskami przy MARYI zawitał. *Intravit &c.* Ad. M. D: G.

CHciał mieć Bog w starym Testamencie Arkę swoią w osobliwszey u ludzi obserwancyi? niekazał często przystępować do niey, ieżeli kiedy kto przystępował? to Kapłan, to Lewita, y to z wielką skromnością, obserwancyą, weneracyą, nabożeństwem. Tęż Arkę Bog rozkazał z wielkim wybudować sumptem, złotem ozdobić, drogiemi kamieniami osadzić; do tey naznaczyli Lewitow, ktorzy by na rękach Swoich nosili piastowali Honor Boga, nie dosyć na tym; kazał do tego Bog, aby dwoch Cherubinow rozpostartemi skrzydłami stali na Arce Pańskiey, obroną Iey nieiaką byli, pilnowali, zasłaniali. Stało się zadosyć woli Boga, według podania y formy, stanęła Arka Pańska, dwoch było Cherubinow postawionych na obronę tey Arki, czynili Iey Honor wszyscy wzaiemnie ludzie, z głęboką przychodzili weneracyą w białych prezentowali się sukniach Kapłani y Lewitowie z rozkazu Boga. Niech mi to będzie figurą swiadczonego Honoru

Nayſwiętſzey MARYI Pannie w tym Obraźie. Wſtaie ż mieyſca ſwego Krolowa Eſter, idzie do ſamego Tronu Krola Aſſwera, ſtaraiąc ſię o Libertacyą, uwolnienie wſzyſtkiego Narodu ſwego. Stawa Matka za Adoniaſzem, aby ten à nie inſzy utrzymał ſię przy Koronie Oyca ſwego, ten à nie inſzy krolował: Natym zakładam wſzyſtkie rzeczy Kazania mego: Arką ieſt Nayſwiętſza MARYA Panna żdaniem wſzyſtkich Doktorow Swiętych, w Niey inkludowane były y ſą Boſkie taiemnice; Syn Boſki z Niey ciało wziął, Tę Miſtyczną Arkę à Matkę ſwoią, chciał mieć Bog w oſobliwſzey weneracyi; oddawały wſzyſtkie Kroleſtwa, Xięſtwa, Prowincye winny Iey Honor, cześć, weneracyą; nierychło naſza Korona Polſka, bo dopiero wtenczas kiedy poznała prawdziwego Boga, kiedy przyſzli do Wiary Swiętey Katolickiey, w tym opoźnałym czaſie, dlaſiebie ſzczęśliwym, ſtarali ſię, aby: Ta Miſtyczna Arka iak nayważkſzy Honor miała; jakoz miała z początku Kroleſtwa naſźego, bo Sarmatowie [: z Bilſkiego Kronikarza denominacyi, :] tak w polu woiennym, iako też pracowitym, tak w domu, iako wdrodze y na każdym mieyſcu, ſpiewaniem pioſnek, hymnow, godzinek, y rożnemi nabożeńſtwy honor tey Pani czynili. Niemogli lepiey w przyſłudze ſwoiey honoru Iey oddać, iako kiedy na dowod ſerca ſwego na Iaſney Gorze Cudami ſłynącą Koronowali. Tęż ſamę przyſługę uczyniło Xięſtwo Litewſkie we dwoch mieyſcach Koronuiąc MARYĄ, nayſzczęśliwſza iednak w Ruſkim Kraiu wydaie ſię Polſka. *Terra fluens lacte & melle*, bo iuż czworaki dokument pokazała ku Matce Boga, Czwartą Koronę oddaiąc w Ręce Nayſwiętſzey MARYI Panny; We wſzyſtkich Czterech mieyſcach ta Miſtyczna Arka z wielkim ſumptem z Chwałą przytym Korony Polſkiey wyſtawiona była, bo podczas oddania Korony w Ręce Matki Nayſwiętſzey na kazdym z tych mieyſcu, z pod ſerca, z pod duſze pobożni, nabożeńſtwem poprzyſiężeni, Słudzy Matki Nayſwiętſzey dobywali złota. Ztym wſzyſtkim, nay bardziey zdobią tę Arkę dwa Cherubinowie poſtawieni na przeciwko ſiebie, Swięty O. Patryarcha Dominik, z Seraficznym Oycem moim Franciſzkiem, pod ktorych niby umbrą zoſtaie MARYA. Umbra to ieſt à nie Chwała dla Nayſwiętſzey MARYI w ubogich Kościołach Seraſickiego Franciſzka, y Patryarchy Dominika mieśćić ſię Domie. Muſi bydź z Iey ukontentowaniem, kiedy niegdzie

indziey

indziey, życzyła sobie zaiaśnieć w Koronie, tylko na mieyscach tych, gdzie zachodzą skrzydła, à pod tych zasłoną, zostaią Synowie tych dwoch Cherubinow Patryarchow. Pierwszey Koronie, obrała sobie mieysce Nayświętsza MARYA Panna w Sokalu u Braći moich. Drugie w Podkamieniu- Trzećie w Łucku, Czwarte tu na tym mieyscu w Lwowie, u Synow Oyca Dominika S. Opuściwszy swych Braci wtym punkcie, że noszą Ci Lewitowie, Oyca S. Dominika Synowie te Mistyczną Arkę y na Rękach swoich piastuią, tu y na kazdym mieyscu, bo ledwie ktory Kościoł Ich iest wktorym by nie mieli *Thaumaturgam Imaginem* Nayswiętszey MARYI, daie się im piastowac, bo są Aniołami z życia, y postury sukienki y zelozyi o Honor Boski, o Honor MARYI; iako Ich z tąd wysławia, uczony Koutuni: *Ordo Dominici Apostolicus, ob zelum Seraphicum, Angelorum nomen meruit, quibus dictum est; Ite Angeli veloces:* ile takim dała się piastować; polegała na ich Rękach, wspierała się na ich barkach. Tę Mistyczną wzięli Arkę na ręce piastuiąc, od wiekow Honor Nayswiętszey MARYI Panny Synowie Oyczyzny, y poty podkładali barki swoie, poki w gorę Honorow około czasu tego, niewyniesli MARYĄ: *Exurgens MARIA exaltata Domina.* Na zawdzięczenie tey łaski y Honoru dla siebie, poszła spieszno w krainę gorną. *Abijt in montana cum festinatione* y rozumiem nie poco, tylko à żeby to Nabożeństwo ku niey trwaiące we wszystkich ludźiach Bog koronował Izaiasz, ktoregoś Krolestwa opisuiąc Sławę, dobrze mu ominował z strony samego Boga: *Eris Corona gloriæ in manu Domini, & diadema Regni in manu Dei Tui.* Będziesz Koroną Chwały w Ręku Pana y Ozdobą Krolestwa w Rękach Boga Twego. Cornelius à Lapide lepiey tych słow sens wyraża, gdy mowi: *Eris Corona gloriæ ideſt inclyta & glorioſa, apud Deum & homines, quia Deus ſua faciet & evehet te ad Coronam Regni, fáciens Regnum Coronatum, magnificum & glorioſum, imo faciet Regnum Sibi proprium, ita, ut Corona Regni tui ſit Corona Regis & Regni Dei.* Odbierzesz z Rąk samego Boga dla siebie Koronę, bo słynąc z krolestwa swego, Przed Bogiem y ludzmi zaszczycać się będziesz Imieniem swoim nad insze Narody, bo Cię Bog wywyższszy y wyniesie do tey chwały, przywiedzie, że Korona y Krolestwo niebędzie twoim ale Boga samego. Smiem twierdźić: że Proroctwo Izaiasza,

słowo w słowo wypełniło się w Starym Testamencie na Iuckim Państwie y Koronie Izraelskiey, ci oprocz Boga, ktoremu służyli z Serca całego, że oddawali winną cześc Arce, ktorey Bog kazał czynić Honor po wszystkie dni, że przytym nosili Ią, piastowali na Rękach swoich, zasłużyli sobie na Respekt- że ich Krolestwo y Korona Izraelska była w Rękach samego Boga, iakoż to każdy widział, że Krolestwo Izraelskie Bog za swoie uznawał, gdy im w tyle potyczkach pomoc y ratunek dawał. Z tym wszystkim, przyznaię bardziey, ze tego Proroctwa zlewa się Błogosławieństwo na Narod Polski. Mogę mowić, ze sobie przywłaszczył Bog za swoie, Krolestwo nasze, y za swoie poczytał, bo tyle odebrał zwycięstw z postronnych Nieprzyiaciół; Władysławowie, Zygmunci, Kazimierzowie, sławni zwycięstwami Krolowie zeznaliby, iak im Bog błogosławił. Słynęła przedtym y dotych czas ma dobre Imie Oyczyzna, Czym się dzieie, że Ią Bog pokrywa, nie da pość na pośmiewisko innym Narodom, Krolestwom. *Non fecit tâliter omni Nationi.* Ta szczegulnie à nie inna racya, że od początku swego nabożeństwa utrzymywali Antecessorowie nasi Honor Nayswiętszey MARYI Panny, trzymali, nosili na Rękach swoich Mistyczną Arkę Nayswiętszą MARYĄ. Niedziw że Krolestwu Polskiemu nadał Bog sławne zwycięstwa, nie dziw, że Koronę ich, za swoie poczytał, nie dziw że Krolestwo te, przywłaszczył sobie. *Corona Regni hujus, est Corona Regis & Regni Dei.* Kiedy się wszyscy starali o Koronę dla Nayswiętszey MARYI Panny, tak na mieyscach innych iako też y wtym Obraźie będącey. Z tey okoliczności czynienia Honoru Matce Nayswiętszey, wychwala każde Krolestwo Cornelius à Lapide mowiąc: *Quanta est illorum gloria, ex quibus Regni sui Coronam confecit Deus.* O iak wielki zaszczyt, iak wielka chwała y przytym szczęsliwość Krolestw, Państw, Prowincyi, z ktorych Bog odnosi, zbiera Korony dlasiebie liczy. Y daley rzecz Prowadzi swoie. *Corona Martijrum, est Corona Dei, Corona Apostolorum, Doctorum, Confessorum, Virginum, est Corona Dei, Corona Virginis Beatæ, est specialiter Dei Corona, quia hac Coronatur, imo coronat se Deus.* Chwała Męczennikow Swiętych iest Chwałą samego Boga, Chwała abo Korona Apostołow, Doktorow, Wyznawcow, Panienek, iest Chwałą albo Koroną Boga; Chwała y Honor wyswiadczony Nayswiętszey MARYI Pannie, iest Chwałą

łą y osobliwszym Honorem Boga, iest Koroną, ktorą się Bog Koronuie, szczyci, chełpi przed Niebem y Ziemią, y za swoy Honor to sobie poczytuie. Y tenci to Honor, o ktorym ia mowię Honor swiadczony Matce swoiey wziął Bog na siebie; każdemu promotorowi, uymuiącemu się o Honor Matki swoiey w tym Obrazie Koronowanym, gotow iest zawdzięczyć, nadgrodzić. Czym że? oto tym. Chcąc dostać Adoniasz Sunamitydy Zony Dawida po zmarłym Mężu, wyrabia interes wszystek przez Matkę Salomona Krola; wnosi Betsabee do Syna swego instancyą. Prosi aby iego zamysły Ukoronowane były. *Detur Abisai Sunamitidis Adoniæ Fratri tuo Uxor.* Coż na to Salomon? usłyszawszy expostulacyą Matki swoiey, rzekł do niey. *Quare postulas Adoniæ Abisai Sunamitidem, postula ei Regnum.* Naco Matko moia prosisz za Adoniaszem? bardziey przynależy, abyś prosiła dla niego o Krolestwo. Dziwna rzecz, ze Salomon, na prożbę Matki swoiey z Krolestwem się odzywa. Betsabee wnoszącą instancyę za Adoniaszem, znaczy Nayswiętszą MARYĄ Pannę. Nie chciał Bog żeby Matka Iego prosiła o co innego, tylko o Koronę, o Krolestwo, bo przytey Korona, przytey uszczęśliwiona Oyczyzna, Ta iest ugruntowaniem, utwierdzeniem wszystkich Koron, Państw, Monarchyi, osobliwie też naszey Polskiey. Przy niey uszczęśliwiona Rzeczpospolita, ani kiedy upadkowi, ruinie podpadać może, iako to przyznaie Chryzostom S. *MARIA Firmamentum Regnorum, Decus gloriæ, Thronus Ecclesiæ,.* Kto się Iey oddaie w Opiekę, oddaie się samemu Bogu, kto prosi iey o co, odbiera z Rąk samego Boga, kto ley czyni honor. czyni go samemu Bogu, bo mowi Arnoldus poważny: *Individua est Filij & Matris Gloria,* Iedna à nierozdzielna iest Chwała Matki Boskiey y samego Wcielonego Boga. Ieżeli Matka chce tego y pragnie aby ten y ow Adoniasz Krolował, niedeneguie, nieprzyczy Syn Iey, y owszem często mowi do Matki swoiey. *Quare postulas Abisai Sunamitidem? postula ei Regnum.* Czemu w tak małey rzeczy Ukoronowana Matko przychodzisz do mnie, proś bardziey o Krolestwo, o Koronę; o szczęśliwy sukces dlatego Krolestwa, z ktoregoś nie iednę odebrała Koronę, y ieszcze odbierać będziesz Ieżeli za kim tę wielowładną intercessyą Mistyczna Betsabee Nayswiętsza MARYA, tedy nay więcey za Tobą, *Sacra Familia Dominicana.* boście wy nay więcey pracowali o koło Korony

Nayſw: MARYI. Mieliśćie prawda do tego ſtimulum, bo was obligowała y przymuſzała, do tego wtym konterfekcie Matka Boſka, abyśćie Iey dali większey Honor, Słowy Iey ſamey mowiąc: *Digna ſum præſtantiori loco*. Godnam ieſt abym była namieyſcu innym, abym większą część y weneracią od ludźi miała. Iuż teraz niemogliśćie ſię bardziey przyſłużyć MARYI, iako gdyśćie Panienſkie Iey uwieńczyli Skronie, Tron dotego wſpaniały wyſtawuiąc dla niey. W tey Koronie, każdego was prezentować będzie przed Synem ſwoim w Ciele ludzkim Bogiem, ſtaraiąc ſię o podobną w zaſługach nadgrodę. Na podobny Reſpekt żaſłużyli ſobie Synowie Oyczyzny naſzey, iakimkolwiek ſpoſobem Konkuruiący do Koronacy Nayſw: MARYI Panny, ktore ſzczęśćię, abym mogł lepiey wyraźić, potrzebne mi ieſt po trzeci raz Piſmo Swięte, ktore za fundament założyłem, à to nie inne, tylko Eſter Krolowy; Ta maiąc pewny interes, przyſzła do Krola. Ledwie co zobaczył Aſwerus w Koronie idącą do ſiebie Damę, ſpytał ſię, coby za ſprawę miała? *Quivis Regina Eſther? etiamſi dimidiam partem Regni petieris, dabitur tibi*: O co proſiſz Nayiaſnieyſza Pani, chobyś o połowę Kroleſtwa proſiła mieć będzieſz, otrzymaſz prożby ſwoiey ſkutek. Coż nato Krolowa Eſter? *Si inveni gratiam in oculis tuis o Rex, dona mihi animam meam, pro qua oro, & populum, pro quo obſecro.* Ieżelim znalazła łaſkę woczach twoich o Krolu, daruy mi duſzę moie, za ktorą proſzę, y lud ten, za ktorym ſupplikuię. Ta Koronatka przychodząca przed Tron Aſwera, znaczy Nayſw: MARYĄ Pannę. Wnoſi Ta interceſſyą, iuż nie za ſobą, ale za Narodem ſwoim, ulubionym ſobie Sławna była Iey Interceſſya na tenczas, kiedy Krol Polſki Ian Trzeći Sobieſki uklęknął przed Iey Obrazem w Częſtochowie, [: idąc bowiem na Turka pod Wideń umyſlnie wyboczył, :) oddaiąc ſię w protekcyą Nayſw: MARYI Pannie, iako o tym napiſał Kochowſki: *Rex in Clarum Montem divertit, ut Virgini Deiparæ Poloniarum Reginæ, ſupplices pro Victoria preces adferret*, Stanęła za nim Nayſw: MARYA Panna, bo ſzczęśliwie z wiktoryą powrucił ſię. Ale co mi ſzukać dowodow z kąd iąd, mam Cud oczywiſty Obrazu tego: Karol XII. Krol Szwedzki, dobywaiąc Miaſta tego, zamyſlił wſzyſtkich ludzi we Lwowie tak Duchownych, iako y Swieckich w pień wyciąć, iakoż z tą furyą wchodził do Miaſta Boſacką fortą; ledwie co

prze-

przeszedł około Obrazu Tey Koronatki, wpunkcie zmiękczył Serce, odmienił Animusz, stał się innym, łaskawym. Przyznawali wszyscy Obywatele tę łaskę, Nayświętszey MARYI Pannie, ktora widząc ostatnią kleskę, swoich Klientow, pewnie nie z inszą przed Bogiem stanęła prozbą, tylko; *Dona mihi Rex populum, pro quo oro & obsecro*. Mam tu Boże, w tym Mieście Klientow swoich, ktorzy mi służą z Serca całego, bo każdego Festu Illuminacye ku moiey Chwale czynią, mam tu poprzysiężonych Sług mego Rożańca, Braci y Siostry, day mi tę garstkę ludzi, za ktorych duszami przyczyniam się do Ciebie; daruy mi ten lud zostaiący w Mieście, niech nie giną od okrutney Nieprzyiaciela Ręki. *Dona mihi Rex populum, pro quo oro & obsecro*. Uczynił zadosyć prozbie Matki swoiey Bog, to się Krol Szwedzki po przyiacielsku obszedł nad swoy zamysł y intencyą. A małysz to swiadczony Respekt Nayswięt: MARYI? Od Koronacyi Iey dopiero bardziey uszczęśliwiony Narod Polski, Bog z nami. *Intravit in Domum Zachariæ & salutavit Elisabeth*. Co żebym lepiey pokazał y wyraźił, biorę na konsyderacyą Sławne proroctwo Balaama Proroka, ktore wydał o Nayśw: MARYI Pannie. *Orietur Stella ex Iacob, & Consurget Virga de Israel, percutiet Duces Moab vastabitq; Omnes filios Seth, Israel autem fortiter aget*. Wynya dzie Gwiazda z Iakoba, powstanie Rozga z Izraela, uderzy n- Wodzow Moab, pobiie ich, y wniwecz obroći wszystkich Synow Seth, Izraelczykom zaś łaskawą się pokaże. To w figurze prorokował o Nayswięt: MARYI Pannie Balaam Prorok; Ona bowiem będąc Gwiazdą zaranną wyszła z pokolenia Iakubowego, będąc figurowana Roszczką, miała powstać przeciwko Nieprzyiaciołom swoim na ukaranie ich, Izraelitom zaś miała się pokazać miłą, łaskawą; faworyzuiącą. W samey zaś rzeczy, komusz sprzyia Nayswiętsza MARYA Panna, na kogo podnosi Ręke swoie. Pobiia ta Nieprzyiacioł swoich uwłaczaiących Honorowi Iey Niepokalanego poczęcia, pobiia y tych Wodzow, ktorzy z Woyskiem swoim powstaią przeciwko Krolestwu Iey, a w rzeczy samey naszemu Krolestwu. Czyli raz dała się widzieć Nayśw: MARYA Panna na Iasney Gorze po murach chodząc, gdy Szwedzi dobywali Fortecy: Gdy by kto był godzien łaski Boga, widziałby tymże sposobem Nayśw:

MARYĄ Pannę broniącą Miasta tego od Kożakow, Tatarow. Sprzyia zaś Synom Oyczyżny, sprzyia y tuteyszym Obywatelom; y nie mogła lepiey pokazać ku nam affektu, iako gdy wzgardźiwszy Państwo Cesarzow Zachodnich, tu sobie obrała mieysce nay ulubieńsze dla siębie. *In Thesauro Orientalium Imperatorum asservabatur*, Ieszcze tuszwego nieosiadła mieysca Nayswiętsza MARYA Panna, à iuż Xiązętom Ruskim iedney wiary z nami, lubo inszey Religij powstała na honor, bo gdy wiedli woynę z Saracenami przy obecności Obrazu Tey Matki Boskiey, krorey wzieli z sobą, Saracenow zniesli z placu z wielką chwałą swoią: *Duces Russiæ in bellis secum deportantes, Imaginem Virginis Coronatæ, victoriam de Saracenis deportabant.* Powstała teraż ta Mistyczna Gwiazda, tym lepiey ku Obronie Polskiey kiedy z rąk tych, ktorym pomoc, obronę dawała, odebrała Koronę; Iako to uznał poważny Gerson: *Magnificata est hodie Beata Virgo, & eo majorem habet dominij principatum, quo majorem accepit gloriam.* Uwielbiona, wywyszszona dziś iest Nayswiętsza MARYA Panna, y tym w większą wzięła opiekę Koronę Polską, im większą przy Koronacyi swoiey odbierała chwałę: *Hodie Domina nostra altius Nomen accepit, & per hoc habet majorem authoritatem, ac naturale Dominium ad totum mundum.* Dziś Pani nasza Krolowa Nieba y Ziemi sławnieyszego dla siebie dostała Imienia, gdy Ukoronowana w tym Obraźie została, dla samego tego ma moc większą y władźą nad całym swiatem, y Krolestwami wszystkiemi panuie, Kroluie, rozkazuie Nayswiętsza MARYA Panna, ale bogday tylko nad nami Władzę y Państwo miała. Mowi Sama y tym się zaszczyca, że przez nię Krolestwa y Xięstwa stoią, Krolowie Xiążęta przy Berłach Koronach się utrzymuią: *Per me Reges regnant, per me Principes imperant, & potentes decernunt justitiam.* Na czym Rupert S. stanąwszy. *Hæc in Cælis Regina Sanctorum, & in terris Regina Regnorum, quando quidem est Mater Regis Coronati,* Ta w Niebie iest Krolową Swiętych, na źiemi iest Krolową Panią wszystkich Krolestw, ponieważ iest Matką Ukoronowanego Krola. Doddaię Ia, Ta iest Krolową Korony naszey Polskiey przy Niey uszczęsliwiony Narod nasz, ponieważ od nas iest Koronatką y przy tym Matką Ukoronowanego Krola: *Siquidem est Coronata & Mater Coronati Regis.* A ieżliż Bog sobię przyznał za własne Kro-

leftwo

leſtwo, to Państwo w ktorym piaſtowali ludźie y na rękach woich noſili Arkę Pańſką: *Vos eſtis mihi in Regnum Sacerdotale meo cultui & Sacrificijs addictum*, toć y to bydź muſi, że Kroleſtwo Polſkie ieſt Kroleſtwo Bogà, z utrzymania Honoru Nayſwiętſzey MARYI Panny, Bog do nas zawitał: *Intravit in domum Zachariæ & ſalulavit.* Godziłoby ſię więcey mowić o Tey Nowo-Koronatce Krolowy naſzey, *Sol Regnorum & Coronarum MARIA.* ale żebym niebył z naprzykrzeniem Audytorowi moiemu, ſkracam Słow, niewſpominam Cudow y Laſk przy tym Obrazie Nayſwiętſzey MARYI Panny, iako to, ze oſmiu umarłych powſtało, położonych, przed tym Obrazem chorych, kalekow, bez liczby, na oczy ſlepych wzrok wielu otrzymało, wielu na ſmiertelney pośćieli leżąc z łozka powſtało. Iedney tylko zdało ſię nieopuśćić Laſki Nayſwiętſzey MARYI Panny, ktorą w Duchu Prorockim zobaczył Izaiaſz y o Niey wyznał: *Erit præparatus Mons Domini ſupra verticem montium.* Będzie napogotowiu gora Pańſka nad wierzchołkiem gor innych zoſtaiąc. Grzegorz Swięty przez tę Gorę rozumi Nayſwiętſzą MARYĄ Pannę: *Mons quippe in vertice montium eſt Beatiſſima Virgo MARIA.* Gora nad gorami zoſtaiąca, ieſt Nayſwiętſza MARYA Panna. Ta Miſtyczna Gora wywyſzſzona będąc, teraz tym bardziey w gorę wynośić ſię będzie? ale dla czego, aby temu Miaſtu gorami pieczętuiącemu ſię, obroną była. Za ſtaraniem wyſokich gór, Miaſta tego Obywatelow, wyſzła w gorę Nayſwiętſza MARYA Panna z dolney krainy. *Exurgens MARIA abijt in montana cum feſtinatione.* Teraz. *Præparatus Mons Domini ſupra verticem montium*, miſtyczna Gora nad gorami nadgradza, rekompenſuie wſzyſtko, dla tego trzyma ſię gorney krainy, aby za Sobą z tego Miaſta miała ſequito, utrzymała Was wſzyſtkich przy Koronie Chwały Niebieſkiey.

Konkluduię: *Coronata eſt MARIA in terris, facta eſt Corona peccatori in Cælis:* w Koronie zoſtaiąca na źiemi MARYA, ſtaie ſię każdemu Grzeſznikowi Koroną w Niebie. Za tą Koronaci, za Tą Wielmożni Panowie, za Tą urodzeni Szlachta y Mieyſcy Obywatele à ſzypko bez odwłoki:

A

M E

N.

MARYA

W Naywyższey Eminencyi po BOGU

ZOSTAIĄCA.

Pod czas Anniwersarza Koronacyi Cudownego Jey Obrazu we Lwowie, od S. Łukasza malowanego,

KAZANIEM

Dnia czwartego na Summie,

Przez

Imci X. Maryana od S Stanisława, S.Th. Professora niegdyś, y Kaznodzieię Ordynaryusza, Zakonu TROYCY Przenayświętszey, od wykupienia Niewolnikow,

Roku Pańskiego 1752.

WYSŁAWIONA.

MARIA abiit in montana cum festinatione.

Luc: 1.

DOkądże tak spiesznym dążyż MARYA krokiem? á ieszcze w gorne Krainy. *MARIA abiit in montana cum festinatione.* Pewnie tak idźież na odwagę: (a) *Quocunq; pedes, carusvè jubebit.* Tam pewnie, gdźie tylko oczy poniosą. (b) *Incertùm quò fata ferent, ubi sistere detur.*

[a] *Ovid.* [b] *Virgil.*

detur. Bynaymniey; ten albowiem szczegulnie tak zwykł się zapędzać, przed kim nie iedna droga. *Quà sit sibi nescit eundũ?*

Cum videt ex omni parte viator iter.

Iedna przed MARYĄ droga, ieden Krolewski gościniec, *via Regia*, ktorą dąży w gorne krainy, w Dom Elżbiety Swiętey z wizytą. W tym tylko rzecz godna podźiwienia, że tak śpiesznym dąży MARYA krokiem. *Abiit in montana cum festinatione.* Więc czyli z starożytnemi Atletami Nayświętszey MARYI Panny, opisuie Ewangelista Pański gonitwy do mety honorow, y precedencyi? Czyli emulacyą w biegu z lotną Kamillą, ktora prętkim impetem nie tykaiąc się ziemi, ani też morskich fluktow nawet, zdążała do zamierzonego terminu, według Poety.

(a) *Illa vel in tacti segetis per summa volares*
Gramina, nec teneras cursu lasisset aristas,
Vel mare per medium fluctu suspensa tumentî.

Czyli z Oblubieńcem Niebieskim przeskakuiącym gory y pagorki w zawody idźie MARYA? (b) *Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles.* Czyli też nieiako Swiętszey Atalancie MARYI, złotym iabłkiem Krolewskiey godności do zamierzoney mety drogę zagradza Hipomenes? Bynaymniey; zdążyła álbowiem do zamierzonego terminu MARYA, stanęła w progach Zacharyásza, oddała wizytę Elżbiecie Swiętey. (c) *Intravit Domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth.* Wszelkich zaś honorow, y preeminencyi metę bez żadney fatygi iuż pierwey otrzymała MARYA. I słusznie tak decyduię. I pierwszy nawet albowiem krok życia MARYI tak był górny, *Abiit in montana cum festinatione.* Ze tym do naywyższey wygórowała godności, y Korony; gdyż nim ieszcze Urodziła się Niebu, do Korony Ziemi y Nieba Nominatką została.

Nondùm nata Polo Ioachimi Filia magna,
Terrarum Domina & Cæli nominata MARIA.

Spiesznym widzę y teraz dąży do Koron krokiem MARYA; kiedy tyle w krotkim czasie w Cudownych Obrazach swoich

[a] *Virgil: 7. Æneid:* [b] *Cant: 2.* [c] *Luc: 1.*

swoich Uwięńczona została Koronami, za Koronȳ łask ȳ Dobrodźieystw świadczonych całemu światu, á naybardźiey Polszcze naszey, iako Krolowa Korony Polskiey. *Regina Regni Polonia.* Nie myślę ia tu liczyć y komputować niezliczone, y solenne Koronacye MARYI, Matki Boskiey. Trzy tylko wspominam *Tryntarz* pod hasłem y Imieniem TROYCY Przenayświętszey, za moiey pamięci, y w moich oczach, to iest: w Podkamieniu, w Łucku, y tuteyszey Metropolii, za Promocyą Prześwietnego Zakonu Kaznodźieyskiego. Gdy tedy w tuteyszey Bazylice iuż trzecią Koronę na Skroniach MARYI upatruię w tak krotkim czasie, dość prętki krok w gorę godności, uznać muszę MATCE Boskiey, przy Iey Cudownych Protekcyach.

Diva Parens celerî passu montana petisti;
Cui cinxit Sacrum terra Corona Caput.

Z tym wszystkim przy Solennym Anniwersarzu Koronacyi, o teyże szerzyć się z dyskursem bynaymniey nie zamyślam; gdy iuż złożoną na Skroniach MARYI widzę Koronę, z wielką Wielkich Panegirystow depredykacyą y pochwałą. (a) *Harentem Capiti multa cum laude Coronam.* Iużci tu w biiać nikomu nie potrzeba w pamięć Koronacyę MARYI na tuteyszym mieyscu; gdyż się y sama Korona znać powinna do Skroniow MARYI, w Cudownym tuteyszym Obrazie. (b) *Ipsa potest solitum nosse Corona Caput.* Amy zaś przy Niey do winney Adoracyi y Dźiękczynienia za tyle Dobrodźieystw odebranych z chovności MARYI, dnieiącey codźień łaskami, y cudami przez tyle wiekow. A zatym przyzwoiciey mi mowić należy o Nawiedźinach MARYI, przy ktorym to Feście Solenny z Oktawą Anniwersarz Koronacyi, Prześwietny Zakon Kaznodźieyski odprawuie. (c) *Dies erit celeberrimus, & vocabitur sanctus.* Wracaiąc się zaś do mego dyskursu, tudźież za metę mowy moiey obieraiąc sobie naygornieyszą Godność MARYI, powtornie ieszcze pytać się muszę, co by to za *motivum* takiego pośpiechu z Wizytą do Elżbiety Swiętey było?

[a] *Horat:* [b] *Ovid: 3. de Ponto.* [c] *Levit: 23.*

Gdźie *ex origine* niby wyprowadza racyą uczony *Origenes*, mowiąc: (*a*) *IESUS, qui in utero MARIÆ erat, festinabat adhuc in ventre Matris Joannem positum sanctificare.* Leci, nie idźie na pociechę Elżbiecie, na poświęcenie Iana w wnętrznościach Macierzyńskich zostaiącego MARYA. *Abiit cum festinatione.* Nie żoŕwim albowiem krokiem tam dążyć potrzeba, gdźie podobne *motivum* dodaie pośpiechu. Nie znała albowiem opieszałości łaska DUCHA Przenayswiętszego, ktora uszczęśliwić miała Elżbietę, y Iana iey Syna wielkiego, przy obecności Nayświętszew MARYI Panny. (*b*) *Nescit enim tarda molimina SPIRITUS Sancti gratia;* mowi tu Doktor Kościoła Bożego Ambroży Swięty. Więc z tey racyi, lotnym prawie do Elżbiety Swiętey dążyła krokiem MARYA. *Abiit cum festinatione.* Lecz gdźie tylko w progach Elżbiety z Wizytą stanęła Nayświętsza MARYA Panna, tam Zodyák Słońca stanął w tychże, *Sol in Virgine.* Ponieważ w tychże stanęło niestworzone Sprawiedliwości Słońce, w Niepokalanych wnętrznościach zamknięte MARYI, iako sam nieme potym otworzywszy usta Zacharyász, Prorockim zawołał Duchem. (*c*) *Visitavit nos Oriens ex alto.* Toć Dźień nader szczęśliwy zaiaśniał przy Nawiedźinach MARYI, dźień świtny y Swiętny, *Dies Sanctificatus illuxit.* Bo *dies sanctificationis*, dźień poświęcenia w wnętrznościach Macierzyńskich zostaiącemu Ianowi Dźiecinie. Ustąpić tu muśi zaszczytu swego, przy osobliwszym szczęściu zostaiący Polikrates; gdźie dźień fortunnieyszy nad wszelkie szczęśliwości, dźień złotey wolności dla całego świata, przy Wizytuiącey MARYI zaiaśniał, po opłakaney całego Narodu ludzkiego. *Visitavit nos Oriens ex alto, & fecit Redemptionem plebis sua.* Prawdźiwie tu zpełnił się sentyment Poety. (*d*) *Flebile principium melior fortuna secuta est,* Kiedy ledwię co tylko nie iako w Swiętszey Konsze Niebieską napełnione rosą, to iest: w Matce Boskiey Dom Elżbiety Swiętey odbiera Hipostatyczną Perłę, *Unionem Hipostaticam*

[a] *Orig: in C. 1. Luc.* [b] *S. Ambr: l. 2. in Luc: c. 1.* [c] *Luc. 1.*
[d] *Ovid: l. Trist.*

ticam, zaraz nader ſzczęśliwy całemu światu okup na uwolnienie z ciężſzych nad Gordyiſki węzeł kaydan, Zacharyáſz Prorockim głoſi Duchem: *Viſitavit, & fecit Redemptionem plebis ſuæ.* Nie ciężko dla tak fortunnego ſkutku y w gorne krainy dążyć prętkim lotem MARYI było, áżeby przy niey świat cały w pierwſze mogł wygórować, y powſtać ſzczęście. *Abiit in montana cum feſtinatione.* Po trzykroć razy iuż pytać ſię nie zamyślam, dla czego by tak śpieſznym dążyła krokiem MARYA w gorne krainy. *Abiit in montana cum feſtinatione.* Nie umiała álbowiem inaczey, tylko w gorę cnot, prerogatywow y chwały iść śpieſznie MARYA. *Abiit in montana.* Tym álbowiem ſpoſobem dążyć Nayświętſzey MARYI Pannie ſama przyzwoitość kazała, po wygorowaniu do Godności Macierzyńſtwa Boſkiego, iako tu Doktor Swięty mowi: (a) *Quò enim jam DEO plena, niſi ad ſuperiora cum feſtinatione contenderet?* Więc tak wyſoko w gorę prerogatywow y Godności powſtała MARYA, *Abiit in montana*, iż y naygornieyſzy Empir, gornieyſzey po BOGU Eminencyi nie ma nad MARYA. I o tym dalſzy dyſkurs mowy moiey będźie na większą a większą BOGA w TROYCY Przenayświętſzey Iedynego Chwałę. *Ad M.D. Gloriam.* Pobłogoſławiſz mowiącemu naygornieyſzym Godności, y chwały dnieiąca w Empirze Maieſtatem.

Maxima Sanctorum, Mater Sanctiſſima Cujus
Gloria reſplendet major in Orbe Poli.
Przenayświętſza MARYA Panno.

TRzeba by mi bardźiey było Harpokrateſa milczeniem zkrempować uſta, a niżeli z dalſzym Kaznodźieyſkiey mowy ſzerzyć ſię dyſkurſem, gdźie y wyſokim ſtylem gornych Panegyriſtow y Swiętych: Auguſtyna, Bernarda, Ambrożego, y innych uſtaią perory. Lękam ſię tedy, żebym podobney niepodległ z baiecznym Fáetonem inwektywie.

Alta petis Phàéton, & quæ non viribus iſtis,
Munera conveniunt.

[a] *S. Ambr: l. 2. in C. 1. Luc:*

Lękliwości postrach ztąd dla mnie wynika; żem przy niezdolności moiey w pochwałach MARYI szerzyć się zamyślił, niepomiarkowawszy doskonale. *Quid nostri valeant humeri, quid ferre recusent?* Z tym wszystkim wiem to dobrze, że lubo nikt zgodnie y godnie wychwalić Nayświętszey MARYI Panny nie potrafi, iednak żaden sługa, żaden Klient, w Iey pochwale nie umie zamilczeć. *Hanc loquitur gratô plurimus ore Cliens.* A wzłaszcza gdźie wyskakuiący od radości Ian Dźiecina, *gratiam oris* dodaie. Co większa, y nieme nawet Zacharyasza Oyca swego otwiera usta. Ktore to wszystkie łaski, gdy z przytomności Wizytuiącey *MARYI* wyniknęły, więc y mnie milczeć dnia dźisieyszego iakoś nienależy, tak też do dalszego dyskursu dążyć muszę.

Pospolite to u nas przysłowie, że kiedy kto wyższego dostąpi honoru, na wysoką prętko powstanie godność, prętkie o nim rosną podźiwienia! Iak w gorę poszedł? Idą wzrostem swoim y drzewa w gorę, iedno drugie przewyższa. Ludźie zaś dwoiakim sposobem iść w gorę zwykli, innego Cnota, innego dumna ambicya w gorę wznosi. Wynosi się ziemia gorami nad inne pagorki, hardą zaś myślą ludźie nad innych wynaszać się zwykli. *Monte superbit humus, mente superbit homo.* Kogo cnota w gorę wynosi to szczęście; gdyż taki naygornieysze Niebo ma za cel y metę. (*a*) *Ibunt de virtute in virtutem, videbitur DEUS Deorum in Sion.* ominuie Psalmista Pański. Kogo zaś dumna ambicya w gorę wznosi, ten opłakanego upadku y ruiny nie minie. *Tolluntur in altum, ut casu graviore ruant.* Ledwie co tylko zamyśliła wynieść w gorę dumna ambicyá Lucypera, do rownego z BOGIEM Maiestatu. (*b*) *Exaltabo solium meum, similis ero Altissimo.* Az w punkcie ten w bezdenną samego piekła przepaść ztrącony z Nieba został. Ledwie co tylko z pychą wzbił się w gorę baieczny *Icarus* swemi skrzydłami pod Niebo, w bezdennym natychmiast pogrążony morzu, pamiątkę ukarania swego w upływaiących zostawił nurtach. *Icarus Icareas nomine fecit a-*

[a] *Psalm:* 83. [b] *Isaiæ* 41.

cit aquas. Tak ludzkiey wyniosłości, y umbry nawet cierpieć nie może Niebo. Częstokroć w wyniosłe piorunuiąc drzewa. *Ingentes quercus, annosas fulminat ornos.* Małe zaś y uniżone krzaczki ani się obawiaią piorunow. *Nec parvi frutices iram meruere tonantis.* Mira niskie pagorki, w wyniosłe bije piorun gory. (a) *Feriunt celsos fulmina colles.* Im się bardziey kto uniża, tym go bardziey w gorę ku sobie dźwiga Niebo. (b) *Qui se humiliat, exaltabitur*, wyrok samey Przedwieczney Mądrości.

Ecclesiastici cap. 24. Po głębokiey pokorze swoiey, podwyższenie w Imieniu samym piastuiąca Nayświętsza MARYA Panna, według Miodopłynnego Doktora: (c) *MARIA Exaltata*, z podwyższonym komparuie się Cedrem, na gorze Libanu wzrastaiącym. *Quasi Cedrus exaltata sum in Libano.* Coż to pytam się za racyá komparacyi? Wiem to doskonale, że Liban gora iest naywyższa Fenicyi, w Kroleſtwie Syryiskim, zachodnią granicą przyobiecaney ziemi, lecz nie gorna bydź mi się zdaie komparacya, á żeby Nayświętsza MARYA Panna w gorę prerogatywow naywspanialszych dążąca, tak tylko podwyższona bydź miała, iak Cedr wzrastaiący na Libanie. *Quasi Cedrus exaltata sum in Libano.* Lecz gdy dochodzę, co to znaczy Liban gora z imienia swego, co znaczy w allegorycznym sensie, w ciekawym pytaniu uspokoiony zostaię. Liban gora z imienia swego, iedno to znaczy co biały, co czystości pełen, imię swoie maiący od śnieżystych kandorow, w ktore obfituie. *Libanus, id est: albus, vel candidus, habet nomen à nivium albore, quod ibi plurimum est.* (d) A toć z tey racyi nasamprzod słusznie w komparacyą idźie MARYA, z Cedrem na Libanie wzrastaiącym. *Quasi Cedrus exaltata sum in Libano.* Ponieważ iako Cedr na Libanie między śnieżystemi wzrasta kandorami, tak y Nayświętsza MARYA Panna, w samych Niepokalanych Kandorach zostaiąca zawsze, w gorę osobliwszey powstała Swiątobliwości, w go-

 rę tym

[a] *Horatius:* [b] *Matth:* 23. [c] *S. Bern: hom: 2. sup: Miss: sus.*
[d] *Hier: Laur. in Syl: Alleg.*

rę tym wyższey Eminencyi nad innych, im gorniey nad innych w tychże ulokowana była. *Quaſi Cedrus exaltata ſum in Libano.* Coby zaś miał Liban znaczyć w Allegorycznym ſenſie, wyraża Grzegorz S. w ſwoiey explikacyi, mowiąc: (*a*) *Libanus ut producit arbores proceras, & odoriferas, & interpretatur dealbatio, deſignat CHRISTUM, cujus ſpecies dicitur, ut Libani.* To ieſt, iż Liban gora, iako wſpaniałe wyſokością rodźi Cedry, wonności pełne, y iako tłumaczy ſię iedno co pobielenie, czyli zbior Kandorow, znaczy Nayświętſzego Zbawiciela IEZUSA, ktorego wſzelką Ozdobę komparuie Oblubienica Niebieſka z Libanem, wybranie zaś Iego z wſpaniałym Cedrem. (*b*) *Dilectus meus Candidus, ſpecies ejus ut Libani, electus ut Cedri.* Więc y tu powtornie, á żeby nieſkazitelnym Kandorem, wſpaniałością ozdoby komparowała ſię MARYA z Oblubieńcem Niebieſkim, w paragon idźie z Cedrem na Libanie gornie wzraſtaiącym, *Quaſi Cedrus exaltata ſum in Libano.* Według uczonego Orygeneſa, Libanem nazywa ſię Kościoł CHRYSTUSOW, ktory iako kandor ma świątobliwości, tak też wonność wydaie dobrych uczynkow, w wyſokie wzraſta cnoty, nie iako w Cedry wſpaniałe. (*c*) *Libanus dicitur Eccleſia dealbata, in qua eſt odor bonorum operum, & ſublimes virtutes, tanquam Cedri.* Część naywſpanialſza Kościoła CHRYSTUSOWEGO Nayświętſza MARYA Panna była, więc iako w naygornieyſze cnot prerogatywy w tym wzraſtała, tak też nad gorny wygorowała Liban. *Quaſi Cedrus exaltata ſum in Libano.* Liban gora, z ktorey brane były Cedry na robienie okrętow dla Tyru wſpaniałego Miaſta, [*d*] nie co innego znaczyła, tylko łaſkę Boſką, z kąd wſzyſtkie wynikaią Dobrodźieyſtwa. [*e*] *Libanus unde ſumuntur Cedri ad compingendam navem Tyri, deſignat gratiam DEI, unde omnia proveniunt bona.* mowi Hieronim Swięty. Więc y tu ſłuſzną upatruię komparacyą z Cedrem wywyżſzonym na Libanie Nayświętſzey MARYI Pannv. *Quaſi Cedrus*

[a] *S. Greg: ſupr: Cant: c. 5.* [b] *Cant: 5.* [c] *Orig: ſup. Ezech: Hom. 11.*
[d] *Ezech: 27.* [e] *S. Hieron: ſup: Ezech. 27.*

ſi Cedrus exaltata ſum in Libano. Ktora tak gornie ſtanęła w Pełni łaſk Boſkich, (a) *Gratiâ plena;* iż z niey wſzelkie Dobrodźieyſtwa na nas wſzyſtkich hoynie ſpłynęły. I owſzem nad gorny Liban wyżey wygurowała MATKA Boſka; ieżeli albowiem ten figuruie łaſkę Boſką, *Libanus deſignat gratiam DEI.* Nayświętſza MARYA Panna w ſamey rzetelności Pełnią łaſk Boſkich, z Ktorey wſzelkie dobrodźieyſtwa na cały świat ſpływaią: *Unde omnia proveniunt bona.*

Coby zaś Cedr znaczył, z ktorym komparuie ſię Nayświętſza *MARYA* Panna, *Quaſi Cedrus exaltata ſum?* Rożnie Doktorowie Swięci explikuią, między ktoremi Grzegorz Swięty decyduie, iż Cedr Libanu znaczy wyſokość Niebieſkiey chwały nad innych. (b) *Cedrus, Caleſtis gloria celſitudinem exprimit.* Więc żeby Nayświętſza *MARYA* Panna nie tylko naygornieyſze Prerogatywy ſwoie, nie tylko naygornieyſzą Godność, lecz oraz naygornieyſzą chwałę w gornym Empirze pokazała, dla tego z wſpaniałym Cedrem w paragon idźie. *Quaſi Cedrus exaltata ſum. Cedrus Caleſtis gloria celſitudinem exprimit,* I ſłuſznie tak decyduię; gdy tuż do zdania mego uczony Idyota w te ſłowa mowi: (c) *MARIA, Cedrus; quia ſi Cedrus arbor eſt procera, & eminentiſſima ſuper omnes arbores, & dicitur Rex arborum, Beata VIRGO, MATER DEI facta fuit. Hæc etenim ſingularis gloria ejus, & prærogativa.* To ieſt; iż dla tego Nayświętſza *MARYA* Panna z Cedrem w paragon idźie; ieżeli albowiem Cedr drzewo ieſt oſobliwſzey wyſokości nad wſzyſtkie inne drzewa, z ktorey wſpaniałości nazywa ſię Krolem drzew innych. Nayświętſza *MARYA* Panna naygornieyſzemi nad innych prerogatywami do Godności Macierzyńſtwa Boſkiego wygurowawſzy, Naywyżſzą Krolową zoſtała Nieba y Ziemi, z oſobliwſzą dla ſiebie chwałą, y zaſzczytem nieśmiertelnym.

Cedr ma ten przymiot, że ieſt oſobliwſzey trwałości, prętkiemu zepſuciu niepodlegaiący. Z Cedrem komparuie ſię MA-

[a] *Luc: 1.* [b] *S. Greg: l. 32. moral: c. 12.* [c] *Idiota ſupr: Cant: cap. 5.*

RYA wſpaniále podwyżſzonym, *Quaſi Cedrus exaltata ſum.* Ktora iako zawſze nienaruſzoną była, tak też na ſamprzod przez łaſkę potym przez nieśmiertelną chwałę, nad wſzyſtkich podwyżſzona w gornym Empirze zoſtała. (a) *MARIA Cedrus exaltata; quia inviolata ſemper exiſtens, & primum per gratiam, poſt modum per gloriam, præ omnibus ſe ſublimatam vidit.* mowi *Hugo de S. Victore.* Zebym zaś nie tylko naygórnieyſze Prerogatywy, nie tylko naygornieyſzą Godność, z podwyżſzonym Cedrem w paragon idącey MARYI, w klar prezentował, *Quaſi Cedrus exaltata ſum,* lecz oraz naygornieyſzą Eminencyą nieśmiertelney chwały, ſłuchać proſzę iak tu ieſzcze *Richardus à S. Laurentio* peroruie, mowiąc. (b) *MARIA Cedrus, quia ſi Cedrus arbor procera, & eminentiſſima ſuper omnes arbores, undè & dicitur Rex arborum, ſic MARIA Regina Cæli, Sanctis ſupereminet univerſis.* To ieſt, iż Nayświętſza MARYA Panna dla tego Cedrem wſpaniałym nazwać ſię może, ponieważ iak Cedr proſto w gorę wzraſtaiący, ieſt naywyżſzy między innemi drzewami, y ztąd tych nazywa ſię Krolem, tak Nayświętſza MARYA Panna z naygornieyſzych Prerogatywow ſwoich Krolową Nieba będąc, wſzyſtkie innych Swiętych przewyżſza tytuły, godności, y eminencye, lub też naygornieyſze. A za tym tak wyſoko w gorę Prerogatywow, y Godności powſtała MARYA, *Abiit in montana,* iż y naygornieyſzy Empir, gornieyſzey Eminencyi nie ma nad MARYĄ. *MARIA Regina Cæli, Sanctis ſuper eminet univerſis.*

Naywyżſze godności po naywyżſzych znać zawſze Tronach, y Maieſtatach. Y tak gdy zamyślił nad całym Egiptem Rządca naywyżſzym uczynić, Starozakonnego Patryarchę Iozefa Farao Krol, na wſpaniałym go y tryumfalnym wozie wieść rozkazał w Krolewſkiey Purpurze. (c) *Fecit eum aſcendere ſuper currum, ut omnes coram eo genuflecterent, & præpoſitum eſſe ſcirent univerſæ terræ Ægypti,* Salomon naymądrzey-

[a] *Hugo de S. Vict. ſer. 47. de Aſſumpt. B.M.V.* [b] *Richard. à S. Laur. ſer. de Aſſumpt. B.V.* [c] *Geneſ. 41.*

mądrzeyszy z Koronatow na Izraelu, chcąc swoią wywyższyć Matkę, y osobliwszą udystyngwować godnością, kazał iey na prawey ręce swoiey Tron wystawić; by na tym obok z nim zasiadła. (a) *Posituſq; eſt Thronus Matri Regis, quæ ſedit ad dexteram ejus.* mowi Litera Pańska, Spoyrzę ia gorną kontemplacyą na wspaniałość MARYI, ktorą w gornym Nieba Państwie dnicie, y doyrzę, iż Ta według Ukoronowanego Proroka, w złotym Paludamencie na prawey ręce Naywyższego Regnanta Tron Dziedziczy. (b) *Aſtitit Regina à dextris, in veſtitu deaurato.* I słusznie tak decyduię; ponieważ pomienione słowa Koronowanego Proroka, rozumieć się mogą o Nayświętszey MARYI Pannie bez żadney powątpliwości; ktora że iest Krolową y MATKĄ Naywyższego Regnanta, więc nad wszystkie Anielskie nawet wywyższona Chory, w złotym dnieie Paludamencie, to iest, przyozdobiona Bostwem, nie dla tego, iakby Bogiem była, lecz że iest MATKĄ Boską, iako na pomienione słowa Psalmisty Pańskiego, Anielski Doktor S. Tomasz z Aqwinu mowi. (c) *Poteſt exponi totum hoc de Beata VIRGINE; quia Regina, & Mater Regis eſt, quæ adſtat ſuper omnes Choros in veſtitu deaurato, id eſt, deaurata Divinitate, non quod ſit DEUS, ſed quia eſt Mater DEI.* Iak zaś gorny Tron Chwały dziedziczy MARYA, bierze proporcyą z Godności Macierzyństwa Boskiego Ildefons Swięty, y wyznaie, mowiąc. Iż iako na ziemi mieysca godnieyszego nie było nad Niepokalane wnętrzności Nayświętszey MARYI Panny, w ktorych SYNA Boskiego poczęła, tak też y w Niebie gornieyszego Tronu nie masz nad ten, na ktory MARYĄ SYN Iey, y oraz Boski wywyższył. (d) *Sicut nec in terris locus dignior uteri Virginalis templo fuit, in quod Filium DEI MARIA ſuſcepit, ſic nec in Cælis Regali Soliô, in quo MARIAM Filius ſublimavit,* mowi Doktor Swięty. Gornieyszego Tronu, y Maiestatu nie masz nad ten, ktory dziedziczy Nayświętsza MARYA Panna, iako MATKA Boska, Krolowa

[a] 3. *Reg:* 2. [b] *Psal:* 44. [c] *S. Thom: de Aqu. in Psal:* 44.
[d] *S. Ildefon: de laud. B. V.*

Wszystkich, więc oraz gornieyszey nad Nią nie ma Eminencyi y naygornieyszy Empir, ktora Prerogatywami, y Godnością nie porownanie nad wszystkim Komputem Niebieskich Orszakow goruie. (a) *Intemerata Deipara, Regina omnium, sublimior Calicolîs, & nullâ comparatione cateris omnibûs*, mowi Efrem Swięty.

Isaiæ Cap: 2. Izaiasz iako Prymas Prorokow, prym osobliwszy y dość gorny, głosi, kiedy ominuie o podwyższoney nad wszelki wierzchołek gòr, Gorze, mowiąc. *Erit in novissimis diebus præparatus Mons Domûs Domini in vertice montium, & elevabitur super colles.* Będźie w dniach naypoźnieyszych [mowi pomieniony Izaiasz] z gotowana Gora, Domem Boskim nazwaná, na wierzchołku gòr innych, y podwyższona będźie nad wszystkie pagorki. Gorne przyznam się *omen* Izaiasza, przewyższaiące moy dowcip, ponieważ do poięcia rzecz trudna, o iakich prorokuie y rokuie gorach, uniżaiących się pod naywyższą Gorą, Domem Boskim nazwaną. *Erit Mons præparatus Domûs Domîni in vertice montium, & elevabitur super omnes colles.* Gdźie zaciętego w podźiwieniu informuie Grzegorz Swięty, przez pomienione gory rozumieiąc gorne prerogatywy Aniołow Swiętych. (b) *Montes dicuntur Angeli Sancti.* Infulat zaś Medyolaneńsky przez pomienione góry, rozumi Swiętych, ktorzy z ziemskiego padołu wygorowali świątobliwością do gornev Nieba chwały. (c) *Montes dicuntur generaliter Sancti, & perfecti.* Ktoż naywyższą gorą, na Dom y Rezydencyą samemu BOGU poświęconą, na wierzchołku gor Swiętych podwyższoną? oto nie kto inny, tylko Nayświętsza MARYA Panna, na Godność Macierzyństwa Boskiego wybrana, y obraná; ta álbowiem Gorą była naywyższą, ktora wszystkich Elektow Boskich wysokość prerogatywow zaszczytem y godnością obrania swego przewyższyła, iako decyduie do zdania mego Swięty Grzegorz Papież, w te słowa mowiąc. (d) *Potest hujus montis nomine Beatissima*

Virgo

[a] *S. Ephrem. de laud: B. V.* [b] *S. Greg: Lib: 29. moral.*
[c] *S. Ambr: sup. Psal: 118,* [d] *S. Greg. li. 1. moral. sup. 1: Reg. 1.*

Virgo MARIA Deigenitrix designaris mons quippè fuit, quæ omnem electæ Creaturæ altitudinem electionis suæ dignitate transcendit. Czyliż albowiem nie naywyżey wygórowała Nayświętsza MARYA Panna prerogatywami swemi? kiedy na godność Macierzyństwa Boskiego powstawszy, wszystkie Niebieskie miiaiąc Eminencye, y Anielskich Hierarchii nawet, prosto do samego Bostwa Maiestatu zdążyła, iako pomieniony Doktor Swięty podziwienie szczegulnie w słowach swoich wyrażaiąc, mowi. (a) *An non mons sublimis MARIA? quæ ut ad Conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum Choros, usq; ad solium Deitatis erexit.* Niechże iako chcą, gorują prerogatywami swoiemi, y godności eminencyą inni Swięci, nad Olimp świątobliwości wygórowała Nayświętsza MARYA Panna; kiedy nad wszystkich innych Swiętych naygornieyszym w Empirze dnieie Maiestatem. (b) *Mons quippè in vertice montium fuit; quia altitudo MARIÆ supra omnes Sanctos refulsit.* Tak y naygornieyszy Empir, gornieyszey Eminencyi nie ma nad MARYĄ. *Montes Angeli, Montes Sancti. Altitudo MARIÆ supra omnes Sanctos refulsit.*

Cant: cap. 7. Na iednym ustaie podziwieniu Oblubieniec Niebieski, nad każdym krokiem MARYI, dążącey w gorę szczegulnie wszelkich doskonałości. *Quàm pulchri sunt gressus Tui Filia Principis,* Iak piękne są ślady twoie Córo Xiążęcia! Piękny zapewne każdy krok Nayświętszey MARYI; bo niezmazany, do naywyższego dążący stopnia godności, tak przy pierwszym Poczęciu, iako y przy Narodzeniu. W ktorych to krokach życia gdźie wszyscy upadać muszą, sama Nayświętsza MARYA Panna, niewzruszona na godność y wysoką prerogatywę powstała niepokalanym torem, iako tu *enucleatè* mowi *Besseus Enucleatus* Zakonu Kaznodzieyskiego, pomieniony text Pisma Swiętego explikuiąc. [c] *Quàm pulchri sunt gressus tui Filia Principis! id est, o! MARIA! gressus primus*

[a] *Idem ibidem.* [b] *Idem sup. Isai: c. 2.* [c] *Bess: Enucl: in Nativ: B. V. part: 4.*

ceptionis in naturam, alter nativitatis in lucem, in utroque, offendimus omnes, Tu sola graderis inoffenso pede. A zatym pierwszym nawet na świat krokiem nad wszystkich gorniey powstała Nayświętsza MARYA Panna, kiedy gdźie wszyscy upadać muszą, ta wolnym dostoyności y niepokalanym krokiem w gorę zdążyła prosto prerogatywow osobliwszych, y godności. A w gorę tak osobliwszą, że gdźie Złotousty Doktor Chryzostom Swięty, Filozoficznym trybem *ab inferioribus ad supremum* godności Niebieskiey uczynił ascens, dość wysoko zaczynaiąc, bo od Swiętych Aniołow; nigdźie iednak nie znalazł, ktoby prym y gorę nad Eminencyą prerogatywow y godności Nayświętszey MARYI Panny mogł otrzymać. Przeniosł Doktor Swięty okiem Aniołow, Trony, Państwa, Herubinow, y Serafinow naygornieyszych, przeniosł wszystkie kreatury, ktore tylko świątobliwością, y chwałą gorować mogą w Empirze naywyższym, *Montes Sancti.* I dopiero naywspanialszą, naygornieyszą; nad wszystkich Eminencyą doyrzał MARYI. (a) *Non Angeli, non Throni, non Dominationes, non Cherubim, non Seraphim, non denig; aliud quidpiam inter res creatas majus, aut excellentius inveniri potest MARIA.* Więc tak wysoko w gorę prerogatywow y godności powstała MARYA, że y naygornieyszy Empir, naygornieyszey Eminencyi nie ma nad MARYĄ.

Gdy bym chciał dalszą komprobą zdanie moie obiaśniać, iedno by to było, co nayiaśnieyszemu Słońcu na południowym Zodyaku promieni dodawać. Więc od tey odstąpiwszy, obracam mowę moią do Was Synowie Wielkiego Patryarchy w Kościele Bożym DOMINIKA Swiętego, ktorzy tak wysokiey godności Krolową; bo Ziemi y Nieba Nayświętszą MARYĄ Pannę, rożnemi wieńczycie Koronami. *Exodi cap. 25.* przykazał tam sam BOG Wszechmogący Starozakonną Arkę złotą przyozdobić Koroną. *Facies supra Coronam auream per circuitum.* Przez ktorą to Koronę Arki Pańskiey, *Clemens Alexandrinus* nieco innego rozumi, tylko Chwałę Nayświęt-

szey MA-

[a] *S. Ioann: Chrys: de Excell: B. V.*

ſzey MARYI Panny. (a) *Corona aurea Arcæ, deſignat gloriam Beatæ VIRGINIS.* Nie tak mandatem, iako bardziey gorliwością wzbudzeni z chęci ku pomnożeniu chwały Matki Boſkiey, więńczycie Ią codziennie na każdym mieyſcu Koroną chwały; bo Koroną Rożańca Swiętego. Co większa, więńczycie Ią w Cudownych Portretach złotemi od BENEDYKTA XIII. y XIV. ſzczęśliwie nam panuiącego Koronami, ſami nieśmiertelney chwały godni w rekompenſę Korony, ktora was czaſu ſwego nie minie. (b) *Penſabunt facta Coronæ.* Z was to każdy mowić może śmiele Apoſtolſkiemi ſłowy. (c) *Repoſita eſt mihi Corona juſtitiæ, quam reddet in illa die juſtus Judex.* Sprawiedliwie albowiem Korona nieśmiertelney chwały należy tym, ktorzy oſobliwſzym ſpoſobem zdobią Matkę Boſką Koroną chwały, ále że wy Synowie Wielkiego Patryarchy DOMINIKA Swiętego to wypełniacie naygorliwſzym ſpoſobem, więc was nieodmiennie wſzyſtkich iedna y iednaka czeka w nadgrodę Korona wieczney ſzczęśliwości. (d) *Omnes una Corona manet.* Rożnych rożnie koronuie Niebo, to oſobliwſzemi talentami. [e] *Cæleſtia dona Coronæ.* to cnot ozdobą, to ziemſkiey godności koroną, á to dla tego; by do wieczney ſwoiey ponętę y zaletę dało Korony. Boleſław Chrabry nazwany, Xiąże Polſki, za oſobliwſzą pobożność, nim Niebieſkiey doſtąpił, Krolewſką przyozdobiony zoſtał Koroną od Ottona III. Ceſarza, y pierwſzy Xiążęcą Mitrę w Koronę zamienił. Xiąże MICHAŁ Korybut z obaczywſzy Xiędza idącego piechotą z Przenayświętſzym SAKRAMENTEM do chorego, z ſiadł iak nayprędzey z konia, y tego uſtąpił Xiędzu, ſam piechotą za nim do domu przeznaczonego idąc. Ktoremu za ludzkość wyświadczoną ſobie, á naſamprzod za rewerencyą Przenayświętſzemu SAKRAMENTOWI dziękuiąc, w te ſłowa Xiądz rokował. (f) *In me vili Princeps honoraſti DEUM, quem colis, DEUS te, ut Rudolphum I. ob ſimile obſequium, Patriâ honoret Coronâ.* We mnie nikcze-

[a] *Clem: Alex: 5. ſtrom.* [b] *Claud. lib: 3. de Stilic:* [c] *2. Tim: 4.*
[d] *D. Ven: Fortun:* [e] *Manil.* [f] *Naramowſki in fácie Rerum Sarm.*

mnym ſtworzeniu, Xiąże uczciłeś ſamego BOGA, ktorego czciż, więc niech cię BOG nie iako Rudolfa pierwſzego, za podobną uſługę Oyczyſtą przyozdobi Koroną. Iakoż potym pomienionemu Xiążęciu Michałowi, modlącemu ſię w Kościele Warſzawſkim WW. OO. Bernardynow, przed Obrazem Wielkiego Cudotworcy, ANTONIEGO Swiętego, naſamprzod Anioł cudownie podawał Krolewſką Koronę, á potym też zgodne wota Polakow iemuż na Elektoralnym polu przyſądźiły, ktorą tu we Lwowie wraz zżyciem, Krolowy Nieba MARYI konſekrował. IAN Sobieſki Kaſztelanic Krakowſki, Retorem iuż na ten czas będąc w ſławney Akademii Krakowſkiey, gdy Profeſſorowi iego Dąbrowſkiemu, przypadkowym ſpoſobem z głowy zpadł biret, innych uprzedzaiąc z prętkością ſkoczył Ian, y podnieſiony z ziemi biret iemu z rewerencyą oddał. Za co dźiękuiąc Dąbrowſki, y ſzacuiąc pokorę pierwſzey godności w Polſzcze Dyſcypuła, Prorockim do niego rzekł Duchem. [a] *Non moriar, donec videro Diadema in capite tuo.* Nie zamknie śmierć moie powieki, poki cię nie zobaczę w Krolewſkiey Koronie. Co ſię w rzetelności zpełniło; gdyż pomieniony Dąbrowſki żył do Koronacyi IANA Trzeciego, y ſławney Wideńſkiey expedycyi. Czyli to o doczeſney mowić Koronie, czyli o wieczney, wſzyſtko to ieſt ſamego Nieba fawor. *Superum ſunt dona Coronæ.* Nie chcę ia tu liczyć tyſiącznych przykładow, iak wielu Swiętych Niebieſką na ziemi cudownie widźieli ſobie zgotowaną Koronę, za dewocyą ku MATCE Boſkiey, y za uſługi Iey poświęcone. Wyrok Doktora Narodow Pawła Swiętego. (b) *Non coronatur, niſi legitimè certaverit.* Y rzetelny; ponieważ niech nikt ſię nie ſpodźiewa w rekompenſę Korony, á zwłaſzcza wieczney, kto o nią dobrze nie ſtara ſię, (c) *Nam non certanti, nulla eſt ſperanda corona.* Gdyż tey łatwo odźiedźiczyć nikt nie potrafi. (d) *Non venit ex facili lecta Corona jugo.* Czyliż to nie wielka praca *certatim* ſamemu dążyć uſilnie do Korony, y innym wraz drogę otwie-

[a] *Rubinkowſki & Chruſciński in Ianina.* [b] 2. *Tim*: 2. ℣ 5. [c] *D. Proſper.* [d] *Ovid.* 2. *Faſt:*

gę otwierać, tudzież powab dawáć do teyże? wielka zapewnie, y rzadka. Komuż ten zabieg, tę gorliwość pryncypalnie przyznać? Ieżeli nie Synom Wielkiego Patryarchy DOMINIKA S. Ci albowiem promowuiąc Chwałę Nayświętszey MARYI Panny; usilnie certuiąc o Honor Ieyże, y innych oprocz Braci y Sioſtr Rożańca Swiętego do podobney pociągaią usługi, á tym samym y do Korony. *Servire MARIÆ, regnare est.* Za co wdzierać się będzie sama Korona łaski na samprzod, á potym wieczney szczęśliwości do każdego skroniow, by te więczyć mogła. Każdy z Synow DOMINIKA Swiętego będzie się mogł szczycić z Poetą (a) *Venit ad has ultrò, nostra Corona comas.* Każdy sobie będzie winszował Niebieskiego w tey mierze faworu, osobliwszym sposobem konferowanego, z applauzem mowiąc.

Tempora sacratá mea sunt velata Coronâ,
Calicus invito quam favor imposuit. (b)

I słusznie tak decyduię; ieżeli albowiem każdego sługę MARYI czeka Korona nieśmiertelney chwały, osobliwszym sposobem czeka Synow DOMINIKA Swiętego, ktorych Matka Boska sama w klar za Synow swoich uznała mowiąc: Ci są Synowie moi ukochani, w ktorych mi się wielce upodobało. Iako *Lobbetus* świadczy. *Prædicatores sunt Filii Beatæ Virginis, sic Ipsa eos vocavit. Hi sunt Filii mei dilecti, in quibus mihi complacui.* Czeka przy Was Synowie DOMINIKA Swiętego, każdego Dewota, każdego klienta Nayświętszey MARYI Panny, nieśmiertelney chwały Korona, o ktorey gdy mowić przestaię, *ad coronidem* mowy moiey dążę.

MARIA abiit in montana cum festinatione.

Wielka to cnota, coraz w gorę dążyć choć by też z uprzykrzeniem. *Tendit in ardua virtus.* U nas zaś nayprętsza sztuka, z gory na łep coraz poprawić się, w przepaść grzechową, *in abyssum iniquitatis*, y oraz piekielną dążyć. Lecz nie ciężko o taką sztukę. *Facilis descensus averni.* Leciemy

(a) *Martial. l. 9.* (b) *Ovid. l. 4. de Pont.*

prawie w piekielną przepaść, nie iako Zyzyfa kamieniem, grzechowym przyciśnieni ciężarem. W gorę zaś cnot y świątobliwości nie łatwy u nas progress z oporem y niechęcią, lubo wolny teraz mamy wstęp dążyć ku Niebu, y do Nieba przy MATCE Boskiey, Ktora do tegoż bespiecznym gościńcem, y Bramą została dla nas, iako fortunney szczęśliwości applauduie *Venantius Fortunatus*, mowiąc.

Felix, qua generi humano sub tartara lapso,
Ad Cælum facta es Sors, Via, Porta, Rota. (a)

Szpiesznie w gornę dążyła krainy Nayświętsza MARYA Panna. *Abiit in montana cum festinatione.* Zkąd Iey solenną prętkość przyznaie Oblubieniec Niebieski. (b) *Similis est hinnulo cervorum super montes.* Ktore to słowa trutynuiąc Seraficki Doktor, mowi. (c) *Hinnulorum velocitati comparatur, quia velocius ejus occurrit pietas, quàm invocetur, & causas miserorum anticipat.* To iest, iż dla tego z Ielenią prętkością komparuie się prętkość MARYI, ponieważ Iey miłosierdźie prędzey nam przybywa na pomoc, a niżeli nasze wezwanie zachodźi, uprzedza nawet prożby nasze, świadczonemi dobrodźieystwy; y protekcyą, iako Matka miłosierdźia w ciężkich naszych razach.

(d) *Antè preces etiam nondùm objecrata favorem*
Donat, & in miseros Maternas explicat alas:

Uczony Idyota mowi. *MARIA omnes visitat, omnes fovet.* To iest, iż Nayświętsza MARYA Panna wszystkich nawiedza, wszystkim protekcyą swoią daie, iednak naybardźiey swoim dewotom. Iakie albowiem nabożeństwa nasze do Matki Boskiey, iaka promocyá Iey chwały, takież y nawiedźiny dla nas, sami na siebie daiemy prawo. *Sic nos Tu visita, sicut te colimus.* O! całym sercem brać nam się trzeba do chwały MATKI BOSKIEY, przy ktorey nader szczęśliwe Nawiedzenie samego BOGA dla nas, tak dalece, że nad tym w podźiwieniu zacięcie stanął Psalmista Pański, wołaiąc. *Quid est homo,*

[a] *D. V. Fort: in Car: de part: V.* [b] *Cant:* 2. [c] *S. Bonav: in Cant: c.* 2. [d] *Mant.*

homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, quoniam visitas eum? Coż to iest człowiek Panie! że o nim miłosiernie pamiętaż, albo Syn człowieczy, że go nawiedzasz? Wizyta zaś czyli nawiedzenie Boskie, iest to udarowanie łask, błogosławieństwa, y pomyślnych szczęśliwości. (a) *Visitatio Dei, est collatio muneris,* Y tak czytam relacyą o sędziwey Sarze, że ią BOG Wszechmogący nawiedźił, á to z tąd: że dla niey przyobiecaną łaskę wyświadczył; y dał w starości pożądanego Izaáka. (b) *Visitavit Dominus Saram, sicut promiserat, & peperit Filium in senectute sua.* mowi Litera Pańska. W starości iuż zostaiący Iozef Patryarcha, prorokuie Braci swoim, iż po iego śmierci tych miał BOG Wszechmogący nawiedźić, a to z tey racyi, że ich BOG miłosiernie miał z niewoli Egypskiey wyprowadźić do przyobiecaney ziemi Abrahamowi, Izaákowi, y Iakobowi. (c) *Post mortem meam DEUS visitabit vos, & ascendere vos faciet de terra ista, ad terram, quam juravit Abraham, Isaac, & Jacob.* Iakoż pokazawszy się potym sam BOG Wszechmogący Moyżeszowi, z swoim się nawiedzeniem oświadczył, mowiąc. (d) *Visitans visitavi vos, ut educam vos de afflictione Ægypti, in terram Chananæi &c.* Nawiedzaiąc nawiedźiłem was (mowi BOG Wszechmogący do wybranego ludu) ażebym was wydźwignął z ucisku, y niewoli Egipskiey, y wyprowadźił do przyobiecaney ziemi. Tak gdy miłosierdźie, y łaski świadczy BOG Wszechmogący, ná ten czas nawiedza. Prosi Psalmista Pańskí, áżeby BOG weyrzał, y nawiedźił wszystkie narody. (e) *Intende ad visitandas omnes gentes.* Iakimże sposobem nawiedza BOG Wszechmogący wszystkie narody? oto nie innym, tylko przez zbawienie rożnych Wybranych ze wszystkich Narodow, iako tu mowi Swięty Hilary Biskup. (f) *Visitat omnes gentes, cum ex omnibus salvat.* Za osobliwszą uznaie łaskę Pacyent Pański, że BOG człowieka nawiedza w poczynaiącym się zaranku. *Visitas eum diluculo.* Większey zaś łaski doznaiemy,

[a] *Hier: Laur: in sylv: Alleg:* [b] *Genes:* 21. [c] *Gen:* 50. [d] *Exod:* 3, [e] *Psal:* 58. [f] *S. Hilar: sup. Psal:* 58.

gdy nas w świetnieyszym nawiedza zaranku BOG Wszechmogący, to iest, kiedy błędu naszego ciemności światłem poznania swego doskonale obiaśnia, myśl naszą ku Niebu wznosi, y do stałych cnot podwyższaiąc, temiż nas zdobi, y uzbraia. (a) *Visitat nos diluculò, cum erroris nostri tenebras luce suæ cognitionis illustrat, & contemplationis munere sublevat, & in arce virtutis exaltat.* mowi Grzegorz Swięty. Rożnemi sposobami łaskawie nas BOG Wszechmogący nawiedza, nayosobliwsze zaś nawiedzenie Boskie y niepoięte, iest to Wcielenie Syna Boskiego w niepokałanych wnętrznościach MARYI y uwolnienie od wieczney piekła niewoli, iako mowi uczony *Isychius* w te słowa. (b) *Peculiariter autem visitatio DEI, dicta est Incarnatio, & liberatio à servitute diaboli.* Te to nawiedzenie Boskie doyrzawszy Prorockim Duchem Zacharyasz przy wizytuiącey MARYI, piastuiącey odkupienie całego narodu ludzkiego w niepokałanych wnętrznościach, zawołał z radością nieme otworzywszy usta. [c] *Benedictus Dominus DEUS Israèl, quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ.* Błogosławiony Pan BOG Izraela, ktory nawiedźił, y uczynił odkupienie ludu swego. Te to mowię nawiedzenie Boskie iest osobliwsze, przy ktorym gdźieśmy hoyne odkupienie otrzymali, z wieczney niewoli uwolnieni zostali, tam na nas hoyne spłynęły łaski, z godnemi nas czyniące do nieśmiertelney chwały. Przy tym nawiedzeniu Boskim czas łaski dla nas zaiaśniał, lecz po czasie łaski, straszny nam dźień następuiący głosi Prorok, mowiąc. [d] *Quid facietis in die visitationis, & calamitatis à longè venientis, ad cujus confugietis auxilium?* Co czynić będźiecie w dźień nawiedzenia, y ucisku zdaleka przychodzącego, do czyiey Protekcyi, do czyiey pomocy uciekać będźiecie? Ktory to dźień tak straszny, nie inny będźie, tylko dźień sądu Boskiego, albo zemsty. [e] *Visitationis dies, est dies judicii aut vindictæ.* mowił Hieronim S. Nastąpi dźień ieden ostateczny nawiedzenia Boskiego, dźień straszne-

[a] *S. Greg: l. 8. moral. c. 20.* [b] *Isych. sup. Lev: 9.* [c] *Luc: 1.*
[d] *Isai 10.* [e] *S. Hier: sup. Ier. 5:*

ſtraſznego ſądu, dźień mściwey ſprawiedliwości Boſkiey, coż czynić na ten czas będźiemy, pod czyią protekcyą uciekać będźiemy? *Quid facietis in die viſitationis, ad cujus confugietis auxilium?* pyta ſię Prorok. O! zapewnie w oſtatnim tym uciſku, *in die calamitatis*, iuż nikt nas nie obroni. Więc zawczaſu uciekaymy pod wielowładną Protekcyę Nayświętſzey MARYI Panny, á ta iako Matka Boſka, iako Matka Miłoſierdźia, przebłaga mściwy rygor Boſki, ktory by miał nas czekać za grzechowe exceſſa w dźień ſądu, w dźień zemſty, w dźień uciſku oſobliwſzego, *In die judicii, in die vindicta, in die calamitatis.* Zawczaſu mowię czyńmy rekurs do Matki Boſkiey, á żeby ta dźień mściwey ſprawiedliwości Boſkiey uprzedźiła ſwoią wielowładną interceſſyą, y ukoiła gniew Boſki. Uciekam ia pierwſzy iako do Tronu klemencyi, do Ciebie Matko Boſka, y tey dla ſiebie żebrzę zawczaſu ſzczęśliwości, żeby mię Twoie łaſkawe nawiedzenie ſtrzegło, y broniło naybardźiey przy oſtatnim życia terminie. *[a] Viſitatio Tua cuſtodiat ſpiritum meum.* Uprzedzaiąc dźień nawiedzenia oſtatniego, dźień gniewu Boſkiego. A tak przy Twoiey wielowładney Protekcyi minąwſzy wſzelki uciſk, gorę otrzymawſzy nad nieprzyiacielem wiecznym, proſto zdążę *in montana*, w gorne Niebieſkiego Olimpu krainy, gdźie naygornieyſzą godności Twoiey Eminencyą po BOGU, przez nieſkończoną wieczność adorować, iako ſam całą chęcią pragnę, tak y moiemu Audytorowi tegoż ſzczęścia życzę.

A
M E
N.

[a] *Iob. xomò.*

PROGNOSTYK

Lat Szczęśliwych

Pod Ukoronowaney Panny MARYI *Znakiem przy Roczynach Tryumfalney Intronizacyi Prześwietnemu Woiewodztwu Ruskiemu*

W Stołecznym Miescie Lwowie, u WW. OO. S. Dominika, Zakonu Kaznodzieyskiego

Przez W. X. Ignacego od S. Antoniego, Kaznodzieie Kollegium Lwowskiego Zakonu pod Tytułem Przenayswiętßey TROYCY od wykupienia niewolnikow.

OGŁOSZONY

Benedices Coronæ Anni benignitatis Tuæ. Psal: 64.

MAsz sobie czego powinszować Prześwietne Woiewodztwo Ruskie, a osobliwie Stołeczne Miasto Lwowie, żeś iuż za władzy y Panowania Monarchini Nieba y Ziemi Ukoronowaney MARYI, Rok po odprawioney Tryumfalnie Koronacyi szczęśliwie zakończyło; za co niemnieyszy oddać powinniśmy przy roczynach ninieyszych trybut y dziękczynienie. *Benedices Coronæ anni benignitatis Tuæ.* Albowiem pod tym Ukoronowaney Panny Nayświętszey wschodzącym na Oyczystym Zodyaku znakiem, południowe nam przyświecało szczęście, chołdowała Fortuna, y w potomne czasy, przy Krolowey naszey Opiece wiekować nieodmiennie przyrzeka: tudzież od nas pod-

dańſtwa ſwego wzaiemnev za przychylność ſwoią domaga ſię wdzięczności, *Benedices Coronæ &c.* Ieżeli źrzodło uczony Plautus czerpaiącym wodę koronować każe: *Qui hauris aquam, puteum Corona.* Coż dopiero niewyczerpanych łaſk Boſkich Morze, z ktorego zupełności każdy Człowiek niezliczone odbiera dary. *De cujus plenitudine accipimus Omnes.* zdobywać ſię nam przynależy dziedziczney Monarchini na wypłacenie coroczney dani. *Benedices Corona anni.* Doczeſnym Monarchom w podatkach y poborach zadoſyć czynić muſiemy chociaſz znich żadnego niemamy zyſku; daleko ochotniey przed wieki obraney Monarchini MARYI wſzelką zachowuiąc rzetelność odpłata bydź powinna, za ſzczodrotę Pańſką w roku przeſzłym świadczoną dla nas, że odpoczątku przyiąwſzy Koronę y Rządy Prześwietnego Woiewodzrwa Ruſkiego aż do oſtatniego kreſu roku tego, ludzkie koronowała chęci, ubłogoſławiała zamyſły, iako tego doyzrzał miodopłynny Doktor Bernard S. *Hujus Anni benedicti Corona eſt Virgo MARIA.* Ledwo tylko za promocyą Synow Dominika Swiętego złotą Koroną uwięczona MARYA w tym Cudownym Portrecie ſtaneła iak na Tronie Krolewſkim, w Ołtarzu: natychmiaſt wſzyſtkie mieſiące, dni, y momenta w roku naſtempuiącym pod władze odebrawſzy, ſzczęśliwy wnich raz na zawſze uczyniła podział, podczas fortuną, pomyślnym podczas przeplataiąc powodzeniem, tak dalece: że nikt od niey zmarſzczonym nieodſzedł czołem, kto ſię w potrzebie garnął do Choyności Krolowey ſwoiey, wſzyſtkim nieſkurczoną nigdy ręką obfitych udzielała darow, z tego depozytu, ktory w Iey ręku od Boga złożony znayduie ſię, tak zeznaie Alanus: *Opus Divinæ clementiæ eſt poſitum in manus MARIÆ.* Uważcie tu P. M. iak zbytnie nadgradza ſwoię Koronacyę Monarchini naſza, Koronę za Korone, niby wet za wet *vicem pro vice* oddaie; to ieſt, iednym w Niebie, iako I. O. Kaſztelana Krakowſkiego Hetmana Wielkiego Koronnego przednieyſzego Honoru ſwego Promotora wprzod niżeli ſama za wielkim nakładem Ukoronowana zoſtała, święte Iego y wiekopomney pamięci godne, uprzedziła chęci, gdy go do Niebieſkiey zabrała Korony. Innych Sług ſwoich tu docześnie

uwięcza

uwięcza cyrkułem wszelkiey szczęśliwości, sama siebie oddaiąc za Koronę, w ktorey według Epifaniusza S. ieden tylko iest naydroższy kleynot Perła Hypostatyczna Nayświętszy Zbawiciel, *MARIA Corona nostra habens lapidem pretiosum Christum.* Tego na łonie swym Krolewskim piastuie, ktory iest Panem życia y zatracenia ludzkiego. *Dominum vitæ & necis.* Zniskąd się tedy niemamy obawiać klęski y ucisków żadnych w dalszym lat przeciągu niezaszkodzi nam powietrzna klimakteryka, kiedy u MARYI Ten w Macierzyńskich ręku, co niebieskiemi władnie Planetami, czego doyzrzał Apokaliptyczny Ostrowidz Ian S. *Habebat in dextera sua stellas septem.* Trzyma iedynak Krolowey naszey w Wszechmocnych rękach, ruine przynoszące na zdrowiu y sukcessach planety. *Habebat in dextera sua stellas septem.* A za tym szczęśliwy pożycia ludzkiego przy Monarchini naszey proceder, bo iako Matka nam przychylna, z tym respektem y Syn dla nas bydź musi, ponieważ MARYA z IEZUSEM, a IEZUS z MARYĄ tak z sobą z iednoczeni myślą y sercem, iakby iednym tineli duchem. z czego Ia dalszey mowy wnoszę kategoryą: że MARYA ogłoszona Krolową y Panią Woiewodztwa Ruskiego przy roczynach swoich szczęśliwe nam przywraca czasy. Y otym mowić będę na większą chwałe temu, *Qui Coronat nos in misericordia & miserationibus.* Po błogosławisz mowiącemu *Corona luti nostri.* Nayświętsza MARYA Panno Ad M. D. G.

Za osobliwszą sobie poczytuie każde Krolestwo pomyślność, gdy go BOG dobrym udaruie Monarchą, ktory wszystkie potoczne interessa rostropnie sprawować umie, za naydroższy sobie poważa całe pospolstwo upominek, takiego Pana, wyświadcza to politycznym zdaniem Degverara Episc: Accit: *Non enim habet alium respublica Thesaurum veriorem, quam Principem, à quo pacifice administratur.* Starali się oto niektorzy Monarchowie przy swoiey Intronizacyi iakby chołduiącemu sobie przypodobać się Pospolstwu, radzi by byli każdemu wszczególności Nieba przychylić. Y tak w naszym Krolestwie Polskim, nieśmiertelney sławy Monarcha Kazimierz Iagiełło Ociec Kazimierza Swiętego na to nalegał, żeby nic w Polszcze Wie-

rze Swiętey y obrządkom iey przeciwnego niebyło, dla tego Schizmę wykorzenić usiłował. Ian Trzeci Krol Polski fortune y życie ażardował dla całości Rzeczy-Pospolitey własnemi Ią zasłaniaiąc Piersiami od natarczywości Ottomańskiey, aby złota Wolność w Tyrańskie niedostała się więzy; przytarł rogow szermuiącemu ich miesiącowi, tak dalece że poniewolnie o pokoy prosić, y zawarcie wiecznego z Polską traktatu musieli. *Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes.* Teraz już P. M. ustała w Rycerstwie Polskim dzielność, tempieie odwaga, ktoż nas od następuiącego na karki uchronić może nieprzyiaciela, ieżeli nie Naywalecznieysza Heroina Krolowa nasza Nayświętsza MARYA Panna wszystkim władnaca mocarstwem. *Castrorum acies ordinata.* Ma po swoiey stronie syna, Pana Woysk Niebieskich. *Dominum Exercituum.* Ktory Iey z Wielowładnym przybywać zawsze gotow sukkurscm na danie odporu pogranicznych nieprzyiacioł potendze; niedopuści mieszać miłego w Oyczyznie Polskiey pokoiu. Sama się MARYA rządow Polskich doponinała u iednego nabożnego Polaka czemuby Iey nieutytułował Krolową Polską. *Cur me non vocas Reginam Poloniæ?* Wnościeśz sobie ztąd dobrą konsequencyę słuchacze, ieżeli całemu Państwu naszemu tak sprzyia Nayświętsza Monarchini, chociaśz Ią niewszystkie Powiaty y Woiewodztwa, obrali sobie za dziedziczną Panią, większą my tuszyć nadzieie sobie mamy, kiedyśmy MARYĄ zgodnym głosem, iednostaynym umysłem, uznali za Krolowę Woiewodztwa Ruskiego. Nieomylimy się wprzedsiewzięciu naszym że przy Krolewskim Iey około nas pieczołowaniu tak, rok teraznieyszy, iako y dalsze lata, przy wszelkim szczęściu przemiiać będą. *Auspicio felix totus hic annus erit.*

Powiadaią Poetowie: kiedy się Pallas Bogini Mądrości narodziła, złoty deszcz zpadł na ziemię. *Nascente Pallade aureus imber decidisse notatur.* Daymy nato, choćby to dowodna prawda była, przecieśz ta Bogini wdzień rodzin swoich tylko choyna była, potym takowa ustała apparencya. Nayświętsza MARYA Stolica Mądrości niestworzoney, ieszcze się niepoczeła wżywocie Anny Swiętey, a iuż przedwieki od BOGA Pańskie-

mi

mi uprzywileiowana była przymiotami, iako zeznaie Andreas Ierozolimitanus. *Electa antequam nata.* Dopieroż ludzkim językiem opowiedzieć trudno, iak się na pocieche całemu narodziła światu Krolowa nasza, większa Iey Łask nadprzyrodzonych przydana była assystencya. Ieżeli bowiem Iana Swiętego w Wnętrznościach Elżbiety Swiętey Bog poświęcił, iakże niemiał MARYĄ Pannę nayprzednieyszemi obdarzyć talentami z ktorey sam narodzić się umyślił. Z twierdza to Anielski Doktor Tomasz Swięty, gdy mowi, że Bog na iaką obiera kogo funkcyą y Godność, podobney mu według proporcyi użycza łaski. *Unicuiq; à Deo datur Gratia secundum dignitatem ad quam eligitur.* Że zaś Nayświętsza Monarchini nasza miała być Matką Boską, tak gromadną Ią Bog opatrzył łaską, w ktorey ledwie się samemu nierownała BOGU, mowi tenże Doktor Swięty. *MARIA vero electa est ad Dignitatem Matris Dei, obtinuit tantam plenitudinem gratiæ, ut esset propinquissima authori gratiæ.* Y ztąd Oycowie SS. MARYĄ nazywaią morzem łaski, bo iak do morza naymnieysze ściągaią się strumienia, tak do Krolowey Nieba y ziemie MARYI, wszystkie Swiętych Pańskich dary z koncentrowane znayduią się: *Omnia flumina intrant in mare, dum omnia charizmata sanctorum intrant in MARIAM.* Mowi za mnie Bonawentura S. Iuż to musi bydź dostatnia y bogata Pani właski Boskie Nayświętsza MARYA, kiedy Niebu chwały, Aniołom w Niebie przymnożyła wesela, ziemi wydała Boga y Odkupiciela, świat cały złotym udarowała potokiem. Swiadczy Laurentius Iustinianus: *Magna profecto fuit MARIÆ gratia exuberans & completa, quæ cæli dedit gloriam, gaudium præstitit angelis, terris præbuit Deum, sæculoque pacem refudit auream.* Ile łask ludziom od pierwszego czasu stworzenia człowieka, BOG po części dać mogł każdemu, te w całości zupełnie zlane są na Krolową naszę według Hieronyma Swiętego: *Cæteris per partes præstatur, MARIÆ vero simul se tota infudit gratiæ plenitudo.* Azaliż tak Pani nasza profituie w respekcie Boskim; y z naszym to dobrym będzie: słuchaycie pilnie z iakim się dla nas oświadcza affektem y uczynno-

ścią, Cudowna w tym Obrazie MARYA u Prowerbiiałiści Pańskiego. *Ego diligentes me diligo.* Y daley zwierza się każdemu skarbow y dostoieństwa Krolewskiego Osobie Iey służącego. *Mecum sunt Divitiæ & gloria, opes superbæ.* Dla kogosz te dostatki trzyma? ieno dla promowuiących Honor Iey Synow Dominika Swiętego, potym dla tureyszych Woiewodzanow, aby im złote y szczęśliwe przywrociła lata. *Ut ditem diligentes me & Thesauros eorum repleam.*

Esther Cap. 3tio. Wydał Krol Aswerus z namowy Amana surowy barzo Dekret na lud Izraelski, aby od starszego aż do naymnieyszego wszyscy byli w pień wycięci. *Missæ sunt literæ ad satrapas Regis, ut occiderent & delerent omnes Iudæos à Puero usque ad senem.* O ktorym wyroku dowiedziawszy się Izraelitowie, ciężka trwoga uderzyła na wszystkich serca, że od płaczu y rozpaczy utrzymać się niemogli. *Cumque pervenisset crudele dogma Regis, planctus ingens erat apud Iudæos ululatus & fletus.* Wyglądał każdy znich ostatniego zatracenia swego iakiemu takiemu śmierć oczywista w pamięci tkwiała, niewidząc nikogo, ktoby im miał *rebus succurere lapsis,* wciężkiey toni podać rękę. Zginąćby nieomylnie musieli; gdyby była Ester Krolowa z Iudzkiego pokolenia idąca nieubłagała zagniewanego Aswera prosząc o sublewacyą na lud Izraelski śmiertelney sentencyi, aby tak Samą iako y cały Narod życiem darował. *Dona mihi animam meam, pro qua rogo, & populum meum, pro quo obsecro.* Ujenty za serce Monarcha y przezwyciężony prozbą Krolowey, okrutny wyrok właskawy tak dalece odmienił przywiley; że po oney klęsce, rozumiał lud Izraelski, że się na świat odrodził, kiedy po smutney żałobie świetny dzień y pogodny zaiaśniał, weselili się że od śmierci uwolnieni zostali. *Iudæis nova lux oriri visa est, gaudium, honor, & tripudium.* Przypomniymy sobie Katolicy grassuiących po całym Krolestwie Polskim Szwedow, ktorzy iuż do Miasta tureyszego przez fortę przyległą Kościołowi temu wtargneli byli z tym przedsiewzięciem, aby całe Miasto zburzyli, y Obywatelow wnim wycieli y Domy Boskie z dymem puścili; Ktoż

nam

nam dodał sukkursu, ieżeli nie Krolowa nasza Nayświętsza MARYA Panna, atoli idących koło Kaplicy swoiey na zgubę ludzką y ruine Miasta, tak zmiękczyła zakamieniałe nieprzyiacioł serce; y żelazo, ktore gotowali na karki nasze odwrociła y przytępiła; że sam Osobą swoią przytomny y zawzięty Karol XII. Krol Szwedzki zakazał, aby nikomu nieszkodzili, lecz zamiast umyślonej zemsty y znifczenia życia ludzkiego, kontrybucyą liczną, opłacaiąc życie własne, Mieszczanom oddawać przykazał. Swiatkiem ią tego Annales Cudow MARYI. Słuchaczu godny, wezmiy to na żywą uwagę, ieżeli MARYA ieszcze nieuznana będąc na ten czas za Krolową Woiewodztwa tego, od nieprzyiacielskiey nas ochroniła ręki, y w całości pożycia nasze zachowała, że w perzynę nieposzło Miasto od zguby zasłoniła, czegoż w ninieyszym czasie zostaiąc pod władzą MARYI spodziewać się niemamy? lat zaprawdę szczęśliwych, y złotego przy wolności pokoiu życzyć sobie poufale możemy, czyni nam dobrą otuchę Poeta:

Optatur noſtris crebro pax aurea terris,
Ut per Te detur, Virgo MARIA fave.

TRyumfuy że sobie każdy w tym Powiecie Ziemianinie pod hasłem Krolowey twoiey, żadna ci przeciwność niepołamie szykow, choćby się na ciebie y piekielna oburzyła potęga, zawsze przy tobie będzie zwycięstwo, masz taką Panię, ktora Niebem y ziemią rządzi, szatańskie gromady przed nią pierzchać muszą, dodaie nam serca y ufności Damascen Swięty: *Regina cujus potestas in Cælo & in terra & porta inferi non prævalebunt adversus eam.* Niech przyznaią tuteysze kraie y inne, ile razy doznali Obrony Pani naszey, ona żegluiących po morzu z ostatniey wyrwała toni; w ciężkich paroxyzmach opuszczonym od Doktorow, zdrowie przywracała; w rozpaczy zostaiącym grzesznikom nadzieią była zbawienia; ośmiu umarłym przywrociła życie, w każdey naygłownieyszey sprawie, w nayostatnieyszey potrzebie przybywać zwykła, nikogo w swoich niezawiedzie

wiedzie intentach, owszem nad zamiar łask swoich udziela; gdyż Iey dyspozycyi y szafowaniu Niebieskie są powierzone skarby, tak ią pozdrawia w affektach swoich Ludwik Opat. *Ave desperantium spes opportuna, & auxilio destitutorum adjutrix præstantissima MARIA, Cujus honori tantum tribuit filius, ut quid quid petieris, mox impetres, quidquid volueris, mox fiet Tibi regni Cælestis clavès, Thèsauriq; Commissi sunt.* Ponosisz iaką krzywdę sługo MARYI w tym zostaiący Woiewodztwie od oszczercow sławy twoiey, niech cię to nietrapi, niedopuści Krolowa Nayświętsza, aby ci uwłaczaiącym szkodzili ięzykiem, upomni się za honor twoy, oto Hyacinthus Hoqfecius zeznaie: o iak grozi przez niego siepaczom sławy, że ich zawsze z pomstą swoią Matka Boska scigać będzie, daie przestrogę takim oszczercom wspomniony Hyacinthus, sługi MARYI ubespiecza. *Caveant ergo maledici & impij detractores, ne contra Patrocinium Matris Christi, ejus servos insectentur, & iram patrocinantis ac defendentis incurrant.* Niedokuczy wam niedostatek fortuny, oboma się tylko rękoma trzymaycie Krolowey waszey, a ona tak ugruntuie fortune, że się nigdy z progow niewytoczy, ztwierdza to pobożny, y honor piastuiący honor MARYI Poeta.

Fortunam hanc reverenter habe, quicunq; beatus
Esse cupis, Tibi erit stabilis fortuna MARIA.

KTOż tu nieprzyzna, że MARYA ogłoszona Krolową Woiewodztwa Ruskiego szczęśliwe y pomyślne wszystkim przywraca lata.

Psal: 30. Widział ukoronowany na Izraelu Prorok losy szczęścia swego, y o nich się domawia, *In manibus Tuis sortes meæ.* Ten Text tłumacząc Korneliusz a lapide powiada: że wszystka fortuna ludzka y sukces szczęśliwy znayduie się przy MARYI, ona albowiem kiedy chce y kogo rozumie z sług swoich na nogi postawi y Panem uczyni, z Iey Macierzyńskich rąk każdy z nas wyglądać szczęścia swego powinien. *Beata MARIA est vera fidelium fortuna, fortunans omnibus donis, cumulans*

lans ac beans. Sam BOG Wſzechmogący naymnieyſzego dobrodzieyſtwa inaczey niewyświadczy człowiekowi iedno na ręce MARYI wſzyſtko zdaie. *Omnia Deus voluit habere nos per MARIAM.* Cała Troyca Nayświętſza przyzwoite Boſtwu ſwemu apparencyie nietylko wniey zamknęła, lecz nadto wtora Oſoba to ieſt Syn Boſki, wktorym zakryte ſą wſzelkie ſkarby. *In quo ſunt Thaſauri abſconditi,* oddał ſię za Syna Krolowey naſzey na znak tego, że w MARYI, mało na tym, że ſtworzone y nadprzyrodzone co do ſpoſobu, ale co do iſtectwa znayduią ozdoby iako w ſkarbnicy Troycy Nayświętſzey podług nazwiſka Idioty: *MARIA eſt Thaſaurus & Thaſauraria gratiarum ejus.* Czemu by zaś BOG nieobrał innego mieyſca na depozyt ſwoy, tylko w MARYI? odpowiedam na tę trudność iako mnie naucza Albertus M. że ztey przyczyny, aby wſzyſcy ludzie w niedoſtatku y latach niepomyślnych na fortunie podupadli dobrze ſię zapomogli y całą gembą Panami zoſtali. *MARIA plena gratiâ, ut de ejus plenitudine omnes filij Adæ, pauperes & egeni, divites ſint.*

Apocal: Cap: 12. Między innemi objawieniami widział Ian Swięty znak iakiś okazały na Niebie. *Signum magnum apparuit in Cælo.* Niewiaſta odziana w ſłońce pod nogami Xiężyc maiąca y Korona z dwunaſtu złożona Gwiazd. *Mulier amicta ſole & luna ſub pedibus ejus & in capite Corona ſtellarum duodecem.* Uważaią pilnie Swięci Doktorowie ten widok, myśląc coby to za niewiaſta była tak modnie y świetno przybrana. *Mulier amicta ſole.* Przypatrzywſzy ſię temu dobrze uczony Sylveira upewnia wſzyſtkich Doktorow Swiętych, że Niewiaſta znaczyła Nayświętſzą MARYA Pannę, ktorey godności Krolewſkiey taki ſtroy y apparencya należała, bo Matce Bożey. *Mulierem hanc eſſe Beatam Virginem MARIAM Matrem Dei, nam ea quæ hic dicuntur, ejus dignitati adaptanda ſunt.* Tenże Tłomacz Piſma Swiętego zadaie ſobie trudność dla czego MARYA nieodziana była w złotogłowy. *Cur non in veſtitu deaurato.* Ale ſłonecznymi przyodziana promieniami. *Sed amicta ſole.* uła-

twia sam wątpliwość swoią: że dla tey przyczyny przybrana w Słońce, bo iak Słońce znakiem iest miłosierdzia, ponieważ żadnemu choć naylichszemu mieyscu, swego nieumyka promienia, lecz zarowno bez braku wszystek świat obiaśnia, zaco mu takie przydano Lemma: *Omnibus omnia.* Otoż y Nayświętsza MARYA, że iest Matką litości, ten Iey stroy był przyzwoity, ktory dobroczynność y miłosierdzie znaczy; nie Ia mowię ale wspomniany Sylveira. *Quia Deipara Virgini, cum sit Mater misericordiæ, non alius amictus, nisi misericordiæ congruebat.* Ztąd zaś Xiężyc pod nogami MARYI. *Luna sub pedibus ejus.* Atoli Xiężyc inne Luminarze w obrocie swoim uprzedza. *Luna inter omnia astra citissimè cursum suum peregit.* Dla tego przy nogach MARYI czołgać się musi, że Krolowa nasza ieszcze prędzey od Xiężyca na uszczęśliwienie y ratunek sługom swoim przybywa, swiadczy Sylveira *Inde luna sub pedibus MARIÆ prosternitur quia ejus gressus ad subveniendum omni cælesti astro velociores sunt.* O tych luminarzach piszą naturaliștowie w ktore przyodziana MARYA Panna, to iest o Słońcu że przez swoią kooperacyą sprawuie w ziemi y przymnaża złotego kruszcu, Xiężyc srebrnego, a według Astrologow też same światła są ziemskich urodzaiow Panami przydaiąc niwom plenności przez odmiane swoią. Tak o nich twierdzi Poeta. *Pallida Luna pluit, rubicunda flat, alba serenat.* Bierze te na siebie sukcessow ludzkich Planety Krolowa nasza, Słońce zamiast Krolewskiego Paludamentu, Xiężyc pod nogami składa. *Luna sub pedibus ejus.* Skronie Nayświętsze uwiencza dwunastu Gwiazdami. *Corona stellarum duodecem.* Przez ktore dwanaście Gwiazd rozumie Uberinus Cartus: dwanaście Miesięcy w roku. *Duodecem stellæ, sunt duodecem cujusvis Anni menses.* Dla tego na głowie MARYA swoiey osadza, wyznaczaiące Gwiazdy każdy miesiąc, że onich w osobności myśli Nayświętsza Krolowa, iakby się nam nayszczęśliwiey powodzić miało, żeby każdy moment, godzina, dzień, y wszystkie pożycia naszego lata za Panowania Krolowey

Woie-

Woiewodztwa Prześwietnego Ruskiego, złote y szczęśliwe przy wszelkiey pomyślności powrociły wieki, tudzież każdemu do władzy nowo obraney Pani należącemu Ziemianinowi fortunne wzrastało żniwo. *Hac Regnante nobis Aurea messis erit.*

KRoluy że już szczęśliwie przez całą nieskończoną wieczność Pani nasza Nayświętsza MARYA Panno, rządź Poddaństwem własnym, Tobie choiduiącym iak się podoba. *Intende, prospere, procede, & regna.* Abyśmy nigdy fatalnych niedoznali czasów osobliwie w tey życia podroży; Niewypuszczay z opieki Macierzyńskiey sprzyiaiącego Honorowi twemu y władzy twoiey podległego ludu, wszak wiadomo iest Tobie Matko Boska że z natury ułomni iesteśmy y do upadku skłonni, przybyway że na prozby ulubionych sług twoich y w naymnieyszym ich ratuy nieszczęściu y sumnienia przypadku. *Nunc etiam nostris casibus affer opem.* Niech y tu docześnie przy roczynach Twoich nabożnie tryumfuiemy, y po wymierzonych życia naszego latach ukoronowani wieczności cyrkułem, Tobie z BOGIEM w Chwale Niebieskiey, wieczny oddaiemy trybut bez końca. *Benedices Coronæ Anni Benignitatis Tuæ.*

A
M E
N.

DEKLARACYA Od TRONU

Nayjasnieyszey Nieba y Polskiey naszey Krolowey

Nayświętßey MARYI *Panny*

W Cudownym Obrazie Lwowskim pod Strażą Wielkiego Patryarchy Synow Dominika Swiętego, zostaiącym

Solennie Ukoronowaney.

Rożnym Stanom Krolestwa Polskiego Panegirycznym Stylem miedzy Oktawą Nawiedzenia y Koronacyi Iey.

DONIESIONA.

Przez X. Hugolina Kapucyna Kaznodzieie Lwowskiego.

Abijt in montana. *Corona Aurea super Caput ejus.*

Poszła w gory. *Luca C. 1.* Korona złota na Głowie Iey.

Cóż za dziw, że MARYA idzie w gory wysokie? wszak u MARYI niemasz nic niskiego, Urodzenie wysokie, bo Krolewskie. *Regum de stirpe nata & paritura Regem.* Imie wysokie bo nic nieznaczy tylko *excelsa* wyniesiona, Stan wysoki, bo Panieński zwysokiego Nieba na niski padoł sprowadzon, *de Cœlo accersivit quod imitaretur in terris.* Godność także wysoka, bo Macierzyństwa Boskiego, *Suprema Mater summi Regum Regis.* Słowem mowiąc, nic u niey niemasz niskiego, tylko że iest Służebnicą Pańską uniżona. *Ecce Ancilla Domini.* Ale y Służebnicą bydź Naywyższego iest honor wysoki, bo służyć Bogu iest Krolować. *Servire Deo regnare est.* Podnieś że się y ty w gorę Głowo całey Rusi Stołeczny Lwowie, bo Niebieska Klementyna ná Herbownych Gorach twoich od SYXTUSA V. nadanych fundament Krolewskiey założyła rezydencyi, Nayiaśnieysza Nieba y Polskiey Krolowa *Regina Polorum & Polonorum* w tym Stołecznym Mieście Sto-

licę osiadła, Corka Xiążęca, *Filia Principis* Metropolij Ruskiego Xięstwa złożywszy Xiążęcą Mitrę, złotą na głowę wzięła Koronę. *Corona aurea super caput ejus.* Iakoż tak należało, a żeby MARYA podiętą do Elżbiety, spracowana podrożą po Krolewsku na Tronie spoczęła, tak przystało; ażeby MARYA ktora przybyciem swoim utesknione Zacharyasza y Elżbiety ukoronowała żądze, y sama w dzień Nawiedzenia Ukoronowana była. Znać to Dom Zachariasza był figurą tutecznego Tronu MARYI, bo właśnie dnia tego, ktorego weszła w Dom Zacharyasza y pozdrowiła Elżbietę, *Intravit in domum Zachariæ & salutavit Elisabeth.* y sama weszła na Tron Krolewski, y przywitana Krolową *Salve Regina.* Znać Dom Zachariasza był metą do Korony, bo tegoż samego czasu, ktorego przyszła do Domu; z Chwałą y Tryumfem odebrała Koronę. Ale iako Elżbieta dziwowała się przyiściu MARYI, *Unde hoc mihi, quod Mater Domini veniat ad me* tak niedościgłym MARYI progressom nam się dziwować przychodzi, że poszła w gory z skwapliwością. *Abijt in montana cum festinatione*, do Iudzkiego Miasta niegdyś Olbrzymskiey Metropolij iako do mety; w Metropolij zaś Ruskiey tak nieprętko odebrała Koronę, podobno tey Nayświętszey Atalancie złote w biegu rzucone iabłko, y tak do Korony z dawna natym Swiętym mieyscu położoney sobie, przybyć niemogła. Wszakże Monarchowie świata gdy odbieraią Państwa o Stołeczne pierwey staraią się Miasta, a Nayjaśnieysza Monarchini nasza chcąc w wieczne poddaństwo wziąć Prowincyą Ruską poszła pierwey po Koronę na dolinę Sokalską *In claram Sokalienſem vallem*, czyli znać dając; że Iey Poddani łaskawego obaczą *in valle Iosaphat* Sędziego Boga, czyli, że zostaiących *in valle lachrymarum* wygnanych Synow Ewy zawsze cieszyć pragnie, czyli że przez niską situacyą Sokala, chciała wrodzoną swoię pokazać pokorę, lecz że pokora wynosi, *Humiles sublimia tentant.* Y niedosyć Iey na iedney Koronie, tak trzeba było z doliny na Rożańcową Gorę do pogranicznego pospieszyć Podkamienia, iako Matce, ktorey Syn iest *Lapis angularis* a żeby na tym Kamieniu tym mocniey Państwo swoie w Ruskim ufundowała Xięstwie, y żeby dwa Filadelficzne

Zako-

Zakony bardziey Seraficką ziednoczyła miłością, od Zakonu Seraficiego Patryarchy Franciszka, do Zakonu Wielkiego Patryarchy Dominika poszła po drugą Koronę Corka Wielkiego Patryarchy Ioachyma. A zatym Roża Ierychońska *quasi plantatio Rosa in Iericho* Krolewskim na Gorze Rożańcowey zakwitnęła honorem. Lilia czystości Panieńskiey w liliowym Dominika Zakonie odor cudowney wydała sławy, *Miraculis clarissima*, Corka wiekuistey światłości, *Filia lucis aterna*, przy Pochodni tegoż Zakonodawcy nayiaśnieyszym zaiaśniała tytułem. Niech że teraz da swoią każdy przyczynę zaco trzecią Koronę w Stołecznym Ruskiego Xięstwa odbiera Mieście? y łatwo powie, że tam trzecia należała Korona, gdzie troiaka Arcy-Pasterska Godność, troiste Herbowne Gory, trojaki Ritus Kościoła Bożego, a do tego Portret Cudowny Nayiaśnieyszey Koronatki naszey Ewangeliczny Apelles malował Łukasz, przeto nieprętko po Koronę do tey pospieszyła Metropolij, bo y sam Malarz z niespiesznym maluie się wołem. Chowana z dawnych czasow w domach Ruskich Xiążąt, *per gradus meritorum*, postąpić chciała od Iaśnie Oświeconych do Nayiaśnieyszych Tytułow, od Xiążęcey Mitry do Krolewskiey Korony, od Purpury do Paludamentu. Nad to nazwana od Elżbiety Błogosławioną przy wizycie, *Benedicta tu inter mulieres*, koronować się niemogła tylko przysłaną Koroną od BENEDYKTA XIV. Matką nazwana Pańską MARYA, *Mater Domini mei.* za Panowania Nayiaśnieyszego Pana iako Augusta, Pulcheria Rzymska, za Augusta Trzeciego Panuiącego szczęśliwie Panowania swoiego wziąść chciała początki; Oblubienica Pańska, ktorey głowa złoto wyborne *caput ejus aurum optimum* za Arcy-Pasterza złotych wiekow *vir ab avo aureo* szafuiącego złotem na indygencye ludzkie MIKOŁAIA złotą Koroną być Koronowana upodobała sobie. *Corona aurea super cáput ejus.* Służ że teraz szczerze Ukoronowaney Krolowey Krolu zwierząt *Rex animalium Leo*, Herbowny Lwie Ruski *Norunt cui serviunt Leones.* strzeż Tronu iako niegdyś Tronu Salomonowego Lwi strzegli, *Circa Tronum ejus Leones*, strzeż y samey Korony, a będziesz Strażnikiem Koronnym. *Est Leo, sed custos, oculis quia dormit apertis.* Tać

to iest Korona, ktora błogosławi lata Obywatelow Korony Polskiey *benedices Coronæ Anni*, y szczęśliwszym nieiako czyni Dom niemnieyszych Synow Wielkiego Oyca Dominika, nad Dom Zacharyasza, bo tam Ian ieden cieszył się z przybycia MARYI, *Exultavit Infans in utero*, tu zaś generalnie wszyscy poddani z Ukoronowaney cieszą się Pani. Tam iedna Elżbieta zadziwiła się na przybycie Tey Matki *Unde hoc mihi, quod Mater Domini veniat ad me.* Tu na pokazane Cudow y na Akt solennie odprawioney Koronacyi, tysiącznych Ludzi zadziwiły się gromady *& admiratæ sunt turbæ.* Tam MARYA przyszła służyć Elżbiecie, *Non solum visitavit sed & ministravit.* Tu zaś przyszła Krolować, *Sceptra tenere manu.* Tam mieszkała trzy tylko Miesiące y ieszcze niecałe *Mansit autem MARIA Mensibus quasi tribus* Tu przyszła wiekować, *Hæc requies mea in sæculum sæculi.* Tam naostatek Zacharyasz milczał. *Ecce enim ex hoc eris tacens*, Y głos wołaiącego na Puszczy *vox clamantis in deserto*, iednego niewymowił słowa, tu słychać było wielkich Kaznodzieiow *Eximios Prædones ore diserto*, iednych do Tronu, drugich od Tronu Ukoronowaney Krolowy naszey mowiących iako wielkich Kanclerzow, z ktoremi Ia lubom zaczął o gorach *abiit in Montana*, wysokim gurować stylem niepotrafię, w pokorze tylko przepaścistey Seraficiego Oyca *ad Thronum gratiæ* przystąpiwszy, za trybut wiecznego Poddaństwa oddaię następuiącą mowę, a przedsiewziętey niechcąc odstąpić materyi, nieśmiem pytać Krolowey Nieba y Polskiey naszey, Co nam wiernym poddanym twoim nayiaśnieysza Koronatko y wielowładna Pani nasza Nayświętsza MARYA z tąd przyidzie, żeś poszła w gory y Korona złota na głowie Twoiey *abiit in montana;* ale sam wnoszę sobie: że nie inszy respons, nie insza od Tronu tylko następuiąca nastąpi deklaracya: że gdy MARYA idzie u nas w gorę Honorow aż do Krolewskiey Korony, wszystkie rzeczy w Polskiey Koronie poydą w gorę *abiit in montana;* gdy zaś złota Korona na głowie ley, złote nastąpią wieki, y za Koronę każdemu dana będzie Korona. *Corona aurea super caput ejus.* Naymnieyszy Period podley mowy moiey niech się toczy na większą Chwały Koronę Ukoronowaney MARYI.

Iuż

Iuż to widziemy na oko, że iak tylko upadli Rodzice naſi, tak zaraz znimi upadli wſzyſcy Synowie, upadła natura Ludzka, y wſzyſtkie oraz rzeczy cięſzkiemu podległy upadkowi, *Caſu tuo omnes cecidimus*, y gdyby Iednorodzony Syn Boſki uniżywſzy ſię głęboko, *Humiliavit ſemetipſum formam ſervi accipiens* teyże na ſiebie niewziął natury ludzkiey, do tądby leżała wgłębokości upadku ſwego. Uważaiąc zaś poniżoną nader Oyczyznę naſzę, mowić mogę, że ledwie tak nad nią nam lamentować nietrzeba, iako niegdyś wednie y w nocy lamentował Ieremiaſz Prorok, nad upadłą Ierozolimą: *plorans ploravit in nocte, & lacryma in maxillis ejus*, widząc że ta Corka Syońſka, w upadku podpory, w lamentach niemiała pociechy. *Depoſita eſt vehementer non habens conſolatorem*, że niegdyś na gruntownym oſadzona fundamencie poſzła w ruinę, za ſławę nie ſławę, za reſpekt odnioſła deſpekt. *Inſtabilis facta eſt, omnes qui glorificabant eam, ſpreverunt illam.* że nieprzyiaciel zuchwałą ſciągnąwſzy rękę, zdarł ią ze wſzyſtkiey ozdoby, *Manum ſuam miſit Hoſtis ad omnia deſiderabilia ejus.* Co ſię działo z Corką Syońſką, to ſię dzieie z Matką naſzą Oyczyzną, ſtrapiona zoſtaie ſmutkiem, *marore confecta*, niemaſz ktoby pocieſzył, *non habens conſolatorem*, nazwana niegdyś Antemurałem całego Chrześciaństwa, *Antemurale Chriſtianitatis Polonia*, w Murach y Fortecach cierpi ruinę.

Pendent ſemirutis nunc fortia mœnia tectis
Urbibus Poloniæ, lapſiſq; ingentia muris ſaxa jacent.

CHciwa także nieprzyiacioł ręka odarła zewſzyſtkiego, *Miſit manum ſuam hoſtis ad omnia deſiderabilia ejus*, w czym tylko miała zaſzczyt y upodobanie ſwoie; Iuż Orzeł Polſki ktory przedtym wyſoko latał, obarczony teraz podnieść ſię w gorę niemoże, ſtaniała złota wolność, y ledwie nie w żelazną zamieniła ſię niewolą, y złota Korona Kroleſtwa, iuż tey niema ceny, bo naydrożſzy kleynot, *Unio* czyli iedność animuſzow cale z niey wypadł, *diſcordiâ res maxima dilabuntur.* ſłowem mowiąc upadło publiczne ſzczęście, *cecidit ſors*, upadły złamane Prawa, zwyczaie y obyczaie dawne, ſama tylko niepobożność wynoſi ſię

wgorę, *vidi impium elevatum* ſama próżna chwała iako dym ciągnie ſię wgorę, *omnis gloria fumus*, ſama pycha wzdeła ſię iako gora wyſoka, *mente ſuperbit homo, monte ſuperbit fumus.* cała zaś Oyczyzna do prętkiego ſkłoniona upadku. *Et ſubito caſu, qua valuêre ruunt*, ale to ieſzcze nie oſtatni upadek, nie oſtatnia ruina Oyczyzny Matki naſzey, gdy Matka Boſka Nayświętſza MARYA idzie u nas wgorę honorow aż do Koleſkiey Korony, w dzień ſolenney Iey Wizyty ſolennie na głowę włożoney, *Corona aurea ſuper caput ejus*, bo co ſię ſtało w Domu Zacharyaſza przy wizycie, to w Oyczyznie naſzey uczyni MARYA przy pożądaney od wiekow Koronacyi ſwoiey; Tam MARYA Elżbiecie powiedziała *ſalve*. Tu każdy niefortunie wypowiedziawſzy *vale*, nową przychodzącey do ſiebie powie fortunie *ſalve*, przeto że fortunę całego Nieba Krolowę ſwoią przywitał MARYA, *Fortuna Cali*. MARYA Nawiedziła Elżbietę pokrewną ſwoie, *Et ecce Eliſabeth cognata tua*, iakże nienawiedzi proſzę łaſkami y faworami ſwemi pokrewney czyli bliſkiey ſamemu Niebu iako łaſkawa Pani Polſkiey poddaney ſobie, *Polo affinis Polonia*, Tam ſię dziwowała Elżbieta, *unde hoc mihi* Tu ſię doſtatkom, ſzczęściu, y fortunie zadziwi nie ieden, *unde hoc mihi*, zkąd libertacya od naiazdow nieprzyiacioł Duſzy, zkąd indigenat na Niebo, *unde hoc mihi*. zkąd przywiley na poſſeſſyą wieczną, zkąd wakans na Urząd Niebieſkiego Kroleſtwa, *unde hoc mihi*, y uznawſzy łatwo, że od nowo Ukoronowaney Krolowy; y zawoła *venerunt mihi pariter omnia bona cũ illa*. wſzyſtkie mi rzeczy poſzły wgorę, gdy MARYA poſzła w gorę aż do Korony. Damaſcen Swięty odprawioną do Elżbiety opiſuiąc wizytę, tak mowi: że gdy Naviaśnieyſza Koronatka naſza poſzła w gory wyſokie, gory y niżſze pagorki zrownawſzy ſię z ſobą y iedną ſtały ſię gorą, *colles viſi ſunt in montana creſcere*, wſzyſtkie kwiaty poznawſzy Ierychońſką Rożę Krolową ſwoię, *Roſa Regina florum*, moſtem pod Nayświętſze ſłały ſię Nogi, wſzyſtkie niſkie drzewa prętko podnioſły ſię w gorę, cień przechodzącey czyniły MARYI, by ſię nieopaliła ta, ktora ieſt czarna ale piękna, *nigra ſum ſed formoſa*. zacoż człowiek przyrownany drzewu, *Homo eſt arbor, qua creſcit*.

niema

niema się podnieść? za co przy kwieciu wszelkich pociech niema kwitnąć maiem? zaco przy zrownanych gorach y niskościach czołgaiącey się po dolinach marności świata, niema podnieść myśli w gorę wysokiego BOGA kontemplacyi? wszakże ta to iest Krolowa, ktorey upadłych podnosić, poniżonych wywyższać przyzwoita, tu za przybyciem MARYI do Domu Dominika Swiętego, iako za przybyciem niegdyś Affrykańskiego Scypiona do Kartaginy, y mały domek wspaniałym stanie się Pałacem *Parva Domus subito pragrandem excrevit in aulam*, Tu ieden Kamyk o ktorym pisze Daniel Prorok, w wielką zamieni się gorę, *abscissus est lapis de monte, & crevit in montem magnum*, tu każdy ubogi Irus przy tym nieprzebranym skarbie łask Boskich dostatnim stanie się Pigmelonem, wszakże y sam Zacharyasz Ociec poświęconego ieszcze w żywocie Iana, *Sanctificatus adhuc ex utero Matris suæ* był ubogi, miał wprawdzie cnoty, ale nie klevnoty, miał wielki statek *ingens constantia virtus*, ale niedostatek większy, iak zaś tylko do domu Iego przyszła MARYA y wesoło więcey iak Anielskim głosem zacznie *Magnificat*, a Zacharyasz zaraz *Magnificus*. Pan Wielmożny, Elżbieta pełna zaraz Ducha Swiętego, *Repleta est Elisabeth Spiritu Sancto*. Ian się cieszy w żywocie, *Exultavit infans in utero*, z grzesznika staię się Swiętym, z niewolnika pierworodnego grzechu, od niewoli wolnym, z małego niemowlęcia wielkim Humanistą, bo się zaraz twarzą do przychodzącey obrocił MARYI, y w taką zaraz urosł reputacyą, że rownym sławy nikt mu niewydołał Paragonem, *Quo non surrexit Major*. toć y nas niepłonna tuczy nadzieia, *Spes alit* że przy Koronacyi swoiey rownym szczęściem koronować nas będzie MARYA iako miłościwa Pani, *Coronat nos in misericordia & miserationibus*. każdy cieszyć się będzie przy pocieszycielce utrapionych, każdy będzie *Humanus*, bo go *humanato verbo* zaleci, każdy poddany złotą wolnością zaszczycać się będzie, iako sama wolnością cieszy się Krolowa, *Gaudet libertate MARIA, quia à captivitate originalis culpæ, semper fuit libera*, naymnieyszy sługa przykładem Iana będzie majorem w Krolowey swoiey Garnizonie, y iako Ian obrocił się zaraz inaczy, tak y w Koronie Polskiey przy Ukoronowaney,

MARYI wszystkie rzeczy poydą inaczey, smutek w pociechę, gniew w łaskę, y wszelka niepomyślność w pomyślne obroci się sukcessa, słowem mowiąc wszystkie rzeczy poydą w gorę w koronie, gdy MARYA poszła w gorę honorow aż do Krolewskiey Korony.

Ale kiedy proszę, Nayświętsza MARYA była bez Korony, wszakże sama o sobie mowi, *ab æterno ordinata sum, ab æterno principatum tenui.* uczony zaś Rudolf wykłada: *Coronata sum Princeps inuncta & inaugurata sum.* y w czasie posłany Gabryel, stanął iako sługa przed Panią, iako Ablegat przed Krolową. *Mittitur Angelus Gabriel & egreditur de Rege ad Reginam de Imperatore ad Imperatricem, de Civibus Cæli ad Dominam Palatij* mowi Chryzostom Swięty, toć miała Nayiaśnieysza Koronatka Koronę swoię y nieiedne, iako doyzrzał Apokaliptyczny Orzeł Ian Swięty, *In capite ejus diademata multa.* na Głowie Iey Koron bardzo wiele, w ręku Iey wszystkie Korony świata, ktoremi upodobane sobie koronuie głowy, iako sama o sobie mowi: *Per me Reges Regnant, per me Principes imperant.* y owszem samego Koronatora wszystkich Koronatow BOGA, Koroną człowieczeństwa ukoronowała w żywocie swoim: *Coronavit eum corona carnis suæ.* y tać to iest prawdziwa Korona, ktorą MARYA kładzie na głowę, bo iest wieczności hieroglifikiem, niezwiędłym nieśmiertelności wieńcem. Ta zaś umnie nieiest korona, ktorey MARYA nie kładzie na głowę, bo iest zawrot głowy, *vertigo capitis*, iest okrutne Ixyona koło, krore dręczy częstokroć Honoryuszow swoich, słusznie ią cisnął Antygon pod nogi, *tollat, qui te non novit.* Przeto do wszystkich operatorow odprawioney pompatycznie w przeszłym roku Koronacyi swoiey, słowy Emiliusza na złotey wyrytemi tablicy mowi: *Attolle me, & habebis coronam.* wynieś mię w gorę Honorow aż do Korony, a będziesz miał Koronę. Ma MARYA w rękach swoich Korony Obozowe, *Coronas Castrenses* ktoremi hołduiących honorowi swemu koronuie Kommilitonow, ma Korony obsydyonalne, *Coronas obsidionales*, bo z oblężenia piekielnego nieprzyiaciela, ludzki uwalnia narod, ma korony murowe, *Coronas murales*, bo za nią iak za murem nieprzełamanym

nym ſtoią beſpieczni wſzyſcy grzeſznicy, *MARIA eſt murus inexpugnabilis, ſub quo tutantur peccatores* ma koronę Mieyſkie. *Coronã Civicã* ktorą ſercem mieſzkaiących w ſobie z weſelem koronuie Obywatelow, *ſicut latantium omnium noſtrũ habitatio eſt in te Sancta Dei Genitrix.* ma Korony nawalne. *Coronas navales* bo y ſama ieſt morzem łaſk Boſkich, *MARIA Mare gratiarum* y żegluiącym na morzu świata tego port beſpieczny daie y inſułę zbawienia pożądaną. Teologowie uczą, że w Niebie trzy ſą nayoſobliwſze Korony nazwane *Aureola*, Korona Męczennnikow, Korona Doktorow, Korona Panien, ale y te ſą w ręku MARYI, Ona koronuie Męczennikow, bo czaſu śmierci Syna ſwego więcey cierpiała na Duſzy, niżeli Wſzyſcy Męczennicy; Ona Koronuie Doktorow, bo ieſt Matką nieſtworzoney Mądrości, *Mater Incarnatæ ſapientiæ.* Ona Koronuie Panny, bo ieſt Koroną Panien *Regina Virginum.* Swięty Henryk Zakonu Dominika Swiętego, widział w Duchu, że Aniołowie w Niebie rożne robili Korony, ale wſzyſtkie na Krolewſkim Łonie ſkładali MARYI, żeby Krolowa Niebieſka ukubione ſobie Koronowała Głowy. Ktoreż to proſzę były Korony! Ia nie inne bydź rozumiem tylko te, ktore mi prezentuie Litera Pańſka *Corona exultationis* Korona pociech, *Corona gratulationis* Korona powinſzowania, *Corona decoris* Korona ozdoby, *Corona gloriæ* Korona Chwały, *Corona Aurea ſuper Mitram* Korona złota nad Mitrą, *Corona juſtitiæ*, Korona ſprawiedliwości, *Miſit eis Purpuram & Coronam* Poſłała Im Purpurę y Koronę. Komuż teraz y iaka z ſprawiedliwey dyſtrybuty Nayiaśnieyſzey Koronatki y oraz Koronatorki naſzey doſtanie ſię Korona? moim zdaniem iako mam ufność w Matce piękney nadziei, *Mater pulchræ dilectionis, timoris, agnitionis, & Sanctæ Spei.* że cieſzący ſię wſzyſcy z konferowanych od BOGA rożnych prerogatyw MARYI, y odprawioney ſolennie w tey Prześwietney Metropolij, Iey Koronacyi wezmą *Coronam exultationis* Koronę wſzelkich pociech; ci ktorzy y ſzczęściu ſwemu y MARYI Honoru tego uprzeymym winſzuią ſercem, wezmą *Coronam gratulationis*, Koronę powinſzowania; ci ktorzy na ozdobę Iey Cudownego Portretu hoyny łożyli expens, wezmą *Co-*

ronam decoris Korone ozdoby; ći ktorzy chwalą MARYA y wyſławiaią Iey wielkie Cuda na tym pokazane mieyſcu, wezmą *Coronam gloriæ* Koronę Chwały. Kogoż ieſzcze dalſze czekaią Korony, a oſobliwie złota Korona nad Mitrą? ieżeli nie Ciebie Iaśnie Oświecony ArcyPaſterzu Lwowſki, bo iako ſam *Vicaria manû* Naywyżſzego Paſterza Benedykta Czternaſtego na Głowie MARYI złotą położyłeś Koronę, tak też wzaiem MARYA nad ArcyPaſterſką Infułą Twoią czyli Xiążęcą Mitrą, złotą położy Koronę *Corona aurea ſuper mitram.* Korona zaś ſprawiedliwości, iuż ſię ſprawiedliwie doſtała Iaśnie Wielmożnemu Iozefowi POTOCKIEMU Wielkiemu Hetmanowi Koronnemu, iako ſam obumarłym głoſem, ale żywym w Bogu z podziemney odzywa ſię grobſztyny, *Repoſita eſt mihi Corona juſtitiæ*, za Koronę, ktorą z gornego ſprowadziłem Watykanu, oddała mi ſprawiedliwie MARYA Koronę nieśmiertelną *Immarceſcibilem coronam gloriæ.* Purpurę oraz y Koronę wam poſyła Iaśnie Wielmożni POTOCCY *Miſit eis purpuram & Coronam*, ktorych Głowy do Koron, Barki do Purpur rodziły ſię. Zaſzczycał ſię niegdyś Tymoteuſz, że przez ſen złotą ſiecią w Morzu łowił ſceptra y Korony, bardziey ſię na iawie zaſzczyca MARYA przed Niebem y światem, że z złotego Potoku Iaśnie Oświeconego Imienia Waſzego, Sokalſką, Podkamieniecką, Łucką, Lwowſką, y Leżanſką wyciągnęła Koronę. Iakże za tak wiele Koron Wam nieda Korony Ukoronowana z ſkarbow Waſzych Krolowa. Wam też za codzienne uſługi y troſkliwe o Koronę ſtaranie, iaką koronę odda MARYA, Wielkiego Oyca niemnieyſi Synowie DOMINIKA Swiętego. wie to świat cały, że Zakonowi waſzemu niezbywa na Koronach wielu, macie w wſchodzącey Iutrzence na czele Patryarchy waſzego *Coronam ſtellarum*, macie przy ſłońcu Tomaſza *Coronam ſolis*, macie w Wincentych Koronę zwycięſtwa, *Exivit ut vinceret & data eſt ei corona.* Macie w Hyacyntach czyli Iackach Koronę kwiecia *Coronam florum*, w Ceſſawach tryumfuiących nad nieprzyiacielem *Coronam triumfalem*, Koronę Tryumfalną. macie w Rożach Limańſkich y codziennym Rożańcu koronę Rożową, ktorą uſtawnie Koronuiecie MARYA, *Fulcite*

me-

me floribus, ſtipate me malis. w tak wielu Doktorach, tak wiele niezwiędłych Laurow, w tak wielu czyſtych Pannach to iest w ſamych ſobie, *Qui in albis ambulant virgines ſunt.* tyle Panieńſkich Wieńcow. w tak wielu Męczennikach, tyle Męczeńſkich Koron *Aureolas Martyrum;* y innych niezliczonych Koron, bo iako trudno w Koronie pokazać początku ſrzodka y końca; *quod eſt rotundum, non habet principium, medium, & finem,* tak trudno pokazać, ażeby Syn ktory Dominika Swiętego na Koronę niezaſłużył ſobie, y owſzem wſzyſcy Matki waſzey MARYI mądrzy Synowie, ieſteście Koroną. *Corona Matris Filius ſapiens.* Sama albowiem do was mowi ukoronowana Krolowa co niegdyś Apoſtoł do Filipenſow: *Fratres gaudium meum & corona mea.* Bracia Synowie moi y Dominika Swiętego, pociecha moia y Korona moia; toć chyba koroną nieſkończoney wieczności was koronować będzie; zgoła nikt niezoſtanie bez korony, kto ſię iakimkolwiek ſpoſobem do odprawioney ſzczęśliwie przyłożył Koronacyi. Obywatel Rzymſki za ſzczere uſługi ſwoie do tego u Auguſta Ceſarza przyſzedł reſpektu, że mu Koronę darował, Ktorą zawſze w rękach noſił, te iey dawſzy inikrypcyą *Hac me Cæſar donavit.* Wątpić nietrzeba, że każdy kooperator korony, y Sługa MARYI, będzie czaſu ſwego przed całym Niebem większym zaſzczycać ſię ſzczęściem. Odezwie ſię naypierwey pomienionemi ſłowy Głowa naywyżſza Kościoła Swiętego Benedykt Czternaſty w Kroleſtwie Niebieſkim, że za koronę, ktorą z gornego poſłał Watykanu, darowała mi MARYA koronę. *Hac me MARIA donavit.* Da ſię z tym ſłyſzeć Iaśnie Oświecony Koronator, że za Koronę, ktorą włożyłem na głowę, darowała mi MARYA Koronę. *Hac me MARIA donavit,* Z tym ſię odezwie każdy z Iaśnie Oświeconego Potockich Domu, że za koronę, na ktorą łożyliśmy expenſy, darowała mi MARYA koronę, *Hac me MARIA donavit.* Wſzyſtkie na oſtatek Stany y każdy z Obywatelow Miaſta tego z temi czaſu ſwego dadzą ſię ſłyſzeć ſłowy, żeśmy pragnęli mieć unas Ukoronowaną Krolową Polſkę Nayświętſzą MARYĄ, MARYA darowała nas koroną. *Hac me MARIA donavit.* Iednakże przy tak łaſkawey deklaracyi ſwoiey, każdego iako łaſkawa Pani y ko-

chaiąca MATKA napomina *eſtote fortes in bello* wojūycie w tym życiu z światem, czartem, y ciałem, albowiem Doktor narodow mowi: *nemo Coronabitur niſi qui legitimè certaverit.* Na oſtatek iako Pani y Krolowa wſzyſtkich poddanych y ſług ſwoich proſi o niepoślakowaną nigdy wierność aż do zgonu życia, y obiecuie za to koronę wiecznego żywota: *Eſto fidelis usq; ad mortem & dabo tibi coronam vitæ.*

A
M E
N.

CHWAŁA
MARYI

W Obrazie Lwowſkim od Swiętego Łukaſza Malowaney, od BENEDYKTA XIV. Koronowaney

Panegirycznym Kazaniem

Między Oktawą Anniwerſarza Koronacyi

Dnia Szoſtego na Nießporach

Przez

Imci Xiędza Iozefa Niemca, Zakonu O. Swiętego Franciſzka Kaznodzieie Swiątecznego, Kapucyna

PROMULGOWANA

Benedicta tu inter Mulieres. Luc: 1.

Błogoſławionaś Ty między Niewiaſtami:

JUż Rok upłynął, iako cudownie Portretowi Twemu Ręką Łukaſza Swiętego wymalowanemu od ſzczęśliwie nam panuiącego Naywyżſzego Kościoła Bożego Plenipotenta BENEDYKTA Czternaſtego ſzczerozłote z Watykanu Rzymſkiego przyſłane ſą Korony, y od nieoſzaco-

wanego I. O. Metropolij tuteyszey Arcy-Pasterza Mikołaia WYZYCKIEGO, na Swiętą włożone są Głowę Nayświętsza Pulcherio Neo-Koronatko Niebieska MARYA Panno. Ale dałby mi to Pan BOG, à żebym przy prawie już kończącey się doroczney Koronacyi Oktawie, ktorą z wielką na tym Swiętym mieyscu iuż co dzień obchodziemy Uroczystością, Nietylko Łabędzim Starca Ierozolimskiego głosem, ale y rezolutnym onegoż sercem mogł intonować szczęśliwie na tym Swiętym Mieyscu, *Nunc dimittis servum tuum in pace.* Teraz wypuszczasz sługę Twego Panie według słowa Twego w pokoiu: *quia viderunt oculi mei Magnalia Matris DEI.* Gdy doczekały oczy moie patrzać napomnożenie Chwały Matki BOZEY. Dał by to P. BOG, żeby kazdy z nas szczerym serca affektem godnie wymowić mogł na Wysławienie Matki BOZEY *Benedicta tu in mulieribus* Błogosławionaś Ty między niewiastami; Dał by to Pan BOG, abym cokolwiek znieudolności na Honor Teyże *Neo*-Koronatki MARYI Panny powiedział, lecz uważaiąc, że tu stoię z niegodną, bo z ust niegodnych wymową, siły ustaią, ięzyk trętwieie, pamięć faluie, rozum ćmi się, wola słabieie, *Vox faucibus hæret*, y wcale cobym miał na wysławienie Matki BOZEY, y Monarchini Ukoronowaney Całego Swiata, oraz na Duchowne ukontentowanie wasze w Chrystusie tu z gromadzeni słuchacze powiedziec, niewiem, iaki bym miał dać Panegiryk tak wielkiey Krolowey, nieudolny moy długo na tym deliberował Koncept. Chciałem naprzod Wam Iaśnie Oświeconym, Iaśnie Wielmoznym, *Totius Prosapiæ a Potok* POTOCKIM nie Imieniem moim, ale Imieniem samey Ukoronowaney za Ich staraniem MARYI Panny, iako Kollatorom podziękować. Y troiaką od Krolowey Niebieskiey przy troistym Herbownym I. O. Domu POTOCKICH KRZYZU, kosztowną w prowizyi oddać Koronę: pierwszą w znaku świątobliwości y wielkiey, Ktorą I. O. Familia POTOCKICH ma ku tey Krolowey *Neo* Koronowaney dewocyi, *Expressa signo Sanctitatis,* Drugą w znaku Chwały, Honoru zawartą, à Imieniem I.O. POTOCKICH Domu wyrażoną, *Expressa gloria honoris,* Trzecią zaś w znaku Cnoty zawartą *Opus virtutis*, Ale wiem barzo dobrze otym, y tak trzymam, że dawno nietylko troiaka, ale ile POTOCKICH, tyle iest Koron w Niebieskim Syonie dla nich przygotowanych. Powtornie myślilem Imieniem

Przewie-

Przewielebnych tego Mieysca Swiętego Oycow Zakonu Dominika Swiętego, wam wszystkim w Chrystusie na Honor Ukoronowaney MARYI Panny zgromadzonym, za pobożne codzienne nawiedzenia przez te Solenną tu się odprawuiącą Oktawę, za stateczne w służbie Błogosławioney Panny wytrwanie, za hoyne y szczodrobliwe na ozdobę tego Mieysca Cudownego Iałmużny, podziękować, ale wiedząc iż sobie tak wysokiemi, Niebo zasługuiecie cnotami, niechcę prożną chwałą, wieczney wam wydzierać zapłaty. Chciałem po trzecie Wielebnym tego Swiętego Mieysca Zakonnikom za wszystkie prace, trudy, koszty, ktore w ukontentowaniu Duchownym, łask waszych przez Solenną Anniversalney Koronacyi, Krolowey Niebieskiey, odprawuiącą się na tym Swiętym Mieyscu Oktawe, podeymowali, wygadzaiąc Ofiarami Nayświętszemi, Spowiedziami, Kazaniami, Muzyką codzienną, y prawie Anielską dla Krolowey Niebieskiey odprawuiącą się Melodyą y Kapelą, powinne oddać dzięki, ale y od tego odwiodła mię ich Zakonna Modestya, ktorzy wszystkie Chwały Błogosławioney Pannie, à prace, wam na zbawienną poświęcili usługę. Zyczyłem sobie na ostatek wszystkie rozumu mego siły na wychwalenie obrocić Krolowey Nieba y ziemi, ale co moy nieudolny ięzyk o Matce Naywyższego powiedzieć będzie mogł Pana? Lecz trzymam to, że tak wiele przedemną godnych y zacnych z tego mieysca, dosyć otym mowiło Kaznodzieiow, y dla tego niemoiać by to rzecz, o Twoich mowić *Neo* Koronatko Pochwałach; wiedząc że Bernard Swięty tego żadnemu by też Anielskiemu niepozwala rozumowi, y ięzykowi. *Quænam poterit lingua etiamsi Angelica sit, dignis extollere Laudibus Virginem MARIAM?* Acz y Augustyn Swięty na toż przypada, gdy mowi, *Et si omnium nostrum membra verterentur in linguas, te laudare sufficeret nullus.* Iednak czyni mi otuchę Hieronim S. *Serm: de assumpt:* Ktory y grzesznych do twoiey wzywa Chwały, *Et si nemo ad laudes tuas idoneus reperitur, votis tamen omnibus cessare non debet quilibet, etiam peccator, a laudibus.* Zaczym, co niekiedyś Ephrem S. powinną Tobie część oddaiąc, to ia dziś rzekę do Ciebie Błogosławiona Panno: *Imple os meum gratiâ dulcedinis tuæ, illumina mentem O! gratia plena, move lingvam, & os, ad laudes tibi, alacri & læto animo canendas.* Napełniy usta moie łaską słodkości twoiey, oświeć rozum O! łaski pełna! kieruy ięzykiem y

uſtami memi, aby godnie opowiadały niepoięte chwały twoie; o pochwałach tedy na teraznieyſzym Kazaniu moim Nayświętſzey *Nco* Koronowaney Krolowey y Monarchini Nieba y Ziemi, proſtą mową y nieudolnym konceptem chcąc krotko mowić, rzucam wprzod ſiebie ſamego przed Tron Wſzechmogącego w Nayświętſzym Sakramencie Utaionego BOGA mego, proſząc à żebyś nieudolny język moy, Nayświętſzą ſekundował pomocą. Przy Protekcyi Twoiey *Coronata Cæli, terræq; Imperatrix* do ktorey ſupplikuię, *Dignare me, laudare te, Virgo Sacrata.*

Iako Tytuł Syna BOZEGO według Theologow ieſt początkiem, z ktorego natura ludzka w Chryſtuſie Panu wſzyſtkie Dary otrzymywa y ozdoby. Tak Tytuł Matki BOZEY ieſt fundamentem y źrzodłem, z ktorego ciż Theologowie wſzyſtkie na B. Pannę ſpływaiące, inferuią łaſki. A nie bez fundamentu: bo ieżeli Doktor Narodow Paweł Swięty *ad Hæbr.* 1. z Imienia Zbawiciela naſzego wnoſi to, że był nad wſzyſtkich nieśmiertelnych Duchow Anielſkich godnieyſzym y zacnieyſzym *Tanto eſt melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis Nomen hæreditavit.* Iako y my niemamy toż, o Błogoſławioney Pannie mowić, że tym bardziey wſzyſtkich przewyższyła Aniołow, im większe otrzymała Imie Matki Bożey; wſzyſcy ſą ſługami, à Ona ſama Matką, à Matka tego, ktorego Oycem ſam BOG. A iako zprzeciwiać ſię temu, że Ociec Przedwieczny ieſt Oycem Człowieka prawdziwego; ieſt ſprzeciwiać ſię temu y niepozwalać, że ieſt Oycem prawdziwym Chryſtuſa Pana? tak z przeczyć ſię, że Przeczyſta Panna ieſt Matką BOZĄ, ieſt nieprzyznawać, iż ieſt Matką Chryſtuſową, bo lubo żadna Matka nie należy do duſzy, ktorą BOG ſam ſtwarza, y wlewa w człowieka, à przecie każda nazywa ſię prawdziwą Matką człowieka złożonego z ciała y duſzy. Toć y Przeczyſta Panna, lubo nienależy do Boſtwa, iednak że z Niey wziął Ciało Syn BOZY, ktory ieſt oraz BOGIEM y Człowiekiem, ſłuſznie ſię oraz nazywa Matką BOZĄ: ztąd Iey piękną uważaią Theologowie rożność y Macierzyńſtwa Krolowey Niebieſkiey z Oycoſtwem BOGA Oyca Przedwiecznego. Albowiem BOG Ociec rodzi Syna przedwieki, Przeczyſta Panna urodziła go w wypełnieniu czaſu, bo Ociec z rodził iako BOGA, Przeczyſta Panna z rodziła iako Człowieka. BOG Ociec rownego ſobie wewſzyſtkim *Conſubſtantialem*, Przeczyſta Panna więkſze-

go

go nad się. BOG Ociec bez żadney odmiany, Przeczysta Panna *Cum novitate*. Bo będąc Panną, została Panną, à stała się oraz y Matką. BOG Ociec przez siebie samego, Przeczysta Panna przez moc Naywyższego, za sprawą Ducha Swiętego, BOG Ociec *Necessitate naturæ*, Przeczysta Panna za wolnym pozwoleniem y szczęśliwym onym pożądanym *Fiat*. BOG Ociec ze wszystkiey szczerey Istności, Przeczysta Panna ziedney tylko części swoiey Substancyey, to iest Ciała. Zrodzony z Oyca tylko iest Synem Oyca; Zrodzony z Panny oraz iest Oycem y Synem Panny. Zrodzony z Oyca wespoł z Niem thnie Ducha S. ktory iest miłością konsubstancyalną, y wieczną; Zrodzony z Matki sprawuie w Niey łaskę, ktora iest Obrazem miłości oney Boskiey nieskończoney, to iest rożność. A podobieństwo, iakie Ociec wsamym sobie rodzi Syna według Iana Swiętego, *Inprincipio erat verbum*, y Psalmista Pański Powiada: *Ex utero ante luciferum genui te*. Przeczysta Panna takze poczyna wżywocie swoim Panieńskim Chrystusa Pana *Ecce concipies in utero & paries Filium*. z Oyca rodzi się bez Matki w Niebie, z Matki rodzi się bez Oyca na ziemi, z Oyca rodzi się *In instanti indivisibili æternitatis*, w nierozdzielnym momencie wieczności; z Matki rodzi się doskonały w iednym momencie czasu, ponieważ w pierwszym onym szczęśliwym Poczęcia swego momencie, zaraz miał wszelaką doskonałość należącą Mężowi, według Ieremiasza *Cap*: 31. *Mulier circumdabit virum*. BOG Ociec rodzi Syna przez rozum, mowiąc one Niewymowne Słowo: *Dicendo Seu intelligendo*. Przeczysta Panna, Poczyna także mowiąc: *Fiat*. *Ecce Ancilla Domini*. Ociec zostaie przy niewymownej czystości, Przeczysta Panna przy Macierzyństwie zostaie Panną przed Porodzeniem, Panną przy Porodzeniu, Panną po Porodzeniu: Rzekę coś większego! w BOGU Oycu czcimy przez rodzenie Słowa, y pochodzenie Ducha S. Troycę Przenayświętszą w iedności: w Pannie Przeczystey przez Wcielenie Słowa Przedwiecznego z sprawy Ducha Swiętego uznawamy przedziwną w iedności TROYCE; w oney pierwszey Przedwieczney TROYCY, iest iedność Istności, we trzech Osobach; w tey drugiey temporalney, iest iedność Osoby, a trzy Natury. Ociec z Synem y z Duchem Swiętym uformował Człowieka: *Faciamus hominem ad Imaginem nostram*. Przeczysta Panna z Synem swoim dnia dzisieyszego reformowała y Poświęciła ieszcze w żywocie

wocie będącego Iana Swiętego, przywitawszy Elżbiete Swiętą *Ut audivit ſalutationem MARIÆ, Eliſabeth, exultavit infans in utero.* w Oycu Syn Przedwieczny ieſt Sworzycielem; w Matce tenże Syn ieſt Odkupicielem. Do tak tedy wielkiey obrana Godności *Neo*-Koronatka MARYA Panna, co za dziw że wſzyſtkie Dary, wſzyſtkie łaſki, wſzyſtkie Błogoſławieńſtwa z ſtrony Ciała, Duſze y Imienia ſwego od BOGA na ſię zciągneła; tak, że Błogoſławiona według ciała, Błogoſławiona według duſze, Błogoſławiona y według Swiętego Imienia MARYA.

Wſpominaią Hiſtorye ſtarodawne, że kiedy on ſławny Malarz Xeuxes nazwany, chciał Obraz urodziwey, wſzyſtkim na podziwienie wiekom Heleny odmalować, uproſił ſobie u Senatu Krotoniatow, że mu pozwolono z pięciu naypięknieyſzych wzor wybierać Panien. Prawda to, czyli podobieńſtwo? niedyſputuię, to iednak pewna, ze kiedy on Naywyżſzy wſzyſtkiego tego tak pięknego Stworca świata, miał Przeczyſtą Pannę światu pokazać, cokolwiek wewſzyſtkich tak ziemikich, iabo y Niebieſkich było ozdoby Kreaturach, to wſzyſtko, y ieſzcze więcey Matce ſwoiey kochaney udzielił, tak dalece, że nietylko nad wſzyſtkie inne ſtworzenia była naypięknieyſza, ale ſama tylko Piękna, ſama Ozdobna. Niechcę bydź ciekawym w wyliczeniu, Niebieſkiego prawie złożenia Ciała Panieńſkiego, lubo bym miał z Piſma Swiętego wielkie fundamenta; doſyć mi będzie dać wiarę wielkim w Kościele Bożym, y świątobliwością y nauką Doktorom Swiętym, coz ci, o piękności Przenayświętſzey Panny mowią? Grzegorz Swięty Nazianzenus zeznawa, że wſzyſtkie, ktore były, ſą, y będą godnością przewyżſza urody, N. P. *Andreas Hijeroſolimitanus* od ſamego BOGA wymalowanym Obrazem bydź Ią twierdzi. Kochanek Nayświętſzey Panny ozdoba Zakonu Kaznodzieyſkiego *Albertus Magnus*, y znim Antoninus, powiedaią że cokolwiek mogło bydź naydoſkonalſzego w kſztalcie ſtworzenia rozumnego, to wſzyſtko Wſzechmocność Boſka w Ciele Przeczyſtey Panny zamkneła, à ieżeli to takiey piękności było Ciało Przeczyſtey Panny, coż rozumieć będziemy o Nayświętſzey Iey Duſzy, ktorey daleko godnieyſzym ſpoſobem należy Błogoſławieńſtwo. Kiedy BOG Wſzechmogący ſtworzył na podobieńſtwo y wyobrażenie ſwoię człowieka, zaraz go dwiema Koſztownemi przyozdobił Darami, łaſką ſwoią, y pierworodną niewinnością: à lubo na

on czas ſamemu tylko, te były Dary dane pierwſzemu Rodzicowi, z tą iednak Kondycyą że gdyby ich był umiał zażyć; y na wſzyſtkich zlewać ſię miały potomkow iego: coż ſię ſtało? ſtracił przez ſwoie przeſtempſtwo y niepoſłuſzeńſtwo, tak koſztowne Dary, y nas wſzyſtkich *Iuxta pactum cum Deo* do wielkiey przywiedł ſtraty; ale na co przy Chwałach Przeczyſtey Panny? w ſpominam o grzechu? na to; abyśmy tym lepiey piękność Iey Duſze S. poznać mogli.

Prawda że Przeczyſta Panna, ile była Corka Adamowa, była podległa grzechowi pierworodnemu, ale ile była Corką BOGA Oyca, Oblubienicą Ducha Swiętego y przeyzrzaną Matką Syna Bożego, zaraz w pierwſzym momencie Poczęcia ſwego wſzyſtkiey łaſki, zupełność otrzymała. *Conveniens fuit, ut illa puritate niteret, quâ Major ſub Deo, inteligi nequit.* mowi Anzelm Swięty *Serm: de Concept:* à ieżeli to pierwſzemu Rodzicowi dano taki Przywiley, ze właſce pierworodney ſtworzony; ieżeli y Aniołowie przy ſtworzeniu Swiata, mieli łaſkę Boſką, coż rozumiemy o Matce Naywyżſzego Pana, z ktorą zadna nawet y Anielſka nieśmie ſię rownać godność? A gdy to mowię, ſtawaią mi przed oczyma wſzyſcy, oni świątobliwi *Neo*-Koronowaney MARYI Panny Dziadowie y Pradziadowie; ſtawaią wſzyſtkie Starego Teſtamentu Swięte Matrony, ſtawaią, y wſzyſcy Swięci, ktorych cnotami y doſkonałościami daleko przewyżſzyła. Przewyżſzyła bowiem Wiarą Abrahama, poſłuſzeńſtwem Izaaka, pokorą Iakuba, cierpliwością Ioba, czyſtością Iozefa, cichością Moyżeſza, niewinnością Abla, ufnością Noego, miłością nieprzyiacioł, Dawida; przewyżſzyła dawnością Ewę, wſtydem Sarę, przyiemnością Rebekę, godnością Berſabeę, mądrością Sabę, wdzięcznością Eſtere, pokorą Chananeykę, uſługami Martę, à kontemplacyą Magdalenę; powiem więcey; przeſzła Aniołow czyſtością, Prorokow Swiątobliwością, Apoſtołow godnością, Męczennikow męſtwem, Doktorow mądrością, Wyznawcow wſtrzemięźliwością, Panienki wſtydem, Zakonnikow pokorą y poſłuſzeńſtwem. Rzekę ieſzcze więcey, inſi ſą pokornymy, inſi ſą mądrymi, poſłuſznemi, inſi mężnemi, inſi czyſtemi, inſi godnemi; Ta Krolowa Ukoronowa wſzyſtkie cnoty, wſzyſtkie Dary, wſzyſtkie łaſki, à zatym y wſzyſtkie w ſobie zamknęła Błogoſławieńſtwa; a nietylko według Ciała, nie tylko według Duſzy, ale według Swiętego Iey

Imienia. Niewſpomnę tu, co S. Epifanius *de Laud. virg:* otym Imieniu powiedział: *MARIAM [inquit] interpretari ſolemus, Dominam, atq; etiam ſpem, peperit enim Dominum IESUM Chriſtum, qui eſt ſpes totius mundi.* Ze to Imie MARYA, znaczy Panią, y nadzieię, albowiem, zrodziła tego, ktory ieſt nadzieią wſzyſtkiego świata. Niebędę ſię y wtym rozwodził, że to Imie MARYA zowie ſię od Morza, albowiem Przeczyſta Panna wſzyſtkich Darow y Łaſk Boſkich, ieſt iakoby morzem; Morzem, ktorym przypłynął do nas Syn BOZY za ſzczęśliwym Ducha Swiętego wiatrem; Morzem, w ktorym zatonął pyſzny on Pharao czart przeklęty ze wſzyſtkiemi Kſiążęty ciemności. Dam pokoy y temu na ten czas, co Bernard S. *Hom: 2. ſuper miſſus* mowi: że MARYA ieſt, iakoby Morſka Gwiazda, bo iako ta Gwiazda ieſt naywyżſza, y Swiat cały zatrzymuie, że ſię z mieyſca ſwego nieruſzy; Tak Nayświętſza MARYA Panna, ſwoiemi prożbami y zaſługami zatrzymuie nas wſzyſtkich, abyśmy dla naſzych nieczyſtości, obzarſtwa, zbytkow, ſtroiow, obmowiſk, oppreſſyi ubogich ludzi, oſzukania, lichwy, zmyślnego nabożeńſtwa, oraz z ziemią niezgineli, y przepadli. Iako ta Gwiazda wſzyſtkich po Morzu żegluiących prowadzi ſzczęśliwie do brzegu ſobie naznaczonego, Tak Przeczyſta Panna prowadzi nas do onego Portu ſzczęśliwego y pożądanego wieczney chwały. Iuż Ia teraz nie dziwuię ſię, że prawdziwy on Salomon Chryſtus chwali ſię w Pieniach *Cant: 6.* że tak wiele ma na Krolewſkim ſwoim Dworze Panien, tak wiele Krolowych; Ciebie iednak *Neo*-Koronatko nad wſzyſtkie przekłada, gdy mowi: *Una eſt amica mea.* Niedziwuię ſię, że Oblubieniec przypatruiąc ſię twoiey piękności według Ciała, według Duſzy, y Imienia mowi; *Tota pulchra es amica mea & macula non eſt in te.* Niedziwuię ſię że y Doktor Anielſki Tomaſz Swięty Godność iakąś nieſkończoną przypiſuie znaiąc Cię bydź, nieſkączonego Syna, nieſkączoney Godności Matką. Niedziwuię, że wſzyſtko Niebo przez Legata ſwego Gabryela, Błogoſławioną Cię bydź nazywa, że y Elżbieta Błogoſławieńſtwo przypiſuie; ponieważ Błogoſławionaś według Ciała, Błogoſławionaś według Duſzy, Błogoſławionaś y według Swiętego Imienia MARYA.

A my co Katholicy! izaliż kiedy Niebo, kiedy Aniołowie, kiedy Swięci Błogoſławioną Cię nazywaią, milczeć będziemy?

wprzod

wprzod ięzyk naſz niechay ſtrętwieie, wprzod niechay do uſt przyſchnie y wproch ſię obroci, à niżeli, kiedy twoich Dobrodzieyſtw, twego miłoſierdzia, twoiey nad nami zapomniemy opieki. A naprzod zeznaie utrapiona Oyczyzna naſza, że ile razy do upadku y zguby dla zbrodni y grzechow wſzelkich, z ſprawiedliwych Syna twego ſądow nachylona była, za twoią obroną zewſzyſtkich niebeſpieczeńſtw wybawiona zoſtała; y mowi pokornym ſercem; *Benedicta tu inter mulieres*, zeznaie to Stołeczne Miaſto, całey Ruſi tuteyſze, że przez twoią interpozycyą od wielu niebeſpieczeńſtw, utrapienia y nieprzyiacioł nieraz uwolnione było; à za wielkie wdzięczności pokornie mowi, y mowić będzie: *Benedicta tu inter mulieres.* Zeznaią czternaſtu umarłych, ktorzy żywot, tak wiele chorych, ktorzy zdrowie, ślepych, ktorzy wzrok, utrapionych, ktorzy pociechę, za twoią przy tym Obrazie Łukaſza S. malowanym ręką, otrzymali przyczyną, y mowią: *Benedicta tu inter mulieres.* Na oſtatek chcą zeznawać wſzyſcy grzeſzni ludzie, ale iako widzę y ruſzyć uſt ſwoich na twoie chwałe Przeczyſta Panno niemogą, czemu? bo ſą umarłemi; łaſka ieſt żywotem Duſzy, kto łaſki niema, nie żyie; a że grzeſzni ludzie łaſki Bożey nie maią, ktora nigdy ſię zgrzechem niezgodzi, toć prawdziwie ſą umarłemi; a lubo ſię nam to zda, że żyią według ciała, ale taki żywot ieſt poſpolity y bydlętom; ten tylko prawdziwie żyie, ktory żyie właſce Bożey. Coż tedy będą czynić grzeſznicy, to bez pociechy odeydą z tego *S*więtego Mieyſca y Cudownego? ale niech nieodeydą, przywroć im proſzę o Matko Miłoſierdzia żywot y łaikę; uproś ſerdeczną ſkruchę y żal za grzechy ſwoie: ſpraw to, aby obrzydziwſzy ſobie złe, à nie cnotliwe nałogi, obiecali już więcey Twego Syna kochanego nieobrażać. A tak uſprawiedliwieni, będą znami weſpoł dnia dzieyſzego mowić, y już mowią: *Benedicta tu inter mulieres.* Więc tedy to wymowiwſzy, upadaymy wſzyſcy przed Tronem y Maieſtatem *Coronatæ Mariæ. Recurrite ad Mariam, ubi repulſa non eſt.* mowi Bernard S. wynurzmy z pokorą y z ſkruſzonym ſercem wſzyſtkie potrzeby naſze, à Matka miłoſierdzia upewni Macierzyńſką ochotą, wyſłucha nas y pocieſzy. Ten ci to ieſt tydzień y Oktawa, *Solemnis Solemnitatis & lætitiæ*, Korona ſzczęśliwości naſzey; tydzień łaſki klemencyi y miłoſierdzia; w ktorym ſprawi to Nayświętſza MARYA Panna, że nam ziedna odpuſzczenie grzechow naſzych; ſzczerym tylko wołaymy ſercem. *Euge MARIA, ſemper Deum debitorem habes.*

Tak wielki od Boga otrzymałaś Przywiley, że trzymasz w obowiąsku Boga w twoich Przenayświętszych rękach, piastuiesz serce samego Boga, y na ktorą strone chcesz, nakłonisz go: *Cor Dei in manu tua est, & quocunq; volueris, inclinabis illud*, Chcesz tedy człowiecze wtey podroży prosto y bespiecznie bieżeć ku chwale wieczney, aby cię fale nawalności Iego niepogrążyły, uday się do Rąk MARYI, abyć serca Boskiego nakłoniła; ktore żeby przewodnikiem było po niebespiecznym morzu świata tego od wszelkiego niebespieczeństwa; chcesz pokonać y tryumfować Dusznego nieprzyiaciela twego; tego inaczey niemożesz, y nie dokażesz, tylko z posiłkiem MARYI Panny, ktorać Serce Boskie na ratunek y Tryumf skłoni. Iuż tedy konkluduiąc Nayświętsza Krolowo Niebieska MARYA Panno, rzucam się przed Tronem twoim, iako *Vile mancipium*, Naylichszy niewolnik twoy, y niewiem ieżeli mam wtobie uważać albo żeś iest Matką Boga Naywyższego, od ktorego dana tobie iest: *Omnis potestas in Cælo & in terra*, Albo żeś iest Matką Miłosierdzia, *Mater misericordiæ*, Gdy wszystkim iesteś Matką Miłosierną y Koroną wszelkich szczęśliwości, wielka iest twoia potencya, ale większe iest twoie miłosierdzie, moc y potencya twoia, może dla nas świadczyc co chce, ale miłosierdzie chce dla nas świadczyć, co może. Mocą y Potencyą Macierzyństwa twego rozkazuiesz Synowi, ktory niemoże skinienia twego słuchać bez posłuszeństwa, miłosierdziem zaś swoim słuchasz prozb naszych, żebyś nigdy niesłuchała bez wysłuchania; Trzymasz Berło potencyi w Rękach twoich nad całym światem, abyś nas miłosierdziem twoim wrękach swoich piastowała: obie Twoie Przenayświętsze Ręce Matką cię znaczą, iedna Matką Stworzyciela *Mater Creatoris*, Druga Matką Odkupiciela, *Mater Salvatoris*. Będąc Matką, iesteś oraz y Niepokalaną Panną. Niezwyciężona w potencyi, *Virgo potens*. Nayukochańsza w miłosierdziu, *Virgo Clemens*. Krolową iesteś Anielską, *Regina Angelorum*. Krolową iesteś Nieba y ziemi, *Cæli & terræ Regina*, Do Potencyi Maiestatu twego z powinną mowić nieprzestaniem Adoracyą, *Salve Regina*, wżywey zaś nadziei miłosierdzia twoiego z pokorą wołamy *Mater Misericordiæ*, Supplikuiąc pokornym y skruszonym sercem, abyś do nas Oczy miłosierdzia twego łaskawie obrociła: *illos tuos misericordes oculos, ad nos converte;* Abyś od nas *Invocata*, byłaś naszą Adwokatką y tym kończę *Salve Regina*.

AMEN.

DOBROCZYNNOSC WIELORAKA
Dla Ziemianow.
NAYDOSTOYNIEYSZEY MATKI BOSKIEY.
Owßem
NIEZLICZONA
Nie iedney Korony, ale Koron wielu od nich
GODNA
Od Przewielebnego Imci Xiędza *Iakoba Truſzewſkiego* Swiętey Theol: Bakałarza Kaznodźiei Prymaryuſza Zakonu Nayświętſzey MARYI Panny z Gory Karmelu D. O. Konwentu Więkſzego Iwowſkiego, w Sobotę to ieſt w Dźień ſiodmy między Oktawą rocznicy Ukoronowania Obrazu Cudownego N. M. P będącego pod ſtrażą Nayprzewielebnieyſzych Dominika S, Synow w Kościele Lwowſkim pod Tytułem Bożego Ciała, Kaznodźieyſkim ſtylem
OGŁOSZONA.
Roku (ktorego pokazana ieſt Łaſka BOGA Zbawiciela naſzego wſzyſtkim ludźiom) 1752. Dnia 8. Mieſiąca Lipca.

Septimo autem die Sabbatum Domini Dei tui eſt.
Exo: 20. V: 10.

Możeż być na iednym dniu część Naydoſtoynieyſzey Matce Boſkiey zupełnie dana? Cożby to za dźień był, ktorego by ſtał ſię dla MARYI doſtateczny Honor? Iużby to chyba dźień był nie tych dni waloru, ktore ludźiom do ich zabaw ſłużą. Dźień zaprawde trzeba, żeby taki był ku chwale MARYI między niewiaſtami Błogoſławioney, *Benedicta tu inter mulieres*, nad wſzyſtkich ludźi uſzczęśliwioney, nad Aniołow y Swiętych Pańſkich wywyżżoney, *exaltata eſt Sancta Dei Genitrix ſuper choros Angelorum.* iaki ieſt dźień dźiſieyſzy, dźień ſiodmy w liczbie tygodniowey, ktory znamienitſzym wyraźnieyſzym niż inne dni Boſkim Błogoſławieńſtwem uprzywilejowany. *Benedixit Dominus diei ſeptimo & Sanctificavit illum. Gen.* 2. Naznaczony y zamowiony był ten dźień ſiodmy, z początku zaraz świata dla Troycy Przenayświętſzey, bo nie wprzod od czynienia upodobanych dźieł, ſpoczęła Boſka Wſzechmocna ręka, Oſob Boſkich trzech iedna nierozdźielna *Opera SSmæ Trinitatis ad extra ſunt indiviſa*, ale aż gdy ten dźień ſiodmy zajaśniał.

śniał. *requievit die ſeptimo ab omni opere quod patraverat Gen.* 2. aż gdy na tym dniu ſiodmym ſtało ſię dopełnienie wſzyſtkich ſpraw Boſkich. *Complevitq; die ſeptimo opus ſuum. ibid.* Y te to Iego ieſt ublogoſławienie! *Eſt autem iſta benedictio operum conſummatio. Albert. M.* Nie omylna y to: że między wſzyſtkiemi ſtworzonemi rzeczami, Naywybornieyſzym Dźiełem ieſt MARYA. *Opus ſpecialiſſimum Divini Opificis. Idiota C. 4. cont.* wſzakże na niey doſyć miał BOG, aby Panieńſki Iey żywot, naypodobnieyſzym mu do ſpoczynku był przybytkiem. *Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo. Eccle:* 24. albo czy niewypełnił ſię w MARYI wſzyſtkich zewnętrznych akcy Boſkich koniec? kiedy w Niey BOG z Człowiekiem, a z Bogiem złączył ſię Człowiek, w Człowieku zaś wſzyſtkie rzeczy ſtworzone dla Człowieka? *In Beatiſſima autem Virgine fuit perfecte operum conſummatio, quia omnia creata in uno nomine uniuntur cum Creatore. Alb: M.* Przyzwoicież wcale należy y do MARYI ten dzień ſiodmy Sobotni *ſeptimo autem die Sabbatum Domini Dei tui eſt.* Iuż to nie teraz dla MARYI ſiodma liczba fortunną ieſt. Wielka to fortuna człowieka że na ten ſtworzony koniec, aby koroną wieczney chwały włożoną na iego ſkronie cieſzył ſię. *Quis alius eſt noſter finis? niſi pervenire ad regnum, cujus nullus eſt finis.* S. Auguſ. de civ: 18. c. 4. Do tey korony wybrana od wiekow MARYA *Electa á Deo antequam nata. Andr: Hier:* w ſiodmym mieſiącu [rachuiąc początek roku od Marca, podług ſtarodawnego zwyczaiu] zaczęła życia ziemſkiego żołd, *militia eſt vita hominis ſuper terram.* Zaczęła, wielkiemi maiąc go dokonczyć zwycięſtwy, a po zwycięſtwach należącą odebrać koronę. *Hoc pro certo omnis habet, qui colit Te, quod vita ejus ſi in probatione fuerit, coronabitur. Tobiæ.* 3. Siedm razy radość, ſiedm razy ſmutek, y boleść w Panieńſkim MARYI panowała ſercu. W ſiedmiu Solennych Uroczyſtościach przednie Nayświętſzego MARYI życia, zamknięte taiemnice. To ieſt: Niepokalane Poczęcie, Narodzenie, Ofarowanie, Zwiaſtowanie, Nawiedzenie, Oczyſzczenie, y Wniebowźięcie. Owſzem ieſzcze Arka Noego wielkim potopem głośna, fortunne ſukceſſa figurowała dla MARYI. *Requievit Arca menſe ſeptimo, die vigeſima ſeptima menſis, ſuper montes Armeniæ. Gen:* 7. Albowiem iak Arce poſłużył ſiodmy mieſiąc do nieśmiertelney o niey ſławy z tąd, że wſzyſtkiemu ziemſkiemu ſtworzeniu, do dalſzey na ziemi bytności, ſtała ſię zachowaniem, tak oto zważaycie Katolicy! co BOG uczynił dla Nayukochańſzey ſwoiey MARYI, ktora nad Arkę Noego, iuż y hoynieyſzą dla ludzkiego narodu, y ſławnieyſzą *Arca Noe largior & illuſtrior. Heſych.* Dźiſieyſzy dzień ſiodmy obrany niegdyś ſobie na chwałę, *ſeptimo autem die Sabbatum Domini Dei tui eſt,* nietylko chciał, żeby powſzechnym tytułem był dniem chwały y czci

dla

dla MARYI u Chrześciaństwa, ale ieszcze Nayprzewielebnieyszym Dominika S. Synom pozwolił, ieszcze im doradził Ducha Przenayświętszego łaską, w każdym z nich mieszkaiącą; aby w rok powtornie przez dni ośm, Koronacyiny ku chwale MARYI czynili tryumf, a tak iuż dzień siodmy Sobotni, ma swoie mieysce w ośmiodniowym Anniwersarzu. Powinien ten dzień cały był iść na Honor Boski, nienależało na tym dniu przestać chwale BOGA, y zawdzięczać mu za Iego dobrodzieystw wiele. *Deus à mundi exordio hóc primo Sabbati die, illum Sanctificavit, id est actu festum instituit, coliq; voluit ab Adamo ejusq; posteris sacró otió & actu Dei, maxime recollendo beneficium creationis suæ, totiúsq; mundi, illo die completæ. Cornel: a lap:* y MARYI też Honor nieustaie na ziemi, kiedy nie tylko Akt Koronacyi tuteyszego Iey Obrazu odprawił się, lecz ieszcze y Anniwersarz arcychwalebnie odprawia się.

Dobroczynnośc wieloraka dla Ziemianom Naydostoynieyszey Matki Boskiey owszem nieźliczona; nie iedney Korony, ale Koron wielu od nich godna.

Wyznaię Ia, że z tych y dalszych słow moich niemogłaby być korona, naprzod dla Ciebie Chryste IEZU, tudzież y dla Ciebie Naydostoynieysza Iego Matko, bo niewychodzą z ust, przynaymniey tak czystych iak złoto Koronne. *quia vir pollutus labijs ego sum. Isaiæ 6.* ale że *coronidem* to iest mętę cel y koniec, słow moich, nie inny mam tylko chwałę Waszą IEZU y MARYA, nabieraz szacunku od Ciebie, Korono Kościoła woiuiącego y tryumfuiącego, *Universa Ecclesiæ Corona Christus est. Clemens Alex: l. 2. C. 8.* Zbawicielu Panie, y od Ciebie Korono zaszczycaiąca się drogim Kamieniem Chrystusem *Corona habens lapidem pretiosum Christum. S: Epiph:* Nayświętsza MARYA Panno.

KAżda łaska, każde dobrodzieystwo, każdy dar MARYI, powinien otrzymać koronę dla MARYI, należy za niego znamienita MARYI przysługa. Azaliz nad MARYĄ, ktora iest prawdziwą świata całego światłością, *lumen totius orbis. S. Ephr.* ma być szczęśliwsze Słonce w tym, ze niech na ieden moment z pod posępnych obłokow, rzuci swym okiem na ziemie, wszystkim zaraz żywiołom rozumnym y nierozumnym iest miłe? *Cunctis amabilis.* Ma to iedne łakomym brząknienie złotem, *auri sacra fames* że tysiąc w punkcie nabywa Honorow, tysiącami zgromadza przyiacioł, tysiąc y więcey stawi ochoczych do boku sług, y wszystkie, bynaymocnieysze prawa, ciągnie za sobą.

Plurimus auro
Venit honos, auro conciliatur amor,
Auro pulsa fides auro venalia iura,
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor. Propert:

Iedna między rownemi ludźmi w potrzebie uznana wspomagaiąca łaska, wymaga częstokroć do odsłużenia millionowemi sposobami assekuracye y obowiązki. Tak Sareptanka, za ieden podpłomyk, na całe zycie swoie od zobligowanego Eliasza, wzięła supplement. *Ex illa die hydria farinæ non defecit, & lecythus olei non est imminutus, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Eliæ 3. Reg: 17.* Iakoż tak właśnie ludźiom należy, aby ieden drugiemu czynił sowitą wdzięczność. Niema źiemia żadnego rozeznania, a za kilka źiarn, buynemi kłosy, całą okrywa niwę. Rzuci kto w nią iedne dębowego owocu źiarno, y mocnego, trwałego na lat kilka set, wyimuie z niey dęba. *Terra, pauca grana spargenti plures spicas restituit, pro unica glande vilissima, procreat quercum robustissimam. S. Ambr:* ktoż wie czemu nieuchybia źiemia tego swoiey natury porządku? ktoż wie czy nie na dokument y naukę człowiekowi? źiemią iest człowiek bo z niey ulepiony, *Formavit Deus hominem de limo terræ. Gen: 2.* Y ten, ktory podobnie iak Salomon, nieźliczone ma przed sobą y za sobą assystencye, kalwakaty, a pilne im każe mieć oko na niego, że niechce aby na niego padł proch naymnieyszy. Y ten, ktory dla tego w gorę honoru wyniosł się, że niechciał tak iak źiemia od lada kogo być zdeptanym. *calcari enim non potest. nisi inferior. S. Augu:* Y ten do ktorego bogactwa dostatki zlały się iak wody *inundaverunt aquæ super terram* zlały się, przebiegłym, niesprawiedliwym częstokroć iego staraniem, postarał się o nię, dla tego iż osądźił, że tyle iuż był by wart, ile proch, gdy by Dom iego, iego Familia y on z nią poszedł iak źiemia w rozsypkę, miło mu iuż siedźieć przy tych zgromadzonych wodach czyli przy morzu *congregationesq; aquarum appellavit maria*, przy bogactwach tak iak morze gorzkości nie iedney pełnych. *Divitiæ dicuntur mare, quia plenæ sunt amaritudine, Hugo Card:* iuż się zasadza na nich, że Dom iego, iego Familia, nigdy nieupadnie przy iego znaczney substancyi, bo ią wspomoże zaratuie, niemaią tego szczęścia Domy Boskie, aby pod nie podsunęły się te wody zgromadzone iak morze, *congregationesq; aquarum apellavit maria.* to iest zebrane bogactwa, y stały się podporą Kościołom, po wielu mieyscach iuż iuż obalaiącym się podporą, ubogim Klasztorom, podporą Szpitalom. Y ten, ktory z znacznemi expensami dalekie lustruie granice; po nieiedney cudzey peregrynuie źiemi, boiąc się że ieźliby

niebył

niebył w polorze, tedy iak niesprawiona często dźiczeie źiemia, *inculta sylvescit*, ciernie y głogi rodźi, *dat inarata vepres*, tak on mogłby zdźiczeć, z tych obyczajow, niedobrey maniery chwastem zarość. Niech wie każdy z tych, y każdy niech wie człowiek, że poki iest na źiemi, iest źiemią, *memento homo quia pulvis es, & in pulverem reverteris*. Iuż się źiemi dostanie y potym z niey wyidźie, źiemią nie dobrze by był nazwany, ponieważ powtornie nie rozsypie się iak źiemia. O źiemia to prawdźiwa, stworzenie nierozumne ten człowiek! ktory niema względu na to, co czyni źiemia, ktory za dar wźięty by chociaż naymnieyszy, nie iest tak wdźięczen iak źiemia *Terra pauca grana sfargenti: plures spicas restituit*. a zapewne dla tego iest złożony z źiemi, *Formavit Dominus Deus hominem de limo terræ*, żeby od początku swego, [źiemia albowiem iest początkiem iestestwa, y bytności ludzkiey na źiemi,] człowiek naśladował źiemi, *Cur non potius de aere vel aqva, sed de terra creatus homo, ut à principio suo gratitudinem disceret, terra acceptum semen iterum in genere suo reddit, Sylveira in Math: 3. q. 17*. Iakże MARYA niema być godna wielu koron od nas Ziemianow, wielu wyraźnych przysług, ku Iey przypadkowey chwale y Honorowi zściągaiących się, kiedy MARYA łask wiele ustawicznością nam świadczy? że źiemia iest, y my na źiemi, owszem że cały świat stworzony, MARYA to sprawiła. *Breviter concludam: de hac, & propter hanc, totus mundus factus est, & hæc Dei gratia plena est, & per hanc homo redemptus est. Verbum Dei Caro factum est. Deus humilis & homo sublimis. S. Bernar: serm. 3. de Sal: Reg:* Patrzemy na wiele stworzonych rzeczy, y dźiwuiemy się nad tym, nieraz tak, że y rozum nasz tego poiąć niemoze, co czynią częstokroć dla nas. Ale co się dźiwować? MARYA tey im dźielności nam pożyteczney, udźieliła. Patrzył iuż BOG na MARYĄ nim ieszcze te rzeczy, ktore nam służą stworzył. *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Proverb. 8* Y widząc co MARYA dla nas czynić, świadczyć miała, z Iey spraw został pobudzony do stworzenia wielu rzeczy, ktoreby dobroczynność MARYI figurowały. Stworzył źiemię z tym na niey obowiązkiem, by nam owoc rożny rodźiła, *Germinet terra herbam virentem & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum. Gen: 1.* Byłaż nieomylnie przy iey stworzeniu MARYA, *Cum eo eram quando appendebat fundamenta terræ. Prov: 8.* gdyż to z niey wyszedł Chrystus IEZUS, błogosławiony Iey Zywota Owoc; *benedictus fructus ventris tui IESUS.* na ktorego, Oko Mądrości Boskiey poyrzało w przod niż na inne rzeczy, w przod go zachciała wola Boska niż rzeczy innych. *primogenitus omnis creaturæ, & Ipse est ante omnes, & in ipso omniá constant, ad Coll:* 1. Rodźi nam źiemia kwiat, wydaie dla nas

owoc doczesny, ziemia błogosławiona *Terra Dei benedicta. Arnobius*, Nayświętsza MARYA Panna, urodziła nam kwiat od Prorokow obiecany, *Egredietur Virga de radice Iesse, & Flos de radice Ejus ascendet. Isajæ.* 11. wydała z siebie, z swych wnętrzności dla nas, owoc wieczny. Pragnął nasz cały ludzki narod, żeby ten kwiat, ten owoc, Ta Porodźiła Ziemia, a niemogąc na reszcie utrzymać w sobie pragnienia odezwał się przez Prorockie usta, *Aperiatur terra & germinet Salvatorem. Isajæ.* 45. Niech się otworzy ziemia, y niech porodźi Zbawiciela. Uczyniła zadość chęci naszey MARYA, stała się tego pożądanego owocu Rodzicielką. *Terra germinans Salvatorem. S. Ildefon.* Florze Bogini wszystkie kwiaty, szły na ozdobę, szły na koronę. W tey prowidencyi, że było potrzeba, aby BOG stał się Człowiekiem, y narodźił się z Panny nayczystszey, ponieważ nad iednę MARYĄ czystsza niewiasta oczom Boskim niepokazała się, *nec primam similem visa es, nec habere sequentem,* Godnaż MARYA, od wielu za Boginią miana, *Dea habita, Nanzianz:* kwiatu y owocu ktory na nasz pożytek z siebie wydała, mieć koronę, niegodni tey iesteśmy tym nayśliczniejszym kwiatem, Koronować MARYI. Szczęście tylko wtym wielkie nasze, że on sam, niby zastawiaiąc nas iako starszy brat, *Ipse primogenitus in multis fratribus ad Rom: 8.* y znaiąc że Syn, Koroną rzecz śliczna gdy iest Oycu y Matce *Filius Corona Patris, Filius Corona Matris,* stał się koroną dla Nayświętszey MARYI. *Corona capitis MARIÆ Christus, dicente Sapientissimo, quod Filius sapiens corona sit Matris, quis est sapientior illo, qui est Patris sapientia. S. Amad: hom: 5. de lau: V.* Iest koroną MARYI Chrystus, bo MARYA ma honor, chwałę, w Niebie y na ziemi ztąd, iż iest Matką Boskiego Syna. *Si Cæli Reginam, si Angelorum Dominam, vel quodlibet aliud excellentissimum, tam ab humano corde quam ore excogitatum protuleris, non assurget ad hunc superindicibilem honorem, quo Creditur & prædicatur Dei Genitrix. Petrus, Cell: lib: de panib:* C, 21.

Stworzył BOG wody, była przy ich stworzeniu MARYA. *Quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos. Prov: 9.* Zowią się wody morzem, ale to z tey przyczyny, że ie MARYA do swego przyięła imienia *congregationes, aquarum apellavit maria,* Czy nie była morzem MARYA, gdy tak iak y morze była na ziemi? Wychodzą perły z morza, *dant maria gemmas,* a nieiedna z nich iako to krzyształ, dla cudowney swoiey przezrzoczystości, każdą rzecz, byle była blisko niego, tak wyraża w sobie iak by ią wciągnął w siebie, dla tego mu przypisuią: *trahit varios.* Miała y MAYA swego czasu perłę Niebieską w sobie. *Mare spirituale habens gemmam cælestem Christum, S. Epiph:* y nam wszystkim ludźiom iey uttąpiła, skoro ta perła dostała się między ludźi,

wie-

wieluż przyciągneła do siebie. *Secuti sunt eum*, a w Niebie teraz zostaiąc MARYA podobna do wod, ktore BOG ustanowił na Firmamencie Niebieskim, dla ktorych iuz nam nie tak dogrzewa Słonce upałem swoim, bo wody są blisko. *Firmans locum cœlestibus. simulq; terræ rivulis, Ut unda flammas temperet Terræ solum ne dissipent. S. Ambro:* Morze MARYA, będąc na Tronie tuż przy Słoncu Sprawosci Chrystusie. *Et in conspectu sedis mare vitreum simile cristallo Apoc-* zapalczywość Iego przeciwko nam grzesznikom mityguie. *Advocatam præmisit pergrinatio nostra, quæ tanquam Mater iudicis, salutis nostræ pertractat negotium, Bernard:* Niezazdrośćmy Niebu, że w nim istota MARYI, ale u nas są Iey żywe wizerunki, w ktorych dla nas łaskawa MARYA. Oto y od tego Cudownego Obrazu MARYI odmalowango ręką S. Łukasza, tak nieźliczone łaski wypadły, wypadaią, y wypadać będą, iak rzeki z morza. Wylała się dobroczynność z tego morza, na pierwszy Kościoł y Klasztor na tym mieyscu niegdyś stoiący, bo gdy Lwow cały szedł od ognia w perzynę, wten czas patrzali Lwowianie, iako MARYA swych Synow Kochanych, Synow Dominika Swiętego, Płaszczem okrywała. Przychodzą mi tu na pamięć Auzoniuszowe prawa:

Quisquis aquas hauris fontem dixêre Corona,
Ausoniæ leges.

Prawa te iednak nie są sprawiedliwe, nie są na stronę MARYI. Mogł by kto z ich wyrażenia powiedźieć, że MARYA iest zrzodłem, azaliż możemy Ziemianie pozwolić zgodźić się na to? Czy mogą zgodźić się na to ci, ktorzy doznali łask Iey przy tym Obraźie? Swiadczy Pieryusz o Angieronie Rzymskiey Bogini, że się na ludzkie potrzeby, kłopoty z dobroczynną opieką swoią, wylewała iak morze. *In populorum angores & solicitudines defluebat ut mare.* Y to podobno co Alexandryiscy obywatele Augustowi Cesarzowi w okrętach zostaiąc przyznawali, na wszystkie strony wołaiąc, Dobrodźiejem y Oycem swoim go głosili. *Per illum se vivere, per illum libertate frui. Svetonius.* Radbym Ia S.G. gdy by w tey prześwietney Bazylice staneli dźiś widomie w oczach naszych, z śmiertelnych wskrzeszeni popiołow, ktorzy do tego udawszy się Obrazu, całym sercem, zatapiali się y myślą, w mistycznym morzu w MARYI. azaliż na potrzeby ich z hoyną dobroczynnością niewylała się MARYA? Małoli było tu tych, ktorych zwątlone iuż o zdrowiu y życiu były nadźieie, a tu skropione, Łaską MARYI, otrzeźwiały y ożyły? Zważył *Iaśnie W. Iakob POTOCKI* Starosta naprzod Białokaminski, potym wkrotce Woiewoda Bracławski z ktorego urodźił się *I. W. Mikołaj POTOCKI* Kasztelan Krakowski, Hetman W. Koron: Wołochow, Moskwicinow, Szwedow, Kozakow, chwalebny Zwycięzca, zważył mowię: że cho-

ciaż w Herbowny swoy złoty potok rzuciłby był kotwicę, ktorey przypisuią, *Tutum te littore sistam*, to iest, chociaszbyłby nadzieię swoię zasadzał na tym że, złoty *Iaśnie Wielmoznych Potok* wielce szacuie Sarmacki świat, y postronne Potencye, widźiał iednak że mu Herbowny Iego Potok płonnie by obiecywał, *tutum te littore sistam* postawić u portu życia pewnego, wten czas, kiedy w pośrzod marsowych Woyska Tatarskiego fluktow zostawał, y natarczywszy niż gdy by wod impet, *Fons aquarum viventium, quæ fluunt impetu;* do strzał Tatarskich pocisk, miał na się. Nie złoty Potok ale Mistyczne Morze MARYA stanąć mu dopomogła u pożądanego portu.

Attigit optatum præduce Virgine portum. Mantuan.

Bo wznieśiony na powietrze, y na wolne zanieśiony mieysce, zdrow uszedł, Ieszcze gdy zdartą z twarzy skorę do tego Obrazu przynioss, pięknieyszą odebrał. Albo y *Iaśnie Oświeconij* Bernard Maciejowski, Rzymski w Polskiey naszey Koronie Purpurat, wszakze iuż iuż ostatnim pracował tchnieniem, a przed ten MARYI przyniesiony Obraz, zdrow zostat. Daymyż, że iedna dla wizerunku MARYI, druga dla Iey Syna wtymze Obraźie wyrazonego z rownych złotemu Paktolowi rzek, z rzek Herbownych szczęśliwie Panuiącego teraznieyszego Czternastego BENEDYKTA wypłyneła Korona, czemu zaś wypłyneła? Oto zważyły Papiezkie rzeki, że do tego morza, *MARIA mare* trzeba się im garnąć *omnia flumina intrant in mare*, posłały mu więc od siebie, y ofiarowały drogi prezent Koronę ktorą na skronie wizerunku MARYI włożyły ręce *MIKOŁAIA*, toć ręce złote, *Nicolaus* z Greckiego, iedno co złoty, bo też na głowę złotą, iaka iest MARYI. *Caput ejus aurum optimum* złotą Koronę. *Corona aurea super caput ejus.* złote ręce włożyć powinne były. Ceremonia iest to Kościoła Swiętego, że MARYA wtym Obraźie, iedną uwięczona Koroną. Zle mowię: że iedną, ile iest Krolestw Chrześciańskich, tyle iuż koron, na swoich skroniach, widźi nasza y świata całego, Krolowa; nie iedne Państwo, wktorym Swięta panuie Wiara, od Wielowładnych MARYI rządow iuż zawisło tak, ze Tron, Berło, y Koronę swoią, MARYI oddało. A tak czy kto nazwałby MARYĄ, Cesarzową, iak Dom Ią Austryacki zowie, czy Panią, iak Włochy y Francya, czy Wspomożycielką, iak Hiszpania, czy Krolową, iak Węgry y Polska nasza, tym samym rozne by MARYI Ofiarował Korony.

Aperto inclamant ore coronæ,
Purpŭra te felix, te colat omnis honor.

Iakoż też obligacya nasza, nasza pobożność Chrześciańska, zważaiąc Iey wiele łask, niezliczone MARYI winna Korony. Ile że sama mało ma na tym, tak co dla zaszczytu MARYI iako y co dla wy-

rażenia dobrodźieyſtw na nas ſię wylewaiących, gdyby MARYĄ nazywała zrzodłem, nazywa ią morzem, oczywiścież to ſami wyznaiemy, iż wielu Koron Godna od nas MARYA, bo iako niewylewa ſię na tyle kropel zrzodło, na ile rzek morze, *nunquid ingreſſus es profunda maris & in noviſſimis abiiſſi deambulaſti? Iob 38.* tak więcey iuż zabieramy obligacyi, gdy nie iak z zrzodła, ale iak z morza czerpiemy od MARYI.

Była MARYA przed oczami Boſkiemi gdy BOG Wſzechmocny ſtwarzał powietrze, *Quando æthera firmabat ſurſum*, alboż z tym źle, że była? Iuż powietrze ieſt dla nas wſzyſtkich poſpolite. Rodźił ſię Salomon z naturalną do panowania ſukceſſyą, mądrości miał być pełen, Bogactwy ſkarbami, miał być obſypany niby piaſkiem morze, a tak, iak y ow kto wtymże punkcie rodźił ſię na świat, maiąc być proſtakiem, być ubogim, być wzgardzonym człowiekiem. *Et Ego natus accepi communem aerem. Sapi. 7.* tąż ſamą zaczął poźiewać aurą. Mamy z poſpolitości powietrza dokument, iż y MARYA ieſt publicznym świata całego ſzczęściem. Ale pozal ſię BOZE! że tego ſzczęścia naſzego, nigdy ſami z ſiebie nieznamy. Niech będźie wiecznie błogoſławiony nayniłoſiernieyſzy BOG, ktory ze nie może cierpieć krzywdy MARYI, y ledwie by niezezwolił nato, by ſam niemiał na źiemi chwały, aby ią tylko miała MARYA. wſzak widźieć było w kanie Galileyſkiey Przedwieczną Mądrość Zbawiciela poſtępuiącego, tak żeby tam część większa była dla MARYI niż dla niego, nie wprzod tam z wody uczynił wino, ale gdy go aż MARYA zobligowała. *Simon Caſſianus l: 15. C. 1.* mowi: *Ad filium dixit Mater vinum non habent, ut fieret miraculum.* Rzekła Matka do Syna, wina niemaią, żeby cud uczynił. Ia mowię że tu chciał Chryſtus, aby każdy kto ſię tam naydował, obrocił oczy na MARYĄ y MARYI dźiękował. Niech będźie wieczna BOGU dobrotliwemu chwała, ktory że y nam dobrze życzy, a nadał przywiley MARYI, by ziey rąk, wſzyſtkie dobro ſzło do nas; Iako mowi *S. Bernard: Omnia nos Deus voluit habere per MARIAM.* Pobudza tedy nas prawowiernych Chrześcian, garnąć ſię z nabożeńſtwem y z affektem do MARYI. *Cum Beatiſſima Virgo, felicitas publica orbis univerſi ſit, miſericordiſſimus Deus inſeruit omnium fidelium mentibus præcipuam quandam propenſionem peculiaremą affectum erga ipſam.* mowi uczony *Norimbergius C. 21. de amo erg: D: Virginem.* Wielka, [trzeba przyznać] z aurą czyli powietrzem konnexya MARYI. A co prętſzego nad błyſkawice? biją o ſię wprzod chmury, ale grzmot poźniey ſię daie ſłyſzeć, prędzey błyſkawica widźieć, oświecone wprzod zoſtaie powietrze, niż grzmotem napełnione, bo światłość nienalazſzy nic przeciwnego na powietrzu, ile że nic iey nie ieſt przeciwnego, [ciemności albowiem nie ſą światłu przeciwne, ponieważ takiey

prawdźiwey iſtności niemaią iak światłość] oświeca prędzey powietrze. O gdybyśmy widźieć mogli iak ochoczy, iak prętki, iak lotny MARYI ſukkurs ku wſpomożeniu naſzemu! przewyższa zaprawde ſzybkość błyſkawicy. Mowi Mędrzec Pański *Eccli: 32. Ante grandinem præibit corruſcatio, & ante verecundiam præibit gratia, & pro reverentia accedet tibi bona gratia.* Grad uprzedźi błyſkawica, a wſtyd uprzedźi łaſka y za zawſtydzenie ſię przyidźie do ciebie dobra łaſka. Dociekł uczony Korneliuſz *álap:* że Monarcha wyraźił w tych ſłowach uprzedzaiącą łaſkę Boſką potrzebną człowiekowi do nawrocenia ſię, y otrzymania łaſki uſprawiedliwiaiącey. Ktoż zaś uſprawiedliwiony będźie, ieżeli w przod zgłębokim wſtydem ſwych niewyzna grzechow? Iak błyſkawica uprzedza deſzcz, tak ſpowiedź pierwey być muſi, niż uſprawiedliwienie. Ale powie tu kto, że to ſamo iż człowiek chce ſwę wyznać grzechy, że poznaie potrzebę zbawienia ſwego, znaczy być w łaſce Boſkiey, trzebaż zeby uprzedźiła niby błyſkawica, *ante grandinem præibit corruſcatio* łaſka pobudzaiąca, wźniecaiąca chęć do ſpowiedźi y oświecaiąca rozum. Zapewne uprzedza oświecaiąca błyſkawica, *præibit corruſcatio*, Nayświętſza MARYA Panna. Iey albowiem poważna przyczyna, wymaga u BOGA, oświecenie dla naſzego rozumu. Owſzem ſama MARYA oświeca, *MARIA eſt illuminatio, mentis noſtræ tenebras diſſipans.* zeznał o Niey *Petrus Damia:* Co nie ieſt nic zdrożnego, wſzak Anioł wyższy oświeca rozum niższego Anioła, ale y Apokaliptyczny Orzeł ſkoro wznioſł ſwe wnętrzne oko ku Niebu, uyrzał Tron w Niebie, z ktorego błyſkawicę, łoſkot, pioruny, wypadały. *De Trono autem procedebant fulgura, voces, & tonitrua. Apocal: 4.* Mijam to, że w Niebie, raczey z Tronu blaſk wypada, że Tron piorunuie, a nie ten kto ſiedźi na nim. Opaczny to proceder źiemſkiemu. Na źiemi kto panuie, kto rozkazuie, kto na wyższym mieyſcu niż inni, kto ma urząd, Przełożeńſtwo, zwierzchność, ten zdaie ſię częſto tak ſtraſzny iak błyſkawica. Ten przeciwko poddanym przeciwko ſługom y wielu od niego niższym, piorunuie. Kazde iego ſłowo iak piorun ſtraſzne y przeraźliwe. *á voce tonitrui tui formidabunt Pſal: 103.* huk, ſtuk uſtawiczny, a zatym zawierucha w całym domu, pomieſzanie między wſzyſtkiemi, nawet ſama Imość przed Iegomością przeciwko niey piorunuiącym, kryć ſię muſi, gość ſię wynoſić, czeladka w komeſz, y kto tylko uſłyſzy o iego furyach, zdaleka ſtroni. *a voce tonitrui tui formidabunt.* Nie tak w Niebie, tam cicho otym, co czyni ktory panuie. Tron ſam iego, to iuż błaſkiem, to iuż piorunami rzuca. *De Trono procedebant fulgura voces & tonitrua.* A co to zac za Tron? Tron ten, ieſt to Nayświętſza MARYA Panna iako tłumaczą Doktorowie Swięci. przywodzę z między nich, iednego S. Bernarda ſłowa: *Hic Thronus, benedicta*

Virgo

Virgo dici potest, mirus artificis, quod pertinet ad fœcunditatem Genitricis, excelsus imperio, quod pertinet ad sublimitatem Imperatricis, pius adjutorio, quod pertinet ad pietatem mediatricis. Dźiwny to Tron w sztuce y zrobieniu swoim, co się zściąga do płodności MARYI Macierzyńskiey. Wysoki to Tron z przyczyny Panowania iego, co należy, do wyniosłości MARYI iako Monarchiniey, Łaskawy to Tron z racyi, iż każdego kto się do niego garnie, wspomaga, przez co wyraża się łaskawość MARYI, iako Pośrzedniczki. Przeciwkoż to komu od mistycznego Tronu Nayświętszey MARYI P. wypadaią błyskawice, grzmoty, pioruny? *De Trono autem procedebant fulgura voces & tonitrua.* Sądźmyż sami o sobie S. G. czyli zasłużyliśmy na taki MARYI na nas wzgląd, żeby się nam zdawał iak blask, iak błyskawica? *Aspectus ejus sicut fulgur?* Trwoga wielka w Nas byłaby przyznam się, gdyby oczom naszym MARYA dała się widźieć iak błyskawica. Archanioł Gabryel po Zmartwychwstaniu Chrystusowym dobrał sobie z woli Boskiey, do twarzy y do oczu swoich, światłości podobney do błyskawice, *aspectus ejus sicut fulgur. Math. 28.* ale to na postrach nieprzyiaciołom IEZUSOWYM. *Ut ipso terribili habitu, perterrefaceret custodes. Nyssenus.* Y słowa MARYI bywaią przerażaiące iak grzmot, ale tylko wtenczas słyszeć się daią z ust MARYI, kiedy bezbożność ludzka czyni krzywdę MARYI. Zdźierała bezbożnie zuchwała niewiasta z Tego Cudownego Obrazu drogi kleynot czyli votum, y musiała do niey MARYA z tegoż Obrazu rzec: *Quod facis, fac citius, in perditionem animæ & corporis.* Co czynisz, czyń prędzey, na zgubę duszy twoiey y ciała. To pewnie iest ordynaryinie Ułożenie naszey Krolowy MARYI, poglądać strasznie, wymowić słowo przerażaiące iak grzmot? *de Throno procedebant fulgura voces & tonitrua?* Upadaymy Katolicy; upadaymy czołobitnie przed tym Tronem, y dźiękuymy mu, że oświeca iak błyskawica w szystek nasz płaczu padoł, y iż głos z niego idźie na świat cały. *de Throno procedebant fulgura voces & tonitrua.* Ciemność gruba była na źiemi, *factæ sunt tenebræ horribiles in universa terra. Exod. 10.* Poki niestanęła MARYA na źiemi, poki żyć niezaczęła, y niebyła napełniona światłością niestworzoną, *vita erat lux hominum,* Mądrością przedwieczną. Ani słowa żadnego niebyło słychać pozytecznego zbawieniu, aż Wcielone Słowo wyszło z Maryi, odtąd MARYA oświecaiącey mądrości Boskiey, y o wielu taiemnicach Boskich uwiadomienia stała się uczęstniczką, y dla siebie samey, y dla innych. *MARIA Filij IESU Christi parabolas, ænigmata legalia & mirifica gesta, dicta opera avidius ebibit, fidelius credidit, sincerius luculentiusq; aliis tradidit. S. Bernard.* A iako gdźieś Poeta świadczy: *Thia peperit lucem magnam.* Tak MARYA nad Hemisperium tuteyszey Prześwietney Ruskiey Metropolij, z swoią się odkryła jasnością-

a żeby w ciemnościach chodzący, nietylko niebłądźili ale oświeceni zostali.

Tu lux certa tuis spes tu fidissima rerum.

Wszak wyświadczyła tę łaskę MARYA z tego Swego Obrazu, S. pamięci Nayprzewielebnieyszemu Oycu *Remigiemu Bobińskiemu.* Prosił on MARYI iako nayukochanszey Matki swoiey, w młodych ieszcze swych leciech, przed tym Obrazem klęcząc, o postępek doskonały w naukach, y uyrzał jasne promienie z twarzy tego wizerunku MARYI, o niego obijaiące się, uczuł wiatr łagodnie powiewaiący, alboż tez Prześwietna *Zakonu Kaznodzieyskiego* Ruska Prowincya wielkim go nieuznawała Doktorem? Owszem postarała się na uwięczenie iego szkolnych fatyg, mieć go swoim Przełożonym. Niewie y zaślepiona złość Heretycka, błąd niewiernych, błąd pogan, ze y ku nim MARYA iest z affektem, że życzy im dobra wiecznego. Pada blask od Niey na nich, obija się Iey głos, o ich uszy. *De Throno procedebant fulgura & voces.* Ze albowiem iako niegdyś Apostołowie Swięci nauką doskonałą oświecili świat cały. *Quorum doctrinâ fulget Ecclesia, ut sole luna,* mowili głośno tak, że dało się słyszeć wszędźie. *In omnem terram exivit sonus eorum & in fines orbis terræ verba eorum,* tak y teraz podobni Apostołom uczeni w Kościele Swiętym ludźie, ciemność błędu ich oświecaią, jasno prawowierną nauką że słowami żarliwemi ich obyczaie gromią, strofuią, (a) rego nieczyniliby, gdyby im zdolności do tey Apostolskiey funkcyi, nieudźieliła MARYA. *Ab hoc supremo & alto Mariano Throno, procedunt fulgura, voces, & tonitrua, nam si quis semotos, ac dictantes scriptis suis docet & illuminat, hæreticorumq; ora confringit, hoc totum á Mariano Throno habet. Sylveirá.* Dała tego dowod, gdy w tym Cudownym Obraźie od LEONA Xięcia Ruskiego, ieszcze na lat dwadźieścia cztery, przed wystawieniem tuteyszego Miasta Lwowa, oddała się Apostolskim Mężom bo Zakonu Kaznodźieyskiego Synom. Laskawszy y dobroczynny Tron, iest MARYA, przed ten to Tron z wielką ufnością kazał iść Apostoł. *Adeamus cum fiducia ad Thronum gratiæ. Hæbr: 4.* Zważayciez czy dosyć byłoby ten Tron iedną uwienczyć Koroną? bynaymniey. Koron 24. razem ofiarowano mu. *Procidebant viginti quatuor seniores, & mittebant Coronas suas ante Thronum.* Iest się tu nadczym zadźiwować. Wiem że tylko w Niebie iedna iest Korona, o ktorey Doktor narodow w Liście swoim do Tymoteusza napisał: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, &c. in reliquo reposita est mihi Corona.* Ta Korona podług Theologow wykonterfektowana z dwoch rzeczy, z widzenia y kochania BOGA. lecz nad nią ma władzę dźiedźiczną, Sam BOG. Swięci zaś Pańscy są Iey Possessorami, prawem tylko zasług przez łaskawą akceptacyą Bo-

ską

ską godnych tey Korony. Tak determinowało Koncylium Trydeńskie *Abſit ut Chriſtianus homo in ſeipſo vel confidat vel glorietur, & non in Domino, cujus eſt tanta erga homines bonitas, ut Eorum velit eſſe merita, quæ ſunt ipſius dona.* A te Korony ktore ſię dostały miſtycznemu Tronowi MARYI, były iakby własne obywatelow Niebieſkich. *mittebant coronas ſuas.* rzucali Korony swoię. Nie cudze, by komu z głowy gwałtem miały być zdarte, albo z porabowanych ſkarbow wyięte. Niepożyczone, iakoby niemi chciało ſię przydać powagi, dla wźięcia prymu innym, choć pizus co do ſubſtancyi y fortuny, nie zaſtawne iak ſą naſze Polſkie Koronv, zagranicą, przez co, o iaka hańba Polſkiey naſzey Korony! że Koronami naſzemi pieſzcząc ſię nieprzyiazna potencya, z Polſkiego nieporządku ſzydźi y na śmiewa ſię. Swoie korony rzucali, *mittebant coronas ſuas?* Iuż że tu oczywiſty dokument, że Tron miſtvczny MARYA, wielu Koron Godna. Nie ieſt doſyć, by Chrześcianie czy w małey, czy w dużey liczbie zgromadzeni na te mieyſce ktore ieſt dla chwały y Honoru MARYI naznaczone, albo iedną Koroną wſzyſcy razem przyſługiwali ſię, albo ieden koroną drugiego. Każdy ſwoie powinien ofiarować MARYI Koronę. *mittebant Coronas ſuas.* Korony ſą naſze na źiemi Korona, godność wyſoka, Korona, znaczna fortuna, Korona nieprzebrane bogactwa, korona; głośna y nieuſtanna od ludźi Eſtymacya, Korona, talenta przyrodzone, y nadprzyrodzone. ale te wſzyſtkie Koronv mamy od MARYI. *Omnia nos Deus voluit habere per MARIAM.* Wracamy te Korony MARYI, oddaiemy MARYI te Korony wten czas, kiedy wyznaiemy, że ię mamy od MARYI, kiedy mowiemy: że MARYA ieſt Wſzyſtkiego naſzego dobra Panią, poſleſſorką Dźiedźiczną. my tylko do czaſu, poki MARYI wola, y łaſka. Kiedy chwaleiny MARYĘ, za Iey dobroczynność, dźiękuiemy Iey, przyſługuiemy ſię na Honor MARYI wielu dobremi uczynkami. A powinniśmy Ziemianie uznawać dobroczynność MARYI, ponieważ uznaią Ią, Swięci w Niebie, iako o pomienionych Koronatach mowi uczony Sylweira. *Cur ergo non aſſeremus quod ſignate dicitur miſiſſe ſeniores coronas ſuas ante Thronum, ut denotaret ſupplices illos nempe Reges & Principes depoſuiſſe diademata ſua ante Deiparam, tum ut profunda ſubmiſſione ſuam ſummam poteſtatem qua fulgebant, peculiari Virginis beneficio obtinuiſſe Ipſiq. omne acceptum reddere, Deinde quidquid ſibi regni, ſeu Regiæ magnitudinis ac potentiæ inerat, in illius cultum ac venerationem libentiſſime conferre.* A iakże niemaią uznawać Swięci Pańſcy, kiedy uznała dobroczynność wieloraką MARYI, Sama Troyca Przenayświętſza? MARYA niewinnym Panieńſtwem Swoim całego Nieba była powabem. *Virginitate placuit S. Ambros:* MARYA z pokornym zezwoleniem przyięła do Swych Wnętrzności Boſkiego Syna. *humili-*

tate concepit. Idem. Z Macierzyństwa MARYI, niemoże się od cieszyć Chrystus, przyczyna radości ta, że gdy Ciało wziął od MARYI, zaraz pokazała się Chwała Iego, *VERBUM Caro factum est, & vidimus Gloriam Ejus.* Ukoronowana tez MARYA nie iedną ale troiaką Koroną, iako się dostało widźieć w zachwyceniu S. Franciſce Rzymiance, *Vidit Sanctissimam Genitricem DEI tribus ornatam Coronis primâ Virginitatis, 2dâ humilitatis, tertiâ inexplicabilis gloriæ.* Przy swoim do Nieba weyściu MARYA, Ukoronowana Koroną Panieństwa, Koroną pokory, Koroną trzecią niedościgłey Chwały.

Y w Ogniu wyraża się dobroczynność dźielna MARYI. Ta iest natura ognia iż zawsze gorzałby, byle tylko niemiał iakiey sprzeciwiaiącey się mu przeszkody, Starzy Rzymianie chowali ogień na Ołtarzu, ktory nigdy niegasł, Owszem o ogniu była Boska ustawa, podług ktorey trzeba żeby y na chwałe Iego zawsze był ogień na Ołtarzu, *Ignis in Altari meo semper ardebit. Lev: 6.* Niema naźiemi takiego Ołtarza, na ktorymby ustawicznością gorzał ogień. Był przed lat tysiącem kilkaset, Ołtarz Boski, *Altare DEI*, podług Ambrożego, Ołtarz maiący duszę, konsekrowany temu Chlebowi, ktory życię daie, *Altare animatum panis vitæ.* podług Methodiusza, Nayświętsza MARYA Panna. Gorzał w Niey ogień zawsze, nigdy niegasł, *Ignis in Altari meo semper ardebit.* Ogień symbolizuie chęć gorącą, do ustawicznego ćwiczenia się w cnotach, dla takiego ognia iest *Lemma, Semper inextinctus.* Kogo tylko rozspali miłość ku cnocie, iuż zawsze nią goreie.

Ardor inextinctus virtutis nocte, dieq;
Mentem animumq; urit, cum semel arripuit. Maccius.

Napatrzyć się było takiey chęci w MARYI, o! chęć w MARYI, do cnot była nigdy nieporownana, ani widźiana w Aniołach y ludźiach. w Iednym tylko Chrystusie Panu chęć do czynienia dobrze, była iedna takaż, iaka y w MARYI. *MARIA imitatrix Domini in munditia, humilitate, mansvetudine, simplicitate, sanctitate, cæterisq; virtutibus, præ cunctis, qui ab initio usq ad finem fuerunt, vel futuri sunt.* Rzadko pożytek ludźiom ztąd, że ogień zawsze gdźie goreć moze. Ale że MARYA ustawiczną miała chęć do cnot, do zasług, y samym skutkiem przyspososobiała ich sobie, dźiwnie to pożyteczna dla ludźi, dla nas Ziemianow. Nie inny umysł MARYI był, osobliwsze niewydźiwowane w oczach Apostołow y innych Uczniow Chrystusowych pokazywać cnoty, heroiczne akcye, tylko ten, ktory y Oblubienicy Pańskiey. Dźiwowałby się kto, że Swięta oblubienica tak się chce oświadczyć, wyrazić z affektem ku swemu oblubieńcowi, ze ieszcze innych obliguie, aby o Iey ku niemu, affekcie powiedźieli. *Adjuro vos Filiæ Ierusalem, si inveneritis dilectum meum, ut nunctetis ei, quia amore langveo.* Prawda że ta iest natura miłości, iż wiele

szuka

szuka sposobow, aby się niemi temu, ku komu iest, wyraźiła. *Hic est mos amantium, amorem non celare, sed enunciare vicinis, & dicere se amare. Ardens enim est natura dilectionis, nec potest anima sustinere, ut eam silentio teneat. S. Chrisost: in Psal: 41.* Alboż BOG nieprzenika serc skrytości? *Non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus, omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus. ad Hæbr: 4.* Nie trzebaby Duszo Chrześciańska przez posłow donosić twemu Oblubieńcowi IEZUSOWI, że go kochasz, kochay go tylko, on o tym sam wiedźieć, y widźieć to będźie. Wszakże gdy pytał się Piotra, ieźli go Piotr kocha, odebrał od Piotra odpowiedź. *Tu scis Domine, quia amo te.* Ty wiesz Panie, że kocham cię. Wiem że Ta Oblubienica iest Figurą Naydostoynieyszey MARYI Panny, zwazaycież Katolicy; czemu MARYA miłość swoie ku BOGU, publikowała? chciała do niey wszystkie dusze ludzkie pobudźić, zachęcić. Tak trzyma uczony *Novarinus: Credo & alijs voluisse amoris amorem ingenerare, ut quæ vulnerata erat, etiam socias suas vulneraret. Adjuratio igitur ista in Filiarum profectum tendebat, quas amore correpti, correptas sponsa cupiebat.* Przyznawał sobie Arystydes przed Sokratesem nabytą doskonałość, ale większą tym samym Sokratesowi, bo ią nabył od niego, przestaiąc, konwersuiąc, zabawiaiąc się z Nim. *Proficiebam o! Socrates, quotiescunq; tecum eram.* O! Iak szczęśliwi Swięci Pańscy, ze są razem w społeczności z MARYĄ, iuż ich cnoty większy maią walor, bo od światłości cnot MARYI, blask pada na cnoty Swiętych, y świetleyszemi ię czyni, podług Rycharda, *à S. Laur: l. 10. de laud: V. Sicut aurò inter metalla nihil pretiosius; sic virtutibus MARIÆ, nihil creatum, gloriosius. Et sicut aurum colorat cætera metalla; sic virtutes MARIÆ, cæterorum Sanctorum colorant, & insigniunt virtutes.* Winszuiemy y my sobie Katolicy; że słyszym często o Cnotach MARYI. Przypomniey Polska Korono, że miałaś w sobie Perłę; glansem świątobliwości y godności Krolewskiey czyli Xiążęcey iaśnieiącą IADWIGE, PUDYKA Krola czyli Xiążęcia Twoiego Małżonkę. Widźiec było te Swiętą Panią; ze ani iednym inaczey stąpiła krokiem; tylko w ślady cnot Krolowey Nieba y źiemi. A chcąc gorętszą wźniecać w sobie chęć do naśladowania Cnot MARYI, nosiła zawsze Obraz czyli Statuę złotą Nayświętszey MARYI Panny w ręku swoich. Co większa! Iuż trętwiały ręce w punkcie rozstawania się z swiatem, a tak mocno trzymała się wzoru czyli wizerunku MARYI, że go od niey oderwać nad siły było wielu. Przetoż trzy palce tey S. Pani ktoremi zwykła była trzymać pomienioną Statuę czyli Obraz Nayświętszey MARYI Panny, w całości zanleźione, w lat dwadźieścia pięć, po śmierci. Było wielu iest y będźie, ktorych Cnoty MARYI zaprowadźiły, prowadzą; y

ieszcze prowadźić będą do Korony Niebieskiey. Byłaby wyraźna bezbożność przeczyć, że MARYI Cnoty są nam pożyteczne. Lub bowiem, MARYA nie iest iuż w oczach naszych ale że iest Ogniem, *Ignis effulgens*, iako mowi S. Bonawentura *tomo 6. Serm: de V.* nietrzeba, by ogień nad powietrze ieszcze wyniesiony, dotykał się rzeczy na ziemi będących, dla dostatecznie uczynienia w nich iakiego skutku. *non tactu sed virtute.* Dosyć więc słyszeć o MARYI Cnotach. Tak imaginuiemy, że Matka nasza Nayukochańsza Marya, ile kroć o Iey słyszemy Cnotach, tyle kroć do nas swych dźieci woła:

Disce puer ex me virtutem verumq; laborem.

Niemowmy zaś, że Maryą ukoronowały iuż Cnoty, że iuż za nie odebrała, arcy-śliczną rekompensę. *Ipsa sibi virtus pulcherrima merces.* Taxować Cnoty Maryi y rownać z Essencyalną z Niebieską Koroną, nie iest nasza. Nasza powinność uważać nasz pożytek z Cnot Maryi, y czynić Maryi wdźięczność. Prowadźi nas niemi Marya do Korony wiekuistey, a od nas niema mieć Marya Korony, iedney, drugiey, dźiesiątey, y daley, przemiiaiącey, przypadkowey? Niesłuży dla Maryi Leopolda Bawaryi Xiążęcia Symbolum. Wyrażona Kolumna z Koroną, te maiąc na wierzchu przydaną epigraphe: *Non plus ultra*, dla Maryi czytać służyć, zawsze *plus ultra*, więcey a więcey Koron należy Iey ofiarować. Na stronę Maryi, iest to, co uczynił Antoni Zora Indyiski Monarcha, w pokoiu swoim rozkazał odmalować Koronę w bogate przyozdobioną kanaki z tym napisem: *Tot pretijs non sufficit unus* zwazaiąc Cnoty Maryi dla nas Ziemianow pożyteczne trzeba mowić: *Tot pretijs non sufficit una corona.* Co Cnota Maryi, to kleynot drogi, y lubo kazdy z nich sam sobie iest Koroną,

Non arti debet pretiosum frontis honorem,
Est Virtus sertum, tum diadema sibi.

Ale to samo, że są ku pożytkowi naszemu, a są w liczbie niemałey, trzebaż się z Niemi rownać proporcyą Koron, przysług dla Maryi. Oto y Niebo, do tego mistycznego ognia chcąc przydać światłosci, *aurum addere auro*, nie ukoronowało Maryi słońcem, ale z słońca tylko paludament dla niey uczyniło. *Mulier amicta sole.* nieuczyniło dla Maryi Korony z Xiężyca, tylko go pod Iey Swięte rzuciło Nogi. *Luna sub pedibus ejus.* ale ukoronowało Maryą gwiazdami. *Et in capite ejus corona stellarum. duodecim* Arabska wersya czyta, *Super caput ejus duodecim coronæ ex stellis.* Przy pierwszey zaraz Koronacyi w Niebie, dwanaście Koron na Głowie Maryi pokazało się, nie wchodzę w badania co to tam za Korony były? to pilnie uważam, co uczony Sylweira mowi: *Sol denotat Iesum, stellæ Virginis virtutes.*

słonce

słonce znaczy IEZUSA. Nayś: Maryi Syna, Iey zaś Cnoty w gwiazdach wyrażaią się. Ale Cnoty w gwiazdach Symbolizowane są sobie same Koronami, owszem każda iest z osobna sobie Koroną. *Est virtus sertum, tum diadema sibi.* Patrzcież Katolicy, ile to Koron na Głowie Maryi! a Swięty Bernard konkluduie. *Dignum plane stellis coronari Caput.* Godna Marya za dobroczynne Cnoty swoię tyle mieć Koron, ile gwiazd.

Elementa te, o ktorych mowiłem ziemia, woda, powietrze, ogień, są to części świata, z ktorych złozony. O iak wiele rzeczy ma ten świat, ktore ma, ktore dotrzymuie dla człowieka, *omnia subjecisti sub pedibus ejus.* Używamy na tym świecie rożnego dobra od BOGA po błogosławionego, gdyż wiele rzeczy co BOG stworzył, błogosławił. *Vidit Deus quod esset bonum, benedixitq; ejs.* Można mowić że y do tego naten czas błogosławieństwa pobudzony został od Maryi, widział ze Marya zawsze nas błogosławić będzie. Alboż nie błogosławiła wtym swoim Obrazie? czyli na owe od Domowych tuteyszych zanucone? słowa, *nos cum, prole, pia benedicat Virgo MARIA;* czy mowię nie rzekła: *Benedicam & Intercedam?*

Zaszczyt niemały ztąd Wasz Nayprzewielebnieysi *Dominika S.* Synowie, ze upewnieni zostaliście, z tego Obrazu o błogosławieństwie tu dla Was wiem czemu? Widziała Marya w Istocie Boskiey iak w zwierciedle, że usilnie pomnażać Iey Honor będziecie, y zawdzięczać za wyświadczone w tym Obrazie łaski; że postaracie się o koronacyą tegoż Obrazu, z tryumfem solennym Aktu sam, potym y rocznice teraznieyszą odprawiać będziecie. Przysłużyliście się Koroną Maryi, Marya ofiaruie Wam od Siebie te votum:

Dum fluet unda maris curretq; per æthera Phœbus,
Vivet Dominici, candidus ordo mihi,

Cieszę się nieustannie z twego szczęścia. Prześwietna Ziemio Lwowska, że uciebie dał się słyszeć łaskawy głos. Maryi *vox Turturis audita est in terra nostra.* Winszuy sobie przyobiecaney łaski y Błogosławieństwa od Maryi, Przeczacna Ruska Metropolio, ani mow, żeś niedoznała. Pamiętaszs ze iuż iuż przychodziło być ci do szczętu zniszczoną w Przodkach Twoich, kiedy zapalczywy Karol XII Krol Szwedzki, z Woyskiem swym napadszy na Cie, chciał wszystkich Twoich na ten czas będących wyciąć mieczem Obywatelow, nieprzywiodł umysłu swego do skutku, bo ledwo co zbliżył się ku Kaplicy, w ktorey był Ten Naymilszy MARYI Wizerunek, wypadł mu z ręku miecz obosieczny. Laska tu była MARYI dla Ciebie, lecz nieprzyiacielowi *MARIA, Terribilis ut Castrorum acies ordinata.* Strażną czuć się dała tak, że iuz nic nietrzeba było gorszego miecza nad trwogę y boiaźń ktorą serce iego zostało przerażone. Przyłozyłaś się nieco do Iey

Koronacyi, gdy z ſiebie to ieſt z zgromadzonych iak na ſam Akt, tak y na ninieyſzy Aniwerſarz Oſob rożney Kondycyi Stanu y Charakteru niby Korone czyniłaś y czyniſz, *Et circa eum corona Fratrum* przytomną twoią aſſyſtencyą. Tak należało, y należy, ponieważ MARYI wieloraka należy Korona. Wieſz, ze y Duch Przenayświętſzy zapraſzał MARYI do troiſtey Korony. *Veni ſponſa, veni de libano de cubilibus Leonum de montibus pardorum, veni coronaberis.* A że tu ſłychać o Lwach, znać o Tobie Prześwietne Miaſto od Lwow nazwane Lwowie? To to y ty winnoś Koronę MARYI? Chceſzże żebyś był Prześwietny Lwowie Koroną MARYI? ſłyſzyſz, że tuż przy tobie, *de cubilibus Leonum*, zamnożyli ſię lamparci na gorach *de montibus pardorum*. A chce BOG, zeby y ci byli Koroną dla Maryi. *de montibus pardorum, veni coronaberis.* Pozwoliłeś Prześwietny Lwowie, żeby przy twoich Herbownych Gorach mieścili ſię lamparci, lamparci nie inni, tylko niedowiarſtwem y herezyą zaślepieni ludźie. *Ex his ſponsam coronandam vaticinatur ſponſus nempe ex hæreticis qui pardorum ſimiles eſſe perhibentur*, mowi: *Philo Carpatius.* Niewykorzeniaſz ich, nie odpędzaſz od ſiebie? przynaymnieyże ſtaray ſię dowodną twoiey Swiętey Religij obſerwancyą, pozyſkać ich na uſługi dla MARYI.

Kończę Kazanie, y mowie do Ciebie Pobożności Chrześciańſka, wynayduy ſpoſoby do Koronowania MARYI, y do chwalenia Ią, do Iey ſłużenia nie tylko pobudzay ſię za wielorakie iuż wźięte wyświadczone od MARYI dary łaſki Dobrodźieyſtwa, ale że y ieſzcze ieſteś pewną nadgrody od MARYI. Kto kiedy ukoronował Maryą, kto kiedy o Iey Chwałę y Honor na źiemi, ſtarał ſię, Tego czeka Korona w Niebie, wyrobiona dźielną MARYI przyczyną do BOGA. *Coronata MARIA in terris, facta eſt corona peccatori in cælis. Seleuco.* Upraſzamy Cię pokornie o nią Krolowa Niebieſka y naſza, Naydoſtoynieyſza Matko Boſka, a Tobie poprzyſięgamy, że o korony wielorakie dla Ciebie, o wielorakie dla Ciebie przyſługi, ſtarać ſię całym ſercem, wſzyſtkiemi ſiłami, będźiemy. Będźie zawſze chwała Twoia przez uſta naſze ſłynąć, iak na każdym, tak y na tym mieyſcu.

Semper honos, nomenq; tuum, laudesq; manebunt.

Potwierdzam tę obietnice naſzą,
te naſze votum tym ſłowem:
AMEN.

WOTA SERDECZNE

Za Serdeczną MARYI oddaną Koronę w Promowuiących Honor Iey Zelantach

UKORONOWANE

Od

MARYI

a

Przy Solennym Aktu Koronacyinego Anniwersaryinym Obchodzie Nayswiętszey Koronatki w Cudownym Obrazie Lwowskim pod Strażą WW. OO. Dominikanow, w Dzień Sobotni przed konkluzyą na Nieszporach, stylem Kaznodzieyskim

Przez Imci X. Pafnucego Zawidzkiego Kaznodzieie Ordynaryuſza Lwowſkiego S. Piotra, Zakonu Swiętego Pawła Puſtelnika

OGŁOSZONE

w Roku

Krorego BOG w Ludzkim Ciele Swiata całego pożądane Wota Ukoronował 1752.

Exurgens MARIA abiit in montana Luc. 1. Cap:
Coronam gratulationis ſuperpones Eccle: 6. Cap:

Z Gory bo od Tronu w Roku 1751. Ukoronowaney Nieba y ziemie Monarchini, przez Aſſyſtuiących przy boku Krolowey Miniſtrow Anielskich Dominika Swiętego

Synow zaſzedł mnie Mandat, abym Powinſzowanie Korony z przepaściſtą pokorą pod Swięte Iey złozył nogi *Coronam Suppones.* w czym wielką uznaię trudność y ciężkię zniepoiętości Majeſtatu pomieſzanie z troiſtey racyi pochodzące. Pierwſza, że *tantæ molis opus* Pochwała MARYI Złotouſtych Chryzoſtomow, Sercem rozgorzałych Auguſtynow, ſłodkomownych Bernardow potrzebuie, aby zpierwſzym ſłowy iak złotem *Verbis ut nummis.* Zdrugim *Igneto eloquio* tchnąć Ducha Boſkiego ogniem. Z trzecim ſamie niewyczerpanych wiecznością łaſk ſłodyczy dyſtyllować *Dulci eloquio*, Spragnione wiernych Sług ſerca przychylne ku MARYI zaſilaiąc, ale coż nadroście Morza z nikczemney dzdzu kropli, ktore w ſwoiey przepaściſtey głębi y obſzerności niezbrodzone; co Niebotycznym Olimpom z nadłożonego atomu, ktorych wſpaniałość niezmierzona; co płomieniſtey Etnie zdrobney iſkierki przybydź może, ktora w ſwoich pożarach bez ludzkiey przykładności wiecznotrwała; takiey bydź ſądzę proporcyi y wagi z grzeſznych uſt ludzkich pochwałę MARYI, bo zwięzły naywyżſzych dowcipow koncept ztąd drobnieć y nikczemnieć muſi, że w grzechu przy początkach ieſteyſtwa ſwego zawiązany [a] *In iniquitatibus conceptus.* Iakże wychwalić może cudne Dzieło w Poczęciu Niepokalane? niedościgły Boga ſamego Koncept? przyznał tę niezdolność ludzką Chryzoſtom Swięty ſłowy iak złotym Sygnetem pieczętuiąc [b] *Non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris, nec poteſt laudari ſanctitas á male laudatis.* Druga racya, że *ad ampliſſimam meſſem* Cnot, Zaſług, Prerogatyw, Cudow, Łaſk nieprzeliczonych y Honoru Ukoronowaney w Cudownym Portrecie MARYI iak do żniwa buynorodnego Nieba, Dominika Swiętego Synowie *Gens Sancta, Adminiſtratorij Spiritus,* Do Boſkich ſawororow Dzierżawy wybornych z Ruſkopolſkiego świata w Winnicy Chryſtuſowey zaciągneli Operaryuſzow y Enkomiaſtow, po ktorym kończącym ſię żniwie, *Spicas Colligere,* Pozoſtałe kłoſy zbierać *ultra meritum* Mnie przychodzi. Trzecia że Powinſzowanie Korony Anniwerſaryine przyiąłem w dzień Uprzywileiowany, w Dzień Sobotni Honorowi MARYI, w Dzień ten, ktory BOG po ſtworzeniu świata, ſobie Poświęcił, y od wſzelkiey około kreatur wyprowadzania pracy wolnym mieć chciał ſpoczynkowym końcem, *Requievit ab omni opere Die ſeptimo.* tak z Hebrayſkiego znaczy Sabath, *Requiem ſive Conceſſionem,* W ten Dzień, ktorego

BOG

(a) *Pſal.* 50. (b) *Chriſoſt.*

BOG Ludzką przyiąwszy naturę co odwiekow umyślił, wstępuiąc w Nayświętszy Zywot MARYI, skutkiem na nasz ziścił pożytek. [a] *Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo.* mowi Ekklezyastyk iakby Ustami MARYI. w Dzień ten ktoremu BOG nayosobliwiey Pobłogosławił, *Benedixit Diei septimo.* y ten Dzień ustąpiwszy MARYI obficiey ubłogosławił, gdy Ią za Matkę swoię w Dzień Sobotni obrał, tak był szczęśliwy ieszcze w Starym Testamencie Dzień, że w Iudzkiey Ziemi między Miastami Rafaneyskiemi y Areeńskiemi Agryppy Krolestwa przez całotygodniowe dni wysychała Rzeka w dzień każdy, dopiero Sobotni obfitym płyneła nurtem, posiłek przez cały tydzień spragnionemu podaiąc Ludowi, skąd Sobotnią nazwana rzeką od siodmego dnia Sabatu Hebrayskiego: [c] pisze Iozef Zydowin. Dopieroz iakie Łask wylewy w Dzien ten płyną nieustannie od MARyi, ktorą Damascen S. *Orat: 2. de dormi;* Zrzodłem leczącym y zasilaiącym nazywa· *Fons perennis Curationum MARIA, quia Copiosioribus gratiarum imbribus sibi devotas irrigat animas.* Oschłe serca na nadziei Zbawienia z pragnione Dusze skuteczną skrapia Łask y Faworow rosą: *Gratiarum imbribus &c.* W Dzień ten mowię Uprzywileiowany MARYI niewolnicze chcąc przed Monarchinią naszą złożyć Wota, słyszę głos Łukasza Swiętego: *Exurgens MARIA abiit in Montana.* Powstawszy MARYA poszła w Gory: BOG ktorego Niebo obiąć niemogło, *Quem Cæli Capere non potcrant,* z Gornego Empiru na Ziemie z stąpił, y wnayczystszych Wnętrznościach Ukoronowaney MARYI, Dziewięćmiesięczną założył rezydencyą, MARYA Boskim obciążona ciężarem nad własność ciężarow y naturę, bo *Omne grave tendit deorsum,* w gorne niepohamowanym pędem wybrała się Kraie: *Abiit in Montana.* Tak BOG wysoki Maiestatem y Godnością, *Qui in altis habitat,* Ktory gorne Olimpy na swoie obrał mieszkanie y w Słonecznym kole swoy Tron niedostępney światłości założył [c] *In sole posuit tabernaculum suum.* Gdy sobą pokorne napełni serce, za sobą w gorę pociąga, Cud za Cudem idzie w potocznych stworzeniach Nieba y ziemi, z spieszącą w Dom Zacharyasza y Elżbiety MARYĄ, wyiskrzone sferyczne w naypryncypalnieyszych Planetach Niebo, spieszney podroży MARYI powoz Chwały cudny złożyło, bo Słonecznym otoczona Kołem. *MARIA sole tota perfusa.* według Bernarda S. że z impetu wewnątrz powożącego

(a) *Ecclesia:* (b] *Iosephus Lib. 7. de Bello Iudai. Cap. 24. Plinio Lib. 31. Hist: Natu. c. 2.* (c) *Psal 18*

Boskiego Ducha pod nogami mięsięczne z trzaskało się koło *Luna sub pedibus ejus.* przy pełney Łask Boskich MARYI pełnią wlot zreparowane nad nayfortunnieysze koła w swoiey stanąwszy perfekcyi, slooczney, iak niegdyś od Ezechiela widziane koła, nabyło przezorności [a] *Statura quoq; erat rotis altitudo & horribilis aspectus totum Corpus oculis plenum.* aby niosąc MARYĄ Oko świata, iak oka zrzenicy pilnowało, za surowym BOGA Ordynansem *Custodi ut pupillam oculi.* Przychylna podnożkiem będąc MARYI ziemia w rozzieleniałych polach barwistą wesołością nieomylnych bo pewnych radosci nadzieię prezentuie, *spes in herba virenti,* ile rozkwitłych krok MARYI poprzedza kwiatow, tyle ust otwartych na powitanie Nayczystszey Liliowey Niewinności Pani [c] *MARIA Lilium sine spina.* Cała podroż gorna y lotna MARYI z kwitnącym w Lipcu popisuie się Latem, *Ver viget æternum.* Wiosnę dla Iana wesołą, a przez Iana światu Kwiat Nazareyski w Ziemi Błogosławioney na stokrotny pożytek do czasu ukryty pokazuie, ztąd spolne wesele MARYI y Iana na głos wesoło intonuiącey, MARYI, Wielbi dusza moia Pana, *Magnificat.* Ian ieszcze Infant przed doskonałą dziecinnych Członkow Organizacyą, na ten wysoki, bo Niebieski ledwie z prawa natury y z skory niewyskoczył, *Exultavit infans in utero.* Mowiłbym, że nowy Dawid przed nowego Testamentu Arką Marszałkuiąc pląsa, gdybym niewiedział, ze w Macierzyńskich zamknięty Wnętrznościach wolny od grzechu [bo poświęcony] wolnym był na tenczas niewolnikiem: spadły pierworodne okowy znog Iana opasanego łaską, ale serce zniewoliła y skrępowała upragniona Miłość, gdy MARYA na Uwielbienie BOGA, pomoc Elżbiety y Iana, ciche Panieńskie exwinkuluie Usta: *Magnificat Anima mea Dominum.* Czybyz podobna Niezmierzonego w wielkości, Niepoiętego w Istocie, Nieograniczonego w Maiestacie Uwielbić, y nieiako większym uczynić BOGA, gdyż *Magnificare, est magnum, imo maiorem facere.* Idzie w gorę MARYA, aby wyżey BOGA w Ludzkim Ciele wyniosła. *Exurgens Exurgens,* y Sercem y Usty y całą Sobą pod Niebo Człowieka BOGA nad ludzi wynosi: *Abiit in Montana.* W zorze naywyższey Pokory, ktoraś się przypodobała BOGU: *Quia respexit humilitatem Ancillæ suæ.* y Boskie na siebie obrociłaś Oczy, coż Cię tak gorno winduie, znać, że ten ktorego na *Mo*ntanach Palestyńskich przy cudnych Nawiedzinach twoich Goro *Mi*styczna prezentuiesz

mowię

(a) Ezechiel. 1. C. (b) S. Efrem.

mowię z Koronatem [a] *Mons DEI, mons pingvis, in quo beneplacitum eſt Deo habitare in eo.* Goro Boſka, goro wyſoka Łaſkami y nadprzyrodzonemi Darami Ozdobiona nad wſzyſtkie naywybornieyſze Kreatury wynieſiona y ieſzczeſz wyżey coraz goruieſz, *Exurgens exurgens.* doſyc gornych odprawiłaś podroży przy Wizycie ſwoiey, pierwſzą BOGA nioſąc w Zywocie pokazałaś światu Proceſſyą drożſza nad złoto Pani. Odprawiłaś drugą gornieyſzą podroż przy Solennym w Nieba Empireyſkie ingreſſie Aniołow Krolowa. Odprawiłaś y wtym ArcyCudownym Portrecie: *Viva gratiarum Imago.* Drog wiele z ſkarbow Ceſarzow Wſchodnich za nieoſzacowany Prezent rożnym Monarchom ofiarowana, od Xiążąt, Hetmanow po roznych Europeyſkiego Kroleſtwach świata oprowadzona; ſpieſzyłaś tam gdzie naygorzey, abyś z niebeſpieczeńſtw Woiuiących Sarmatow y Marſowego upału wyrywała, y była pomocą z ręcznego ſzczęścia, iak niegdyś Ludowi Bożemu Miſtyczna Arko przeciw nieprzyiacielſkim ſzturmom byłaś nieprzełamanym murem, w niebeſpieczeńſtwach beſpieczeńſtwem, od Kul, Strzał, Dzidyryd, Tarczą, y pewnym zwycięſtwem, gdyz iedno było dla Polſkich Kawalerow twoy S. zuſzanowania Portret po Marſowych wozić Obozach, co przy Prezydencyi twoiey chwalebnie Zwyciężać y z nieśmiertelną Nieprzyiacioł chańbą tryumfować. *(b)* Odprawiłaś podroż z Halicza do Ruſkiey Metropolij, przez Leona Zaſzczyt Xiążąt, ozdobę y podporę Religij, Przeniesiona, ale y tu pod Straż wieczną Anielſkim Dominika S. Synom oddana, gruntowną natym Swiętym Mieyſcu założywſzy ſobie Rezydencyą: *Hic Habitabo, quoniam elegi eam.* po trzykroć powtorzonych przez Anielſkie ręce Portretu twego cudownych przenoſinach, ieſzcze gornych podroży odprawiac nieprzeſtaieſz, *Exurgens exurgens.* Powſtałaś chwalebnie y w Roku przeſzłym z tego ulubionego ſobie mieyſca, gdy Cię Iaśnie Oświecone, Iaśnie Wielmożne, Wielmozne z Tytułow jaſne, z zaſług ſercem przychylnym, y całymi ſobą applauduiące Konwoiowały Koronne Familie. *Majora ſydera, prima Nomina.* y ſtanełaś na za Lwowſkim Polu zdolna, wolna, y Polna od Pola Polſkiego Kroleſtwa Monarchini, Powſtałaś mowię gorno, bo do Korony, ktorą, *E Montibus Septicollis Romæ*, z Nieoſzacowanego Zaſług Chryſtuſowych ſkarbu Krola nad Krolmi, Pana nad Pany, Piotrowymi otworzywſzy Kluczami, Naywyżſzy ſzczęśliwie nam Kościołem Rządzący

[a) *Pſal:* (b) *Annales Ord. Domi.*

Chryſtuſow Namieſtnik BENEDYKT XIV. Ręką Apoſtolſką Poświęconą, Indulgencyami zbogaconą, y ſamym Imieniem Ubłogoſławioną na prezent y z iednanie Łaſk całemu Chrześciańſtwu potrzebnych, *a primo orbis Capite.* przeſłał *Vicaria Manu* I. Oświeconego Koronatora z głowy, bo Rżymu na głowę Nayświętſzey MARYI Złotą złożywſzy Kororonę. O! Szczęśliwości Całego Chrześciańſkiego świata: O! dawno pożądana Fortuno Ruſkiego Kraiu, Nieba y ziemie Panią, w Niebie Ukoronowaną na ziemi Koronować, ktora Niebem Ziemianow Koronuie; Tey S. Uwięczać ſkronie, ktora Krolow kreuje, y Ich ieſt rozumem, wſzelkie rządy utrzymuiącym, *Per me Reges regnant*, Tey ciężar na głowę tłoczyć, Ktora na ſwoiey Głowie naygłownieyſze Swiata Całego dzwiga intereſſa, Tę ſtroić y złotem zdobic, Ktora ſzacunku niemaiącego Iednorodzonego na rękach nad złoto drożſzego piaſtuiąc Syna, znim wſzyſtko do dyſtrybuty ſobie oddane od BOGA wiernym Klientom prezentuie, *Omnia Deus habere voluit per Mariam.* Tego ſię niewątpię P. M. wſzyſcy ſpodziewamy, y to nam powodem, to Maxymą do Promocyi Honoru, do Applauzow y wyznania poddańſtwa iako Krolowy Wielowładney, to do Aktu Koronacyinego y Anniwerſaryiney Pompy Reaſſumpcyi, że wſzyſtko widziemy w Rękach MARYI, y o Iey wdzięcznym dobrze trzymamy ſercu, bo tak ieſt, iako Ia przy pokornym Powinſzowaniu ogłoſzę w dalſzym Kazaniu, ztąd pewną promocyą promowuiącym Honor MARYI prezentuiąc, że ſercem MARYĄ, a MARYA ſerdeczne Wota ſług ſwoich y ſtatecznych Klientow koronuie. Otym *Regi ſæculorum immortali & inviſibili* Utaionemu w Sakramencie BOGU na większą Chwałę za Błogoſławieńſtwem twoim *Corona gratiarum* według Germana S. udziel Łaſki na wychwalenie Twoie, boś ty Chwały Boſkiey Koroną nad wſzyſtkie inne ſtworzenia rozumne Nayprzyiemnieyſzą [a] *Corona Honoris Dei, per quam Deo ſummus honor præ omnibus Creaturis provenit.* Przyznała Ci Brygida Swięta, niech naymnieyſze ſłowo idzie BOGU na Chwałę.

Swiatowym Honoryuſzom na długiey expektatywie wiele należy, niż pretendowaney doſtąpią godności, niż doydą promocyi chwalebnie, [b] bo, *Qui ad alta tendentibus gradus lentior, ille tutior.* beſpiecznieyſze Zołwia Kroki, niż Ikara lot wyſoki, nagle podſkoczyć, a prędko w zapędach ſprzyiaiącey Fortuny uſtać, ſmiech

(a) *In ſer. Angel. De Virg. Excell. Cap. 6.* (b) *P. Ims.*

Smiech dla ſwiatowych Ludzi y prędka Niebieſkim Geniuſzom na Lucyperoſką ſkorą ambicyą gotowa z illuzyą przymowka, *Quomodo cecidiſti, qui mane oriebaris.* Południa doczekać, y w południowym ſzczęściu ſtanąć trudno, zakładaiącym ſobie w pierwſzym ſzczęścia poranku południe, *mane oriebaris & cecidiſti.* Nad bieg zwyczayny rano powſtaiące Słońce, *non ſine rubore,* Ciemne za ſobą ciągnie chmury, ćmi świat y ſamo za mgliſte wſtydząc ſię nieiako nagłego wſchodu, zapada umbry, *Mane oriebaris & occidiſti.* Dawne przyſłowie bydźby chamulcem powinno Pretendentom ziemſkim chciwym y łakomym na Honory; Co ſię prędko wznieci, niedługo świeci. Nikczemne to światełko, niezagrzeią mieyſca, co ſię tylko błyſną, tudzieſz gaſną: *Lucem pariunt, parent, & pereunt,* nad Słońce dla przeſtrogi każdego iaśnieyſza prawda. Coż kiedy ludzka apprehenſya mniey nikczemność y nietrwałość ſłabey kondycyi uważaiąc, w kontr temu często idzie, lubo miedzy ſciſkaiącemi zewſząd ſerca torſyami, iak w praſie zoſtaie, przecież ſię tak z głową przywaloną fatalnych preſſur nieuznaie Mogiłą, aby ſię od ziemi dźwignąć, y zdołu do gory przez gwałt mocą windować nie miała, co raz wyżey a wyżey promocyiney grzędy doſkakuiąc. [a] *Etſi Anguſti atq; demiſſi animi Curis & anxietatibus premamur, omnes tamen fomite gloriæ accendimur ad ſtudia dignitatum.* Te *à primo ſpiraculo vitæ,* wnas ludziach bez excepcyi znayduią ſię duchy, że każdy chciałby bydź dziedzicznego Prawa Koronney ſfery Synem. Ta ślepo urodzona, y w dziecinnych więzach zawiązana inklinacya, ten nieukołyſany z kolebki animuſz, ſzalone z Alexandrem woiuiąc, hełznać wiatry, byſtrolotne Orły tłocząc pod ſiebie z Ganimedeſem; wynioſłą knuiąc z Olbrzymamy Gigantonomachią, czynić ſię Swiata Panami, (b) *Celſitudinem naturali appetitu deſideramus,* mowi Bernard S. y lubo nas opaczna Fortuna naginaiąc do ziemi w exekucyi ułożonych zamyſłow, często a dobrze okrzeſuie, przecież mniey to uważamy, bardziey pamiętaiąc czym ieſteśmy, z tą perſwazyą, że każdy człowiek, ieſt to drzewo: *Homines tanquam arbores,* zaczym iak drzewo wierzchołkiem wyżey co raz doraſtać, tak człowiek promocyinego wzroſtu nieuſtannie nabywać powinien. Zwierzęta ieſteśmy ludzie u Filozofow, *Homines animalia,* ale bez rozumu, że nam nieſmakuie paſza przy dolinach, bardziey nas kontentuie, lubo pod wielkim ſtrachem, po gorach wſpinać ſię niebotycznych, ktore pa-

(a) Cicero: Philippica 24. (b) S. Bernardus.

chną choć krotko trwałymi Honorami; wszystko co światowego drogo się szacuiąc, a lekko nosząc, gorą chodzi. według Qwinktyliana: [a] *Nil tale rerum natura esse voluit, quod intra sphæram non attollatur.* A ktoż niewidzi, iak w dyspartymencie roztargnionych ogniow drobne iskry, a gorno się noszą. Zawichłe perły z całą niespokoynego Neptuna Fortuną, zaraz z młodu światu zrodzone drą się do Korony; szczebietliwe stromyczki posmycznym płynące duktem, ktore ledwie znać przy ziemi, a pną się pod gorę; prostego przy ziemi nieutrzymasz grzyba, y ten się od ziemi do ludzkiey dzwiga prawicy, choć nim lada Babska wzgardzi ręka; dymu niezaszpomienisz tak mocno, aby na wiatr niewyleciał; y ztych to rzeczy naturze własnych, impet zabiera na punkt honoru łakomy Człowiek, ktorego w Niebo iak w Tenczę gorno patrzyć, naturalna chęć do tego wiedzie, według Poety: (b) *Os hominum sublime natura dedit, Cælúq; tueri jussit.* Lecz nacoż się przyda komu gorney imprezy okiem wysoko latać, a sercem się *cum reptilibus* po ziemi czołgac; trudno dorość Honoru, trudno wydrzeć Koronę, trudno doskoczyć Tronu y doczesney y wieczney chwały, bez pomocney w gorę dzwigaiącey Ręki, chociaż cnota nawybor ligę wieczną z Niebem maiąca, na fundamencie gruntowney doskonałości osadzona, przecięz oporem rośnie bez przykładney promowuiącey ręki. *Virtus promotore carens, non surgit in altum.* Iedenco tylko tak szczęśliwy Danielowy, okiem Prorockim wypatrzony kamień ktory bez cudzey podzwigaiącey siebie od ziemie, prawicy [c] *Sine manibus*, z posrzodka fatalney wybiwszy się kurzawy, lubo z szkodą drugiey skruszoney statuy, przeciw prawu natury poszedł sobie w gorę: *Et factus ex eo mons magnus.* Prędszey y pewnieyszey niemogł nikt doyść promocyi, iako przy pierwszey po Bogu, drugiey rowney sobie niemaiącey, w Cnotach, Zasługach, Chwale, Prerogatywie, Elektow Niebieskich Ordynatce, a w Tym Cudownym Obrazie Ukoronowaney MARYI, ktora [d] *Post Dominum prima, nulli secunda*, Klientow swoich serdeczne Wota Koronuie, za serdeczną Honor Iey promowuiącą odebraną Koronę, y iako [e] *Electa ex millibus, ab æterno ordinata*, od Wiekow Obrana nad Iudzkie Cory Naygodnieyszą, z Dwunastu Pokolenia Synow Izraelskich, z Pokolenia Iudy wybrakowana, *Orta de Tribu Iuda, clara ex stirpe David* z Krolewskiey Dawidowey Familij na Tron wysa-

[a] *Quintilianus* (b) *Poeta.* (c) *Danielis 7. Cap.* [d] *Iustinus* (e) *Prover: 8. Cap.*

wyſadzona, wezwana do Korony, [a] *Veni de Libano Coronaberis?* Tak też wybranych, wybornych cnot y zaſług ſwoich dziedzicow, honorowi ſwemu ſercem hołduiących promowuie. Pięknie opiſał Ukoronowany Prorok tey S. promocyi proceder: [b] *Beatus, cujus eſt auxilium abs te, aſcenſiones in Corde ſuo diſpoſuit in valle lachrijmarum.* Błogoſławiony, ktory ma pomoc od Ciebie, ſtopnie w ſercu ſwoim ułożył na padole płaczu. Na pierwſzym froncie błogoſławieńſtwo przy promocyi lokowane, *Beatus cujus eſt auxilium.* Znak Błogoſławieńſtwa wiecznego pomoc MARYI, Błogoſławiona pomoc, y pomocne Błogoſławieńſtwo dla Klientow do wieczney Korony, ale coż ſercu po ſtopniach, *Aſcenſiones in Corde*, ieżeli ſzczebliſte będzie? prędki ſobie lada złość do niego przyſtęp znaydzie; wſzak przyſtępne Salomona ſerce w ciężkie ſię uwikłało Krolowey Sabby tentacye: *Venit tentare in ænigmatibus.* Chociaſz przy zwięzłych y ſubtelnych zarzutach, wiezdną ſię ſtało wſzelkiey rozwięzłości Auſteryą: *Depravatum eſt Cor Salomonis.* Doſtępne Dawida ſerce przez ciekawe oczu Pańſkich okienko, prędko ſprowadziło nieporządne affekta? [c] *Vidit mulierem---& tulit eam.* Wolne Faraona ſerce, tak zaciętość odziedziczyła, że łatwiey było Moyzeſzowi w węża zamienić cudownie Laſkę, niż z iednać dla Ludu Bożego łaſkę: *Induratum eſt Cor Pharaonis.* Doſyć doſtępne ſerce ludzkie, bo ie piekło ſamo wizytuie, gdy iak z piekła nic dobrego niewidać: [d] *De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria &c.* Coż dopiero gdyby ten ſerdeczny domek był ſzczebliſty: *Aſcenſiones in Corde.* z Boſkiey promocyi od trzody do Korony, na Tron wynieſiony, drog Pańſkich wiadomy Dawid, te nam ſtopnie obiaśnia w dalſzym Pſalmu ſwoiego wierſzu: *Ibunt de virtute in virtutem:* Poydą z Cnoty w Cnotę, y iuż ſię domyślam, że to Figura Ukoronowaney Nieba y ziemie Krolowey MARYI, ktora do miſtyczney od Iakòba Patryarchy widzianey Drabiny przyrównana od Bernarda S. (e) *MARIA Scala Iacob, per quam Deus ad ima deſcendit, & homo ad ſuperna aſcendit.* Tać to Cudney wyſokości Drabina, na ktorey BOGA ſię w Ludzkiey Naturze wſpieraiącego Swiat cały, widział: *Dominum innixum ſcalæ.* z Zaſług, Cnot nieprzeliczonych gradusow złożona, Honor ſwoy promowuiących do Korony [ktorą Syn Iey ieſt] po ſtopniach Cnot prowadząca: *Ibunt de virtute in virtutem.* Na wzor MARYI, głębokie uniżenie ſerca dla MARYI, Koronuie MARYĄ, cichość

[a] Cantic. 4. [b] Pſal. 83. [c] 2. Reg. 11. (d) Matt. 15. (e) S. Bernard.

y łaſkawość ſerca wyſławia MARYĄ. Cierpliwość y wytrwałe w przeciwnościach ſerce, umieńcza ſkronie MARYI; cały związek cnot nad złoto, Modlitw Rożanych, Dewocyi, y ſerdecznych affektow, Liliowey niewinności Pani, otacza Głowę. *Circumdabant eam flores roſarum, & Lilia Convallium.* Serdeczną od promowuiących ſwoy honor, mile przyimuie MARYA, ztą wdzięcznością, że też ſerdeczne wota naſze Koronuie: *Coronat in Miſericordia & Miſerationibus*, Litością y miłoſierdziem. Tu mi przychodzi ciekawego Weſpazyana pamiątki godna Konwokacya; ten Monarcha za wydanym na całe Państwo Edyktem, wſzyſtkich Mędrcow, Statyſtow, Filozofow, na iedno zgromadziwſzy mieyſce, te im zarzucił Kweſtyą: ktoraby też cnota naybardziey wielbiła BOGA, y Boſtwo iego zalecała; à zatym, ktoby był z wielu Pogańſkich, Naywyżſzym Bogiem? na tę Kweſtyą w Marſowych upałach, woiennym dymem okopcona Kawalerya, łupow, zdobyczy, zdzierſtwa pragnąca, huczny dała Reſpons: *Vivat Mars.* że Mars iako Dzielności y Odwagi Pan, ten miał bydź Bogiem; gdyż Męſtwo, Odwaga, chwali y wielbi BOGA, nato alleguiąc wotum Sapienta Pańſkiego: [a] *Sit fortitudo noſtra, Rex juſtitiæ.* Doſtatni, bogaci, iednoſtaynym krzykneli głoſem. *Vivat Pluto.* iakby doſtatki naybardziey wielbiły BOGA, Iemu Chwałę y Honor czyniły, przyłączaiąc Proverbialiſty Pańſkiego Decyzyę: [b] *Dives effectus ſum, & inveni mihi Idolum.* W kontr Filozofowie ſwoie wykrzykneli Boginię, *Vivat Minerva.* Mądrość, Dowścip obrotny, ſubtelny rozum, iakby nayoſobliwiey wynoſił BOGA, y część iemu czynił, wybornym zdanie ſwoię, pieczętuiąc ſentymentem Proverbialiſty P. [c] *Melior eſt ſapientia Cunctis pretioſiſſimis.* Oſtatnie wotum, iako *Cardines Imperij primaq; Capita*, Senatorſką ozdobieni Godnością poważnym ſwym zdaniem głoſzą: *Vivat Iupiter.* Niech żyie BOG Wſpaniałości, Powagi, y Maieſtatu Iowiſz; iakby wielemożność naywięcey wielbiła BOGA, na ztwierdzenie nioſąc ſłowa Piſma Swiętego iak ieſt rzecz poważna y ſłyſzeć: [c] *Quis eſt iſte, & cujus potentiæ?* y gdy wtey trwaią ſentymentow rożności, y niezgoda brać górę poczyna, ſtawa niespodzianie urodziwy Młodzian w zgromadzonych Mędrcow kole, pokazuiąc dziwney piękności Obraz Boſki, zwyciągnionemi rękoma, cudnym kunſztem w odmalowaney Oſobie wyrażony, na ktoreyRęce prawey napiſano. *Promitto*, na leweyRęce:

Expe-

[a] *Sapien. 2. v. 11.* [b] *Prover. 8.* [c] *Ibidem* (d) *Eſter. 7.*

Expecto, na Pierſiach *Remitto*, w koło te otaczało ſłowo: *Clementia*. Widząc tak niepoſpolity Hieroglifik wſwym Majeſtacie Boſki Portret, iednoſtaynym głoſem wybrakowanych Mędrcow zgromadzenie krzykneło: *Vivat, Io! vivat Deus Clementiæ*. BOG Łaſkawości, BOG Litości, y miłoſierdzia, niechay żyie. z tąd Naywyżſzego, ztąd Naywſpanialſzego uznaiemy. [a] Słyſzemy codziennie Matką Miłoſierdzia nazwaną MARYĘ, iakże MARYA bydź Matką Miłoſierdzia może; gdyż miłoſierdzie ſamemu, iako Attrybut Iego Boſki, należące y właſne BOGU; zatym idzie, gdyby MARYA była miłoſierdzia Matką, byłaby y Boſtwa Matką, co ſię y pomyślić niemoże, bo BOG był od wiekow, à MARYA wczaſie ſtworzona; Słuchaymy Doktora Anielſkiego Tomaſza S. iak on tę obiaśnia trudność; rożność, y dyſtynkcyą miedzy miłoſierdziem czyni; Pierwſze: [b] *Quo ad affectum Cordis*, co do kompaſſyi ſerdeczney y ulitowania ſię y wzbudzenia w ſobie żalu nad nędzą Człowieka, to miłoſierdzie przed przyięciem Natury Ludzkiey bydź w BOGU niemogło, bo był, y ieſt daleki od wſzelkich właſnych ſtworzeniu Paſſyi, y onymże podlegać nigdy niemoże, ktorego *Deitas impaſſibilis*; Drugie miłoſierdzie: *Quo ad effectum operis*. Co do wyświadczenia Łaſk, pomocy, auxyliarnego podźwignienia upadłego człowieka, to ſłużyło wtym ſenſie BOGU Miłoſierdzie, ktore wyznaie Pſalmiſta [c] *Confitemini Domino qvoniam bonus, quoniam in ſæculum Miſericordia ejus*. Coż uczyniła Nayświętſza MARYA, aby był BOG do politowania ſię nad mizeryą lepianki iedney, ſpoſobności nabył; Krwie ſwoiey Panieńſkiey Miłoſierdzia Matka Boſkiemu y ſwemu Synowi ſubminiſtruie: aby y co do kompaſſyi, y co do wyświadczenia łaſk nam potrzebnych, ſtał ſię miłoſiernym; tak mowi Rychardus. [d] *Virgo Beata peperit nobis filium Dominum, & hunc miſericordem*. Otoż tym ſpoſobem, w przod niewinnego Ciała ſwego Ukoronowawſzy BOGA, MARYA y Matką ſię ſtawſzy Miłoſierdzia Synem ſwoim Miłoſiernym zupełnie Swiat cały Koronuie w wſzelkich intentach y wotach Iego. *Coronat in Miſericordia & Miſerationibus*. Ten to Portret Boſkiego Miłoſierdzia prezentuie MARYA, w ktorego Ręce Promis, y doczeſnego y wiecznego ſzczęścia: *Promitto*, Ten wyciągnionemi rękoma każdego życia poprawy y przytulenia nawracaiącym ſię Duſzom znak pokazuie; *Expecto*, na iego Miłoſiernym Sercu każdy grzeſznik czyta *Remitto*, odbieraiąc winy odpuſzcze-

[a] *Zarzut Pryſcillaniſtow Heretycki.* (b] *S. Thomas Doctor Angelicus.* (c] *Pſal.* 117. (d) *Richard. à S. Laur.*

nie. Co wszystko Boskie sprawuie Miłosierdzie: *Clementia*, przez Nayświętszą MARYĘ dla Całey Ludzkiey Natury wyiednane; ale osobliwiey dla wiernie sobie służących klientow, y nieustannego Honoru Promotorow, bo się z tym odezwała przez Ekklezyastyka P. *Qui operantur in me, non peccabunt.* Ktorzy promowuią Honor moy, ktorzy usilnego przykładaią starania o wysławienie moie, nie zgrzeszą. Hugo Kardynał czyta: *Qui colunt me, non peccabunt.* Ktorzy mnie chwalą, ktorzy mnie sercem Koronuią chętnym, przychylnym, nieupadną: *non peccabunt.* A czy może bydź pożądańsze szczęście y szczęśliwsza Kultorow Nayświętszey MARYI worum? nad to, że sercem Ukoronowana, w sercu krolując, y onym rządząc, wolność y swobodę, od niewoli, z upadku powstanie, obiecuie: *Non peccabunt.* Dodaie Rychard S. *Ideſt in peccato non perſeverabunt.* Gdyż przypadkowym na śliskich drogach, upadłych kazusem, miłosciwie Wielowładna Pani łaską u Syna miłosiernego wyiednaną dźwiga, y nadwątlonym Duszy siłom podaie rękę; zeznał to iey wierny sługa [a] *Servus MARIÆ ſi ceciderit, non collidetur, quia MARIA miſericorditer ſupponit manum ſuam.* O! pełna niewymownych pociech assekuracya! O! droga litościwego serca Panieńskiego Korono! także Chrześciańskie zamysły, intenta, y wota serdeczne koronuiesz? od piekielnych postrzałow inkursyi bronisz? z upadkow dźwigasz, y od zamachow śmiertelnych serdeczną tarczą z woli swoiey, Miłością Macierzyńską nakłonioney, zasłaniasz? [b] *Scuto bonæ voluntatis tuæ, coronas nos? Coronas in miſericordia & miſerationibus?*

Dziwną y właśnie cudowną odmianę Saulowego serca wspomina pismo S. [c] *Immutavit ei Deus cor aliud.* Wiem, że ten Monarcha przed osiągnieniem Tronu, y odebraniem Korony prywatnie żyiąc był serca małego, prostego, lękliwego, dopiero po odebraney Koronie, Na Tronie osadzony, z sercem się odważnym, mężnym, y zprzysięgłymi tysiącznymi niebespieczeństwy, nieustraszonym prezentował; od czego przedtym unikał, tego potym za szczęścia y Fortuny Pańskiey powodem szukał; Woyny z taczaiąc, naywiększe trudności ułatwiaiąc, y na nieprzyiacielskie karki nastąpiwszy, tryumfuiąc; co Dziełem BOGA samego było; *Immutavit ei Deus cor aliud. Ex ſervili in Regale*, dodaie *Abulenſis*. *Vatablus* te słowa czyta: *Dedit illi mentem aliam, ſeu Spiritus Regios.* Że dał BOG myśl inszą, y ducha Krolewskiego, bo co przed-

tym.

(a) Richardus. (b) Pſal. 5. (c) 1. Regum 10. Cap.

tym był chytry, iak liſzka: *Saul vulpes* y znomenklatury, Imienia y rzeczy, takaż też też myśl iego zwierzęca dzika, y nieugłaſkana bydź muſiała do zdzierſtwa, łupow, krzywdy ludzkiey niepohamowany appetyt; à potym choyności, rozrzutności, y Pańſkiey Liberalij duch ſerce Iego napełnił; tak mowi [a) *à Lapide ij Carthuſianus: Dedit Dominus Sauli cor virtuoſius, & ſpecialiter Magnanimius.* Znać poki zdzierał, poki krzywdził ſieroty ubogie, był zaięczego ſerca; iakże ſerce w cnotliwſze zamienił, y miłoſierne; Męſtwo, odwaga Kawalerſka, oneż odziedziczyła; co niech będzie dla wſzyſtkich, oſobliwie woyſkowych ſzarpaczow, adintendą. (b] To y 3. R. 4. O Salomonie ſtarodawna S. Kronika piſze, że mu BOG dał obſzerność ſerca, iako piaſek znayduiący ſię na lądach Morſkich: *Dedit Dominus latitudinem Cordis, quaſi arenam, quæ eſt in littore maris.* Przez ktorą ſerca ſzerokość, Hebrayczyk rozumi Serce ſzczodre, Przyiacielſkie, ochotne, na wielu ſię hoynie wylewaiące: *Dedit latitudinem Cordis, ſuper arenam maris.* Coż tu proſzę za konnexya y koordynacya Piaſku morſkiego, do ſerca ludzkiego: *Latitudinem cordis ſicut arenam Maris.* że oſchły piaſek wigoru niemaiący? że tylko to przyimuie y tym ſię zdobi, czym Morze gardzi, y na brzegi wyrzuca? z ſiebie niepłodny y pożytku żadnego nieprzynoſzący? lepiey ci było ſerce Salomonowe wſpaniałe, do Niw złotorodnych przyrownać, à niżeli do piaſku drobnego; lepiey było dla niedoścignłey nad Naturę wlaney od BOGA Mądrości tak wyſokiey, ſerce z Cherubinami, wyſokich intelligencyi Duchami porownać, nie zpodłym ziemi piaſkiem: lepiey było Salomona ſerce do Morza przyrownać, ktore ſię obfitym nurtem niezbrodzoney Pańſkiey Liberalij, tak na Chwałę Boſką iako też podporę, y pomoc wielu, wylewało; cały Salomon, tak ſię ſercem dla BOGA wylał, aby był do zbudowaney z cudem świata świątyni, Arkę Pańſką, iak naygodniey wprowadził; ſerce iego, tak ſię Boſką upragnioną napełniło chwałą, że ie BOG rozprzeſtrzenił: *Dedit Deus Latitudinem cordis ſuper arenam maris.* Gdym rzucił okiem w Roku przeſzłym na okryte za Lwowſkie Pola niezliczonym prawie Nabożnych Klientow kongreſſem, ktorych ſerca iak piaſki przychylne, pokorne, liczne. *Mare Gratiarum* Nayświętſzą MARYĄ Miſtyczne otaczały y opaſały, Morze Łaſk obfitości, y wylewow zbior ſerdecznych, ku przychylnemu poddańſtwu prezentuiące; domyśliłem ſię, że oprocz złotey

[a) *Cornelius à Lap:* (b) 3. *Reg.* 4. *Cap. V.* 29.

Rzymſkiey Korony, ſercami Ukoronowaną, otoczoną, wprzod w ſercach Krolową ſtaneła MARYA; bo iezeli piaſkami licznemi nazwiemy ludzi, Morzem MARYĄ? ieżeli ludzi wodami? *Aquæ multæ, populi multi.* Sercem tych wod bydź muſi MARYA; z czym ſię przez [a] Ezechiela Proroka oświadczyła: *Perfecti decoris Ego ſum in corde maris ſita.* Co explikuiąc *Cornelius a Lapide* mowi: *In corde maris ſita, id eſt mari undiq; circumfuſa: In modum coronæ circumdata.* dodaie uczony Manſy. w ſercu morſkim lokowana, to ieſt morzem zewſząd otoczona, nakſztalt korony opaſana, y iako te wody, ſerca ludzkie, Nayświętſzą Koronatkę Ukoronowały, tak też MARYA Promowuiących ſwoy honor ſerdeczne wota koronuie; żywe wody Klientow ſerca applauduiąc honorowi MARYI, iak przy Koronacyinym, tak y Anniwerſaryinym obchodzie, na iedno zlały ſię y zbiegły mieyſce, aby to miſtyczne otoczyły Morze. MARYA Dobroczynnych Łaſk na cały Swiat Europeyſki, dla ukoronowania wſzelkich intentow y wotow naſzych, niewyczerpanym całą wiecznością wylewa ſię ſercem, iako morzem: *In Corde Maris ſita*, bo ta własność morza y wdzięczność drobnym ſtromyczkom y rzekom, że z ktorych rośnie, wte ſię wylewa: [b] *Mare, in quod intrant omnia flumina Gratiarum.* mowi Seraficzny Doktor: *& de mari exeunt*: Sercem morſkim to ieſt wod: Ukoronowana MARYA, ſercem za ſerce, za promocyą honoru, ſerdeczne wota promowuie, y pożądane zamyſły koronuie, hoynością łaſk y nadprzyrodzonych darow po morſku oblewaiąc, bo mowi Richardus, à S. Lau: *Sicut maris profunditas, ita MARIÆ Liberalitas non poteſt exhauriri.* Te obfite Łaſki y faworow Exundacye ſpływaią na ſerca Kultorow nowey Koronatki, ktora iak wſpomniałem wyżey, o odmienionym Saulowym ſercu; z lękliwego, zproſtego, w Krolewſkie mężne y odważne, *Immutavit ei Dominus cor aliud*, iako o Salomona ſercu rozprzeſtrzenionym, *Dedit Dominus Latitudinem Cordis ſuper arenam maris*, tak MARYA ſercami otoczona, y Ukoronowana, ſwego Honoru Promotorow odmienia ſerca, y do większey Miłości BOGA obięcia, z Miłości ſwoiey Macierzyńſkiey rozprzeſtrzenia: *Dedit Domina Latitudinem Cordis, immutavit cor aliud.* Każdy tę odmianę na ſobie ſamym uznawać może, gdy z affektem ſerdecznym ſpoyrzy na Ukoronowany pełny Łaſk y Cudow Portret MARYI, Iakby głos ſłyſzał ktożkolwiek przez Koronata Izraelſkiego od Tronu Krolo,

(a) *Ezechiel: 27. Cap.* (b) *S. Bonaven:*

Krolowey Nieba y ziemie: [a] *Filij hominum usququo gravi Corde.* Ey Synowie ludzcy y Corki, pokiż ciężkiego serca będziecie? pokiż ociężałymi do Chwały BOGA, y Chwały moiey, [mowi MARYA] będziecie? pokiż prożnością y znikomemi przemiiaiącemi rozrywkami serca obciążać myślicie? y iak przykute przy ziemi nitem piekło chartownym utrzymować będziecie? y nie ieden czuiesz w twym sercu z łaski MARYI odmianę? że się od ziemi dzwigasz, prożność wyrzucasz, rozrywkami gardzisz, serce wiążesz przy IEZUSIE y MARYI. Ale żaliż się pewnie że cię opuściło serce, z Mężem od serca Boskiego Dawidem? [b] *Cor meum dereliquit me.* à bardziey, żeś sercem niewdzięcznym opuścił MARYĄ *Filiam Cordis?* tego żalu przyczyna nieinna, tylko ta, żeś sercem niekoronował MARYI wraz z innymi; sercem mowię, wszystkie Cnoty zebrane Mistrzyni twoiey wsobie zamykaiącym; żeś niebył chętnym Honoru Pani twoiey Promotorem; owszem grzechowymi więzami uwikłanym sercem oddaliłes się od MARYI, serce cię własne opuściło: *Cor tuum dereliquit te.* Tak mowi na ten text (c) *Cassiodorus: Hoc est, quando peccatis ægrum profutura non appetit.* serca o promocyą Monarchini swoiey niestaraiące, nie idą w gorę, serca na Koronę nowey Koronatki nieidące, daleko są y błędne od wieczney Korony. Korona serdeczna, ktora zdobi MARYĄ, większą y świetnieyszą swoim Koronatorom przynosi ozdobę; ozdoba Klientow zdobi MARYĄ, bo sama MARYA Koroną, sama wynoszącą do Korony Promotorką: *Promotrix Iustorum MARIA.* według Bonawentury Swiętego. [d] *Corona Iustorum lapide pretioso Unionis Hypostaticæ ornata Christo:* mowi *Idiota de Laud: MARIÆ.* Piękna to wzamian przy naszey Krolowey Korona, za serdeczną Koronę mieć MARYĄ z IEZUSEM y doczesnych y wiecznych zamysłow y wotow Koronę. *Maria Corona Iustorum.* Dawno ten Przywiley BOG prez Izaiasza Proroka dla MARYI podpisany ogłosił: [e] *Tu eris Corona Gloriæ in manu Domini, & vocaberis voluntas mea.* Ty będziesz Koroną Chwały w Ręce Pańskiey, y zwać się będziesz wolą moią; alboż się BOG dotąd z wolą swoią ukrywał y taił? alboż był kiedy bez chwały y Korony? wiem to że przedwieki ieszcze, niż człowieka stworzył, w skrytych Dekretach swoich, miał wolą przyszłego przeyzrzanego, bez względu naymnieyszego na zasługi Iego, *Ordine intentionis* zbawić; lubo *Ordine executionis,* co do

(a) *Psal: 4.* [b] *Psal. 39. v. 13.* (c) *Cassiodorus.* [d] *S. Bonaven:* (e) *Isaia 62. V. 3.*

zyiſzczenia dekretu ſwego, zaſług człowieka koniecznie potrzebuie, iednakże zawſze chce y pragnie zbawienia ludzkiego; wiem że, przed ſtworzeniem tak rozumnych iako y nierozumnych kreatur, niebył bez chwały; owſzem był Chwałą bez początku, bez końca, y koroną przyſzłych świętych; zacoż ſię ztym głoſi po ſtworzeniu Człowieka, mowiąc: *Tu eris Corona Gloriæ, & vocaberis voluntas mea*, y tę deklaracyą w nowym mocno z twierdza Teſtamencie. *Omnes homines vult ſalvos fieri.* Zaco dopiero ſię zwolą ſwoią głoſi *Vult?* wſzyſtko to uczynił dla Nayświętſzey Koronatki, a Matki Iednorodzonego Syna ſwoiego IEZUSA, aby ona była Iego Chwały Koroną y woli Boſkiey Exekutorką. bo (a) *Quæcunq; Deus facere voluit, voluit per MARIAM*, mowi ſłodkomowny Doktor, bo cokolwiek dla zbawienia ludzkiego uczynić chciał, to chciał czynić przez Nayświętſzą MARYĄ. Chwała od Ludu Starozakonnego uczyniona w Arce Teſtamentowey BOGU, była Chwałą; ale niebyła koroną: Arka Staroteſtamentowa, w ktorey BOG mieſzkał, była wſzelkich intencyi, zamyſłow, wotow bogoboynego Ludu Koroną; bo przy niey zwycięſtwa, ſzczęście Izraela, y Błogoſławieńſtwa wſzelkie Boſkie, złozone były y doznawane; ztąd że wola Boſka w Arce była, co BOG chciał, ztey Ludowi wybranemu świadczył, ale ta, z Arki intentow y wotow doczeſnych niebyła Koroną zyiſzczoną; Lecz wiecznych tylko obiecaną Koroną wotow. Chwała, ktorą ma BOG w miſtyczney Nowego Teſtamentu Arce Nayświętſzey MARYI, w ktorey dziewięć mieſięczną założył ſobie rezydencyą ieſt y Chwałą, ieſt y Koroną; à Koroną nie iuż iak Izraelitom obiecaną, ale zyiſzczoną, bo BOG Wcielony Chryſtus wziąwſzy ciało z MARYI na okup Ludu ſtraconego, y ukoronowawſzy z pragnionych ſerc wota, zatrzymaną przez grzech pierworodny Koronę, wręce Nayukochańſzey Matce oddał MARYI, oddał wraz y ſwoię nieiako wolę, że co chce, y komu chce, co wyświadczyć MARYA, Syn Iey odmowić niemoże. A zatym będąc MARYA Boſkiey Chwały Koroną *Tu eris Corona Gloriæ*, y Piaſtuiąc na Ręku Iednorodzonego Syna, gdy ma wręku Synowſką wolą: *Vocaberis voluntas*, za ſerdeczną z promocyi chwały Iey oddaną ſobie Korone, ſerdeczne Kultorow ſwoich wota, y docześnie y wiecznie Koronuie z woli Syna y z woli ſwoiey, (b) *Scuto bonæ voluntatis ſuæ Coronat nos.* Bo tez Chwała Matki, ieſt Chwałą Syna, y nayprzod Chwała Boſka,

ktora

(a) S. Bernard: (b) Pſal. 5.

która pochodzi z promocyi Honoru Nayświętszey MARYI, iest troistą dla IEZUSA y MARYI Koroną pierwsza ustna. [a] pdy nosząc nieustannie w pamięci IEZUSA y MARYA, ustami Pozdrawiamy, Koronę na głowę Ley wiemy. Taką uwieńczaiący wednie, y wnocy Skronie MARYI Koroną B. Roscyusz, po śmierci z piąciu Rożańcznych złożoną z Ust Iego wyrosłych odebrał, w zadatku wieczney; od MARYI Koronę za Koronkę Koronował Ią B. Henryk Suzo Anielskim czcigym Pozdrowieniem, à MARYA codzienną Anielską, Iego Koronowała, konwersuiąc z którymi się znie wymowną cieszył radością, Niebieskich na ziemi doznaiąc konsolacyi. Uwieńczał Skronie MARYI nieustannie z Ust Iego płynącym MARYI powitaniem, Ian Zakonu Cysterciańskiego, à MARYA, Liliową z Ust Iego wyrosłą po śmierci, ozdobiła Koroną, na których Liliowych liściach złotemi literami zapisane, każdy przytomny czytał. [b] *Zdrowaś MARYA*. Tey łaski, y zawdzięczenia wielu doznało MARYI, z których każdy iako lilia kwitnie y kwitnąć nieskończenie będzie przez MARYA *& florebunt in æternum ante Dominum*. [c] Drugą odbiera od nas MARYA Koronę Serdeczną, gdy sercem Ią kochaiąc iako Matkę, na dowod szczerych affektow co w uściech, to w sercu nosząc, stateczną prezentuiemy chwały MARYI konserwacyą; [d] takim skarbcem było serce Małgorzaty Swiętey, ztąd też wzięła drogiemi Imionami, iak kleynotami, po skończonym życiu, od MARYI ozdobiona to iest IEZUSA, MARYI, y IOZEFA, Troycą SS. Imion ukoronowane. Minąć niemogę godnego wieczney pamiątki dla pobudki naszey Cudu przedtat y piącioletniego w naszym Krolestwie od MARYI z Sługą swoim Imieniem uczynionego Władysławem, ten iuney nieumieiący Modlitwy, gdy te nieustannie powtarzaiąc y w sercu rozważał słowa, *Zdrowaś MARYA*, te krotką Modlitwę, MARYA za serdeczną sobie y wdzięczną przyięła Koronę, [e] y na dowod mile przyiętego daru, Serce Iego, z grobu wyrosłym, rozkwitłym dziwney piękności Drzewem Ukoronowała, z samego Serca wyrosłym; na którego Foliałach Imię MARYI wypiętnowane, Swiat czytał Chrześciański; tak MARYA serca Koronuie za serdeczną oddaną sobie Koronę. *Minąć* niemogę co nam Swięta Giertruda [f] *Lib. 4. Revela. Cap. 12.* w Obrawieniu swoim z Nieba wyniosła; Widziała ta S. Panna, gdy w Dzień Zwiastowania Nayświętszey MARYI

(a) *Oris Corona.* (b) *Annales Cistercienses.* [c] *Cordis Corona.* (d) *Vita Ejus.* (e) *Annales Ecclesiast.* (f) *Lib. 4. Revelat. Cap. 12.*

Zakonnice w Klasztornym Chorze, serdecznym MARYĄ Po-[illegible]wiaiąc affektem, spiewać zaczęły: Zdrowaś MARYA, Trzy wypadaiące zrzodła niewypowiedzianey wonności, y wdzięczności, pochodzące od Oyca, Syna, y Ducha Swiętego, à wpływaiące w Serce Nayświętszey MARYI, y z tegoż impetem na odwrot do TROYCE Przenayświętszey powracaiące, na dowod nie inszy, tylko ten, że iako ią naymocnieyszą po sobie BOG Ociec, Naymędrszą po sobie Mądrość Przedwieczna Chrystus, Naymiłosierniejszą y miłości ognistey naypełnieyszą Duch Swięty uczynił, y temisz prerogatywami BOG w Troycy Ieden ubogacił, tak też każde od Klientow y honoru Promotorow, pochodzące serdeczne, iak źrzodła czyste Modlitwy, nierozerwanym płynące duktem, oblewaiąc serce Iey, y Koronuiąc, do tey MARYĄ pobudzaią wdzięczności, że z Iey serca Panieńskiego, troiste Wotow, y Intentow naszych wypływaią Korony; [a] Życzy kto sobie mocy, y dzielności nieprzełamanego samego piekła natarczywością, Męstwa do zwyciężania pokus troistych zprzysięgłych nieprzyiacioł Swiata, Ciała, y Czarta? znayduie przy Naypotężnieyszey po Oycu Przedwiecznym MARYI straszney Piekłu, ktorego Principałowi łeb zkruszyła, y skutkiem owo zyiściła Proroctwo: *Ipsa Conteret Caput tuum.* y w innych przeciwnościach, pewną ma każdy Obronę, bo MARYA· [b] *Omnibus Omnia facta.* mowi S. Iustinus. * Życzy kto Anielskiey Cherubinow Mądrości, znayduie Ią przy naymędrszey, po Synu swoim, MARYI, bo serce Iey Skarbnicą skrytych Boskich taiemnic; [c] według Łukasza Swiętego, ktory mowi: *MARIA Conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo.* Wszystkim Ludziom swoim BOG dał, aby swoiego Stworcę poznawali, ktorego dochodzą z stworzenia, y poznaią, ale przez zasłonę; Aniołom pozwolił poznawać przez Iasne BOGA widzenie; naydoskonaley iednak pozwolił BOG MARYI poznania siebie, przez wlanie Wiary; Iako albowiem Pierwszym Rodzicom dał BOG doskonałą wszystkich rzeczy wiadomość, umieiętność y poznawanie, w Stanie pierworodney niewinności zostaiącym, tak chcąc mieć MARYA świadectwo niewinności pierworodney w pierwszym Człowieku utraconey, przy pierwszym Poczęcia Iey Niepokalanego momencie wlał BOG w MARYĄ Umieiętność, y Mądrość taką, że doskonale poznawała Stworcę. mowi Bernard Swięty *(d)* *In prima Sanctificatione,*

quan-

[a. *Fortitudinē à* MARIA. [b] *Iustinus.* * *Sapientiam à* MARIA (c) Luce 2. Cap. [d] S. Bernard.

quantum ad rationem, & intellectum, tanta à Deo illi infusa claritas est, quod perfecte intelligebat Creatorem. Ktorego Boskie rozkazy pełniła y w sercu zachowywała: *MARIA Conservabat omnia verba hæc Conferens in Corde suo.* na ktore słowa pisząc Theophilactus uważa, że Mądrości Nieстworzoney Matka, nietylko to w sercu swoim Panieńskim zachowywała, co Chrystus mowił, albo czynił, coby dosyć doskonałości było; ale poprzedzaiące BOGA samego dzieło Wcielenie Iednorodzonego Syna, Zwiastowanie Anielskie, Poczęcie z Ducha Swiętego w nienaruszoney Panieństwa Godności, Rodzenie BOGA Człowieka, Pasterzow, potym Krolow Wschodnich z Darami oddaną Wizytę, Ucieczkę do Egyptu, Dysputę między Doktorami; y inne dawnieysze Proroctwa w sercu swoim rozważaiąc, doskonale poymowała Boskich Taiemnic skrytości; cieszyło się y od radości rozpływało serce, widząc tak śliczną rzeczy koordynacyą, y ułożony zgodny porządek. Opowiedział niegdyś przed tysiącem y więcey lat Prorok. [a] *Ecce Virgo Concipiet, & Pariet Filium.* à Gabryel Swięty tymże stylem, temisz słowy, na kierowanym tylko do MARYI sensem: [b] *Ecce concipies & paries Filium.* Prorokował Koronat Izraela: *Reges Tharsis & Insulæ munera offerent,* że pełne taiemnic oddać mieli dary, znak Krola, znak Kapłana, y znak drogiey śmierci Iego; à MARYA, to niewinnemi oglądała oczyma, y tę za Syna przyimowała Dary iako Krolowa; mowić mogła z Oblubienicą: [c] *Omnia poma nova & vetera Servavi tibi Dilecte mihi,* Nadzieię kwiecistą *Spem in flore,* Oycom Starozakonnym uczynioną, à Swiatu Frukt y Owoc pożądany przynosząc w skutku. Ztąd słusznie Mądrości Niebieskiey pełną, Ian Swięty w Obiawieniu Słońcem odzianą widział: [d] *Mulier Amicta sole.* bo Toga, albo Płaszcz był u starożytnych y dawnych, [co trwa do tych czas] Doktorow, znakiem mądrości; tak to ztwierdza zdaniem swoim, Bernard S. pisząc na text pomieniony: *Iure, MARIA sole perhibetur amicta, quæ profundissimam Divinæ sapientiæ, ultra quam credi valeat, penetravit. abyssum.* Ztego Mądrości źrzodła, wszelkie umieiętności y rozumy płyną, z ktorego Mądrość Przedwieczna w czasie na świat wypłyneła, ztąd też pożądana Kultorom MARYI pochodzi mądrość. [e] Zyczysz kto sobie, y pragniesz prawdziwey miłości BOGA, doyść iey prędzey, albo dotrzymać niemożesz, iako przy pałaiącey nieustannie ogniem Ducha Swiętego MARYI;

(a) Isaia 7. Cap. (b) Luca 2. Cap: (c) Cant. 7. Cap. v. 13. (d) Apocalip: 12. Cap: [e] Charitatem à MARIA.

Wyſtawiali niegdyś Rzymianie na tę funkcyą Weſtalſkie Damy, aby iako, *Cuſtodes Imperii flammæ*, Rzymſkiego Kleynotu pilnowały, to ieſt goreiącego nieuſtannie ognia; ale ta pilność wraz z ogniem wygaſła; wybierano na tę Funkcyą y Starozakonnych Kapłanow y Lewitow, aby Samopalenia na Ofiarę oddawali BOGU, zkądby ſię od materyalnego ognia y ſerca Starożakonnego Ludu do miłości BOGA zagrzewały ſię, y zapalały, ale y te w popiele zagrzebane, iuż ugaſły. Troiſty Miſtyczny Kościoł, w Nowym Teſtamencie, y troiaki Ołtarz, Tomaſz Swięty Doktor Anielſki, na wzor dawnych wyſtawia; Pierwſzy Kościoł niewinny y Swięty Człowiek; iakim Kościołem była Nayświętſza MARYA: [a] *Templum SSmæ Trinitatis.* Kościołem Ukoronowanym [b) *Ornaverunt faciem templi Aureis Coronis.* Ołtarz Kościoła tego ſerce czyſte, ogniem *Miłości* BOGA goreiące nieuſtannie Nayświętſzey *MARYI*, w Starozakonnym ogniu na Ołtarzu zapalonym figurowane: *(c] Ignis eſt iſte perpetuus, qui nunquam deficiet in Altari,* Ołtarz ten zapalony Serafinow przewyżſza gorliwość, bo y na moment, pałać przez całe życie od Niepokalanego Poczęcia nigdy nieprzeſtał, czym przechodzi godność Serafinow; mowi *S. Antonin: Inceſſabilitatem habuit B. V. M. Super Seraphim.* Większa albowiem trwałość rzeczy ieſt, ktora ani uſtawa, ani uſtać mogła, ani uſtać kiedy może, nad tę, ktora nieuſtaie teraz, ani uſtać może, ale uſtać mogła; ale że miłość Serafinow, lubo uſtać teraz niemoże, ale uſtać mogła, to ieſt w pierwſzym ſtworzeniu ſwoim, bo Lucyper z trzecią częścią Aniołow, ktory według Grzegorza S. był z Choru Serafinow uſtał w *Miłości* BOGA, y oparł ſię aż na dnie Piekielnym; Miłość zaś MARYI nigdy uſtawać y wygaſnąć niemogła; bo tę grzech tylko śmiertelny gaſi, że zaś Nayświętſza MARYA nigdy z grzeſzyć ani śmiertelnie, ani powſzechnie niemogła, bo była w Żywocie *Anny* Swiętey od Poczęcia Poświęconą, y od naymnieyſzego grzechu wolną; pierwey niżby była mogła z grzeſzyć, à przez to Poświęcenie będąc utwierdzoną w Łaſce P. BOG*A* y *Miłości* Iego, że z grzeſzyć niemogła, ani też uſtać w *Miłości* BOG*A*, czym wſzyſtkich przewyżſza *Aniołow* w Prerogatywie y Godności. *Ale* rzecze kto, zkądże *MARYA* tak Wielką BOG*A* zabrała miłość, y tey nieuſtanną trwałość, że dla tey wſzelkich Nieba ſkarbow y łaſk Boikich ſtała ſię Podſkarbinią: *Theſauraria Gratiarum?*

[a) 1. *Machab.* 4. *V.* 57. (b] *Templi Myſtici Altare* 1. Cor MARIÆ (c) *Levitici* 6. *Cap.*

tiarum Iak ią nazywa Hugo Kardynał. znać że wzgardziła prożnemi świata ſpezami, y czym ſię on ſzczyci, czym ſię zdobi, za cień ieden y umbrę miała; wſzak wpatruiącemu ſię nieſpuſzczonym okiem w Słońce, co ieſt oprocz ſłonecznego światła; cieniem ieſt, tak przy Słońcu *Miſtycznym* IEZUSIE wſzelka fałſzywa na pozor świetność, mgłą, y umbrą, była *MARYI*. mowi Ambroży Swięty [a] *Virgo humilis corde, animo prudens non in incerto divitiarum, ſed in prece pauperis ſpem reponens.* W ubogim, bo w Uboſtwionym Ciele Synu, wſzelkie nadzieie MARYA położyła; tam miłość prawdziwą ſerca położyła, gdzie nieuſtanne y wieczne Syna kochanie. Tym ſię przez Ekklezyaſtyka P. głoſi [b] *Ego Mater pulchræ dilectionis.* Tey miłości prawdziwey BOGA ſzukać mamy przy MARYI, gardząc tym co ſtworzeniem ieſt, pragnąc tego, co Stworcą; tą piękną BOGA Miłości Koroną Synow ſwoich, Klientow ſwoich, Matka miłościwa Koronuie; ale wprzod ſerca naſze ſkazitelne wtym ogniu miłości probować ſię y polerować maią iako złoto, mowi Tomaſz S. D. Anieliſki: *Cor noſtrum, quod ſuſcipit & Colit MARIÁM, debet eſſe Urna aurea.* Serca nad złoto Koronuiące MARYĄ, MARYA ogniem gorliwey miłości Boſkiey Koronuie. [c] Drugiego Kościoła miſtycznego, to ieſt niewinnego człowieka, Ołtarz czyſte ſerce, na ktorym oddaiemy BOGU Ofiary iak Starozakonni Kapłani, zabite Woły, żywe Baranki, y Kozlęta palili; tak na ſerdecznym Ołtarzu umarzaiąc beſtyalſkie wyuzdane paſſye, bydlęce bezrozumne inklinacye y namiętności, BOGU wonną z ſerc naſzych Ofiarę oddaiemy; mowi Tomaſz S. D. Anielſki. [d] *Cor juſti, dicitur altare, quia in Eo immolantur motus beſtiales, unde dicitur Holocauſti.* Powściągnieſz, na chamulec wziąwſzy, nadpſowaną wolą, wſtrzymaſz ſię od złego zaniechanego y porzuconego zgwałtem naturalney do złego inklinacyi, BOGU na ſerdecznym Ołtarzu przyiemną Ofiarę ſprawuieſz, à ſobie iednaſz ztey Ofiary Koronę, bo nieleniwcom, ale mężnie z ſobą y z Paſſyami zepſowaney natury woiuiącym, pod kondycyą zgotowana y obiecana Korona: (e) *Non Coronabitur, niſi qui legitimè certaverit.* Trzeciego Miſtycznego Kościoła, to ieſt Człowieka, Ołtarz: ſerce ſkruſzone pokutuiącego grzeſznika, Ołtarz wydrożony wycięczony: *Altare concavum.* Samemi umartwieniami napełniony, na ktorym ſuchotne poſtow Ofiary, łzami przy-

F prawne

(a) S. Ambroży. [b] Eccleſiaſti. 24. Cap. (c) Templi Myſtici Altare 2dum. Cor Iuſti hominis. [d] S. Thomas S. Doctor. Angel. (e) Templi Myſtici Altare 3tium. Cor panitentis.

prawne gorzkiemi w przykrym ſmutkow y opłakaney melancho-
li kielichu, BOGU ſię ofiaruią, à BOG ię zguſtem przyimuie, y
niegardzi niemi, bo niegardzi y ſerdecznym pokutnika Ołtarzem:
[a] *Cor Contritum & humiliatum Deus non deſpicit.* mowi Poku-
tnik Dawid· tak o tym ſerdecznym Ołtarzu konkluduie Seraficzny
Doktor: [b] *Altare Concavum eſt Cor pœnitentis, Concavum ideſt
jejunio attenuatum.* Te wſzyſtkie trzy Ołtarze, należą do cudney
Struktury od ſamego BOGA uformowaney, łaſkami ozdobioney,
to ieſt Miſtycznego Kościoła Ukoronowaney MARYI: *Ornave-
runt faciem Templi aureis Coronis.* Ona pierwſzy Ołtarz, to ieſt
ſprawiedliwego ſerce, miłości BOGA ogniem zapala y do cnoty
zagrzewa, ona przyczyną ſwoią w ozdobie Łaſki utrzymuie. Dru-
gi Ołtarz ſerce ludzkie, MARYA od ruiny broni, natarczywe
ſzturmuiące rozgramia pokuſy, ona y trzeci Ołtarz ſerdeczny,
Swoią przyczyną wſparty, łzami Pokutnemi obmyty na Boſkie
z czartowſkiego łożyſka przemienia mieſzkanie, a czyliż może
być nas wſzyſtkich pożądańſze votum, iako przy tey Zba-
wiennev ſerc naſzych odmianie, bo iako te ſerdeczne Ołta-
rze Zdobią Kościoł Ukoronowany MARYA: *Ornant faciem Tem-
pli, id eſt MARIAM:* tak MARYA te ſerc naſzych Ołtarze
y doczesną zamyſłow Zbawiennych, y wieczną w Niebie zdobi
Koroną; bo Ona ieſt wſzyſtkim Korony przyczyną y Autorką.
mowi Albertus Magnus [c] *Coronatrix omnium MARIA, quia
Cauſa extitit omnibus Coronæ, Chriſtum gignendo.* Tak MARYA
ſerdeczne wota Koronuie ſwoich Kultorow, za ſerdeczną ode-
braną Koronę. Od Tronu MARYI Ukoronowaney głos łaſkawy
przez Prowerbialiſte Pańſkiego nas dochodzi, ſług ſwoich Beatyfi-
kuiący: [d] *Beatus, qui vigilat ad fores meas quotidie, & obſer-
vat ad poſtes oſtij mei,* przednią ſtraż rekomenduie MARYA
z Kompromiſſem Błogoſławieńſtwa y ubłogoſławienia *Beatus,* iak-
by iedno było bydź pilnym MARYI Honoru ſtrożem, czułym
Imienia portytorem, co Arcyſzczęśliwym Benedyktem, czyli Bło-
goſławionym Fortunatem; iakby iedno przy drzwiach MARYI
bydź oſtrożnym obſerwantem, co do Tronu y Korony Błogoſła-
wioney, dziedzicem; *Beatus, qui obſervat ad poſtes oſtij mei.* Do
tey pilney ſtraży animuie ſerca, Prowerbialiſta Pańſki, [e] *Omni
Cuſtodiâ ſerva cor tuum.* Z wielką pilnością zachowuy ſerce two-
ie. Hebrayczyk czyta: *Præ omni cuſtodia cuſtodi cor tuuum.* Iak
Filiam Cordis, ſtrzedz mamy ſercem MARYI, ſtraż ſerca ludz-
kiego

(a) Pſal: 50. (b) S. Bonavent; (c) Albertus Mag ſup. Miſſ. Cap. 13. (d) Prov. 8. (e) Prov. 4. Cap. v. 23.

Kiego trybem woiennym rozporządzona bydź powinna wednie y wnocy nieuſtanna, na wzor Rzymſkich Kawalerów, ktorzy noc y dzień na czworaką ſtraż y wigilature rozdzielali, bo iako pewności y beſpieczeńſtwa bydź niemoże, bez nieuſtanney wigilancyi, tak pewnieyſzey ſwobody bydź niemoże y wolności od Piekielnych Inkurſyi, iako przy ſtrazy ſerdeczney Honoru MARYI. Iuż to trzy minęły wigilie; pierwſza przed Aktem Solenney Koronacyi, gdzie Koronnych Synow Kawalerſkie ſerca, ſtraż Obozową na Honor Krolowy ſwoiey odprawiały, na wzor Salomonowego otoczonego Łozeczka: *En Lectulum Salomonis ſexaginta fortes ambiunt*, tak tu: *Viri Fortes & ad bella doctiſſimi*, nie tak armaturą Stalową *Seges Clipeata Virorum*, iako cnotami obarmowane ſerca y ozdobione wtym Cudownym Portrecie, ſwoię otoczywſzy Heroinę, *Campi & libertatis Dominam*, Polſkiey Wolności Panią przychylne Koronne ſerca Koronowały. Druga wigilia mineła Oktawy Koronacyiney, gdzie Ielenim pędem z Polſkiego y Ruſkiego kraiu tak z Iubileuſzowych łaſk iako z Miſtycznego źrzodła MARYI poſiłkow duſznych pragnące, poſpieſzały wiernych liczne woyſka, y ſercem uſprawiedliwionym we dnie y w nocy przy głośney Imienia Ukoronowaney MARYI rezonancyi, pilnie ſtrzegąc, ſercem Koronowały. Trzecia mineła wigilia Anniwerſaryina, do ktorey ſtraży ſerdeczney Honoru ſwego Nayświętſza MARYA, nowy komput Centuryanow pilnych Imienia ſwego Strażnikow, z Lwowſkiey Metropolij zaciągneła, aby iako Lwi ſtraż pilną wednie y wnocy przy Tronie MARYI, więcey niż Salomonowym, niezmrużoną powieką, *Leo dormit oculis apertis*, odprawiali; aby mocną honoru Promocyą niezfatygowanemi byli portytorami. Czwarta wigilia dnia dziſieyſzego przed iutrzeyſzą Konkluzyą, aby bez pilney ſtraży niebyła, woła do każdego wſzczegulności naſza Krolowa: *Fili, præbe mihi Cor tuum*. Synu y Corko oddaj mi na ſtraż ſerce twoie, ſerce czyſte, ſerce pokorne, Miłością IEZUSA y moią goreiące; zbieram ia ſerca Chrześciańſkie, y kładę ię pod nogami Krolowey: niechay z ich ſtraży ma chwałę, [a] Niech temi wkoło opaſana, ma y Koronę, à Koronę uczynkową; to ieſt z Cnot Iey SS. naśladowania złożoną; bierzmy przed ſię pokorę MARYI, bo to nieſztuka bydź w ubogſtwie y nieſprzyiaiącey ſobie fortunie pokornym, ale to cnota godna Korony, w Koronie bydź w ogniwo uniżonym y ułożonym: [b] *Non magnum eſt humilem eſſe in abjectione, magna prorſus & ra-*

[a] *Operis Corona* [b] *S. Bernard.*

ri virtus eſt, humilitas honorata. To nam na wzor podała MARYA, bo będąc Boſkiego Macierzyńſtwa Godnością nieporownaną udarowana, łaſk pełną od Anioła ogłoſzona, naywyżſzym ſię uznaie BOGA podnożkiem: *MARIA ſecus pedes Domini Ecce Ancilla.* Uczmy ſię cichości ſerca, bierzmy z Panieńſkiego Iey wſtydu, oczu naſzych układność, bierzmy wzor nie z publiczney po Rynkach, Kramach, y oknach, przedayney cnoty, ale wſpokoynych ſekretnych pokoikach ſciſley z BOGIEM konwerſacyi, y drogiego cnoty Kleynotu Konſerwacyi; bo *Amant pretioſa latere.* Uczmy ſię poſłuſzeńſtwa od MARYI na wſzelkie Boſkie nathnienia ſerdeczne, y rozkazy: (c) zeznaie ona o ſobie przed Brygidą Swiętą na naſze zachęcenie. *Studui obedire Filio meo in omnibus,* że iako Syn Iey Nayukochańſzy był poſłuſzny tak MARYA BOGU Synowi. Uczmy ſię uboſtwa dobrowolnego, bo ta będąc Krolewſkiego Rodu zdoſtatnich Rodzicow Ioachima y Anny, ubogimi y podłemi kontentowała ſię Sukienkami, z Perſkich, Tureckich Iedwabiow, Francuſkiey, Angielſkiey odętey albo opiętey y ufryzowaney nieinwentuiąc mody. Mowi Swięty Wincenty Ferreryuſz; *Virgo non Curabat de ornamentis,* bo ta świetność dla ludzkiego oka ſukien, odartą wydaie Duſzę: *Forma veſtium, deformitatis mentis indicium eſt.* (b) iako Swięty Bernard nam w pamięć wbiia; tych y innych nieprzeliczonych Cnot, wzor y formę, brać mamy z MARYI, à tą uczynkową, Cnot Iey SS. naśladuiącą, Ukoronowana MARYA ſerc naſzych koroną, y doczeſne y wieczne wota y zamyſły naſze Ukoronuie; wſzak Iey to przyznaie, y nas wtym upewnia Bonawentura Swięty, *Summa Noſtra Gloria eſt, ſumma votorum Corona poſt Deum, de MARIA.* Co gdy tak ieſt, wiem że ten Swiat Uniwerſalny niema tak uſzczęśliwionego Człowieka, tak fortunnego ſtanu, żeby ſobie czego nieżyczył; więc *a Capite* zaczynaiąc po złożoney na głowę MARYI Koronie, ſkłada (c) *Roma orbis caput,* przez Naywyżſzego Moderatora Kościoła Chryſtuſowego BENEDYKTA XIV. Szczęśliwie nam Rządzącego, Wotum ſwoie ſerdeczne u Nog Nayświętſzey Koronatki, wotum nieinne, tylko za całym Chrześciańſkim Kościołem mowiąc pokornie: *Ut Eccleſiam tuam Sanctam regere & conſervare digneris.* Abyś Nieba y ziemie Krolowa wzięła pod władzą y rządy Krolewſkie Całe Chrześciaństwo, abyś mocą od BOGA ſobie daną, ktorey: *Data omnis poteſtas in Cælo & in terra,* dumnego Piekielnego

[a] *Revelationum Lib. 18. Cap. 11.* (b) *Lib. 3. de Conſidr.* (c) *Votum SSmi Domini: Bene: XIV.*

nego mocarza z Chrześciańskich serc, z pokusami wszelkiemi wypędziła, aby nieprzyiacioł Syna Iednorodzonego, poniżyła, y rozprosżyła; abyś Heretyckim Sektom głowę podnoszącym, z uymą Boskiey Chwały, z szkodą dusz gorę biorącym, głowę odiela y odcieła; *Ne Secta resurgat.* Po odciętych przewrotnych rozumach, to Wotum *SSmi Domini nostri BENEDICTI XIV.* za Chrześciaństwem całym, Pozwol, Uproś, y Błogosław, aby BENEDYKT, przy Tobie Mistyczne Morze MARYA, obfitą łask z Skarbu Chrystusowego na Kościoł swoy y ochłodę Dusz ludzkich, wylewał się affluencyą przez setne Lata; ktoremu, *De nostris Deus adaugeat annis.* Dotąd Koronuy zamysły SS. y wota Iego, poki Herbowne Rzeki troiste, na koło wieczności szczęśliwey obrocone, tam nie staną, gdzie BOG w Troycy Iedyny, y poki w krzyształowe Morze nie wpłyną przed Tronem Boskim: *In Conspectu sedis Mare vitreum simile Cristallo.* gdzie *in Corde Maris* zamknięte, Koronę za Koronę odbiorą, za iednę dwoiaką y ziemską y Niebieską: *In Corona Sanctorum.* [a] Wotum drugie, Nayiaśnieyszego szczęśliwie nam Panuiącego Regnanta AUGUSTA III. Ktory wraz z Koroną Całą, Senatem, y Rycerstwem, sercem Cię przychylnym Koronuiąc, Herbowne składa MIECZE, y Armatury pod Nogi twoie Ukoronowana Monarchini MARYA: z tym Wotum: *Ut Regibus & Principibus Christianis, Pacem & veram Concordiam donare digneris.* Abyś Pokoiu Krolowa, wszelkie rożności, niezgody poiednała, Senat Radą zdrową, Rycerstwo Męstwem utrzymowała, niech postrachem Nieprzyiaciołom pogranicznym, Herbowne Nayiaśnieyszego Monarchy będą Oręże przy tobie Mistyczna Heroino, straszna Piekłu, nieprzełamana w naycięższych utarczkach, *Terribilis ut castrorum acies ordinata* MARYA; niech *In Coronamentum Gloriæ,* Niezkazitelne w przeciągłym życiu zbiera Laury, za przychylną z serca, Chwały nieśmiertelney Koronę. [b] Trzecie Wotum Iaśnie Oświeconego Koronatora y Arcy-Pasterza z Całą Archi-Katedralną Iaśnie Wielmożną Lwowską Kapitułą do Ukoronowaney MARYI: *Ut nos Met ipsos in tuo Sancto servitio Confortare & conservare digneris.* Abyś Całą ArchiKatedrę tuteyszą zewszystkim Duchowieństwem, w Chwały y Honoru Twoiego trwałości utrzymowała; abyś solenne Processye, Dewocye, miłościwie przy-

G ięła;

(a) *Votum Sereniss. Augus. III.* (b) *Votum Celsis. Coronatoris.*

ięła; abyś Łaskami wspierała y Błogosławieństwy, w życiu świątobliwym utrzymowała; niechay Herbowny Arcy-Pasterski OSMOROG; ktory MARYI przyozdobił Koronę; bo niewydatne bez Krzyża Korony, *In via* doczesnego Fortunnego życia, do wyższych Honoru ascensow, *Crux Benedicat iter*; Osmiorakie sprowadzi Błogosławieństwa, poki go MARYA *in Patria* Krzyżową nieuwięczy Koroną. *(a)* Wotum Czwarte serdeczne, Całey Metropolij Lwowskiey, u Nog MARYI złozone, *Ut mentes nostras ad Cælestia desideria erigas.* Abyś Nayswiętsza MARYA myśli ich y affekta do siebie pociągneła, abyś zachęciła serca łaskawą twoią Protekcyą y opieką; iezeli wtey Metropolij upada Religia? dzwigniy ią MARYA, *Erigas*: Iezeli niszczeie y wątleie w ozdobie y Pierwszych Głowach, *Erigas*, Podzwigniy y bądź Głową Miasta tego, o głownych myślącą nieustannie interessach; oto przed Tobą Mistyczna Goro: *Mons sublimis MARIA*, według Bernarda S. Lwowska Metropolia, Herbowne pod Nogi twoie zniżyła Gory, serdeczną Ukoronowała Koroną, na Wiezach wspaniałych, Honor Twoy chcąc pod samo wynieść Niebo, świetnie ozdobiła, y obiaśniła, wywysz że ich Wszczęściu, Fortunie, aby postronni widzieli, że tak uczczony bywa, kogo Krolowa Nieba y ziemi uczcić y wynieść nad innych zechce; *Sic honorabitur, quem Regina honorare voluerit.* Podpisz Przywiley za Chwałę, Chwały, za Koronę serdeczną, Korony wieczney. [*b*] Wotum Piąte Prześwietnego Zakonu Dominika Swiętego: *Ut omnibus benefactoribus sempiterna bona retribuas.* Abyś wszystkim Dobrodzieiom, wiekuistemi dobrami nadgrodziła; tey Dobrodzieiom wdzięczności znak, szczerey ku MARYI miłości, gdy za uczyniony MARYI Ukoronowaney Honor, o wieczną staraią się Koronę: *Ut retribuas.* Czemusz nie dla siebie? domyślam się; bo oprocz tych Synow Dominika Swiętego, ktorzy iuż *In Corona Sanctorum* w wieczney zostaią Chwale; *Et fulgent in perpetuas æternitates*, BOG Koronuiąc MARYĄ, Cały Dominika Swiętego Zakon, w żyiących Synach wiele Koronami udarował. Pierwszą *(c) Diademate virtutis*, według Chryzostoma Swiętego Koroną wybornej Cnoty, iasnego przykładnego Całemu Chrześciańskiemu Swiatu życia, ktorym wielu oświecaią, y zapalaią do podobnych cnot Emulacyi. Drugą, *Coroná Iustitiæ*, że co BOGU należącego, co Ludziom *Rigorose* oddaią; BOGU Chwałę wednie, y wnocy, ser-

(a) Votum Leopol: Civitatis. (b) Votum Ordinis S. Dominici (c) Homil: 20.

ca czyſte, y ſiebie ſamych na zupełną uſługę; Ludziom zbawienną przyſługę, ile ſił y możności; (a] Trzecią *Coronâ Sapientiæ*, Prawdziwą mądrością Cherubinow, ktorą iak w Anielſkim Doktorze, tak y w innych nieprzeliczonych Doktorach y Kaznodzieiach BOG ſam niezwiędłym Laurem Koronował, y Koronuie. [b) Czwartą, *Coronâ perſeverantis patientiæ*, Koroną cierpliwego y mężnego wytrwania w licznych Męczennikach, od Krwi właſney SS. Purpuratach: *Qui laverunt ſtolas ſuas in ſanguine Agni*, ktorzy dla niewinnego Baranka IEZUSA, życie na rzeź Tyrańſkiey oddali ręce, Temuż na Tronie ſiedzącemu Chwałę, Honor wyſpiewuią: *Sedenti in Throno Agno, Benedictio, Honor, & Gloria.* Piątą, *Corona Beatificæ viſionis*, gdy w ſlicznym Swiętych Gronie, twarz w Twarz zapatruiąc ſię na BOGA, w Niebieſkiey iaśnieią Oyczyźnie, iak ſzacowne Perły w Koronie; y dla tego y żywi y w Niebie żyiący dla promowuiących Honor MARYI, ſtaraią ſię o Korony Dobrodzieiow: *Ut omnibus Benefactoribus ſempiterna bona retribuas.* Nayoſobliwiey iednak z obligowany ten Zakon I. O. od Potoka Złotego Domowi POTOCKICH, ktorych punkt Honoru Chrześciańſki prawdziwie, piaſtowac Honor MARYI; wyznaie y Huczno głoſi przed Niebem y Swiatem Dobroczynnością I. WW. POTOCKICH Oświecony Częſtochowſki Klaromont, w Pamiętnych Antenatach, bo wſercach żyiących, y w pozoſtałych na zaſzczyt Polſkiego Swiata y ozdobę Korony naſzey, śladem Przodkow ſwoich idących Sukceſſorach, o Honor MARYI żarliwość; *In augmentum* ktorego, Pańſka Hoyność tak ſię niezatamowanym wylewała, y wylewa nurtem, że Iberowe złotem płynące przewyżſza rzeki. [c] *Præceps illa manus fluvios ſuperabat Iberos, aurea dona vomens.* Właśnie wzorem Salomona dla Chwały BOGA, dla Lwowſkiego, Cudownego MARYI Obrazu z Cudem świata Pompatycznie złożoney Koronacyi, tę Cnoty, choyności y Liberalij, Pańſkie y Fundatorſkie odziedziczyły ſerca; za ktore Pańſkiey Munificencyi dowody, złączone I. O. Domowi POTOCKICH, Zakon Dominika Swiętego Kaznodzieyſki, z Zakonem moim Puſtelniczym, zkładamy wota, bo *Vis fortior unita* przed Cudowną MARYĄ, aby ten Dom iako ziemſkich Bogow, Sarmackie *Sanctuarium* w odważnych Kawalerach, Hetmanach Koronnych właſney krwie rubryką zapiſane *Feſtum Honoris*, Naypierwſzych w Koronie naſzey

[a) *Sapient.* 4. *Cap.* (b] *Apocal.* 6. *v.* 2.

ſzey Honorow utrzymowało, w I. WW. Sukceſſorach *In multis Generationibus* Feſtywę, poki Chrześciańſkich zaſług nieoſzacowanym ſkarbem niedopełnią depozytu; ktoremu Iako początkiem Herbowny zaſzczyt, tak y ſzczęśliwości bez końca będzie znakiem, *Crux ſignum ſalutis.* MARYA zaś za ſerdeczną ſwego Honoru Promocyą wſzelkie Pańſkie zamyſły, intenta, wota, niech Koronuie, na ſercu ſwoim znak wdzięczności Krzyżem pieczętuie, y wieczney I. OO. POTOCKICH Domu pamięci *Ponat ſignaculum Super Cor.* a czyliż można, aby na nieuſtanną y wiecznotrwałą Zakonną inſtancyą Dominika Swiętego Synow, MARYA komu ſupplikę odmowiła? wyliczyć trudno ſerdeczne Ukoronowane wota, tyle liczyć ich ſię może, ile na tym tu Swiętym Mieyſcu od Introdukcyi Cudownego Portretu MARYI, liczyło ſię w potrzebach uciekaiących ſię Indigentow; tyle Cudow, ile grzeſznikow ſkruſzonych, nawroconych, y uſprawiedliwionych odchodziło; tyle odbierało od Miłoſierdzia Matki Koron, ile liczą Xięgi Cudow od Nayświętſzey MARYI z Sługami ſwemi uczynionych. Nieśli tu iedni przed Oblicze MARYI nad naturę ogniem woiennego prochu z opalonego ciała zdięte ſkory, y zdrowie odebrane od Cudowney MARYI ogłoſili; powracały ztąd na ſztuki od ſzalonych Matek porąbane dzieci, przed Obraz MARYI przyniesione cudnie zroſłe y do życia przywrocone, zdrowie odbierali chorzy, życie umarli, nadzieię z deſperowani, pociechę utrapieni, ktorych MARYA wota ſerdeczne y intenta pomyślnie opatrzyła y Ukoronowała. *(a)* Wotum Szoſte y oſtatnie, wſzyſtkich, nato Cudowne Mieyſce uczęſzczaiących MARYI klientow: *Ut nos exaudire digneris*, abyś nas wyſłuchać raczyła. ktożby ſobie nieżyczył, aby w wſzelkich okolicznościach y potrzebach, miał pewną pomoc? y na zawołanie ſerdeczne, od MARYI wyſłuchanie? doznaią tego, ktorzy ią, myślą uważaiąc, ſercem kochaiąc, uſty wyſławiaiąc, za Matkę uznaią, y ſerdecznym po Synowſku affektem Koronuią. Piſzą ſtarych Pogan Dzieie, że Miaſto ſławne Ateny, czcząc Bożka ſwego Eſkulapiuſza, aby oświadczyli wdzięczność za odebrane od niego łaſki, lubo fałſzywe, bo z operacyi Czartowſkiey w niemym Kamiennym Zbożyſczu uczynione, na Pryncypalnego Kościoła Facyacie, odmalować kazali oſobę Iego, na złotym Maieſtacie poſadzoną, z ktorey Oſoby oczu, trzy wynikały promienie; ieden dyrygowany był na z gorzyſte mogiły, przegnia-

łych

(a) Votum Commune Populi Devoti:

łych pełne kości; y gdy on promień dotknął się martwych kości trupow, na tych miast powstawały, z tą nad sobą wiszącą Inskrypcyą: *Te spectante resurgent.* Za twoim względem powstaną. Drugi promień dyrygowany od oczu posągu, dotykał się Gor Alpes Snieżystych, ktore się wpunkcie rozpływały y topniały, z tym podpisem: *Si respicis? liquefiemus.* Trzeci promień od oczu posągu dyrygowany, dotykał się Siarczystym ogniem wybuchaiącey Etny, zwierzchu płomieniem opasaney, za ktorym dotknieniem promienia, Gora owa w kwieciste się zamieniała łąki, wyznaiąc rozkwitłemi otwartemi usty, tę inskrypcyą: *Tuus visus, meus risus.* To dowcipny komment Pogański y Bałwochwalska prożna imaginacya bez pożytku; Lecz to rzetelnie doznana prawda skutkiem samym na tym Swiętym Mieyscu; à ktoż niewidzi, y niedoznaie? iak wielu, na iedno obrocenie oczu miłościwego serca Pani Ukoronowaney MARYI, zmarłych powstaie cudownie? y fizyczną, to iest właściwą naturze, y moralną śmiercią, z nog zwalonych, infekcyą grzechową zarażonych, przegniłych w złych nałogach trupow, to iest grzesznikow, [bo po każdym śmiertelnym grzechu, umarłym się staie, y obmierzłym w oczach Boskich Trupem,] grob człowiek grzeszny, y mogiła przegniła, w ktorey grzeszna gniiie dusza: *Similes sepulchris;* z ktorych grobow MARYA Instancyą swoią dzwiga, dobywa, y wyprowadza, do życia zbawiennego przywracaiąc: *Te spectante resurgent;* ktoż niedoznaie, iako zakamieniałe serca grzesznikow oziębłych, twardsze nad zamrożone, zlodowaciałe głazy, ostygłe w miłości BOGA, za iednym miłosiernego oka obroceniem MARYI, w obfite łez pokutnych rozpływaią się krynice; *Si respicis liquefiemus.* w ktorey zbawienney obmyte kompieli Dusze, wynosi do gory, promowuie do BOGA, wychowuie na pociechę Niebu. A ktoż niewidzi, iako uciekaiący się w rożnych Potrzebach y interessach zbawiennych, w wewnętrznych zgryzotach y afflikcyach odbieraią ztego Arcy-Cudownego MARYI Portretu pomyślnieysze pociechy y łaski, à osobliwie w ostatniey życia zostaiący toni, kiedy widzą przed oczyma, dla szkaradnego życia ognistą othłań, y otwartą piekielnego Smoka paszczę, à gdy się wtym utrapieniu ostatnim, z iednym przynaymniey serdecznym udadzą westchnieniem do MARYI, przez żal y serca szczerą skruchę, za Iey łaskawym względem wychodzącą z ciężkich labiryntow, na wesołę ożywionych y rozkwitłych zasług, cnot Nieba godnych Pole, y wieczne wesele:

Tuus visus, meus risus. wszystkich wszystkie wspomnione pragnienia, sercem siebie Koronuiących MARYA Ukoronowana, serdeczne wota Koronuie: *Coronat in Misericordia, & Miserationibus.* y iako Dominika Swiętego Synom przyrzekła cudownie z tego Swiętego Obrazu: *Protegam & Benedicam,* tak wszystkim Protekcyę, wszystkim y promocyę pewną, swoy honor promowuiącym obiecuie, y sercem siebie Koronuiących wota, y intenta serdeczne Koronuie: *Scuto bonæ voluntatis coronat.* [a] Przy konkluzyi; rzucam pod nogi Ukoronowaney MARYI nikczemne serce moie, ztym wotum: [b] *Det vobis Deus omnibus cor, ut colatis eam.* Niech wam BOG da serce wszystkim, serce miłości BOGA pełne, przychylne ku MARYI. Niech wam da BOG serce wielkie, do większey co raz promocyi Chwały MARYI; *det vobis cor magnum,* dodaie Symon de Cassia: *Ut colatis Corde magno.* Coż iest serce wielkie? y odpowiada; serce wielkie iest to, ktore oprocz BOGA y *MARYI,* nic większego, nic godnieyszego nieuznaie, serce wielkie iest to, ktore się z Iedynaczką Duszą nad świat wiecey poważa, maiąc w pamięci: *Quid prodest homini? si mundum lucretur universum ani mæ vero suæ detrimentum patiatur?* gardząc światem, prożnością znikomą iego, chocby w apprehensyi świat był iak naywiększey: *Quid est Cor magnum?* tylko to, w ktorym Krol nad Krolmi, y Krolowa Nieba y ziemie przemieszkiwa. *Quid est Cor magnum?* tylko to, ktore Ciało swoie martwi, krewkości y ułomności się strzeże, siebie poniża, aby się do BOGA y Nieba podniesło, serce iego przez stopnie cnot skrytych y samemu BOGU wiadomych. Co iest serce wielkie? tylko to, ktore mężne y odważne w ustawicznych utarczkach zostaiąc, przecież przy zwycięstwie nieprzełamanym żadnym szturmem przy BOGU y łasce iego utrzymuie się. Tak wielkiego był serca, *Iacobus de coronis* Ofobliwszy Promotor Honoru *MARYI,* ktory, aby się nabożeństwo było wsławiło, y inkrementu miedzy Chrześciaństwem nabierało, do tey devocyi Kardynałow, *Arcy*-Biskupow, Biskupow, Opatow, y innych Pryncypalnieyszych Kościoła Swiętego Prałatow zachęcał dla przykładu Wiernego ludu, zkąd Imie Iego od Koron: *de Coronis.* wzięło swoy początek temu, gdy termin życia przyszedł, widomie od Aniołow z śmiertelnego zaśnienia wzięty, w Niebo zaniesiony w Koronie Swiętych Pańskich osadzony; podobnąż uwięczony Koroną serdeczney *MARYI* Koronator, co-

dzieńnie

[a] *Votum Auctoris & Ultimum.* (b) 2. *Machab:* 1. *v.* 7.

dziennie Ią Pozdrawiaiący Ian, gdy raz podczas Zakonnego Stołu przypomniał sobie, że Koronką ſerdeczną y uſtną nieukoronował MARYI, wſtawſzy od ſtołu za pozwoleniem Starſzego poſzedł do Kościoła, za ktorym z Boſkiey dyſpozycyi wyſłany Zakonnik od Przełożonego, widział, iako zuſt Iego SS. Aniołowie za każdym ſkończonym Pozdrowieniem, Roze wyimowali, na Głowę kładąc MARYI, Onę Koronowali, [a] B. Bernardyn *a Feltro* ſwiadczy, że w Weronie Zakonnik, gdy dla ſpokoiu za Ołtarz na Modlitwę z chronił ſię od Innych doyzrzany, iako za każdym pozdrowieniem, Aniołowie złotą Koronę, ktorą w rękach trzymali, na głowę Nayświętſzey kładli Krolowey; inni zaś na przemiany Roże y śliczne Lilie w Iey Ręce Ofiarowali: Tak MARYA ſerdeczne Wota Koronuie za ſerdeczną Koronę ſobie, pilnie, ſtatecznie, y ſzczerze oddawaną. Idźmyż iuż przyſtępuiąc do Tronu łaſki, naſzey Monarchini z pokorną y ſerdeczną przy konkluzyi Suppliką! Ach MARYA, Nieba y ziemie Krolowo, à naſza na ziemi wtym Cudownym Obrazie nowa Koronatko, ile nas tu zgromadzonych Chrześcian, tyle ſerc przychylnych Honorowi twoiemu, y tobie poddanych wiecznie zobligowanych, ile zaś ſerc, tyle wotow o wyświadczenie wielu łaſk Ciebie ſupplikuiących; Miiam Ia inne, tylko iedno wſpomnę, to ieſt pragnienie wieczney Korony. Ufamy że wyświadczyſz, boś łaſkawa y miłoſierna. wſzak to twoy odgłos: *Qui me elucidant, vitam æternam habebunt.* Ktorzy mnię Chwalą, Wielbią, mieć życie wieczne będą. Owſzem powſzechnym Koronatki naſzey Przywileiem upewniam, ztąd pewną dla promowuiących ſtatecznie Honor MARYI, do Korony wieczney promocyą, że ſercem MARYĄ, à MARYA ſerdeczne żyiących wota Koronuie, y Chwałą Synowſką w Niebie Uwiencza, z ktorym ſama w Iedności Oyca, y Syna, y Ducha Swiętego *in perpetuum Coronata Triumphat.*

A
M E
N.

(a) *Annales Ordinis S. Franciſci*

KORONA

Wieczney Krolestwa Niebieskiego Szczęsliwosci,
Za nieprzerwaną na Ziemi Ukoronowaney MARYI Chwałę
od
Tronu teyże MONARCHINI wszystkim generalnie stanom w Dzień Niedzielny, konkluduiący Anniwersarz Koronacyi Obrazu ręką Łukasza Swiętego wykonterfektowanego.
á
W Kościele Lwowskim WW. OO. Dominikanow Prowincyi Ruskiey Cudownemi nsławionego Łaskami,
Kaznodzieyskim słowem,
Przez Imci X. Pafnucego Brzezińskiego Kommissarza y Superiora Rezydencyi Lwowskiey przy Kosciele S. Piotra Apostoła, Zakonu Swiętego Pawła Pustelnika.

PRZYRZECZONA

Roku Anniwersaryinego od Solenney Przedwiecznego Słowa Koronacyi 1752.

Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in Regnum Cælorum, sed qui facit voluntatem Patris mei. Matt: 7mo

Ex Dominica incidente septima post Pentecosten.

WRoczysty Koronacyinego Aktu Anniwersarz, kiedy się z niewysławioną Naywyższego Monarchy BOGA, y Nayświętszey Krolowey Nieba y Ziemie MARYI chwałą, w Tym tu Przecudownym Nowo Ukoronowanym Rytrakcie ma dziś zakończyć szczęśliwie? trzebaby mi każdemu á osobliwie serdecznym Kultorom y sługom Tey Pani powie-

dziec co godnego do pociechy, co podobnego do ukontentowania ſerca. Iednym uczynić nadzieię, drugim powinſzować doſtąpienia łaſki Boſkiey, á przez te Kroleſtwa Niebieſkiego, Aż mi Swięta Ewangelia co innego ſpiewać każe, a ieſzcze to ſamo, co niegdyś Nauczyciel Swiata Chryſtus IEZUS zuchwałym zaśpiewał świętaſzkom *Non omnis, qui dicit mihi: Domine, Domine, intrabit in Regnum Calorum, ſed qui facit voluntatem Patris mei.* Niekażdy, ktory mi mowi Panie Panie, wnijdzie do Kroleſtwa Niebieſkiego, ale ten, ktory czyni wolą Oyca moiego. Ach powieści tyſiąc żalow godna przerażaiąca uſzy y ſerca pobożnych Chrześcian! To to niekażdy przy świętych Spowiedziach y Kommuniach, przy nabożnych modlitwach, z wzywaiących Imienia Twego Panie ma bydź kandydatem do Korony Niebieſkiey? Nie każdy; *Non omnis*; To to niekażdy ma oſiągnąć Koronę nieśmiertelney chwały oddaiący część y honor Ukoronowaney MARYI, a tym ſamym wielbiący Imie Twoie, oraz powinnęć czyniący dzięki, za Dobrodzieyſtwa, Łaſki, Fawory, przez nię świadczone? Nie każdy, *non omnis*; A gdzieſz to Panie owey Prorockiey obietnicy ſkutek? (*a*) *omnis qui invocaverit Nomen Domini ſalvus erit.* Każdy ktory wzywa Imienia Pańſkiego zbawion będzie, oſiągnie Kroleſtwo Niebieſkie, że dziś inną odbieramy rezolucyą *Non omnis qui dicit mihi Domine, intrabit in Regnum Calorum.* Co to za odmiana? Swięty Anzelm tę rożność opiſuie wraz z nauką: że wzywanie Imienia Pańſkiego, niema być tylko ſłowne, ale rzetelne, prawdziwe, wedle ſłow Koronata Izraelſkiego: *Prope eſt Dominus invocantibus eum in veritate.* (*b*) Zbliża ſię Pan zawſze z darami ſwoiemi na głos każdego wzywaiącego ſiebie w prawdzie. Ten go zaś wzywa ſzczerze, prawdziwie, kto ſię ſpoſobi ſzczerym y prawdziwym ſercem do ſłużenia Iemu. *Vere invocat Dominum, qui facit ſe idoneum ſervum* á tak ſię ſpoſobi, że co uſty wymawia, tego pragnie całym ſercem, o to ſię ſtara wſzyſtkiemi ſiłami y ſpoſobami, to pełni chwalebnemi akcyami zgadzaiącemi ſię z wolą Oyca Przedwiecznego, ktora zawiſła na zachowaniu Praw y przykazań Boſkich. (*c*) *In lege Domini voluntas ejus.* Tego BOG chce po nas, abyśmy ſobie drogą ſprawiedliwości w prawie opiſaney, zaſługiwali na

oſiągnienie

(*a*) *Ioel. 2. 32.* (*b*) *Pſal. 144. 18.* (*c*) *Pſal. 1. 2.*

osiągnienie Korony wieczney chwały: Taką daie informacyą wielki Zakonu Kaznodzieyskiego Doktor: (a) *In illud non intrabitur, nisi per observantiam Iustitiæ & Legum, ad ipsum Regnum pertinentium.* Wszak słyszeliście, że oświadczył tę wolą Oyca Swoiego, y sposob do otrzymania Niebieskiey Korony podał Syn Iednorodzony Chrystus IEZUS mowiąc: Niekażdy, ktory mi mowi Panie, Panie, wniydzie do KroleśtwaNiebieskiego, ale ten ktory czyni wolą Oyca mego: *Non omnis qui dicit mihi Domine Domine, intrabit in Regnum Cælorum, sed qui facit voluntatem Patris mei.* Uczony Theopilactus te ostatnie słowa tak rozumie: Ze wola Boska iest, aby człowiek pełnił one nie raz, drugi, lub dziesiąty w roku lecz całe życie, aż do śmierci. *Non dicit, qui semel facit, sed qui usq; ad mortem facit voluntatem Patris, ipse intrabit in Regnum Cælorum.*

Stało się rozumiem wedle woli Oyca Przedwiecznego y to, że Nayukochańsza Iego Cora, á Matka Iedynaka Boskiego, Nayczystsza Przenayświętszego Ducha Oblubienica Ukoronowana przed wieki MARYA Panna, sama o sobie znać daiąca: Eccl: 24. (b) *Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequam terra fieret.* Inna wersya czyta: *Ab æterno coronata sum.* Ta Panna, ktora iako niezwyciężona Monarchini Nieba y Ziemie w Tryumfalney Koronie Krolować nam nieprzestaie na wieki: *In æternum Coronata triumphat,* Odebrała w czasie, bo w przeszłym roku na ziemi, *Hærentem Capiti multa cum laude Coronam.* Iakiey Uroczystości solenny dziś odprawuie się z terminem bliskim anniwersarz. Y iuż że więc zapewne ma nastąpić koniec Pochwałom, Nabożeństwom, modlitwom ku Czci y Honorowi Ukoronowaney w tym Obrazie MARYI? to bydź niemoże; chyba by ten tego pragnął, kto choć dla siebie, mniey dba o koronę wieczney szczęśliwości, Iakiey trudno każdemu dostąpić bez zadosyć uczynienia woli Boskiey, á ta iest (oprocz iuż w spomnioney) Wola Syna Boskiego nierozdzielnego w naturzę Bostwa y dzieł powierzchownych z Oycem y z Duchem Swiętym, abyśmy Ukoronowaną Matkę Boską y Wielowładną Panią naszę, każdego czasu, każdey godziny, każdego błogosławili momentu, dniem y nocą nieustaiąc. Wola Boska iest wzaiemna, aby

(a) Alb. M. (b) Eccl: 24.

Chwała Ukoronowaney MARYI powzięta w sercach naszych nieustawała y w uściech; o niey rozmyślaiąc, onę wielbiąc, doniey sie modląc, pokorne Iey czyniąc dzięki y z wdzięczności dobroczynne Iey dzieła y Łaski, Godność, Sławę y Honor głosząc po całym świecie y opowiadaiąc: (a) *Voluntas Filij est, ut Matrem illius & Dominam Nostram benedicamus in omni tempore scilicet nocte & die & ut Laus Ejus versetur in corde & ore nostro de ipsa meditando, ipsam laudando, orando, illi gratias agendo, Ejus magnalia pradicando.* Tak donosi o Tey wyraźney woli Boskiey. *Rich:* A Swięty Bernard głębszą serdecznego oka reflexyą wpatrywać się każe z iak wielkim Nabożeństwa affektem, chciał Bog Wszechmogący, abyśmy czcili Ukoronowaną MARYĄ, w ktorey zupełną wszystkich Dobr skarbnicę złożyć raczył, tak dalece, że cokolwiek w nas być może wszelkiego szczęścia nadziei, cokolwiek łask Boskich, cokolwiek potrzebiego do zbawienia y Korony wieczney Chwały, wszystko to z Ukoronowaney MARYI iak z źrzodła nieprzebranego na nas się zlewa potokiem. *Altius intuemini, quanto devotionis affectu DEUS a nobis voluit honorari MARIAM. qui totius boni plenitudinem posuit in MARIA. Totis medullis cordium totis pracordiorum affectibus, & votis omnibus MARIAM hanc veneremur, quia hac est voluntas ejus, qui totum nos voluit habere per MARIAM.* Kto to słyszysz, kończ, ieżeli chcesz zaczętą swoię dewocyą wraz z kończącym się dziś anniwersarzem Ukoronowaney w Tym Obrazie MARYI. Ia z wrodzoney wdzięczności przy Macierzyńskiey ŁasnoGorskiego Obrazu wychowany opiecę; tamże lubo niegodny z Nazareyskiego Stolika zbieraiąc odrobiny łask niezliczonych; (Tego Obrazu) ktory z Tutecznym iedna malowała ręka, iedne konserwowały w Wschodnim y w tym Kraiu Mieysca, abym się na każdym, pokazał być iednym sługą MARYI, kończyć dzisieyszey Uroczystości Kaznodzieyskim niemyślę stylem. Y owszem wszystkich serca zachęcić do nieustanney pragnę. Tym co powiem, że nieprzerwana na ziemi Ukoronowaney MARYI Chwała, każdemu od niey pewną w Niebie wieczney szczęśliwości nadgrodzi się Koroną. *Qui facit voluntatem Patris usq; ad mortem, ipse intrabit*

(a) *Richardg a S. Laurentio.*

bit in Regnum Calorum. Zebym y ia niebył bez nadziei Korony, skłaniam serce y głowę moię przed Tronem Twoim upadaiąc z iak naygłębszą pokorą, ktory więcey z nieskończonego miłosierdzia rozdaiesz Koron w Niebie niż zasług naszych, *Qui Coronas in misericordia & miserationibus* Utaiony w Cyrkule Sakramentalnych przymiotow Chleba iak w Koronie Krolu nad Krolmi Chryste Panie za twoią interpozycyą: (*a*) *Domina nostra insigni Circumdata Corona.* Nayświętsza BOGA moiego Matko za Twoią Benedykcyą *Illustrissime & Reverendissime Dne: Ad M. D. G.*

Krolewskie w Ziemskich osiadłościach Majestaty, że ledwo niekażdemu dla odebrania nadgrody trudne iá do przystępu *Difficiles aditus Regia quaque tenet*, wcale ztąd niechwalebne; bo im y szkarłatne purpury nie tyle dodaią powagi, y nayiaśnieysze mniey zdobią Korony, y Krolewskiey dostoyności mało co znać przy Tronie, choć głowa świeci się w naybogatszey Koronie; gdy nietylko, że niemyśli zasłużonym Heroiczne rekompensować prace; ale co gorsza na ludzki upadek y potrzebę niema oka, ni względu. Co zachowawszy przeciwnie wielkiego honoru, prawdziwy Krolewskiey godności zaszczyt y sława, *Regia crede mihi res est succurrere lapsis.* Ale wieluż takich liczy świat Monarchow? wiele Krolow y Potentatow ziemskich z temi przymiotami? Niesłychać cale o żadnym, ile teraźnieyszego wieku, bo ieżeli ktorych miała ziemia. *Periit memoria eorum cum sonitu.* Iednę ieszcze upatruię Koronatkę Niebieską, Ciebie Ukoronowaną w tym Cudownym Obrazie Nayświętszą BOGA moiego Matkę, o ktorey ledwobym niemowił: że to mało na Ciebie, tym się kontentować, co ci dały Nieba, *dederunt Astra Coronas*, z dwunastu tylko gwiazd złożywszy Koronę na Twe Pańskie skronie; ponieważ tyle masz Krolewskiego dostoieństwa przymiotow nad wszystkich, ile firmament Niebieski gwieździstych Luminarzow, *Tot Tibi sunt dotes virgo, quot sydera Calo.* A ktoć nieprzyzna Krolewskiego przymiotu godności, ktora nietylko na ziemi, ale y w Niebie wszystkich przewyższasz Swiętych. Prym trzymaiąc między Aniołami, Archaniołami, Cherubinami, Serafinami, Patryarchami, Prorokami

(*a*) *Hugo de S. Vitto.*

kami, Apoſtołami &c. z taką prerogatywą: że niemaſz żadnego ſtworzenia ktoreby ci w godności wyrownać mogło. Smiele to mowię ſłowy Swiętego Epifaniuſza, że po Bogu niemaſz nad ciebie wyżſzey w zacności, godnieyſzey w Honorze Kreatury. (a) *Solo DEO excepto cunctis ſuperior exiſtis.* Y dziwować ſię niemaſz czemu, bo Ukoronowana MARYA nietylko ieſt Oblubienicą Krola Niebieſkiego BOGA prawego, ale też y Matką. Czym być, ieſt godność nieporownana, niepoięta, nieograniczona, y nieſkończona z nieſkończonego Dobra, ktorym ieſt Bog, pochodząca. Przypiſuie Icy tę godność S. Tomaſz (b) *MARIA habet quandam dignitatem infinitam, ex bono infinito, quod eſt DEUS.*

Przewyżſza Ukoronowana MARYA y w powadze wſzyſtkich, ktorą bardziey ſobie BOG ukochał, niż ową Eſterę Krol Aſſwerus, bo tą tylko połowę Kroleſtwa niezbronną ſobie miała w deklaracyi. (c) *Adamavit eam Rex ſuper omnes mulieres, & poſuit diadema Regni in Capite ejus, fecitq; eam Regnare, etiamſi dimidiam partem Regni petieris, dabitur Tibi.* Naſza zaś Eſter Ukoronowana MARYA, tyle znalazła reſpektu w Konſpekcie Niebieſkiego Krola, że nietylko ſama przyſzła do Korony; lecz do niey y Narodowi ludzkiemu iuż odſądzonemu ſzczerze dopomogła (d) *Æſter noſtra MARIA tantam gratiam coram Rege æterno impetravit: Quod per hanc, non ſolum ipſa ad Coronam pervenit, ſed etiam generi humano morti addicto, ſubvenit.* Swiadczy Bonawentura Swięty. Większą ieſzcze moc y władzą Panowania, bo wiecznego przyznaiąc Ukoronowaney MARYI (e) *Æſther Regi ſummo feliciter deſponſata per gratiam Coronata perenniter Regiam tenens potentiam.* Eſter Staro-Zakonna lubo miała moc y władzą Panowania iakążkolwiek (bo niezupełną) w części ziemi, y to do czaſu, gdyż mu iuż dawno śmierć założyła termin. Naſza zaś Eſter Ukoronowana MARYA y w Niebie y na ziemi pełnomocna oraz wieczna Pani. Tak Iey przyświadcza S. Piotr Damian. (f) *Data eſt Tibi omnis Poteſtas in Cælo & in terra, quid Tibi negabitur? nihil Tibi impoſſibile.* Eſterze Krolowey niepodobna

(a) In Orat. de Laud. Virg. (b) 1. Parte q. 25. A. 6. ad 4. (c) Æſther 2. & 5. (d) S. Bonav. in Spec. B. Virg. (e) Idem. (f) Petrus Dam. Ser. 1. de Nativ.

bna było ustąpić, lub się dzielić Koroną Krolestwa sobie powierzonego; dla Ukoronowaney zaś MARYI, nic to nieiest trudnego, nic niepodobnego Koronę wieczney szczęśliwości w Niebie, dać każdemu w nadgrodę nieprzerwaney chwały swoiey na ziemi. Bo ieżeliż według upewnienia Archanielskiego BOG iako Pan Wszechmocny był z MARYĄ na ziemi, *Dominus tecum.* Toć tym bardziey w Niebie MARYA z BOGIEM Kroluiąca z nim wielowładnie iak z Synem Matka, wiele może przez niego, wiele y u niego mogąca mowić one słowa o sobie: Iakem się tylko dostała na wieczny spoczynek do Swiętego Miasta Ieruzalem; skorom sobie ufundowała Possessyą Koronę nieśmiertelney odebrawszy chwały, tak dotąd mam moc y władzą zupełną powierzoną sobie od Ukochanego Syna mego. Tak mowi do MARYI Seraficzny Doktor Bonawentura Swięty *[a] Quia Dominus potentissime tecum est, ideo & Tu es potentissima secum, Potentissima es per ipsum, Potentissima apud ipsum, Ita ut vere dicere possis illud Eccl: 24. Et sic in Sion firmata sum, & in Civitate Sanctificata similiter requievi & in Ierusalem potestas mea. [b]* Ciekawiście co to za moc ma osobliwszą y władzą w niebie Ukoronowana MARYA? odpowiada wam tenże Purpurat Rzymski: Oto wszystko uproszenia, wszystko otrzymania dla godności Macierzyństwa, *Data est illi Potestas omnia impetrandi, omnia obtinendi, quia Mater illius, est.* Toć nietrudno Ukoronowaney MARYI uprosić Koronę wieczney szczęśliwości w Niebie w nadgrodę każdemu za nieprzerwaną chwałę swoię na ziemi. Bo ieżeliż Krol Salomon własney Matce pozwolił dla Adoniasza Krolewica á Brata swego prosząccy o małą rzecz, aby za Iego pozwoleniem Abizai Sunamitanka była mu dana za Zonę, Salomon pozwolił się naprzeć Korony Krolestwa swoiego, lubo niedotrzymał dla własney ambicyi. *[c] Quare postulas Abisai Sunamitidem Adoniæ? postula ei Regnum.* Ale Krol Niebieski, cokolwiek przyrzecze Ukoronowaney Matce, choć by też y Koronę Całego Krolestwa swego, dotrzyma statecznie dla każdego. Gdyż Ukoronowaney MARYI tak poważna iest instancya, że iako w niey uważa S. Damian, tak sobie poufale przystępuie do Tronu Boskiego po każdą rzecz iak y po Koro-

(a) D. Bonavent. loco citato. (b) Eccli 24. (c) 3. Reg. 2. 21.

nę wieczney szczęśliwości dla nabożnych do siebie nieustannie, iż nietylko zdaie się prosić, ale też y roskazać iako Matka, Pani, nie służebnica. *Accedit ad Thronum DEI non solum rogans, sed & imperans Domina non ancilla.* Y nietrzeba wątpić otym bo ieżeli na głos Iozuego, gdy słońcu w biegu swym zatrzymać się kazał, BOG nieiako pokazał mu się bydź posłusznym, ktoremu żadney niemiał obligacyi, ani prawem natury obowiązany niebył. A czemuż niema się pokazać BOG posłusznym Ukoronowaney MARYI? ktorey iako Syn Matce iest obowiązany prawem naturalnym do posłuszeństwa iakiemu dosyć uczynił w Nazaret. *[a] Et erat Subditus illis.* O! zaprawde niepodobna tu inaczey rozumieć o tym, tylko tak iak Swięty Damascen napisał y wyznawał w głos *[b] O! intemerata! potes quidem re ipsa omnes salvare, ut DEI altissimi Mater, precibus Materna Authoritate polentibus.* O! Nayczystsza, o! Nayślicznieysza Krolowa Nieba y Ziemie Ukoronowana Panno! Ty sama możesz wszystkich zbawić; możesz nam powagą Macierzyńskiey godności uprosić y oddać Koronę wieczney szczęśliwości każdemu w nadgrodę nieprzerwaney Chwały Twoiey Swiętey.

Canticorum 3tio v. 11. Rzecz niesłychaną snadź y niewidzianą postrzegłszy Swięta Dusza, wszystkie Cory Syońskie wyprowadza na widok Ukoronowanego od Matki własney Krola: *Egredimini & videte Filiæ Sion Regem Salomonem in diademate, quo Coronavit eum Mater sua.* Kto weźmie na uwagę, przyznać musi rzecz niesłychaną ani widzianą Ceremonią, żeby kiedy Matka Koronować miała własnego Syna, co S. Grzegorz przypisuie Nayświętszey MARYI Pannie, iako wszystkich Koron Ziemskich y Niebieskich dystryburorce: *Dat ipsa Coronas.* Tać to Nayświętsza MARYA nazwać się może Matką Koron. *Parens Coronarum,* z ktorey rąk czyli zręczney Opieki nieiednemu iuż Niebieska wieczney szczęśliwości dostała się Korona. *Sparsit diademata Calo.* Kiedy y samemu Krolowi nad Krolmi IEZUSOWI Panu; ktory nie w inszey Koronie Krolule na Niebie, tylko w Tey, iaką przez przyięcię natury ludzkiey Ukoronowany był od MARYI. Tęż Koronę wyniosłszy nad wszystkie Chory Anielskie. *Mater Christi Beata Virgo MARIA esse*

cre-

(a) Luca 2. (b) 1. Ian. Ode 4.

creditur qua coronavit eum diademate, qua humanitatem noſtram ex ea aſſumpſit, quam ſuper Choros Angelorum extulit Tegoż zdania ieſt y Bernard Swięty [a] *Dominus noſter, qui a Patre coronatur Coronâ Gloriæ, a MARIA Virgine Coronatus eſt Corona humanitatis.*

Iſaiæ 62. v. 3. Prorokował niegdyś Izaiaſz, że Korona Chwały wieczney y Kroleſtwa Niebieſkiego w ręku BOGA Stworcy ſwoiego znaydować ſię miała *& Erit Corona gloriæ in manu Domini, & diadema Regni in manu DEI Tui.* Y tak było. Ale kiedy ſię teraz wpatruię w cudowny Ukoronowaney MARYI Portret, widzę że korona chwały wieczney (iaką ieſt ſam BOG: *DEUS Tibi erit inſtar Coronæ*) Mowi uczony *a Lapide*, w ręku ieſt MARYI. *Corona gloriæ in manu Dominæ.* Wſzakże to y ſamego Pana IEZUSA konterfekt, ktorego na ręku piaſtuie Ukoronowana MARYA, zda ſię wyciągnioną rączką to pokazywać że Korona wieczney ſzczęśliwości y chwały naypewnieyſza przez MARYĄ doſtaie ſię w nadgrodzie każdemu kochaiącemu ſię w nieprzerwaney y nieuſtannev dewocyi ku Tey Pannie Swiętey (b) *Qui perſeveraverit uſq; ad finem, hic ſalvus erit.* Generalna obietnica Chryſtuſowa dla każdego, ktorą dowcipny Korneliuſz a Lapide tak explikuie: *Qui perſeveraverit uſq; in finem, hic ſalute, felicitate, & gloria quaſi præmio Coronabitur.* kto będzie trwał w przedſiewziętych intencyach ſwoich, a mianowicie wnieprzerwaney chwale y Nabożeńſtwie ku Ukoronowaney MARYI, ten wnadgrodę zaſług, odbierze wieczney ſzczęśliwości w chwale Niebieſkiey Koronę, *hic felicitate & gloria Coronabitur.*

Na tym podobno fundamencie pewną ſobie uczynił otuchę Paweł Apoſtoł, o doczekaniu ſiebie wieczney ſzczęśliwości Korony za to; iż o honor Boſki certował mocno, wiary mu poślubioney dotrzymywał ſtatecznie, co zaczął, wraz y z życiem kończył: *Bonum certamen certavi, Fidem ſervavi, in reliquo repoſita eſt mihi Corona Iuſtitiæ.* Co gdy tak ieſt? A czemuż ſię niema kożdy ſpodziewać: że za nieprzerwaną na ziemi Ukoronowaney MARYI Chwałę y ſtateczne poślubioney dewocyi dotrzymanie, przy Iey honorze obſtawanie y o większey Czci promocyą

(a) S. Bern: Serm. de Epiph. (b) Matt. 10. 22.

mocyą certowanie, odbierze pewną wieczney ſzczęśliwości Koronę od MARYI w Niebie. Czego bez niey żaden otrzymać niemoże; Upewnia Swięty Bonawentura: *Nullus poteſt intrare in Cælum, niſi per MARIAM.* (a) Ieżeliż według niektorych Synowie Helego choć niecnotliwi, Oza Kapłan choć Swiętokradzca otrzymali Koronę wieczney ſzczęśliwości. Tamci, że przy Obronie Arki polegli na placu. Ten, że przy Arce umarł. A czemuż przy miſtyczney Arce nowo Ukoronowaney w tym Obrazie MARYI by naywiękſzy niecnota, niema ſobie obiecywać Korony wieczney ſzczęśliwości, przy ſkuteczney poprawie życia, za nieuſtaiące nabożne pienia y Anielſkie przy modlitwach Pozdrowienia? ſłowem za nieprzerwaną Ukoronowaney MARYI Chwałę, chybaby niewierzył temu: o czym mocną uczynił nadzieię Swięty Ignacy Męczennik: że niepodobna, aby krory pilny y nieuſtaiący w Chwałę Ukoronowaney MARYI dewot, niemiał od niey w nadgrodę otrzymać wieczney ſzczęśliwości Korony. *Nunquam male periit, qui Genitrici Virgini devotus, ſedulusq; extiterit.* Alboż by tylą Swiętemi napełniło ſię Niebo, gdyby ſię do tego ſzczerze nieprzyłożyła Ukoronowana MARYA? Czego Iey winſzuie Bernard Swięty *[b] Per Te o Virgo felicisſima Cælum repletum eſt, per Te reſtaurata ruinæ Ieruſalem.* Z tey to łaſkawey przyczyny y reſpektu, prawie wſzyſcy Swięci w Niebie Koronami cieſzą ſię wieczney ſzczęśliwości, uznaiąc Ią za Koronatorkę ſwoię y przyznaiąć z Błogoſławionym Albertem Wielkim *[c] Coronatrix omnium Sanctorum MARIA, quæ cauſa extitit omnibus Coronandi; Chriſtum gignendo.* Y nie bez fundamentu ten Tytuł przydany MARYI, gdy uważam owych dwudzieſtu czterech Starcow Apokaliptycznych upadaiących na twarzy y przed Tronem Korony ſwoie ſkładaiących, *[d] Mittebant Coronas ſuas ante Thronum.* Czemu tych Koron nieſkładali przy nogach ſiedzącego na Tronie Baranka, ale tylko przed ſamym Tronem? Doſzedł przyczyny Tey Sylveira: *[e] Thronus, Beatam Virginem [juxta graves Authores] præfigurabat, & ideo illi diadematum abjectione primo & peculiariter reverentiam exhibent.* Tron widziany

(a) Miechov: Tom 2. Fol. 487. 1. Reg. 4. 2. Reg. 6. (b) In Serm: qui incip: Tempus loquendi (c) Alb: Magnus ſup miſſus C. 103. (d) Apoc: 4. 10. (e) Sylv: Tom 1. lib. 1. Cap. 6. q. 18.

dziany w obiawieniach od Iana Swiętego figurował Nayświętszą MARYĄ Pannę, ktorey przez złożenie Koron niby Imieniem wszystkich Swiętych pierwszy y osobliwszy oddawali pokłon na zawdzięczenie y podziękowanie, że przez nię dostąpili Korony wieczney szczęśliwości, iaka bez wątpienia nie minie każdego, ktożkolwiek wiernie, szczerze, y nieustannie nieprzerwanym przeciągiem całego życia swego Ukoronowaney MARYI część y chwałę oddawać będziesz wedle obowiązku swego; byleś zachował przestrogę Mędrca Pańskiego: *[a] Ne dimittas Legem Matris Tuæ, ut addatur gratia Capiti Tuo.* Siedmdziesiąt czytaią *ut addatur Corona gratiarum.* Obowiązałeś się dobrą intencyą własną wolą y chęcią raz na zawsze iako prawem, wielbić y wysławiać MARYĄ, nieprzerywayże nigdy zaczętey czyli poślubioney Iey Chwały, chceszli abyś miał w nadgrodzie wieczney szczęśliwości Koronę na głowie Twoiey; ktorąć Macierzyńskim Sercem y affektem przyrzeka statecznie Ukoronowana MARYA *[b] Esto fidelis usq; ad mortem & dabo Tibi Coronam vitæ.* Bądź wiernym y kochaiącym Honor Cześć y Chwałę MARYI aż do śmierci, a doznasz tey Matki miłości nieprzerwaney z życiem Twoim aż do ostatniego zgonu. Boć to y sami wyznali przeklęci Duchowie, obowiązani od Swiętego Dominika Patryarchy Zakonu Tego: Że ieszcze żaden nieodpadł od Korony wieczney szczęśliwości na głębią przepaści piekielney, kto w nieprzerwaney czci y chwale Ukoronowaney MARYI trwa aż do końca *[c] Neminem nobiscum damnari, qui in MARIÆ cultu & obsequio perseverat.* Nie tak bowiem iest miłość MARYI ku nabożnym sługom swoim nietrwała iak u ludzi, aby miała kiedy wypaść z serdeczney pamięci. *[d] MARIÆ Charitas perseverans est, quæ nunquam excidit* Podpisuię się nato Richardus *a Sancto Laurentio.* A za świadka naydowodnieyszego z między wielu samego prześwietnego Zakonu Kaznodzieyskiego niezliczonych Swiętych y kochankow MARYI stanie ieden Błogosławiony Tancredus, ktorego w ostatnim zgonie sama w swey osobie Ukoronowana MARYA wdzięcznym do Korony wieczney Szczęśliwości wezwała głosem, *Veni dilecte mi, veni in hortum meum, veni coronaberis a Filio meo.* Podź ulubiony moy,

(a) Prov. 1, v. 8 (b) Apoc: 2. (c) Hist: Prad. in Miechom: Tit. Virgo potens. Fol. 230. (d) Rich: a S. Laur: lib. 4.

podź z ciała Twego do Rayskiego Wirydarza mego, podź z tego życia doczesnego na wieczne; odbierzesz w nadgrodę nieprzerwaney Chwały moiey czynioney przez cały wiek Twoy, Koronę wieczney szczęśliwości od ukochanego Syna mego. *Veni Coronaberis.*

O! dał by to BOG, gdybyśmy takiey szczęśliwości uczęstnikami zostali; Iakby słyszał Bernard S. chęci nasze y pragnienia, gdy nam ledwo nieodpowiada wszystkim wrącz. A czemu nie? mowiąc: *[a] Agnoscit Virgo & diligit diligentes se, & prope est in veritate invocantibus se præsertim ijs, quos videt conformes sibi factos in Castitate, Humilitate, & cæteris virtutibus.* Nieturbuycie się o nic, zna się ta Ukoronowana Panna do każdego y wzaiemnym affektem kocha swoy honor y siebie kochaiących szczerze. Zbliża się często wzywana od kogo, przy nieprzerwaney chwale, a zwłaszcza do tych, ktorych widzi podobnych sobie w czystości, w pokorze, y innych cnotach. Ach! toć mnie nie cieszy, to mnie na nadziei gubi, iak że się mam spodziewać w nadgrodzie od Ukoronowaney MARYI Korony wieczney szczęśliwości? Ey podobno nas tu iest więcey takich, ktorzy choć wiemy iaka Tey Krolowey od nas przynależy chwała, to nieuważamy! Iuż wielu taka ogarnęła ślepota, że się do prawdziwey chwały y uwielbienia MARYI niemaiąc szczerze z całego pobożności Serca, rozumieiąc że natym dosyć w dzień Uroczystości Iey lub w inney przypomnieć sobie o nawiedzeniu Kaplicy y Cudownego Obrazu, przed nim, czy to Rożaniec, czy Koronkę, czy Litanią, lub inne modlitwy tak w czytaniu iako y w mowieniu przetrzepać bez uwagi. W nieszczęścia przypadku wezwać Imienia MARYI o ratunek, a o postępku w cnotach świętych, o poprawie złych obyczaiow, przeciwnych życiu Ukoronowaney MARYI, ani pomyślić. Porachuycie się tylko sami w sumnieniu własnym wielu was iest w tym zgromadzeniu, ktorzy byście aby cząstkę co do podobieństwa ktorey cnoty MARYI mieli w sobie. Iest że w Was tak żywa wiara, tak wielka nadzieia, tak gorąca miłość Boska iak w Ukoronowaney MARYI? cicho otym. Pytam się daley znaydziesz się kto taki, żeby Ukoronowaną Matkę Boską, w ktorey cnocie czy głębokiey Pokory prętkiego

(a) *S. Bernardus sup Salv. Regi.*

tkiego Posłuszeństwa, natchnieniem DUCHA Swiętego, niezkażoney czystości w nieprzerwaney pobożności naśladował? Ani pytay. Y nacoż się przydadzą twoie nabożeństwa by naydłuższe, co z nich przybędzie Chwały Ukoronowaney MARYI? wcale nic. Bo iako BOGU nieprzyiemna iest Modlitwa, y niema sobie Iey za chwałę, ktora pochodzi z ust grzesznych ludzi zwłaszcza bez poprawy żyiących; tak y MARYA. *[a] Non est speciosa laus in ore peccatoris.* Powiedźcie mi na koniec, ieżeli tu z nas aby ieden iest, ktory by się w nieprzerwaney Chwałę Ukoronowaney MARYI tak statecznie kochał, iżby nigdy powziętego w sercu nabożeństwa Spowiedzi, Kommunij, Postow, Iałmużny, Rożańcow, Koronek, y innych modlitw niezaniedbał? Ach podobno takich leniwcow zacząwszy odemnie, naliczyło by się bez liczby. Ale czy to słuszna, czy godziwa rzecz Korony? osądź się sam z prostego podobieństwa: czy może się sprawiedliwie spodziewać Korony Rycerskiey Zołnierz, ktory maiąc nieprzyiaciela w polu na woiennym placu, a on go po lasach y manowcach szuka, zdaleka mija? a tym samym nieprzyiacielskim Potencyom ustępuie pola y zwycięzkiey Korony? nigdy się spodziewać niepowinien, czemu? bo to iest pewna co Apostoł przepowiedział: *[b] Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit.* Nieodbierze wieczney szczęśliwości, ktory przedsiewziętey Intencyi hołdować statecznie niechce. *[c] Nam non certanti nulla speranda Corona.* Tak y Chrześcianin każdy niepowinien się spodziewać Korony wieczney szczęśliwości, gdy w przedsięwziętych Intencyach chwały Iey, ustaie zwolna, po manowcach nieprawości tułaiąc się iak błędny. Czemuż się spodziewać niepowinien? bo iak święte wytrwanie w każdey cnocie, tak nieprzerwana Chwała Ukoronowaney MARYI pewną w Niebie wieczney szczęśliwości nadgradza się Koroną: *Perseverantia informat merita, coronat bonum propositum, conducit cunctos ad portum, sola maretur gloriam & Coronam virtutibus.[d]* Otym twierdzi Bernard Swięty ná fundamencie Przedwieczney Prawdy. A Ukorowana MARYA według pospolitego SS. OO. rozumienia co do mego sensu temi się generalnie wszystkim stanom oświad-

(a) Eccl. 15. (b) 2. ad Thim 2. (c) S. Prosper. (d) S. Bernardus Ep. 122. ad Ianuens.

cza słowy: *[a] Qui elucidant me vitam aternam habebunt.* Co y Swięty Bonawentura zdaie się potwierdzać upewniaiąc na obiedwie strony: że kto Ukoronowaney MARYI nieprzerwaną Część y Chwałę raz wraz oddaie zawsze, sprawiedliwości wieczną Koroną obdarzony zostanie: *[b] Qui eam digne coluerit, justificabitur.* Ale przeciwnie; kto onę chwalić, czcić, na długi czas zaniedba, nieszczęśliwy w grzechach swoich mizerne zakończy życie, bez łaski Boskiey, y zwykłey MARYI Protekcyi, *qui vero neglexerit, in peccatis suis morietur.* Bo iako niewytrwánie samo w ktorey cnocie, powziętey według Swiętego Laurentego Iustyniana iest postradaniem Korony wieczney, Krolestwa Niebieskiego szczęśliwości; Tak y zaniedbanie powziętego obowiązku na siebie, chwalić całym życiem Ukoronowaną MARYA, a niedotrzymać Iey tego; iest toż samo co wypaść z nadziei dostąpienia Niebieskiey wiekuistego Krolestwa Korony: *[c] Solum non perseverasse, est excidisse Corona.* Y będziecież odtąd tak oziembłego serca ku Chwałę Tey Panny? bez ktorey łaski być szczęśliwemi niemożecie nigdy, żebyście w niey ustać mieli kiedy? Broń was BOZE. Odezwała się tu miłym, bo pełnym wdzięczności głosem z tego Swiętego Portretu Ukoronowana MARYA, do Zakonnych Osob proszących w nieustannych pieniach o błogosławieństwo *Benedicam & intercedam.* Będę was błogosławić y wstawiać się za wami do Majestatu Boskiego. O! gdybyśmy tego szczęścia uczęstnikami byli, ale ach! lękam się żeby się ta Nayświętsza Koronatka podobnie nieodezwała do każdego z nas, z osobna, iak niegdyś do Hermana Zakonu Premonstrateńskiego, a teraz Błogosławionego, ktorego sobie dla pobożności Iego, y za Oblubieńca przybrała, y Imieniem Iozefa udarowała. Ten gdy dla rożnych trudności począł przerywać Chwałę MARYI, w zwykłych się dyspensuiąc nabożeństwach, zaydzie mu drogę MARYA, iuż nie z tak miłą Twarzy pięknością (iak przedtym się mu pokazywała) ale z zmarszczonym czołem y rzecze surowo: *Ecce talis appareo, qualis Tibi iam sum. Tempora illa requiro, in quibus millies me memorabas, salutabas, laudabas, non te pudet in hac re esse remissum; mei memoria senescente.* A niewstyd że cię to? Iam tobie te y te łaski wyświad-

czyła

(a) Prov. 8. (b) S. Bonaventur. in Spec. Virg. (c) S. Laur. Iust.

czyła, temi y temi dobrodzieyſtwy udarowała, a ty o mnie zapominaſz? przerywaiąc chwałę mnie należącą oto tak ci ſię teraz prezentuię iak ty mnie; y niewſtyd że cię tego, *non te pudet?* O! zaprawde ieſt ſię czego wſtydzić; Ale ieſzcze większy wſtyd y hańba wieczna niemieć dla ſiebie nagotowaney w Niebie Korony ſzczęśliwości wieczney, ſamochcąc dla iednego zapamiętałego leniſtwa. Więc Chrześcianie mieyćie przynaymniey od tąd lepſzą chęć do oddawania nieuſtannego Czci y Cwały Ukoronowaney MARYI, a odbierzecie od niey w nadgrodzie Korony wieczney ſzczęśliwości, nietylko te w Kroleſtwie Niebieſkim, ale y doczeſne na ziemi, oczym niewątpię że doydą w ſzczegulności każdego. A nayprzod tego, ktory: *primam meruit, qui laude, Coronam.* Życzył tam komuś Auguſtyn Swięty wiele Koron od BOGA w nadgrodę (lubo niewyrażonych zaſług;) tylko znać, że godnych Korony: *Ut plures Coronas DEO remunerante accipias.* Troiſtą iuż ieſt, Głowa Kościoła Woiuiącego Naywyżſzy Paſterż Ociec Swięty BENEDYKT Czternaſty, (boday po tyſiackroć błogoſławiony) Wiem zapewne że go ieſzcze czeka w Niebie wieczney ſzczęśliwości Korona, *Manet ultima Cælo*: więc z powinną adoracyą oświadczywſzy mu dziękczynienie, za przyſłanie Koron temu Mieyſcu Swiętemu; y onychże powierzenie Swiętſzemu Dominika Swiętego Zakonowi na ozdobę Obrazu MARYI; te od Tronu Ukoronowaney Panny poważam ſię ogłoſić wotum *Æternis maneant tua tempora tecta Coronis.*

Po Oycu Swiętym ieſt drugi Ociec y czuły Arcy-Paſterz Iaśnie Oświecony, ktoremu ſerdeczna od Całey Dyecezyi, à oſobliwie od Tuteyſzey Metropolij na zawdzięczenie pracy podjętey (z przykładem rzadkim) należy Korona: *Cordis meruit pro labore Coronam.* Więc przy podziękowaniu za te, ſkładam powinną ſubmiſſyą u nog Arcy-Paſterſkich życząc aby Cię ieſzcze ta Matka Boſka, ktoraś rękami ſwemi Ukoronował, pierwſzemi w Koronie naſzey, a potym y na Watykanie udarowała Koronami: *Primi Te Tituli; diademata ſumma Coronent.*

Przyłożyłeś ſię y Ty *Vicaria manu* do tey świątobliwey pracy, iuż to przy Koronacyi przeſzłoroczney, iuż przy dziś

tygodniowym wprowadzeniu Centuryi z I. O. Arcy-Pasterzem, iuż y dziś *Coronatam litando Hostiam*, na honor Ukoronowaney MARYI I. W. Mci Xięże Biskupie Hebroński prawdziwy Samuelu od BOGA dany: *positus à DEO*, godna Głowa Korony, za Twoie usługi y zasługi w Kościele Iego Swiętym, za Twoie szczodrobliwości Pańskiey munificencye przyrzeczone (ulubionemu MARYI Zakonowi Szkoł pobożnych y za swoy przyznanemu przed Błogosławionym Iozefem Kalasancyuszem, *Confide Fili non tua, sed mea Religio est*] Zaco mam w BOGU nadzieię: że przy sprawiedliwości życia Twego zakwitniesz iak Lilia y przed Niebem wiecznie: *Iustus geminabis sicut Lilium, & florebis in æternum ante Dominum.* Y na ziemi doczesnie przy Herbownym wonieiącey LILIY Klevnocie w nieśmiertelny honor y sławę: *Cessabit nunquam laus Tua flore virens.* Do ktorey Ia tę przydaię apprekacyą: *Decorent Sanctas florea serta Comas.*

Spodziewam się od Tronu Ukoronowaney MARYI y dla Ciebie Prześwietny I. O. I. W. POTOCKICH Domie Koron nieśmiertelnych wdzięczności. [a] *Tribuetur Tibi Corona in generationem & generationem* za tę nieprzerwaną ku MARYI Chwałę y promocyą nieustanną po rożnych mieyscach Iey Honoru pokazaną, z tak wielką spezą y kosztem. Więc za to serce Dobroczynne. *Dent vobis superi votorum mille Coronas.*

Niezapomni y owas Prześwietna Kaznodzieyskiego Zakonu Ozdobo, iako o Synach swoich nazwanych od siebie: *Prædicatores sunt Filij Beatæ Virginis; Hi sunt Filij mei dilecti in quibus mihi complacui* Ukoronowana MARYA. Y lubo Wy sami iesteście Koroną nayprzyiemnieyszą MARYI. *In medio Fratrum Rector illorum cum honore* [bo Anioł:] *& Iuxta illum Corona Fratrum, quasi Filij Aaron in Gloria sua.* [a] Przecież y Wy niebędziecie bez Korony *Dabit Coronam decoris in Capite vestro.* A to dla większey ozdoby Waszey, ktorą macie przyznaną od Lobbecyusza. [c] *Prædicatores, seu Dominicani: sunt Cælestes verbi Præcones, Evangelica Tubæ, organa Divini Spiritus, Labia Christi, Cali Lingva, Satores æternitatis, & Fideles Mysteriorum DEI dispensatores.* Widzi to w Was każdy y dla

tego

(a) Eccl. 17. (b) Eccl. 10. (c) Lobbetius.

tego się z explikacyą Textu nieszerzę, wiedząc, że u was o Korony nietrudno, co Dominikan to Koronat, a taki iaki był Szczepan Swięty Ukoronowany: *[a] Stephanus habuit Coronam stellatam inquantum fuit Prædicator lucidus.* Pełno uwas Koron. Papieskich, Krolewskich, dostatkiem Xiążęcych, Arcy-Biskupich, Doktorskich &c. Niechże za wasze prace w nieprzerwaney czci promocyi, y Chwały MARYI Ukoronowaney pokazane, tak was Ukoronuie MARYA, żeby na potomne wieki Prześwietnemu Zakonowi na żadney niezbywało Koronie. *[b] Nullaque vacent â fronte Corona.*

Nieupośledziona iesteś y Ty Roxolańska Metropolio w szczęściu swoim z Obywatelami, kiedy się pod Twoie Gory Herbowne zbliżyła Ukoronowana MARYA, że się możesz zaszczycać: *Venit ad hanc montis nostra Corona metam.* Niechże to mieysce Swięte będzie dla was Metą wszelakiey szczęśliwości, y iak naypomyślnieyszych sukcessow, ktore niewątpię, że według każdego pragnienia y żądzy będą Ukoronowane od Tey Monarchini, bo ieżeli Koronować potrafiła Niebo. *Potuit Cælos signare Corona,* Ukoronuie y Wasze chęci, bylebyście tak statecznemi w nieprzerwaney Chwale MARYI Ukoronowaney byli na zawsze iak teraz, przyrzekam że będziecie mieli Koron sowicie: *Crescent virtutum palmæ? crescent & Corona.* Bo ieżeli godziło się komuś upewnić Pospolstwo o Arkadyuszu, temi słowy: *Date illi Corda, Vobis ille Coronas.* Oddaycie mu serca stateczne, à On wam za nie odda Koronę? tym bardziey Ia upewnić wszystkie Stany mogę. *Date Illi corda, vobis illa Coronas.* Tylko Ukoronowaney MARYI daruycie serca Wasze na nieprzerwaną Część y Chwałę Iey należącą; à Ona was za to udaruie Koronami wszelkiego szczęścia, Honorow, Fortun y wszystkiego Dobra tak doczesnego iako y wiecznego, *dabit illa Coronas* Starych wiekow ta była Ceremonia, że Suppliki y prożby w Koronach oddawali y zwali się, *Supplices Coronati.* Niegodni my tego nigdy Nayświętsza Krolowa Nieba y Ziemie MARYA prezentować Ci, w Koronach Suppliki, y pokorne

(a) Iacobus a Voag: (b) Barlaus.

prożby naſze, (aby nam tak nieſpadły, iak tu raz zuchwałey oſobie niegodziwie Koronę, czyli Panieńſki wianiek noſzącey na głowie) Doſyć dla nas ieſt, Przecudowna w tym Nowo-Ukoronowanym Obrazie Pani, upaść przed Tronem Twoim, ktore ia nayniegodnieyſzy grzeſznik odważam ſię Imieniem wſzyſtkich Tu przytomnych prezentować Tobie przez Interceſſyą Błogoſławionego Iana z Dukli ſtatecznego w nieprzerwaney czci y Chwale Twoiey Sługę, (Iako świadczy Hiſtorya życia Iego) Sprawże y w naſzych ſercach tę chęć, y pragnienie nieuſtanne wielbienia Ciebie w każdym momencie życia naſzego, abyśmy to przepędziwſzy na nieprzerwaney Chwale Boſkiey y Twoiey, nieprzerwaną wiecznością cieſzyli ſię w Koronach nieśmiertelney Chwały w Kroleſtwie Niebieſkim.

A
M E
N.

WIZYTA

Nayswiętszey Nieba y Ziemi Monarchini

MARYI

Przy

Koronacyi Cudownego Jey Obrazu Lwowskiego
w Domu Iey Honorowi poswięconym
Tak zawsze Domowa y ustawiczna
Iak raz oddana w Domu Elżbiety,
Czyli

KAZANIE

Na Konkluzyi Oktawy Anniwersarza
Koronacyi

MIANE

W Kosciele Lwowskim Bożego Ciała, Zakonu
Kaznodzieyskiego.

Przez

Imc: X. Iakoba Torzewskiego S. I. Kaznodzieie Archi Katedralnego Lwowskiego

Dnia 9. Lipca 1752.

Unde hoc mihi? ut veniat Mater Domini mei ad me. Luc: 1.

IYle wizyt iuż postronnym, iuż powinowatym w życiu swoim oddawała Nayświętsza MARYA, a przecie nigdzie nie czytam w Ewangeliy o takiey admiracyi, iaką

przy Nawiedzeniu swoim uczyniła Elżbieta: *Unde hoc mihi?* a zkądże mi to? wiecieſz dla czego? bo w tym Nawiedzeniu Nayświętſza MARYA była cudowna y łaſkawa. Innym oddaiąc wizytę czyniła ludzkość, Elżbiecie oddaiąc wizytę, czyniła Cuda. Tę przyczynę podziwienia swego daie samaż Elżbieta: *Ecce enim ut facta eſt vox ſalutationis Tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio infans, in utero meo,* albowiem, iak tylko stał się głos Pozdrowienia Twego w uſzach moich, ſkoczyło od radości Dzieciątko w Zywocie moim. Co to było, ſześcią Mieſięczne Dziecie, ieſzcze w Zywocie Macierzyńſkim zamknięte, nad prawo natury do tey rekognicyi przyprowadzać, że Poczętego w MARYI poznało Chryſtuſa, y od radości wyſkoczyło, a iako [a] *Pallavicinus ij Salmeron* ſwiadczą, uklęknąwſzy w Wnętrznościach Elżbiety, głębokiey Religiy aktem, Wcielonego BOGA przywitało, ieżeli nie cud? Co to było pierworodnym grzechem ſkrępowanego Iana od grzechu rozwiązywać y ieſzcze w żywocie poświęcać, ieżeli nie łaſka? Temu Nawiedzeniu winien Zacharyaſz, że mowę odebrał y Proroctwo; Temu Nawiedzeniu winna Elżbieta, że Macierzyńſtwo Boſkie przeniknęła w MARYI. Temu Nawiedzeniu winien Ian narodzony, że wſzyſtkim Synom ludzkim wziął precedencyą, że z ogniſtemi Eliaſzami, niewinnemi Aniołami wſzedł w komparacyą, bo go tak w Ewangeliy ſwoiey nazywa Chryſtus. Iak że ſię wizycie MARYI nie miała dziwować Elżbieta? Coś podobnego działo ſię y w tym tu Domu. Dziwowały ſię Obecności MARYI na tym tu mieyſcu *(b)* od Roku 1270. wſzyſtkie wieki, bo widziały wielkie Cuda y łaſki tego Obrazu. Patrzyły na owego Iakuba Potockiego Woiewodę Bracławſkiego, ktory zaięte mi w Obozie prochami wyſadzony na powietrze, za Protekcyą Naydoſtoynieyſzey Panny, bez zadnego ſzwanku ſpuſzczony na ziemię. Patrzyły na owę Matronę, ktora po ſtraconym Dziewictwie, czyniąc ſię Panną wpyſznym ubiorze przyſzła przed ten Obraz, y zdarciem ſkory z głowy przez czarta ſprawiedliwie ukarana. Patrzyły na ow pożar tuteyſzego Miaſta, w ktorym gdy wſzyſtkie Domy y Kamienice ſpłonęły, ieden tylko Kaznodzieyſki Konwent, y Kościoł pod Tytułem Bożego Ciała, widomie od Nayświętſzey MARYI Płaſzczem zaſłoniony ocalał. Zgoła, patrzyły przeſzłe czaſy, na ſlepych, głuchych, chorych, rannych, umarłych, do wzroku, ſłuchu, chodu, zdrowia, życia

przy-

(a) Pallavicinus in Vita Deipart Fol. 398. Salmer: Tom 3. Tract. 10. (b) Inſtinus Miechovi: in litt: tit: Virg. gen. diſc. 531.

zwwroconych, y na wzor Elżbiety zdumiewały się. *Unde hoc mihi?* To pewnie y mnie do tey admiracyi dnia dzisieyszego przyidzie? Nie. Czemu się przeszłe wieki y lata dziwowały, Ia się temu niedziwuię teraz, dla czegosz to? bo ieżeli przed Koronacyą tyle Cudow na tym tu mieyscu czyniła Nayświętsza MARYA, po Koronacyi ieszcze będzie więcey. Ieżeli przed Koronacyą w tym Obrazie tak była łaskawa, po Koronacyi ieszcze będzie bardziey; Uroczystość Koronacyi Iey, dziś się z pierwszym y ostatnim Anniwersarzem kończy, ale się materya do podziwienia dopiero zaczyna, *bo MARYA w tym domu ij Obrazie tak nas zawsze po Koronacyi Nawiedzać będzie, iak raz nawiedziła Elżbietę.* Otym *Ad M. D. G.* Za Twoim Błogosławieństwem *(a) Corona anni benignitatis Domini* Iako Cię nazywa Swięty Bonawentura Niepokalanie Poczęta Panno y Przedziwna BOGA moiego Matko.

Nie rozumieycie, Słuchacze, żeby się to z przypadku tylko y upodobania stało, że Koronacya tego Obrazu od Kaznodzieyskiego Zakonu na Dzień Nawiedzenia MARYI postanowiona, y od Stolicy Apostolskiey approbowana; wielka w tym zamknięta Taiemnica. Proszę to dobrze pamiętać, com teraz powiedział. Ia się wracam do Domu Elżbiety; y przypatrzywszy się wszystkim Cudom y łaskom, ktore odebrał ten Dom, pytam się, czemu to Nayświętsza MARYA, w żadney życia swego Taiemnicy, ktore poprzedziły Nawiedzenie Elżbiety, nie czyniła podobnych Cudow y łask, aż dopiero wtym Nawiedzeniu? *Potim* czemu tego nie czyniła w inszych wizytach, ale tylko wtey? *Racija iest*, bo do Elżbiety przyszła Ukoronowana. Innych czasow MARYA była tylko MARYĄ, w Nawiedzeniu Elżbiety była MARYĄ Ukoronowaną. Uważciesz, ieżeli to bez fundamentu mowię. Przyszedłszy Archanioł Gabryel z Zwiastowaniem przyszłego Syna do Nayświętszey MARYI, tak rzekł do niey: [b] *Ecce concipies in utero & paries Filium, hic erit magnus & Filius Altissimi vocabitur*, Oto poczniesz w Zywocie y porodzisz Syna, ten będzie Wielkim, y Synem Nayvwyższego zwan będzie, *& dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus, & regnabit in domo Iacob in æternum & regni ejus non erit finis*, y da mu Pan BOG Stolicę Dawida Oyca Iego, y będzie Krolował w Domu Iakobowym, y Kroleſtwu Iego niebędzie końca. Wiem że Syn Boski, iako iest [c] *Æqualis*

(a) S. Bonav. in speul B. M. V. Cap. 12. (b) Luca 1. (c) Symb Athan:

Patri ſecundum Divinitatem. Rowny Oycu w Naturze y we wſzyſtkich attrybutach, tak toż ſamo *jus altum* naywyżſze Prawo, miał aktualnie do wſzyſtkich Kroleſtw, Pańſtw, Tronow, Bereł, Koron, ktore y Ociec, dla tego Go Krolem nad Krolmi y Panem nad Pany, w Obiawieniu ſwoim nazwał Ian Swięty; [a] *Vocatur nomen ejus Verbum Dei, & habet ſcriptum Rex Regum & Dominus Dominantium* Zacoż tedy rzekł Archanioł: *Dabit illi Dominus Deus ſedem David Patris ejus*, że mu dopiero da Pan BOG Stolicę Dawida Oyca Iego! bo takie Prawo miał wziąć do Kroleſtwa Dawidowego, y innych, iakiego ieſzcze niemiał. Syn Bozy miał Prawo eſſencyalne do wſzyſtkich Kroleſtw, ale nie miał Prawa akcydentalnego, albo przypadkowego. Kiedyż tego Prawa nabył? w Wcieleniu. Przed Wcieleniem był Panem y Krolem całego Swiata ile BOG, po Wcieleniu był Panem y Krolem całego Swiata, nie tylko ile BOG, ale ile Człowiek; bo iako w Wcieleniu ſwoim złączywſzy ſię z naturą ludzką, wynioſł ią do tych prerogatyw, że miała moc czynienia wſzyſtkich Cudow; że była pełną wſzelkiey Mądrości y umieiętności, że ſię ſtała Głową całego Narodu ludzkiego; tak w tym Wcieleniu wynioſł Ią y do tey doſtoyności; aby ſię Pańſkim, y ſamym tylko Krolom właściwym Charakterem zaſzcycała. Wyznał to ſam Chryſtus przed Uczniami ſwoiemi. *(b) Vos vocatis me Magiſter & Domine, & bene dicitis, ſum etenim*, wy nazywacie mię Nauczycielem y Panem, y dobrze mowicie, albowiem nim ieſtem. [c] *Lucæ 6. Quia Dominus eſt Filius hominis, etiam Sabbathi*, że Syn Człowieczy ieſt Panem y Sabatu. Ieżeli tedy Syn Boſki biorąc Naturę Ludzką, w pierwſzym Wcielenia ſwego momencie wziął razem prawo y do Korony, toć do tey Korony w pierwſzym momencie Poczęcia Chryſtuſowego mieć prawo muſiała y MARYA? Tak ieſt a nieinaczey.

Dwoiakim tytułem Chryſtus Pan miał Prawo do Kroleſtwa y ile Człowiek, y ile BOG. Ile Człowiek, miał prawo przypadkowe y nabyte; ile BOG, miał prawo eſſencyalne y przyrodzone. Tak też dwoiakim tytułem y Nayświętſza MARYA powinna była należeć do Krolewſkiego tytułu, y ile była Matką Chryſtuſa Człowieka, y ile była Matką Chryſtuſa BOGA. *A naprzod*, ile była Matką Chryſtuſa Człowieka, należała do Krolewſkiego Tytułu, bo Dziedzictwo ordynaryinie z Rodzicow na dzieci ſpły-

wa

(a) Apoc: 19. v 13. & 16. (b) Ioan: 13. [c] Luc: 6. v 5.

wa, tak aktualni Xiążęta nie rodzą się tylko z aktualnych Xiężn; aktualni Krolowie z aktualnych Krolow. A zatym dobra to u mnie konsekwencya: Chrystus w pierwszym poczęciu swoim wziął od BOGA Kroleſtwo, toć toż samo Kroleſtwo w Poczęciu Chrystusowym mieć musiała y Matka Iego. Utwierdza Ią mocno owemi słowy Archanioł Gabryel: *Dabit illi Dominus DEUS ſedem David Patris ejus*, da mu Pan BOG Stolicę Dawida Oyca Iego. Czemu nie Stolicę Saula, albo inszych Monarchow, ponieważ Chrystus y ile Człowiek *ratione unionis Hypoſtaticæ*, to iest względem złączoney Natury Ludzkiey z Bostwem, miał relacyą do wszystkich Kroleſtw? bo temi słowy chciał wyrazić Sukceſſyonalne tylko Prawo Chrystusa do Kroleſtwa, iako bowiem Nayświętsza MARYA pochodziła ze Krwi y Familij Krola Dawida, tak Chrystus poczynaiąc się z tey Krwi y Familiy Dawjda, tym samym brał prawo naturalne do Stolicy Iego. Ieżeli tedy do tego, żeby był Chrystus ze Krwi Dawida należał do Kroleſtwa Dawidowego, koniecznie trzeba było; żeby się ta relacya wprzod znaydowała w MARYI; tak żeby z złączenia Natury ludzkiey z Bostwem, należał do wszystkich Kroleſtw, koniecznie trzeba było, żeby w tym złączeniu MARYA była aktualną Krolową. Pisze się na to zemną y S. Athanazius: [a] *Qui natus eſt de Virgine Rex eſt & Dominus, propterea & Mater, quæ cum genuit Regina & Domina proprie & vere cenſetur.* Ten ktory się Narodził z Panny, Krolem iest y Panem, dla tego też y Matka, ktora go porodziła, Krolową y Panią iest prawdziwie. Y tać to iest racya, dla czego Chrystus Pan nie chciał akceptować Korony, gdy go *Ioan: 6.* chciano uczynić Krolem: *(b) Cum cognoviſſet, quod venturi eſſent, ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit in montem ipſe ſolus*, poznawszy iż mieli przyiść, aby Go porwali, y uczynili Krolem, uciekł sam ieden na Gorę, bo Go chciano Koronować bez MARYI. Chrystus zaś iako wszystkich Honorow, dostoieństw y prerogatyw akcydentalnych wziął pierwszy fundament, to iest Naturę Ludzką z Matki swoiey, tak tych wszystkich Honorow, dostoieństw y prerogatyw, chciał mieć Uczestniczkę MARYĄ.

Iedna tu tylko ieszcze zbywa trudność; ieżeli MARYA w Poczęciu Chrystusowym została aktualną Krolową, a aktualne Kroleſtwo, niemoże bydź bez Koronacyi, ktoż był Koronatorem?

(a) *S. Athanaſius lib: de Excell. Virg.* (b) *Ioan: 6. ♈ 15.*

torem? Pyta ſię tu Anielſki Doktor: poniewaſz Chryſtus według Ciała żadnego Oyca niemiał, ktoż to Ciało w Panieńſkim Zywocie Nayczyſtſzey Panny uformował? y odpowiada: [a] *Conceptionem Corporis Chriſti tota Trinitas eſt operata, attribuitur tamen hoc Spiritui Sancto triplici ratione*, że lubo do Poczęcia Ciała Chryſtuſowego przykładała ſię cała Nayświętſza TROYCA, to iednak Poczęcie przyznaie ſię Duchowi Swiętemu, [b] *Inventa eſt habens de Spiritu Sancto*, a to z trzech przyczyn *Pierwſza* ieſt z ſtrony Pana BOGA, bo BOG Wcielenie Syna ſwoiego uczynił z iedyney tylko ku Narodowi Ludzkiemu miłości, iako mowi Ian Swięty [b] *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum Unigenitum daret*, Tak BOG ukochał świat, że Syna ſwego Iednorodzonego dał, Miłość zaś ta Boſka ieſt Duchem Swiętym. *Druga* przyczyna ieſt z ſtrony Natury Ludzkiey, bo tę naturę do iedności Perſony przyiął Syn Boſki, nie z żadnych iey zaſług, ale z ſzczerey tylko y ſamey łaſki, łaſka zaś według Pawła Swiętego, ieſt właſna Duchowi Swiętemu: [d] *Diviſiones gratiarum ſunt, idem autem Spiritus*, rożne ſą dyſpartymenta y podziały łaſk, ale ieden Duch. Trzecia przyczyna ieſt z ſtrony końca Wcielenia Syna Boſkiego, to ieſt, aby ten Człowiek, ktory ſię w MARYI Poczynał, był Swiętym, y Synem BOZYM; świątość zaś y Synoſtwo Boſkie przyznaie ſię Duchowi Swiętemu, iako mowi Paweł: [e] *Quoniam eſtis Filii DEI, miſit Deus Spiritum Filii ſui in corda veſtra*, y ad Rom: 1. nazywa go (f) *Spiritum Sanctificationis* Duchem poświęcenia. Według Ewangeliy tedy y Tomaſza Swiętego Duch Swięty był ſprawcą całego Wcielenia Chryſtuſowego; wnoſzę: toć ten Duch S. był y Koronatorem MARYI, bo iako Syn Boſki z Ducha Swiętego wziął Ludzką Naturę, y z tą Naturą, Krolewſką Godność, tak Nayświętſza MARYA Panna z tegoz Ducha Swiętego wzięła Macierzyńſtwo Chryſtuſowe, y z tym Macierzyńſtwem podobnąż doſtoyność Krolewſką. Toż ſamo zdaią ſię wyrażać owe ſłowa Gabryela przy Zwiaſtowaniu rzeczone: [g] *Spiritus Sanctus ſuperveniet in Te*, a iako tłumaczy Bernard: *Iterum veniet*, Duch Swięty znowu zſtąpi na Ciebie, dla czegoż to? dla tego, żeby ią wſzyſtkiemi łaſkami ſwemi napełnił? nie, bo ią iuż tych wſzyſtkich łaſk pełną znalazł Archanioł:

[a] 3. p. q. 32. Ar: 1. in O. [b] Matt: 1. (c) Ioan: 3. (d) 1. Cor. 12. (e) Galat 4. (f) Rom. 1. (g) S. Bern: ſerm: 4. Supmiſſus eſt.

Archanioł: *Ave gratia plena,* Witay łaſki pełna, ale żeby Ią był uczynił Matką Chryſtuſową, a tym ſamym Krolową y Panią wſzyſtkiego. Tak rozumi S. Athanaziuſz: [a] *Spiritus S. deſcendit in Virginem cum omnibus attributis eſſentialibus, quæ illi per rationem Divini Principatûs adſunt.* Duch Swięty zſtąpił na Pannę zewſzyſtkiemi iſtotnemi doſkonałościami, ktore ſię w nim względem Boſkiego Panowania, y naywyżſzey doſtoyności znayduią. Dwoiakie było zſtąpienie Ducha Nayświętſzego na MARYĄ [b] według Bernarda: iedno przy Iey Poczęciu, drugie przy Poczęciu Chryſtuſowym. Przy Poczęciu MARYI zſtąpił Duch Swięty na nię, aby Ią był zachował od grzechu pierworodnego; przy Poczęciu Chryſtuſowym zſtąpił na nię, aby Ią był ozdobił Krolewſką Doſtoynością. Zſtępuiąc przy Poczęciu MARYI, udzielił Iey tych attrybutow doſkonałość, ktore Go czynią Swiętym, niezkazitelnym, Niepokalanym, zſtępuiąc przy Poczęciu Chryſtuſowym udzielił Iey tych attrybutow doſkonałość, ktore Go czynią abſolutnym Monarchą, Krolem, y Panem wſzyſtkiego; *Quæ illi per rationem Divini Principatûs adſunt.* Z pierwſzego zſtąpienia zoſtała MARYA bez zmazy poczętą, y wſzyſtkich łaſk pełną; z drugiego, zoſtała Matką Chryſtuſową, y Monarchinią Swiata.

To takie Prawo do Krolewſkiego tytułu odebrała MARYA, ile Matka Chryſtuſa Człowieka; iakież Prawo do tego Tytułu odebrać muſiała, ile Matka Chryſtuſa BOGA? Chcecieſz poznać, co to ieſt za Godność Macierzyńſtwa Boſkiego? ſłuchaycieſz co mowi Anielſki Doktor: (c) *Humanitas Chriſti ex hoc, quod eſt unita Deo, & beatitudo creata, ex hoc quod eſt fruitio DEI, & Beata Virgo ex hoc, quod eſt Mater DEI, habent quandam Dignitatem infinitam, ex bono infinito quod eſt DEUS.* Natura Ludzka Chryſtuſa z tey racyi, że ieſt złączona z BOGIEM, y Błogoſławieńſtwo Niebieſkie z tey racyi, że ieſt nieuſtannym poznawaniem, y kochaniem BOGA, y Nayświętſza MARYA Panna ztey racyi, że ieſt Matką Boſką, zamykaią w ſobie iakąś nieſkończoną Godność z dobra nieſkończonego, ktorym ieſt BOG. Iakoby mowił: Natura Ludzka Chryſtuſa ma za termin, z ktorym ſię łączy, Perſonę Boſkę, ale ta Perſona Boſka ieſt nieſkończoną, toć y Natura Ludzka Chryſtuſa ieſt nieſkończona. Błogoſławieńſtwo Niebieſkie ma za cel y objectum wſzyſtkiego ſzczęścia y ukontentowania

(a) S. Athan: in Luc: Cap. 1. [b] S. Bern: ut ſupra. (c) 1. p. q. 25. ar 6. ad 4tum.

BOGA, ale ten BOG ieſt nieſkończony, toć y błogoſławieńſtwo Niebieſkie ieſt nieſkończone. Nayświętſza MARYA przez Macierzyńſtwo ſwoie ma relacyą do Syna, ale ten Syn ieſt nieſkończony, toć y MARYA ile Matka Boſka ieſt nieſkończona, *Et ex hac parte non poteſt aliquid fieri melius eis, ſicut non poteſt eſſe aliquid melius DEO*, mowi tenże: y ztey okoliczności niemoże bydź nic lepſzego y doſkonalſzego nad te trzy rzeczy iako nie może bydź nic lepſzego y doſkonalſzego nad BOGA. Ia zaś mowię, że biorąc komparacyą tych nawet trzech rzeczy między ſobą, Macierzyńſtwo Boſkie w niektorych okolicznościach zdaie ſię przechodzic inne. Y tak lubo między Perſoną Boſką y Naturą Ludzką Chryſtuſa ieſt wzaiemność Hypoſtatycznego związku, niemaſz iednak wzaiemności dependencyi, bo lubo Natura Ludzka w Chryſtuſie dependuie od Perſony, y dla tego ſię wſzyſtkie akcye Chryſtuſowe nazywaią Boſkie y Teandryczne, Perſona iednak od Natury Ludzkiey cale nie. Między Macierzyńſtwem zaś Boſkim MARYI y Synoſtwem Chryſtuſa, taka ſię znayduie relacya, że y Matka od Syna, y Syn od Matki eſſencyalnie dependuie, bo ani Matka bez Syna, ani Syn bez Matki żadnym ſpoſobem bydź niemoże. *Potiùs* Błogoſławieńſtwo wieczne ieſt oſtatnim końcem predeſtynacyi naſzey, bo nad niego względem nas nie może bydź nic godnieyſzego y ſzczęśliwſzego. Predeſtynacyi zaś Nayświętſzey MARYI oſtatnim końcem było Macierzyńſtwo Iey Boſkie, a błogoſławieńſtwo właſnością tylko powinną Macierzyńſtwu Boſkiemu, bo bydź Matką Boſką, ieſt większa nierownie prerogatywa, a niżeli widzieć y poznawać w Chwale wiekuiſtey BOGA. Pięknie tę dyfferencyą wyraził S. Epiphanius, gdy ztaką exklamacyą zawołał: *O Uterum cælô ampliorem! qui incomprehenſum Deum, vere comprehenſum portaſti.* O Zywocie od ſamego Nieba obſzernieyſzy, ktoryś nieogarnionego BOGA prawdziwie ogarnionego noſił? Na tych ia ſię dwoch ſłowkach: *vere comprehenſum* prawdziwie ogarnionego, zaſtanawiam troche, y pytam ſię, czy też Nayświętſza MARYA obeymuie Pana BOGA w Niebie? nie; poznaie go nad wſzyſtkich Swiętych nayiaśniey, kocha nad wſzyſtkich Swiętych naydoſkonaley, zoſtaie w wieczney chwale nad wſzyſtkich Swiętych naywyzey, ale Go nie obeymuie, bo BOG iako ieſt w Iſtocie ſwoiey y doſkonałościach nieſkończony, tak od ſtworzonego y ſkończonego rozumu niemoże bydź ogarniony. Ie-

żeli

żeli tedy Nayświętsza MARYA nieobeymuie, Pana BOGA w Niebie, gdy Go widzi, zacoz S. Epiphanius mowi? że Go obięła, gdy Go poczęła y w Zywocie swoim nosiła? Tak wielki Swięty powiedział to, iak wielki Teolog. Według S. Tomasza, Scota y Zoaresa do ogarnienia BOGA koniecznie tego trzeba, żeby Go widzieć: *(a) Totum & totaliter*, to iest y całego, y wszystkie Iego doskonałości, tym wszystkim sposobem, ktorym bydź może poznawany. Lubo tedy y Nayświętsza MARYA, y wszyscy inni Swięci całego BOGA widzą, niewidzą go iednak *Totaliter*, co do wszystkich nieskończonych Iego doskonałości, ani tym wszystkim sposobem, ktorym być może poznany, a zatym ani Go obeymuią. Akiedy Go w Zywocie swoim poczęła y nosiła Naydostoynieysza Panna, miałaż Go *totum & totaliter* całego, y tym wszystkim obyczaiem, ktorym Go mieć mogła w Wnętrznościach? miała, dla tego S. Epiphanius mowi że Go ogarnęła prawdziwie, *Vere comprehensum portâsti*, nieogarnieniem rozumu, ale ogarnieniem żywota; na podobieństwo tego, co o Naturze ludzkiey Chrystusa rzekł Paweł; [*b*] *In ipso inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter*, w Nim mieszka wszystka zupełność Bostwa cielesnie.

To taka Godnosc Macierzyństwa Boskiego MARYI z relacyi do Syna; zobaczcieśz tę Godność wynosi S. Bernard z relacyi do Oyca: *(c) Hæc est excellens prærogativa Mariæ, quod unum eundemq; Filium cum Deo Patre meruit habere communem*, Ta iest nayzacnieysza prerogatywa MARYI, że iednegoż z Oycem Przedwiecznym zasłużyła sobie mieć Syna, bo ktorego Ociec przedwieki z siebie rodzi, Tegoż samego w czasie porodziła MARYA, Pytaią się tu Doktorowie, czemu to Duch S. nie nazywa się zrodzonym, iako Syn Boski, ale tylko pochodzącym? *(d) Spiritus S. à Patre & Filio non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens;* y odpowiadaią pospolicie, bo Syn Boski iest podobnym Oycu, Duch Swięty zas żadnego podobieństwa niema. To samo czemu? Izaliż Duchowi Swiętemu nie dostaie iakiey doskonałości, ktora się znayduie w Oycu? nie. dla czegoż tedy nie iest? podobny! Odpowiada Swięty Augustyn: bo ani rodzi, ani tchnie żadney Persony Boskiey, Pierwsze Osoby są płodne, bo Ociec Rodzi Syna, z Synem zaś tchnie Ducha Nayświętszego, Duch Swięty zaś że żadney płodności niema, żadnego też do Oyca niewyraża podo-

[*a*] *Aleq p. 1. q. 12. ar. 1. ad 3.* [*b*] *Coloss: 2. v. 9.* [*c*] *S. Bern. serm: 4 de assump: Virg: præ:* [*d*] *Symb: Athan:*

bieństwa. Patrzcież teraz; czego Duch Swięty niewziął w pochodzeniu swoim od Oyca y od Syna, to w przeznaczeniu swoim wzieła MARYA, to iest: podobieństwo w płodności do Oyca: *Beata Virgo MARIA ab ipso Patre æterno Paternalem fæcunditatem accepit* mowi *S. Bernardinus Senensis.* Płodność Przedwiecznego Oyca takie w nim własności złączyła z sobą, iakie w żadney Osobie nawet Boskiey nigdy niebyły, y być nie mogą, to iest Bostwo z Oycowstwem. Podobnym sposobem płodność MARYI, takie w niey *extrema* pogodziła z sobą; iakie się w żadney Osobie nieznaydowały nigdy, y znaydować niemogą, to iest: Dziewictwo z Macierzyństwem. Płodność Przedwiecznego Oyca dokazała tego, że Syna przedwieki rodził bez Matki, podobnym sposobem Płodność MARYI to sprawiła, że tegoż Syna zrodziła w czasie bez Oyca. Płodność Przedwiecznego Oyca iednę Naturę kommunikuie dwom Osobom, Płodność MARYI dwie Natury zamyka w iedney Osobie. Płodność Przedwiecznego Oyca Syna Boskiego czyni współistotnym Oycu, Płodność MARYI, Ciało Chrystusowe uczyniła Ciałem MARYI: [a] *Caro Christi est caro Mariæ. S. Bern.* Słowem *Illam germanitatis affinitatem Patris ad Verbum, quam Spiritus S. non habet, Habet Sanctissima Virgo, ut sit & soror Domini, & summo Patri permaxime similis*, mowi S. Augustyn; to powinnowactwo Oyca do Syna, ktorego niema Duch S. odebrała Nayświętsza MARYA, że iest y Siostrą Pana, y Oycu Przedwiecznemu naypodobnieyszą. Możesz bydź nad to co zacnieyszego? Chyba iedno tylko Bostwo. Ieżeli tedy Godność Macierzyństwa Boskiego, iest naypierwsza po BOGU, toć się Iey wszystkie prerogatywy, wszystkie Przywileie, wszystkie Korony, y Krolewskie Tytuły winne, a zatym dobrzem powiedział, dla czego to MARYA w Domu Elżbiety takie Cuda y łaski czyniła, iakich przed tym Nawiedzeniem nieczyniła nigdy, bo do niego aktualną Matką Boską przyszła, a tym samym Krolową Nieba y ziemi, to iest do wszystkich łask, do wszystkich Cudow, do wszystkich dobr, do wszystkich Kreatur y Elementow maiąca Prawo.

Przypomniycież sobie teraz, com prosił mieć w pamięci, to iest: że się Koronacya Tego Obrazu na Dzień Nawiedzenia Nayświętszey MARYI nie bez taiemnicy stała; Mogła się była ta Koronacya odprawić inszego czasu, naprzykład albo na Swięto Narodzenia

[a] *S. Aug: lib. 6. de Trinit apud P. Baeza tom: 1. de B. M. V.*

rodzenia, albo na Swięto Ofiarowania, albo na Swięto Zaślubienia, albo na Swięto Zwiaſtowania, za coż ſię Panu BOGU podobało, Konorować MARYĄ w tym Obrazie na Uroczyſtość Iey Nawiedzenia? *Racija ieſt*: bo Ią w tym Obrazie chciał mieć zawſze Cudowną y łąſkawą. Obraz ten ile z ſiebie, był obojętny, żeby był figurował w ktoreykolwiek z tych Taiemnic Nayświętſzą MARYĄ; Koronacya zaś determinowała go do tego, żeby odtąd nieinną MARYĄ znaczył tylko Nawiedzaiącą Elżbietę, to ieſt aktualną Matkę Boſką, Słowem Przedwiecznym napełnioną, y od Ducha Nayświętſzego Ukoronowaną. Dla czegoż to? oto dla tego, żeby w tym Obrazie takie Cuda y łaſki czyniła zawſze, iakie Cuda y łaſki uczyniła w Domu Elzbiety raz tylko. MARYA w Domu Elzbiety raz tylko była aktualną Matką Boſką, y raz też tylko Macierzyńſtwa ſwego Boſkiego dowody dała, w tym Obrazie po ſwoiey Koronacyi zawſze będzie aktualną Matką Boſką, y zawſze też Macierzyńſtwa ſwego Boſkiego będzie pokazywała ſkutki. Y ta to ieſt Nayświętſzey MARYI w tym Obrazie przed, y po Koronacyi differencya; przed Koronacyą czyniła Cuda y świadczyła łaſki, ale pewnych tylko czaſow, po Koronacyi będzie czyniła y świadczyła zawſze. Przed Koronacyą czyniła Cuda, y świadczyła łaſki, ale nie Domu Elżbiety, po Koronacyi to wſzyſtko będzie czynić, co w Domu Elżbiety uczyniła. W Domu Elżbiety Sześciomieſięczną dziecię zupełnym używaniem rozumu udarowała MARYA, y do poznania prawdziwego BOGA, ktorego w żywocie ſwoim noſiła, przyprowadziła, w tym Domu będzie oświecać rozumy, zapalać ſerca, do Czci, Miłości, y Religij Boſkiey nakłaniać wolę. W Domu Elzbiety od pierworodnego grzechu uwolniła Iana, na tym mieyſcu y naytwardſzych grzeſznikow, y nayuporczywſzych nałożnikow nawracać będzie. W Domu Elżbiety niememu Zacharyaſzowi przywrociła mowę; w tym Domu y mowy, y ſluchy, y wzroki, y zdrowia, y życia y fortuny przywracać będzie. W Domu Elżbiety Rodzicow Prorokami, Syna Aniołem y Marſzałkiem Chryſtuſowym uczyniła MARYA; na tym tu mieyſcu Rodzice Dziatki, ſtrapieni konſolacyą, wniebeſpieczeńſtwie duſzy y ciała zoſtaiący, pewną pomoc odbierać będą. ſlowem: w Domu Elżbiety całey Familij pobłogoſławiła MARYA; z tego Domu bez łaſki y Błogoſławieńſtwa MARYI

nikt nieodeydzie, kto ſię Iey Macierzyńſkiey Opiece y Protekcyi przez część ſtateczną y należytą rewerencyą odda. Tak będzie, Słuchacze, iak mowię, bo ten Obraz po Koronacyi ſwoiey zawſze będzie reprezentował Matkę Boſką Nawiedzaiącą Elżbietę. MARYA zaś ile Matka Boſka nie może tylko dobrze czynić. Swięty Paweł chcąc wyperſwadować Rzymianom, aby byli wſzyſtkę ſwoię nadzieię pokładali w Chryſtuſie, tak ich konwinkował: (a] *Qui proprio Filio ſuo non pepercit, ſed pronobis omnibus tradidit illum: quomodo non etiam cum illo omnia, nobis donavit? Rom 8.* Ieżeli BOG właſnemu Synowi ſwemu nieprzepuścił, ale go za Nas wſzyſtkich wydał, iakże nam niedarował wſzyſtko? Podobnym ſpoſobem niby *a Majori ad minus* y Ia argumentuię: Ieżeli BOG Iedynaka ſwego nieżałował dla MARYI czyniąc Go Iey Synem, à MARYĄ Matką, ktoreyże Iey łaſki, ktorego faworu, ktorego dobrodzieyſtwa y uczynności negowac będzie? *quomodo non etiam cum illo omnia illi donavit?* Że MARYĄ uczynił Matką Syna ſwego, to była łaſka, ale żeby dla Niey to wſzyſtko czynił, oco iak Matka Boſka proſi, zdaie ſię bydź w BOGU niby iakaś obligacya; dla tego Go dłużnikiem MARYI nazywa S. Metodius: [b] *O Domina! quæ debitorem Deum ſemper habes.* Wiecie że przed Wcieleniem Syna Boſkiego żadney wiadomości o BOGU w TROYCY Swiętey iedynym nie mieli Ludzie, dopiero ſię o niey dowiedzieli po Wcieleniu, ktoż tey wiadomości był przyczyną? Nayświętſza MARYA. Widząc bowiem y ſłuchaiąc mowiącego Chryſtuſa, patrząc na tak wielkie Cuda y Dzieła Iego Swiat, tak ſobie dyſzkurował: Syn ten MARYI ieſt Synem Boſkim, ho! toć mieć muſi ſwego Oyca w Niebie, bo Syn bez Oyca y Ociec bez Syna bydź niemoże; a że ieſt Synem Boſkim koniecznie Oyca y Ociec Iego miłować muſi, ho! toć między niemi bydź muſi nieſkończona miłość, ktora ſię nazywa Duchem Swiętym, a zatym w iednym BOGU ſą Trzy Oſoby, ktoż mowię, tego poznania był okazyą? Nayświętſza MARYA zezwalaiąc na Macierzyńſtwo, y rodząc Syna Boſkiego, y ztąd ci to Ią *Totius TRINITATIS complementum* Całey TROYCY dopełnieniem nazywa S. Izichius Ierozolimitańki Biſkup. *Potym* Dłużnikiem ma BOGA, bo mu przez Macierzyńſtwo ſwoie tego uzyczyła, czego nigdy niemiał, a co go naybarziey wſławia. Dwoch rzeczy według Anielſkiego Doktora: [c] *Ad integram ratio-*

[a] *Rom:* 8. *v.* 32. [b] *Bonher Sab. Dom* 5. *Quadrag.* [c] 22. *q.* 30.

tionem miſericordiæ, Do zupełnego miłoſierdzia trzeba, to ieſt: aktu woli, y kompaſſyi. Aktu woli, przez ktory kto chce dobrze uczynić ubogiemu y nędznemu; kompaſſyi, przez ktorą kto ubolewa nad mizeryą bliźniego. BOG tedy był prawda przed wieki miłoſiernym, ale tylko co do aktu woli, bo zawſze chciał dobrze światu, nigdy iednak niebył miłoſiernym co do kompaſſyi, bo niemaiąc Ciała, niemogł też mieć zmyſłu y czucia żalu. Cóż tedy uczyniła Nayświętſza MARYA, oto daiąc Ciało Synowi Boſkiemu, tym ſamym mu do kompaſſyi zprowidowała inſtrument, aby był nie tylko co do woli, ale y co do czucia miłoſiernym: Wyraził to wſzyſtko piſząc do żydow Paweł Swięty: *(a) Non enim habemus Pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris? Accedamus ergo cum fiducià ad thronum gratiæ, ut miſericordiam conſequamur.* Izaliż niemamy Naywyżſzego Kapłana, ktoryby ſię niemogł ulitować nad krewkościami naſzemi? Przyſtąpmyż tedy z ufnością do Stolicy łaſki, abyśmy otrzymali miłoſierdzie. Przed Wcieleniem Sprawiedliwość Boſka brała gorę miłoſierdziu, bo BOG ludzkiey nędzy nieczuł, y dla tego tez tak częſto y ſurowo karał. *(b)* Teraz *Miſericordia ſuperexaltat judicium.* Miłoſierdzie przewyżſza ſprawiedliwość, bo BOG ma Serce od MARYI do kompaſſyi. A zatym nie tylko iako Matce, ale iako kredytorce ſwoiey nieprzeczyć y odmowić niemoze. Będą tego miłoſierdzia Boſkiego ſkutkow doznawać wieki wtym Obrazie, bo iako w nim *in anno gratiæ*, w roku łaſki to ieſt Wielkiego Iubileuſzu Koronowana MARYA, tak po wſzyſtkie lata w tym Obrazie łaſkawą będzie.

Niechże tedy naypierwſze y nieſkończone dzięki będą BOGU Wſzechmogącemu za tę Swiętą Pannę, że Ią tak wielkiemi Cudami, łaſkami y dobrodzieyſtwy w tym Obrazie wſławił. Po BOGU powinniśmy te dzięki Stolicy Apoſtolſkiey za Approbacyą Koronacyi, za Poświęcenie y przyſłanie Korony, za nadanie wiecznemi czaſy tak wielkich odpuſtow. Powinniśmy te dzięki y Iaśnie Wielmożnym *Potockim* Fundatorom tey Koronacyi, że PILAWY, albo Herbownych KRZYZOW ſwoich na Koronę MARYI nieżałowali, tak znaczne expenſa na ozdobę tego Aktu podeymuiąc. Powinniśmy dzięki y Prześwietnemu Kaznodzieyſkiemu Zakonowi za uſilną Promocyą, ſtaranie, y niezſatygowane zabiegi. Roku przeſzłego dla Koronacyi, tera-

[a] *Hebr.* 4. *v.* 14. [b] *Iac.* 2. *v.* 13.

znieyszego dla Iey Anniwersarza podjęte. Gdy S. Ildefons Toletański Arcy-Biskup Honor MARYI wynosił raz na Kazaniu, Błogosławiona *Leokadya* wyszedszy przy wszystkich z Grobu na cały głos zawołała; [*a*] *Per Te Domina mea vivit*, Przez Ciebie Pani moia żyie; toż y Ia Prześwietny Kaznodzieyski Zakonie o Tobie nie z grobu, ale z tey Ambony żywemi ustami ponawiam: *Per Te Domina mea vivit*, Przez Ciebie Pani moia żyie. Bo przez Ciebie po całym prawie świecie rozeszła się Część y Honor MARYI. Ty Iey Imię po Państwach y Krolestwach, po Katedrach y Ambonach, iuż Xięgami, y Uczonemi Pismami, iuż Rożańcami, Centuryami, y innemi Konfraterniami, iuż przykładnym Nabożeństwem, y wrodzonym prawie do MARYI przywiązaniem wsławiasz. A zatym ktoraś pochwałę w pierwszych SwiętegoOyca DOMINIKA Towarzyszach odebrał odNayświętszey MARYI owemi słowy do Błogosławionego *Ró* rzeczonemi: (*b*] *Hi sunt Filii mei dilecti, in quibus mihi complacui.* Ci są Synowie moi, w ktorychem sobie upodobała, tę Ci pochwałę ponawia, y zawsze będzie ponawiać MARYA.

Ale te dzięki od nas wszystkich naybarziey się winny Tobie Iaśnie Oświecony Pasterzu y Koronatorze. Wszystkie Osoby Boskie przykładali się do Koronacyi MARYI, przy Wcieleniu Syna Boskiego, iako czytam *Cant. 4.* (*c*) *Veni Sponsa mea, veni e Libano, veni Coronaberis*, Podź Oblubienico moia, podź z Libanu, podź będziesz Ukoronowana. Ociec rzekł: *Veni*: wzywaiąc ią iako Corkę; Syn rzekł *Veni*, wzywaiąc Ią iako Matkę; Duch Swięty rzekł: *Veni*, wzywaiąc Ią iako Oblubienicę; a przecie ta Koronacya razem z Wcieleniem przyznaie się pryncypalnie Duchowi Swiętemu. Czemu? bo przytym Wcieleniu Duch Swięty tylko na Nię zstąpił. *Spiritus S. superveniet in te.* Wielu się y do Koronacyi tego Obrazu przyczyniało: Rzym, Dom POTOCKICH, Zakon Kaznodzieyski, ale ta Koronacya przyncypalnie powinna się przypisywać Tobie. Czemu? boś Ty rękami twemi na Głowę MARYI kładł Koronę. Notuią tuteyszey Archi-Dyecezyi Annales, chwalebne Dzieła Twoie, ktoreś do tych czas czynił: Prałackie Stalla Godnemi Subiectami osadzaiąc, Zakonne Domy do Twoiey Dyecezyi sprowadzaiąc, na rożne Fundusze y skryte ialmużny dochody Twoie wysypuiąc. Ale nic znacznieyszego nienapiszą nad to, iako, żeś MARYĄ Koronował;

[*a*) *Card Sfondrati in innocen vindicata*, (*b*] *Lobb* § 5. *in proem de s. Dom.* (*c*] *v.* 8.

nował; bo możeż że bydź co Godnieyszego, co chwalebnieyszego dla Ciebie? iakożeś się stał Wspoł-Koronatorem Ducha Swiętego? Duch S. Koronował MARYĄ w Nazareth, Ty we Lwowie; Duch S. uczynił Ią Matką Boską, Tyś ten Obraz przez Koronacyą Twoię do tego determinował, żeby Matkę Boską figurował. Duch S. Macierzyństwem Boskim MARYI wsławił Miasteczko Nazareth. Ty tego Obrazu Koronacyą tuteyszą Metropolią, bo odtąd iuz nie *Coronatrix Regum* iak się inne intytułuią Metropolie, ale *Coronatrix Reginæ Cæli & terræ*, nazywać się będzie. Cokolwiek tedy Cudow y łask Ukoronowana w tym Obrazie MARYA czynić będzie, te wszystkie na Ciebie spłyną, iako na Koronatora. Day BOZE, żeby Ci za iednę swoię Koronę, w Naywyższym *TriRegium*, trzy oddała.

To się iuż Słuchacze, Anniwersarz Koronacyi kończy, kończą się wszystkie Pompy, Applauzy, Magnifiki, na ten Akt wspaniale przygotowane. Niechże się Miłość y Część MARYI ztym Anniwersarzem nie kończy. Ucichną Działa ale usta wasze, niech zawsze brzmią Chwałą MARYI. Ustaną Fejerwerki, ale strzeliste Akty, niech nigdy ku tey Matce nieustawaią. Zgasną Illuminacye, ale serca niech zawsze goreią. Powiedziałem że MARYA wtym Domu, iak w Domu Elżbiety Cuda y łaski czynić będzie, ale żebyście tych Cudow y łask godni byli, koniecznie tego trzeba, żeby w was była łaska Boska iak w Ianie, Nabożeństwo, iak w Elzbiecie, Wiara iak w Zacharyaszu. Bez łaski Boskiey niemoże was MARYA kochać, bez Nabożeństwa, niemoże was wysłuchać, bez Wiary, niemoże wam dobrze czynić. Będzie zaś to wszystko, ieżeli będzie prawdziwa Miłość Maryi, zechce pokusa przywodzić do grzechu y obrazy BOGA? mowże sobie, nieuczynię tego, bo kocham MARYĄ. Zechce odwodzić od Cnoty y dobrych uczynkow? mowże sobie y tego nieuczynię, bo kocham MARYĄ. A dopiero prawdziwie ukochasz. Rzućcież tedy pod Stopy tey Swiętey Panny serca wasze, Słuchacze, y w wieczną niewolą iako Krolowy y Monarchini waszey oddaycie, bo według Bernarda *Servire MARIÆ, regnare est*, Służyć MARYI, iest krolować.

Ty zaś Ukoronowana Pani wielka Wielkiego BOGA Matko, przyimiy ie, przy tey kończącego się Anniwersarzu Koronacyi twoiey konkluzyi za trybut y daninę Koronie twoiey po-

winną. Wſzak nic drożſzego nadto ſerce niemamy. A iakoś modlącymi ſię przed tobą wtym Obrazie Oycom y Braci Zakonu Kaznodzieyſkiego na te ſłowa: N*os cum prole pia, Benedicat Virgo MARIA* Niech nas z Synem ſwoim pobłogoſławi MARYA Panna, odpowiedziała miłoſiernie: *Benedicam & intercedam.* Pobłogoſławię y będę ſię przyczyniała, tak przy Paſterſkiey Koronatora twego Benedykcyi, ponòw y dla nas wſzyſtkich to Błogoſławieńſtwo: *Benedicam & intercedam:* Pobłogoſławię y będę ſię przyczyniała. Błogoſławże wżyciu, Błogoſław y przy śmierci: przyczyniay ſię w życiu, przyczyniay ſię y przy śmierci; abyśmy po tey Koronacyi za Twoią przyczyną byli godni Korony wieczney.

A

M E

N.

FUNDAMENT

Metropolii Xięstwa Ruskiego; kapitalnego Miasta

LWOWA.

à wnim pospolitego y publicznego Dobra, dla Magistratu, Stanow, Nacyi, y wszystkich Obywatelow, niewzruszony.

W promocyi Honoru, Imienia, y Chwały, Cudownej w Obrazie swoim od S. Łukasza malowanym, złotemi Koronami od Oyca S. BENEDYKTA XIV. Papieża, Ukoronowanej

MARYI

przy tylu dowodnych Łaskach y Cudach, założony.

ALBO

KAZANIE

na Solennej Wotywie Mieyskiey, na ktorey całe Miasto we wszystkich Stanach swoich, na podziękowanie zawszelkie Dobrodzieystwa *à condita urbe* od tey Dziedziczney Pani swoiey, świadczone, *cum voto, & cantico Te DEUM Laudamus.* przytomne było, nazaiutrz po Oktawie Anniwersarza Koronacyinego w Roku, ktorego Fundament zbawienia Pan y Zbawiciel dla Obywatelow Swiata, na Gorach Kalwaryi założył 1752.

miane przez

W.X. MICHAŁA WILCZKA. *S. Teologij Lektora, Kaznodzieie Domowego, Konwentu Generalnego Lwowskiego Bożego Ciała, Prowincyi Ruskiey S. Iacka Zakonu Kaznodzieyskiego.*

Ascendes Templum Domini, & addam diebus tuis, liberabo te, & Civitatem hanc, & protegam Urbem istam propter me. *4. Reg: 20.*

Hwalebna y przyiemna BOGU wdzięczność y rekognicya Łask y Dobrodzieystw przy tym Obrazie Matki Boskiey odebranych, iak wiele dobrego przy-

nosi; Słuchay co mowi do Ciebie z tego Portretu swoiego Ukoronowana Krolowa, Pani, Monarchini y Protektorka Twoia, Prześwietna Metropolio Ruska w swoich Godnościach, Urzędach, y Stanach Zgromadzona. *Ascendes Templum Domini &c.* Żeś wstąpiła na dziękczynienie Łask Boskich przezemnie od założenia y więcey, tu na tym mieyscu odebranych, do Domu, Swiątnicy y Kościoła Pańskiego, (wszakże Bożego Ciała) przyczynię Dni twoich iuż pomyślnieyszych, iuż szczęśliwszych; uwolnię ciebie y Miasto te, owszem bronić y zasłaniać te Miasto będę dla mnie samey: *Et protegam Urbem istam propter me.* Toć iuż po tylu klęskach, ostatniego wyroku z Ezechiaszem nieuśłyszysz: *Morieris tu, & non vives!* Toć y wewnętrzne niezgody dotąd na przeszkodę pospolitego Dobra zawzięte, iuż feralnego nie przyniosą terminu y ostatnią grozić niepotrafią ruiną! *Discordiâ res maximæ dilabuntur.* Ponieważ cię ta Pani wziąwszy w mocną y bespieczną Protekcyą y obronę, upaść ci nieda, upadaiące podźwignie, zesłabiałe, zwątlone utrzyma; y wesprze: tym skuteczniey; im z większą pilnością, żarliwością, y ochotą, widzi promocyę Honoru, Chwały y Części Imienia swoiego. Stoią bowiem niezwruszenie Miasta, á w nich Magistratv, Stany, y *Communitates*, u ktorych Honor, u ktorych Część, Imie, y chwała MARYI, nigdy nieustaie. Y otym Ad M. D. G. pobłogosławisz na Honor Twoy mowiącemu: *[a] Civitas Vivens, Regis Exercituum &c.*

MOże kto z boku, uważaiąc że w Mieście naywięcey złego, pomyślić sobie, że Matka Boska zapatruiąc się na tyle Excessow, kłutni, zbrodni, bezprawia, nie sprawiedliwości, krzywd, wiolencyi, y nierzetelności: *Vidi iniquitatem, & Contradictionem in Civitate. Psal: 54.* bardziey się wybierać z Miasta będzie, y one rzucać, niżeli bronić y zastawiać: zwłaszcza gdy wyraźnie w Osobie Oblubienicy do Syna swoiego, ktorego na

ręku

(a) S. Damasus de dormit.

roku piastuie, mowi: [a] *Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.* Poydź nayukochańszy Synu moy, wynidźmy z tąd, lepiey nam w polu, lepiey na roli, y w ubogich przebywać Wioskach: *Egrediamur in Agrum, commoremur in villis.*

Nad Miastem bardziey płakać, y opłakiwać nieszczęsny stan iego: *Videns Civitatem flevit super illam.* Bo w Miastach nie chwalebna prostota, ale nieszczera polityka prym bierze; Y ztąd to Gospodarz Niebieski, gdy zaprosił Gości z Miasta na ucztę, á oni się mu zwyczayną polityką wymawiać poczęli, odrzucił ich od Stołu Pańskiego, á ubogich, niedołęgow, prostaczkow, upodobał sobie, y godnych społeczności swey poczynił: [b] *Ite ad exitus viarum, & quoscunq; inveneritis, vocate.*

Wszakże y naypierwszy fundowania Miast Inwentor nie kto inny, tylko òw sławny Excessant y Bratoboyca Kaim: [c] *Ædificavit Cain Civitatem.* Na ktore słowa Pisma S. Wielebny Beda tak pisze: *Impiorum progenies in ipsa mundi Origine Civitatem construxit, quia omnes impij in hac vita fundati sunt; Sancti verò Hospites sunt & peregrini.* Niezbożnych Narod w samym początku Swiata Miasto wyinwentował, y wybudował, bo wszyscy niezbożni, niemaczey tylko się na ziemi funduią: Swięci zaś są to, iako Goście, y iako pielgrzymuiący, bo z Ziemią żadney cząstki niemaią, tylko z Niebem. Co samo y Seraficzny Doktor Bonaventura S potwierdza: *Cain ædificavit sibi Civitatem, Abel verò, quia filius DEI & peregrinus nullam.* Kaim wybudował sobie Miasto, Abel zaś iako Syn Boży, y iako Pielgrzym żadnego: Toć z takowych przyczyn y Nayświętsza MARYA żadnego Respektu dla Miasta niema; ale omyli się każdy w takim rozumieniu: na czym że Państwa, Monarchie, Krolestwa, ieżeli nie na Miastach zafundowane? wszystek zaszczyt, wszystkie staranie z Miasta y o Mieście; Ocoż naybardziey trwaią Monarchowie, o co bitwy

(a) Cant. 7. v. 11. (b) Math: 22. v. 9. (c) Gen: 4.

toczą, gdzie prawa ſtanowią, one exekwuią, ieżeli nie w Miaſtach? A gdzie naywiękſza parada? zkąd naywiękſza ozdoba? gdzie Krolowie ſwoie Stolice, Rezydencye, ieżeli nie po Miaſtach, zakładaią? à potym; gdzie naywiękſza brzmi chwała Boſka, chwała MARYI, ieżeli nie w Mieście? zapewnie w żadney wioſce tego nieobaczyſz, w żadnym partykularzu mieć nie będzieſz, co ci Miaſto im więkſze, tym więcey prezentuie.

Ztwierdziło to y Niebo ſame, gdy uznało, że Ieruzalem Miaſto y piękne, y Swięte: *Urbs perfecti decoris, gaudium universæ terræ.* iako Ieremiaſz o nim *Tren:* 2. czyni relacye. tak dalece, że Izraelczykowie (oczym *Ludovicus de Ponte*) mieli imaginacye, iako by w dzieſięciu ſtopniach piękność na świat z ſtąpiła, dziewięcią ozdobiła Ieruzalem, á ieden tylko dzieſiąty ſtopień dla ozdoby całego Swiata zoſtawiła: [a] *De Ieruſalem pulchritudine ita cenſent Hebræi; decem pulchritudinis menſuræ in mundum deſcenderunt: novem abſtulit Ieruſalem, unam univerſus mundus.* Dla czego niechciało ſię inaczey prezentować Ianowi S. w obiawieniach Niebo, tylko iak Ierozolimſkie Miaſto: *Vidi Civitatem Sanctam Ieruſalem, novam deſcendentem de Cælo.* A że Niebo ieſt Stolica Boſka, Stolica MARYI, BOG y MARYA w Niebie iako w Mieście; w Mieście iak w Niebie rezyduią: á Niebo na tym niewzruſzenie ſtoi, iż w nim Chwała Boſka trwa nieuſtannie; toć y Miaſta, á w Mieście wſzyſtkie Stany ſtoią niewzruſzenie, u ktorych, część, Imie, y Chwała MARYI nigdy nieuſtaie.

Luc: 1mo. Sławne teraz Nazareth Miaſto, przed tym tak nikczemne y wzgardzone, że mu nikt dobrego ſłowa niedał: owſzem za niepodobieńſtwo było, aby z Nazaretu co dobrego kiedy wyniść miało: *A Nazareth poteſt aliquid boni eſſe?* A przecież w Nazarecie CHRYSTUS poczęty, Nazaret miła y wdzięczna dla IEZUSA rezydencya: *Quem ſcripſit Moyſes in lege, & Prophetæ, invenimus IESUM, Filium Ioſeph à Nazareth.* Ktorego Moyżeſz w Piſmie opiſał, ktorego Prorocy opowie-

[a] *Ludovicus de ponte.*

opowiedali, znaleźliśmy IEZUSA Syna Iozefowego z Nazaretu Miasta, mowi Filip S. Y Anioł Gabryel niedokąd indziey tylko do Miasta Nazareth z Zwiastowaniem Wcielenia Syna Boskiego posłanie: *Missus est Angelus Gabriel à DEO in Civitatem Galilea, cui nomen Nazareth.* Emissenus to Imie *Nazareth.* tłumaczy *Flos*, Kwiat, *Munditia*, Czystość: *Ubi enim Castitatis & munditiæ Mater habitare debuerat, qui flos & munditia interpretatur.* Ia takie formuię zdanie; przed tym Nazaret wzgardzone y nikczemne Miasto, ale iak MARYA w nim mieszkać poczęła; tak MARYI Imie, Cześć, y chwała w nim słynąć poczęło, tak *Nazareth florida*, iuż Nazaret kwitnie iuż iest kwitnące Miasto. Tak nieinaczey, nietylko kwitną pięknie w sławę y reputacyę, ale y niewzruszenie stoią Miasta, u których Cześć, Imie, y Chwała MARYI nigdy nieustaie.

Ten sam prognostyk pomyślności y szczęścia dla Ciebie bespiecznie ogłosić mogę z deklaracyą od Tronu Regnantki naszey Wielkiego BOGA, Wielkiey Matki y Panny w tym Przecudownym Obrazie Ukoronowaney, Metropolio Ruska, Prześwietne Miasto Lwowie. Sławna twoia promocya Chwały MARYI, od Gor Lwowskich, aż o same Watykańskie obija się Gory, y chwalebne wydaie echo; dla czego też wnosi sobie Sixtus V, Papież w Bulli swoiey: *Aperuit.* przez Iana Dymitra Arcy-Biskupa Lwowskiego przysłaney, żeście Błogosławieństwa Synami: *Ergo vos, benedictionis filii.* Przez to samo, że Cześć, Imie, y Chwałę MARYI nieustannie promowiecie, oprocz niewzruszonych swobod, sławy, y reputacyi, pewni zostaiecie owego błogosławieństwa, ktore MARYA od lat kilkuset z tego Portretu swoiego oświadczyła: *Benedicam.*

Ty Ci to naymiley uwas, iako w Lwim łożysku spoczywać y zostawać w Mieście Lwowie; z kąd od Papieża BENEDYKTA XIV. wezwana: *Veni.* od Krola AUGUSTA III. promowowana: *Veni.* Od MIKOŁAIA Arcy-Pasterza pro-

mulgowana: *Veni* Złote odebrała Korony; *De cubilibus Leonum Coronaberis*.

Onać to słusznie z IANEM Kazimierzem Monarchą Polskim o Tobie Miasto Lwowskie, iedynie MARYI upodobane, mowić może: [a] *Sola Leopolis ornamentum, munimentumquè primarium Russiæ, prolixæ fidelitatis, Constantiæ, promptitudinisq; suæ, toties nobis evidentibus approbatæ argumentis, quotidie Majestati nostræ Regiæ, innumerata repræsentans merita.* Bo ktoreż Miasto wiernieysze, ktore pilnieysze, ktore żarliwsze o Honor MARYI nad Miasto Lwowskie? *Sola Leopolis quotidie Majestati nostræ Regiæ, innumerata repræsentans merita.*

Dla czego przez Rezydencye Monarchini naszey MARYI, dla siebie w tobie upodobaney, zostanieś sławnieysze, y bardziey kwitnące, niżeli Nazaret, Ozdobnieysze, y pięknieysze, niż Ieruzalem: *Urbs perfecti decoris, gaudiũ Universæ terræ.*

A iako Rezydencya dla MARYI we Lwowie iest naymilsza, Prorockim Duchem przepowiedział wspomniony odemnie Syxtus V. Papież, gdy, do Herbu Miasta Lwowa, z Herbu swoiego Trzy Gory z Gwiazdą przydaiąc, mowił: *Quid denig; per Stellam designatur? nisi Beatissima Virgo MARIA, quæ & Mater gratiæ, & Mater misericordiæ, pro salute fidelium suorum Athletarum Sedula Exoratrix ad Christum verum Leonem*, y daley przydaie z Pisma Bożego Num: 24. *Orietur Stella ex Jacob, & consurget Virga de Jsraël, & percutiet Duces Moab.* Co przez Gwiazdę znaczyć może? ieżeli nie Nayświętsza MARYA Panna, ktora y Matką Łaski, y Matką Miłosierdzia za wszystkich prawowiernych Lwowian, zawsze nieustaiąca Protektorka przed CHRYSTUSEM Lwem prawdziwym: á że Iey się we Lwowie y z Lwowianami naylepiey podobało; przyidzie ten czas, że wyniydzie na znak tego od Wschodu Gwiazda: *Orietur Stella* niby Iakobowa, ktora powstanie iako rolzczka z Izraelu, na potłumienie wszystkich zagrani-

(a) Ioan Casim: Rex Poloniæ in Privil: Leop:

granicznych nieprzyiacioł. Iakoż wypełniło się to w Obliczu wszystkiego Ludu Roku przeszłego, gdy po odprawioney Koronacyi Cudownego Obrazu tego, pokazała się od Wschodu dziwney piękności y Wielkości Gwiazda całemu Miastu przyświecaiąca, dążąc aż ku Zachodowi.

Wiadomo dobrze, że komety pokazuią się iak Gwiazdy, ktore częstokroć iakieś prognostyki przynoszą: Ia z tey Gwiazdy dla Lwowian Sukces Lat szczęśliwych y pomyślnych figuruię. Figuruię pierwszą reputacyę, pierwszą estymę y sławę, w ktorey kwitnąć zawsze y iaśnieć będą, ieżeli złych y przeciwnych prawu y pospolitemu Dobru zamysłow poprzestaną, ieżeli wewnętrzne zamieszania uspokoią. Ztą admonicyą w wszelkich interessach, ktore czytam od Starożytnych w Izbie sądowey Ratusza tuteyszego Lwowskiego wyrytą: *Concordi Collegio, nihil fortius*. Ztą przestrogą, ktore Plutarchus Senatowi w Kartaginie przełożył: *Moram post victoriam trahens, spatium dat hosti ad respirandum*. Z tym napomnieniem, ktore Swięty moy Tomasz z Aquinu Doktor Anielski z Arystotelesa tłumaczy w Imieniu Miasta, gdy mowi, że Miasto, po Łacinie *Civitas*, z tąd się nazywa, iż w Miastach powinna bydź zawsze: *Civium Unitas*.

Przy Koronacyach Monarchow, iest ten zwyczay, że Miasta, na znak rekognicyi Monarsze Ukoronowanemu, daniny oddaią, á Monarcha *Pacta conventa* podpisuie, y na nie przysięga. To samo wykonywaiąc dzisiay Prześwietne Miasto Lwowskie po Koronacyi Pani, Monarchini, y Krolowy naszey: Gdy za Dań (według Ceremoniału Rzymskiego) oddaiesz Swice wielkiey Wagi, *Pacta Conventa*, między Iey Synem y Tobą, MARYA Krolowa podpisuie, z tym oświadczeniem od Tronu, że iako Cię Matka Boska obrała sobie za Lud wybrany: *Elegit te hodie, ut sis ei populus peculiaris*, Tak widząc wierne, y hołdownicze serca twoie, na Honor, Część, Sławę, y Chwałę,

Iey Swiętego Imienia w promocyi Twoiey nieustaiącego: za dzisieysze dziękczynienie y rekognicye; tak doczesny iako y wieczny interes Twoy utrzymywać będzie, że zaiaśnieiesz *in Sancto monte Syon*, iako Gwiazda na Gorach Twoich; *Fulgebunt, sicut stellæ Cæli in perpetuas æternitates.*

A

M E

N.

ZBIOR

czyli

SUMMA

wszystkich Taiemnic Zbawiciela

ROZANIEC

albo

KAZANIE

w Swięto Nay SS: MARYI Panny Rożańcowey

miane we Lwowie

u WW: OO: Dominikanow Prowincyi Ruskiey, pod Tytułem Bożego Ciała y SS: Piotra y Pawła Apostołow

Roku P: 1753:

przez

JMCi X. Jakoba Torzewskiego Soc. J. Kaznodzieie
Archi-Katedralnego Lwowskiego.

y przez tegoż do Druku oddane:

De qua natus est IESUS, qui vocatur Christus Matt. 1.

Zytaiąc dopiero skończoną Ewangelią, cale mi się nie zdało być apropo do dzisieyszey Uroczystości. Ewangelia o Narodzeniu Chrystusowym, *De*

qua natus eſt Ieſus- à Uroczyſtość Swiętego Rożańca; Coż to za konnexya? Zacoż mi ią przecie kazano czytać? Ieżeli dlatego, żebym pierwſze początki Rożańca tak wyprowadżał, iako Mateuſz Genealogią Chryſtuſową? tedy, iako on muſiał iść aż do Abrahama, od Abrahama do Izaaka, od Izaaka do Iakoba, y tam daley, tak y ia muſiałbym poyść, naprzod do Indow, y Iaponow, [a] ktorzy na kſztałt Koronek naſzych, modlitwy iakieś na paciorkach bałwanom ſwoim oddawali, muſiałbym poyść potym do pierwiaſtkowego Kościoła, w ktorym wierni Chryſtuſowi 150. Pſalmow Dawidowych na część Boſką odmawiali; prości zaś y nieumiejący czytać, tyleż pozdrowienia Anielſkiego z pietnaſtą pacierzami; y nazwali to nabożeńſtwo: *Marianum Pſalterium*, to ieſt Pſałterzem NaySS: MARYI Panny. Muſiał bym poyść do Swiętego Dominika Oyca y Fundatora Rożańca, ktory go według tey formy, iaka ieſt teraz w Kościele Bozym, z podania y obiawienia NaySS. Panny, naypierwſzy poſtanowił, y ułożył. Muſiałbym poyść do [b] B. Alana, tegoż Oyca wielkiego Syna y Kaznodziei, ktory zaniedbane nieco Rożańca Swiętego nabożeńſtwo z napomnienia NaySS. MARYI mocno wſkrzeſił y gorliwie promowował. Nakoniec muſiałbym wywodźić, iak ſię przedziwnie za kooperacyą y ſtaraniem Przeſwiętnego Kaznodzieyſkiego Zakonu przez cztery przeſzło wieki pomnażała, y pomnaża część Rożańca Swiętego, aż do naſzych czaſow, iako to oczywiśćie widziemy. A tym ſamym o godności, zacności, y dzielności tego tak oſobliwſzego, y oſobliwie uprzywileiowanego Nabożeńſtwa, nic nie-powiedźieć; iako Mateusz o Godności Chryſtuſa nic nie wſpomniał. Być może y ta racya, ale nie ieſt pryncypalna. Dwie Ewangelie na dziſieyſzą Uroczyſtość czyta Kościoł Swięty. Powſzechny tę: *Beatus venter, qui Te portavit &c.* Błogoſławiony żywot, ktory ćię noſił. Kaznodzieyſki czyta tę: *De qua natus eſt Ieſus &c.* z ktorey ſię narodźił Iezus. Pierwſza ieſt bez wywodu Genealogiy Chryſtuſowey, druga ią wyprowadza? oboie zaś iednoſtaynie Narodzenie Chryſtuſowe głoſżą, dlaczego to? bo Uroczyſtość Rożańca Swiętego, bez wſpomnienia Narodzenia Chryſtuſowego żadną miarą bydź nie może. Wćielenie y przyiśćie Chryſtuſowe na ſwiat,

ieſt

(a) Laur. Bejerling. tom. 6. p. 227. L. D. (b) Idem ibidem Li. 5.

iest to fundament wszystkich a wszystkich taiemnic; Rożaniec zaś, iest to summa y zbior tych wszystkich końcow; dla ktorych przyszedł na Swiat Zbawiciel. Ta będzie materya dalszey mowy moiey Ad. M. D. G. Za twoim błogosławieństwem *Summa Divinorum oraculorum* [a] iako Cię nazywa Andre: Cretensis Niepokalanie Poczęta Panno, y przedziwna Boga moiego Matko.

WEdług Pisma y Oycow Swiętych cztery były końce, dla ktorych przyszedł na świat, y wćielił się Zbawiciel. Pierwszy *remedium peccati*, aby był wszystkie grzechy zgładźił, y cały narod ludzki od wieczney zguby oswobodźił. Drugi: *Excellentia Mysterij*, aby był pokazał godność y zacność tak wielkiey Wćielenia swego taiemnicy. Trzeci: *dignitas Capitis hominum & Angelorum*. żeby był głową całego Kościoła tak woiuiącego, iako y tryumfuiącego, to iest wszystkich ludźi y Aniołow. Czwarty *Magisterium, & exemplar virtutum*, aby był dał przykład świątobliwości życia, y wszystkich cnot. Wszystkie te końce zamyka w sobie Rożaniec; y wszystkie te końce otrzymuie Chrystus Pan w tych, ktorży go nabożnie odprawiaią. Zacżniymyż od pierwszego. a naprzod pewna to iest rzecż, że zasługi Zycia, Męki y Smierci Chrystusowey ile z siebie, są skuteczne do zgładzenia wszystkich a wszystkich generalnie grzechow, y zbawienia całego narodu ludzkiego; częścią że wsobie zamykaią nieskończony szacunek z nieskończoney godności Persony Boskiey, ktorą był Chrystus: częścią że te zasługi były podięte za wszystkich generalnie ludźi, iako swiadczy Ian Swięty. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non autem pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi*; (b) On iest ubłaganiem za grzechy nasze, a nie tylko za nasze, ale y za całego świata. Za coż tedy tak wielu w grzechach umiera, y na wieczną zgubę idźie? Racya iest: bo do zgładzenia grzechow, y zbawienia wiecznego niedosyć iest natym, że zasługi Chrystusowe są skuteczne, ile iest z niego; ale koniecznie tego trzeba, żeby były skuteczne y ile z nas; skuteczne zaś ile z nas być nie mogą, poki nie będą naszemi. Iako bowiem Chrystus żeby był z strony swoiey zadosyć uczynił za grzechy nasze. na-

(a) Orat. 3. de Dormit. B. V. M. (b) 1 Ioannis. 2. v. 2.

ſze grzechy uczynił nieiako ſwoiemi: *Qui peccata noſtra Ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum* (a) mowi Piotr Swięty; tak żebyśmy y my z ſtrony naſzey zadoſyć uczynili za grzechy naſze; zadoſyć uczynienie Chryſtuſowe powinniśmy czynić naſzym, bo cudze poki ieſt cudzym, a nie ſtanie ſię własnym, poty dług własny nie może wykupować.

Proſzę, cóż nam naypewniey y naybeſpieczniey te Chryſtuſa zaſługi przywłaſzcza y naſzemi czyni? mogę mowić ſmiele: że po Sakramentach, ze wſzyſtkich innych ſrzodkow naypewniey y naybeſpieczniey Swiętego Oyca Dominika Rożaniec. Dwoch kondycyi wyciąga S. Paweł do tego, żebyśmy zaſługi Chryſtuſowe naſzemi czynili. Pierwſza kondycia ieſt wſpominanie tego wſzyſtkiego, cokolwiek dla miłości naſzey czynił Zbawiciel: *Hoc facite in meam commemorationem.* (b] Druga: ubolewanie nad tym cokolwiek dla miłości naſzey cierpiał: *Si tamen compatimur ut & conglorificemur.* [c] A naprzod wſpominanie albo rozpamiętywanie Zycia y Smierci Chryſtuſowey, zaſługi Iego czyni naſzemi, bo w nas ten ſkutek ſprawuie, ktory, niemożemy mieć, tylko maiąc zaſługi Chryſtuſowe. Uważaiąc nieſkończoną dobroć y miłoſierdźie Pana Boga w cudowney Ołtarza Ofierze y Sakramencie Iego Kościoł Swięty, na taką ſię zdobywa exklamacyą: *O Sacrum Convivium, in quo Chriſtus ſumitur, recolitur memoria Paſſionis Ejus, mens impletur gratiâ, & futuræ gloriæ nobis pignus datur.* O Swięty traktamencie, na ktorym ſię pożywa Chryſtus, czyni ſię Męki Iego pamiątka, duſza ſię napełnia łaſką, y przyſzłey chwały daie nam Bog zaſtawę. Cóż tu do tego podźwienia naybardźiey pobudza Kościoł Swięty? oto to: że do odebrania zaſług Chryſtuſowych y pozytkow ich, doſyć ieſt z ſtrony rozumu na żywey pamięci naſzey uwagach: *recolitur memoria &c.* Naypryncypalnieyſzy Męki Chryſtuſowey ſkutek, ieſt, odpuſzczenie grzechow, ktore zawiſło na łaſce; y tey łaſki nadgroda, ktora zawiſła na chwale. Żebyśmy tedy tego ſkutku uczęſtnikami byli, Bog od nas więcey niewyciąga tylko żebyśmy na Iego Zycia y Smierci zaſługi pamiętali: *recolitur memoria &c.* Przypomnieycieſz ſobie teraz, Słuchacze, naczym ſię cała iſtota Rożańca Swiętego zaſadza, ieżeli nie na rozpamię-

(a] 1. Petr. 2. v. 24. (b] 1. Cor: 11. v. 34. (c) Rom 8. v. 17.

rozpamiętywaniu wszystkich Taiemnic Życia, Męki y Chwały Chrystusowey przy ustnym wymawianiu Anielskiego pozdrowienia? W tym Rożańcu rozmyslacie pociechy IEZUSA y MARYI: W tym Rożańcu rozmyslacie boleści Iego y Smierć. W tym Rożańcu rozmyslacie Chwałę Zmartwychwstania, W niebowstąpienia, y Zesłania Ducha Swiętego; à tym samym Zasługi Iego czyńicie waszemi.

Potym ubolewanie nad tym, cokolwiek dla miłośći naszey cierpiał Zbawiciel, przywłaszcza nam zasługi Iego, bo co on na Ciele cierpiał. to ubolewaiący na sercu y Duszy znoszą, Wielu było w pierwiastkowym Kośćiele wiernych takich ktorzy dla Imienia Chrystusowego, męki, katownie, więźienia, y przesladowania podeymowali, ale też było wielu y takich, ktorzy od tego wszystkiego wolni byli, à przecie ich ad Heb: 10 Paweł Swięty nazywa społecznikami y współtowarzyszami wszystkiego ich utrapienia. Dlaczego to? bo tamći cierpieli; ci zaś nad niemi ubolewali: *In altero autem socii taliter conversantium effecti, nam & in vinctis compassi estis*. Słowa są Apostoła, iako by mowił, że macie kompassyą nad okrucieństwem, Męczennikow, tym samym ich męczeństwa iesteście uczęstnikami, y nie mniey męczennikami, iak oni; bo oni cierpiąc, znoszą swoie okrucieństwa; wy zaś nad niemi ubolewaiąc, ich okrućieństwa czynicie waszemi; tak go słowo w słowo explikuie Cornelius à lapide: *In illis vos passi estis, quia illorum ærumnas, & passiones, per compassionem, vestras facitis;* Tać iest dźielność y Rozanca S; że wnim rozpamiętywanie taiemnic IEZUSOWYCH być niemoże bez serdeczney kompassyi y użalenia się nad IEZUSEM, tak dalece, że do czego Filippensow, namawiał niegdyś Apostoł: *Hoc enim sentite in vobis quod & in Christo IESU.* [c] To czyńcie w sobie co y w Chrystusie IEZUSIE, Syryacka wersya czyta: *Quod Christus IESUS in se ipso sensit.* Co Chrystuś IEZUS uczuł wsobie; do czego mowię, Filipensow namawiał Apostoł, to się w prawdziwych Rożańca Swiętego Klientach iśći, bo, co tylko Chrystus, czy to na sławie, czy na honorze, czy na ciele, czyli na Duszy swoiey cierpiał; to wszysto oni na swoim sercu czuią, a zatym wszy-

stkie

[a] Hebr. 10. v. 33. 34. (b) Ibid. [c] Philip. 2. v. 5.

ſtkie męki, boleśći, nudności IEZUSOWE, ſwoiemi czynią. Y tać to ieſt racya, czemu wielu poważnych autorow Braci y Sioſtry Archi-Konfraternij Rożańcowey między przeznaczonemi, nie bez fundamentu, liczą, bo maiąc zaſługi IEZUSOWE- iak ſwoie, z niemi maią wſzyſtkie łaſki do powołania, y do nawrocenia y do uſprawiedliwienia, y do przeznaczenia. A zaſz nie dla tego końca przyſzedł Zbawiciel?

Zobaczmyż teraz, iak godność, y zacność Wćielenia ſwego Chryſtus wynioſł, y wſławił przez Rożaniec. A naprzod, okoliczność, ktora naybardziey wſławiła Wćielenie Syna Bożego przez Rożaniec, ieſt ta: że Bog nie kogo inſzego, ale NaySS: MARYĄ chciał mieć tego Rożańca Fundatorkę, bo MARYA obiawiaiąc y poſtanawiaiąc Rożaniec, ſtała ſię nie iako dwa razy Matką Chryſtuſową; raz, gdy go wydała na ſwiat w członkach ludzkich, drugi raz, gdy go wydała na ſwiat w Taiemnicach Zycia, y Smierci Iego. Coż tu dziwnieyſzego? odpowiada Auguſtyn Swięty. *Beatior fuit MARIA concipiendo mente, quam ventre.* [a] Błogoſławieńſza była MARYA, poczynaiąc Słowo Przedwieczne, w mysli, y rozumie, a niżeli w żywocie. Y nie rozumieycie, żeby to była exageracya tylko, bo ſię na ſamego Chryſtuſa funduie ſłowach: Czyni raz Chryſtus do ludu kazanie, w tym podnioſzy iedna z gminu ludzi białogłowa głos ſwoy zawołała. *Beatus venter qui Te portavit, & ubera quæ, ſuxiſti.* Błogoſławiony &c. aż Chryſtus Pan rzecże: *Quinimò Beati, qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud*, y owſzem błogoſławieni &c. Iezeli tedy według Chryſtuſa większe ieſt błogoſławieńſtwo ſłuchać ſłowa Bożego, y ſtrzedz go w ſercu, à niżeli go w żywocie nosić, toć według Auguſtyna błogoſławieńſiza była MARYA, poczynaiąc Słowo Przedwieczne w mysl, à nizeli w żywocie. W żywocie poczęła Słowo Przedwieczne, przy Zwiaſtowaniu, gdy ſię natura ludzka łączyła z Boſką; w mysli poczęła to Słowo Przedwieczne przy inwencyi y inſtytucyi Rożańca, gdy wſzyſtkie Zycia, Smierci, y Chwały taiemnice, wydała ſwiatu. Ale za co w tym poczęciu *beatior*? Błogoſławieńſza? bo poczynaiąc w zywocie, była

(a) S. Aug: in Luc. c. 11.

była Matką podobną drugim; Matkom; iako Iey to przyznał Archanioł Gabriel, *Benedicta tu in mulieribus.* Poczynaiąc zaś w mysli była Matką, iako Oyciec Przedwieczny iest Oycem; ktory rozumem, y w rozumie swoim rodzi Syna. Przez Wcielenie poczęła Słowo Przedwieczne na ziemi; przez Rożaniec poczęła toż Słowo w Niebie. Poczęcie Słowa Przedwiecznego w Wcieleniu, było poczęciem MARYI pełney łaski; poczęcie tegoż Słowa w Rożańcu, było poczęciem MARYI pełney chwały. W poczęciu Chrystusowym iednę tylko naturę ludzką z Personą Boską złączoną, żywotem swoim ogarnęła MARYA; w instytucyi zaś Rożańca, nie tylko Naturę Ludzką y Personę Boską, ale y wszystkie dni, y wszystkie lata, y wszystkie sprawy, y wszystkie taiemnice, tak śmiertelnego, iako y nieśmiertelnego Życia Chrystusowego zamknęła trzema częściami. Y tać to iest okoliczność, ktora Wcielenie Syna Boskiego naybardziey wsławia, że te Taiemnice, ktore w życiu Chrystusowym iedna po drugiey następowały, Rożaniec od MARYI skoncypowany, razem z sobą łączy y reprezentuie. Postanowiwszy tak wielką świata całego machinę stworzyć Bog Wszechmocny, gdy wyrokom y woli Iego Przedwieczney przyszedł termin, sześć dni się koło tego stworzenia zabawił; y powiada Pismo Swięte, że każde zosobna dzieło, ktore każdego dnia uczynił, tę od niego odebrało pochwałę, że było dobre: *vidit Deus, quod esset bonum. Gen.* 1. Zakończywszy zaś stworzenie wszystkiego, dnia szostego; gdy się na wszystkie dzieła Wszechmocney Ręki swoiey obeyrzał, ten im dał znak, że były bardzo dobre: *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona.* [a] Y widział Bog wszystkie rzeczy, ktore był uczynił, y były bardzo dobre, Termin *valde* bardzo, y S. Augustyn mowi, y wszystkim innym, ktorzy ponim nastąpili, znaczną trudność uczynił, à to z tey racyi: że rzeczy te, ktore Bog ostaniego dnia razem widział, niebyły insze, tylko też same, ktore widział każdego dnia poiedynczo. Ieżeli tedy widziane poiedynczo, były tylko dobre: *Vidit Deus quod esset bonum*, za coż widząc wszystkie, nazwał ię bardzo dobremi: *Et erant valde bona.* Izaliż im ostatniego dnia

[a] *Gen.* 1. v. 25.

przydał co z ozdoby y doſkonałośći, czego inſzych dni nie miały? cale nic. Taż była oſtatniego dnia ſubtelność ſwiata, ktora y pierwſzego, taż piękność firmamentu, y ſzerokość morza, ktora y dnia drugiego; ta płodność wſzyſtkich ziół y drzew, ktora y dnia trzeciego, ta Słońca, Xiężyca, y gwiazd iaſność, ktora y dnia czwartego; ta ſzybkość ptaſtwa, y rodzaie ryb, ktore y dnia piątego; ta na koniec wſzyſtkiego zwierza iſtota, y odmienność; ktora y dnia ſzoſtego; Za coż ſię tedy te wſzyſtkie ſtworzenia, oczom Boſkim, ktore omylone bydź nie maią, pierwey prezentowały tylko dobremi. oſtatniego zaś dnia bardzo dobremi; *valde bona*. Ieżeli nic niemiały więcey, zkąd że im to: *valde*, to bardzo przybyło? oto ztąd, że winſzych dniach widziane były poiedynczo tylko, oſtatniego zaś dnia widziane były razem wſzyſtkie złączone, y ziednoczone. Tak Auguſtyn: *Cum de ſingulis ajeret, dicebat tantum, vidit Deus, quia bonum eſt, cum autem de omnibus diceretur, parum fuit dicere: bona, niſi adderetur; & valde.* [a] Gdy o każdey rzeczy od ſiebie ſtworzoney mowił Bog, to tylko rzekł: ze ſą dobre; gdy zaś mowić przyſzło o wſzyſtkich, mało to było mowić, że ſą dobre, ale trzeba było przydać y to *bardzo*. Dlaczegoż to? ponieważ im z nowey dobroci cale nic nie przyſzło? o to dla iedności y złączenia ſię z ſobą: *Tanta eſt vis*, mowi tenże Swięty Doktor, *et potentia, integritas & unitas, ut, quæ bona ſunt, tunc multum etiam placeant, cum in univerſum aliquod conveniunt, atq; concurrunt.* Taka to ieſt moc y dzielność całości y iedności, że te rzeczy, ktore ſą nie dobre, ieszcze ſię bardziey podobaią w ten czas, gdy ſię w iakąś powſzechność albo wielość z chodzą. Dla tego, ktore ſtworzenia rozdzielone, od ſiebie, były tylko dobre: *vidit quod eſſet bonum*; razem złączone y ziednoczone z ſobą, bez żadnego inſzego przypadku, zoſtały bardzo dobre: *Et erant valde bona*. Takim ci ieſt z Taiemnic Chryſowych złożony NaySS. Boga Matki Rożańiec, każda z tych taiemnic, iako ieſt nieſkończonego ſzacunku, tak ieſt tey doſkonałości, że Iey większey niemożna przydać. NaySS. żaś MARYA, łącząc y iednocząc wiednym Rożańcu wſzyſtkie Taiemnice, tego dokazała, że gdy żadney z niey niemożna nic

przydać

(a) *S. Aug. in quæſt. ſuper. Gen.*

przydać, znalazła iednak, co by przydała wszystkim. Każda z Chrystusowych Taiemnic, własną swoią dobrocią iest nieskończenie dobra, złączone iednak z sobą te wszystkie Taiemnice, z tey samey racyi, że są złączone, nietylko są dobre, ale y bardzo dobre, nie tylko są do podziwienia, ale y arcy do podziwienia.

A z tąd idzie, że iako Rożaniec iednoczy w sobie wszystkie Taiemnice Chrystusowe, tak temu Chrystusowi, iako Głowie całego Kościoła Woiuiącego y Tryumfuiącego osobliwszą cześć oddaie. Powiedziałem osobliwszą cześć, bo ktore Taiemnice powinną rewerencyą, y nabożeństwem przez cały rok obchodzi Kościoł powszechny, te wszystkie co dzień czci y celebruie Rożaniec. Postanowił P. Bog Lud Izraelski, surowo karać, y żeby byli wszyscy wiedzieli, co mieli cierpieć, przykazał Ezechielowi, a żeby w oczach wszystkich on naypierwszy tę karę na sobie znosił; y nieiako całemu ludowi reprezentował. Ze zaś ta kara trwać miała przez wiele lat, liczbę tych lat do liczby dni redukował, tak dalece; że co iednego dnia miał cierpieć Prorok, to rok cały znosić mieli Izraelitowie: *Diem pro anno, diem inquam, pro anno dedi tibi.* [a] Słowa są Boskie: Dzień za rok, dzień mowię, za rok dałem tobie. Dwie ia tu rzeczy uważam. Pierwsza, za co P. Bog powtorzył te słowa: *Diem pro anno, diem inquam pro anno* Dzień za rok &c. Izaliż niedosyć było, raz tylko powiedzieć, dzień za rok dałem tobie. Druga rzecz iest: zaco tych terminow zażył: *Dedi tibi*, dałem tobie, ponieważ te słowa znaczą dar, łaskę, fawor, Bog zaś Ezechielowi pokutę y karę oznaymował. Co do pierwszego? racya iest: bo to, co Bog obiawiał Prorokowi, było to wielką taiemnicą, do zrozumienia zaś taiemnicy ordynaryinie trzeba powtarzania wykładu, y explikacyi. Co do drugiego? bo to, co Bog Prorokowi rozkazywał, lubo się zdawało bydź pokutą, y karą, dobrze iednak rozważone w rzeczy samey było łaską y dobrodzieystwem; naznaczaiąc albowiem pokutę Ezechielowi Pan Bog, tego chciał, aby iednego dnia cierpliwością, tyle sobie zasłużył, ile przez cały rok miał cierpieć lud Izraelski; nie może zaś bydź szczęśliwsza industrya, y zwiększym profi-

[a] Ezech. 4. v. 6.

tem inwencya, iako gdy ieden człowiek, iednego dnia partykularną pracą swoią, tyle dokaże, czego przez cały rok społeczną robotą niemogą zyskać wszyscy: *Diem pro anno, diem inquam pro anno dedi tibi.* Co do Proroka mowił Pan Bog, to do P. Boga z powinną submissyą y rewerencyą mowić może każdy Rożańca S. Klient, ktory go odprawia: *Diem pro anno &c.* W tym Rożańcu w ktorym się y twego życia, y Przedziwney Twoiey Matki zamykaią Taiemnice, daię Ci moy Panie (: ile człowiek dać może Bogu:) dźień za rok, nie raz tylko ale powtore, *Diem inquam pro anno,* bo ieżeli powszechny Kościoł przez cały rok naturalny celebruie te taiemnice, ia y naturalny, y Kościelny rok do szczupłego Rożańca Cyrkułu redukuiąc, iednego dnia to wszystko rozmyślam, y iednego dnia to wszystsko celebruię. Kościoł powszechny taiemnice Zycia Chrystusowego, y Matki Iego obchodźi, iako znaki Zodyaku słońce co rok; ia obchodzę też same znaki obchodząc y Taiemnicę, prędzey niż Xiężyc, bo co dźień: *Diem pro anno dedi tibi.* Tak iest: to może mowić kazdy odmawiaiący Rozaniec nabożnie, bo nad tę część Chrystusa y Iego Matki ledwie być może ktora zacnieysza, doskonalsza, y zasłużeńsza. Wytworny w inwencyach chwalenia Pana Boga Dawid, między inszemi y tę też w Psalmie 67. daie: żeby Pana Boga chwalić w dniu co dźień: *Benedictus Dominus die quotidie* [a] Iakimże to sposobem? gdyby był powiedział, żeby Boga chwalić co dźień na każdy rok, albo co godźina na każdy dzień, ieszcże by była rzecż łatwa do poięcia. bo rok ze dni, a dni się z godżin składaią, ale żeby P. Boga Błogosławić w dniu każdego dnia: *die quotidie* iak to być może? Izalisz są takie dni, ktore w sobie dni inne zamykaią? są, y takie dni, są to dni Rożańca S. każda Uroczystość czyli to Chrystusowa, czyli to NaySS. Iego Matki maią dni swoie od Kościoła S. postanowione, w ktorych ie celebruie y przyzwoitym nabożeństwem obchodźi. Y tak Narodzenie Chrystusowe ma dzień swoy własny. Ofiarowanie także własny, Męka y śmierć Iego cały tydźień, Zmartwychwstanie, Wniebowstąpienie, Zesłanie Ducha NaySS. także dni swoie własne. Toż mowić o Uroczystościach Narodzenia, Oczyszczenia,

W nie-

(a) Psal. 67. v. 20.

Wniębowźięcia NaySS. Boga Rodzicy MARYI. Te tedy dni wszystkie w każdym dniu Rożańcowym zamykaią się, bo ktorego tylko dnia odmawia się Rożaniec, na wszystkie taiemnice podzielony, w tym dniu oddaie się cześć Bogu każdego tego dnia, ktorego albo Chrystusa albo Matki Iego Uroczystość obchodźi Kościoł S. A zatym odmawiaiący ten Rożaniec osobliwszym y samemu tylko Dawidowi wiadomym niegdyś sposobem, błogosławi Pana w dniu każdego dnia: *Benedictus Dominus die quotidie*.

Ostatnia dźielność Rożańca iest, że reprezentuiąca wsobie całe Zycię y Sprawy Chrystusowe, nie tylko go wystawia za wzor y exemplarz wszystkich cnot y doskonałośći, ale nad to do naśladowania iego y zachowania Przykazań Boskich skutecznym iest srzodkiem. *Bene novit vivere, qui bene novit orare*, mawiał niegdyś Swięty Chryzostom: umie żyć dobrze. kto się umie dobrze modlić. Toć kto się nie modli dobrze, żyć dobrze nie może. Racyą tego, y racyi racyą wyraźił Psalmista: *Os meum aperui; & attraxi Spiritum, quia mandata tua desiderabam.* (a) Otworzyłem usta moie y wziąłem wię ducha, iżem pragnął przykazania twego. Dźiwna konsequencia; naprzod, modlitwę przyrownywa z odethnieniem; dla czegoż to? bo iako bez tchnienia nikt żyć niemoże, tak żyć dobrze niemoże nikt bez modlitwy. To racya S. Chryzostoma zdania. A tey samey racyi, ktora iest dalsza? daie ią tenże Dawid: *Quia mandata tua desiderabam.* bom pragnął przykazania twego. Y więc że dla tego, ze pragnął zachować przykazanie Boskie, niemniey być sądźił potrzebną sobie modlitwę, iako y thnienie? tak iest, żyć bowiem dobrze, iest zachować przykazania Boskie. Ieżeli tedy do dobrego życia tak iest rzecz potrzebna modlić się, iako do życia oddychać, toć nikt niemoże zachować przykazania Boskiego, kto się nie będźie modlił. Y ta to iest dzielność ze wszystkich modlitw, Modlitwie Rożańca S. naywłaściwsza. Dwoch rzeczy według Teologow, y Koncyliow, do Zbawiennego zachowania każdego przykazania Boskiego; dopieroż do zachowania wszystkich, trzeba z strony P. Boga łaski Iego, z strony zaś człowieka, własney kooperacyi, albo przyłożenia woli: *Iustificationes tuas custodiam. non me derelin-*

(a) *Psal.* 118. *v.* 131. (b) *Psal.* 118. *v* 8.

derelinquas usquequaq, mowi Dawid· Sprawiedliwości twoich ſtrzedz będę, tylko mnie moy Panie nieopuſzczay zewſząd, to ieſt, tylko pomocy twoiey nie oddalay odemnie; bo gdyby nas Pan Bog nie wſpomagał, chocbyśmy iak naybardziey chcieli, nigdybyśmy przykazań Iego zachować niemogli, y racya tego ieſt, bo zachowanie przykażań Boſkich, ktore żywot wieczny wyſługuie, ieſt dźiełem wſzyſtkie ſiły natury przechodzącym, a zatym żeby go wola naſza dokazać mogła, powinna tym bydź ſparta, y wſpomożona, coby było nad ſiły iey przyrodzone; y taka ieſt łaſka Pana Boga. Te dwie kondycye przywiązała do ſwego Rożańca NaySS. MARYA Panna, gdy go y z wnętrzney y powierżchowney modlitwy ułożyła, to ieſt y rozmyślaniem, y modlitwą uczyniła, abyśmy modląc ſię y proſząc, od P. Boga łaſkę, rozmyślaiąc zaś przezkonwikcyą rozumu; od nas ſamych powolność, y ſubiekcyą woli naſzey otrżymali. Nierozumieycie Słuchacże; żeby to bez taiemnicy było, że NaySS. MARYA w Rożańcu ſwoim 15 tylko Taiemnic nie mniey, ani więcey do rozmyślania poſtanowiła. Koniec inſtytucyi tego Rożańca u NaySS. Boga Matki nie inſzy był, tylko zachowanie przykazań. Iako tedy wſzyſtkich przykazań ieſt 15 to ieſt przykazań Boſkich 10, á Kościelnych 5, tak tyleż taiemnic mieć chciała y NaySS. MARYA, aby każdy taiemnicy rozmyślanie, do zachowania każdego przykazania pomagało. Iakoż uważaiąc w tych taiemnicach Sprawy, Zycie y przykłady Chryſtuſowe, niemoże być, żeby ſię do boiaźni Bożey, poſłuſzeńſtwa, y naśladowania Chryſtuſowego nie nakłaniała wola. Ieżeli bowiem ten Bog, ktory przykazał, ſam w Ciele Ludzkim zachował przykazania ſwoie, ſtawſzy ſię poſłuſznym aż do śmierci á śmierći Krzyżowey, ato iedynie dla zbawienia mego, teć nic ſprawiedliwſzego, iako, żebym y ia te prawa Iego naydoſkonaley pełńił, ieżeli chcę bydź zbawionym. Że zaś tego iakom powiedział, bez łaſki Bożey niemożna doſtąpić, na uproſzenie tey łaſki mamy drugi ſpoſob w Rożańcu, to ieſt uſtną modlitwę. Nie maſz nic ſkuteczniey ſzego u Pana Boga, iako ſwięta w proſzeniu importunia: *Oportet ſemper orare, & non deficere, (a)* mowi Chryſtus trzeba ſię zawſze modlić a nieuſtawać, y racya tego ieſt, bo bydź importunem w proſzeniu

(a) *Luc, 18. v. 1.*

ſzeniu, ieſt trwać w modlitwie, nic ſię zaś bardziey, tak w modlitwie, iako w inſzych cnotach nie podoba P. Bogu, iako wytrwanie *Qui perseveraverit usq; in finem, hic ſalvus erit*. Powiedzcieſz mi teraz, czy może bydź w ktorey modlitwie większa importunia, iako w Rozańcu, bo ſię w nim iedno pozdrowienie 150 razy powtarza, y iedna ſię tylko rzecz iednemi ſłowy 150 razy co dźień prosi. Inſze modlitwy ſą modlitwami, ale nie ſą trwaiącemi. bo co raz inſze mowiemy, w Rożańcu zaś każdego dźieſiątka pierwſze pozdrowienie, nietylko ieſt modlitwą ale modlitwą trwaiącą, bo ſię na część, każdey Taiemnicy z pietnaſtu, dzieſięć razy ponawia, a zatym nic tak ſkutecznie do dania łaſki niemoże zniewolić Pana Boga; iako nabożne Rożańca S. odmawianie.

Rozumiem żem iuż tego dowiodł, com obiecał, teraz nic mi nie zoſtaie, tylko Ci podźiękować Przeſwiętny Kaznodźieyſki Zakonie, że ten ſzczegulny Czci Chryſtuſowey y Matki Iego ſpoſob, od teyże Przedźiwney Panny zinwentowany, Tobie ſamemu podany, Duchem Wielkiego Oyca Twego y Patryarchy Dominika S. tak gorliwie promowuieſz; Twoiey promocyi winniśmy tak wiele Cudow, ktore Bog czynił przez Rożaniec, y do tych czas czyni; Twoiey promocyi winniśmy, z Maurow, Turkow, Saracenow, y Albingenſow Heretykow zawołane wiktorye, ktore Rożańcową Modlitwą otrzymane. Twoiey promocyi winniśmy Archi-Konfraternią Rożańcową, ktora świat cały prawie napełniła, bo ieżeli tego czaſu, ktorego S. Twoy Oyciec, to ieſt Roku 1227. w Poczet Swiętych wpiſany, za ſwiadectwem Genebrarda, liczyło ſię na ſwiecie Chrześciańſkim 4147. Familij Twoich, y tyleż Rożańca Swiętego Konfraterniy: *Numera Stellas, ſi potes*, (*a*) niech że ich teraz ten liczy, kto gwiazdy liczyć może. Iezeli przedtym według Hiſtoryka: *nullus mundi Angulus erat, ad quem hic Ordo, una cum præfata devotione non penetraret.* (*b*) Żadnego niebyło kąta &c. Możeż bydź teraż takie mieyſce, ktoreby Rożańca y Promotorow Iego nieznało? Twoiey na koniec promocyi Część ſwoią y ſwoiey Matki winien Zbawiciel, bo dla ktorych końcow na ſwiat przyſzedł, te wſzyſtkie przez Twoie gorliwość w Rożańcu otrzymuie:

Wam zaś Bracia y Sioſtry Rożańca S. winſzuię, że imiona waſze w tey Konfraterniy Album zapiſane, ktora y Czaſem, y Godnością, y przywileiami Prym, bierze wſzyſtkim. Czaſem, bo ze wſzyſtkich Bractw naypierwey poſtanowiona, tak dalece że, iako mowi Genebrardus, wſzyſtkie inne Konfraternie,

(*a*) *Genebrard. in Chronico L. 4.* (*b*) *Idem.*

nie, ktore potym przez emulacyą ſą erygowane z niey, iako że źrzodła wypłynęły, y iey ſą inkorporowane. Prym bierze godnośćią? bo iezeli to uważam, koło czego ſię w Rożańcu zabawia? ſą wſzyſtkie Taiemnice Chryſtuſa y Iego Matki. [a] Ieżeli to uważam czym ſię bawi? ſą modlitwy albo od ſamego Boga, albo od Kościoła ſkoncypowane. Ieżeli ſię nato reflektuię, z czego ſię ſkłada? y Papieżow, y Kardynałow y Biſkupow; y Ceſarzow, y Krolow, y Xiąząt y wſzelkiey diſtynkcyi Oſob wniey znaydę, tak dalece, że zadnego ſtanu, zadney kondycyi takowey niemaſz, z ktorychby ſobie za Honor niepoczytano, bydź w tey Archi-Konfraternij Sługą MARYI. Przechodźi przywileiami? bo od dwudźieſtu przeſzło Papieżow, wielkiemi odpuſtami, y łaſkami ukwaliſikowana; od Boga zaś przeznaczeniem y wybraniem do chwały wieczney udarowana (b) Do was tedy Bracia y Sioſtry Rożańca Swiętego iako nayſtarſzych y naypierwſzych należy Swiętemi przykładami pociągać inne Bractwa y Konfraternie, tak do czci NaySS. Boga Matki, iako y do Chrześciańſkiego Zycia. Bądźcieſz w pozdrawianiu Iey Archaniołami, to ieſt: czyſtego y niewinnego ſumnienia, bo Iey nie pachnie Rożany Wianek, ieżeli w ſercu pſe, niechay wſzyſtkim affektom, zabawom, intereſſom waſzym po Bogu prym bierze miłość y część MARYI, a ia aſſekuruię, że do przywileiu przeznaczenia pierwſzemi będźiecie.

O gdyby bydź y oſtatnim! byle w poczćie y liczbie przeznaczonych! Wiem ia NaySS. Boga moiego Matko, że ieden Twoy Rożaniec noſzony tylko, nie mowiony od pewnego, bezbożnego Krola, o ktorym Błogoſławiony Alanus: (c) na Sądźie Boſkim położony na ſzali, wſzyſtkie zbrodnie y ſzkaradne exceſſa przeważył, a to iedynie dlatego, że tym noſzeniem całe Kroleſtwo pociągnął do czci tego Rożańca Swiętego. Pokaż że y nam to miłośierdźie, aby ſię Rożańce naſze, nietylko noſzone, ale y mowione od nas, grzechom naſzym nie dały przewazyć. Ieżeli im zaś dla naſzych rozrywek, niedbalſtwa, y niedyſpozycyi niedoſtaie waloru, przydayże go z nieſkończonych zaſług Iezuſowych, ktoreś zamknęła w Rożańcu, abyśmy ſię Rożańcem Twoim, w tym tu życiu wypłaciwſzy, y Ciebie y Syna Twego na wieki pozdrawiali.

A

M E

N.

(a) Bejer. tit S. MARIA pag. 229. & f. (b) B. Alanus L. 1. Cap. 10. (c) Idem Ibidem.

KROLOWA

Korony Polskiey,

MARYA

Przij odebraneij od Swięteij Apostolskieij Stolicij Koronie, całość Rzeczży Pospoliteij

UTRZYMUIĄCA

To iest

KAZANIE

W Dźień aniwersaryiny w Trzecim Roku po Koronacyi Cudownego Obrazu u WW. XX. Dominikanow Lwowskich

przez

Imći Xiędza Antoniego Choynackiego Scholarum Piarum Wizijtatora Prowincijalskiego Prowinciji Ruskieij

Abijt in montana cum Festinatione Luc: 1mo.
Poszła skwapliwie w gorną krainę.

NAwiedźiny MARYI, podeszłey w latach, w sędźiwości zgrzybiałey Pary Zacharyasza y Elżbiety; wraz z pierwszym wstępem do tuteyszey Metropolij Teyze Przebłogosławioney Panny corocznie Chrześciańskim przypominaią się wiernościom. Y słusznie bo kiedy się w początki Zawitania nato mieysce Cudownego Obrazu N. M. P. wpatrzyłem; wielkie maią podobieństwo z wizytą Domu Zacharyasza y Elżbiety. Nayprzod uszczęśliwione podrożą Matki Boskiey gorzyste ludzkie kraie; tegoż szczęścia dostało się wyniosłym sławą y honorem przezacney Metropolii Lwowa gorom na ktorych pierwsze MARYA założyła fundamenta sobie [a] *Fundamenta ejus in montibus Sanctis.* Tam spieszno z Nazaret poszła MARYA tu z skarbcow Oryentalnych Monarchow przez

[a] Psal. 83.

Leona Xiążęcia Ruskiego Syna Daniela Chalickiego Krola urodzonego z Konstancyi Krolewney Węgierskiey Wnuczki Alexeiego Cesarza z Oktawiuszow Augustow pochodzącey prosto lini zawitała:[b] *Ego ascendi altitudinem montium.* Ubłogosławione Elżbiety y Zacharyasza progi mieszkaniem MARYI przez trzy Miesiące według innych Doktorow przez pięć; w Domu Dominika S: bo na piąty wiek od Roku 1270. aż dotych czas y na zawsze nie gości, ale mieszka MARYA. Tam Nayświętszym obciążona Wcielonego Boga płodem dla poświęcenia Iana w żywocie Macierzyńskim spieszy, tu napełniona łaskami naypierwey w domu Iana lokuie się (: to iest w Kościele pod Tytułem Iego :) Tam przy wstępie MARYI Zacharyasz Oyciec, wyszła z lat Elżbieta Matka Ian dźiecina Sukcessor w żywocie podskakuie, tu po wstępie Nayświętszey Matki płodna Leopolis z ktorey się siedmdziesiąt y siedm pięknych Imion w przednie rozkrzewiło Familie, tam niemota Zacharyasz potym wymowny Mowca, y Frorok Sławny, tu in Ordine Prædicatorũ co Syn Dominika S: to głośny Orator y chwalca Łask y dobroczynności MARYI w domu Zacharyaszowym pokrewni radość, Domowi całemu wesele, uniwersalney krainie niezmierna daie się słyszeć pociecha: tu gdyby się spytać, całey Polskiey, wszystkich stanow, y każdego zosobna Ludźi rzetelnie odpowiedzą że w nieszczęściu, w przypadkach, chorobach, kalictwie, y w każdey potrzebie wszystkim dla radości y pomocy na Tronie Nayiaśnieysza Nieba y Ziemie prezentuie się Monarchini. Tam się spiesznо kwapiła, aby się Matką dała poznać Wcielonego Boga; tu szczęsliwie zawitała, aby się łaskawą ogłosiła Polskiey w zamierzonym czasie Ukoronowaną Krolową. Iakoż walczyły z sobą wieki ktoremuby się tego dostało szczęścia aby w Koronie wielowładną mogł powitać MARYĄ, wierne Krolowey złożyć poddaństwo: *(b) Veni de Libano, veni coronaberis.* Szczęsliwy po Narodzeniu Chrystusa wiek osmy, ktory dźiś trzeci Rok przy Koronacyi MARYI swoie uspokoił pragnienie. Y ten to iest dźień co rocznie przypominaiący nam Koronacyą Nayiaś: Nieba y Ziemi Krolowey w Metropolii rezyduiącey Lwowskiey, abyśmy iako Monarchini wierności naszey sercem odnawiali przysięgę; iako Pani niewolnicze owszem wieczne affektem oddawali poddaństwo. Ponieważ to iest pewna oczym chcę mowić w pierwszym punkcie że *Ile iest Krolową Polską Ukoronowaną MARYA*

tyle

(b Isaia 37 Cant. 4tr.

tyle całość y szczęśliwość interessow Rzeczypo: utrzymuie. W drugim punkcie Ile iest Panią n. szą o całość w wszelkich potrzebach staraśię poddáństwa.

Cokolwiek otym powiem niech będźie na cześć y Chwałę Regis Sæculorum w Nayświęt: Sakramencie Utaionego Boga. Za Błogosławieństwem Twoim *Regina cujus potestas in Cælo & in terra* Dałaś się widzieć niegdyś B. Iozefowi Kalasancyuszowi Oycu y Fundatorowi moiemu Scho: Piar: Błogosławiąca Iedynaka swoiego ręką w Szkołach Pobożnych uczącey się Młodźi y mnie niegodnemu Synowi tey łaski nie odmowisz. Iako zaś iesteś inter Purpuratos Patriæ Patres pars magna Senatûs, Regum Elector, Coronator Reginæ w tym cudownym Obraźie Iaśnie Wielmożny Arcy-Pasterzu starowny o całość Dobra pospolitego *ut bene sit Patriæ*, troskliwy o całość owieczek Archydyecezyi swoiey *ut prosperetur omnibus* tak mowiącemu pobłogosławisz. Illme. Rendme Dne.

NIepowierzchowna Ceremonia, ale koniecznie powinność Monarchow y Monarchiń, aby o całość Rzeczypospolitey w ktorey panuią wszelkim starali się sposobem, Monarchowie z Słońcem, Monarchinie z Xiężycem maią swoie podobieństwo: *Soles Terrarum Principes, Reginæ Lunæ*: że iako te dwa luminarze nayprzednieysze między planetami maią powinność, pierwszy dniom prezydować, iasnemi Swiat ogrzywać promieńmi, pogodne zapalać południe; przez operacyą światła dla wygody Ziemianow wyprowadźać z Ziemi stokrotne pozytki. Drugi przez influencyą dopomagać urodzaiom nocne rozpędzać ciemności, dzienne chłodźić upały. Y lubo rożne między sobą zdaią się mieć obiectum, przecież wzaiemnie do całości świata y stworzonych rzeczy konkuruią, tak na Ziemskim Niebie naypierwsze luminarze nayiaśnieysżey Koronacyi y Koronatki, przykładem dobrym łaskawością, choynością, dobrocią iaśnieć powinni, dla zachowania w całości powierzonego Państwa, nie sobie świeci Słońce ani Xiężyc; tak potentatom świata nie sobie, ale pospolitemu Dobru żyć należy: [f) *Patriæ impendere vitam non sibi sed toti genitum se credere mundo dos est prima Boni Principis.* Iuż to ostatni do Tronu Kandydat, ktoremu gdy Berło y Koronę ofiaruią Elektorowie (g) *Princeps esto noster*: aż ow

[d] S. Damast (e) In vita, [f) Claud. [g] Isaj. ℣. 3:

się szczupłą y wycięczoną wymawia fortuną, tak dalece że w domu kawałka niema chleba: [a] *In domo mea non est panis, nolite me constituere Principem:* To to Krol, to Monarcha, ktory przy dostatniey fortunie; nieskąpey szczodrocie: y serce ma otwarte, y skarby na utrzymanie pospolitego Dobra. Daymy pokoy postronnym Narodom naczym całość ich Państwa zawisła? gdyż o całości Rzeczypospolitey Polskiey szczegulnie mowić nam trzeba; a ta wyraźnie przy Koronacyi Regnantow Polskich każdemu do zrozumienia podaie się. Przysięga Krol Polski: że z obięciem Kroleſtwa rządow utriusq; gentis; zodebraniem wielowładnego Berła, wszystkie prawa; statuta, konstytucye od Antecessorow z stanami Rzeczypospolitey: postanowione zachowa pacta conventa, wolności prawa, tak Duchownych iako y Swieckich stanow aby z Karbu niewypadły przestrzygać będzie; o pokoy z godę y iedność z pogranicznemi sąsiadami starać się będzie, co odpadło od Granic Polskich rekuperować co iest w całości zachować przysięgą Polscy obowiązuią się Krolowie, oraz sprawiedliwość administrować poddanym ukrzywdzonym; honory dygnitarstwa Urzędy Panem benemerentium udzielać będzie tylko zasłuzonym. Y kiedy miarkuię, wszystka istota Rzeczypospolitey całości Publiczney pokoy zdrowe y mądre około pospolitego Dobra rady praw zachowanie utrzymanie wolności Iakoż coż milszego nad pokoy? co strasliwszego y nieszczęsliwszego nad woynę? gdzie zaiuszony nieprzyiaciel nad karkiem z dobytym orężem stoi, ostatni kawałek chleba od gęby oddziera, wytłoczoną krwią z ubogich ludzi zasiela się: (b) *Bellum monstrum quoddam est, quod humano vivit sanguine;* Woyna gubi ludzi, niszczy Dobra, woyna rozprasza fortunę, woyna naymilsze wydziera gwałtem życię; woyna trwogę, boiaźń y wsprawiedliwych wznieca sercach, bo wtenczas: *Nec socer a socero non hospes a hospite tutus.* Do tąd słyszeć się daią Ieremiasza lamenta podczas krwawego zamieszania po ktorym w niewolą dostali się Izraelitowie (c) *Hæreditas nostra versa est ad alienos, Domus nostræ ad extraneos cervicibus nostris minabamur, lassis nõ dabatur requies.* Wydarł dziedzictwo nasze nieprzyiàciel; spustoszył domy, na wolne karki włożył niewolnicze iarzmo, w niewoli samo nàm obmierzłe życie. Doznała Polska skutku nieszczęsliwego woyny po tyle razy, wszakże dotąd po fortecach y miastach obalone

mury

(a) Ibid. ψ. 7 (b) Svetonius (c) Ierem: Sto.

mury rozwalinami swoiemi ostatnią wydychaiąc nieszczęśliwość naszey przypominaią pamięći. Bogday takie lata kwitneły o ktorych Iudicum *3tio* że *omnes non moverant bella*: dobytego nikt nielękał się oręża. Bogday takiemi się cieszyć wieki o ktorych *3tio*. Regum *4to. Habitabat Iuda & Israel, absq; timore ullo unus quisq; sub vite sua, & sub ficu sua.* Mieszkał każdy bez boiaźni w pokoiu, wdomach swoich. Iakoż miły kwitniący pokoy ludźiom, ktoremu Bonawentura S. tę przypisuie pochwałę: [*a*] *Inter omnia bona creata, tam temporalia; quam æterna pax obtinet Principatum* między stworzonemi wszystkiemi rzeczami tak doczesnemi; iak wiecznemi pokoy prym trzyma, y owszem tey iest zacności godności pokoy że go sam Bog Wćielony rodzący się, nauczaiący, umieraiący, Zmartwychwstały zalecał. [*b*) *Tantum est bonum pacis quod eam Dominus commendaverit nascendo; prædicando, moriendo & resurgendo.* Po pokoiu y do pokoiu należy utrzymanie wolności y swobod Oyczystych, iako całości pospolitego Dobra naycelnieysza reguła. Wolność według polityczney anatomii Kroleſtw sercem iest Rzeczypospo: y prawdźiwie. Umiera człowiek za naymnieyszym dotknięciem serca; umierać by Rzeczpospolita musiała, *primo vivente læso* gdyby choć małą raniona być miała skazą. Wolności szacunkiem Polak postronnych Narodow przewyższa godność: *Libertate Polonus cætera superat Regna.* Zważcie co zamknięta w klatce mizerna ptaszyna czyni, co choć w złotych okowach zwierz chowany? tamta y przy cukrowych wygodach ustawicznie wydźiera się, ten y przy złotym mieszkaniu rad by się z dyamentowego zemknąć łancucha, czemu? bo milsza ptaszynie wolno po powietrzu buiać, niżeli w klatce poniewolnie nucić, miley zwierzowi po dźikich tłuc się pustyniach, niżeli na bogatym łancuchu bydź ukroconym, *non bene pro toto libertas venditur auro,* Ieszcże sposob do utrzymania wolności y pokoiu są prawa y mądre rady. Ktoż nieprzyzna przedwiecznym wyrokom Proverb. *11mo. Salus ubi multa consilia:* Tam zdrowie, tam honor, tam zbawienie czyli wybawienie znieszczęścia Patryotow, gdzie rozumne w radach zasiadaią głowy. Przyznaie to Statysta: *Viri prudentia facit ut bene habitentur Civitates.* Mądrości to oczywisty skutek kiedy się w Granicah Państwa; w miastach y w miasteczkach dobrze dźieie. Ostatnia klęska na

[*a*] *S. Bonav.* (*b*) *S. Aug.*

lud [a] Izraelski Deutorono, 32 Gdźie głodem znurzeni na cel wszelkich stawieni mizeryi, rozszarpani od bestyi, rozmiesieni od ptactwa być mieli poddac karki pod miecz wbojaźni, y trwodze od młodych aż do sędźiwych wszyscy zostawać, ba y zpamięci wygluzowaniem im grożą: *foris vastabit eos gladius intus pavor juvenem ac senem cessare faciam memoriam eorum.* czemu? *Gens absq; consilio est & sine prudentia.* Bez rady, bez rozumu postąpić sobie nieumieią, Tak się dźieie w Państwach w Prowincyach, gdźie na mądrych schodźi ludźiach, tam zaś obfitość w szczęśliwości, gdźie rozumne głowy o całości radzą Pospolitey. Wezcieśz proszę teraz w uwagę w spomnione okoliczności, ieżeli niesą fundamentem gruntownym Polskiey Rzeczypo: ktoz ię utrzymuie ieżeli nie ukoronowana Krolowa Polska MARYA; kto ię wspiera, że ieszcze dotąd wswoim wigorze kwitną ieżeli nie Nayiaśn. Monarchini MARYA. Prawda to iest że do Monarchyń w wolnym Narodźie mniey należą rządy, poniewaz samym Krolom wierność przysięgaią Stany, [b] *non juratur in verba Reginæ, nec ei defertur ulla potestas* atoli mowić mogę iednak ze niemało dobra pospolitego przynoszą pomyslności Monarchinie dobre, pobozne y łaskawe, wszakże wnoszą za zasłużonemi instancyą o nadgrodę cnoty, miarkuią gniew Potentatow, do łaskawości nakłaniaią, winnych biorą pod swoie protekcyą prozbą, Modlitwą, zawzięte częstokroć serce, łaskawią Panow, przyznać niezawodnie mogę iż gdy Pan władnie berłem; Pani y przed Bogiem pobożnością życia y przed Krolem obowiązanym affektem mocną utrzymuie interessyą, interessa publiczne: *Hic regit, illa tuetur.* Iak Swięta Iadwiga Krolowa Polska Krolowi wycieńczenie poddanych długiemi woynami prezentuiąc, zubozonego Krolestwa Stan kładąc przed oczy, do tego nakłoniła Pana, że poczęści uczynić restytucyą przyobiecał dołożyła S, Pani: *Fortunas Civium resarcire possumus, sed lachrijmas quis restituet:* Możemy iako kolwiek po części nadgrodzić poddanym krzywdę; ale wyciśnione łzy krwawe zoczu kto nadgrodźi? Tak Dąbrowka Boleslawa Xiążęcia Czeskiego Corka Mieczyslawowi zaslubiona Wiarę y pobożność do Polski v prowadźiła. Iudita Boleslawa pierwszego Zona dekretowanych na śmierć kilkunastu [c] pierwszych Famili młodźi, bez wiadomości Krola ale też y bez uszczerbku Maiestatu wybawiła,

Iu-

[a] S. August: [b] Euripid. Cromerlib. 2.

Iudyta druga Władysława Hermana Xiążęcia Zona, ktorey przyznaią Historycy: *Regia Ungarorum stirpe filia fœmina augmento Ecclesiæ, decori Poloniæ, populorum levamini, Marito solatio nata.* A ieżeli tak pomocne Kroleſtwu Polſkiemu Krolowe. iak że nieprzyznać MARYI Krolowey Polſkiey, ktora ztąd ſię naylepiey intereſſuie do nas że zlecone od ſamego Pana Krola Krolow ma ſobie Państwo. Niech nienależą do inſzych Monarchiń rządy, należą cale do MARYI intereſſa Polſkie, gdy będąc Nieba y Ziemi Krolową. *Regina Cæli & Terræ* w Polſkim ſobie naymiley upodobała Narodzie, ten pod oſobliwą ſwoią opiekę wzięła, wſzakże ſię ztym dała ſłyſzeć Laurentemu Gembickiemu Arcybiskupowi Gnieźnieńſkiemu; ktory modląc ſię ozwycięſtwo na woynie pod Chocimem naſzych widźiał przed ſobą otoczoną Niebieſkim woyſkiem Krolową, te do niego mowiącą ſłowa: *Noli timere Laurenti; bono animo esto quia cura mihi est de Polonia: cujus Regina ego sum:* Nietrwoż ſobą Laurenty bądź dobrego ſerca miam ſtaranie o Polakach, ktorych Krolową ieſtem Ieſt zapewne Krolową Polſką MARYA, kiedy na Iey opiece y ſtaraniu nigdy nam niezbywa. O iak prawdźiwiey o MARYI mowić możemy, *Regia Summi Regis Filia; augmento Ecclesiæ, decori Poloniæ, Populorum Solatio coronata.* Naywyżſzego Krola Krolow Cora ſama Krolowa, na podwyżſzenie Swiętego Kościoła Katolickiego, na ozdobę Narodu Polſkiego, na utrzymanie poſpolitego dobra całości, na pociechę obarczonemu poddaństwu wtym Cudownym Obraźie Ukoronowana. Niech ſię niechwali owa Heroina Cant. *4to.* iakoby ſtanęła murem ludowi, że pożądany znalazła pokoy: [a] *Ego murus exquo facta sum coram eo quasi pacem reperiens,* Murem nieprzelamanym MARYA czy w boiu czy w pokoiu, w woiennych impetycyach od nieprzyiacielſkich zamachow zaſłania Polſkę; mieſza ſzyki; *quasi acies castrorum coronata;* częſtokroć nigdy w niepodobney potyczce czyni wygraną: *Ego murus ex quo facta sum quasi pacem reperiens:* W pokoiu o moy Boże czyliż nie murem MARYA, ktora zanoſzące ſię na zamieſzanie uſpokaia niezgody, wzburzone na zniſzczenie wolności głoſzcze fale, Oyczyſte dotąd wolnego Narodu utrzymuie ſwobody. Iezeli całego Swiata pokoiem MARYĄ nazywa Efrem Swięty: *Pax Mundi MARIA* to przyznaymy w ſzczegulności MARYI Polacy, że ſię pod opie-

[a] *Cant. 8.*

ką MARYI ieszcze kwitniącym cieszemi pokoiem. Raz się tylko udało Krolowey Esterze, kiedy się woienny na Izraelitow zaiął ogień, iuż iuż zmięszane Stany oczywisty na zgubę swoie widząc zamach, idźie Ta do zagniewanego Aswera, prozbą swoią z burzy pogodne czyni odmianą, inszy Aswerus wydaie uniwersał do Prowincyi, (a) *providendum est paci omnium Provinciarum pro qualitate & necessitate temporum ut Reip. poscit utilitas.* Ey ey trzeba tu mieć staranie o pokoiu w Prowincyach, według sposobności czasu iak Rzeczypospolitey wyciąga potrzeba. Mogła to Ester Krolowa? czegoż niemoże przed Bogiem MARYA? MARYA to iest opieki dzieło kwitniący pokoy: *Providendum est paci*, MARYI usilne staranie ze zwycięstwem nie raz wsławiona Polska bez woiennych ludźi Cudem Boskim przeciey odległym straszna kraiom: *Pro qualitate & necessitate temporum* Nayiaśnieyszey Pani dobroć, że według potrzeby swoiego Krolestwa przybywa zawsze z pomocą; *ut Reip. poscit utilitas.* Utrzymuią Monarchowie Statuta; nowe stanowią prawa, ale przez kogoż, chwalebney władzy oświecenię maią? kto ich do Tronu do Berła y Koron promowuie? zapewne MARYA, za Iey powodem Nayiaśnieysi Krolowie rządzą. *Per me Reges regnant, & legum conditores justa decernunt.* Ma ieszcze nieiaki wigor sprawiedliwość to przez MARYI łaskę: *Per Me Principes imperant & potentes decernunt justitiam.* Mądrość y zdrowa rada darem to iest osobliwszym Boskim, ieżeli na mądrych Państwu naszemu do rady nieschodźi głowach, proszę przez czyiąż interpozycyą? ieżeli nie przez MARYI, wszakze: *Omnia nos Deus voluit habere per MARIAM* za swiadectwem Germana Swiętego: *Nemo Donum ullum consecutus nisi per Te dilecta mea.* Skarby darow Bog na Ręku MARYI złożył, toć y dar mądrości, rozumu, y zdrowey rady udźielony bywa przez MARYĄ. Przeczyćze temu kto będźie? niech nakłoni ucho co o sobie Proverb: 8vo. pod Figurą mądrości mowi MARYA; (b) *Ego eruditis intersum cogitationibus meum est consilium & æquitas, mea est prudentia, mea est fortitudo.* Ia na publicznych Seymach, radach kongressach, przytomna iestem; moia iest pożyteczna rada, mey mądrości sukces, mey łaski y opieki męstwo; a ieżeli od uniwersalnych do partykularnych rzeczy wnosić konsekwencyą godzi się, mowi odważnie S. Fulgencyusz: *Cœlum & terra pridem ruisset nisi*

(a) Ester. (b) Proverb:

niſi MARIA precibus ſuſtentaſſet. Niebo y ziemia dawno by upadła gdy by ich MARYA ſwoiemi nieutrzymywała prożbami; ia mowię *Polonia pridem ruiſſet, niſi Regina MARIA precibus ſuſtentaſſet.* Polſko moia dawnobyci w tym zamieſzaniu zginąć było trzeba *pridem ruiſſes*, gdyby cię Cudowną Swoią protekcyą nie wſpierała MARYA, *niſi Maria precibus ſuſtentaſſet*, Wolności naſza iak byś dawno abſolutnym przyciśniona iarzmem ięczała: *Pridem ruiſſes.* gdyby cię MARYA na ſwoich nie piaſtowała ręku. Miaſta, Miaſteczka dawno byście ſię w ſwoich pogrzebły ruinach: *pridem ruiſſetis*, gdy by was dla iſkierki pobożności ku niey niezaſtępowała MARYA: *niſi MARIA precibus ſuſtentaſſet.* Przewrotne głowy w radach na zgubę Oyczyzny łomiący prawa ludzkie y Boſkie przeſtępcy; nieſprawiedliwi w ſądach partyzanci, dawnobyście Mściwey ręki Boſkiey nieſli piorunu: *pridem ruiſſetiś* gby by MARYA dla poprawy y widzenia ſtanu waſzego y od zguby duſzy przezrzenia ſtanu nieſzczęśliwego waſzego nieutrzymała: *niſi MARIA precibus ſuſtentaſſet.* Rycerſtwo Polſkie dawnobyś dla rozwieżłości życia od właſnego zginęło oręża: *pridem ruiſſes*, gdy by cię MARYA z ſwoiey wypuściła protekcyi: *niſi MARIA precibus ſuſtentaſſet.* Domy pełne niecnot ludźie bezbożni zaſtarzali w nałogach; ludźie nieſprawiedliwi, ludźie gorſzący, ludźie lubieżni, ludzie przez opreſſyą poddanych krew wyciſkaiący, dawnoby was otwarta pozarła ziemia: *Pridem ruiſſetis-* dawno byście o dno uderzeni piekła byli: *ruiſſetis* gdy by was MARYA od wieczney kary ieſzcze przed Bogiem niewymawiała: *niſi MARIA precibus ſuſtentaſſet.* To ſzczęście, to łaſka, że ieſzcze w protekcyi łaſkawey zoſtaiecie Pani; ku ktorey dla pobożności naywiększy zginąć nie może grześnik: *(a) Non poſſum perire præ pietate MARIÆ.* Duzo poalterowany z Senatorami ſwoiemi Krol Baltazar radźi co czynić gwałtowney trwodze, aż przychodźi do niego Krolowa, obliguie być lepſzey mysli, ponieważ część intereſſu na ſiebie bierze: *Regina autem pro re quæ acciderat Regi & Optimatibus ejus proloquens agit: Rex in æternum vive non te conturbent cogitationes iſtæ,* Bywa to że ſię y Pan naſz Miłościwy z Senatorami poci: *ut bene ſit Patriæ.* na odwrocenie złych w narodźie ſwoim konſekwencyi przybywa na tych miaſt MARYA iako Nayiaśnieyſza Krolowa y podo-

(a) *Danielis.* 5to.

bnemi assekuruie słowy: *Non te conturbent cogitationes istæ Rex.* Niech cię niemieszaią te mysli: *non Te conturbent cogitationes istæ* moiey to dzielności tylko, z tak zawiłych trudności y błędnych wyprowadzić Labirentow Polskę, zostawić w całości pospolite dobro ktorego Panią y Krolową iestem. Wiele by mi zeszło czasu na dowodnych Historyach, gdy bym ie miał przywodzić na dokument tey prawdy że całość Rzeczypo: utrzymuie MARYA, bo tych pełno w Hystorykach, w iedney iednak zamykam relacyi. Pisze Koiałowicż w Roku 1602. za panowania Alexandra w Polszcże Platemberk w małey kwocie naszych dziewięćdziesiąt tysięcy Iwana Moskwiczyna woyskiem ściśniony pod Pleszowem kiedy ani radą ani pomocą salwowany być niemoże, MARYI, y siebie y gastkę oddaie woyska ludźi: O dziwne cuda Boskie gdźie zginąć na tłum przeciwnego woyska naszym trzeba było, zchodzą z Tryumfem z placu albowiem pokazuie im się MARYA piastuiąc na łonie Iedynaka Swego Błogosławiącego woienne Rycerstwo, obiecuie wygraną, Z kąd niepłonną uzbroieni nadźieią pod hasłem MARYI łomią przeciwne szyki, obszerne trupem ścielą pola, znacznie z nieprzyiaciela tryumfuią. Bierzcież miarę tey prawdy iak się MARYA Krolowa Polska mocno interessuie za nami; ia dla większego wzbudzenia affektu na znak wdzięczności w was ku Krolowey naszey punkt ten słowy Rycharda Swiętego kączę: *Regina MARIA non gravat tributis, sed largitur servis suis divitias, dona gratiarum; vestes virtutum, thesauros meritorum; & magnitudinem præmiorum* [a] Nie obciąża nikogo Krolowa nasza podatkami, szafuie bogactwy, łaskami, otwarte ma skarby na zasługi, A ieżeli ile Krolowa tak iest starowna o całość Rzeczypo: dopieroż ile Pani starowna o całość w potrzebach naszych.

PUNKT Drugi.

NIeprożnym imieniem Bog postanowił subordynacyą wyższych nad niższemi panowanie, Panow nad służącemi, władzą, władnących nad poddanemi zwierzchność, tylko aby służący, y poddani pańskie wypełniali rozkazy, dobra y całości przestrzegali Pańskiey, Panowie zaś powinną zasług nadgrodę służą-

cym

(a) *Rychard. à S. Laurent. lib. 6.*

cym dać obowiązani prawem Boſkim, w ich potrzebach być przychylnemi przyſtępnemi, łaſkawemi, Pan nazywa ſię *Dominus* od ſzczodroty; od nadgrody: *Dominus dicitur quaſi dans manus.* Uciekaiącym ſię w potrzebach ſkłonić ucho powinni y ſerce z miłoſierdziem ku nędzy ich y mizeryi. Z kąd uczony Oliwa Panow y Panie nazywa okiem: *Oculi ſunt Domini & Dominæ.* mowiłbym że poddani iak woko w Pana patrzyć powinni oświadczaiąc poſłuſzeńſtwo na każde ſkinienie, czyli że Panowie y Panie na ſług y ſłużebnice mieć pilne maią oczy; aby ſię w ich domu obraza niedziała Boſka, y ſłuſznie bo ten ieſt zwierzchności obowiązek nad Poddanemi: Panowie doyrzyć maią dobra ſwoiego, ponieważ Pańſkie oko konia tuczy. Rozumiał bym że dla tego z okiem maią podobieńſtwo Panowie że niech człowiek utraci oczy, pień tylko żywy bez oka iak w ciemnym zoſtaie więźieniu; tak bez Pana czeladź y poddani. Ale inſzą daie racyą w ſpomniony Oliwa, w człowieku cała ſymetrya członkow w raz to bardziey z latami ſię doſkonali, ięzyk w dziecinney porze ſłow niewymawia. dopiero ſię powoli w dobrą ſpoſobi wymowę; ręka niewładnie zaraz mocną ſiłą, noga niemoże czynić krokow, aż ſię dopiero chodzić przez tyſiączne upadki naucży, ſame oko ma wzrok zaraz należyty: *Oculi ſoli æquæ in teneris annis perſpicáces ſunt ac in adulta ætate.* Y dlatego Panom ziemſkim czyni porownanie: *ſic Dominus non debet de curſu temporis melior firmari; ſed primis diebus debet eſſe idoneus & Sanctus.* Nie dopiero uczyć ſię iak poddanemi rządzić, ale przy pierwſzym wſtępie rozumnym y łaſkawym pokazać ſię Panem. Ma tę przychylność wrodzona ku poddanym ſwoim, łaſkawa Krolowa y Pani naſza MARYA. Spytacie ſię iak dawno?: *ab initio & ante ſæcula:* od początku y przed wieki w ten czas kiedy ſię Panią zaczęła świata y naſzą: *ab initio & ante ſæcula.* Iuż w tey doſkonałości z początkow ſamych była, ktora naychwalebnieyſzych zwykła zalecać Panow y Panie y owſzem daleko więcey nad to bo złaſki Troycy Przenayświętſzey te właſne miała cnoty, ktore do Panowania nad Niebem y Ziemią ſpoſobną czyniły MARYA, długoż panować będzie? na zawſze: *& in futurum ſæculum non deſinam.* Tac to ieſt okiem całego świata upatruiąca nayoumieyſze potrzeby poddanych, w nie to w nie oczy wlepione naſze: [a] *Oculi Ancillæ in manibus Dominæ ſuæ.* z ręku Iey

(a) *Pſal. 122.*

odrobinę łaſki y miłośierdźia wyglądaiący, ona nigdy Panią być nieprzeſtanie naſzą: *(a) In ſempiternum ero Domina.* Qna gotowa we wſzyſtkich potrzebach uczynić ſługom ſatysfakcyą, byle tylko w regeſtrze ulubionych ſług mieśćić ſię doſtało. Wiele ieſt potrzeb człowieka; honor, zdrowie, fortuna, ſukces w zamyſłach powodzenie; ſława, dobre imie y inne, te iednak do dwoiàkich tylko redukuie cżęśći, to ieſt do potrzeb doczeſnych y wiecznych, do potrzeb duſzy y ciała. Ktoż ieſt z ludźi kogo nieobiaśnia ſłące, ktoż ieſt kto MARYI miłośierney nad ſobą niedoznawa Pani, pyta ſię Bonawentura S, *Quis eſt ſuper quem ſol non luceat? quis eſt ſuper quem miſericordia MARIÆ non reſplendeat. Certe Domina cum Te aſpicio nil niſi miſericordiam cerno.* Pani Moia co tylko na Ciebie żebrzące obrocę oczy, widzę, nieco inſzego tylko ſzczere miłoſierdźe nad ſobą. Ieżeli *Stellæ ſunt Cœli oculi* Gwiazdy ſą nie iako okiem Nieba, pokazała to MARYA przy Koronacyi Swoiey w tuteyſzym Obraźie Cudownym w dźień ſam przez nad zwyczaynie iaśnieiącą Gwiazdę nàd tuteyſzym Kośćiołem że miłośierne na wſzelakie potrzeby naſże ma obrocone Oko. Y komuż ich odmowi MARYA? ſtańcie mi na świadectwo ośmiu wſkrzeſzonych umarłych iako proceſs Koronacyi opiewa, ſtańcie mowię przy Tronie MARYI, daycie Chwałę Bogu Swiat cały, że was Ta MARYA Krolowa y Pani przyprowadźiła do życia, powiedźcie chromi; ślepi, trędowaci, wiele was na nogi powſtało, wiele oświecenie odebrało, zeżnaycie chorzy wiele was do zdrowia przyſzło, głośćie Cuda MARYI w odległych Kraiach; doznaiący morzem y lądem Iey łaſki; powiedźcie zubożali wiele was do fortuny przyſzło, świadcie przedtym nieucy, po tym ſubtelną obiaśnieni mądrośćią przez kogo te łaſkę macie, przez dobroczynne na was MARYI obrocone Oko. Tu ſię o tym Cudownym Obraźie beſpieczńie mowić może co panuiący Iob o ſobie mowił *(a)* *Oculus fui ceco & pes claudo, Pater eram pauperum.* MARYA w Cudownym Obraźie Okiem ieſt ślepotą zarażonym, podporą kalekom, Panią y Dobrodźieyką ubogim. Powiedz Metropolio Lwowie, kto cię pod cżas woien Tatarſkich, Kozaćkich, Moſkiewſkich, kiedy iuż kamien na kamieniu niemiał zoſtać po tyle raży ſalwował, ieżeli nie MARYA? oſobliwie pod cżas Szwedckiey woyny kiedy ſię Karol dwunaſty po długim oblężeniu miaſta groźił na

Ciebie

[a] Iſai. 23. (b) Iob 29.

Ciebie aby bez żadnego pardonu w pień od małego do naywiększego człowieka wyciąć zamyslał; wtargnąwszy w Miasto kiedy koniecznie swoie wypełnić impreze wydał ordynans. Przechodżąc wedle Kaplicy w ktorey ten Cudowny zostawał Obraz zapalone ostygło w nim serce, dekret wyćięcia w kontrybucyą zamienił. Niech milczy niech niewychwala dobroci twoiey y miłosierdźia MARYI, kto niedoznał Twoiey łaski w potrzebach swoich, mowię słowy Bernarda S. *Sileat misericordiam Tuam Virgo Beata; qui invocatam Te in suis necessitatibus meminit defuisse.* Co do potrzeb duszy o moy Boże wieleż tu desperatow, otrzymało Zbawienie? wieleż grzesznikow do pokuty szczerey przyprowadzonych? wieleż zaciętych y zakamienia łych do skruchy y żalu? wiele odszczepieńcow do Wiary Swiętey? wiele światowych Swiątobliwy zaczeli żywot? wiele z niesprawiedliwych sprawiedliwemi? wiele z synow gniewu do synow łaski odmieniłośię? Bog to sam naylepiey wie a tyśiączne wieczney pamięći głoszą cuda. Mowił Iozef Patryarcha, w Egipcie będący Panem do swoich, *pro salute vestra huc missus sum.* Codziennemi prawie wsławiona Cudami w tym Obraźie Ukoronowana Pani czyliż nie te same do nas mowi z Tronu tego słowa: *Pro salute vestra huc missa sum.* Tu mi Bog na tym mieyscu na tym Tronie dla zbawienia waszego zesłał; w czym y kiedy wyraźniey Proverb: 9. opowiada. *Qui me invenerit inveniet vitam, & hauriet a Domino Salutem* kto mnie znàydźie, znaydźie zyćię, znaydźie zbawienie Duszy, nietrzeba szukać MARYI bo w tym Ołtarzu wszystkim prezentuie się iako by *(a) in Sole posuit tabernaculum suum* W słońcu swym założyła przybytek Dydakus ten text explikuie: *Qui rem aliquam in sole constituit, is illam per totum quem sol illuminat orbem vulgare videtur ut eam omnes videre possent,* Tak MARYA w słońcu Tron obrała Sobie; aby się wszystkim Iey potrzebuiącym dała widźieć. Y to to iest prawdźiwe panowanie, ktore nieparcyalne, nie z wyborem osob, ale wszystkim y dla wszystkich: *[b) Illa vere Dominatio est, quæ in omnes per provisivam sui bonitatem largissime affluentissime profusa est.* Z tąd NaySS. MARYA Panna y Nayiaśnieyszą iest krolowo oraz y Panią, ze wszystkim slugom swoim bez excepcyi szczodrych udziela darow, *sic Beatissima Virgo MARIA bonorum & beneficiorum dispensatrix est, ideoq; Regina & Do-*

mina.

(a) Psal. 18. (b] S: Bernard. F. 3. Ser. 3. (c) Idem.

mina. Ganił Ewangelicznych Panien nieroſtropność że kołacząc do Nieba Pana łaſkawości żebrzą: *Domine Domine aperi nobis*: gdy by ſię były do Pani odezwali, prędzey by mogli znaleść reſpekt żeby im było otworzone Niebo: *ſi dixiſſent Domina Domina, certo certius noſcerentur admitterentur.* Y tak niepoznane nieprzypuſzczone. Dlaczego Uczony Idiota smie mowić: *ſæpe quos Iudicis ſententia damnat, Matris miſericordia liberat.* Tak ieſt bywa częſtokroć, że zpod dekretu Sędziego Boga, miłoſierna Pani obwinionych ſalwuie, dla tego aby ſię pokazała że ile ieſt Panią naſzą o całości w wſzelkich potrzebach ſtara ſię poddańſtwa. Ieſt ći czego powinſzować I. W, Arcy-Paſterzu że w Archidyecezyi Twoiey Krolowa MARYA obrała Sobie reżydencyą ulubioną przy ktorey protekcyi y dobro poſpolite, y w Archydyecezyi Owieczek Twoich całość, w pomyslnym kwitnie ſzczęśćiu, ſprawuie to świątobliwe; przykładne życie Twoie, ſprawuie gorliwa troſkliwość o poſpolite Dobro; ktore wiak nayoſobliwſzym radbyś co moment widźiec ſzczęśćiu. Ty to ieſteś ow Arcy-Paſterz o ktorym wſpomina Ekleżyaſtyk *Sacerdos, qui in diebus ſuis placuit Deo & in tempore iracundiæ factus eſt reconciliatio.* Przenikaią nieraz ſerce Twoie w Rzeczypo: zamieſzania iako wyſokiego Senatora; czynią zaś nadźieie łaſki Cudowney w tym Obraźie MARYI; że iako Koronatowi ſwoiemu nie odmowi MARYA w czym Iego zaydźie prożba; y tak *in tempore iracundiæ* tyle razy *factus eſt reconciliatio.* Doznałeś Iey łaſki y ſam w zdrowiu ſwoim, doznaie niemyle ſię Oyczyzna, teyze Nayłaś: Krolowy dobroći, przez Twoie mocne rekommendowania całośći Kroleſtwa przy Swiątobliwych Modlitwach; Niech y to ſprawi, abyś rodowitym Twoim Krzyżem w ſłodkich pomyslnych ſukceſſow pożyciu ſetne liczył lata na ozdobę Oyczyzny; pożytek Kościoła, Archydyecezyi Twoiey, ktora Ci wſzelſkich pomyślności życzy na naydłużſze ukontentowanie.

Twoie to ſzczęśćie Przezacna Metropolio Lwowa że Nayiaśnieyſza Krolowa Polſka przy Tobie reżyduie, ktora cię w potrzebach ſalwować y ratować może zawſze. Więc *non dimittas eam & cuſtodiet Te dilige eam & conſervabit Te, dabit capiti Tuo augmenta gratiarum & corona inclyta proteget Te.* Nieprzeſtań Iey ſię Wielowładney oddawać protekcyi a ſtrzec cię będźie

kochay

(a) Proverb. 4to.

kochay Ią przez promocyą Nabożeństwa ku Niey a kochać cię będźie, pilnować całości twoiey niewymowi się, pomnażać będźie łaski y Koroną swoią od wszelkich nieszczęśliwości zasłoni cie.

Wychwala kogoś Izaiasz że Krolowie y Krolowe na łonie swoim go wypielęgnowały: *Reges & Reginæ nutrices Tuæ* czy nie Tobież to przyznać należy Przeświętny Zakonie Dominika Swię, tego; wielki w świecie honoru MARYI Promotorze y na tym mieyscu pomnożycielu: *Reges & Reginæ nutrices Tuæ*, że Cię wzaiemnie MARYA na ręku Swoich iak własnych piastuie Synow. Stoicie Przeżacni Dominika Swiętego Synowie przy Tronie MARYI Krolowey właśnie w owych figurowani Sędźiakach: *Viginti quatuor Seniores procidebant ante sedentem in Throno.* Bog Tronem Swoim obrał MARYĄ: (a]*Thronus est MARIA*, MARYA iako Krolowa w tym Ołtarzu na Tronie daie się widźieć- wy Seniores inne poprzedzaiący Zakony bytnością w Polszcze bo od lat 538. Seniores nauką, Seniores wielkiemi talentami; upadacie przed tym Tronem MARYĄ przez ustawiczne dniem y nocą Modlitwy, upadaycie rekommenduiąc Krolowy naszey całość pospolitego Dobra; y wszystkich Chrześćian przy was ulubione obrała sobie MARYA mieszkanie: *Hæc requies mea quoniam elegi eam.* Iuż to dość dawno ukochanemi Synami wybrani iesteście MARYI [*b) Prædicatores sunt Filij B: V: M: sic eos ipsos vocavit.* Oświatczyła się Błogosławionemu waszemu pierwszemu Socyuszowi Dominika Swiętego ktoremu pokazawszy się, y na Zakon Dominikański skazuiąc, do Niebieskiey assystencyi mowiła *Hi sunt filij mei dilecti, in quibus mihi complacui* Na wasze się skłania prozby iak Matka dla Synow; waszey wysłuchywa interessyi za poddanemi iak Pani, wam nieodmawia w interessach pospolitego Dobra iako Ukoronowana Krolowa y oczywiste tego dała dowody, w tym Obraźie, kiedy się zgromadzenie modliło z zwyczaiem slow zakończenia Choru: *Nos cum prole pia benedicat Virgo MARIA* dała się z tym słyszeć *Benedicam & intercedam sed digna sum præstantiori loco.* A kiedy się y o wspanialszą staraćie MARYI Bazylikę; y o Tron wygodnieyszy dla audyencyi poddaństwa, tym większego Błogosławieństwa pewność wzrasta w sercach naszych przy waszych Modlitwach. Ia tylko fila-

(a] S. Bern. [b] Lobbet.

delficznym Scho: Piar: Zakonu moiego życzę affektem niech was MARYA co moment w waszych uszczęsliwia prożbach.

KONKLUZIA

JUżeście Katolicy słyszeli iedni; inni doznali że MARYA ile iest Nay-Iaśnieyszą Krolową Polską stara się o całość we wszystkich potrzebach naszych. Weźcież każdy zosobna wkrotką reflexyą iaką rewerencyą ma od nas Krolowa Nieba, iaką Pani naszey za Dobrodzieystwa czyniemy wdzięczność, czyli pomocy w interessach publicznych, czyli ratunku w interessach doczesnych y wiecznych spodziewać się mamy. Naprzod powinność ku Monarchom y Monarchiniom iest poddanych słuchać zwierzchności potentatow, ich prawa zachować, nalezytą czynić sercem y usty rewerencyą. Iest crimen lesæ Majestatis uwłoczyć co Koronatom y Koronatkom, sprzeciwic się ich rozkazo m nieczynić im poszanowania iako mieysce trzymaiącym Boskie. Przeyzrzycie się wsobie proszę czy się ta w was nieznayduie censura nie wiem czy dla wszystkich, ale dla kogoś tu z was przestrogę daie Iudasz Apostoł w liście swoim ỿ. 8. *Subintroierunt quidam homines impij, carnem maculant; dominationem spernunt, Majestatem autem blasphemant.* Są tacy w Krolestwie Niepokalaney MARYI bezbożni: *sunt quidam homines impij*, ktorzy zostaią pod władzą Niepokalaney Krolowey dziedziczą Dobra, a bezbożną przywarą grzechu szpecą ciało: *Carnem maculant*, są tacy ktorzy wyznaią poddaństwo MARYI samemi usty a nieposluszni Boga prawu rwą y niezachowuią Przykazań Boskich. *Dominationem spernunt*, Są tacy ktorzy wyznawaią gorny nad sobą Majestat MARYI, ale sercem y uczynkami Iey władzą bluznią *Majestatem autem blasphemant* O! bodayby o takich niesłyszeć w Krolestwie MARYI wyrodkach; ktorzy odwracaią od Państwa swego MARYI serce y protekcyą. Na trzy stany dzieli się Rzeczpo: y znich się składa, to iest z Stanu Krolewskiego, Senatorskiego y Rycerskiego. W Sensie moralnym mamy podobieństwo do Rzeczypospo: y tak dusza niech będzie Krolem Senatem potencye duszy, Rycerstwem wszystkie członki ciała. Niech dusza z potencyami w Senatorskim rzędzie prym trzyma kiedy Bog naszym Krolem MARYA Krolową przysięga Stan

Sena-

Senatorſki wierność Majeſtatowi, Duſzo moia pomiarkuymy ſię ieżeliśmy poprzyſiężoney na Krzcie Swiętym dotrzymali wierności Bogu, co większa, iezeliśmy po wźięciu rozumu po tylu ſpowiedźiach obiecanego poprawy ſłowa dotrzymali? wſtyd mnie tego ze ſię w gorſze znowu a częſto w przeſzłe dobrowolnie poddawało przeſtempſtwo Przykazania Boſkiego, a takaż wierność Bogu y MARYI? Stan Senatorſki przyſięga *quidquid nocivi ſcivero avertam*. Stanie naſz moralny Senatorſki czyliś y w tym dotrzymał Bogu y MARYI ſłowa, rozumie w kontr Bogu y inſtynktom Ducha Swiętego idąc niemiałżeś oświecenia, ze ten y ow uczynek, ten y ow exceſſ, był z krzywdą prawa Boſkiego; wola naſza czy raźżeś na złe z twoiemi ſię ſkłaniała chęciami dla mizerney momentalney uciechy, było to *nocivum* pamięci czy żeś kiedy wſpomniała na wieczność na zbawienie a nie ieſt ze to nocivum? czy taż ieſt dotrzymana przyſięga Bogu podźcieſz do Rycerſkiego moralnego Stanu *Crimen læſæ Majeſtatis*. co przeciw Panom Ziemſkim a przeciwko Krolowi Nieba y Ziemie przy każdym grzechu bluzniło ſię; ięzyku naſz wieleś razy ſzpetnemi ſłowy, uięciem bliźniego ſławy zgorſzeniem w młodſzych w mowach uwłoczył Maieſtatowi Boſkiemu *crimen læſæ Majeſtatiś*, Oczy światowe patrzący na Krolową Nieba MARYĄ też ſame na nieprzyſtoyne obiekta obrocone; oczy mściwe, oczy wynioſłe; oczy zazdrosliwe; *crimen læſæ majeſtatis eſt* żeſię w Chrześciańſkiey nietrzymacie sferze ręce na cudze dobro łapczywe, ręce krwi poddanych przeż zdzierſtwo pełne, ręce nieſprawiedliwie pomykaiące piorem, zwas *crimen læſæ maieſtatis eſt*. Serce thniące niepożądliwośćią y piekła ſamego wybuchaiące płomienie: *crimen læſæ majeſtatis eſt*. Ze ſię dolada ſtworzenia przywięźuieſz affektem od Stworcy Twoiego Boga cale odſtępuieſz, pierſi piekielna affektow lubieżnych officyną: *crimen læſæ majeſtatis eſt* że żarazliwym oddychacie powietrzem ktore was ſzczegulnie na chwałę Boſką ożywiać powinno, nogi na drogach nieprawośći ſfatygowane *Crimen læſæ majeſtatis eſt*. że zdrogi Chrześciańſkiey wvſtępuiecie, y iakiey ſię tu w publicznych intereſſach ſpodźiewać Krolowey naſzey protekcyi? kiedy przez tak ſzkaradne kriminały wſtręt bardziey do ſiebie czyniemy MARYI. Dopieroż w krnąbrnym niepoſłuſzeńſtwie iako Pani, o iak wiele razy Panſkie Iey raniemy Serce, nacoż ſię przyda nazy-

wać Ią Panią kiedy się z ley wybiiamy poddaństwà, na co oświadczać się z usługą kiedy y znaku służebniczego charakteru w nas niemasz. Niedźiwuię się że w ustawicznym zamieszaniu publiczne zostaią rady, że częstokroć w potrzebach naszych nieodbieramy skutku od MARYI, bożadney z siebie przysługi nieczyniemy. Isaiæ: 44 Znaczne się zwaliło nieszczęście, na lud Izraelski że przestali Krolowey Nieba zwykłych czynić ofiar: *Ex eo tempore quo cessavimus sacrificare Reginæ Cæli indigemus omnibus & gladio & fame consumpti sumus.* Grożą nam woyną, grozi Bog rożnemi plagami niezgody y zamieszania karę ściągaią Boską, czemu?: *Cessavimus Sacrificare Reginæ Cæli* Ostygła Staroświecka za honor Boski gorliwość, wygasła ku MARYI pobożność oźiębły affekt: *Cessavimus Sacrificare Reginæ Cæli.* Ey poprzysięgam was: *Sacrificemus Reginæ Cæli sicut fecimus; Patres nostri; Reges nostri, & Principes nostri, in Urbibus in plateis, & saturati sumus panibus & bene nobis erat malumq; non vidimus.* Niezmyslonemu Xiężycowi iako Krolowey Nieba ale prawdźiwey Monarchini naszey oddaymy serca dotrzymaymy wierności; zachowaymy posłuszeństwo praw Boskich *& bene nobis erit* Poydą pomyslne interessa Rzeczypo: będźie w potrzebach niezawodny MARYI sukkurs *bene nobis erit.*

O Nayiaśnieysza Nieba y źiemie a Polski naszey Nayłaskawszà Krolowa pod Twoy Tron ze wszystkim ściele się poddaństwem, znamy się bydź niegodni protekcyi Twoiey, iednak my żawsze poddani, Ty Krolową naszą na zawsze: *Illos Tuos misericordes oculos ad nos converte:* Obroć oczy miłosierne Twoie na potrzeby Krolestwa Polskiego; uspokoy zamachy; odwroć gniew Iedynaka Twoiego, wszakżeś iest Krolową Polską, Tobie oddana całośc Narodu Polskiego. Day ratunek w potrzebach poddanym uciekaiącym się do Ciebie, nam zaś wszystkim przybądź w ostatnim na pomoc terminie, przyskonaniu naszym; aby śmy tu wiernemi licząc się bydź poddanemi w Krolestwie Niebieskim opiekę Twoię, miłośierdźie nad nami Boskie przez Two, ią otrzymane przyczynę wychwalali nawieki.

A

M E

N.

DO CZYTELNIKA.

TA *iest Macierzyńska Naiświętszeij* MARYI PANNY *ku Zakonowi Kaznodzieyskiemu, Instytucyi Wielkiego Patryarchy Swiętego* DOMINIKA, *Łaskawość, iż prawie nad innych zdaie się bydź przychylnieyszą, y wlewać mu swoie szczegulniey y osobliwiey taski. Oprocz bowiem tylu dowodow, ktore szeroko opisuie* Hyacinthus Choquetius *w Kśiędze nazwaney:* MARIÆ DEIPARÆ in Ordinem Prædicatorum Viscera Materna. *Gdy Braci Zakonu tego między innemi Faworami za naymilszych y naywdźięcznieyszych Sobie poczytuie Synow, Sama się kochaiącą bydź Matką dla Nich oświadczaiąc:* Hi sunt Filii mei dilecti, in quibus mihi complaceo; horum Ego Mater sum. *Dla czego y Habitem, iaki teraz maią, z rąk swoich przyodziała, daiąc Im zadatek przyszłey Godowey w Niebie szaty; y onych iako Matka kochaiąca Dźieci, mlekiem z pierśi swoich, karmiła. I ten nie mały dokument, iż wszędy Kościoł tego Zakonu, ktoryby Iey u siebie nie miał Obrazu taskami, cudami, słynącego; Nie wywodzę w szczegulności, bo ile Kościołow Kaznodzieyskiego Zakonu, w każdym znaydźiesz Obraz Matki Boskiey taskami wsławiony:* Si Ecclesias Fratrum Prædicatorum ubiq; terrarum visitare te contingat, cernes in eis Sacella; sive ad minus Altaria, in Honorem D. VIRGINIS magnificentissimè extructa, & inibi Imagines affabrè depictas, tabulis aureis, argenteis, unionibus, margarittis, monilibus ornatas; Tabulas insuper Votivas, simulacra cerea manuum, pedum, capitis, oculorum, faciei, pectoris, formam referentia, appensas, quæ Fideles in memoriam beneficiorum per manus DEIPARÆ in variis infirmi-

tatibus acceptorum, quasi quædam trophæa suæ MATRI, & Sospitatrici appendunt. *Ieżeli Kościoły, Braci Zakonu Kaznodzieyskiego po całym świecie tobie nawiedzać zdarzy się, będziesz widział w nich Kaplice á naymniey Ołtarze na część Nayświętszey PANNY naywspánialey wybudowane, á po inszych mieyscach Obrazy sztucznie odmalowane: tablicami złotymi, srebrnymi, perłami, y drogiemi szatami przybrane; Tablice tudzież za wotum ofiarowane, wyrażenia woskowe rąk, nog, głowy, oczu, twarzy, pierśi, podobieństwo wyrażaiące, zawieszone, ktore Wierni dla pamięci dobrodzieystw odebranych przez ręce BOGARODZICY, w rożnych dolegliwościach, niby iakowe znaki zwycięzkie dla swoiey MATKI, uzdrawiaiącey zawieszáią:* iako wyznaie Justinus Miechovienſis in Lit: Lauret: tit: VIRGO Veneranda, Disc: 220. num. 2. fol. 34. *Oczywista tego całey Polszcze, y całemu światu prawda, y zkąd gdy w tak krotkim czasie w iednym Państwie, Swięta Stolica Apostolska iuż to czwarty Zakonu Kaznodzieyskiego Obraz z wizerunkiem Cudownym Matki Boskiey, Wátykańskiemi zdobi Koronami, á ten iest we Lwowie w Mieście, w Kościele BOZEGO CIAŁA, y Swiętych PIOTRA y PAWŁA Apostołow: o ktorym wiadomość z rożnych Autorow y Dzieiopisow zebrana, że krótko pod czas Koronacyi ogłoszona, w tey tu Relácyi zawiera w sobie troche szerzey następuiącą Informacyę.*

§ 1. O Hi-

§. I.

O Historyi Obrazu Cudownego we Lwowie, Nayświętszey MARYI Panny.

WSZYSTKICH ZWYCIĘSTW KORONA

MARYA

OD ZWYCIĘSTWA.

W Lwowskim Obrazie od Swiętego ŁUKASZA malowanym, Koronę Polskę, y Pograniczne Ruskie Kraie zawsze, bespiecznie, y skutecznie Protekcyą swoią Broniąca.

Od BENEDYKTA XIV. Papieża,

Dnia piernszego Lipca, R. 1751. złotemi Koronami Uwięńczona, Krotką Historyą Opisana.

OBraz Przecudowney, Matki BOSKIEY y PANNY, Nayświętszey MARYI, w Kościele WW. OO. Zakonu Kaznodzieyskiego, pod Tytułem BOZEGO CIAŁA. y SS. PIOTRA y PAWŁA Apostołow, Konwentu Generalnego, Prowincyi S. JACKA Ruskiey, we Lwowie zostaiący, teraz od szczęśliwie Panuiącego w całym Chrześciaństwie BENEDYKTA XIV. Papieża, złotemi Koronami Ozdobiony; ma swoy początek od Wschodnich Cesarzow, ktorzy w Carogrodzie Stolicę swoię mieli; y nauczaią tradycye przy innych gruntownych dowodach, że go malował S. ŁUKASZ Ewangelista; iakoż wątpić niemasz przyczyny, ponieważ nie ieden Obraz y w samym Rzymie znayduie się od S. ŁUKASZA malowany, y wiele po różnych Państwach tegoż S. Auktora bydź Obrazow poważni twierdzą Doktorowie; Między ktoremi świadczy y ow dawny Historyk Niceforus [iako *in Monumentis Antiquitatum Marianarum, ex variis Auctoribus Collectis* widzieć się daie] w tych słowach o S. Łukaszu pisanych: *Voluit plures Ipsius* [*nempe intemeratæ Virginis*] *Imagines ad æternam me-*

moriam depingere. Szerzey wywodźi to y Sapieha Kanclerz Wielki W. X. Lit: *in ſua Svada Hiſtorica fol.* 27. & 28.

Y że wraz był z tym Obrazem w iednym Skarbie, który z Bełza przeniesiony iest do Częstochowy. Jakoż wnieść y z tąd można, że tak bydź muśi, gdy zgadzać się zdaie w tym punkcie y Juſtinus Miechovienſis, Obraz Częstochowski w rownym podobieństwie opisuiąc, iakie się w Lwowskim Wizerunku widzieć daie: *Viſitur DEIPARA Filium in ulnis geſtans, pictura ſane pervetuſtâ & opere Græcanico affabrè depicta &c.*

Ten Obraz Xiążętom Ruskim Wschodni Cesarze za nayosobliwszy y naybogatszy podarunek, to dla zachowania przyiaźni, to dla tego, że Obrządki Wiary Katolickiey na wzor Wschodniego Kościoła na Ruśi przyięto, to przez obowiązek Kolligacyi, przysłali. Tak bowiem *Daniel* Krol Halicki, Xiąże Ruskie y Kiiowskie, przez *Konſtancyę* Małżonkę swoię, Corkę Krola Węgierskiego *Beli* IV. Brata Kolomana, Anteceſſora Danielowego na Tronie Halickim, pokolligacił się.

A to z tąd, że Beli Zona, zrodzona była z *Maryi*, *Alexego* Greckiego Cesarza Corki, a ta była z Familii Cesarzow Nerona y Oktawiusza Augusta, za ktorego Roku czterdziestego pierwszego iego panowania, Urodził się ZBAWICIEL y PAN nasz JEZUS CHRYSTUS, oraz z Familii S. KATARZYNY Panny y Męczenniczki, Krolewny pospolicie zwaney, Alexandryiskiey, że w Alexandryi rezydowała, Corki zaś Krola Kostu w Egypcie.

Jako y przez własnych *ex directa linea* Antenatow swoich, z Familią Cesarzow Wschodnich był Skolligacony, tym sposobem:

Był nie iaki Narod Waragow, Lud woienny w Niemczech, [*Vargiones, Germaniæ populi, ad fontes Danubii Regio*] pisze o nim *Ptolomæus in Theſauro Geographico Abrahami Ortelii Antverpiani.* [O którym teraz nie słychać] że się w nim Xiążęta rozrodźili? iedni zatym Narodowi swoiemu panowali, drudzy lub przez moc, lub przez los szczęścia u postronnych Narodow, Rządy Panowania obeymowali. Z tych Xiążąt, trzech Braci *Ruryk*, *Synew*, y *Trabor*, Roku P. 861. gdy nie stało Familii do rządzenia północney Ruśi, zaproszeni, w tych Kraiach zawitali, y Narodom Ruskim Panować zaczęli. Było to za Panowania w Polszcze *Piasta* Monarchy. Po nich nastąpił *Ihor* I. Syn *Ruryka*, ktorego Małżonka *Olcha Hoſtomyſłowna*, w Carogrodźie od Wschodniego Cesarza *Iana Zemiski*, Roku P. 963. do Wiary Swiętey Katolickiey nawrocona, y *Heleną* przy Chrzcie S. nazwana. Zasłużyła sobie między SS. Pańskich bydź policzoną. Swięto iey dnia 11. Maja Kościoł Wschodni obchodźi.

Po Ihorze I. nastąpił *Swiatosław* I. ieszcze zostaiący w błędach Pogańskich. Po Swatosławie według Kromera *Lib:* 3. *fol.* 47. obiął rządy Wnuk Heleny, *Włodzimierz* I. Roku P. 971. Cudownym sposobem od Michała Greka Biskupa Korsuńskiego, w Korsuniu ochrzczony, na Chrzcie S. *Bazylim* mianowany, Katolikiem został, a to za sprawą *Anny*, Jana Zemiski Cesarza Corki, *Bazylego* y *Konſtantyna* Cesarzow Wschodnich Siostry, przez ktorę, Xiążęta Ruscy Skolligaceni zostali z Familią Cesarską, y do Prawey

Wiary

Wiary Swiętey Katolickiey nawroceni: A ta, to iest ANNA Cesarzowna przy innych w wyprawie Skarbach, za Naydroższy Kleynot Obraz ten Matki Nayświętszey przywiozła do Kiiowa. MICHAŁ zaś Biskup Korsuński, ten iest, ktory był Archiepiskopem Kiiowskim, y naypierwszym Metropolitą całey Ruśi, od Mikołaia Chryzoberga Patryarchy przysłany, y Włodzimierzowi Xiążęciu przydany.

WŁODZIMIERZ z Anny Cesarzowny zrodził MARYĘ Dobrogniewę, KAZIMIERZA I. Krola Polskiego Małżonkę, Matkę Bolesława Smiałego, y Synow XII. wszystkich Katolikow, ktorych Chrzcił w Kiiowie S. Bonifacy Biskup, to iest:

JAROSŁAWIA I. Xiążęcia na Nowogrodźie.

ZASŁAWIA I. Xiążęcia Kiiowskiego.

WYSZESŁAWA I. Xiążęcia Nowogrodzkiego.

SWIATOSŁAWA II. Xiążęcia Siewierskiego.

WSZEWOŁODA I. Xiążęcia Włodzimierskiego.

MSCISŁAWA Xiążęcia Tmurokayskiego, Halickiego, y Belzkiego.

POSWIZDA czyli BRACISŁAWA Xiążęcia Łuckiego.

STANISŁAWA Xiążęcia Smoleńskiego.

SUDYSŁAWA Xiążęcia na Pleszkowie.

SWATOPEŁKA I. Xiążęcia Twerskiego.

S. ROMANA I. albo BORYSA Xiążęcia Rostkowskiego M.

Y S. DAWIDA albo CHLEBUSA M. Xiążęcia Moranow. *Kromer*

ZASŁAW I. Xiąże Kiiowskie, Corkę Wisseslawę miał za Bolesławem Smiałym Krolem Polskim.

JAROSŁAW I. zrodził czterech Synow, *Swatosława* III. ktory wymurował Kościoł S.CYRYLLA w Kiiowie. *Ihora II. Wszewołoda II. y Zasława II.*

ZASŁAW II. zrodził Michała Swatopełka II. Michał Swatopełk Xiąże Kiiowskie, miał za sobą Tuhorkana Xiążęcia Połockiego Corkę. Wystawił Kościoł S.MICHAŁOWI Archaniołowi w Kiiowie, zwany *Złotowercha*. Miał Corkę imieniem *Sbisławę*, ktora była za Bolesławem Krzywoustym Krolem Polskim, y dwoch Synow Wszewołada III. y Jarosława II.

WSZEWOŁOD III. albo *Usewłodimier* Xiąże Halickie, miał dwie Corki, iednę Anastazyę za Bolesławem Kędzierzawym, drugą Eudoxę, za Mieciławem, Monarchami Polskiemi.

JAROSŁAW II. ktory obiął Xięstwo Włodzimierskie, iako o tym pisze Kromer *fol.* 100. podobno Włodzimierzem zwany, zrodził Romana II. Wielkiego, y Grzymisławę, ktora była za Leszkiem Białym.

ROMANUS II. Wielki, Xiąże Włodzimierſkie y Halickie, ktòry Polſzcze inkorporował Xieſtwo Włodzimierſkie, zrodził Bazylego y Daniela. Długoſz piſze, że kiedy przegrał Romanus pod Zawichoſtem batalią, Węgierſki Krol Andrzey, wpadł z woyſkiem do Halicza, y Syna ſwego Kolomana koronować kazał Krolem Halickim, y Zonę iego Salomeę Sioſtrę Leſzka Białego, przez Gerarda Dominikana, Biſkupa Ruſkiego, przy prezencyi Iwona Kanclerza Wielkiego Koronnego, y ten przez lat kilka Krolował Haliczanom.

Po Kolomanie rządził Xięſtwem Halickim y Kiiowſkim Bazyli Romanowicz, á po Bazylim Bracie, Daniel, ktorego Opiſs Nuncyuſz S. Stolicy Apoſtolſkiey namaścił na Kroleſtwo Ruſkie, y Krolem Halickim ukoronował Roku P. 1225.

DANIEL Krol zrodził Leona albo LWA Xiążęcia Halickiego, Kiiowſkiego, y Ruſkiego; y ROMANA: ktòrego LEO zabił, y założył Lwow Miaſto, Zamek, a w nim Pałac Krolewſki, y Kaplicę S.JANA Chrzciciela: w ktorey Obraz ninieyſzy MATKI Boſkiey był potym złożony.

Jakoż Obraz ten Xiążęta Ruſcy za wielki y nieoſzacowany Skarb, konſerwowali przez nie mały czas w Kiiowie, na woyny z ſobą zawſze bierali, y wozili przeciw Saracenom y innym nieprzyiaciołom Wiary, Zwycięſtwo potyczek ſwoich Onemu przypiſuiąc; a iako Arkę Pańſką Izraelitowie, tak Tę Miſtyczną ARKĘ Przymierza w Obrazie ſwoim Przecudowną, za naybeſpiecznieyſzą Tarczę y Obronę mieli, y piaſtowali.

Potym w Haliczu z Stolicą Państwa długo zoſtawał ten Obraz, ale go z Halicza LEO Xiąże, wraz z Stolicą y Rezydencyą ſwoią przenioſł do Lwowa, y w Kaplicy Zamkowey S.JANA Chrzciciela przy Pałacu Krolewſkim złożył. Funduſz y poſtanowienie uczyniwſzy, a żeby przed tym Obrazem Przecudowney MATKI Boſkiey, Oycowie Bazylianie Obrządkow Greckich, Pſałterz zawſze, co dzień y co noc śpiewali.

Gdy zaś Bracia *propter CHRISTUM Peregrinantes*, to ieſt dla CHRYSTUSA Pielgrzymuiący, czyli XX. Miſſyonarze Zakonu Kaznodzieyſkiego, tym Imieniem *Peregrinantium* y Miſſyonarzow zwani w ow czas OO. Dominikanie, z wielkiemi przywileiami [ktore Archivum Konwentu Generalnego Lwowſkiego dotąd konſerwuie] od GRZEGORZA IX. Papieża, Roku P. 1234. przyſłani, w te kraie zawitali, za życia ieſzcze S. JACKA Apoſtoła Ruſkich Kraiow, y całego Septemtryonu; za INNOCENTEGO IV. około Roku 1270. uprosili od LEONA Xiązęcia Zamek, Pałac, y Kaplicę Krolewſką wraz z tymże Obrazem. Co na inſtancyą Błogoſławioney KONSTANCYI Matki tegoż Xiążęcia Leona, żywota świątobliwością y Cudami ſławney, [ktora y Sukienkę Trzeciey Reguły Zakonu O. S. DOMINIKA przyięła,] y iey Sioſtr Rodzonych, a Ciotek Leonowych, S. KUNEGUNDY Boleſława Pudyka Zony, y B. JULITTY, alko Jukulenty, czyli Heleny [tak rożnie ią nazywano] Zony Boleſława Xiążęcia Kaliſkiego, otrzymali: y ciż Xięża Dominikanie tenże ſam Obraz, niezliczonemi od tylu lat Cudami y łaſkami Codziennie nieprzeſtaiącemi, Sławny, w Dźie-

dźictwo

dzictwo swoie, za nayszacownieyszy Depozyt odebrali, y do tych czas nie rozerwanym staraniem za naydroższy Skarb u siebie zachowuią.

AUTHOROWIE, z których zebrana ta Historia. *Privilej: Capituli S.PETRI in Vaticano. Okolski* in Orbe Polono Tom: 3. sub Armis *Trzy Buławy*, fol: 253. & in Florida Russia fol. 75. *Acta Consistorij Leopol: Thomas Pirawski, Episc: Nicopol:* in Visitat: Archi-Diæc. Leopol. *Iosephowicz Canonicus Gremial: Leopol.* in M.S. *Iustinus Miechovien: tit:* Virgo Vener: Disc. 220. fol. 36. n. 31. *Mart: Cromer* de Rebus Gestis Polon: lib. 10. fol. 177. *Długoss:* in Vita S.Cunegundis. *Hyac. Pruszcz* in Fortalitio Regni. *Skarga* in Vitis SS. *Baronius* in Ann: *S.Antoninus Archiepisc: Florent: Ord: Præd: Abraham Ortellius* in Thesauro Geographico. *Archivum Conventûs Gener: Leopol: SS.Corp.CHRISTI.* Bullarium Ord. Prædic; *Authore Rdissimo Annino Bremond Magistro Generali Ordinis Prædic: Abraham Bzovius Ordinis Prædicatorum.*

Pisza obszerniey o tym Obrazie Lwowskim Nayświętszey MARTI Panny od Swiętego ŁUKASZA malowanym rożni Authorowie, iako to Szymon Okolski in Florida Russia fol. 75. *opisuiąc Kościoł Lwowski Zákonu swego:* Habet hæc Ecclesia Imaginem B. V. MARIÆ magna celebritate à populis frequentatam; eaquè antiquissima est; *& paulò post:* Originem habet ab Imperatoribus Constantinopolitanis, & assignant Pictorem, sicut in Actis Consistorii Leopol. lego, fuisse S.LUCAM. Illam Ducibus Russiæ illi pro ingenti munere, tum ob sangvinis propinquitatem, tum ob fidem à Græcis susceptam, tum ob amicitiam conservandam, donârunt. Quam Duces Russiæ in bellis deportabant, ac demùm Haliciam cum Monarchia transtulerunt, & post modum Leo Dux Russiæ, Filius Danielis, Leopoli in erectâ Curiæ suæ Capellâ collocaverat, illamq; Patribus Ordinis una cum Curia concesserat. Quod nedum traditio ipsa, sed Literæ quoq; Monachis Ruthenorum in fundationem datæ commonstrabant. Declarant quoque propositum plurima. 1. Quia Imaginis Sacræ Figura, Græcam refert in picturis consvetudinem & coloris speciem. 2. Quia ad utrumq; latus, est scriptum Græcis literis, ab una parte MATER DEI, ab altera JESUS CHRISTUS. 3. Quia continuâ curâ servatâ fuit in Conventu à Fratribus. 4. Quia depicta est in Cupresso, qui & antiquitatem & pretiositatem significat. 5. Quia Religiosi Sancti Basilii Ritûs Græci, dicunt se habere fundationem ab antiquo à Ducibus, ut Psalterium ante Ipsam decantarent. Ultimo. Quia Coronâ de puro auro, licet simpliciter elaborata fuerat, hæc Imago insignita, quæ non ita pridem ad proportionem aliam efformata, in sumptus Capellæ Sancti MICHAELIS, nunc ob novam fabricam ruinatæ conversa fuerat. De quo Planius in Historia B. V. MARIÆ diximus. Clenodia vero de puro auro, margaritis, & lapidibus pretiosis, item Vota argentea, & apparatus Altaris tanta sunt, ut excedant valorem quatuor millium florenorum, licet plurimi exinde Calices, Altaris, & alia, elaborata fuerint. Nam quia Leopoli hæc solum unica fuit Imago, miraculis plurimis clara, plurima quoq; ante adven-

tum

tum aliorum Religioſorum Leopolim, retulit dicata vota. Sed neq; ceſſant in dies, quod continuæ Æleemosynæ, Sacrificia, dona, noviter fundata, & collata repræſentant.

Tenże ſam w Herbarzu, ktorego Tytuł: Orbis Polonus, *Tom: 3. pod Herbem* trzy Buławy, fol: 253. *Cytuiąc zwyczaie Chrześcian na woynach, że ſię do Pana BOGA udawali, y pod Protekcyą Swiętych Patronow, mocą Boſką woiowali, na końcu dodaie:* Hanc rationem veteres Sarmatæ obſervabant, dum ante congreſſum conſcientiâ purgatâ, B. VIRGINIS Cantilenam, quam Sanctus ADALBERTUS Archiepiſcopus Gneſnenſis, populis inſinuaverat, præcinebant. *Daley o tym Obrazie Cudownym Nayświętſzey MARTI Panny powieda:* Hanc Ruſſorum Duces conſvetudinem etiam reverenter tenebant, dum Imaginem B.V.MARIÆ ante Exercitum deferebant, ex quibus, à Leone Duce Leopoli Icon conſervatur apud Prædicatores; & quicunq; hunc decenti conſervârunt honore, modum, nunquam de pugna recedebant, niſi Victoris cum Palma, & triumphatoris laude.

I.W.Imć X. Pirawſki Dziekan, á potym Biſkup Nikopolſki, naypierwſzy Suffragan Lwowſki, w Kśiędze záchowaney w Archivum Konſyſtorza Lwowſkiego, ktorey Tytuł: Liber Beneficiorum Archi-Diæceſis Leopolienſis, per Reverendiſſimum Dominum olim Thomam Pirawſki Decanum, poſt Suffraganeum Leopolienſem, Anno Dni 1615. conſcriptus, *w te ſłowa:*

Habet hoc Monaſterium in ſua Eccleſia Illuſtrem Miraculis Imaginem, Divæ VIRGINIS, Sociam illius, quæ Belzâ Częſtochoviam translata fuit, quam Sanctus LUCAS manu ſua pinxerat, Rutheni affirmant fuiſſe ſuorum Monachorum, uti quidem Ruſſicis literis comprobatur, quod earum Cænobium intra Curiam Principis, Nomine Sancti IOANNIS Baptiſtæ, [ut vocant] decoratum, antequam Dominicanis poſt exuſtionem locus is fuiſſet conceſſus, extiterit.

Wielmożny Imć Xiądz Ian Iozefowicz Kanonik Lwowſki, z ktorego Manuſkryptu Wielm. Imć Xiądz Andrzey Pelczarſki, Surrogat na ten czas y Kanonik Lwowſki wypiſał, y Konwentowi ex pietate erga Thaumaturgam Imaginem *oddał, tak piſze:* Vetus & conſtans traditio eſt fide dignorum Scripturis Authenticis firmata, quod locus hic, in quo ſunt ad præſens RR. PP. Dominicani, Curiam Ducum Ruſſiæ, & intra illam Capellam tituli S. IOANNIS Baptiſtæ primitus habebat. In qua Capella depoſita fuit Imago donata ab Imperatoribus Conſtantinopolitanis; quam dicunt à S. LUCA depictam prout & Częſtochovienſem. Ex Oriente ab Imperatoribus donata, Haliciam primo translata eſt; deinde Haliciâ Leo Dux Ruſſiæ Filius Danielis, Leopolim cum Imperio eandem tranſtulit, & in Capella Curiæ ſuæ S. IOANNIS Baptiſtæ collocavit, fundatione decantandi coram eadem Imagine Pſalterium Monachis ritûs ſui conſtituta. Habet hæc Imago ad medium hominis tantum in Cupreſſo depicta, parvulum Filium in manu ſiniſtra, tum & inſcriptiones binas ab una parte: MATER DEI, ab altera JESUS CHRISTUS, Græcorum literis exaratas, fueratq; longo tempore ab illis Monachis in Palatio Ducum culta in dicta Capella. Apud Duces etiam Ruſſiæ

in ſum-

in summa fuit reverentia, illam enim secum ubivis deportabant, præcipue ad bella cum Saracenis & aliis. Tandem Fratres Peregrinantes videlicet PP. Dominicani [prout hoc Nomine Peregrinantium sive Missionariorum à principio hic Leopoli vocabantur] impetrârunt idem Domicilium Ducum, á Venerabili Constantia, Sorore B. Cunegundis, Leonis Ducis Matre, vitæ Sanctitate & miraculis aliquot celebri. Et sic dictum Asceterium Monachorum cum Capella seu Ecclesia S. JOANNIS [Piravius scribit post exustionem Palatii Ducalis] in jus suum receperunt, ac tunc jam in hac Græca Tabella, Cælorum REGINA, more Romano, laudes DEO, sibiq; persolvi audivit. Collocata fuit primitùs hæc Imago in Capella ad portam ingressûs ad Ecclesiam, quæ nunc dicitur Sanctæ MAGDALENÆ, ubi dum quadam die Fratres Matutinum decantant, ad illa verba: *Nos cum prole pia &c.* svavi vultu respondit Beatissima: *Benedicam, & Intercedam, sed digna sum loco præstantiori.* Hoc miraculo exterriti Patres Imaginem ad locum præstantiorem, ad Capellam videlicet S. MICHAELIS transferunt, sed inde sequenti nocte Imago, nescitur cujus Ministerio in Sacellum oppositum Capellæ Sanctæ Magdalenæ transiit. Transfertur iterum ad Capellam Sancti Michaelis à Fratribus; & ecce sequenti nocte vigilantibûs Fratribûs, Angeli Imaginem lumine circumfusam ad Capellam oppositam, Capellæ Sanctæ Magdalenæ transferunt.

Hic itaque locus electus à Beatissima, redditus est honorificus pro dilatanda Capella præstantiori, pro cujus dilatatione DD. Consules fundum Civilem donaverunt, Joannes verò Swoszowski Succamerarius Leopolien: egregium ornamentum contulit; Adamus item Stanislawski Castellanus Podoliæ, cum Consorte sua Czuryłowna, Capellam è solido lapide marmoreq; construxit. Multis Gratiis hæc Imago enituit, prout liquet ex albo libro deaurato in folio, manuscripto sub Nomine: *Legalis Matthæi Kozłowski &c.* à RR. PP. Dominicanis communicato. Inter quæ miracula, hæc etiam computantur: Mulier quædam juvenis, sed improba, cultu vestium, ac florum in capite coronâ, Virginitatem mentita, cancellos Altaris transgressa, dum propius ad Imaginem B. VIRGINIS accedit, pœnam impuri ingressûs miserabiliter in omnium oculis luit. Vindex etenim peccatorum DEUS, etiam hunc ausum dissimulare noluit, à dæmone enim per subitum turbinem advolante, infelix illa mulier cum clamore ad murum parietis allisa, capillos concinnatos à sincipite versus collum cute detracta, simul & vitam in instanti amisit. Hos capillos diu in pariete cum plicis sericeis pendentes etiam circa annum 1598. fuisse visos in eodem Libro deaurato Testes jidem deferunt. Victorinus etiam Sobieski in puerili ætate die 21. Maii, Anno Domini 1654. *è fenestra decidens à Medicis pro mortuo putatus, ad hanc Imaginem allatus, in elevatione Sanctissimæ HOSTIÆ, dum Missa pro illo offertur, redivivus surrexit, in signumq; gratitudinis, dedit tabellam argenteam cum versibus Polonicis.*

W Kśiążce nazwaney *Forteca Duchowna Krolestwa Polskiego*, ktorą wydał Piotr Jacek Pruszcz, drukowaney w Krakowie w Roku Pańskim 1642. o Obrazie tymże tak pisze. *Leopoli in Ecclesia Patrum Ordinis Prædicato-*

rum est Imago Virginis MARIÆ in Capella Sanctissimi Rosarii valde pulchra & miraculosa. Ex commissione Archiepiscopatûs Leopolien: *Quæ Imago est depicta à Sancto LUCA quám conservabant Imperatores Constantinopolitani in suo Palatio, donata est Ducibus Russiæ, uti Affinibus in signum amicitiæ. Hanc Imaginem Duces in Præliis magnis bellorum, deportabant; & cùm Leo Dux Russiæ Filius Danielis, Frater Romani, Ecclesiam & Cœnobium Dominicanorum in suo Fundo erigeret, simul & hanc Imaginem, uti magnum & perpetuum Thesaurum reliquit.*

W Historyi Kodeńskiey o Nayświętszey MARYI Pannie *de Gvadalupa*, cytuiąc Author iako wiele Obrazow iest od Swiętego ŁUKASZA tak w Rzymie, iako y w rożnych kraiach, to malowanych, to rzniętych, ponieważ on był y Malarz y Snycerz; między innemi cytuie y Obraz Lwowski, w te słowa: *Leopoli in Ecclesia Patrum Ordinis Prædicatorum, in Capella Rosarii veneratur Icon manu S. Evangelistæ depicta, & ab Imperatoribus Orientalibus, Ducibus Russiæ donata.*

W Księdze Tytułu: *Monumenta Antiquitatum Marianarum de Imagine Gregoriana*, [ktorey Autor Jan, Fryderyk, Łukasz, Hrabia na Kodniu y Wiśniczy SAPIEHA, na ten czas Kasztelan Trocki, Starosta Brzeski Litewski, á potym Kanclerz Wielki W. X. Litt: nie dawno w BOGU zeszły, Mąż wielkiey doskonałości, y sławy po całey Europie] drukowaney w Warszawie Roku Pańskiego 1721. zebraney ex Archiviis Ecclesiæ Præposituralis Infulatæ Kodensis, cap. 3. fol. 30. v. 3, także o Obrazie Lwowskim, ku wieczney pamiątce napisano: *Leopoli, Capella Rosarii Patrum Prædicatorum ejusdem D Lucæ Opus, scilicet Iconem Marianam ab Imperatoribus Orientis, Ducibus Russiæ olim oblatam; & à Leone Duce, Danielis Filio, Fundatore suo, perpetuo Iure traditam, concludit.*

Y wielu innych, ktorych tu wszystkich wyliczyć y cytować mieysce nie pozwala, ale natomiast kładzie się wybor znacznieyszych Cudow y łask, ktore przy tym Obrazie swoim Nayświętsza MARYA świadczyła, wyięty tak z Księgi przez ś. p. Wielm: Jmći X. Jozefowicza, Kanonika Archikatedralnego Lwowskiego, wyżey wspomnioney, iako też z Processu przez J. O. Jmći X. WYŻYCKIEGO, Arcybiskupa Metropolitańskiego Lwowskiego, approbowanego.

§. II.

O Cudach y Łaskach Nayświętszey MARYI Panny przy tym Obrazie.

Cud Pierwszy.

OD pierwszego postanowienia swego Zakon Kaznodzieyski, ktory w Oycu y Patryarsze S. DOMINIKU, piersiami swemi wykarmiła, na rękach prawie

prawie wypielęgnowała, ſukienką z Nieba przyodziała, wyćwiczony, y nauczony od ſamey Nayświętſzey MARYI Panny, iako Matki ſwoiey, iak Ią ma wychwalać w Mnieyſzym Officium, [ktore ſię *Kurſem* poſpolicie nazywa.] Przed tym bowiem *Invitatorium* mawiano w Zakonie Kaznodźieyſkim zwykłe całemu Kościołowi, to ieſt: *Ave MARIA Gratiâ Plena Dominus Tecum.* Pòki ſama Nayświętſza MARYA pokazawſzy ſię w wielkiey jaſności y aſſyſtencyi Orſzakow Niebieſkich, nie odmieniła według upodobania y dyſpozycyi ſwoiey, mowiąc: *Non ſic, Fratres mei, non ſic, ſed: Regem Virginis Filium: Venite adoremus.* O czym Kroniki Zakonu, *Antonius Senenſis*, y *Iuſtinus Miechovienſis*, piſzą.] Gdy też ſame Pozdrowienie Anielſkie, iako wdźięczne MARYI na początku każdey Godźiny Officium pomienionego obrocił, y w tym punkcie nie bez approbaty Cudowney B. Gundyſalwowi *de Amaranibo*, zoſtaiącemu ieſzcze na puſzczy, y pragnącemu wiedźieć, w ktorym by ſtanie lepiey y zdolniey mogł ſłużyć BOGU, uczynioney w te ſłowa. *Ex Religioſis Ordinibus unum perquire, qui Sacrum de me Officium, ſeu preces Horarias, omnes à Salutatione Angelica auſpicatur, eiuſq; Habitum induc, Regularem vitam profitere, & obſerva.* Czaſu pewnego w Rzymie też Officium odmawiane utwierdźiła Nayświętſza MARYA, maiąc z ſobą SS. Panny KATARZYNĘ y CECYLIĘ Męczenniczki, tegoż Zakonu Patronki, iednemu z nich widomie pokazawſzy ſię animuiąca: *Fortiter, ſortiter! Viri fortes.* [O czym Lopez *lib.* 7. *cap.* 7. y *Iuſtinus Miechovita diſc:* 32.] pociągnęła do tego, że za nieuſtaiące codźiennie Macierzyńſkie łaſki poſtanowiono przez Konſtytucye Zakonne, we wſzyſtkich Klaſztorach po całym świecie, codźień tymże Officium czcić IĄ y wychwalać: Na co potym S. Pius V. Papież y Odpuſty nadał. Te Nabożeńſtwo Zakonowi Kaznodźieyſkiemu zwyczayne, zwykli byli zdawna mawiać przed tym Obrazem Cudownym Oycowie y Bracia Konwentu Lwowſkiego; ktore w pewnym czaſie gdy kończą temi ſłowy: *Nos cum Prole pia benedicat Virgo MARIA.* Nas z Synem ſwoim Panna MARYA niechay błogoſławi. Nayświętſza MARYA rozwſeloną y iaſną Twarzą, wdźięcznemi ſłowy, o ktorey świadczy Bonawentura S. *Velociùs eius occurrit pietas, quàm invocetur, & cauſas miſerorum anticipat.* Uprzedza nawet prożby naſze świadczonemi Dobrodźieyſtwy, niżeli naſze wezwanie zachodźi, oświadczaiąc ſię y upewniaiąc o pilney zawſze ſwoiey Macierzyńſkiey Opiece, iako nad Familią ſwoią [oczym B. Tankredowi Baronowi na Dworze Fryderyka II. Ceſarza zoſtaiącemu, proſzącemu Ią, aby mu oznaymiła ktorą drogą może zbawić Duſzę ſwoię, powiedźiała: *Ad meam Familiam citô accede.* Juſtin. Miech. Diſc. 231. num: 124.] Z Obrazu przemowiła: *Benedicam & interceſſam, ſed digna ſum præſtantiori loco.* Błogoſławić y przyczyniać ſię za wami do Syna mego będę, alem godna ieſt, aby ten moy Obraz w ozdobnieyſzym zoſtawał mieyſcu.

Cud II.

ZNiewoleni niezliczonemi Dobrodźieyſtwy ſobie świadczonemi, y od Nayświętſzey MARYI Panny napomnieni Bracia Zakonni, aby Iey Swięty

Portret w ozdobnieyszym zostawał mieyscu, bez wszelkiey odwłoki zadosyć woli, PANI Nieba y Ziemi, chcąc uczynić, do inney Kaplicy, ktora się wspanialsza y pięknieysza zdawała, tenże S. Obraz przenieśli. Ale że nie tylko mieysca odmiany, iecz ozdoby y wspaniałości Kaplicy pretendowała Nayśw. MARYA Panna, ktora iest *Locus ingens possessionis Dei, magnus, sublimis atq; immensus*, według Metodyusza; następuiącey nocy Anielską ręką na inne mieysce, to iest do Kaplicy na przeciw S. MARYI MAGDALENY, przeniesiona została. Mniemaiąc Zakonnicy, że to ludzka ręka uczyniła, powtornie, funduiąc się na zdaniu swoim, że Nayświętszą MARYĘ kontentować będzie naznaczone mieysce, w nimże Obraz ley ulokowali. A chcąc doświadczyć, ieżeli to nie z domowych czyia inwencya MARYI Obraz z tamtąd przenosi, czuyną przez siebie samych straż uczynili. Lecz MARYA, iako wolna w Dziedźictwie Synow swoich PANI: *Hera nostra Sanctissima* według S. Atanazego, *Imperatrix Angelorum*, według S. Damiana, w wielkiey iasności Niebieskiey, ktora Kościoł cały obiaśniła, przez Aniołow do teyze Kaplicy na przeciw Kaplicy S. Magdaleny w Obrazie swoim Swiętym przeniesiona została. Ktoremu Cudowi, na wigilancyi będący Zakonnicy, przypatruiąc się z podziwieniem y wielką radością, tęż Kaplicę pięknicy y wspanialey rozprzestrzenić, y uozdobić, starać się poczęli.

Cud III.

STołeczne Ruskich kraiow Miasto, Lwow, ogniem od BOGA nawiedzone, ciężką ponosiło klęskę, gdy po większey części Domy y Kamienice pożar, w perzynę iednę obracał; szerzący się po całym Mieście iuż y Dominikańskie ulice obiął, z kąd w wielkim niebespieczeństwie na ten czas Kościoł y Klasztor zostawał, ale Nayświętsza MARYA Panna, iako Zrzodło wielkiego Miłosierdzia: *Fons, in quo ineffabilis misericordiæ fluentum, in quo gratiarum omnium irriguum, in sinu suæ pietatis recipiens lachrymarum nostrarum profluvium*, według Alana, pilna na pomoc Synow sobie ulubionych Patronka, dla ktorych się oświadczyła [oczym pisze *Cantiprat. nus*] pewnemu Cysterskiego Zakonu Swiątobliwemu Mężowi: *Sunt mihi Filii, quos unicè diligo, quorum ego singulariter Mater sum, & hôc, quem vides, sinû foveo.*, nie zostawiła ich w tak ciężkim utrapieniu opuszczonych, kiedy w iasney bardzo szacie widziana była płomienie ugaszaiąca, y od ognia Kościoł y Klasztor broniąca, tak, że w posrzodku ognistego płomienia, y strasznych zewsząd pożarow bespieczne było. Lecz nie tu koniec lubo dosyć było na iedney Patronce MARYI, oto od nienawistnych rzucona głownia zapalona, padła na Ołtarz S. Michała, y lubo mogła bydź przyczyną do nieszczęścia, przy Protekcyi tego Swiętego Archanioła, Patrona mieysca, sama w sobie zetlała, w popioł się zamieniła, y w obrusach naymnieyszey szkody nie uczyniła.

Cud IV.

Cud IV

NIe iaka Niewiasta chciwością złota, y kleynotow, ktoremi przyozdobiony był Obraz Nayśw: MARYI Panny, uwiedziona, pewnego wieczora utaiła się w Kaplicy: gdy wszyscy w spoczynku zostawali, widząc czas potemu, do Oltarza Nayśw: MARYI Panny przystąpi, y gdy świętokradzką intencyę do skutku przyprowadza, ściągnąwszy rękę do Obrazu, od złota, srebra, pereł, pierścieni, łańcuszkow, chwytać pocznie: Aliści zuchwałą odwagę chcąc zgromić MARYA, niewidomie odephnie od Oltarza y Obrazu swego raz y drugi, a gdy w nieodmienney zaślepiona białogłowa trwa imprezie; rzecze w głos, ktora iest *Terror malignorum*, według S.Bonawentury, z Portretu swego do niey: *Czyń co maſz czynić, prędzey, na zgubę duſzy y ciała twoiego!* O! iak pewny znak zbawienia wiecznego, kogo w swoiey łaskawey utrzymuie Protekcyi MARYA, zaprawdę żadney nie podlega klęsce; żadne mu nieszczęście nie zaszkodźi: przeciwnym sposobem od kogo Twarz Nayśw: odwroci, od Tronu swego wyda Dekret na zgubę, iuż synem śmierci, synem albo corką wiecznego zatracenia bydz muśi. Doznała na sobie tego, ta nieszczęśliwa niewiasta, bo wkrotce od Zyda, u ktorego przechowała kleynoty, złoto, y srebro kradźione z Obrazu, wydana, do mieyskiego sądu odniesiona, dekretowana na spalenie; przed wszystkiemi publicznie na placu wyznała, iako z Obrazu tego od Nayśw: MARYI napomniona była, y iako w swoim zaślepieniu trwaiąc, na zgubę swoię ten surowy odebrała wyrok.

Cud V.

UZnane Łaski y Dobrodźieystwa od Cudowney MARYI, zawdzięczaiąc pewna Ormianka, wszelką ufność, w każdey swoiey potrzebie w Protekcyi tey PANI pokładała; wiedząc dobrze że ona iest, [iaką Ią Błog. Woyciech Wielki Biskup Ratysboneński nazywa] *Depoſitorium totius Trinitatis, in quo peccator quærere debet, quidquid in gratia neceſse habet.* Za votum, na iakie się zdobyć mogła, złożyła korale na Oltarzu; widząc to nieiaka niewiasta zdięta łakomstwem, też korale z Oltarza Matki Boskiey zachwyciła, y za pazuchę, czyli do kieszeni schowała: ale y ten exces, nieuszedł iey bez ukarania, bo zaraz na tymże mieyscu, tegoż momentu wzrok utraciła, y błąkaiąc się od kąta do kąta, z Kaplicy wyniść nie mogła. Gdy uznaie oczywistą nad sobą karę Boską, y iak nayprędzey X. Zakrystyanowi winę swoię z skruchą y żalem serdecznym wyznaiąc, korale do rąk oddaie, z nieskończonego Miłosierdzia Boskiego, za Przyczyną Nayśw: MARYI, ktorey błagaiąc wzywała, wzrok odbiera. Ten Cud y winę swoię przed wszystkiemi do domu powrociwszy sama zeznała, wielbiąc BOGA, że ią od świętokradztwa, y obrazy ciężkiey tym sposobem zachował.

Cud VI.

Nieostrożność y zuchwałość mamek, częste po domach dla Rodzicow wznieca utrapienia. W kamienicy Chanclowskiey, piastunka uspione maleńkie dziecię złożyła na ławie za stołem, y sama odeszła: W tym nadniesiono pułsetki płotna, a niepostrzegłszy za stołem śpiącey Dzieciny, na teyże ławie złozyli porzuciwszy, y dziecko udusili. Przychodzi mamka do dziecięcia, odrzuci płotna, aż umarłe znayduie; na ten trefunek krzyknie rzewliwym głosem, na lament y głos przybiega Matka, od żalu mdleie y z sił opada, Ociec, czy Matkę, czy dziecie, czy mamkę ratować, niewiedząc, á nie maiąc z nizkąd w tym utrapieniu ratunku, pokłada nadzicię w iedyney Pocieszycielce wszystkich strapionych Nayśw: MARYI, bo ona iest *Consolatrix efficacissima tribulatorum & afflictorum*, według S. Effrema, y czyni votum: *Matko BOGA mego, ieżeli syn moy do życiá będzie przywrocony, przyobiecuię z tym synaczkiem moim stawić się do Kaplicy Twoiey, w Kościele XX. Dominikanow, na dziękczynienie nieskończonego miłosierdzia Twego.* Nakłoniła uszy MARYA łaskawości swoiey: za uczynionym ślubem Dzieciątko ożyło, od smutku ginących prawie, Rodzicow pocieszyło; Ociec y Matka na dziękczynienie do Kaplicy pospieszyli, żywe Dzieciątko prezentuiąc, że od MARYI odebrało życie.

Cud VII.

Zołnierz niektory maiąc zawziętość z pewnym Antagonistą, puścił się w drogę, a na iego życie czuwał ow nieprzyiaciel, ktory widząc czas po temu wypadł z zasadzki, kilka śmiertelnych ran niespodziewaiącemu się zadawszy, y rozumieiąc, że iuż cale na śmierć zabił żołnierza, umyka bez wieści, a w tym od ludzi zbiegłych na stękanie y ięczenie rannego, zawoni Cerulicy y Doktorowie na ratunek, wszyscy na iedno się zgodzili, że iest bliskim śmierci, y żaden z nich tych ran zwłaszcza śmiertelnych uleczyć niemoże: Niektory z przyiacioł zranionego, iako Ewangeliczny Samarytan, wziął na barki, a ufnością zdięty, prawie iuż konaiącego przyniosł do Kaplicy Nayśw. MARYI, prosząc o Mszę Swiętą na intencyę zrąbanego. Wyszła Msza S. przed Oltarz y Obraz ten Matki Boskiey, aliści od wszystkich opuszczony y zdesperowany Zołnierz zdrow zostanie, y o swoiey mocy, z podziwieniem odchodzi, dziękuiąc wielbiąc, y wysławiaiąc MARYĘ, w ktorey ręku zdrowie y życie: *De manu Fœminæ pendet & nostra omnium salus, & innocentiæ restitutio, & de hoste victoria.* Bo iuż konaiącego przy swoim Cudownym Obrazie uzdrowiła, y do życia przyprowadziła.

Cud VIII.

BEz słońca noc ciemna, y tysiąc niebespieczeństw, bez MARYI iako morskiey Gwiazdy, noc okropna, y cień śmierci następuie na grzesznika:

Tolle

Tolle corpus hac solare, ubi dies? tolle MARIAM, hanc maris Stellam, quid nisi caligo involvens, & umbra mortis, ardentissimæ tenebræ relinquuntur? mowi Bernard S. W Roku 1570. Szewc nieiaki Imieniem, Iasper, urodzeniem Włoch, po rożnych mieszkaiąc Korony Polskiey Miastach, przez nie mały czas przemieszkał y w Stołecznym Mieście Lwowie, pod czas ktorey bytności, tak od innych się nasłuchał, iako y sam się patrzył, y na sobie doznał łask od Cudownego Obrazu MARYI [illegible] w Kaplicy WW. XX. Dominikanow, ten powracaiąc do Oyczyzny swoiey, wyiechawszy za Granicę Polską, puścił się morzem; za powstaniem przeciwnych wiatrow, powstały y zamieszania morskie, fale, y burze tak dalece, że żaden sobie życia nie tuszył, y owszem wszyscy ludzie w okręcie zostaiący, ktorych było na dwieście osob, iuż myślą y imaginacyą w morskich piaskach o grobie zamyślali. W tak wielkim niebespieczeństwie, gdy wszyscy zostaią, wspomni sobie Włoch pomieniony o Obrazie Cudownym w Kaplicy przy Kościele Bożego Ciała we Lwowie; w niebespieczeństwie, w nawałnościach morskich, naypewnieysza pomoc od MARYI: *Ne avertas oculos à fulgoribus hujus syderis, si non vis obrui procellis.* Za woła na wspoł Towarzyszow: Ieżeli chcecie szczęśliwie przypłynąć do do portu, y tego uniknąć niebespieczeństwa, ufaycie w Protekcyi MARYI przy Kościele Dominikańskim Lwowskim w Kaplicy zostaiącey. Dobrą nadzieię wszyscy pokładaią, ślub czynią, y na pomoc MARYI wzywaią: Za Protekcyą tey PANI, ktora iest: *Portus tranquillissimus & à fluctibus, procellisq; agitatorum Liberatrix desideratissima.* według S. Efrema. Wiatr przeciwny ustał, morze uspokoione zostało, wszyscy szczęśliwie w zdrowiu dobrymdo portu przypłyneli. TenWłoch znowu przyiechawszy do Polski, oddał srebrne za votum Tablice, zeznawaiąc, iako za Przyczyną Nayśw: MARYI na tym mieyscu Cudowney, z tak wielkiego niebespieczeństwa wraz z Towarzystwem swoim, ktorego na dwieście osob znaydowało się, był wybawiony.

Cud IX.

LAtwo do siebie przychodźi rozum, ieżeli iest zasilony tey łaską, Ktora iest: *Refectio humanæ mentis.* iako pisze o MARYI Bernardinus de Busto. W Roku P. 1591. dnia 27. Miesiąca Maja, Zofia żona Stanisława Pepłowskiego, chorobą tak ciężką złożona, że od rozumu odchodźiła: widząc ią w tym razie przyiaciele bez polepszenia, obiecali ią na to mieysce, ofiaruiąc, y w Protekcyę polecaiąc Nayśw. MARYI, ieżeli będzie żywa; bo iuż prawie na śmiertelney pościeli zostawała. Dźiwna rzecz w oczach wszystkich w pierwszych siłach y zdrowiu stanęła, za pomocą BOGA Wszechmogącego, y Protekcyą Cudowney w dziełach swoich PANI, Ktora iest: *Potentia debilitatis nostræ.* według S. Germana.

Cud X.

KTo uznaie, że go kalectwo szpeci y że mu dokucza, niech się do Tey

garnie, Ktora iest: *Meta dedecoris nostri.* daie radę Joannes Geometra. Roku P. 1594. dnia 25. Czerwca, Woyciech Postrzygaczyk złożony będąc chorobą gorączową na głowie, ktore przez siedm lat cierpiał, tu się udał do Kaplicy Nayśw. PANNY Cudowney, y przed Obraz Iey, się ofiarował, a włosy swe przez Spowiednika swego X. Adama Zakonu Kaznodzieyskiego oberznąć kazał, ufaiąc w wielkiey Opiece y Przyczynie Nayświętszey MARYI, Ktora iest *Medicamentum omnium dolorum.* iako Ią nazywa Damascen S. Jakoż zdrowie zaraz odebrał, y na dziękczynie, otrzymaną łaskę publicznie wyznał.

Cud XI.

NIedobyty Kasztel zewsząd oszańcowany, żadnemu nieprzyiacielowi przystępu niedaie MARYA Panna: *Sicut Turris David Collum Tuum, quæ ædificata est cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.* a tak każdy bespieczny, kto się do tego uda Kasztelu. W Roku 1594. Jaśnie Wielmożny Jakob POTOCKI, Starosta Białokamieński, w prędce Woiewoda Bracławski, Generał Podolski, Kamieniecki, Latyczewski &c. Starosta. Ociec J. O. Mikołaia POTOCKIEGO Kasztelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, Sławnego Woiownika y Zwycięzcy, niespodzianie oblężony od Tatarow w Zamku swoim, w Dobrach Czeszybiszy, nieustraszonego serca mężny Kawaler, ktory nie raz za całość Oyczyzny postronnym Narodom, Wołochom, Szwedom, Moskwie, rebellizuiącym Kozakom odpor dawał mężnym sercem, bronił zdrowia y życia; w tym nieostrożny Chłopiec Laskowski przezwiskiem, zapuścił do prochu ogień, od ktorego drewniany na ten czas Zamek się zapalił. Samego Pana y Dziedzica Jakoba POTOCKIEGO wyniosł proch na powietrze, y o ziemie uderzył: Zewsząd niebespieczeństwo, z iedney strony od następuiących nieprzyiacioł, z drugiey od grassuiącego ognia y gdy z nizkąd nie widzi ratunku, wzywa na pomoc w Cudownym Obrazie, Lwowskiego Kościoła zostaiącey u Dominikanow MARYI, ktora iest *Subsidium Nobile omnium afflictorum*, według S. Bernarda. Czyni Slub ku chwale Iey wystawić na tym mieyscu Kościoł y Klasztor Braci Zakonu Kaznodzieyskiego, Wielkiego Patryarchy DOMINIKA, J. O. Całego swoiego Domu POTOCKICH, Domowego y Doświadczonego Patrona: Skaliczony, y poparzony od prochu wsiadł na konia, po między nieprzyiacielskie zdrowo przebił się szyki. Pospieszył potym na dziękczynienie y do Lwowa do Kaplicy Nayśw: MARYI, pokazuiąc znaki skaleczenia swego, y skorę Ciała przez proch oparzoną y zlazłą, zostawiwszy, zeznał przed wszystkiemi Zakonnikami, że za iedyną Protekcyą MATKI Boskiey żyie, dziwnie na ten czas salwowany: Ku większey pamiątce y pomnożeniu Czci Teyże MATKI Boskiey, Pańską Generozyą piękny y wspaniały z alabastru wystawił Kościeł, pod Tytułem Wniebowźięcia, Klasztor dla Zakonnikow ufundował, znaczną munificencyą opatrzony, y Miasta na-

zwisko

zwisko Czeszybiszy zamienił w Jezupole, niedaleko Maryampola, bespiecznieysze pokładaiąc nadzieie zdrowia y życia dla siebie, y dla Potomkow, także dla Sukcessorow y następcow swoich, przy Nayświętszych Imionach JEZUSA y MARYI. *Oprocz Okolskiego, ktory wyraźnie o tey Historyi pisze: Namienia y I.W. Imć X. Iozef ZAŁUSKI, Referendarz Wielki Koronny in Operibus Pauli POTOCKI, Castellani Camenecensis in Podolia Tit: Fundationes. post fol: 346.*

Cud XII.

LUbo wszędzie, osobliwie iednak na Cudownych mieyscach Nayświęt: MARYA iest prędka do uzdrowienia Lekarka: bo [iaką Ią nazywa S. Efrem] *MARIA est Medicina insanabilium vulnerum.* Roku P. 1595. dnia 27. Czerwca, Beata Stadnicka, złożona będąc chorobą goszczową na głowie wysypaną, w mocney wierze y ufności udaiąc się na to mieysce, przed Obraz Cudowney MATKI Boskiey, zdrową bez wszelkich lekow została.

Cud XIII.

Y Dziecinne defekta, ktore się uskarżyć nie umieią, wolne tu mieysce do ratowania siebie maią, ani im zatamowana droga, ktorym powiedziano: *Sinite parvulos venire ad me.* Jakoż tegoż Roku dnia 1 Miesiąca Października. Stanisław Jacupkowicz z nowego Zbaraża z dziatkami swemi razem złożony ciężką chorobą, skoro obiecany został do Lwowa do Kaplicy Nayśw: MARYI Panny u Bożego Ciała, tak zaraz pierwsze zdrowie z Dziatkami swemi odebrał.

Cud XIV.

WSzystka Piękna bez wszelkiey zmazy MARYA: *Pulcherrima pulchritudo omnium pulchritudinum Dei Genitrix, pulchrorum omnium Summum Ornamentum,* mowi *Gregorius Nicomediensis,* ktorey piękność przewyższa Anielskie Chory, niezrowna żadna świątobliwość, bo pięknieysza nad biegłych Cherubinow, y miłością Boską pałaiących Serafinow, Ktorey ustępuie w piękności swoiey Słońce, gaśnie Księżyc, zaćmieniu podlegaią wszystkie Niebieskie Luminarze, dla tego pięknym tylko y czystym delektuie się sumnieniem: *VIRGO ipsa est, & Virginum amans, pura est, & purorum amans.* Swiadczy S. Jan Damascen. W pięknym co do stroiu panieńskim ubiorze, ale nieczystym sumnieniem; na ciele ustroiona w bogate szaty, przybrana w kleynoty, a na duszy ogołocona ze wszystkiey cnoty, pewna niewiasta śmiałym krokiem wstąpiła do Kaplicy przed Obraz Nayśw: MARYI Panny, wraz prawie z niezliczonym gmi-

nem ludzi. Nie znioſł BOG śmiałości Ozy Kapłana, że zuchwale dotknął ſię Arki Pańſkiey; ſiedmdźieſiąt wybranych Mężow, a pięćdźieſiąt tyſięcy Poſpolſtwa za śmiałę weyrzenie na Arkę Pańſką, śmiercią ukarał; nie znioſł zuchwałości y tey bezwſtydney amazonki, przepuścił burze y wicher, w ktorym ſzatan ſtanąwſzy w kaplicy, ubior z niey wſzyſtek z włoſami y z ſkorą obdarł z głowy, ze krwią rzucił na ścianę Kaplicy, z zadumieniem y boiaźnią wſzyſtkich; daiąc przeſtrogę, iako przed Tronem Nayśw: MARYI czyſtym ſercem prezentować ſię należy: Widziało warkocz iey wielu, y przez wiele czaſu na pamiątkę długo trwaiący, utknięty od ſzatana w ścianę; między innemi W.X.Hippolit de Turki Jubilaryuſz, W.X Symforyan Tyſzkowſki S. Theologii Doktor, y W.X.Jan Damaſcen S.Th. Doktor y Prowincyał Prowincyi Ruſkiey, a to w Roku P. 1598. na ten czas ieſzcze będąc Nowicyuſzem, y pod przyſięgą zeznali.

Cud XV.

MA władzę ta PANI Nieba y Ziemi y nad wodnemi falami, ktore ſię na Iey ſkinienie uſkramiaią, albo nieſzkodzą, owſzem z toni wyrywa naywiękſzych, kiedy y z grzechowych wyrwać może głębokości: bo iako o Niey mowi S. Jan Damaſcen: *MARIA eſt Tranquillitas noſtra ex peccatorum tempeſtatibus exuens.* W Roku 1608. dnia 8. Kwietnia, W. X. Wiktoryan Buſki S.T. Doktor, potym Prowincyał Ruſki, na morzu Adryatyckim tak w wielkim zoſtawał niebeſpieczeńſtwie, że ſię cale z niego wyniść iuż nieſpodźiewał; świadomy iednak Cudow, y łaſki Nayśw: MARYI na tym tu mieyſcu, iak wielkie świadczyć zwykła ludziom, do Niey w potrzebach ſwoich uciekaiącym ſię, polecaiąc ſię mocney Iey Protekcyi z wielką ufnością, ſzczęśliwie do brzegu przypłynął, a przyiechawſzy na Ruś, wota ſwoie z winnym dziękczynieniem Przed tym Obrazem Łaſkawey MARYI wypełnił, y to wyznał z Rychardem à S.Laurentio: *Sicut nec maris profunditas, ſic nec MARIÆ liberalitas poteſt exhauriri.*

Cud XVI.

ZAwſze wſkrzeſzenie umarłego Cud znaczny, tu zaś znacznieyſzy, w Roku 1608. dnia 9. Września W.X. Symforyan Tyſzkowſki S.T.Doktor, Przeor Konwentu Jezupolſkiego, Prowincyi naſzey Ruſkiey Zakonu Kaznodzieyſkiego, maiąc ſtaranie Fabryki Kościoła przy ſwoim Klaſztorze w Jezupolu, dodaiąc ochoty Mularzom aby poſpieſzali, ſam rękami ſwemi iedzenie im podawał: ſzatan, ktory dobrego cierpieć nic niemoże, zrzucił go z ruſztowania; tak że balek, ktory zaczepił, z ſunął ſię, y tegoż w głowę uderzył, że padł umarły na ziemi. Doſzła ta nowina z ciężkim żalem Zakonnikow w Klaſztorze mieſzkaiących, ktorzy opłakuiąc nieſzczęśliwy przypadek Przełożonego ſwego, z rzadką applikacyą ſtaraiącego ſię o chwa-

ſę Bo-

łę Boską, y promowuiącego Honor Nayśw: MARYI, przyszli strapieni, a niewidząc żadnego podobieństwa do życia, ani znaku, aby Dusza ieszcze w ciele zostawała, iuż o pogrzebie zamyślali. Lecz wielka moc Boska! Nad spodzianie y nadzieię wszystkich, powstaie zdrowy, BOGU w Troycy Jedynemu czyni dzięki, oraz y ślub nawiedzić Cudowne mieysce Kaplicy Nayśw. MARYI Panny we Lwowie, y przed Cudownym Iey Obrazem, Mszę Swiętą odprawić: A lubo żadnego nieużywaiąc raniony plastru, ani Medyka, w samey dufaiąc dzielności MARYI, Ktora iest: *Dextera CHRISTI ad lapsos omnes erigendos extensa*, iako Ią Kościoł Grecki w Hymnach swoich wyznaie, u ktorey śmierć zawsze pod nogami: *MARIA est Conculcatio mortis*, według S. Efrema, śmiertelną ranę zagoioną obaczył: Uczynił potym zadosyć ślubom swoim, widział ranę doskonały w Professyi swoiey Cyrulik, y przyznał, że rana była śmiertelna, żadną industryą ludzką nieuleczona: zeznał to podprzysięgą y W. X. Symforyan w osobie swoiey.

Cud XVII.

NA skaleczone oczy trzeba by bardzo doskonałego szukać okulisty, tu, kto na nie zapada, bez lekow iasne y zdrowe odbiera; bo iak powieda Idyota: *MARIA est Pupilla oculi*, iak zrzenica w oku przestrzegaiąca, zdrowia oczu, ludzi używaiących Iey pomocy. Doznał tego w Roku P. 1626. Maciey Dominik Zalewski, ieszcze w leciech dziecinnych u swych Rodzicow będący, ktory naprzod był olśnął na obie oczy tak bardzo, że y powieki zawarł, y kiedy mu Matka iego podnosiła powieki, krew płynęła; à gdy oboie Rodzice z wątpili o iego wzroku; ofiarowali go z wielką ufnością do Obrazu tego Nayśw: MARYI Panny: Jakoż się nie zawiedli w swey nadziei, bo gdy się Msza Swięta odprawowała, y Nayśw: SAKRAMENTU Elewacya była, przeyrzał, powieki podniosł, y iakoby nigdy niechorował, ozdrowiał.

Cud XVIII.

NIeskrzykrzy się tey Anielskiey Krolowy, choć kto nayczęściey u Iey Tronu nowych a nowych Łask żąda. Nie tak tu iak częstokroć u ludzi, u ktorych się na łaskę prędko przebierze. MARYA bowiem iest *Salus indeficiens*, nazywa Ią Swięty Germanus. Czego doszedł tenże Maciey Dominik Zalewski, gdy utonął był w studni, y długo był na dnie samym w wodźie, tak, że się cale zalał, y iuż go za umarłego położono. Smutni Rodźice zawsze w niezawodney y doznaney Protekcyi maiąc ufność, znowu się do tey samey udali Cudowney w swoim Obrazie MARYI Panny, Ktorą *B. Albertus Magnus* nazywa: *MARIA est Tabernaculum Protectionis in omni tribulatione.* y ofiarowali go do Iey Kaplicy,

dawszy

dawszy zwykłą iałmużnę na Mszą Swiętą, pod czas ktorey pod Elewacyą, Nayśw: SAKRAMENTU, woda z niego wypłyneła, a on powstał y ozdrowiał.

Cud XIX.

KTo sobie wutrapieniu rady dać nie może, niechay się uda do Nayśw: MARYI, Ktora iest *Consilium in necessitatibus nostris*, według S. Anzelma. W Roku 1626. dnia 18. Marca przy obecności Fryderyka Grossa Cerulika y Jakoba Mieszczan Lwowskich, Dorota, Stanisława Przemyskiego żona przyszła do Kaplicy przed Cudowny Obraz Nayśw: MARYI Panny, y przed W.X. Celestynem S. T. Bakałarzem, ktory był potym Prowincyałem, od radości łzami iagody skrapiaiąc pod przysięgą zeznała, iako Dziecie iey ośm miesięcy maiące, o godzinie iakoby ośmey skonało; przytomni ludzie żadnego znaku życia nie widząc, uznali że umarło: Na smutną nowinę Matka owego Dziecięcia pokłada nadzieię w Nayświętszey MARYI, w swoim Obrazie Lwowskim Cudowney, y z całym domem klęka na kolana, prosi Wszechmogącego BOGA, a żeby go przez Przyczynę MARYI wskrzesił, y do życia przyprowadził. Wysłuchał BOG nieskończonego miłosierdzia, za przyczyną Nayśw: MATKI swoiey, strapioną owego Dziecięcia Matkę, y zaraz pocieszył gdy owa dziecina ożyła, y płaczem swoim, zasmucone Matki rozweselila serce; iakby drugi raz przy Protekcyi tey PANI na świat urodzone: z tym wyznaniem co *Osorius* napisał. *Ex cordę nobis MARIA Mater est, ac si nos genuisset.*

Cud XX.

POwszechne to mieysce na wszystkie łaski, y niemal w każdey naytrudnieyszey y naycięższey potrzebie, pewną a w całym świecie głośną przynosi pociechę, ponieważ Nayśw: MARYA iako Ią *Isidorus Thessalonicensis* nazywa, iest *Fama permeans Orbem Universum.* W Roku 1631. Urodzony Marcin Kubiński, z Powiatu Sandomirskiego przeieżdżaiąc przez gorzyste skały ścisłą drogą pod Haliczem, zboczywszy koń z drogi leciał między skały; oczywiste następowało niebespieczeństwo życia, ale dziwna moc Boska y Protekcya MARYI, ktorą *Præsidium singulare desperatorum, Dionisius Carthusianus* nazywa, bo iak prędko westchnął do MARYI w Obrazie na tym mieyscu we Lwowie Cudowney, dziwnym sposobem, zdrowym y bespiecznym na drugiey stronie skały obaczył siebie. Mogł na ten czas uznać że MARYA. *Est Subsidium nostrum, Cujus vi omnes semper insultus & ærumnas evadimus*, iako o Niey Teophanes napisał.

Cud XXI.

DLa kogo zniewolone Serce MARYI, temu żadna niewola szkodzić nie może, ponieważ ona iest mocna iako Oboz uszykowany, albo iako o Niey

ko o Niey mowi Theodoretus Lascharis Cæsar: *MARIA est Trophæum nostrum contra hostes.* Miał tego dowod tenże sam Urodzony Marcin Kubiński, gdy czasu iednego obskoczony został od zboycow, á żadney nie maiąc nadźiei wyiścia z rąk ich, gdy znikąd niewidzi pomocy, serdecznym wzdychaniem myślą y affektem, ofiarował się do Cudownego Obrazu Matki Boskiey na to mieysce we Lwowie, niewątpiąc, że iako ratowała go ze skały lecącego, tak wybawi y z rąk następuiących na życie rozboynikow. Niewysławiona nigdy Protekcyá MARYI dla Klientow swoich! Cudownym y na ten czas iego, sposobem od zboycow wybawiła: ktory na zawdzięczenie łaski y Opieki nad sobą Nayśw. BOGA MATKI w tym Mieście Cudami słynącey oddał *Votum* srebrne, na ktorym ku wieczney pamięci wypisał doznane od niey Łaski.

Cud XXII.

CUD po Cudzie idźie znamienity, bo u Tey łacno o cudowne zdrowie y życie, ktora iest *Abyssus Miraculorum* według S. Damascena. W Roku 1635. dnia 25. Czerwca, W.X.Hilary Jubilaryusz, lat maiąc 61. zeznał, iako będąc Nowicyuszem w Zakonie, á maiąc na ten czas lat 16. W Kaplicy S.M.Magdaleny, w ktorey zostawał w ow czas ten Obraz Cudowny Nayśw: MARYI Panny, gdy służył do Mszy S. nieiaka białogłowa umarłego Synaczka lat cztery maiącego przyniosła. Wyszła Msza S. na intencyę strapioney Matki do Cudownego Obrazu, po ktorey dokończeniu, żywego synaczka Matka obaczyła, y do domu swego z radością odniosła. Ktory Cud zeznawaiąc w sędźiwości lat swoich, mogł z owym Staruszkiem Symeonem, oglądaiącym Zycie y Zbawienie narodu ludzkiego, cieszyć się w sercu, odmłodnieć z radości, że patrzał na łaski MARYI oczyma swemi, y wyznać, z Anzelmem Swiętym, że: *MARIA est vita non senescens, sed potius senes ad iuventutem reducens.*

Cud XXIII.

JAko potrzeba czyia niesie, tak mu to mieysce S. pomaga, ponieważ MARYA iest: *Promptuarium omnium Miraculorum*, iako IĄ nazywa Andreas Cretensis. Doznał tego iuż po trzeci raz Maciey Dominik Zalewski Pisarz Sądow Woytowskich, Stołecznego Miasta Lwowa, ktory zeznał, że Syn iego umarły za uczynieniem ślubu do tego Cudownego Obrazu MARYI ożył, y zdrow został.

Cud XXIV.

O Wielu chorobach może się mowić, co o Łazarzowey CHRYSTUS Pan powiedział: *Infirmitas hæc non est ad mortem, sed ut glorificetur DEUS per ipsam.* Niemoc ta nie iest ku śmierci, ale na chwałę Bo-

żą, [á ia przydam] na wſławienie większe Przenaydoſtoynieyſzey MARYI. Tak y ta, o ktorey Michał Syn Staniſława Trzcińſkiego mieſzkaiący we Lwowie u Kaſpra Kobryna za Swiętym Marcinem w Roku 1642 Dnia 24 Kwietnia zeznał: że Sioſtra iego Regina niewidziała przez dwa Mieſiące, iż iey koltun wzrok był odiął, y wielkie bole a nieznośne cierpiała: gdy ſię do Nayśw: PANNY na te mieyſce ofiarowała, w dzień Gromnic, albo Swięto Iey Oczyſzczenia przeyzrzała, y zdrową zoſtała: naylepſze lekarſtwo znalaſzſzy w wezwaniu Tey PANI: Ktora ieſt: *Medicamentum omnium dolorum*, według S. Damaſcena.

Cud XXV.

RZeczono niegdyś Moyżeſzowi: *Locus in quo ſtas, terra Sancta eſt.* Czyliż o tym tu mieyſcu mowić ſię nie może: Mieyſce, na ktorym ſtoiſz, ziemia Swięta ieſt? kiedy tak Cudami ſławne, tak pełne łaſk Boſkich przy Protekcyi MARYI, że ſobie każdy, nie tylko prywatnie, ale y w wſpołeczności ze wſzyſtkiemi ſługami tey PANI, beſpiecznie tuſzyć może z Pſalmiſtą: *Replebimur in bonis Domûs tuæ: Sanctum eſt Templum tuum mirabile in æquitate.* Pſal. 64. v. 5. Zeznał to Roku tegoż Błażey Gorecki z Tarnawki, iż trzema laty był go pies mocno ukąſił w nogę: potym roża przyplątała ſię czyli przyrzuciła, gdy plaſtry przykładał, gorzey boleć począł, y ten bol cierpiał przez cztery Mieſiące, a iak ſię ofiarował do tego Cudownego Obrazu Matki Boſkiey, zaraz mu bol uſtąpił, y zdrow zoſtał. Naylepſze ran namaſzczenie maiąc w Imieniu MARYI, ktorego na ratunek wezwał: *MARIÆ Nomen; dolori peccatorum meliùs medetur, quàm unguenta*, świadczy Richardus à S. Laurentio.

Cud XXVI.

DOroſli ſami ſię tu maią, Dźieci małe, drugich ofiara tu zanoſi y ratuie, iako do Matki kochaiącey, Ktora ieſt *Nutrix omnia nutriens*, według S. Hieronima: a gdy była maleńką Dzieciną przypodobała ſię Naywyżſzemu, że ſię ſtała godną z ſwoich wnętrzności urodźić BOGA y Człowieka Dzieciną, iako o ſobie mowi: *Cum eſſem parvula, placui Altiſſimo & de meis viſceribus genui DEUM & Hominem*: dla czego też w Dzieciach oſobliwie ſię Iey podoba iako Niewinniątkach, zkąd przez Prowerbialiſtę ſama Dźieci, potrzebuiące opieki Macierzyńſkiey, wzywa do ſiebie: *Si quiś eſt parvulus, veniat ad me.* W Roku 1654. dnia 21. Maja, Wielmożney Barbary *primô votô* za Sobieſkim, *ſecundô* za Marcyanem Grabianką będącey, Syn maleńki Wiktorzyn Sobieſki, [był potym Chorążym Halickim, y Staroſtą Mierzwickim, miał za ſobą Elżbietę Potocką Herbu *Pilawa*, Kaſztelankę Kamieniecką] we Lwowie w pewney Kamienicy, ktora potym Krolewſką była, a teraz J.W. Seweryna RZEWUSKIEGO Woiewody Wołyńſkiego, nieoſtrożnie z dziecinney lekkomyślności w okno czyli w ga-

li w ganek wysadźiwszy się, nieszczęśliwym przypadkiem zpadł na doł na burk kamienny; w pół żywy, w pół umarły znaleziony, żałosna Matka o zdrowie syna swego troszcząca się, czym prędzey posyła po Doktorow, aby ratowali y prawie konaiącego przy życiu zatrzymali [iakoż nienależy Cudow wyciągać, kiedy zwykłą dyspozycyą może się czemu poradzić, lub zabieżeć,] iuż nie pocieszną słyszy nowinę [wszyscy bowiem na iedno się zgodzili] iz rzecz niepodobna, aby żyć miał, tak smutną pomieszana relacyą strapiona, ostatnią czyni ucieczkę do Protekcyi Nayśw: MARYI Panny w tym Obrazie Cudowney, Ktorą S. Bonawentura nazywa: *Medium ultimum pro salute animarum.* dała na Mszę S. przy ktorey gorącemi modlitwami iuż zdesperowanemu Synowi, wzywa na pomoc Nayświętsi: MARYI, gdy się Msza Swięta odprawuie za umieraiącego, pod czas Podnoszenia Nayśw: CIAŁA JEZUSOWEGO, Dziecie, ktore iuż żadnego znaku życia niedawało, iakoby ze snu ocucone, płakać zaczyna, y dziecinnym głosem zdaleka będącey wzywa Matki, a za Przyczyną w tym Obrazie Cudowney MATKI Boskiey zdrowe zostaie. Na pamiątkę tey tak wielkiey dobroczynności *ex voto* w sukienkę S. Oyca y Patryarchy DOMINIKA przybrany, ktorą potym w lat trzy składaiąc przed tymże Obrazem Naymiłosiernieyszey PANI, oddał votum srebrne, na ktorym wierszami następuiącemi wyznał, iako mu MARYA drugi raz żyć pozwoliła.

Słusznie Cię MATKO Boża Morzem nazywaią,
Gdyż w Tobie Skarby pociech nieprzebrane maią,
Wybrani CHRYSTUSOWI. co y mnie nędznemu,
Drugi raz pozwolono, żyć, konaiącemu;
Gdym tak upadł na ziemię z wysokiego ganku,
Zaden mi żyć nie tuszył z ludzi do poranku.
Przetoż ia Ciebie PANNO chwalić z serca będę,
Poki żyię na świecie, y aż ciała zbędę.

Cud XXVII.

SŁusznie tu mowić o wzywaiących Matki Bożey, co o sprawiedliwym Pismo S. mowi: *Iustus cum ceciderit non collidetur quia Dominus supponit manum suam.* Taki nie upadnie, ani mu upadek zaszkodzi, bo go ręka Pańska podeymie y podzwignie, y tym mocniey utrzyma, im się Protekcya MARYI bardziey przyłączy y podeprze, Ktorą B. *Albertus Magnus* nazywa: *MARIA est pes claudo, idest peccatori.* Niechay to zezna Jan Buski Mieszczanin Lwowski, ktory w Roku 1657. gdy zostawał w drodze do Kałusza iadąc, ciężki ból poczuł w prawey nodze dla ktorego ani stąpić, ani spać nie mogł: udał się do Medykow y Cyrulikow, a gdy żadney nie odniosł pomocy, ofiarował się do Nayśw: MARYI Panny w Kaplicy u XX. Dominikanow Lwowskich będącey, maiąc w Niey pewną ufność y nadzieię, że go doskonaley wyliczyć może, y uzdrowić, iako Ta o Ktorey S. Isidorus mowi, że: *MARIA est Medicus illustris, atq; omnino celestis:* Doznał zaraz pomocy zdrowo z stępuiąc na nogę: y na pamiątkę oddał srebrną nogę za votum.

Cud XXVIII.

PRędzey ięzyka nie ſtanie na wychwalenie y wyſławienie Nayświęt: MARYI, niż żeby ona miała w ſwoiey ku ludziom dobroczynności uſtawać. Dowodzi tego znaczna wdzięczność w wielkiey Godności, y wiary Prałatach, z ktorych iakie Dobrodzieyſtwa y Łaſki z Skarbu nieprzebranego Tey PANI odbierał, to w oſobliwości z Bonawenturą S. zeznał: *Certè Domina, cum Te aſpicio, nihil niſi miſericordiam cerno.* Każdy z nich z Anielſkim Doktorem Tomaſzem S. ogłoſił, że ieſt *Mater unica, Cæli Porta, & peccatorum Advocata.* Roku P. 1658. z Kiąſzki W. X. Szymona Okolſkiego, S.T. Doktora, Prowincyała Prowincyi naſzey Ruſkiey, ſławnego y doſkonałego *Orbis Poloni* czyli Herbarza, Koronnych y W.X.Litewſkiego Synow, Authora; ktorey Tytuł: *Wielmożna Patronka*, iego własną ręką piſaney [w tey Kſiążce doſyć wiele Łaſk y Cudow wyrażonych] Cud naſtępuiący wyięty, w ktorym kilka Cudow wyczytać każdy może; y niedźwbo Nayświętſza Páuna *Officina Miraculorum*, iako Ią nazywa S. Jan Damaſcen, albo na innym mieyſcu: *Tota Gratiarum Pelagus, tota Pulchra, tota DEO propinqua, miraculum miraculorum maximum.* tenże o Niey piſze J.O. Xiąże Bernard Kardynał Macieiowſki, Arcybiſkup Gnieźnieńſki y Prymas oraz Biſkup Krakowſki, gdy na Biſkupſtwo Krakowſkie wieżdżał w aſſyſtencyi JJ.WW. Wawrzynca Gomulińſkiego, Przemyſkiego, y Pawła Woluckiego Kamienieckiego, Biſkupow, wſpomniał przed niemi, iż miał obiecaną drogę do Częſtochowy, z tey okazyi rzecze J. W. Biſkup Przemyſki, y iam dawno nie był u moiey Nayśw: Panny we Lwowie, rzecze X. Biſkup Krakowſki Kardynał, a to iako? na co X. Biſkup Przemyſki: iam tam doznawał, y doznawam u XX. Dominikanow, wielkiey łaſki przy Obrazie Nayśw: PANNY, a mianowicie, iż po wſzyſtkie dzieciinne lata moie tam mnie zawſze chorego oddawali, y Ona przyczyną ſwoią dała mi zdrowie y rzekę Biſkupſtwo, że mi nic nie zoſtaie, tylko Biſkupſtwo Krakowſkie: ale to żart: powiadam to, iż w roku ogolono mi głowę dla wielkich włoſow, potym choroby ſię otworzyły, kołtuny, y w moich niebeſpieczeńſtwach przez kilka lat mnie zawſze ofiarowano, y raz iuż umieraiącego przynieśli, y przy Mſzy S. wſtałem, iuż chłopięciem będąc, y ieść profiłem, y Zakonnicy mnie wzieli do Klaſztoru, y zdrowo mnie wywieziono z Kościoła. To uſłyſzawſzy Xiąże Biſkup Krakowſki, rzekł: Y ia gdym był Żołnierzem, pieſzczonym będąc, iż zdeſperowano o mnie, ſzedłem do tego Obrazu Lwowſkiego, y ofiarowałem ſię do Tey Nayśw: PANNY o ratunek proſząc; z Łaſki Bożey uſzedłem niebeſpieczeńſtwa. Na ktore ſłowa X. Biſkup Kamieniecki, rzekł: Ja ilekroć iadę do Kamieńca przez Lwow, albo z Kamieńca, iakoż tamtędy umyślnie ieżdżam, y zawſze wſtępuię do tego Obrazu, bo mię raz wielka ſzkoda potkała, y udałem ſię do Nayśw: PANNY, y wrociła ſię; y w wielu rzeczach doznałem potym łaſki Bożey przy tym Obrazie za Przyczyną Nayśw: PANNY. To zeznał Imć X. Wawrzyniec Dombrowicki, Proboſzcz S. Wawrzyńca przy Lwowie, ſam to ſłyſząc z uſt tych trzech Senatorów y Prałatow, będąc Kapelanem u Xcia Biſkupa Krakowſkiego, Kardynała Macieiowſkiego, Arcy-Biſkupa Gnieznieńſkiego y Prymaſa y wyznał przed J.W.Jm.X. Suffraganem Lwowſkim, ktory był na ten czas.

Cud XXIX.

KOgo Ta Matka żywota nieuleczy? kiedy y umarłe przyczyną swą wskrzesza, y śmierć przed Nią uciekać muśi. Ona bowiem iest: *Auxilium fervens in præsenti vitæ cursu*, iako ią panegiryzuie S.Efrem, á iako ludźie żyiące na świecie, bardziey y lepiey nic uszczęśliwić y pocieszyć nie może, iako zdrowie, tak przez nikogo prędzey iak przez Nayśw. MARYĘ, tego uszczęśliwienia y pociechy dostępuią. Podpisał się na to W.X. Gabriel Wartanowicz Proboszcz Kościoła S. Krzyża, y Wikary Archikatedralny Lwowski Ormiański, ktory w Roku 1746. zapadł był w słabość wielką, umieraiącym, y niepodobnym do życia od wszystkich osądzony, niedosc natym, kiedy przez piętnaście dni ślepotą nawiedzony został, y cale nic nie widział, iuż zatym od wszystkich z desperowany, y w ludziach nieznayduiący pomocy, gdy dla dostąpienia odpustu Zupełnego na śmierć prosi o Absolucyę Rożańcową, ktorą przez W.X. Promotora odebrał, począł się mocno polecać Cudowney w tym Obrazie MARYI, y często powtarzaiąc oddawanie się Opiece niezawodney, Tey miłosierney nad nędzą ludzką PANI, szesnastego dnia przeyrzał, y nad spodziewanie swoie y ludzi wiadomych iego ciężkiey słabości, zdrowym został, z tym wyznaniem, iakie o Niey S.Antonious Arcybiskup Florentski napisał: *MARIA est Caput capiens omnes modos indulgentiæ*, albo iako Adam de Persenia ogłosił, *MARIA est terminus miseriæ.*

Cud XXX.

NIe trudno MARYI nad ludzką nadzieię ludziom przywracać zdrowie, kiedy Ona iest *Medicina insanabilium vulnerum*, według S. Efrema. Dla czego wznoś ręce y chore, kto na nie chcesz tu ozdrowieć, w rękach bowiem Tey PANI zostawać, iest naybespieczniieysza, Ktorą Maurycyusz *de Villa probata* nazywa, że iest *Manus Dei, in qua est anima omnis viventis*, albo iako *Bernardinus de Busto* mowi: *MARIA est Manus Dei, quæ protegit unumquemq; devotum.* Wiadomo to iest całemu Lwowu, iako Roku P. 1747. Imć X. Andrzey Gabryel Kasperowicz, S.T.Licentiatus, Proto-Notariusz Apostolski, y Aktualny Kaznodźieia Archikatedralny Lwowski Ormiański, kazawszy sobie krew puścić Zydowi; czyli *ex odio fidei*, czyli też trefunkiem, przebił Zyd w prawey ręce żyłę, do tego przyszło, że krwi ustanowić nie mogli, zeszło się czterech Doktorow, y dwoch Chirurgow, a żeby krew tę zastanowili, ale żadnym nie mogli sposobem, bo żyły nie można było znaleść; gdy iuż ratunku nie znayduią, za poradą przyiacioł, daią pocierać chustkę białą o Obraz ten Nayśw: MARYI Panny, y przykładaią do ręki, w tym się krew zaraz ustanowiła. Co Medycy obaczywszy dla bespiecznieyszey operacyi przerżnęli rękę dla szukania żyły we dwoch mieyscach, rzucił się daley piekielny ogień, gdy od-

rzynali za każdą operacyą ciało zarażone, stała się rana y wielka y głęboka aż do kości, y rada Medykow nastąpiła, aby pozwolić rękę urznąć po ramię, bo inaczey żyć nie będzie; rezolwuie w lamentach ieszcze na ten czas żyiąca Matka, y przyiaciele, a żeby bardziey umierał, a niżeli tak haniebnym kaleką żył; wpada naostatek iuż w słabośc większą, y według Obrządkow Katolickich opatrzony Sakramentami, y Absolucyą Rożańcową od W.X. Promotora Zakonu Kaznodzieyskiego, przy sobie będącego, czeka momentu wykonania Dekretow Boskich, y iuż extra sensus zostaie, X. Promotor czytać począł Passyę Swiętego Mateusza nad nim; a chustkę potartą o Obraz ten Matki Boskiey kładą na rękę, y spiritus pewny na ranę przez tęż samę chustkę leią nieustannie, przy końcu Passyi czytaney Imć X. Kasperowicz iak ze snu oczucony mowić pocznie do przyiacioł: *Czytaią nademną właśnie iak bym miał umierać, y ludzie będą się dziwić.* Od tego momentu, y rana od zarazy ognia piekielnego wolną została, y on *cum admiratione* całego Lwowa przyszedł do zdrowia y życia. Z tą dla wszystkich nauką, komu ręce przywracaia, umiey ich na dobre zażyć, bo też swego czasu, będzie ci CHRYSTUS od Nazarethu na ręce patrzył, to iest na uczynki złe, albo dobre, za ktore oddawać będzie. *Quia ipse est, qui constitutus est a DEO Iudex vivorum & mortuorum.* Act. 10. ℣ 42.

Cud XXXI.

Y Martwym kościom przy Cudowney Tey PANNIE ożyć nie nowina, iako niegdyś na głos Ezechiela Proroka: *Accesserunt ossa od ossa & revixerunt* Ezech 37. bo w rękach Tey PANI y śmierć y życie, owszem PANIĄ iest po BOGU życia y śmierci, albo iak Theodoretus Lascharis Cæsar nazywa: *MARIA est Contritio mortis omnimoda*, co y S. Damascen potwierdza, gdy MARYĘ ogłasza: że iest *Resurrectio mortuorum.* Roku P. 1749. wyżey wspomniony Imć X. Gabryel Wartanowicz Proboszcz Kościoła S. Krzyża, y Wikary Archikatedry Ormieńskiey Lwowskiey, zeznał pod przysięgą, że z ust Oyca swego nieraz słyszał w leciech doskonałych będąc, iako tenże Ociec iego był przytomny na ten czas w Kościele Bożego Ciała, gdy Rodzice Syna od trzech dni umarłego przynieśli przed Obraz ten Cudowny, y z wielką ufnością Matce Boskiey zalecili, w oczach wszystkich przy tym będących żywy y zdrowy powstał, z wielkim wysławieniem BOGA y MATKI Iego; y do Domu z Rodzicami powrocił.

Cud XXXII.

TU i tu ze złemi ludźmi, ktokolwiek ich odmiany pragnieszi, bo Nayś: MARYA, ktora iest *Domus totius securitatis*, iako o Niey mowi B. *Albertus Magnus*, y naywiększe zawziętości uśmierza, y od nich bespiecznemi czyni. *Domina Sanctissima. Adiutrix & Consolatrix contra insidias & laque-*

& laqueos hostis antiqui, & omnium inimicorum, dodaie Doktor Anielski S. Tomasz z Aquinu. Tegoż Roku 1749. Pewna Zacna Matrona y Mieszczka Lwowska zeznała, iako ieden z godnych ludzi będąc u niey gościem, koralowy Rożaniec ze srebrnemi filigranowemi dziesiątkami y Krzyżem schował; w czym gdy się postrzegła, y od widzących informowana, iako ten, a nie kto inny wziął; iak powrocił z drogi, czyli do Lwowa przyiechał, nie śmiąc iemu samemu mowić, przez przyiaciela obliguie, aby oddał; ten wziąwszy sobie za punkt pretendowany honoru, y niby kalumnie, tak ciężkim rankorem zdięty został; że nie tylko sam odgrażał się, ale y naiął na to hultaiow, aby zasadziwszy się gdzie na ulicy, śmiertelnie ią ranili, y zabili. Przestrzeżona od przyiacioł, y wiedząc o człeku iak iest zawzięty, y nie maiąc inney Protekcyi chyba samego BOGA, uciekła się do Opieki y Obrony Nayśw. MARYI Panny, y na tę intencyą, aby BOG przez przyczynę Matki swoiey te utrapienie od niey oddalił, zaczęła Soboty w Kościele Bożego Ciała, Kommunikuiąc, Mszy S. słuchaiąc. y nabożeństwa swoie odprawuiąc przed tym Obrazem Przecudowney PANI; aliści z podziwieniem wszystkich tego interessu wiadomych, ów na życie, honor, y sławę niewinney Matrony, owszem od niego ukrzywdzoney następuiący, wczasie tego nabożeństwa, do nog się ścieląc, prosił o odpuszczenie, a popełnioną wyznaiąc winę, w uspokoieniu y bespieczeństwie zupełnym ią zostawił.

Cud XXXIII.

TA mieysca tego PANI, ieżeli o innych pamięta, y o swoich domowych niezapomni, bo ieżeli zaszczycał się S. Ignacy Męczennik, że mu ta Mistrzyni iako *Sedes Sapientiæ* naukę około wiary dawała: *Nostræ Religionis, & pœnitentiæ Magistra*, bardziey tu uznać zaszczyt przychodzi, ktory przy Protekcyi MARYI wyszedł na Honor Zakonny, y chwałę Kapłanow, ktorą S.Efrem Nayśw. MARYĘ bydź wyznaie: *MARIA est Gloria Sacerdotum.* Zeznał to pod przysięgą Roku wzwyż wyrażonego 1749. Im P. Franciszek Wieszniowski Radźca Lwowski, iako z ust wychwalaiącego BOGA, y wielbiącego Matkę Nayśw. w tym Obrazie Cudowną W.X.Remigiego Bobińskiego Pisma S. Doktora y Prowincyała nie raz słyszał, że iego, przez ubostwo, dla ktorego wyżywić y siebie nie mogła, Matka namowiła aby wstąpił do Klasztoru Zakonu Kaznodzieyskiego; co on uczynił, ale gdy się widział [będąc Nowicyuszem] bardzo tępym w dowcipie, iż nie mogł w naukach nic poiąć; iuż się był rezolwował za Habit podziękować; w tym przychodzi mu instynkt, aby na wzor B.Woyciecha Wielkiego, Biskupa Ratysboneńskiego udał się w tey okoliczności do Matki Boskiey, ktore przedsięwzięcie maiąc, idzie przed Obraz ten Cudowney MARYI, wiedząc z S.Grzegorza Nikomedieńskiego, że Ona iest *Perfectio Studiosorum*, z Jana Geometry, że iest *Princeps eloquii*, a rzewnie przed Nią płacząc prosi, aby go nieopuszczała, y pewny ratunek y sposob dać mu raczyła w naukach y doskonałości Zakonney: w tym uczuł iakby

wiatr iaki impetem biiący na ſiebie z Obrazu bardzo iaſnego, y Twarzy weſołey, ktory go w mocny wprawił ſen, że tamże zaraz w Kaplicy klęcząc zaſnął: trwał w nim iakby przez pół godziny, gdy ſię obudził, iuż od tego czaſu tak wſzelką odebrał łatwość do poięcia Nauk Zakonnych, że potym przy rożnych promocyach doſzedł tego, iż na oſtatek y Prowincyałem był obrany. Z tym wyſławieniem, że *MARIA eſt Fons, à quo profluit omne bonum*: iako Ią wyznał B. *Albertus Magnus*.

Cud XXXIV.

NIe darmo woła Bernard S: *In periculis, in angſtiis, in rebus dubiis MARIAM cogita, MARIAM invoca.* bo ieżeli ſtraſzna Człowiekowi śmierć, choroba ciężka, utrapienie, niebeſpieczeńſtwa, ſtraſznieyſzy daleko miecz nieprzyiacielſki, kiedy oczywiſty, kiedy zawzięty, y nieprzekonany. Ale też tym większa łaſka, im cudownieyſze z niego wybawienie: ktore wyświadczyć nienowina ieſt y nieproſzoney MARYI. zwłaſzcza, że ſię ſama oświadcza przez S. Jana Damaſcena. *ſerm: de Dom. Ego Civitas & Domus Refugii, ad me confugientibus.* Także w Rewelacyach S. Brygitty lib: 6 Revel. cap. 10. *Ego ſum Regina Cœli, Domina Angelorum, Ego Mater Miſericordiæ, Iuſtorum gaudium, & Adiutrix peccatorum ad DEUM.* Ona bowiem iako ią uznaie tenże Damaſcen S. *Afflicti populi noſtri refocillatio & Defenſio Stabilis miſerorum.* Ona *Magnus Dux belli noſtri*, iako świadczy B. Albertus Magnus. Ona ieſt: *Remedium ſingulare peccatoribus à DEO proviſum ne deſperarent.* iako Ią depredykuie S. Antoni z Padwy. Zgoła *Omnibus exorabilis & Clementiſſima*, konkluduie o Niey S. Bernard. Doznał tego Magiſtrat Lwowa z całym poſpolſtwem ſwoim y wſzyſtkiemi Obywatelami, y publicznie na Ratuſzu w Sądowey Izbie ſwoiey wyznał przez Seniora ſwego Imci Pana Jana Dominika Wilczka, Sekretarza J.K.Mći, Radzcę y Prezydenta, przed Nayprzew. Im X. Aniołem Polikowſkim S. T. Doktorem, Przeorem na ten czas mieyſca tego, a teraz Prowincyałem całey Prowincyi S. Jacka na Ruſi, iako ieſt temu mieyſcu obowiązany przez Protekcyę y oſobliwszą Opiekę Matki Nayśw. w tym Obrazie Cudowney, a to za niewyſławioną łaſkę, o trzymaną pod czas Szwedzkiey w ten ſpoſob: Kiedy Szwedzi oblegli Miaſto tuteyſze Lwow, á Karol XII. Krol Szwedzki, na ten czas ſam będąc w Obozie *in perſona* rozgniewany na Miaſto, że mu ſię mocno bronili, ktore potym przez fakcye poddać ſię muſiało, ſurowy całemu woyſku wydał Ordynans, aby w pień wſzyſtkich Lwowian wycięto, gdy przez też fakcye wſzedł w fortę Miaſta, ktorę Boſacką zowią: a tym impetem y zawziętością wkroczył, aby imprezę ſwoię wykonał, gdy mu iść przyſzło wedle Kościoła Dominikańſkiego y Kaplicy J.O.Potockich, w ktorey ten Obraz zoſtawał, tak zaraz zmiękczony zoſtał, że ow Ordynans tak ſtraſzny dla całego Miaſta, y wſzyſtkich w nim rezyduiących, ktorzy ſię z Dobr ſwoich do Miaſta reyterowali, odmienił, y ſurowość ową Tyrańſką umitygował, á kontrybucyę tylko dla opłacenia ſię naznaczył.

Jeſt y

Jest y więcey Cudow, ktorych codziennie y nieustaiącey Macierzyńskiey Łaski od Nayśw. MARYI doznaią na tym mieyscu Wierni Lwowianie, y inni do tego Iey Obrazu uciekaiący się y udaiący, ktore słowy ś.p. Jm. X. Jozefowicza, Kanonika Gremialnego Lwowskiego, z Manuskryptow Jego, o tym samym Swiętym Obrazie, zakończę: *Sunt & alia multa, quomodo nimirum periclitantes in mari, salvi ad Portum, infirmi ad optatam Salutem, afflicti ad solatia redierint, enarrant Patrum eorundem manuscripta, fidem evincunt plures, atq; notabiles oblationes, diverso tempore à fidelibus factæ; prout & in Anno 1636. Catharina de Białoboki Palatina Bełzensis, Ducissa in Wiśniowiec, vestem suam Ducalem margarittis, auroqve ac serico cæruleo tinctam, Eidem VIRGINI, pro gratiis præstitis, ultimis Testamenti sui Tabulis adscripsit, & sub eadem Imagine sepulchro Condi voluit.*

§. III.

O Potwierdzeniu tych Cudow, przez ProtoNotaryuszow Apostolskich examinowanych, y uznanych.

JAśnie Oświecony Jegomość Xiądz Mikołay WYZYCKI Arcy-Biskup Metropolitański Lwowski, maiąc przed sobą te Cuda Matki Boskiey, przy tym Obrazie świadczone, że wszelką pilnością rewidowane, rękami własnemi podpisane, przysięgami ztwierdzone, y iako nienaturalnym sposobem, ale za szczegulnym przychyleniem się mocy Boskiey do nich y Protekcyi Nayśw. MARYI Panny doznane, maiąc wzgląd na tak dawny dowod świadczonych od tylu lat Łask Boskich, na tym ulubionym od MARYI mieyscu, tudzież, że iedne Cuda ieszcze za Jaśnie Wielmożnego ś. p. Jana Jędrzeia Pruchnickiego, Arcy-Biskupa Lwowskiego, w Roku P. 1627. przez Deputowanych od niego Kommissarzow, y Proto-Notaryusza Apostolskiego Jmći X. Mateusza Kozłowskiego, Vicekustosza Archikatedralnego Lwowskiego, y Proboszcza Dunaiowskiego; drugie teraz, lub dawniey otrzymane, przed Jmćią X. Andrzeiem Gabryelem Kasperowiczem Proto-Notaryuszem Apostolskim, S. T. Licentyatem, pod przysięgą wyznane, od tych dwoch przysięgłych Osob spisane, y Processem wywiedzione, dla pomnożenia coraz większey chwały BOGA, y wystawienia Nayśw. MARYI, swoią Arcy-Pasterską władzą, y Dekretem potwierdził. Ktory iest takowy.

NICOLAUS IGNATIUS de Wyżyce WYZYCKI, DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis.

UNiversis & singulis, quorum interest, Notum facimus per præsentes; & testamur, Quòd cùm Instrumentum Authenticum Miraculorum & Gratiarum ad Imaginem Sanctissimæ Deiparæ à S. Luca depictam, pervetustam

tuſtam, & miraculoſam patratorum in Eccleſia SSmi Corporis CHRISTI, ac Sanctorum PETRI & PAULI Apoſtolorum, Conventûs Generalis Leopolienſis Ordinis Prædicatorum Sancti DOMINICI, in Archi-Dioeceſi noſtra & Civitate Leopolienſi exiſtentem, per idoneos Commiſſarios ad hoc ſpecialiter, ac ſeriò à Prædeceſſore Noſtro piæ memoriæ Joanne Andrea Pruchnicki, Archi-Epiſcopo Leopolienſi, Anno Dni 1627. Deputatos, diligenter & fideliter, ut apparebat, formatum & deſcriptum, olim à Rdo Patre Joanne Damaſceno Leopolienſi Sacræ Theologiæ Magiſtro, primò, Provinciali Provinciæ Ruſſiæ, poſt, Conventûs dicti Generalis Leopolienſis Priore, nunc vero à Rdo Patre Angelo Polikowſki Sæ Thæ Præſentato ad præſens Priore, nomine totius præfati Conventûs ſui Generalis Leopolienſis Nobis Oblatum eſſet, ab eodemq; ut dicta miracula & gratias ad Majorem DEI Gloriam, Ejuſq; Sanctiſſimæ Matris Laudem, Authoritate Ordinaria approbare dignaremur, ſupplicatum: Nos quia omnia Divini Cultus augmentum, Fideique Catholicæ exaltationem, Beatiſſimæq; ſemper Virginis Matris MARIÆ Honorem, Populiq; Chriſtiani erga Illam, devotionem concernentia, pro Viribus Divina adjutrice gratia promovere, ſemper volumus, & optamus, attento tum Sereniſſimi Regis Noſtri AUGUSTI III. feliciter Regnantis, ac Sereniſſimæ MARIÆ JOSEPHÆ Noſtræ Reginæ, tum aliorum multorum Senatorum, Procerum Regni, ac præfati ſupplicantis, ſupplicantiumq; pio deſiderio & inſtantia, auditaq; dictorum miraculorum & gratiarum fideli teſtimoniorum delatione, conſideratis maturè conſiderandis, minimè de dictis miraculis & gratiis dubitantes, imò Divinam laudando clementiam & miſericordiam, quæ non finit omnibus Sæculis ſe largiter, variiſq; modis, fidelibus ſuis communicare, cuncta & ſingula, quæ in præfato Authentico Inſtrumento ſunt contenta miracula & gratiæ, ad prænominatam, pervetuſtam, & miraculoſam Imaginem facta, jure optimo confirmanda & approbanda eſſe duximus, prout Authoritate noſtra Ordinaria Tenore præſentium in majorem Gloriam & Honorem Sanctiſſimæ TRINITATIS, Beatiſſimæq; ſemper Virginis Matris MARIÆ, ut Divinus Cultus inter fideles cum ſalutari fructu in dies magis ac magis augeatur, & Populi Chriſtiani pietas & Devotio erga Deiparam præcipuè, ubi tot graſſantur Hæreſes, & Schyſmata, eniteat, floreat, & vigeat. Utq; inter earundem Hæreſum peſtes, nec non Schyſmaticam pertinaciam Chriſti Fideles Divinæ intuitu potentiæ per tam evidentia miracula patefactæ, in fide & Charitate ſancta firmentur & roborentur; omnia & ſingula ſupradicta Miracula & gratias tanquam vera & indubiè reperta, Divina ſic inſpirante gratia, omnibus melioribus, viâ, jure, modo, forma, quibus poſſumus & valemus, admittimus, confirmamus, & approbamus; ſicquè à Nobis admiſſa, confirmata, & approbata ab Omnibus Chriſti Fidelibus utriuſq; Sexûs & cujuſcunq; Status, Gradus, & Conditionis haberi, & tanquam talia, ubiquè, quovis in loco prædicari ac publicari & celebrari volumus & concedimus, ſperantes Omnipotentem DEUM ex infinitis miſericordiæ Theſauris, plura adhuc Fidelibus devote bonitatem ſuam implorantibus, demonſtraturum beneficia ac inſignia ad dictam Sanctam

Ima-

Imaginem miracula, sic DEO dante patrata, ut omnes qui tot errorum tenebris obcæcati à veritatis tramite in obliquum ruere videntur, vera fide illuminati ad Unionem & Communionem Sanctæ Matris Ecclesiæ Catholicæ deducantur, & Omnipotenti DEO, Cujus misericordiæ Infinitus est Thesaurus, laudes & grates debitæ persolvantur. Ut vero perennis dictorum miraculorum & gratiarum memoria, prout & Nostræ eorundem confirmationis & Approbationis testimonium conservetur, totum instrumentum cum hac Nostra Confirmatione & Approbatione ad Acta Consistorii Nostri Leopolienſis inseri & describi fecimus & mandavimus. Datum Leopoli in Palatio Nostro Archi-Episcopali. Die 14. Mensis Augusti, Anno Domini 1749.

(L.S.) NICOLAUS IGNATIUS WYZYCKI
Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis *mpp.*

§. IV.

O Przywileiach y Odpustach przytym Obrazie od S. Stolicy Apostolskiey nadanych.

NAywyższa Głowa Kościoła Swiętego Rzymskiego Grzegorz XIII. Papież, Bononczyk, Roku P. 1587. maiąc wiadomość o tym Obrazie Cudownym, w Kaplicy na ten czas będącym, nadał osobliwszą łaskę, a do tego *wieczną*, kiedy nadał Kapłanom maiącym Mszę Swiętą przed Ołtarzem w którym ten Obraz zostaie, Odpust uwalniaiący za każdą Mszą S. Duszę z Czyscа, to iest: *Altare Privilegiatum*; ktorego Przywileiu Tenor następuie:

GREGORIUS Episcopus XIII. Servus Servorum DEI.
Ad perpetuam rei memoriam.

OMnium Saluti paterna charitate intenti inter tam multa pietatis Officia, quæ Nos pro munere Nostro convenit exercere, Sacra interdum Loca speciali privilegio insignimus, ut inde Fidelium animarum Saluti amplius consulatur. Quo circa ut Ecclesia Domûs Corporis CHRISTI Leopolien: Ordinis Fratrum Prædicatorum, triginta Sacerdotum dicti Ordinis Professorum ibi continuò degentium, & Divinis Ministeriis invigilantium numero fulcita, nec simili usq; adhuc privilegio decorata, & in ea Altare situm in Capella Beatæ MARIÆ Virginis, quod non est majus hoc speciali Dono illustretur, authoritate Nobis à Domino tradita concedimus, ut quoties Missa Defunctorum ad prædictum Altare celebrabitur pro Anima cujuscunq; Fidelis, quæ DEO in charitate conjuncta ab hac luce migraverit, ipsa de Thesauro Ecclesiæ indulgentiam consequatur. Quatenus

Domini Noſtri JESU Chriſti, & Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli aliorumq; Sanctorum Omnium, meritis ſuffragantibus à Purgatorii poenis liberetur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicæ 1587. Die 2. Julii. Pontificatûs Noſtri Anno Nono.

[*Plumbum.*] *Cæ. Glorierius A. de Alexiis.*

Ale niedoſć na tym, oto y dla wſzyſtkich Wiernych Chryſtuſowych Klemens XII. Papież, naśladuiąc Anteceſſorow ſwoich: Innocentego XIII. Klemenſa XI. Innocentego XII, Innocentego XI. y innych, nadał Odpuſt Zupełny pod czas Nowenny, ktora przed tym Obrazem przez dziewięć dni przed Narodzeniem Pańſkim, zaraz nazaiutrz po Oktawie Niepokalanego Poczęcia MARYI Panny zaczynaiąca ſię, odprawuie, tak na pierwſzy dzień iako y na oſtatni, na inne zaś między pierwſzym y oſtatnim; ſiedm lat Odpuſtu y tyleż Quadragen; ktorego Przywileiu Papieſkiego y liſtu takowy ieſt tenor.

CLEMENS PAPA XII.

Ad futuram rei memoriam.

CUm ſicut accepimus in Eccleſia Sanctiſſimi Corporis CHRISTI, & Sanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum, Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopolienſis, per novem continuos dies immediatè antecedentes Feſtum Nativitatis Domini Noſtri JESU Chriſti Miſſæ, & alia Divina Officia, & Chriſtianæ pietatis opera, magno Chriſti Fidelium concurſu quotidie celebrari & exerceri conſueverint. Nos ad augendam eorundem Chriſti Fidelium devotionem, Paterna charitate intenti, omnibus utriuſq; Sexûs Chriſti Fidelibus verè poenitentibus & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in Primo & Ultimo prædictorum Novem Dierum dictam Eccleſiam devotè viſitaverint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, Hæreſum extirpatione, ac S. Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad DEUM preces effuderint, quo die prædictorum id egerint, Plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus. In reliquis verò ex prædictis Novem Diebus iiſdem Chriſti Fidelibus verè poenitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis prædictam Eccleſiam ut ſupra viſitantibus, & ibidem orantibus, aliaquè præmiſſa in ea peragentibus ſeptem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis, ſeu alias quomodolibet debitis poenitentiis in Forma Eccleſiæ conſueta, relaxamus. Præſentibus ad Decennium valiturîs. Volumus autem, ut ſi pro impetratione, præſentatione, admiſſione, ſeu publicatione præſentium aliquid vel minimùm detur, aut ſponte oblatum recipiatur, præſentes nullæ ſint. Datum Romæ apud S. MARIAM Majorem, ſub Annulo Piſcatoris, Die VII. Novembr. MDCCXXXIX. Pontificatûs Noſtri Annô Decimo.

Dominicus Cardinalis Paſſionetus.

Gratis pro DEO & Scta. à Tergo: Leopolien. [L.S.]

Uczynił

Uczynił to y potwierdził teraźnieyszy ſzczęśliwie panuiący w całym Chrześciańſtwie BENEDYKT XIV. Papież, y ieſzcze więcey dla zachęcenia do Nabożeńſtwa przed tym Obrazem MATKI Boſkiey nadał, gdy codzienny Odpuſt Zupełny dla nawiedzaiących Obraz ten Ukoronowany na rok cały pozwolił, ale o tym niżey.

§. V.

W iakim poważaniu był ten Obraz od Lwowian.

Z iaką pobożnością, z iakim nabożeńſtwem czcili y ſzanowali Obywatele Lwowſcy, y wſzyſcy uciekaiący ſię do Protekcyi Nayświętſzey MARYI Panny w tym Obrazie Cudowney, Iey Wizerunek niezliczonemi zawſze łaſkami wſławiony, doznać tego w pewnym Inſtrumencie, ktory Klaſztorowi temu Miaſto tuteyſze Lwowſkie dało; ktorego Oryginał w Archivum Klaſztornym znayduie ſię:

Pra-Conſul & Conſules Civitatis Leopolienſis in Ruſſia.

UNiverſis & ſingulis, ad quoſcunq; noſtræ præſentes Literæ pervenerint, notum, atquè ad requiſitionem Religioſorum Patrum Ordinis Prædicatorum, Conventûs Leopolien: ad Ædes Sanctiſſimi Corporis CHRISTI ſiti, in Reſidentia noſtra factam, ſub fide Noſtra publica teſtatum facimus: Eum in Civitate Leopolien. antiquum morem, atquè ab immemorabili tempore receptum, nec unquàm interruptam conſvetudinem fuiſſe, & uſquè in præſens eſſe, ut quotieſcunq; Neo-Sponſi foedera Connubialia ſecum paciſci vellent, pridie ſolemnitatis Nuptiarum ſuarum ad Benedictionem à DEO Omnipotente hujus Inſtituti Auctore impetrandam, nonnulla Divorum Altaria etiam in Eccleſiis Regularium conſtituta, ad quæcunq; illos pietas & propenſio animi traheret fine, quavis præpeditione accederent; potiſſimum autem. Vetuſtate firmatus annorum uſus invaluerat, ut in dictorum Patrum Eccleſia ad Aram Cultui Imaginis Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, innumeris à DEO præpotente, decoratæ miraculis, dedicatam, Coronas ſuàs devoventes, favores Coeleſtes, & felicem ſtatûs Conjugalis progreſſum precarentur. Cæterum ipſa Matrimonii Solemnia in Eccleſia Metropolitana Leopolienſi celebrarent, & uſq; nunc celebrent. In quorum majorem fidem Sigillum Civitatis Noſtræ præſentibus ſubimprimi mandavimus. Datum in Palatio Solitæ Conſularis Reſidentiæ Noſtræ. Die XII. Julii. Anno Domini MDCXLII. Locus Sigilli Civitatis Regiæ & Reipublicæ Poloniarum, Leopolienſis ac Metropolis Ruſſiæ.

Bartholomæus Zimorowicz Civitatis Leopolienſis Notarius Iuratus mpp.

§. VI.

Jakim ſpoſobem dla Obrazu tego Cudownego otrzymano Korony?

KTory wſzelkie dyſpozycye ſwoie doſyć mile y łaſkawie czyni, y zawſze dla Chwały ſwoiey przedziwnemi ſpoſobami inſtynkta podaie, gdy w tak długim czaſie, y po tylu całemu Miaſtu Lwowu wiadomych Łaſkach y Cudach, ieſzcze Obraz ten od Swiętey Stolicy Apoſtolſkiey, nie był na wzor innych Koronami przyozdobiony, ſtało ſię, że dla większey P. BOGA Chwały, y MATKI Jego Nayświętſzey wyſławienia, Nayiaśnieyſzy Pan y Monarcha ſzczęśliwie Panuiący AUGUST III. Krol Polſki, za Nayiaśnieyſzey Maryi Jozefy Krolowey chętnie idąc Votum, zwykłą pobożnością do tego ſpoſobiąc ſię, Inſtancye ſwoie Kardynałowi Albaniemu, Protektorowi Państwa ſwoiego zlecił mocno, aby dla tego Obrazu Korony otrzymał u Swiętey Stolicy, á to przez Liſt, ktorego Kopia naſtępuie:

Copia della Lettera, della Mageſtá del Rè, al Signiore Cardinale Annibale Albano Protettore del Regno,

Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Signiore.

BRamando Noi di promuovere in ogni modo poſſibile, il Culto dovuto alla Madre di Dio, è perciò di compiacere i devoti Religioſi di S. Domenico dell' Ordine de' Predicatori del General Convento di Leopoli, raccomandiamo all' efficace pietà di V. S. Illſma d' implorare in Noſtro Real Nome dalla Santa Sede, la facoltá ed indulti oportuni, ch' eſſi Padri domandano per La Coronazione d'una loro inſigne Imagine Miracoloſa di eſſa B. Vergine dipinta [Come aſſeriſcono] da S. Luca. Siccome Ciò può molto contribuire ad eccitar Maggior mente La divozione di quei Populi, ed in eſſa La gloria di Dio, Ci riuſcirebbe gratiſſima queſta grazia. Aſſicurandola in tanto della Real propenſione, è vera ſtima, che le profeſſiamo; Le auguriamo da Dio, Ogni Maggior bene. Varſavia 18. Gennaro, 1749.

AUGUSTUS REX.

AGdy Reſpons z upewnieniem ſkutku do Nayiaśnieyſzego Pana przyſzedł z Rzymu, rozkazał Sekretarzowi ſwoiemu, ażeby nieodwłocznie dał wiadomość Konwentowi naſzemu, y przyſłaną z Rzymu rezolucyę z informacyą poſłał, ktory na ręce W. X. Przeora Warſzawſkiego Tomaſza Krolikowſkiego, Piſma S. Doktora, ordynował, á ten do W. X. Przeora Lwowſkiego, Anioła Polikowſkiego Piſma S. Doktora, [obydwa teraz Prowincyałami] w niżey opiſany ſpoſob:

Doſzedł mię Liſt Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Ignatii Comitis Accoramboni Canonici Varmienſis, & Secretarii Sacræ Regiæ Mjeſtatis

ſtatis à Legationibus, cum informatione ab Eminentiſſimo Cardinali Albano Protectore Regni Poloniæ, in materia deſideratæ Coronationis Imaginis Beatæ Virg: MARIÆ; *ktorą* quantociùs *odſyłam tu akkludowaną. Z Warſzawy* 11. Aprilis, MDCCXLIX.

Informazione.

IL Reverendiſſimo Capitolo di S. Pietro di Roma, che per Privilegio Speziale hà la facoltà di Coronare Le Imagini della B. Vergine in Vene.. razione delle Sourane premure di ſua Màeſtà il Rè di Polonia ha riſoluto, che in di lui Nome poſſa eſſere Coronata quella, della Chieſa de Padri Domenicani del General Convento di Leopoli. Si richiede per tanto, che detti Padri Nominano il Soggeto, à cui deſiderano, che dal Suddetto Capitolo Sià delegata La facoltà difar la funzione di detta Coronazione, avertendo, che tal Soggetto dev'eſſere inſignito de Carattere Veſcovile. Si richiede inoltre, che i Medeſimi Padri deputino in Roma, perſona, che accudiſa alla Speſa delle Corone, tanto della Beata Vergine, quanto del Bambino ſe v'è. Mentre dovendovi in tali Corone eſſere certe Arma particulare, che Suol farvi apporre detto Capitolo, le Medeſime, non ſi poſſono far fare, che in Roma; è percio v'è biſogno ancora, che di tali Corone ne ſia mandata La miſura, actio ſi poſſino fare in forma addattata alle teſte delle Imagini &c. &c.

Ten Liſt z Informacyą, gdy odebrał W. X. Przeor Lwowſki, podziękowawſzy Panu BOGU *pro felici ſucceſſu*, pożądaney intencyi z całym Konwentem, *initô conſiliô cum Patribus* Konwentu ſwoiego, zdał tę funkcyę W. X. Grzegorzowi Kobuzowi, Piſma S. Doktorowi y Exprowincyałowi Prowincyi Ruſkiey, a żeby po Korony iechał do Rzymu, co na ten czas właśnie było, kiedy pierwſzy kamień, *Angularem Lapidem* poſpolicie nazwany, na nowy Kościoł zakładano, y wielka frekwencya Panow [iako *publico patuit*] we Lwowie znaydowała ſię, ktorzy też niechcąc bydź odłączeni od Promocyi Honoru MATKI Boſkiey, ſwoie inſtancyę iednî przy Prezencyi J.O. ś.p. Jmći Pana Jozefa POTOCKIEGO Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, drudzy *ſucceſſu temporis* będąc we Lwowie, ponowili przez Liſt ſwoy ofobliwy do Oyca S. ktorego tenor takowy:

Beatiſſime PATER.

DIvina erga noſtrum Poloniæ Regnum Gratia in Thaumaturga abundans Imagine B. Virginis MARIÆ, á S. Luca depicta, diuturnis hucuſq; in Eccleſia Sanctiſſimi Corporis CHRISTI, Fratrum Ordinis Prædicatorum Conventûs Generalis, Civitatis Metropolitanæ Leopolienſis in eodem Regno Poloniæ, clariſſima Gratiis & Beneficiis, corda noſtra permovet ad devotam eidem, qua poſſumus gratitudinem exhibendam: Proindè piæ intentioni Sereniſſimi Regis Noſtri AUGUSTI III. jam alias per ſuas Literas notæ Sanctitati Veſtræ, noſtra etiam jungimus vota, ſuppli-

camuſquè humillimè S.Væ, quatenus hanc Thaumaturgam ac Gratiis clariſſimam Imaginem, Sanctitas Veſtra, publica Coronatione condecorare, benigne concedere dignetur. Quod totum & Nosmetipſos Paternæ ac Paſtorali recommendantes Gratiæ, votorum noſtrorum expectamus effectum, & cum oſculo pedum manemus. Sanctitatis Veſtræ Obedientiſſimi Filii & Scabellum pedum.

Nicolaus Ignatius WYZYCKI Archiepiſcopus Metropolitanus Leopolienſis *mpp. L.S.*

Joſephus POTOCKI Caſtellanus Cracovienſis, Supremus Dux Exercituum Poloniæ *mpp. L.S.*

Petrus Franciſcus *de Magna Branice* Branicki, Caſtellanus Bracławienſis, Jaſtrzębienſis, Barvalcenſis &c. Capitaneus, S. R. Majeſtatis & Reipublicæ Colonellus *mpp. L.S.*

Michaël Rzewuſki Notarius Campeſtris Regni *mpp. L.S.*

Samuel *de Głowno* Głowiński, Epiſcopus Hebronenſis, Suffraganeus Cuſtos Leopolienſis *mpp. L.S.*

Ulricus, Chriſtophorus, Carolus, Paulus Dux Radziwiłł, Sacri Romani Imperii Princeps, Archipocomus M.D.Lithvaniæ, Exercitûs Equitum vulgo Dragonum Generalis Locum tenens *mpp. L.S.*

Ladiſlaus Princeps Korybuth Woroniecki, Capitaneus Luceorienſis *mpp. L.S.*

Joannes Tobias Auguſtynowicz, Archiepiſcopus Leopolienſis, in Regno Poloniæ & Magno Ducatu Litthvaniæ Armenorum, Epiſcopus Moldaviæ ejuſdem Nationis, nec non Sanctiſſimi Dni Noſtri Benedicti XIV. Prælatus Domeſticus & Aſſiſtens *mpp. L.S.*

Stephanus, Felicianus, Swiatopełk Princeps Czetwertynenſis, Capitaneus Danczovienſis, Utaykovienſis *mpp. L.S.*

Antonius Rozwadowſki Caſtellanus Halicienſis, Capitaneus Karaczkovienſis *mpp. L.S.*

Staniſlaus Koſſakowſki Caſtellanus Kaminenſis, Sacræ Regiæ Majeſtatis Roth. Magiſter *mpp. S.L.*

Antonius Potocki, Capitaneus Błoſcenſis, Palatinides Volhyniæ, *mpp. L.S.*

Joachimus Potocki, Capitaneus Generalis Leopolienſis *mp. L.S.*

Severinus Rzewuſki Referendarius Regni *mpp. L.S.*

Jacobus Auguſtynowicz Epiſcopus Æginenſis, Coadjutor Archiepiſcopatûs Leopolien. Armen, *mpp. L.S.*

Leo Szeptycki Epiſcopus Leopolien. Halicien. & Camenecen. Ritus Græci *mpp. L.S.*

Paulus Benoé Caſtellanus Varſavienſis, Capitaneus Horodlenſis, Sołotvinenſis *mpp. L.S.*

Joannes Tarło Palatinus Sandomirienſis, Capitaneus Camenecen. & Latyczovien. & Terrarum Podoliæ Generalis *mp. L.S.*

Franci-

Franciſcus Potocki Inciſor Regni, Capitaneus Belzenſis &c. *mpp. L. S.*

Stanislaus Potocki Palatinus Kiiovienſis, Capitaneus Halicien &c. *mpp. L. S.*

Joannes Mniſzech Succamerarius Magni Ducatûs Lithvaniæ Capitaneus Javorovien. &c *mpp. L. S.*

Joſephus Humiecki Enſifer Regni Capitaneus Gajovien: &c. *mpp. L. S.*

Georgius Łączyński Caſtellanus Leopolienſis *mpp. L. S:*

Michael Łoś Caſtellanus Camenecen. *mpp. S. L.*

Ignatius Sapieha Theſaurarius M. D. Lithvaniæ *mpp. L. S.*

Januſius Princeps Sanguſzko Enſifer M. D. Litthvaniæ *mpp. L.S.*

Petrus Miączyński Palatinus Czerniechovien. *mpp. L. S.*

Oblatum & ad Acta Proto-Notariatûs Apoſtolici porrectum, hac die Lunæ XXV. Menſis Auguſti Anno Domini MDCCXLIX.

Gabriel Andreas Kaſperowicz Proto-Notarius Apoſtolicus, S.T. Licentiatus, Collegii Pontificii Alumnus
mpp. [L.S.]

Poſzedł był także List do Rzymu Imieniem I.O. I.WW. Ich Mciow XX. Biſkupow Polſkich; ktorego kopia naſtępuie.

Beatiſſime PATER.

POſt oſcula Pedum Sanctitatis Veſtræ noſtriq. humillimam recommendationem. Multifariam multiſq; modis DEUS Ter Optimus Maximus immenſæ gratiæ ſuæ dona, corde contritis mortalibus impertiri dignetur: præcipue tamen & ſignanter in locis peculiari favore ſuo Thaumaturgis, eoque nomine, devotione Fidelium conſecratis. Ab immemorabili tempore in Urbe Ruſſiæ Rubræ, Metropoli Leopolienſi in Eccleſia Patrum Inſtituti Sancti Dominici Ordinis Prædicatorum, Gratioſiſſima eaquè Thaumaturga Imago Beatiſſimæ & Intemeratæ Virginis Deiparæquè MARIÆ á S. Luca uti pie creditur, & vetuſtiſſimis monumentis perhibetur depictæ, Religioſa Fidelium Veneratione etiamnum colitur, Eam ſpeciali ritu, aureo Diademate coronandam, ſummopere peroptant Devoti, Ejuſdem DEIparæ Cultores, illius Regni Incolæ, Orthodoxæ fidei addicti, Proinde totum Noſtrum Collegium Epiſcopale, enixas Sanctitati Veſtræ porrigit preces, quatenus Dignetur jubere hoc de negotio, opportunas agi partes cum Capitulo & Canonicis Baſilicæ Principis Apoſtolorum in Vaticano. Hac Beati gratiâ anxiè peroptatâ, fundere vota nunquam ceſſabimus, nec ceſſari à populis curæ Paſtorali Noſtræ commiſſis, ſinemus, pro Incolumitate Sanctitatis Veſtræ, ut DEUS T.O.M. diu Nobis ſoſpitem pro Regimine Eccleſiæ ſervate dignetur. Inter hæc vota, ex ipſis cordium Penetra-

netralibus pullulantia beatiſſimis Sanctitatis Veſtræ pedibus, oſcula demiſſo poplite, filiali cum devotione figimus. Sanctitatis Veſtræ obedientiſſimi Filii & ſcabellum pedum &c.

Nieodſtąpiło *Deſiderium* tego y Miaſto tuteyſze Lwowſkie, iako zawſze Honor Nayświetſzey MARYI Panny promowuiące, y przez dwoch *ex Magiſtratu* Patrycyuſzow *ſupplices ſuas preces* przyłączaiąc Oyeu S. poſłało z rekognicyą łask od S. Stolice Apoſtolſkiey odebranych.

Beatiſſime PATER.

MAgiſtratus & Ordines totius Civitatis Noſtræ Metropolitanæ Leopolien: in Palatinatu Ruſſiæ, infimi Filii ac ſemper devoti S. V. Oratores, à p. m, Sixto V. Prædeceſſore Sanctitatis Veſtræ in Armis ſuis, tribûs Montibûs cum Stella ad Leonem, ex ſingulari gratia & reſpectu decorati, perpetuum debitum gratitudinis erga Sanctam Sedem Apoſtolicam proſequentes. Poſt tot, tam à Sereniſſimo Rege Noſtro AUGUSTO III. feliciter Regnante, quam à Senatoribus, Principibus, Miniſtris, & Proceribus Regni Inſtantias, ſupplicant humillime S. V. cum oſculo Beatiſſimorum pedum. Quatenus Iconem B.V.MARIÆ à S. Luca depictam, ab Imperatoribus Conſtantinopolitanis Ducibus Ruſſiæ & Fundatoribus Urbis noſtræ dono oblatam, adhuc ante Urbem conditam, ab Annis quingentis hic in Eccleſia antiquiſſima SS. Corporis CHRISTI Patrum Sacri Ordinis Prædicatorum ante omnes Eccleſias Catholicas prima, locatam, continuò per modum inexhauſti & infiniti Theſauri Gratiarum conſervatam, cultam, & à Chriſtianis populis noſtris omnium Rituum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Unitorum, Latini, Armeni, & Græci, ſingulariter & in maxima veneratione ſemper habitam, multis gratiis & miraculis claram, pro ſingulari & ampliori Devotionis noſtræ, quam ſemper gerimus erga Beatiſſimam & Immaculatiſſimam Virginem, Patronam Urbis Noſtræ & Advocatam, conſolatione, Coronis à S. Sede Apoſtolica dari ſolitis, ex ſingulari Gratia decorare dignetur. Quorum omnium Nomine ſupplicant cum oſculo pedum Sanctitatis Veſtræ, Obedientiſſimi & infimi Filii.

Ioannes Dominicus Wilczek, Eques Aureæ Crucis & Sacri Apoſtolici Sanctitatis Veſtræ Palatii, nec non Aulæ Lateranen: Comes, Sacræ Regiæ Polonæ Maieſtatis Secretarius, Senior, & Pro-Conſul Urbis Metropolitanæ Leopolien. mpp. L.S.

Franciſcus Wieſzniowſki, Sacræ Regiæ Polonæ Maieſtatis Secretarius, Conſul Leopolienſis, mpp. L.S.

TYm większą zdięci ochotą y pragnieniem Oycowie Konwentu Lwowſkiego, gdy widzą ubiegaiące ſię affekta ku Promocyi Honoru Nayświętſzey MARYI Panny, iako ſami u ſiebie ten nieocſzacowany Skarb konſerwuią, y nimże ſamym cieſzyć ſię zawſze maią, ſwoie też *deſideria cum*

oſculo

oſculo ſtóp Oyba Swiętego przyłączyli z rekognicyą pożądaney łaſki dla większey y nieuſtaiącey Chwały Pana BOGA y Nayświętſzey MARYI Panny, ktorey *ex profeſſo* Promotorami bydź ſię zaſzczycaią; wiedząc obowiązek ſwoy: *Laudare, benedicere, & prædicare.*

Beatiſſime PATER.

PRæclara totiq; Orbi nota Sanctitatis Veſtræ facta, ita oculos omnium, ad ſui intuitum trahunt, ut etiam inter famoſiſſima quæquè præclarè factorum, merito connumerari debeant. Inter quæ non minimum eſſe judicatur, quod Sanctitas Veſtra Gloriæ & Honori Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, Coelorum & totius orbis Dominæ ſummopere invigilet. Quod Sereniſſimus & Clementiſſimus Rex Noſter AUGUSTUS III. cum toto utriuſq; Status Senatu aliiſq; Principibus, Miniſtris & Proceribus ſuis perſentiens, inter primas ſuæ Reipublicæ Curas, hanc ſibi potiorem ſtatuit, ut ampliando Honori, Cultui, & Gloriæ Regni ſui & Noſtræ Principaliſſimæ Advocatæ, Patronæ & Reginæ, Beatiſſimæ MARIÆ Virginis [cujus Patrocinio ſuæ Reipublicæ ſtatum pacificum ſe adepturum ſemper arbitratur] non deeſſet. Quamobrem poſt tot, tantaſq; enixas Magnatum preces, etiam Nos Fratres Conventûs Generalîs Leopolien: SSmi Corporis CHRISTI, Provinciæ S. Hyacinthi in Ruſſia Ordinis Prædicatorum, hoc perauguſto à tot annis beati Theſauro, ſat in præmiſſis literis & Supplicibus libellis expoſito & commendato, cum oſculo ad pedes S. V. humillima deponîmus vota; Quatenus Iconem Ejuſdem B. VIRGINIS, noſtris Anteceſſoribus tunc Peregrinantibus & Miſſionariis, olim à Leone Duce Fundatore Noſtro & Conditore Urbis oblatam, in Eccleſia Noſtra à quinq; ſæculis interruptè conſervatam, à S. LUCA depictam, miraculis ſemper claram [prout fuſius in Proceſſu] Coronîs aureîs à Capitulo & Canonicis Baſilicæ Principis Apoſtolorum in Vaticano dari ſolitîs, Sanctitas Veſtra condecorare dignetur, à DEO O. M. abundantem retributionem, à populis ſummam gratiarum actionem, receptura. Quam gratiam cum poſt tot inſtantias confiſi Benignitati & Clementiæ S. V. nos adepturos ſperamus, ad Actum Coronationis Solemniter peragendum poſtulamus Coronatorem Celſiſſimum Illuſtriſſimum & Rdſſimum Dnum Nicolaum Ignatium WYZYCKI, Archi-Epiſcopum Metropolitanum Leopolien: Paſtorem noſtrum. Quod totum, & nosmetipſos Paternæ recommendantes Gratiæ, votorum noſtrorum expectamus effectum, & cum oſculo pedum manemus. S.V. Obedientiſſimi Filii.

Fr. Henricus Ruſſian S.Th.Magiſter, Prior, Provincialis Provinciæ S.Hyacinthi in Ruſſia Ord.Præd. *mpp.*

Fr. Angelus Polikowſki S. Th. Præſentatus Prior Conventûs Generalis Leopolien. SS. Corporis Xti *mpp.*

Fr. Gregorius Kobuz S.Th. Magiſter, Pater Provinciæ, & Exprovincialis Ord. Præd. *mpp.*

Fr. Florianus Naſierowſki S. Th. Magiſter, Prior Conventûs Regalis Zołkievien. Ord. Præd. *mpp.*

Fr. Antonius DerJakubowicz S. Th. Magiſter, Regens Studii Generalis Leopolien. SSmi Corporis Chriſti, & Studiorum omnium in Provincia *mpp.*

Fr. Franciſcus Cetys Supprior Conventûs Generalis Leopolienſis *mpp.*

Fr. Caſimirus Zacharewicz S. Th. Præſentatûs, Actualis Baccalaureus Studii Generalis Leopolien. *mpp.*

Fr. Thomas Kaſprowicz S. Th. Præſentatus, Præfectus Fabricæ & Sacriſta *mpp.*

Fr. Joſephus Kozicki S. Th. Præſentatûs, & Actualis Ordinarius Eccleſiæ Leopolien. SSmi Corporis CHRISTI, Ord. Præd. *mpp.*

Fr. Dominicus Pruſzyński S. Th. Lector. *mpp.*

Fr. Vincentius Łopacki S. Th. Lector, Præfectus Bibliothecæ *mp.*

Fr. Michael Wilczek S. Th. Lector, & Actualis in Studio Regali Zołkievien. ejuſdem Profeſſor *mpp.*

Fr. Joannes Auguſtynowicz, S. Th. Lector, Actualis in Studio Generali Leopol. Philoſophiæ Profeſſor Secundarius *mp.*

Fr. Alexander Koziarowicz S. Th. Lector, Promotor SSmi Roſarii. *mpp.*

Fr. Albertus Pancyan S. Th. Lector Profeſſor Rethorices *mpp.*

DOſzło to wſzyſtko OYCA Swiętego, y z niemałym ukontentowaniem Jego Oycowſkiego Serca, że Polſka Naſza prawdziwie *Orthodoxum Regnum*, znaiąca zawſze Nayświętſzą MARYĘ Pannę za Krolową ſwoię; ucieſzył ſię niepomału y Nayprzewieleb. X. Antonin Bremond Generał Zakonu Naſzego, zwłaſzcza, gdy mu y Kopię Obrazu tego na bławacie z Konwentu Lwowſkiego oddano, że Synow ſwoich prawdziwych Kultorow MARYI, oſobliwſzey Patronki y Matki Zakonu ſwego, ogląda, a Oiciec S. Benedykt XIV. Kapitule Watykańſkiey Swiętego Piotra przez Kardynała Protektora Polſkiey y Archi-Prezbitera ſwoiego zlecił, ażeby *piæ intentioni* tylu affektow y pragnienia zadoſyć ſtało ſię. Jakoż Nayprzewielebnieysza Kapituła, ktorey funkcya ieſt podobne wydawać Przywileie, y Korony, w ſwoim czaſie uczyniwſzy Kongregacyę, y *per vota*, z Kancellaryi Przywiley wydać kazała, Korony dezygnowała, y Inſtruktarz Solennego Aktu Koronacyi, iako ſię ma odprawiać, ofiarowała; ktorego Przywileiu y Inſtruktarza tenor takowy.

ANNIBAL Miſeratione Divina Epiſcopus Portuenſis & S. Rufinæ. S. Rom: Eccl. Cardinalis S. Clementis, ac S. Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Archi-Presbyter, nec non Capitulum & Canonici ejuſdem Sacroſanctæ Baſilicæ.

CUm exponi Nobis nuper fecerint RR. Ordinis Prædicatorum Patres Ven. Ge-

Venerabil: Generalis Conventûs SSmi Corporis CHRISTI Leopolien: Provinciæ Russiæ in Regno Polono, reperiri in eorum Ecclesia Imaginem Bsmæ Virginis MARIÆ, ut fertur á S. Luca depictam, ab Imperatoribus Constantinopolitanis Ducibus Russiæ donatam, quam ipsi in maximis Belli expeditionibus secum deferre consveverant. Collocata autem per Leonem Russiæ Ducem, Filium Danielis, in Curiæ suæ Capella Leopoli erecta; Hic Capellam cum Imagine prædicta, & nova Curia eisdem RR. Patrib9 donaverit, apud quos innumeris claruerit & claret miraculis, & vix est explicabilis Populi concursus illuc ad implorandam Divinam opem accedentis, & constare Nobis fecerunt ex particularibus, Historicis, & collectanea nonnullorum Miraculorum ab Illustrissimo & Reverendissimo Domino Archi-Episcopo Leopolienfi approbatorum. Hinc ad hoc, ut ferventissima Christi fidelium Devotio semper vigeat, dictamq; devotionem honore præstantiore, quo fieri potest, augere cupientes, prædictam Sacram Imaginem aureâ Coronâ coronari decreverint, & propterea apud nos, ad quos Sacras Deiparæ Imagines, claras miraculis, coronandi munus spectat, & pertinet, enixè insteterint, quatenus committeremus prædicto Illssimo & Rdssimo Domino Archi-Episcopo Leopolienfi, & in Ejus absentia seu Impedimento Illsmo & Rdssimo Dno Episcopo ejus Suffraganeo, Coronationem præfatam, offerentes se jidem RR. Patres instantes prompti & parati conficiendi propriis eorum sumptibus prædictam auream Coronam, absq; ulla minima impenta & cura ejusdem Nostri Capituli, & absq; ulla spe illam quocunq; tempore contra idem nostrum Capitulum repetendi. Propofita itaq; in Capitulo in Domino legitime habito, die octava currentis Decembris, hujusmodi laudabili instantia, habitaquè desuper matura consideratione Vetustatis Imaginis, nec non dictorum Miraculorum, quibus DEUS O. M. illam insignire dignatus est, illi annuentes, confisi igitur de pietate & prudentia dicti Illsmi & Rdssimi Dni Archi-Episcopi Leopolien. eoq; impedito seu absente Illsmi & Rdssimi Domini Episcopi ejus Suffraganei. Dominationibus suis Illsmis & Rdssimis, & cuilibet ex eis Solemnem Coronationem Gerenti, Vices Nostras dictaquè Capituli Nostri comittimus & conferimus, quatenus Coronam auream prædictam ut supra faciendam sumptibus propriis eorundem RR. Patrum Instantium & absq; ulla spe illam à Nostro Capitulo repetendi, & non alias, dictam Sacram Imaginem coronando Capiti Ejusdem Deiparæ Virginis MARIÆ in dicta Ecclesia RR. Patrum Ordinis Prædicatorum in dicto Conventu SSmi Corporis CHRISTI, Provinciæ Russiæ in prædicto Regno Polono superimponere, & Solemnitatem hujus Coronationis perficere dignetur. Cunctaquè Privilegia à Nobis in similibus concedi solita, omni meliori & validiori modo, quo possumus. harum serie in Domino concedimus & elargimur. In quorum omnium fidem, præsentes manu Reverendissimi Domini Canonici, Secretarii Nostri Capituli, ejusdemq; Sacrosanctæ Basilicæ Notarii & Cancellarii subscribi, Nostriquè Capitularis Sigilli, quo in similibus utimur, jussimus & fecimus impressione muniri. Datum Romæ in dicta Sacrosancta Basilica, & ex loco Nostro Solito Capitulari,

Anno

Anno à Nativitate Domini Nostri JESU CHRISTI MDCCXLIX. Indictione Romana XII. Die vero X. Decembris. Pontificatûs autem Sanctissimi in Eodem CHRISTO Patris & Domini Nostri, Domini BENEDICTI Divinâ Providentiâ Papæ XIV. Anno decimo.

Petrus Antonius Riccius Canonicus Secretarius.

Sigillum Capituli Vaticani impressum in Cera Hispanica, & pensile.

ORDO

Servandus in tradendis Coronis aureis, quæ donantur à Reverendissimo Capitulo S. Petri de Urbe, Sacris Imaginibus B. MARIÆ Virginis; ex Legato Comitis Alexandri Sfortiæ Pallavicini.

INter præcipua Sacrosanctæ Vaticanæ Basilicæ decora, non infimum sanè locum sibi vendicat elargitio Coronæ aureæ, quæ singulis fere annis ex Legato Comitis Alexandri Sfortiæ Pallavicini, ad augendum Deiparæ cultum, excitandamq; Fidelium pietatem erga Ejusdem Beatissimæ Virginis Imagines antiquitate & miraculis per locorum Ordinarios comprobatis magis commendatas, fieri consvevit.

Ut igitur ea, qua par est dignitate Coronatio hujusmodi peragatur, Ordinem à Cæremoniarum Magistris approbatum, muneriscq; illius functioni apprimè consentaneum, tradere visum fuit. Primum autem, quæ Coronationi præmittenda sunt: deinde quæ in ipsa Coronatione debent observari: tum, quæ eandem sequuntur, exponemus.

Principio autem, ut Sacra B. Virginis Imago, juxta mentem Laudati Alexandri Sfortiæ Pallavicini coronari valeat, illam non minus vetustate, quam populi concursu, ac miraculorum frequentia celebrem esse oportet. Quibus per Authenticas Ordinariorum Literas Reverendissimo Capitulo, unà cum supplici libello exhibitas, ritè probatis, per idem Capitulum Collegialiter congregatum Corona decernitur; indictoq; functionis peragendæ anno, ejus muneris executio, ut plurimum Canonico ejusdem Capituli, seu alteri Personæ in dignitate constitutæ demandatur.

Ut vero Corona per Artificem elaboranda Capiti Imaginis B. V. Coronandæ adamussim respondeat, Oratoribus munus incumbit transmittendi ad Urbem mensuram ejusdem Capitis, sive per longitudinem, latitudinemq; sumptam, si in tabula vel tela Imago depicta sit, sive per circulum orbemq;, si ea in ligno, ære, vel marmore fuerit incisa. Atquè ita dicendum, si una cum B. VIRGINE adsit Imago Sanctissimi Domini nostri JESU Christi.

Confectâ ad Imaginis formam Coronâ, Canonico Delegato traditur,

qui

qui intrâ annum à Reverendiſſimo Capitulo præfinitum, certam Coronationi celebrandæ diem indicit: atque interim literas in forma Brevis à Summo Pontifice expediri curat, quibus Indulgentia plenaria concedirur, omnibus, qui verè confeſſi & Sacra Communione refecti eadem die Eccleſiam illam, ubi Sacra Imago colitur, [cujus etiam numiſmata ab ejuſdem Eccleſiæ Deputatis ſolent imprimi ac populo diſtribui] piè ac religiosè viſitaverint.

Cum autem ad deſtinatum locum, Canonicus Delegatus viatorio habitu indutus advenerit, honorificè [ut decet] ab ejus Incolis exceptus, ſtatim ad Eccleſiam Deiparæ Coronandæ procedit, præcedente ante Coronationem tribûs diebus continuîs, campanarum ſonitu, aliiſq; feſtivis lætitiæ ſignis à Miniſtris Eccleſiarum publicè edendis.

Interim Eccleſia Solemniori, quô ad fieri poteſt apparatu ornari debet. Si Sacra Imago ſit amovibilis in ara maxima ſupellectile pretioſa, cereiſque luminibus decenter ornata ſub baldachino collocabitur, ſin autem loco moveri nequeat, idem ornatus in qua fuerit Capella ſervetur. Tota vero Eccleſiæ pars interior, holoſericis ſeu cortinis nobilioribus contegetur, appenſis etiam ad parietes inſcriptionibus hinc indè, debito ordine diſtributîs, ejuſdemq; Imaginis exemplar in tabula vel tela expreſſum ſupra majorem Templi januam apponetur, unà cum Stemmate Sanctiſſimi Pontificis feliciter regnantis, Eminentiſſimi Cardinalis Archipresbyteri, Reverendiſſimi Capituli, & Canonici Delegati, ſi adſit.

Omnibus igitur opportunè præparatîs, pridie ante Coronationem ſub Veſperam canuntur Litaniæ B.V.MARIÆ cum hymno: *Ave Maris Stella*: & ORATIONE.

FAmulorum tuorum quæſumus Domine delictis ignoſce: ut qui Tibi placere de actibus noſtris non valemus, Genitricis Filii Tui Domini Noſtri interceſſione ſalvemur. Qui tecum vivit & regnat &c.

Die vero ſequenti Delegatus, modò ſit Canonicus SS. Baſilicæ Vaticanæ, licet nulla alia dignitate præfulgeat, Prælatitiis violacei coloris inſignibus indutus cum mantelleta, & Rocchetto, tanquam Proto-Notarius Apoſtolicus, etiam juxta Urbis conſvetudinem à Primoribus Loci ſtipatus ad Eccleſiam accedit, ibiq; à Clero vel à Magiſtratu exceptus, aſperſorium accipit, quo ſe ipſum tantum aquâ benedictâ aſpergit, idq; facit etiam præſente Epiſcopo; deinde genuflectit ante Altare, in quo ſervatur Auguſtiſſimum Euchariſtiæ SACRAMENTUM, & aliquantiſper orat. Tum ſurgit, & facta genuflexione procedit ad locum functioni deſtinatum; ibiq; coram primoribus Civitatis ſeu Loci, ac Notario Teſtibusq; præſentibus, tradit Deputatis Eccleſiæ Coronam auream, accepto priùs ab eis juramento, quod illam ſuper Virginis Caput, perpetuo retinendam conſervandamq; curabunt juxta formam Legati. Quâ de re publicum à Notario conficitur inſtrumentum. Tum clara diſtinctaq; voce hoc idem inſtrumen-

ſtrumentum legitur, nec non Decretum Reverendiſſimi Capituli de Coronatione peragenda, deq. Delegati deputatione.

Poſtea Delegatus benedicit Coronam in aureo ſeu argenteo pollubro poſitam dicens: *Sub Tuum præſidium &c.*

℣. Adjutorium noſtrum in Nomine Domini.
℟. Qui fecit Cælum & terram.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne DEUS, cujus Clementiſſima diſpenſatione cuncta creata ſunt ex nihilo: Majeſtatem tuam ſupplices, deprecamur, ut hanc Coronam pro ornatu Sacræ Imaginis Genitricis Filii Tui Domini noſtri fabricatam, bene✠dicere & ſanctificare digneris. Per Eundem &c.

Aſpergat eam aquâ benedictâ & incenſat.

Deinde præcedente Cruce, Sacra Corona ad Altare B. Virginis, octo intortitiis ſtipata cum pompa defertur, Delegato intonante Hymnum; *O Glorioſa Virginum.* Et Choro Cantorum alternatim proſequente: cum

ORATIONE.

DEUS qui Virginalem Aulam Beatæ MARIÆ ſemper Virginis, in qua habitares, eligere dignatus es: da quæſumus, ut ſua nos defenſione munitos, jucundos facias ſuæ intereſſe Coronationi. Qui vivis & regnas cum Deo Patre &c.

Deinde deponitur Corona ſuper pulvino ad cornu Epiſtolæ & promulgatur indulgentia in Forma Brevis, ab Ordinario Loci recognita.

Poſtea cantatur Miſſa, quæ erit Votiva Solemnis de B. MARIA ab Epiſcopo vel à Delegato, aut á Digniori Canonico Capituli ſeu illius Eccleſiæ, aſſiſtentibus Ordinario Loci, Canonicis ſacris Paramentis albis indutis, Cleroq; cæterarum Collegiatarum. Sive autem Delegatus Miſſam celebret, ſive eidem ab aliis celebratæ aſſiſtat, diſtincta illi Sedes, quam Imperialem vocant cum ornamento poſt tergali vulgo Toſello, ſuper Tabulatum duobus ſaltem gradibus elevatum, decentiqúe tapeto coopertum præparabitur cum aſſiſtentia Magiſtri Cæremoniarum SS. Baſilicæ, unà cum genuflexorio appoſitis pulvinaribus, ſi Canonicus Sacrificio Miſſæ tantum aſſiſtat. Abſoluto autem Evangelio ipſe Delegatus de Laudibus Beatæ Virginis brevem Orationem habet.

Si vero Delegatus Miſſam celebrat Epiſcopo aſſiſtente, etiamſi ipſe Epiſcopus non ſit, benedicit incenſum, illud in Thuribulum imponit, & Altare ſeu Imaginem more ſolito incenſat. Ante purificationem, & antequam digitos abluat, Delegatus vel Epiſcopus, juxta antiquum & Sacrum primevæ Eccleſiæ morem, à Diacono & Subdiacono ſumenda eſt Poſt Communio.

Post Missam Delegatus Pluviali indutus, si fuerit Episcopus aut Sacerdos procedit ad Altare, inclinatoq; ante Imaginem Coronandam Capite, genua flectit & intonat Hymnum: *Regina Cæli lætare Alleluia.* Choro Musicorum prosequente.

Sin autem Diaconus vel Subdiaconus, superpelliceo & Rocchetto indutus, interim super tabulatum ascendit, & auream Coronam Capiti Sacræ Imaginis reverenter imponit dicens: *Sicuti per manus nostras coronaris in terris, ita & à CHRISTO coronari mereamur in Cælis.* Quo facto tubis, tympanisq; clangentibus, pulsantur campanæ, & mortaria, aliaq; tormenta bellica exploduntur.

Si unà cum Sanctissima Matre, Imago quoquè Filii Ejus Domini Nostri JESU Christi fuerit, hæc primùm Coronanda erit; dicente Delegato: *Sicuti per manus nostras coronaris in terris, ita & à Te gloria & honore coronari mereamur in Cælis*

Deinde Episcopus vel Delegatus incensum benedicit, imponit, ac triplici ductu coronatam Imaginem incensat: Hymno autem finito prosequitur dicens:

℣. Corona aurea super Caput ejus.
℟. Expressa signo sanctitatis, gloria honoris, & opus fortitudinis.
℣. Coronasti Eam Domine.
℟. Et constituisti Eam super omnia opera manuum tuarum.

Oremus.

PRæsta Misericors Pater, per invocationem Genitricis Unigeniti Filii Tui, Domini Nostri JESU Christi, quem pro salute generis humani, integritate Virginis MARIÆ servata, carnem sumere voluisti, quatenus precibus Ejusdem Sacratissimæ Virginis, quicunq; eandem Misericordiæ Reginam, & gratiosissimam Dominam nostram, coram Hac Effigie supplici-ter honorare studuerint, & de instantibus periculis eruantur, & in conspectu Divinæ Majestatis Tuæ de commissis & omissis veniam impetrent: ac mereantur in præsenti gratiam adipisci, quam desiderant, & in futuro perpetua salvatione cum Electis Tuis valeant gratulari. Per Eundem Dominum &c.

Tum pro Gratiarum Actione intonatur Hymnus: *Te DEUM laudamus.* cum Oratione.

Oremus.

DEUS, Cujus misericordiæ non est numerus, & Bonitatis infinitus est Thesaurus: piissimæ Majestati Tuæ pro collatis donis gratias agimus, Tuam semper Clementiam exorantes: ut qui petentibus postulata concedis, eosdem non deserens, ad præmia futura disponas. Per Christum Dominum &c.

Postea sine cantu recitatur Psalmus, *De profundis:* cum

ORATIONE.

DEUS veniæ Largitor, & humanæ salutis Amator, quæsumus clemen-

tiam Tuam, ut animam Alexandri Benefactoris, quæ ex hoc sæculo transivit, B. MARIA semper Virgine intercedente cum Omnibus Sanctis Tuis, ad perpetuæ beatitudinis Consortium pervenire concedas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

℣. Requiescat in pace. ℟. Amen.

Tum submissa voce dicitur: *Pater noster*, & *Ave Maria*, pro Capitulo & Canonicis SS. Basilicæ.

Oremus pro Benefactoribus nostris.

Retribuere dignare Domine omnibus nobis bona facientibus propter Nomen tuum vitam æternam. Amen.

Deinde dicitur Oratio, quam Benedictus XIII. Summus Pontifex in Coronanda S. Imagine B. V. MARIÆ nuncupatæ: *della Rotonda* in Civitate Albanensi posita, addidit.

Oremus.

DEfende quæsumus Domine B. MARIA semper Virgine intercedente Sacrosanctæ Vaticanæ Basilicæ, ab omni adversitate familiam, & toto corde Tibi prostratam ab hostium propitius tuere clementer insidiis. Per Christum Dominum nostrum Amen.

Post Vesperas, quæ solemniter cantantur, cum Ant: & Psal. ut in Festo S. MARIÆ ad Nives, Panegyrica Oratio habetur de Laudibus Beatæ Virginis MARIÆ, Ejusq; Imago per vias publicas mundatas, ac virentibus frondibus vel floribus consperſas in signum lætitiæ, ab eodem Canonico Deputato, aliisq; Primoribus cum pompa defertur, & à Magistratu Civitatis in honorem Ejusdem, cereus magni ponderis offertur.

Ad Solis occasum lætitiæ signa interim eduntur, accensis ubiq; facibus, in ea præsertim Regione ubi Templum est Coronatæ Imaginis, & composita machina artificialîs ignîs editur.

Utq; Deiparæ Cultus magis excitetur, mos est per integrum triduum Conciones Panegyricas inter Missarum Solemnia, Oratoria, Sacrasque Academias, aliaq; similia inter Musicos concentus pro fidelium pietate ac Religione celebrare.

Ejusdem Coronatæ Imaginis Exemplaria Religionis causa distribuenda typis imprimuntur: Nimirum triginta in serico croceo, seu rubro cum ornamento aureo vel argenteo Reverendissimis DD. Canonicis SS. SS. Basilicæ Vaticanæ, & unum forma præstantiori, pro Eminentissimo Cardinali Archipresbytero. Alia insuper septuaginta în papyro pro Beneficiatis & Clericis ejusdem Basilicæ.

Item depingitur Ejusdem Deiparæ Coronatæ Imago cum inscriptione & ornamento, quæ in eadem Basilica ad perpetuam rei memoriam asservetur.

Quæ omnia cum instrumento [*de quo supradictum est*] *cumquè historia S. Imaginis, Eiusq; Coronationis, ad Reverendissimum Dominum Secreta-*

cretarium Capituli, à Deputatis illius Ecclesiæ transmittuntur in Archivo Vaticano reponenda, & ad perenne rei gestæ monumentum diligenter asservanda.

ALe że zachodził Jubileusz we Lwowie, á dla Kościoła ieszcze nieskończonego wyniknęło powątpiewanie, ieżeli może bydź Kaplica za Kościoł naznaczona; [lubo dosyć obszerna] tak przez possessyę iednostaynę Przywileiu tego, że zawsze Kościoł Zakonu Kaznodzieyskiego BOZEGO Ciała, iako naydawnieyszy we Lwowie, bywał naznaczony do obchodzenia podczas Jubileuszu, iako też dla następuiącego Aktu Koronacyi, ponieważ Odpusty suspendowane innych Kościołow zostały, oprocz Jubileuszowych, dla wszelkiego bespieczeństwa J. O. Arcy-Pasterz pisał w tey okoliczności List do Nayprzewieleb. Antonina Bremonda Generała Zakonu Naszego, do Rzymu: ktory następuie:

Reverendissime PATER.

NOstri Patres Prædicatores, Filii Reverendissimæ Paternitatis Vestræ supplicant, quatenus dignetur ipsis hanc gratiam à SSmo Pontifice obtinere, ut illorum Capella satis ampla, & commoda sit receptaculum Jubilæi Magni, erant enim ab immemorabili tempore possessores hujus privilegii, ideo autem loco illorum, aliam assignavi Ecclesiam, quia hæc nova, non est in hoc statu, ut consecretur, Summus autem Pontifex, cui omnia subsunt, potest quando ipsi placuerit, dispensare, & hanc magnam Capellam pro quinta Ecclesia designare. Insuper erit hic apud PP. Prædicatores sub tempus Jubilæi Magni, Coronatio Thaumaturgæ Imaginis B. Virg. MARIÆ &c. &c. &c.

KTory List iak tylko doszedł Nayprzewielebnieyszego Generała, tak z nim poszedłszy do Oyca Swiętego, otrzymał rezolucyą *vivæ vocis oraculo* na pomieniony piąty Kościoł, y J. O. Arcy-Pasterzowi otym donioss iak nayprędzey w ten sposob:

CUm profunda Veneratione recepi Væ Rsmæ Celsitudinis Epistolam plenam amore Pastorali, & sollicitudine erga suum Devotum Gregem &c. Cum eadem Veneratissima Epistola Suæ Rsmæ Celsitudinis accessi SSmum Dominum Nostrum Benedictum PP. XIV. feliciter regnantem, qui ea integrâ perlectâ, vivæ vocis oraculo mihi die 20. currentis Aprilis facto, benignè indulsit, ut Nostra magna Capella Conventûs Leopolien. SSmi Corporis CHRISTI, sit quinta Ecclesia pro lucrando Jubilæo in Metropoli Suæ Rsmæ Celsitudinis. Debeo plurimas gratias nedum Laudato SSmo Pontifici Nostro, pro benigna concessione hujus specialis favoris, verùm & Suæ Rsmæ Celsitudini pro adeo efficaci recommendatione, quam secutus est effectus desideratus à Sua Rsma Celsitudine, atque á Celsissimis Principibus - - - - - - - - - qui ad Solemnitatem Coronationis Thaumaturgæ nostræ Imaginis Bsmæ Matris DEI, cum Exercitu Regni, condecorandam, aderunt.

Ktory List I.O. Arcy-Pasterz ręką swoią podpisał, y do Archivum Konwentu oddał, temi słowy:

Hæc Litera ſcripta à Rſmo Patre Bremond Generali Ordinis Prædicatorum, aſſervetur in Archivo Conventûs Leopolien. SSmi Corporis CHRISTI. Datum Leopoli 7. Menſis Julii, 1751. Hoc tempore fuit Coronata per manus meas Imago B. V. MARIÆ, ad quam DEUS T. O. M. in eodem Conventu, inſignia facit miracula.

Nicolaus Ignatius WYZYCKI, Archi-Epiſcopus Metropolitanus Leopolienſis mp.

Co y Kancellarya tegoż Nayprzewielebnieyſzego Generała, oznaymiła Konwentowi Lwowſkiemu.

Reverendiſſimus die 20. ejuſdem ſtatim acceſſit Summum Pontificem, à quo vivæ vocis oraculo obtinuit, ut noſtra Capella ampla, ſit quinta pro lucrando Jubilæo Leopoli. &c. Cum autem noſtra Eccleſia ſit deſignata pro lucrando Jubilæo, nullam aliam poſſumus petere indulgentiam pro tempore Coronationis, cum ſupra indulgentiam Jubilæi non detur alia. Forte hoc obtineri potuiſſet, ſi noſtra Eccleſia non foret deſignata pro lucrando Jubilæo.

Przydał Ociec S. y *Breve Indulgentiarum* na codzień, dla przybywaiących y nawiedzaiących Kościoł ten, ktoregokolwiek dnia obranego, według woli ſwoiey raz na rok, w ktory nadał Odpuſt Zupełny od winy y kary; iako tenor iego naſtępuie:

BENEDICTUS PP. XIV.

UNiverſis CHRISTI Fidelibus præſentes Literas inſpecturis Salutem & Apoſtolicam benedictionem. Ad augendam Fidelium Religionem, & animarum ſalutem, Coeleſtibus Eccleſiæ Theſauris pia charitate intenti, omnibus utriuſq; ſexûs Chriſti fidelibus, verè poenitentibus & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui Eccleſiam ſub titulo Corporis Chriſti, Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopolienſis, ad quam, ut áſſeritur, devotionis cauſa, magnus populi Chriſtiani, ac præſertim peregrinorum fit concurſus, in quocunq; anni die, devotè viſitaverint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, Hæreſum extirpatione, ac Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias ad DEUM preces effuderint, plenariam ſemel tantum quolibet anno, per unum quemq; Chriſti fidelem lucrifaciendam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus. Præſentibûs poſt præſentem annum Jubilæi ad decennium tantùm valituris. Volumus âutem, ut ſi pro impetratione, præſentatione, admiſſione, ſeu publicatione præſentium, aliquid vel minimum detur, aut ſponte oblatum recipiatur, præſentes nullæ ſint. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris, Die XXIV. Januarii MDCCL. Pontificatûs Noſtri anno Decimo.

Pro Domino Cardinali Paſſionco.

Ioannes Florius Subſtitutus. Gratis pro Deo & Scra.

[L. ✠ S.]

Ktore

Ktore à Celsissimo Loci Ordinario recognitum, *y po Iubileuszu wyſzłym we Lwowie, ogłoſzone dnia 11. Stycznia 1752.*

Ale niedoſyć na tym, kiedy ieſzcze z oſobliwey przychylności ſwoiey, Konwentowi Lwowſkiemu Ociec S. BENEDYKT XIV. Papież, dwoie Ciał SS. Męczennikow KORONATA y MANSWETA nadał, ktore razem z Przywileiem, y Koronami, z Rzymu przywiezione.

Ten ſkutek pożądany, gdy doſzedł Klaſztoru Lwowſkiego, *nil inſtius in reſiduo* zoſtało, tylko podziękować Nayiaśnieyſzemu Maieſtatowi za otrzymane bez wſzelkiey trudności za inſtancyą wielką pożądane łaſki, iakoż gdy Seym Extraordynaryiny Roku 1750. miał ſię agitować w Warſzawie, y o Krolewſkiey bytności w Państwie, doſzła wiadomość, poſpieſzył W. X. Anioł Polikowſki Przeor Lwowſki, y Kopię Cudownego Obrazu zawioſzy, Onę przy dziękczynieniu *pro obtento beneficio* z pocałowaniem ręki Krolewſkiey oddał, tak Nayiaśnieyſzemu Panu, iako y Nayiaśnieyſzey Pani, przy Mowach od X. Michała Wilczka Kaznodzieie, Socyuſza ſwego, mianych.

Mowa do Nayiaśnieyſzego Pana.

AD Splendidum Majeſtatis Tuæ Thronum, etiam Regina Coeli MARIA Beatiſſima, cum Olea pacis ſuos tranſmittit Legatos, Rex Sereniſſime, Potentiſſime. Inſolitum quoddam Omen eſt, & novum aliquomodo Regiæ Felicitatis indicium, & augurium, ut ad faſtigium gloriæ Tuæ Cæleſtes etiam Gratiæ ſe conferant, ut aſſiſtant. Ubi etenim univerſa Europa frontem explicat; & Tuo ſe ſubijcit Diademati, ubi Principum Vota, Senatûs Conſilia, Purpuratorum agmen, hac in una Urbe magna pars Orbis exultat, etiam ad ſplendorem Majeſtatis Regiæ, Auguſtiſſima MARIA ſuam confert Legationem. Statum totius Marianæ molis Rex Clementiſſime non alium intellige, niſi Tuæ Sereniſſimæ Domûs è Coelo benedictionem, Polonorum fortunam, Sarmatiæ Coeleſte Donum. Hæc enim Divina MATER ſimul Tua & Poloniæ, finibus Ruſſiæ à Scythis, ab Othomanica Porta Antemurale, Regiæ Urbis Leopolîs Montana Imperatrix, Filiorum DOMINICI Parens, Hæreditaria Eccleſiæ Prædicatorum Leopolienſium Domina, pridem ſe Reginam Poloniæ indicat & fatetur. Novit tantæ Protectricis, Orbis Polonus gratias, audivit Miracula Vaticana Sedes, & Coronandam Te Rege, Te Interceſſore, Te Regnante benedixit & indulſit. Itaq; devoluta Coronationis moles ad Tuum Clementiæ Thronum, toto Europæ applauſu, Populorum affectu, Chriſtianæ Religionis votis ſupplicare nititur, ut ſub Tuo Auguſtiſſimo Sceptro coronetur. Diu Te acclinis Ordo Prædicatorum, Subditorum animi, ſupplex & miſera placare non ceſſat Ruſſia, dum hanc fortunabis, tamdiu Regna, donec impleas Famâ Orbem, Victoriis faſtos, Poloniam felicitate, Solia Prole, ſæcula regnando.

Mowa

Mowa do Nayiaśnieyszey Pani.

SE La gran Madre di Dio merita per le grazie fatte al mondo essere l'incoronata da noi, tante volte, quante volte, riceviamo i suoi stupendi benefizii, anzi ardisco dire, che ciascheduna grazia la quale Si communica à noi, è la Corona di se Stessa. Cosi anche avendo meritato un Sborso dei voti di tutta La città Leopoli, Metropoli di Russia La Santissima Madonna Taumaturga nel suo Sagratissimo Ritratto, meritava più volte se Corone inanzi. Però avendo ottenuto per mezzo della Maestà sua dal Venerabile Capitolo Vaticano dalle mani del Eminentissimo Signor Annibale Albano Cardinale il decreto della Incoronazione sua la gran MARIA Spoſa di Giuseppe, si præsentà alla Maestà Vostra Colle due Corone, una volta l'incoronata da Roma, altra volta dalla Maestà sua, la quale l'incorona il nome di Maria Colla Corona di Polonia è Anche della grazia.

Co z osobliwszą gracyą Nayiaśnieysze Państwo przyiąwszy, podawszy rękę do pocałowania, nietylko oświadczyło się bydź pamiętne mieysca tego, ale też zaleciło *suspiriis* przed tym Obrazem MATKI Nayświętszey całą Nayiaśnieyszą Familię swoią. Chętnie wykonał oblig Nayiaśnieyszego Maiestatu Konwent Lwowski, gdy oprocz zwyczaynego w Zakonie swoim obowiązku, że we Mszach Swiętych wyraźnie za Nayiaśnieyszego Krola w Kanonie, codzienne miewa *Memento*, w Oktawę Nayświętszey MARYI Panny Rożancowey tegoż Roku, *pro felici successu* Nayiaśnieyszego Maiestatu, Solenną Wotywę przed Obrazem Nayświęt: PANNY ofiarował, ktorą celebrował J. W. Jmć X. Jezierski, Biskup Bakoński, Zakonu Kaznodzieyskiego, przy ktorey dokończeniu y *Te DEUM Laudamus* śpiewano.

§. VII.

O przygotowaniu się na Koronacyę, y wydanych Processach, y Ordynansach do Woyska.

AGdy zbliżał się czas Koronacyi determinowany za zdaniem tak J. O. Jmći X. Arcy-Biskupa Lwowskiego, iako y J.O. ś.p. Jmci Pana Kasztelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, *pro die prima Iulii*, z niezmierną radością swoią pożądany ten Akt, wspomniony tak J.O. Jmć X. Arcy-Pasterz przez Proces publiczny z Kancellaryi swoiey *innotescere* rozkazał *Populo*, po całey Archi-Dyecezyi swoiey, iako y JJ. WW. Jchmć XX. Kiiowski, Łucki, Przemyski, Chełmski, y Kamieniecki Biskupi, po Dyecezyach swoich z osobliwszą żarliwością Honoru Matki Boskiey, na tenże dzień, Akt pomieniony we Lwowie maiący się odprawiać, promulgować rozkazali; ktory to Proces Łaciński y Polski z Kancellaryi J.O. Jmci X. Arcy-Biskupa promulgowany był, *de tenore sequenti*:

NICO-

NICOLAUS IGNATIUS *in Wyżyce* WYZYCKI, DEI & Apoſtolicæ Sedis Gratiâ, ARCHIEPISCOPUS Metropolitanus Leopolienſis.

JAm tandem poſt tot Sæculorum decurſus jubilate Montes Leoburgici Laudem [a] quia conſolatus eſt Dominus populum ſuum, cum ob ſanctificationem Jubilei [b] aperuit Portam Sanctam: & juſti intrabunt in eam [c] ut accipiant remiſſionem peccatorum, & Sortes inter Sanctos [d] Benedicite inquàm Montes Leopolienſes, & Colles eorum Domino [e] quia á plaga Orientali [f] Exurgens MARIA in vera Effigie ſua à S. Luca depicta, abiit in Montana cum feſtinatione, [g] & ſtetit in vertice montium, [h] Elevata ſuper omnes colles, Orta Stella ex Jacob, [i] ut ab Otthomanorum, Tartarorum, aliorumque hoſtium excurſionibus, operiret vos umbra ejus, [k] ad Quam intonuit vox Domini [l] Beatiſſimi Patris feliciter Regnantis BENEDICTI XIV. Veni de Cubilibus Leonum, veni Coronaberis, [m] Qui poſuit Diadema Regni in Capite ejus, fecitquè Eam nobis regnare. [n] Omniſq; Civitas exultavit, atquè lætata eſt. Nova lux oriri viſa eſt, gaudium honor & tripudium apud omnes populos, Urbes, atq; Provincias, mira exultatio, feſtus dies. [o] Cum ergo hæc ſit, & non alia Porta Sancta, de qua Ezechielis cap. 44. Legimus: Porta hæc clauſa erit, non aperietur, & vir non tranſibit per eam, quoniam Dominus DEUS iſrael ingreſſus eſt per eam. [p] Ut autem Mediolanenſis exponit Antiſtes: MARIA Porta clauſa in Oriente ſita, quæ introduxit portarum clauſarum Regem [q] Hinc ex Decreto & ſingulari Privilegio Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Capituli Sancti Petri in Vaticano de Urbe, quoniam Coronæ aureæ Eidem Beatiſſimæ & Immaculatiſſimæ Virgini MARIÆ & Filio ejus; in Thaumaturga Imagine Eccleſiæ Leopolienſis Sacratiſſimi Corporis CHRISTI, & Sanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum, Patrûm Sacri Ordinis Prædicatorum S. DOMINICI, Conventûs Generalis Provinciæ Ruſſiæ, ſub Titulo S. Hyacinthi Patroni Regni, collatæ ſint; confiſi in Domino exſollicitudine Noſtra Paſtorali ad expediendum Ritu & præſcripto Romano ibidem Sacræ Coronationis Actum, Univerſum Archi-Diæceſis Noſtræ Clerum & populum, pro tanta celeberrima Omnium Solemnitatum Feſtivitatis Functione, à tot ſæculis maximè deſiderata, invitamus. Tollat itaq; Dilectiſſimi unuſquiſque Veſtrûm Septem jubileorum buccinas [r] ad decantandam Diebus Septem Indulgentiis ornatam, Solemnitatem Coronandæ Thaumaturgæ Imaginis B. Virginis MARIÆ in Anno, Deo dante futuro Milleſimo, Septingenteſimo, Quinquageſimo Primo, Die prima Menſis Julii, ipſo nempe pervigilio Sanctæ Viſitationis Ejuſdem, unà ſimul Introductionem ſolemnem Corporum Sanctorum Martyrum CORONATI & MANSVETI, inſigniumq; Reliquiarum, multorum aliorum Sanctorum; tum Canonizationem Seraphicæ Virginis Sanctæ CATHARINÆ de Ricciis, ſuprafati Ordinis S. Domini-

minici: atquè Beatificationem B.B. *Alvari Cordubenſis*, *Petri Gonzalez*, Sancti *Telmi* vulgò appellati, Patroni Navigantium, *Matthæi* Carrerii, *Ægidii* Lisbonenſis, *Marcolini* Sacerdotum, & *Alberti* Bergomenſis Tertiarii Confeſſorum, nec non *Stephanæ* de Quinzanis Virginis itidem Seraphicæ, Omnium ex Sacro Ordine Prædicatorum celebrandam. Quare juxta Teſtimonium Domini, verè Menſis hujus Septimi prima Dies Venerabilis & Sancta erit vobis. [s] Ad locum igitur tam Sanctum, in quo beneplacitum eſt DEO habitare. [t] Omnibus & ſingulis propter lucra Spiritualia conſequenda feſtinaturis, Paſtoralem noſtram impertimur benedictionem, hortantes in Domino, ut Perſonæ & Proceſſiones ex locis & Eccleſiis etiam Regularibus Civitatum Noſtræ Archi-Dioeceſis ad præfatam Nobilem Sacræ Coronationis pompam profecturæ, ſint in moribus tales, qualiter eas in eundo & redeundo omnis deceat Sanctitudo [u] per immodeſtiam vel per actus devotione deſtitutas, non vitianda. Ut autem præſentes Literæ Noſtræ per totam Archi-Dioeceſim ad omnium notitiam perveniant, volumus ut eædem ad valvas Eccleſiarum Civitatis Leopolienſis tam Sæcularium, quam Regularium publicentur: Mandantes ut etiam per Decanos foraneos ac loci Parochos viâ curſoriâ dirigantur. In quorum fidem præſentes manu noſtra ſubſcriptas, & Sigillo munitas, Dedimus Leopoli in Palatio Noſtro Archi-Epiſcopali, Die VIII. Menſis Decembris, Anno Domini MDCCL.

NICOLAUS IGNATIUS Archi-Epiſcopus.

(L. S.)

(a) *Iſai.* 49. *v.* 13. (b) *Levit.* 25. *v.* 9. (c) *Pſal.* 117. (d) *Actor.* 26. *v.* 18. [e] *Dan.* 3. (f) *Ezech.* 48. (g) *Luc.* 1. (h) *Iſai.* 2. (i) *Numer.* 24. (k) *Pſal.* 71. *v.* 11. (l) *Pſal.* 24. (m) *Cant.* 3. (n) *Eſther.* 8. [o] *Ibidem.* (p) *Ezech.* 44. (q) *S. Ambr.* (r) *Joſue* 6. *v.* 6. [s] *Num.* 29. *v.* 1. (t) *Pſal.* 67. [u] *Pſal.* 92. *v.* 5.

MIKOŁAY IGNACY *na Wyżycach* WYZYCKI

z BOZEY y Apoſtolſkiey Stolicy Łaſki, Arcybiſkup Metropolitańſki Lwowſki,

Nieprzebrana w obfitych Skarbach ſwoich Mądrość Boſka, iako że raz na zawſze dla nas oddała Podſkarbini ſwoiey, á PANI Nieba y Ziemi Przenayświętſzey MARYI, tak nic światu całemu nieudźiela, coby przez JEY hoyne nieprzeſzło ręce. Prezentuie ten żywy dowód niezliczonych z iedyney Dobroci łaſk ſwoich BOG Wſzechmogący, przez Tę Naydoſtoynieyſzą Pannę y MATKĘ ſwoię nam ſzafowanych, oſobliwie u Nas we Lwowie w Cudownym JEY od S. Łukaſza malowanym Wizerunku, ktory w Skarbie Ceſarzow Wſchodnich za pierwſzy Kleynot poczytany, Ruſkim Xiążętom za oſobliwſzy Prezent ofiarowany: Od Leona Xiążęcia Fundatora niegdyś Miaſta Lwowa, WW. OO. Dominikanom tuteyſzym, na ten czas na rozſzerzenie Wiary świętey peregrynuiącym Miſ-

ſyona.

syonarzom, za instancyą Błogosławioney Konstancyi Krolowey Halickiey, trzeciey Reguły tegoż Zakonu Siostry, Matki przerzeczonego Leona, za naydroższy depozyt oddany, u nich przez pięć nierozerwanie wiekow zachowany, abyśmy nieustaiące zawsze też same czerpali łaski. Zaprawdę LEW z Pokolenia Judy na Gorach naszych Lwowskich, w ktorych mu się upodobało, założył mieszkanie swoie, kiedy dla tego przy PANNIE w Horyzoncie naszym zaiaśniał, aby zawsze dla nas był łaskawy. Już bowiem złote wieki y szczęśliwsze nad inne obiecować sobie czasy bespiecznie możemy, gdy Ta Prześwietna, ktora niegdyś na czole Wielkiego Patryarchy DOMINIKA świeciła Jutrzenka, na tychże Gorach naszych, przez Izaiasza przepowiedziana zaiaśniała, nieinaczey, tylko żeby nam wypogodzone od wszelkich przeciwności Dni y momenta przynosiła. A iako Gwiazda Balaama, znakiem była zwycięstwa przeciw Moabitom według proroctwa: Wyniydzie Gwiazda z Jakoba; tak iaśnieiąca na Gorach naszych Gwiazda, Niepokalanie Poczęta MARYA, nieomylną Tryumfow naszych, ze wszelkich Nieprzyiacielskich Inkursyi, ile na pograniczu od Pogan, Figurą będzie. Jako ta, ktorey tenże sam Obraz, niegdy na znak przyszłey wygraney, zawsze Xiążęta Ruscy na bataliach swoich przeciw Saracenom, y innym Wiary S. nieprzyiaciołom wozili. Ale niedosyć na tey sławie, ktora się po gorach naszych z nieomylnym szczęściem rozlega; oto obiło się te Echo y o same Watykańskie gory przez Nayiaśnieyszy Maiestat AUGUSTA III. y MARYI JOZEFY, Krolestwa naszego. O ktorey gdy usłyszał iako Naywyższa Głowa Kościoła S. szczęśliwie całemu Chrześciaństwu Panuiący BENEDYKT XIV. Papież, tak zaraz Tęż Dziedziczną w Krolestwie naszym, na tylu woynach szczęśliwie z nieprzyiacioł pod Jey Protekcyą odprawionych, Tryumfatorkę, Monarchinię, Panią, y Krolowę, z Lwiego Łoża, czyli Metropolii naszey Ruskiey Miasta Lwowa, wezwał do Korony. A te, że na ręce y Władzę naszę przez Nayprzewielebnieyszą S. Piotra Kapitułę, za wyraźnym Rzymskim Przywileiem złożył; Funkcyi y Solennizacyi takowey czas na Dzień pierwszy Miesiąca Lipca, w Roku da BOG przyszłym Tysiącznym, Siedmsetnym, Pięćdziesiątym Pierwszym naznaczamy. Aże na ten czas do tychże WW. OO. Zakonu Kaznodzieyskiego, pod Tytułem BOZEGO Ciała, y SS. Piotra y Pawła Apostołow zostaiących, dwoie Ciał Swiętych KORONATA y MANSWETA, y innych Męczennikow Swiętych, liczne y znaczne Reliqvie, od przerzeczonego Oyca Swiętego BENEDYKTA XIV. temu mieyscu nadane, introdukować będziemy; tudzież Kanonizacye Seraficzney Panny S. KATARZYNY de Ricciis, Beatyfikacye Błogosławionych Kapłanow y Wyznawcow ALWARA z Korduby, PIOTRA Gonzalez Patrona żegluiących, MATEUSZA Karrery, IDZIEGO z Lizbony, y MARKOLINA, także WOYCIECHA z Bergamu Tercyarza, y STEPHANY z Quinzanow Seraficzney także Panny, wszystkich Zakonu Kaznodzieyskiego S. Patryarchy DOMINIKA, odprawiemy, Wiernych Chrystusowych w BOGU nam miłych, w Archi-Diecezyi Naszey zostaiących, do tak pożądanego, y osobliwszemi Skarbu Kościoła S. przyozdobionego łaskami,

Aktu zachęcamy. Assystuiącym zaś w Kompaniach, Bractwach, y Processyach na ten Akt przychodzącym y odchodzącym, a żeby z siebie pogorszenia żadnego, Niewiernym y Odszczepieńcom od S. Wiary naszey Katolickiey, nieczynili, w wszelkiey pobożności Chrześciańskiey, y przyzwoitey skromności, na samey Chwale Pana BOGA postępowali, pod Arcy-Pasterskim błogosławieństwem naszym przestrogę przy zaleceniu daiemy, y obliguiemy; Działo się we Lwowie Dnia VIII. Miesiąca Grudnia, Roku Pańskiego 1750.

MIKOŁAY IGNACY Arcy-Biskup.

[L. ✠ S.]

Kopia Processu wydanego przez Dyecezyę Przemyską.

WACŁAW HIERONYM z Bogusławic SIERAKOWSKI z Bożey y Stolice Apostolskiey łaski Biskup Przemyski.

WSzystkim w obec y każdemu z osobna, tak Duchownego iako y Swieckiego Stanu, Dyecezyi naszey miłym nam w CHRYSTUSIE Owieczkom, przy zdrowia dobrego życzeniu, y błogosławieństwa naszego Pasterskiego udzieleniu, donosiemy, y wiadomo czyniemy. Jako WW. OO. Zakonu Kaznodzieyskiego S. DOMINIKA, Konwentu Lwowskiego, z Indultu Naywyższey Głowy Kościoła CHRYSTUSOWEGO, szczęśliwie całemu Chrześciaństwu Panuiącey BENEDYKTA XIV. Papieża. Akty solenne, Koronacyi Krolowey Nieba y Ziemie Przenayśw: MARYI Panny w Obrazie Jey, w Kościele pomienionego Konwentu swoiego, łaskami, Dobrodzieystwy, y Cudami wszędzie słynącey, tudzież Introdukcyi dwoyga Ciał SS. KORONATA y MANSWETA, y innych Męczennikow SS. liczne y znaczne Relikwie, od Przerzeczonego Oyca S. tegoż Konwentu, Kościołowi nadanych. Kanonizacyi Seraficzney Panny S. KATARZYNY de Ricciis, y Beatyfikacyi Błogosławionych Kapłanow y Wyznawcow, ALWARA z Korduby, PIOTRA Gonzalez Patrona żegluiących, MATEUSZA Karrery, IDZIEGO z Lizbony, MARKOLINA, WOYCIECHA z Bergamu Tercyarza, y STEFANY z Qwinzanow Seraficzney także Panny Zakonu Kaznodzieyskiego, dnia pierwszego Miesiąca Lipca, Roku teraźnieyszego odprawić postanowili, y statecznie determinowali; na ktore dla większey Części y Chwały Niepokalaney Panny y MATKI Boskiey, y uszanowania SS. Pańskich, pragnąc, aby nietylko Metropolii tameczney, iako y przyległych Dyecezyi lud, wszystkich łask y Dobrodzieystw od PANI Nieba y Ziemie Przenayświętszey MARYI, y pomocy SS. Pańskich potrzebuiący zgromadził się, o wydanie Processu o tychże wzwyż wyrażonych Aktach Solennych oznaymuiącego, y na te Akty zapraszaiącego po Dyecezyi naszey, usilnie Nas upraszali. Ktorey Ich usilney prozbie pragnąc zawsze całym sercem iako naywiększego pomnożenia Honoru Matki Boskiey, Niepokalanie Poczętey Przenayświętszey MA-

RYI

RYI Panny, y uſzanowania SS. Pańſkich, chętnie czyniąc zadoſyć, ten naſz Proceſs wydaiemy. Wſzyſtkie Nam w BOGU miłe Diecezyi naſzey Owieczki, do miłości y Nabożeńſtwa ku Tey Krolowey Nieba y Ziemie, naywiękſzey we wſzelkich niebeſpieczeńſtwach po BOGU Nadziei, zachęcamy, y pobudzamy, y te Akty Solenne powſzechną y wſpolną uſługą kochaiącym ſercom Honor Przenayśw: MARYI Panny, y uſzanowanie SS. Pańſkich, obwieſzczamy y zalecamy, nieomylną czyniąc nadzieie, że kto z miłości ku Matce Przenayświętſzey MARYI Pannie, y uſzanowaniu SS. Pańſkich, trudu y fatygi żałować nie będzie, to Matka Miłoſierdzia, y pomoc SS. Pańſkich, temu w życiu doczeſnym pielgrzymuiącemu, y w drogę wieczności zabieraiącemu ſię aſſyſtować y przytomną bydź, nieomylnie będzie raczyła. Żeby zaś ten Naſz Proceſs wſzyſtkim był wiadomy, WW. XX. Dźiekanom naſzym, po Kościołach w Dekanatach ſwoich *viâ curſoriâ* do publikowania rozſyłać go, y po ſkończoney Publikacie do Kancellaryi Naſzey Zadworney odeſłać przykazuiemy, ktory ręką naſzą własną podpiſawſzy, pieczęcią ztwierdzić rozkazaliśmy. Dań w Brzozowie w Pałacu naſzym Biſkupim dnia 16. Mieſiąca Lutego, R. P. 1751.

WACŁAW Biſkup.

[L.S.]

Præſentem Copiam Proceſſûs cum ſuo Originali collationavi, & eandem de verbo ad verbum concordare atteſtor. Datt: Brzozoviæ 16 Maii, Anno Dni 1752. Mathias Pruſki Aplcus & Actorum Curiæ Epiſcopalis Premiſlienſis Notarius. *mpp.*

Kopia Proceſſu wydanego przez Dyecezyą Kamieniecką.

MIKOŁAY z Dębowey Gory, DEMBOWSKI, z Bożey y Stolice Apoſtolſkiey Łaſki Biſkup Kamieniecki, Proboſzcz Generalny Comendatarius Miechowſki.

WSzyſtkim Wiernym w CHRYSTUSIE y każdemu z oſobna obeyga płci y ſtanu Ludziom, w Diecezyi Naſzey Kamienieckiey będącym, Nam w BOGU miłym, przy Paſterſkim błogoſławieńſtwie dobrego od BOGA zdrowia życzemy. Naywyżſzy Kościoła Bożego Paſterz, Namieſtnik CHRYSTUSOW, Stolice Apoſtolſkiey Sukceſſor, Papież BENEDYKT XIV. Ociec Swięty, pragnąc oświadczyć Synowſką wdzięczność y powinny honor Przenaydoſtoynieyſzey BogaRodzicy Pannie MARYI, Krolowy Nieba y Ziemie, dał moc y pozwolenie J. W. Jmći X. Mikołaiowi Wyżyckiemu Arcy-Biſkupowi Lwowſkiemu, Metropolicie Naſzemu, aby jaśnieiącą od dawnych wiekow w Cudotwornym Obrazie Nayświętſzey MARYI Panny, w Kościele Lwowſkim WW. OO: Dominikanow łaſkami y Dobrodzieyſtwy, Krolową y Panią naſzę przyozdobił Koroną, umyślnie od Stolice Apoſtolſkiey na to zeſłaną, tymże ſamym ſpoſobem iako ieſt

przyozdobiona na Jasney Górze Częstochowskiey, w Podkamieniu, w Kodniu, y po innych mieyscach Łaskami słynących; á to na znak, że iako w Niebieskiey chwale nieśmiertelną Koroną, z dwunastu Gwiazd złożoną, iest Uwięczona, tak y na tym Padole płaczu, będąc od nas według możności uczczona y uszanowana, tym łaskawiey nam panować, nami rządzić, y potrzeby nasze tak doczesne iako y wieczne miłościwie opatrować raczyła; oraz za nami wszystkiemi y całą Oyczyną naszą, u Naywyższego y Nieśmiertelnego Tronu Maiestatu Boskiego dobrotliwie y skutecznie przyczyniła się. Tey Inauguracyi Przenaydostoynicyszey Krolowy Nieba y Ziemi, ponieważ iest determinowany dzień pierwszy Lipca we Lwowie: tedy ogłaszaiąc go tym Listem naszym po całey Diecezyi tuteyszey, wszystkim wiernym w Chrystusie nam ukochanym Owieczkom pilnie zalecamy, aby na tak wielki Fest pospieszać niezamieszkały; przez co tym usilniey y chwalebniey Opiece doznaney MATKI Boskiey rekomendować się mogą. Ze zaś podczas tey Uroczystości do WW. OO. Dominikanow Ciała Swiętych KORONATA y MANSWETA, y znaczne innych Męczennikow Reliquie wprowadzane będą: tudzież Kanonizacya Seraficzney Panny S. KATARZYNY de Ricciis, Beatyfikacye przy tym BB. Kapłanow y Wyznawcow ALWARA z Korduby, PIOTRA Gonzalez Patrona żegluiących, MATEUSZA Karrerii, IDZIEGO z Lizbony, y MARKOLINA; także WOYCIECHA z Bergamu Tercyarza, y STEFANY z Qvinzanow Seraficzney Panny, wszystkich Zakonu Kaznodzieyskiego S. Patryarchy DOMINIKA odprawiać się będą: Tedy was wszystkich Prawowiernych Katolikow, Nam do rządzenia powierzonych, Pasterską naszą miłością pobudzamy, abyście na pomienione przybywszy mieysce, tych skarbow Duchownych, ktore znayduiącym się tamze y usprawiedliwiaiącym się Stolica Apostolska przez udzielone Odpusty pozwoliła, godnymi stać się mogli uczęstnikami; maiąc statecznę ufność, że trudy y fatygi wasze dla przysługi MATKI Przenayświętszey y Swiętych Pańskich poniesione, tym będą przyiemnieysze BOGU, im z większą ochotą oneż wypełnicie. Co aby wszystkim do należytey wiadomości podane bydź mogło, w mocy posłuszeństwa świętego przykazuiemy, aby ten Proces do kogo z Urzędu należy, z Ambon Kościelnych nieodwłocznie publikowany był; Co dla lepszey wiary y wagi przy podpisaniu Ręką naszą, Pieczęcią stwierdzić kazaliśmy. Działo się w Czarnokozincach dnia 30. Miesiąca Kwietnia, Roku Pańskiego 1751.

MIKOŁAY Biskup:

[L.S.]

Innych Processow Kopii nieprzysłano, lubo ie po Diecezyach wzwyż wyrażonych rozesłano.

Kopia

Kopia Processu przez Jmci X. Dziekana Lwowskiego, przesłanego po Dekanacie Lwowskim.

Perillustribus, Illustribus, Reverendissimis, Admodum Reverendis, Reverendis, Præpositis, Curatis, suis titulis Ornatissimis, Commendariis, Vicariis, aut eorum vices gerentibus.

Josephus Smokowski Plebanus Ianovienſis, Decanus Foraneus Leopolienſis, Salutem in DOMINO, Obſequiorumq; promptitudinem.

GAudium Urbi, Terræq; Leopolienſi, ac Dominationibus annuntiatur Veſtris, nempe Coronatio Imaginis Beatiſſimæ Virginis MARIÆ Matris DEI, manu Divi Lucæ depictæ in Eccleſia Religioſorum Patrum Ordinis Prædicatorum Conventûs Generalis Leopolienſis antiquitus aſſervatæ. Fruebatur Triumphis Częſtochovienſis Ora, Sokalienſis, Podkamenecenſis, Luceorienſis, & aliæ, Coronatis Iconibus B. V. MARIÆ miraculis clariſſimis, etiam Roxolana Metropolis particeps fiet gaudiorum eorundem die 1. Julii, Anni currentis, hæc erit dies dudum deſiderata, quam fecit Dominus, exultationis & iætitiæ, ut de illa dicatur: Coronatio Tua DEI Genitrix VIRGO, gaudium annuntiavit univerſo. De Imaginibus autem à Sancto Luca depictis ut aliquid dicam, ex monumentis antiquitatum Marianarum ex variis Authoribus collectis pauca narrabo, cauſam, & Originem. Adoptivus Diviniſſimæ Matris Filius Joannes, domeſticam Ei navavit operam, nunquam verbum ab Ea audivit, quin ſpeciale gaudium perceperit; ſæpè illâ præſente incruentam litavit hoſtiam, & veluti proprius Parochus Sacram Virgini Synaxim impertivit, nequè tamen defixit oculos in Reginalem faciem præ ſingulari reverentia; claudebatur intra Ædis Apoſtolicæ Limina Angelicus centum viginti Virginum Cætus, tanquam in primitivo Sanctimonialium Cænobio ſub Religioſiſſimo Deiparæ Magiſterio. Harum præcipua Cura fuit Vultum Magiſtræ ſuæ aliquando Coelo reddendum, ſaltem artificioſis expreſſum coloribus in terris retinere. nec uno Exemplari contentæ, aliquod ejuſmodi picturæ monimenta habere voluerunt, diſſitis partibus Orbis, & abſentibus Mariophilis ad Venerationem communicanda. Obtigit ea felicitas Divo Lucæ Evangeliſtæ ut primus eſſet, qui MARIAM fortunata manu depingeret eò vivacius, quò illi erat familiarior, nempè earundem Joannis Ædium Alumnus. Huic itaque urgentibus Domicellarum poſtulatis, nec obſtante humillimæ Virginis modeſtia, conceſſa eſt facultas, ſubjectam fidelibus oculis majeſtuoſæ faciei ſimetriam penicillo efformandi, aut phidiaco cælamine exculpen-

di. Quot verò Sanctus Lucas efformaverat Originalia Vultus Beatissimæ Virginis MARIÆ? ignotum; referunt tamen multi, post gloriosam CHRISTI Domini Ascensionem, sive in Domo Divi Joannis versaretur [ut dictum est] sive in Comitatu Doctoris Gentium, Regiones & Urbes circumcursaret, quoties in aliquo loco longiore morâ detentus fuit, toties ad vitandum otium, artium suarum exercitio utilissime tempus impendit; hinc non unum dexteræ illius opus in Orbe Christiano monstratur. Lauretana Crucifixi Imago Lucana arte elaborata verum DEI-Hominis morientis ectipon repræsentat, cujus luctuosæ passioni noster Apelles præsens interfuit. Romæ in Loco: Sancta Sanctorum nuncupato asservatur effigies Salvatoris ad votum DEIParæ initialibus Lineamentis à Divo Luca adumbrata, mirabili verò Angelici penicilli specimine perfecte consumata. Sola Urbs Urbium DOMINA septenas omnino Dominatricis Coelorum, præsertim illustriores olim numeravit Imagines, omnes miraculosas. Addit Gumppenb fol. 45. Socium habuit Paulus Lucam, sive calamum peteret, sive penicillum, & ut aliqui volunt etiam scalprum, multas hodie, Christianus Orbis veneratur Imagines, quas Fama Sæculorum fert de manu Divi Lucæ prodiisse, quam itaquè Paulus exemplo & verbo, hanc Lucas picturâ, loquente docuit fidem, confirmante CHRISTO sequentibus signis. Nullam scio Lucæ imaginem, quæ miraculosæ nomen non obtinuit. Longum esset iter, sparsas per Orbem calamô colligere Imagines, sufficiat *Nicephorus* de Sancto Luca differens his verbis: *Voluit plures ipsius* [nempè intemeratæ Virginis] *Imagines ad æternam memoriam depingere.* Idem dant testimonium antiqui Scriptores. Græcia quondam ostentabat Sozopolitanam sub Andronico Imperatore, & longe ante Antiochenam Imaginem, ut etiam Palæstina citra dubium pluribus ejusmodi Lineamentis opulenta fuisse creditur, quæ vel tantis temporum intervallis rerumq; vicissitudine deperierunt, vel in Europam translatæ. De Græcia translata Imago Bsmæ Virginis MARIÆ, ut refert Processus ab Annis 500. citra omnem Lividam cavillationem tenendum. Hunc pretiosissimum Thesaurum videlicet Imaginem Beatissimæ ditavit Sanctissimus BENEDICTUS XIV. Papa Coronâ aureâ, hunc absconditum in agro fertili Ordinis Prædicatorum, die assignata effodient, ut omnes ditarentur illo, scilicet divitiis MARIÆ. Septicollis Urbs de Septem Imaginibus Beatissimæ habitis, à Sancto Luca depictis, ut de septem Planetis Coelestes affluentias semper manantes sibi arbitratur; etiam Tricollis hanc Imaginem, propitium sibi esse planetam ruminet, sive ut Sol electam, sive ut Luna pulchram, sive ut consurgentem Auroram, vel ut in processu aliam Stellam, indeq; Gratias profluentes [sine quibus vita Coelesti vivere nequit] consideret, & omnis vicinus, & hauriat salutem à Domino per Illam. Vel ut alter promisit videns: Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris; Puteus aquarum viventium MARIA, Fons signatus, profecto justè coronamus puteum in gaudio, de quo haurimus. Ut autem hic Processus ad omnes deveniat, viâ cursoriæ practicatâ dirigitur. Datt: Janoviæ, Die 2. Mensis Martii, A. D. 1751.

Iosephus Smokowski, Plebanus Ianov: Decanus Foraneus Leopol. mp.

Eccle.

Ecclesia Rzesnensis: Die 5ta Martii hunc processum recepit, & eo momento ad manus Adm Rdi Malechovien: Præpositi relicto uno exemplari circa se, reliqva remisit. Datt: 5. Martii.

I.X. Kotiuzyński Præpstus Rrzesnen. mp.

Ecclesia Malechovienſis: Quam primum præsentem processum, viâ cursoriâ ad me declinantem recepi, ex illo, uno exemplari relicto & conservato Ecclesiæ meæ, eundem sine morâ Viciniori Ecclesiæ remisi. Die 5. Martii 1751.

Iosephus Sobeſtyańſki Parochus Malechov. mp.

Ecclesia Czyszczensis; Processum prædictæ Cursoriæ ad me divertentis recepi, uno exemplari relicto Ecclesiæ meæ, & reliqua octodecim Viciniori quoquè Ecclesiæ remisi. Die 7. Mart. 1751.

Iosephus Krotolski Comm. Franciscanus. mp.

Ecclesia Davidovienſis: Quam primum præsentem processum viâ Cursoriâ ad me declinantem recepi, ex illo uno exemplari relicto Ecclesiæ meæ, eundem sine mora Viciniori Ecclesiæ remisi. Die 8. Martii, 1751.

Fr: Crescentianus Zukowski S.Th.Lector Ord: Prad. Comm. Dapidovien. mp.

Ecclesia Staroſiolensis: Die 9. Martii A. Dni 1751. Præsentem Processum viâ Cursoriæ ad me declinantem recepi, & relicto uno exemplari Ecclesiæ meæ, eundem viciniori Ecclesiæ remisi.

Antonius Brześciańſki Præpositus Metropolit: Leopolien. Parochus Staroſiolen. mp.

Ecclesia Wyzlanensis: Præsentem processum recepi relictoquè uno exemplari Ecclesiæ meæ, cætera viciniori Ecclesiæ remisi. Die 13. Martii, A. Dni 1751.

L. Ieziorkowski Comm. Eccl. Wyzl: mp.

Ecclesia Bilcensis. Processum præsentem Die 14. curren. recepi, sed ob profluvium aquarum non potui tam cito vicinæ Ecclesiæ remittere, relicto vero uno circa Ecclesiam exemplari remisi, Die 15. Martii, 1751.

S. Betzecki Curat. Bilcensis mp.

Ecclesia Pruscensis: Die 20. curren: de mane processum recepi, relicto uno exemplari ad Ecclesiam propriam, reliqua sequenti eodem die in instanti remisi.

Stanislaus Zuraulewicz Curatus Ecclesiæ Pruscensis mp.

Ecclesia Iaryczowienſis: Die 20. Martii præsentem processum recepi relicto uno exemplari Ecclesiæ Jaryczovienſi, cætera ad Ecclesiam Kukizovien: remisi.

And. Leoman C. Z. P. I: mp.

Ecclesia Kukizovienſis, Die 21. Martii, Proceſſum præſentem ad me declinantem viâ Curſoriâ recepi, & uno exemplari relicto meæ Eccleſiæ, eundem viciniori Eccleſiæ remiſi.

Laurentius Ioſephus Zurowſki, Canonicus Zołkievien. Præp. Kukizovien. mp.

Ecclesia Zelechovienſis: Præſentem Proceſſum de Coronatione B.V.MARIÆ in Eccleſia Ordinis Prædicatorum Conventûs Leopolienſis, die 2. Menſis Julii, vidi, legi, & relicto uno exemplari Eccleſiæ Zelechovien, viciniori Eccleſiæ remiſi. Die 22. Martii, 1751.

Paulus Ulakowſki C. Z. mp.

Ecclesia Tadanenſis: Præſentem Proceſſum diligenter legi, vidi, & relicto exemplari Eccleſiæ Tadanenſi, viciniori Eccleſiæ remiſi. Die 22. Martii, 1751 Anno.

Paulus Ulakowſki C. Z. mp.

Ecclesia Kamionecenſis: Præſentem Proceſſum diligenter legi, relictoquè uno exemplari ad Eccleſiam Kamionecenſem, cætera viciniori Eccleſiæ remiſi ſine mora, Die 23. Martii, 1751.

I. S. Tązowſki K. K. mp.

Ecclesia Zołtanecenſis: Proceſſum præſentem recepi die 25. Martii, legi de integro, relictoquè uno exemplari ad Valvas Eccleſiæ, reliqua numero ſeptem ſequenti remiſi Eccleſiæ, die 25. Martii, 1751.

Iacobus Zaiączkowſki, Canon. Zołkiev. Præp. Zołtanec. mp.

Ecclesia Kulikovienſis: Proceſſum præſentem vidi, legi de integro, relicto uno exemplari, remiſi viciniori Eccleſiæ, die 26. Martii 1751.

Ioſephus Gołębiowſki, Commend. Kulik: mp.

Eccleſia Inſignis Collegiatæ Zołkievienſis duo Exemplaria habet, & pro Eccleſia S. Lazari. Ego infra ſcriptus præſentem proceſſum vidi, legiq; relictiſq; duobus exemplaribus, unum Eccleſiæ Collegiatæ, alterum Patrum Dominicanorum, reliqua unà cùm proceſſu ad Eccleſiam Niemirovienſem, ſine ulla mora remiſi. Die 28. Martii, A. 1751.

I. Grodowſki Sen: V. C.C Zołk. mp.

Ecclesia Niemirovienſis: Præſentem proceſſum vidi, legi, relicto exemplari uno penes Eccleſiam, viciniori Eccleſiæ remiſi, die 30. Martii, 1751.

A. Stomowſki, P. N. mp.

Ecclesia Iavorovienſis: Præſentem proceſſum vidi, legiq; relicto uno exemplari Eccleſiæ Javorovienſi, ultimum Bruchnalenſi Eccleſiæ remiſi. Die 31. Martii, 1751.

T. Przyiatkowſki, Altariſta mp.

Eccleſia

Ecclesia Bruchnalensis; hinc Ianoviam transmittatur Processus. Die ultima Martii, Anno præsenti 1751. præsentem processum viâ Curioriâ ad me transmissum, vidi, legi, adnotavi, eundemq; sine mora eadem die & Anno quo supra, Decanali Ecclesiæ Janovien si remisi relicto ultimo exemplari.

M. Iwanowski mp.

A Jaśnie Oświecony Jmć Pan Kasztelan Krakowski, Hetman Wielki Koronny, zwykłą pobożnością ku promocyi Honoru Nayświęt: MARYI PANNY Cudowney, w swoim Lwowskim Obrazie, wydał Ordynanse do Woyska, aby dwadzieścia y cztery Chorągwie, dwanaście Hussarskich, à dwanaście Pancernych, Regiment Dragonii Wielkiey Buławy Koronney, Regiment Piechoty, y Garnizon Lwowski, tudzież Chorągwie Janczarskie, y Krukow W. Buławy Koronney, temuż Aktowi Koronacyinemu assystowały.

Wyszła Encyklika y po całey Prowincyi Ruskiey Zakonu Kaznodzieyskiego, w ktorey między innemi y ten Akt był zalecony, y ogłoszony *sub Data 11. Ianuarii 1751.* w ktorey iako niezmierną radość cała Prowincya miała z otrzymanych Koron, W. X. Henryk Russyan S. T. D. Prowincyał na ten czas, wyraził przez następuiący Excerpt:

Excitamus insuper omnes Provinciæ nostræ Fratres ad communem lætitiam, conceptam ex speciali gratia SSmi Domini Nostri Papæ BENEDICTI XIV. qui anno immediatè elapso, largiri, benedicere & transmittere dignatus est, aureas Coronas ad coronandam Imaginem Bsmæ Virginis MARIÆ in Ecclesia Nostra Leopolien: SSmi Corporis Christi miraculis claræ: Solemnis igitur & glorioſi hujus Actûs Diem determinatam esse primam Julii, Anni inchoati notificamus, moventes ad præstandas DEO gratias & augendum Cultum, Gloriam, & Honorem SSmæ DEI Genitricis, Ordinis Nostri Protectricis, ut viciniores Ecclesiæ sub Cura Fratrum Nostrorum degentes, cum omni, quo possunt apparatu & processionibus, congregata SSmi Rosarii Archi-Confraternitate assistant & decorent.

Zatamowała była tey wszystkiey radości z pożądanego Aktu niespodziana wiadomość o śmierci ś. p. J. O. Jmci Pana Kasztellana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, y byłaby ten Akt w dalszą przeciągnęła prolongacyę, gdyby J. W. Jmci Pana Woiewody Kiiowskiego ś. p. Fundatora, Wielkiego Syna, nieprzekonana żadnym smutkiem żarliwość około promocyi Honoru Przecudowney PANI, wyraźnie prosequować nierezelwowała.

Wydanych Processow po Diecezyach dały wiadomość *publico* y Gazety Koronne po całey Polszcze y Wielkim Xięstwie Litewskim, á przez ten czas wszelkie apparencye przysposabiano we Lwowie, przez wielu na to zaciągnionych Mistrow y Rzemieślnikow, co wszystko większą coraz w Spektatorach wzniecało ciekawość y pragnienie.

A że przez ſłabość ſwoię J. W. Jmć P. Potocki, Staroſta Szczerzecki, Pułkownik Chorągwi Huſſarſkiey ś.p. J. O. Jmći P. Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmana W. Kor: Ordynanſem tegoż ś. p. Jmći P. Krakowſkiego obowiązany, nie mogł Woyſku aſſyſtowac zleconą ſobie Komendą pod czas Aktu tego; wyſzedł Ordynans powtorny od J. W. Jmci P. Woiewody Krakowſkiego, Hetmana Polnego Koronnego, na Oſobę W. Jmći Pana Szumlańſkiego Chorążego Halickiego, Pułkownika Znaku Pancernego tegoż J. W. Jmći P. Woiewody Krakowſkiego, Hetmana Polnego Koronnego, ktory Ordynans chętnie Jmć P. Chorąży Halicki dla uſługi Monarchini Nieba y Swiata, przyiął, *de Tenore ſequenti*:

IAN KLEMENS Hrabia *na Ruſzczy, na Tyczynie, Tykocinie, y Branicach* BRANICKI, Woiewoda Krakowſki, Hetman Polny Koronny.

PONieważ Jmć Pan Potocki, Staroſta Szczerzecki, Pułkownik Chorągwi Huſarſkiey ś.p. J. O. Jmći Pana Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, dla ſłabości zdrowia nie będzie mogł *adeſſe* Koronacyi Obrazu MATKI Nayświętſzey we Lwowie u OO. Dominikanow, *Die prima Iulii* naſtępuiącey, podczas ktorey Ordynanſem tegoż ś. p. Jmći P. Krakowſkiego miał ſobie zleconą Kommendę nad Chorągwiami *pro aſſiſtentia* Aktu tego naznaczonemi, zaczym daię ten moy Ordynans Jmći Panu Szumlańſkiemu, Chorążemu Halickiemu, Pułkownikowi Znaku mego Pancernego, á żeby na Dzień Trzydzieſty Czerwca teraźnieyſzego ſtanąwſzy we Lwowie, obiął Kommendę wſpomnionych Chorągwi, na tenże Dzień *præciſè* pod Wieś Biłohorzec pod ſamym Lwowem ściągnąć ſię, y w polu lokować, maiących. Które to Chorągwie przerzeczony Jmć Pan Regimentarz *in Aſſiſtentiam* Aktu Koronacyi Obrazu MATKI Nayświętſzey dyſponować będzie. A po ſkończoney teyże Solennizacyi, á żeby też Chorągwie rozeſzły ſię każda na ſwoię Konſyſtencyę. Skromność przytym *& diſciplinam militarem ſeriò* zalecam. *Datum* w Białymſtoku *Die 6. Iunii*, 1751.

I. Branicki W.K.H.P.K.

(L S.)

§. VIII.

O Preliminaryach do Aktu Koronacyi.

PRzed dziewiącią dniami, ktore poprzedzały Wigilię Koronacyi, erygowano naypierwey przed Facyatą Bramę bardzo wſpaniałą, z lozami wielkiemi

kiemi y wygodnemi dla kilku Kapel, ktore przez dziewięć dni pomienione przy rożnych Muzycznych rezonancyach wydawały okrzyk tryumfalny, na applauz następuiącego Aktu Koronacyi Matki Boskiey, tym porządkiem: Oprocz, że co rano po godzinie szostey na małym Zegarze, na trąbach Pieśni wygrywali według codziennego zwyczaiu, z południa koło godziny 23. na wielkim Zegarze, zaczynano na Ratuszney wieży polne, potym na przemiane na lozy Bramy Klasztorney, *item* na Ratuszu, y tak aż do dwudziestey czwartey, godzinę całą, trąby y kotły słychać było nieustaiące, gdy dwódziesta czwarta uderzyła, zaczynali grać Litanię *de Beata* nowo komponowaną, na codzień inszą, *tandem* gdy skończyła Muzyka Litanię; polne zatrąbiono na przemiany z Wieżą Ratuszną iak na początku, á w tym wychodził czas wybiianey, to iest pierwszey godziny w noc, po ktorey znowu na trąbach według zwyczaiu codziennego, na przemiany z Ratuszem Pieśni wygrywano, co wszystko przy wielkim konkursie Ludzi słuchaiących, trwało *in seram noctem*.

Ta Brama była w Optykę malowana, maiąca w górę łokci 45. między słupami, przy ktorych stali Swięci Zakonu Kaznodzieyskiego, Snécersko wyrabiani, w perspektywie był misternie bardzo wymalowany Geniusz Kościoła Rzymskiego w stroiu Papieskim, siedzący na Maiestacie; po ktorego prawey ręce S. Łukasz Ewangelista prezentował Obraz Cudowny Matki Boskiey od siebie malowany, z Inskrypcyą:

Facies Coronas & pones in Capite. Zach. 6. v. 11.

Od Geniusza Ecclesiæ Romanæ, szedł: *Dithyrambus.*

te bene DICta parens aLta Corona Manet.

Po lewey ręce stał wymalowany *in Pontificalibus* J. O. Jmć X. Arcy-Biskup Lwowski Koronator, z inskrypcyą: *Fiant in Capite Ioseph. Gen:* 49. *v.* 26. á przy nim J. O. ś.p. Jmć Pan Jozef POTOCKI Kasztellan Krakowski, Hetman Wielki Koronny w Zbroi klęczący, obrocony ku Synowi swemu, y skazuiący ręką z inskrypcyą:

Ipse erit Vobis Pater. 1. Machab. 21. v. 65.

Tuż zaraz Syn przy Oycu J. W. Jmć Pan Stanisław POTOCKI Woiewoda Kiiowski, piastuiący złote Korony na Wezgłowiu bogatym, z Inskrypcyą: *Ego faciam quod iussisti. Gen. 47. v. 30.*

A Swiety Patryarcha DOMINIK, Zakonu Kaznodzieyskiego Oiciec, J. O. Potockich Domu, osobliwszy Patron, obrocony ku J. W. Woiewodzie z inskrypcyą: *Esto Pupillis misericors, ut Pater Eccl:* 4. *v.* 10.

W wyższey Kontygnacyi między promieniami także w perspektywie było Imie MARYA wyzłacane, koło ktorego z iedney strony Słońce: *cum programmate: MARIA Sol sum o! & decor sum.* Z drugiey strony Lew Herbowny Miasta Lwowa Metropolii Ruskiey: *cum Anagrammate:*

Te Russiam solum corde amo.

Pod

Pod promieniami ulatywała Fama, Snécerską robotą bardzo pięknie wyrobiona, y ſtroyna z trąbą w uſtach, y długim w ręku karteluſzem, na ktorym naſtępuiący był wyrażony:

Dithijrambus.

LeChIa Montes ſCanDe
aC CæLI portaM pande
DeI parens CLaMant Caſtra
eCCe MILes pande aſtra.
MoDo terra aC In CæLo
hIC CoarDens Magno zeLo,
et te CLaMat præDICare
CorDe Læto hInC aMare.
Leo CoMes reCte tenDIt,
aC CoronaM pLene prenDIt.
Donat ILLaM fronte CLara
DICens taLe Mater Chara,
Do ſpeCIMen fLeCtens genu
CorDIs CLeMens oro tenu
LIbertateM, aC ConDona
DeLICta, poſt, Me Corona.

§. IX.

O Inſkrypcyach Cudzoziemſkiemi ięzykami.

NA teyże ſamey Bramie przed Facyatą erygowaney, ſpodem ſzła naypierwſza inſkrypcya:

Annuntiabimus Laudem tuam. *Pſal.* 78.
Diverſis Lingvis & literis. *Eſther* 1.
Latinis & Hæbraicis. *Lucæ* 23.

A potym ięzykiem Hebrayſkim w naſtępuiące ſłowa, ktore wiernie przetłumaczone, tak ſię czytały:

Veri Meſſiæ Mater in Imagine à D. Luca depicta, ſalutarem Medicinam Ruſſiæ adferens, Regina Poloniæ, Vaticanâ Coronâ à Benedicto XIV. Pontifice Maximo, per felices manus Nicolai Ignatii Wyżycki, Archi-Epiſcopi Leopolienſis Coronatoris decorata, Anno Magni Jubilæi 1751.

EPIGRAMMA.

Exprimit auricomam Matrem funeſta Cupreſſus
Pingitur à Medico, funera nulla time.
Żyiącą PANNĘ ręka Lekarſka ryſuie,
Zywe łaſki y zdrowie, Lwowi zapiſuie.

Tandem

Tandem przez całą ulicę, ktorę Dominikańską zowią: aż ku rynkowi Miasta y Bramie erygowaney, szły na wybornych y wspaniałych Piramidach w koperdymentach osobliwszą imaginacyą malowane: Historya, y Cuda, ktore według ięzyka na wierzchu Cudzoziemskiego, w takimże stroiu Geniusz utrzymywał. Y tak:

R *Sub*

Sub numero 1110.

Na wierzchu Inſkrypcya Greckim ięzykiem z Genioſzem w ſtroiu teyże Nacyi, opiſuiąca, w koperdymencie wymalowaną Hiſtoryę, temi ſłowy:

In Theſauro Imperatorum Græcorum aſſervatur.

Co ſamo w malowaniu wydawało ſię, gdy w ſkarbcu ſwoim Obraz ten Cudowny Ceſarz Grecki wizytuiąc w wielkiey pobożności y uczczeniu przyklęka, y ſerce ſwoie na znak rekognicyi ofiaruie, z inſkrypcyą u ſpodu, iako ſię tu widzieć w każdym Koperſztychu daie.

Cæsari te oportet assistere. *Actor.* 27.

EPIGRAMMA.

Cæſaris irradiat frontis ſplendore Coronas;
Pro ſertis ſacrat fervida corda ſibi,

PO POLSKU.

Carogrodzkie Korony głową ozdobiła
Serca zamiaſt Korony, ſobie poświęciła.

Sub

Sub numero 2do.

Inſkrypcya ięzykiem Tatarſkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Hiſtoryę pod ſobą malowaną w te ſłowa;

Duces Ruſſiæ pro inſigni amicitiæ pignore oblatam ſibi ab Imperatoribus Græcorum hanc Imaginem, in bellis ſecum deportantes, victoriam de Saracenis reportant.

Pod Hiſtoryą Inſkrypcya u ſpodu iaka ſię tu widzieć daie:

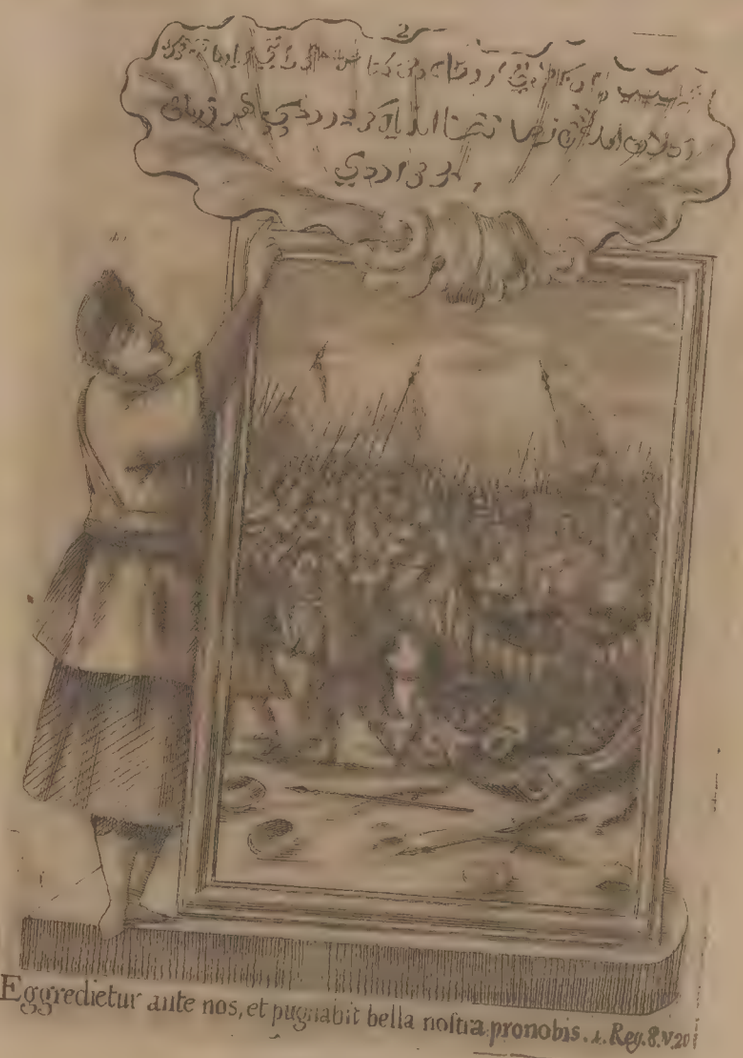

Eggredietur ante nos, et pugnabit bella noſtra pronobis. 2. Reg. 8. v. 20.

EPIGRAMMA.

Munere Cæſareo donata triumphat in axe
Martis vecta rotis, Turcica colla premit.

PO POLSKU.

Niebieſka Heroina w tryumfalnym Wozie
Zwycięſkie Laury wiozła, wieńczona w Obozie.

Sub numero 3tio.

Inſkrypcya ięzykiem Arabſkim z Geniuſzem w ſtroiu teyże Nacyi, opiſuiąca Hiſtoryę pod ſobą wymalowaną, w te ſłowa:

Leo Dux Ruſſiæ transfert Haliciâ Leopolim Sacram hanc Imaginem, inſtituitq; ut á Monachis Baſilianis Ritûs Græci coram illa in Capella Ducali cantetur die ac nocte Pſalterium.

Spodem Inſkrypcya z Piſma Swiętego iaka ſię tu widzieć daie.

EPIGRAMMA.

Excipit hoſpitio Dominam Leo Dux, Baſilium
Collocat, ut templum fulciat, alta canat.

PO POLSKU.

Lokuie w Lwowie Leo PANIĘ Xięſtwa ſwego,
Sławić każe Jey Cuda Synom Bazylego.

Sub

Sub numero 410.

Inſkrypcya ięzykiem Tureckim z Geniuſzem w ſtroiu tegoż Państwa, opiſuiąca Hiſtoryę pod ſobą malowaną, w te ſłowa:

Leo Dux Ruſſiæ inſtante Beata Conſtantia Matre ſua, Fratribus Peregrinantibus tradit colendam Imaginem, Curiamq; ſuam donat pro Eccleſia & Monaſterio.

Pod Obrazem Inſkrypcya: iaka ſię widzieć daie.

Venerunt Filij et poſsederunt te. 2. Esdr. 5. v. 24.

EPIGRAMMA.

Matris Imago datur Peregrinis, Aula ſimulquè
Viſitet ut Gentes, fit peregrina Comes.

PO POLSKU.

Apoſtolſcy Mężowie Obraz odbieraią
Od Leona, z MARYĄ Narody zwiedzaią.

Sub numero sto.

Inſkrypcya Francuſka z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cudowną Hiſtoryę Obrazu tego pod ſobą malowaną, w te ſłowa:

Cantantibus coram Imagine Patribus, illiſq; verbis chorum terminantibus: Nos cum prole pia, benedicat Virgo MARIA; divinitus Imago reſpondit: Benedicam & intercedam, ſed digna ſum præſtantiori loco.

Pod Cudem Inſkrypcya. iaka ſię u ſpodu widzieć daie.

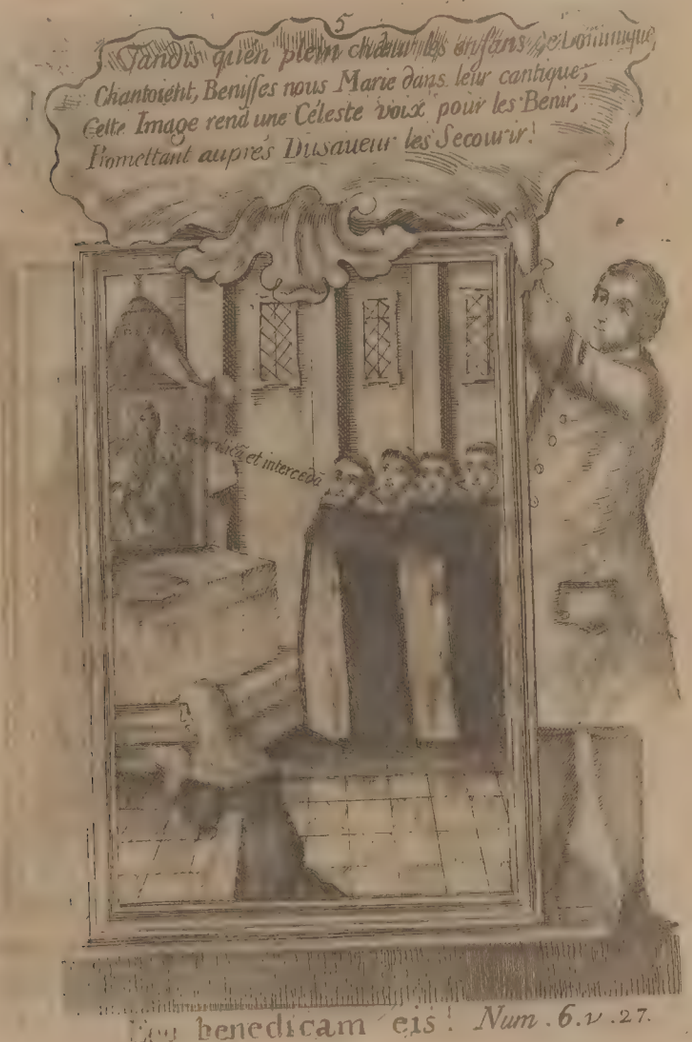

Ego benedicam eis! *Num. 6. v. 27.*

EPIGRAMMA.

Coelica vox loquitur, ſpondens benedicere Cætum
Jam promiſſa facit, cum benedicit ei.

PO POLSKU.

Kompromis Słowna PANI ſwey Opieki daie,
Gdy błogoſławić Konwent Lwowſki nieprzeſtaie.

Sub

Sub numero 6to.

Inſkrypcya ięzykiem Ormiańſkim z Geniuſzem w ſtroiu teyże Nacyi, opiſuiąca Hiſtoryę pod ſobą malowaną w te ſłowa:

Ter ab Angelis Imago transfertur ex loco in locum videntibus Patribus.

Spodem Inſkrypcya: iaka ſię widzieć daie.

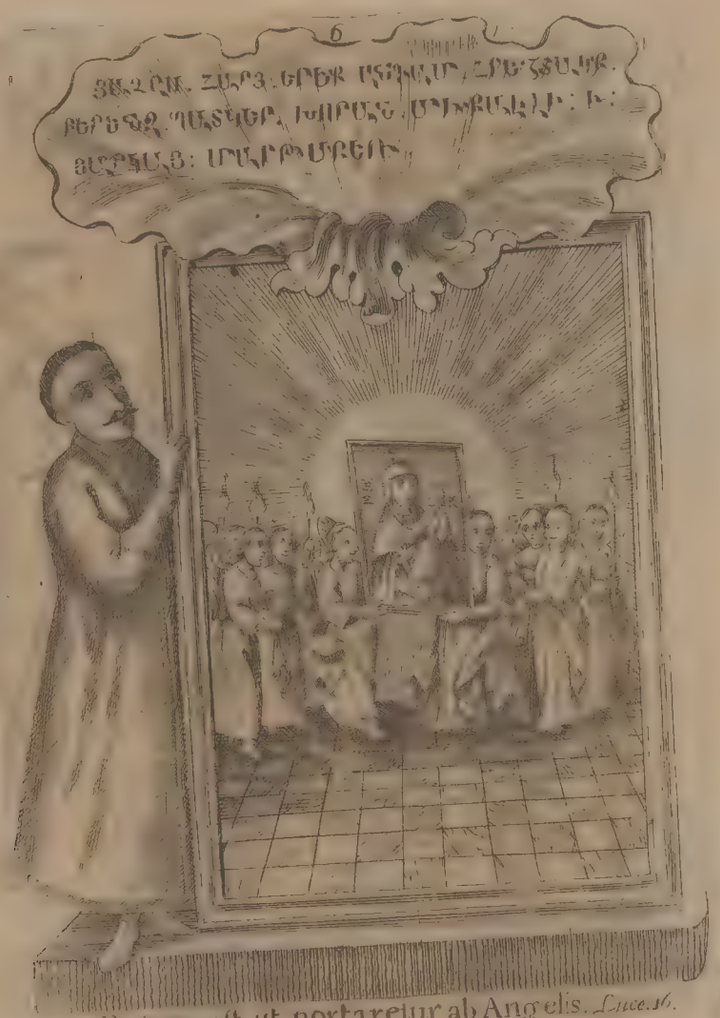

Factum eſt ut portaretur ab Angelis. *Luce.16.*

EPIGRAMMA.

Angelicis manibus portatur Imago MARIÆ
Caſtus eam tractans, Angelus eſſe poteſt.

PO POLSKU.

Anielſkie ręce, Obraz MARYI piaſtuią,
Piaſtuiących Jey honor z ſobą komputuią.

Sub numero 7mo.

Inſkrypcya Ruſka z Geniuſzem tego Narodu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Incendio conflagrante Civitate Leopolienſi Beatiſſima VIRGO illæſam ſervat Eccleſiam. & Monaſterium Sanctiſſimi Corporis Chriſti,

Pod Cudem Inſkrypcya: ktora u ſpodu wyrażona ieſt.

De medio Ignis eruit nos. *Dan. 3*

EPIGRAMMA.

Ignibus horrendis vaſtat dum flamma Leonem,
Virginis in Templum rorida ſtella pluit.

PO POLSKU.

Lew Ruſki gdy ſtraſzliwym płomieniem goreie,
Na ſwoy Kościoł Niebieſką roſę PANNA leie.

Sub

Sub numero 8vo.

Inſkrypcya ięzykiem Maſſageſkim z Geniuſzem w ſtroiu tegoż kraiu, wyrażaiąca pod ſobą Cud malowany, w te ſłowa:

Mulier quædam auſu temerario clam in Eccleſia deliteſcens ter aſcendit Aram B. VIRGINIS animo auferendi pretioſum Imaginis monile, bis tamen detruſa, tertió hanc vocem audiit: Quod facis, fac citiùs in perniciem animæ & corporis.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako niżey wyrażona ieſt.

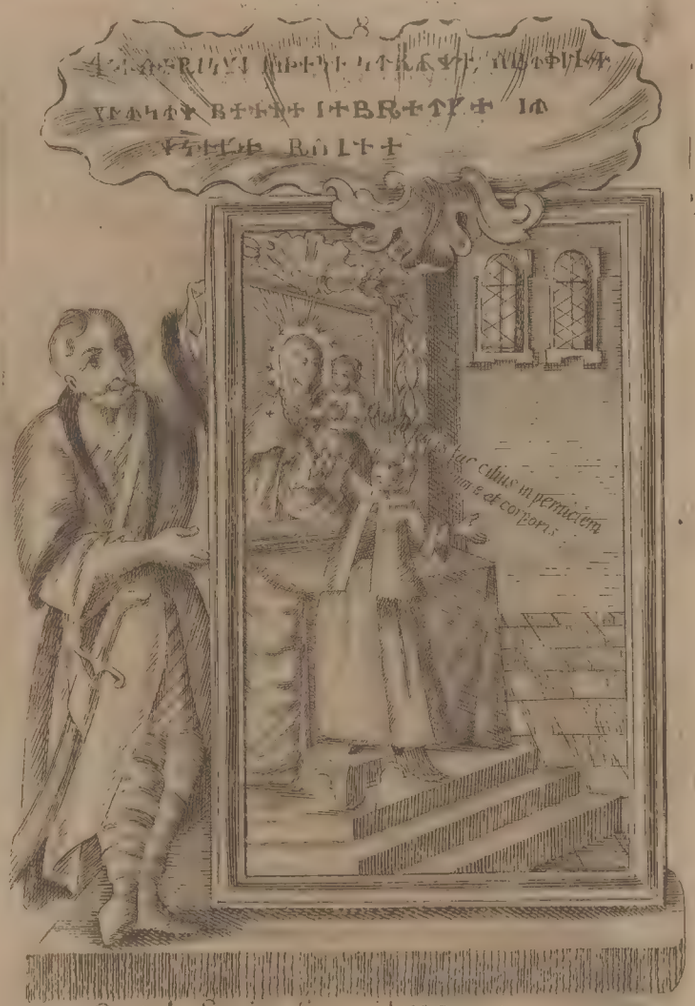

EPIGRAMMA.

Prodit Imago furem, Judæ ſociamquè repellit
Auferat ut citius, voce minante monet.

PO POLSKU.

Towarzyſzkę Judaſza z ſtrąca upomina,
Głoſząc PANNA, że prętka ią czeka ruina.

Sub numero vno.

Inſkrypcya ięzykiem Szwedzkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca następuiącą hiſtoryę w te ſłowa:

Quædam mulier avaritiâ excæcata, auferens monile aureum Imagini Beatæ Virginis appenſum, mox amiſit oculos, illudq; dum ſponte reſtituit, viſum recipit.

Pod Obrazem Inſkrypcya: iako czyta ſię niżey.

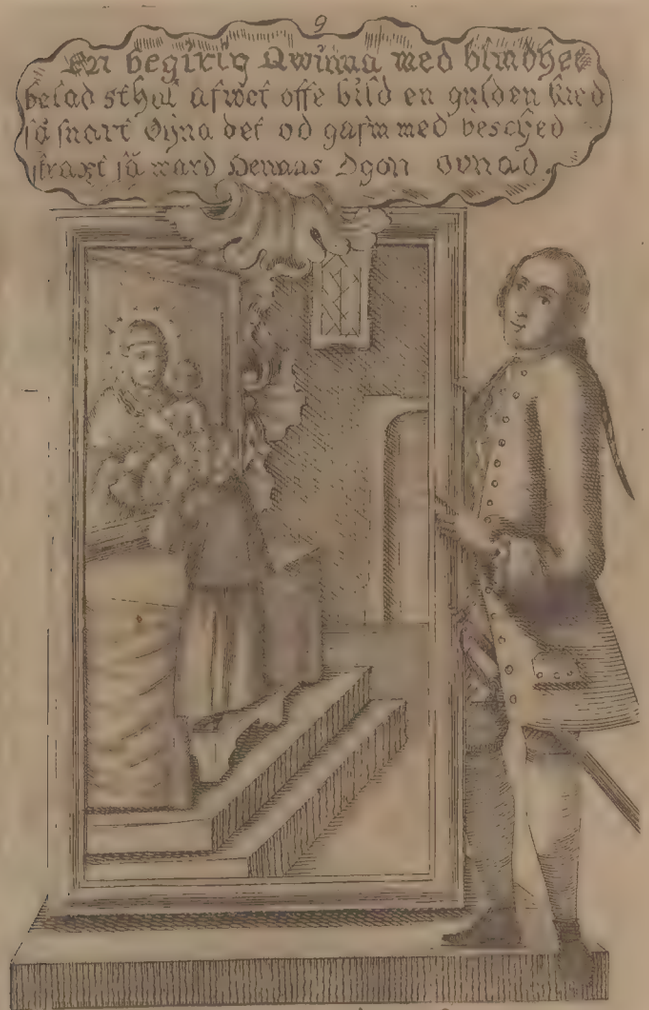

Dona excæcant oculos. *Eccl.* 20.

EPIGRAMMA.

Cæcutit mulier rapiens, reddenſq; monile
Reſpicit, admiror? deſino, cæca fuit.

PO POLSKU.

Zaślepiona niewiaſta, gdy łańcuch z Obrazu
Bierze, gubi wzrok, widzi, gdy wraca do razu.

Sub

Inſkrypcya ięzykiem z Georgiańſka Perſkim, z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Denatus Puer oblatus à Parentibus, B. VIRGINIS præſentem opem ejus præſentit, dum ad vitam revocatus fuerat.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako niżey widzieć ſię daie.

Reversa est anima pueri intra eum, et revixit. 3 Reg. 17.

EPIGRAMMA.

Lumina dum claudit, de morte renaſcitur infans
Bis nati pueri, gratia Mater erat.

PO POLSKU.

Raz świątu urodzone Dziecie, gdy umiera
Odradza ſię, gdy życie od PANNY odbiera.

Sub numero 11mo.

Inſkrypcya ięzykiem Wołoſkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Lethalibûs vulneribûs Miles quidam ſaucius, delatus ad Deiparæ Altare, repente ſanatur.

Spodem Inſkrypcya: ktora ſię tu czyta:

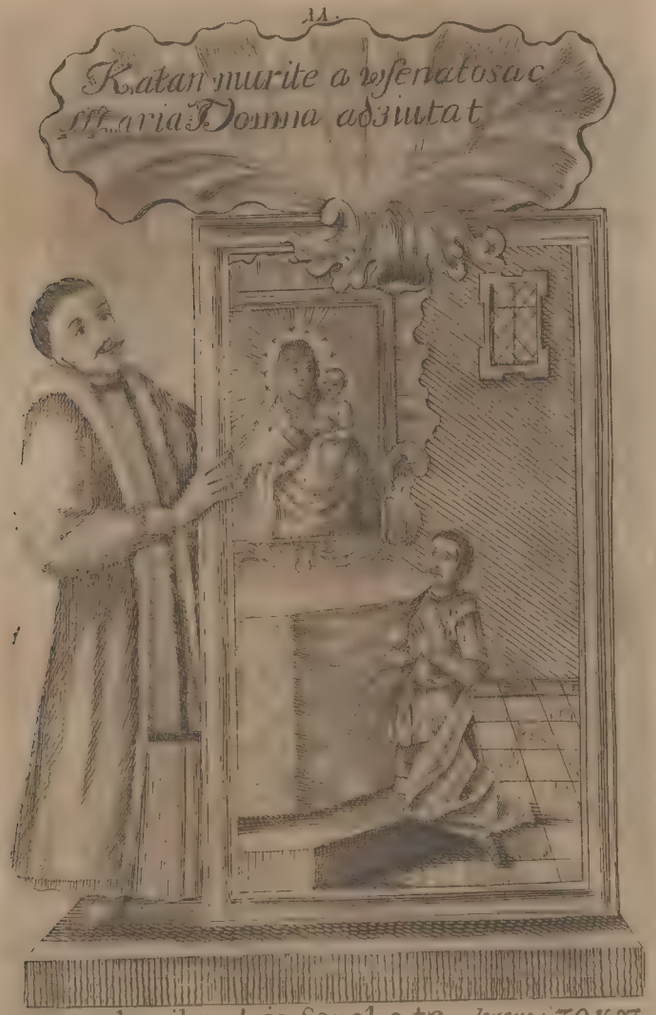

Avulneribus tuis Sanabo te. *Ierem.* 30.v.27.

EPIGRAMMA.

Vulnera mille tulit, reſtat mox nulla cicatrix,
Cum medicam Matrem ſentit adeſſe ſibi.

PO POLSKU.

Zołnierż od liczney ręki śmierteInie raniony,
Zoſtał, od rękodayney MARYI zleczony.

Sub

Sub numero 12mo.

Inſkrypcya Włoſka z Geniuſzem w ſtroiu tegoż kraiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Gaſparus Italus in maris periculo conſtitutus, invocata ope Beatæ VIRGINIS in hac Imagine Thaumaturga, quam ſæpius Leopoli exiſtens viſitare conſveverat, liberatur à naufragio.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako niżey wyrażona ieſt.

EPIGRAMMA.

Gaſparus in Pelagi frementis fluctuat undis,
Mergitur in lachrymis, anchora VIRGO tenet.

PO POLSKU.

Faluiący na morzu gdy we łzach zrzenicę
Topi, z ręki MARYI odbiera Kotwicę.

Sub numero 13tio.

Inskrypcya ięzykiem Chaldayskim z Geniuszem tegoż stroiu, wyrażaiąca pod sobą Cud w kilku cudach, malowany, w te słowa:

Illustrissimus Jacobus POTOCKI Capitaneus Białokamienſis, à Tartaris obsessus, inter ignes pulvere Bellico accensos in àérem elevatur, liber & sanus evadit, cutem faciei, corporisq; detractam, differt ad Aram B. Virginis Leopolien. novam & pulchriorem ab Ea recipiens.

Pod Cudem Inskrypcya: iako u spodu na koperszłychu.

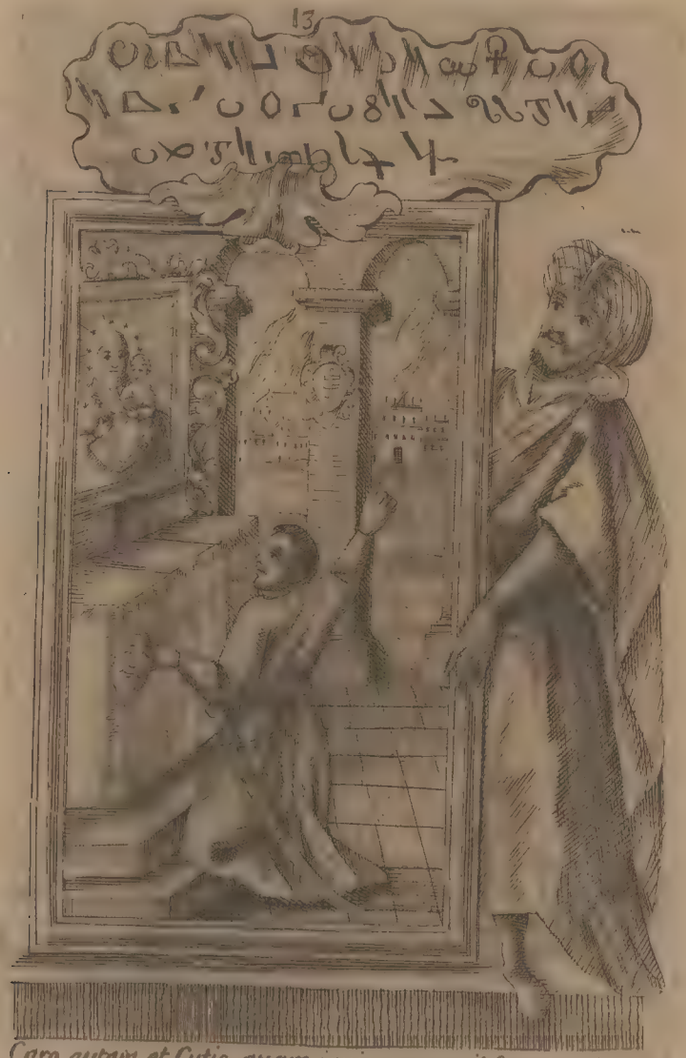

Caro autem et Cutis, quam ignis exusserit Sanata est. Levit.

EPIGRAMMA.

Igne probatur amans Matrem, flagransq; Jacobus
Prima cutis cecidit, clarior ergo nova.

PO POLSKU.

Złota miłość Jakuba w ogniu się probuie,
Twarż iaśnieyszą odbiera, pierwszą zostawuie.

Sub numero 14to.

Inſkrypcya Słowieńſka z Geniuſzem teyże Nacyi, wyrażaiąca naſtępuiącą Hiſtoryą, w te ſłowa:

Quædam mulier ſimulans ſe Virginem ornatu ſuperbo, comparens ante Sacram DEiparæ Virginis Imaginem, à dæmone ſpoliatur, confuſione repleta.

Pod Obrazem Inſkrypcya: iako uſpodu ieſt.

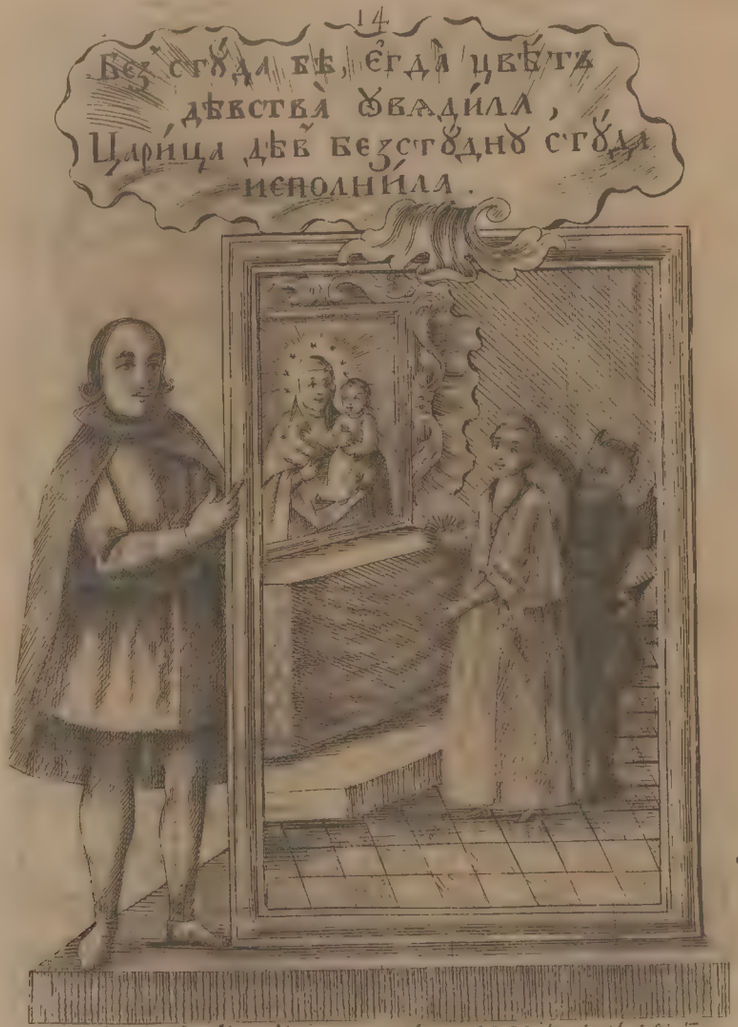

Nudans ſpoliavit eam, et projecit. Ioel. II. 7.

EPIGRAMMA.

Abſq; pudore venit, ſimulata veſte pudica,
Plena pudore redit, cum ſpoliata manet.

PO POLSKU.

Bez wſtydu Panieńſkiego, przyſzła uſtroiona,
Ze wſtydem powrociła, będąc obnażona.

Sub numero 1sto.

Inſkrypcya ięzykiem Węgierſkim z Geniuſzem w ſtroiu tegoż kraiu, Cud pod ſobą malowany opiſuiąca, w te ſłowa:

Ex Eccleſiæ fabrica cadens, mortuus, oblatus Beatæ VIRGINI repente ſurgit incolumis.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako na ſpodzie ieſt.

EPIGRAMMA.

Mœnia ſacrârunt, ſecum tumulántq; cadentem,
VIRGO manus Domini, dexteritate levat.

PO POLSKU.

Walące ſię kamienie grzebią upadłego,
Ręką Boſką MARYA podnoſi zmarłego.

Sub nu-

Sub numero 16to.

Inſkrypcya ięzykiem Aſſyryiſkim z Geniuſzem w ſtroiu tamtego kraiu, wyrażaiąca pod ſobą Cud malowany, w te ſłowa:

Oculis privatus repente viſum recipit à Beata VIRGINE.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako u ſpodu ieſt na koperſztychu,

Aperuit oculos cæci. *Ioan. 2. v. 37.*

EPIGRAMMA.

Lux oculos aperit, ſpectat Miracula Matris
Mira videre cupis? palpebra cæca videt.

PO POLSKU.

Cud iaſny widzi PANNY, gdy oczy otwiera
Niewidzący, dwoiaki w nim ſię cud zawiera.

Sub numero 17mo.

Inſkrypcya ięzykiem Doryckim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca pod ſobą Cud malowany, w te ſłowa:

Decidens in puteum, diuq; latens in aquis, extrahitur, poſitus coram Ara B: VIRGINIS, aquam mox evomens, revixit.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako u ſpodu ieſt.

EPIGRAMMA.

Membra ſepulta diu puteo jacuêre cadentis
Mox haurit vitam, faucibus unda fluit.

PO POLSKU.

Smierć w wodzie gdy połyka w ſtudnie wpadaiący,
Też wodę z uſt wylewa, z śmierci powſtaiący.

Sub nu-

Sub numero 18vo.

Inſkrypcya Hiſzpańſka z Geniuſzem w ſtróiu tegoż kraiu, Cud pod ſobą opiſuiąca w te ſłowa:

Martinus Kubiński inter montes Galaciæ oberrans inter ſaxa præceps ruens, voto facto, Beatæ VIRGINIS patrocinio illæſus evadit vitæ periculum.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako u ſpodu ſię czyta.

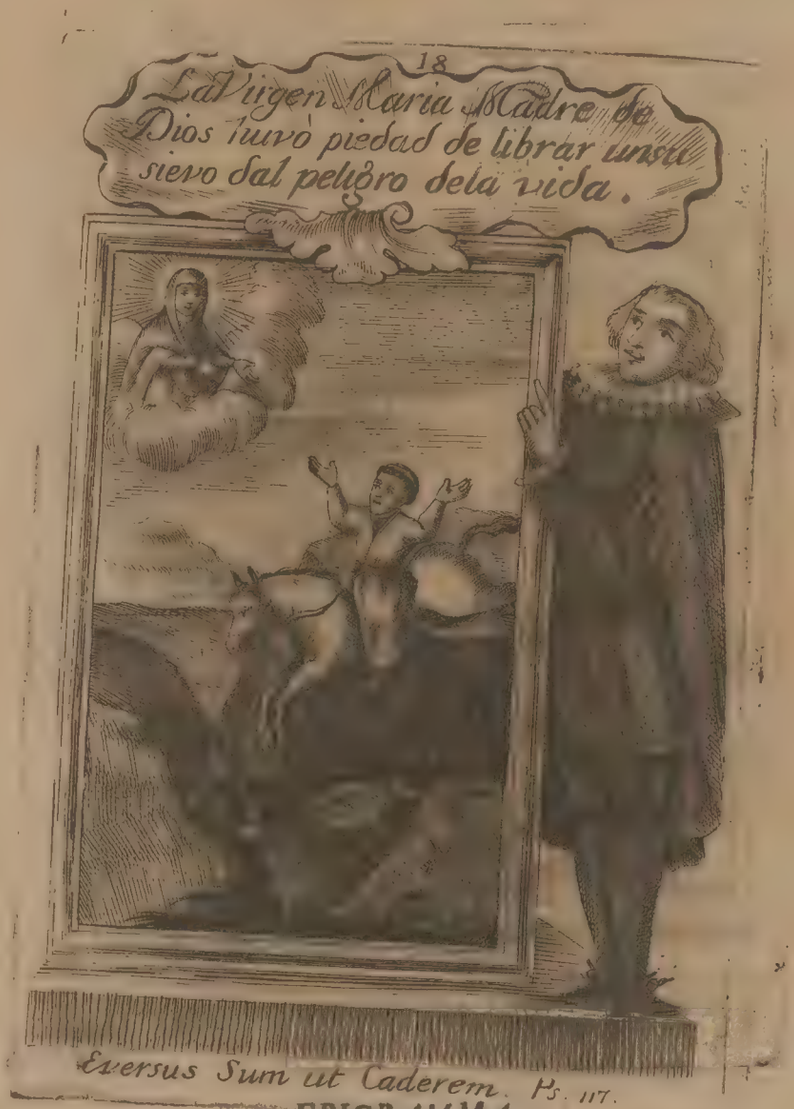

EPIGRAMMA.

Sciſſa patent tremulo lapidant dum ſaxa ruentem.
In petris ſolidam VIRGINIS audit opem.

PO POLSKU.

Spada z koniem, gotuie grob ſkała żywemu,
Lecz nie idzie z kamienia, Pannie nabożnemu.

Sub numero 19no.

Inſkrypcya ięzykiem Brachmańſkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca pod ſobą Cud malowany, w te ſłowa:

Victorinus Sobiewſki ex feneſtra altæ Domus decidens in lapides, exanimis oblatus Beatæ VIRGINI, illuſtri Ejus beneficio, ſurgit incolumis.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako ſię widzieć daie u ſpodu.

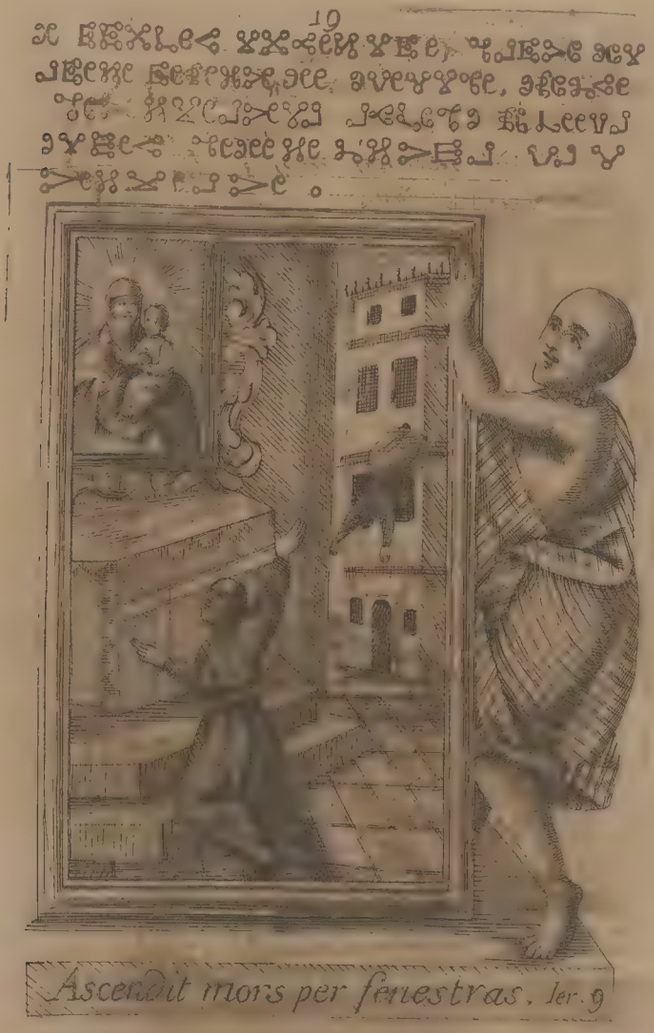

Ascendit mors per feneſtras. Ier. 9

EPIGRAMMA.

Alta feneſtra patet, mors invida luce fruentem
Deprimit, aſt donat VIRGO feneſtra diem.

PO POLSKU.

Doyrzała lecącego z okna, śmierć zayrząca,
Zycie dała MARYA, z Obrazu patrząca.

Sub

Sub numero 20mo.

Inſkrypcya Niemiecka z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca dyſkurs z ſwiadectwami o Cudach tego Obrazu przez trzech Biſkupow w naſtępuiących ſłowach:

Tres Præſules Poloniæ, Cardinalis Macieiowſki Epiſcopus Cracovienſis, Laurentius Gomuliński Epiſcopus Premiſſienſis, & Paulus Wołucki Epiſcopus Camenecenſis, teſtantur de miraculis hujus Iconis Beatæ VIRGINIS.

Pod Cudem Inſkrypcya: na koperſztychu u ſpodu

EPIGRAMMA.

Purpura cum violis Divæ miranda fatentur,
Vera loqui debet non puduiſſe roſas.

PO POLSKU

Kardynał Macieiowſki z dwiema Biſkupami,
Cudowney ſą MARYI żywemi Swiadkami.

Sub numero 21mo.

Inſkrypcya Holenderſka z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Eminentiſſimus Cardinalis Macieiowſki, inter alia beneficia hoc illuſtrius accepit à Beata VIRGINE, dum moriens delatus ad Eccleſiam ante Aram Sacræ Imaginis, tempore Elevationis Sacræ Hoſtiæ ſurrexit ſanus.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako u ſpodu widzieć ſię daie.

EPIGRAMMA.

Purpureus marcet gelida flos morte Senatus,
Virginis á radiis ſurgit odore nitens.

PO POLSKU.

Kwiat Senatu śmiertelnym mrozem gdy więdnie,
Od promieni MARYI wſtaie y iaśnieie.

Sub nu.

Sub numero 22do.

Inſkrypcya ięzykiem Murzyńſkim z Geniuſzem na wzor tego kraiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Gabriel Andreas Presbyter Sæcularis, gangrenam ſeu ignem patiens in manu, appoſito ſtrophiolo, quod tetigit Imaginem B. Virginis, mox ſanitati reſtituitur.

Pod cudem Inſkrypcya: iako ſię niżey czytać może.

EPIGRAMMA.

Vulnus ab igne rubet, tumidum mox Virgo ſecandum;
Alligat ut ſtrophio, vulnera nulla manent.

PO POLSKU.

Ucinać każą rękę ogniem zarażoną
Piekielnym, chuſtką PANNY widzą uzdrowioną.

Sub numero 23tio,

Inſkrypcya ięzykiem Litewſkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Sectâ venâ manus, ſangvinis fluxus deſperatus, attactô ſtrophiolô ad faciem Imaginis B. Virginis ſtatim cohibetur & ſanatur.

Spodem inſkrypcya: na koperſztychu z Piſma S.

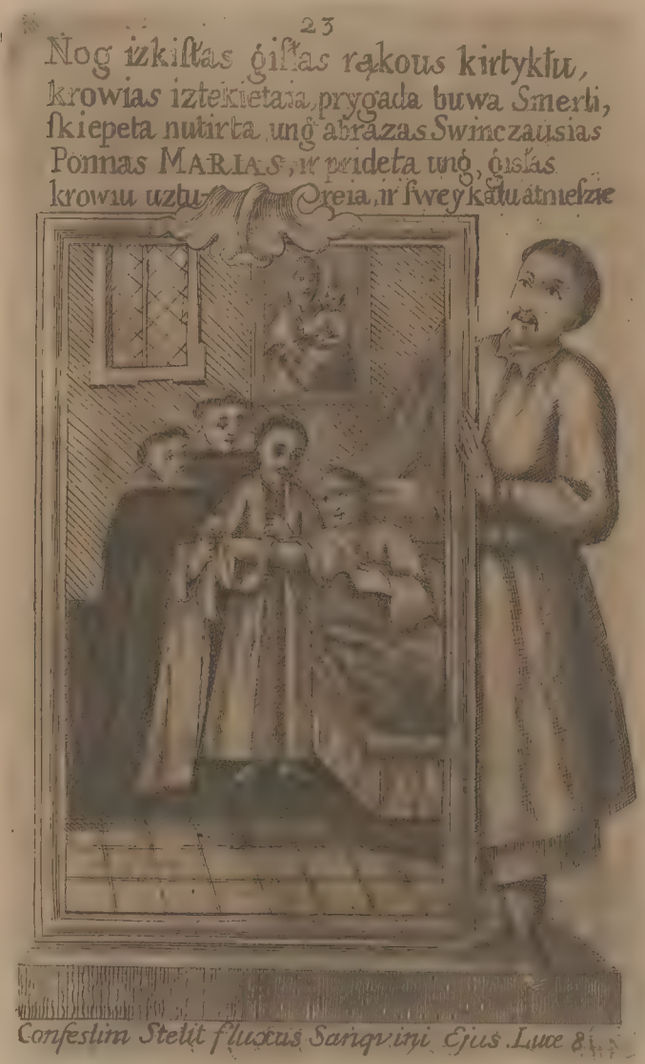

Confeſtim Stetit fluxus Sanguinis Ejus. Luce 8.

EPIGRAMMA.

Saucia vena manus langveſcit ſangvine tactum,
Mox ſtrophiô vultûs, VIRGO ſanavit eam.

PO POLSKU.

Krwią płynie ręki żyła lancetem zraniona,
Chuſtką Twarzy MARYI zoſtaie zleczona.

Sub nu-

Sub numero 24to.

Geniusz Indyiski z inskrypcyą ięzykiem swego kraiu, wyrażaiący pod sobą Cud malowany, w te słowa:

Triduanus defunctus, positus coram Imagine B. Virginis, insigni prodigio ad vitam revocatur.

Pod Cudem Inskrypcya: iako niżey iest.

EPIGRAMMA.

CHRISTUS amicus erat Lazari, Lazarusq; resurgens
Hic triduo surgit, Mater amica fuit.

PO POLSKU.

Pokazał CHRYSTUS przyiaźń, gdy wskrzesił Łazarza,
Ten cud PANNA w umarłym trzydniowym powtarza.

Inſkrypcya ięzykiem Illiryckim z Geniuſzem ſtroiu tamtego kraiu, opiſuiąca łaſkę pod ſobą malowaną, w te ſłowa;

Frater Remigius Bobiński in Theologia Magiſter & Doctor Provincialis Ruſſiæ, in minori ætate conſtitutus, vidit radios à facie B. Virginis in ſe ſparsos, ſentitq; ventum roridum ſe afflantem, quo factum eſt, ut omnem hebetioris intellectûs obſcuritatem à ſe depulſam, lumenq; vaſti ingenii ſe recepiſſe agnoſceret.

Inſkrypcya pod Obrazem: iako ſię widzieć daie.

EPIGRAMMA.

Dum radiis, vento, mentem transformat opacam
Remigat, & portum Virgine flante tenet.

PO POLSKU.

Promieniem Twarzy PANNA rozum oświeciła,
Roſą iaſney mądrości, głowę napełniła.

Sub

Sub numero 26to.

Inskrypcya ięzykiem Angielskim z Geniuszem w stroiu tegoż kraiu opisuiąca ośm Cudow *1mæ Classis* pod sobą malowanych, w te słowa:

Octo numerantur in Processu Coronationis mortui, quos ad vitam revocavit Beatissima VIRGO coram sua Imagine.

Pod Obrazem Inskrypcya: iako iest wyrażona z Pisma S.

EPIGRAMMA.

Naufraga cuncta fiunt octo servantur in Arca
Dum totidem pereunt, Arca MARIA juvat.

PO POLSKU.

Noego z siedmią ludzi Arka salwowała,
Tyleż umarłym życie, Swiętsza ARKA dała.

§. X.

O Tryumfalney Bramie w ulicy Dominikańskiey bardzo wspaniałey.

CAły przeciąg ulicy, ktorę Dominikańską zowią, gdy w pikturach y inskrypcyach rożnych pomienionych Cudzoziemskich ięzykow, był między Festonami; bardzo wspaniale, oczy y ciekawość kontentował Spektatora. Na samym froncie od cyrkułu Miasta, nad wszystkie Arcus Tryumfalne, naywspanialsza erygowana była Brama, wyśmienitemi pikturami adornowana, przez te, iak fama w perspektywę akkommodowana, tak cała ulica y Facyata Klasztoru y Kaplicy, w perspektywie widziana była.

Ta Brama *in facie* Miasta prezentowała Swiat, ktory, Herbowny Piesek Zakonu Kaznodzieyskiego, pochodnią swoią zapalał do promocyi Honoru MATKI Boskiey, w Lwowskim Obrazie Cudowney, z tą inskrypcyą:

Ignem veni mittere in terram, & quid volo? nisi ut accendatur. Luc. 12.

Na wierzchu Swiata Wizerunek Obrazu Cudownego Nayświętszey MARYI, od Aniołow piastowany pod Tronem, a spodem cztery Geniusze reprezentuiące cztery części Swiata, z ktorych każda Koronę ofiarowała Nayświętszey MARYI; *iedna* Papieską, *druga* Cesarską to iest rozdwoioną, *trzecia* Krolewską, *czwarta* udzielnych Panow, *alias* Krolikow; pod ktoremi taka inskrypcya była: *Mittebant Coronas suas ante Thronum. Apoc:* 4 v 10.

Z drugiey strony to iest od Klasztoru, w cyrkuł świata całego byli Święci Zakonu Kaznodzieyskiego, z inskrypcyą: *Circa illum Corona Fratrum. Eccl.* 50. A od Nayświętszey MARYI, że z pierwiastkow Instytucyi nazywani byli: *Fratres B. MARIÆ Virginis*, niżeli od Innocentego III. Kaznodzieiami intytułowani, szła Inskrypcya taka: *Fratres mei Charissimi & desideratissimi, gaudium meum & Corona mea.* ad Philip. 4.

Pod światem nad arkadą Bramy Tryumfalney, z iedney strony był Portret wesrzodku Oyca Swiętego teraźnieyszego BENEDYKTA XIV. Papieża, ktory Korony przyiął, unoszony od Geniusza y Famy, od ktorey z trąby szła inskrypcya: *Benedices Coronæ anni benignitatis tuæ.* Psal: 64. á nad Portretem:

Quam Medicus pinxit, Benedictus in Urbe coronat
Quæ Medicina fuit, sit benedicta salus.

Po obydwoch zaś stronach, że byli Papieże wymalowani z Zakonu Kaznodzieyskiego assumpti, to iest S. Pius V. Blog: Innocenty V. B. Benedykt XI. y Benedykt XIII. Pod Portretem teraźnieyszego Oyca Swiętego, tak podpisano było, z alluzyą do tych czterech:

Inter Pontifices Summos, quos Ordo quaternos
Gusmanus genuit, me numeravit amor.

Z drugiey zaś strony nad Arkadą był Portret J. O, Jmci X. Wyżyckiego, Arcy-biskupa Lwowskiego, iako Koronatora z Herbem Osmoroga, ktory Geniusz utrzymywał z Famą ulatuiącą, z tą Inskrypcyą:

Octavum

Octavum diadema colit Sarmatia Matris,
Ruſſica quo frontem Virginis ornat humus,
Hanc Thaumaturgam mirande Geralde Coronas,
Altior aſſurget Wyżycciana manus.
Spargitur Oſmorog, diſtinctus partibus octo
Integer in frontem, ter benedicta tuam
Hac Cruce Præſulea, dum octava refulget ut octo
Clarior in Lechia nulla Corona fuit.

Po obudwuch ſtronach były Portrety *ex oppoſito* Papieſkich; pierwſzy J. W. Jmći X. Jana Tobiaſza Auguſtynowicza Arcy-Biſkupa Lwowſkiego Ormiańſkiego, Aſſiſtenta *Solii Pontificii & Prælati Domeſtici* Oyca Swiętego, *in Habitu* Zakonu Kaznodzieyſkiego, iako Tercyarza, z Inſkrypcyą:

Virginis aſsiſtens Solio, dextramq; Ioannes
Ceſsiſti Matri, quid? niſi dexter eris.

Drugi J. W. Jmći X. Samuela Głowińſkiego, Biſkupa Hebroneńſkiego, Szuffragana y Kuſtoſza Lwowſkiego, ktorego Herb *Lilia* z trzema gradusami, z Inſkrypcyą:

Scande gradus Regina Sacros, quos Lilia ſpargunt,
Expectat celerem Te Capitalis honor.

Trzeci J. W. Jmći X. Raymunda Jezierſkiego Biſkupa Bakońſkiego, Kanonika Archi-Katedralnego, y teraz Officyała Generalnego Metropolitańſkiego Lwowſkiego, w ktorego Herbie *Miecz* ſię znayduie, z Inſkrypcyą:

Invigilat Tibi Sancta Parens Raymundus ad Aras,
Provida Præſuleâ præparat arma manu.

Czwarty J. W. Jmći X. Leona Szeptyckiego Biſkupa Lwowſkiego Ruſkiego, w ktorego Herbie *Podkowa* y *Strzała* z inſkrypcyą:

Ut properes regnans, habeas Soleamq; Sagittam,
Hæc Tibi ſternit iter, ſignat at iſta locum.

Na poſtumentach po między bardzo wſpaniałe ſłupy ſtali Rycerze zbroyni z Chorągwiami, na tryumf Nowokoronowaney Monarchini popiſuiący ſię; z iedney ſtrony Bramy trzeciu, z drugiey czterech, na Chorągwiach maiąc Herby Woiewodztw y Ziem, maiących relacye do tey Koronacyi, w drugich zaś rękach koperdymenta z ſwoiemi Inſkrypcyami.

Y tak na pierwſzey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Ruſkiego y Ziemi Lwowſkiey, to ieſt *Lew* w Koronie złotey, przedniemi łapami opieraiący ſię na ſkale, z Inſkrypcyą:

Stat Leo pro Petra, confirmat petra Leonem
Aſcenſum pedibus, VIRGINIS ille notat.

Na drugiey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Krakowſkiego, to ieſt biały *Orzeł* z inſkrypcyą:

Aſpicit & gaudet radiantia Serta MARIÆ
Candida Sarmatiæ Sole probatur Avis

Na trzeciey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Kiiowſkiego, to ieſt *Anioł* z mieczem, z inſkrypcyą:

Enſe Paradiſum munit, non Angelus ille
Infimus eſſe poteſt, aſt Cherubinus erit.

Na czwartey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Bełzkiego to iest *Gryf* ukoronowany, z Inskrypcyą.

Gryphs videt oblatum Regis diadema Leonis,
Temporibus Dominæ, portat & ille ſuum.

Na piątey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Podolskiego, to iest *Słońce*, z Inskrypcyą:

En Leo Podoliis Phœbus properavit ab oris,
Conſtitit in medio pectore, clarus erit.

Na szostey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Wołyńskiego, to iest *Orzeł* y *Krzyż* biały, z inskrypcyą:

Cerne volante Crucem pennâ, non fulmina format,
Fœdus amoris init, Crux ſibi teſtis erit.

Na siodmey Chorągwi był Herb Ziemi Przemyskiey y Sanockiey, *Orzeł* dwoygłowny z Koroną iedną, z Inskrypcyą:

Frons Aquilæ diviſa, duas portare Coronas,
Cur renuit? Fronti Virginis una datur.

Na osmey Chorągwi był Herb Ziemi Halickiey, to iest *Kawka*, z Inskrypcyą:

Quam cecinit Patriis pullata monedula terris
Advolat & dulci voce ſalutat eam.

Na dziewiątey Chorągwi był Herb Powiatu Trębowelskiego, także *Kawka*, z Inskrypcyą:

Indicat in ſvavi brumalia tempora cantu
Nigra licet fuerit, candida ſemper erit.

Na dziesiątey Chorągwi był Herb Ziemi Chełmskiey, to iest *Niedźwiedź* między trzema drzewami, z inskrypcyą:

Io! triumphe! ſonant ſylvæ, non Urſe timebis.
Belligeras ſtrmmas, arboris umbra tegit.

Pod Arkadą było pięć Lichtarzow wielkich, w srzodku ze świecami jarzącemi, każdy lichtarz od Geniusza unoszony misternie robionego.

§. XI.

O Bramie Tryumfalney, ktora była w śrzodku Miasta.

TA Brama także dosyć wspaniała, stała blisko Ratusza, dla czego reprezentowała Herb, Miasta Lwowa. Pierwsza kontygnacya była w Architekturze bardzo wyśmienitey y perspektywie; spodem leżał Lew wielki, w złotey Koronie, z Inskrypcyą:

Altera Roma ſies pietate Leopolis alma
Romani Capitis noſceris eſſe Comes.
Montibus & Stellâ te Sixtus Quintus honorat,
Ut benedicta ſias, Stella MARIA nitet.

Na lo-

Na Łożach stały Osoby. Pierwsza Sixtusa V. Papieża, ktory Miastu Lwowi do Herbu Lwa, którym się przed tym pieczętowało, z osobliwszey przychylności swoiey maiąc respekt na zasługi *apud S. Sedem* tegoż Miasta Lwowa, przez Jana Dymitra Solikowskiego Arcy Biskupa Lwowskiego, z Herbu swego rodowitego trzy góry z Gwiazdą dodał, trzymaiąc excerpt z Bulli swoiey: *Aperuit* w koperdymencie:

Leonis dictæ Civitatis communibus insignibus Vestris tres monticulos & Stellam, de Leonis nostri Stemmate desumptos, Apostolica Auctoritate tenore præsentium perpetuò inserimus, & adiungimus

Druga Osoba Jana Kazimierza Krola Polskiego, ktory wielkiemi Prerogatywami nad inne Miasta Polskie, Magistrat Miasta Lwowa ozdabiaiąc swoim Przywileiem ubogacił, ktorego także excerpt w koperdymencie trzymał:

Sola Leopolis, ornamentum, munimentumq; primarium Russiæ, ore totius Regni appellata, prolixæ fidelitatis, Constantiæ, promptitudinis suæ, toties Nobis, Reipublicæq; Polonæ, evidentibûs approbata argumentîs.

Trzecia Osoba Leona Xiążęcia Ruskiego y Fundatora Miasta Lwowa, z inskrypcyą:

Montibus internis à Nomine iacta Leonis
Urbs, Mariana fiat, gratior inde fiet.

Czwarta Osoba B. Konstancyi Krolowey Halickiey, Matki przerzeczonego Leona w Habicie Zakonu Swiętego Oyca Dominika, ktorego Tercyarką była, z inskrypcyą:

Induit hunc Habitum purè Constantia Matris
Virginitas constans, quid? nisi candor erat.

W cyrkumferencyi zaś wszystkiey lozy, stały Geniusze z rożnemi Inskrypcyami Prerogatyw Miasta tego. Na drugiey kontygnacyi były trzy Góry wielkie, dwie niższe, trzecia wyższa nad niemi, po ktorey szła koperdymentem Inskrypcya:

Erit Mons Domûs Domini in vertice montium & elevabitur super colles, & fluent ad eum omnes Gentes. Isaiæ 2. v. 2.

Na trzeciey kontygnacyi na wierzchu trzeciey y wyższey Góry była Gwiazda, w ktorey Nayświętsza MARYA Panna, iaka iest w Obrazie swoim Cudownym, miała Koronę *ad formam* z Rzymu przysłaney, z Inskrypcyą: *Illuminans tu mirabiliter à montibus.* Psal. 75.

§. XII.

O Apparencyi przez Miasto Lwow, na Ratuszu uczynioney.

PRzyłączyły się do tych Tryumfow z rekognicyą za odebrane przez tyle lat od Nayświętszey MARYI łaski, y *Ordines* Miasta Lwowa, a na

Applauz tego Solennego Aktu, swoy Ratusz ozdobiły tym sposobem. *In facie* Ratusza na schodach stały trzy Gory, nad ktoremi zamiast Gwiazdy w promieniach Imie MARYI było, w Arkadzie Fama ulatuiąca z Inskrypcyą: *Stillabunt Montes dulcedinem Amos 9. v. 13.*

Przed Ratuszem na Mieście stały dwa Kolossy bardzo wspaniałe, u ktorych na wierzchu w koperdymentach, były takie Inskrypcye: Po prawey stronie: *Super omnes Civitates terræ. Ier: 48. v. 24.* Po lewey stronie: *Benedictum Nomen gloriæ tuæ. Dan: 3. v. 52.* Na rogu zaś Lonheryi Lew Herbowny ukoronowany, wysoko stoiący piastował Obrazu Cudownego Wizerunek, z Inskrypcyą:

Et quasi Leo erigetur. Numer: 23. v. 24.

Po oknach Sądowey Izby, Archivum, y Sali Ratusznev były Emblemata, bardzo misternie malowane, reguluiące się do wszelkich cyrkumstancyi, iako się same z siebie wydaią.

Pierwsze. Prezentowało Nayświętszą MARYĘ Pannę w Słońcu, ktore w znaku Lwa spoczywało, nad ktorym Inskrypcya: *Æstus maior amoris erit.* Spodem zaś:

Słońce MARYA w Lipcu, gdy w znaku Lwa staie,
Lwow z gorącey miłości Koronę JEY daie.

Drugie. Nayświętsza MARYA Panna z iaskini Lwiey wychodząca, z rościągnionemi rękoma do Korony, na boku ręka z obłokow trzymaiąca Koronę; z inskrypcyą: *Veni de cubilibus Leonum, Coronaberis. Cant. 4.*

Ktora mieszkasz w Lwich gorach, na naszę obronę
Przybyway, y Ruskiego Xięstwa weś Koronę.

Trzecie. Nayświętsza MARYA Panna na Tronie Salomona między dwonastą Lwami, obroconemi głowami do Tronu, reprezentuiącemi dwunastu Radzcow Miasta Lwowa, z inskrypcyą: *Mater Leæna inter Leones cubavit in medio Leunculorum: Ezech: 19. v. 2.*

Twey słuchać w Sądach naszych zawsze będziem rady,
Broń świętą Sprawiedliwość, nas zasłoń od zdrady.

Czwarte. Nayświętsza MARYA Panna w Zodyaku między Lwem y Wagą stoiąca, iednę rękę do Lwa ma obroconę, drugę wyciągnioną ku Wadze z Inskrypcyą: *Orietur in diebus ejus Iustitia. Psal 71. v. 7.*

Ztąd Lwowska Sprawiedliwość zostaie z uwagą,
Że iest PANNA Niebieska między Lwem y Wagą.

Piąte. Lew zwycięskim Laurem ukoronowany, Insignia woienne postronnych nieprzyiaciol y same Korony depcący, w przedniey łapie iedney miecz zakrwawiony trzymał, w drugiey Obraz Nayświętszey MARYI Cudowny, z inskrypcyą: *Ecce vicit Leo.*

Lew Ruski tryumfuie y sypie mogiły
Nieprzyiaciołom, nabrał od MARYI siły.

Szoste.

Szoſte. Ręka z obłokow podaie Obraz Nayświętſzey PANNY Cudowny Lwowi, z inſkrypcyą. *Tradidit eam Dominus Leoni. 3. Reg. 13.*

Lwowi Obraz oddany z łaſk Boſkich potokiem,
By nań w trwogach ſwych patrzał niezmrużonym okiem.

Siodme. Lew pod nogami Nayświęt: MARYI Panny, z Inſkrypcyą: *Virgineo manſveſcit amore.*

Straſzny nieprzyiaciołom Lew Ruſki y ſrogi,
Ciśnie ſię iak Baranek pod MARYI nogi.

Oſme. Lew między trzema gorami y laſami leżący, ze ſzczęki iego miod przaſny płynie, z inſkrypcyą: *Stillabunt montes dulcedinem. Ioel. 3. v. 18.* W Lwich uſtach naleziono Niebieſką ſłodyczą
Trzy gory napoione, ſłodkie dni ſwe liczą.

Dziewiąte. Lew z wyciągnionemi łapami do Papieża na Maieſtacie ſiedzącego, a Papież Sixtus V. oddaie mu trzy gory z gwiazdą, w ktoréy między promieniami Obraz Nayświętſzey MARYI PANNY, z Inſkrypcyą: *Leo confidens abſq; terrore erit. Prov. 18.*

Lwa ufność ku MARYI gdy Syxtus uznaie,
Trzy ſwe gory y z gwiazdą za Tarcze mu daie.

Dzieſiąte. Obraz Nayświętſzey MARYI Panny na Arcę, przy ktorey Lew na ſtraży z Inſkrypcyą: *Ut cuſtodiret Arcam Domini. 1. Reg. 7. v. 1.*

Cudowney MATKI nieraz gdy doznał ſworu
Lew Polſki, ieſt na ſtraży JEY zawſze honoru.

Przez cyrkuł zaś Miaſta co trzecia Kamienica, był Obraz Nayświęt: PANNY kopiowany z tego, ktorego ſię odprawiała Koronacya; po Ulicach zaś ſtały *circumcirca* Kolumny, na ktorych blaſzane wielkie Latarnie z taflami czyſtemi były; po Kolumnach zaś y feſtonach, ktore ſzły po między kolumny, wiſiały gęſto lampy, co zdobiło tak w dzień iako y w nocy całe Miaſto. Co wſzyſtko w illuminacyach było, iako y Wieża Ratuſzna, ktorą Zakon Każnodzieyſki ſwoią expenſą illuminował.

§. XII.

O czwartey Bramie, ktora była przy Archi-Katedrze, gdzie zwykła bywać Brama na wiazd Krolewſki, y o Bramach Halickiey y Krakonſkiey.

W Tey Bramie doſyć piękney z okoliczności mieyſca wyſtawioney na ſłupach była Loża, na ktorey z iedney ſtrony od rynku ſtały Oſoby Świętych PIOTRA y PAWŁA Apoſtołow, wyżey troche na poſtumentach Aniołowie z Inſigniami Papieſkiemi y Arcy-Biſkupiemi, wyżey między Aniołami *Triregium* Papieſkie między dwoma kluczami, nad Tryregium zamiaſt Krzyża, z iedney ſtrony Oſmorog J. O. Jmći X. Arcy-Biſkupa Lwowſkie-

go Koronatora; z drugiey ſtrony Order, w ktorym ſię w ſrzodku wydawał Herb Kapituły Lwowſkiey, to ieſt Nayświętſza PANNA, pod ktorey nogami Lew ſpoczywa, z inſkrypcyą:

Proxima ſtat radians, humili dum VIRGO Leoni,
Regia dent manibus Sceptra, triumphus erit.

Pod Tryregium y Kluczami iako Herbem Kapituły S. Piotra na Watykanie, taka Inſkrypcya była:

Aurea gemmifero cum donat ſerta metallo
Roma, trophæa Petri, clavibus, enſe facit.

Z drugiey ſtrony, to ieſt od Bramy Halickiey ſtali na poſtumentach Swięci Zakonu Kaznodzieyſkiego *in forma* Cherubinow ze ſkrzydłami y trąbami, applauduiąc Tryumfowi Nayświętſzey MARYI, y witaiąc Ią każdy z ſwoią Koroną y ſercem, y tak S. Patryarcha DOMINIK miał Koronę z roż uwitą, S. JACEK Patron Korony Polſkiey y Prowincyi Ruſkiey, tudzież Apoſtoł Lwowa y Ruſkich kraiow, miał Koronę z kwiecia Hyacintowego, S. WINCENTY Ferreryuſz w Cudach bardzo wielkich w Obrazie ſwoim Lwowſkim naypierwey w Polſzcze wſławiony, miał Koronę Liliową, S. TOMASZ z Aqwinu Anielſki y Kościoła Bożego Doktor, miał Koronę Doktorſką; pod ktoremi taka Inſkrypcya była;

Angelicus canit Ordo Tubis Stephanoma MARIÆ,
Lilia, Corda, Roſæ, Laurea, Serta ſiunt.

BRAMA KRAKOWSKA.

Brama Krakowſka była ozdobiona to pikturami rożnych imaginacyi Malarſkich, to Kolumnami na poſtumentach, to Inſigniami y Herbami Krolewſkiemi, pod ktoremi taka była Inſkrypcya:

Enſes Virgineo binos diſtringit honori
Auguſti iunctim dextra ſiniſtra manus.

Wyżey nad Arkadą w koperdymencie było malowane Miaſto Lwow, á w nim Kościoł Zakonu Kaznodzieyſkiego, w kopule naywſpanialſzey, obok ktorego S. Patryarcha Dominik klęczący z Synami ſwoiemi Konwentu Lwowſkiego Tercyarzami y Rozaryantami, proſi o Protekcyą Nayświętſzey MARYI Panny dla Miaſta Lwowa, ktore bydź zoſobliwtzą promocyą JEY Honoru zaſzczyca. z Inſkrypcyą:

Tu exaudies de Cœlo preces eorum — & Urbis, quam elegiſti, & Domûs, quam ædificavi Nomini tuo. 2. Paralip 6. v. 35. & 38.

A Nayświętſza MARYA Panna w obłokach, w aſſyſtencyi Aniołow pokazuiąca ſię na prożbę wielkiego Kochanka ſwoiego y Apoſtoła, rozpościera płaſzcz nad Miaſtem, z Inſkrypcyą:

Protegam Civitatem iſtam, ut ſalvem eam propter me, & propter Servum meum. Iſaiæ 37. v 35.

BRAMA HALICKA.

Brama Halicka Facyatę od Miaſta prezentowała ze wſzyſtką apparencyą podobną. iako Brama Krakowſka, oprocz że Herby były, ieden Korony Polſkiey z Inſkrypcyą:

Ungve tenens gladium, Sceptrumq; Miniſtra Tonantis,
Chriſtiferam poſcit Sceptra tenere manu.

Drugi

Drugi Wielkiego Xięstwa Litewskiego z Inskrypcyą:

VIRGO fugit tantum per plurima sæcula cultum
Armiger insequitur, possidet, instat, honor.

Wśrzodku zaś koperdymentu Nayświętsza MARYA Panna na Tronie siedząca była *in Regia Maiestate*, przed ktorą dwudziestu czterech Starcow, reprezentuiące wszystkie Familie Miasta, rzucali swoie Korony, z Inskrypcyą:

Et adorabunt in conspectu Eius, universa Familia. Psal. 21.

Na Facyacie zaś od Przedmieścia teyże Bramy Halickiey w koperdymencie utrzymywała Fama Historye przywiezienia y wprowadzenia Obrazu tego z Halicza do Miasta Lwowa, przez Xiążęcia Leona z Tryumfem w assystencyi Woyska y niezliczonego ludu, od ktorey takowa z trąby szła Inskrypcya:

De longe portans, [a] *Imaginem Eius,* [b] *In Tympanis & Cytharis,* [c] *Cum omni Exercitu,* [d] *Ingressus est Civitatem.* [e]

Od Bramy Halickiey przez wszystek kurs drogi, ktorą z pola y Obozu miał bydź introdukowany Ukoronowany Obraz, były ściany wysadzone y ozdobione Piramidami z drzewa iodłowego, aż do samey Bramy, ktorę Wielebne Panny Dominikanki wystawiły, y Inskrypcyami nizey wyrazonemi opisały, a na mostku szerokiey ulicy, iako y na moście przed Bramą Halicką stało po dwie wysokich Kolumn, na ktorych pierwszych były dwie Inskrypcye: *Tu lætitia Israel, Tu honorificentia Populi.* Judith 15. v. 10. *Procedens cum magna Gloria.* Cap. 16. v. 27. Na drugich dwoch także dwie inskrypcye *Ante portam Civitatis.* Josuæ 20. v. 4. *Date gloriam laudi Eius.* Psal. 65. v. 2.

§. XIV.

O siodmey Bramie Tryumfalney, wystawioney S[illegible] y nakładem I. O. Xiężny Jey Mci Teofili [illegible]eckiey, Kasztellanowey Krakonskiey na ten czas, a teraz Matki Taidy, Fundatorki. Zakonnicy S. O. DOMINIKA, przy Klasztorze WW. Panien tegoż Zakonu, y o Facyacie Kościoła tego Klasztoru.

NA tey Bramy Facyacie patrzącey ku Miastu, z samego wierzchu stał Geniusz reprezentuiący Anioła, trzymaiącego w iedney ręce Słońce, w drugiey koperdyment z inskrypcyą Łacińską: *Electa ut sol. Cant. 6.* Pod nogami tegoż Anioła koperdyment wiekszy, na ktorym Łacińską pomienioną Inskrypcyę explikuiące, te Polskie znaydowały się wiersze:

Aaz Wiel-

[a] *Prov. 21. v. 14.* [b] *ad Coloss. 3. v. 10.* [c] *Isaiæ 30. v. 32.* [d] *Iosue 8. v. 14.* [e] *1. Reg. 20. v. 43.*

Wielka iest świata Ozdoba przydana
W MARYI, ktora iak Słońce wybrana.
MARYĄ z Słońcem bydź widźiemy w parze,
Dwa teraz większe mamy Luminarze.

Niżey po środku Arkady w perspektywie samey był Obraz Ukoronowaney Nayświętszey PANNY, nad ktorą inskrypcya: *Veni Coronaberis. Cant:* 4. Pod Obrazem zaś Portret Oyca S. z tym napisem:

Czternasty ci BENEDYKT błogosławi Lwowie,
Matki Lwa, PANI Lwowa, kleynot daie Głowie.

Po bokach tego Obrazu wyżey troche od Herbu Oyca Swiętego z obydwoch stron stały sześc Osob, to iest z prawey strony: pierwsza Krolowa Ester, druga Abizai, trzecia Rachel. Ester w iedney ręce, roszczkę oliwną, w drugiey inskrypcyę Łacińską: *Pax multa diligentibus. Psal.*118. trzymała, pod nogami zaś inskrypcya Polska; explikuiąca Łacińską:

Nayświętszą z Nieba ESTER masz dla siebie świecie,
Masz od Niey wieczny pokoy w oliwnym bukiecie.

Abizai trzymała w iedney ręce, serce płomieniste, w drugiey napis Łaciński, *Diligentes me diligo. Prov:* 8. Na dole zaś pod Abizai inskrypcya Polska tłomacząca Łacińską:

W Nayświętszey ABIZAI serce ku nam pała.
Czyni, by y w nas była Jey miłość nie mała.

Rachel stała z kornukopią, wypuszczaiącą z siebie kwiaty, kłosy, kleynoty &c. oraz y z inskrypcyą Łacińską: *Venerunt omnia bona pariter cum illa. Sap.* 7. Pod ktorą na spodzie te Polskie znaydowały się wiersze:

Szczodrota nad szczodroty Nayświętszey RACHELI,
W swym SYNU wszystkich Synow wszelkim dobrem dzieli.

Z lewey zaś strony, pierwsza stała osoba Judyth, w iedney ręce trzymaiąca Lemma: *Dedisti gladium in defensionem, Iudith* 9. W drugiey miecz; pod ktorą ta Polska była inskrypcya:

Tryumf nam w tey JUDYCIE, przy tey Heroinie
Naymnieyszey nie iesteśmy podlegli ruinie.

Druga: Rebeka maiąca źrzodło z pod prawey ręki płynące, w lewey Łacińskie Lemma: *Dat omnibus affluenter. Iacobi* 1. Pod nią wiersze Polskie:

Zbawienną dla każdego na świecie człowieka
Jest Ochłodą, Łask Zrzodło, Nayświętsza REBEKA.

Trzecia osoba: Ruth trzymaiąca w iedney ręce snopek, w drugiey Łacińską Inskrypcyę: *Pauperes saturabo panibus. Psal.* 131. Pod ktorą Polskie wiersze były takie:

Chcesz zdrowego posiłku Narodzie zepsuty?
Masz go w Chlebie Anielskim u Nayświętszey RUTY.

Na sa-

Na ſamym zaś ſpodzie tey Facyaty, z iedney ſtrony Bramy Tryumfalney na poſtumencie ſtał Geniuſz, reprezentuiący Roſtropność, w prawey ręce trzymaiący laſkę Merkuryuſza, w lewey zaś inſkrypcyą Łacińſką: *Mea eſt Prudentia. Prov.* 8. Pod nogami tego Geniuſza, takowy był Polſki napis:

Mądrość MARYI Panny wydaie ſię z Węża:
Ktorego wiecznie ſwemi nogami zwycięża.

Z drugiey ſtrony teyże Facyaty także na ſpodzie na poſtumencie ſtał Geniuſz, reprezentuiący Moc; w iedney ręce kolumnę, w drugiey trzymaiący Łacińſką inſkrypcyę: *Mea eſt Fortitudo. Prov.* 8. Pod nim zaś te były wierſze Polſkie:

Moc ieſt Krolowa Nieba, przy tey świata ſtrata
Bydź niemoże; MARYA ieſt Kolumną świata.

Facyata Bramy od Pola.

Na tey Facyacie tak iako y na pierwſzey, na ſamym wierzchu ſtał Geniuſz, trzymaiący w iedney ręce Mieſiąc, w drugiey Łacińſką Inſkrypcyę: *Pulchra ut Luna.* Cant. 6. Pod ktorego nogami koperdyment z temi Polſkiemi wydawał ſię wierſzami:

Szczęśliwe dla nas dni, nocy beſpieczne:
Ktora wybrana iak Koło ſłoneczne,
Piękna iak Xiężyc MARYA; Tey mocą
Jaſności, iuż nam noc, ieſt dniem nie nocą.

Niżey, poſrzodku Arkady w perſpektywie znaydował ſię Obraz Nowo-Ukoronowaney Nayświętſzey Panny, nad ktorym Łacińſki ten był napis: *Coronata Triumphat.* Sapien: 4. Pod Obrazem zaś na ſamym ſrzodku był Portret Xiążęcia Arcy-Biſkupa Lwowſkiego, y Herb Jego, z tą Polſką Inſkrypcyą:

Złotem PANNĘ Nayświętſzą, co Panny celuie,
Mikołay Arcy-Biſkup dziſiay Koronuie.

Wyżey trocha od tego Portretu, a niżey od Obrazu Nayświęt PANNY. bo bokach tey Facyaty, ſtało ſześć Oſob Swiętych Zakonu S. DOMINIKA Zakonnic. To ieſt z prawey ſtrony rzeczoney Facyaty, ſtała pierwſza S. KATARZYNA Seneńſka, w iedney ręce Triregium Papieſkie, w drugiey Łacińſką Inſkrypcyę: *Corona aurea ſuper Mitram eius, expreſſa ſigno ſanctitatis.* Eccl: 45. Pod tą zaś Swiętą Zakonnicą, ten Polſki był napis:

Trzy Ci Koron Seneńſka daie Katarzyna,
Żeś ieſt Głową Kościoła, ta tego przyczyna.

Druga Sw: HELENA Krolewna Węgierſka, w iedney ręce Koronę Krolewſką, w drugiey Łacińſką inſkrypcyę: *Regnum decoris & diadema ſpeciei.* Sap. 5. trzymaiąca. Pod nią zaś ta Polſka była Inſkrypcya::

Krolewna [patrz] Węgierſka Helena co robi?
Głowę Krolowey Nieba ſwą Koroną zdobi.

Trzecia Swięta Zakonnica JOANNA, Krolewna Luzytańska, u ktorey w iedney ręce Xiążęca Mitra, w drugiey ta Inskrypcya: *Imponent Mitram Capiti honoris.* Baruch 5. znaydowała się. Pod nogami zaś Polskie wiersze.

Naywyższey Xiężny, Głowie, PANIENKI nad Panny,
Kształt w Mitrze Luzytańskiey Krolewny Joanny.

Po lewey zaś stronie pierwsza S. Zakonnica KATARZYNA de Ricciis, stała z Koroną Cesarską, y Łacińską Inskrypcyą: *Reposita est mihi Corona.* 2. ad Timot: cap. 4. Pod ktorą ten Polski napis:

Katarzyna Florentska wita Cię wspaniale,
Monarchinią Naywyższą w tym Cię zna regale.

Druga z teyże strony Swięta Zakonnica, Błogosławiona LUCYA Brokkoletti stała z rożową Koroną, y Łacińską Inskrypcyą: *Venite coronemus rosis.* Sap. 2. Pod nią zaś ta była Inskrypcya;

Lucya Brakkoletti ten Wieniec rożowy,
Dla Raiu Niebieskiego oddaie Krolowy,

Trzecia Swięta Zakonnica, Błogosławiona STEFANA de Quinzanis, prezentowała się w iedney ręce z Liliową Koroną, w drugiey z inskrypcyą: *Opere Lilii fabricata.* 3. Reg. cap. 7. Pod nią zaś te Polskie znaydowały się wiersze:

Koronę Liliowę Tey daie Stefana,
Ktora dla swey Czystości Lilią nazwana.

Na samym zaś spodzie na postumentach z iedney strony tey Faciaty był Geniusz reprezentuiący Wstrzemięźliwość; ten w iedney ręce trzymał ptaszka na stążecce wzlatuiącego w gorę, w drugiey koperdyment z inskrypcyą Łacińską: *Qui continens est apprehendet illam.* Eccl. 15. Pod nim zaś te Polskie znaydowały się wiersze:

Wstrzemięźliwość, Roskoszy Niebieskich nietraci,
Krolestwem się MARYI, wstrzemięźliwym płaci.

Drugi Geniusz, z drugiey strony także na spodzie, reprezentował Sprawiedliwość, w iedney ręce szalki, w drugiey Łacińską trzymaiąc inskrypcyę: *In viis Iustitiæ ambulo.* Prov. 8. Pod nim zaś ta Polskiemi wierszami wyrażona znaydowała się inskrypcya:

Drogi Sprawiedliwości nie lekce potrzeba
Ważyć, tym, ktorzy pragną bydź z Krolową Nieba.

Ulice tak od tey Faciaty ku polu, iako y od pierwszey Faciaty ku Miastu idące, po bokach wciąż ozdobione były Architekturą, po między ktorą niżey opisane znaydowały się Symbola: Oraz y dwie odmalowane Historye z Pisma Swiętego, iedna: Krolowey Saby z wielkim sequitem wieżdżaiącey do Jeruzalem, za ktorą szedł Zubr wielkiemi obładowany skarbami, gdzie była ta inskrypcya:

Zubr Polskiey Senatorki, służyć Polska PANI
Nayświętsza SABO, Twoi na nim Ci poddani
Za skarb dla Salomona Naywyższego KROLA
Daią serca: ten Prezent iest z naszego pola,

Druga

Druga Historya wyrażaiąca Ruth, zbieraiącą w polu po żeńcach kłosy. Gdzie żeńcy iedni żną, drudzy znoszą snopy, inni zaś siedzą w chłodnikach, z ktorych ieden chłodnik odmalowany był z samych leszczyn, drugi zaś z drzew wiśniowych, wierzchami do siebie nakłonionych, [iako y pierwszy chłodnik z leszczyn] Krolewską uwieńczonych Koroną. Nad ktoremi ten się znaydował napis:

Szczęśliweś Pola Polska, ktorey kształt LESZCZYNA
Y WISNIE z Koronami, RUTH szczęścia przyczyna
Nayświętsza; Tać przyczyną iest Niebieskiey rosy,
Ta nie zbiera, lecz daiąc swych Dobrodzieystw kłosy.

Symbola zaś takie były.

Pierwsze: Owca skromnie stoiąca: Lemma: *Inter omnes mitis.* Wierze Polskie.

Cicha Owca MARYA, nad wszystkich Kochanka
Boska; Ktora Bożego zrodziła BARANKA.

Drugie Symbolum. Atlas Góra, na ktorey się Niebo opiera; Lemma: *Portantem omnia porto.* Wiersze Polskie.

Osobliwsza MARYI moc iest; Tego nosi,
Ktorego bydź Piastunem świata, Wiara głosi.

Trzecie Symbolum: Złota świątłego bryła. Lemma: *Rubiginis expers.*

O kosztowna Czystości! nad cnotami Cnoto!
MARYA bez zmazy Panienka iak złoto.

Czwarte Symbolum. Tęcza napędzaiąca chmury; Lemma: *Mediis pax fulget in armis.*

Miła pogoda światu, bo MARYA Tęcza,
Wszystkie nieszczęścia chmury od niego odstręcza.

Piąte Symbolum. Szkatuła; Lemma: *Non nummis sed Numini.*

Skarb kosztowny MARYA, w ktorym iuż nie złoty
Depozyt, ale CHRYSTUS Kleynot nad kleynoty.

Szoste Symbolum. Pałac Krolewski: Lemma: *Regi non gregi.*

Nie podły Dom MARYA, to iest wszystkich zdanie,
Dla KROLA Niebieskiego w MARYI mieszkanie.

Siodme Symbolum. Laur od piorunow biiących na siebie, nienaruszony; Lemma: *Nec fulmina lædunt.*

MARYA od bissowskich Laur nienaruszony
Piorunow, lub te na Nią biły z każdey strony.

Osme Symbolum. Cedr z kwiatem y owocem. Lemma: *Pascit & oblectat.*

Smutek nam przy MARYI y głod niedokuczy,
Swą nas pięknością cieszy, swym Owocem tuczy.

Dziewiąte Symbolum. Kokoſza kurczęta uciekaiące do ſiebie, przed kanią przykrywaiąca. Lemma: *Pereuntes protegit alis.*

Do MARYI, ieśli cię ptak piekielny goni
Uciekay, Ta cię łaſk ſwych ſkrzydłami obroni.

Dziesiąte Symbolum. Jednoroziec na łonie Panny łaſkawieiący. Lemma: *Virgineo manſveſcit amore.*

Więcey nam ſurowością BOG ſwą iuż nie ſzkodzi.
Miłością ſię Nayczyſtſzey PANIENKI łagodzi.

Jedynaſte Symbolum. Morze wyrzucaiące z ſiebie kleynoty, perły &c. Lemma: *Dant Maria gemmas.*

Morze MARYA wiecznym dobrem nas bogaci
W Kleynocie, ktory nigdy waloru nie traci.

Dwónaſte Symbolum. Klucz otwieraiący zamknięte Drzwi. Lemma: *Clauſa recludo.*

Wiecznym nas wprawdzie ſzczęściem MARYA potyka,
Ta albowiem zamknięte nam Niebo odmyka.

Trzynaſte Symbolum. Orzeł patrzący ſię niezmrużoną źrzenicą w ſłońce. Lemma: *Sola capax ſolis.*

Orzeł MARYA ſwego ani ſpuści oka
Z Słońca Sprawiedliwości, o Cnota wyſoka!

Czternaſte Symbolum. Róża bez kolcow. Lemma: *Ex ſpinis ſine ſpinis.*

Między Córkami Ewy, tak ieſt MATKA Boża
Bez grzechu naymnieyſzego, iak bez kolcow roża.

Piętnaſte Symbolum. Wóz ſłoneczny. Lemma: *Soli eſt condita Soli.*

W Tey nam Sprawiedliwości iaſne zeſzło Słońce
PANNIE, Ta na świat, świata wydała Obrońce.

Szeſnaſte Symbolum. Koncha perłę z ſiebie wypuſzczaiąca. Lemma: *Me proles nobilitat.*

Konſze z perły ozdoba, a MARYI z Syna,
Że ieſt Niepokalaną, SYN tego przyczyna.

Siedmnaſte Symbolum. Tron Salomona. Lemma: *Soli Salomoni.*

Dla KROLA Niebieſkiego Tron z MARYI łona,
Ta tego na ſwym łonie nośi SALOMONA.

Ośmnaſte Symbolum. Lampa goreiąca w pełni. Lemma: *Lucis habet alimenta perennis.*

Wieczne światło MARYA, wydaie ſię iaśnie
Pełna Gnot; temi świeci, na wieki niezgaśnie.

Dziewiętnaſte Symbolum. Drabina o Niebo wſparta. Lemma: *Hac itur ad Aſtra.*

Chceſz ſię cieſzyć na wieki oglądaniem BOGA,
Maſz MARYĄ; Ta pewna ieſt do Nieba droga.

Dwudzie-

Dwudźieſte Symbolum. Kſięga otwarta. Lemma: *Cunctis hic ſervit apertus.*

MARYA Mądroſć z Nieba dla każdego Człeka
Wydaie; ta Niebieſka ieſt Biblioteka.

Dwudźieſte pierwſze Symbolum. Wieża: Lemma. *A facie inimici.*

Precz od nas zgraia duſznych nieprzyiacioł harda,
Nas MARYA doſć mocna broni Belluarda.

Dwudzieſte drugie Symbolum; Mieſiąc. Lemma: *Cum luce refrigerium.*

Mieſiąc MARYA z tego świat kontent Mieſiąca,
Jaſnoſć bez ſzkodliwego w nim mamy gorąca,

Dwudzieſte trzecie Symbolum: Kotwica. Lemma: *Una ſalus.*

Nie każe deſperować Nayświętſza Dziewica
Nam, Ta bowiem zbawienna ieſt dla nas Kotwica.

Dwudźieſte czwarte Symbolum; Tarcza. Lemma: *Tutela decuſq.*

Każda w ludzkim Narodzie wyznaie oſoba,
Że MARYA Obrona dla nas, y Ozdoba.

Dwudźieſte piąte Symbolum: Ogrod z drzewami, kwiatami y ſadzawkami ozdobiony. Lemma: *Huc corpora feſſa recurrent.*

Zemdlony niegdyś w Raiu, wiédz ludzki Narodzie
MARYA Ogrod; w tym maſz ſpoczynek Ogrodzie.

Faciata Kościelna.

Z dołu przed ſamemi Kościelnemi drzwiami namalowani byli dwa Zubry ukoronowani, wiożący Arkę Pańſką w Dom Obededona, za ktorym liczna Starozakonnych Kapłanow y Lewitow była aſſyſtencya. Gdzie takowa znaydowała ſię inſkrypcyá, wierſzami Polſkiemi wyrażona:

Szczęśliwyś Domie, iak ow Dom Obededona,
A to, z Nayświętſzey Arki MARYI; bo Ona
Wieczne błogoſławieńſtwo wprowadziła w ciebie:
Wieczna w Tobie ſzczęśliwoſć bydź tobie iak w Niebie.

Nad tą pomienioną Arką wyżey troche był Portret J. O. Xiężny z LESZCZYNSKICH WISNIOWIECKIEY Kaſztellanowy Krakowſkiey, Fundatorki, oraz y Jey Herb: to ieſt Głowa Zubrza z pierścieniem przez nozdrze przewleczonym: Pod ktorym ten naydował ſię podpis:

Krolowey Niebios Xiężna, iakó przy Jey Swięcie
Na wiązanie oddaie ten Pierścień w prezęcie,
Y Głowę; przy oddaniu, te ſą Xiężny ſłowa:
Niech Ci ARKO Nayświętſza y ta ſłuży Głowa.

Na ſamym wierźchu tey Faciaty Kościelney ſtał Obraz Niepokalanie Poczętey Nayświętſzey MARYI Panny, ſtoiącey nogami na Mieſiącu, y depczącey głowę wężową, ktory świat niżey odmalowany opaſywał y ściſkał, tego *Pieſek* z pochodnią palił, pod ktorym ta Polſka była inſkrypcya:

Węża depce MARYA, by ſię go nie bali
Ludzie w świecie, y ten go, by uciekał pali.

Swiat zaś ten iako y wąż y miesiąc z samych wiérszow Łacińskich były uformowane, co w następuiącym daie się widzieć koperszrychu.

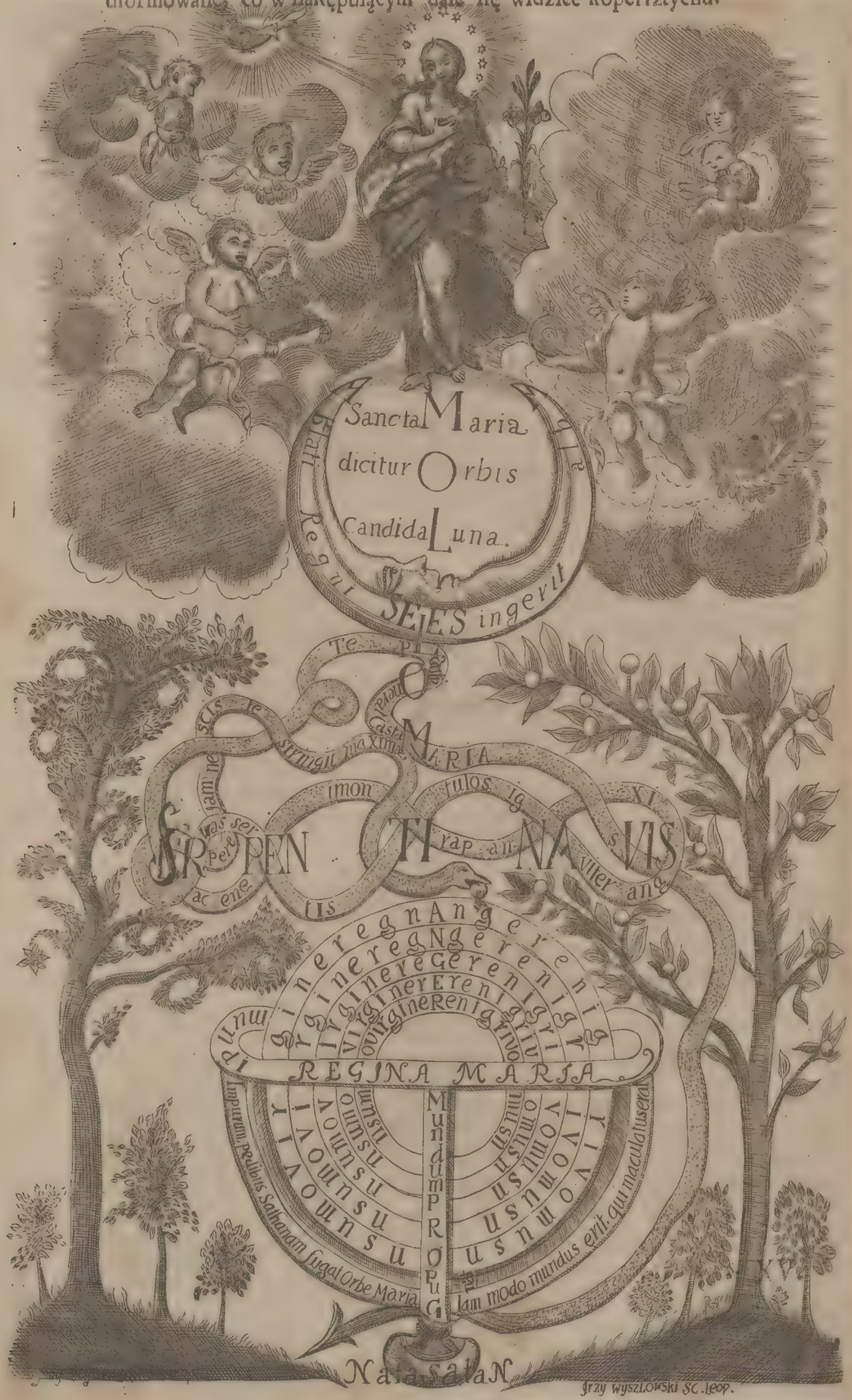

Grzy WYSZLOWSKI SC. Leop.

§. XV.

O Ośmey Bramie Tryumfalney, wystawioney ku Polowi, y o Faciacie iakby o dźieviątey Bramie, przy Klasztorze Zakonu Kaznodzieyskiego pod Tytułem S. Magdaleny, y co była przed S. Łazarzem, Kościołem Rożańcowym.

BRama ta w obszerności mieysca y wspaniałości rowna innym, przy rożnych Architektoniki sztukach Bustami Swiętych z Zakonu Kaznodzieyskiego y pikturami w perspektywę adumbrowana; w drugiey kontynuacyi reprezentowała niezmierny applauz Aniołow, y Zakonu Kaznodzieyskiego Swiętych, na Tryumfalnym Wozie w dzień Koronacyi swoiey wieżdżaiącey MARYI z inskrypcyą:

Coronans coronabit Te, & ibi erit Currus Gloriæ Tuæ. Isaiæ 22. ℣ 18.

Nad Arkadą Faciaty przed S. Magdaleną przy innych Architekturach, pędzlem Malarskim wyrażonych, w srzodku samym malowany był Papież na Maiestacie między Kardynałami siedzący, Nayiaśnieyszemu Panu, Krolowi Polskiemu, y J. O. Kasztelanowi Krakowskiemu oddaiący Przywiley y Korony, z Inskrypcyą: *En* [*inquit*] *tradidi vobis.* Deut. 1. ℣. 8. *Coronas certe aureas.* Baruch 6. ℣. 9.

A nad Oycem S. Geniusz trzymaiący Koronę z inskrypcyą: *Eris Corona gloriæ in manu Domini.* *Isaiæ* 62. ℣. 3.

BRAMA przed S. ŁAZARZEM.

Przed Swiętym Łazarzem była wystawiona Brama z samych Tryumfalnych y woiennych Znakow, a to nakładem Archi-Konfraternii Rożańca S. przy Kościele BOZEGO Ciała, [ktora iest *Fundatrix & Domina cum Iure Patronatûs tak Kościoła iako y Szpitala tego,*] Aniołowie pląsaiąc w ręce, każdy z ust swoich miał idące słowa: *Victoria.* A na wyższym mieyscu, Imie MARYA Zwycięzkie, w obłokach nad Obrazem Nayświętszey MARYI z Inskrypcyą unosili:

Nomini meo adscribatur. 3. Reg. ℣. 28.

W koperdymentach na wysokich Kolumnach były takie Inskrypcye: iedna: *Videant Pauperes & lætentur.* Psal. 68. ℣. 33.
Druga: *Pauper & inops laudabunt.* Psal. 73. ℣. 27.

W koperdymentach zaś kolumn koło Faciaty S. Magdaleny stoiących były inskrypcye takie, iednà: *Splendor eius ut lux erit.* Habac. 2. ℣. 4. Druga: *Mundum illuminans in excelsis.* Eccl. 43. ℣. 10. A to z tey cyrkumstancyi, że na wierzchu tych kolumn, stał *Płesek* Herbowny Zakonu Kaznodzieyskiego pochodnią swoią Swiat zapalaiący, w ktorym przy nocnych illuminacyach wewnątrz były lampy, bardzo misterną sztukę w umbrze pokazuiące.

§. XVI.

O apparencyi przygotowaney w Wielkiey Kaplicy BOZEGO CIAŁA, o Ornamentach wszkrożganku, y illuminacyach, ktoremi wszystkie Wieże Miasta Lwowa y Przedmieścia, ozdobione były.

CAła Kaplica adamaszkowym karmazynowym obiciem z frędzlami złotemi ubrana, naypierwey Wielki Oltarz miała w sobie *per modum* Maiest tu bardzo wspaniałego, z materyi suto bogatey złotogłowowey, galonámi y frędzlami Masyfowemi szamerowaney, ktorego *fimbrias* utrzymywały wzlatuiące Geniusze z Inskrypcyami, u iednego: *Data est Ei Corona.* Apoc: 6. v. 2. u drugiego. *Et Sceptrum.* Zach. 10. v. 11. a nad głową Fama z Inskrypcyą:

In perpetum Coronata Triumphat. Sap. 4. v. 2.

Poboczne Oltarze, y inne *novitèr, propter commodum* Gości wystawione, także osobliwszą inwencyą y apparencyą ozdobione były.

Baldachim dla J. O. Jmći X. Koronatora, y Ambona dla J. W. Jmci X. Biskupa, z bogatych Perskich makat, były ubrane.

Nad baldachimem J. O. Jmći X. Koronátora, ulatywał Geniusz trąbę trzymaiący w rękach ku Oltarzowi Obrazu obrocony, z tą Inskrypcyą.

Qui Coronat Te. Psal. 102. v. 4. *Offerens Coronam auream.* 2. Machab. 14. v. 4. *Accipiet Coronam vitæ.* Jacobi 2. v. 12.

Nad Amboną zaś Geniusz podobny, taką trzymał inskrypcyę:

Positus sum ego Prædicator. 1. ad Thim. 2. v. 7.
In reliquo, reposita est mihi Corona. 2. ad Thim. 4. v. 8.

Atrium Kaplicy y Chor dla Kapeli *de novo* wystawiony, był adornowany obiciem axamitnym karmazynowym z frędzlami srebrnemi. W ktorym Geniusze ulatuiące z inskrypcyami swoiemi, Portrety trzymały *hoc numero.*

Pierwszy: Oyca S. BENEDYKTA XIV. Papieża na samym srzodku, pod ktorym takie były wiersze:

Dextera Te Lucæ depinxit VIRGO colore
Roma coronavit, Russia prona colit.

Drugi: Nayiaśnieyszego Monarchy AUGUSTA III. Krola naszego, z inskrypcyą:

Ensibus Augustus geminis dat signa salutis,
Pro cultu iurat, pro Cruce bella gerit.

Trzeci: Náyiáśnieyszey Pani, MARYI JOZEFY Krolowey naszey, z inskrypcyą:

Dat tibi Sarmaticam Iosepha Maria Coronam,
Tu Regina poli, corda Polona regas.

Czwarty

Czwarty: Xiążęcia LEONA Fundatora Miasta Lwowa, y w nim Klasztoru Zakonu Kaznodzieyskiego, nad ktorym była inskrypcya.

Eo tempore erat Dux. 2. Machab. 3. ℣. 5. *Et ædificavit Civitatem.* Judic. 1. ℣. 26. *Ut sit Nomen eius in eo.* Deut: 12. ℣. 11.

Niżey Portretu: *En Civitas, quam ædificavi in robore fortitudinis meæ, & in gloriam decoris mei.* Dan. 4.

Piąty: Błogosławioney KONSTANCYI Matki Xiążęcia Leona, y Siostry Trzeciey Reguły S. Dominika, za ktorey uproszeniem Zamek na Klasztor, y Obraz MATKI Ukoronowaney, darowany Zakonowi Kaznodzieyskiemu od Jey Syna, na ktorym była inskrypcya:

Mater eius, & Soror. Joan. 19. ℣. 25.
Vocavit Fratres suos. Gen. 31. ℣. 54.

Niżey Portretu: *Et posuit eos in Arce in Custodiam Domûs Sanctæ.* 1. Machab. 9. ℣. 53. *Cuius est Imago hæc.* Matth. 22. ℣. 20.

Szosty. Krola Władysława IV. Jagellona, Wielkiego Benefaktora Konwentu Lwowskiego, ktorego Herb Snopek złoty, z inskrypcyą:

Primitias messis Dominæ Iagello Sacravit,
Virgineam frontem Regia spica decet:

Siodmy: Krola Michała I. Korybuta, Wielkiego Dewota do Obrazu tego Cudownego; ktorego Herb Miesiąc, Gwiazda, y Krzyże, z Inskrypcyą:

Luna pedes, at Stella Caput, Crux trina Coronam
Virginis exornant, Rex Korybuthe tua.

Osmy. Krola Jana III. Sobieskiego, wielce nabożnego na tym mieyscu, ktorego Herb Tarcza, z Inskrypcyą:

Rex Clypeum reddit Matri pro pace Ioannes,
Gratia pugnavit, Dextera Virgo fuit.

Dziewiąty, Krola Stanisława I. Leszczyńskiego Xiążęcia Lotaryngii, y z tak odległych Kraiow, tego mieysca Cudownego, pamiętnego, przez przysłaną Eleemozynę; ktorego Herb Zubrza głowa; z Inskrypcyą:

Lilia terna comant, Dominam Lotharingia cingit,
Ter Regale Caput, Principe fronte colit.

Skrósganek także obity Szpalerami, w koło był ozdobiony Portretami następuiącemi; z ktorych był:

Pierwszy Eminentissimi Annibalis Cardinalis Albani, Protektora Polskiego Krolestwa, y W. Xięstwa Litt. y Archi-Presbytera Kapituły S. Piotra na Watykanie; z Inskrypcyą:

En Albanus adest, Clementis cardo Sacrati,
Virginis à tanto Cardine pendet honor.

Drugi. J. O. Xiążęcia Jmći Adama Komorowskiego, Arcy-Biskupa Gnieźnieńskiego, y Prymasa Korony Polskiey, y W. Xięstwa Litewskiego, z Inskrypcyą:

En Paradise tuus Custos, Primasquè Supremus,
Innocuis moribus primus Adamus adest.

Trzeci: Nayprzewielcb. Xiędza Antonina Bremonda *natione* Francuza, Generała Zakonu Kaznodzieyskiego, Syna Konwentu S. Magdaleny, gdzie Jey Głowa leży, w Marsylii, z Inskrypcyą:

Magdalis hunc lachrymæ laudi genuêre Mariæ,
Ex quo Religio gaudia Mater habet.

Czwarty J.O.ś.p.Jmći Pana Jozefa POTOCKIEGO Kasztellana Krakowskiego, Hetmana Wielk: Koronn: Fundatora, y Trzeciey Reguły Zakonu Kaznodzieyskiego Brata, z Inskrypcyą:

Ter geminis Crucibus Sponsata MARIA Joseppho
Clava, Domus, pietas, terna Corona fiunt;
Sponsam corde, Ducem clava, redimitq; Patronam
Nomine, ter cinctam, Crux quoq; terna decet.

Piąty. J.O. Jeymći Pani Ludowiki z Mniszchow POTOCKIEY, Kasztellanowey Krakowskiey, Hetmanowey Wielkiey Koronney, Fundatorki, y Trzeciey Reguły Zakonu Kaznodzieyskiego Siostry; z Inskrypcyą:

Debentur Capiti Dominæ diademata septem,
Quæ Civitas septem montibus aucta parat.
Hæc meritò septem calamis adscribit Avitis
Alludens fronti, sic LUDOVICA Tuæ.

Szosty: J. O. Xiężny Jeymći z Leszczyńskich Wiszniowieckiey, Kasztellanowey Krakowskiey, Fundatorki, z Inskrypcyą:

Mente tenet Dominam monstrat Sponsata MARIÆ
Leszczyniana Domus, Circulus atquè Caput.

Siodmy: Jaśnie Wielmoż: Jmći Pana Jana Klemensa Branickiego Woiewody Krakow. Hetmana na ten czas Poln: a teraz Wielk: Koron; z inskrypcyą:

Belliger & Clemens Braniccius annuit ense
Nutibus alma Tuis, prælia Gryphus agens.

Osmy. J. O. Xiążęcia Jmci Michała Kazimierza Radźiwiłła Woiewody Wileńskiego, Hetmana Wielkiego, Wielkiego Xięstwa Litt: z Inskrypcyą:

Fama volat, nomenquè canunt tria classica laudi,
Consulit alma Tuæ Radiviliana Domus.

Dziewiąty. J. W. Jmći Pana Michała Massalskiego Kasztellana Wileńskiego, Hetmana Polnego Wielkiego Xięstwa Litew. z Inskrypcyą:

Quartus Dux Belli Massalscius arma paravit,
Hoc Duce VIRGO tenet serta quaterna Poli.

Dziesiąty: J. W. Jmći Pana Stanisława Potockiego Woiewody Kiiowskiego, Fundatora, z Inskrypcyą:

Filius assistit, Patris, Matriq; Corona,
Virgo Corona Patri, Natus utriquè fiet.

Iedynasty: J. O. Xiążęcia Jmci Augusta Alexandra Czartoryiskiego, Woiewody y Generała Ziem Ruskich y Podolskich, z Inskrypcyą:

Bellica serta ferens Bellonæ Marte triumphans,
Urget Eques, stimulat, quo celeraret honor.

Dwónaſty: J. O. Xiężny Jeymći Zofii z Sieniawſkich Czartoryiſkiey, Woiewodziny Ruſkiey, z inſkrypcyą:

Plena fuit meritis, Splendore ſerena Ducali,
Sangvine decrevit, ſydus in auge gerit.

Trzynaſty. J. W. ś.p. Imći Pana Michała Potockiego Woiewody Wołyńſkiego, Fundatora, z inſkrypcyą.

En Michàél pugnans juravit prælia Matri,
Corde triumphavit ſub Cruce victor amor.

Czternaſty: J. W. Jmći Pana Seweryna Rzewuſkiego Woiewody Wołyńſkiego, z inſkrypcyą:

Rzewuſki Solea Severinus ſtravit ut altum
Aſcendat ſolium, VIRGO Beata gradum.

Piętnaſty. J. W. Jmći Pana Wacława Rzewuſkiego Woiewody Podolſkiego, teraz Hetmana Polnego Koronnego, z inſkrypcyą.

Non mirum Virgo, quod honoris ſurgat in altum.
Vaclai Solea. ſuppeditavit iter.

Szeſnaſty. J. W. ś.p. Jmći Pana Ordynata Zamoyſkiego Woiewody Lubelſkiego; z inſkrypcyą:

Tergeminis Haſtis pro ſigno ſerta locantur,
Hæc demiſſa Polo lancea terna tulit.

Siedmnaſty. J. W. Imći Pana Antoniego Michała Potockiego, Woiewody Bełzkiego, y Fundatora; z inſkrypcyą:

Belzenſis Palatine tuum, recipit dum Stemma MARIA,
Indiget hac tendens ad Diadema, Cruce.

Oſmnaſty: J. W. Jmći Pana Stanisława Poniatowſkiego Woiewody Mazowieckiego, teraz Kaſztellana Krakowſkiego, z inſkrypcyą.

Victima ſit Taurus, quæris, quæ Feſta notantur?
Nonne Coronarum ſanctificata dies?

Dziewiętnaſty. J. W. Jmći Pana Ignacego Sapiehy, Woiewody Mścisławſkiego; z Inſkrypcyą:

Non ne Triumphales Ignatius excitat ignes?
Quando ſe Matri nomine, corde Sacrat.

Dwudzieſty: J. W. Jmći Pana Piotra Branickiego, Kaſztellana Bracławſkiego, Tercyárza Zakonu Kaznodzieyſkiego, z inſkrypcyą:

Erigit in titulum Petrus de nomine Petram,
In Petra virtus lauſque perennis erit.

Dwudzieſty pierwſzy: J. W. Jmći Pana Jerzego Mniſzcha, Marſzałka Nadwornego Koronnego; z Inſkrypcyą:

Se Pennis propriis Mniſzech ſubſcripſit honori
VIRGINIS, has alas ſuppeditavit honor.

Dwudzie-

Dwudziesty drugi: J. O. Xiążęcia Jmći Januſza Sanguſzka, Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego, Nadwornego, y J. O. Trybunału Koronnego, Marſzałka; z Inſkrypcyą:

Non ſequitur venerada dolum Leſconis acutum,
Hoc Duce monſtratur ſemita tuta Tibi.

Dwudziesty trzeci: J. W. Jmći Pana Staniſława Koſſakowſkiego Kaſztelana Kamińſkiego, Fundatorá z Inſkrypcyą:

Ore tenes, nixus Soleâ Corvine Sigillum,
Secretum ſignas ad Diadema viam.

Dwudziesty czwarty, J. W. Jmći Pana Franciſzka Salezyuſza Potockiego, Krayczego Koronnego, Fundatora; z Inſkrypcyą:

Inciſor Regni proprium cor pectore truncat
Virginis in laudes, viſcera tota ſacrat.

Dwudziesty piąty: J. W. Jmći Pana Michała Potockiego, Staroſty Trębowelſkiego, Fundatora; z Inſkrypcyą:

VIRGO coronatur, Præfectus Trembovelenſis,
Plaudens Angelicum traxit ab axe Ducem.

Dwudziesty ſzoſty. J. W. Jmći Pana Jozefa Potockiego, Staroſty Szczerzeckiego, Fundatora; z inſkrypcyą:

Accreſcet Marianus honor, cùm VIRGO Coronam
Portat, Crux Joſeph Potocciana docet.

Dwòdziesty ſiodmy. J. W. Jmći Pana Joachima Potockiego, Staroſty Lwowſkiego, Generała Majora y Pułkownika Regimentu Pieſzego Artylleryi Koronney, Kamienieckiego y Fortec Pogranicznych Kommendanta, Fundatora, z Inſkrypcyą:

Potocciis fieri quod jurat amica per ævum
Ipſa MARIA, Tibi Crux Joachime probat.

Dwòdziesty oſmy. J. W. Jmći Pana Mikołaia Potockiego, Staroſty Kaniowſkiego, Fundatora, z inſkrypcyą:

Es quod juratus Potocki VIRGINIS hæres,
Omnibus hoc monſtrat Crux Nicolae Tua.

Dwòdziesty dziewiąty. J. W. Jmći Pana Euſtachiego Potockiego Staroſty Tłumackiego, Fundatora, z inſkrypcyą:

Mox benedicit iter Crux Euſtachi Potocciana,
Ad Diadema Sacrum dum pia VIRGO petit.

Trzydziesty: J. W. Jmći Pana Adama Tarła Staroſty Goſzczyńſkiego, z inſkrypcyą:

Quas Tibi pax palmas, debet Bellona triumphos,
Tarłonum Victrix, Aſcia ſcindit eas.

Trzydziesty pierwſzy J. W. Jmći Pana Maryana Potockiego Staroſty Grabowieckiego, Fundatora, z inſkrypcyą:

Quam bene VIRGO favet, Præfecto Grabovecenſi
Ipſe Marianus nomine, corde probat.

Trzydziesty drugi: J. W. Imći Pana Ignacego Potockiego, Starosty Kołomyiskiego, Fundatora, z inskrypcyą:

Crucè Coronâsti MATREM, quam fronte colebas
Hinc à Cruce Caput, tu quoquè liber eris.

Ná ściánach od Apteki y od Lokutarza były Herby bardzo piękne, y wspaniale malowáne: Jeden Odrowąż Herb Prowincyi Ruskiéy, ktora *gaudet Titulo & Patrocinio* S. JACKA, zá Przywileiem Alexandra VII. Papieża, z inskrypcyą:

Non sinè Martyrio iaculata Sagitta cruore,
Arcus amoris erat, meta Corona fuit.

Drugi Herb Konwentu Generalnego teyże Prowincyi pod Tytułem BOZEGO CIAŁA; w ktorym się ninieyszá ágitowała Koronácyá, to iest: Kielich z Hostyą w promieniach, z inskrypcyą:

Eminet & sacíat populum, mensamquè coronat
Elevet ut mensam, se levat ipse Cibus.

Wieże całego Miasta Lwowa, to iest: Ratuszná, OO Bernardynow, OO. Franciszkanow, OO. Karmelitow Trzewikowych, OO. Jezuitow; Pánien Dominikanek, Wieża Wołoskiey wielkiey Cerkwi, Facyátá Kościoła OO. Trynitarzow; Bramy Halicka, Krakowská, y wszystkie Tryumfalne, także cáła ulica Dominikańską nazwána, wszystkie oprocz Wielebnych Panien, expensą Klasztoru Bożego Ciała, w bardzo rzęsiste lampy przybrane; Kolumny po wszystkich ulicach z festonámi ognie w illuminácyach swoich prezentowáły. Nie explikuiąc emuluiące osobliwie w cyrkule Miastà, w appárencyách y illuminacyách Kamienice, które wszystkie wielkie wzniécały w Spektátorach ciekawości, y Nayświętszey MARYI Ukoronowáney Solenny prezentowáły Applauz, między ktoremi osobliwie Jaśnie Wielmożnych Woiewodow Wołyńskiego y Belzkiego Kamienice naysuciey iaśniały, y niektorych Radźcow; zgoła cały Lwow iednym wydawáł się na Honor MARYI Tryumfem.

§. XVII.

O mieyscu w polu na Koronacyę naznaczonym, y o Apparencyi tamże uczynioney.

PONieważ szczupłość mieysca dla Fabryki nowego Kościoła, tak wielkiemu Aktowi niewystarczała, á choćby wystarczyć mogła, częste utyskowania wielu pragnących y Woyska assystuiącego, nad niewidziáną Ceremonią tylu Koronacyi, podáły *motivum*, aby wygodnym mieyscem do widzenia tey Solennej Funkcyi, wszyscy generálnie uszczęśliwieni bydź mogli; dla czego umyślny memoryáł ordynowany był do Rzymu z tą expostulacyą: áżeby táż sama Koronácyà w swoim ták walnym Akcie w polu za Miastem odprawić się mogłá; iákoż Oiciec S. szczęśliwie pánuiący bez

wszelkiey trudności *per simplex Rescriptum* na tym samym podanym memoryále, pożądáne do widzienia wszystkim naznaczyć pozwolił mieysce, iako z następuiącego daie się widzieć Textu.

Beatissimo PADRE.

DOvendosi fare la Coronazione d'un Imagine Miracolosissima della Beata VERGINE posta nella Chiesa de Padri di San Domenico della Città di Leopoli in Polonia, che di nuovo Si vi fabrica à Spese del Capitan Generale dell'Esercito della Corona, per la gran devozione, che hanno tutti quei Popoli alla sudetta Santa Imagine, non solo vi sarà un concorso infinito di gente, ma vi portera ancora l'Esercito ad hunc effectum per assistere ed vedere questa Solenne funzione. Ma perche il detto Esercito doverà fermarsi & accamparsi fuori della Città, la generalità non potrà allontanarsi dal medesimo Esercito, & non potrebbe vedere questa funzione, oltre l'essere la chiesa in gran parte impedita dalla Fabrica. Quindi è che li Padri Sudetti Supplicano umilissimamente per la grazia di poter fare questa Coronazione in uno Teatro magnificamente ornato in Campagna á vista dell'Esercito accioche possino tutti commodamente vederla. *à Tergo.* Alla Santita di nostro Signiore PP. Benedetto XIV. per li Padri di San Domenico della Città di Leopoli, Pro Grazia. Ex Audientia Ss. D'ssimi. Die 24. Maj. MDCCLI. Sanctissimus attentis expositis juxta petita indulsit.

Ioseph Livizzani Secretarius.

[L.S.]

Aże Obraz bywał na woynach, y Xiążęta Rulcy zawsze go z sobą woźili, y w Obozie konserwowali, na znak bespieczney Fortecy, y zasłony swoiey od nieprzyiaciół, *nil iustiùs* determinowano: iako żeby ten Obraz w Obozie był Ukoronowany, y też same osądzono naywygodnieysze mieysce, gdźie Rycerskie Koło przed Walnemi Seymami zwykło bywać. Które áżeby pomienioney Funkcyi korrespondowało, takie na nim poczyniono dyspozycye.

Gdy Oboz Woyska Polskiego Leżę swoię pod Bilohoszczą Wśią, ulokował, Teátrum na ktorym miał bydź Koronowany Obraz MATKI Boskiey, o trzydźiestu graduśach wystawiono bliśko Obozu; na tym mieyscu, gdźie Jáśnie Wielmożni Jchmość Panowie Hetmani Koronni pod czas Koła Rycerskiego zwykli zasiadáć, ktore Teátrum z wierzchu okrywał Namiot, Dywan nazwany, taką iednak symetryą, że nic Spektatorowi do widzenia nie zasłaniał. W poszrzodku Teátrum, był Oltarż z bogatey Perłzczyzny ustroiony, na ktorym J. O. Jmć X. Koronator Mszą S. celebrował, y Ambona postáwiona dla Kaznodźiei. W koło zaś Makatámi Perskiemi obito, pawiment y graduły suknem czerwonym ustano.

Po prawey stronie na sześćdźiesiąt lub więcey krokow odległey, stał Namiot bardzo wielki y bogaty, ktoren Szopą nazywano, wewnątrż maią-

cy Bal-

cy Baldachim kitaykowy karmazynowy, bardzo piękną inwencyą robiony, obok z feſtonami *per modum* Tronu akkommodowany, pod ktorym poſtawiono ſtolik kobiercem ſuto złotym nakryty, dla złożenia Koron z wezgłowiami.

Po lewey ſtronie o tyleż krokow był Namiot Kotarą nazwany także bardzo piękny, korreſponduiący Szopie, pod ktorym Jaśnie Wielmożni Prałaci do ubierania ſiebie *in Pontificalia* wygodną mieli ſytuácyę.

Te wſzyſtkie Námioty J. O. Xiąże Jmć Radziwiłł, Woiewoda Wileńſki, Hetman Wielki Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego, z zwykłey pobożności ſwoiey ku Nayświętſzey MARYI, umyślnie na ten Akt z Nieświeża, y ludźi do ſtawiania ſpoſobnych pod Kommendą Porucznika Regimentu konnego przyſłał.

§. XVIII.

W ktorym Cud immediatè *przed Koronacyą całemu Miaſtu Lwowu na ten czas widomy* ſpecificatur.

W Sobotę piącią dniami przed ſamą Koronacyą, to ieſt dnia 26. Mieſiąca Czerwca, w Kámienicy Zywertowſkiey ku Krakowſkiey Bramie, taka ſię rzecz ſtała. Franciſzek Fógner Złotnik mieſzkał wprzod na dole na nayniżſzym piątrze, gdy dźieci ſwywolili, á Matka ie zamknęła w izbie, nauczyli ſię przez okno, ktore niſkie było, przełazić na ulicę, y tak wychodzić na wolność, á uchodzić zamknięcia. Gdy w krotce przenioſł ſię do gornych kontygnacyi na drugie piątro, tego czaſu ſtało ſię, że Corka imieniem Antonina, maiąca lat trzy na czwarty, gdy ſię rozpłakała, á Ociec nad robotą na dole ſiedział, Matka maiąc zabawę, w Izbie ią zamknęła; ſame dziecie będąc zwyczaiem dawnym, zażywać ſpoſobu eliberowania ſiebie nauczone, przyſzedłſzy do okna, ſpuſzczać ſię poczęło pomału, ludzie zaś tak przechodzący, iako z okien patrzący, poſtrzegli oczywiſte niebeſpieczeńſtwo; iedni aby ſię ratowáło wołać poczęli, drudzy o ratunek Nayświętſzey PANNY w Obrazie ſwoim Cudowney, ktorego Koronacya naſtępowała, proſili, ale że ſiły nadwątlone maiąc też Dziecie, przez kilka Pacierzy trzymaiące ſię u okná, daley wytrzymać nie mogło, puściło ſię na doł, y tak na kamienie padło mocno, że zdaniem wſzyſtkich, trzeba było rozbitemu dziecięciu o kamienie, na mieyſcu zoſtać. Alić oto za protekcyą tey weznaney PANI z podziwieniem, żywo bez wſzelkiego ſtłuczenia, y bez wſzelkiego ſzwanku, zalęknione tylko, podnieſiono dziecię, dotąd żywe y zdrowe zoſtaiące; ktory Cud nietylko Ociec y Matka tego dziecięcia, ale y ośmiu świadkow, wychwalaiąc y wielbiąc BOGA nieprzeſtaiącego Łaſki y Cuda przy Interceſſyi PANNY Przenayśw: czynić, potomnym na pamiątkę czaſom zeznało, lubo to na kilkadzieſiąt ludzi y więcey widziało, y zaraz ſię po całym Mieście rozgłoſiło.

§. XIX.

O Ceremoniach w Wigilie, Akt Koronacyi poprzedzaiących

PO ogłoſzonym czaſie naznaczonego Aktu Koronacyi przez Proceſſa rozeſłane po Dyecezyach y Dekanatach, przez Liſty roſpiſane po Panach, y Publiczne Gazety, na Dzień pierwſzy Miesiąca Lipca, Roku Pańſkiego 1751. we Srzodę, to ieſt *die ultima Iunii*, po odgłoſach dzwonnych, przez trzy dni poprzedzaiące, według Inſtruktarza Rzymſkiego, y rannym tego dnia, tudzieſz południowym danym *ſalve* z Armat, wſzyſtkie wały Miaſta otaczaiących, o godzinie drugiey po południu, do Kościoła S. ANTONIEGO WW. OO. Franciſzkanow ziechawſzy ſię wſzyſcy Goście, zaſtali Korony, z Rzymu przyſłane, w kleynoty ſuto od J. W. Jey-Mci Pani Katarzyny z Potockich Koſſakowſkiey, Kaſztelanowey Kamińſkiey, uſtroione, na wezgłowiach bardzo bogatych leżące na Ołtarzu, ktore Wielebny X. Przeor wziąwſzy w ręce ſwoie, oddawał Jaśnie Wielmożnym Ichmćiom Panom Woiewodzicom Kiiowſkim, takie maiąc do J. W. Imći Pana Staroſty Kołomyiſkiego kroćiuſieńką mowę,

Mowa W. X. PRZEORA.

PRogrederis ex hac Seraphica Domo Illuſtriſſime Fundator, ad coronandam Reginam Angelorum, à Thaumaturgo Franciſci Filio, Antonio; procedis ad honorandam Thaumaturgam VIRGINEM, qui perſonam Filii Celſiſſimi Ducis, Avi Tui, Nepos Digniſſime geris. Feſtinas ab hac Coronata Domo Sereniſſimis Michàélis Korybuth Syderibus, ad REGINAM Poloniæ Regio Ortam Sangvine, Coronatam Stellis, novis Syderibus in hac Urbe coronandam. Suſcipe igitur has Coronás Illuſtriſſime Capitanee; cum illis proſperè, procede, ut regnet MARIA.

Odebrawſzy zaś Jaśnie Wielmożni Ichmć Panowie Woiewodzicowie Kiiowſcy ieden iedną, drugi drugą Koronę, ſtarſzy z nich, to ieſt J.W. Jmć Pan Staroſta Kołomyiſki tym ſpoſobem podziękował:

Mowa I.W.Imci P.Staroſty Kołomyiſkiego.

IMmenſas ago gratias REGI Regum, qui me idoneum elegit Portitorem præſentium Coronarum. Vobis verò Dilecti DEO & hominibus Dominici Patris Filii, qui me in hanc ſortem vocatis, innatam Domui meæ ab Avis, imo Protavis meis ad me uſque transfuſam, addictionem & æſtimationem, omni propenſione & univerſis obſequiis comparare, ampliare, & hæreditare ſpondeo. Coronas quas de manibus Tuis colende ſuis Titulis Pater & primi in Ruſſia Prædicatorum Cœnobii Prior, ſuſcipio, Illuſtriſſimo Archi-Præſuli referam, ac pro imponendis Capiti JESU & MARIÆ in Imagine Eccleſiæ tui Ordinis, Thaumaturgæ, Nomine Sanctæ Sedis, Regni Noſtri, & totius Domûs meæ ſuppliciter inſtabo.

W tym da-

W tym dano ognia w koło Miasta z Armat, przy ktorym nieustaiącym, przy odgłosach trąb y kotłow ruszyły się Kalwakaty wszystkich Dworow, nastąpiły potym Karety rożnych Ichmciow Senatorow, Urzędnikow, y Ziemian na ten Akt przybyłych, á iadąc Przedmieściem po za Bramę Halicką ciągnącym się, z temi wszystkiemi w wielkiey bardzo liczbie będącemi, nie daleko teyże Bramy Halickiey Jaśnie Wielmożni Ichmć Panowie Woiewodzicowie mieli *obviam* Ichmćw Panow Rezydentow zbroyno, tak Hussarskich iako y Pancernych Chorągwi, tudzież z Dragonii Kornetow dwa, ktorych *pro assistentia* Koron z Obozu Imć Pan Regimentarz wysłał, á tak *in comitatu* wielkiey freqwencyi coraz bardziey przybywaiącey, zawieźli Korony do Kościoła WW. Panien Dominikanek; gdzie zastali J. O. Jmći X. Arcy-Biskupa Lwowskiego, Koronatora od S. Stolicy Apostolskiey Delegowanego, *Pontificaliter* pod Tronem siedzącego, w assystencyi Jaśnie Wielmożnych Biskupow, Prałatow, Senatorow, Urzędnikow, y wielkiey liczby rożnych Spektatorow, do ktorego *ex opposito* siedzący przy swoiey wszystkiey assystencyi, ktorę ledwo Kościoł mogł pomieścić, J. W. Jmć Pan Starosta Kołomyiski przy oddawaniu Koron miał *elegantissimo stylo & rarâ facundiâ* Mowę, w ktorey iaką rekognicyę Imieniem swoiego J. O. Domu wyraził ku Honorowi Nayświętszey MARYI Panny, z samey teyże Mowy *patet de tenore sequenti.*

Mowa I. W. Imci P. Starosty Kołomyiskiego, przy oddawaniu Koron.

HAbet quod sibi gratulari debeat Regnum nostrum, quia dudum Coronatam in Cælis DEI Matrem, Eandem Thaumaturgam in tot Iconibus per Indulgentiam Sacræ Sedis Apostolicæ frequentibus Diademmatibus redimit. Hæc enim Sanctissima Genitrix se Reginam Poloniæ vocari ultro obtulit, quæ nimirum toties Patriæ Nostræ Protectrix extitit, extremis periculis Regni consuluit, ab imminentibus hostibus defendit, Fidem, Legem, & Regem Lechicum manu tenuit ac servavit. Spectat nos Subditos, humili, subjecto, & perfecto corde amplum Supræmæ Reginæ Dominium recognoscere, circa Majestatem, Gloriam, & Honorem illius, pro innato Prædecessorum zelo vitam exponere, sangvinem perfundere. Etiam omnibus Polonis, hic ardor Domesticus est; singulari autem titulo inhæret Domui meæ, cui ex speciali benevolentia Sanctissimi Domini feliciter Regnantis BENEDICTI Decimi Quarti conceditur frui solatio de receptis coronis ad cingendum Verticem Thaumaturgæ MARIÆ & FILII Ejus, in Imagine Leopolienſi Sacri Prædicatorum Ordinis. Usu novimus Potoccii præpotens juvamen hujus Loci Deiparæ, cujus præsidio Jacobus Potocki à periculo ignis per medios Tartarorum cuneos liber evasit, & in perenne testimonium propriam de manu, pellem ab accenso in Arce Jezupolienſi sulfureo pulvere læsam pro voto obtulit. A cæteris Familiæ meæ gratias MARIÆ comprobantibus abstineo, cum nec tempus, nec lingvæ, & ora si mihi centum darentur, narrare sufficerent. Id unicum Domus mea dolet, dolendi autem causam universis succedentibus sæculis ha-

bet, quod Celsissimus Avus meus Josephus POTOCKI, Castellanus Cracoviensis, Supremus Dux Exercituum Regni, novissime temporali vita perfunctus, ad hunc Coronationis Actum non pervenit, cui ex animo & intimis præcordiis, quà clam, qua palàm indicantibus ei adesse optavit. Lætabitur tamen ut speramus per Omnipotentis Misericordiam in visione DEI, de accidentali MARIÆ in terris gloria. Ego Sangvinis ejus Nepos Tibi Illustrissime Archi-Episcope, Nomine totius Domûs meæ transmissas à Vaticano Coronas, cum profunda Reverentia fideliter consigno. Suscipe in Archi-Pastorales manus, & inclytam Sanctissimi Patris DOMINICI Tutelaris nostri sobolem, pro custodia Reginalis MARIÆ Throni vigilem, continuò protege, annis quoq; ac successibus meis ad Tuos etiam usus inclinatis, abunde digneris benedicere.

Po zakończoney Mowie przez J. W. Jmći Pana Starostę, J. O. Jmć X. Koronator odebrawszy Korony, ktore tym czasem Ichmć Xięża Kánonicy trzymali, wzaiemną wielkiey powagi y mądrości pełną mową odpowiedział; y J. O. Dom POTOCKICH, za promocyę Honoru MATKI Boskiey, onieprzebránych od Niey rekompensách na całą J. O. Familię upewnił; iako następuie:

Mowa J. O. Imci X. Arcy Biskupa, Koronatora, przy odbieraniu Koron.

NIhil simile video, quod à retroactis sæculis desiderari expectariq; vehementiùs, quispiam credidisset, quam idem ipsum quod hodie ætati nostræ, Urbi huic Metropolitanæ, mihi verò comprimis summo cum animi tripudio concessum esse experior. Simul quidem cum in Orbem Christianum ad nos pariter ex immenso meritorum Christi ærario Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI XIV. copiosa manu, Jubilæi gratiæ, favoresq; amplissimi dimanârunt, tum hæc ipsa etiam Coronationis Solemnia insolitum præcipui Cujusdam Beneficii onus nobis abunde suppeditant. Hæc verò tam specialis ejusmodi beneficii ratio, vel hoc ipso longe cæteris anteponenda, quod ab ea manu, quam ferro gravissimam, sicut toties senserunt hostes, ità Divi, Patria, atq; Cives auro experti liberalem, ad nos defluat, à Te potissimum Illustrissime Capitanee Kołomyiscensis, Palatinida Kiioviensis in Nos collati beneficii perennis redundat memoria. Ad quod nempe Celsissimi Castellani Cracovienſis, Supremi Exercituum Ducis, Avi tui vota solummodo & non vitam etiam extendi Superi permiserunt, id ipsum cumulatè perficis, ut virtutis Paternæ hæres, ità votorum, & Patris, Corona Filius: Tanquam Davidi Salomon ad piissimi operis Coronam successisses. Et licet in Sacerrima Sacratissimi Prædicatorum Ordinis Ecclesia, tot jam antiquitùs Sanctissimæ REGINÆ Nostræ miraculis gratiisq; tritam, verum quo ad eandem recurrentibus fiat accessus frequentior, amplissimis præterea impensis, Coronarumq; apparatu viam instituis planè Regiam. Certè enim Celsissimo Potocciorum Nomini, quo rarius se aliorum extendit virtus, velut à natura datum esset, non Patriæ tantum, bonoq; publico, sed Aris etiam munifica manu contendunt subvenire.

Nonne

Nonne adornârunt Senatum, plùs quàm ſexâginta Palatinis à Veſtro Sanguine inſignes Púrpuræ? Nonne auxerunt gloriam Heroum quatuordecim ſub militaribus ſignis Exercituum Duces? per inſignia denię; merita conſcripti Patres Patriæ, nec plures Viri, quam Patricii, ſed quod majus eſt, non infrequentes Eccleſiæ, quæ tergemina Cruce Veſtra ornantur, atq; aſſurgunt ſplendidiſſime Celſiſſimi Joſephi Exercituum Ducis, munificentiſſima manus pluribus impendit: Modo enim ad Claro Montana largiſſimè, modo ad Jaroſlavienſem liberaliter, nunc verò ad Leoburgicos Montes hoc ipſo in Cultum Sanctiſſimæ VIRGINIS ſumptuoſius extenſam agnoſcimus, quod tanto operi conſumando, ut manum tuam, ita animum quoq; admoveris. Quo ſcilicet hæreditario quodam Jure Veſtra pietas transfuſa in poſteros, nunquam in illis deficeret, quorum exemplis Cultus Deiparæ augeretur. Ubi vero mihi etiam tanti muneris proſecutio impoſita, ut videlicet volente Supremo CHRISTI in terris Vicario, ad hanc REGINAM, in cujus Capitis ornamentum Stellæ abeunt coronandam; manus meas ſublevarem; quantum intra humanæ tenuitatis me deprehendo, metu quidem amoveor, aſt ubi nunc poteſtatem imperantis, nunc tuam liberalitatem, atq; pro Cultu Mariano Zelum, expectationes denię; & vota Populorum animadverto, plus his omnibus concedendum eſſe judico, quam ut tenuitate mea huic optatiſſimo operi deeſſe auſim. Et ſiquidem præſenti in Deiparam amoris tui argumento, munus quoddam ſæculorum à DEO comples, ut tam univerſam Metropolim hanc Leoburgicam, quæ primum tanto in Coronata Virgine beneficio inſignitur; Tibi obligatam efficias, quam deſideriis Reginam ſuam expectantis Populi ſatisficias: Hæc in Sanctiſſimam Virginem liberalitas Tua, & in ore laudantium, & in corde amantium perennabit. Quia ipſa terrarum Cælitumq; REGINA haud ſe humana liberalitate vinci patietur, ſed quidquid honori ſuo, ex affectu Veſtro impenſum eſt, profuſo beneficiorum alveo, imo Mári gratiarum refundet pleniſſime.

Co gdy ſkończył J. O. Koronator, powſtawſzy z Tronu y w ręce ſwoie wziąwſzy Korony, *proceſſionaliter in numeroſiſſima aſſiſtentia* ſtanął przed Wielkim Ołtarzem; na nim Korony złożył, y zaczął. *Te DEUM Laudamus.* Po ktorym náſtąpiło Kázánie Pánegiryczne, miáne przez Imći Xięđza ięđrzeiá Gabryela Kaſperowiczá S. Teologii Licencyáta, Proto-Notaryuſzá Apoſtolſkiego; y Káznodźieię Ordynáryuſza Archi-Katedry Lwowſkiey Ormiańſkiey, po Kázaniu wygráwały Kápele Litanię o Nayświętſzey PANNIE, y Hymn: *Ave maris Stella*, według Inſtruktarza Rzymſkiego; to gdy ſię ſkończyło, po Kollekcie przez ſiebie odśpiewáney y dáney Arcy-Paſterſkiey Benedykcyi, tudźieſz po złożeniu *Pontificalium*, w aſſyſtencyi ták Jaśnie Wielmożnych Biſkupow, Prálatow, Kánonikow, Senatorow, Urzędnikow, Rycerſtwá, Kornetow Dragonii, y nieprzeliczoney wſzyſtkich Dworow Kalwakáty, przy nieuſtaiącym ogniu z Armat, y odgłoſach Trąb y kotłow, J. O. Imć X. Koronator z J. W. Imcią Pánem Stároſtą Kołomyiſkim wziąwſzy Korony *arripuerunt iter* áż na błonie; gdzię Koło Rycerſkie bywá, y Mieyſce na Koronácyę naznaczone. W pół drogi aż pod Bramę tryumfalną koło Klaſztoru Zakonu Kaznodzieyſkiego S.

Maryi Magdaleny ſtoiącey, wyiechał z Obozu J. W. Imć Pan Szumlańſki, Chorąży Halicki, Pułkownik Znaku Pancernego J.W.Imći Pana Woiewody Krakow, Hetmana Poln: na ten czas. á teraz Wielkiego Koronnego, *quà* Regimentarz zá Ordynanſem tegoż Imći Paná Hetmana, á w liczney kompánii Ichmciow Officyerow *utriuſq; Authoramenti*, y Towarzyſtwa, aſſyſtował Koronom, ktore *in comitatu* tak wielkiego Kongreſſu deponowane były w wielkim Namiocie, Szopą nazwanym; á w Obozie na przywitanie Koron dano ognia ze dwudzieſtu armat. Naſtąpiła potym Mowa Imieniem Zakonu Kaznodzieyſkiego, do J. O. Koronatora y Fundatorow miana; z rekognicyą wiecznych od tego Zakonu wdzięczności, przez X. Wincentego Mutyńſkiego S. Teologii Lektora y Profeſſora, ktorey tenor naſtępuie:

STetiſti tandem Prodroma pietate Sacri Senatûs Roxolani Primas Celſiſſime in hoc Martiali, aut veriùs dicam Electorali Campo cum gravi ab Auro Vaticano Diademate, ut aureæ Libertatis noſtræ abſolutam Principem demonſtrares in illo coronandam. Stetiſti ad metam Votorum Sereniſſimæ Majeſtatis AUGUSTI Tertii, ut nunquam ſatis ſemel Regnis imperare meritiſſimi, ità nec eligi ſemel digni, Totius Illuſtriſſimi Senatûs, Clariſſimi Sagô & Togâ, Equeſtris Ordinis, & hujus ſplendidæ Metropolis Ruſſiæ, quæ olim Hæreditariîs Principum Mitrîs, nativîs Regum Coronis, ultra Avitos extollebatur ſuperbè Montes, nunc ad priſtinum decus & ſplendorem per lucidiſſimam, quia à Divo Luca depictam Iconem Thaumaturgæ VIRGINIS, miraculorum Gratiâ in Cæſarum Orientalium Palatiis clariſſimam, Divite exornandam Corona reſtituitur. Stetiſti inquam ſtabilis in Cultu MARIÆ Archipræſul, ut citiùs per Te in Auguſtiſſimam Cælorum Imperatricem hic aſſurgat honor, cui etiam porrexêre piam fundationem ac liberalem manum Amanuenſes Mariani, POTOCCII, Quibus ex eadem juravit Imagine privilegiatum amorem, nimirùm, Quod: *Tamdiu Domus Potocciana, quamdiu Religio Dominicana.* Et jam ſextum Inchoatum elabitur ſæculum, cum à primo Purpurato Fonte Potocciorum Proſapia fluit per Senatorios effuſa honores, hinc parem adverto illam Ordini meo in quinque finitis ſæculis ſexto inchoato. O! Tuos felices paſſus Celſiſſime Antiſtes! O! Sortem noſtram Beatiſſimam. Expectârunt avidè Coronatorem fortunatiſſimum Electæ ab æterno ad Coronam, VIRGINIS, pluſquam octo ſæcula. Vigilabat ſævo metuendus rugitu Leo Ruſſiæ, & nunquam in ſinu ſuo dormientia deſideria noſtra, diu apertîs oculîs optatum reſpiciebat Coronatoris adventum; diu, quia à Principe Leone primo inclytæ Urbis Parente de ſummis quærebat Diademata Montibus, & conquerebatur. Quando meis vigiliis modum ponam? quando inſomnes deſinam peragere noctes? jam Titulos manſvetudinis amiſi, feritate excubiarum contracta; mutavi faciem, totus receſſi à me, totus abii, & hinc omnibus ruinis meta ad plagam patui, unde vulneri meo redibit ſalus? quis cicatrices? quis ſanciam dignitatem reparabit? Cruce coronarum tollet meam malorum Crucem. Loquatur Polo, utique lingva eſt Cæli, Montibus incumbens Stella, meos gemitus; & plorando adjuvet: mitiùs enim ſævit diviſus in plura dolor. Si noctis Sydus eſt; edicat voce que-

rula,

rula, quantîs ſepelior tenebrîs, quám nulla mihi, niſi plorando, lumina. Heu! redeat optatum mane, & aliquis Beatus Phoſphorus reddat diem Coronatum. Sed diu petendum erat, quod magnitudine muneris vota preceſq; vinceret. Quantum emetitur ſpatium Auroræ lachryma, quamdiu Superis ſupplex cadit, ut imploret gemmam? ſi eodem intervallo tempus à tempore, quo Cælum à terris dirimitur, propè ſæculum expectent Conchylia, ut pretioſo Hoſpite Diadematibus inſerendo potiantur. Occurrebant inſuper modò ſuîs, modò amoris inſtructi pennîs Angeli, hanc Gratioſam Iconem ternîs vicibûs è loco in alium transportantes, indicando, quaſi hac ternâ Metaphorâ perfectam Coronationis REGINÆ Poloniæ, introductionem. Obviabant octo vitâ functi, quibus hæc MATER vitæ, perfectam dederat vitam. Effundebat ſe deniq; in occurſum diffuſus per Senatorum venas Sangvis Illuſtriſſimi Potocki Capitanei Białokamienſis cum viva cuti ex facie, pulveribûs igne Bellico excitatîs per vim detracta, juſtamq; Coronandi materiam demonſtravit; ſed à nullo meliùs hæc Coronationis materia tractari poterat, quam á Te Princeps Antiſtitum Celſiſſime. Ille ſi quidem es, Cui nil in vita familiariûs ac uſu ſingulorum dierum recurſu acceptiùs, quàm laudes MARIÆ. Hæc Parens Sacerrima Tecum viatorem agit, quoties Te negotia ad iter provocant; Hæc Tecum Domi inquilina partitur tempora, ut inter negotiorum Archidiæceſis molem, hanc veluti Mari turbulento agitatus Cynoſuram reſpicias. Si tuam liberalitatem in Religioſas Familias recogito, eas præſertim, quibus Roſarium ut memoriæ, ſic cultui ſemper eſt, ex hac ipſa inquam liberalitate magni Tui in Matrem DEI animi documenta, velut ex Roſa favos colligo, Itaq; cum tantùm benevolentiæ feras illis, qui in Virginis Sacerrimæ verſantur cultibus MARIÆ, ipſum cultum, quem in hac octava Corona demonſtrare conſtituimus, ampliùs proſequeris Avitamq; Crucem *Oſmorog*, quæ mendicatis à Penicillo non eget coloribus, habet enim Imperatorios, Regios, Principes, Senatorios à ſuo Sangvine Murices, cui admiſcuit ſeſe pulcherrima Ceruſſa, quam tincti cruore Heroum Wyzycciorum acinaces à cæſis Patriæ hoſtibus hausêre ad lucem, quam non mentiti Zeuxis radius, ſed ipſa Gloria nobiliùs Purpurat, in illam transferes, ut in Gradu Octavo gratiarum ſit Ruſſiæ coronatio. Ego vero ut poſt ſalve Religioſum Tibi Celſiſſime Coronator decantatum dictionis Caput ſub his gradivi tentoriis coronem, in vim propenſionis noſtræ Triregium Papale Avitæ offero Cruci & Pilavæ Diademata Regum, Cardinalium, Præſulumq; pectora, frontem Dignitatum in Senatu, occupanti, Ternionem Coronarum ſcilicet Civicam, Muralem, & Triumphalem, Erecto pedibûs in Montes Leoni Ruſſiæ, ex Corona Auguſtiſſimæ Cælorum IMPERATRICIS, indiſſolubilem morum & Animorum unionem.

STaneła na oſtatek Straż Koron pod Baldachimem zoſtawionych przez Kompanii ſześciu Huſſarſkiey, ſześćiu Pancerney, Dragonii dwunaſtu y iednego z niemi Porucznika, y ſześciu Zakonnikow Kapłanow. Zakończyła *uſque in ſeram noctem* Akt ten preliminarny, Artyllerya ogniem z armat powtorzonym, tak w Obozie iako y na wałach w koło Miaſta.

Tu *Notandum*. W czasie dosyć pogodnym, gdy się zaczęły te Ceremonie, iak tylko wszyscy stanęli na błoniach, tak straszna powstała burza, iak się rzadko praktykuie, y nie bez sztuki szatańskiey, bo lubo w rożnych mieyscach stały erygowane na Applauz Nayświętszey MARYI Panny *Trophæa*, Bramy &c. przecięż na iedney tylko stronie, to iest z prawego skrzydła, wszędzie po iakiey sztuce pourywało, zacząwszy od tey Bramy, ktora koło S. Magdaleny wystawiona była, aż do ostatniey przed Facyatą Klasztoru w samym Mieście; zaś u WW. PP. Dominikanek, że y ściany ustroione były z obydwoch stron Tryumfalney Bramy, lubo to bardzo nisko było, przecięż iednę całą ścianę obdarło. Co wszystko musiano w nocy iak nayprędzey restaurować, y *ad priorem reducere perfectionem*. Zaprawdę! nieco innego bydź musiało, tylko podobieństwo owey wiolencyi szatanowi zadaney, o ktorey pisze Kromer w Kronice Polskiey: że na ten czas, kiedy Anna Cesarzówna, ktora tenże sam Obraz MATKI Nayświętszey, y Drzewo Krzyża S. ktore Jędrzey Dominikan Biskup Kiiowski w Lublinie zostawił, z Carogrodu przywiozła z sobą, przyiechawszy z Włodzimierzem Wielkim, Ruś wszystkę przez Chrzest S. do poznania Prawego BOGA przywiodła, szatan w głos narzekaiąc ustępować z tychże Ruskich Kraiow dla niey musiał: *Audita est vox draconis in aëre quærulantis ex diuturna Ruthenorum possessione se ab una fœmina erectum esse*; ále w krotce ta Burza ustała, y znowu pogoda piękna była, tak dalece, iż nazaiutrz ieszcze wygodnieyszą drogę aëryą sprawiła, nadspodzianie po tak wielkim deszczu ziemię wysuszywszy. Z Gości zaś pod Szopą pod czas tey nawałności zostaiący, po ulpokoioney burzy każdy *ad propria* powrocił się.

§. XX.

O samym Akcie y o Tryumfach Koronacyi.

WE Czwartek, to iest *Die prima Mensis Iulii* po danym na *Salve* przed świtem ogniu z Armat, y odgłosach Trąb y Kotłow po Wieżach y Bramach Tryumfalnych; gdy powtornie daiąc czas na zaczęcie Aktu o godzinie siodmey na małym Zegarze Artyllerya Koronna ze wszystkich Armat odezwała się, tak J. O. Imć X. Arcy-Biskup Koronator, wszyscy Goście, Woysko z J. W. Jmcią Panem Regimentarzem, także Regiment Wielkiey Buławy, iako y Miasto całe ze wszystkiemi Cechami pod Chorągwiami zgromadzonemi, *& Universus Clerus Sæcularis & Regularis* z Krzyżami *Processionaliter*, także *populus* nie porownanym gminem *comparuerunt* na mieyscu Koronacyi, w ktorym iuż zastali Obraz Cudowny, przez Artyllerye Obozowe ze dwudziestu Armat przywitany.

Gdy coraz większy konkurs tak Panow iako y rożnego ludu przybywał, także Kompanie z pobliższych Miast na ten Akt processyonalnie gromadzić się poczęły, Woysko w paradzie swoiey stanęło, przy daniu ognia z Armat, między licznemi pochodniami, Jaśnie Wielmożni Jchmć Xięża O-

żga Ki-

żga Kiiowski y Szeptycki Lwowski Ruski Biskupi, *cum adiutorio* Wielmożnych Ichmćiow Xięży Wieniawskiego, Niemierzyca, y Godurowskiego Kanonikow Lwowskich, wziąwszy Obraz z pod Szopy przenieśli pod Dywan na Teatrum wysokie, y na Oltarzu przygotowanym postawili.

A Jaśnie Oświecony Koronator *Pontificaliter* ubrany, w assystencyi *totius Cleri, & in conspectu Populi*, zasiadł Faldistorium, do ktorego W. X. Henryk Russyan Pisma S. Doktor, y Prowincyał Prowincyi Ruskiey Zakonu Kaznodzieyskiego zaczął mowę, *instando* w niey, ażeby J.O. Koronator raczył przystąpić do Aktu pożądanego, od wszystkich zgromadzonych y czekaiących.

Mowa W. X. Russyana PROWINCYAŁA do I.O. KORONATORA.

INter sonoros universæ Ecclesiæ Jubilos, festivas pariter acclamationes Terrarum Russiæ, mihi contingit modulari triumphum, quem Stellato Prædicatorum Ordini affert REGINA Cæli, Tuis Coronanda manibus Excellentissime Sacrorum Antistes. Huc populorum plausus, huc fœderata cunctorum concurrunt gaudia, ubi Roxolana Metropolis & Romanæ felicitatis facta est consors, & sceptriferæ in Thaumaturga VIRGINE, Gloriæ extitit particeps. Existimandum est scilicet; montes Leoburgicos Quirinis æquari collibus, & Urbem hanc propè in Caput Orbis abijsse, quam profusis Ecclesiæ Thesauris BENEDICTUS Pontifex XIV. velut Cælestem ornavit Sponsam, & NICOLAUS hujus Nominis IV, Archi-Præsul Mariano coronat Diademate. O! quantus meliorum Charismatum concursus! è cæno in Cælum tollit Jubilæum Candidatos, reddit MARIA Coronatos. Indulget Vicaria CHRISTI in terris Potestas, ut rebellis DEO pacificetur conscientia, agit inaugurata ad Thronum Regina, ut serto Honoris redimitus Populus intra cœtum Electorum consistat. Nemo igitur victrices in sinu Jovis quærat lauros, nemo in solo Tyberi secundum portum constituat, quando MARIA in ipso Regno Lechiæ, sceptra conscendit grandia, sub quibus Augustô Romanô feliciùs triumphet de hoste Polonia, ac bonis avibus sublime petat Aquila Sarmatiæ. Tantæ fortunæ & victoriæ Antesignanum egit Celsissimus Josephus POTOCKI Castellanus Cracoviensis, Supremus Dux Exercituum Regni, sub cujus auspicio Marianus in immensum ampliaretur triumphus, nisi in plenilunio Honorum Josephus crescere desiisset. Quid enim Illi chariùs in vita, quid svaviùs fuerat, quam felicitatem propriam publicamve Magnæ Poli & Poloniæ Dominæ commendare! quod lenimen dolorum circa extremum vitæ præstantiùs, quàm in Honorem & Reginalem DEI GENITRICIS apparatum, dona, opes & facultates disponere & erogare? Arbitror quod evocatus ab ascendente Domino ad suorum Coronam meritorum, Regnanti MARIÆ submiserit Arma, Clavamq; Ducalem, cujus cordi & animo erat, ne Vires Patriæ, salus, aureaq; Regni libertas ab Ordinata Castrorum Acie unquam divellerentur. Erit profectó in benedictione memoria ejus; conscia verò liberalitatis illius mea Religio & Provincia, partes suas & officia aget,

prædicatura perpetim Dona, Gratiás, & largam Joſephi manum, de cujus munere venit iſthæc Coronatio, nec ſuo initia caruêre fine. Nam ſicut Nervæ bono ſucceſſit Traianus Optimus, ità redivivum in ſe reddit Parentem Illuſtriſſimus Staniſlaus POTOCKI Generalis Terrarum Kiioviæ, glorioſus fortunæ hæres, Paternæ benevolentiæ inſignis æmulator, inchoatum Coronationis actum auguſtè complens, & Illuſtriſſimam Paterni, ſuiq; Nominis laudem, faciens planè ſereniſſimam. Habemus gratias Illuſtriſſimo Ignatio POTOCKI Capitaneo Colomienſi, qui à Sacro Vaticano Capitulo conceſſas, atq; ab Urbe Orbis allatas Coronas, pro innata Domûs ſuæ erga DEUM & Deiparam pietate, pro avita erga Ordinem noſtrum clementia manifeſtat, & Archi-Præſuleis manibus conſignare dignatus eſt, optantes eidem ut Majorum ſuorum ſequens veſtigia, ad máxima Honorum faſtigia proſperè pertingat. Tu autem Princeps Antiſtitum, qui heri à Trabeato Purpurei ſangvinis Nepote, devota pro Domo Matris Dei excepiſti carmina; ut nimirum & Auguſtiſſimo MARIÆ Vertici Coronam, & publicis deſideriis imponas coronidem, hodie ſupplicem etiam Prædicatorum admitte poſtulationem ac diu expectata Genti noſtræ ſolatia concede. Metropoli reſtitue Præſidium, Marianiſq; in Triumpho Filiis, Matrem redde Coronatám. Hôc ſacrô pactô: ut quos devinctos celſo Nomini Tuo ſingulari Prærogativâ coaptaſti in Fratres, hos Paternis ubiq; foveas Patrociniis.

Zaś J. O. Koronator *reciproco & diſertiſsimo ac pleno cordis & affectûs Paſtoraſis* ku Zakonowi Kaznodzieyſkiemu, y mieyſca tego Konwentowi *ſermone, annuit precibus* w mowie przez W. X. Prowincyała *expoſitis*, tym ſpoſobem:

Mowa Iaśnie Oświeconego KORONATORA,

QUoniam primum collatis quam gratiſſimo animo reſpondere beneficiis, eſt denuò alias ac alias mereri atque provocare gratias; profecto eaſdem conſequendi, indubiam nobis ſpem generat Coronationis iſtius Solennitas; & quia publicæ huic gratitudini Nobis data copia plurimum à Veſtro etiam Religioſiſſimi Patres pro Cultu Divinæ Matris ſingulariſſimo Zelo id eveniſſe colligimus. Quæ enim ad innumeros à Virgine Sanctiſſima extenſa ſunt beneficia, hæc Cedro auroq; notaſtis, & velut gemmas a Mari gratiarum ditandæ humanæ inopiæ cauſa ſparſas, Annulo Piſcatoris obſignandas obtuliſtis, ut deinde decus immortale Coronæ acciperent. Quantumcunquè ſemel ab ipſo Sacratiſſimi Ordinis Veſtri exordio REGINAM hanc cum Sancto Patriarcha Veſtro deprædicare cæpiſtis, Roſario, cæteriſq; pietatis Officiis honorare, ità quo magis, erga eandem amoris Veſtri teneritudo probaretur, ne unquàm abſqué Corona compareat, huc vires & operam omnem conferre intenditis. Id ipſum vero juremerito: Cui enim magis poſt DEUM tot in Ordine Veſtro ob ſingularem Sanctitatem, & Scientiam planè Orbis miracula adſcribi debent, quam Matris Divinæ gratiis? Ex hoc Archipelago cujuſvis Doctrinæ Veſtræ ſurrexit altum: Inde profluens maxima ſciendi felicitas Albertum effecit Ma-

gnum:

gnum: inde immenſitatem Theologicam Thomas Abyſſus delibavit. Hæc Aurora Muſis Amica intra Religionis Veſtræ umbras illuxit, adeo inſigniter, ut in pectore Aquinatis, ſolem reaccenderit. Fontem igitur ex quo Sanctitatis atque admirandæ Scientiæ Veſtræ pretium accepiſtis, juſtè omnino per Coronationis Solennia exornaſtis. Prodromam Solis Juſtitiæ Auroram, quæ cum gratiis ſuis viſitavit Vos Oriens ex alto, ardentiſſimo zelo Veſtro, meritò in ſublime extuliſtis. Sponſam Spiritûs Sancti tanquam de Libano de Leoburgicis Montibus ad Coronam invitaſtis. Cujus itaq; in terris exornandæ gratiâ, prout deſideriis Veſtris Sanctiſſimus BENEDICTUS XIV. plenè annuit, nobiſquè Delegata Poteſtate ejus muneris proſecutionem conceſſit, Honori Deiparæ ſemper devinctiſſimum Potocciorum Nomen peculiarem adauxit Cultum, Voſmet ipſi præterea Summo ſtudio exarſiſtis: reliquum eſt, ut cum defero Vobis Religioſiſſimi in CHRISTO Patres, ſingulariter vero Tibi Admodum Reverende & Religioſiſſime Pater Sacratiſſimi Ordinis per Ruſſiam Provincialis, & Tibi Adm Rde & Religioſiſſime Pater primi & Principalis Cænobii in Ruſſia Prior, hæc Matris Divinæ Diademata; illa in perenne monumentum conſervanda, Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Authoritate præmoneo. Tu vero REGINA SANCTISSIMA, quæ ſicut Cælitum gloriam tranſcendis longe, ita ſupra omnes terrarum Coronas elevaris; exiguum licèt hoc obſequii noſtri tributum ne dedignare, ſed clementia & protectione adjutos, in ſubditorum tuorum recenſe Catalogo.

Co iak ſkończył J. O. Koronator oddáł Korony z Berłem z rąk ſwoich tak wſpomnionemu W. X. Prowincyáłowi, iako y W. X. Przeorowi Konwentu Bożego Ciáła, ktorzy na złotych Węzgłowiach bardzo bogatych one trzymaiąc, y ſami klęcząc przed J. O. Koronatorem, wykonali Juramẽt *ad S. DEI Evangelium ſuper retentionem perpetuą* też ſame Korony przy Obrazie, y iako tak oni, iako y Sukceſſorowie ich, odeymować te Korony od Obrazu, nigdy nie będą.

Po wykonaniu Juramentu przytomny temu wſzyſtkiemu *Proto-Notarius Apoſtolicus in formam ſolitam reduxit* tenże ſam Jurament, y za rozkazem J.O. Jmći X. Koronatora w głos publicznie czytał:

PRæſenti publico Juramento cunctis pateat evidenter & ſit notum, quomodò Anno à Nativitate Domini Noſtri JESU Chriſti MDCCLI. Indictione Romana XIV. Pontificatûs Sanctiſſimi Domini Noſtri D. BENEDICTI Divinâ Providentiâ Papæ Ejus nominis XIV. Anno Coronationis ipſius XI. Die Jovis prima Menſis Julii. Comparentes perſonaliter Adm Reverendi Patres Henricus Ruſſian S. Thæ Magiſter Prior Provincialis, & Frater Angelus Polikowſki Sacræ Thæ Præſentatus, Prior Conventûs Generalis Leopolienſis Sacratiſſimi Corporis CHRISTI, Provinciæ Ruſſiæ Ordinis Prædicatorum, in loco Campeſtri *Błonie* nuncupato ad Coronandam Thaumaturgam Imaginem Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, ex ſpeciali Indulto ejuſdem SSmi Pontificis per ſimplex Reſcriptum, ſub Die 24. Maij, Anni currentis ſupra expreſſo, electo & deſignato in præſentia Celſiſſimorum, Illuſtriſſimorum, & Reverendiſſimorum, Archi-Epiſcopi, Epi-

ſcoporum, Abbatum, Prælatorum, Senatorum, ac Regni Procerum, Exercituſquè Regni Poloniæ, corporale Juramentum in manibus Celſiſſimi Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Nicolai Ignatii de *Wyzyce* WYZYCKI Archi-Epiſcopi Metropolitani Leopolienſis & Coronatoris, genibûs flexis ad Sancta DEI Evangelia, emiſerunt & præſtiterunt in eam formam: Ego Frater Henricus Ruſſyan Sacræ Theologiæ Magiſter, Prior, Provincialis Provinciæ S. HYACINTHI in Ruſſia. Ego Frater Angelus Polikowſki Sacræ Theologiæ Præſentatus, Prior Conventûs Generalîs Leopoliensîs Sacratiſſimi Corporis CHRISTI, Ordinis Prædicatorum; juro DEO Omnipotenti in Unitate Naturæ & in Trinitate Perſonarum, quia Coronas aureas à Reverendiſſimo Capitulo Vaticano, ex ſpeciali gratia Sanctiſſimi Domini Noſtri D. BENEDICTI XIV. Pontificis Maximi, ad Coronandam Hanc miraculoſam Imaginem Bſmæ Virginis MARIÆ Româ tranſmiſſas, & per Te Celſiſſimum & Reverendiſſimum Dominum Nicolaum Ignatium WYZYCKI, Archi-Epiſcopum Metropolitanum Leopolienſem, huic Thaumaturgæ Imagini imponendas, ſemper in eadem Miraculoſa Imagine unà cum Succeſſoribus meis retinebo, & in perpetuum conſervabo, ſic me DEUS adjuvet, & hæc Sancta DEI Evangelia. Petieruntq; me Proto-Notarium Apoſtolicum, prælibatum Juramentum Actis publicis ingroſſari; Quorum petitioni annuendo, illud ad Acta Proto-Notariatûs Apoſtolici ſuſcepi, & in formam ſolitam Inſtrumenti reduxi; Præſentibûs Illuſtriſſimîs & Reverendiſſimîs Dominis Samuele de *Oſſa* Oźga Kiiovienſi & Czerniechovienſi; Onuphrio Szumlańſki Præmiſlienſi Ritûs Græci Unitorum; Leone Széptycki Leopolienſi, Halicienſi, & Camenecenſi, itidem Ritûs Græci Unitorum Epiſcopis; Petro Branicki Braclavienſi, Staniſlao Koſſakowſki Kaminenſi Caſtellanis; Demetrio Jabłonowſki S. R. I. Principe Kovelſcenſi, Joachimo Potocki Leopolienſi, Nicolao Potocki Kaniovienſi, Caſimiro Kalinowſki Vinnicenſi, Capitaneis, aliiſqué pluribus Teſtibûs huic Juramento præſentibûs; Adſtantequé Exercitu Poloniæ, ac me Andrea Gabriele Kaſperowicz Sacræ Theologiæ Licentiato Proto-Notario Apoſtolico.

Tenże ſam Proto-Notarius Apoſtolicus publikował zaraz *Privilegium Coronationis à Capitulo Vaticano S. Petri de Urbe* przyſłane:

Annibal miſeratione Divina &c. *iako wyżey.*

Co gdy *peractum* J. O. Jmć X. Koronator powſtawſzy z Tronu, za wyraźnie delegowaną ſobie władzą od S. Stolicy Apoſtolſkiey poświęcił Korony, y zaczął Hymn: *O Glorioſa, proceſſionaliter* między licznemi pochodniámi aſſyſtuiąc Koronom z pod Namiotu na Teátrum pod Dywan, przy odgłoſach Trąb, Kotłow, Muzyk, y ognia z armat, ktore Korony piaſtuiąc na Wezgłowiach wyżey opiſanych WW. XX. Prowincyał y Przeor, y przyniożſzy ie na Teátrum, złożyli przy Obrazie Cudownym na Oltarzu.

Po Modlitwie: *DEUS, qui Virginalem Aulam &c.* od J. O. Jmći X. Koronatorá prześpiewaney, do tegoż ſiedzącego na Faldyſtorzu aby raczył przyſtąpić do Koronacyi, zaniosł powtorną Inſtancyę W. X. Anioł Polikowſki Przeor Konwentu Generalnego Lwowſkiego.

Mowa

Mowa W. X. Polikoniſkiego Przeora do J. O. KORONATORA.

QUod erat optandum maximè, & Votis omnium à DEO Optimo Maximo expetendum, jam videmus feliciter conſecutum, & obtentum. Sæculorum deſiderium auxêre ſupplices Sereniſſimi AUGUSTI Tertii ac MARIÆ JOSEPHÆ Majeſtatis Clementiſſimæ, apud Sedem Apoſtolicam delatæ preces. Acceſsêre Celſiſſimi Primatis, tuaq; Archi-Præſul Vigilantiſſimè vota, Celſiſſimi Supremi Ducis, Senatorum, Antiſtitum, totiuſq; hujus Urbis Leopolienſis poſtulata, coram Sanctiſſimo Pontifice Benedicto XIV. effuſa, ut Hæc Thaumaturga Deiparæ Icon multis gratiis & miraculis clariſſima, pro conſervata Civium pace, pro ſingulari in hanc Civitatem teſtata Patrocinio, à Te Celſiſſime Archi-Præſul Coronaretur. Volultas REGINÆ Cælorum, vota ſingulorum, argumentum ſunt, ut à Te Diadema recipiat. Primatis munus geres, dum REGINAM Poloniarum Coronabis.

Po ſkończoney mowie rozkazał J. O. Koronator, á żeby przytomnym na tym Akcie publikowáno *Indulgentias*, ktore W. Jmć X. Gedymin Deputat na ten czas y Kanonik Gremialny Lwowſki ogłoſił *populo*.

BENEDICTUS PP. XIV.

Univerſis Chriſti-Fidelibus præſentes Literas inſpecturis, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm ſicut accepimus Coronatio Sacræ Imaginis Beatæ MARIÆ ſemper Virginis, ut fertur à Sancto Luca depictæ, Miraculis claræ in Eccleſia Sanctiſſimi Corporis CHRISTI, & Sanctorum PETRI & PAULI Apoſtolorum, Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopolienſis, ſive in Campis extra Civitatem [ut jam aliàs per ſimplex Reſcriptum noſtrum indulſimus] Die prima proximè futuri Menſis Julii, magno Chriſti-Fidelium concurſu, & ſolenni Supplicatione celebranda ſit; Nos ad augendam eorundem fidelium Religionem & animarum Salutem, Cæleſtibus Eccleſiæ Theſauris pia caritate intenti, Omnibus utriuſquè Sexûs Chriſti Fidelibus verè pœnitentibus & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui prædictis Coronationi, Supplicationi, & Introductioni Imaginis præfatæ è Campis in Eccleſiam ejuſdem Ordinis, ipſa Die prima Menſis Julii interfuerint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, Hæreſum extirpatione, ac Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad DEUM preces effuderint, plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus. Præſentibûs pro unica vice tantum valituris, non obſtantibus, Prohibitione de non publicandis quibusvis Indulgentiis ſub tempus Jubilæi, cæteriſquè contrariis quibuſcunquè. Volumus autem ut ſi pro Impetratione, præſentatione, admiſſione, ſeu publicatione præſentium aliquid vel minimum detur, aut ſponte oblatum recipiatur, præſentes nullæ ſint; utquè præſentium Literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici Subſcriptis, &

Sigillo Perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus Fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctam MARIAM Majorem, ſub Annulo Piſcatoris. Die XXIV. Maj. MDCCLI. Pontificatûs Noſtri Anno XI.

D. Cardinalis Paſsioneus.

Zaczął potym J. O. Jmć X. Arcy-Biſkup Koronator Mſzę Swiętą, ktorą przy dawaniu ogniá nieuſtaiącego z Armat, y rezonancyi Muzyk na ten Akt zgromadzonych *Pontificaliter* celebrował. Pod czas *Offertorium* była Turyfikacyá Obrazu; przy końcu Mſzy S. Dyákon z Subdyákonem z rąk J. O. Koronatorá Kommunikowáli, iáko Ceremoniáł Rzymſki opiſuie. Po Mſzy Swiętey miał Kázánie W. X. Hieronim Waxmańſki S. Teologii Prezentat, na ten czas Teolog ś.p. J. O. Jmći P. Potockiego Kaſztellaná Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, Fundatora, á teraz Przeor Konwentu Jaworowſkiego.

§. XXI.

O ſamym Akcie Koronacyi,

PO Karaniu *ad Vota omnium expectantium* przyſtępuiąc do ſamego Aktu Koronácyi, J. O. Koronátor zaczął Antyfonę ſpiewaiąc: *REGINA Cæli. Lætare Alleluia*, á WW. Ichmć XX. Kanonicy, wźiąwſzy Obraz MATKI Boſkiey z Oltárza, zbliżyli ſię ku Graduſom Teatrum, y z zupełnym ukontentowániem wſzyſtkich do naymnieyſzego przytomnych y patrzących *inter devota ſuſpiria & lachrymas, præ inenarrabili lætitia* nieprzeliczonego Ludu, Duchowieńſtwá, Panow, Woyſka, wſzyſtkich Cechow ze dwoch Miaſt Lwowá, y Zułkwi z Chorągwiámi, Bractw, y Kompánii z rożnych Miaſteczek przybyłych, zgoła z doſkonałą Satysfakcyą na Duſzy y Sercu wſzyſtkiego Spektátora, przy kontynuácyi Antyfony przez Muzykę, y okrzykach Trąb, Kotłow pod wſzyſtkiemi Chorągwiámi, ogniow od całego Woyſka po kilkakroć danych, y nieuſtaiącego od Artylleryi Koronney ták w Obozie, iáko y w około Miaſta: wprzod na Skronie P. JEZUSA kładąc Koronę, y mowiąc: *Sicuti per manus noſtras Coronaris in terris, ita & à Te gloriâ & honore Coronari mereamur in Cælis.* Potym ná Skronie Nayśw. MARYI Panny, mowiąc *Sicuti per manus noſtras Coronaris in terris, ita & à Chriſto Coronari mereamur in Cælis.* Teyże Cudowney

MATKI BOSKIEY OBRAZ UKORONOWAŁ.

W tym we wſzyſtkie Dzwony po wſzyſtkich Kościołach y Cerkwiach na Applauz y Tryumf zádzwoniono; á Jáśnie Wielmożni POTOCCY przytomni, iako Fundatorowie rozrzucali *Numiſmata*, aliás Koronatki na rożny ſtępel bite, ze złota, ſrebra, y miedźi, z ktorych były iedne iak tálary bite, drugie iak pułtalerki, inne iak tynfy, naymnieyſze iak ſzoſtaki bite.

Z pierwſze-

Z pierwszego ſtępla na iedney ſtronie było wyrażono: że Nayświę: MARYI między obłokami Niéba, będącey ná Tronie, ofiaruią Aniołowie złotę Koronę, ktorá że z rąk Potockich oſobliwych Jey Honoru Zelantow, Krzyżem ozdobiona, Matce Boſkiey przyiemna, z napiſem przy Nayś: M. *Sublimis ſuper æthera VIRGO.* Przy Krzyżu Potockich nad Koroną: *Hac Cruce muniri vult Diadema ſuum.*

Na Drugiey ſtronie była wyrażona Korona *ad formam* tey, ktorá z Rzymu przyſłaná, unoſząca ſię w iaſności, z napiſem: *Benedictus XIV. Coronavit Imaginem B.V.MARIÆ à S. Luca depictam, Leopoli apud PP. Prædicatores, Die 1. Iulii, Anno Iubilæi 1751.*

Z drugiego ſtępla, na iedney ſtronie był wyrażony Portrecik Nayśw: M. Panny, przed ktorą, z uſt modlących ſię y Nayśw: M. iako Matkę ſwoię wyſławiaiących tak Dominikánow, iako y rożney kondycyi ſtanu ludźi nabożnych, Aniołowie roże zbieraią, y z tych Koronę uwitę Nayśw: Krolowey Nieba ofiaruią, koło tego napis: *Nectit Amor roſeam Fratrum Tibi Virgo Coronam.*

Na drugiey ſtronie Korona w iaſności z napiſem, iako u pierwſzego.

Z trzeciego ſtępla na iedney ſtronie był wyrażony Oboz Woyſka Koronnego, nad ktorym Obraz Nayśw: Panny, iako *MARIÆ de Victoria* w obłokach, z znakiem pewnego zawſze Zwycięſtwa, á w ſrzodku Anioł w iedney ręce Koronę z Krzyżem Potockich, unoſząc ie ku Obrazowi Matki Boſkiey na Wezgłowiu, w drugiey ręce Buławę ku Obozowi nachyloną utrzymywał, z napiſem: *Et Aſtra & Caſtra.*

Na drugiey ſtronie Korona w iaſności z napiſem iako u pierwſzego.

Na czwartym ſtęplu był wybity na iedney ſtronie Herb J. O. Potockich *Pilawa* między woiennemi inſigniámi, tak dla ozdoby Korony Matki Boſkiey, iako y dla zaſzczytu w Koronie Polſkiey, ſławny z napiſem: *Gloria Decuſq; Coronæ.*

Na drugiey ſtronie Korona w iaſności, iako na pierwſzym.

WW. zaś XX. Prowincyáł, Przeor, y inni *ex Maioribus* Konwentu Lwowſkiego, rozdawáli do rąk Mętaliki Rzymſkie, od Oyca S. Benedyktá XIV. Odpuſtem Zupełnym nadane, razem z Koronámi przywiezione, także na rożny ſtępel bitę większy y mnieyſzy, y z rożnego kruſzczu, to ieſt ze złota, ſrebra, y moſiądzu, ofiaruiąc ie według korreſpondencyi Oſob.

Na tych Mętalikach tak większych iako y mnieyſzych, z iedney ſtrony wyrażona Nayśw: Panna Ukoronowaná, iak ieſt w ſwoim Obrazie we Lwowie, z napiſem: *S. M. à S. Luc: dep: ap. PP. O.P. Leop: Cor: 1751. Roma.* To ieſt: *S. MARIA à S. Luca depicta apud PP. Ordinis Prædicatorum Leopoli, à Benedicto XIV. Coronata, Anno Iubilei 1751. Roma.*

Z drugiey ſtrony były Figury rożnych Swiętych, iako to: O. S. Dominika, S. Jacka, S. Wincentego Ferr: S. Tomaſza z Aquinu. S. Katarzyny Seneńſkiey, S. Katarzyny de Ricciis Dominikanki, S. Kamilla de Lelliis, Fun-

datora Zakonu *Miniſtrantium Infirmis*, y S. Piotra Regalata, Zakonu S. Franc: nowo Kanonizowanych, y innych wielu z napiſem przy każdym, ſwoiego Imienia.

A Proto-Notarius Apoſtolicus ná Inſtrumencie y Przywileiu *Reverendiſſimi Capituli Vaticani* zapiſał *Executionem* tey Ceremonii; y odprawioney Koronacyi tą Formą:

ET quia Ego Gabriel Andreas Kaſparowicz Protho Notarius Apoſtolicus, Sacræ Theologiæ Licentiatus &c. Supraſcriptas Litteras Apoſtolicas ex ſpeciali Mandato Celſiſſimi, Illuſtriſſimi, Excellentiſſimi & Reverendiſſimi Domini D. Nicolai Ignatii in Wyżyce WYZYCKI Archi-Epiſcopi Metropolitani Leopolienſis, ad Actum præſentem Coronationis Delegati Apoſtolici, in loco Campeſtri *Błonie* nuncupato, de verbo ad verbum legi; & Juramento per Religioſiſſimos Adm Rdos ac Eximios in Chriſto Patres, Fratrem Henricum Ruſſyan, Priorem Provincialem, Sacræ Theologiæ Doctorem, & Fratrem Angelum Polikowſki Sacræ Theologiæ Præſentatum, Priorem Conventûs Suprafati Generalis Leopolien: Sanctiſſimi Corporis CHRISTI, & SS. Apoſtolorum PETRI & PAULI, Provinciæ Ruſſiæ Tituli Sancti HYACINTHI Sacerrimi Ordinis Prædicatorum, in manibus Celſiſſimi Illuſtriſſimi, ac Reverendiſſimi Domini præexpreſſi Archi-Epiſcopi Metropolitani Leopolienſis, ſuper conſervationem perpetuam Aurearum Coronarum, in Capitibus Domini noſtri JESU Chriſti, & Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, ad Sancta Dei Evangelia emiſſo ac præſtito, perſonaliter interfui, illudqué auſcultavi, & Actis publicis ad perpetuam rei memoriam inſerui ac Ingroſſavi, Inſtrumentumq; authenticum, ex nunc confeci, Illudquè cum Inſcriptione Teſtium plurimorum, in præſentia Illuſtriſſimorum Epiſcoporum ac Regni Procerum, adſtanteq; Exercitu Poloniæ, clara, elevata, & diſtincta voce, omnibus publicavi; Et expoſt Celſiſſimum, Illuſtriſſimum, Excellentiſſimum & Reverendiſſimum Coronatorem, in virtute Brevis Apoſtolici Coronas aureas Capitibus, Sanctiſſimi Infantis JESU & Bſmæ V. MARIÆ, in prælibato Loco Campeſtri impoſuiſſe vidi; aſſiſtentibus eidem Coronationi Illuſtriſſimis, Excellentiſſimis & Reverendiſſimis Dominis Dnis: Samuele *de Oſſa* Oźga Epiſcopo Kiiovienſi & Czerniechovienſi, Samuele *de Głowno* Głowiński Epiſcopo Hebronenſi, Suffraganeo Leopolienſi, Hieronimo Szeptycki, Epiſcopo Saldinenſi, Suffraganeo Luceorienſi, Leone Szeptycki Epiſcopo Rutheno Unito Leopolienſi, Halicienſi, & Camenecenſi. Onuphrio Szumlański, Epiſcopo itidem Rutheno Unito Premiſlienſi, Samborienſi, & Sanocenſi, Raymundo Staniſlao Jezierſki, Epiſcopo Baccovienſi Ordinis Prædicatorum, Jacobo Auguſtynowicz Epiſcopo Æginenſi, Coadjutore Archi-Epiſcopatûs Leopolien: Armenorum, Ambroſio Antonio Turzański Abbate Infulato Uniovienſi Ritûs Græci Latino Uniti. Illuſtrſmis, Perilluſtribus, Reverendiſſimis, Illuſtribus & Adm Rdis, Prælatis, Canonicis, Pænitentiariis, & Vicariis Eccleſiæ Archicatedralis Leopolien: Martino Łoſowſki Decano Metropolitano, Antonio Gedimin Officiali Camenecen. & ex Capitulo Leopolien: ad Judicium Tribunalis Regni Deputato, Franciſco Wieniawſki Canonico

Leopol.

Leopol: & Cancellario, Alexandro Czołchańſki Scholaſtico Leopol, Friderico Niemirycz Canonico Leopol. Luca Godurowſki Canonico Leop. Stephano Mikulſki Canonico Leopol. & Procuratore Capituli. Criſpino Cieſzkowſki Canonico Leopol. Ignatio Sendzimirz Canonico & Decano Premiſlienſi, tum pluribus Celſiſſimis, Illuſtriſſimis, Senatoribus, Principibus, Proceribus, atque Exercitu Regni, ſub Regimine Illuſtriſſimi Dni D. Joannis Szumlańſki Vexilliferi Halicienſi, Colonelli Cohortis Loricatæ Illſmi & Excellmi Ducis Regni Campeſtris, plurimorumq; de Equeſtri Ordine, Populiq; varii Statûs, ſexûs, & Conditionis in innumerabili multitudine Congregati, & præcipuè ſex Conuentuum Diverſarum Religionum Proceſſionaliter comparentium, ac mei Protho-Notarii Apoſtolici præſentia. Ideo in Fidem & Monumentum Perpetuum, me manu propria ſubſcripſi, Sigilloq; communivi; hac Die prima Menſis Julii, Anno Domini MDCCLI. Indictione Romana XIV. Pontificatûs SSmi Dni noſtri D.BENEDICTI Divina Providentia PP. Ejus nominis XIV. Anno Coronationis ipſius XI.

Idem qui ſupra. mpp.

(L. ✠ S).

TRzymaiąc zaś J. O. Jmć X. Koronátor Arcy-Biſkup, *cum adiutorio* Jáśnie Wielmożnych Jchmciow XX. Biſkupow y Kánonikow Obraz Ukoronowány ieſzcze ná Teátrum pod Dywanem, przy powtorzonych ogniach od Woyſka y Artylleryi, tym ſamym Obrazem Nayśw: MARYI Panny, dał Benedykcyę na cztery części świátá, á w tym Proceſſyá kurs ſwóy prowadzić poczęła tym porządkiem.

§. XXII.

O Introdukcyi Ukoronowanego OBRAZU do Miaſta.

SZły naprzod wſzyſtkie Cechy Miaſta Lwowa z Chorągwiámi [ktorych było bliſko trzydzieści] pod wſzyſtkiemi nármowani ludzie bronią, na kilka tyſięcy. W pierwſzym Pułku, pierwſza Chorągiew, ktorá ſię *Wirtelowa* nazywá, miała ludźi z Inſtrumentámi do Fortyfikowania Miaſt y Fortec ſłużącemi, na Oſób dwieście. Cecha Miecznikow w Pancerzach, inni w Zbroiach, inni w Lampartach; káżdy Pułk z ſwoią Kapelą, każdá Chorągiew z Trębaczami y Kotłami, pod Buńczukiem Hetmana Mieyſkiego Jmći Pana Stániſławá Nuſzczyńſkiego Radzcy y Woyta ná ten czas Lwowſkiego, na Honor y Applauz Nayświętſzey Ukoronowaney PANI ſwoiey y Dźiedźiczki, aſſyſtowáli.

Po tych náſtąpił Regiment Konny Wielkiey Buławy Koronney trzema Kornetami paráduiący, z ſwoią Kapelą, ktory prowadził W. Jmć Pán Wieniawſki Cześnik Przemyſki, Pułkownik tegoż Regimentu. Także Piechota z Garnizonu Lwowſkiego temu Aktowi aſſyſtowała, do ktorey byli Kommenderowani Kapitan, Porucznik, y Chorąży.

Tandem z swoim Jmcią P. Regimentarzem wyżey mianowanym Woysko Polskie, ktorego Magnificencyi, regularności, ozdob przyzwoitych opisywać nie trzebá, bo każdy wiadomy apparencyi Ichmciow Woyskowych, domyślać się może, y imaginować, iaki Applauz dla tego Aktu czynili w swoiey Paradzie.

Nastąpiły w dalszym porządku Processyi Konfraternie, Kongregacye, y Kompanie, tak Lwowskie, iako y Gościnne, wszystkie ludne y okryte. S. Jana Nepomucena od S. Mikołaiá, Pana JEZUSA Nazarańskiego z Miasta WW. OO. Trinitarzow. Nayśw. PANNY pod Tytułem Szkaplerza, Trembowelska. Tey samey, y tegoż Tytułu od S. Marcina. Także z Kościoła Wielkiego Klasztoru pod Tytułem Nawiedzenia, tudzież S. Jozefa, y S. Tadeusza Lwowskie WW. OO. Karmelitow *Antiquæ Reg: Observ.* S. Antoniego z Przedmieścia WW. OO. Franciszkanow *Conventualium.* Nayśw: PANNY Pocieszenia WW. OO. Augustyniánow. S. Michała Archanioła y S. Anny WW. OO. Bernadynow. Z Strumiłowey Kámionki, Parochialna. Krotoszyńska, Dawidowska, Kościeiowska, Jaworowska, Zułkiewska z Cechami Miasta swego y Chorągwiami, dosyć liczna. Buska, Mościska, y Lwowskie od S. Łazarza, od S. Maryi Magdaleny, y Domowa od BOŻEGO Ciała z Miasta, Generalnego Konwentu, Nayśw: MARYI Panny od Zwycięstwa, pod Tytułem Rożańca S. naywspanialsza y nayparadniey sza, z poprzedzaiącą Kongregacyą Paska Milicyi Anielskiey S. Tomasza z Aquinu, Kościoła Bożego Doktora, wszystkie WW. OO. Dominikanow. Z ktorych iedne miały Kapele, drugie Trębaczow z Kotłami, na nieustaiący Tryumf Ukoronowaney Monarchini applauduiących.

Sequebantur po nich z Krzyżami swemi *Processionaliter* assystuiący *in magno Concursu* Zakony: iako to WW. OO. Kapucyni. WW. OO. Trynitarze. WW. OO. Karmelici A.R.O. WW. OO. Franciszkanie. WW. OO. Bernardyni. Y WW. OO. Dominikanie, *præsentis Solennitatis Principales Actores.* Daley *Clerus Sæcularis* w wielkiey liczbie. Potym w assystencyi z rożnych Zakonow w Dalmatykach idących zaproszonych Dyákonow, niesiono Obrazy przystoynie ubrane, siedmiu nowo Beátyfikowanych z Zakonu Kaznodzieyskiego Sług Boskich, to iest: B. *ALWARA* z Korduby. B. *PIOTRA* Gonzalez, Patrona żegluiących. B. *MATEUSZA* Carreri. B. *IDZIEGO* z Lizbony. B. *MARKOLINA*, Kapłanow. B. *WOYCIECHA* z Bergamu Tercyárza, y B. *STEFANT* z Quinzanow Seraficzney Panny.

Po tych niosł Kapłan w Komży Chorągiew białą kitaykową, z złotemi frędzlami, nowo Kanonizowaney Swiętey KATARZYNY *de Ricciis*, Seraficzney Panny. Także Chorągiew Nayśw: PANNY Loretańskiey, ktorą wywiozł z Loretu J.W. Jmć Pan Michał Potocki Starosta Trembowelski, Fundator, y onę temu mieyscu za wielki memoriał ofiarował.

Tuż zaraz Trumienki pozłociste misternie robione nieśli Dyákonowie, po czterech do iedney, zaproszeni, iednę z Ciałem S. KORONATA Męczennika, drugą z Ciałem S. MANSWETA Męczennika, w assystencyi Pochodni więcey iak na czterysta par, przez Ichmciow Dworzan od

przyto-

przytomnych Panow, zaproszonych, z obydwoch stron tak przerzeczone Obrazy nowych Błogosławionych, Chorągwie, Trumienki SS. Męczennikow, iako y Teátrum z Obrazem Ukoronowanym, otaczaiących.

Między ktoremi Ichmć XX. Penitencyárze piastuiąc bogato ubrany Portret Oyca S. BENEDYKTA XIV. Papieża, *cum Privilegio Coronationis* na pargaminie pisanym, z wiszącą Pieczęcią *Reverendissimi Capituli Vaticani, comparuerunt.*

Na ostatek na wspaniałym Teátrum, okrytym áxamitem karmazynowym, suto galonami złotemi szamerowanym, stało czterech Lewitow w bogate Apparaty ustroionych, trzymaiących Arkę Pańską, *in forma* Arki starego Testamentu, w ktorey wewnątrz z znacznych Reliquii Swiętych Pańskich, dały się za szkłem między kwiatami Włoskiemi widzieć; dwie Tablic Moyżeszowych, Roszczka Aáronowa zakwitła, y Manna, do ukontentowania widzących misternie wyrobione. Na ARCE zaś Serafinowie sześcioskrzydlaści na sobie utrzymywali OBRAZ CUDOWNEY MATKI BOSKIEY NAYSW: MARYI PANNY UKORONOWANY, z Ktorego Ozdoba, Maiestat, y iakaś wewnątrz przenikaiąca boiaźń, wynikała. Teátrum zaś niesione było przez dwunastu Kapłanow, w Dalmatyki bogate przybranych *cum adiutorio* JJ. WW. Jchmciow PP. *Sapiehy* Woiewody Mścisławskiego, *Kossakowskiego* Kamińskiego, *Branickiego* Bracławskiego, *Rozwadowskiego* Halickiego, Kasztellanow. *Humieckiego* Miecznika, *Bilskiego* Łowczego Nadwornego Koronnych. POTOCKICH FUNDATOROW, Kániowskiego, Lwowskiego, Kołomyiskiego, y Sniatyńskiego. Xiążąt *Iabłonowskich* Kowelskiego, y Białocerkiewskiego. *Mrozowickiego* Stęgwilskiego. *Rzewuskiego* Wyszynskiego, teraźnieyszego Pisarza Polnego Koronnego. *Branickiego* Barwalskiego. *Cetnerow* Korytnickiego, y Stockiego, Starostow. *Sapiehow* Woiewodzicow. Mścisławskich. *Zawadzkiego* Pułkownika y Kommendanta Lwowskiego, teraz Generała Majora w Woysku, y innych wielu znacznych Gości.

A za Teátrum *præcedente Cruciferario* z Gerydonami srebrnemi, Kollegiáta Zułkiewska, Kapituła Kiiowska y tuteysza Lwowska, *in pleno* Prałatow *Gremio*, po nicy każdy z swoią assystencyą JJ. WW. Ichmć XX. *Turzański*, Opat Uniowski. *Augustynowicz*, Egineński Ormieński Koadjutor, teraźnieyszy Arcy-Biskup. *Iezierski* Bakoński, teraźnieyszy Kanonik, Officyał Lwowski, y *Generalis Visitator*; oraz z Kapituły Lwowskiey na Trybunał Koronny, Deputat. *Szeptycki* Saldyneński, Szufragan Łucki, Archidiákon Lwowski. *Szumlański*, Ruski Przemyski. Leo *Szeptycki*, Ruski Lwowski. *Głowiński* Hebroneński, Szufragan y teraźnieyszy Proboszcz Lwowski. *Ożga* Kiiowski y Czerniechowski, Biskupi. A po tych wszystkich J. O. Imć X. MIKOŁAY WYŻYCKI Arcy-Biskup Metropolitański Lwowski, *in Maiestate* Pasterza y KORONATORA pod Baldakinem *Pontificaliter procedendo* assystowali. Za ktoremi Panow, Pań, Urzędniczek, y rożnego Stanu, płci, y Kondycyi Ludzi *innumerabilis concursus* nastąpił.

A tak niemal przez pułtory cwierci mili, wszyscy assystowali z pola, gdźie był Obraz Ukoronowany, Processye tak długie y tak wielkim przeciągiem czyniąc, że lubo się przez błonie, Przedmieście iak iest całe Halickie, y potężnie długie, przez szerokie ulice, y Miasto, aż do Konwentu Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyskiego rozciągnęła, Obraz Ukoronowany ieszcze nie był z mieysca ruszony.

Począwszy *à Clero Sæculari*, wstąpiła była taż Processya do Kościoła S. MAGDALENY Zakonu Kaznodzieyskiego, nieco stacye uczyniwszy, y do Kościoła WW. Panien Dominikanek, u ktorych oprócz wyżey opisanych, osobliwe Obrazy S. KATARZYNY *de Ricciis*, y BB. STEFANY *de Quinzanis*, y LUCYI *de Narnia* Seraficznych Panien, z Pola przez WW. OO. Reformatow, y dwie Trumienek z znacznemi Relikwiami SS. Męczennikow, przez WW. XX. Prowincyała, y Przeora Konwentu Bożego Ciała, Dominikanow niesione, zostawiono.

IMIONA SS. MĘCZENNIKOW,

Ktorych Reliquie Swięte w Arce Pańskiey podczas Koronacyi Introdukowane, od BENEDYKTA XIV. Papieża, Konwentowi BOZEGO CIAŁA Przysłane.

S. Concordiæ Crus.
S. Diodori Crus.
S. Felicis major pars
S. Innocentiæ major pars brachii.
S. Maximi os ilium.
S. Redempti os ilium & brachium.

Coxæ.

S. Abundantii.
S. Adeodati.
S. Aelidori.
S. Agnelli.
S. Albani.
S. Alexandri.
S. Amantiæ.
S. Ampliatæ.
S. Amatoris.
S. Amandi.
S. Angeli.
S. Antoninæ.
S. Apollonii.
S. Aquilinæ.
S. Aurelii.
S. Basilei.
S. Beatricis.
S. Benedicti.
S. Benedictæ.
S. Benigni.
S. Bibianæ.
S. Blandinæ.
S. Bonosæ.
S. Bonæ.
S. Bonifacii.
S. Candidæ.
S. Candidi.
S. Casti.
S. Cælestini.
S. Cælestinæ.
S. Cæsarii.
S. Charitatis.
S. Christiani.
S. Clari,
S. Clementis.
S. Clementini.
S. Columbani.
S. Columbæ.
S. Concordii.
S. Constantiæ.
S. Coronæ.
S. Coronatæ.
S. Crescentii.
S. Crescentiani.
S. Cyriaci.
S. Danielis.
S. Demetrii.
S. Desiderii.
S. Deusdedit.
S. Dignatiani.
S. Dominicæ.
S. Donati.
S. Donatillæ.
S. Dyonisii.
S. Erasmi.
S. Eugeniæ.
S. Euphrasiæ.
S. Euphrosinæ.
S. Eutropii.

S. Fau.

S. Fausti.
S. Felicis.
S. Feliciani.
S. Felicitatis.
S. Fidei.
S. Fidelis.
S. Florentini.
S. Floriani.
S. Fortunati.
S. Fortunatæ.
S. Fulgentii.
S. Gaudentii.
S. Germani.
S. Gregorii.
S. Herculani.
S. Hilarii.
S. Hippoliti.
S. Honorati.
S. Honoratæ.
S. Hortulani.
S. Innocentii.
S. Iovini.
S. Isidori.
S. Iucundæ.
S. Iulii.
S. Iusti.
S. Iustinæ.
S. Iustini.
S. Lamberti.
S. Lætantiæ.
S. Leonis.
S. Leonillæ.
S. Leovigildi.
S. Lilioſæ.
S. Longini.
S. Lucidiani.
S. Lucillæ.
S. Marcellinæ.
S. Mariani.
S. Martiani.
S. Martiniani.
S. Maximæ.
S. Modeſtinæ.
S. Octaviani.
S. Olympii.
S. Pacifici.
S. Palatini.
S. Palmatii.
S. Parthenii.
S. Paſtoris.
S. Patientis.
S. Peregrini.
S. Perpetuæ.
S. Pii.
S. Placidæ.
S. Porphirii.
S. Proſperæ.
S. Proſperi.
S. Quirini.
S. Romani.
S. Roſulæ.
S. Samuelis.
S. Serenæ.
S. Severiani.
S. Severinæ.
S. Simplicii.
S. Specioſæ.
S. Spei.
S. Theodori.
S. Theophili.
S. Theodoræ.
S. Theophilæ.
S. Tranquillini.
S. Urbani.
S. Venuſtæ.
S. Venuſti.
S. Verecundi.
S. Victoriæ.
S. Victoris.
S. Victoriani.
S. Vincentiæ.
S. Vitalis.
S. Zenonis.
S. Zephirini.
S. Zoæ.

✠✠✠

Gdy weſzła Proceſſya Krolewſką drogą do Miaſta, doſyć wſpaniale adornowanego, widziany był oſobliwſzy Tryumf na Honor MATKI Boſkiey, zewſząd, affektow y ſerc emuluiących. *Circulus* Miaſta, co trzecia Kamienica pod iedną formą maiąc *Copiatim* Obraz Nayświęt: MARYI Panny ukoronowaney, tak Obiciami, Pikturami, iako y lampami, według ochoty, możności, y imaginacyi każdey Kamienicy Pana, lub Poſſeſſora, iednym był *Trophæum* tey PANI ſwoiey, iako MARYI od Zwycięſtwa. *Ex oppoſito* każdey Kamienicy, ſtały Kolumny z Feſtonami y lampami wiſzącemi, á na Kolumnach Latarnie blaſzane wielkie w taflach. To wſzyſtko [iako lepiey kto widział, przyzna] doſyć wſpaniałą czyniło apparencyę: przy nieuſtaiących zawſze okrzykach Trąb, Kotłow, rezonancyi Muzyk, y nieuſtaiących ogniach tak Chorągwianych po całym Mieście, w paradzie ſwoiey, rozległych, iako y Artylleryi z Dział w około Wałow Miaſta.

Z iaką rekognicyą, affektami, we łzy opływaiącemi, roztopieniem ſię

od radości, y ciekawością nabożną, tak Obywatele Miasta, iako y wszyscy ludzie patrzali na tę Processyę, można miarkować, kiedy im nie wystarczały ulice, Rynki, okna po Kamienicach y Pałacach, że aż na dachy wychodzili, na ktorych wszędzie pełno było Spektatora, á krotko mowiąc, mogę śmiele wyrazić, od założenia swoiego nie widział Lwow podobney Pompy y Tryumfu na Honor MATKI Boskiey, iako pod czas tey Koronacyi.

Gdy wprowadzono Obraz do Wielkiey Kaplicy WW. OO. Dominikanow przy pomienionych Tryumfach, y Pieśniach nowo-komponowanych śpiewanych przez Kantorow, Zakonnikow, y ludzi, ktorym rozdawane były, z krotką Historyą o tym Swiętym Obrazie drukowane, J. O. Jmć. X. Arcy-Biskup Koronator stanąwszy z całą Assystencyą swoią przed Wielkim Ołtarzem *in Forma* Tronu, wyżey opisanego, bogato ubranym, przed ktorym całe Teatrum z Obrazem Ukoronowanym, od Lewitow na Arce piastowanym, między kwiatami y gęstemi wielkiey wagi świecami postawiono, zaczął: *Te DEUM Laudamus.* Po ktorym nastąpiło Kazanie *ad satisfactionem* Audytora, miane przez Jmći X. Jakuba Waleryána Tumanowicza, Proto-Notaryusza Apostolskiego. Po Kazaniu y daney Benedykcyi Pasterskiey od J. O. Jmći X. Arcy-Biskupa Koronatora, zakonkludował tę Funkcyę Koronacyi y Introdukcyi, Ogień całego Woyska, y Artylleryi w koło Miasta.

§. XXIII.

O Łasce Cudowney przy Protekcyi Nayświęt: MARYI Panny, przez I. O. Koronatora pod czas samego Aktu Koronacyi dostąpioney.

PRzed samym Aktem następuiącey Koronacyi, kiedy wszelkie *præparatoria* stanęły *in suo esse*, czas naznaczony przybliżył się, raptowa słabość znacznie debilituiąca J. O. Arcy-Pasterza naszego, Delegowanego Koronatora, pomieszała wszelkie dyspozycye, y poalterowała była mocno wszystkich; á to z dwoiakiey racyi, raz że się obawiano, aby dobroci pełnego, y wielą Cnotami, Doskonałościami, pobożnemi y miłosiernemi Uczynkami Zaszczyconego Pasterza, niepostradała Archi-Diecezya, drugi raz, aby ta słabość nie zatamowała była tak pożądanego *à Sæculis* Aktu; ale nie dopuściła ze wszech stron tey krzywdy y klęski, osobliwie na Klasztor Kaznodzieyski nie mało zasmucony po niedawno zmarłym z wielą nadźieiami ś.p. J.O. Jozefie POTOCKIM, Kasztellanie Krakowskim, Hetmanie Wielkim Koronnym, Fundatorze Kościoła nowego, y Koronacyi teyże samey, nigdy niewyżałowanym, a wspartego wielką ufnością, Nayświętsza MATKA Boska, tak dziwnym sposobem umocniła, do sił, oraz y czerstwości zdrowia przyprowadziła, że nad spodziewanie tak samegoż J. O. Arcy-Pasterza, iako y innych słabości Jego wiadomych, ten Akt, sam Osobą swoią z długiemi dosyć ceremoniami, y zdrowego fatyguiącemi, w wielkiey ra-

dości swo-

dości swoiey, y wnętrzney serca wesołości odprawił: Jako to *posteritati* zeznaniem swoim na pamiątkę zostawił, y tu się dla większego uwielbienia BOGA y MATKI Boskiey w Obrazie swoim Cudowney, *ex Originali* kładzie.

In Nomine Domini. Amen.

GRatias summas agimus DEO nostro, semper in cunctis Orationibus nostris, cum gaudio deprecationem facientes, sicut est nobis justum. Ecce secundum expectationem & spem nostram, & in omni fiducia, sicut semper & nunc, Magnificabitur CHRISTUS in corpore nostro: nobis enim vivere CHRISTUS est, & mori lucrum. Cum autem nihil Nos habere voluit, quod non per manus MARIÆ transiret, manifestum & notum sit Universis & singulis Christi Fidelibus ad perpetuam rei memoriam: Quomodo anno feliciter elapso MDCCLI. sub ipsum tempus Coronationis Thaumaturgæ in sua Imagine Beatissimæ Virginis MARIÆ à *S.* Luca depictæ, infirmitate gravi laborantes, jam hoc desideratissimum à tot sæculis Opus, intra Nos, & in corde nostro Reverendissimo Episcopo Suffraganeo nostro præcommittere disposuimus: Sed ecce DEUS misertus est nostri! facto enim, viva fide, recursu ad Eandem Beatissimam Thaumaturgam in hac sua Imagine, à Nobis Coronandam, Miraculis & Gratiis in Ecclesia Ordinis Patrum Prædicatorum Tituli Sacratissimi Corporis CHRISTI, intra mænia Civitatis istius sitæ, Præclarissimam Matrem DEI MARIAM, illico vires reassumere, & in dies, Ope Ejusdem singularissimæ nostræ Protectricis, fortiores esse cæpimus: Et licet ipso Coronationis Die, ad primam & perfectam corporis valetudinem non pervenimus, alacri tamen animo prælibatam Coronandi Imaginem, in Campum Castrorum processimus, & post Celebratum à Nobis in Pontificalibus Sacrosanctæ Sacrificium, & prædicatos Sermones, tum peractas juxta Rituale Reverendissimi Capituli Vaticani Ceremonias, manibus Nostris, Sanctissimis JESU Christi & MARIÆ Virginis Matris Ejus Capitibus, Coronas imposuimus, cum illo Beatissimo Pontifice Simeone præ gaudio lachrymantes & benedicentes DEUM, eò quod tam optatam à Prædecessoribus nostris expectantibus Consolationem Terrarum Russiæ, & earum Metropolitanæ Civitatis istius, in qua Sedes nostra Archi-Episcopalis, cum universis populis Curæ nostræ Pastorali subjectis de tam multis beneficiis DEI lætatur; Nobis ipsis tantum salutare DEI videre, & de illo gaudere contigit, & cùm per longissimum spacium viæ assistentibus Illustrissimis & Reverendissimis Co-Episcopis, Universo Clero Sæculari & Regulari, ac innumerabilis Populi concursu, & Exercituum Regni, processionaliter à Campis Castrorum in Civitatem incedere Nobis restabat, sine ulla corporis debilitate, reassumptis pristinæ & perfectæ sanitatis viribus, totam mirabiliter adjuvante Gratia DEI & Protectione Beatissimæ Virginis MARIÆ, eamquè multis laboribus plenam Solemnitatis illius Functionem perfecimus & finivimus. In cujus rei fidem inenarrabiliter glorificantes & laudantes DEUM in omnibus, Sigillum nostrum

ſtrum apponi juſſimus, & manu propria ſubſcripſimus, Leopoli in Palatio Noſtro Archi-Epiſcopali. Die 20. Menſis Maj. 1752. Anno.

Nicolaus Ignatius WYZYCKI Archi-Epiſcopus Metropolitanus Leopolienſis. mpp.

(L. ✠ S.)

§. XXIV.

O Nieſzporach w Dzień Koronacyi.

PO Obiedzie danym we czterech mieyſcach dla Gości, y po danym ogniu z Armat, y odegranych Polnym y Marſzach po Bramach Tryumfalnych przez Kapele, tudzież po oddanym *Votum* ſrebrnym przy Exorcie od Kompanii y Konfraternii Jaworowſkiey, o Godzinie czwartey zaczął Nieſzpory J. O. Jmć X. Arcy-Biſkup Koronator, y one przy wyborney Muzyce ſam *Pontificaliter* Celebrował. Po ktorych *profundiſſimo & gravi ſermone* miał Kazanie Jmć X. Rudołowſki, Senior Wikary Archikatedralny Lwowſki, y *Pater Spiritualis* WW. Panien *Charitatis*.

Po Kazaniu, Proceſſyi *cum Venerabili SACRAMENTO* po Wſkróſganku, y daney *cum omni ſolemnitate* Paſterſkiey Benedykcyi przez J. O. Koronatora, odprawionym Rożańcu *proceſſionaliter* z Exortą przed Facyátą Kaſztoru na Mieście, y nieuſtaiących ogniach z Armat. Gdy Kapele wſzyſtkie zgromadzone na Tryumfalney Bramie przed Konwentem Litanie *de Beata* odegrali. Illuminacye po wſzyſtkich mieyſcach, Wieżach, Bramach, Kamienicach wydawać ſię poczęły. Za danym odgłoſem z Dział ná to wydzielonych, pod S. Jurem na Placu obſzernym naſtąpił waluy Faierwerk, *in Architectura Civili* robiony, ktory reprezentował *Arcum Triumphalem* z Kolumnami, oraz Inſkrypcyą Hebrayſkiemi Literami, *Ordinem Ionicæ* z Wazami, y rożnemi Ornamentami, Herby JJ.WW.POTOCKICH, MNISZCHOW, y ZAMOYSKICH, w Piramidach Serca, Korony, Choryzontalne Machiny. *Item* Piramidy, Brylant Faier rożnemi kolorami palące ſię, y innych wiele *noviter* adinwentowánych ſztuk, w ſamych Machinach wyrobionych, we wſzyſtkich bardzo wſpaniáły, [iako *Spectatores unanimiter omnes laudabant*] trwáiący więcey iak godzin cztery, za dyſpozycyą Jmći Pana Dalhki Pułkownika Kor-Artylleryi Koronney, y Ober-Indziniera J.K.Mci y Rzeczypoſpolitey, przez Jmci Pana Witta Porucznika teyże KorArtylleryi, mianą przez Ordynans ś.p. J. O. Jmći P. POTOCKIEGO Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koron: z czyiego na Honor Boſki hoynego, y Páńſkiego Fundatorſkiego na ten Faierwerk Skarbcu, wyliczoną ſummę na kilkanáście tyſięcy do rąk tegoż Jmći Pana Pułkownika. Za ktorego manudukcyą całą Machinę Faierwerku przerzeczonego, zapalił J. W. Jmć Pan Staroſta Kołomyiſki, Fundator, w przy-

tomno-

tomności wszystkich Senatorow, Panow, y innych na ten Akt Koronacyi zgromadzonych, przy częstych odgłosach z Armat.

In specie zaś iaki był pomieniony Faierwerk, opisuie się *in sequentibus*.

1. *Opus* Kapitalne *in Facie*, reprezentowało Bramę, *seu Arcum Triumphalem Architectonicum* z Kolumnami, *Ordinem Ionicæ* z Wazami y rożnemi Ornamentami *ad Architecturam Civilem* należącemi. Na samym wierzchu Tryangul z Inskrypcyą Hebrayskiemi Literami, iako się tu kładźie.

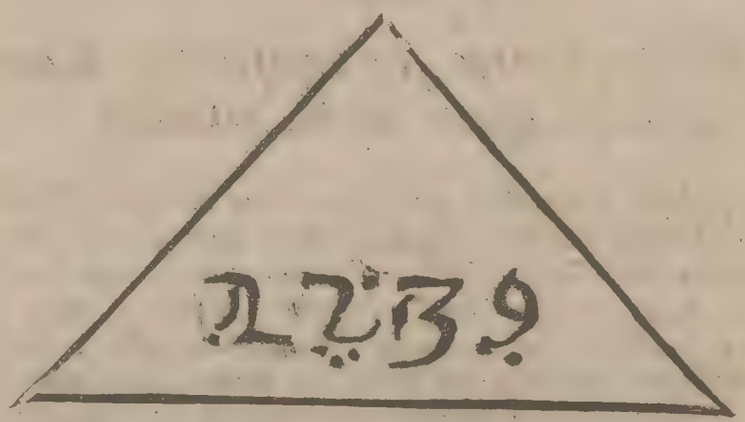

In Arcu Litery Łacińskie: *TIBI ELECTA*. Co się wszystko w ogniu rożnego koloru paliło. Pod Koroną podobną Koronie z Rzymu przysłaney: Imie MARYA; niżey Herb Oyca Swiętego. Pod Herbem Oltarz, na ktorym dwa Serca goreiące, wybuchaiące w ognie rożnych kolorow wydawały się. To *Opus* w wysokości przeniosło więcey iak trzydzieści łokci.

2. Przytymże Kapitalnym Dziełu ná prawym skrzydle była wielka Machina na łokci 20. Na tey prezentowało się Nayiaśnieyszego Monarchy Imie AUGUSTUS REX, á nad nim Koroná. Ná lewym zaś skrzydle takoważ Machina tym kształtem y miarą reprezentowała Imie Nayiaśnieyszey Monarchini MARIA JOSEPHA REGINA, Szczęśliwie Koronie naszey Polskiey Panuiących; ktore także w rożnych kolorach ognia paliły się.

3. Opodal od pierwszych Machin stáły dwie Piramidy, wysokości iak ná ośm łokci, na ktorych Herby JJ. WW. Potockich y Mniszchow, z Insigniámi y Armaturą były. Na lewym zaś skrzydle takoweż Piramidy stały z Herbami JJ. WW. Potockich y Zamoyskich, z ktorych rożne y nieustaiące ognie wypadały.

4. Na obydwoch stronach y skrzydłach były karszady ogniste, rożne ognie wyrzucáiące pod czas palenia.

5. *Adinstar* Kolossów lub Piramidow *Brylant-Faier*, rożnemi kolorami reprezentował się.

6. Horyzontalne Machiny *adinstar* młynkow z dawná zwyczaynych, [*quid novi*] nieustaiąc obracaiące się, ognie wyrzucały.

7. Ná linii Faierwerku, Machiny wysoko stoiące, reprezentowały

perpendykularne ná ziemie padaiące ogniſte promienie *è converſo* Rakietom, iak Szpalera w Ogrodzie.

8. Na oſtatku rożne wyrzucały ognie Rakiety bez przeſtanku, tak poiedyncze, iako też ze ſkrzynek razem po kilkadziesiąt puszczane.

Opiſanie tego Fáierwerku ręką ſwoią, oddał Jmć P. Pułkownik iako się czytáć daie: á lepiey ieſzcze, kto widział, przyzna te Tryumfalne ognie, iako Spektatora ukontentowały.

§. XXV.

O Gwiazdzie, ktora ſię czaſu tey Koronacyi extraordynaryinie wielka pokazała.

TEyże nocy około iedynaſtey godziny, iako nietylko Ziemia, ále y Niebo od wſchodu Słońca aż ku Zachodowi applaudowało Nayśw. Nowo-Ukoronowaney MONARCHINI, o Ktorey Chryſippus mowi: *MARIA eſt Ortus Solis nullum ferens occaſum.* Widziało wiele Godnych Oſob y rożney Kondycyi ludzi, [z ktorych niektorzy ſię podpiſali] niezwyczayney wielkości Gwiazdę, od Wſchodu Słońca przez kurs południowy po nad Klaſztor Zakonu Kaznodzieyſkiego, aż ku Zachodowi niezbyt prędko idącą, dziwney piękności y kolorow, *non ſine admiratione & conſideratione* tychże ſamych, ktorzy widzieli; y że w tym ſamym czaſie tęż Gwiazdę widziano o mil kilkanaście, tymże kurſem, iaki ieſt opiſany, naſtępuiące z potwierdzeniem J. O. Arcy-Paſterza świadczy *Teſtimonium. In Actis Protho-Notariatûs Apoſtolici* Oblatowane.

In Nomine Domini Amen.

PRæſenti Publico Extracti Inſtrumento cunctis pateat evidenter,, & ſit notum, quomodo Anno à Nativitate Domini noſtri JESU Chriſti MD CCLII. Indictione Romana XV. Pontificatûs Sanctiſſimi Domini Noſtri D. Benedicti Divinâ Providentiâ Papæ Ejus Nominis XIV. feliciter Regnantis, Anno ipſius Coronationis, XII. Die verò Jovis IV. Menſis Maj. Coram me Proto-Notario Apoſtolico, Teſtibuſq; infra nominatis ad id ſpecialiter rogatis, vocatis, & adhibitis, conſtitutus perſonaliter Reverendus Pater Michàél Wilczek, Sacræ Theologiæ Lector, & Concionator Ordinarius Conventûs Generalîs Leopol. SS. Corporis CHRISTI Domini, & SS. Petri & Pauli Apoſtolorum, Provinciæ S. Hyacinthi in Ruſſia Sacri Ordinis Prædicatorum obtulit, & ad acticandum porrexit Inſtrumentum quoddam Originale Teſtimonii de apparitione extraordinaria luminis, miræ claritatis ad modum Globi ſive Stellæ in magnitudine Plenilunii in altiſſimo gradu, ſub tempus ſolemnis Inaugurationis & Coronationis Miraculis Clariſſimæ, in ſua Imagine Beatiſſimæ Virginis MARIÆ à S. Luca depictæ & perveruſtæ, in Eccleſia ejuſdem Ordinis, hic intra mænia Civitatis ſita, aſſervatæ, cum ſubſcriptionibus Nominum & Cognominum omnium

mnium Fide dignorum, & ſigillis eorundem munitum, unà cum Approbatione Celſiſſimi Archi-Præſulis Metropolitani hujus Loci Ordinarii, & manu ejus ſubſcripta ac Sigillo munita: Cujus quidem Inſtrumenti ſive Teſtimonii, Tenor de verbo ad verbum, qui ſequitur, eſt talis.

In Nomine Domini Amen.

NIewyſławiona nigdy BOGA Wſzechmogącego Dzielność, utwierdzaiąca dziwnie w Chwale ſwoiey ſerca naſze, o iak wielką wznieca Duchowną w nas pociechę y radość, że ſię godni ſtaiemy oczywiſte z Nieba widzieć nam pokazane znaki! iako bowiem niegdyś w Mieście Bethleem [ktore Hieronim S. tłumaczy bydź Domem Chleba] do złożenia Koron y Darow Nayśw: MARYI Pannie z Maleńkim na ręku Iey Zbawicielem przez trzech Wſchodnich Monarchow znak wielki na Niebie, aſſyſtowała Gwiazda, ták w Domie Anielſkiego Chleba, iakby w Bethleem Ziemi Swiętey, gdy w Kościele pod Tytułem Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyſkiego, w Mieście tuteyſzym Lwowie. Trzech Obrządkow Chrześciańſkich Nacyom pod trzema zupełnemi Jurysdykcyami ſwoich Paſterzow, rezydencyálnym; że Dnia pierwſzego Miesiąca Lipca, Roku Pańſkiego Jubileuſzowego 1751. to ieſt w Dzień ſamey Koronacyi Cudowney z Malęńkim JEZUSEM Nayśw: MARYI Panny w ſwoim Obrazie od S. Łukaſza malowanym; we Czwartek w pół do iedynaſtey godziny przed pułnocą, widzieliśmy [iakby Prorockim Duchem w Proceſſie J. O. Arcy-Paſterza tuteyſzego po Diecezyi rozeſłanym, przepowiedzianą] GWIAZDĘ jaſności wielkiey, y Wielkości niezwyczayney, z promieniem za nią ciągnącym ſię, idącą od Wſchodu Słońca przez kurs południowy, maiącą ſię po nad Miaſto y Klaſztor ten, w ktorym wſpomniony Obraz Cudowney MATKI Boſkiey Ukoronowaney zoſtaie, nie wielkim pędem, owſzem zwolna pomykaiącą ſię aż ku Zachodowi. Ztąd całe Miaſto ucieſzyło ſię, y uradowało, że nowa jaſność widziana ieſt, Weſele, Honor, Część, Chwała, y pląſy naſtąpiły między wſzyſtkim ludem, dziwná y niezmierna radość, y Dnia tak Uroczyſtego Poświęcenie. Podobnie iako kiedy Eſther Krolowá do Tronu Krolewſkiego podwyżſzona zoſtała. Na co my z podziwieniem wielkim patrząc, y nieprzeſtaiąc wychwalać BOGA oſobliwie w Matce ſwoiey Nayświętſzey Cudownego, iako przytomni temu widzeniu, dla lepſzey wiary, wagi, y pewności potomnym na pámiątkę wiekom rękami właſnemi podpiſuiemy ſię, y pieczęciami ztwierdzamy.

Antoni Michał Potocki Woiewoda Bełzki, Marſzałek Nayiáśnieyſzey Krolowy Ieymći, mp. [L.S.]
Ignacy Sapieha Woiewoda Mścisławſki. mp. [L.S.]
Ambroży Turzańſki Z.S.B.W. Opat Uniowſki. mp. [L.S.]
Iozef Humiecki Miecznik Koronny mp: [LS.]
Ian Potocki Starosta Guzowſki, Generał Adiutant. mp. [LS.]
Ia niżey podpiſany o mil czternaście *w Dobrach moich na ten czas znayduiący ſię, oteyże godzinie, y w tym dniu y czaſie, widziałem*

tem tymże kursem idącę, wyżey opisaną iasność. Iozef Potocki Czorsztyński, Szczerzecki Starosta mp. [L.S.]

Ignacy Cetner Starościc Korytnicki mp. [L.S.]

Ian Hrabia Sapieha Woiewodzic Mścisławski mp. [L.S.]

Fridericus Niemirycz Canonicus Archi-Cathedr: Metrop. Leopolien. G.R.P. mp. [L.S.]

Ioannes Cantius Nowakowski Canonicus Leopolien, mp. [L.S.]

X. Iakob Waleryan Tumanowicz Proto-Notarius Apostolicus mp. [L.S.]

Stefan Hordyński Miecznik Kiiowski, Wicesgerent Grodzki Lwowski mp. [LS.]

Infrascriptus testor me vidisse hanc extraordinarii luminis Stellam Fr Thomas Kasprowicz S. Th. Magister Regens Studii Gen: Leop: O.P. mp. [LSO.]

Iozef Uruski Subdelegat Grodzki Lwowski, mp. [LS.]

Mikołay Reychemberg Skarbnik Radomski mp. [LS.]

Fr Iosephus Kowalski S. Th: Praesentatus Baccalaureus Studii Generalis Leopolien: Ord: Praedicatorum, ex fenestra Dormitorii Conventûs, hanc lucem extraordinariam euntem versus Occidentem vidi propriis oculis meis, in cuius rei fidem me subscripsi, mp. [LSO.]

Stephanus Wodziński Alumnus Collegii Pontificii Leop, mp. [LSCP.]

Simeon Krzysztofowicz Alumnus Collegii Pontificii Leopol. mp. [LSCP.]

Thomas Wartanowicz Aluminus Collegii Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Iosephus Manugiewicz Alumnus Coll. Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Ioannes Berniakiewicz Alumnus Coll: Pont: Leop. mp. [LSCP.]

Ioannes Kaffalewicz Alumnus Coll: Pont: Leop. mp. [LSCP.]

Andreas Lipnicki Alumnus Coll: Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Iacobus Łazarowicz Alumnus Coll: Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Timotheus Raczmarowski Alum. Coll. Pont: Leop. mp. [LSCP.]

Iacobus Sękowicz Al. Coll: Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Fr Lazarus Rosnowicz Praedicator Generalis Supprior Conv Gen: Leop. O.P. mp. [LSO.]

Fr Edvardus de Montaner Sacrae Theologiae Magister O. P. mp. [LSO.]

Fr Dominicus Moczulski Promotor SS. Rosarii in Conv. Leop. S. M. Magdalenae O.P. mp. [LSO.]

Novam hanc lucem adinstar Stellae, cum uno radio longiori ab Ortu Solis ad Occasum per longum Gyrum vergentem, ac mira pulchritudine Corruscantem supra Aedes nostras testor me vidisse. Fr Michael Wilczek S.T. Lector, & Ordinarius Concionator Conventûs Generalis Leopol: Ord. Praed. mp. [LSO.]

Testatum & exploratum facio stanti mihi ante Ecclesiam Monialium Discalceatarum Ordinis B.V.M. de Monte Carmelo, apparuisse mirabilem Stellam. Fr Clemens Chodykiewicz S.Th. L. Philos. Profes. Actualis Ord. P. mp. [LSO.]

Fr Hya-

Fr Hyacinthus Czerwiński S. Th. Lector Ord. Præd. mp. [LSO.]
Iosephus Antonius à Iavor Paprocki Tribunus Terræ Stężycensis mp. [L.S.]
Gregorius Nikorowicz Sacræ Regiæ Maiestatis Secretarius mp. [LS.]

APPROBATIO
Celsissimi, Excellentissimi, & Reverendissimi Loci Ordinarii.

NICOLAUS IGNATIUS de Wyżyce WYZYCKI, DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ
Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis.

UNiversis & singulis, quorum interest, præsentibûs literîs nostrîs significamus, Quia Nos præsens Testimonium Extraordinarii Luminis admodum Stellæ ab Orientali Plaga ad Occidentalem circumeuntis, Die solemni Coronationis Beatissimæ Virginis MARIÆ à S. Luca depictæ, in Imagine à Nobis Coronata, Gratiis & Miraculis Clarissima apparentis, pro majori Gloria DEI, Cultuquè Ejusdem Beatissimæ & Immaculatissimæ Virginis Matris DEI MARIÆ approbavimus, cum facultate imprimendi & publicandi populo Christiano. In cujus rei fidem manu propria subscripsimus. Leopoli in Palatio nostro Archi-Episcopali. Die Prima Mensis Maj, MDCCLII.

Nicolaus Ignatius Wyżycki Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis mp.

(L.✠S.)

ACta sunt hæc Leopoli, Anno, Indictione, Pontificatu, Die, & Mense, quibus supra, Præsentibus Illustribus & Admodum Reverendis Dominis Stephano Bogdanowicz Vicario, & Jacobo Tumanowicz Concionatore, Archi-Cathed: Arm. Proto-Notariis Apostolicis Testibus ad præmissa rogatis, vocatis, & adhibitis.

Et quia [L.S.] *Ego Gabriel Andreas Kasparowicz Proto^s Notarius Apostolicus, Sacræ Theologiæ Licentiatus, prælibatum Instrumentum manu propria Celsissimi Loci Ordinarii Leopolienſis Subscriptum, Sigilloque eiusdem firmatum, sanum, salvum, neque in aliqua sui parte vitiatum, ad Acta Proto-Notariatûs Apostolici suscepi, iisdemquè inseri, ac ingrossari Curavi, ideo præsens Extractum con^s feci, manu propria subscripsi, Sigilloq. Communivi. Hac die 17. Mensis Maij, Anno Domini 1752.*

Idem qui supra mp.

Y to też może się tu przydać dla Duchowney pociechy Sług Nayśw: MARYI, że tę Gwiazdę nie tylko w Processie swoim rozesłanym po Archi-Diecezyi J.O. Jmć X. Arcy-Biskup Koronator *Pastorali oraculo & prophetio Spiritu* przepowiedział, Jmć X. Smokowski, Proboszcz Janowski, Dziekan Dekanatu Lwowskiego powtorzył, ále nawet w Rzymie, tegoż samego Nayśw: MATKI Bożey Obrazu wielką blachę sztychuiąc Skulptor dwoma laty przed tym, nad Obrazem pod Koroną, Gwiazdę wyraził iasną [iako każdy przyznać y uznać może, komu się dostał z tey blachy Koperszych] tym kształtem: Dał na spodzie Herb Miasta Lwowa, to iest Lwa ze złotą koroną, [ktorę w łapie trzyma] trzema Gorámi, y z Gwiazdą proporcyonalną, [iako nadał SYXTUS V. Papież.] od Lwa Inskrypcyę ku Obrazowi Nayśw: PANNY: *Veni de Cubilibus Leonum, veni Coronaberis.* Cant: 4. Nad Lwem Obraz, iako Portret Krolowy swoiey Aniołowie SS. unoszą z rekognicyą Chwały, należącey Matce BOGA. Podpis Obrazu: *Imago Deiparæ Virginis MARIÆ, à S. Luca depicta, Leopoli in Ecclesia Patrum Ordinis Prædicatorum Miraculis clara, Coronata Romæ 1749. Feliciter Regnante Benedicto XIV. Pontifice Maximo.* Pod Koroną wyżey nad Portretem przez dwoch Aniołow piastowaną, dał Gwiazdę w iasności wielką, nie bez figury tey Gwiazdy, [iako *ex forti opinione* wnosi się] ktora się Czasu y w dzień Koronacyi pokazała, y *publico patuit* w wielkim podziwieniu, że o nich można toż mowić, co Łukasz S. o Doktorach Jerozolimskich, między ktoremi Słońce Sprawiedliwości dwònastoletni CHRYSTUS, rozpościerał Mądrości swoiey promienie: *Stupebant autem omnes... & videntes admirati sunt.* Luc. 2.

§. XXVI.

O Uroczystości Nawiedzenia Nayśw: M. P.

NAzaiutrz w Piątek *Die* 4. *Iulii*, to iest w Swięto Nawiedzenia Nayś: MARYI Panny, ná dobry dzień wydała odgłos rowno ze dniem ze wszystkich Armat Artylleryá. Powtorzywszy w godzinę tenże ogień, dała znak, aby się Nabożeństwo Ranne zaczęło, to iest Prymarya, Rożaniec Nayśw: Panny [na ktorym była Exorta] y Godziny Kapłańskie; po ktorych Wotywę solenną, w assystencyi kilkudziesiąt Ichmciow Dworzan z pochodniami, Celebrował Wielmożny Jmć X. Marcin Łossowski, Dziekan y Kanonik Lwowski. Summę zaś *aliàs* Wielką Mszę J. O. Jmć X. Arcy-Biskup Koronator.

Kazanie pod czas Summy, *ore disertissimo, & verè Apostolico* miał *in Pontificalibus* J. W. J. X. Raymund Stanisław *Iezierski* Biskup Bakowski, Kanonik, y teraźnieyszy Officyał y Wizytator Generalny Lwowski, oraz z teyże Kapituły Lwowskiey na Trybunał Koronny Deputat, na ktore *invitatus* szedł takiemi Ceremoniámi: Gdy na Ambonie wyżey opisaney postawiono dwa Lichtarze stołowe srebrne ze świecami; poprzedzało *in assistentiam* J. W. Jmći X. Biskupa, kilkunastu Zakonnikow, potym Akolitow czterech z zapalonemi Pochodniami, z ktoremi całe Kazanie około

Ambony

Ambony ſtali. Czterech Dyákonow w Dálmatykach, dwoch Jchmciow XX. Wikaryuſzow w Kapach, za ktoremi J. W. Jmć X. Biſkup z Paſtorałem y w Infule, za nim W. X. Przeor Goſpodarż mieyſca *in aſsiſtentia* Kaznodziei Domowego, Kleryk z baką, *aliàs* z lichtárzykiem ſrebrnym y świecą, ktorą kiedy Biſkup Celebruie zawſze zapaloną trzymaią, X. Kapelan, y inni zwykli aſſyſtenci. Gdy *Credo* Muzyka na Chorze ſkończyła, ſkłoniwſzy ſię J. O. Jmci X. Arcy-Biſkupowi Koronatorowi J. W. Jmć X. Biſkup, uſiadł na Krzeſzle w Ambonie bogato [iak wyżey opiſana] uſtroioney. Niżey graduſem iednym obok J. W. Jmći X. Biſkupa ſtoiąc X. Kaznodzieia Domowy, gdy *more ſolito* Ewangelią *Feſti* czytać począł, ſtanął J. W. Jmć X. Biſkup, á po Ewangelii ſkończoney, oddawſzy Paſtorał Jmci X. Wikaremu w Kapie aſſyſtuiącemu, zaczął *ex Themate*: *Exurgens MARIA abiit in montana.* y uſiadłſzy, *cum Pontificali Maieſtate*, *glorioſiſsimè* [iako między Kazaniami czytać ſię daie] kontynuował.

Po ſkończonym Kazaniu J. O. Jmć X. Arcy-Biſkup Koronator, odprawił Proceſſyę *cum Venerabili SACRAMENTO* po Wſkróſganku y Summę, *Benedictione Paſtorali* zakończył, przy dawaniu ognia przez Garnizon, y Artylleryą z Armat.

Po Obiedzie rownym wczorayſzemu, gdy Kazanie y Rożaniec ſpiewany *cum Archi-Confraternitate* W. X. Promotor Domowy odprawił, Nieſzpory Celebrował J. W. Jmć X. BISKUP, rannieyſzy KAZNODZIEIA, y po Kazaniu, ktore miał *fluidiſsimo ſermone* Jmć X. Damian Matuſiewicz Doktor, Prowincyał Prowincyi Polſkiey Zakonu Kaznodzieyſkiego, aſſyſtował Publiczney z Obrazem Ukoronowanym Proceſſyi, [podobną we wſzyſtkim Apparencyą, Paradą, Tryumfami, Ogniami, Applauzem, Affektami, Nabożeńſtwem, iako przy wczorayſzey było Introdukcyi z Pola] w koło Miaſta uczynioney.

Po ſkończoney Proceſſyi Zołkiewſka Kompaniá oddawała *Votum* znaczne ſrebrne, y Swiecę wielką, na ręce J. W. Jmci X. Biſkupa, ktory będąc przytomny Exorcie przez X. Promotora Zułkiewſkiego, Kazimierza Stoińſkiego, Filozofii Profeſſora oddaiącego *Votum*, mianey, dał *Populo* y przerzeczoney Zołkiewſkiey Kompanii, nazaiutrz maiącey ſię powracać, *Epiſcopalem Benedictionem* przy odgłoſach Trąb, Kotłow, y ognia z Armat. A Swieca *pro ſucceſſu felici* Nayiaśnieyſzych Monarchow Polſkich *AUGUSTA* y *IOZEFY*, J. O. Familii Fundatorſkiey *POTOCKICH*, y innych Zakonowi Kaznodzieyſkiemu przychylnych, tego Aktu iakimkolwiek ſpoſobem Benefaktorow, także *pro ſucceſſu Ordinis*, *Provinciæ*, *& Domûs*, poty ſię paliła, poki cała przed Obrazem Matki Boſkiey Nowoukoronowaney doſzczętu nie zgorzała.

Zaczęła potym Archi-Konfraternia Rożaniec, ktory *proceſſionaliter* wyśpiewywała przed Facyátą Klaſztoru na Mieście; po Exorcie y Litánii przez Archi-Konfraternią z W. X. Promotorem odśpiewaney, Kapele z Muzykow pryncypalnieyſzych ná ten Akt zaproſzonych, zgromadzone, na Tryumfalney Bramie przed Konwentem ſwoię Litanie *de Beata* odegrali, za powtorzeniem ogniá z armat.

Naſtąpiły potym Illuminacye całego Lwowa, ktore rownie iako pierwſzego wieczora wielki czyniły applauz, y Tryumfalne ognie. Illuminowano Wieże: Ratuſzną y ſam Ratuſz, WW. OO. Bernardynow, WW. OO. Franciſzkanow, WW. OO. Karmelitow *A.R.O.* WW. OO. Jezuitow, WW. Panien Dominikanek, y cały ich Kláſztor, Wieżę Ruſką Woloſkiey Cerkwi w Mieście. Facyátę *in forma* Tryumfalney Bramy przy Kościele Domowym Zakonu Kaznodzieyſkiego. Facyátę WW. OO. Trynitarzow, Bramy Halicką, Krakowſką, y wſzyſtkie Dziewięć Tryumfalne. Collegium Papieſkie WW OO. Teátynow. Cały cyrkuł Miaſta. Całę Ulicę ku OO. Dominikanom idącą, rozne Kamienice w pobocznych Ulicach, oſobliwie w Ormieńſkiey, Jezuickiey, ku Bramie Halickiey, y Krakowſkiey. Zgoła cały Lwow przez gęſte, rzęſiſte, y wielkie illuminacye, te Nocy w Dzień zamienione mogł rozumieć, albo cały, iednym bydź Tryumfalnym na Honor MARYI Applauzem. Co wſzyſtko trwało aż po zapułnoc, dla kontentuiących ſię Sług MARYI tak piękną dla Aktu Iey Apparencyą. Artyllerya zaś Koronna, prawie nieuſtanny wydawała odgłos przez dawanie ognia z armat.

§. XXVII.

Podczas Oktawy, iaka była Solennizacya.

PRzez Oktawę Ranne Nabożeńſtwo, po danym na dobry dzień ogniu z armat, także według zwyczaiu codziennego w tym Zakonie y Kraiu Rożańce śpiewane, Wotywy, Summy, y Nieſzpory z Proceſſyámi, y Kazaniami, przy Wyſtawieniu całodziennym P. BOGA w Monſtrancyi, y wyborney Muzyce, przez JJ. WW. Ichmć XX. Biſkupow, Opatow, Infułatow, Prałatow, y Kanonikow, Celebrowane były, tak przy odgłoſach ognia z Armat, Illuminacyách conocnych, iako też y innych applauzach przez okrzyki Trąb, Kotłow, wygrawaniu Muzyk tak na dobry dzień, iako y na dobra noc po Bramach Tryumfalnych.

Bywáły Dyſputy publiczne z Konkluzyámi codzień, *Neo-Coronatæ Reginæ* J.W. POTOCKIM Fundatorom Dedykowane, y iedna Woyſku przypiſana.

Oddawano *Vota* ſrebrne przy Exortach przez Kapłany mianych, tak od rożnych Kompanii przybyłych do Lwowa na Akt Koronacyi y Jubileuſz; iako y przez Cechy tuteyſze z Chorągwiami przy Muzykach, Trąbach, Kotłach przychodzące; co nietylko podczas Oktawy, ále y poźnieyſzych Dni czynili, [o czym niżey] ktora z rana była, dla niey Mſzę grana, ktora po południu przyſzła, Litanię *de Beata*, Kapela przed otwartym Obrazem przegrywała.

Domowa Archi-Konfraternia Rożańcowa, w aſſyſtencyi Garnizonu tuteyſzego, ktory w paradzie po rogach Miaſta y przed Kościołem ognia dawał, z Archi-Katedralnego Kościoła *proceſſionaliter* nioſąc z ſpiewaniem Rożańca S. doſyć pompatycznie, *Votum* wielkie arkuſzowe ſrebrne oddawała.

Gdy

Gdy Woysko dnia trzeciego brało Benedykcyę przed Obrazem MATKI Boskiey, biorąc się do Marszu, y maiąc się rozeyść na Leże swoie, po skończoney Mszy S. pod czas ktorey Litanie *de Beata* przegrywały Muzyki, była Mowa przez W. X. Michała Wilczka S.T. Lektora, Kaznodzieię Domowego do Ichmciow Woyskowych, *de tenore sequenti.*

Mowa do Woyska przy Pożegnaniu.

OD Tronu Nayświętszey y Nayiaśnieyszey Niebios y Ziemie MONARCHINI, w tym Obrazie na Błoniach Koła Rycerskiego, iakby *in Campo Electorali* przy Applauzach y Assystencyi Waszey, Ukoronowaney, iako *de Tripode Oracula*, nieomylny dla Was ogłaszam szczęścia prognostyk; Waleczni y Zacni Korony Polskiey Rycerze y Kawálerowie. Popisywaliście się Tey PANI Waszey y KROLOWY, przy Solenney Jey Inauguracyi do Korony, hołdownicze prezentuiąc Serca; otoż Ona zato, Wam, ktorych Urban VIII, Papież: *Decus Septemtrionis, & Fidei Praesidium* nazwał, iako *MARIA de Victoria* na tylu Woynach niegdyś Xiążętom Ruskim w Prawey Wierze zostaiącym, przeciw Saracenom, bespieczną Tarczą będąca, pewne, tak *à Septemtrione* iako y *ab Oriente* w nieprzyiaznych Attakách deklaruie Obronę y Wygranę. Ta PANI, Ktorá się bydź KROLOWĄ Naszą ogłosiła, y Sama uznawać rozkazała, nad inne Kraie [mogę mowić bespiecznie] Koronie naszey Polskiey przychylna, Wam Rycerstwu Państwa tego, Protekcyą swoią oczywistą, na tylu woynach Assystuiąca, tyle Zaszczytu, nieśmiertelney przynosi Sławy, że Was Grzegorz XV. Papież do Polskich pisząc Biskupow, Całego Chrześciáństwa depredykował Obrońcami: *Milites Poloni, Liberatores Orbis Terrarum, & Profligatores hostium immaniſsimorum Chriſtianæ Reipublicæ.* Zaczym iakoście słusznie na dowod wdzięczności, Ochoczy do Konwoiu Tey MONARCHINI, pod czas teraźnieyszey Jey Koronacyi pokazali ánimusz; tak też nieodmiennie macie się spodziewać tego, że Was w niezwyciężonych całą Wiecznością Pułków wpisze Poczet, y spiesżney na swoy Honor Kawaleryi przy Tronie, przy Maiestacie SYNA swoiego, Naywyższego Monarchy, KROLA Krolow, y PANA Zastępow, wieczną dla Was wyiedna y zapisze Konsystencyę.

Iakim zaś porządkiem na tę Solennizacyę przez Całą Oktawę zaproszeni byli Iaśnie Wielmożni Ichmć XX. Prałaci *in Ordine ad Celebrandum, Connotantur in sequentibus.*

Pierwszego Dnia Między Oktawą na Wotywę J.W. Jmć. X. Alexander *Trębiński* Kanonik Lwowski, Proboszcz Chełmski, Archidyakon Lubelski, Dziekan y Infułat Zamoyski. Na Summę y Nieszpory, J. W. Imć X. Samuel *Ożga* Biskup Kiiowski y Czerniechowski.

Drugiego Dnia Na Wotywę W. Imć X. Alexander Czołhański, Scholastyk y Kanonik Lwowski. Na Summę y Nieszpory, J. W. Imć X. Samuel

muel *Głowiński* Biskup Hebroński, Kustosz na ten czas, á teraz Proboszcz y Szufragan Lwowski.

Trzeciego Dnia Na Wotywę W. Imć X. Franciszek Wieniawski Kanclerz na ten czas, teraz Kustosz y Kanonik Lwowski, Scholastyk Przemyski. Na Summę y Nieszpory J. W. Imć X. Hieronim *Szeptycki* Biskup Saldyneński, Szufragan Łucki, Archidiákon Lwowski.

Czwartego Dnia Na Wotywę ś.p. W. Imć X. Stanisław Zembowski, Kanonik Lwowski, Scholastyk Stanisławowski. Na Summę y Nieszpory J. W. Imć X. Raymund Stanisław *Iezierski* Biskup Bakowski, teraźnieyszy Kanonik y Officyał Generalny Lwowski, Zakonu Kaznodzieyskiego.

Piątego Dnia Na Wotywę W. Imć X. Fryderyk Niemirycz, teraz Kantor y Kanonik Lwowski, Deputat Trybunału Koronnego. Na Summę y Nieszpory J. W. Imć X. Jerzy *Laskarys* Biskup Zenopolitański, Infułat Olycki y Zukiewski, Kanonik Lwowski, teraz w Rzymie *Vicarius Serenissimi Principis Regii Eminentissmi Cardinalis d'Iork Archi-Presbyteri Capituli S. Petri in Vaticano*, Zakonu Teatyńskiego.

Szostego Dnia Na Wotywę ś.p. W. Imć X. Jozef Barszczewski Kanonik y Officyał na ten czas Lwowski. Na Summę J. W. Imć X. Jakób Szczepan *Augustynowicz*, na ten czas Biskup Egineński, Koadjutor Arcy-Biskupstwa Ormieńskiego Lwowskiego, teraz iuż Arcy-Biskup.

Siodmego Dnia Na Wotywę W. Imć X. Kaietan Młodecki, Kanonik Lwowski, Infułat Kodeński. Na Summę y Nieszpory J. W. Imć X. Leo *Szeptycki* Biskup Ruski Lwowski, Halicki, y Kamieniecki Zakonu S. Bazylego.

W Oktawę, Na Wotywę J. W. Imć X. Ambroży *Turzański*, Opat Uniowski. Zakonu S. Bazylego. Ná Summę y Konkluzyę, [ktora niżey opisaná będzie] J.O. Jmći X. Arcy-Biskup Lwowski, Koronator.

§. XXVIII.

O Kaznodzieiach pod czas Oktawy, ktorzy Predykowali.

W Sobotę, Na Summie: Imć X. Franciszek Kozlewski, Jubilat y Exprowincyał, Gwardyan Lubelski, Prowincyi Ruskiey, Zakonu S. Franciszka *de Observantia*. Na Nieszporach: Imć X. Wenanty Tyszkowski, Definitor, Jubilat, y Aktuálny S. T. Professor we Lwowie, teraźnieyszy Prowincyał teyże Prowincyi, y tegoż Zakonu.

W Niedzielę. Na Summie: Imć X. Stanisław Słowacki Doktor, Ex. Prowincyał y Gwardyan Lwowski S. Krzyża WW. OO. Franciszkanow *Conventualium*. Na Nieszporach: Imć X. Marcin Rubczyński Doktor, y Przeor Trembowelski WW. OO. Karmelitow dawney Obserwancyi.

W Poniedziałek. Na Summie: Imć X. Karol Kopiński Doktor, y Ex. Regent Warszawski, teraźnieyszy Przeor Przemyski, Prowincyi Polskiey,

Zakonu

Zakonu Kaznodzieyskiego. Na Nieszporach: Imć X. Benedykt Kotwicki, Jubilat, Definitor y Aktuálny Professor S. Theologii we Lwowie, teraz *Custos Custodum* Prowincyi Ruskiey, Zakonu S. Franciszka *de Observantia*.

We Wtorek Na Summie: Imć X. Antoni Bieykowski, Ex Rektor Lubelski *Soc: IESU*. Na Nieszporach: Imć X. Eugeniusz od S. Mateusza Ex-Prior Krakowski, teraz Kaznodzieia Berdyczowski, Zakonu WW. OO. Karmelitow Bosych.

We Srzodę. Na Summie: Imć X. Konstantyn Wolski *à Visitatione* Ex-Prowincyał WW. OO. Trynitarzow. Na Nieszporach Imć X. Stanisław Kleczewski, Deffinitor, Aktualny Lektor y Professor S. Theologii, teraz Gwardyan w Wilni WW. OO. Reformatow.

We Czwartek. Na Summie: Imć X. Samuel Wysocki, Assystent Prowincyi Polskiey, Kaznodzieia Warszawski WW. OO. *Scholarum Piarum*. Na Nieszporach: Imć X. Kazimierz Wierzbicki, Kapelan WW. Panien Brygidek Lwowskich.

W Oktawę. Na Summie: W. Imć X. Kryszpin Cieszkowski, Kanonik Gremialny Lwowski, Proboszcz Rohatyński. Na Nieszporach, Konkludował W. Imć X. Łukasz Godurowski, Kanonik Gremialny Lwowski, Proboszcz Kamionecki, Gołogurski &c.

§. XXIX.

O Nieszporach y Konkluzyi Oktawy.

PO Solennych odgłosach na Wałach w około Miasta z Armat, Trąb, Kotłow, y Muzyk na Wieżach y Bramach Tryumfalnych; Nieszpory przy Konkluzyi Całego Nabożeństwa y Oktawy, zaczął J. O. Imć X. Arcy-Biskup Koronator, *& Solitis Ceremoniis Pontificaliter* w assystencyi *Reverendissimi Capituli & totius Cleri*, przy rezonancyi Muzyk wybornych, tą samą Pompą, *& Maiestate*, iako w Dzień Koronacyi, Celebrował.

Po Kazaniu wzwyż namienionym od W. Imći X. Kanonika Godurowskiego *ingeniosissimè* mianym, y Processyi *cum Venerabili SACRAMENTO* po Wskrosganku przez siebie odprawioney, Konkluduiąc cały Oktawaryusz Nabożeństwa y Solennizacyi, gdy stanął przed Tronem Obrazu Ukoronowanego MATKI Boskiey, y *Venerabile* z Monstrancyą na Mensie postawione zostało, *in Gratiarum Actionem* P. BOGU za wszelkie Łaski, Dobrodzieystwa, y Cuda na tym S. Mieyscu przy Protekcyi Nayśw: MARYI Panny swiadczone przy nieustaiących Applauzach Trąb, Kotłow, ognia przez Garnizon, y Artylleryę z Armat, zaczął: *Te DEUM Laudamus*.

Po *Salvum fac*, także po Repozycyi P. BOGA do Cymborium y daney Arcy-Pasterskiey Benedykcyi; Archikonfraternia Rożańcowa *processionaliter* wyszedłszy przed Bramę Tryumfalnę od Cyrkułu Miasta, po Exorcie przez W. X. Promotora *à circumstantia* konkluzyi Aktu Koronacyi-

nego mianey, wyśpiewywała Rożaniec; Potym Muzyki Litanie *de Beata*, na Bramach Tryumfalnych przegrywały.

Akt zaś cały zakonkludował Faierwerk, ktorego miał dyſpozycyą Jmć tP. Jozef Uruſki, Subdelegat Grodzki Lwowſki; iakim porządkiem? przez egoż Jegomći podana *verificatur in ſequentibus* konnotacya.

1mo. In Facie było Wyrażenie Obrazu MATKI Boſkiey Ukoronowanego, pod ktorym Lew złoty, Trzy Góry z Gwiadzą trzymaiący, Koronę z głowy ſwoiey ſkładał; á nad nim paliły ſię Litery, Rok Koronacyi wyrażaiące:

CeDIt Leo CoronaM.

Ta Machina wyſokości była, więcey iak na łokci dwadzieścia.

2dò. Na prawey ſtronie były Herby J. O. Domow Fundatorſkich: POTOCKICH, MNISZCHOW, y ZAMOYSKICH, w rożnych kolorach.

3tiò. Na drugiey ſtronie były Herby Zakonu Kaznodzieyſkiego, Pieſek z pochodnią, nad ktorym była Gwiazda. Prowincyi Ruſkiey Odrowąż S. JACKA, y Konwentu Generalnego Lwowſkiego BOZEGO Ciała, Kielich z Hoſtyą, także w rożnych kolorach.

Z tych wſzyſtkich Herbow wypadały cztery łotowe Race, razem po dzieſięć.

4to. Piramidy przy Herbach *nro* ſześć. Ktore ſię iak wypaliły, drugie ſześć palono.

5to. Fontan było *nro* ſześć.

6to. Puſzek z Gwiazdami y ſzmermelami było *nro* 12. á ze dwoch wypadały Herby Pilawa, Mniſzech, Jelita, Odrowąż, &c.

7mo. Rakietow z Gwiazdami było *nro* 60.

8vo. Rakietow z ſzmermelami było *nro* 100.

9no. Rakietow z Herbami *nro* 10.

10mo. Rakiet z literami AR w Cyfrę *nro* 10.

11mo. Rakietow, z ktorych widzieć było oſobki Aniołow *nro* 6.

12mo. Rakietow Ordynaryinych było *nro* 500.

Kontynuowały ſię ieſzcze zgromadzonego ludu *ſuſpiria*, y dewocye przez ſpiewanie Pieśni rożnych z Hiſtoryi o tym Obrazie Cudownym nowozłożonych; nieuſtaiące ognie, ſtrzelania, y illuminacye wſzyſtkich Wież, Bram Tryumfalnych, całego Cyrkułu Miaſta, Ulic, Pałacow, Klaſztorow &c. &c, aż do dnia białego.

Notandum.

WE Srzodę między Oktawą Koronacyiną po Nabożeńſtwie Południowym, J. W. Jmć P. Piotr BRANICKI Kaſztellan Bracławſki, *ſingulari devotione* ku Nowo-Ukoronowaney MATCE Boſkiey zdięty, wiedząc o wielkich Prerogatywach Sukienki Zakonu Kaznodzieyſkiego, á nayoſobliwiey, że ią Nayśw: Nieba KROLOWA Sama z rąk ſwoich temu Zakonowi, iako Matka Dzieci ſwoie kochaiąca, na znak Macierzyńſkiey Opie-

ki ofia-

ki ofiarowała, tęż samę Sukienkę z Nieba daną, pod Tytułem Milicyi JEZUSOWEY, albo od Pokuty B. DOMINIKA Trzeciey Reguły, z rąk W. X. Anioła Polikowskiego na ten czas Przeora, z wielkim Nabożeństwem y przykładem przed Obrazem Ukoronowaney Monarchini przyiął, *in præsentia* J. W. Imći P. Potockiego Woiewody Bełzkiego, Jeymći swoiey y Corki, teraźnieyszey Sapieżyny Starościny Sokołowskiey, także Ichmć PP. Potockiego Guzowskiego, Branickiego Syna swego, Barwalskiego, Starostow. y innych wielu.

§. XXX.

O Votach publicznie Ofiarowanych.

PRzez tę całę Oktawę y poźnieyszych Dni, ktore Konfraternie, Kongregacye, nawet prywatne: Kompanie, także Cechy Miasta Lwowa, *cum recognitione* Nowo-Ukoronowaney Monarchini MARYI Pannie oddawali za Trybut y *Homagia* Vota swoie, z następuiącey Reiestraty Inwentarza Zakryștyańskiego, każdemu ciekawemu zadosyć się stanie.

1. *Iaworowska.* Konfraternia Rożańcowa Kościoła S. Mikołaia Biskupa, Zakonu Kaznodzieyskiego, idąc *processionaliter* od S. Łazarza Przedmieściem Halickim y przez Miasto, na przeciw ktorey wyszła Archikonfraternia tegoż Tytułu od Bożego Ciała Domowa aż do Bramy Halickiey, oddawała *Votum* Srebrne Pułarkuszowe, w sam Dzień Koronacyi, to iest *Die* 1. *Iulii* [iako się wyżey o tym namieniło] przy oddawaniu ktorego, miał Exortę W. X. Dominik Siekierzyński S. T. Lektor Przeor Jaworowski. Przy powitaniu zaś teyże Kompanii y Konfraternii miał Exhortę W. X. Bonawentura Nahaczewski, S.T. Lektor *Promotor SSmi Rosarii Domesticus.*

2. Zulkiewska Konfraternia także Rożańcowa Kościoła Wniebowzięcia Nayśw: PANNY, y S Marka, Zakonu Kaznodzieyskiego, tąż assystencyą, paradą y Ceremoniámi oddawała *Votum* w Swięto Nawiedzenia, to iest *d.* 2. *Iulii*, po publiczney Processyi z Ukoronowanym Obrazem przez Miasto, *ad manus* J. W. Imći X. Biskupa Bakowskiego. iáko o tym wyżey.

3. *Cecha Krawiecka* z Muzyką, Trąbami, y Kotłami, dwoma Chorągwiami, Maystrow y Czeladzi dosyć liczna, idąc swoim porządkiem oddawała *Votum* Srebrne pułarkuszowe na wezgłowiu áxamitnym, iedne od Maystrow, drugie od Czeladzi także pułarkuszowe, co było w Niedziele to iest *d.* 4. *Iulii.*

4. *Cecha Szewska* także dwoma Chorągwiami Maystrow y Czeladzi, z Kapelą, Trąbami y kotłami idąc od Kościoła S. Krzyża, oddawali dwa *Vota* podobne pierwszym *d.* 6. *Iulii* z rana.

5. *Archikonfraternia Rożańcowa Domowa*, z Archikatedralnego Kościoła *processionaliter* śpiewaiąc Rożaniec, z Kapelą we dwoch mieyscach przegrywaiącą, Trąbami y kotłami, w assystencyi Garnizonu *pro præsidio* we Lwowie będącego, ktory ognia w paradzie siedm razy dawał, na Cmentarzu

tarzu Archikatedralnym, po czterech rogach Miasta, przed Exhortą, y po Exhorcie dwa razy, będąc Kommenderowany od Kapitana, Porucznika, y Chorążego, *Votum* srebrne arkuszowe oddawała tegoż dnia po południu, [iako wyżey o tym namieniono] dosyć pompatycznie.

6. *Konfraternia Rożańcowa z Kościeiowa*, processyonalnie oddawała *Votum* srebrne, *d. 7. Iulii* z Kapelą, Trąbami, y kotłami.

7. *Konfraternitá Rożańcowa z Dawidowa*, także *processionaliter* oddawała *Votum*, *d. 8. Iulii*, z Kapelą, trąbami y kotłami.

8. *Cecha Bednarska* z Kapelą, Trąbami y kotłami, *elevato Vexillo*, z Kościoła S. Krzyża WW. OO. Franciszkanow, oddawała *Votum d. 9. Iulii.*

9. *Cecha Miodowarow y Piwowarow* także *elevatô Vexillô*, y tąż Paradą z Kościoła Panny MARYI, oddawała *Votum d. 11. Iulii.*

10. *Cecha Tkaczow*, także *elevato Vexillo* z Kapelą, trąbami y kotłami idąc z Kościoła S. Stanisława, oddawała *Votum d. 13. Iulii.*

11. *Studzy Magistratu Lwowskiego*, ofiarowali *Votum d. 15. Iulii.*

12. *Cecha Piekarska z Obywatelami Przedmieścia Krakowskiego*, *elevatô Vexillô* z Kościoła Panny MARYI, oddawali *Votum d. 16. Iulii* iako y inne.

13. *Cecha Stolarska* y *Tokarska* także z Kapelą *elevatô Vexillô* oddawała *Votum d. 22. Iulii* z rana,

14. *Służące Dziewice* w Mieście Lwowie Kuchenne y Izdebne, y inne w usługach będące. Z Bractwem Nayśw: PANNY Pocieszenia z Kościoła S. ANNY WW. OO. Augustyniánow, po południu tegoż dnia, to iest w Dzień S. M. Magdaleny, z Kapelą, Trąbami y kotłami, oddawali Votum *processionaliter.*

15. *Cecha Rzeźnicka* także *elevatô Vexillô* z kapelą, trąbami, y kotłami, tak od Maystrow iako y Czeladzi, z Archikatedralnego Kościoła oddawała *Votum* arkuszowe, *die 25. Iulii.*

16. *Cecha Kotlarska*, *Kowalska*, y *Slusarska* z Obywatelami Przedmieścia Halickiego, *Elevatô Vexillô* z kapelą, trąbami y kotłami, w assystencyi Bractwa S. ANNY y S. Michała, z Kościoła WW. OO. Bernardynow, *d. 11. Augusti* oddawały *Votum* wielkie srebrne, na ktorym wyrażenie S. Michała Archanioła, y B. Jana z Dukli.

17. *Piwniczni całego Miasta Lwowa*, w assystencyi Arcy-Bractwa SSS: TROYCY z Kościoła Archikatedralnego, z kapelą, trąbami, y kotłami oddawali *Votum* tegoż dnia, to iest *d. 11. Augusti.*

18. *Cecha Miecznicza*, *Rymarska*, *Siedlarska*, y *Kuśnierska* z Kościoła S. Krzyża WW. OO. Franciszkanow, w Zbroiach, Pancerzach: y Kiryssiach, przy rezonancyi Kapeli, odgłosach trąb y kotłow, *elevatô Vexillô*, przynieśli *Votum* wielkie *d. 15. Augusti.* Przytym było y drugie *Votum* także piękne y wielkie od pewnego Mieszczanina, ktorego Imie, áby nie stracił zasługi, tu się nie kładzie.

19. *Panien-*

19. *Panienki od Panien Miłosiernych*, tamże na wychowaniu y edukacyi będące, maiąc *Votum* wielkie y piękne, wagi grzywien trzech, łotow trzech, y cwierci trzech, fercechowane, marcypanową robotą o czterech fercach na łańcuszku, z Imieniami pewnych czterech Osob, ktore z dobrey ochoty y intencyi własney tę przysługę Nayśw: PANNIE uczynili, przy assystencyi Konfraternii Milicyi Anielskiey S. Tomasza z Aquinu, y rezonancyi dwoch Kapel, Trąb y kotłow, spiewaiąc Pieśni nowo-komponowane, idąc z Kościoła Archikatedralnego *processionaliter*, oddawały *die 30. Augusti;* przy odbieraniu tego *Votum* Exhortę miał W. X. Promotor *ex Themate*: *Ex ore Infantium & Lactentium perfecisti laudem.* Psal. 18.

20. *Cecha Miechownicza, Vexillo elevato* z Kapelą, trąbami, y kotłami z Kościoła WW. OO. Franciszkanow S. Krzyża, oddawała *Votum* fercechowane pułarkuszowe *d. 17. Octobris.*

21. *WW. Panny S. Matki Brygidy* Reguły S. Salwatora, od całego Klasztoru swoiego prywatnie przysłały *Votum* z wyrażeniem S. M. Brygidy, płaszczem Corki swoie okrywaiącey, y oddaiącey pod Protekcyę Nayśw: MARYI, *d. 3. Novembris.*

22. Wszystkie Kapele Lwowskie, to iest Archikatedralná, XX. Dominikanow od Bożego Ciała, y WW. OO. Jezuitow, w Dzień S. Cecylii Patronki swoiey, także Patronki Zakonu Kaznodzieyskiego, po Solenney Wotywie w Archikatedralnym Kościele odegraney, ztamtąd *processionaliter* w assystencyi Archikonfraternii SSS. TROYCY, przy rezonancyi Muzyczney w sztukach nowo-komponowanych na trzech rogach Miasta, oddawali *Votum* wielkie fercechowane, z wyrażeniem Nayśw: PANNY suto pozłocistym *d. 22. Novembris.*

23. *Cata Prześwietna Palestra Grodzka Lwowska.* Począwszy od J. W. Imci P. Starosty, IchMć Sędziá, Pisarz, Vicesgerent, Regent, Susceptant, Subdelegaci, y wszyscy w Palestrze na Osob 60. zostaiących, ofiarowali *pro Voto*: *Volumen Legum*, na ktorym Korona y Berło, wszystko ze srebra. Napis ná Xiędze: *Volumen Legum Æternæ Sapientiæ Matri, Beatæ Virgini MARIÆ, à Castrensi Leopolienſi Palestra, Anno Coronationis 1751. Dedicatum.* Oddali te *Votum d. 24. Decemb.* przy konkluzyi Nowenny, *alias* w Wigilię Bożego Narodzenia.

24. J. O. Imć X. Mikołay WYZYCKI Arcy-Biskup Metropolitański Lwowski Koronator, *in gratiarum Actionem pro beneficiis receptis*, odprawiwszy Mszę Swiętą *Pontificaliter* [pod czas ktorey Litanię *de Beata* Zakonnicy śpiewáli na głosy] przed Obrazem Cudownym MATKI Boskiey, rękami swemi Ukoronowanym, oddał dwoiakie *Votum d. 9. Ianuarii* 1752. iedne wielkie srebrne więcey iak árkuszowe, z wyrażeniem Osoby swoiey klęczącey; drugie Duchowne, bo Sukienkę Trzeciey Reguły Zakonu Kaznodzieyskiego, z rąk W. X. Anioła Polikowskiego na ten czas Przeora, *in assistentia* całego Konwentu y wielu Gości, przyiął, y w rękach tegoż W. X. Przeorá *Vota* czyli Professyę uczynił. Napis na *Votum* iest taki: *Nicolaus Ignatius de Wyżyce WYZYCKI, Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis, insignus Coronator Miraculosæ in hac Imagine B. V. MARIÆ,*

offert ex voto cum ſuo Nepote Carolo Wyżycki Capitaneo Laknicenſi, rogantes in perpetuum validiſſimam ſuam protectionem. Datt: Leop: d. 2. Iulii. 1751. Anno.

25. *Dzieci maleńkie*, u Rodzicow ſwoich proſząc przez rożne dni na jabłka, y inne według ſwoich zwyczaiow frukta, gdy pod tym Imieniem tez groſze od niemałego czaſu ſkładali, na ten zaś koniec, áby na wzor innych, one też *Votum* ſprawiły; przy niewinności ſwoiey Oſobliwſzey Matce Sierot Nayśw: MARYI Nowoukoronowaney, z ley Kaplicy Cmentárza Archikatedralnego, *cum adiutorio* Rodzicow ſwoich, ktore wyrozumiawſzy w nich intencyę, chętnie do tego pomogli, *proceſſionaliter* z kapelą idąc przez Miaſto, *d. 23. Mai* tegoż Roku oddali. Do ktorych Exhorta była ex Themate: *Sinite parvulos venire ad me, quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum.* Math. 28.

Niewſpomina ſię tu innych rożnych y znacznych złotych y ſrebrnych Votow, pierścionkow, obrączek ślubnych, kleynotow od wielu Tey Monarchini w Obrazie ſwoim Przecudowney, przez ten czas z wielką chęcią ofiarowanych, to za otrzymane łaſki, to za przywrocone zdrowie, to na uproſzenie ſobie pomocy y Protekcyi w iakowey potrzebie; ponieważ Imiona ich tu wyiawiać y ſzczupłość mieyſca, y pokora ofiaruiących niepozwala. Pominąwſzy dawnieyſze *Vota*, ktore podczas *hoſtium* na okup z innemi Kościelnemi argenteryámi poyść muſiały.

Tey iednak dla przykładu uczynności y przyſługi pobożney nie opuſzczę, iako J. O. Jeymć Pani Ludowika z Mniſzchow POTOCKA, Kaſztellanowa Krakowſka, Hetmanowa Wielka Koronna Wdowa, Apparat cały bogaty y piękny, oprocz tego Ornat ręką ſwoią ſzyty, przed ſamą Koronacyą *pro Voto* do Nayśw: PANNY przyſłała.

Także J. O. Xiężna Jeymć Teofila z Leſzczyńſkich Wiſzniowiecka, Kaſztellanowa Krakowſka na ten czas, á teraz Matka Taida Zakonu O. S. Dominika, podobnież *Vota* w Apparacie całym bogatym Nayśw: Nowo-Ukoronowaney MARYI Pannie ofiarowane *obtulit*.

J. W. Jeymći Pani Anna z Rzewuſkich Humiecka Miecznikowa Koronna, lubo *ſub ignoto nomine* Ornat z Tureckiey złotey materyi także *pro Voto* ofiarowała.

J. W. Jmć P. Franciſzek Salezyuſz Potocki Krayczy Koronny Fundator, dwudzieſtą Armat z Kryſtyampola przyſłanemi z ſwoim prochem y Artyleryą Nadworną, znacznie ten Akt przyozdobił.

J. W. Imć P. Mikołay Potocki Staroſta Kaniowſki, Fundator, hoyną munificencyą ſwoią, y wrodzoną generozyą na tenże Akt chętnie *contribuit*.

J. W. Imć P. Ludwik Kalinowſki Staroſta Winnicki, dzieſiącią armat, do innych, ktore były z Mieyſkiego Arſenału na ſztuk ſześćdzieſiąt, wiele do tego Aktu na Appláuz MATKI Boſkiey przyczynił.

Niezbywało y innym na dobrey intencyi y pobożney ochocie, á żeby przyſługę iakową Nowo-Ukoronowaney MONARCHINI uczynić, á co

kto mogł

kto mogł, ile mu siły y przepomożenie pozwolić mogły, prawie się ubiegał emuluiącym na Honor MARYI sercem. Z kąd w krotce y Fundusz uczyniono, aby co rano y co wieczor Trębacze Pieśni na Trąbach wygrywali. Aby co Swięto pod czas Prymaryi przed otwartym Obrazem Matki Boskiey, kapela grała Litanie *de Beata*. Żeby Obrazu nigdy nieotwierać, áni zámykać, tylko przy rezonancyi Trąb y kotłow: iest ieszcze nádzieia, że w krotce będzie y ná to Fundusz, áby codzienná Prymaryá przed tymże Obrazem Ukoronowánym Matki Nayśw: grana bywała; ponieważ dziwnym y niewypowiedzianym sposobem Sama Sobie Tá PANI wszelkie ná Honor swoy sporządza promocye, y Dewotom swoim cudownym sposobem instynkta podaie.

Kupiec nieiaki Ormienin, Imieniem Seraphion, álbo Seráfin, przyiechawtzy z Kiefu álbo Teodozyi Miastá Tatarskiego, do Lwowa, widząc te tak wielkie y osobliwsze Applauzy y przysługi na Honor w Obrázie swoim Ukoronowaney PANI, y słysząc o wielkich przy tymże Obrazie Cudach y Łaskach, nie mogł się w sercu swoim uspokoić, poki Obrazu tego Cudownego práwdziwey Kopii nie dostał, poświęcic y potrzeć o Oryginał niedał, ná co Autentyk wziął z pieczęcią, *sub data d. 12. Mensis Septemb: 1751.* y Obraz przekopiowany, poświęcony, y potarty powiozł w Kraie swoie z tą intencyą y obowiązkiem, áby w zwyż pomienioney Teodozyi, czyli Kiefu Mieście w Kościele S. Michała Archanioła był deponowány, maiący uczynić Fundusz, áby przy inney Czci y Nabożeństwie, nieustaiąc Lampa przed tymże Obrazem zawsze się paliła.

Ta to iest Teodozyá, do ktorey Konwent Generalny Lwowski BOZEGO Ciałá, zawsze dwoch Zakonnikow Kapłanow na Missyę wysyłał, gdzie rezydowali przy swoim Kościele, pod Tytułem S. PIOTRA.

§. XXXI.

O Panegiryku mianym na Honor nowo Ukoronowaney MONARCHINI.

PONieważ pierwszego dnia dla wielkiey Funkcyi y Nabożeństwa niemożna było Panegiryk *in Laudem Beatissimæ Neo-Coronatæ* pomieścić, więc go w Niedzielę między Oktawą po południu, w katedrze wystawioney, y pięknie ádornowaney *in Encomia excurrendo* J. O. Familii POTOCKICH, depredykował *Stylô Oratoriô* W. X. Dominik Siekierzyński, S. T. Lektor, Przeor Jaworowski ná ten czas, á teraz Zulkiewski, y tenże Panegiryk drukowany JJ. WW. Fundatorom *immediatè* dedykował, y oddawał, *in assistentia* XX. Professorow ze wszystkich Zakonow we Lwowie będących, y innych wielu Gości.

JUBI-

JUBILÆUM
Militantis Ecclesiæ Oraculo
MAGNUM.
Ad festivam Coronationis MARIÆ Apotheosim in Conventu Generali Leopolienſi Ordinis Prædicatorum, Provinciæ Russiæ peractam.
AUCTUM,
Anno, quo DEUS Factus Homo, Universale & Primum Toti Generi Humano aperuit Iubilæum. 1751.

COEli Terrarumq; DOMINÆ ad Panegyrim, Æternitatis circulos in terminos; Doctorales Annulos, in puncta; Orbes volvite in perio-dos. Vel integras porrigite Bibliothecas, si *Neo-Coronatam MARIAM* ad laudatorem vocatis calamum: Phœbos in triumphales accendite ignes, si amictam Sole *Reginam* ad elogiorum effertis meridiem. Celsissimi, Illustrissimi, Sapientissimi Auditores. Series enim encomiorum MARIÆ infinita est, hinc aliter nisi Divino æternitatis Attributô metiri non potest· immensa est, aliter capi non valet, nisi ingeniis ullô clausis limite: Sæculorum labor est, terminalibus colossis finiri nequit. Hæc eruditionis Compendium, Hæc ingeniorum Phœnix, Fons Scientiarum, continuum humanæ admirationis Principium, ipsis inexplicabile Cælitibus ænigma. Flectat ergo tenuis inculta dictionis svada, non in MARIÆ assurgat laudes: cum haud bene conveniant summis nisi maxima. Integro portando Cælo, nisi Atlantis sufficit humerus. Herculem, nisi Alcidæ extollunt ad encomia. Sic ut condignas MARIÆ laudes loquatur Tullius, expedit ut aut Jupiter sit, aut par Jovi Orator. Angelorum enim extollere *Dominam*, vix puri Spiritus vel Cælestis intelligentiæ adæquant vires. Loquar verius, nec Augustinus porrecta in juvamen Angelici Juvenis manu exsiccabit; nec mellifluum os Bernardi totum exhauriet, & Oratoria penna pænam subibit potiùs, quàm ad fundendum in Mariani elogii characterem, gratiosum MARIÆ aduſq; ebibet mare. Idem est eloquentiæ flumina in laudes exundare MARIÆ, ac septem Nili ostia, Oceano, Olimpo athomum, Vesuvio donare scintillam. An non audistis? tot hactenus erudita desudâsse capita, ut dignum quidpiam Mariano profunderent Honori, & tamen abyssalis MARIÆ Nomenclatio, universa quæq; exhausit latifundia. Unum in medium proferam: vexit nobis Nauclerô *Benedicto* plenum clementiæ Annum aureus à Piscatoris Annulo Romanorum Tyberis, ast ubi Gratiarum MARIÆ influxit mare, statim quodammodo proprium reliquit alveum, spatioso suum decursum Marianæ Nomenclaturæ cessit pelago. Explicationem allegoriæ inquiritis? Jubilæum Magnum Sedis Apostolicæ gratiâ incho-

tiâ inchoatum intelligite à *Neo-Coronata MARIA* Indulgentiarum acce-pisse incrementum. Eja nunc ergo è Septicolli urbe ad Leoburgicos Montes, è Regia Lechiadum Sede, ad Principem Russiæ Metropolim adeste mortales, faciliori asylo expiaturi crimina, hic novum quia supra magnum Solemni MARIÆ Coronatione auctum aperitur Jubilæum. Et istud erit quod hodie demonstrabit Orator: Serenissima Cælorum IMPERATRIX, quam summâ privilegiorum Coronavit Paraclitus, dicenti auge gratiam, quia Verbum Concepisti plena gratiâ. Vos verò Celsissimi, Illustrissimi, Sapientissimi, Auditores date aures, Jubilæum Magnum hodie auctum adepturi, si benevolo animo errantem dictionis recipietis svadam.

RAro Orbis aspexit Summa, quibus certatim non jungantur exigua, imo plerumq; vidit decrescere, quæ crescere spectavit sublimia. Nam dum nonnullis se se dotibus diu extollunt ad maxima, puncto deprimuntur ad infima. En grande Macedonis nomen, sed in pusillo magnum; & cui gigantem concessit animum, proceritatem negavit natura. Sint ipsis propinqui Cælis montes Carpati; habent unde decrescant, resolvuntur in atomos, quibûs superbè tumuêre. Sint ipsi affines Olympo Cedri; habent unde non ambiant, è grano pullulant minuto. Ingenti licet alveo decurrit Neptunus; ut extra margines non exundet, se meminit aliquando rivulum. Sic elatos fortunâ genios crede papavera quibus Briareo caput, par pigmeo moles. Ita! ita nihil summum, quod non admittat exiguum: nihil sublime quod gordio Alexandri nodo non societur humili. Ab hâc naturæ lege toti imperantem Orbi Catholicam eximimus Ecclesiam. Quid quid in illa conspexeris, sine parvitate, quia sine pravitate ad Annum Gratiæ Magnum habes, habes altum casurum nunquam. Hæc tot in sublime erecta columnis, quot Doctorum suffulta calamis. Hæc toties distinctioris fortunæ Sago eminet, quoties Martyrum rubet purpurâ. Hæc adeò ab imis ad summa crevit, ut vix sola altitudinis ejus fundamenta, Aquilina licet Joannis aspexerit pupilla. Tanta ejus Sedes, quæ integram Christiani Orbis sustentat molem. Tanta Majestas, ut omnes mundi partes impleat. Tantum Imperium, ut quatuor Terræ plagæ ejus jurisdictionis plagas sentiant. Tantumq; itaq; noveris Ecclesiæ Caput, cui una non sufficit Corona. Corona non sufficit una, qui omnium Regnorum Pater, Christianæ Reipublicæ Præses, Militantis Dux Ecclesiæ. An non omnia ad Cælos usq; crevêre Regna, Sedis Apostolicæ Paternô; Materno Fidei educata lacte? admiramini! quam fœcundus hic Parens, tot inter unam Solemnitatis Octavam generavit Filios, quot hæc Basilica Sanctorum Fastis adscriptos introducet Patronos. Propagines Sanctorum à tot Sæculis, quia innumeras, non refodio. Ad præsens sufficit legere, quas Pastoralis *BENEDICTI* dextera, Superis & Prædicatorum ablactavit Ordini. Pono Calculum: Sancta ab infallibili Ecclesiæ ore, de Ricciis Catharina, Beata à *BENEDICTO* de Quinzanis Stephana, binæ Sangvinum Sponsæ, usque ad Immaculatum Agni creverunt Thalamum, in Seraphici pignus amoris, CHRISTI vulneribus exaratæ. Beatorum: Alvari, Petri, Mathæi, Ægidii, Alberti & Marcolini Confessorum lilia, ad Altare in decus hujus Sanctu-

arii, providæ Pontificis appoſuerunt manus. Verè Chriſtiadum Reipublicæ Præſes, qui in diſſitis licèt nationum gentibus, unanimem fecit, facitq; Ordinem, tot Religioſorum propagando, protegendo Ordines. An non invictus militiæ ſuper terram Doctor, qui tot numerat Victorias, quot Triumphanti Eccleſiæ mittit Spolia? tot erigit Trophæa, quot Martyrum in Cælis infert palmas. Sic Sancto Beatoq; Chriſti Vicario ſtabile Latii mirare Regnum, quod totius univerſi Tyrannis vel omnes ærebi vires nequeant concutere, queant concuti. Sic Supremam dictionis Eccleſiæ crede Poteſtatem, ipſos aperit, clauditq; Cælos. Sic propitium Majeſtatis tenet aſylum, pœnitentes fovet, errantes ſuperis conciliat peregrinos. Dictionem à veritate alienam putas? experientiâ comproba. Bene dictus ex *Proſpero*, Papa *BENEDICTUS* ad æternam Cælitum Jeruſalem Orbi reſeravit aditum, dum per Auream Vaticani Portam, Magnum nobis tranſmiſit Jubilæum. Tranſmiſit Magnum, quia poſt tot Temporum Olimpiades cum Anno Gratiæ ex concredito deſuper Ærario, Indulgentiarum dedit ſummam. Summam dedit, quâ & amiſſam peccato Beatitudinis ſortem redimeret, & tartari mancipia è ſervitutis jugo in Filiorum DEI ſublevaret libertatem. Ergo jam probatam Eccleſiæ ſpectaſtis Celſitudinem, effectum ejus magnum dicite Jubilæum: ad feſtivam tamen *Coronationis MARIÆ* Apothèóſim dicetis auctum. Si enim ex rivulis aureus ſuperbit Pactolus; ex fluminum oſtiis, integrum tumeſcit mare; à *Coronatione MARIÆ* Magnum non augebitur Jubilæum? Hæc eſt a magno ad majus excellens gradationis figura. Hic nobilis honorum proceſſus à Senatoria Curuli, fortunæ Rotâ ad Regium vehi Thronum; à Ducali Clava ad tenendum regiminis clavum promoveri, à Mercurii Caducæo, ad Sceptrum porrigere dexteram. Sic à Petri Clávibus ad Gratiarum *Neo-Coronatæ DOMINÆ* ærarium, à Paſtorali Pontificis Pedo, ad noſtræ, Cælorumq; REGINÆ directionis Virgam, à Suprema Terrarum Sede, ad Cæleſte MARIÆ Solium, Jubilæi Magni licet, aſcenſus nobilior. Hinc vel inde prætioſa Cæli lachrima, quæ cariorem parit gemmam. Vel inde notæ Æritrei undæ, quæ tincta muricibus dant Orbi Corallia. Inde ad Solemnem in Thronum Cælorum DOMINÆ augurationem, Dominicum Anni Gratiæ crede Jubilæum, quia Regium. Vel charior inde evenit Indulgentia, quæ ipſius Matris Clementiæ datur manu. Illa manu, quæ obdurata olim hæreticorum emollivit corda, ſciſſis Schiſmate partibus pretioſiorem gemmis tribuit unionem. Illa manu, quæ tot Roxolanæ Metropoli ad ſtuporem impertivit beneficiâ, quot DOMINICI Familia numeravit miracula, numeravit miracula ab hâc Thaumaturga Icone, quæ non Alterius Apellis penicillo adumbrari debuerat, niſi Lucæ, ut Luce fulgens clariùs, omnibus ſola fortunatum accendat diem. Sola omnibus, & in omnibus citra occasûs periculum Materni favoris allucet meridie. Nec mentis oculus excogitabiles caſuum tenebras videre potuerat, quas primi inſtantis ortu Cæleſtis hæc non depelleret aurora. Nec Centoculus Sæculorum Argus, tàm lucidum quidpiam in Orbe conſpexit, quod à Serenitate *Coronatæ MARIÆ* depurari non debuerit. Hæc eſt in ſeparabilis lucis Myſticæ Paſſio, & ſuæ protectionis radios emittere, etiam & extinctos mortalitate manes,

ad feliciorem revocare vitam. Militet & Honori MARIÆ & veritati propositæ, jam, jam viribus mortis vincendus, omni auxiliari Galeni destitutus Copiâ, quidam juratus Cælesti Bellonæ in Polono Milite Hector, ad faciem Imperatricis hujus, ità invidas protrusit Lacheses, ut revirescentis vitæ in triumphum reportavit lauream. Nec mirare, VIRGO hæc, vitæ Mater est. Plura cum admirationis nota Auditor nota. Excedit humani conceptus limites prima ex nihilo creaturarum productio, huic cognata ope MARIÆ supra naturæ cursum à morte ad vitam evenit reproductio. Sit basi suum principium Philosophis à privatione ad habitum, non dari regressum, *Neo-Coronatæ* benignitatis Solium, solidiùs oppositum probat fundamentum. Infantem Nutrix, quem ex propenso amoris igne alere debuerat, invido brumali fatorum Aquilone algere coâcta; non deerat subito Mystici Solis MARIÆ Promethæi radius, gelidum Lybithinæ dissolvit Lethen, congelatum animavit corpus, ipsam pusionis mortem fecit vivere. Fecit vivere, quæ Divinioris Zeuxis manu in immarcescibili adumbrata Cupressu, immortalitatis adoratur Symbolum, corruptionis VIRGO nescia. Ità dum olim Ætneâ fortior flammâ, sæviens incendium, toti Roxolanæ Metropoli, ultimis sepeliri minabatur Cineribus, nè Basilica & Familia DOMINICI, Mariano obstricta honori, vel minimam pateretur corruptelam; Supremi Magistri Parens arte novâ elusit infortunium, ignibus Materni erga Filios Zeli extinxit ignes, sedavit favillam. Candentis etiam iræ Neptuni hæc Sancta Pharos suâ luce ità oppressit impetus, ut ob visionem splendentis Faciei suæ, ad se currenti Gasparo tutiorem plusquàm Magorum Stella duce Sanctitatis monstraverit portum. Consultò enim hùc à corde Orientis Imperii ex sterili Thraciæ gleba, ad fertilem Ducum Russiæ Sedem se se transtulit in Imagine *Coronatæ REGINÆ*, ut sicut è Claro Monte, ita ab eodem Lucæ penicillo fulgens Miraculis, etiam è Leoburgico culmine communi Urbis & Orbis prospiceret bono. An non ad excubias Leonis Vigilantissima Mater? Haliciâ transfertur Leopolim, Ipsa Gratia MARIA Domum Joannis, gratiæ intrat domicilium, ut Capitalem Russorum Urbem à suorum liberalitate beneficiorum, novam pro sede fundet Gratianopolim. Felix Civitas! Aciei Castrorum Ordinatæ muniris Clypeo, tutum propugnaculum! quo Saracenorum quondam fugaveras agmina, hoc Scuto à tot sæculis protecta triumphas, o! fortunatam Dominici Ædem tanto locupletatam Thesauro, o! Beatam Domum, quæ ex Ducali Leonis Curia in REGINÆ Poloniæ versa es Palatium, in Peregrinantium Missionariorum Hospitium, deniq; in nascentis Provinciæ natalem Domum, & primam Matrem. Meritò enim MARIÆ hæc donari debuerat Basilica, ut ex Titulo Corporis Filii Mater, loci diceretur, in quo omnibus benignum aperiret sinum. Quis ergo ad dulce Parentis superum non recurret gremium? à cujus uberibus in omnes uberes gratiarum diffusi torrentes. Mare diffusum dicere debueram, quod totum clementiâ Orbem circumfluit; ex hoc Pelago etiam Romanus exundat Tyberis, hinc ex quo salientes in vitam æternam hausit aquas, hodie coronat Fontem. Et in signum universalis Tripudii ad augurationem *Neo Coronatæ MARIÆ* Sanctum Jubilæi parit Annum, qui Solemnitate Cæli Ter-

rarumq; REGINÆ Sanctior proclametur. Sic ad sex tantum menses integrum Indulgentiarum Annum, Vicaria in terris reduxit Potestas, Mensem septimum Matris DEI monstrat favor, qui à pedibus *Coronatæ* pendet *DOMINÆ* sorti humanæ ignarus decrescere. Triumpha igitur Rossiaci Orbis Cælum, infortuniorum nunquàm passurum tenebras: triumpha, in Avito hodie Sol stetit Leone, ab auge Mariani in Thronum ascensûs retrogradi nescius, triumpha, undiq; stipata gratiis Leopolis, à Jubilæo; communi, à Solemni Coronationis MARIÆ actu cumularis lætitiâ. Triumpha secunda, à Secunda Julii Ducum Russiæ quondam Civitas, nunc *Neo-Coronatæ REGINÆ* Sedes. Habes unde ambias à Præsulea Celsissimi Coronatoris *NICOLAI* manû semper benedicta, ab aureo Celsissimorum Fundatorum *Potok*, plusquàm è Pactolis gurgite semper dives. An non benedicta ab illa *WTZYCCII* manu, quæ benedictis à *BENEDICTO* Coronis, Avitam etiam addidit Crucem. An non benedicta Metropolis? cui Geralderum Stemma Anni benignitatis Coronam invexit, quæ tot abundat benedictionibus, quot Pastoralis sollicitudinis Annos numerat. Non quærimus fortunatum Tyberij casum sub Archi-Præsulea Coronatoris Cruce, quemq; non timemus, quia in pedo Pastorali fulcrum, in Annulo incircumscriptam sortis Sphæram in Archi-Episcopali Pontificis Purpura, distinctioris fortunæ reperimus filum. Ast si ità ab una *WTZYCCIORUM* àdeò fortunata Leopolis, quid à Tergemina *POTOCCIORUM* Cruce non se dicet felicissimam? Quid Pauper Prædicatorum Ordo non se prædicet ditissimum? qui á Celsissima *PILAVITARUM* Domo, Poloni Senatûs Oraculo, Regum Deliciis, adorandis Patriæ Nnminibus tantum recipit thesaurum, quo splendidiorem *CORONATIONIS MARIÆ* reddat pompam. Si ad Coronas Reginæ Matris & Regis Filij divertas palbebram? non unus hic *POTOCCIANI* Ærarii fulget adamas. Si ad *Neo-Coronatæ MARIÆ* accedas Thronum? ex primis *Pilavæ* ramis prætiosiùs quam ex Dodonæ arboribus extructum habes. Si ornamenta Ecclesiæ consideres? non unius aulæ tantum, sed totiùs quaqua per Polonum Orbem latet *POTOCCIANÆ* Domus aulæ Senatorio depicta murice in decus abiere. Si deniq; ignes cernas Triumphales, hi à munificentiâ Vestra tanquàm à Phæbi orti Regia, ad dies Solemnitatis MARIÆ ipsas noctes fecere illustres. Hæc enim innata liberalitatis Celsissimo *PILAVÆ* proprietas dispergere cum sole manus. Hæc *POTOCCIANI* Cæli Astrorum dos hæreditaria, & augusto motu cuncta regere, & inferioribus salubri prodesse influxu. Dicant alij Regium esse benefacere, Vos Celsissimi Fundatores impletis & post erectos multorum fortunæ casus ipsi altiùs assurgitis. Pleno Encomiorum Ore Pokutiensi donata Oræ, Fundatores *POTOCCIOS* Prædicatorum clamant Cænobia, Primus Leopolienſis Templi Lapis. Thaumaturgus Mons Rosarianus, Tarnopolienſis Basilicæ clamant parietes; quod ab Accrescentis in altum crevêre Nomine, Vos ad ipsos extollunt Superos. Quidni extollerent? Vestra Celsissimi *POTOCCII* Nomina, Regnorum Numina, ipsis propinqua syderibus: Tanti estis, ut meritis Rempublicam, amore Civium pectora, beneficiis Sanctuaria, æstimatione Orbem impleatis universum. Ast facilius Olympum athomo, solem pugillo claudere,

quàm unico contractæ Orationis ambitu, in Patriam meritorum Vestrorum, munificentiæ in Cælites, amplitudinem circumscribere. Unicum præterire, quod ad Honoris Vestri spectat punctum irremissibile foret piaculum. Jubilæum scilicet Ecclesiæ Oraculo Magnum ad Festivam *Coronationis* Diem auctum, [quod ad erectum Celsissimi *Pilavæ* Trophæum Solemni celebramus applausu] prætermittere, Oratoris delictum esset. Noscit etiam & alia humilis Svada suæ dictionis menda, quæ tu ad Annum Gratiæ Auditor emenda benevole. Ergo jam à magno, auctoq; Coronatæ MARIÆ Jubilæo, supplex ad Cæli Terrarumq; REGINÆ solium devolvatur Oratio. Si vero in Laudes Neo-Coronatæ DOMINÆ pumilio stylus peccaverat, pro diei hodiernæ Indulgentia, quæ à MARIÆ pendet Altaribus, ream absolvite dictionem.

Dedykacya tegoż Panegiryku przy oddawaniu JJ.WW. Fundatorom.

IIadem in Nucleo: Iubilæum Ecclesiæ Oraculo Magnum in punctis celebratum Oratoriis, interminabiles Neo-Coronatæ *Cæli Terrarumq;* REGINÆ *Titulos in Apostolico Conclusos Brevi; ex Inauguratione ad Thronum Hæreditariæ Polonorum* DOMINÆ, *universos Roxolani Orbis applausus, in minuta collectos periodo, Vestris benignis legenda expono obtutibus. ILLUSTRISSIMI FUNDATORES MÆCENATES GRATIOSISSIMI. Nullibi enim Anni Gratiæ Indulgentiarum pignus Coronatione* MARIÆ *appretiatum, justiùs reponere potueram, quam in Celsissima POTOCCIANA Domo Vestra, quæ ex munificentiâ erga Cælites dici debet Divorum Pantheon, ex fidelitate erga Patriam, inconcussum aureæ libertatis propugnaculum, felicitatis regia. Illustria sunt in Ecclesiam Romanam testatæ fidelitatis, pietatis in* DEUM, *liberalitatis in cultum Divorum à Vobis relicta monumenta. Animâstis in Vobis emortuam Vespasiani benevolentiam, hinc accendistis Corda, in Domûs Vestræ amorem, traxistis animos in admirationem, obligâstis in æstimationem, Fastos enim Orbis Poloni si consulo? Viceregiæ Dignitatis plurimos, in Thyaris multos, Palatinos plusquam quinquaginta, Castellanos supra octoginta, Poloni Martis plusquam tredecim Duces, Regni & Thæmidis innumeros POTOCCIOS recenseo Ministros; sic Honorii Pilavitæ à Matre Lechiarum Patria dilecti. Quia nulla sine* Crucis Vestræ *fulgore munifico Altaria, nullum beneficentiæ Sacrificium absq;* Pilava; *ad tantum Superûm venistis amorem, ut DEUS in carne Cælos ascendens, ad immortalitatis Triumphum Invictissimum* Ducem JOSEPHUM *Patrem Patriæ, primum Poloniæ Sydus secum transtulit ad Olympum. Transtulit Dominicanæ Familiæ Nutritium, ægestatis Vindicem, quem nostræ pupillorum lachrimæ usq; ad Cælestem sequuntur Eridanum. Et verè putâssem Ducis invicti Sarcophago, jam Poloniæ concluſas sortes, nisi Hic, Magni Sangvinis Hæredes POTOCCII ad nostrorum Levamen Cordium, Vestra respirâsset Facie. Vivite felices pro Divorum Zelo, pro integritate Patriæ immortales.*

§. XXXII.

O Akademice Muzyczney, ſpiewaney y przegrywaney pod czas Koronacyi.

AZeby w żadnym punkcie nieopuściłá ſię informacyá, w Ceremoniale Rzymſkim podaná, iakie applauzy pod czas takich Aktow odpráwiać ſię powinny, gdzie opiſuie: *Utquè DEIPARÆ Cultus magis excitetur, mos eſt Sacras Academias, aliáq; ſimilia inter Muſicos concentus pro fidelium pietate ac Religione celebrare.* Zaczym we Wtorek między Oktawą Koronacyi, gdy rozne applauzy na Honor Nowo-Ukoronowaney PANI czyniono; y Muzyka z wybranych przednich Kapel-Mayſtrow, y Wokaliſtow, ſwoię też Akademię Muzyczną Włoſką, niegdyś od Mikołáiá Jomelli w Wenecyi wyprawioną, z zupełnym ukontentowániem Audytora, wybornie śpiewała, y przegrywała; ktorey Text, co w ſobie reprezentowáł, naſtępuiąca Hiſtoryá Piſma S. od Metaſtazyuſza zkonicypowana, pokazuie.

JOAS

Actio Sacra ex Petro Metaſtaſio, à Nicolao Iomelli Muſicorum Magiſtro, Venetiis Anno D. 1745. modulis expreſſa. Leopoli denuò 1751. ad Feſtivos applauſus Coronatæ in ſua Imagine, Reginæ Cæli Virginis MARIÆ, inter Muſicos Concentus Celebrata.

JOAS. Puer ſub nomine Oleæ, unicus ſuperſtes ex ſtirpe Davidica & Hæres Regni, Filius Sebiæ.
SEBIA. Mater Joas.
ATHALIA. Avia Joas, quæ invaſerat Regnum.
JOJADA. Summus Sacerdos Hebræorum.
MATHAN. Idololatra, Sacerdos Baál, Familiaris Athaliæ.
ISMAEL. Unus ex Principibus Levitarum, amicus Jojadæ.
CHORUS. Levitarum.

Pars Prima.

Jojada & Iſmáél.

Iſmael. STirpis ergo Davidicæ ſcintillat [a] adhuc regalis fax? æterne DEUS? Speratur adhuc myſticus ex Jeſſe ſtirpe Fons repromiſſus? [b] ubi, ubi eſt? ei præſens Cupio adeſſe.

Ioiada. Amice, animi motus præcoces ſiſte: [c] in hoc germen regale latet excelſi templo. Hinc ad Avitum ſolium hodie eum reducam. Hæc me cura ſollicitum prævenit.

Iſmael

Ismael. Adhuc obscura arcana carpit mens, sed non capit [d] sexta messis nunc est, ex quo, mactato Ochozia Samariæ, perfida Mater, à filij indigno fato, trucidata omni [e] in Solio sedet; unde hodie ad regna, extincta hæres accedet?

Ioiada. Ismael, confide in sorte in expectata, lætus audi, & adora provida DEI mandata. Uxorem nosti meam, Germanam Ochoziæ Josabam?

Ismael. Scio. *Ioiada.* Ejus debetur Rex dolori pio. [f]

Ismael. Quomodo?

Ioiada. Iniqua mente intellecta Athaliæ, Josaba Regiam dolore amens, sed fera ad opem petit. Jam pallida cadavera Nepotum promiscuo suo cruori promiscuè superjecta, heu & in illis Gladios, tela defixa cernens, trahit tremens, pallida, immota, escam dolori. At pietas citò horrorem ejecit: planctu, gemitu, ejulatu, hunc & hunc, & hunc quatit, eum vocat, illi inclamat, nunc accedit, incerta, nunc recedit, quem prius ultimò teneat. Demum Joam, ætas, an DEUS impulerit, ab ulnis in sinum flens, & osculans reclinat. Sed puerum osculata, agnovit anhelantem, dum sinum tentat lente palpitantem. Surrexit Spes defuncta: Semivivum rapit, celat, adducit: Curæ meæ dat postulanti. In templo Conditur. [g] Hic curatus, hic nutritus, hic educatus; hic ad Sacras Nænias dormire visus: hic præcepto meo cujus ejus prima ministrare DEO.

Ismael. Ubi nunc sum? cum in extinctis pono, Stirpem Davidis, ecce illam in Throno.

Sic arbor arescit
In gelido horrore,
Quæ læta virescit
In veris decore
Jucunda formosa.
Sic Stella langvescit
In nubis pallore,
Sed clara nitescit
Fugato squalore
Sua Fax luminosa.

Ioiada. Ismàél mandata cautus exequere, & fidelis data arcana custodi.

Ismael. Heu! Athaliam ne Levitarum in solens frequentia [h] moveat, anxius formido.

Ioiada. Sat prælentia Festa, quotannis Stata meum celabunt consilium; & Sacrata à Davide arma hic DEO Magno erunt usui hodie, imperio meo.

Ismael. At furentem, & suos ut nostra vis retundat, sati n[e] erit, & tuus labor & meus?

Ioiada. Abi; vincemus. Est nobiscum DEUS. [i]

Iojadas & Ioas sub nomine Oseæ.

Ioas. Pater, adesto ----- ah! nescis -----

Ioiada. Quid est, Fili? Quid turbaris?

Ioas. Ego ipse; ego ipse ----- crede.

Ioiada. Quid vidisti? *Ioas.* Levitas ipse vidi arma arripere in templo. illa Azarias [*k*] tradebat. Sacra die cur hæc profana?

Ioiada. Ne metuas: fiunt jubente voce mea, nec certè damno tuo, dilecte Osea.

Ioas. Non mihi ego, sed templo metuebam, ne contaminaretur,

Ioiada. At timebas rutilans ferrum?

Ioas. Cur? non ne adest DEUS, Dux, tu dixisti & Adjuvator meus?

Ioiada. Ego n'? *Ioas* Tu: comparabas [*l*] Mosen mihi, innatantem Cistulæ, & fluctuantem, Flens ipse & dicens: Est imago tua Moyses, protectus forti manu DEI: Tu renatus ex eo, similis ei.

Ioiada. At non ne dixi?

Ioas. Aliquis huc accedit.

Ioiada. [Quam video! æterne DEUS, Mater est ibi ignara, præsens Filio ignoto sibi. [*m*]

Sebia, Iojada. & Ioas.

Sebia. Joiada! *Ioiada.* Heus, tu Sebia? Tu? Cur? Tu? Quomodo Jerusalem reversa?

Sebia. Ad te ab exilio, ubi tribulor Orba, vidua, obscura, me vocat Athalia. *Ioiada.* Cur?

Sebia. Nihil scio. Forsan gaudere vult in luctu meo Tyranna.

Ioas. Infelix ea, cur luget, Pater?

Ioiada. Intelliges; quiesce.

Ioas. Ah quam me movet!

Sebia. Puer ille, Jojada, est proles tua?

Ioiada. Non: Infantem suscepi, & educavi.

Sebia. Nomen? *Ioiada.* Oseas.

Sebia. Ætas? *Ioiada.* Septennium vidit.

Sebia. Ah! te, Athalia, non sæviente, meus Joas sic esset. Ex qua natus.

Ioiada. Nescio. At cur tam multa petis?

Sebia. Vultus ei talis, ut quærant eum affectus mei.

Ioiada. [Ah! Maternæ pietatis occulta vis?]

Sebia. Ubi Mater, Osea?

Ioas Mi nunquam visa.

Sebia. Sumus, o! miser, ergo pares: ego mea prole, tu parente cares.

Ioas. Ne plora: Crede posse æternum Patrem natos reddere tibi, & mihi Matrem. [*n*]

Sebia. Veni in amplexum meum. Quam me movet hæc simplex pietas tua!

Ioiada. [Ecce victrix naturæ vis, ut agit! in alternos amplexus Mater, & proles ruit, & neuter scit, quis alter est, quis fuit. Motus hos ipse sentio. Eis dicam? Sciant - - - - Non: tace - - - - magna arcana ægrè tenere scit lætitia insana] Osea, procede in atrium. illic me præstolare.

Ioas. Amas me, Pater? fac quæso, ut hæc nobiscum permaneat.

Ioiada. Vade: cito revertetur.

Ioas. Facio; sed plorat. Eam tua vox soletur.

Sebia.

Sebia. Abit æger á me. Patitur miras animi angustias. Quid, Oſea, Suſpiras?

Ioas. Te cerno plorantem:
Suſpiro cum te,
Amiſſa ſua ſpe,
Mea tenera Mater
Sic mæſta plorabat.
Tu potes donare
O! care + mi DEUS,
Parentem dilectam,
Quæ tantum me amabat.

Iojada & Sebia

Sebia. Vere virtus puelli vincit ætatem: eſt amori tuo certe par.

Ioiada. O! Sebia te præſtolántem oblita es Athaliam? abi ne nova, turbet [o] ſuſpicio, ſcis? Tyrannos alit.

Sebia. Urges, ut angor renovetur.

Ioiada. Filia, quis novit, an ſit diu patienda afflictio tua? vi pietatis forte dolori tuo hodie fiet ſatis.

Sebia. Ah! Pater, Vidua, ſerva, eodem loci jam Regina, jam nupta coram ea impotente, jam rea Sceptri non ſui, meditabor quæ ſum, cernam, quæ fui.

Ah quó vadam? mens horreſcit
Tremebunda in ſuo dolore;
Sunt aſperſæ meo cruore.
Ædes impiæ ſceleratæ.
Meos mærores, meos terrores
Vos o Filij renovatis
Umbræ dulces, umbræ amatæ.

Iojada Solus.

Mater, infelix! urget dolor tuus conſilia mentis meæ ſollicitare, & in ſolio Jeſſidem [p] collocare. Inſtat eventus. Cor impatiens meum inſolito tumultu nova nitens virtute indicat DEUM. [q]

Alta manus cor accendit:
Pro me pugnat, me defendit;
Palmas, laurus præparate.
Cadat impius: cadat reus:
Vincet DEUS: pereant hoſtiles
Fraudes, artes diſſipate.

Athalia & Mathan,

Mathan. Quorſum Regina? Tu templi profanum Limen intrares? Abrahamidum DEUS illic timetur.

Athalia. Tempori ſervire, Jojadam convenire, & ficto arcano parare oportet.

Mathan. Hoſtibus imprudens dabis te? Ego ibo: tu Regiam tuam pete.

Athalia. Abi ergo, & finge naviter Nepotes, me invita, Iſraél à Rege trucidatos fac credat; zelum auge, & fraudem fuca, ut eam veritas, dolum virtus tegat; hodie commento hæres reddetur throno.

Mathan. Hodie! cur hodie?

Athalia. Amice, à vero Jeſſide nihil metuo. Fictus mihi ne prætendatur timeo. [t] Si quis velit puerulum regalem utcumquè ſolio dare, & de Davidis Stirpe eum venditare, nulla ſum. Credent, aut in malum meum eredi juvabit. Occupemus credulos commento noſtro. Non confictum adhuc Regem fingamus, ſed fingamus nobis. Vivat noſter, & juvet, & dum juvat. Sic vates iudos; ſic fictos à perfidis ſecerno; ſic quieta & certa regno.

Mathan. Virago excelſa, & ſceptro nata,

Athalia. Accedit Sebia. Tu tace. Hac fraudi valde eſt opus, valde & ad fanum Baal te præſtolabor.

Mathan. Vado. Simula. Hoc opus eſt, hic labor.

Regnum tenes, cor ſublime
Præmium grande excelſæ mentis:
Cadet victa infidæ gentis
Diſſipata vana ſpes.
Tuo conſilio, tua virtute
Dum armata dimicabis
De tuo Regno, de ſalute
Amplius dubia tu non es.

Athalia & Sebia.

Sebia. [Tu, coram impia, DEUS, mi Clypeus eſto.]

Athalia. Dilectiſſima Nurus, accede, amplector te demum, [u] & queo - - - - cur recedis? Quid eſt? fine - - - -

Sebia. Regina, ne miſeris inſultes. Prole occiſa, cur & mater irriſa?

Athalia. Tu quoquè adhuc cum vulgo falſa credis?

Sebia. Quid falſa? nonne vidi! non ne transfixis meis affui, ſed fruſtra vi divulſa ab eis?

Athalia. Quid inde? an cædes fuit mandato meo? facere ego, vos credere quiviſtis? Aſtra, lachrymas meas vos audiviſtis.

Sebia. Quis ergo? *Athalia.* Impius in me delicta ſua Rex Iſràél traduxit. Ferro ſuo invidia parta mihi. Hanc ſilens tuli, impar illi; ſed finem noſter dolor hodie habet. Te Jeruſalem videbit Reginam prius, tum Regis Matrem colet.

Sebia. Vah, Matrem? Unde filius ad me volet?

Athalia. Unum fingemus arte tua ſervatum: Quis tuo dicto reſiſtat?

Sebia. [Quæ commenta?]

Athalia. Filia ſat aliis vixi. Vellem mihi tempus aliquod dare [w] & tædio ultimas horas uſurpare. Grave pondus inſanum Corona eſt mihi: Regni & Regis tibi curam libenter dono; requiem inquiro, quam non habeo in Throno.

Sebia. [Horreſco.] Sed qua ſpe tot populorum ludetur cura? & inclyti Jojadæ zelus.

Athalia. Pro nobis eſt: ipſum præveni. *Sebia.* Jojadam.

Athalia. Certe. Nil non occupavi. Aulam adi. Te brevi docebo omnia. Confide, Diligentem habes Ducem, & cuncta providentem.

Ceſſent

Ceſſent o Filia!
Lacrymæ amaræ
Unda lætitiæ,
Potes rigare
Faciem decoram.
Noctem vidiſti
Cæcam horrentem
Lætam ridentem,
Cernis auroram.

Sebia Sola.

O! Fallacem amorem! o! iniquiſſimas fraudes! o mentem nimis ream! ignota manus ſtringet Sceptrum regale! ipſa miniſtra tanti ſceleris fiam! ah Summus Paſtor Jojada - - - - Summus Paſtor forte ignorat hæc omnia; ipſum agnoſco. Ipſum velox adibo. Impiæ mendaces certè ſunt artes hæ, doli fallaces. Veni, Omnipotens, veni, Ultionum DEUS [x] Superbi gloriantur contra te, juſtos dolentes perſequuntur infidi. Ah! pius abſterge lacrymas gentis tuæ, Pater æterne, & impios hoſtes ſuos fuga proſterne.

Tua dextera potenti
O Pater æterne
Tuo fulmine ardenti
Confunde, diſperde
Iniquos nocentes.
[y] Sagittæ funeſtæ
Incendant, occidant
Et pereant oppreſſæ,
Et fraudes infeſtæ,
Et perfidæ mentes.

Pars Secunda.

Athalia & Mathan.

Athalia. Moræ impatiens te quæro. Cur tam diu Mathan moratus? unde vultum tibi accendit ira?

Mathan. Patientiæ tuæ en fructus. Abi nunc, Abrahamidas ſuſtine, me abnuente. Serus dolor patientiam ſequetur.

Athalia. Quæ res nova? An non templum adiſti?

Mathan. Adi; ſed fores clauſæ erant. [z] manu, voce ingreſſus mihi fruſtra tentatus. Intimi cuſtodes ſpernunt. Laboro: te, me, grave Arcanum Jojadæ committendum ſæpe ingemino. Nil facio. Irato mihi, & revertenti ſtridet, à tergo cado. Redeo & ipſum veſtibus purpuratis cinctum video Jojadam, & armatis.

Athalia. Armatis? unde tela?.

Mathan. Utinam nota foret proditio! attende. Quid vis? ait: se voco, cautè simulans, superbum, arcana nostra immurmuro. Ille ridens contemptim juxta, ac pie, aversa fores, facie claudi imperavit, & me abjectum protervè elimiuavit.

Athalia. Ah, Nathan, conjuratur. Dolum cito perficiamus. Sebia probè fovebit.

Mathan. Sebiæ te credis, templum hinc petenti?

Athalia. Perfida! ------

Mathan. At fidam puta: quæ spes inde? alte vulnus inhæret. Ferro, face, uri, secari, est opus. Coge tuos opprime velox. Baal ergo placabo. Sileat pietas. Iniquos nulla fide, preme, percute, exure, cæde, occide.

Ipsa superba in Æde
Cæde profanam gentem:
Sangvine suo rubentem
Videbo coram te.
Nec restet is, qui possit
Amicum suum dolere;
Nec vinctum se videre,
Et flere super se.

Athalia. Quis novus stupor me miseram premit! video mala, nec caveo. Æger sic putat pendere de pinnaculo, nec valet saltum morari. Te excute, Athalia te nosce! o Dij, non valeo, nulla est via.

[*aa*] Aura levis me replet horrore
Algeo infelix, oppressa terrore,
Et ab umbra deliro turbata.
Fera Imago confundit affectus:
Dolet pectus - mærore, furore:
Gemo, fremo, suspiro agitata.

Jojada, Ioas.

Ioiada. Joa mi Rex, accede.

Ioas. Ah! Filium, Pater, si me amas adhuc, perge me vocare nomine hoc pereunte, ah! sceptrum vale.

Ioiada. Una spes, una cura cordis mei, ut libebit, vocabo.

Ioas. Quid in fletum cadis? opprimunt me lacrymæ tuæ.

Ioiada. Non semper fletus est doloris.

Ioas. Matri, qualis in ista Chlamyde videbor!

Ioiada. Si mens Chlamydi paria avidè amabit.
Tua Mater exultabit.

Ioas. Rex sum ego; Regium Cor ergo habebo; an non est Regis Cor in manu Domini? [*bb*]

Ioiada. Dixi: & te meminisse & volo & gaudeo. Nosti, ut sæpe data opera te Regis officia docui; tempus urget implere audita verba Legis.

„ Donat DEUS Regnum tibi, at doni sui rationem reposcet. Regna,
„ at time durissimum quod fiet judicium Regibus. A te incipe regnare.

„ Animi

„ Animî motus compeſce prius, ut ſis exemplo tuis: metire edicta jure, non „ potentia. Publico bono tuum Suppone. Amorem Patris venare, non „ Tyranni metum. Malus cuſtos eſt timor, nec vim pati ſcit bene inſi- „ tus amor. Pœnas, præmia juſtè divide: Cogitata diu, citò imple: auli- „ cos cuncta collaudantes fuge, aut repelle. Fac habeas prudentiam Du- „ cem, virtutem Comitem, in ore juſtitiam, DEUM in corde, omnia in „ honore.

Hæc adimple & regna in pace.
Hæc agnoſcit cor mortale;
Greſſus tuos amica face:
Dux æternus illuſtrabit. [cc]
Grave pondus ne formides
In regali excelſo honore.
DEUS virtute & ſuo favore,
Regum Pater te donabit.

Ioas. Hæc faciam, Pater, hæc veſtigia præmam; profiteor.

Ioiada. Eja tempus te Levitis revelare. Adi Thronum, ſed prius ſup- plex adora, ut noſti, DEUM, & opem tibi implora.

Ioas. Tu me nihilo eductum, tu ſignatum ſigno tuo, Sancte DEUS, hæc Sceptra quæſo fac dignè ferre. Voluntate tua regant manus, vox, mens, opera ſua.

Si ſemper innocens
Non ero in Te,
O Rex omnipotens
Occide me.
Culpam præveniat
Amara mors.
Tu Sancto Spiritu
Meum cor accende,
Tu Rege, illumina
Tu me defende.
A Te mea veniat
Beata ſors.

Iſmael, Iojada & Ioas.

Ioiada. Iſmàél, quid affert?

Iſmael. Quod malum, Jojada, imminet! Athaliæ noſtra ſunt notâ, ideo furens armata, arma, faces inſultatura templo frequens cogit.

Ioas. Ah! quæ tutela?

Ioiada. Quæ fuit noſtra ſemper, quæ ſolem iræ ſuæ ſpectaculo alligavit, [dd] divifit mare, Jericho humiliavit.

Iſmael. Accede: Facie tua timentium cor confirma Levitarum. Virtus vacillat quidem, ſed tua præſentia ſuſtinebit fidem.

Si accenſus ardes
Cæleſti flamma,
Veni ne tardes

Accende, inflamma
Gelidas mentes
Tolle timores.
Sacer aſpectus
Pectus firmabit
Verbum fugabit
Cæcos terrores.

Ioiada. Eamus. *Ioas.* At hic ſolum - - - - *Ioiada.* Redeo brevi. Mater venit: amplectere, ſolare: Habe in tuo Filio Regem tuum Sebia.

Sebia & Ioas.

Sebia. Verum ergo? Exhorreſco: etiam Jojadam occupavit indigna. En puerum throno à perfida diſpoſitum.

Ioas. Mea Mater. *Sebia.* Mater? os claude, fuge, à me recede.

Ioas. Quid hoc? ignoras - - - - - *Sebia.* Intellexi nimis.

Ioas. Et ſum - - - - - *Sebia.* Meta odij mei.

Ioas. Quid enim feci? Cur hæc ira? non noto blandiebaris ſæpe amplexu, nunc filio tuo minaris?

Sebia. Tu proles mea? ne nomen hoc abutere. Veſtes exue.

Ioas. Non ego æterne DEUS, proles tua? Quis eſt ergo?

Sebia. Illuſionis phantaſma fallax, & proditionis.

Ioas. Falleris. Joas ſum.

Sebia. Id unde noſti? quis affirmat?

Ioas. Jojada. *Sebia.* Credis Hoſti?

Ioas. Hoſtem eum vocas? id in mentem cadit? neſcis eum? Pater meus illudet mihi honore abutens meo juxta oracula ſancta, & coram Deo?

Sebia. At DEUS immò jam pluit in peccatores laqueos. [ee] Teſtem doli dum putat vocem meam, ipſa prodetur. Jam curro, advolo, fraudem nudo priuſquam credatur.

Ioas. Siſte, Mater. Tua mens hallucinatur.

Sebia. Ne me morare. *Ioas.* Ah, ſi pietatem ſentis - - - - -

Sebia. Quid agis? Flectis genua? [langveo & cado] Dimitte.

Ioas. Semel Filium dic, & vado.

Sebia. [Ah! voces efficaci humilitate conturbantes com meum? ſangvis in venas ſe in ſolito calore ambit retare. Vix ab amplexu valeo me frænare.]

Ioas. Nec reſpicis? *Sebia.* Jam ſurge, ſurge - - - - DEUS! - - - -

Ioas. Perge loqui. Cur verba truncas?

Sebia. [Gravi preſſa vi pene filium meum vocavi]

Ioas Mater dilecta & cara.
Filium agnoſce in me.

Sebia. [Langvet in pæna amara
Turbida mens in ſe]

Ioas. Cur dulcis amor meus? - - - - -

Sebia. Tace. - - - } Oh! DEUS.

Ioas. Reſponde. - - }

Sebia

Sebia. Fremo. } plorando.
Ioas. Gemo. }
Sebia. Quid mihi dicit; } vide.
Ioas. Non tibi dicit. }
à 2. Ecce tua cara spes
Cor palpitando?

Iojada. Sebia, & Ioas.

Ioiada. Redeo ad vos. Cuncta jam composui.
Ioas. Pater. Succurre! *Ioiada.* Quid?
Sebia. Jojada & frontem vales perfrictam ostentare? Ah! ne dehiscat tellus, pavesce.
Ioiada. Noli absurda loqui.
Sebia. Fuge, & si non à DEO, aufer te præ pudore à vultu meo.
Ioiada. Cur hoc Regina?
Sebia. Cur? Tu Dei Minister, Pater, Pastor, Præceptor, & Sacerdos, sic fallis? Ficto Regi Thronum das, factus assectator impiæ? o sæcula! Ubi spes? ubi Alma Fides? Si in Ministris Excelsi, Servire culpis, pietatem vides! [*ff*]
Ioiada. Nunc patet error. His Joas Athaliæ fors creditur. Profiteor. Fui tentatus per Mathan ipse ab ea; sed frustra. Verus iste Joas est tuus, consilio Dei servatus.
Ioas. Sum. Mater, mi crede & ei. *Sebia.* At quomodo?
Ioiada. Mox scies. Josaba accedat cum Regali Nutrice. Interim sede mi Rex, Sacrum hoc sustine volumen, & vos Ministri cuncta revelate.
Sebia. Illumina me DEUS, pro tua pietate.
Ioiada. Sacri Milites, inclita Almi Dei Exercituum caterva, ecce frustratus puer gladio Athaliæ, vobis servatus. Una reliqua Virga de Jessidum radice, rapta ab ea, ab hac alita Nutrice in faciem intendenti, Majestatis Divinæ adest Imago; & in sinum ter impiæ feritatis. Brachium quod DEUS abortu purpureo signo voluit obsignatum, cernite.
Sebia. Sangvis meus, mi Fili, est ratum.
Ioiada. Implevi partes meas. Insidiis, iræ, incolumem eripui, apud oraculum Regalibus ornavi. [*gg*] Oleo Sacratum vos fortiter stipate, vobis datum.

Chorus Levitarum.

Læta vive, læta regna
O! Jessidum cara Proles
Nostra Spes, & noster Rex.

Ioiada. Rex terribili tuo jurejurando vindicem Legum DEI, & assertorem te fore semper recipis?
Ioas. Recipio coram DEO.
Ioiada. Vos populi, jurate fideli Sacramento sicut pridem Avis ejus, obsequia, amorem, fidem.

Chorus Levitarum.

Fidem damus; vita nobis
Si fallamus auferatur:
Nobis sit hæc rata Lex
Læta vive, Læta regna
O! Jessidum cara proles
Nostra Spes, & noster Rex.

Sepervenit Athalia. *Ioiada.* At, at; quæ turba?

Sebia. Ecce ruunt Templi fores. Heu! Athalia. Quam turbida, quam minax?

Ioas. Mater, cave. *Sebia.* Abi Fili.

Athalia. Iniqui - - - - - - perfidi - - - - - -

Ioiada. Siste gradum perversa Achabi Filia; æterni læsi Dei, novissima Decreta excipe tremens. Sustinuit patiens usq; ad tempus. Dies ultionis ecce venit terribilis, horrenda. Te prementem Omnipotentis non agnoscis manum? ad marginem barathri lubricaris, & divino furori jam mactaris. Venerandum suum limen, jubet DEUS, ne profana - - - - Abi; ne gloriam Majestatis suæ lædam umbra sceleste mortis tuæ

Athalia. Veh mihi! ad illa verba cur tremisco? Quæ tanta vis in eis? Frigidus sudor occupat membra mea. Quid cerno? In vultum jam jam irruunt horribiles intonantes horrendè, umbræ nepotum. Aviam hi, Matrem Filius, armati diris ignibus tædas quatientes ustulant, & ferro flammas regerunt. Fugiamus, at quo - - - - - quomodo - - - ah! fugæ viam quis indicat? ubi sum, ubi ero? omnia præmunt, paveico, ardeo, despero.

[*hh*] Fulgurat æther pallida luce:
Fulmina cadunt cælo turbato:
Fluctuat horrendo terra tremore.
[*ii*] In nocte obscura sum sine Duce,
Larvæ funestæ pænæ molestæ
Impiè me terrent cæco pavore.

Ioiada. Misera longe à nobis trahat deliria sua.

Ioas. Mater observa, pernicis impiæ metum.

Sebia. Vide o! Fili novissima impiorum. Vivit malus paulisper felix, vel ut corrigatur, vel ut bonus per eum exerceatur. [*kk*] Sed qui sustinuit DEUS mox cum fænore effundit super eos iræ suæ vasa, & horrida ruina, Disce, Fili, urget eos ultio Divina.

[*ll*] Sancta Spes, Cæleste donum
Justa mens inte tranquilla
Et accensa pia Scintilla
Semper ardet dulce amando.
Sed rea Spes cito evanescit
Quasi fumus austro irato,
Et in mare perturbato,
Quasi spuma fluctuando. [*mm*]

Ismael.

Iſmael. Jojada, vix à templo eliminata, cecidit Athalia fideli manu miſerrimè immolata. Ruit Baal, exultat Syon; Opprimentibus tuis, in templo ad Aram numinis impotentis ipſe Mathan, qui pavit impiæ conſilia, vitam exhalavit.

Ioiada Actum eſt. Stirps ad Thronum Davidica eſt reverſa. Oculi mei vidêre lætum Diem. Fac Alme DEUS, ut tandem fiat in pace locus meus. [*nn*]

Chorus Levitarum.

Fidem damus; Vita nobis
Si fallamus, auferatur,
Nobis ſit hæc rata lex.
Læta vive, læta regna,
O! Jeſſidum cara proles,
Noſtra Spes, & noſter Rex.

[*a*] *Iſai. cap. 51. ℣ 1.* [*b*] *Zachar: 13: ℣ 1.* [*c*] *4 Reg. 11, ℣ 3.* [*2. Paralip. 12 ℣ 12.*] [*d*] *2 Paralip. 22 ℣ 9.* [*4 Reg. 9 ℣ 27.* [*e*] *Ibid. 11, ℣, 1.* [*f*] *2 Paralip: 22. ℣ 11.* [*g*] *ibid.* [*h*] *2 Paralip 23 ℣ 6:* [*4 Reg. 11 ℣ 4. 9. & 10.* [*i*] *Eccl. 4 ℣ 33.* [*k*] *4 Reg: 11 ℣ 10. 2 Paralip. 23. ℣ 9.* [*l*] *Exod: 2. ℣ 3 & ſeq:* [*m*] *Reg. Paralip: ut ſup.* [*n*] *Pſal. 8. ℣. 8 Pſal. 118. ℣ 130* [*o*] *Iob 15. ℣ 21. Prov. 21 ℣ 15.* [*p*] *Iſai: 11. ℣ 1. & 10.* [*q*] *Iob 32 ℣ 8.* [*r*] *2 Paralip. 23. ℣ 3 & 4.* [*ſ*] *Zach. 13, ℣ 1. Iſai. 62, ℣ 1 & alibi.* [*t*] *Chriſoſt: ſuper Math: Iſid: III. de Sum: Pont: Pont: 3.* [*u*] *Aug: in Pſal: 23.* [*w*] *Iſai. 32. ℣ 7.* [*x*] *Pſal: 24 ℣ 3,* [*y*] *Pſal: 93. ℣ 1.* [*z*] *2 Paralip. 23 ℣ 3. 4. Reg: 4. ℣ 3.* [*aa*] *Iob 18. ℣ 10. (bb) Prov: 21. ℣ 1.* [*cc*] *Pſal. 72. ℣ 25. Deut: 3. ℣ 6. Pſal: 1. Cor. 16. ℣ 13. Prov. 3. ℣ 56. (dd) Ioſue 10. & 6. ℣ 2. Exod. 14. (ee) Prov: 11. ℣ 6. (ff) Ier: 6. ℣ 15. & cap. 9 ℣ 6. . . . à Propheta uſq; ad Sacerdotem cuncti faciunt dolum. gg, Paralip: & Reg:: locis citatis.* [*hh*] *Iob 18. ℣ 10. (ii) ibid: ℣ 5 & 15. (kk) Aug. in Pſal 54. ad ℣ 1.* [*ll*] *Ioel 3. ℣ 16:* [*mm*] *Sap. 5. ℣ 15. Prov: 10. & 28.* [*nn*] *Pſal. 75. ℣ 2.*

§. XXXIII.

O obchodzeniu Solennizacyi tegoż Aktu ſamego Ukoronowaney w Obrazie Lwowſkim Nayśw: MARYI Panny, w Kamieńcu.

PRzezacna J. O. POTOCKICH Familiá zawſze wdzięczná Łaſk od Nayśw: MARYI oſobliwie z tego świętego mieyſca Domowi ſwoiemu ſwiadczonych, oprocz dawney trádycyi, ktorá *conſtanter* do czaſow naſzych podáie, że z tego Obrazu Nayśw: MARYA upewnić miała: *Tam diu Domus Potocciana, quam diu Religio Dominicana.* Nie tylko Akt ſam Koronacyi we Lwowie ſwoiemi przyſługami, y w niektorych Oſobach prezeneyą ozdobiłá, ále y po innych mieyſcach, ktorzy temu Aktowi przy-

tomni bydź nie mogli: Solennizowała osobliwsze czyniąc applauzy Nowo Ukoronowáney PANI we Lwowie. Podobno utwierdzáiąc Ludu pospolitego zdánie, że to w tym Obrazie MARYA samych Potockich, kiedy od Potockich wszędzie y wkażdym mieyscu chwalebnie, y osobliwszą pobożnością Uwielbiona y Uczczoná. Jako to z wielkiey pobożności y osobliwszey zelozyi Honoru MATKI Boskiey uczynił J. W. Jmć P. *Michał Potocki Starosta Trębowelski* Fundator, w Kamieńcu. Gdy w tenże sam Dzień, kiedy we Lwowie była Koronacyá, następuiącym Tryumfem z dyspozycyi Fundatorskiey w Kościele S. Mikołaiá WW. XX. Dominikanow odprawiało się Nabożeństwo.

Koło Południá *d. 1. Iulii* wydała odgłos Artylleryá z kilkudziesiąt Armat. Przed Nieszporami tenże ogień powtorzono. W tym Kapela na Wieży trąbić, w kotły bić y marsze przegrywać poczęła. Gdy znowu ognia z tychże Armat wydano, po uczynioney Expozycyi zaczęły się Nieszpory Solenne; po Nieszporach y Processyi illuminowana była cała Wieżá, ná ktorey Kapela po odgłosach Armat, Trąb, Kotłow, y rożnych Marszow, Litanie *de Beata* przegrywałá, co się *in seram noctem* pociągnęło przy powtorzonych po kilka razy ogniach przez Artylleryę.

In crastinum w Uroczystość Nawiedzeniá Náyśw: PANNY *summo mane* na dobry Dzień dano ognia z Armat, y Kapela ná Wieży rezonancye swoie ná Tryumf Ukoronowáney KROLOWY słyszeć dała. W tym zaczęło się zwykłym trybem Nábożeństwo poranne: Prymaryá, Rozaniec, Godziny; Wotywę miáł X. Przeor tamteyszy; Summę y Nieszpory Celebrował Wielm: Jmć X. Brzezińśki, Kanonik y Surrogat Kamieniecki. Kazania, pod czas Summy y Nieszporow mieli XX. Lektorowie Professorowie Teologii, *à Circumstantia* Koronacyi Cudownego Obrazu Nayśw: PANNY we Lwowie, *sub Auspiciis Domûs Potocciana* agituiącey się.

Po odprawionym *more solito* z wielkiemi Tryumfámi całodziennym Nabożeństwie, ná ktorym po Processyi Nieszporney: *Te DEUM Laudamus*, *ad sonitum* Trąb, Kotłow, y ognia przez Artylleryę z Armat spiewano, po Litanii *de Beata* odegraney ná Wieży, ktorá podobnie iako y w Wigilię illuminowana była, ná teyże samey Wieży wyprawiono bardzo wspaniały Faierwerk, ktory był do ukontentowania całego Kamieńca, y nawet za Granicą w Chocimiu widziany.

Apparencyá Kościoła tak była wspaniáła, y tak kosztownie ákkommodowana, że właśnie była przyzwoita Aktowi extraordynaryinemu. Na srzodku Kościoła był ubrany Tron Krolewski, ná ktorym Obraz przekopiowany z Lwowskiego Nayśw: PANNY Nowoukoronowáney, Aniołowie SS. iako Krolowy swoiey unosili *cum Insigniis Regiis*, oraz z Inskrypcyą: *In perpetuum Coronata Triumphat.*

A pod samym sklepieniem illuminowane było Imie MARYA, ktore y pod czas Faierwerku, w kolorach ná Wieży bardzo pięknie *inter festivos ignes* iaśnieiąc, wydawáło się. Niewspominaiąc balu, ktory tegoż dniá dla przytomnych Jchmciow Gości y Officyerow, J. W. Fundator *lautissime* dawał przy rezonancyi Muzyk, Trąb, Kotłow, y ogniá z Armat *in seram noctem.*

§. XXXIV.

§. XXXIV.

O Exeqwiach za Duſzę ś. p. J. O. Fundatora.

W Sobotę po Oktawie ná znak wdzięczności ku Fundatorowi ſwoiemu, Konwent Generalny Lwowſki Bozego Ciała Zakonu Káznodzieyſkiego, tudzież y z tey obligacyi, że był Tercyárzem tegoż Zakonu, odprawił ſolenne Exeqwie za Duſzę ś. p. J. O. Jmci P. Jozefa Potockiego Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmaná Wielkiego Koronnego, przy Wigiliách ſpiewanych, y licznych Mſzach SS. od godziny ezwartey z rana, aż do drugiey z południa, ná ktore Kapłani ze wſzyſtkich Zakonow we Lwowie będących, zaproſzeni byli.

Apparencyá żałobna, illuminacye całey wielkiey Kaplicy Herbami Domow, y Familii Skolligaconych, z Inſkrypcyámi ákkommoduiącemi ſię ozdobioney, doſyć były temu Aktowi Exeqwiálnemu przyzwoite.

Nad *Caſtrum doloris* Fama w Purpurze Senatorſkiey z Portretem J. O. Jmći Pana Krakowſkiego, ulatuiąca, w ręce drugiey Buławę y Ordery Orła Białego y S. JĘDRZEIA, oraz z Trąby Inſkrypcyę, piaſtowała.

Ipſe erat Dux. Act: 14. v. 11.

Ioſeph Princeps Fratrum, Firmamentum Gentis, Stabilimentum Populi.

Eccl: 49. v. 17.

Na tych Exequiách aſſyſtowała żałoſna Familiá JJ. WW. Potockich przytomnych we Lwowie, Jchmć Ziemianie, Urzędnicy, y Officyerowie *utriuſq; Authoramenti*, przy niezliczoney ludzi rożnych Stanow y Kondycyi liczbie. Zakonkludował ten Akt rowną wdzięcznością ku Wodzowi ſwemu, iako Generalny Konwent Lwowſki Zakonu Kaznodzieyſkiego ku Fundátorowi ſwoiemu, certuiąc, ták Garnizon tuteyſzy z ręczney ſtrzelby, iáko y Artylleryá Koronna z Armat, po trzykroć pod czas Konduktu daiąc ogniá.

§. XXXV.

O Nawiedzeniu tego Obrazu iako na mieyſcu Swiętym.

PO odprawionym Akcie Koronacyi tego Cudownego Matki Boſkiey Obrazu, ieżeli przed tym pobożnych ludzi oſobliwſzemi dewocyámi był Uczczony, ktorzy nigdy bez pociechy z tego mieyſca nie odchodzili: tym bardziey Aktem tym Koronacyinym wzniecone w ſercach ſwoich iakby pobudką iaką maiąc affekta Słudzy Nayśw: MARYI, iako do pewney zamyſłow ſwoich Mety ubiegać ſię, y nietylko z pobliższych, ále y z dalekich Kraiow ná te mieyſce Uprzywileiowane garnąć ſię poczeli.

Niewſpominam JJ. OO. JJ. WW. Biſkupow, Prałatow, Hetmanow, Xiążąt, Woiewodow, Kaſztellanow, Ziemian, Urzędnikow, y rożnych

Stanow w pobożności y pokorze Serca te Mieyſce Swięte nawiedzáiących, z Spowiedziámi, Kommuniámi, y Ofiarami Kapłáńſkie ni, y innemi z przykładem Nabożeńſtwy uczęſzczaiących, ktorzy ná wzor podobno Kazimierzow, Władyſławow, Zygmuntow, Alexandra, Michała, Jana, Krolow Polſkich, ktorzy ten Obraz Swięty Krolowy y PANI Nieba w wielkim mieli uczczeniu, y Oſobami ſwemi własnemi pewne ſukceſſow ſwoich y Państwa ſwoiego w Jey Protekcyi funduiąc nadzieie, nawiedzali, Teyże MATCE BOGA w ſwoim Portrecie teraz Ukoronowaney, z rekognicyą Poddańſtwa, prezentuią ſię. Miiam Kompaniámi, Proceſſyámi, wzwyż opiſanemi, ciſnących ſię iako do Zrzodła, áby czerpali obfitych Darów w tym Swiętym Mieyſcu.

Samych podrożnych y Pielgrzymuiących biorę przed ſię, ktorzy wiedząc o nieuſtaiących Łaſkach w tym Obrazie ſwoim od Nayśw. MARYI Panny wſzyſtkim świadczonych, oni też ufnością zdięci, tychże Łaſk y Cudow pragnąc bydź uczęſtnikami, do tego Mieyſca S. iako do Morza niewyczerpanego *confluunt*,

Z kąd Ociec S. BENEDYKT XIV. ſzczęśliwie panuiący, dla nawiedzaiących Kościoł Bożego Ciała z okoliczności Tego Ukoronowanego Obrazu Matki Boſkſey, nadał Odpuſt Zupełny, od winy y kary, ktorego kolwiek Dniá raz na Rok według woli ſwoiey y przybycia na te Mieyſce święte obranego; Jeſt na to *Breve* wyżey położone *ſub lit*: M.2· *Col.2*:

Jakie zaś Teſtimonium Nawiedzaiący te Mieyſce S. odbieraią, naſtępuiąca informuie Arynga.

Od BOGA y MATKI BOSKIEY Łaſki, y Błogoſławieńſtwa wſzyſtkim Wiernym to Swiadectwo Czytaiącym.

JAko na wielu wybranych mieyſcach ſłynąć Łaſkami zwyczayna Nayśw: MARYI Nieba y Ziemi Krolowey, tak y w Mieście tuteyſzym Lwowie, podobnie iak w owym Mieście Swiętym ſpoczywać, y iakby w Dziedzictwie ſwoim zdaie ſię. Z tego Miaſta dla wielu Cudow y Łaſk świadczonych iako ze Lwich Łożyſk dawno ſobie ulubionych y przyiemnych, w Oſobie Oblubienicy wezwana do Korony. Y nie bez przyczyny, na tylu bowiem woynach ſzczęśliwie z nieprzyiacioł Wiary Swiętey odprawionych, od Xiążąt Ruſkich, iako niegdyś od Izraelitow Arka Pańſká piaſtowana, nieprzekonana Tryumfatorka, y Miaſtu tuteyſzemu przez pięć Wiekow y więcey naybeſpiecznieyſzą Fortecą y Obroną była, Jaśnieiąc na Trzech Gorach Lwowſkich, iakby Gwiazda Balaáma, na znak Zwycięſtwa przeciw wſzelkim przeciwnikom. A to w Obrazie ſwoim na Cyprylowey Tabulacie przez Swiętego Łukaſza malowánym, od Leona Xiążęcia Ruſkiego y Kiiowſkiego, a Krolewicza Halickiego, Zakonnikom Anteceſſorom naſzym powtornie od Innocentego IV. wyſłanym na rozſzerzenie Wiary Swiętey Katolickiey, Peregrynuiącym Miſſyonarzom, za inſtacyą Błogoſławioney Konſtancyi Krolowy Halickiey, Zakonu naſzego Tercyárki,

Matki

Matki przerzeczonego Leona, á Siostry Rodzoney Swiętych Kunegundy y Julitty, ofiarowanym. Ktory to Obraz, ma swoy początek od Wschodnich Cesarzow Bazylego II. y Konstantyna VIII. Xiążętom Ruskim na znak przyiaźni y Skolligacenia przez Włodzimierza I. Wielkiego, złączonego z Anną Cesarzowną Siostrą ich rodzoną, y przez Belę IV. Krola Węgierskiego z pokrewnionego z Maryą, Alexego Greckiego Cesarza Corką, przysłany. Wielo bardzo Cudami sławny, za Instancyą Nayiaśnieyszych Monarchow Naszych AUGUSTA III. y MARYI JOZEFY Krolow Polskich, od szczęśliwie Panuiącego w całym Chrześciaństwie BENEDYKTA XIV. Papieża, złotemi z Watykanu Koronami ozdobiony: przez J. O. Jmci X. Mikołaia WYZYCKIEGO Arcybiskupa Metropolitańskiego Lwowskiego w Obozie Ukoronowany, z tamtąd do Kościoła naszego, pod Tytułem Bożego Ciała y SS. Piotra y Pawła Apostołow będącego, przy nieokryślonych Tryumfach, Appareneyi, Applauzach y Assystencyi JJ.WW. Biskupow, Senatorow, Rycerstwa, licznych Kompanii z bliskich Miast przybyłych, Bractw tuteyszych, Miasta całego, y niezliczonego Ludu wprowadzony, w ktorym zostaie. Te zatym mieysce Swięte, upodobane Matce BOGA naszego, iż NN. uciekaiąc się w potrzebach swoich duszných y doczesnych, do Protekcyi niezawodney teyże MATKI Boskiey, przy odprawioney Spowiedzi, przyięciu Kommunii Swiętey y innym Nabożeństwie wizytował, dalszą maiąc droge przed sobą, lub nazad się powracaiąc, gdy o ninieysze Testimonium prosił, przy Benedykcyi podróżnym zwykiey, y zaleceniu onego miłości Chrześciańskiey, wierne daiąc Swiadectwo, że pomieniony *præsentium Lator* ze zdrowego powietrza przechodzi, y z mieysca przy Łasce Boskiey od wszelkiey zarazy wolnego, á dla lepszey wiary przy Pieczęci Archi-Konfraternii Rożańca Swiętego, ręką własną podpisuię. We Lwowie w Konwencie Generalnym, Prowincyi S. JACKA Ruskiey Zakonu Kaznodzieyskiego. Dnia N. Miesiąca N. Roku Pańskiego N.N.N.N. *X. N.N. S.T.L. Promotor R.S.* m.p.

§. XXXVI.

O Delegatach posłanych do Rzymu z doniesieniem tey całey Koronacyi według Instruktarza Reverendissimi Capituli Vaticani.

GDy się cały ten Akt szczęśliwie zakończył, y iuż na tym punkcie stanęło, a żeby wykonać Instruktarza Rzymskiego obowiązki, ktory ie *ad ultimum* tak opisuie. *Eiusdem Coronatæ Imaginis exemplaria Religionis causâ distribuenda Typis imprimuntur; nimirum 30. in serico croceo seu rubro, cum ornamento aureo vel argenteo pro Reverendissimis DD. Canonicis Sacrosanctæ Basilicæ Vaticanæ, & unum forma præstantiori pro Eminentissmo Cardinali Archi-Presbytero. Alia insuper 70. in papyro pro Beneficiatis & Clericis eiusdem Basilicæ.*

Item depingitur Eiusdem Deiparæ Coronatæ Imago cum Inscriptione

& ornamento, quæ in eadem Basilica ad perpetuam rei memoriam asser-vetur.

Quæ omnia cum Instrumento, cumq; Historia Sacræ Imaginis, eiusq; Coronationis ad Reverendissimum Dominum Secretarium Capituli à Deputatis illius Ecclesiæ transmittuntur in Archivo Vaticano reponenda, & ad perenne rei gestæ monumentum diligenter asservanda.

Ex Consilio Patrum Conventûs, iuxta idem Instructarium stanęło *decisum*; y uproszeni na tę Funkcyę *pro Delegatis* do Rzymu WW. XX. Anioł Polikowski Przeor, teraźnieyszy Prowincyał, y *p. m.* Grzegorz Kobuz Exprowincyał, którzy według powtorney y prywatney Informacyi przysłaney z Rzymu, zawiezli Kopię prawdziwą w tey wszystkiey expressyi y mierze, w iakiey zostaie Oryginał Portretu MATKI Boskiey teraz Ukoronowany *pro Archivo Vaticano.* Dla Oyca Swiętego na morze Rożowey, y *pro Reverendissimo Magistro Generali Ordinis*, na tabinie tegoż koloru, z kompanami złotemi dwie Kopie, y haftowane złotem Xiązki z Relacyą dla Oyca S. z Jego Herbem, *cum Insigniis Pontificiis, pro Reverendissimo Magistro Generali Ordinis* z Jego Herbem, y na drugiey stronie *cum Insigniis* Całego Zakonu.

Pro Eminentissimo Cardinali Archi-Presbytero Capituli Vaticani unam Copiam majorem in Atlas cum fimbriis aureis largis trium digitorum.

Pro Reverendissimo Vicario pariter cum fimbriis aureis strictioribus tamen ad differentiam.

Dein 30. in serico cum fimbriis argenteis pariter strictioribus: Cuilibet huic adjuncta est una papyracea & fuerunt 32.

Deinde papyraceas pro Beneficiatis 36. pro Coadjutoribus sex, pro Beneficiatis Parochialibus 4. pro Coadjutoribus 2. pro Clericis Beneficiatis 26.

Pro omnibus his insuper, & Reverendissimo Capitulo, Relationem Solemnitatis in prædicta Coronatione peractæ Typo impressam.

Z czym wszystkim, y *pro contingenti* więcey maiąc z sobą *propter distinctiores* w tamtych Kraiach, gdy się prezentowali wzwyż wyrażeni Delegaci, tak Oycu Swiętemu, ktoremu *circa osculum Pedum præmissa* ofiarowali, także *Reverendissimo Capitulo Vaticano*, y Nayprzewielebnieyszemu Generałowi Zakonu; szczęśliwie powrociwszy do Oyczyzny, *ad Patres* Konwentu Generalnego Lwowskiego *unà cum Responsoriis* następuiące przywiezli z sobą *Attestatum.*

Nos Capitulum Basilicæ Vaticanæ SS: PETRI & PAULI Principum Apostolorum Urbis.

QUoniam Patres Prædicatores Leopolienses Cœnobii Sacratissimi Corporis CHRISTI, Sapientes & humanitatis plenos eorum Ordinis Viros duos Romam miserunt, qui Nos de Coronatione Imaginis Beatissimæ

MARIÆ

MARIÆ Virginis, quæ in illorum Templo colitur certiores facerent, has Literas damus, ut omnes quantam ceperimus ob eam causam animi voluptatem cognoscant. Nam non modo nihil quod de hujusmodi Imaginum Coronationibus Nostri Capituli Decretô sancitum est, prætermiserunt, sed etiam maximo ornatu, pietate, Religionèq; in Honorem Imaginis ejusdem Festos Dies Celebrârunt. Præterea ijdem Prædicatores duo, & humanissimas Nobis Literas Sociorum Leopolienſium Prædicatorum reddiderunt, & Commentarium de rebus in Coronatione gestis Latinè editum, ac Imagines B. MARIÆ Virginis holosericas, eleganterquè ornatas dederunt. Itaq; cùm majorem in modum his de causis lætati simus, palám de virtute Leopolienſium Prædicatorum his Literis dicendum esse existimavimus.

Romæ XX. Mai. MDCCLII. Anno.

Ludovicus Valdina olim Cremona Episcopus Hermopolitanus Sacrosanctæ Basilicæ Vaticanæ Pro-Vicarius. mp.

(L✠S.)

§ XXXVII.

O Kontynuacyi swiadczonych Cudow y Łask od Ukoronowaney w tym Obrazie MATKI Boskiey

WZwyż Cuda y Łaski pod §. II. wyrażone, przed Koronacyą w Proces inkludowane były; Następuiące zaś, iuż po ogłoszoney iedne, drugie czasu samey, inne po odprawioney Koronacyi, że Nayświętsza MARYA Panna na tym świętym Mieyscu świadczyć nieprzestaie, na znak wdzięczności zeznane, tu się oprocz trzech Cudow wyżey namienionych, ku wieczney kładą pamiątce, na większe rozszerzenie Chwały Tey PANI, y uwielbienie w Niey BOGA, w Miłosierdziu swoim nieograniczonego.

Cud I, albo XXXVIII.

GDy się rozeszła Sława, y wszystkich pewna wiadomość o nieodmiennym następuiącym Koronacyi Akcie zaszła, każdy wzruszony Affektem ku Tey Nayśw: MONARCHINI Lwowa Dziedziczce y PANI, ieżeli wiedział o iakich, Łaskach od Niey świadczonych iednostaynym pragnął sercem, áby się między Apostołami Jey Honoru mieścił, y rozsławiał hoyne dary, ktore Ta Nayśw: PANI od Brygitty S. *Magistra Apostolorum* nazwana, Sługom swoim do siebie garnącym się rozdaie: Jako uczyniła na wzor S. Magdaleny Patronki Zakonu Kaznodzieyskiego y Pokutuiących, ktorę Kościoł S. wychwala: że *Apostolorum Apostola fieri meruit*, Nayprzewielebnieysza Jeymć Panna Helena Fortunata Spendowska, Zakonu S. Benedykta Wielebnych Panien Klasztoru Lwowskiego Ormiań-

ſkiego, wielkiey Pobożności, świątobliwości, roſtropności w rządzeniu, y przykładnego życia Xięni, ktora w Roku Pańſkim 1750. życia zaś ſwoiego 60. *coram Proto-Notario Apoſtolico* [ktorego ſama wezwała do ſiebie] zeznała *hîs formalibûs*: To własnemi uſzami memi ſłyſzałam od Pani Agnieſzki, Corki Pana Łazarza Grzegorzewicza, Mieſzczanina y Kupca Lwowſkiego, Nacyi Ormiańſkiey, [ktora iuż nie dawnemi czaſy pomarła] że bardzo choruiąc na oczy, y bliſką ślepoty będąc, ponieważ bardzo była ſkaprawiała mało co widząc, opuſzczona y zwątpiona od Lekarzow, do oſtatniey Nadziei, to ieſt Uzdrowienia chorych Nayśw: BOGA naſzego Matki. w Kościele WW. OO Dominikanow tuteyſzych Mieyſkich, w Kaplicy JJ. WW. Potockich, zoſtaiącey, á Cudami ſławney, gdy ſię uciekła, y ſzczerym ofiarowała ſercem, w krotce zupełnie ozdrowiała; iako ia ſama na oczy moie, zdrową ią widziałam, y ſłyſzałam, gdy przedemną niewyrażenie Nayświętſzą MARYĘ Pannę u tychże OO. Dominikanow tuteyſzych Lwowſkich wyſławiała. Ktorą łaſkę pomienioney Oſobie od Nayś: MARYI wyświadczoną, podobnie iako y inni wſzyſcy, ktorzy zeznawaią Cuda, pod obowiązkiem ſumnienia ręką własną wſpomniona Nayprzewieb: Jeymć Panna Xięni podpiſała. Alboż trudno leczyć oczy Tey, ktorę S. Bernard Serm: 2. in Salve; *Lumen cæcorum* nazywa? Zaprawdę ſzwankować na oczach nie może, ktoremu Ta: *Lucerna inextincti luminis*, iako ſię Jey Cyryl S. *hom: contra Neſtorium* przypatrzył, Swiatłością ſwoią przyświeca.

Gud II, albo XXXIX.

TYmże pragnieniem y żarliwością zdięta ku ſławie y Chwale Nayśw: Miłoſierdzia MATKI, w tymże czaſie y Roku, lat maiąca 67. wieku ſwoiego, na wzor Przełożoney ſwoiey W. Panna Maryanna Pudencyánna Senanowiczowna, Kantoryſza y Zakryſtyanka tegoż Klaſztoru Zakonu S. Benedykta WW. Panien Ormiańſkich, zeznała przed pomienionym Proto-Notaryuſzem Apoſtolſkim, co na ſobie ſamey doznała, iako nagle zapadłſzy w ciężką chorobę, gdy całe opadła była na ſiłach, ponieważ gorączka co raz bardziey rozſzerzaiąca ſię do wielkiey maligny była iey przyczyną; wiedząc y ſłyſząc, że ſię nikt niezawiodł, kto do Nayśw: MARYI Panny Matki Boſkiey w tym Obrazie Cudowney ofiarował ſię: Żadnych lekarſtw niechcąc zażywać, ále tylko żywą wiarą weſtchnąwſzy do Tey Lekarki, [Ktora kogo w kuracyę ſwoię wezmie, zapewne uzdrowi, y owſzem zdrowie y życie, z Niey iak z Zrzodła czerpa każdy, iako mowi S. Jan Damaſcen de Dorm: Virg: y Nayśw: MARYĘ powieda, że ieſt: *Fons perennis Curationum*,] gdy wzywać ratunku poczęła, w pół naiawie, lubo nieco na ſen mącey zdało ſię, iakby przed Ołtarzem w Kaplicy Zakonu Kaznodzieyſkiego, gdzie ſię Obraz ten Cudowny znaydował, klęczała, y widziała, że Nayśw: MARYA z Obrazu ſwego obrociwſzy Oczy ſwoie ku niey, weſołą Twarzą, ſłowa te wyrzekła: *Będzieſz zdrowa*. Y gdy ſię taką deklaracyą pocieſzona, reflektować poczęła, znalazła ſię od tegoż momentu do lepſzego coraz y bardzo wprętce przychodzącą zdrowia.

Potwierdziła ten Cud, iako wſzyſtkiemu na ten czas przytomna, y oczyma ſwemi patrząca ſię Wielebna Jeymć Panna Eleonora Anna Jaſkiewiczowna

czowna, w tymże Zakonie y klasztorze Mistrzyni Panien Swieckich, y dopowiedziała, że gdy pomienioney Wielebney Potencyannie dwoch Doktorow kazało krew puścić, przez też krew osądzili ią bydź nieuleczoną, á iako cale bez nadziei życia będącą, odstąpili. Iak zaś do Matki Boskiey w Obrazie Kościoła Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyskiego Cudami wielkiemi słynącey taż Wielebna Potencyanna udawać się y wzywać ratunku poczęła; od tego czasu coraz lepiey do sił przychodząc, tak z maligny wyszła, iako też bez żadnego używania lekarstw y medykamentow, z podziwieniem wszystkich zdrowie czerstwe y życie odebrała. Y niezawiedła się w ufności swoiey, bo Nayśw: MARYA zdesperowane y nieuleczone chore naydoskonaley z defektow wyprowadza, ktora według S. Germana Konstantynop: iest: *Curatio vulnerum immedicabilium.*

Cud III. albo XL.

SŁawetny Stanisław Swiżynski Mieszczanin Lwowski w tymże Roku P. 1750. będąc w drodze podczas zimy przez wywrocenie na zatoce Sanek, Laską, ktore trzymał przed sobą wnętrzności sobie odbił, zkąd zapadł potym w ciężką malignę, tak dalece że szostego dnia potym kazusie ad phrenesim skłonny będąc, mowę około godziny czternastey zamknął, y bez pamięci został. Małżonka iego Barbara Swiżyńska widząc następuiące osierocenie swoie *in casu* śmierci Męża, poczęła mocno lamentować, ale że nieraz, bo iuż trzy razy w podobnych niebezspieczeństwa przypadkach, tak tegoż męża, iako y dzieci swoich doznała ratunku od Nayświęt: MARYI Panny na tym Swiętym mieyscu w Obrazie swoim Cudowney, udawać się y w tym razie, do tey że Matki Boskiey nieprzestawała, á iako przez całą chorobę codzień, tak y tego dnia na Mszę S. zwykłą eleemozynę, świce do Oltarza, także o Rożaniec za chorego prosić, posłała, sama ustawnie wzywaiąc miłosierdzia Boskiego przy Protekcyi Nayś: Panny w Obrazie swoim Cudowney: dla przeiednania sobie tegoż miłosierdzia Boskiego *multiplicatis Intercessoribus* y do Swiętego Wincentego Ferreryusza Osobliwszego Patrona, o Mszę S. prosiła y iałmużną posłała. Matki zaś obiedwie, iedna Mężowa, druga Zony, będąc przytomne choremu, gdy go widzą iuż bez nadziei życia, obiedwie spieszno poszły do kościoła Bożego Ciała, y padłszy krzyżem przed Obrazem Matki Boskiey z płaczem y Modlitwą gorąco o zdrowie y życie dla niego proszą; Po godzinie Dziewietnastey na wielkim zegarze, gdy czeladnik posłany ze świecami y z Elemozyną na Mszę S. iako też Matki obiedwie, powracaią do Domu: ktore ufność pewną mieli w miłosierdziu Macierzyńskim Nayśw: MARYI, iako o niey Bernard S. *Serm: de Nativ: Virg:* pisze, że iest: *Fiducia nostra maxima.* iuż przy dobrey nadziei zdrowia y życia zastali. Potwierdził to y Medyk staranie swoie maiący około tego chorego, iako cudownym sposobem, á nie ludzką industryą ratowany tenże chory przyszedł do zdrowia.

Cud IV. albo XLI.

ROku P. 1751. Uczciwy Kazimierz Rzeszowski z Przedmieścia krakowskiego z pod klasztoru S. Anny WW. OO. Augustyanow zeznał,

iako Synaczek iego małęki, imieniem Szymon, bardzo ciężko y niebespi ecznie zapadł, że iuż go bez nadziei życia wszyscy osądzili; Matka tego dziecięcia, á żona iego, widząc śmiertelnie choruiące dziecie z desperacyi y wielkiego żalu, głowę sobie o ścianę rozbiała, on widząc nieroztropne żale żony swoiey, począł ią strofować o małowierność w miłosierdziu P. BOGA; á sam udał się na te mieysce święte, w ktorym Koronacya Matki Boskiey następowała, y na tę intencyę przed Oltarzem tey że Matki Nayśw. w Obrazie swoim Cudowney Mszę Swiętą słuchał, na ktorey początek w tym punkcie iak przyszedł, trafił: Gdy powrocił do Domu, iuż dziecko bez wszelkiego niebespieczeństwa zastał, á czwartego dnia zdrowe doskonale, oglądał, wyznaiąc y ogłaszaiąc, że Nayśw: MARYA iest nay ukochańsza Dzieci Matka, skutecznie y wnaycięższych słabościach posilaiąca y daiąca im zdrowie, o ktorey S. Bonawentura pisze: że iest *Mamilla parvulorum.*

Cud V. albo XLII.

ROku Pańskiego 1752. Szlachetna Katarzyna z Nikorowiczow *primô votô* Kopczykowa, *secundô* Pierumowiczowa zeznała z Mężem swoim Szlachetnym Michałem Pierumowiczem I. K. Mci Sekretarzem Kupcem tuteyszym Lwowskim, iako *in Summo periculo abortûs fœtum mortuum & corruptum* przez niedziel sześć nosząc, zostawała, iuż sama się sądząc bliższą śmierci niż życia, weśnie iednak widzeniem Obrazu Matki Boskiey pocieszona, do ktorey corocznie miała we zwyczaiu siedm sobot z Spowiedzią, kommunią S. zwykłym nabożeństwem, y postem odprawiać; przed tym przypadkiem, gdy też same nabożeństwo osobliwym szczęściem swoim zaczęła, trzy sobot odprawiwszy, w tak wielkim niebespieczeństwie wielką łaskę zasłużyła sobie u MARYI; w samym albowiem terminie, gdy wielkie niebespieczeństwo á przy nim śmierć oczywistą małżonki swoiey mąż przytomny poznał, poszedł in instanti do kościoła do Matki Nayśw: á że to było pod czas sam południowy, y niespodziewał się iuż Mszy Swiętey zastać, szczęściem iednak znalazł Kapłana ubieraiącego się na ultymę, ktorego prosił, aby przed otwartym Obrazem Matki Boskiey za małżonkę iego extreme chorą odprawił, po ktorey gdy powraca do Domu, iuż *extra periculum* Zonę swoię uwolnioną zastał. A iako wszyscy przytomni z Kolligacyi y Medykow niewidzieli sposobu, aby żyć miała, tak iednostaynym sercem Matkę Boską w Kościele Bożego Ciała Ukoronowanę wielbić y sławić poczęli przyznaiąc iey *cum Andrea Cretenſi*, że iest *Ineffabile Consilium Curationis humanæ.* Orat: 1. de Assumpt.

Cud VI. albo XLIII.

TEgoż Roku P. 1752. Szlachetna Zofia Turzańska in recenti pod czas Anniwersarza Koronacyi iak tylko doznała łaski Nayświęt: MARYI Panny Ukoronowaney, tak zaraz *Coram ProtoNotario Apostolico* zeznała, że maiąc Febrę bardzo ciężką, gdy po trzecim paroxyzmie wgorączce dwa

dni

dni leżała; osłabiona mocno nasiłach, uczyniła intencyę w nocy, chociaż by miała umrzeć w kościele, byle przy Obrazie Matki Nayśw: Ukoronowaney, do kąd postanowiła sobie ultro poyść nazaiutrz, y całym sercem y ufnością ofiarowała się na te mieysce święte: á gdy intencye swoie do skutku przywieść usiłowała, y domowi, widząc ią w wielkiey gorączce, aby nieszła rozradzali, niesłuchaiąc pospieszyła do kościoła, y po wysłuchaney Mszy S. przed Obrazem Matki Boskiey, Febra ią y gorączka porzuciła, ona zaś zdrowa powrociła do Domu: mogąc to zawsze o Nayśw: MARYI powtarzać, że ona iest; *Vita viventium, causa vitæ, suppeditatrix vitæ*, iako wzwyż namieniony *Andreas Cretensis. Orat: 2. de Assumpt:* powieda.

Cud VII. albo XLIV.

W Krotkim zaraz czasie, iako zeznał przed tym że Proto-Notaryuszem Apostolskim Mąż pomienioney, Szlachetny Jan Turzański, iego samego słowy wyrażam *de tenore sequenti*: Zeznaię pod sumnieniem moim, że Zona moia będąc aktualnie *in gravitate, quid plus nono Mense inchoato*, dostała Febry, czym tak Doktor, iako też Zona moia pomieszana będąc, gdy trzy paroxyzmy ciężkie miała, w sobotę przed Niedzielą następuiącą Anniwersarza Koronacyi Matki Boskiey od Łukasza S. malowaney, á w Obrazie Cudownym w Kościele WW. OO. Dominikanow Lwowskich rożnemi Łaskami nieustannie słynącey, ciężką w nocy maiąc gorączkę, gdy uczyniła intencyę poyść nazaiutrz do Kościoła WW. OO. Dominikanow, y wybierała się iść, słabą strasznie będąc, rozradzali iey domowi, aby nieszła dla tak wielkiey słabości, lecz ona z tą odpowiedziała rezolucyą: chociażbym miała przy Ołtarzu umrzeć, á poydę do Matki Boskiey, co gdy wykonała, doznała oczywistego cudu, bo zdrową powrociła z kościoła, y Febry więcey niemiała. Gdy ten cud pod przysięgą wráz ze mną zeznawszy, podpisała ręką własną, ia pewnego dnia wyrzekłem nieroztropnie z impetliwey passyi te słowa: *Podź wpiś w Cuda* śmieiąc się y żartuiąc z niey: alić wnet w też samę wpadłem Febrę, y także, trzy paroxyzmy maiąc, gdy mi Matka Zony moiey mowiła: *Podź żałuy za ten grzech, coś żonie powiedział y spowieday się*, gdym to wykonał, y spowiedź świętą u wspomnionych WW. OO. Dominikanow przed Obrazem Cudowney Matki Nayśw: Nowo-Ukoronowaney uczyniłem; tego dnia chociaż przypadała Febra, iuż iey niemiałem, y od tąd niemam. W tym punkcie nad Dobrocią MARYI zostaiąc w podziwieniu, mowić z Bonawenturą S. *in spec: B. V. cap.* 5. y wyznać przychodzi: *Abyssus est MARIA in bonitate, & in misericordia profundissima.* Albo iako tenże *Stimulo amoris c.* 4. przyznaie tey Pani: *Certè Domina, cùm te aspicio; nihil, nisi misericordiam Cerno. Pro miseris facta es Mater DEI.*

Cud VIII, albo XLV:

Jaśnie Oświecony Jmć X. MIKOŁAY WYZYCKI ArcyBiskup tuteyszy, Metropolitański Lwowski, iuż to drugiego Cudu na sobie samym doznaie śmiertelnie choruiąc, á bez nadziei życia, od całey Owczarni

woiey niewyżałowany Pasterż, w mocy Tey Krolowy Nieba y Ziemi, ktora Order Baranka już nie złotego, to iest *Aurei velleris*, ale tego: *Quem sequuntur Virgines.* Apoc: 14. v. 4. Według Jana S.] piastowała, albo iako Ią Samę *Proclus in Conc. Epiph.* uznaie: *Vellus mundissimum, ex quo Pastor ovem induit.* powstał, A tak Nayśw: MARYA Koronatora swego y Arcy-Biskupa Kościołowi, Diecezyi Pasterza, Oyczyznie Senatora, Koronie Polskiey Orderu Orła białego Kawalera, Zakonowi Kaznodzieyskiemu Wielkiego Protektora, Konserwatora, y Trzeciey Reguły Brata, Sierotom ubogim osobliwszego Opiekuna, Klasztorom Fundatora nad nadzieie, á z tym większą dla tych wszystkich radością przywrociła. Wyznał to sam, tak *vivæ vocis oraculo* wystawiaiąc wielkie łaski nad sobą Tey w Obrazie swoi n Cudowney Monarchini, iako też podpisem ręki ArcyPasterskiey potomnym wiekom na pamiątkę zostawił *de Sequenti Tenore.*

NICOLAUS IGNATIUS de Wyżyce WYZYCKI DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis.

Dilectis in Domino Fratribus celeberrimi & antiquissimi Conventûs Generalis Leopolienſis Sacratissimi Corporis CHRISTI Provinciæ Russiæ Sacri Ordinis Prædicatorum, Gratia vobis, & pax à DEO Patre nostro, & Domino IESU Christo.

GRatias agimus DEO & Patri Domini nostri JESU Christi semper pro vobis orantes Fratres mei Charissimi & desideratissimi, Gaudium meum. & Corona mea. Gaudete in Domino Semper, iterum dico gaudete, & congaudete mecum. Gavisus sum autem in Domino vehementer, quoniam infirmitas mea hæc, quam iteratò passus sum in Corpore meo diebûs Octobris & Novembris Anni præsentis, non fuit ad mortem, sed ut glorificetur DEUS per eam. Volo enim vos scire, ut Consolentur Corda Vestra, nam Spiritu vobiscum sum gaudens & videns Ordinem Vestrum, cujus Tertiam Regulam professus sum, Sacro Habitu indutus; Qui est Firmamentum & Decor Ecclesiæ, cujus factus sum ego Minister Secundum dispensationem DEI, quæ data est mihi: Gratia hæc, quam recepimus, volumus, ut manifestetur Devotioni fidelium, quare eam annuntiamus vobis, dicentes omnem veritatem; Notum universo populo Urbis hujus, uti & vobis, quomodo in infirmitate nostra, magnis tenebamur febribus, & cùm ad Tertium paroxysmum deventum, & nos ad ultimum gradum deliquij & caloris permaximi deveneramus, Medici verò Curæ circa nos omnino recusarent, nullam Spem Sanitatis nostræ habentes; Canonici quoquè præsentes, nec non Aulici nostri lacrymis perfusi, Lectum nostrum circumstantes, exitum animæ expectarent: Nos tunc in Spiritu ad Ecclesiam Vestram devenire, & ante Beatissimam & Gloriosissimam Virginem MARIAM, Cujus est Imago hæc, quæ apud Vos à D. Luca Medico & Evangelista depicta, per manus nostras indignas Coronata asservatur; inter numerosissimam Ve-

stri

ſtri Fratres Familiam & Coronam læto aſpectu Circumſtantem, tum de Protectione Matris Divinæ, tum de ſalutis reſtitutione certum me facientem, Videbamur quaſi Corpore in formam Crucis proſterni; hac viſione & repræſentatione iterum, iterumq; recreati, quod veſtræ [piè credimus] Orationes & devotiones effecerant; poſt Sudores abundanter emergentes, convaleſcere ſtatim cæpimus, & ad priſtinas ſenſim vires reſtituti, votum emiſimus, nullibi poſt hanc infirmitatem comparere, niſi primùm cum Sacro ſanctæ miſſæ Sacrificio ante hanc Imaginem cum Gratiarum actione. Quod ſicut jam Gratiâ DEI & ope Ejuſdem Sanctiſſimæ Virginis Die XIX. Menſis præſentis explevimus, ita ad perpetuam rei memoriam, hanc noſtram recognitionem Beneficiorum Dei & profeſſionem Cordis noſtri erga omnium miſerculorum ſingulariſſimam Protectricem in ſæpedicta Icone Thaumaturgam, miraculis & gratijs clariſſimam, manu propria ſubſcripſimus, & ſigillum noſtrum apponi juſſimus. Leopoli in Palatio noſtro ArchiEpiſcopali Die 27. Menſis Decembris A. D. 1752.

NICOLAUS JGNATIUS WYZYCKI ArchiEpiſcopus Metropolitanus Leopolienſis mp.

(L✠S.)

Cud IX. albo XLVI.

JUż tu Domowa Protekcya Domu tego; ktory naywiękſzy odbiera zaſzczyt, że ieſt ſzczegulnie poświęcony Honorowi MARYI, z tym zawſze oświadczeniem, iakie miał z całą Familią ſwoią ukoronowany Prorok Dáwid S. Pſ: 23. *Domine dilexi decorem Domûs tuæ.* Dom bowiem ten, nie kto inny ieſt, tylko Nayśw: MARYA, *Domus iſta eſt Beata Virgo*, świadczy *Richardus à S. Laur: lib: 2. de Laud: Virg:* albo iako mowi S. Dyonizy Alexandryiſki *Epiſt: contra Paulum Samoſatenſem: Domus magna DEI, manifeſtus mons DEI, Deipara MARIA.* à ieżeli na ktorym? to na tym oſobliwie świętym mieyſcu między Gorami Lwowſkiemi; z kąd *de Cubilibus Leonum, de montibus* wezwana Marya do korony, y naymiley Iey z Synem ſwoim na tych Gorach, przybywać: *mons: in quo beneplacitum eſt DEO [& MARIÆ] habitare in eo.* y w tych Wyſokiego Domu J. O. POTOCKICH iakby wrodzona przychylność wydaie ſię, gdy oprocz *Domum æternitatis*, ktory ſobie ten Dom w Grobách Kościoła Bożego Ciała założył przy Obrazie Cudowney Pani ſwoiey; z tego, y na tym mieyſcu naywiękſze y naydowodnieyſze odbiera łaſki. Pokazuie tego oczywiſty dowod Liſt Jaśnie Wielmożnego Antoniego Michała z Złotego Potoka, na Uściu, Xięſtwie Hołowczyńſkim, Machnowie y Kraſnopolu POTOCKIEGO Woiewody Bełzkiego, Marſzałka Nayjaśnieyſzey Krolowy Jeymci, Orderow Orła białego, y Swiętych Ięzrzeia y Alexándra Newſkiego Kawalera, Staroſty Guzowſkiego &c. piſany do W. Jgnacego Łukawſkiego natenczas Vicesgerenta, teraz Piſárza Grodzkiego Lwowſkiego, oblatowany w Konſyſtorzu tuteyſzym Lwowſkim. [ktory liſt *in omni puncto*, będąc w krotce ſam we Lwowie J.W. Woiewoda przed Nay P. Prowincyałem w

przytomności kilkunastu Zakonnikow potwierdził,] iako Extraktem wyiętym z Kancellaryi Duchowney *patet de tenore sequenti:*

Anno Domini Millesimo Septingentesimo, Quinquagesimo Tertio Die Luna Octava Mensis Ianuarij.

COram Officio & Actis præsentibus Consistorij Generalis Leopolien. sis Constitutus personaliter Religiosus & Admodum Reverendus Pater Michàél Wilczek Sacræ Theologiæ Lector, Concionator Ordinarius & Conventùs Generalis Leopolienſis ad Ædes Sacratiſſimi Corporis Christi Siti Ordinis Patrum Prædicatorum Sancti Dominici Procurator, tenens, & in manibus ſuis habens Literas Originales Miſſivas Jllustriſſimi Antonij Michàélis POTOCKI Palatini Bełzenſis, Mareſchalci Sereniſſimæ Poloniarum Reginæ, Equitis Aquilæ Albæ, & Inſignium Sancti Andreæ, Capitanei Guzovienſis &c. ad Magnificum Jgnatium Łukawſki Vicesgerentem Caſtrenſem Leopolienſem directis de Datum illarum *x Miedzny* Die 20. Novembris Anno immediatè præterito 1752. petens eaſdem ad Acta prælentia Suſcipi & ingroſſari, quòd cùm acta nemini in Licitis ſint deneganda, Officium ſuſcepit & ingroſſavit, quarum Literarum Contextus eſt talis. Liſt Wmc; Pana Vigeſima Octobris piſany prawie na śmiertelney pościeli odebrałem w Granny nad Bugiem, kędy doiezdzaiąc tak zapadłem Octava præſentis, że dzieſiątego Dnia przez kilka minut wſzyſcy ludzie przy mnie będący za umarłego mię mieli, ſłabość nieſłychana po Febrze kilko godzinney y gorączce więcey iak przez trzydzieści godzin trwaiącey przypadła, ale táka, że oczy wſtup poſzły, nogi, ręce, iak lud oziębły, puls uſtąpił, pot zimny na mnie uderzył z piaſkiem, na koniec wſzyſtkie znaki umieraiącego Człeka: tylko, iak mię ta ſłabość napadała, zawołałem czuiąc ſię cáłe z ſił ſpadáiącym: Nayświętſza Panno! Nayświętſza Panno! ratuy mnie. Jmć Pán Staroſta Długoleſki [a] będąc przytomny tey moiey Sytuácyi, co ſię działo na Plebánij w Grannym pobiegł po Xiędza do drugiey izby, żeby mi dał generalną abſolucyę; á tam idąc, ofiarował mię do Nayświętſzey Panny we Lwowie u Oyców Dominikanow tyle Łaſk y Cudow od Pana BOGA upraſzaiącey; nim ſię powrocił y z Xiędzem, iam iuż zupełnie za łaſką Pana Boga, y Opieką Nayświętſzey Panny przyſzedł do ſiebie, ále dziwnieyſza, y co oſobliwſzey Pána Boga dobroci przypiſać trzeba, że po ták ciężkim przypadku w punkcie byłem tak rzeźwy y przytomny ſobie, iako teraz, gdy to piſzę &c. Antoni Michał POTOCKI Woiewoda Bełzki Marſzałek Krolowy JeyMci. Poſt quarum Literarum ingroſſationem Supraſcriptus offerens Originale ad ſe recepit, & de recepto Cancellariam quietavit P.C.S.

Ex Protocollo Actorum Curiæ ArchiEpiſcopalis & Conſiſtorii Generalis Leopolienſis extractum, & Sigillo Illuſtriſſimi Excellentiſſimi & Reverendiſſimi Domini D. NICOLAI IGNATII de Wyżyce WYZICKI ArchiEpiſcopi Metropolitani Leopolienſis Communitum. [L✠S]

Adalbertus Mirkiewicz Penitentiarius & Vicarius Cathedralis. Apoſtolicus, Actorum Curiæ ArchiEpiſcopalis & Conſiſtorij Generalis Leopolienſis Notarius. mp.

Cud X.

(a) *Ioſephus Korabita Chociſzewſki Theſaurarius Buſcenſis, Capitaneus Długoleſcenſis.* In actis Castr: Infer: Leop: 1753.

Cud X. albo XLVII.

JAko niemasz nic obrzydliwszego BOGU nad niewdzięczność, tak miłszego, przyiemnieyszego, y pociągaiącego BOGA do świadczenia Łask y Dobrodzieystw nieustaiących, wdzięczne dziękczynienie z oddaną Iemu chwałą. Zkąd, podobno na fundamencie przysłowia, ktore niesie: kto niegodzien, to y niewdzięczen; pisze S. Anielski Doktor Tomasz z Aquinu *in Epist: ad Rom: Lect: 5. Non est dignus beneficium consequi, qui de beneficiis acceptis gratias non agit.* Albo iako S. Leo Papież *Serm: 3. in Anniversſ:* wydaie: *Non verecundæ: sed ingratæ mentis indicium est, beneficia tecere Divina.* BOG albowiem iako Dobry iest, przez Dobroć swoię iak świadczy, tak y chce świadczyć łaski, ale tego po nas naybardziey y nayszczegulniey wyciąga, abyśmy tego zawsze mu wdzięczni byli, á gotow nam ieszcze sowiciey dawać: *Unum tantum à nobis quæritur, ut in omnibus gratias agamus DEO, & omnia habebimus abundanter.* Upewnia S. Chryzostom *hom: 20. in Epist: ad Hebr: c. 10.* Wiadomo wielu, y w tey Relacyi, między Cudámi w Processie do Rzymu posłanemi pod Tytułem Cud XXX. napisano, iako Jmć X. Andrzey Gabriel Kasperowicz ProtoNotaryusz Apostolski y Kaznodzieia ArchiKatedry Lwowskiey Ormiańskiey, dziwnym sposobem przy Protekcyi Matki Boskiey w tym Obrazie Cudowney, *in ultimo* będąc *periculo*, przyszedł do życia y zdrowia; ktory potym na znak wdzięczności *ex Officio ProtoNotariatûs Apostolici* całemu temu Aktowi Koronacyi Nayśw: MARYI Panny we wszystkim assystował. Ten będąc zaproszony na kazanie przy oddawániu koron, máiąc *Campum* wystawiać y wychwalać BOGA w Nayśw: Mátce swoiey, za Łáskę nader cudowną, ná sobie samym doznánę, dla rożnych reflexyi swoich *subticuit*, y ták u siebie ułożył, áby w tym kazániu, nic o tym nie wspomniał. Ale nieposzło mu to mimo iego mniemánie: iemu bowiem, ktoremu się nigdy podobnie nietrafiáło, iák tylko zaczął kazánie, y wyliczać zamyslał Cuda: ták mu się na Ambonie krew z nosa mocno lunęła, że áż się zatrzymać musiał, poki, przez dobry Quádrans idąc, nieustáła. Po skończonym kazániu, [ktore iest naypierwsze między kazaniámi koronácyi,] z szedłszy z Ambony sam zmiarkował, y zeznał przed wszystkiemi: iż to owa Łáska Mátki Náyśw: w zastanowieniu krwie zręki iego, ktorey żádną miárą Medycy zatrzymać niemogli, otrzymána pamiątkę oczywistą wszystkiemu spektatorowi pokazáła, ktore on z zdánia swoiego w owym kazániu zamilczał. Dla tego y ten następuiący Cud swoią ręką opisawszy do Aktow podał, ktorego w wielkim niebespieczeństwie doznał w Wigilię tegoż samego swoiego kazánia przy oddawániu koron. Rzecz się takowa miała: gotuiąc się sollicite na ten Akt solenny y ExtraOrdynaryiny, czytał sobie kazánie z wieczora, iuż leżąc na łożku przy stoczku zapalonym ná taborecie; á że dufał sobie, że nie zásnie, poki nie zagasi, stało się, że ták dobrze y twardo snem zmorzony został, iż się nieobudził, aż nazaiutrz dniem samym. Poyrzy po stáncyi, y w taborecie znáki wypalenia obaczy, ták iednak że się słomá niezaięła, zatrwożony, przypomina sobie rzecz całą, co z wieczora czynił, á wziąwszy w reflexyę tyle nieszczęsnych kazusow przez podobne nieostrożność, uznał oczywistą łaskę Protekcyi Ma-

tki Boſkiey w Obrazie ſwoim Cudowney, [ktorey Honor miał w kazániu ſwoim tego Dnia depredykować] że ták iego, iako y innych z iego okazyi od niebeſpieczeńſtwa tak ſtraſznego z oſobliwey litości ſwoiey zachowała. Naprzod bowiem ſtoczek będąc fundowy, cały zaięty wſzyſtek ſię doſzczętu ſpalił, á taboretu więcey nieruſzył, tylko w płótnie iakie miey-ſce był záległ, wypalił: potym pod płótnem była zaraz ſłoma, ktorą taboret był wypchany, y na ſłomie ſtoczek gorzał, ſłomy nie tylko niezapalił, ále nawet y nieoſmalił. Kazánie było bliſko leżące, y te ſię mogło było zaiąć, nienaruſzone zoſtało. Ale to rzecz mała, gdyby ſię tylko natym miała zakończyć; kto świádom tey ſtancyi, każdy przyzna, żeby był y ſam zgorzał, y całe Miaſto w niemałym by było niebeſpieczeńſtwie. Ale ta Matka pracuiących na ſwoy Honor ſama ratuie, y od wſzelkiego przypádku y niewezwana broni: *Velocius occurrit eius pietas, quàm invocetur, & cauſas miſerorum anticipat.* Swiadczy *Richardus de S. Victore c. 23. in Cant.*

Cud XI, albo XLVIII.

ZAprawde tu z S. Ianem Damaſcenem *Orat: 1. de Nativ: B. V.* mowić przychodzi: *Quonam modo o MARIA exprimam oris tui venuſtatem?* Opiſywać Twarz Cudowney Matki Boſkiey, ktorą Łukaſz S. niebez pomocy z Nieba, ręką ſwoią malował? trudność wielka: Bo iako na ziemi będąc MARYA przedziwne z ſiebie oczom ludzkim prezentowała moc ſkutkow z Darow od BOGA wynikaiących, Poſtać iakby Anielſką maiąc na ſobie: *Non dubitandum, amoris ignem, & interiorem candorem, exteriùs etiam in Ea Lucere, ut quæ puritatem Angelicam habuit, vultum etiam Angelicum habuerit,* iako wnoſi wzwyż położony *Richardus à S. Victore cap. 26. in Cant.* Tak y w Cudownych Obrazach ſwoich miewa to, że iakaś przenikaiąca z Twarzy Iey Dzielność, y Majeſtat z boiaźnią wewnętrzną dla patrzących wydaie ſię. Y nie bez Tajemnicy; a żeby pokazała, że przy Obrazie ſwoim Cudami ſławnym z oſobliwą ieſt przytomna aſſyſtencyą w mocy od Boga przywiązaney, dla wſzyſtkich do Iey Macierzyńſkiey Protekcyi garnących ſię. Oprocz innych nieprzeliczonych dowodow, że często y od dawnych czaſow, w oſobliwości Oſobie iakiey, często mieniący ſię Obraz ten Lwowſki Nayśw: MARYI Panny pokazuie, *In ore trium-ſtat verbum* ktore wraz Dnia 14. Czerwca Roku P. 1753. zeznały Panny. Wielmożney Roży Dziedoſzyckiey Chorążyny Trembowelſkiey, to ieſt: Katarzyna Spaczyńſka, Anna Dedyńſka, y Maryanna Zakaſzewſka, w te ſłowa: Bywaiąc pod czas Nowenny przed Bożym Narodzeniem w Kościele WW. OO. Dominikanow Bożego Ciała, widzieliśmy w Roku przeſzłym 1752. w Dzień Sobotni, to ieſt Dnia 23. Mieſiąca Grudnia, iako Obraz Ukoronowany Matki Boſkiey na Twarzy mienił ſię tym ſpoſobem: Raz widziałyśmy Twarz bardzo ciemną y okropnę, tak że aż ſtrach zdeymował; drugi raz połowe Twarzy ciemney, połowe jaſney; trzeci raz widziałyśmy bardzo iaſną Twarz, y weſołą: Nadczym w podziwieniu wielkim zatrwożone, tym bardziey większym nabożeńſtwem wielbić, y wychwalać Cudowną Matkę Boſką nieprzeſtawały; mogły na ten czas w tak wielkim zadziwieniu będąc, mowić z Bernardem S. do ſiebie: *Opus Domini, mirabile eſt MA-*

RYA,

RIA, vere opus mirabile, quia nunquam invenitur ſimile, nec eſt factum tale opus in univerſis Regnis. in Opuſc: Virg. cap. 17. albo iako S. Germanus Patryarcha Konſtantynopolſki, *Orat: 2. de Zona B. V.* napiſał: *Omnia tua ſunt admirabilia o Deipara! Omnia ſupra naturam, omnia ingentia, & aliorum vires excedentia.*

Cud XII. albo XLIX.

DObrze S. Efrem *in laud. B. V.* o Nayśw: MARYI wyraził, że ona ieſt ſtałym y gruntownym zdrowiem tak na duſzy iako y ciele tych, ktorych pod Opiekę ſwoie przyimuie, y oni do niey ſię garną: *MARIA eſt ſalus firma Omnium Chriſtianorum ad Eam recurrentium.* Doznał tego y w ſamey z ſiebie ſłabey ſtarości ſwoiey P. Łukaſz Ludwik Orlicki czaſu ſamey Koronacyi; ktory przez niedziel ſiedm zapadł był na nogi; przyrzuciła mu ſię y puchlina wielka, że cale chodzić niemogł, á gdy widział, że ſię tak wielkiemu mnoſtwu ludzi doſtaie ſzczęścia, iz na Nabożeńſtwo uczęſzczali, Obraz Ukoronowany Cudowney Matki Boſkiey z pociechą ſerc ſwoich nawiedzali, w wielkim będąc utęſknieniu, lubo mu przy wieku lat ſiedmdzieſiąt choroba niedopuſzczała, przeciwko ſiłom ſwoim zwlokł ſię z łuſzka, á gdy votum czyniąc nawiedzić Mieyſce Swięte, nieodwłocznie poſzedł, y przy Obrazie Cudownym oddał ſię Protekcyi Nayśw. MARYI, od tego czaſu tak zdrow zoſtał, iakby mu ſię młodſze lata w czerſtwości ſwoiey wrociły. Zeznał to Dnia 24. Lipca 1753. y uznał że MARYA: *Conſolatio infirmorum, ſalus univerſorum.* iako *Giſelbertus in alterc c. 9.* piſze

Cud XIII. albo L.

WŁaśnie *appropo Theoſtericus in Canone Conciliatorio* powieda o MARYI, że przez wſzelkie ſpoſoby ona ludzi ratuie, y ſtaie w nayciężſzych okazyach beſpieczną dla nich obroną: *Maria omnibus modis animaeum ſalus, & in anxietatibus munimentum.* bo ktoż ſię w ni y zawiodł, kto do ley Macierzyńſkiey udał ſię Protekcyi? od wiekow tey pamięci niemaſz: *Memorare o piiſſima Virgo MARIA non eſſe auditum à ſæculo, quemquam ad tua currentem præſidia, tua implorantem auxilia, aut tua petentem Suffragia. eſſe derelictum.* Jako to doſtatecznie wyznał opiſaniem ſwoim Dnia 12. Stycznia 1754. y wſzyſtką rzecz wyraził Wielmożny Woyciech Rzyſzczewſki Miecznik Wołyńſki *de tenore* ktory naſtępuie *In Nomine Domini Amen.* Jeżeli BOG Cudowny y Łaſkawy w Swiętych ſwoich, Cudownieyſzy nierownie y łaſkawſzy w niewyczerpanym łaſk ſwoich Morzu, to ieſt w Przenaydoſtoynieſzey MARYI Pannie á Matce ſwoiey iako Ią Bonawentura S. rozumie: *Mare Gratiarum MARIA.* Y niema w tym podziwienia, bo iako wſzyſtkie wlał na Nię Łaſki ſwoie, tak chciał, aby przez Nię tylko też łaſki czerpać y odbierać. Y tey niemaſz praktyki, aby ley kiedy miał odmowić, gdy ſobie MARYĘ obrał nad wſzyſtkie ſtworzenia, w Niey naylepiey upodobał ſobie, y za nayſkuteczniey ſzą przed Tronem ſwoim poſtanowił dla wſzyſtkich Protektorkę;

zkąd Matka moia Franciszka z Moszyńskich Rzyszczewską, te mi za błogosławieństwo Macierzyńskie przed śmiercią, swoie napomnienie, y za nayosobliwszy Memoryał Obraz Nayśw: MARYI Panny zostawiła, abym się do Iey Protekcyi zawsze w każdey moiey potrzebie y zamysłach uciekał, niby z Bernardem S. mowiąc do mnie: *In rebus dubiis, in angustiis, in periculis Mariam cogita, Mariam invoca, non recedat ab ore, non recedat à corde.* Obiecuiąc mi zawsze nieomylny skutek w opiece tey Pani, ile się do Niey udawać będę. Iakoż gdyby mi przyszło wyliczać wszystkie łaski y Dobrodzieystwa, ktore w życiu moim odbieram za łaskawą Macierzyńską Protekcyą Nayśw: MARYI, tyle bym czasu przynaymniey potrzebował, ile żyię na świecie, abym pokazał, że całe życie moie iest szczegulna łaska MARYI. Dosyć mi to wyznać, y tym się przed całym światem zaszczycić; Ponieważ: *Opera DEi revelare honorificum est.* Że niepamiętam, abym skutecznie nic otrzymał, oco tylko udałem się w prozbach y modlitwach moich do Nayśw: MARYI. Dla czego chęci moie y pragnienia te naypryncypalnieysze w życiu moim maiąc aby mię ta Pani z opieki swoiey y Protekcyi nigdy niewypuszczała, gdzie tylko w ktorym iestem kościele, to nadewszystko upatruię, abym Obraz Matki Boskiey ile mi łaską Boża pozwoli, iak naynabożniey uczcił, y uszanował, pewny w sercu y myslach moich będąc, że ten człowiek, niemoże bydź omylony w nadziei, ktory trwa statecznie na usługach MARYI; y zdaie mi się, iak bym to nad kazdym czytał kościołem, co MARYA sługom swoim oświadcza, y deklaruie: *Beatus homo, qui vigilat ad fores meas quotidie, & observat ad postes ostii mei.* A iako na każdym mieyscu, tak w szczegulności w Kościele Lwowskim Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyskiego doznałem tey Macierzyńskiey, á nieomylney nigdy dla mnie, y skuteczney łaski Nayśw: MARYI Panny w Obrazie swoim nader Cudowney teraz od szczęśliwie panuiącego BENEDYKTA XIV. Papieża ukoronowaney, gdy Roku P. 1741. przez Rok cały mocno chorowałem tu we Lwowie, y żadne mi Lekarstwa, y Medykow starania pomodz niemogły, á według zwyczaiu mego z wielką ufnością do Tey naypewnieyszey udałem się chorych Pocieszycielki, ktorą S. Tomasz a Villanova: *Remedium nostrum unicum*, nazywa, mogę z Idiotą bespiecznie przypisać, że teraz każde thnienie życia moiego nie iest inne, tylko z łaski MARYI, mogę przed każdym wyznać, com na sobie doznał: *MARIA est spiraculum hominis, per quod peccator respirat in spem gratiæ & veniæ.* Bo wszystkich sił moich zesłabiałych Ona iest utrzymuiącą: *Columna est nostræ infirmitatis.* iako potwierdza Rychard Swięty. A iako z łaski MARYI y na Iey łasce żyię, tak też życię moię nieinaczey poświecam tylko na Honor, y za Honor MARYI.

Cud XIV. albo LI.

TU Matki w ciężkich terminach ważych uciekać się naybespieczniey macie, bo MARYA, iako iest Matką miłosierdzia, tak też y Matką waszą: *Mater matrum Alterc. Synag: & Eccl: c. 11.* y Ona iako ią *Præces Abecedariæ Syrorum* wychwalaią, będąc: *Mater Lucis, Gestatrix vitæ, & Latitiæ mundi.* ulży wam Ciężarow wszelkich, ktore was częstokroć o

śmierć

śmierć przywodzą, á przy życiu y zdrowiu iako Matka Dzieci ieszcze was piastować będzie. Zeznała to wraz z Małżonkiem swoim Dnia VI. Miesiąca Marca Roku P. 1754. iako doświadczyła na sobie samey, W. Anna z Przedwoiewskich Piwkowa Podczaszyna Mścisławska osobliwszą zaszczycaiąc się Protekcyą Nayśw: MARYI Panny w Obrazie Lwowskim od S. Łukasza malowanym w Kościele Bożego Ciała, Cudami y Łaskami sławney, y od BENEDYKTA XIV. Ukoronowaney: iako o dziewięć mil ode Lwowa w Krakowcu rezyduiąc, będąca w niebespiecznym terminie, bo bez tydzień *fœtum mortuum & corruptum in utero portabat*, y wielkiemu z tąd podległa była przypadkowi, bole wielkie y nieznośne cierpiała: widząc się bydź bliższą śmierci niżeli życia, przez Sakramenta Swięte według obrządkow Chrześciańskich ratować duszę swoię sposobiła się, a Małżonek Iey W. Antoni Piwko Podczaszy Mścisławski Towarzysz Znaku Pancernego J. W. Sapiehy Woiewody Mścisławskiego za przyiacielem swoim ciężko żałosny ratowania innego sposobu nieznayduie, maiąc ufność w pomocy z Nieba, do naybespiecznieyszey y w zdesperowaney chorobie Lekarki Nayśw: MARYI Matki Bożey pośpieszył iako nayprędzey do Lwowa, á ofiaruiąc pewną jałmużnę y świece do Obrazu Tey Pani, o Mszę świętą y o Litanię, aby Zakonnicy za chorą Małżonkę zaśpiewali, prosił; y niezawiodł się w swoiey ufności, gdy dziwnym sposobem z tak okrutnych bolow, y niebespieczeństwa taż Małżonka Iego wyszła, y zdrową została. A ktoż tu nieznа że MARYA: *Parens DEI intemerata, quæ est spes eorum, qui spem abiecerunt, refugium eorum, qui sunt vexati; quæ humanæ naturæ sustulit maledictum, Vera Porta, quam peccatores pulsamus & sæpe aperitur, & offert preces nostras DEO nostro. Eutychianus in narrat. de Theophili panitentia.*

Cud XV, albo LII.

Niewysławiona nigdy Dobroć Pana BOGA naszego w Prze-Nayświęt: Sakramencie utaionego [ktoremu żyiącemu niech będzie całą wiecznością Adoracya, Cześć, Honor, Chwała y Dziękczynienie zawsze nieustannie] ponieważ gdy się zdaie bardziey zasmucać, w ten czas naywiększe litości swoiey prezentuie dowody; im bardziey zdaie się martwić, w ow czas większe radości wznieca przyczynę z łask y Dobrodzieystw ktore z miłosierdzia swoiego stworzeniu nikczemnemu świadczy. Doznało tego Zgromadzenie Wielebnych Panien Sakramentek tuteyszych Lwowskich, ktore upragnione będąc, iak nayprędzey cieszyć się pożądaną Przełożoney Klasztoru, Elekcyą na Osobie, ze wszelkich Cnot znakomitey Nay-Przewielebnieyszey Maryi od S. Benedykta z Domu Cetnerowny, Matki y Fundatorki tegoż klasztoru, gdy Dnia 22. Miesiąca Lipca w Uroczystość S. M. Magdaleny w Roku przeszłym, 1753. przystąpić zgodliwym sercem y iednostaynemi wotami do obrania miały, wielki na nich padł smutek y trwoga, iż taż sama ustanowiona między niemi na Macierzyństwo y Przełożeństwo Kandydatka, mocno była na bol nieznośny głowy y gorączkę przy innych wielkich słabościach zachorowała. Dwoiaką boiaźnią zdięte, raz nad słabością tak ciężką w ktorey iuż zostawała, drugi raz aby do większey alteracyi nienastąpiła okazya, z racyi, iż Przełożeństw tego żadną miarą ak-

ceptować niezyczyła sobie, w tym samym czego z serca pragnęły, aby większego nie zaciągnęły żalu: Gdy iak błędne w tak ciężkim utrapieniu zostały, á ludzka żadna pomoc, ratunku im dać nie mogła, udawać się poczęły sercem y ustami do Protekcyi Nayśw: MARYI Panny, ktorey pod Imieniem y Urzędem Xieni, Instytutorka ich Zakonu W. Katarzyna *de Barre* rzeczona Metylda ten Zakon swoy Iey Opiece oddała; czego aby skuteczniey dostąpiły, zmocnione ufnością, do Kościoła Bożego Ciała posłały, upraszaiąc tego Dnia o Mszę Swiętą na intencyę, przed Obrazem Ukoronowanym PrzeCudowney Pani y Protektorki naszey. Niewysławione nigdy miłosierdzie BOGA Wszechmogącego! ktory nigdy niezasmuca, aby niemiał pocieszyć! Oto im y Elekcya pomyślna y skuteczna stanęła, y tegoż dnia Nay: P. Matka ich y Przełożona nowo obrana zupełne zdrowie, z podziwieniem Iey samey y z radością niezmierną zgromadzenia całego, otrzymała. Zeznały to wielbiąc oczywistą łaskę Matki Boskiey przedemną, ktory to piszę, trzy Siostry moie rodzone Marya od S. Wiary, Marya od S. Nadziei, y Marya od S. Miłości; potym sama taż obrana NayP. Fundatorka Przełożona y Matka tegoż Zgromadzenia Panieńskiego potwierdziła przedemną, iako ciężko była zachorowała, y w Dzień Elekcyi nad spodzianie y raptownie ozdrowiała tak czerstwo, iak by nigdy żadney niepodlegała chorobie. Y co za dziw? ieżeli na wezwanie iedney osoby śpieszy z ratunkiem MARYA, iakoż tu niemiała pospieszyć na Modlitwy całego zgromadzenia? y kto rowny znaleść się może, aby tak wielki wzgląd, tak wielkie y prętkie miał staranie około wzywaiących na ratunek siebie, iako MARYA? *Quis tam plenus est oculis, quam Mater Lucis, quis tam æquali Cura, & solicitudine sibi vigilavit & aliis, quam Genitrix devotionis?* świadczy *Gvilhelmus Cancellarius Parisiensis in Cant: cap.* 4. Jako doznał tego na sobie także J.W. Imć X. Samuel Ożga Biskup Kijowski y Czerniechowski assystuiąc *in Pontificalibus* Introdukcyi Obrazu Ukoronowanego, ktory bez laski po pokoiu dla słabości y starości swoiey postępować niemógł, na ten czas o swoiey mocy od Kościoła WW. PP. Dominikanek aż na mieysce, całe szedł Processyę: iako się z tego cieszył, przed J. O. Koronatorem y innemi przytomnemi Prałatami; kto mu przybył na sukkurs? kto wspierał tego Prałata? ieżeli nie MARYA Cudowna w tym Obrazie, Matka Wielkiego y Dobrego Pasterza: *Mater Pastoris & Agni.* Hymn. *Græc. apud Buteon. p. 119. Cum quanto* zaś *zelo & pietate* ku Honorowi Nayśw: MARYI Panny *sub Data 27. Ianuarii 1751.* z Łachodowa tenże J.W. Pasterz wielkich przymiotow y zasług Senator na list upraszaiący á żeby Koronacyę tego Obrazu Matki Boskiey, Processem po Dyecezyiach swoich Kijowskiey y Czerniechowskiey ogłosić *Officio suo* rozkazał, Respons W.X. Przeorowi oddał, daie się widzieć każdemu w następuiącey kopij.

Kopia Listu I.W. Im: X. *Ożgi Biskupa Kijowskiego.*

JAko ta wiadomość o Następuiącym Chwalebnym Akcie przyszłey Koronacyi Cudownego Obrazu Matki Boskiey wielką w sercach Chrześciańskich wzbudza pociechę, tak y ia nie z mnieyszym serca ukontentowaniem ten że sam Akt za requizycyą *Adm: R.P.V. ad normam* przysłanych mi od niego dwoch exemplarzow przez Proces w całey Dyecezyi moiey in instanti o-

ogłosić

ogłosić kazałem. Słuszna á żeby *in adorationem maiestatis* Tey Monarchini *concurrant universi &c. &c.* * Pod czas Samey Funkcyi Koronacyey na Teatrum Dywanem okrytym, na ktorym Obraz zostawał Nayśw: MARYI Panny, przez wielką liczbę Prałatow, Dam, y Panow, ktorzy się dla wygodnieyszego przypatrzenia Ceremoniom, prawie wszyscy garnąć chcieli, przyszło do tego, że balek ieden od wielkiego ciężaru, spodem odpadł, á deszczki, ktore na balku wsparte były, na powietrzu zostały: co ia sam, ktory to piszę, przestrzeżony z szedłszy pod czas kazania, oczyma memi z W.X. Lektorem Hilaryonem Rozoreckim Spowiednikiem na tenczas Panieńskim á teraznieyszym Przeorem Konwentu S. M. Magdaleny Z. K. y wielo innemi widząc, dla wielkiego niebespieczeństwa, obawiaiąc się iakiego strasznego kazusu, ktory *evidentissimè* mogł nastąpić, truchlałem, ni żywy ni martwy zostawszy, y lubo przestrzegałem wszystkich, iakie *imminebat periculum*, słuchać niechcieli, zkąd mocno zturbowany, niewidziałem innego sposobu zabieżenia temu nieszczęściu, tylko szczegulny sukkurs, sameyże Matki Boskiey, ktorey Obraz Cudowny na Teatrum znaydował się, y Iey Akt y Funkcya odprawiała się, y aby ta radziła, gdzie ludzkie poradzić niemogą sposoby, wzywałem całym sercem: y iak tenże Obraz po założonych przez J.O. Koronatora złotych koronach zniesiono nadoł, dopiero we mnie duch wstąpił: á widząc nad poięcie moię, te tak oczywistą łaskę Nayśw: MARYI, wielbiąc Iey nieustaiącą opiekę, uznałem nieinaczey, tylko że musiała rozkazać Aniołom iako Krolowa, aby też same deszczki utrzymali, y wszystkich na Teatrum będących rękami swemi piastowali. Iakoż o takiey władzy daney od BOGA MARYI upewnia mię S. Bonawentura *in spec: B.V. Lect: 3.* z S. Augustynem: *Omnibus Angelis MARIA innititur suo imperio: unde Augustinus ait: Michael Dux & Princeps Militiæ Cælestis cum omnibus spiritibus administratoriis, tuis Virgo paret præceptis.*

Alboż y to niewidomy Sukkurs od Nayśw: MARYI Panny dla wzywaiącego od niey ratunku: kiedy iednego Dnia siadł pewny Dworzanin na bystrego konia, ktorego zrzucił koń z siebie na Mieście w oczach bardzo wielu ludzi, dęba stawaiąc, mocno pokaleczył kopytami zdeptawszy, że go ledwo żywego na rękach zaniesiono. Dnia drugiego siada inny na tegoż konia, y na też same przyiechawszy mieysce, gdy z nim koń dęba stawać poczyna, aby go zrzucił z siebie, á ten przypomina, co się zstamtym wczoray stało, on dzisiay w podobnym widzi się kazusie, zawoła sercem y usty: Matko Nayśw: Cudowna, ktorey teraz koronacya, ratuy mię; nad mniemanie swoie wolnym od wszelkiego niebespieczeństwa został: á tu nie iako zdaie się zgadzać text S. Grzegorza Nikomed: *Orat. de Oblat:* co o MARYI napisał: że Ona iest: *Tabernaculum Domini, quod nostrum, quod ceciderat, erexit tabernaculum.*

J.W. Anna z Rzewuskich Humiecka Miecznikowa Koronná, Gaieska &c. Starościna przez kilka Niedziel choruiąc mocno, á gdy Iey, nie tylko Nadworny Medyk, ale y inni tak w Mieście Lwowie rezyduiący, iako y zprowadzeni od innych Dworow Doktorowie poradzić niemogli, uczyniwszy wotum wziąść białę sukienkę, y udawszy się z wielką ufnością do Nayśw: MARYI Panny w tym Obrazie Cudowney, gdy konwent

Litanię *de Beata* przed otwartym Obrazem pod czas Mszy S. zaśpiewał, sama ile iey siły pozwolić mogły, kazawszy się przynieść do Kościoła krzyżem leżała, w czym iey y Małżonek J.W. ś.p. Jozef z Rycht Humiecki Miecznik Koronny, Gaiewski &c. Starosta także krzyżem leżąc przed Matką Nayśw: dopomagał; w krotce z osobliwszey łaski teyże Matki Boskiey zdrowie odebrała, y na dziękczynienie votum srebrne do Oltarza ofiarowała: wyznaiąc to, że MARYA iest prawdziwie: *Placatio luſti Iudicis.* iako *Hymn. Grec: u Buteona. 125.* y ona iest: *Pharmacum ex omni pectore dolo^rem propulsans* iako mowi Damascen S. *Orat: 2. de Assumpt.*

Szlachcianka pewna, Skolska przezwiskiem, iadąc z synaczkiem, ktory iey z woza wypadł pod koło, y z ciężarem woz go przeiechał; trzeba było temu dziecięciu albo żyć w kalectwie, albo na mieyscu zostać, iako wszyscy, ktorzy to widzieli, osądzili, za wezwaniem na ratunek tey Cudowney Pani bez wszelkiego szwanku zdrowe żyie. Wypadło te Dziecie z wozu, ale go uwiezła z przypadku niebespiecznego Protekcyą swoią Nayśw: MARYA, o ktorey *Ioannes Geometra Hymn: 3. de B.V.* powieda że iest: *Rheda aurea Solis myſtici.* * Między Oktawą Koronacyi Dziewicę pewną z przedmieścia Halickiego, impetem konia rozegnawszy się małey uwagi człowiek prawie na śmierć ią skaleczył, lecz Boga Rodzica Dziewica [iako ią w pieśni swoiey Woyciech Swięty po staropolsku nazwał] MARYA w tym Obrazie Cudowna wezwana od Rodzicow na Ratunek, *Virgo Virginum, Omnium Plena Gratiarum* według Gwerryka *Sem: 1mo. de Annunt.* Obroniła ią od szwanku y kalectwa.

Szlachetna Rozalia Kopczykowna kilkunastu lat Panienka, przez to z większym żalem Rodzicow na Malignę wielką choruiąca, iuż za umieraiącą od wszystkich osądzona, za wezwaniem Matki Boskiey w tym Obrazie Cudowney przez Matkę iey, w trudnieyszym nierownie przypadku, Protekcyą tey Pani zaszczycaiącą się, zdrową została, bo ią *Mater vitæ, quâ vivunt univerſi.* według tegoż Gverryka *Serm: 1. de Assumpt*: wielowładną mocą swoią iakby odrodziła na świat.

Ja także z Matką moią, y Bratem, będąc w drodze, żeśmy się śpieszyli, jachaliśmy y nocą, á że z gory przypadało nam zieżdżać, konie bystre, że ich w nogi trącała sztywnaga, rwać się z gory bardzo poczęli, na przepaść z nami lecąc, y gdy ich woznica ile mu siły pozwalały wstrzymywał, porwały konie lice y naszelniki, á zewszelką wolnością, y impetem leciały z gory, żeśmy się wszyscy osądzili iuż w ostatnim bydź niebespieczeństwie, y pewney utracie życia: ale oto gdyśmy wzywali Naydowodnieyszey w wszelkim przypadku, Nayśw: Protektorki, w Obrazie swoim Lwowskim Cudowney MARYI Panny; w połgory, gdy by co konie trąciło, że się w poprzek zkierowali, y dyszlem zawadzili, o wymwoz, żeśmy mieli czas iak nayprędzey zleść z wozka, y uniknąć oczywistego zginienia. O! iako tey Pani y Protektorce szczegulney, całym życiem, wdzięcznym bydź należy, ktora tak śpieszno na ratunek przybywa, niby: *Currus Eliæ rapidis virtutum quadrijugis concitus.* Według Jana Geometry *Hymn 1. de B. V.*

W żywey pamięci u całego Miasta Lwowa, Woyska Koronnego, y innych wszystkich natenczas znayduiących się Gości we Lwowie, iako pod-

czas powtorney Proceſſyi z Obrazem Ukoronowanym Matki Boſkiey, okrutnemi bałwanami waliły ſię na Miaſto chmury, że ſię każdy ſpodziewał grzmotow, piorunow, nawalności, zawieruchy y wielkiego deſzczu, y że wſzyſcy w Proceſſyi będący, bardzo zmokną [zwłaſzcza że na dniu onegdayſzym, kiedy korony deponowano w wielkim Namiocie ſzopą zwanym w Obozie, burza okrutna nie iednego przeraziła] bo całe wiſzący był deſzcz, chmury, wielkie zamieſzanie w gorze prezentowały, iako każdy na oczy widział, ale z tym większym podziwieniem całego ludu y wyſławieniem Honoru ſwoiego Nayśw: MARYA te wiſzące burze y deſzcz utrzymała poty, poki ſię Proceſſya nieſkonczyła, ludzie iedni nieweſzli do Kościoła, drudzy do Domow ſwoich nie powrocili, ktorą kościoł wſchodni *Menæa* 24. *Martii, Ode* 8. nazywa: *Nubes cæleſtis, quæ tonitruum Spiritûs Sancti in ſeipſa reconditum deduxit in mundum, & imbrem Spiritûs Sancti in Univerſam terram ad producendum fidelibus fructum cum impetu dimiſit.*

Podczas tak walnego Aktu, á do tego w ſzczupłym mieyſcu, ſpodziewać ſię trzeba było, iako często z innych mieyſc lubo obſzernieyſzych, ſłychać, że podczas wielkich odpuſtow, albo kogo uduſzą, albo ſzwankiem przynamniey iakim, przez wielką ciżbę nabawią tu Nayśw: MARYA: *Robur & munitio hominum* iako o niey Hymn. *Græc. apud Buteon. p.* 128. *Servatrix omnium fidelium* tamże *pag:* 138. wſzyſtkich od wielkiego zachowała przypadku.

Wydadzą ſię nieutaione łaſki Nayśw: MARYI Panny w tym Obrazie Cudowney, y z dawnych Votow ſrebrnych wypiſane, ktore vota, y innych bardzo wiele, poſzły na okup iedne Roku P. 1648. Kozakom y Tatarom, drugie Roku P. 1655. Moſkalom y Kozakom, inne zaś Roku P. 1672. Turkom y Tatarom. inne Roku P. 1704. Szwedom łupiezcom kościołow. Y tak na iednym wotum napiſano było: *In Honorem & Laudem Beatæ Virginis MARIÆ ob ſingularem ſui in multis periculis tutelam, Martinus Kazanowſki me fieri fecit reverſus de expeditione Turcica A. D.* 1622. *Na drugim votum.* Helena z Stużewa Daniłowiczowa znam wielką Łaſkę y Dobrodzieyſtwo miłego Boga z miłoſierdzia ſwego przez zaſługi Matki ſwey, w chorobie prawie przy śmierci, przywrocił mię ku dobremu zdrowiu. *Na trzecim votum* Daniłowicz *Virgini Deiparæ, Matri Optimæ maximæ, cliens Patronæ, Servus Dominæ, mancipium Auguſtæ, Æternum devotus obtulit. Na czwartym votum:* Anno D. 1658. die 15. Novembris *Offert Sanctiſſimæ Virgini Petrus Głuſzyński Civis Leopolienſis. Na piątym votum.* Eufrozyna z Staniſławſkich Xiężna Czartoryiſka, Woiewodzina Sendomirſka na Podziękowanie za otrzymane łaſki. *Na ſzoſtym votum* Anna z Dombſkich Kluńska Cudowney w Obrazie ſwoim MARYI za przywrocone zdrowie. *Na ſiodmym votum:* Wawrzyniec Buſki za uzdrowione nogi. *Na oſmym votum:* Wawrzeńcowa ſledziarka za ſkancerowaney twarzy uleczenie. *Na dziewiątym votum,* Staniſław Wilczek Ławnik Lwowſki za doznane Protekcyie w wielu przypadkach. *Na dzieſiątym votum:* Żołnierz pewny za obronę w potrzebie Woienney. *Na iedynaſtym votum: Frater Felicianus Folta,* Magiſter, Prior Loci *pro receptis Beneficiis ſuorũq; Parentũ ſalute. Na dwunaſtym votum:* Martha Kulizanka *Virgo die* 19. *Mai* 1657. *Na trzynaſtym votum:* Od

ſedney Panny Zakonney dnia 16. Sierpniá 1657. *Na czternaſtym votum* Pawłowa Szewcowa za noge ſzkaleczone uzdrowione cudownie 16. Auguſti 1657. F. B. *Na pietnaſtym Votum*: Fr. Joánnes Dominicus Rożniatowſki Magiſter Provincialis Ruſſiæ Singulariſſimæ Patronæ in multis periculis: 1658.

Ci wſzyſcy y innych bez liku zapiſanych w Regeſtrze ſług Maryi, udaiących ſię pod iey wpotrzebach ſwych tak Duſzy iako y Ciała Macierzyńſką Protekcyię, uznali: że Nayśw: MARYA w tym Obrazie przez tyle lat łaſki ſwoie cudami świadcząca, ieſt. *Spes certa Miſerorum, Mater orphanorum, levamen oppreſſorum, medicamen infirmorum, omnibus omnia.* Iako *Proſæ Veteres apud Clictoveum in elucidatorio Eccleſiaſtico lib*: 4. o Nayś: MARYI wyśpiewuią. Zgoła iako niemaſz terminu Iey wſpaniałości, Iey Majeſtatu y Mocy, tak niemaſz liczby Łaſk y Dobrodzieyſtw MARYI, ktore ona powſzechnie świádczy: *Non eſt revera finis tuæ magnitudinis, non eſt numerus tuorum beneficiorum.* Konkluduie S. Germanus Patryarcha Konſtantynopoliki *Orat. de Zona B. V.*

§. XXXVIII.

O Dwuch ſtarijch Manuſkryptach w Archivum Konwentu Generalnego Lwowſkiego znalezionijch, tu do Hiſtoriji Obrazu Nayś: MARYI Pannij Ukoronowanego ſłużących.

LUbo Oryginały, iako y innych wiele Monumentow, Przywileiow, y papierow Autentycznych pochłonął ogień, Klaſztorowi Lwowſkiemu bardzo potrzebnych, oſobliwie w Roku P. 1408. przecież kopie, z ktorych tu do materyi dwie ſię znayduią, ſtarym y dawnym charakterem piſane, iakieś *Veſtigium* pokazuią, y pewnieyſzą daią informacyę, nizeli ſama tradycya, co ſię w tych pogorzałych Oryginałach zamykało.

Kopia Pierwßa Informaciji de ſtatu Konwentu.

COnventum Sacratiſſimi Corporis Chriſti ante Annum Domini 1291. extitiſſe apparet ex Privilegio Ladiſlai Ducis Opolien. quo conſtat villas huic Monaſterio jam extanti, hoc ipſo anno donatas eſſe. Jngreſſi enim ſunt in Ruſſiam Fratres Prædicatores ad Fidem Catholicam in ea plantandam Anno Chriſti 1234. miſſi à Gregorio PP. IX. Eſt Bulla ejus in Archivo Fratrum Leopoli.

Collocatos eſſe circa Annum Domini 1270. in Loco Curiæ Principis [in qua etiam fuit Cænobium Ruthenorum, ſed arſerat, ſalva ſola Imagine Miraculis illuſtri Sanctiſſimæ Virginis, cujus ſunt poſtea Patres Dominicani Hæredes facti] continua traditione à majoribus accepta & certis veſtigijs retinetur. Nam Privilegium Originale collocationis ejus circa Annum Domini 1408. igne conſumptum eſt.

Conſtat etiam ex antiquis monimentis, Conventum hunc Leopolienſem fuiſſe in hac Societate Fratrum propter Chriſtum Peregrinantium valde præcipuum, ac Seminarium Fratrum extitiſſe. Qui ex omnibus Prouincijs à Sede Apoſtolica uſq; ad Sixtum IV. Semper directi ſub Vicario Solius Magiſtri Generalis & in toto Ordine Prædicatorum Supremi, degebant: eorumq; meſſis ac Cænobia in Lithvania, Ruſſia, Podolia, utraque Valachia, Majori & Minori, & ultra, uſq; ad Majorem Armeniam ſub Perſarum Rege fuerunt.

Ampliſ-

Amplissimum ergo ac sufficiens Monasterium fieri oportuit quod cāput & Seminarium cæterorum esse debebat: Idemq; Nomen etiam nunc retinet. Curiam quoquè Principis non angustam fuisse debemus cogitare præsertim ante fundatam Civitatem, Cui dant principium circa Annum Domini 1268. *Trigesimo Quarto Anno, postquam ingressi sunt Fratres in istum Locum.*

Addamus Templum hoc Dominicanorum fuisse ex Catholicis in Loco isto primum, Munusquè Parochiale per multos Annos exercuisse &c.

Notandum.

ZEby tego Manuskryptu kopija niewprawiła w iakie powątpiewanie czytaiących, iak się to zgadzać ma, że Bracia Zakonu Kaznodzieyskiego od S. Jacka fundowani we Lwowie bydź maią, [iako zawsze *asseritur*, y nawet *ex Bulla Gregorii IX.* Wydaie się *sub Data* 1234?] Kollokacya zaś Braci Pielgrzymuiących tu się kładzie Roku 1270. Odpowiedam nato, że to ma się rozumieć na tym mieyscu, gdzie od Roku tegoż 1270. aż do naszych czasow Kościoł y Klasztor Zakonu Kaznodzieyskiego zostaie; przed tym zaś Rokiem, byli na innym mieyscu od S. Jacka fundowani, zdaleka od Zamku y Pałacu Krolewskiego, á to przed założeniem Miasta; gdy zaś B. Konstancya u Leona Xiążęcia, Syna swego, Zamek y Pałac oraz Kaplice, w ktorey Obraz Cudowny zostawał po założeniu Miasta dla nich uprosiła, dopiero się do tegoż Zamku y Pałacu przeprowadzili, rezyduiąc nierozerwanie y w spokoyności, aż do zakładania murow y kopania Wałow w koło Lwowa dla Fortecy za Kazimierza Wielkiego Krola Polskiego, y poki powietrza wielkie nienastąpiły, pod czas ktorych Schizmatycy *in odium fidei* po pod sam kościoł y klasztor kamienice pomurowali, przez gwałt grunta kościelne zabieraiąc: Co y ten że manuskrypt na końcu potwierdza, *Curiam quoq; &c.* iako wyżey.

A iako Iacek S. fundował Braci swoich we Lwowie, pisze o tym Bzowiusz *in Commentario de vita & miraculis S. Hyacinthi cap: 21. fol:* 48. w te słowa: *Diem Obitum Eius Anniversarium filii mærentes candido lapillo notârunt in antiquo martyrologio Leopoliensis Conventûs, quem ipse vivens fundârat, in hæc verba: Anno Domini 1257. In Die Assumptionis. Gloriosæ DEI Genitricis MARIÆ horâ nonâ, tempore Domini Prandothæ Episcopi Cracovienſis obiit Sanctæ Memoriæ noſter Frater Hyacinthus &c. O ktorey Fundacyi Lwowskiey, namienia y w innych mieyscach.*

Kopia Druga Przywileiu Xiążęcia Leona, ktorego Originał zgorzał, iako wyżey.

NOs Dux Leo, Filius Regis Danielis, inito Consilio nostro, prout & Abavus noster Magnus Czar Wlodimirius & noster Parens addidit Ecclesiasticis & Spiritualibus viris in omnibus Terris Russiæ, ita & Nos DEO, & Sanctissimæ Ejus Matri Virgini MARIÆ, quã omni honore prosequimur, & prosequi à nostris subditis volumus, uti singularem Ditionum nostrarum contra Saracenos tutelam, in Bellis victoriam & triumphum; à Basilio & Constantino Fratribus, totius Orientis Jmperatoribus eidem Abavo nostro in dotem Annæ Sororis suæ &

ejus Sponſæ in Cupreſſina Tabula à Coætaneo Pictore S. Luca delineatam, è Theſauro Imperiali pro ſingulari Dono, inter alia, Oblatam; per Nos de Halicia Urbe Leopolim tranſportatam, in noſtra Regia S. Joannis Baptiſtæ Capella prope Arcem depoſitam, conſervatam, diu, noctuq; cultam, Quam ea devotione & pietate, qualem erga Sanctam Romanam & Apoſtolicam Sedem, inter alias Patriarchales Principem in Unione Catholicæ Fidei, cum Sereniſſima Conſtantia Regina, Matre Noſtra Chariſſima gerimus, Fratribus Peregrinantibus, Viris Apoſtolicis ex Novella Prædicatorum Familia ad Nos Miſſis, & in Terris Noſtris pro amplianda Sancta Fide Romano Catholica à triginta ſex annis degentibus, & indefeſſè laborantibus dedimus, Collem ubi Arx antiqua fuit cum Palatio addimus, cum omni Iure, Dominio, utilitatibus, limitibus & tota amplitudine pro ut Nos ipſi fruebamur & utebamur. Quibus DEUS dabit in ſæcula poſſidere & uti, frui. Et pro Noſtris Prædeceſſoribus, & pro-Nobis DEUM miſericordem orare debebunt. His autem Cives & ſubditi Noſtri, Filij & Succeſſores non debent intromitti. Et ne in perpetuum hæc ab ijſdem alienentur, Qui aggredietur hæc noſtra verba, judicium cum illo habebo coram Domino meo, & maledictio DEI erit ſupra illum in præſenti & futuro ſæculo Die horribilis Judicij DEI. Ad cujus rei effectum has literas Noſtras dedimus, & ſigillum Noſtrum appendimus. Horum præſentes erant Metropolitanus Kijovienſis, & Epiſcopus Premiſlienſis, Princeps Andreas Jaroſlawicz, & Dominus Waſzko, & alij cō. plures Domini, dum hæc ſcribebantur. Et data eſt hæc ſcriptura Leopoli poſt Fundationem Urbis anno ſecundo. Die Lunæ, Auguſti Quinta, à Creatione verò Mundi, Anno: VIM.DCC.LXX.VIII.

LEO DUX

(L.✠S.)

Zacharias Wycho Scriba.

Annus ab Orbe Condito iuxta calculum Ruthenorum 6778. correſpondet Anno ſalutis 1270.

§. XXXIX.

O Anniverſarzu, czyli Rocznicy Aktu Koronacyinego Cudowney w tym Obrazie MARYI.

ROk ten cały we Lwowie, oprocz tego, że był po Rzymſkim Rok Jubileuſzowy, cale dla ſług MARYI; *Annus gratiæ* zaiaśniał, bo wkażdym czaſie Roku tego: *Electa ut ſol.* MARYA, ſwoy kurs oſobliwy; świadcząc uſtawne łaſki, prowadziła, tak dalece, że od tąd we Lwowie nie Słoneczne, ale MARYI czaſy, *Mariana tempora* nazwać ſię mogą; czy to bowiem w okropnych ciemnościach zoſtaiącym grzeſznikom,

MA-

MARYA iako Xiężyc w pełni; czy to powstaiącym z obrzydliwych złego życia nałogow penitentom, MARYA iako Jutrzenka na Switaniu; czy to doskonałym w świątobliwym y Chrześciańskim życiu mężom, MARYA iako Słońce we Dnie, każdemu przyświecała y przyświeca: tak o niey Innocenty III. Papież Serm: 2. de Assumpt: potwierdza: *MARIA est Luna nostra in nocte, aurora in diluculo, Sol in die.* Y owszem nad czasy zwyczayne, Rok ten szczęśliwie, wszystkim pożądany zawitał, bo iuż się niedzielił, na odmianie podlegaiące, cztery części, często ludziom uprzykrzone, iako w latach naszych; ale cały, iednym był żniwem obfitych łask MARYI, gdy w sobie szczegulnie: *Plenitudinem annua messis.* zamykał, iako przewidział go w duchu Jeremiasz Prorok *cap:* 5. *v.* 24. Spodziewać się teraz potrzeba, że narzekać z Dawidem nie przyidzie na lata nasze, ktore były pełne złego, pełne umartwienia, uciskow, przypadkow, kary, y gniewu Boskiego: *anni, quibus vidimus mala* Psal: 89. v. 15. Bo MARYA, ten Rok pierwszy po Koronacyi swoiey: *Ipse est annus primus* Ier: 25. v. 1. tak uszczęśliwiła, że wszystkie następuiące lata: *Ab anno in Annum* 1. Machab: 4. v. 59. będą lata pożądane, lata pomyślne: *anni vitæ* Prov: 9. v. 11. Lata na każde skinienie dniem y nocą szczęśliwie przybywaiące, wszelkie dobre skutki ominuiące: *Anni cursus & stellarum* Sap. 7. v. 19. każdy Rok za naymnieysze przysługę na Honor MARYI, będzie, *Annus retributionum* z sowitą nadgrodą. Isaj. 34. v. 8. będzie Rok od wszelkiego nieszczęścia Duszy y ciała ochraniaiący: *Annus redemptionis.* Ibid: cap. 63. v. 4. zgoła każdy prawdziwy Iey sługa. liczyć będzie *Annos vitæ & pacem* Prov. 3. v. 2. Ani mu zbywać ninaczym przy błogosławieństwie MARYI nie będzie, bo mu Niebo choynie zawsze, sprzyiać, y wylewać się z darami swoiemi nieprzestanie: *Erit annis his ros & pluvia.* 3. Reg: 17. v. 1. à gdy nastąpi koniec życia. *In novissimo annorum.* Ezech: 38. v. 8. MARYA Ukoronowana, ktora iest: *Corona anni benignitatis* według Bonaventury S. Ukoronuie go Koroną wieczney chwały. Z tey przyczyny Rocznica koronacyi ledwie nierowną, iaką sam Akt pompą była obchodzona na Applauz Przecudowney MARYI, zwłaszcza że pod Imieniem Iey w tym Obrazie Lwowskim Ukoronowaney, nowa w kraiach tuteyszych Ruskich, Centuryi Rożańcowey Kongregacya w tymże czasie z Archikatedralnego Kościoła Introdukowana była; ktorę, iako władzą swoią ArcyPasterską, z wielkim serca Oycowskiego ukontentowaniem J.O. Jm: X. ArcyBiskup, y Koronator approbował, potym y Imie swoie ręką własną przy wypełnionych kondycyach in Album tey kongregacyi chwalebney wpisał, daie się widzieć in sequentibus.

NICOLAUS IGNATIUS De Wyżyce WYZYCKI
Dei & Apostolicæ Sedis Gratia ArchiEpiscopus Metropolitanus Leopoliensis.

COnsiderantes nostræ mortalitatis fragilitatem, & humani generis Conditionem, districtiquè severitatem judicij, uti summopere percupimus Christi fideles Curæ nostræ Pastorali subjectos, judiciũ ipsum bonis operibus & pijs precibus prævenire, ut per illa eorum peccata de-

ta deleantur, ita gaudium Cordis noſtri exprimere non valemus, cum pia eorundem Chriſtifidelium propriæ, alienæquè ſaluti laudabiliter incumbentium vota in hunc eundemquè finem nobis expoſita proponantur. Hinc quia pro parte Archi-Confraternitatis Sanctiſſimi Roſarij Civitatis iſtius in Eccleſia Sanctiſſimi Corporis Chriſti & SS. Petri & Pauli Apoſtolorum Ordinis Patrum Prædicatorum Sancti Patris Dominici [Cujus nos, Tertij Ordinis Habitu Cæleſti induti, Inſtitutum amplexi ſumus, & ut verbis SS. Pontificis Benedicti XIII. ex quodam Brevi Apoſtolico, utamur; ecquè jucundior ſeſe nobis ingerit, Cæleſtis Beneficij recordatio] ſitæ ſupplicatum; Quod una devota & Celebris utriuſquè ſexûs Chriſti Fidelium Confraternitas ſub Invocatione & Protectione Beatiſſimæ Virginis MARIÆ in ſua Icone à D. Luca Evangeliſta depictæ, & à Sanctiſſimo Domino noſtro BENEDICTO Ejus nominis XIV. Pontifice Optimo maximo feliciter Regnante per manus noſtras Coronatæ, in Eccleſia ſupradicta eorundem Patrum Ordinis Prædicatorum Gratijs & miraculis Clariſſimæ, ex Confratribus & Sororibus Sacratiſſimi Roſarij reſpective Congregata, Centuria Roſariana dicta, ad DEI Omnipotentis Laudem & Honorem, animarumquè ſalutem inſtituta exiſtat, & à Nobis juxta normam aliarum Confraternitatum & Congregationum introduci, & Confirmari exoptat, Cujus Confratres & Sorores, quam plurima pietatis, Charitatis, & meritoria opera exercere cæperunt & conſveverunt: Nos qui jucundè & libenter Gloriam DEI, Beatiſſimæ & Intemeratæ Virginis, & Sanctorum Electorum Dei Cultum ampliari optamus, juſtis & pijs deſiderijs Paternè & favorabiliter annuentes, ad augendam eandem Gloriam Dei, & promovendam in terris Glorioſiſſimæ Virginis Deiparæ MARIÆ, quæ ſuper Choros Angelorum exaltata pro populo Chriſtiano ſedula Exoratrix apud Regem, quem genuit aſſiduè intercedit, veneratione, Supplicationibus prædictis inclinati, omni meliori modo, juris forma, & via, prædictam Congregationem Centurianam ex Paſtoralis muneris noſtri Officio approbamus & confirmamus ſicquè approbatam & confirmatam, Introducendam eſſe ab Archi Cathedrali Eccleſia noſtra volumus & decláramus; præfatæ Introductioni Diem primam Menſis Julij Anni præſentis poſt Veſperarum tempus deſignantes. Præterea de Omnipotentis Dei miſericordia & de Theſauro meritorum infiniti valoris Paſſionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui propter Nomen Sanctum ſuum Centuplum appromiſit & vitam æternam, jiſdem Confratribus & Sororibus, nec non Univerſis & Singulis Chriſti Fidelibus Introductioni præfatæ Congregationis Centurianæ ſub Protectione & Invocatione Beatiſſimæ Virginis in tua Icone per nos Coronatæ militantis, interreſſentibus, tum quoquè in Feſtis Epiphaniæ Domini, S. Antonii Abbatis, S. Agnetis Virg. & Mart. Patronæ Urbis, Deſponſationis B. Virg: Singulis Diebus Quadrageſimæ. Sancti Joſeph Sponſi B. V. Compaſſionis ejuſdem Beatæ, Sancti Gabrielis Archangeli, Sancti Franciſci de Paula Patroni Fortunâ periclitantium, Sancti Joannis Nepomuceni M. Patroni bonæ famæ, Sancti Eraſmi Epiſc: & M. Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, S. Philippi Nerij Confeſ: S. Mariæ Magdalenæ Patronæ Ordinis Prædica-

torum

torum, S. Annæ Matris Beatiſſimæ, S. Laurentij Martyris, S. Joachim Patris B. Virg: Dedicationis S. Michàélis Archangeli & Ejus Apparitionis. SS. Angelorum Cuſtodum, S. Lucæ Evangeliſtæ, SS. Urſulæ & Sociarum, S. Suſannæ V.V. MM. S. Raphàélis Archangeli. Die XXX. Octobris, qua Celebratur Feſtum Sanctorum, quorum Corpora vel Reliquiæ in Eccleſia eadem venerantur & aſſervantur, SS. Cæciliæ & Catharinæ Virginum Mm. Patronarum Ordinis Prædicatorum, S. Andreæ Apoſtoli. S. Barbaræ Virg: & mart. Patronæ bonæ mortis. S. Nicolai Epiſc; & Conf: S. Lazari Epiſc: & M. S. Stephani ProtoMárt: S. Joannis Evang: SS. Innocentium Mm. & S. Theclæ Virg: Protomartyris Fæminarum, Tum Die Commemorationis OO. Fidelium Defunctorum & in Anniverſarijs duobus à Confratribus & Sororibus ejuſdem Congregationis, reſpectivè ſemper Menſe Novembri celebrandis, nec non in ſingulis Exequijs unius cujusq; de prædicta Congregatione Centuriana demortui, ſæpedictam Eccleſiam Sanctiſſimi Corporis Chriſti Viſitantibus, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli Auctoritate confiſi, Quadraginta dierum Indulgentias de injunctis ſibi pænitentijs, miſericorditer in Domino relaxamus. In cujus rei fidem & Teſtimonium, Sigillum noſtrum duximus apponendum. Leopoli in Palatio Archi-Epiſcopali Die XX. Menſis Maij Anno Domini MDCCLII.

Nicolaus Ignatius ArchiEpiſcopus.

)(L.✠S.)(

A że y z Rzymu w ſamym czaſie: *Breve indulgentiarum* tey Kongregacyi ſłużące, od Oyca S. wyiednane, przyſłane było, po prezentowaniu *circa fidelitatem* Inſtrumentu tego Jaśnie Oświeconemu Arcy Paſterzowi, za Iego Oycowską przez oſobliwy Proces, Admiſſyą, ogłoſzone tak z Ambon przez Kaznodzieiow; iako y *ad Valvas Eccleſiarum* po całym Lwowie było.

BENEDICTUS PP. XIV.

Ad perpetuam Rei Memoriam.

CUm ſicut accepimus in Eccleſia Sanctiſſimi Corporis Chriſti & SS. Petri & Pauli Apoſtolorum Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopolienſis, Una, pia & devota utriuſquè ſexûs Chriſti Fidelium Confraternitas ſeu Congregatio Centuria Roſariana nuncupata ſub Titulo Beatæ MARIÆ Virginis de victoria pariter nuncupata [non tamen pro hominibus unius ſpecialis artis] Canonice erecta ſeu erigenda exiſtat, cujus Confratres & Conſorores quam plurima pietatis & charitatis opera exercere conſveverunt, ſeu intendunt; Nos ut

Confraternitas, seu Congregatio hujusmodi majora in dies suscipiat incrementa, de omnipotentis Dei misericordia, ac BB. Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi: omnibus utriusquè Sexûs Christi fidelibus, qui dictam Confraternitatem seu Congregationem imposterum ingredientur, Die primo eorum ingressûs, si verè pœnitentes & Confessi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, plenariam: ac tam descriptis, quam pro tempore describendis in dicta Confraternitate seu Congregatione Confratribus & Consoribus in cujuslibet eorum mortis articulo, si verè quoquè pœnitentes, & confessi, ac S. Communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, saltem contriti, Nomen JESU ore, si potuerint, sin minus corde devote invocaverint, etiam plenariam: Nec non eisdem nunc & protempore existentibus dictæ Confraternitatis seu Congregationis Confratribns & Consororibus etiam verè penitentibus & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui prædictæ Confraternitatis seu Congregationis Ecclesiam seu Capellam, vel Oratorium, secundâ Dominicâ Mensis Novembris à primis Vesperis usquè ad occasum solis, Dominicæ hujusmodi singulis annis devotè visitaverint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam similiter omnium peccatorum suorum Indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Insuper dictis Confratribus & Consororibus vere pariter pœnitentibus & confessis, ac Sacra Communione refectis, Ecclesiam seu Capellam vel Oratorium hujusmodi, Die Festo Epiphaniæ Domini nostri JESU Christi, ac Feria sexta infra Hebdomadam Passionis, nec non Sanctissimæ Trinitatis, & Dedicationis S. Michàëlis Archangeli ut supra, visitantibus & ibidem orantibus, quo die prædictorum id egerint, septem annos, & totidem quadragenas. Quoties vero missis & alijs Divinis Officijs in Ecclesia, seu Capella vel Oratorio hujusmodi, pro tempore celebrandis, & recitandis, seu Congregationibus publicis vel privatis ejusdem Confraternitatis seu Congregationis ubivis faciendis interfuerint, aut pauperes hospitio susceperint, vel pacem inter inimicos composuerint, seu componi fecerint, vel procuraverint; nec non etiam, qui corpora defunctorum tam Confratrum & Consororum hujusmodi, quam aliorum ad sepulturam associaverint, aut quascunquè Processiones de licentia Ordinarij faciendas, Sanctissimumque Eucharistiæ Sacramentum tam in processionibus, quam cum ad infirmos, aut alias ubicunque & quomodocunque, pro tempore deferetur, comitati fuerint, vel si impediti, campanæ ad id signo dato, semel orationem Dominicam, & salutationem Angelicam dixerint, aut etiam quinquies orationem, & salutationem, easdem pro animabus defunctorum Confratrum & Consororum hujusmodi recitaverint, aut devium aliquem ad viam salutis reduxerint, & ignorantes præcepta Dei, & ea quæ ad salutem sunt, docuerint, aut quodcunquè aliud pietatis vel charitatis opus exercuerint, toties pro quolibet prædictorum operum exercitio sexaginta dies, de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis pœnitentijs in forma Ecclesiæ consveta relaxamus. Præsentibûs perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut si alias dictis Confratribus & Consororibus præmissa

peragen-

peragentibus aliqua alia Indulgentia perpetuò vel ad tempus nondum elapsum duratura concessa fuerit, præsentes nullæ sint, utquè si dicta Cõfraternitas seu Congregatio alicui Archi-Confraternitati aggregata jam sit, vel in posterum aggregetur. aut quavis alia ratione uniatur, vel etiam quomodolibe instituatur, priores, & quævis aliæ Literæ Apostolicæ illis nullatenus suffragentur, sed ex tunc eo ipso pariter nullæ sint. Datum Romæ apud S. MARIAM Majorem sub annulo Piscatoris Die XIX. Maj MDCCLII. Pontificatûs nostri Anno Duodecimo.

)(L. ✠ S.)(

Pro Domino Cardinali Passionei
Ioannes Florius Substitutus.

NICOLAUS IGNATIUS
De WRZYCE
WYZYCKI
DEI & Apostolicæ Sedis Gratia Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis.

UNiversis & singulis præsentium seriem inspecturis notum facimus, quomodo Nos supra contentas Indulgentiarum perpetuarum Literas, in forma Brevis Apostolici à Sanctissimo & Beatissimo Patre & Domino nostro D. BENEDICTO Divinâ Providentiâ PP. ejus nominis XIV. Congregationi Genturiæ Rosarianæ, quam nuper potestate nostra Ordinaria, alias per Literas nostras Pastorales sub Die XX. Maj anni præsentis approbavimus, confirmavimus, & eidem Gratia Dei adjuvante Nomen nostrum dedimus, sub Invocatione & Protectione Beatissimæ Virginis MARIÆ de Victoria in miraculosa Icone à Divo Luca Evangelista depictæ, per manus nostras licet indignas, summa animi jucunditate Coronatæ, existenti in Ecclesia Sacratissimi Corporis Christi & SS. Petri & Pauli Apostolorum, hic intra mœnia Civitatis istius Metropolitanæ sita Conventûs Generalis ac celeberrimi & antiquissimi Provinciæ Russiæ Sacri Ordinis Prædicatorum [quem præcipuo affectu nostro prosequimur, Sancto Habitu, desuper ab eadem Beatissima Virgine in signum Materni amoris, favoris, & gratiæ, huic inclito Ordini Ejus dilectissimorum filiorum, in quibus, illi summe complacuit oblato, vestiti] datas, sub annullo piscatoris, indorso ejus sigillatas, non vitiatas, non cãcellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, vidimus, legimus, & diligenter aspeximus, easdem; juxta vim, robur, tenorem, & continentiam earundem,

cum omni, quâ par est reverentia & observantia admisimus, & publicandi Populo Christiano, ac ea ratione imprimendi, tum quoquè in prædictis Quinque Festis Ejusdem Congregationis videlicet Festo Patrocinij Ejusdem Beatissimæ Virginis MARIÆ, quod Dominicâ secundâ Novembris celebratur, Epiphaniæ D. N. I. Ch. Feria sexta infra Hebdomadam Passionis, seu Festo Dolorum Ejusdem SSmæ: Virginis & Dominæ nostræ, SSS. TRINITATIS, & Dedicationis S. Michàélis Archangeli Protectoris & Patroni totius Christianitatis & Ecclesiæ S. Dei: Venerabile & Sanctissimum Sacramentum in ostensorio seu Monstratia publicè exponendi ad instar aliarum similium solemnitatum, facultatem dedimus. Leopoli in Palatio Nostro Archi-Episcopali Die 24. Mensis Junij Anno D. 1752.

Nicolaus Ignatius Archi-Episcopus.

)(L. ✠ S.)(

CO dla wyrozumienia łatwieyszego nieumieiących po Łacinie, krociey zebráno, y rownie z wyszszemi Instrumentami po tych że mieyscach przez następuiący Tenor ogłoszono.

JAśnie Oświecony Arcy-Pasterz Tuteyszey Metropolij Lwowskiey przychylaiąc się do chwalebnych y dobrowolnych chęci oboyga płci Wiernych Chrystusowych, sposobiących się przez wypłacenie pewnych kondycyi wkażdym zgromadzeniu Sta Osob do ratowánia wzaiemnego dusz swoich pod Protekcyą Nayświętszey MARYI Panny od Zwycięstwa w Cudownym Obrazie, od S. Łukásza Ewangelisty malowanym, od BENEDYKTA XIV. Papieża teraz szczęśliwie Panuiącego złotemi Watykańskiemi Koronámi Roku przeszłego 1751. Ukoronowáney, dla większego rozszerzenia Chwały Boskiey, y pozyskánia Bogu Owieczek swoich, potwierdzáiąc też Kongregacyę Centuryańską na wzor Krakowskich, Warszáwskich, y Poznańskich, przy ogłoszeniu Odpustow od tegoż Oyca S. Benedykta XIV. w Liście swoim Apostolskim nadanych, Czás Introdukcyi teyże samey Centuryáńskiey Kongregacyi na dzień pierwszy Miesiąca Lipca po południu od Archikatedralnego Kościoła swoiego naznácza: do Odpustu Dni 60. dni czterdzieści przy daiąc ze skárbu Kościoła Chrystusowego dla przytomnych y assystuiących pomienionèy Introdukcyi. Ktora że się będzie odprawować do Kościoła WW. OO. Dominikánow pod Tytułem Bożego Ciáła y Swiętych Piotra y Páwła Apostołow, w Mieście zostaiących, przy pierwszych nieszporach Solennego Anniwersarza Koronácyi, á ten Solenny Anniwersarz Koronácyi Mátki Boskiey od Nieszporow tegoż Dnia y Miesiąca zaczynać się będzie z Kazaniámi, Processyámi, wystawieniem Nayświętszego SAKRAMENTU przez cáłą Oktáwę, z Rożańcami przed Fortą y Exortámi, oraz z Processyą Solenną nazáiutrz po Mieście, w Swięto Nawiedzenia teyże Nayświętszey MARYI Pánny z Ukoronowánym Iey Obrázem, lub w Oktáwę, ieżeliby niesposobność czásu pogodnego niedozwo-

dozwoliła, przy Benedykcyi Pasterskiey J.O. Imci X. Arcy-Biskupa naszego, *Te Deum Laudamus* przy Konkluzyi, y Odpustem Zupełnym od winy y kary na te Swięto zdawna od S. Stolicy Apostolskiey wiecznemi czały Kościołom Zakonu Kaznodzieyskiego y Archikonfraternij Rożańcowey nadanym. Wipomnieni WW. OO. Dominikánie tak na wyrażoną Introdukcyę, iáko też na Solenny Anniwersarz Koronacyi z Oktáwą, Wszystkich wiernych zapraszáią:

JAkie zaś Ta Kongregácya obligacye dobrowolne zachowuie, iako káżdy w niey zostaiący podobny ma pod pieczęcią Instrument z podpisem W. X. Promotora, tak się, y tu dla informacyi niewiadomych kładzie.

W JMIE PANSKIE AMEN.

Krotka Informacija o Związku Centurijanow y Centurijanek z Rozańcowej Archi-Konfraternij dla wzaiemnego ratowania Dusz swoich, zasczycaiących się Protekcią Nayśw: MARYI Panny w Cudownym Obrazie Lwowskim od S. Łukasza malowanym, á od BENEDYKTA XIV. Papieża Ukoronowanym w Kościele Bożego Ciała Prowincyi S. IACKA Ruskiej Zakonu Kaznodzieyskiego, ktorij w prowadzonij iest do Lwowa Roku 1752. Władzą Arcij-Pasterską Iaśnie Oświeconego Imci X. MIKOŁAIA WYZYCKIEGO Arcij-Biskupa Lwowskiego.

SPOSOB PRZYIMOWANIA DO CENTURYI.

GDy Kandydat lub Kandydatka do Centuryi Imie swoie w pisywać będzie, za W. X. Promotorem mowiącym Hymn: Veni Creator Spiritus &c. *ma klęczyć przed Ottarzem Matki Boskiey, w ręce swoiey trzymaiąc świece zapalone na znak Stateczney y prawdziwey Wiary S. Katolickiey, w ktorey zostaie, y w niey umierać pragnie, oraz iż w miłosci BOGA y bliźniego, niewygasłym sercem Nayświętszey MARYI w całym życiu swoim Statecznie służyć będzie. W. zaś X. Promotor po skonczonym Hymnie, obrocony twarzą ku Ottarzowi, y wpisuiącym się, ma mowić.*

℣. Emitte Spiritum tuum & Creabuntur.
℟. Et renovabis faciem terræ.

O R E M U S.

DEUS, qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu recta sapere, & de ejus semper consolatione gaudere, Per Christum Dominum nostrum. &c.

Potym Kandydat lub Kandydatka z W. X. Promotorem wyzna Oświadczenie swoie przed Nayświętszą PANNĄ następuiącym Przyrzeczeniem.

JA przed Tobą Przenayzacnieysza Panno MARYA, Matko Pána y Zbawiciela naszego JEZUSA Chrystusa, Krolowa Nieba y Ziemi, w Cudownym Obrazie

swoim Ukoronowana, ktorąm sobie obrał za Patronkę y Opiekunkę moią, abyś mi przez zasługi Rożańca Twoiego we wszystkich potrzebach moich tak w życiu, iako y przy śmierci przytomną była, Oświadczam się y przyrzekam, że z własney moiey Intencyi na większą Pana BOGA moiego Chwałę, ku ratowaniu Dusz w Bogu zeszłych Bráci y Siostr Rożańca Swiętego Centuryanow y Centuryanek z wyraźney miłości Chrześciańskiey, przyimuię ten zbawienny y pobożny Duszom Wiernych y mnie samemu pożyteczny związek, obliguiąc się pełnić według Ustaw tegoż związku wszelkie Kondycye, żebrząc miłosierdzia Twego Macierzyńskiego, abyś Duszy moiey z twey łaskawey Protekcyi niewypuszczała.

A M E N.

Tu Kandydat lub Kandydatka ma podać Imie y Rezydencye swoie do wpisania; á gdy W. X. Promotor zapiße, mowić będzie.

℣. Confirma hoc DEUS, quod operatus es in nobis.
℟. A Templo Sancto Tuo, quod est in Jerusalem.
℣. Mitte nobis auxilium de Sancto.
℟. Et de Syon tuere nos.
℣. Esto nobis Domine turris fortitudinis.
℟. A facie inimici.
℣. Salvos fác servos tuos & Ancillas tuas.
℟. DEUS meus sperantes in te.
℣. Post Partum Virgo inviolata permansisti.
℟. DEI Genitrix intercede pro nobis.
℣. Elegit eam DEUS, & præelegit eam.
℟. Et habitare eam fecit in tabernaculo suo.
Dominus Vobiscum.

O R E M U S.

DEUS qui diligentibus te, facis cuncta prodesse, da cordibus nostris inviolabilem tuæ Charitatis affectum, ut desideria de tua inspiratione Concepta, nulla possint tentatione mutari.

DA nobis quæsumus Domine perseverantem in tua voluntate famulatum, ut in diebus nostris & merito & numero, populus tibi serviens augeatur.

DOmine JESU Christe, qui Ecclesiæ Tuæ palmites usq; ad mare, & propagines ejus, usquè ad terminos orbis terrarum extendere voluisti, & Nomini Tuo devotè servientibus, dicens: Centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis, verbo veritatis tuæ promisisti: Vineam electam, quam plantávit, dextera tua, è Cælo propitius respice, & Beatissimæ Virginis MARIÆ Matris tuæ, Reginæ Sacratissimi Rosarij in hac Miraculosa Imagine Coronatæ, Patrocinio, Omniumquè Electorum tuorum meritis & precibus intervenientibus, Visitare & gratia tua perficere digneris. Qui vivis & regnas cum DEO Patre in Unitate Spiritûs Sancti DEUS, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Na ostatku pokropi W. X. Promotor Swięconą wodą mowiąc: Benedictio DEI Omnipotentis Patris & Filij & Spiritus Sancti, descendat super vos & maneat semper vobiscum, Amen.

KONDY.

KONDYCYE CENTURYANSKIE.

I. KAndydat lub Kandydatka chcący w tey społeczności y Uczęstnictwie Centuryi zostawać, ma bydź naypierwey w Rożańcu wpisany; lub wpisana.

II. Masię miarkować, ieżeli niebędzie lub z trudnością, lub z naprzykrzeniem iakim dla niego, sposobić się do opisaney składki na Exequie według ustanowienia Centuryańskiego, bo dotych kondycyi ma pociągać, każdego sama dobrowolna ochota, y wzaiemne ratowanie Dusz w ten związek zapisanych.

III. Przy wpisaniu Imienia swoiego do Centuryi, y przyrzeczeniu pełnienia Kondycyi, ma Kandydat wiedzieć otym, że do skarbu Centuryańskiego trzeba wyliczyć cztery bite szostaki, y dać niemniey, iaką parę świc funtowych, lubo wolno dać y większey wagi. Oraz powinien dać wpisać y rezydencye to iest mieszkanie swoie, á to żeby wiedziano dla oznaymienia Exequij, na ktorych zawsze wszystkim Centuryanom należy bywać, y Rozaniec za Duszę Centuryana odprawić cały, na co iest Odpust zupełny z wybawieniem Duszy pozwolony, y dla rossyłania cedułek swego czasu.

IV. Te Kondycye ma pełnić po każdych Exequiach Centuryańskich, á to dla następuiących Exequij, to iest za cedułką posłaną sobie, ma dawać po cztery bite szostaki, poty, poki albo sam nie umrze, albo sto cedułek nie wypłaci: Swice zaś nie zawsze ma dawać, ale aż poki się na rożnych Funkcyach Centuryańskich niewypalą, o czym oznamiono będzie.

V. Też Kondycye w płaceniu czterech bitych szostakow, ma wypełnić po Exequiach co rocznych, ktore po zaduszným dniu, wedle sposobności czasu odprawiać się maią za wszystkich generalnie Centuryanow, y osobliwie w swoiey Centuryi za Centuryanki.

VI. Wolno Centuryanom y Centuryance wszystkie sto cedułek razem zapłacić, á na ten czas zostaie mieysce dla nowego Kandydata, lub Kandydatki. Wolno y po śmierci wpisać kto kogo sobie życzy, Kondycye w zapłaceniu sta cedułek wypełniwszy.

VII. Kto wbliskości nierezyduie, á życzy sobie od tey społeczności wzaiemnego ratowania nie bydź odłączonym, aby kto inny na zasługi iego nie nastąpił, ma się sposobić, żeby według czasu zabawienia się swego w drodze, złożył do skarbu, zastępuiąc kilka cedułek dla Percepty do expensowania na Exequie, ktorey skarb Centuryański zawsze zupełney potrzebuie.

VIII. Każdy zostaiący w tym związku ma obligować przytomnych przy śmierci swoiey, aby pamiętali, ieżeliby umarł, dać znać o nim do Centuryi, żeby te Exequie Centuryańskie za niego, na poratowanie Duszy bez odwłoki nastąpiły, y na iego mieysce inny był wpisany. Y lubo Centuryan, czyli Centuryanka według Dyspozycyi swoiey pogrześć się czyli w tym samym, czyli w innym Kościele każe, te Exequie Centuryańskie w czasie swoim po Pogrzebie w osobliwości, tylko w swoim Kościele odprawować się powinny, tym porządkiem, iaki się w expensie ze skarbu Centuryańskiego widzieć daie.

IX. Maią y otym wiedzieć w tym związku będący, iż dla zyskania y zasłużenia sobie osobliwszey na śmierć szczęśliwą, y po śmierci Protekcyi

SS. Patronow, ſą uſtanowione Swięta, w ktore maią ſię Spowiedać y Kommunikować, Centuryanie, y Centuryanki, proſząc ſobie wzaiemnie o śmierć błogoſławioną, y prędkie po śmierci z mąk Czyſcowych uwolnienie.

X. Swięta Centuryańſkie wiedzieć potrzeba tym porządkiem: Nayprzyncypalnieyſze Swięto Centuryi: Protekcyi y Opieki Nayśw: MARYI Panny, ktore Swięto w Niedzielę drugą miesiąca Liſtopada Zakon Kaznodzieyſki obchodzi. Kwartalne zaś cztery. *Pierwſze SS. Trzech Krolow*, ktore przypada Dnia 6. Miesiąca Stycznia. *Drugie Nayświętſzey MARYI Panny Boleſney*, ktore Kościoł Boży święci w Piątek przed kwietną Niedzielą. *Trzecie* Przenayświętſzey Troycy, *Czwarte* S. Michała Archanioła, ktorego Uroczyſtość Dnia 29. Miesiąca Września poświęcona.

Pieniądze zaś ſkładane przez Centuryanow y Centuryanki, oſobliwie za te, oſobliwie za tamtych, tym ſpoſobem expenſowane bydź maią. Na 100. Mſzy SS. na ktore z rożnych Zakonow Kapłani zaproſzeni bydź maią. fl. 100. na Mſze S. śpiewane fl. 3. na zapłacenie dzwonnego tak w ſwoim iako y w Archikatedralnym Kościele fl. 12. na zapłacenie Kapeli od Grania Mſzy SS. y Konduktu fl. 8. na Wigilię śpiewane fl. 10. na Łuy do Lamp fl. 18. na Wino, Hoſtye, zapłacenie ubieraiącym na Exequie, y inne potrzeby przy tych obrządkach, zoſtaie ſię złotych 17. gr. 26. y ſz. 2. *Summa facit fl. 168. gr. 26. yſſ. dwa.*

Swice zaś ktore każdy Kandydat lub Kandydatka do Centuryi po dwie daie, iedna do rąk każdego z Centuryan y Centuryanek, druga tak do Obrządkow Exequij, iako y Swiąt Centuryańſkich maią bydź obrocone, y zażywane.

A że ten związek więcey Kompletu nie zawiera nad ſto Centuryanow, á ſto Centuryanki, iako ſię z Imienia ſwego wydaie, Centuryanie za Braci w ſwoiey Centuryi, Centuryanki zaś za Sioſtry ſwey Centuryi zmarłych, wzwyż opiſane Kondycye wypełniać maią. Co wſzyſtko niech będzie na Chwałę Pana BOGA.

In Centuriis, 1. Reg: 29. v. 2.
Omnis propter nomen meum, Centuplum accipiet, & vitam, æternam poſſidebit. Math: 19. v. 29.

(L. ✠ S.)

X. N.N. Promotor Rożańca S. y Rożańcowey Centuryi Z. K.

§. XI.

O Apparencyi pod czas Anniverſarza Koronacyi.

WSzyſtka Apparencya Kaplicy Wielkiey y wſkrośganku, tudzież Facyaty Klaſztoru, przeciągu Ulicy, Bramy Tryumfalney, także Cyrkułu Miaſta, y Wież Ratuſzney y Wołoſkiey Cerkwi, tąż wſpaniałością y Jlluminacyą wydawałá ſię, iaka podczas ſamego Aktu Koronacyi ludzkie kontentowała oczy, zniektorą przecież odmiennością, tak bowiem Facyata klaſztoru, iako y Brama Tryumfalna, cale inną inwencyą y koſztem a[illegible]rygowane były. Na

Na Facyacie dosyć wspaniałey, bo na łokci 45. rownie iako przeszłoroczna, wysokiey, *in Fronte* całey Machiny, Nayśw: MARYA w Obłokach. przy Assystencyi Aniołow unoszącą się, nad Dziesięcią nowemi z całego Chrześciaństwa, czasow naszych w Chinach Męczennikami [ktorych szczęśliwie panuiący w Kościele Bożym Benedykt XIV. w mowie swoiey mianey w Konsystorzu przed Kardynałami oznaymił y ogłosił raz w Roku P. 1748. Dnia 16. Września, drugi raz Roku P. 1752. Dnia 24. Stycznia] reprezentuiącemi cały Zakon Kaznodzieyski, zaszczycaiący się osobliwszą Iey Macierzyńską Protekcyą, z wielką iako ku Synom swoim przychylnością z Kronik Zakonnych wyiętemi słowami oświadczała się:

Hi sunt Filii mei dilecti, in quibus Ego mihi complaceo,
Quos unice diligo. Quorum ego singulariter Mater sum,
Et Sinu meo foveo.

Cantipratanus. & Hyacinthus Choquetius cap. 2. in lib: cui Titulus: Mariæ Deiparæ in Ordinem Prædicatorum viscera materna.

Nizey w koperdymencie pod wzwyż wyrażonemi Męczennikami takowy był napis:

Primitiæ.
Propagatæ Fidei in Regno Sinensi.
A Solis Apostolicis Viris
Missionariis Ordinis Prædicatorum.

VV. PP. *Michaele* Ozzarra. *Vincentio* de Cruce. *Francisco* de Capillas. *Francisco* Gil de Federicis. *Mathæo Alphonso* Leziniana. *Petro Martyre* Sains, Episcopo Mauricastrensi Vicario Provinciæ Fokiensis in Imperio Sinarum Apostolico. *Francisco* Serrani Episcopo Tipasitano, Vicario pariter Apostolico ejusdem Provinciæ Fokiensis. *Ioachimo* Rojo. *Ioanne* Alcober. & *Francisco* Diaz.

Hisce Annis Consummati Martyrii Sanguine
Consecratæ.
Novis palmis Consummatorum Martyrum.
Coronatæ.

Na drugiey Kontygnacyi, wyżey Loży dla kapeli sporządzoney między akkomoduiącemi się pikturami, y Inwencyą dosyć piękną była Gwiazda obszerna z iednym promieniem przydłuższym reprezentuiąca owę Gwiazdę extra wielką, ktora się pokazała Roku przeszłego czasu koronacyi *ab Oriente ad Occidentem* idąca, od wszystkiego prawie Ludu, Woyska Koronnego, y Gości, ktorzy się pozieżdzali, widziana; koło ktorey Geniusze trzymali Inskrypcye.

Anno præterito. 2. ad Cor: 9. v. 2.
In Solemni die [ipse est Mensis Septimus] 3. Reg: 8. v. 2.
Nova Lux oriri visa est. Esther. 8. v. 16.
In Luce Stellarum per noctem. Sap: 10. v. 17.

Były przy tym w swoich koperdymentach, Insygniach, y Armaturach Herby; iako to Oyca Swiętego. Jego Krolewskiey Mci, w Orle Koronnym. J.O. Koronatora y Arcy-Pasterza. Fundatorski J.O. Potockich y Mni-

ſzchow. NayPrzew. Generała Bremonda; Zakonu Kaznodzieyſkiego; Miaſta Lwowa, y Konwentu Generalnego Lwowſkiego, Bożego Ciała.

Brama Tryumfalna dziwnie piękna y wſpaniała w Architekturze y Optyce wſzelkie ſztuki celuiąca, była przy końcu Ulicy od Cyrkułu Miaſta, na ktorey z ſamego wierzchu ſtała Oſoba S. Michała Archanioła Wodza y Xiążęcia Pułkow Niebieſkich Oſobliwſzego Patrona Miaſta Lwowa podczas oblężenia w Roku P. 1672. całym Woyſkiem ſwoim MARYI iako Krolowy Nieba y Ziemi aſſyſtuiąca. Gdzie w pośrzodku Arkady wyſzſzey kontygnacyi nad Lożą, był za umbrą Portret Ukoronowaney Pani, tym kſztaltem w Perſpektywie na Arce Pańſkiey od Aniołow ulatuiących piaſtowany, iakim w Proceſſyi, tak Roku przeſzłego iako y teraznieyſzego był na Teatrum od Lewitow noſzony. W Arkadzie zaś niſzſzey kontygnacyi ulatuiąca Fama z Trąby wydawała odgłos naſtępuiącey z Piſma S. Inſkrypcyi:

Ecce Solemnitas Domini eſt Anniverſaria, quæ ſita eſt ad Septemtrionem Urbis Judic: 21. v. 2.

Począwſzy od Wigilij SS. Apoſtołow Piotra y Pawła, ktorych Tytułem rownie iako y Bożego Ciała Konwent Lwowſki zaſzczyca ſię, podobnie iako Roku przeſzłego [od dni poprzedzaiących Dziewięciu] na Loży Facyaty klaſztorney, także na Bramie Tryumfalney, y na Ratuſzney Wieży, tak rano iako y w wieczor, Trąby, kotły, y rożne Inſtrumenta na Applauz Ukoronowaney MARYI odzywały ſię, y Litanie de Beata co wieczor, aż do Konkluzyi Oktawy, Kapele wygrywały.

W Wigilye Nayśw: Panny Nawiedzenia około drugiey z południa po odgłoſach ognia z Armat, przyſzły *proceſſionaliter* dwie Kompanie, iedna z Miaſteczka Kulikowa, druga z Kościeiowa, ktore przy zwykłych ceremoniach do Kościoła Bożego Ciała wprowadzone, oddawały Vota ſrebrne Ukoronowaney Pani; po Exortach à *circumſtantia* tey przyſługi Nayśw: MARYI uczynioney, *iunctim* z Konfraternią Milicyi Anielſkiey S. Tomaſza z Aquinu, y ArcyBractwem Rożańca S. *proceſſionaliter* poſzły do ArchiKatedralnego Kościoła, w ktorym po wydaniu Ognia z Armat, odgłoſach trąb, kotłow y kapel po Wieżach, na Bramie Tryumfalney y na Facyacie Domowey, także zwykłym w Wielkie dzwony oddzwonieniu, zaczęły ſię Nieſzpory, ktore kapela ArchiKatedralna kontynuowała. Tandem gdy ſię podczas Nieſzporow zeſzły Zakony, ziecha'i ſię do napełnionego wielkim gminem Ludu Kościoła Goſcie; przybył także w Wielkiey Aſſyſtencyi z Prałatami, y *Reverendiſſimo ſuo Capitulo* J. O. JmX. ArcyBiſkup Koronator: á ſkończyło ſię przy nieuſtaiących ogniach tak z ręczney ſtrzelby iako y Armat, *Magnificat; accepta cum ſolitis Ceremoniis* od J.O. ArcyPaſterza *Benedictione*, zaczął Kazanie W. Jmć X. Adam Leſzczyc Grabianka Kanonik Gremialny Lwowſki, ktore, gdy do ukontentowania Audytora zakończył, za powtorzonym przez Regiment Wielkiey Buławy z ręczney ſtrzelby, y przez Artyllerye Koronne z Armat, ogniem, także wſzyſtkich Cechow Mieyſkich z Chorągwiami, ſwoim doſyć przyſtoynym y Ludnym porządkiem, aſſyſtuiących; tudzież przy rezonancyi Muzyk, odgłoſach Trąb y Kotłow, poczęła wychodzić Proceſſya na Miaſto.

Szła

Szła naypierwey Konfraternia Milicyi Anielskiey S. Tomasza z Aquinu, w ktorey Panienki na edukacyi Wielebnych Panien *de la Charitè* zostaiące, szły ze świecami śpiewaiąc Pieśni o Nayśw: Pánnie w Obrazie Lwowskim Koronowaney, z wielkim zachęceniem słuchaiących, na przemiany z kapelą. Potym kompania *Kościeiowska*, za nią kompania *Kulikowska*. Tandem ArchiKonfraternia Rożańca S. Domowa od Bożego Ciała liczna y wspaniała, [iako lepiey wszystkim widomo] po ktorych, Nowa KONGREGACYA CENTURYI Rożańcowey, pod pierwszą Chorągwią, we Sto Osob płci Niewieściey; pod drugą we Sto Osob Męszczyzn iuż in Albo z J.O. ArcyPasterzem *de Nomine & Cognomine* zapisanych, wszyscy *bini & bini* szli ze świecami, w wszelakiey skromności y nabożeństwie przykładnym śpiewaiąc Rożaniec. Za niemi szła kapela, swoie rezonantye wydaiąc na rożnych Instrumentach.

Tandem sequebantur z swoiemi krzyżami Zakony, to iest WW. OO. Kapucyni, WW. OO. Trynitarze, WW. OO. Karmelici Dawney Obserwancyi. WW. OO. Franciszkanie, WW. OO. Bernardyni, y WW. OO. Dominikanie. Po nich *Clerus Sæcularis*, między ktorym Jchmć XX. Penitencyarze niesli Portret Oyca S. BENEDYKTA XIV. PP. y *Breve Erectionis* nowey Kongregacyi Centuryanskiey *una cum Concessione Indulgentiarum*, nadane od tegoż Oyca S. y przysłane z Rzymu· [o ktorym niżey] Za Krzyżem Srebrnym między kiercami także srebrnemi, *à Crucifero* piastowanym, szło *Illustrissimum & Reverendissimum Capitulum Metropolitanum*; za ktorym w liczney assystencyi w Dalmatykach y Kapach Officialistow swoich, *gravi passu & Maiestate*. J. W. JmX. Samuel *Głowinski* Biskup Hebroński, Proboszcz y Szufragan J.W. Jmć X. Jakob Stefan *Augustynowicz* Arcybiskup Ormieński, à zaniemi *benedicens populo* iako Pasterz Owieczkom swoim, J.O. JmX. Mikołay WYZYCKI ArcyBiskup Metropolitanski, Lwowscy, *Pontificaliter incedebant*. *Et cum innumerabili* Gości, dystyngwowanych Osob, y *populi concursu*, srzodkiem Miasta przy powtorzonych sześć kroć razy tak przez Garnizon, iako y Artyllerye Ogniach; pod czas Processyi przy Tryumfach y śpiewaniach Pieśni nowych, wspomnioney Centuryi Kongregacyę do Kościoła Bożego Ciała introdukowali.

A gdy *in Loco loci* cała Processya stanęła; J.O. JmX. ArcyBiskup Metropolitanski przed wielkim Ołtarzem [w ktorym Obraz Matki Boskiey Ukoronowany zostaie] zaczął: *Te Deum laudamus*, po ktorym skonczonym przy powtorzonych Tryumfach; na Tronie wspaniale wystawionym Nieszpory przez siebie zaczęte *Pontificaliter* celebrował, ktore kapela rezonancyą nowych sztuk swoich przegrywała. Po Nieszporach wziąwszy Benedykcyę od J.O. JmX· Arcybiskupa Celebruiącego, y siedzącego na Tronie, Jmć X· Jakub Tumanowicz ProtoNotaryusz Apostolski y Kaznodzieia Katedralny Ormiański Lwowski *disertissimè*, *à circumstantia* zaczynaiącego się Anniwersarza Koronacyi, y Introdukowaney Nowey Kongregacyi Centuryanskiey, depredykował. Po Kazaniu zwyczaiem Zakonu Kaznodzieyskiego nastąpiło: *Salvè Regina* [na ktore dla przytomnych Paweł V. Papież nadał Odpustu Dni 200. Nad to w każdę Sobotę Dni 100. w Swięta Nayśw: MARYI Panny, SS. Apostołow, y Swiętych

Zakonu Kaznodzieyskiego Innocenty XI. Papież nadał Odpustu Lat trzy, y tyleż Quadragen] *Sub Tuum praesidium*, za ochronę od pożaru ognia [oczym pod Cudem w liczbie Trzecim] we Lwowie codzień od owego czasu postanowione *ex voto*: y Processya *Cum Venerabili Sacramento*, ktore miał J.O. JmX. ArcyBiskup, y *Pastorali* wraz całe Nabożeństwo *Benedictione* zakonkludował, przy odgłosach w przyzwoitym zawsze czasie y Ceremonij, Trąb, Kotłow, Ognia z ręczney strzelby y z Armat. ArchiKonfraternia zaś Rożańcowa *processionaliter* aż ku Bramie Tryumfalney wyszedłszy na Miasto, po Exorcie przez W. X. Jozefa Szabłowińskiego Dyakona y Teologa Formalisza mianey, Spiewała Rożaniec *de Beata*. Po Rożańcu, Kapele *in magna copia* zebrane, wygrywały [iako o tym wyżey namieniono] *Litanias Lauretanas*, przy Illuminacyach Wież, Cyrkułu Miasta, Bramy Tryumfalney, Facyaty Klasztoru, y całey Ulicy Dominikańskiey. Co wszystko trwało *in seram noctem* przy nieustaiącym Ogniu z Armat.

Nazaiutrz w Swięto Nawiedzenia Nayśw: Panny, rowno ze Dniem wydała Artyllerya z naywiększych Dział ognia, raz *in applausum* Ukoronowaney Monarchini, drugi raz, aby się lud sposobił do Nabożeństwa. Po odprawioney Solenney Jutrzni przez Zakonnikow, tudzież po Absolucyi Generalney, y po oddzwonieniu na *Te Deum Laudamus* y na Pacierze, niżeli na Prymaryę dzwonić poczęli, Na wieży Ratuszney, trąby, kotły, y Kapela na wszystkich Instrumentach dały się słyszeć na całe Miasto graiąc Litanię *de Beata*, po ktorey skonczoney, też samę na Tryumfalney Bramie y Facyacie Klasztorney na przemiany inne Kapele wydawały echo. A za powtorzonych raz y drugi ogniach z Armat, przed Prymaryą, y przy wystawieniu Monstrancyi z P. Bogiem, oraz otwarciu Obrazu Matki Boskiey Ukoronowaney, zaczęło się swoim porządkiem Nabożeństwo *inter fluxum & refluxum populi*. Wyszła o piątey godzinie na małym zegarze Prymarya, na ktorey Litanię *de Beata* kapela grała. Po niey nastąpił Rożaniec śpiewany, na ktorym była Exorta przez W.X. Promotora miana. Po Rożańcu Godziny Kapłańskie śpiewane. Po nich Wotywa, ktore celebrował *Pontificaliter* J.W. JmX. Samuel Głowinski Biskup Hebroński Szufragan y Proboszcz Lwowski: przy odgłosach ognia z Armat. Po Niey przy nieustaiących tryumfach, ogniach przez Garnizon y Artyllerye, *in comitatu Reverendissimi Metropolitani sui Capituli & in magno concursu assistentis Cleri* wyszedł z Summą, aljas wielką Mszą S. J.O. JmX. Wyżycki ArcyBiskup. Pod czas ktorey *Summo plausu, solitis ceremoniis* wziąwszy benedykcyę, predykował W. JmX. Stefan Tomasz Mikulski ProtoNotariusz Apostolski, Kanonik Gremialny, Prokurator Capituli, y Surogator teraznieyszy Lwowski, Kustosz Staniszawowski, Proboszcz Nawaryiski, Hodowicki, Zubrzecki, &c. Po Kazaniu, Processyi *cum Venerabili* po wskroś ganku, y Summie, Benedykcya Pasterska Południowe zakonczyła Nabożeństwo, przy odgłosach trwaiących zawsze trąb, kotłow, ognia, z ręczney strzelby przez Regiment wielkiey Buławy od Kapitana, Porucznika, y Chorążego kommenderowany, y przez Artyllerye z Armat.

Po Traktamencie Gościom y Aktowi, przystoynym, około godziny drugiey z południa, gdy też Applauzy Ogniow z Armat, trąb, kotłow, y

Muzyk

Muzyk na wzwyż wyrażonych mieyscach nastąpiły, po zwyczaynym od dzwonieniu w Dzwon wielki na Rożaniec, gdy się napełnił Ludem Kościoł, W.X. Promotor iako poobiedni oraz Kaznodzieia, zaczął Kazanie, po ktorym Archikonfraternia Rożaniec o Nayśw: Imieniu JEZUS śpiewała. Po Rożańcu J.O. JmX. ArcyBiskup takąż, iaką y przed południem Assystencyą y pomocą zaczął na Tronie Nieszpory, ktore kapele kontynuowały. Na Nieszporach solennie agituiących się depredykował *ingeniosissime*. Honor Ukoronowaney Monarchini, wziąwszy *solitis ceremoniis* od J.O. ArcyPasterza benedykcyę, W. JmX. Wawrzyniec Opeydowicz, Kanonik Gremialny Lwowski. *Artium Liberalium in Alma Universitate Cracovienſi Doctor.*

Pod czas ktorego Kazania, wychodziła na Miasto Processya w Assystencyi, Kompaniow, Konfraterniow, Kongregacyow, Zakonow z Krzyżami wzwyż wyrażonych. A gdy się Kazanie skonczyło, po *Salve Regina* y *ſub tuum præſidium*, tudzież po Processyi prywatney przez wskroś-ganek przez J.O. ArcyPasterza odprawioney, y po repozycyi *Venerabilis Sacramenti more ſolito*, uczynioney, w rowney apparencyi, nabożeństwie, Majestacie, pompie, paradzie, śpiewaniu nowych Pieśni, otaczaiących liecznych pochodni, applauzach y Assystencyi Regimentu wielkiey Buławy, y Miasta całego z Chorągwiami, rezonancyi muzyk, odgłosow trąb, kotłow, ognia z ręczney strzelby, y przez Artyllerye z Armat, *in Comitatu numeroſisſimi Cleri & ſui Reverendisſimi Metropolitani Capituli*, tudzież JJ. WW. Jchmcw XX. ArcyBiskupa Ormieńskiego, y Biskupa Hebrońskiego Szufragana swego, Processyą publiczną po Mieście z Ukoronowanym MATKI Boskiey Obrazem, od czterech Lewitow z Arką Pańską na Teatrum piastowanym, niezfatygowany na rozszerzenie Chwały BOGA y MARYI Pasterz, odprawił J.O. JmX. Wyżycki ArcyBiskup Metropolitanski Lwowski, ktory nieprzeliczonemu Senatorow, Urzędnikow, Pań y Panow Konkursowi, y nieokryślonemu mnostwu Ludzi, iako w Dzień Koronacyi Roku przeszłego gromadnemu, tudzież całemu Miastu, tymże Obrazem Matki Boskiey Ukoronowanym, z ktorego Ozdoba, Majestat, y wewnątrz przenikaiąca boiaźń, zawsze wynika, *cum adiutorio* Ministrow, y Kapłanow, ktorzy Teatrum niesli, na czterech Rogach, á piąty raz przed samym Klasztorem, gdy Kantorowie: *Te Deum Laudamus* zaczynali, *benedixit*.

Po Processyi y Nabożeństwie, ktore się pociągnęło, lubo na dosyć wielkim dniu, aż do nocy, zakończonym przez Pasterskie Benedykcyę J.O. JmX. ArcyBiskupa, y przez odgłosy trąb, kotłow, ognia z ręczney strzelby y z Armat. Po odśpiewanym Rożańcu *processionaliter* przez Archikonfraternyę Rożańcową pod Tryumfalną Bramą na Mieście, pod czas ktorego miał Exortę W.X. Tomasz z Aquinu Jagodzinski Kleryk; y po odegraney Litanij *de Beata* przez kapele iako w Wigilie: przy illuminacyach teyże Bramy, Fácyaty Klasztoru, całey ulicy Dominikańską zwaney, Wieży tak Ratuszney, iako y Wołoskiey, także Cyrkułu Miasta, *Ex oppoſito* Klasztoru na wygodnym bardzo mieyscu dla całego Miasta między Klasztorami WW. OO. Reformatow, y WW. PP. Benedyktynek wyprawiła Artellerya Koronna FAIERWERK bardzo wspaniały z

wielką approbacyą y ukontentowaniem wszystkich Spektatorow, za dyspozycyą Jmci Pana Kudelskiego Kapitana Korartylleryi: ktory takim szedł porządkiem.

Wydano ognia na wałach ze trzech sztuk burzących iako naywiększych, odezwały się trąby, kotły, przez dwonastu Trębaczow na rądelu polne wygrywaiących na przemiany; á wtym za manudukcyą Jmci P. Kapitana J.O. JmX. ArcyBiskup z wielo Gośćmi będący, z Loży Klasztorney ręką swoią podpalił racę, ktora po sznurze uderzyła w Opus kapitalne, y zapaliła całą Machinę, reprezentuiącą w rożnych dziwnie pięknych kolorach *Arcum Triumphalem* dosyć wspaniale w nowo inwentowanych, z Kolumnami, Piramidami, Wazami, Kwiatami, y innemi, w Architektonice naybardziey, wydaiący się sztukach· W ktorego perspektywie Imie MARYA Koronowało Pilawę J.O. Potockich Domu *Insigne, in Signum gratitudinis* J.W. Imci Panu Franciszkowi Salezemu Potockiemu Krayczemu Koronnemu, Bełzkiemu &c. Staroście, Orderow Orła białego y S. Jędrzeia Apostoła Kawalerowi. ktory na tenże Fajerwek Pańską swoią y Fundatorską munificencyą *contribuit*.

Kontynuowały się rozne artyficialnie ognie przy nieustaiących trąb y kotłow na przemiany kurantach, tudzież wszystkich Armat z wolna za każdą sztuką odzywaiących się odgłosach. Paliły się Fontanny, Młynki, puszki z gwiazdami y szmermelami, Cedry, iako w Ogrodach wysokie drzewa, także iskrzące gęsto szpalery, z ktorych ogień w rożnych kolorach padał na doł, y wydawały się iedne ogniste ściany. Wypadały gęsto race po kilka, y kilkanaście razem ze skrzynek to z gwiazdami, to szmermelami, ścigały iedna drugą w zawody y poiedynecze: reprezentowały się gonitwy z ognistemi mieczami; á gdy to trwało więcey iak przez pułtory godziny nieustannie, sztuka za sztuką *immediate* prezentuiąc się, zakonkludowała Fontanna wielką kupę Gwiazd z okrutnym hukiem wyrzucaiąca z siebie, ktore przez wielką iasność całe Miasto y Przedmieście oświeciły, przy odgłosach tak iako na początku trąb, kotłow, na przemiany polne, wytrębuiących, oraz ognia z wielkich trzech Armat. Ktory potym w dobry kwadrans ze wszystkich Dział na wałach będących na dobranoc powtorzono.

§. XLI.

O *Nabożeństwie między Oktawą Anniwersarza Koronacyi.*

Pierwszego Dnia między Oktawą, [na ktorego wzor y innych dni rownie się Nabożeństwo odprawowało] po świtaniu dano ognia z Armat, po ktorym na dobry dzień dały się słyszeć trąby, kotły, y inne Instrumenta Muzyczne na Wieży Ratuszney, Bramie Tryumfalney, y Facyacie Klasztorney, rożne Pieśni nowe o Nayśw: Pannie wygrawaiące. Po ktorych przy powtorzeniu ognia z Armat, y uczynieniu Expozycyi, wyszła Prymarya z graną Litanią *de Beata*. Po niey Rozaniec śpiewany tak że *de Beata*. Godziny Kapłańskie śpiewane; Wotywa: w poł Summy Kazanie, y Processya. * Po południu o godzinie drugiey Rożaniec o Nayświętszym Imieniu JEZUS śpiewany. Nieszpory, Kazanie, *Salve Regina*,

Pro-

Proceſſya, y Repozycya *Venerabilis Sacramenti*. Wſzyſtko przy odgłoſach trąb, kotłow, y rożnych Inſtrumentow, oraz ognia z Armat. Po Nabożeńſtwie na Tryumfalney Bramie Litania Grana na Mieście przez godzine y więcey po ktorey na przemiany w wyrażonych mieyſcach na rożnych Inſtrumentach wygrywano pieśni aż ku drugiey w noc godzinie: nie bez illuminacyi w prymcypalnieyſzych mieyſcach oſobliwie Facyaty Klaſztoru y Tryumfalney Bramy.

Cały Oktawaryuſz, ktorzy zaproſzeni, Solennizowali Goście? *adnotantur in ſequentibus.*

W Poniedziałek Celebrował Wotywę JmX. Czuryło Jubilat, Kuſtoſz Bernardyńſki. Summę y Nieſzpory J. W. JmX. Auguſtynowicz ArcyBiſkup Ormieńſki Lwowſki.

We Wtorek. Wotywę Celebrował JmX. Zaykiewicz Ex Prowincyał Gwardyan Franciſzkańſki od S. Antoniego. Summę y Nieſpory W. Jmć. X. Łoſowſki Dziekan y Kanonik Lwowſki.

We Srzodę. Wotywę Solemnizował JmX. Barſzczewſki Doktor ExProwincyał, Przeor Wielkiego Klaſztoru WW. OO. Karmelitow Trzewikowych. Summę y Nieſzpory W. JmX. Wieniawſki Kuſtoſz y Kanonik Gremialny Lwowſki Scholaſtyk Przemyſki.

We Czwartek. Miał Wotywę JmX. Miniſter Collegij Majoris Zakonu SS. Troycy od wykupienia Niewolnikow. Summę y Nieſzpory J.W.Jm: X. Niemirycz Kantor Kanonik y Deputat na Prześwietny Trybunał Koronny, z Kapituły Lwowſkiey.

W Piątek. Solemnizował Wotywę JmX. Gwardyan Reformacki od S. Kazimierza. Summę y Nieſzpory W. JmX. Godurowſki Kanonik Gremialny Lwowſki.

W Sobotę. Spiewał Wotywę JmX. Pafnucy Brzeziński Kommiſſarz y Superior Rezydencyi Lwowſkiey S. Piotra Zakonu S. Pawła Puſtelnika. Summę y Nieſzpory W. JmX. Adam Leſzczyc Grabianka Kanonik Gremialny Lwowſki.

Kazania zaś iako *ad Valvas Eccleſiarum* publikowane, przez zaproſzonych Panegiryſtow pod tenże Oktawaryuſz Anniwerſarza miane były, tak y tu ſię kładą ſwym porządkiem.

In Solemni Anniverſario Coronationis B. V. MARIÆ in ſua Icone à S. Luca depictæ, in Eccleſia Leopolienſi SSmi Corporis Chriſti, & SSrum Petri & Pauli Apoſtolorum, Provinciæ Ruſſiæ, Patrum Sacri Ordinis Prædicatorum, miraculis clariſſimæ, invitati prædicârunt.

In Eccleſia Archicathedrali Metropolitana Leopolienſi in Veſperis ante Introductionem Congregationis Centuriæ Roſarianæ militantis ſub Invocatione & Protectione B. V. Coronatæ.

Per Jlluſtris & Reverendiſſimus D. Adamus Leſzczyc Grabianka Canonicus Gremialis Leopolienſis, uti ſupra.

In Adventu Proceſſionis ab ArchiCatedrali Eccleſia & Introductionis Centuriæ Roſarianæ ad Eccleſiam SS. Corp. Chriſti.

Jlluſtris & Adm. R.D. Jacobus Valerianus Tumanowicz S. Th: Licentiatus, Prothonotarius Apoſtolicus & Ordinarius Concionator Eccleſiæ ArchiCathedralis Armenorum. uti ſupra.

In Festo Visitationis B. V. & Anniversaria Die Coronationis.
Per Jllustris & Reverendissimus Dominus Stephanus Thomas Mikulski Canonicus Gremialis Leopolienſis, uti ſupra.

In Vesperis. Per Jlluſtris & Reverendiſſimus D. Laurentius Opeydowicz Canonicus Gremialis Leopolienſis: uti ſupra.

Prima Die infra Octavam. Adm R. Pater Joannes Cantius Matyaſzkiewicz S. T. Lector Generalis & Prædicator Ordinis Eccleſiæ S. Andreæ Apoſtoli Ordinis S.P. Franciſci de Obſervantia.

In Vesperis. Adm R. Pater Creſcentianus Wyſzomirſki S. T. Lector & Philoſophiæ Actualis Profeſſor, Ordinis Ejuſdem.

Secunda Die. Adm R. Pater Caliſtus Kowalski S.T. Lector Ordinarius Concionator Eccleſiæ S. Antonij Padvani Ordinis S. P. Franciſci PP. Conventualium.

In Vesperis. R.P. Clemens Chodykiewicz S. T. Lector & Actualis Philoſophiæ Profeſſor Ordinis Prædicatorum.

Tertia Die. Adm R. P. Marianus Borgoni S. T. Lector Ordinarius Feſtivalis Eccl: Viſitationis B.V. Ordinis PP. Carmelitarum A.R.O.

In Vesperis. Adm R.P. Sigiſmundus Gorſki S.T. Lector & Ordinarius Eccleſiæ S. Caſimiri Ordinis S.P. Franciſci PP. Reformatorum.

Quarta Die. Adm R.P. Marianus à S. Staniſlao Olim S.Th: Profeſſor & Ordinarius Concionator Ordinis SS. Trinitatis PP. Diſcalceatorum de Redemptione Captivorum.

In Vesperis. Adm R.P. Jgnatius à S. Antonio Ordinarius Concionator de Feſtis Collegij majoris Ordinis ejuſdem.

Quinta Die. Adm R.P. Hugolinus Ordinarius Concionator de Dominicis Eccleſiæ Immaculatæ Conceptionis B.V.M. Conventûs Leop. Ordinis PP. Capucinorum.

In Vesperis. Adm R.P. Joſephus, Ordinarius Concionator de Feſtis, Conventûs & Ordinis ejuſdem.

Sexta Die. Adm R.P. Jacobus Truſzewſki S. T. Baccalaureus Ordinarius de Dominicis Eccl: Viſitationis B.V. Ordinis PP. Carmelit: A.R.O.

In Vesperis. Adm R.P. Paphnutius Zawidzki Ordinarius Concionator Eccleſiæ S. Petri Apoſtoli, Ordinis S. Pauli primi Eremitæ.

In Octava Anniverſarii. Adm Rdus ac Eximius Pater Paphnutius Brzezinſki Commiſſarius & Superior Domûs Leop. S. Petri Apoſtoli Ordinis S. Pauli primi Eremitæ.

In Vesperis. Adm R.P. Jacobus Thorzewſki Soc: JESU, Ordinarius Concionator de Dominicis Eccleſiæ ArchiCathedralis Metropolitanæ Leopolienſis.

In Solemni Votiva Miſſa in Craſtinum Anniverſarii, in Gratiarum Actionem pro Beneficiis à Condita Urbe receptis, in Aſſiſtentia Nobiliſſimi Magiſtratûs & Omnium Ordinum ac Nationum Urbis noſtræ Metropolitanæ Leopolienſis Celebrata.

Reverendus Pater Michàél Wilczek S.T. Lector & Domeſticus Ordinarius Concionator Conventûs Generalis Leopolien: Ordinis Prædicatorũ

W Oktawę Celebrował Wotywę J.W. JmX. Atanazy Szeptycki Opat Kaniowſki Z.S.B.W. Summę zaś Solemnizował J. W. JmX. Głowinſki

Biſkup

Biſkup Hebroński Szufragan y Proboſzcz Lwowſki, pod czás ktorey, tak: że podczas Proceſſyi oprocz innych applauzow y Tryumfow Regiment wielkiey Buławy z ręczney ſtrzelby ognia dawał.

Nieſzpory Solenne y cały Akt Anniwerſarza Koronacyi, J. O. Jmć X. Wyżycki Arcy-Biſkup Metropolitański Lwowſki Koronator, konkludował: á to taką ceremonią: *Pontificaliter* w liczney Aſſyſtencyi *ſui Reverendiſſimi Capituli & Cleri* ſtanąwſzy na Tronie, zaczął: *DEUS in adiutorium*, ktore kapela rezonancyą ſwoią wyborną kontynuowała. A wtym z ręczney ſtrzelby Regiment Pieſzy wielkiey Buławy, od Kapitana, Porucznika, y Chorążego kommenderowany wydał ognia, po nim zaraz Korartyllerya Koronna ze wſzyſtkich Armat. [*Tu notandum* że na ranny ogień przez Regiment dawany, łożyli ſumpt *ex pietate erga Beatiſſimam* własną ſwoią ochotą Jchmć PP: Officierowie. Na teraznieſzy zaś expenſował Jmć Pan Zawadzki Generał Major y Kommendant natenczas Lwowſki, rowną zdięty pobożnością ku Matce Boſkiey.] kontynuowały ſię Nieſzpory *more ſolito* przy ceremoniach Pontyfikalnych y Applauzach temu Aktowi przyzwoitych. Po Kazaniu [o ktorym wyżey] przez Jmci X. Thorzewſkiego Kaznodzieie Archi-Katedralnego *magno plauſu* mianym, naſtąpiło zwyczaiem Zakonu Kaznodzieyſkiego: *Salve Regina* potym Proceſſya *Cum Venerabili*, po ktorey J.O. Arcy Paſterz Koronator przed Ukoronowanym Obrazem Matki Bożey w Wielkim Oltarzu będącym, zaśpiewał: *Te Deum Laudamus*. Po *Salvum fac* y Repozycyi P. Boga do Cymborium, zakonkludował całe nabożeńſtwo *Paſtorali Benedictione* przy nieuſtaiących, w każdym punkcie Ceremonij, Trąb, Kotłow, zręczney ſtrzelby przez Regiment, y przez Artyllerye Ognia z Armat,

Potym Rożańcowa Archi-Konfraternia [podobnie, iako y w Wigilyę Oktawy, w ktorą miał Exortę W.X. Paweł Duniecki Dyakon y Teolog] *proceſſionaliter* na Miaſto wyſzedłſzy przed Bramę Tryumfalnę, po Exorcie przez W.X. Raymunda Undorfa Kleryka Filozofa mianey, Rożaniec śpiewała; po ktorym ſkończonym kapele na mieyſcach wzwyż wyrażonych Litanię *de Beata*, á potym Pieśni na Trąbach y rożnych Inſtrumentach tak na Ratuſzu, Facyacie Klaſztoru, iako y nieraz wſpomnioney Bramie Tryumfalney, do zupełnego ſług MARYI ukontentowania, dziwnie pięknie, y wdzięcznie wygrywały, y wyśpiewywały. Ato przy illuminacyach mieyſc wyżey tyle razy okryſlonych, to ieſt Wieży Ratuſzney, Wołoſkiey Cerkwi, Facyaty Domowey, Ulicy, Bramy Tryumfalney, y y całego Cyrkułu Miaſta.

Całą zaś tę Solennizacyę podobnie ze wſzyſtkim Fajerwerk, iako w ſame Swięto opiſany w Tryumfalnych Ogniach palący ſię *ad plenam ſatisfactionem* wſzyſtkiego ſpektatora zakonkludował, z tą tylko rożnością, że *in principali opere* był z Herbem Oſmoroga J.O. JmX. Arcy-Biſkupowi Koronatorowi y Naypierwſzemu Centuryanowi przez Centuryańſkie Kongregacye, dedykowany; y na końcu wyſzło razem z pułtoraſta rakietow z wielkim bukiem, ktore ſię w pawi ogon rozwinęły nakſztalt Giranduli we Włoſzech, przy nieuſtawaiących Applauzach, Trąb, Kotłow, y Ognia z Armat. Ktory także, iako y w ſam Anniwerſarz, znowu w krotkim czaſie raz y drugi ze wſzyſtkich Dział na wałach będących powtorzono.

Wotijwa Mieijſka.

JN *Craſtinum* Oktawy przy podobnych Tryumfach, ogniach z Dział y Applauzach na Ratuſzu, Bramie Tryumfalney y Facyacie Domowey przez Trąby, Kotły, y kapele na rożnych Inſtrumentach, była ſolenna Wotywa Mieyſka około godziny Dzieſiątey na połzegarzu, ktorą celebrował W.X. Hieronim Waxmańſki S. T. Prezentat na mieyſcu W. X. Przeora natenczas znayduiącego ſię w Rzymie Wikary Konwentu, przedtym Teolog S. p. J.O. JmP. Jozefa Potockiego Kaſztelana Krakowſkiego Hetmana Wielkiego Koronnego, à teraz Przeor Jaworowſki; na ktorey było Kazanie przez Domowego Kaznodzieie Ordynaryuſza miane, *in præſentia Nobiliſſimi Senatûs ex Magiſtratu* natenczas *antiquo, & Omnium Ordinum & Nationum* Miaſta tego, y nieprzeliczonego Poſpolſtwa. Pod czas Offertorium JmP. Jan Dominik Wilczek *Eques Aureæ Crucis & Comes aulæ Lateranenſis SSmi Benedicti XIV. PP. feliciter Regnantis*, Jego Krolewſkiey Mci Sekretarz Senior Radzca y Patrycyuſz z Antenatow Lwowſki, iako Preyydent Miaſta JKMci y Rzeczypoſpolitey, wielkiemi Przywileiami, Prerogatywami y Dyſtynkcyą zaſzczyconego, oddawał Dwie wielkie świece *plus minus* po iednym kamieniu ważące *ad manus Celebrantis*; à to według Ceremoniału Rzymſkiego, na znak rekognicyi, y na podziękowanie za wſzelkie Łaſki y Dobrodzieyſtwa *à condita Urbe* przy tym Obrazie od Ukoronowaney Monarchini à Matki Boſkiey świadczone: ktore poty ſię *ex voto offerentis* paliły, poki dzień y noc przed Obrazem Matki Boſkiey poſtawione do ſzczętu niewygorzały. Po Wotywie *Te Deum Laudamus, cum Benedictione Venerabilis Sacramenti* przy wydaniu Ognia ze wſzyſtkich Armat, całe Nabożeńſtwo zakonkludowało.

Votum Ofiarowane od Miaſta Zułkwi.

ZA przykładem Chwalebnym podobno, Miaſta tuteyſzego Metropolitańſkiego Lwowſkiego poſzło y Miaſto ZUŁKIEW o mil trzy ode Lwowa leżące, niegdyś ś. p. JANA III. Krola Polſkiego y Wielkiego Zwycięzcy, potym Konſtantego, y Jakuba Krolewiczow, tandem Xiężny de Bovillon. Corki Krolewica Jakuba, teraz Xiążęcia JegoMci Michała Radziwiłła Woiewody, Wileńſkiego Hetmana Wielkiego, W. X. Litewſkiego, Dziedziczne à podobnym ku Matce Boſkiey Ukoronowaney zdięte Nabożeńſtwem, iako podczas Koronacyi, w rowney Aſſyſtencyi Cechow ſwoich z Chorągwiami przytomnych z Konfraterniją Rożańcową Kościoła *Aſſumptionis Beatæ.* y S. Marka Ewang: Zułkiewſkiego, Zakonu Kaznodzieyſkiego, przyſzedłſzy *proceſſionaliter* do Lwowa [na przeciw ktoremu Archi-Konfraternia Domowa wychodziła aż ku Bramie Halickiey y przyimowała wzaiemną apparencyą] maiąc z ſobą kilka ſztuk armat, y z nich ogień uczęſzczaiąc, oddawało Votum Srebrne y znaczne, przez W.X. Dominika Siekierzyńſkiego S. Teologij Lektora Przeora Zułkiewſkiego w dzień Anniwerſaryiny to ieſt dnia 1. Lipca w Roku 1753; ktory corocznie z dyſtynkcyą od innych Solemnizacyi *in perpetuum monumentum* Ukoronowania Obrazu tego we Lwowie, Zakon Kaznodzieyſki obchodzi.

§. XLI.

§. XLI.

Iak wielki komput Ludzi mogł się znaydować czasu Koronacyi.

TU w tym mieyscu należało by, [ciekawości ludzkiey chcąc zadosyć uczynić], wyrazić liczbę Hostyi, miarkuiąc wiele Mszy Swiętych Kapłani na ten Akt zgromadzeni odprawili, tudzież przez kommunikanty wyszłe, iak wiele na tym Akcie nabożnych znaydować się mogło? lecz że w tych tylko mieyscach dociec tey liczby łatwo, gdzie nie ma więcey Kościołow, do ktorych dla wielkiego naciśku niemało Ludzi dla Kommunij S. udawać się musiało; potym Greckiey Religij Uniaci w swoich Cerkwiach według Obrządkow swoich Kommunię S. przyimowali. We Lwowie zaś znayduie się oprocz trzech Katedralnych, to iest Archi-Katedralnego Metropolitańskiego Domu, Trzydzieści ośm Kościołow *Ritûs Latini*, Oprocz Archi-Katedralnego Ormieńskiego, Trzy Kościoły teyże Nacyi. Oprocz Katedralney Ruskiey Cerkwi S. Jerzego, iedynaście Cerkwi *Ritûs Græci*. więc zostawuię to imaginacyi każdego, iak wiele Kapłanow, Gościnnych, wyiąwszy Domowych, z tych trzech Obrządkow Msze S. odprawić mogło, iak nie przeliczone mnostwo Ludzi, Kommunię Swiętę w tych Kościołach y Cerkwiach chcąc bez wszelkiey dystrakcyi nabożeństwa zażyć, przyięło [zwłaszcza że natenczas był Jubileusz Wielki we Lwowie] kiedy w Mieyscu tey Funkcyi, Ołtarze dla Xięży, lubo wiele przyczyniono, ledwo wystarczyć mogły. à Kommunię Swiętą aż z innych Zakonow zaproszeni Kapłani rozdawali, y Spowiedzi słuchać pomagali: lubo po innych kościołach, [iako się namieniło], wszędzie było pełno tak do Spowiedzi, iako y Kommunij S. Gdy y pokoronacyi na każde Swięto Nayśw: Panny, przy teyże liczbie kościołow, zawsze po kilkanaście Tysięcy Kommunikantow wychodzi, y tamym Lwowianom oprocz gościnnych, na ustawicznym w tym Swiętym mieyscu, nie zbywa Nabożeństwie.

Co zaś do Mszy Swiętych śpiewanych, y z Wotywami naiętemi przez czas Dziewięciodniowy poprzedzaiący Akt Koronacyi, y przez całę Oktawę, odprawiło się punktualnie, czterdzieści. Pod czas Anniwersarza y z Wotywą Mieyską solenną, po Oktawie nazaiutrz odprawioną, było Trzydzieści cztery. Litanij *de Beata* granych, oprocz śpiewanych przez Zakonnikow podczas koronacyi było dwadzieścia y pięć: Podczas Anniwersarza tych że Litanij było dwadzieścia y dwie. Kaznodzieiow czasu Koronacyi było Dwodziestu Pod czas Anniwersarza, było Dziewietnastu. Kompanij rożnych przed Koronacyą y po Koronacyi z Vorami prezentuiących się, y oddawaiących Ukoronowaney Pani, było Trzydzieści siedm. Pod czas samey Koronacyi y Introdukcyi Ukoronowanego Obrazu, Assystowało z Obozu do Miasta, Bractw Kompanij y Kongregacyi Dwadzieścia y trzy. Zakonow po kilkadziesiąt par, z Krzyżami swemi *processionaliter* tey że Koronacyi y Introdukcyi assystuiących, było numero sześć, oprocz innych po kilka par *ex devotione* przytomnych, iako to *Ex Ordine S. Pauli Primi Eremitæ. Ex Ordine S. Augustini. Ex Patribus Societatis IESU. Ex Patribus Scholarum Piarum. Ex Ordine S. Francisci*

PP. Reformatorum. Ex Patribus Carmelitis Diſcalceatis. Ex Ordine S. Ioannis de DEO: tak że y *Ritûs Graeî ex Patribus S. Baſilii Magni.* Zaś od S. Maryi Magdaleny, od S. Urſzuli, od S. Antoniego, od S. Marcina, y od S. Mikołaia, aſſyſtowali pod Krzyżami Wielkich Klaſztorow Zakonu ſwoiego. Exort pod czas Koronacyi, gdy ktora przyſzła Kompania, y przy wyprowadzeniu, nie ktorych, rachuiąc y te, ktore miane były pod czas śpiewania Rożańca S. tak w Domu iako y na Mieście, było Ośmdzieſiąt y trzy. Pod czas Anniwerſarza tych że Exort było Dwadzieścia y pięć. Wotow publicznie przez rożne Stany ofiarowanych, o ktorych pod §. XXX. było Dwadzieścia y trzy. A tak z tego wſzyſtkiego dociec, kto zechce, może, iak wiele Ludzi rożnego Stanu y Kondycyi, znaydować ſię na tym Akcie Solennym powinno było, zważaiąc iakie Mnoſtwo, tak na Błoniach pod Obozem, iako y w całym Mieście czaſu Jntrodukcyi Obrazu Ukoronowanego zewſząd ſię pokazało o czym pod §. XXI. y XXII. Prochu wyſzło do Armat kamieni Sześćſet ſiedmdzieſiąt y trzy, żadney w murach lubo doſyć ſłabych w Mieście Lwowie, ſzkody przez ſtrzelanie nieuczyniwſzy. Co tak że *Singulari Gratiæ* Matki Boſkiey w tym Obrazie Cudowney przypiſuie ſię.

§. XLII.

O Inſtancyi do Oyca Swiętego, z uproſzeniem Penitencjarzow na te Swięte Miejſce, z władzą rozgrzeſzenia podobną, iakie maią Penitencyarze w Rzymie u S. Piotra na Watykanie, u S. Iana na Lateranie, ij apud S. Mariam Majorem, *także w Lorecie, w Kompoſtelli, ij na innych Swiętych mieyſcach.*

JEżeli cały Zakon Kaznodzieyſki cieſzy ſię, że tylo Łaſkami od Swiętey Stolicy Apoſtolſkiey zaſzczycony, że ma tak wiele Przywileiow, Prerogatyw, Honorow, y Władzy generalnie ſobie pozwolonych; że ma bez Kommunikacyi ſobie nadanych extraOrdynaryinych Ozdob, ktore nie tylko od Naywyſzſzey władzy w Kościele Bożym, ale y od ſamego Nieba dependuią, ma ſobie udzielone: á cieſzy ſię naywięcey, y naybardziey, że przez to ieſt zdolnieyſzy do pozyſkania Duſz Bogu, do emuluiących uſług bliźniemu w miłości Chrześciańſkiey. Ma ſię z czego cieſzyć *in particulari* y Konwent Generalny Lwowſki Bożego Ciała y SS. Piotra y Pawła Apoſtołow Prowincyi Ruſkiey tegoż Zakonu wielo zaſzczytami ſławny, tak dawnością Fundacyi ſwoiey, pracy Apoſtolſkiemi, rozkrzewieniem Zakonu po kraiach wſchodnich y Puſnocnych, aż do granic większey y mnieyſzey Armenij, y po całey Perſyi, iako też przez tyle Męczennikow, Biſkupow, Prałatow, Inquiſitorow, Doktorow, Kaznodzieiow, y innych wielkiey ſławy, Godności, y Cnot Mężow, tudzież oſobliwſzemi od Kościoła Swiętego nadanemi ſobie Łaſkami y Przywileiami; à nadewſzyſtko dla wielkich Cudow, do Obrazu Nayśw: MARYI Panny od S. Łukaſza malowanego, przyſłanemi złotemi Koronami. Przy ktorych oto za inſtancyą niżey wyrażoną, oprocz wielu innych Łaſk temu Mieyſcu Swiętemu nadanych, ſzczęſliwie panuiącyBenedykt XIV. Papież przez Kardynała ſwoiego Naywyżſzego Penitencyarza

nadał

te Swięte Mieyſce, iakie maią Penitencyarze w Rzymie, to ieſt z Zakonu Kaznodzieyſkiego, *apud S. MARIAM Maiorem.* z Zakonu S. Franciſzka, u S. Jana na Lateranie [ktory Kościoł nazywa ſię w Rzymie: *Urbis & Orbis Eccleſiarum Mater.*] z Zakonu OO. *Societatis IESU*, u S. Piotra na Watykanie: oprocz nie ktorych kazuſow, ktore zwykł ſobie ten że Kardynał Penitencyarz zawſze od każdych Penitencyarzow rezerwować dla naywyżſzey władzy [iako ſię tu niżey pokaże] Iakim zaś ſpoſobem ta łaſka doſtąpiona, z naſtępuiących Kopij wypiſanych z Oryginałow wyczytać można.

Kopia Liſtu od II. OO. II. WW. Arcij-Biſkupow, Biſkupow, Senatorow, ij Urzędnikow do Oijca Swiętego.

Beatiſſime Pater.

POſt oſcula pedum Sanctitatis Veſtræ, noſtriq; humillimam Commendationem. Leopoli in Civitate Metropolitana Ruſſiæ, Regni Poloniæ, extat Eccleſia Sacratiſſimi Corporis Chriſti, & Sanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum, Conventûs Generalis & quidem Antiquiſſimi Provinciæ Ruſſiæ Ordinis Prædicatorum: & in ipſa aſſervatur Thaumaturga Imago Beatiſſimæ Virginis MARIÆ à S. Luca in Cupreſſina Tabula depicta, à Leone Duce Ruſſiæ ſimul cum Arce ad Inſtantiam Beatæ Conſtantiæ ſuæ Matris, Danielis Regis Haliciæ Uxoris, Belæ IV. Regis Hungariæ Filiæ Sanctæ Cunegundis Virginis Patronæ Regni & Beatæ Juculentæ, nec non Tertij Ordinis Fratrum Prædicatorum Sororis, ijſdem tunc Peregrinantibus & Miſſionarijs adhuc ante conditam Leopolim à S. Hyacintho fundatis, oblata; quotidianis gratijs & Miraculis Clara, ex Singulari Gratia Sanctitatis Veſtræ Coronâ aureâ à Capitulo Vaticano Miſſis anno feliciter elapſo Milleſimo Septingenteſimo Quinquageſimo Primo, Die prima Julij per Reverendiſſimũ Archi-Epiſcopum hujus Civitatis, in conſpectu multorum Epiſcoporum, Senatorum, Procerum, & Exercituum Regni ac innumerabilis Cleri Sæcularis & Regularis, nec non Populi undique in circumferentia & ultra proceſſionaliter confluentis, ſolemniter in campis decorata; & in præfatam Eccleſiam cum inenarrabili triumpho & pompa per totam Civitatem introducta: Ad quam uti ad Locum Sacrum, & à Beatiſſima Virgine redditum honorificum & glorioſum, quoniam Chriſti Fidelium varij Statûs & Conditionis, omniumquè Rituum Unitorum cum Singulari devotione & pietate ſit numeroſiſſimus concurſus, ut pote in Civitate Capitali. Cum oſculo Pedum S. V. Nos infraſcripti Nomine totius Nobilitatis Polonæ Supplicamus, quatenus ijdem Chriſti Fideles Omnium Rituum Unitorum ad prælaudatam Eccleſiam Confluentes, confiteteſquè peccata ſua etiam reſervata Sanctæ Sedi Apoſtolicæ plenariam eorum veniam perpetuò conſequi poſſint; Et quatenus ſaltem Sex Pœnitentiarios ejuſdem authoritatis, cujus ſunt Pœnitentiarij in Urbe, in forma ſolita S. R. Eccleſiæ, Sanctitas Veſtra perpetuis futuris temporibus concedere benigne dignetur. Quod reliquum eſt, optamus Sanctitati Veſtræ Eccleſiam DEI, quæ Orbe patet Univerſo, diutiſſimè, atquè feliciſſimè gubernare. Cujus Clementiæ Nos etiam Commendamus. Datum Leopoli. Die 15. Menſis Januarij 1752.

Sanctitatis Veſtræ.
Obedientiſſimi Filii.

NICOLAUS JGNATIUS WYZYCKI Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis *mp.* [L. S.]
Joannes Clemens Comes Branicki Palatinus Cracovienſis Supremus Dux Exercituum Regni *mp.* [L. S.]
Michael Comes Radziwiłł Palatinus Wilnenſis Supremus Dux Exercituum Magni Ducatus Lithvaniæ. *mp.* [L. S.]
Severinus Rzewuſki Palatinus Volhyniæ. *mp.* [L. S.]
Antonius Michàél Comes Potocki Palatinus Bełzenſis Sereniſſimæ Regiualis Majeſtatis Mareſchalcus. *mp.* [L. S.]
Jgnatius Comes Sapieha Palatinus Mściſlavienſis. *mp.* [L. S.]
Jacobus Auguſtynowicz Archi-Epiſcopus Armen: Leopol: *mp.* [L. S.]
Samuel Głowiński Epiſcopus Hebronenſis Suffraganeus Leopol: *mp.* [L. S.]
Leo Szeptycki Epiſcopus Leopolien: Halicien: & Camenecen: Ritus Græco Uniti Abbas Commendatarius Mielecenſis. *mp.* [L. S.]
Hieronymus Szeptycki Epiſcopus Saldinenſis Suffraganeus Luceor: *mp.* [L. S.]
Fr. Raymundus Jezierſki Epiſcopus Baccovienſis *mp.* [L. S.]
Georgius Comes de Laſcharis Epiſcopus Zenopolitanus. *mp.* [L. S.]
Ambroſius Turzański Abbas Unioviensis, *mp.* [L. S.]
Nicodemus Caſimirus Woronicz Caſtellanus Kijovienſis. *mp.* [L. S.]
Petrus Franciſcus Branicki Caſtellanus Braclavienſis. Jaſtrębien. Barvalcen. Capitaneus, Exercituum S. R. M. & Reipublicæ Colonellus *mp.* [L. S.]
Antonius Rozwadowſki Caſtellanus Halicienſis. *mp.* [L. S.]
Staniſlaus Koſſakowſki Caſtellanus Kaminenſis. *mp.* [L. S.]
Paulus Benoe Caſtellanus Warſavienſis. *mp.* [L. S.]
Caſimirus Poniatowſki Succamerarius Regni. *mp.* [L. S.]
Joſephus Humiecki Enſifer Regni. *mp.* [L. S.]
Joſephus Lubomirſki Subdapifer Magni Duc: Litth: Generalis Major. *mp.* L.S.
Michael Rzewuſki Notarius Campeſtris Regni. *mp.* [L. S.]
Joachimus Potocki Capitaneus Leopolienſis. *mp.* [L. S.]
Joſephus Potocki Czorſtinen. Szczerzecen. Capitaneus. *mp.* [L. S.]
Joannes Potocki Capitaneus Guzovienſis. *mp.* [L. S.]
Joannes Pruſſius Jabłonowſki S. R. I. Princeps General. Feld. S. R. I. Gubernator Czehrynenſis. *mp.* [L. S.]
Demetrius Princeps de Pruſilijs Jabłonowſki Capitaneus Kowelſcenſis *mp,* L.S.
Jgnatius Cetner Capitaneus Korytnicenſis. *mp.* [L. S.]
Dominicus Cetner Capitaneus Stocenſis. *mp.* [L. S.]
Vladiſlaus Łuſzczewſki Capitaneus Zydaczovienſis. *mp.* [L. S.]
Staniſlaus Rozwadowſki Dapifer Terræ Halicienſis. *mp.* [L. S.]
Antonius Borzyſławſki Dapifer Czerwonogrodenſis. *mp.* [L. S.]
Staniſlaus Worcel, Tribunus Kołomyiſcenſis, ViceCapitaneus & Judex Caſtrenſis Zydaczovienſis. *mp.* [L. S.]
Georgius Hundorff Colonellus S. R. M. Poloniæ & Reipublicæ. *mp.* [L. S.]
Franciſcus Stadnicki Subdapifer Latyczovienſis. *mp.* [L. S.]

CO iak doſzło Oyca S. tak to zdał na Kardynała, ſwego Naywyſzſzego Penitencyarza, á żeby prożbie owey zadoſyć ſtać ſię mogło. Ale że w rzeczach wielkich niełatwo Rzym przychyla ſię na prożby, y Inſtancye lubo

doſyć

dosyć znaczne. Więc poszła powtorna Imieniem tych wszystkich, ktorzy się wzwyż podpisali, Instancya od Xiążęcia Jego Mci Michała Kazimierza Radziwiłła Woiewody Wileńskiego, Hetmana Wielkiego W.X.Litt. do Nayjaśnieyszych Jakoba Krola Angielskiego rezyduiącego w Rzymie y Kardynała d^e Iorck Syna Iego, aby oni wielką powagą swoią y przytomnością do skutku *expressa desideria* przywieść, y wyrobić raczyli. Dla czego poszły Listy z Kancellaryi Xiążęcia Jego Mci do Rzymu, ktore że po Francuzku pisane były, tu się sens polskiego ięzyka znich wyięty, kładzie.

Kopia Listu Xiążęcia Iego Mci Radziwiłła WW. Hetmana WW. X. Litt: do Naiiiaśn. Iakoba Krola Angielskiego ij Syna Iego Kardynała d^e Iorck.

Nayiasnieyszy Krolu.

MAmy tu Obraz Nayśw: Krolowy Nieba w Mieście Kapitalnym Rusi Polskiey, nazwanym Lwowie, wielkiemi Cudami y Łaskami Słynący. Ma on wiele okoliczności osobliwych służących sobie, między ktorymi, iż pochodzi ze skarbu Cesarzow Wschodnich, od ktorych dostał się w posagu Annie Cesarzownie Bazylego II. y Konstantego VIII. Siostrze, ktora dana była za Małżonkę Włodzimierzowi I. Ruskiemu Xiążęciu, Wielkim rzeczonemu y od nich z wielo skarbami przyniesiony do tych krajow; Od ostatniego Xiążęcia zwanego Lwem, czyli Leonem, darowany Zakonnikom Wielkiego Patryarchy S. Dominika, iako osobliwym Honoru Nayśw: Panny Zelantom, na tenczas dla pomnożenia Wiary Swiętey Rzymskiey Katolickiey do krajow rożnemi błędami pomiętych, przysłanym za powtorną Peregrynacyą od Innocentego IV. Missionarzom. Iest tradycya zawsze stateczna od wielu Historykow, ktorzy o tym Obrazie zacnie piszą, że go malował S. Łukasz Ewangelista. Ten Obraz Swięty po wyprowadzonym Processie za konsensem teraznieyszego Oyca S. Benedykta XIV. szczęśliwie nam panuiącego, za Instancyą Nayjaśnieyszego Krola Naszego Augusta III. y Nas Senatorow, za Przywilejem Kapituły S. Piotra, iest solennie y z wielką pompą od NayP. Arcy-Biskupa tuteyszego przy wielu innych Biskupach, Senatorach, Assystencyi Woyska Komputowego Koronnego, y wielkiego gminu, rożnego Stanu Ludzi, Koronowany w Obozie za Miastem, y do Miasta z wielkiemi Tryumfami wprowadzony. A że iako w Mieyscu publicznym, wielki, nie tylko Panow ziazd częsty, ale y Ludzi rożney kondycyi y Obrządkow konkurs bywa, życzyliśmy sobie, a żeby na wzor podobnych Mieysc Swiętych, znaydowali się dla wygody Penitentow, zewszech stron garnących się do tego Mieysca Swiętego, Penitencyarze z temi Przywileiami y władzą, z iakiemi znayduią się *in Alma Urbe*. Supplikowaliśmy oto do Oyca Swiętego z wielo Senatorami y Urzędnikami we Lwowie zgromadzonemi, rękami własnemi, przy pieczęciach podpisawszy iuż temu Lat dwie. Czego Oryginał znayduie się w Archivum Zakonu na Minerwie w Rzymie, á dotychczas skutku prozb naszych nieodbieramy. Zaczym ia Imieniem tych wszystkich, y Kapłanow Zakonu Kaznodzieyskiego ze wszech miar w Kościele Bożym zasłu-

żonego y zaſzczyconego, Ciebie Nayiaśnieyſzy Panie [wiedząc o Twoiey wielkiey ku Matce Boſkiey pobożności, tudzież w promocyi Iey Honoru, żarliwości] upraſzam y ſupplikuię, á żebyś do Oyca S. wielką powagą ſwoią raczył wnieść Inſtancyę za nami, abyśmy ſkutek Łaſki dla tego Mieyſca nieodwłoczny otrzymać mogli. A ia partykularnie &c. we Lwowie Dnia 16. Stycznia Roku P. 1754.

Michał Xiąże Radziwiłł WW: Hetman Wielki W. X. Litt: mp.

Te Liſty, że poſzły, pod Kopertą y na ręce Nay-Przew: Generała Zakonu Kaznodzieyſkiego, ktory przez Aſſyſtenta ſwego Prowincyi Polſkich y Niemieckich do rąk tak Nayjaśnieyſzego Krola Jakuba, iako y Syna Iego Kardynała d: Iorck odeſłał, więc y reſpons z przyſłanym Przywileiem na też ręce oddany, w naſtępuiących kopiach obſzernieyſzą informacyę z iako pracą y trudnością takie Przywileie wychodzą, uczyni.

Kopia Liſtu z reſponſem NaijP. Generała do W.X. Przeora Lwowſk:

ADmodum Reverende Pater Magiſter Prior, Salutem. Mittimus ei Jndultum Apoſtolicum, quo Eccleſiæ Noſtræ Leopolienſi ad Decennium conceduntur quatuor Pænitentiarij in una Die principaliori B.V.M. Cum facultatibus in eo expreſſis. Obtinuit illud Sereniſſimus Rex Angliæ, Ejuſq; Filius Cardinalis Dux de Iorck. Accluſam Sereniſſimi Regis Epiſtolam, unà cum Indulto extradat Exceil: DD. Duci de Radziwiłł; & dum ab hoc indultum receperit, curet fieri unam, pluresvè Copias Authenticas ad uſum; Originale verò reponat ad Archivum Conventûs diligenter Conſervandum. Damus ei Noſtram Benedictionem Commendantes nos, & Socios noſtros ſacrificijs. Romæ in Conventu Noſtro Sanctæ MARIÆ ſuper Minervam. Die 11. Maj 1754.

A. R. P. V. Conſervus in Domino
Fr. Antoninus Bremond
Magiſter Ordinis.

P. Magiſtro Priori Leopolienſi Antonino Deriakubowicz.

Kopia Liſtu z Reſponſem W.X. Aſſyſtenta Prowinciji Polſkich ij Niemieckich do tegoż W.X. Przeora Lwowſkiego.

Admodum Reverende ac Eximie Pater, Magiſter Prior, Patrone Colendiſſime.

OBtinuit Sereniſſimus Rex Angliæ cum D. Cardinali Duce de Iorck Indultum Apoſtolicum pro Eccleſia Noſtra Leopolienſi quatuor Pænitentiariorum pro Una Die principali B.M.V. quo Major fit Concurſus populi: & hoc ad Decennium. Videbit ex Epiſtola Regis ad Celſiſſimum Ducem Radziwiłł, quod plus obtinere non erat poſſibile. Jnterim gaudeant hoc Indulto, dum poſt Decennium renovandum fuerit, poterit peti ampliatio ad Virgam Pænitentiariam. Pro renovatione oportet huc mittere Copiam Indulti. Quamvis enim unam conſervem in Archivio, hanc tamen ex faſciculo non oportet extrahere. Me commendo &c. Romæ 11. Maj 1754. *Kopia*

Kopia Listu z Responsem Nayjaśnieiszego Iakuba Krola Angielskiego do I.O. Xiążęcia Iego Mci Radziwiłła Woiewodij Wileńskiego Hetmana Wielkiego W. X. Litt: z Francuskiego przetłumaczona.

Mon Cousin

IAk tylko od kilku Niedziel Syn moy y ia odebraliśmy przez ręce X. Assistenta OO. Dominikanow Polskich y Niemieckich Listy Wasze de Data 16. Januarij pisane, tak zaraz Syn moy wziął na siebie staranie Jmieniem swoim y moim tey łaski: o ktorą prosiliście na Kościoł XX. Dominikanow Lwowskich; ale nie podobna było więcey otrzymać, iako się da widzieć z Indultu tu przyłączonego, chociaż usilnie staraliśmy się o utrzymanie Przywilejow Obszernieyszych, nie tylko dla Oświadczenia Czci y Nabożeństwa Naszego ku Nayświętszey Pannie, ale też dla uczynienia przysługi w rzeczy wielce miłey, tak dla zacnego y Szlachetnego Narodu Polskiego, iako też partykularnie dla Osoby Waszey &c. A że Syn moy wyiechał z tąd na dni kilka dla nabycia zdrowszey aeryi, wziąłem na siebie oblig, respons dać Wam od siebie y od niego: profitując chętnie z tey okazyi w upewnieniu Was o naszey dla Was estymacyi y z Wami przyiaźni; à przytym proszę BOGA, aby Was Mon Cousin miał w swoiey Swiętey Opiece. Dań w Rzymie Dnia 5. Maja 1754.

Wasz życzliwy Cousin.

au Duc de Radziville.

Jakob Krol.

Nawierzchu Listu: A Mon Cousin.
Le Duc de Radzville. [L. S.]

Przywiley albo Indult nadawaiący Władzę rozgrzeszenia od kazusow S. Stolicy Apostolskiey rezerwowanych, czterem Penitencyarzom w Kościele Lwowskim Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyskiego.

Ioachim Miseratione Divina Tituli S. Crucis in Hierusalem S. R. E. Presbyter Cardinalis Besutius, Ssmi Dni Nri Papæ & Sedis Apostolicæ Major Pœnitentiarius.

CUm nupet pro parte Venerabilis in Christo Patris Archi-Episcopi Leopolienfis in Regno Poloniæ, & nomine totius Nobilitatis prædicti Regni Supplicatum nobis fuerit, & expositum, quod in Ecclesia Sacratissimi Corporis Christi. & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Conventûs Generalis Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopolis in Russia asservatur Antiquissima Thaumaturga Beatissimæ Virginis MARIÆ Imago, quotidianis gratijs, & miraculis clara, coronisquè Aureis ex speciali Gratia Ssmi Dni Nri Benedicti Papæ XIV. feliciter regnantis, à Capitulo Vaticano missis decorata, in qua Ecclesia non tantum ex vicinioribus, verũ etiam ex Longinquioribus, varijsquè Orbis partibus, ut asseritur, Christi fideles devotionis causa ad invisendam Sacram ejusdem Virginis MARIÆ Imaginem, concurrunt; quo perventi, ut facilius gratias, quas exoptant, ab

 eadem

eadem Beatissima Virgine consequi mereantur, ut plurimum Sacramentalem Confessionem, & Sacræ Eucharistiæ Sumptionem devotè præmittunt. Qua propter tam supradictus Archi-Episcopus Leopolienſis, quam tota Nobilitas Regni Poloniæ humiliter supplicarunt, quatenus Saltem Sex Pœnitentiarios ejusdem auctoritatis, cujus sunt Pœnitentiarij in Urbe perpetuis futuris temporibus concedere dignaremur. Nos igitur. qui Pœnitentiariæ Domini Papæ, & Sedis Apostolicæ curam gerimus, hujusmodi Supplicationibus, licet non in totum, sed tantum modo in partem, ut infra dicetur, inclinati, Auctoritate Apostolica Specialiter Nobis concessa, Dilecto in Christo Religioso Viro Provinciali pro tempore dictorum Fratrum Ordinis Prædicatorum Provinciæ Russiæ, ut quatuor duntaxat Religiosos expresse Professos ejusdem sui Ordinis, quos ad id idoneos judicaverit, doctrinâ, vitâ, ac moribus conspicuos. atque prius examinatos, & ab Ordinario Loci ad audiendas Fidelium utriusquè Sexus Confessiones approbatos, constituere, & deputare valeat, indulgemus. Quibus quatuor Confessarijs sic constitutis & deputatis, infrascriptas concedimus facultates, quibus uti possint tantummodo in Festo Principali, quod semel in anno Celebratur in Honorem Beatissimæ Virginis MARIÆ in supradicta eorum Ecclesia, scilicet à primis Vesperis usq; ad occasum solis prædicti Diei Festi: Et hæc Facultas duret solummodo ad decennium, & non ultra, nec aliter.

Supradicti quatuor Confessarij poterunt in foro conscientiæ, & per se ipsos tantum absolvere quascunquè Personas eisdem confitentes, etiam Regulares cujuscunquè sint Ordinis, Congregationis vel Instituti, etiam ex præscripto Superiorum, vel eorum Constitutionibus, etiam à Sede Apostolica approbatis, vel alias ex Indulto Apostolico extra propriam Religionem peccata sua confiteri prohibeantur, à quibuscunque casibus, & sententijs Excommunicationis, aljsq; Ecclesiasticis censuris, etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet in Bulla cœnæ reservatis; injunctis tamen ijsdem salutaribus pœnitentijs, & alijs de jure injungendis.

Exceptis infra scriptis.

1. Apostatis à Fide Christiana per actum externum,
2. Hæreticis per actum externum.
3. Schismaticis per actum externum.
4. Jis, qui scienter legerint, vel retinuerint libros in Bulla Cœnæ prohibitos, si habeant Complices, vel fautores, aut ipsi fuerint in judicio delati, nisi tamen complices degant in Regionibus palam infectis, & in quibus hæreses impune grassantur, seu ipsi in ejsdem nati sint, aut ex jis Regionibus recenter veniant, & in ijsdem legerint eosdem Libros.
5. Jis, qui Officium Sacræ Inquisitionis seu Inquisitores, vel Locorum Ordinarios illud exercentes, ac Vicarios, seu Officiales eorum, in concernentibus eorum officium, vel illorum executionem, aut Testes in hujusmodi causis impedierint, vel Offenderint.
6. Principibus, vel alijs Personis Ius Imperij, vel Iurisdictionem habentibus, nec non Dominijs, aut Rebuspublicis, aut Magistratibus, seu Personis dicta Dominia, seu Respublicas repræsentantibus. Item Prælatis Superioribus, & Inferioribus Ordinariam Jurisdictionem habentibus in publicis casibus, propter quos in dicta Bulla excommunicantur. 7.

7. Jis, qui per se, vel per alium, vel alios de rebus Christianæ Reipublicæ, & Catholicæ Religionis Statum concernentibus in Christifidelium seu Catholicorum perniciem & damnum, Infideles vel hæreticos, eorumve Duces, vel Capitaneos certiores fecerint.
8. Interficientibus, mutilantibus, incarcerantibus, detinentibus, vel hostiliter insequentibus S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archi-Episcopos, Episcopos, & Sedis Apostolicæ Legatos, vel Nuntios, aut eosdem reijcientibus à suis Diœcesibus, Terris, Dominijs, ac Territorijs, eaq; mandantibus, vel rata habentibus, seu præstantibus auxilium, vel favorem, conspirantibus in personam, vel statum Summi Pontificis Romani, vel Sanctæ Sedis Apostolicæ.
9. Jis, qui Presbyteros publicè occiderint.
10. Apostatis ab Ordinibus seu Religionibus approbatis, quamdiu extra Ordinem permanserint, nisi post reditum ad Religionem, vel saltem post reassumptum Habitum Regularem cum firmo proposito, & brevi termino ad se præsentandũ intra claustra Superioribus suæ Religionis, aut nisi ultra montani sint, vel alias longè distent, ac propter inopiam, vel aliud grave impedimentum, habitum statim reassumere nequeant. Quibus tamen assignari debebit congruum tempus ad id faciendum, & absolvi debebunt ad reincidentiam, eo termino elapso, intelligant se ratione moræ fore relapsuros in eamdem sententiam, & Censuras, quibus ante erant innodati, & durante dicto termino, moneantur ipsis esse prohibitum exercitium suorum Ordinum, si sint Sacerdotes, vel in Sacris Constituti, donec Habitum Regularem reassumpserint, & ad Religionem redierint sub Obedientiam Superiorum.
11. Regularibus intra Claustra Mulieres introducentibus ad inhonestos usus.
12. Omnibus ab Homine nominatim excommunicatis, Interdictis, vel suspensis aut pro talibus declaratis, aut denuntiatis.
13. Jis, qui vivente Romano Pontifice, de quopiam ad Pontificatum eligendo, vel excludendo tractaverint, Suffragia iniverint, aut pactiones super hujusmodi Electione fecerint.
14. Jis, qui inciderint in Censuras, Sede Vacante, ob non Servatam formam Electionis Papæ præscriptam in Bulla Gregorij XV. & Urbani VIII. vel eam sede vacante, mutare, vel alterare scienter tractaverint.
15. Jis, qui consuluerint Astrologos, Ariolos, magos, alioſquè modos illicitos, seu superstitiosos adhibuerint, inquirendo super Statum Reipublicæ Christianæ vel Sedis Apostolicæ, vel de vita, aut morte Romani Pontificis, ejusquè Consangvineorum usquè ad tertium gradum.
16. Jis, qui bona naufragantium rapuerint, dummodo, quod raptum est excedat æstimationem quinque scutorum.
17. Jis, qui secretum Sacræ Rotæ revelaverint contra formam Bullæ Urbani VIII. Item ijs, qui quomodolibet violaverint secretum seu Sigillum S. Officij juxta Constitutionem Clementis XI. nuper emanatam.
18. Jis, qui munera à Personis Regularibus acceperunt, præter moderationẽ Ssmi Dni Nri Urbani VIII. nisi prius facta restitutione.
19. Jis, qui violaverint Immunitatem vel Libertatem Ecclesiasticam non solum in publico, sed etiam in occulto casu, dum modo tamen fuerit secuta auctoritate publica interminis Constitutionis Gregorij XIV. 20.

20. Jis, qui violaverint Clauſuram Monialium in Caſu publico.

De alijs Facultatibus eiſdem quatuor Confeſſarijs conceſſis.

1. POterunt per ſe ipſos tantum omnia vota ſimplicia, etiam diſpenſando, commutare in alia pœnitentiæ, ſeu pietatis opera, exceptis votis caſtitatis, Religionis, Subſidij Terræ Sanctæ, Viſitationis ejuſdem Terræ Sanctæ, Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli Liminum, & S. Jacobi Compoſtellani, ac etiam voto non ludendi, ac Votis pœnalibus, quæ emittuntur ad ſe arcendum à peccatis.
2. Poterunt in Supradicto Feſto principali, quod ſemel in anno Celebratur in honorem Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, in ſupradicta eorum Eccleſia aperire Literas Sacræ Pœnitentiariæ directas Magiſtris in Theologia, vel Canonum Doctoribus, & ſi nullo gradu ſint inſigniti.
3. Poterunt diſpenſare cum eo, qui ſe inhabilem reddidit ad petendum debitũ, vel ob copulam cum conſangvineis Conjugis, ſublata occaſione amplius peccandi cum Sacramentali Confeſſione Semel quolibet Menſe per tempus arbitrio Confeſſarij præſcribendum, admonito, quod ſi conjugi ſupervixerit, maneat Cœlebs; vel ob tranſgreſſionem voti caſtitatis, ubi periculum ſit incontinentiæ, admonito, quod ſi Conjugi ſupervixerit, teneatur votum ſervare, & ſi fornicetur extra Matrimonium, ſciat ſe contra Votum Caſtitatis facturum;

Sciant Demum Supradicti Confeſſarij eſſe eis prohibitum ſuper quacunquè Irregularitate, & inhabilitate, & quocunquè alio impedimento Matrimoniali diſpenſare.

VOlumus autem, ut præſentes tam Latinè, quam Polonicè de verbo ad verbum tranſcriptæ in confeſſionalibus pro audiendis Confeſſionibus, ſupradictis quatuor Confeſſarijs aſſignatis publicè, & palam Omnibus Pœnitentibus, & Confiteri ſe volentibus, ſint expoſitæ, ut ab omnibus commodè legi poſſint, & quidem ſub nullitate præſentis Conceſſionis; quod etiam intelligi volumus, ſi & in quantum præfati Confeſſarij ultra Limites in hac Conceſſione præſcriptos, vel Virgas à Pœnitentiarijs Baſilicarum de Urbe adhiberi ſolitas exponerent, vel præſentibus facultatibus, præterquam ſemel in anno die Feſto ut ſupra, principali, quod in Honorem Beatiſſimæ Virginis MARIÆ in ſupradicta eorum Eccleſia celebratur, uti auderent, nec alias, nec aliter, ſupra quod eorum oneramus conſcientiam. Datum Romæ ex Ædibus noſtris hac die 30. Aprilis 1754.

J. Card: Beſſutius P.M.

(L. S.)

S. Pœnit: Aplcæ: Gratis

Franciſcus Petrucciolus Sac. Pœn. Secr.

Reg: in l. 2. Facul: fol. 30.

Tenże sam Przywiley ięzykiem Oyczystym przetłumaczony.

JOachim z Miłosierdzia Boskiego Tytułu S. Krzyża w Ieruzolimie, S.R.K. Przezbiter Kardynał, Oyca Swiętego BENEDYKTA XIV. PAPIEZA y Swiętey Stolicy Apostolskiey Naywyższy Penitencyarz.

GDy niedawno od Przewielebnego w Chrystusie, Arcy-Biskupa Lwowskiego w Krolestwie Polskim, oraz Imieniem wszystkiey Szlachty tegoż Krolestwa Supplikowano do nas y przełożono, że w Kościele Bożego Ciała y Swiętych Apostołow Piotra y Pawła, Konwentu Generalnego Braci Zakonu Kaznodzieyskiego Miasta Lwowa na Rusi; zostaie Naydawnieyszy Cudotworny Nayśw: Panny MARYI Obraz, codziennemi Łaskami y Cudami Sławny, y Koronami Złotemi z osobliwey łaski Nayświętszego Oyca Naszego BENEDYKTA XIV. PAPIEZA Szczęśliwie Panuiącego od Kapituły Watykańskiey przysłanemi ozdobiony; W ktorym Kościele nie tylko z poblizszych, ale też y z odległeyszych rożnych stron [iak powiedaią] Wierni Chrystusowi Nabożeństwem zdięci dla odwiedzenia Swiętego Tey że Nayśw: Panny MARYI Obrazu zchadzaią się; gdzie przyszedłszy, aby tym łatwiey łask, ktorych żądaią od teyże Nayśw: Panny dostąpić mogli, naywięcey spowiadaią się y nabożnie Kommunikuią. Przetoż tak wzwyż rzeczony Arcy-Buskup Lwowski, iako y wszystka Szlachta Krolestwa Polskiego pokorną wniesli Supplikę, aby przynaymniey sześciu Penitencyarzow [tey że władzy, ktorey są Penitencyarze w Rzymie] wiecznemi przyszłemi czasami pozwolić raczyliśmy. My tedy ktorzy Penitencyaryi Oyca Swiętego, y S. Stolicy Apostolskiey staranie mamy, tym Supplikom, choć nie we wszystkim, przynaymniey co do części [iako niżey wyrażono będzie] nakłonieni, Władzą Apostolską w szczegulności nam pozwoloną, Wielebnemu w Chrystusie Prowincyałowi na czas będącemu rzeczonych Braci Zakonu Kaznodzieyskiego Prowincyi Ruskiey, aby czterech tylko Zakonnikow prawdziwych Professow tegoż swoiego Zakonu, ktorych by do tego sposobnych rozumiał, nauką, zyciem, y obyczaiami znacznych, y pierwey examinowanych, y od Ordynaryusza Mieysca do Spowiedzi słuchania Wiernych oboyga płci, approbowanych. postanowić, y naznaczyć mogł, pozwalamy. Ktorym Czterem Spowiednikom tak postanowionym y naznaczonym, niżey opisane nadaiemy władzę, ktoreyby używać mogli, tylko w Swięto pryncypalne, ktore się raz w Rok obchodzi na Honor Nayświętszey Maryi Panny wzwyż przerzeczonym ich Kościele, to iest od pierwszych Nieszporow, aż do zachodu Słońca pomienionego Dnia y Uroczystości. A ta władza trwać będzie tylko do lat Dziesięciu, y niedaley ani inaczey,

Wzwyż przerzeczeni Czterey Spowiednicy mogą co do sumnienia y przez siebie samych tylko, rozgrzeszać iakiekolwiek Osoby onym się Spowiadaiące, chociaż Zakonne, ktorego kolwiek by byli Zakonu, Zgromadzenia, albo Postanowienia; choćby przez ustanowienie Przełożonych, y ich Konstytucye od S. Stolicy Apostolskiey approbowane, albo też z Indultu Apostolskiego, oprocz w Własnym swoim Zakonie grzechow swoich

Spowiedać się zakazano mieli; od ktorychkolwiek kazusow, y Sentencyi klątew, y innych Kościelnych Cenſur, chociaż S. Stolicy Apoſtolſkiey iakimkolwiek ſpoſobem w Bulli Wieczerzy Pańſkiey, rezerwowanych: naznaczaiąc onym że zbáwienną pokutę, y inne należytości do naznaczenia przyzwoite.

Oprocz niżeij opiſanijch.

I. APoſtatow, czyli Odſtępcow od Wiary Chrześciańſkiey przez uczynki powierzchowne.

2. Heretykow przez uczynki także powierzchowne.

3. Schizmatykow też podobnie przez uczynki powierzchowne.

4. Tych, ktorzyby wiedząc, czytali, albo u ſiebie zatrzymywali Xięgi w Bulli Wieczerzy Pańſkiey zakazane; ieżeliby mieli Towarzyſzow, albo ſprzyiaiących ſobie, albo ſami by byli do ſądu obwieſieni; chybaby Towarzyſze przebywali w kraiach oczywiście zarazliwych, w ktorych herezye bez karania wolno graſſuią, ieżeliby w nich urodzeni byli, albo z tychże kraiow świeżo przyſzli, y w nich czytali też Xięgi.

5. Tych ktorzy by Urzędu Swiętey Inquizycyi, lub Inquizytorow, albo mieyſce Ordynaryuſzow tenże ſam Urząd utrzymuiących, iako też ich Wikaryuſzow lub Officyałow w należących okolicznościach do ich Urzędu albo onych exekucyi, lub świadkow w tych że ſamych ſprawach tamowali, albo onym ſzkodzili.

6, Xiążąt udzielnych, lub innych Oſob, prawo Panowania lub Juryzdykcyę maiących, iako y Państw, albo Rzeczypoſpolitych, albo Magiſtratow lub Oſob rzeczone Państwa, czyli Rzeczypoſpolite reprezentuiących. Także Prałatow, Przełożonych, Starſzych y niſzſzych Ordynaryiną Juryzdykcyą maiących, w publicznych kazuſach, dla ktorych z przerzeczoney Bulli w klątwie zoſtaią.

7. Tych ktorzyby przez ſiebie, albo przez innego, lub przez innych, o rzeczach do Chrześciańſkiey Rzeczypoſpolitey y Katolickiey Religij Państw należących, na Wiernych Chryſtuſowych, to ieſt Kátolikow zgubę y ruinę, niewiernych albo heretykow y ich pryncypałow albo Heretykow upewniali.

8. Zabiiaiących, obcinaiących, y w Więzieniu zatrzymuiących, albo po nieprzyiacielſku naſtępuiących na Kościoła Swiętego Rzymſkiego Kardynałow, Patryarchow, Arcy-Biſkupow, Biſkupow, y S. Stolicy Apoſtolſkiey Poſłow czyli Nuncyuſzow; albo onych odrzucaiących z twoich Diecezyi, Ziem, Państw, y Powiatow; albo toż ſamo rozkazuiących, lub utwierdzaiących; lub daiących pomoc, y ſprzyiaiących do konſpiracyi na Oſobę lub Państwo Naywyższego Papieża Rzymſkiego, albu Swiętey Stolicy Apoſtolſkiey.

9. Tych, ktorzyby Kapłanow publicznie zabiiali.

10. Odſtępcow lub Apoſtatow od Zakonow potwierdzonych, poki w Apoſtazyi zoſtaią y nie w Zakonie, chyba by powrocili do Zakonu, albo przynaymniey po wziętym znowu Habicie Zakonnym, ſtatecznym poſtanowieniem, y w krotkim czaſie deklarowali ſię prezentować w Klaſztorze Przełożonym ſwego Zakonu, oprocz, ieżeliby w wielkiey odległości zoſtawali, á dla niedoſtatku, lub dla inney wielkiey

kiey iakiéy przeszkody, Habitu swego Zakonu zaraz powziąść nie mogli: ktorym iednak naznaczyć się ma czas do wypełnienia tego wszystkiego; y rozgrzeszeni bydź maią do powtornego wykroczenia: bo ieżeliby wtym naznaczonym czasie niewykonali, niech wiedzą, że tym samym Sentencyom, y karom znowu podpadaią, ktorym przedtym podlegli byli; Maią bydź napomnieni, iż się im niegodzi Urząd poświęcenia swego sprawować, ieżeliby byli Kapłanami, albo w innym z większych poświęceniu, poki Habitu Zakonnego na się nie wezmą, y do Zakonu nie powrocą pod Posłuszeństwo Przełożonych.

11. Zakonnikow do klauzury Osoby białogłowskie wprowadzaiących na nieprzystoyne uczynki.

12. Wszystkich przez sąd mianowicie wyklętych, lub w Interdykcie, lub w Suspensie zostaiących, albo za takich wyraźnie deklarowanych lub ogłoszonych.

13. Tych, ktorzyby za życia ieszcze Oyca Swiętego, o Obraniu innego na Papiestwo, albo o exkluzyi traktowali, sposoby umawiali, albo iakie ułożenia o tey Elekcyi mieli.

14. Tych, ktorzyby popadli kary Kościelne, gdy S. Stolica Apostolska wakuie, że niezachowali Formy Elekcyi Papieża, opisaney w Bulli Grzegorza XV. y Urbana VIII. albo też samę formę, gdy S. Stolica wakuie, aby odmieniona, albo pomieszana była, rozmyślnie starali się.

15. Tych, ktorzyby się radzili Astrologow, Wrozkow, Wieszczkow, Czarownikow, y innych sposobow niegodziwych, lub zabobonnych zażywali; Także dowiadowali się o Stanie Rzeczypospolitey Chrześciańskiey; lub Stolicy Apostolskiey; albo o życiu lub śmierci Rzymskiego Papieża, y Iego krewnych, aż do trzeciego Pokolenia.

16. Tych, ktorzyby Dobra rozbitych na morzu lub Rzekach zabrali byle by te zabranie, walor złotych piędziesiąt, przechodziło.

17. Tych, ktorzyby Sekret Swiętey Roty rewelowali przeciw Formie Bulli Urbana VIII. Znowu tych, ktorzyby iakimkolwiek sposobem niedotrzymali Sekretu albo Pieczęci Swiętego Officium według Konstytucyi od Klemensa XI. wydaney.

18. Tych, ktorzyby podarunki od Osob Zakonnych pobrali, oprocz Moderacyi Urbana VIII. Papieża, poki pierwey niewrocą.

19. Tych, ktorzyby zgwałcili *Immunitatem* albo wolność Kościelną nie tylko publicznie, ale y skrycie; chybaby się to stało władzą publiczną w terminach Konstytucyi Grzegorza XIV.

20. Tych, ktorzyby zgwałcili Klauzurę Panien Zakonnych publicznie.

O innych Władzach tymże Czterem Spowiednikom pozwolonych.

1. MOgą przez siebie samych tylko, Wszystkie Vota Sympliczne, nawet dyspensuiąc, zamienić w inne pokuty lub pobożności uczynki: oprocz Votow Czystości; wstąpienia do Zakonu; pomocy do windykowania Ziemi Swiętey; Wizytowania teyże Swiętey Ziemi; także wizytowania Grobu Swiętych Apostołow Piotra y Pawła; y S. Jakoba w Kompostelli. Także Votum niegrania w gry zakazane; y Wotow karzących siebie; uczynionych dla wstrzymania się od grzechu.

2. Mogą w przerzeczonym Swięcie Pryncypalnym, ktore się raz w Rok celebruie na Honor Nayświętszey Panny MARYI, w zwyż rzeczonym ich Kościele odpieczętować Listy od Swiętey Penitencyaryi przysłane, ordynowane do Doktorow Pisma Swiętego, lub Doktorow Kanonow, choćby żadnych Urzędow niemieli.

3. Mogą dyspensować z tym, ktory się nie sposobnym stał do dopominania się powinności Stanu Małżeńskiego, choćby przez społeczność z krewnymi przyiaciela swego zgrzeszył; ale tą kondycyą, aby oddalona była okazya do grzechu, do Sakramentu Spowiedzi, raz przynaymniey każdego Miesiąca, przez czas od Spowiednika naznaczony uczęszczaiąc: y dawszy mu napomnienie, iż ieżeliby przeżył przyiaciela swego dożywotniego, nie ma powtornie wkraczać w Stan Małżeński; Albo dla przestąpienia Slubu czystości, gdzieby było nie bespieczeństwo niepowściągnienia; ma mieć te napomnienie: ieżeliby przeżył przyiaciela, powinien Slubu dochować; á ieżeliby zgrzeszył nie będąc Małżeństwem obowiązany, niech wie, że przeciw Slubowi czystości uczynił.

Niechay wiedzą naostatek przerzeczeni Spowiednicy, że się im niegodzi *in quacunque irregularitate* y w wszystkiey niespołobności do Kapłaństwa; w iakieykolwiek inney przeszkodzie Małżeńskiey dyspensować.

CHcemy zaś á żeby był ninieyszy Przywiley tak po Łacinie iako y po Polsku, Słowo w słowo przetłumaczony, y na Konfessyonałach do słuchania Spowiedzi przerzeczonym Czterem Spowiednikom naznaczonych, publicznie y iawnie wszystkim Penitentom y Spowiedać się pragnącym wystawiony: aby od wszystkich snadnie czytany bydź mogł; á to pod nieważnością ninieyszey Władzy y pozwolenia. Co samo ma się rozumieć, ieżeliby przerzeczeni Spowiednicy nad granice w tym pozwoleniu opisane, postępowali; albo Lasek Penitencyarzom Bazylik Rzymskich, zwyczaynych, używali; albo tey władzy, oprocz raz w Rok Dnia Uroczystego (iako wyżey) pryncypalnego, ktory się na Honor Nayświętszey MARYI Panny w przerzeczonym ich Kościele, celebruie, używać odważyli się ani inędy, ani inaczey. Wczym ich sumnienie obciążamy. Dan w Rzymie w Naszym Pałacu Dnia 30. Kwietnia 1754.

Ioachim Kardijnał Bezucijuss Penitencijarz Najwijssij.

(Mieysce Pieczęci S.)
(Penitencyaryi Apo-)
(stolskiey.)

Z Łaski.

Regestrowano w Xiędze 2. Przywileiow, na karcie 30.

Franciszek Petruciolus Swiętey
Penitencyaryi Sekretarz.

Na ten

NA ten Przywiley Swiętey Stolicy Apostolskiey zapatrzywszy się JJ. O. JW. JW. Ordynaryuszowie Lwowscy każdy Owieczki swoie od kazusow sobie też rezerwowanych, osobliwym Jndultem rozgrzeszać pozwolił, moc y władzę rozgrzesznia tymże Penitencyarzom nadał; iako się daie widzieć znastępuiących Instrumentow.

Facultas Celsissimi Loci Ordinarij Metropolitani, concessa ijsdem Romanis Pœnitentiarijs absolvendi a casibus suæ Sedi reservatis.

NIcolaus Ignatius *de Wiżyjce* Wyżycki DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ, Archi-Episcopus Metropolitanus Leopolienſis.

UNiversis & Singulis, quorum interest, significamus: Quia Nos visis suprascriptis à Sancta Sede Apostolica facultatibus pro Quatuor Pœnitentiarijs ad instar Basilicarum de Urbe ad Ecclesiam Sacratissimi Corporis CHRISTI Domini, & SS. Petri & Pauli Apostolorum, Patrum Ordinis Prædicatorum Provinciæ Russiæ, hic intra Mœnia Sitam, in qua Jcon Thaumaturga Beatissimæ & Jmmaculatissimæ Virginis Matris DEI MARIÆ à S. Luca depicta, per manus nostras cum inenarrabili cordis lætitia Coronata asservatur, concessis; pro quibus ad Sanctissimum Pontificem BENEDICTUM XIV. feliciter Regnantem, cum Reverendissimis CoEpiscopis Fratribus Nostris, Senatoribus & Proceribus Regni, uti pro Loco Sacro & à Beatissima Hæreditaria Domina nostra electo, beneplacito, Residentiali, & reddito honorifico; Ad Augendam Christi Fidelium Devotionem, tum quoque peccatorum ad Refugium Suum Unicum, & Matrem Misericordiæ recurrentium, & confugientium spirituale commodum instantiales fecimus; Easdem non cancellatas, nec in aliqua sui parte vitiatas, invenientes, Populo Christiano ad notitiam deducendas, Diebus Festivis publicandas, Typis imprimendas, & Confessionalibus tam Latino, quam Patrio idiomate exponendas, juxta vim earundem, robur, tenorem, & obloquentiam concessimus. Præfatis Pœnitentiarijs [ut præfertur in ijsdem facultatibus] à suo Superiore nunc Dilectissimo Nobis in Christo Sacræ Theologiæ Doctore Religioso & Admodum Reverendo Patre Angelo Polikowski Provinciali, Viro de nobis optimè merito, vel alias pro tempore existenti, designandis, Authoritatem etiam à casibus Sedi Nostræ Ordinariæ reservatis absolvendi, pro Majori Pœnitentium Spirituali quiete impertimur: & eam simul cum supradictis à Sancta Sede Apostolica facultatibus, ab Eminentissimo Cardinali Summi Pontificis & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Supremo Pœnitentiario Indultis, ad Decursum decennij extendimus. Diem primariam & Principalem iisdem uti facultatibus, Visitationis B. V. Festivam, ut pote Coronationis præfatæ Jconis Thaumaturgæ Anniversariam, designamus: ac in Fidem & Testimonium Omnium præmissorum, Sigillum Nostrum apponi iussimus, & manu Nostra Subscripsimus. Leopoli in Palatio Nostro Archi-Episcopali, Die 28. Mensis Junij. Anno Domini 1754.

NICOLAUS IGNATIUS Archi-Episcopus.

(L. S.)

Facultas Jllustrissimi Loci Ordinarij Leopolienſis Ritus Armeni.

JAcobus Stephanus Augustynowicz DEI & Apoſtolicæ Sedis Gratiâ Archi-Epiſcopus Leopolienſis Armenorum.

UNiverſis & Singulis, quorum intereſt, Significamus: Quia nos ad augendam CHRISTI Fidelium Devotionem etiam in Ritu Noſtro & Diæceſi exiſtentium, ad Eccleſiam Sacratiſſimi Corporis CHRISTI, SS. Petri & Pauli Apoſtolorum Patrum Ordinis Prædicatorum S. Dominici hic intra Mænia Civitatis iſtius ſiam, in Qua Thaumaturga Jmago B.V.M. à SS. BENEDICTO XIV. feliciter Regnante in præſentia & Aſſiſtentia Noſtri Coronata, cernitur, concurrentium, Pænitentiarijs ab Eodem SS. Pontifice per Eminentiſſimum Cardinalem Suum; & S.R.E. Supremum Pænitentiarium præexpreſſis, à caſibus reſervatis Sedi Noſtræ Ordinariæ, Die Principali ſeu veriùs Feſto Viſitationis B.V.M. ut pote Coronationis Anniverſaria ad Decurſum Suprafati Decennij facultatem abſolvendi dedimus. Et in ejus rei fidem Sigillum Noſtrum apponi juſſimus, & manu propria Subſcripſimus. Leopoli in Reſidentia Noſtra Archi Epiſcopali. Die 17. Menſis unij juxta vetus Calendarium. Anno Domini 1754.

IACOBUS Archi-Epiſcopus
Leopolienſis Armenorum. mp.

(L.S.)

Facultas Jllustrissimi Loci Ordinarij Leopolienſis Ritûs Græci Uniti.

LEo *in Szeptyce* Szeptycki DEI & Apoſtolicæ Sedis Gratiâ Epiſcopus Leopolienſis, Halicienſis, & Camenecenſis Podoliæ, Abbas Commendatarius Mielecenſis.

DIlectis Nobis in CHRISTO Religioſis & RR. PP. Pænitentiarijs Ordinis Prædicatorum S. Dominici ad Eccleſiam Sacratiſſimi Corporis CHRISTI Conventûs Leopolienſis à Religioſiſſimo & Reverendiſſimo in Chriſto Patre Provinciali ejuſdem Ordinis in virtute retroſcriptæ Facultatis Apoſtolicæ ad Excipiendas Confeſſiones à Chriſti Fidelibus in Feſto B.V.M. ad præfatam Eccleſiam Congregatis, deſignatis, alias ab Ordinario Loci Approbatis Salutem in Domino. Saluti animarum Chriſti Fidelium Ritûs Noſtri Græci Uniti, quantum cum Domino opportunè conſulere cupientes, ut liceat Dilectionibus Veſtris à Chriſti Fidelibus utriuſquè Sexûs Juriſdictioni noſtræ ſubjectis ad Eccleſiam præfatam in Feſto Viſitationis Gloriosiſſimæ Virginis MARIÆ ad Thaumaturgam Ejus Imaginem quotidianis gratijs & Miraculis clareſcentem pro lucranda Indulgentia confluentibus, & peccata ſua per Sacramentum Pænitentiæ expiare volentibus, confeſſiones excipiendi, ijſdemquè etiam in Caſibus Sedi Noſtræ Ordina-

rijs

riæ reservatis, videlicet Homicidij voluntarij, percussionis Parentum, Incestûs, Sacrilegij cum Persona voto castitatis obstricta, Stupri violenti, Sodomiæ, Bestialitatis, Publici adulterij, Maleficij, Absolutionis Confessionis coram Sacerdote Schismatico, beneficium absolutionis impertiri, Ita tamen, ut si aliques in Confessione Ruthenos à suo Ritu Græco Unito ad Latinum transiviſſe, transire velle, repererint, [de quo in Confessione Fænitentes interrogare omnino teneantur] talibus Beneficium absolutionis non prius, donec firmum propositum ad suum Ritum Græcum Unitum redeundi, & respectivè in eo ad mortem permanendi fecerint, concedere & elargiri, super quo conscientiam Dilectionum Vestrarum oneramus, & non alias, nec aliter Authoritate Nostra Ordinaria facultatem damus & concedimus, Præsentibus ad Quinquennium tantum valituris. In quorum fidem &c. Datum Leopoli in Residentia Nostra Episcopali ad Cathedram Tituli S. Georgij Martyris. Die 17. Mensis Junij 1754. Anno.

LEO Episcopus L. H. C.

(L. S.)

NAstąpiła potym tegoż Przywileiu publikata, tak po Ambonach wszystkich Kościołow y Cerkwiow, iako y *ad valvas Ecclesiarum*, aby wiernym Chrystusowym, osobliwie Rozgrzeszenia lub Dyspensy od takowey władzy potrzebuiącym, wiadomo było, *de tenore sequenti*.

Publikata Przywileiu o czterech Penitencyarzach.

SWięta Stolica Apostolska coraz nowemi Mieysce Swięte, iako zwykła zdobić Łaskami, tak y teraz do Kościoła Bożego Ciała y SS. Piotra y Pawła Apostołow w Mieście będącego WW. OO. Dominikanow, Mocą Oyca Swiętego BENEDYKTA XIV. Papieża szczęśliwie Panuiącego przez Kardynała Naywyższego Penitencyarza, nadała czterech Penitencyarzow ztą władzą, iakie maią Penitencyarze w Rzymie; ktora władza rozgrzeszenia, że się zaczyna od pierwszych Nieszporow Swięta Nawiedzenia Nayśw. MARYI Panny iako Uroczystości Pryncypalney, z przyczyny Anniwersarza, czyli Rocznicy Koronacyi Cudownego w tymże Kościele Obrazu Matki Bożey; á to dla wszystkich w pospolitości wiernych Crystusowych, wktorymkolwiek Obrządku będących, bądź Łacińskim, albo Ormiańśki czyli też Ruskim; z pozwoleniem od każdey Zwierzchności, rozgrzeszenia od wszystkich kazusow, nawet prywatnie sobie rezerwowanych: y trwać będzie do Zachodu słońca przerzeczonego Swięta Nawiedzenia teyże Matki Boskiey; Wspomnieni WW. OO. Dominikanie, z miłości ku nawroceniu iak naskuteczniey szym grzesznikow, o tym Przywileiu y Łasce S. Stolicy Apostolskiey Rzymskiey donosząc, na Nabożeństwo, teyże Uroczystości Nawiedzenia Nayśw. MARYI Panny, ktora się odprawować będzie w przyszły da Pan Bog Wtorek, to iest Dnia Drugiego Miesiąca Lipca, z Wystawieniem Nayświętszego SAKRAMENTU, z Kazaniami, Processyami, Rożańcem przed Tryumfalną Bramą tak po pierwszych, iako y drugich Nieszporach, przy Exortach zwyczaynych, oraz z Odpustem Jubileuszowym, y Arcy-Pasterską Benedykcyą, Łask waszych zapraszaią. Gdy

Gdy pomieniona Uroczyſtość przypadła, przy zwykłych Tryumfach zaczynać ſię miały pierwſze Nieſzpory, po otwarciu Obrazu Ukoronowanego Matki Boſkiey, y Wyſtawieniu Nayświętſzego Sakramentu wyſzedł w aſſyſtencyi przyzwoitey W.X. Prowincyał w bogatym Pluviale, ktory maiąc czterech Zakonnikow, w kondycyach opiſanych w Przywileiu, znakomitych, w zupełnym Habicie y ſtułach, przed wielkim Ołtarzem przytomnych, onym publicznie Władzą ſobie od Kardynała Naywyſzſzego Penitencyarza rozwoloną moc wrzeczonym Przywileiu wyrażoną nadał, y Penitencyarzami OYCA Swiętego y S. Stolicy Apoſtolſkiey poczynił. Ktorzy zaraz w ſwoich Konfeſſyonałach zaſiedli, y Penitentow wielką liczbą gromadzących ſię ſpowiedać zaczęli. Na każdym zaś Penitencyarſkim Konfeſſionale, dla informacyi przychodzących, wielkiemi Literami napiſano było: *Pœnitentiarius Domini PAPÆ.* á Nabożeńſtwo ſwoim torem kontynuowało ſię [iako w Publikacie opiſano] tak na pierwſzych Nieſzporach, iako y przez cały Dzień Uroczyſtości Nawiedzenia Nayśw: MARYI Panny. przy rezonancyi kapeli, Litaniach granych na Trynmfalney Bramie, illuminacyach wſpaniałych, wzwyż namienionych applauzach, y dawaniu przez Altyllerie Koronne ognia z Armat. Predykowali zaś tego Roku 1754. WW. OO. Pijarowie, z ktorych rannego Kaznodziei Jmci X. Choynackiego Kazanie, między kazaniami Koronacyinemi daie ſię czytać drukowáne.

Notandum.

Z Okoliczności tego Indultu, trzeba wiedzieć, że Zakon Kaznodzieyſki ma obſzerne Przywileie rozgrzeſzać Wiernych Chryſtuſowych od kazuſow Swiętey Stolicy Apoſtolſkiey rezerwowanych; á oprocz, że każdego czaſu liczy ie ſobie za domowe; w ſzczegulności w wielkich doſyć łaſkach ma nadane, ktorych używa mocą ſobie pozwoloną od Oycow SS. Jnnocentego VIII Leona X. Piuſa IV. S. Piuſa V. Grzegorza XIII. Jnnocentego XI. y Benedykta XIII. ktorzy nie tylko w ſame Swięta niżey wyrażone, ale nawet [dla wygody Penitentow] trzema dniami każde Uroczyſtość poprzedzaiącemi, Odpuſt zupełny od winy y kary z władzą y łaſkami Jubileuſzowemi nadali.

Y tak iakie nadał Jnnocenty VIII. Papież piſze otym N.y Przew: Antonin Bremond Generał Zakonu Kaznodzieyſkiego in Bullario Ordinis, [ktory dawniey wielką pracą wydał] Tomo 4. fol: 194. Bartholomæus de Comatijs Bononienſis Generalis Magiſter Ordinis Prædicatorum *Indulgentiam plenisſimi Iubilei* ab Jnnocentio VIII. Confratribus & Sororibus Ssmi Roſarij conceſſam *Semel in vita, & Semel in mortis articulo*, dum, cùm ejuſdem Ordinis Provincialibus Capitulum. Generale in Alma Urbe celebraret, Epiſtola ſcripta Romæ Anno 1484. Die 15. Octobris denuntiavit, cujus exemplar authenticum in Archivo Ordinis aſſervatur: Epiſtolæ autem tenor eſt hujusmodi:

Jn Dei Filijs Chariſſimis Reverendis Prioribus, Fratribus Totius Ordinis Prædicatorum Frater Bartholomeus Comatius de Bononia ejusdem Ordini: humilis Generalis Magiſter ſalutem & Spiritus Sancti Conſolationem.

Notum ſit vobis quod Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus, Dominus Noſter Jnnocentius Divinâ Providentiâ Papa Octavus, attendens Devotio-

votioni Beatæ Virginis de Rosariò, ut Confratres dictæ Confraternitatis, & qui adhuc Confratres non sunt, ad Virginis obsequium propterea accendantur, hodie suæ vivæ vocis oraculo concessit nobis, quatenus omnes utriusquè sexus ubiq; terrarum existentes Confratres, unum sibi possint eligere Confessorem, qui eis plenariam Jndulgentiam semel in vita & semel in mortis articulo concedat omnium delictorum suorum. Bene valere & Dominum profelici statu & profectu Ordinis instanter orate. Datum Romæ in Nostro Conventu S. MARIÆ super minervam, die Quinta Decima Octobris. Anno Millesimo Quadringentesimo Octoagesimo Quarto. Tenże Tom: 8. Tract: de consensu Bullarum Tit: 5. quæst: 3. num: 3. pisze: Anno MCCCCLXXXIV. Jnnocentius VIII. Omnibus utriusq;, sexus Confratribus SS. Rosarij indulsit, ut unum sibi possint eligere Confessorem, qui eis plenariam Indulgentiam semel in vita, & semel in mortis articulo concedat omnium delictorum.

Otym Liście wspomina Leo X. w Bulli, ktora się zaczyna: *Pastoris æterni* Dnia 6. Pazdziernika 1520. y między innemi ktore nowo nadaie też samę Łaskę y moc potwierdza; iako można czytać: *in Bull: Ord: Tom: IV: pag:* 394.

Także S. Pius V. potwierdzaiąc Leona X. namienia w Bulli: *Inter desiderabilia* Dnia 29. Czerwca Roku P. 1569. *Tom: V. fol:* 214.

Jnnocenty XI. w Bulli: *Nuper pro parte.* Dnia 31. Lipca 1579. w Summariuszu cap. 10. wyraźnie traktuie y potwierdza też Łaskę. Tom: 6. pag: 349.

Jako y Benedykt XIII. *in Bulla: Pretiosus.* Dnia 26. Marca 1727. §. 4. Tomo VI. Bullarij Ord. fol. 616.

LEO X. in Brevi: *Ad Sacram Petri.* Dnia 14. Września 1514. w Swięta *Narodzenia Pańskiego, Zielonych Swiątek.* w *Piątek po Niedzieli Pasyonalney, Wszystkich Swiętych,* y w *Niedzielę Drugą wielkiego Postu,* dla wszystkich w Rożańcu Jubileusz nadał, iako słowa iego opiewaią: *In quibus confratrum vota quæcunquè Simplicia Confessarii in alia pietatis opera commutare valent.*

Ten że Leo X. in Brevi: *Pastoris æterni* Dnia 6. Października 1520. w Swięta Nayśw: MARYI Panny *Zwiastowania, Nawiedzenia, Wniebowzięcia, Narodzenia, Oczyszczenia, y Wielkiey nocy Zmartwychwstania Pańskiego,* oraz *trzema Dniami też Swięta poprzedzaiącemi* iako nadaie Spowiednikom Zakonu Kaznodzieyskiego władzę przy *Odpuście Jubileuszowym,* wyraził to in consensu Bullarum Tom. VIII. Tit: XV. Quæst: 3. num: 4. wzwyż wspomniony NayP. Bremond Generał Zakonu, *De Confratribus & Consororibus Societatis Sanctissimi Rosarii inquiens Leo X. Constitutione CXV. Pastoris æterni. Tom: IV. pag:* 393. Quod omnes [inquit] prædicti eorum, & singuli *in Pascha Resurrectionis & Festivitatibus prædictis* ac *Tribus diebus singulis Festivitatum earundem præcedentibus* Cuicunq; Presbytero Domus Ordinis Prædicatorum Fratrum Professorum per eorum Singulos pro tempore eligendo, peccata sua confiteri valeant, ijsq; Presbyter, eorum Confessionibns diligenter auditis, ipsos & eorum singulos, ab omnibus & singulis excommunicationibus, alijq; Ecclesiasticis sententijs censuris & pænis à jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis & promulgatis, nec non sacralegijs, incestibus, adulterijs, pænitentiarum, injunctarum & Di-

vinorum Officiorum, & jejuniorum omiſſionibus, alijſq; eorum peccatis criminibus, exceſſibus, delictis, etiam quantumcunq; gravibus, & enormibus, in ſingulis etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis caſibus, [contentis in Bulla Singulis annis in Die Cænæ Domini legi conſveta, duntaxat exceptis,] abſolvere, & eis pro Commiſſis Pænitentiam ſalutarem injungere, ac juramenta quæcunquè ſine alicujus præjudicio relaxare, & vota quæcunquè, [ultra marinis, Viſitationis Liminum Beatorum Petri & Pauli præfatorum, ac Sancti Jacobi in Compoſtella, nec non Religionis, & Caſtitatis votis duntaxat exceptis,] in alia pietatis opera commutare liberè poſſit, Ordinarij & Archi-Diaconi Loci ac Rectorum Parochialium & cujusvis licentia deſuper minimè requiſita.

PIUS IV. in Brevi: *Unigeniti Filii.* Dnia 25. Września 1563. na Swięto *Wielkiey nocy Zmartwychwſtania Pańſkiego* nadał *Solenny Iubileuſz z pozwo-leniem Ofiarowania Bogu nawet za Duſze w Czyſcu zoſtaiące,* onym do prędſzego z tegoż Czyſca uwolnienia pomagaiąc. O ktorym, tyle razy wſpomniony NayPrzew: Generał *Tom:* 8. *Bullarii Ordinis Tractatu de Conſenſu Bullarum Tit: XV. q. 3. num: IV.* także namienia. In Fonte zaś pomieniony Papież, takim tenorem wyrażoną Łaſkę opiſuie: *Qui in Paſchatis Reſurrectionis D.N.I.Ch.* Solemnitat. &c. annuatim devotè viſitaverint, &c. oraverint &c. plenariam Omnium peccatorum ſuorum quantumcunq; gravium & enormium, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatorum, Indulgentiam & remiſſionem à culpa & pœna, nec non *Iubileum plenarium,* quæ etiam Animabus Chriſti Fidelium in Sinu Sanctæ Matris Eccleſiæ defunctorum in Purgatorij pœnis detentis, pro quibus hujusmodi preces ad Deum fuderint, qnantum Bonitati ſuæ placuerit, per modum Suffragij proſint, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo miſericorditer in Domino concedimus & elargimur. Et ut ibi Chriſti Fideles ad Jndulgentiarum hujusmodi conſecutionem habiliores efficiantur, quod poſſint eligere Confeſſorem, qui eorum Confeſſionibus diligenter auditis, ipſos, & eorum quemlibet, à quibusvis, etiá majoris excommunicationis, & alijs Eccleſiaſticis Sententijs, cenſuris, & pœnis, à jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati pro tempore fuerint, ac omnibus & ſingulis alijs exceſſibus, criminibus, peccatis, & delictis ſuis quantumq;, gravibus & enormibus, etiam Sedi prædictæ, ut præfertur, reſervatis, exceptis in Bulla in Dc Cænæ Domini legi conſveta, contentis, dicta auctoritate Apoſtolica abſolvere, eiſq; pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem injungere, ac Vota quæcunquè per eos emiſſa, Ultramarino, Viſitationis Liminum Apoſtolorum Petri & Pauli de Urbe, & S. Jacobi in Compoſtella, nec non Religionis & Caſtitatis votis, duntaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare, liberè & licitè poſſint, & valeant, eiſdem auctoritate, & tenore indulgemus.

Tenże Pius IV. in Brevi *Iniunctum Nobis.* y drugim, ktory ſię, zaczyna *Salvatoris* Dnia 13. Kwietnia 1564. *na Uroczyſtość Roku nowego* albo Obrzezania Pańſkiego, iako pryncypalną Rożańca S. Nayſtodſzego Imienia JEZUS. *Iubileuſz wielki nadał,* iako ſię ex Bullario Ordinis Tom. V. pag: 96. oraz ex Bullario Confraternitatum Ordinis FF. Prædicatorum pag: 169. Tudzież Tract: de Conſenſu Bullarum Tit: 15. q. 6. §. 3. wyraźnie widzieć daie: Qui verè pœnitentes & Confeſſi *Die Feſto Circumciſionis D.N.I.Ch:*

annis

annis singulis in perpetuum Sacro Sanctum Eucharistiæ Sacramentum susceperint &c. *plenariam* Omnium & singulorum ac quorumcunq; peccatorum suorum *Indulgentiam* & remissionem, & absolutionem *prout in Anno Iubilei*, Ecclesias Almæ Urbis, & extra illius muros ad id deputatas visitantibus, concedi solet, auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus & elargimur &c.

GRZEGORZ XIII. in Brevi: *Alias per felicem* Dnia 9. Lipca 1580. na też Swięto tenże sam Iubileusz potwierdza, à in Brevi: *Alias felicis* Dnia 22. Września 1583. na Dni trzy poprzedzaiące, dla wygody penitentow pozwala, y władzę Spowiednikom tegoż Iubileuszu rozszerza.

S. PIUS V. in Breui: *Inter desiderabilia* Dnia 29. Czerwca 1569. potwierdzaiąc od Antecessorow swoich łaski y Przywileie Zakonowi Kaznodzieyskiemu nadane, y Rożańcowey Archi-Konfratrnij, [iako in Bull: Ord: Tom: 5. pag: 214.& Tom: VIII. in consensu Bullarũ Tit: 15. 4. 4. 8. 1. num 2, pag: 430. & 431. wolno czytać,] cytuiąc od Leona X. Papieża Braci y Siostrom Rożańcowym pozwolone odpusty, na też Swięta; na ktore pomieniony Leo X. odpusty y Łaski nadał, iako to na Swięta Nayśw: Panny Zwiastowania, Narodzenia, Wniebowzięcia, Narodzenia, Oczyszczenia, y na Wielkanoc, oraz na trzy dni też święta poprzedzaiące. Także na Uroczystość Narodzenia Pańskiego, Zielonych Swiątek, w Piątek przed Kwietną Niedzielą, w Uroczystości Wszystkich Swiętych, y w Niedzielę drugą Wielkiego Postu: [oczym wszystkim wyżey] S. zaś Piusa V. z iego Przywileiu te są słowa: Postremo verò ut animarum Christi Fidelium præsertim ex aliqua Societate huiusmodi erectarum ,seu erigendarum existentium, & eandem Societatem ingredi volentium quieti & Spirituali Cõsolationi salubrius, consulatur & ad illam ubicunq; erectam Christi fideles ipsi accedentes eò ferventius, & promptiores reddantur, quo se dono celestis gratiæ decoratos senserint de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, Christi fidelibus præfatis de dicta Societate ut præfertur instituta vel instituenda existentibus, *ut omnes & singulas Indulgentias & peccato. um remissiones*, tam per Nos, quam quoscunq; alios Romanos Pontifices, & præsertim *LEONEM Papam X.* Prædecessores Nostros, concessas, consequantur, & cõsequi possint, auctoritate & tenore prædictis misericorditer in Domino concedimus & indulgemus; *illasquè non nisi in Ecclesiis, in quibus ut præfertur, eadem Societas instituta erit consequi posse decernimus.*

JNNOCENTY XI. nie tylko sam przez się wiele łask nadał, ale y innych Oycow Papieżow Antecessorow swoich obszernie w Summaryuszu per Sacram Congregationem S.R.E. Cardinalium Indulgentijs & Sacris Reliquijs præpositam rewidowanym, od siebie w Bulli: *Nuper pro parte* Die 31. Julij 1679. potwierdzonym, cytuiąc, wyraża dostatecznie iakie łaski y Przywileie Braci y Siostrom tudzież Zakonowi Kaznodzieyskiemu S. Stolica Apostolska uzycza y hoynie udziela. Dowod tego dosyć wielki niech będzie z Rozdziału pierwszego tegoż Summaryuszu *ex Bull: Ordinis Tom:* 6. *pag:* 344. Gdzie po Tytule de Confirmatione & extensione Indulgentiarum Sanctissimi Rosarij idzie tenor takowy. *Primo* Sciendum à multis Summis Pontificibus respectivè fuisse Confirmatas Indulgentias & gratias ab

eorum Anteceſſoribus benigne elargitas Confratribus & Conſororibus Sanctiſſimi Rosarij, nimirum à Leone X. in Bulla quæ incipit: *Paſtoris æterni* Die VI. Octobris MDXX. à Clemente VII. in Brevi: *Et ſi temporalium.* Die VIII. Maj. MDXXXIV. à Julio III. in Brevi: *Sinceræ devictionis.* XXIV. Auguſti MDLI. à Pio V. in Brevi: *Inter deſiderabilia.* Die XXVIII. Junij MDLXIX. ac in Brevi: *Conſveverunt.* Die XVII. 7bris MDCLXIX Deinde cum omni amplitudine confirmatas & innovatas à Sixto V. in Brevi, quod incipit: Dũ in effabilia XXX. Januarij MDLXXXVI. Deniq; etiam Paulus V. in Brevi: *Cum olim* Die XX. Septembris MDCVIII. revocato Brevi ſuo revocatorio Indulgentiarum antiquarum Sanctiſſimi Roſarij in executionem Conſtitutionis Clementis VIII. incipientis: *Quæcunquè* & illud ád terminos Juris reduxit, & priſtino Statu reſtituit eaſdem Indulgentias à Summis Pontificibus ſuis Prædeceſſoribus conceſſas, Confraternitatibus Sãctiſſimi Roſarij canonicè inſtitutis ubiquè locorum exiſtentibus. *Secundo.* Omnes Indulgentias ſpecialiter, vel generaliter, aut quocunquè modo uni, vel pluribus Confraternitatibus Sanctiſſimi Roſarij, vel etiam Confratribus & Conſororibus alicujus Confraternitatis in aliqua particulari Eccleſia erectæ impertitas, communes eſſe Omnibus Confraternitatibus Sanctiſſimi Roſarij, omnibuſq; Confratribus & conſororibus omnium dictarum Cofraternitatum Univerſi Orbis. Hoc indulſit Gregorius XIII. in Brevi incipiente: *Paſtoris æterni.* V. Maj MDLXXXI. pro Confraternitatibus Canonicè erectis. Et Sixtus V. in præfato Brevi: *Dum ineffabilia.* Omnia privilegia, Indulta. facultates, exemptiones, immunitates, conceſſiones, Indulgentias, etiam plenarias, à Summis Pontificibus conceſſa, & conceſſas Confraternitatibus, & Confratribus Sanctiſſimi Roſarij, extendit, & ampliat in perpetuum ad Confraternitates erigendas, illarumquè Confratres & Conſorores pro tempore exiſtentes. *Tertio.* deniquè quascunq; Indulgentias in hoc Summario contentas, quæ conceſſæ ſunt alicui particulari Confraternitati Sanctiſſimi Roſarij vigore præfatarum Literarum Apoſtolicarum Communes eſſe cuilibet Confraternitati & cuilibet reſpectivè Confratri, aut conſorori in aliqua Confraternitate deſcriptis. *W innych zaś Łaſkach, y Odpuſtach kto ciekawy? wtym że ſamym Summaryuſu, y Bulli Innocentego XI. doczyta ſię z zupełna ſatysfakcyą.*

BENEDYKT XIII. in Bulla: *Pretioſus* Die 26. Maj 1727. na Niedzielę pierwſzą Miesiąca Października, w ktorą Kościoł S. obchodzi Uroczyſtość Nayśw. MARYI Panny od Zwycięſtwa albo Rożańcowey; także na Niedziele Drugą Liſtopada, w ktorą Zakon Kaznodzieyſki odprawia Swięto Opieki y Protekcyi iako oſobliwſzey Matki ſwoiey, tey że Nayś. MARYI Panny, pryncypalne we Lwowie w Kościele Bożego Ciała Centuryi Rożańcowey. Tudzież na Dzień 28. Stycznia, w ktory ten że Zakon Kaznodzieyſki Celebruie Swięto Przenieſienia Ciała S. Tomaſza z Aquinu Anielſkiego, Kościoła Bożego V. Doktora, także pryncypalne Kongracyi Milicyi Anielſkiey, albo Paſka tegoż S. Tomaſza, lub też iako Syxtus V. y Benedykt XIII. nazywaią Konfraternij Studentow Teologow, ktora początek ſwoy bierze od Kościoła Zakonu Kaznodzieyſkiego w Barcynonie w Hiſzpanij. Tenże ſam Odpuſt zupełny z władzą Jubileuſzową, oraz na trzy dni poprzedzaiące nadaĺ, iako ſię z Bulli przerzeczoney §. 27. ia-

wnie

wnie widzieć daie: *Bene verum eſt*, ąuod circa perſonas prædictis Societatibus adſcriptas intelligimus, prout volumus, & de Apoſtolica benignitate indulgemus, Cõcedimꝰ & declaramꝰ, ut à *Confeſſariis Ordinis Prædicatorũ abſolvi*, eorumqꝫ juramenta relaxari, ac vota commutari, *ſicut de confratribus & Conſororibus Roſarii* ſupra diximus & conceſſimus, poſſint, ac valeant, *pro Societate quidem Sanctiſſimi Nominis IESU in primo Anni & tribus immediatè præcedentibus diebus*, juxta ſuperius innovatas Conſtitutiones Pij IV. *Iniunctum*. Et Gregorij XIII. *Alias fel: rec: Pius Papa IV. Pro aliis verò Societátibus in Feſto præcipuo ipſarum & tribus diebus tale Feſtum immediatè antecedentibus*. Et circa reliquas perſonas Sæculares Societatibus minimè adſcriptas, ijſdem Confeſſarijs Ordinis Concedimus, ut eoſdem ab alias prædictæ ſedi reſervatis caſibus, & Cenſuris abſolvere, eorumquè vota Commutare, ac juramenta ſolvere, juxta privilegia, quæ ipſorum, aut alij ex inferius recenſendis ſive alteri cuicunquè Regularium quocunquè nomine nuncupatorum Ordini, Congregationi aut Societati ab Apoſtolica Sede conceſſa eſſe, nec abrogata fuiſſe Conſtiterit, poſſint, ac valeant.

Ktorę Bullę: *Pretioſus* Benedykta XIII. że dla wyraźnych dowodow przedſięwziętey propozycyi przyſzło cytować, á o niey rożni, rożnie tłumaczą oſobliwie ktorzy nieczytaią Przywileiow Zakonnych, tylko coś zaſłyſzawſzy, ſwoim domyſłem argumentuią, więc kładzie ſię tu: Ex Bullario Ordinis Rdſmi Antonini Bremond Magiſtri Generalis Totius Ordinis Prædicatorum feliciter viventis Tom: 8. Tractatu de Conſenſu Bullarum Tit: XV. quæſt: 4. §. 3. num: 6. Rezolucya Sacræ Congregationis Indulgentijs & Sacris Reliquijs præpoſitæ, ktorą tenże Reverendiſſimus w te ſłowa cytuie. Verum cum hæc Conſtitutio: *Pretioſus* ad terminos Iuris reducta fuerit, è non nullis ſubinde quæſitum fuit, quid de id genus Indulgentijs Cenſendum foret? Qua de re audiendus Illuſtriſſimus ac Reverendiſſimus Dominus Secretarius Congregationis Indulgentiarum, qui Dubia varia proponens eidem Sacræ Congregationi Feria Sexta XXX. Aprilis 1734. in Palatio Apoſtolico Quirinali habendæ, ſic Eminentiſſimos Patres & Reverendiſſimos Conſultores alloquitur in ſcripto, Romæ 1734. impreſſo Typis Philippi Zensbij Typographi Sanctiſſimi Domini Noſtri Clemẽtis XII. Sane quod ſpectat ad expreſſam revocationem Laudatæ Conſtitutionis [à Benedicto XIII. conceſſæ Ordini Minorum & à Clemente XII. ſimul cum alijs revocatæ] ſimilis inſtantia fuit in hac Sacra Congregatione propoſita ſub Die XXI. Januarij proximè præteriti anni, ſupplicantibus Canonicis Regularibus Sancti Salvatoris: reſolvi. An per moderationem ſeu revocationem expreſſam Bullæ incipien: *In Sede* favore ipſorum à Benedicto XIII. editam, Indulgentiæ ipſis Conceſſæ, nec non Privilegium Altaris intelligeretur revocatum? *Cui Dubio reſponſum fuit* ab Eminentiſſimis Patribus. *Negativè*. Ex quo in narrativa Bullæ Sanctiſſimi D. N. [Clementis XII.] ad amovendam Litium occaſionem ad terminos Juris Cõmunis, Benedicti Conſtitutiones reduci, aſſeratur, *ac proinde ſolum Privilegia Contentioſa, ac Iuriſdictionem Ordinariorum impedientia videantur revocari*. Quæ ſanè verba, quibus Illuſtriſſimus Dominus Secretarius mentem Sacræ Congregationis declarat, apprimè notanda ſunt, ut id genus Dubia ſolvi poſſint.

Jakoż y z Bulli Klemensa XII. ktora się zaczyna: *Cum sicut accepimus* Die X. Aprilis *1733.* toż samo iawnie się wydaie, gdy w samym Tytule napisano: Declaratur per Constitutionem: *Romanus Pontifex* nullum præjudicium generatum Privilegijs Ordinis Prædicatorum.

Z tych zatym Przywilejow S. Stolicy Apostolskiey, ktore się władzy y mocy Spowiednikow Zakonu Kaznodzieyskiego tyczą, wnieść oczywiście można, iak obfzerne Łaski wierni Chrystusowi w kościołach tegoż Zakonu dostąpić mogą, niewspominaiąc Innocentego IV. Piusa II. Grzegorza XI. y Syxtusa IV. ktorzy czasow swoich, [iako ich Paweł V. Papież w Bulli swoiey: *Iniuncti Nobis* Die VII. Januarij MDCVI. za staraniem W. X. Alexego de Leopoli cytuiąc potwierdza] wielkie łaski titulo Missionis Braci Zakonu Kaznodzieyskiego w Ruskich kraiach zostaiącym nadali, z ktorych do tąd wszyscy, ktorzy ná Collegium S. Thomæ de Urbe in Fundatione Brachoviana byli y bywaią, oprocz czterech Mszy S. co rok przez całe życie, zostaią obligowani bydź prompti na każde skinienie S. Stolicy Apostolskiey, y każdego czasu gotowi ad missiones obeundas inter Gentes. Jako wyraźnie erekcya Funduszu opiewa.

A dotych wszystkich, y wielu innych, [ktorych niepodobna wtym mieyscu okryślać, bo raz trzebaby taką drugą Xięgę pisać, gdyby dostatecznie o wszystkich łaskach, Przywileiach y Odpustach traktować przyszło; drugi raz cale nie tu temu mieysce zabierać czas do prędszey expedycyi tey Xięgi z druku, ktorey wiele ustawicznie pragnie, áby na Swiat wyszła, [szczęśliwie panuiący BENEDYKT XIV. Papież w szczegulności do kościoła Lwowskiego Bożego Ciała z osobliwey łaski swoiey Czterech Penitencyarzow nadał z mocą Rzymskim Penitencyarzom w trzech Bazylikach przyzwoitą, wyzey opisaną.

Informacya o Penitencyarzach Rzymskich.

JAkie zaś początki Penitencyarzow Rzymskich, iako się oni po wszystkich Bazylikach nazywaią Pœnitentiarij minores, y co ich za Urząd, na iako Rothę przysięgać powinni tak w Rzymie iako y w innych mieyscach, gdzie są pozwoleni, krotko excerptem z Bulli BENEDYKTA XIII. *Emanarunt.* Die *15.* Julij 1724. tudzież ex Brevi: Bonifacego IX. *Religionis zelus.* Die *13.* Junij *1390.* Papieżow, dla wiadomości ciekawych opisuie się. z Bulli Benedikta *XIII.* Præ cæteris Curis. quibus Apostolica sollicitudo premitur, ea comperitur præcipua, quæ circa pœnitentiale Forum versatur, adeo merito ut Romani Pontifices, exoriente Ecclesia, eidem muneri per se ipsos sedulo incumberent, ac deinde negotiorum mole oppressi, nobiliora Ecclesiæ Hierarchiæ Membra Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales addixerint, nequè primum ab hujusmodi onere ipsi relevati fuerunt, nisi cùm publicis magnisquè occupationibus eos destinari oportuit. Tum quidem probi Sacerdotes Pœnitentiario Officio suffecti extiterunt, qui fidelibus undequaq; ad Sacra Limina Confluentibus præsto essent, sub Cura & Jurisdictione Unius ex S.R.E. Cardinalibus Majoris Pœnitentiarij nuncupati. Hic sane tanquam Summi Pontificis Vicarius in Foro Poli memoratis Sacerdotibus Minoribus Pœnitentiarijs præsidere cœpit, eosquè eligere

gere, ac in nobilioribus Urbis Basilicis promiscue deputare Consvevit, tum ex sæculari, tum ex Regulari Cætu, varijsquè ex nationibus & lingvis. Perseveravit ultimo recensitus Pænitentiariæ Status, quousquè S. Pius V. in meliorem partem eum vertere censuit simulquè tribus Religionibus Optimeritis, gratificari voluit, proindeque sub Anno MDLXVIII. Constituit, quod in Liberiana Basilica PP. Prædicatores eligerentur Minores Pænitentiarij; in Lateranensi PP. Minores, ac in Vaticana ex Societate JESU assumerentur. Quin etiam præ alijs majori beneficentia prosequi volens Religiosos S. Dominici sub cujus vexillo vitam ab adolescentia instituerat, non sat habuit Correligiosis suis jus electionis passivum decernere, quemadmodum binis recensitis Religionibus Constituit &c. &c.

Przysięga Pænitencyarzow Mnieyßych wyięta z Bulli Bonifacego IX.

EGo NN. Ordinis Fratrum Prædicatorum Professor, in Romana Curia Pænitentiarius ab hac hora in antea fidelis ero Beato Petro, Sanctæquè Romanæ Ecclesiæ, ac Domino meo, Domino BENEDICTO PP. XIV. ejusquè Successoribus Canonice intrantibus, nequè ero in facto, consilio, vel consensu quod vitam perdant, aut membrum, vel capiantur mala captione; consilium quod mihi per se, vel amicum suum, seu Literas Crediturí sunt, signo verbo vel nutu me sciente ad eorum damnum, seu præjudicium nulli pandam: si damnum illorum tractari scivero, pro posse, meo impediam, ne fiat; quod si per me impedire non possem, per Nuncium aut Literas eis significare curabo, vel illi per quem citius ad eorum notitiam deducatur. Papatum Romanum ex Regalia Beati Petri, & omnia Jura Romanæ Ecclesiæ, quæ habet, ubiquè manutenebo totis viribus, & defendam, ac adjutor eis ero ad retinendum & defendendum contra omnem hostem; Res quoquè ipsius Domini Papæ & Ecclesiæ Romanæ, quæ meæ Custodiæ committentur diligenter custodiam, & fideliter resignabo. Ambaxiatas etiam, & quæcunquè alia negotia mihi commissa firmiter portabo, ac fideliter & diligenter referam sine fraude; Et pro Confessionibus audiendis, & absolutionibus faciendis, seu alijs, quæ spectant ad meum Officium, nihil omnino per me, aut alium exigam, vel petam, aut recipiam, etiam sub titulo, vel specie eleemosinæ, vel alio quovis modo, & non absolvam, vel dispensabo scienter in aliquo casu mihi non permisso, nec scienter quamquam absolvam à peccato, vel peccatis aliquibus in aliquo casu ambiguo nec etiam inhujusmodi casibus ambiguis scienter cum aliquo dispensabo, nisi de speciali Mandato Summi Pontificis. vel Pænitentiarij Majoris, cui exprimam dictum casum sine alicujus revelatione, vel expressione Personæ; non injungam pænitentias pecuniarias expresse mihi, vel alicui certæ personæ, vel Ordini meo, aut alteri applicandas; super restitutionibus injungendis & faciendis servabo, prout est per piæ memoriæ Dominum Benedictum Papam XII. ordinatum, & suprascripta omnia & singula promitto, & juro attendere & observare sine omni dolo, & fraude, ac malitia sic me Deus adjuvet, & hæc Sãcta Dei Evãgelia.

Tęż same przysięgę, y według tey formy podaie także Eugeniusz IV. Papież w Bulli podobnie zaczynaiącey się iako y w Bonifacego IX. *Religionis zelus.* Die 29. Aprilis Anno D. 1431. ktory pięciu Pænitencyarzow z Zakonu Kaznodzieyskiego kreował, iako Reverendissimus Magister Ordinis Antoninus Bremord, in Bullario Ordinis Tom: 3. pag: 6. & 7. wymienia.

PECULIARIA
QUÆDAM PRIVILEGIA
Ordini Prædicatorum à Summis Pontificibus concessa.

EVGENIUS Quartus concessit, quod Confessarij nostri quando sunt in itinere, vel alibi, ita, quod non possunt commodè petere casus Episcopales, eo casu possunt uti plenariè auctoritate Episcopali.

Alexander Quartus concessit, quòd Fratres nostri possunt concedere suis auditoribus in Sermonibus, Indulgentiam XL. dierum. Item recipientes nos ad hospitium, vel facientes nobis elèémosynas, habent Indulgentiam XL. annorum.

Gregorius Nonus concessit, quòd audientes Sermones nostros, habent XV. annos de Indulgentia:

Calixtus Tertius concessit, quòd Fratres nostri Laici, possunt tangere calices, & lavare Corporalia.

Innocentius Octavus concessit, quòd Sacerdotes nostri celebrantes in diebus Dominicis, & in Festis D.N. IESU Christi, vel in Festis Beatæ Virginis, vel Sanctorum Ordinis, vel in Festis, quæ servantur à populo, vel communicantes in his diebus, habent Indulgentiam plenariam.

Sixtus Quartus concessit quòd Moniales Ordinis possint lavare Cotporalia, dum modò sint prius lota à Fratribus. Item in receptione cujuslibet habitus Ordinis, & in die Obitus, habent Religiosi Indulgentiam plenariam. Item omnes Sacerdotes nostri, possunt benedicere indumenta omnia ad Missam, & solus Provincialis, vel Vicarius Generalis, possunt benedicere Corporalia.

Item, quòd Priores Conventuales possunt absolvere Fratres suos, & alios ad se venientes, à quacunq; excommunicatione, & dispensare super irregularitatem; nisi esset talis, propter quam Sedes Apostolica esset consulenda. Casus autem propter quos Sedes Apostolica essent consulenda, sunt: Hæresis relapsus, schisma, falsificatio litterarum Apostolicarum, & delatio prohibitorum ad infideles. Et ab his, quater in anno possumus absolvi per Confessarios deputatos à Prælatis, ut videbitur infra.

Item Priores Conventuales Provinciæ Hispaniæ, Lombardiæ, & Beticæ, possunt absolvere Fratres suos ab omnibus, à quibus potest Magister Ordinis in toto Ordine.

Julius Secundus concessit Sacerdotibus omnibus Ordinis, quòd liceat ministrare Eucharistiam quibuscunq; excepto die Resurrectionis.

Leo Decimus concessit, quòd dicentes quinquies *Pater noster* & *Ave Maria* in Ecclesiis nostris, habemus omnem Indulgentiam, & gratiam factam cuicunquè loco, vel Ecclesiæ.

Item, tempore cessationis a divinis, licet dicere Horas in communi, & Missam unam Conventualem; & potest quilibet Sacerdos celebrare cum uno, vel duobus auditoribus; & possunt Fratres adinvicem recitare: & tempore cessationis à divinis, vel alterius interdicti, licet celebrare Festa Sanctorum Ordinis nostri cum Octavis, etiamsi transferantur, vel solum fiat Memoria de ipsis.

Item

Jtem concessit nobis, omnia privilegia concessa, & concedenda omnibus & singulis Mēdicantibus, vel Monialibus Sanctæ Claræ, Minimis, Servitis, & quibuscunquè alijs Religiosis.

Jtem, quod dicendo Officium Defunctorum, vel Psalmos Pænitentiales, vel Coronam, in qua est septuaginta & duo *Ave Maria*, habemus Indulgentiam plenariam.

Jtem, quod licet celebrare sub Toto Duplici Festa Sanctorum, in quorum honorem locorum nostrorum Ecclesiæ sunt dedicatæ, quamvis aliter fiat in nostro Ordinario.

Jtem, quod Provinciales Ordinis nostri visitantes, finitâ visitatione, possint concedere Fratribus, vel Monialibus, vel Tertiarijs debitè visitatis, Indulgentiam plenariam.

Jtem, quod Fratres itinerantes possint transferre iejunium die itinerationis ad alium diem.

Jtem, quod Fratres scrupulosi in dubijs suis possint securâ conscientiâ stare determinationi sui Prælati cujuscunquè.

Jtem, quòd quandò committuntur nobis Missæ de Sancto Amatore, vel aliæ determinatæ cum certis candelis, vel quòd non discontinuentur; satis fiat illis dicendo Missas, ad quas magis dispositi erimus.

Jtem, quòd liceat nobis quater in anno absolui per Confessarios deputatos, à quacunquè transgressione Regulæ, & præceptorum quorumcunquè, & à votis quibuscunquè factis; exceptis votis substantialibus: dummodò nullus sub spe hujus gratiæ peccet. Et quod Confessarij nostri possint nos absolvere saltē quater in anno tantâ plenitudine, quantâ posset, Sūmus Pontifex, & restituere nos Innocentiæ Baptismali; & quòd qui spe hujus peccaverit, in nullo sibi suffragetur.

Jtem, quòd legata vel donata nobis ad certum usum, possint Prælati convertere ad alium usum, si non sequatur scandalum.

Jtem, quòd dicentes Horas per librum, consequantur remissionem mediæ partis peccatorum commissorum illo die.

Jtem, quòd in Festo Sanctæ Catharinæ Martyris, possumus plenariè absolvi, & consequamur Indulgentiam plenariam.

Jtem, quòd tàm Fratres, quàm sæculares dicentes quindecim *Pater noster*, & totidem *Ave Maria*, pro existentibus in mortali; consequantur remissionem tertiæ partis suorum peccatorum, toties, quoties dixerint.

Jtem, quòd quandò sumus extra Monasterium, & non est copia Confessarij Ordinis, liceat confiteri cuicunquè, dum modò hoc fiat sine fraude, & dicatur postea Prælato.

Jtem, quòd Indulgentiæ, quas habemus pro vivis, possimus applicare defunctis per modum suffragij.

Jtem, osculantes habitum Ordinis nostri, consequuntur quinquè annos, & totidem quadragenas de iniunctis pænitentijs.

Jtem, quòd licet nobis alienare bona immobilia de licentia Provincialis, & assensu majoris patris Conventûs dummodo pretium expendatur ad emendum bona utiliora eisdem Monasterijs.

Jtem, quòd tempore interdicti non teneamur euitare laborantes in domibus nostris, etiamsi non sint familiares nostri, & eis detur solarium.

Item, quòd tempore interdicti liceat miniſtrare Sacramenta omnia noſtris ſervitoribus, & ſepelire eos: & tàm ipſi, quàm Procuratores noſtri, & operarij, qui perſonaliter inſiſtunt operibus, & continue, poſſint audire divina in locis noſtris.

Item, licet nobis dicere ſolum mentaliter, aut legendo intra ſe per librum, ea quæ iubentur dici ſecretè, tàm in horis, quàm in Miſſa, & idem quando quis per ſe recitat.

Item, quod per Bullam Cruciatæ, vel aliam quamcunquè conceſſionem, non revocantur noſtra privilegia, niſi fiat ſpecialis mentio de noſtris. Et quod Fratres noſtri non gaudeant quâcunquè Bullâ, maxime, quod ad clauſulam de eligendo Confeſſario, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ.

Item, quòd infirmi, ad arbitrium Præſidentis ſui, ſivè ſit Prælatus, ſivè alius, quando medicus dixerit eſſe nocivum infirmo dicere Horas, ſi medicus poteſt commodè haberi, non teneantur illas dicere; ſed ſatisfaciant dicendo aliquos Pſalmos, vel *Patër noſter*, prout dictus Præſidens iudicaverit.

Item, quòd in abſolvendo excommunicatos non teneamur dicere Pſalmos, nec flagellare, & ſimilia.

Item declaravit, quòd quamvis in Bullis dicatur, quod Mendicantes poſſint illis gaudere. quod hoc non intelligitur, niſi cum licentia ſui Prælati, & quod aliter nulli Religioſo liceat illa accipere, nec acceptis gaudere. Et hoc potius eſt interpretatio iuris communis, quàm privilegium.

Item, quòd Generalis, ſeu Provincialis, vel Vicarij poſſint determinare; & ſi res magni ponderis ſit, cum conſilio aliquorum Patrum, in quibuscunq; dubijs, & ſcrupulis tangentibus conſcientias ſubditorum, auctoritate Apoſtolicâ; & ſubditi eorum determinationi ſtare debent.

Item, quòd ſufficiat ſæcularibus ad habendam Indulgentiam, quòd petant habitum, & eum ſupra ſe habeant, & in eo ſepeliantur; & quod non teneantur illum indui ante mortem.

Item, quòd facientes violentiam in locis noſtris, vel infringentes poſſint abſolvi à Prælatis noſtris.

Item, quòd poſſit Provincialis inſtituere, de conſilio Definitorum, duos, vel tres Fratres, qui poſſint inſtituere Kalendarium pro toto anno cum regulis neceſſarijs, & quòd omnes de Provincia faciant Officium, ſicut ipſi ordinaverint, ſivè de Sancto, ſivè de Feria.

Item quòd liceat facere Officium de Angelo Cuſtode, & de Sancto Raphaelè in die, quà per Provinciale Capitulum ordinatur.

Item, quod non tenemur dare decimas de terris noſtris, etiam ſi non colantur per nos, ſed per colonos.

Item, quod liceat nobis accipere Eccleſias, & loca de novo.

Item, quod liceat Generali, vel Provinciali, vel eorum Vicarijs, benedicere Eccleſias, Cæmeteria, & Oratoria noſtra, & reconciliare, ſi Sangvinis effuſione, vel ſeminis pollui contingerit, aquâ per quemcunquè Epiſcopum benedictâ.

Item, quod liceat audire confeſſiones quarumcunquè perſonarum.

Item, quod liceat nobis ſepelire Fratres noſtros in Eccleſijs noſtris, decedentes tempore interdicti ordinariâ auctoritate Apoſtolicâ, pulſatis campanis, & cum Miſſa, ac ſi non eſſet interdictum.

Item

Jtem, quod dicendo ſex *Pater noſter*, cum totidem *Ave Maria*, & in fine cujuslibet, *Gloria Patri*, conſequamur omnes Indulgentias, quæ ſunt Romæ, & Ieruſalem, & apud Sanctum Jacobum in Compoſtella, quâcunquè horâ diei vel noctis, & quocumquè loco dicantur.

Et nota, quod inter magnas Indulgentias, quæ ſunt Ieroſolymis in Eccleſia Sancti Sepulchri, eſt quotidie Indulgentia liberationis unius animæ à Purgatorio. Ideò cave, ne omittas dicere quotidie prædicta ſex *Pater noſter*, & *Ave Maria*.

Jtem, infirmi noſtri, & alij Fratres valde ſenes conſequuntur Indulgentiam, quam habent dicentes Coronam Virginis, ſi ipſi dicant unum Pſalmum, vel Hymnum Beatæ Virginis.

Jtem, Urbanus Quartus conceſſit, quod Fratres euntes ad terras infidelium gratiâ converſionis eorum, poſſint ſi ſint Sacerdotes, promovere ad Ordinem Clericalem, & ad Acolythatum ipſos infideles converſos ab eis, & diſpenſare cum irregularibus, ſicut ſolent Legati Apoſtolici: & abſolvere excommunicatos à quacunquè excommunicatione etiam Papæ reſervata, ſatisfactâ parte, & fundare Eccleſias & Cæmeteria, benedicere & reconciliare ſi polluantur, & facit ipſos quaſi Epiſcopos quò ad iurisdictionem.

Jtem, non tenemur evitare excommunicatos, etiam nominatim, niſi quãdo communiter evitantur à Clero & populo.

Jtem, omittentes aliquid de divino Officio, & qualitercunquè illud dicant, dummodo non fiat ex malitia, ſatis faciant, & pro ſupplemento omiſſi dicant aliquem Pſalmum.

Horum omnium vidit ſcripturam authenticam, qui ſcripſit hæc ad laudẽ D.N. JESU Chriſti in Conventu Minorum Hiſpali.

Eugenius Quartus conceſſit, quòd Fratres obſervantes poſſint abſolvi à Confeſſario per eos electo, de licentia ſuorum Prælatorum, ſemel ab omnibus cenſuris & pænis; excepto crimine falſificationis litterarum Apoſtolicarum. xxiij. Julij. Anno M. ccc. xxxiiij.

Jtem, quod Provincialis diſpenſet cum Fratribus in irregularitate homicidij incerti.

Jtem, quod cauſa neceſſitatis, liceat celebrare Miſſam unâ horâ antè auroram, & aliâ poſt meridiem.

Jtem, quod de licentia Prælati, liceat nobis celebrare ſtatim poſt Matutinum, maximè quando iter agendum eſt.

Viſitantes Eccleſias noſtras in Feſtis Domini, vel Dominæ noſtræ, vel Sanctorum Ordinis noſtri, conſequuntur Indulgentiam CCCCL. annorum, & CL. quadragenarum.

Audientes Horas in locis noſtris quâcumquè die anni, habent Indulgentiam C. dierum; & in Quadrageſima viſitantes loca noſtra habent pro quolibet die quatuor annos Indulgentiæ, & ccxliij. dies. Alijs autem diebus anni conſequuntur Indulgentiam unius anni, & ccxliiij. dies.

Porrigentes manus adiutrices domibus noſtris, habent Indulgentiam in articulo mortis & pro quolibet beneficio Indulgentiam CXX. annorum.

Medici noſtri & procuratores, & æconomi gaudent his privilegijs quibus nos, & tempore interdicti poſſunt admitti ad divina.

Omnes perſonæ Ordinis, habent Indulgentiam plenariam in Feſto Pa-

tris nostri, & in articulo mortis absolutionem à culpa & pæna concessam distinctè à sex Summis Pontificibus.

Eugenius Quartus concessit, quòd Fratres possint celebrare Missam, usquè ad meridiem.

Jnnocentius Octavus concessit, quòd possunt Fratres celebrare Missam per unam horam ante diem, & per unam post meridiem, præsertim quando prædicatur in Conventibus, vel sunt Solemnia Officia.

Pius Quintus de Ordine Prædicatorum assumptus concessit omnibus nostri Ordinis Fratribus & Sororibus Officium Beatæ Virginis, quando non tenentur recitantibus, pro qualibet vice centum dies Indulgentiæ, & quinquaginta recitantibus Vigilias Defunctorum, & totidem pro Psalmis Pænitentialibus, & pro Psalmis Gradualibus.

Gregorius xiij. concessit Indulgentiam plenariam omnibus Christi fidelibus verè pænitentibus, & confessis, qui in Dominica infra Oct. Corporis Christi ad Processionem Sacratissimi Corporis Christi, quæ in domibus Fratrum Prædicatorum consvevit fieri, interfuerint, & ibi ad Deum preces effuderint pro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ exaltatione, & infidelium conversione, Hæreticorum extirpatione, ac concordia Principum Christianorum conservanda; & hoc per viginti annos futuros.

Audientes Conciones à Fratribus Prædicatoribus in eorum domibus 18. annos & 320. dies Indugentiarum conseqvuntur. Extra eorum Ecclesias ab ipsis audientes conciones lucrantur 18. annos & 222. dies tantum. Tempore autem Quadragesimæ in eorum Domibus Fer: 2. 4. & 6. annos 156. & 24. dies. Hæ ãm Indulgentiæ expresse concedi dnt. Diana verbo Concionari. nro VII. & Rodriquez 2. parte 4. tract: 4. Resol: 22.

QUOD TOTUM CÆDAT

Ad M. D. G. Virginisq; Coronatæ Cultum Perennem SSrumq; Patronorum S. Patris Dominici HYACINTHI THOMÆ VINCENTIJ LUDOVICI Venerationem.

C'est Livre apartient
à Usuq Casimire de Dilick
Jedrzejowski —.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0032361

HASŁO

SŁOWA BOŻEGO